

P a u l G o m a

S C R Î S U R I

2

1990 - 1999

interviuri, dialoguri, scrisori, articole

ediție îngrijită de Flori Bălanescu

Curtea Veche

2009

1990

Către Ion Negoïtescu (III)

Paris, 27 nov. 1990

Dragă Nego,

Am primit chiar acum *Dialog*-ul (“Caietul de literatură”) – pentru care îți mulțumesc; și te felicit.

Trebuie să știi, dragă Nego: ai, puse de-o parte, dactilografe: **Arta reFugii**, **Astra**, și **Sabina** – comiterile de pe urmă. Nu ți le pot trimite prin poșta : sunt grele, iar eu... ușure la pungă. Nu mai țin minte dacă m-am plâns ție : din august – numai belele pe capul nostru : Ana a fost internată pentru o operație severă, iar noi, “bărbații”, Filip și cu mine am făcut o și mai severă depresiune (după externarea Anei). Lui Liiceanu – care mă întreba : dar de ce ?, de ce am făcut noi depresiunea...? – i-am dat la repezeală un răspuns (care s-a dovedit a fi cel mai exact) : “Fiindcă noi trei suntem singuri pe lume – și dacă unul pleacă, rămân orfani-de-tot ceilalți doi”. “Chiar așa?”, m-a întrebat filosoful Liiceanu, cel care va fi știind multă carte – dar nu pe aia bună.

Mi-a căzut în mână un 22 în care Sorin Vieru dialoghează (într-un autointerviu...), à propos de niște declarații ale tale (în legătură cu Noica). Aveam o bună impresie, din *Epistolarul* lui Liiceanu, despre S. Vieru. Or aici... Nu, nu este vorba de o altă opinie (chiar contrară), ci... de refuzul lui, al celui de acolo de a-ți acorda ție dreptul de a avea, nu doar altă părere, ci o părere pur și simplu. Crezi că mă înșel ? Am certitudinea că nu. Am tot mai aproape, mai aproape convingerea că noi, exilații, în ciuda suferințelor desrădăcinării, înstrăinării, destărării (bașca cele materiale – pe care ei, de acolo, le neagă, fiindcă nu le realizează), am salvat câte ceva din noi înșine – nu prea mult, nici din cale afară de important, dar ceva-ceva ne-a rămas : pe când ei, cei de acolo nici măcar nu-și amintesc că au avut (și c-au pierdut) – pentru că, la urma urmei, totul, la ei, se reduce la nememorie – amnezia fiind nu numai la originea... fenomenului, dar constituind și un permanent alibi al... nemișcării lor, trecute, prezente (și, vai : viitoare).

Dragă Nego, mie unuia nu mi-e deloc bine. Acum câțva timp l-am văzut pe Doinaș – câteva clipe între patru ochi. Am zis :

“Cum de v-a lăsat inima să nu protestați împotriva

minerilor?” la care el mi-a răspuns printr-o întrebare :

“*De ce să protestăm?*”

Chiar așa : de ce să protesteze ?

Te salut, Nego. Și te îmbrățișez.

Paul

*

Către Ion Negoïtescu (IV)

Paris, 8 decembrie 1990

Dragă Nego,

[...] Dragă Nego, bineînțeles că am vrut și vreau în continuare să public în “Suplimentul” tău – necazul fiind că nu am bani de expediție (o simplă scrisoare îmi pune probleme... până la urmă solubile (le trimite Ana de la Bibliothèque Nationale – dar nu poate trimite și colete). Am să fac în așa fel încât să expediez sub formă de scrisoare niște pagini – încă nu știu ce, am să caut. Oricum, dacă cineva cunoscut are drum pe la Paris, roagă-l să-mi dea un telefon, îi aduc la întâlnire o sacoșă cu... ultimele comiteri (am fotocopii, ale tale sunt puse de-o parte) : **Arta reFugii**, **Astra** și **Sabina**.

Am să fac altceva : până când are să treacă pe-aici vreun mesager, bat eu la mașină un fragment din **Sabina** (așa cum am făcut pentru **Din Calidor** și **Patimile**... - am să-i scriu și lui Solacolu ca are să primească, în curând, “plumburi” de hârtie... Inconvenientul este că tu, făcătorul revistei n-ai să poți fi cel care selectează ce crede el de cuviință – ce-ar fi să mai aștept, până la o ocazie ?

Fac eforturi teribile (supraomenești, pentru mine...) să nu devin și mai rău, și mai veninos decât eram (credeam că atât cât eram atinsese limita – ei bine, mai pot, mai pot!). Tot din pricina țărișoarei – dar mai ales a țărișorenilor.

Mi-a făcut (mie) bine să aflu din scrisoarea ta că ai ieșit din depresiunea pricinuită de aceiași. Cu ce să ne consolăm, dragă Nego : cu faptul că, de bine de rău, târâș-grăpiș, am scris, și tu și eu niște pagini care n-o fi chiar de lepădat ? Eu unul nu am alta. Știu că și asta este o iluzie – dar...

De Buzura nu mă mir : îl cunosc din, hăt, vara lui 1972 când, venit la Paris, făcînd și eu ce știam că este bine să se facă, i-am recomandat la Gallimard **Absenții**. Poate că a fost greșeala mea : l-am prezentat pe autor drept un tip vertical, unul care nu a făcut, nu face concesii... - în fine, pe atunci așa credeam... șefesa

sectorului étranger, la Gallimard, era D-na Ugne Karvelis – lituaniancă de origine...

Dupa vreo lună de zile, Mme Karvelis, jenată – dar fermă:

“Mi-ai recomandat un român de-al d-tale – mi-ai spus că este și un om care nu face concesii – dar asta ce e?”

Și îmi întinde o fotocopie după prima pagină din *Tribuna*: poza lui Ceaușescu și un text (singurul, pe aceea pagină) de “omagiu”. Semnat : Buzura. Atunci, pe loc, am pretins că... nu cred, că nu se poate, o fi o manevră – cine-i trimisese fotocopia?

“Un anonim”, a zis cucoana. “Dar anonimul a trimis și originalul – iată-l...” și mi-a arătat numărul întreg din *Tribuna* – era închinat 23-ului august...

Când m-am întors în România, am verificat : era... autentică mâncarea de căcat. L-am întrebat pe Buzura :

“De ce ai făcut asta, domnule ? Ce ți s-a-ntâmplat, de ai scris porcăria aia?”

Buzura a început să-l înjure pe... D.R. Popescu...

“El m-o obligat! O zâs că, de nu scriu...” – și Buzura a molfăit ceva – cu “pruncii”, cu “apartamentul” (de la Cluj).

De când sunt în exil, n-am putut să-l... rad : Monicii îi dădeau “mare crețuire” – apoi eu, tot prozator, aș fi apărut ca un invidios – pe Buzura!... Și, uite Gusti, “curajosul”, după ce l-a pupat în cur pe Gogu Rădulescu, a trecut fără pauză la al lui Iliescu... Ce rușine, ce tristețe...

Nu știu cum, dar unui regățean, unui moldovean (unui basarabean de-al meu) nu-i șade chiar atât de rău când mănâncă căcat – ca unui ardelean... Bineînțeles, căcănăria nu se împarte pe provincii istorice, dar-însă-totuși...

Iar acum și Doinaș... Ai băgat de seamă, dragă Nego, câte-de-mai-prost-scrie-Doinaș-în-ultimele-luni ?

Nu, nu mi se pare mie. Așa e.

Ce rușine... Eu unul nu mă mai pot înțelege decât cu cei mult mai tineri decât mine (vorbesc de cei din România): poate fiindcă aceștia n-au apucat (n-au avut timp, nici ocazie) să facă porcării... Sau, cine știe : vor fi făcut și ei – dar altele... Eu mă agăț cu gândul, cu sufletul de ei. Deie Domnul să nu aflu – că și ei...

Te îmbrățișează,

Ana și Paul

*

(1 aprilie 1990)

Nota autorului:

Textul de mai jos este în fapt o scrisoare-întredeschisă adresată cu mânie și cu disperare bunei prietene Gabriela Adameșteanu.

Poartă data: 1 aprilie (1990) - nu întâmplător ziua aniversară a destinatarei, însă a fost publicată în revista 22 ceva mai târziu, datorită mersului poștei, și a... redacției. Nu i-a făcut plăcere aniversatei epistola mea, însă pe atunci Gabriela Adameșteanu era o persoană onestă, de aceea a publicat-o:

REZISTENȚI ȘI REZISTENȚE

Confratele nostru Paul Goma nu are darul complezenței și nici nu râvnește la el. Textul scrisorii sale ne pune în fața unei probe: înțelegerea colegială a individualității creatoare, chiar într-o expresie ce poate părea stîngenitoare.

Pe cei cărora tonul scrisorii le va apărea șocant, îi rugăm să-și aducă aminte că Paul Goma s-a dezobișnuit (ori nici n-a avut vreme să se obișnuiască) cu strategia autohtonă de a înveli reproșurile într-o prudentă haină stilistică, îndeajuns de subtilă încît să menajeze raporturile reciproce. Însă credem că nu era cazul ca, în aceste ultime luni, să adăugăm vinovățiilor vechi altele noi; ar fi fost de dorit ca memoria noastră, struțul dreptății, și de ce nu? prietenia, gratitudinea colectivă să funcționeze altfel. Desigur, Paul Goma nu știe în ce tensiune, oboseală și grabă se lucrează la ora actuală la Uniunea Scriitorilor – ca în întreaga Românie, de altfel, astfel încît deficiențele sînt aproape inevitabile: deficiențe pentru care mă consider responsabilă în egală măsură, ca membră la conducerea provizorie a Uniunii Scriitorilor. (Gabriela Adameșteanu)

Paris, 1 aprilie 1990

Dragă Gabriela,

Cu acest prilej îți mulțumesc încă o dată pentru interesul purtat și timpul acordat – mie. Cît despre un eventual interview... Iertare, n-o să pot (n-o să mai pot) răspunde întrebărilor tale publice; și publicabile. Să zicem că m-am răzgîndit; să mai zicem că m-a descurajat soarta celorlalte răspunsuri (la celelalte întrebări ale tale – trimise de-aici prin Manolescu, în 6 februarie, ajunse la București – prin Nedelcovici! – în jur de 20 martie) ; nu va fi contînd această zăbavă pentru Manolescu, și a lui *România literară*, eu însă nu lui și nu *Romlizei* le destinasem – deci, în

ochii mei, contează. Așa că, chiar dacă a ajuns textul meu până la tine, te rog păstrează-l, nu-l da publicității; a trecut atîta timp peste el, a ieșit din el timpul meu, altul...

Aceste din urmă două luni nu s-au scurs lin, uns, precum apa lingînd penele gîștei din zicală. Am fost și eu obligat la bilanț; și eu mi-am modificat testamentul, date fiind noile împrejurări. Rezultatul – parțial – l-am comunicat deunăzi lui Sorescu (în mereu neobosită trecere-prin-Paris). I-am zis:

- Acum, că puțini ați fost, mulți ați rămas și cu toții opozanți neînfricați, eu unul v-aș încurca, v-aș sta în cale cînd voi, strigînd: „Uraaa!”, năvălind întru decisivul atac al împărțelii mămăligii binemeritate – așa că nu-mi rămîne decît să-mi fac autocritica și să-mi iau angajamentul că nu voi tulbura pe nici unul din cei 23 milioane de rezistenți și rezistente, opozanți și opozanțe tricolore, în frunte cu Securitatea poporului, călăuziți de gîndirea Partidului Unicomunist (Roman), pe cele mai înalte culmi ale iliescismului brucanator de la orașe și sate – amin!

Firește, vorbesc de neînfricații revoluționarnici, cei ce acum, după moartea Nașului, cu nemaipomenit curaj îl înjură de mamă și de alfabet și îi scriu numele cu literă mică – asta mai zic și eu sfidare și pedeapsă – și ia să cuteze vreun ne-neaoș să le corecteze extemporalul...

Și i-am mai zis lui Sorescu:

- Așadar, în noile condiții, pe mine mă interesează, în mod cu totul interesat (nu e pleonasm, ai să vezi), doar două persoane de pe întinsul patriei dragi și dorite. Prima: Gabriela Adameșteanu – ea a scris despre mine și încearcă să-mi publice **Patimile după Pitești** la editura „Cartea românească”; a doua și ultima Gabriel Liiceanu – el încearcă să-mi publice la editura lui, „Humanitas”, **Gherla**, și cartea de mărturii despre 1977... Oricum, ei doi, Gabrielii, nu consimt la tăcerea cu care mă tratarisesc iubiții mei colegi și dragi tovarăși scriitori români din România viitoare.*⁾ Doi, dar buni – fiindcă îmi fac mie bine... La care Sorescu:

- Lasă, bătrîne, că de ce să păstrăm vechi rachiuene, că de ce să nu ne bucurăm că, pe de-o parte, să fim foarte strîns uniți, și de-o altă parte să conlucrăm, să ne, ca pîn-acum, întrajutorăm...

- Întrajutorează-mă !, îi zic. Publică-mi în editura d-tale, „Scrișul românesc”, romanul meu, **Gardă inversă**, promis după insistențele Monicăi Lovinescu și asigurările că nu ești chiar atît de ‘oț lunecos-fricos, și or să fie trei persoane interesante în România eternă – mă mulțumesc cu doar trei... - și i-am pus în brațe manuscrisul (trei kile și trei sute grame).

Dragă Gabriela,

Mă uit și eu, ca boul, la poarta vouă și văz data scrisorii de față : 1 aprilie 1990. Ție îți evocă Păcăleala de întâi Aprilie – și mie:

- de 1 aprilie 1970 (car'va'zică; douăj' de ani de-atunci, în cap), eu așa cum mă vezi, eram deja un interzis (ultima oară publicasem un fragment de ceva în martie, același an '70);

- de 1 aprilie 1977 (carevasăzică în urmă cu 13 ani), eu eram "cam", ar zice un ardelean, arestat (la Rahova, între labelle generalului-ministru Pleșiță, prieten bun al lui Caramitru și al lui Voican);

- la două săptămîni, după arestarea-mi, Uniunea Scriitorilor de Republica Socialistă România mă excludea din rîndur'li seli : ca ne-bun (scriitor): ca ne-știutor de românească: ca, în general, un element și-un individ ce eram eu – și trebuie să recunosc: eram, mamă, mamă...

Așa că atunci cînd mă uit peste gard – și peste umărul interzișilor de la București și văz: *opt luni*, îmi zic:

- Păi, domnule : dacă Paleologu, pentru *opt luni* de interdicție, s-a ales cu o ambasadă; Șora, Pleșu, cu câte un minister, atunci Tudoran ar trebui să primească un prim-ministeriat ! Iar eu, ca mai îmbătrînit în rele, un tron-regal – nu?

Nu ! Tudoran și cu mine – șuturi în fund și trimiteri de unde-am venit! Căci așa este ea, viața : unii trudește și se canu-nește, alții profitește și benchetuieste, vorba folclorului nou – dar nimeritor. Am citit într-o broșură precum că Tavi Paler din Lisa și-a turnat cenușă în cap, de față cu Tudoran, à propos de mine – la care "americanul " a zis că și el și-ar, dacă l-ar lăsa Cora; mare lucru, 'tocritica asta la casa omului. Mi-o fac și eu – pe vițăvercea: ce-mi trebuia mie să iau gardurile-n coarne, în '68 – nu ședeam bine pe fesile meli personali?, și dacă eram băiat bun (ca Țoiu), ca el ajungeam: autor stimat de cititori și recomandat călduros, ca exemplu de urmat, altor scriitori, de către tovarăși noștri cu pixuri pe epoleți ; și dacă eram de comitet, ajungeam chiar ca Platon Pardău – iar dacă mă străduiam, chiar ca Săraru ! Chiar ca Titus Popovici - adică nu, el fiind Unic.

Dragă Gabriela,

Nici în glumă nu mă întreb cum de iubiții mei colegi (de breaslă) din conducerea Uniunii Scriitorilor n-au mișcat un deget în 1970, cînd am fost interzis – din motive de Ivasiuc. Cine să fi mișcat degetelul: Manolescu ?, ori Szasz Janos, bunul meu prieten? Dar toată lumea știe că Szasz e pâinea lui Dumnezeu – pînă la „politică”; atunci se îmbată, fulgerător (eh, alcoolul ca alibi, la scriitorul român, maghiar, german și mai ales de alte!);

și nu mai știe. Iar dacă el nu mai știe, cum să te apere: în neștiință?; în neștire?

Nici în glumă nu mă întreb cum de colegii mei n-au ridicat un deget în aprilie 1977, când am fost exclus – de ce-ar fi făcut-o?; și mai ales, cine: eternul secretar Szasz? Hăulică? Doinaș? (atenție, îi numesc numai pe cei buni). Păi, soro, scriitorul român, ăla autenticu', el face cultură, nu natură (pardon: politică)! Iar când scriitorul la Români face cultură, măi, frate, să nu fie tulburat de nimeni, cu nimicuri, cu fleacuri ne-estetice (ca eticele, de-o pildă)! Iar acum, în 1990, să nu care cumva să-i atragi atenția scriitorului la Români că el a făcut cultură-în-patru labe, că se supără foc și te azvîrle afar' din țărișoara numai a lui, Rrrromânica.

Eu unul n-am fost nici opozant, nici disident și nici n-am făcut cultură patrupedă (mă întreb ce se întâmpla dacă eram noi niște miriapozi – tot tricolornici)...

Eu unul m-am străduit să am un comportament normal – nu cred că am reușit, dar Dumnezeu mi-e martor: mi-am dat silința : cît am fost în România, am vorbit liber, tare; am scris liber și dacă nu m-au publicat Românii mei, am trimis străinilor – și am anunțat ; mă simțeam un om liber și primeam jurnaliști străini, dădeam interviuri în care îl criticam (**din 1971**) pe Ceaușescu – evident în presa Occidentală; atunci când aveam mîncărici epistolar, mă adresam, public fie altor scriitori: Țepeneag, Böll, Emmanuel, fie direct lui Ceaușescu ("La Palatul Regal") – în nici un caz nenorocitului "Stimat(e) Președinte al Uniunii Scriitorilor", cum au făcut ditamai Paleologu, Șora, Doinaș, Paler-de-Lisa (de Hăulică nu mă mir); și nu unui prăpădit de șef de secție cu "Stimate tovarășe Croitoru"- chiar așa... Dar cine-i Croitoru, oameni buni (și stimate tovarăș' Pleșu)?

Eu unul n-am fost disident, nici revoluționar; eu, unul nu m-am războit, postum, cu Ceaușescu, acuzîndu-l de toate relele ; chiar și de lașitate; recunosc, cu modestie: nu-i scriu numele cu literă mică; mi-a fost adversar cît a fost în viață și la putere – și atotputernic (iar eu un nimic și, în plus, un "caz", un ins cu totul singur), dar, orice-ar zice băieții de azi : eu m-am înfruntat cu Ceaușescu, pe mine nu m-a bătut la palmă un oarecare tovarăș Croitoru - ca pe tovarășul Pleșu Andrei. Apoi eu nu m-am temut de Securitate; a dat ea, i-am dat și eu peste bot, prin scrisuri.

Dragă Gabriela,

Mă mai uit la data scrisorii mele: 1 aprilie 1990 și-mi zic: Dacă nici azi n-a venit poșta din România atunci poa' să nu mai vină. S-au făcut 100 (una sută) de zile de la 22 decembrie; eu nu sunt Penelopa ulișilor din conducerea – oricît de provizorie

conducere a Uniunii Scriitorilor, ca să mai aștept venirea... unei scrisori dinspre Uniune către mine, personal, prin care să fiu încunoștințat, personal, că am fost, personal, re-primit – eu, cu numele meu propriu, cel cu care semnez cărțile (totuși!).

Acum după una sută zile (cam mult, zice un răuvoitor!), înțeleg:

Trebuie să fie multă măgărie (repet: măgărie), acolo, la voi, la Uniune, dacă Monica Lovinescu și Virgil Ierunca au trebuit să aștepte “lotul II”, ca să fie făcuți membri de onoare. Hai să zicem că Dinescu, președintele, e un derbedeu aiurit, apoi Gloria (de altfel meritată: cine a mai mers pe tanchetă?) i-a ars o directă de dreapta în plină strungăreață – și de-atunci e KO – dar înțeleptul Doinaș ? Dar subtilul Simion? Dar rafinatul Manolescu? Sunt aceștia dușmani ai Monicăi și ai lui Virgil?, au, din contră – era să zic adevărul... Atunci, de ce, în primul moment (de Crăciun), au fost cooptați ca membri de onoare doar Ionesco și Cioran, însă nu Monica Lovinescu și nu Virgil Ierunca? Iar într-un târziu (fiind ei, cei numiți, ocupați cu rivoluția, cea care trebuia luată din mers ca tramvaiul la curbă), când au fost, totuși, cooptați, de ce au fost băgați la grămadă – într-o companie cu totul onorabilă, însă cei care au aranjat acest “lot”, să se oprească nițel din rivoluția pe care o fac ei **după** rivoluție și să se întrebe – și să-și răspundă : dacă nu ar fi existat Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, cât/câți din scriitorii din ei, din fiecare, ar fi supraviețuit albanizării ; dacă nu ar fi existat Monica Lovinescu și Virgil Ierunca – vreme de patruzeci de ani, la cheremul, la dispoziția scriitorului-român-în-trecere-prin-Paris (în deplină conspirativitate – care m-a făcut să spun veninos: “Fiecare comunitate cu ce merită: Polonezii cu *Solidaritatea*, Românii – la Paris - cu *Clandestinitatea!*”), ținând seama de dorințele, ofurile, chiar schimbările-de-tactică (n-am spus: schimbările de opinie...) ale bravilor, dîrjilor scriitori români din România – cum ar fi arătat literatura română azi ? Nici Doinaș, nici Simion, nici (mai ales) Manolescu nu au făcut... politică; ei au făcut, nu-i așa, cultură – dar au făcut ce au făcut, cu încurajarea ca să nu spun : ajutorul Monicăi Lovinescu și al lui Virgil Ierunca. Și care este, nu răsplata, ei nu așteaptă răsplată pentru ce au făcut, ci recunoașterea unui adevăr? Întîi “uitarea”; apoi bagatelizarea activității lor pe altarul, nu doar al literaturii române, ci și pe cel al mofturilor, nazurilor, capriciilor (și chiar al “slăbiciunilor”) literaților din România?

Așa că le zic acestora, care-or mai fi :

Să vă fie rușine obrazului!

Mă uit la dată – 1 aprilie 1990 – și-mi spun:

Multă nesimțire trebuie să fie acolo, la voi, la Uniune. Mă

întreb dacă și asudă de efort cei din conducere, atunci când se străduiesc să uite că, de-o pildă, Tudoran nu a fost exclus la grămadă ca acum să fie reprimit la fel, cu hurta (o fi rivoluție, dar cu ce ați contribuit la ea voi, scriitorii români?).

Și mă uit la 1 aprilie 1990 și-mi spun că și mai încolo de Tudoran, în aprilie 1977, nici eu nu fusesem exclus în grup; nici arestat; nici împins la exil – ci individual. Iar dacă Dinescu nu poate realiza această subtilitate evidentă și elementară bunăcuvință, de mirare este că oameni normali, ca Manolescu, Doinaș, Simion, nu s-au gândit și nu au consimțit la o cheltuială: costul expedierii prin poștă a unei hîrtii, personalizate – totuși, scriitorul e *unu*, din cîte am aflat, numai Ceaușescu credea că *se scrie* în colectiv de muncă, la grămadă – așa să creadă și vajnicii anticeaușiști de după moartea Nașului?

Mă uit – ei și? Degeaba : nimic de făcut.

Așadar: eu nu (mai) sunt – din aprilie '77, de la arestare – membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Și nici nu doresc să mai fiu.

Gabriela,

M-ai întrebat de mai multe ori : când vin în România?

Răspund: Când o să vreau să pot. Deocamdată – nu.

În primele zile de **după**, îmi ziceam : Termin ce am de terminat aici, cu presa, televiziunea, radioul – și vin. *Acasă*.

Dar, iată : la 25 decembrie, Ceaușescu a fost executat prin Iliescu-Roman-Brucan-Măgureanu-Voican, iar România, țară și a mea, a devenit doar a lor.

Apoi: Securiștii domnesc în pace peste tot, în manifestații de stradă voicanii cer moartea intelectualilor și alungarea străinilor – dar las' că nici cu scriitorii români nu mi-e rușine : ei chiar dacă nu cer în gura mare să nu vină peste ei, la împărțală, scriitorii exilați - “fugari” le spun ei, după sugestia securiștilor, preluată în scrise de ardelenii Breban și Zăciu și...- au impus o asemenea tăcere, încît se aude de aici, de la Paris.

Nu-mi stă în fire să dau buzna într-o casă - chiar dacă e și a mea și, dacă aş ceda laudei de sine, aş zice ceea ce nu se zice – dar zic: la urma-urmei, eu am făcut mai mult, mai multe pentru România, decît... - dar de ce să dau nume: să-i bag pe cei numiți în... Istoria Patriei?

Așa că nu vin în România. Nu vin, fiindcă scriitorii români mi-au dat de înțeles că nu am ce căuta - la mine, acasă; decît eventual în vizită (ca apoi să mă întrebe Dinescu: «Și altfel când te întorci la tine, la Paris?», cum a făcut cu Tudoran («la Washington»); că, plecînd de atîta amar de timp, am pierdut,

nu-i așa, *contactul cu glia*; apoi, plecînd, i-am trădat pe ei, cei rămași – știu eu cum au supraviețuit ei “cu 200 gr. salam”? - și acela de soia! Întradevăr, nu știu - de unde să știu?; și mai cu seamă, nu știu cum de au supraviețuit atîtor și atîtei lașități...

Nu vin în România – în schimb, am să fiu prezent, acolo, pentru cine va avea chef de mine, prin cărțile pe care mi le veți publica voi doi (și cu Sorescu zece...)

Dacă... Dacă atotputernicii tipografi vor catadicsi să culeagă textele mele (îi cunosc pe bravii tovarăși din 1972, de cînd Madam' Zoe Bușulenga dimpreună cu tovul Virgil Cîndea explicau jurnaliștilor francezi că ne-publicarea romanului meu **Ostinato** în românește în România, se explică prin... hotărîrea tipografilor: ei au citit manuscrisul, ei au constatat că este porno-grafic – deci ei - cu mâna lor - au refuzat să-l culeagă!).

...**Dacă...** Dacă se găsește hîrtie. Dacă – în fine, culese pe hîrtie – cărțile mele or să fie distribuite.

Nu contează. Eu le-am scris. Or să fie publicate postum.

Noi însă iubită Gabriela o să ne mai vedem în această viață, pe această lume. Fie aici, la Paris, fie, cîndva, la Chișinău.

Te îmbrățișează

Paul

P.S. Această scrisoare nu este una intimă; nici una deschisă. Ci una între - să-i zicem: întredeschisă. Dacă ai posibilitatea (și voia de la Securitate...), public-o.

*) Atrag atenția: scrisoarea este datată: *1 aprilie 1990*; pe vremea aceea nici Liiceanu, nici Monica Lovinescu, nici Sorescu nu se manifestaseră ca adevărați iubitori de carte, români (nici Gabriela Adameșteanu...)

*

Paris, 25 iunie 1990

SĂ CREDEM ȘI ÎN MIRACOLE

o convorbire cu Paul Goma, realizată de Gabriela Adameșteanu

În timp ce cărțile lui, zăceau, așteptînd (zadarnic) avizul de publicare, Paul Goma era (pentru dezinformatori și dezinformați) „scriitorul fără cărți”. După ce cărțile lui au început să apară, ritmic, la editurile străine, s-a răspîndit (bineînțelese intenționat) și s-a crezut (fără a se cerceta) că Paul Goma este „scriitorul fără talent”, publicat doar din „motive politice”. Cărțile lui Paul Goma încep să apară în limba română, cititorii își vor putea în sfîrșit forma o opinie independentă de secția de dezinformare a Securității și de „bunăvoința” unor

colegi de breaslă. Convorbirea din paginile revistei noastre, reproducă ad literam (cu câteva mici scurtări datorate în special lipsei de spațiu), este după părerea celei care a realizat-o, o pagină de literatură. (Gabriela Adameșteanu)

•Locul lui Havel nu poate să-l ia nimeni

G.A.: De mai multe ori în ultimele luni, s-a exprimat în presă regretul că nu am avut un Havel. Aș spune că tu ai fi putut fi un Havel pentru România, dacă exista o Carta 77 și dacă ai fi avut temperamentul...

P.G.: Nu, nu. Cu întrebarea asta mă trezesc într-o postură jenantă:[...] Havel este unic. Locul lui nu-l poate lua nimeni. Cehoslovacia: ca stat modern, există doar din 1918) a avut ca prim președinte un filozof, pe Masaryk. Al treilea președinte al ei este un dramaturg, Havel, pe de o parte un scriitor, un dramaturg, un foarte interesant eseist, pe de alta produsul unui cerc care seamănă cu Dialogul vostru...

G.A.: ... Cu Grupul pentru Dialog Social.

P.G.: Deosebirea: al cehilor a fost alcătuit în ilegalitate.

G.A.: O diferență destul de mare.

P.G.: Esențială. Cehii, în urma marii lor nefericiri, din 1968... Ei, în perioada comunistă au fost scutiți de surprize neplăcute: abia în 1968 au aflat, pe proprie piele, că sovieticii sînt „niște răi”. Spre deosebire de toți ceilalți din Europa de Est : baltici, polonezi, unguri, români, bulgari ei fuseseră cu adevărat eliberați în 1945 de Armata Roșie (în asociație cu Armata Regală Română, fie spus în treacăt); distruși, umiliți de Germania lui Hitler, în 1938, abandonati de occidentali, desființați ca stat - Sovieticii i-au salvat. Pe ei, suferințele „dușmanilor” comunismului nu i-au impresionat și nu le-au deschis ochii asupra naturii “eliberatorului”. Au existat și în Cehoslovacia burjuii, industriași, „dușmani de clasă” care au suferit. Dar pe cehul-slovacul obșesc nici măcar procesele comuniștilor lor, Slanski, de pildă, nu i-a trezit. Au crezut în continuare că Uniunea Sovietică este sora cea mare și asta a fost marea lor suferință în 1968. Cum: chiar ea, sora noastră să ne ocupe? Pe noi care eram cei mai obedienți din lagărul comunist? - se știe: din tot lagărul comunist cehii erau cei mai prosovietici, mai aroganți, cu vecinii de lanț, iar față de noi Românii, se purtau foarte de sus, în ochii lor singura calitate a românilor: aveau litoral... [...]

•Tenisul la cehi: un fel de rezistență „a la roumaine”

P.G.: Din tragedia lui 1968 s-au născut, în 9 ani: tenisul (nu, nu fac ironii) și acest grup de reflecție: Carta 77. Cehii au văzut că s-a așezat peste ei un capac de plumb și-au zis : de aici nu mai

ieșim o vreme, să ne descurcăm aici, așa. Unii s-au retras în muzică. Alții în... tenis. Un fel de rezistență „a la roumaine”; prin tenis... Nu pot contesta deschis, fiindcă mi-e frică - dar o fac prin... tenis. [...] Grupul de reflecție s-a rezemat pe tezele din 68, ale „Primăverii de la Praga”. Ziceau cehii: noi considerăm că socialismul este un lucru bun, dar pînă acum a fost greșit aplicat, i s-a dat o față inumană. Noi îi vom confecționa una... umană.

Nu trebuie acuzați pentru înșelătorie. Ei nu erau atunci (și nici mai înainte) chiar atît de orbi; însă în disperare, în solitudine lor căutau alibiuri, “firme de acoperire”. După cum în Rusia oameni ca Soljenițin, ca Bukovski au acceptat termenul de *disident* (deși nu disidaseră de nimeni, de la nimic), au acceptat termenul ca o „punte”, trambulină sau „vehicul” care să-i poarte.

Ajungem în ‘77, cînd la ei condițiile (în termeni marxiști) erau chiar răscoapte, datorită lui 68. Și în România erau coapte-coapte : “tezili” mao-ceaușiste din 1971 cîntărind cât o ocupație.

•Cel puțin voi, cehii, aveți consolarea că sînteți ocupați de ruși, pe cînd noi sîntem ocupați de români

P.G.: Și aici sînt obligat să mă autocitez. În 77 am adresat o scrisoare către Carta 77, dar, din modestie (!) am adresat-o celui mai important. Or, nu Havel era “fruntea” atunci. Nici Kohout - însă acestuia îi citisem ultima carte tradusă în franceză: “Omul care merge cu picioarele pe tavan” (așa cumva). În scrisoare spuneam, aproximativ: «Voi, cehii, aveți consolarea că sînteți ocupați de ruși, pe cînd noi, românii sîntem ocupați de români”.

Ce mi-au făcut din cauza asta bravii mei simpatrioți, securiștii-legionarii, în special Drăganul cu același nume: «Ce vrea ovreiu! ăsta de origine rusă? Ca rușii să ocupe România?»

S-a adeverit că nu greșeam cînd spuneam : «Cine ți-a scos ochiul?» «Frate-meu» «D-aia ți l-a scos așa de bine!» După ce ne-a scos ochiul, Ceaușescu, românul ne-a ocupat mult mai eficace decît fuseseră ocupați cehii, polonezii, ungurii de ruși.

•Ce-ar fi fost dacă, în ‘77, niște intelectuali români s-ar fi asociat cu Carta 77?

P.G.: (...) Ce-ar fi fost... În disperare de cauză, negăsind solidaritate la românii mei, rămînînd singur și caraghios, m-am lipit de Carta 77. M-am adresat, nu cehilor, ci numai lui Kohout - ca să nu-i ofensez pe confrății români. M-ar bate Dumnezeu dacă aș spune acum: «Eu, Goma, v-am poftit, v-am oferit prilejul, în ‘77, de ce nu l-ati folosit?» Nu am oferit nimănui nici un prilej. Nu eram în decît un păstrător de listă de semnături, atît. Nu am structură de om politic, de lider, aș fi fost un bunișor

soldat disciplinat. Dacă am fi fost mai mulți... Dar, dintre scriitori, n-a mai fost decât Negoîtescu. Și Ion Vianu, însă Vianu este scriitor doar din când în când. Ce-ar fi fost dacă atunci ar fi venit intelectualii? Ar fi fost o situație normală, într-o comunitate normală - ca în Cehoslovacia, ca în Polonia, ca în Ungaria - chiar ca în Rusia. Intelectual este acela care mînuiește cuvîntul și „cel mai” dintre toți este scriitorul. Nu este o cinste, ci o obligație a scriitorului să fie „mereu în frunte”. Și să accepte să plătească; să se sacrifice! În 1977, în România, nu au venit intelectualii, ci muncitori, funcționari, venit sindicalişti. Dar nu scriitori - ei aveau altă treabă: să reziste-prin-cultură. Și să mă dăscălească pe mine că accept să semneze ne-scriitori și ne-români. Apelul nostru a fost semnat de cei care au riscat; înseamnă că scriitorii români nu aveau motive să riște, ei erau mulțumiți cu cât le arunca Partidul ca la câini. Judecata lor suna, ca de obicei: «Să protestez, ca să pierd și ce am...?» Așa au făcut românii istoria [...]

Este indecent din partea scriitorilor români care în acele momente s-au ascuns sub țol, sub pat și au așteptat... rezultatul, iar acum au nerușinarea să aducă vorba de Havel, de Carta 77. [...]

Ai făcut un interviu cu colegul meu de închisoare de facultate, de închisoare, de domiciliu obligatoriu, Horia Florian Popescu, în care ați atins momentul 1956 - al Moment pierdut de scriitorii români. Colegele mele de atunci - care umblau după semnături, pe o petiție, în care cereau liberarea noastră, a studenților, ar putea să mărturisescă despre... atitudinea marilor scriitori români într-un moment ca acela: și Sadoveanu și Camil Petrescu și Arghezi și Gala Galaction fugeau ca dracul de tămâie de o eventuală luare de poziție împotriva arestării tinerilor români declarați solidari cu ungurii. Singurul scriitor care s-a exprimată a fost Beniuc: Piticul Roșu, care la solicitarea colegelor noastre de a semna, le-a recitat chestia cu “Șarpe, de te doare capul, /Ieși la drum și cată-ți leacul!” - așa ceva, adică: noi, dușmanii comunismului aveam ce meritam! La 20 de ani cât aveam atunci, eram sublimi, fiindcă, vorba lui Caraion; eram tineri, aveam de unde muri. [...]

•Vrem, nu vrem, a început la Timișoara

P.G.: Revenim la ceea ce a fost în 1989. A început la Timișoara. Vrem - nu vrem, acolo a început (ca și în 1956!). Pretextul: un neromân, un ungar, Tökes. Drapelul, primul drapel, la Timișoara (ca și în 1956!) a avut o gaură. O vreme, românii au zis: „Noi am inventat gaura din covrigul steagului!” (și așa de tăiat mămăliga care nu explodează). Nu Tökes a făcut revoluția

română. Nu Tökes i-a făcut nefericiți, nu el i-a dus la capătul răbdării, Tökes a fost scînteia care a aprins nemulțumirea. Că Timișoara este cel mai occidental, cel mai cosmopolit oraș, din România, poate da - poate ba. Adevărul, oricât l-am “drege” noi: focul revoltei s-a aprins la Timișoara datorită (ori: cu pretextul) lui Tökes. Chiar dacă la București se vorbește despre complotiștii - din aparatul de stat și de partid - adică... tot ei... - care au așteptat... conspirația planificată pentru nu știu care zi din ianuarie 1990... Uite că și pe marii complotiști i-a luat prin surprindere focul de la Timișoara; dar nu și sîngele curs. [...]

•Iar noi nu am primit încă nici măcar scuze

P.G.: Iar noi nu am primit încă nici măcar scuze. Toate țările care s-au eliberat de comunism și de securitate și-au cerut scuze unele altora: Polonia – Cehoslovaciei, R.D.G. – Cehoslovaciei, pentru că au intervenit în ‘68. în Uniunea Sovietică generalii de la KGB și-au cerut scuze poporului. Ei, da, și supraviețuitorului ăla de la Vorkuta care a făcut 30 de ani, chiar dacă în momentul de față este o ruină, chiar dacă abia mai respiră după atîta suferință, îi cade bine cînd cineva de la KGB (fost NKVD), își cere iertare, în stilul lui Dostoievski și zice: *Ia vinavat!*

Văd că în România bîntuie o epidemie de... domnătă, toți se domnesc între ei, de-ai zice că chiar cu toții au fost securiști, măcar informatori și astfel înțelege românul să-și facă penitența: îl domnește (bine că nu-i zice și «Săru’ mîna, boerule!») pe cel care i-a făcut rău.

Ce-ar fi de pildă să apară *domnul* Drăghici la televiziune și în limbajul lui (mi s-a spus că nu posedă mai mult de 53 de cuvinte) să spună că regretă că el, ca ministru, a torturat: și n-are decît să înceapă cu Pătrășcanu. Ei, sigur, Pantiușă, l-a ucis, dar cine era ministru de interne? Și cîți dintre ai noștri au murit, absolut nevinovați la Canal, la Salcia, la Gherla, la Aiud, la Jilava, la Pitești, în Bărăgan, ca deportați? Peste tot, peste tot. Cîți dintre țărani care n-au vrut să intre în colhoz n-au fost secerați cu mitralierele? Comuniștii “domnului” Drăghici au tras cu tunul în țărani, în țăranul român. De aceea zic : ce-ar fi să iasă la televiziune și să spună că îi pare rău, că n-ar mai face. Să aud fraza asta chiar și eu, unul dintre cei mărunți, pentru că eu am făcut puțină închisoare. Dar să nu se uite că și maică-mea a fost în închisoare și taică-meu, după ce s-a întors din Siberia, a făcut și la români închisoare - și a putut să facă un studiu comparativ...

Dar ne-am rătăcit. Pornisem de la cehi și acum revenim la cehi și spunem: n-are nici un rost să regretăm că nu avem un Havel, că nu am avut o Cartă ‘77. [...]

•Eu am fost martor la miracole

P.G.: Nu un miracol a fost după '65? Când în '65, noi, vechii deținuți politici, chiar dacă n-am fost reînmatriculați, am putut să ne reluăm studiile din anul întâi. Atunci am "năvălit" în facultăți, cu sutele. Tot, atunci, în '65 am fost martor, ca cititor, la explozia din poezie. Primii adevărați poeți, care ieșeau – de unde? De unde apăruse Nichita Stănescu? Pentru că el nu îl continua deloc pe un Eugen Frunză. Sau Ioan Alexandru: de unde a apărut? Nu pe Beniuc. Sorescu, Blandiana, Constanța Buzea, D.R. Popescu, Bănulescu de unde au răsărit? Și în muzică, și în teatru – de unde ieșeau? Din noaptea dejistă, când nu mai aveam maeștri, ni se cosiseră picioarele, atîția se bălăcăriseră... înseamnă că nu toate lucrurile se explică "științific", de la cauză la efect. De aceea cred și în miracole. [...]

La televiziune, l-am văzut pe primul primului inginer al țării, pe pseudonumele său Roman, pupîndu-se cu popa Plămădeală. Nu m-a mirat: aceeași boaită, când a fost întrebat - de revista voastră - ce a făcut în timpul teroarei ceaușiste, a răspuns: «Ne-am rugat»... Pe popa Plămădeală nu îl detestam pentru că a fost legionar, ci pentru că, legionar fiind, a făcut jocul comuniștilor timp de trei decenii. Acest basarabean al meu a fost o boaită care nu-și merită denumirea de popă. Locul păstorului spiritual este lîngă turmă, nu lîngă lupi. Plămădeală i-a slujit pe lupi. Știi foarte bine: ca vicar călătorea în Occident atît de des, încât ne întrebam dacă are timp să-și schimbe izmenele. Prin 1978, am avut în mîini un document sustras de la patriarhia București, un raport redactat de Leonida Plămădeală, zis Antonie, în fapt: fișe de securitate despre preoții din parohiile din exil. Zicea de pildă, despre X, preot din Canada: punctul lui slab sînt arginții; despre Y din Germania: punctul lui slab este băutura; și: Z din Austria are o fată care vrea să dea la o facultate, dar nu poate în țara de adopție, recomand să i se ofere fiicei un loc la Facultatea de Medicină din București... Așadar supra-popa Plămădeală nu făcea doar fișa, nu numai descrierea punctului slab, ci indica și remediul. Iar în turneele sale în Canada și în USA, ca și camaradu-său Anania, folosindu-se de tripla aureolă: de legionar, de prelat, de fost deținut politic le explica exilaților: «Ceaușescu doar că își zice comunist, dar e român de-al nostru, nu "alogen" ca ceilalți...» Plămădeală, avînd condei - îl aprecia și Marin Preda (el îi publicase un roman polițist, în fapt... milițist: **Trei ceasuri în iad**, și Noica, a făcut și un fel de jurnalistică în *Telegraful român*, organul Patriarhiei, în care se războia cu biserica (inexistentă și persecutată) greco-catolică de la noi.

Îl ataca pe papa Ioan Paul al II-lea..., acuzându-l că nu cunoaște istorie. Ei bine, istorie cunoaște foarte bine Plămădeală, ortodoxul, însă fiind omul securității, scria o “istorie” mincinoasă, abjectă prin atacurile la adresa Școlii Ardelene, cea care ne-a învățat carte și ne-a explicat cine-ce suntem și de unde ne tragem [...]

Cel mai jegos dintre popii ortodocși : Anania. Acest “martir legionar”, atunci când unii dintre noi, modești studenți arestați în 1956 încă nu fusesem liberați din domiciliu obligatoriu, el era trimis ca... bibliotecar la Detroit! Ca să dea o mână de ajutor la confecționarea calomniei: “episcopul Trifa ucisese evrei cu mâna lui”! Și la expulzarea sa din USA. A reușit, Spurcăciunea Sa.

Să nu-l uit pe Drăgan. Individul care pînă mai alaltăieri se pupa pe gură cu Ceaușescu și avea acces la Arhivele Securității (din care a scos un mandat de arestare a lui Calciu, în 1942 sau 43. Care patrona o sucursală a Securității la Milano, unde trudeau Mihai Pelin și Traian Filip... Întreb: Cine i-a dat acestui lingău ceaușist, analfabet notoriu - “opera” lui în limba română alcătuită din traduceri făcute de Ilie Constantin, Aurel Covaci (poate și Blandiana, fiindcă și ea a fost invitatata lui) - cine i-a dat sediu pentru fundație, pentru editură, pentru reviste ? Iliescu, dușmanul - și ucigașul - lui Ceaușescu. Nu s-a strigat - în mod organizat, tovarăși! - de curând: “Iliescu și Drăgan?” Acest... legionar-ceaușist Drăgan colaborează în organul partidului, care se numește *Azi*. În numărul de joi, 24 mai 1990 Drăgan scrie articolul “Cui i se va atribui puterea?”, în care mă atacă pe mine, așa cum mă mai atacase, prin Eugen Barbu, în *Săptămîna*, dar și în publicațiile lui din exil, în *Neamul Românesc*, de pildă. De 13 ani mă tot atacă sub numele lui și sub altele, de pildă: Michael Titus din Londra, Milhovan din New York și alții. [...]

Drăgan are ce are cu numele meu:

“...căci fugiții căroră le place să se numească exilați (aceștia pot fi numărați pe degete, începînd cu Paul Efremovici din Basarabia, presupus scriitor de succes care iscălește cu numele de Paul Goma)”...

Puțin îmi pasă ce crede Drăgan despre numele meu adevărat: Goma. Interesant este însă că un aliat obiectiv al său este evreul Iosif Petran, fost la Casa Scînteii, acum transferat la Tel Aviv. În simetrie cu Dragan, Petran mă acuză de... antisemitism! Să fie o coincidență ca tovarășul Petran colaborează și el - alături de camaradul Drăgan la *Scînteia* zilelor noastre: *Azi*? [...]

Primul inginer al României (tot de Petre Roman vorbesc): El a fost crescut într-un mediu bolșevic, producător de capete cubice - îți aduci aminte caricaturile lui Sisoiev care îi prezinta pe

comuniști din URSS avînd capete cubice (noi le spunem pătrate)? În România nu ridicolul omoară, nici prostia (doar sărăcia).

Ceaușescu intra în categoria monstruosului. El era capătul, terminusul sistemului totalitar comunist. După opinia comploțiștilor anticeaușiști, ei, bolșevicii fuseseră cei mai persecutați! Să fie citite “mărturiile” Ninei Cassian, dar să nu fie trecute cu vederea cele ale previzionistul trecutului : Brucan - “domnul Brucan” cum îi ziceți voi, cei de la Grupul cu pricina. [...]

Cât despre “domnul Măgureanu” invitat de onoare la sediul revistei voastre... Anticomunistul Liiceanu, fostul deținut politic Filipescu, Doina Cornea nu l-au mai scos din “domn” pe besti-alistul Astalos. Ceea ce dovedește că Securitatea continuă să existe, continuă să conducă tot - și, astfel ajungem la alt “domn” inginerul specialist în geologie-ginecologie, Gelu Voican.

*G.A.: Pe care l-ai cunoscut. Domnul [sic!] Gelu Voican Voiculescu a dat ziarului **Dimineața** din 12 mai 1990 un interviu din care citez: “După 1977, cînd am fost din nou arestat în legătură cu mișcarea lui Paul Goma și atitudinea mea generală față de problema drepturilor omului”... afirmație pe care o repetă: „după mai vechea mea implicare, legată de nerespectarea drepturilor omului, de pe vremea lui Paul Goma”. Cum a fost cu această întâlnire și cum a apărut atunci, în 1977, domnul Gelu Voican drepturile omului?*

•Gelu Voican Voiculescu și mișcarea Goma

P.G.: În cartea mea de mărturii care apare acum în România: **Culoarea curcubeului** de la Humanitas*) îl pomenesc, marcîndu-l cu litera G (abia acum aflau că-l cheamă și Voiculescu). Este unul dintre cei doi care au venit la mine, în Drumul Taberei, nu știu exact de ce, pentru că n-a semnat. Gelu Voican era un băiat bun care îți dădea un pahar cu apă, chiar cînd nu aveai nevoie de pahar cu apă, îți dădea foc la țigară, deși nu erai fumător, îți făcea rost de gagici... În 1976 l-am întîlnit pe stradă, era palid, tuns chilug, i-am zis „Ai ieșit din pușcărie”. A zis: „Într-adevăr, am fost arestat, împreună cu tata, am încercat împreună să trecem frontiera spre Ungaria”. „Spre Ungaria”, repet, nu spre Iugoslavia, cum a afirmat în alte interviuri. Am schimbat cîteva fraze pe stradă, ne-am despărțit. Atenție: el nu fusese niciodată la noi în Drumul Taberei.

Or în momentul cînd adunam semnături, două persoane mi-au sunat la ușă fără sa fi cunoscut adresa (aprtamentul era pe numele de fată al soției) : unul din cei doi a fost Ion Pantazi, erou

*) “Acum”, adică în vara anului 1990

de front, erou de pușcărie, devenit un nenorocit de turnător al securității în exil și colaborator al lui Drăgan. Al doilea: Gelu. În cartea mea de mărturii îl pomenesc, marcându-l cu litera G (abia acum am aflat că-l cheamă și Voiculescu). Este unul dintre cei doi care au venit atunci la mine, în Drumul Taberei, nu știu exact de ce, de semnat, n-au semnat. [...] Au stat ore întregi într-un colț, au ascultat apoi a plecat... în 22 decembrie '89, surpriză! Îl văd, mai degrabă i-am recunoscut vocea, fiindcă avea și barbă? Când l-am auzit vorbind, m-am întors cu spatele la televizor; apoi am zis:

«Gelu Voican ! Dar ce cauta el cu tâlharii aceia?».

Mai târziu l-am auzit dînd niște interviuri la televiziunea franceză. La întrebarea : “Dumneata, domnule, te-ai ocupat de procesul lui Ceaușescu?” la care el a răspuns: “Da, am participat, dar n-am...”. Altă întrebare: “Ești militar, domnule?” La care el a răspuns “A, nu!”, dînd să se înțeleagă: “Mda!”. Iar una dintre declarații povestea cum a ajuns el acolo, la revoluție: a mers băiatul pe stradă, cu o treabă, a fost luat de valurile revoluției mulțimea l-a purtat și s-a trezit lîngă Iliescu! Iată cum devin plimbăreții revoluționari, la București! [...]

G.A.: Să ne întoarcem la unul din romanele tale, la Patimile după Pitești, care urmează să apară la „Cartea Românească...”

P.G.: “Cartea despre Pitești” m-a obsedat încă din 1957, din închisoare. La Jilava am aflat ce se întîmplase la Pitești. Ca basarabean, refugiat, văzusem, trăisem cîte ceva, iar prin tatăl meu, deportat în Siberia, aflasem alte cumplite tragedii, însă ce mi se povestise la Jilava despre Pitești, nu că era incredibil, dar depășea limitele unei acceptabilități (ca și cum răul ar trebui acceptat). Eram student la litere, mă credeam viitor scriitor, și mi-am zis:

«Nu trebuie să se uite ceea ce s-a întîmplat». Pentru că în închisoare, unde oamenii își povesteau cele întîmplate lor sau auzite, istoria mai exista; istoria încă se mai păstra. Dar afară nu se mai vorbea. Afară se tăcea.

G.A.: Afară s-a uitat „fenomenul Pitești”.

P.G.: Afară s-a uitat... Fiindcă afară nu s-a mai povestit - de frică; de frica cea mare. Am fost martor-ascultător al celor trei faze: la Jilava, în 1958, “piteșteanul” Ștefan Davidescu povestea fără fereală unei jumătăți de cameră (numărînd cam 30 de deținuți) prin ce trecuse la Pitești; după câțiva ani am devenit “consătean” în domiciliu obligatoriu, în Lătești cu același Davidescu, dar și cu alți “studenți de la Pitești” trecuți prin labele lui Țurcanu. La un moment dat - la Lătești, deci - l-am rugat pe Davidescu să povestească pentru prietenii care nu știau

mare lucru despre reeducare ce povestise la Jilava... De astă dată omul - un povestaş impenitent, cum numai în închisoare întâlneşti - s-a codit, a promis pentru altă dată... O altă-dată care nu s-a mai prezentat. Ei, da: în domiciliu obligatoriu nu mai eram în libertatea deplină pe care ți-o dă închisoarea... deplină. După alți ani, liberat, primind vizita prietenului Fănel Davidescu, i-am spus că am de gând să mă țin de promisiunea făcută la Jilava, să scriu “ceva despre Pitești” și l-am rugat să re-povestească. În această a treia situație el a fost categoric: «Nu mai am ce povesti». Și am simțit: nu era frica - ci *altceva*, să-i spun: lehamitea, cea provocată de refuzul ascultătorului de a crede ce aude - însă nu pentru că cele povestite erau de necrezut, ba da, ba da, ascultătorul le mai auzise, le mai... crezuse, însă de astă dată acel *altceva* îi interzicea să accepte adevărul cunoscut: **teroarea**. După un sfert de veac de la “întâmplările de la Pitești”, efectul lor asupra victimelor în loc să scadă, să se estompeze, să devină suportabile atunci când le atingi cu gândul ori cu cuvântul, luaseră proporții de coșmar prezent: aş zice, din ce în ce mai coșmar, din ce în ce mai prezent.

Nu aveam de gând să scriu un roman-despre, îmi spuneam: «Eu nu am dreptul, fiindcă tot am aflat ce am aflat, tot aflând, să vorbesc. Nu am dreptul să vorbesc în numele celor care au pățimit, pentru că eu nu pot să pricep, eu nu pot realiza pînă unde a mers tortura, suferința lor, încât pe supraviețuitori i-a amuțit». Cu această credință încercam să-i determin pe alții să o facă și le ziceam : «Dar la ruși, toți cei care știu carte depun mărturie, numai așa a ieșit **Arhipelagul Gulag**. Dacă Soljenițin ar fi trăit în România, n-ar fi avut de unde să-și adune “materialul”, pentru că sertarele românilor sînt goale».

Am încercat să-i conving pe martori, pe supraviețuitorii Piteștiului, să scrie. În 1973 m-am întors *din* Franța - trăgînd-o și pe Ana după mine... zicîndu-mi că am eu o treabă: să mai adun ceva material și să scriu “cartea despre Pitești”. Nu am reușit - să mai adun material. În ciuda... ciudei - pe ei, “piteștenii” - că refuză să vorbească, i-am înțeles. Când am constatat că nu mai este nimic de făcut cu martorii vii, cu supraviețuitorii Piteștiului, m-am împăcat cu soarta: În România anilor 70 nu puteam scrie “Cartea Piteștiului”: nu pentru că mie, transscriitor mi-ar fi fost frică de Securitate care va găsi la mine transscrierea, “Fițuca”, “înscrișul”, “corpul delict”, ba da, ba da, însă eram... pregătit... - dar, după ce vor bate la mine ca la fasole, voi spune “și laptele de la țăta mamei” - adică numele celor care *deschiseseră gura* și îmi povestiseră: Davidescu, Șoltuz, Calciu, Drăgoiescu, Petrișor (ca păstrător al memoriei celor care nu mai erau...). Or așa ceva

nu puteam să-mi asum. Așa ceva nu mai era de asumat - în numele altora.

În același an - 1973, la București - am încercat să ocolesc “obstacolul” de netrecut: am început a scrie o carte despre... imposibilitatea de a scrie o carte despre Pitești.

A apărut la Gallimard, demult, sub titlul **Gardă inversă**.

*G.A.: Până la urmă ai scris romanul **Patimile după Pitești**. (Unul dintre cele mai intense și mai originale din literatura noastră - aceasta nu este o frază rostită în cadrul discuției; este însă opinia lectorului cărții).*

P.G. ...Abia în exil, din toamna anului 1978. Mi-a fost nespus de greu, nu fiindcă în privința “documentării” nu eram mai avansat (doar mă întorsesem în țară în 1973, pentru a aduna “material”...), ci pentru că nu găseam *cum* să-mi structurez cartea. Vreun an am scris, am tot scris la ea ca la un eseu... Simțeam ca *nu așa*, că *altfel* ar fi trebuit - dar *cum*?

Soluția a venit de la Ana, soția mea: «Dar tu ești un povestaș, de ce nu încerci să scrii un roman?»

Da, domnule: de ce? Așa că am scris cartea din nou: ca roman. Cu câteva derogări, printre care persoanele-personaje, ca și în prima carte a mea, **Ostinato**, apoi în **Gherla** am dat celor-răi numele reale: ca să nu se uite.

În România și multă vreme după venirea în exil am crezut că *experimentul* - eufemistic: *reeducarea* - ne venise, ca toate ororile, de la Răsărit. De la ruși, de la chinezi. Numai că...

Arhipelagul Gulag este un inventar complet al ororii absolute și după ce l-am citit-recitit mi-am zis: dacă Soljenițin, care a avut poate zeci de mii de informatori, în sensul bun al cuvântului, care au mărturisit despre cutare eveniment sau cutare lagăr, cutare fenomen, cutare epocă, cutare personaj nu amintește de așa ceva, înseamnă că experimentul Pitești nu este după model Sovietic.

Rămânea China. Am citit mărturii despre *reeducarea* din China. *Cum* s-a întâmplat, era cam la fel, dar... *cînd* se întâmplase? În România, reeducarea a început în ziua de 6 decembrie 1949.Or, la 1 octombrie 1949, China abia devenea comunistă

G.A.: În privința aceasta avem prioritate mondială absolută!

P.G.: Se pare că da. Comuniștii sovietici au impus țărilor ocupate să copieze exact și economia și armata și educația și cultura, pînă și îmbrăcămintea, însă în unul din stîlpii regimului, **aparatul de represiune**, după ce i-au încadrat pe ocupați cu

consilieri sovietici ca să n-o ia prea la stînga sau prea la dreapta, i-au lăsat ca, în materie de rău, de mizerie, de ceea ce este mai detestabil în om să facă ei, băștinașii, care or fi ei – români, unguri, cubanezi ș.a.m.d., cum îi taie capul, potrivit “specificului național”, mă rog frumos. Sau, ca să nu abandonăm limba lozincilor: “socialistă în fond - națională în formă”. De aceea Cuba are o securitate... tropicală, China o securitate migdalată, Nemții de Est una prusaco-nazistă, Ungaria una honvedă.

La noi, în România, Piteștiul și tot ce a făcut securitatea acolo a fost pornit ca model de la ruși (Makarenko), însă a fost lăsat mai departe pe seama românilor, ei au îmbogățit linia ororii. [...]

Paris, 25 iunie 1990

*

15 noiembrie 1990

La o aniversare

Să vorbească alții despre eroismul răscoalei brașovene. Eu nu pot vorbi decît despre tragismul nerăscoalei nebrașovenilor. Nu pot depune mărturie decît despre singurătatea în care s-a aprins, a pîlpîit cîteva clipe, apoi a agonizat și s-au stins – în indiferența, cînd nu de-a dreptul în ostilitatea întregii comunități – ca toate răzvrătirile individuale sau de grup din spațiul doar geografic, doar lingvistic numit România;

Să vorbească alții despre ce s-a întîmplat atunci la Brașov. Eu nu pot vorbi decît despre ce *nu s-a întîmplat* în România lingvistico-geografică. Iar dacă la 20 mai acest an, cînd avea în mîini propria-i soartă, “cetățeanul” acestui spațiu geografic nu a știut la ce slujește un buletin de vot, s-a speriat de... propria-i libertate-de-a-alege, l-a cuprins spaima ca totul este o capcană comunistă, pentru a afla Securitatea cine mai este împotriva “regimului cel mai democrat din lume”, aceasta dovedește că „votantul” era un necuvîntător, un necugetător, un animalizat și că, la urma urmei își merită soarta;

Iar dacă la 13-15 iunie minerii bolșevicului Iliescu au crăpat cu topoarele capetele care gîndeau, au sfărîmat cu bîtele gurile care vorbeau, de ce să ne mirăm, indignăm? Putem fi îndurerați, putem fi rușinați. Dar mirați? Doar noi, locuitorii acestui spațiu geografic – îi mai spune spațiu carpato-danubian, îi mai spune mioritic - am pregătit cu grijă, am zidărit cărămidă cu cărămidă soclul statuii Tiraniei. Doar noi, locuitori acestor plaiuri am plecat capul ca să nu ni-l taie sabia; ne-am zis

pietre, peste care apa trece - și am tăcut; și nu i-am auzit, nu i-am văzut (ca să nu știe securitatea că i-am auzit-văzut) nici pe minerii din Valea Jiului din 1977, nici pe sindicaliștii din 1979, nici pe brașovenii din 1987.

Ce sărbătorim noi azi? Marea victorie de la Brașov? Marea Victorie - de la Brașov are să vină abia după ce, privindu-ne în oglindă, vom răspunde fiecare la întrebarea: «Ce am făcut eu pentru mine, pentru copiii mei, pentru nația mea în timpul răscoalei de la Brașov? Dar în timpul constituirii sindicatelor libere? Dar în timpul grevei minerilor din Valea Jiului?» Celor care vor spune «Acum nu-i momentul de autocritică, acum e momentul să ne apucăm de treabă...», le voi răspunde:

Nu te poți apuca de o treabă ca aceea a facerii sau ne-facerii unei țări fără să te speli pe mâini; și pe obraz; și pe picioare; fără să-ți speli gura murdărită de tăcere vinovată, de calomnie, de turnătorie. Oricum, nu se va putea clădi nimic bun, nimic adevărat împreună cu foști-actuali-viitori-activiști-milițiști-procurori-securiști. După cum nu se amestecă focul cu apa, așa nu se pot amesteca oamenii cu securiștii. Cine a fost securist o zi a devenit, este, va rămâne ne-om. Să nu i se taie capul, să nu fie bătut în cap, numai în cap așa cum ne-a bătut el pe noi (noi ne-securiștii) dar să nu ni se ceară să con-lucrăm; nu-i destul că ne-a -lucrat el vreme de 40 de ani? Din nefericire, comunitatea carpato-dunăreană a fost incapabilă de o revoluție anticomunistă ca a ungarilor din 1956; de un nucleu alfabetizator precum „Solidaritatea” poloneză. Nici măcar de o mișcare ecologică bulgărească. De aceea, nu avem doar de recuperat, ci de luat de la început totul. Începând cu începutul.

Să sperăm că acest început va fi la 15 noiembrie 1990.

Noiembrie, Paris

România Liberă, 16.11.90

1991

(mai 1991)

Paul Goma:

Numai securiștii și comuniștii au confiscat revoluția română?

(Înainte să vorbească Paul Goma, la propunerea participanților la revoluția din decembrie aflați în sală, s-a ascultat înregistrarea cântecului Doamne, vino Doamne și s-a păstrat un minut de recule-gere pentru victimele revoluției.)

După un asemenea moment este greu pentru cineva, pentru oricine, dar mai ales pentru mine, care sînt un liric, un patetic, un plîngăcios, să vină să vorbească despre starea literaturii în România. Din fericire, nu știam, în momentul în care am fixat această temă pentru intervenția mea, că în sală vor fi români care au făcut cu adevărat revoluția. Dar iată că pică bine.

Pentru că, la această întrebare nu doar retorică, anume: **«Doar comuniștii și securiștii au confiscat revoluția română?»**, eu (nu numai eu, dar acum eu vorbesc) răspund:

Din păcate, nu. Sînt diferite moduri de a confisca, de a fura, de a lua, de a-ți însuși ceea ce nu-ți aparține, și pentru care n-ai muncit. Pentru care n-ai vărsat sînge. (Niciodată nu va fi suficient, oricît se va repeta, repeta, repeta că în România s-a vărsat sînge. Chiar dacă ar fi fost un singur mort, era o victimă iar crima începe de la unul!) Din nefericire nu doar securiștii și comuniștii au așteptat, au pândit acest moment. Ei pretind că îl așteaptă de 20 de ani, 20 de ani to-ot completează Militaru cu Iliescu cu Brucan - ca să... Ca să, ce? Ca să-l răstoarne pe Ceaușescu și să-l înlocuiască cu...? Cu Iliescu? Cu Verdeț? Cu Brucan? Deci au așteptat 20 de ani, pentru ca țara și locuitorii acestui pămînt să fie distruși, să fie animalizați – iar ei tot așteptau. Dacă nu erau pregătiți; dacă, vorba lor: “condițiili nu erea coapte...” Din nefericire - pentru ei - i-au luat prin surprindere timișorenii, clujenii, sibienii, brașovenii, bucureștenii... Și abia atunci s-au organizat în haite...

Ei sunt autorii - nu de azi, de ieri, ci de la... înființarea Cekăi - deturnării lingvistice, vorbind despre “teroriști”. La noi, în România, după directivele NKVD, “teroriști” (nu strica dacă securistul băștinos rostea cu accent rusesc: «Tierrrărist») erau numiți partizanii din munți. Astfel le spune și marele scriitor, adulat la revista *Apostrof*, Petru Dumitriu, în volumul lui,

Vînătoare de lupi. Înainte comisesse o altă oroare – despre Canal: **Drum fără pulbere.** După cunoștința mea, nu există un omolog al lui Petre Dumitriu nici la polonezi – un scriitor care, de pildă, să fi făcut elogiul Katjnului, nici la ruși să fi făcut elogiul Gulagului, cu atît mai puțin cineva care să elogieze Auschwitz-ul. Ei bine, noi sîntem și într-asta originali! Un mare scriitor, un scriitor cu un colosal talent, a scris pe 700 de pagini țapene, **Drum fără pulbere**, imitat în deplină cunoștință de cauză de junele C. Țoiu (prin **Moartea în pădure**), care voia să pătrundă și el în literatură, prin orice mijloace - chiar cu ajutorul volu-mului **Literatura română de azi**, prin care prietenul Țoiu-lui N. Manolescu și-a croit și-a făcut intrarea, în tovărășia lui D. Micu. Or așa ceva nu se iartă. Și nu se uită, oricât ar pleda însuși Manolescu, E. Simion, băieții, dar mai ales fetele de la *Apostrof*. Și chiar dacă Petru Canaliu a scris după aceea pagini nemurdare, pentru cele bune să i se dea ce merită - să nu se uite că înainte scrisese **Eurydice!** - dar a scris și această oroare.

Să revenim la oaia noastră miorițică. Deci în decembrie 89, ca un exilat de 14 ani ce sînt, ca unul care am plecat de-acasă nu de bună voie, pentru că sînt scriitor și scriitorul este ultimul care... stinge lumina - cînd au venit evenimentele din decembrie, ca tot românul m-am bucurat că în sfîrșit... fiindcă nu credeam să mai apuc răsturnarea comunismului, liberarea, decât... postum, de altfel eu îmi și pregătisem postumitatea... Spuneam că eu nu m-am întors în România în primele zile, în primele săptămîni, în primele luni – voi fi simțit eu un miros puturos năboind dinspre “revoluționarii români...” S-au dus însă prieteni de-ai mei. Și ei scriitori și ei exilați și ei dintre cei care făcuseră cîte ceva pentru țărișoară, nu? Atît în România, cît și în exil...

Și s-au întors - din România - nu doar amari, ci dezorientați, dezamăgiți, consternați. Adevărat, nici unul nu se aștepta la covor roșu, fanfară militară; și nici unul nu fusese dat afară din “România, țara noastră, a mîncătorilor de soia”. Dar au avut sentimentul acut, că întoarcerea lor *acasă* nu făcuse plăcere “celor rămași în tranșee” - citește: supraviețuitorii în patru labe, pe sub paturi, colaborînd după puteri cu Tirania («Voi ai să mă sinucid?»). Printre cele mai „drăguțe” cuvinte de întîmpinare: «Ce mai faci, cînd te întorci înapoi la tine, la Paris?» răzbătea mesajul: «Vii acum, la împărțeală? Dar pînă acum ce-ai făcut pentru țara asta, pe cînd noi crăpam de foame, de frig, de frică?» “Întorșii”, de parcă ei, nu comuniștii erau dușmanii, ci ei, colegii, care aveau cel puțin tot atâtea drepturi la “țara asta” ca și număbăgacii, colaboraționiștii, aranjiiști care, acum își apărau - de invadatori - porția de turtoi (de soia, firește).

Scriitorii români... În luna mai 1989 când, în sfârșit, s-au decis să redacteze un text de protest, cu semnături - împotriva a ce au protestat ei, conștiințele nației? Împotriva nedreptății totale?, împotriva injustiției generale? Da de unde! Împotriva injustiției personalizate: Dinescu fusese dat afară de la *România literară*! Însă nici un cuvânt de raliere la un eventual text al aceluiași Dinescu, publicat în Occident... Nu. Ei bine, în exil ne-am mobilizat, cum se spune în termeni de activism și imediat am făcut și noi un protest. Era ceva normal la noi, vorba prietenei Ileana Mălăncioiu: «Ce mare scofală să protestezi din exil!» Să înțeleg că dacă Ileana ar fi fost exilată n-ar fi fost mare scofală să ia partea lui Dinescu? Chiar în exil, dacă protestezi mai târziu, ți-l trimitea Ceaușescu pe Haiducu să te omoare - puțin. Sau îți trimite bombițe, care să-ți scoată ochii; sau arabi, ca să te prefacă - nițel - în legumă. Riscuri miici...

În acel moment când redactam textul de solidarizare cu voi cei de-acolo - text care nu reprezenta vreo scofală - ne-am îngrozit: am constatat că sîntem peste o sută de scriitori români exilați! A ajuns țara noastră într-un asemenea hal, încît să-i fie indiferentă exilarea scriitorilor - cei care pleacă ultimii? Din această sută de scriitori, în momentul de față, după un an și cinci luni de la evenimentele din decembrie 1989 un singur scriitor român poate fi considerat întors definitiv în România : Mihai Ursachi. De ce, domnule Șt. Augustin Doinaș, președinte de onoare al Uniunii Scriitorilor? De ce?

Nu e o întrebare retorică, e o întrebare cu viză precisă. Pentru că alaltăieri, când am discutat despre acest lucru, ați avut aerul că abia acum aflați că atît de mulți am fost exilați și doar unul s-a întors în România! De ce, domnule, de ce tovarășe, altfel cum să-ți zic, Doinașule? N-are nevoie România de scriitori? De cîrturari? Ba are! Suntem o comunitate care a suferit profund, care a fost analfabetizată de comuniști. Chiar scriitorii exilați pot pune umărul la... desanalfabetizarea ei. N-am primit nici un fel de invitație din partea vreunui grup, asociație, sindicat, uniune; nimeni nu ne-a spus : «Avem nevoie de tine. Vino să ne dai o mîna de ajutor».

Aiurea, ca să mă exprim în ton cu cei care ar fi trebuit să deschidă gura, să redevină ființe normale - nu minerale - ca Dinescu și ca Doinaș, ca Ulici - nu mai vorbesc de Pleșu! Nu mă am în vedere doar pe mine ci pe toți cei care am fost excluși în momentul când “am fugit”, vorba colegilor noștri dragi Zăciu, Breban; când am ales exilul; când am plecat. Am fost excluși câte unul, nominal, așa că Dinescu să nu ne explice nouă că el ne-a primit pe toți la grămadă! Fiindcă eu de pildă nu la grămadă

am fost exclus, și sigur cu asentimentul unor persoane aflate acum în această sală, mormăind - de indignare. Sînteți atît de săraci la Uniunea aia a Scriitorilor că nu aveți bani de timbre? Vă dăm noi bani de timbre ca să ne trimiteți o-mică-scrisorică: Domnule Stan Păpușă, fost membru al Uniunii Scriitorilor, ești din nou socotit membru!

În ziua de 15 noiembrie 1990 am mai organizat o manifestație anticomunistă în fața ambasadei R.S.R. din Paris, cu ocazia aniversării revoltei de la Brașov. Am strigat: «Jos comunismul din România!», «Jos Iliescu cu tot cu Roman și cu Brucan!»; «Jos Securitatea, jos terorismul securist din România!» La acea manifestație, pentru întâia oară, au absentat prietenii noștri bulgari, cehi, unguri, ruși, polonezi. De 14 ani asta e viața mea de exilat: eram solidar cu ceilalți când aceia sufereau de nelibertate în țările lor: polonezi, afgani, ruși, chiar și iranieni, cubanezi - veneau și ei la cele românești. La 15 noiembrie 1990 am constatat că absentau prietenii noștri din Europa de Est. Ne-am liniștit pentru ei, neliniștindu-ne pentru noi înșine:

Cîteva nume pe care le cunoașteți. Unde era/este prietenul nostru ceh Pavel Tigrid, exilat din '48? Păi Tigrid avea puținică treabă la Praga, fiind consilier al lui Havel; dar prietenul nostru Petr Kral (Ion Pop îl cunoaște foarte bine, și Petr Kral a alcătuit o antologie de suprarrealiști cehi), exilat de 20 de ani, acum este atașat cultural la ambasada cehă din Paris.

(Că așa e în Europa. Nu ca la noi, pe meleaguri. Noi, Românii nu sîntem Europa.)

Pomian și Smolar?, unul îl consiliează pe Walesa, celălalt pe Mazowiecki. Și bulgarul Tenko Barev, deși președintele lor e filozof, îl consiliază și el, că nu-i strică. În ciuda dificultăților enorme pe care le are fiecare în țara lor.

Or, ce se întîmplă cu românașii noștri dragi și geniali? În exil, cînd vă gîndeam, nu vă gîndeam ca *voi* și ca *noi*, ci ca: *ai noștri* din România, *ai noștri* din America... Toți erați „ai noștri”. De fiecare dată cînd vorbeam despre literatură, vorbeam despre literatura, *una*. Chiar am avut conflicte cu acei exilați care ziceau: «În România nu s-a făcut cultură, tot ce s-a scris acolo este bolșevic, este comunist, adevărata cultură se face în exil». Nu era adevărat, de aceea am susținut că literatura, din moment ce este în limba română și vorbește despre România este românească, este *una*.

Acum mă întreb (dar chiar retoric): ce caută băieții și fetele astea aici? Pe ai cui bani au călătorit ei, reprezentanții scriitorilor români, dacă Uniunea aceea nu a avut bani de scrisori și de timbre? Dar oamenii ceștialți, “fugarii”, cum ne spuneți, noi

care am făcut ceea ce voi, scriitori ne-fugari nu ați făcut nici în gând, ați așteptat 22 decembrie ați așteptat să moară alții, fraierii, apoi cu autorizațiunea de la aceeași polițiune ați început a vă bate pieptii, lăudându-vă cu... rezistența prin cultură...? [...]

Deși nu comuniștii au inventat autocritica, ci creștinii cu spovedania, de ce scriitorii români, ca scriitori români nu recunosc că nu făcuseră ce trebuia, astfel devenind vinovați pentru neasistență la persoane aflate în pericol de moarte - concetățenii lor? Scriitorii români și-au construit, cu migală - și cu artă - Opera, iar alături crăpa Românul. Murea de boală, de foame, de mizerie, de disperare, iar scriitorul, genialul, în cazul fericit: tăcea, de răsună văzduhul patriei. [...]

Ne consolăm că în viitor se va discuta numai opera, nu și viața scriitorului [...] Dar a fi scriitor nu înseamnă doar a scrie. [...]. Scriitor nu înseamnă cel care scrie - bine, frumos - o carte. Ci un fel de a fi, un fel de a te purta, un fel de a merge drept - nu în patru labe. Sînt destui semeni ai noștri patrupezi. Iar acum au nevoie de...bipedizare. Fenomenul Piața Universității a fost, parțial, o ocazie de recuperare (deși nu se recuperează niciodată nimic!), de tentativă de umplere oarecum a golului lăsat de neactivismul (ce cuvînt odios!), de pasivitatea, de inerția scriitorului român, în realitate: doar autor de cărți. Și dacă merg mai departe și repet ceea ce am mai spus: eu cred că la 20 Mai 1990, cînd românii au avut în mîna buletinul de vot și n-au știut ce să facă cu el, se datorează direct scriitorului român care n-a făcut ce trebuia să facă: să-i explice concetățeanului său ce este bine și ce este rău - mai ales, *cine este răul*...

Bineînțeles că am dreptate, tovarășe Uricaru...

(E. Uricaru: Sînteți ca un profesor care vorbește unor elevi prezenți despre cei care chiulesc.)

Bun, să continuu. Iar povestea cu minerii, de asemenea este rezultatul direct al faptului că scriitorul român nu a fost alături de cine trebuia, nici în '56, nici în '77, nici în '79 la SLOMR, nici la Brașov. Bineînțeles, scriitorul român și-a făcut "opera"...

Nota: De aici, chiar dacă "oratorul" a mai zis ceva, revista 22 nu a consemnat. Și nu a explicat motivul. Și nu a consemnat criticele la... critice.

Așa sîntem noi, scriitorii români, mai ales cînd conducem și publicații: imparțiali, imparțiali, dar nici așa...

*

Intelectualul și revoluția
Colocviu internațional: Roma, 13-16 mai 1991

PAUL GOMA: Cu Securitatea nu se “discută”

Voi fi scurt. Îi dau replica prietenului Gabriel Andreescu.

Iată un exemplu cum o jumătate de adevăr poate să devină o jumătate de neadevăr. Dacă Gabriel Andreescu ar fi spus: am discutat aseară despre una dintre activitățile Grupului pentru Dialog Social, dar Goma n-a fost de acord, atunci ar fi spus un adevăr. Pentru că am discutat despre una dintre activitățile G.D.S. și am contestat și am găsit că este o profundă eroare, nu doar politică, ci morală organizarea unui dialog între G.D.S. și Măgureanu (și ce dacă se numește „Dialog Social”?, cine l-a botezat astfel: Brucan? Pavel Cîmpeanu? Ion Ianoși?). Dialog cu Măgureanu! Cel care reprezintă acea Instituție care timp de 45 de ani a monologat și ne-a croit cu ciomagul în cap, numai în cap (aplauze).

Nu se discută cu Securitatea. Cu Securitatea nu se dialoghează, civilizat, mă rog frumos. Sînt de acord, și eu sînt ortodox, ca tot românul nefericit, deci nu tăiem capul bestialistului sec. Dar nici nu dialoghezi cu el. Ce să “dialoghez” eu, victimă, cu Securistul călău? Despre ce: despre timpul probabil?, despre iertarea creștinească la Dostoievski? Nu! Pe securist îl scoți mental în afară - nu a legilor, ci în afara categoriilor umane.

Cum au putut niște intelectuali (și aici mă apucă mînia) să angajeze un dialog – cu cine? În numele a ce? Și cu ce drept? Erați voi, cu toții foști pușcăriași? Pe voi v-au bătut securiștii în cap, numai în cap, numai în cap?

În momentul cînd vă plîngeți că nu aveți un Havel, mai degrabă întrebați-vă: de ce, în timpul comunismului nu v-ați manifestat dezaprobarea, dacă nu opoziția față de comunism? Ce-ați făcut voi acasă, la căldură : cultură? Ce făceați voi la restaurantul Casei Scriitorilor: literatură curată, nu politică murdară? Și de ce, dintre toți cei din această sală, doar doi au făcut pușcărie - adevărat: nu le-a slujit la nimic, mai bine rămîneau liberi, în libera noastră patrie, cu bilet de voie de la Secu... Sigur că nu este o condiție obligatorie, să treci prin pușcărie pentru a avea dreptul la cuvînt despre suferință, dar așa s-a învățat la vecinii noștri polonezi, cehi, unguri societatea civilă: făcînd naveta între pușcăria-mică și pușcăria-mare. Adică riscînd; adică pro/punîndu-ți pielea pe băț.

Deci G.D.S. a făcut o eroare fundamentală, angajînd dialog cu odioasa instituție și decernîndu-i certificat nu doar de onorabilitate, ci de existență. În această societate românească de după decembrie '89! După cum Manolescu a comis eroarea de a lua un interviu lui Iliescu după mineriada prima, cea din 13-15 iunie 1990, adresîndu-i-se: "Omului cu o mare", acordîndu-i certificat de existență și de onorabilitate (știind el de unde va fi știind că, în România ridicolul nu ucide, iar felonia se uită... căci cu toții suntem d-ai noștri...), iar acum aleargă după rege, poate pică ceva de la monarhie, ce, ar strica? Și iată: G.D.S. "dialoghează civilizat, ca între intelectuali" cu Profesorul-sic-sec-Măgăreanu; își dă, cu o ușurință soră cu imbecilitatea binecuvîntarea stîlpului terorismului-de-stat-și-de-partid (terorism de 40 de ani, pentru că eu nu reduc povestea la epoca ceaușistă, ci o iau de la ocuparea țării de către ruși - de la 28 iunie 1940): Securitatea, fiica Cekăi, a NKVD-ului, a KGB-ului.

Ce am a reproșa G.D.S-ului?: că a atras-o în capcană și pe Doina Cornea. Am citit darea de seamă publicată în revistă: banditul Măgureanu i se adresează Doinei Cornea astfel:

«Doamnă, eu v-am prețuit totdeauna...».

Nu pot sonoriza în microfon ce i-aș fi spus lui Măgureanu, dealtfel nu aș fi angajat dialog cu el. Doina Cornea, persoană bine crescută, însă nu și-a adus aminte că nu avea "mandat" să discute-trateze cu un reprezentant al Răului Absolut: Măgureanu - invitat de Liiceanu, care nici el nu fusese rugat de vreo victimă a Securității să organizeze această Piață a Independenței, unde să se pupe în văzul țării victime și călăi în devălmășia cea mai... intelectual-balcanică.

Cine a câștigat din această întîlnire? Bineînțeles, Securitatea, prin Măgureanu : a ieșit de acolo cu certificatul de onorabilitate în buzunar, semnat de Liiceanu, de Andreescu, de Liviu Antonesei, de Filipescu, de Kleininger... Dîndu-i-se nas acestui securist, i s-a permis să se laude cu faptul că el este... absolvent al Facultății de Dialog Social! Vasăzică un Astalosz care a contribuit direct la „iuhazirea” Doinei Cornea, la toate calomniile: că e unguroaică, că vinde Ardealul... A stat picior peste picior și a discutat cu filosofii Kleininger și Liiceanu! Dom' Profesor cu studenții săi!

Ce a făcut Grupul pentru Dialog Social este analfabetism moral. Dialog - primesc, dar nu dialoghezi cu oricine! Și nu cu un reprezentant al Crimei, în numele tuturor victimelor!

Prietena Ileana Mălăncioiu ar zice: Ce mare scofală să dai sfaturi, de la Paris, cum să reacționezi contra oamenilor lui Măgureanu, cei care i-au bătut pe Petru Creția și pe Banu

Rădulescu? Reflexul meu, la colocviul de la Sorbona, a fost unul natural: i-am întrebat pe ai noștri:

«Dar de ce nu-i bateți și voi pe ei? Doar acum ați primit voie de la Brucan să fiți liberi? Măcar ați zbierat, v-ați plâns că securiștii își continuă mizerabila, criminala activitate? În loc să dați înapoi măcar o un genunchi în coaie (și ar fi fost o dată-n viața voastră), voi angajați dialoguri civilizate - care dialog cu securiștii?, care relații civilizate cu un neamurile-proaste securiste? Așa cum ei nu acceptau ca noi, victimele, aveam dreptul la cuvânt, așa, acum, noi comitem un păcat de moarte, angajând dialoguri civilizate cu criminalii (aveți impresia că s-au pocăit?; da?, și-au cerut iertare pentru răul făcut? - da' de unde: așteaptă să le vină iar apă la moară, să ne-o plătească și pentru umilința suferită de a fi dialogat cu noi».

Să nu existe dialog între *oameni* și *securiști*. Între *noi* și *ei* totul s-a redus la relația dintre victimă și călău.

1964 este o dată foarte importantă în psihologia românului, pentru că în '64 a fost decretul de amnistie. În '64 românului i s-a... suprimat motivul de a mai rezista. În '58 plecaseră rușii din țară și românul a confundat o ocupație militară și națională cu o situație politică. Și-a spus: «Au plecat rușii din țară, nu mai are rost să rezist». Fără să țină seama că deja comunismul (mult mai grav decât sovietismul) se implantase adânc. Din '64, a apărut mitul Securității naționale, cea care acum se laudă: “noi, Securitatea românească, mai ales din '65 de când a venit tovarășul nostru iubit, Ceaușescu, am devenit o Securitate națională! Apărăm Ardealul! Să nu cumva să vină ungurii să ne mănânce Ardealul!!”.

Această “justificare” a fost răspândită în Occident și de călătorii scriitori - printre ei Buzura. [...]

*

Către Nicolae Breban

29 iunie 1991

(Capra și Căprarul)

De i-ar da Ministerul Culturii din București (Piața Presei Libere, nr.1) încă șase reviste, toate săptămânale, să aibă câte una pentru fiecare zi de la Dumnezeu lăsată, scriitorul Ministerului Afacerilor Interne, Nicolae Breban, n-are să poată, normal, convenabil, credibil – să explice :

- 1) tovarășia cu Burtică;

2) prietenia cu Pleșița (general, șef al Securității, responsabil printre altele de represiunea mișcării pentru drepturile omului din primăvara lui 1977 și de lichidarea grevei minerilor din Valea Jiului, în august aceluiași an);

3) tăcerea înțeleaptă pastrată din august 1971 până în ianuarie 1990 (am spus bine : nouăzeci!), deci aproape două decenii – asupra distrugerii pricinuite României și Românilor de regimul comunist, “mutismul” față de teroarea exercitată de Securitate asupra populației – și “discreția” în legătură cu nebunia criminală a lui Ceaușescu

4) repetatele tentative de a “sparge” exilul – ultima, în vara lui 1989, când a încercat să organizeze (în mare secret!) o... “Uniune a Scriitorilor Români” avându-l, mână dreaptă, pe Ilie Brie (ă); mână-stângă pe Dumitru Țepeneag (“retrasul din lume” în 1978, ieșitul din labirint – expresia îi aparține – după unsprezece ani, scriitorul care a refuzat să semneze Apelul din aprilie 1989 pentru apărarea scriitorilor prizonieri în România, motivând că el :

a) nu este român;

b) că el a dat destul, a făcut destul pentru Români, gata!

A semnat după trei săptămâni un alt Apel, alături de scriitori ne-români) – iar în spate avându-i pe : Damian Necula, Dan Culcer, Bujor Nedelcovici, Sorin Alexandrescu; din proiectata “Uniune a Scriitorilor Români” nu aveau voie să facă parte, nici Monica Lovinescu, nici Virgil Ierunca; nici Lucian Raicu, nici semnatul acestor rânduri *)

- campania sistematică de denigrare a exilului literar – dusă în *Contemporanul*, săptămânal al Ministerului Culturii (Piața Presei Libere, nr.1)

Dorin Tudoran, în eseu “Frig sau frică...” consacră întreg capitolul IV “exilatului cu dublă cetățenie” (română și germană); “surghiunitului navetist (București-München-Paris)”; disidentului cu sfert de normă (și aceea prost platită); “opozantului opus opozanților”; “proscrisului cu două domiciliu stabile și cu familie în Germania”...etc, - aceste flori sunt culese din folclorul-fără-frontiere, precum comis-călătorul Breban pe care Dorin Tudoran îl numea doar (!) agent de influență. Doar – atunci, în 1982-83, când a fost scris eseu, fiindcă de-atunci, e-he!

În timp pe cheiurile Dâmboviței regimul comunist a fost răsturnat precum clătita: de pe-o parte pe cealaltă, Securitatea s-a schimbat și ea cu totul : băieții și-au mutat epoletul de pe umărul stâng pe cel drept, în plus, cu stelele-n jos – și viceversa, iar Breban, fiindcă n-a căpătat prim-ministeriatul, nici măcar Ministerul Culturii (pe care și-l tot împărțea, prin 1980-81, la

cenaclul parizian Mămăligă cu celălalt iliist, Tănase), își continua munca de (foarte) jos, ca scriitor la Serviciul Dezinformații – având grad onorific de căprar (de la rădăcina : capră).

De astă dată, nu mai joacă tenis cu Pleșiță; de asta dată, și-a găsit un partener dublu în persoana lui Măgureanu, conjudețean notoriu – nu de München, ci de Baia Mare.

Comunismul carpatodunărean, după modelul sovietic, a dus și el o luptă pe viață și pe moarte (hotărîtoare) împotriva “exteriorului”, cunoscut fiind faptul că deviza “Nu ne vindem Țara!” nu a inventat-o Vatra, ci Șatra Națională (chestie de vârstă : pe o fată de liceu pe care o iubeam eu, curat, acum patruzeci de ani, o chema : Pușa; pe fesenista de azi o cheamă : Lisaveta), cam de prin 1948 până în 22 decembrie 1989, comunismul a dus-o tot într-o campanie împotriva exilului:

Frontul interior (fiind în permanentă stare de război, terminologia era militară) : în ultimul sfert de veac a fost alcătuit din unitățile (militare!) de la *Săptămâna*, de la *Luceafărul*, în principal, în momente critice intervenind, pe lângă *Scânteia* : *Contemporanul*, *Gazeta* (apoi *România*) *literară*, *Flacăra*, *Scânteia Tineretului*... Combatanți varstnici : Eugen Barbu, V.C. Tudor, Dan Zamfirescu, Titus Popovici, Ion Brad, Dodu Bălan, Mihai Ungheanu, Mihnea Gheorghiu, Paul Everac, D. Sararu, Adrian Păunescu, Dan Ceachir, Vasile Băran, Al. Balaci, Zoe Bușulenga... Muniția : deloc variată – nici nu era nevoie : “trădători de țară”, “Străini de neam”, “vânzători de Transilvanie”, “Iude plătite cu treizeci de arginți”, “fugari” – și cam atât;

Frontul exterior, după cum numele-l indică (!) era (este, în continuare) alcătuit din “deplasați” (cum bine le-a zis-o Virgil Ierunca) : I.C. Dragan, Gustav Pordea, Paul Dimitriu, Nicolae Baci, Michael Titus, Dean Milhovan, Șerban Andronescu, Uscătescu, M. Steriade, aceștia atacau exilul activ și pe exilații activ-anticomuniști, tratându-i de... “comuniști”, “dizidenți” (e-he, Breban n-a descoperit, el, ața de tăiat mămăliga-n patru), “agenți KGB”, “anticulturali (neculturali)”, “iudeo-masoni” - și, desigur de... “agenți ai Securității” (cei mai feroce acuzatori fiind exact... securizați notorii, recrutați dintre foști martiri de pușcărie, eroi de front, precum Ion Pantazi, V. Boutmy de Katzmann – ei, da “Butmi”, eroul din cartea mea **Gherla**...)

Făceau legătura, fie prin posturile-fixe (“diplomatice”, “culturale”), fie prin neosteniți-călători-în-slujba-patriei-comuniste (pe urmele lui Ralea...) : Valentin Lipatti, Virgil Căndea, Mihnea Gheorghiu, Al. Balaci, Plămădeală, Anania, Hăulică, Breban... După decembrie 1989, a fost vizibilă reorganizarea serviciilor

specializate în combaterea exilului prin : 1) atacuri directe; 2) infiltrare; 3) dezinformare; 4) tentative de discreditare :

Frontul interior – dată fiind libertatea de expresie și libertatea de a călători – s-a “diversificat”, oricum, metoda dușului-scoțian-de-la-anchetă (“anchetatorul rău” – “anchetatorul bun”) a fost pusă în aplicare :

Publicațiile *Azi*, *Adevărul*, *Dimineața*, *Democrația*, *România Mare*, *Națiunea*, *Europa*, *Totuși*, *iubirea...* - și alte organe ale Ministerului de Interne combat puternic; trag tare; nu iartă nimica – folosind în tradiția *Săptămânii* insulta, denunțul calomnios, calomnia, xenofobia (în forma ei “definitivată” de Barbu, V.C. Tudor, Radu Theodoru), înjurătura neaoșă – din Groapa barbouatului ex-trasă...

Publicația *Contemporanul*, săptămânal editat de Ministerul Culturii (Piața Presei Libere, București), practică, firește : cultura; cultivă, nu-i așa, valoarea – îndeobște, metafizica; tonul este civilizat, se mereu pupă mâna cucoanelor, se dialogheaza sub forma de incontinent monolog directorial. Cu o știință (sau artă) consumată, surprinzătoare pentru cine i-a citit proza, romancierul Breban se dovedește a fi un prestidigitator al amalgamului, un magician al insinuării, un as al îndoielii aruncate, un vrajitor al sfertului de adevăr avansat în deschizator de pârție pentru șapte minciuni grase, (lăptoase și-aducând foloase), șarmeur rostitor de neadevaruri flagrante, zise ochi-în-ochi, cu seninătate, cu o virginitate indubitabilă – chiar dacă ușor cam, prea foarte vânăta.

Nu l-am luat în seamă un an încheiat – îl știam, îl cunoșteam, îmi ziceam că, după obicei, el vorbește, el se-ascultă – și se place. L-am lăsat în plata Domnului, sa dea din falcă și din pix, crezând că nu se vor găsi alți amatori de Nietzsche oralizat după conspec-tele luate cândva, la cantina Comitetului Central al PCR (fostul Minister al Afacerilor Interne sub Teohari, sub Draghici – nu și sub Pleșiță); nici setoși de Feodor Mihailovici explicat de foarte sus, cu furculița.

Ei bine, m-am înșelat (nu pentru întâia oară, adevărat) : Breban are un succes nebun și nu doar pe lângă feseniste-fesinistre, ci și pe lângă nepoțelele lor, utemiste în căutare de antichități-dă-dămurt, vorba Ceașeascăi, din plastic veritabil.

M-am înșelat : brebanita se ia; prinde la scriitorul român cotidian (altfel spus : contemporanizat) : izolat, nefericit, nenorocos, frustrat, neîmplinit, ranchiunos, gelos – dar mai cu seamă neinformați. Breban e luat în serios, pe de o parte, de ignoranți, pe de alta, de autoamnezici (dintre aceștia, mulți au a-și reproșa câte ceva; de asta au și “uitat”, de asta “nu mai știu” și te reped pe tine, uimit de atâta uitare-la-Român : «De unde-oi fi vrând tu ca eu

s-o țin minte și p-asta !») – ei alcătuiesc cernoziomul în care se cultivă (iată că există o referință culturală) dezinformarea, favorizată de neinformare.

“Pe timpul Dictaturii” devenise celebru serialul din *Luceafărul*, “Minciuna pe unde scurte”, redactat de Securitate, semnat, colectiv: Arthur Silvestri – îndreptat împotriva Monicăi Lovinescu, lui Virgil Ierunca, împotriva Europei libere și a colaboratorilor postului de radio – nu strică să amintesc : acel post de radio, acei oameni care v-au menținut, totuși, de chică, la suprafață în Europa, dragi colegi scriitori.

“Acum, pe timpul Trandafirului” a devenit celebru serialul din *Contemporanul*, săptămânal al Ministerului Culturii (Piața Presei Libere, nr. 1), “Stațiile și farmecul exilului”, redactat de Securitate, semnat : Nicolae Breban – director – îndreptat împotriva Monicăi Lovinescu, a lui Virgil Ierunca, împotriva Europei libere și a colaboratorilor.

În rezumat : Breban îl continuă pe Târăncop.

Mărturisesc : am ezitat îndelung – iată, un an încheiat – până să mă hotărăsc, să re-deshid gura : credeam ca se va găsi un singur scriitor din România care să-l pună la punct pe obraznic, pe romancierul care, cu prestigiul său și cu pana-i s-a încadrat în detașamentele de luptă cu gura-mare : “Nu ne vindem țara!”, “Afară străinii!”

Atâta timp cât se războia cu mine (il atacasem în cartea **Culoarea curcubelui...**), totul părea să se rezume la o ripostă - fie vorba între noi, începută pe un ton plângăreț, nefericit, cerșind milă de la eventualii cititori (chiar de la mine, un strop de înțelegere...); apoi, încurajat de tăcerea, ba chiar de... încurajarea, la început tacită, apoi de-a dreptul sonorizată, dinspre “confrăți” (exact același lucru se petrece cu cititorii *României Mari* : nu toți sunt de acord cu “tezili” Organului, dar le place cum combat Barbu și V.C Tudor, îi unge la inimă când aud cum le o porcăiesc pe Doina Cornea, pe Ana Blandiana, pe Gabriela Adameșteanu, pe Ileana Mălăncioiu – “Lassă, dragă că și aleaaa...”, face Fesenistul de ambe sexe, cel fără opinii, cu doar resentimente – și, evident, privește în jur, ca să se orienteze cum anume votează...), vinovatul spășit și cu spinarea curbată (așa se face ucenicia de stăpân : fiind aplecată sluga). Breban s-a apucat să re-scrie istoria.

Și o re-scrie, de-i merg fulgii! Încate într-un rântaș provincial, raional, «alaltăieri eram la Paris, dădusem o fugă, să mă întâlnesc cu marele poet libian Ibrahim Ibrahim...», «i-am spus lui X, la Y, pe unde am trecut, în drum spre Z...»), înoată-n

minciuni cât capra – să recunoaştem : cu complicitate neaşteptată a lui Țepeneag.

Exemple ? Iată unul – din *Contemporanul* din 12 aprilie 91:

“(...) D. Țepeneag, întemeietorul și artizanul cu adevărat al opoziției culturale românești. Ceaușescu știa probabil ce face *retrăgându-i numai lui* (subl. în text – n.m) cetățenia română, în timp ce Goma, Virgil Tănase, Botez și alți *dizidenți* (asta, da : îmi aparține – sublinierea – n.m) au reușit să și-o păstreze pe a lor, cetățenie ce nici până azi nu-i este, lui Țepeneag, restituită”.

În această frază și jumătate, *Contemporanul*, săptămânal al Ministerului Culturii operează după schema (ultraverificată în patruzeci de ani de activitate) procesului-verbal de anchetă, la Securitate.

a) face legături artificiale (care devin calomnioase : “disident” – “păstrarea cetățeniei române”);

b) stabilește opoziții (sau : incompatibilități) artificiale, deci false : “opozant (numai Țepeneag – și el, Breban, desigur) – “disident” (noi, “alții”, alde Botez, Tudoran, Goma);

c) avansează, fără să clipească, neadevăruri flagrante – dacă vrea să mă opună lui Țepeneag (cu, firește, sentimentul acestuia), atunci iată situațiile noastre, fața-n față:

Țepeneag – pe când se afla la Paris în 1975, Ceaușescu, prin decret, îi ia cetățenia română, el refuză să ceară azil politic, vrea să obțină, direct, cetățenia franceză; în 1977, când vin și eu în Franța și cer azil politic, Țepeneag se supără, fiindcă nu mă consultasem cu el, ostil azilului politic (mă consultasem cu soția mea, Ana, căsătorit fiind cu ea, nu cu papa-adjunct al onirismului universal); în primăvara lui 1978, Țepeneag ne cere nouă, prietenilor, să-l ajutăm să obțină cetățenia franceză direct, fără a trece prin azil politic – prin proteste în presă, prin manifestații de stradă și asta cât mai grabnic, fiindcă i se promisese bursa Humboldt în Berlin, iar el nu avea acte (pentru a putea călători în afara Franței); nu obținem, pentru prietenul nostru Țepeneag, direct, cetățenia franceză, adevărat, am refuzat să organizăm manifestații de stradă – motiv de supărare definitivă pe noi : Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Mihnea Berindei, eu...; obține, totuși cetățenia franceză evitînd azilul politic, pentru a nu-și rupe “punțile cu țara” (citește: cu ambasada RSR), astfel că soția, soacra, socrul, sora, fiul, fiica să poată călători în liniște, oricând vor, încolo, înapoi...;

Goma : în 1975, când i s-a luat cetățenia lui Țepeneag, din România îi scrie prietenului de la Paris o scrisoare-deschisă, difuzată, repetat, la Europa liberă – în care îi atacă, în ordine crescătoare pe : Vasile Nicolescu, Dumitru Ghișe, Popescu-

Dumnezeu, Nicolae Ceaușescu – prietenul Breban i-a scris atunci, lui Țepeneag, măcar un bilet-deschis ?; în 1977 – vin în Franța, la scurt timp, cer azil politic – cu care (statut) mă aflu și în clipa de față.

Așadar : de la azilul politic cerut de mine, refuzat de el, s-a stricat prietenia noastră – în 1978. Unsprezece ani Țepeneag a stat de-o parte, n-a participat la absolut nici o acțiune a exilului, a refuzat să semneze orice petiție în favoarea României, a Românilor (ceea ce era, la urma urmei, dreptul lui), a refuzat în primăvara lui '89, să semneze Apelul pentru protejarea scriitorilor români din România, explicând că el nu este român, că el a făcut destul pentru Români – și iată-l acum, material didactic în mâna Profesorului Breban, cel ce ne explică deosebirea dintre “disident” (ghilimelele deriziunii) și opozant (subliniere) – după exact schema Securității.

Rău am făcut cu toții că l-am lăsat pe Breban să se obrăznicească. După “răfuiala” cu mine (dar fără să mă slăbească – îl înțeleg : l-am încondeiat în **Culoarea curcubeului...** ca pe un carierist, duplicitar, laș, egoist feroce, slugarnic cu cei mai marișori, tiranic față de “subalternii” de la *România literară* – chiar să fi uitat Țepeneag scena antologică petrecută în fața ușii biroului directorial, a doua zi după numirea, de sus, de la CC – prin tovarășul Ilie Radulescu – a lui Breban ?), a trecut la Monica Lovinescu, la Virgil Ierunca...

De înțeles că îi urăște de moarte : din 1977, nu l-au mai primit în casă pe cunosutul agent de influență (dealtfel, nici Ionesco; nici Cioran; nici Eliade – avea acces doar la Mămăligă, însă numai la Cenaclu...).

Și minte Breban, când scrie negru pe alb (în *Contemporanul*, săptămânal al Ministerului Culturii) că Monica Lovinescu l-ar fi... sfătuit să nu ceară azil politic, fiindcă (?) n-are să aibă succes literar, la Paris! Minte în toată impunitatea, ba, repetînd, riscă să fie crezut : fiindcă nici unul dintre scriitorii care și ei trecuseră prin casa Monicăi Lovinescu nu i-a atras lui Breban atenția că... “sfatuitoarea” nu “sfătuiască” pe nimeni niciodată – nici să ceară (azil), nici să nu ceară; fiindcă știa bine ce este **azilul politic: opțiune morală, nu administrativă** - ca cetățenia franceză visul, opțiunea lui Țepeneag.

De ce au tăcut și tac scriitorii români ? De lehamite ? De oboseală ? De frică ? De cine frica : de Breban ? Dar Breban nu mai este membru al C.C. al P.C.R., să-i de afară de pe unde erau; nici șef al *României literare*, ca să-i bată la palmă pentru greșale (doar al *Contemporanului* – orișicâtuși, o de-gradare!) nici nu se

mai, în văzul lumii, bate pe burtă cu Burtică, pe epoleți cu Epoleșiță! Adevărat, l-a speriat până și pe Grigurcu – dar Grișa este ușor sperabil : i-a devenit subaltern, la *Contemporanul*, și cum până și Grigurcu îmbătrânește...

De ce tac scriitorii din România față de brebenismele Căprarului-majur de la *Contemporanul* ?

Ei, de ce! Fiindcă chiar dacă X, Y, Z, scriitori Români onești, informați, citind securismele din *Contemporanul*, știind perfect că Breban minte de crapă pietrele (alea cu caprele) – le convine ca Monica Lovinescu și Virgil Ierunca (față de care ei își declară public, nu numai prețuirea, ci și iubirea – în ne-public, știindu-se și binișor îndatorați, pentru una, pentru alta...) să fie și ei niței “scuturați”; ba chiar “clatinați” – de ce nu : “dați jos de pe soclu”! – fiindcă, ce Dumnezeu, le e foarte ușor lor, de-acolo, de la adăpost, de la Paris, să ne dea nouă lecții de bună purtare – dar au cunoscut ei măcar o pagină cenzurată dintr-o carte a lor ?, măcar o noapte de frig, de întuneric, de spaimă de Securitate ?, măcar o zi fără lapte, fără săpun, fără medicamente pentru mama, fără ciocolată pentru fetiță?, fără cerneală pentru mine, scri-i-tor? Ei n-au mâncat salam de soia, nu s-au temut și de umbra lor...

Asta nu : salam cu soia – în schimb (în schimb!), spaima de Securitate, din România, în exil, prindea... carne : ucigași trimiși să o ucidă pe Monica Lovinescu, (palestinienii); securistul trimis să-l lichideze pe Ierunca (Bistran) – să amintesc, totuși : nici eu n-am gustat salam de soia, în schimb (!) Securitatea mi-a trimis un pachet împănat cu exploziv; și un ucigaș, să mă otrăvească (Haiducu)...

Iată de ce e “crezut” Breban : pe scriitorul român nu-l interesează adevărul – care : acela ce spune că și el a stat, decenii, tăcut, așa făcînd “rezistență prin cultură” ? – dar se poate suporta un asemenea adevăr ? Așa că atunci când Breban, un fost și actual (și) structural aparatic (el însuși a recunoscut că a fost o slugă perfectă, ca să știe cum trebuie să fie “perfect” stăpîn – cu asemenea metafizică, în orice altă comunitate, ar fi fost trimis acasă, urmînd să vină, eventual, la anul), prefăcînd *Contemporanul* – săptămînal al Ministerului Culturii – într-o vulgară gazetă de perete a cazărmii Malmaison (Calea Plevnei, colț cu Ștefan Furtună) îi atacă pe “dictatorii culturali din exil”... Cum să nu se bucure scriitorul român ne-exilat că li se dă peste bot ăloră care-au uitat de unde-au plecat ?; cum să nu dea din coadă că, uite, crapă și crapa vecinului!?

Monica Lovinescu și Virgil Ierunca au... “vechime” la stîlpul, la zidul unde-și închipuie Securitatea că-i tot pune – și-i tot execută, de vreo patruzeci de ani (vârsta Securității).

Și eu mă laud cu peste două decenii de înjurături, lături, lătrături; scuipați, scorneli (nu-i spune nimic acest cuvânt recen-tului și cu voie de la stăpânire, anti... ceaușist?) preparate la ei, la Secu, propulsate prin gurile (de tun ? de canal ?) ale unor Eugen Barbu, V.C. Tudor, Titus Popovici, Dan Zamfirescu, Dan Ceachir (ei, da : găsitul-de-Dumnezeu – ca și “modelul” lui Breban : Petru Dumitriu) – apologet al lui Nae Ionescu, înjurător ca la ușa Barbului al cestuilalt Ionescu, Eugen – în *Săptămîna*) și alți angajați cu viața ori cu ziua – la ei, la Secu.

Am vrut să spun că Monica Lovinescu, Virgil Ierunca și semnatarul acestor rânduri sunt... obișnuiți cu loviturile, cu înjurăturile; noi am făcut bătăture la urechi de câte am auzit, suntem acoperiți de cicatrice – ca niște gladiatori ce suntem (cine ne-a pus să fim?).

Dar Ion Negoîtescu ?

Culmea abjectiei o atinge scriitorul Nicolae Breban în *Contemporanul* din 14 iunie 1991 : “Riscul în cultură -39, Exilul (luptele intestinale) (III)”. Pe de-o parte, se deconspiră, proteste (ce-or să-i facă șefii!) când scrie că faimoasa “Uniune a Scriitorilor” din vara lui 1989 a fost inițiată de el – agent de influență (până în acel moment); pe de alta îl atacă pe Ion Negoîtescu, tratîndu-l de “sărman”, de “culpabil față de Europa liberă pe care o injuriasse într-un articol”; Negoîtescu, după Breban, a dovedit, în acel moment (vara lui '89), “fidelități agresive”, “fanatisme de liceean”, ba chiar a fost “lipsit de eleganța – în propria sa casă” (de la München, unde locuiește și mama “exilatului” Breban).

Într-un alt hectar editorial contemporan, Unificatorul scriitorului român cotidian (secondat de Țepeneag) se și mă întreabă retoric dacă, din pricina relațiilor sale cu Burtică și cu Pleșiță îl credeam naiv sau corupt... ?

Și-a imaginat slugostăpânul că am aceeași viziune ca și el asupra lumii (împărțită, net, în slugi și stăpâni); că voi reacționa ca tinerii din-ziua-de-alaltăieri îndatorați Maestrului fiindcă li l-a explicat pe Grobei.

Ei bine, eu nu sunt slugă la stăpânul-slugă (nici stăpân – dar asta Breban n-o pătrunde); nici gurist în taraful lui; nu-i datorez lui lumina zilei și nici (chiar!) bezna nopții, iar la întrebarea pe care mi-a întins-o, capcană, îi răspund liniștit:

“Nu, doar naiv; și nu numai corupt...”

Scontînd pe eficacitatea metodei de anchetă, pe... paraliza-re interlocutorului (pe care el îl socotește, fie slugă, fie stăpân, niciodată egal – fiindcă el însuși nu știe ce va fi peste cinci minute), etalînd o onestitate calpă, reproduce răspunsul dat,

atunci, de Negoïtescu – iată-l, citat de Breban : (în *Contemporanul*, din 14 iunie 1991);

“Ideea asta a voastră, cu înființarea unei Uniunii a Scriitorilor în Occident (...) pare mai degrabă de sorginte comunistă, de inspirație netă a securității” – i-o zice Nego.

“Sărmanul Nego”, îl compătimește Breban, “ca și Goma era atins de virusul suspiciunii...” – fiind convins că băieții de la curtea șatrei au să repete, în cor, după Bulibașă :

“Sarmanul Nego,/ Ca si Gomaaaa...”,apoi au să-l asigure:

“Nuuu, nu-i de sorginte comunistă!/ Nuuuu, nu-i de inspirație securistă!/ Din contra, e originală! / Genială! / Abisală! / Etceterală!” Să nu conteze pe mine ca am să intru în jocul lui, cizmos, în subtilitățile-i boante cu care și-a recrutat aplauditori și admiratitrițe – dintre eternele feseniste. Eu îi comunic :

“Da, tovarășu Breban: așa e! Uniunea Scriitorilor pusă la cale dimpreună cu scriitorul Brie, cu Românul Țepeneag : comunistă, băi frate! Ca pe mână, tovarășele drag! Securistă mie-n suta, șogore al lui Măgureanu...”

Repet : nici pe Monica Lovinescu, nici pe Virgil Ierunca, nu i-a surprins atacul furibund al lui Breban (ei știu că Breban știe... că ei știu – doar în casa lor a avut loc “ruptura brutală”, “aruncarea tăvii” – care a dus la interviul publicat într-o revistă franceză) nici pe mine nu m-a clătinat – dacă nu mă impresionase lătratul securistului-general, Pleșiță, nici al generalului-secretar Ceaușescu, n-or să mă facă să-mi pierd somnul răstelile unui oarecare căprar – e drept, zbiară prin cornetul *Contemporanului*, săptămânal al Ministerului Culturii – ei și ? Însă batjocorindu-l pe Ion Negoïtescu, Securitatea a depășit orice limită (presupunând că are așa ceva – în ticăloșenie).

La urma urmei, de ce-l bate la palmă cu nuiaua Dascălul pe elev (“licean”) ?, Marele Breban pe mititelul Nego ?

Pentru că, deși a insistat (și el și aghiotantul său, Țepeneag), Negoïtescu nu a acceptat să participe la alcătuirea unei Uniuni a Scriitorilor Români în exil, dar fără a spune că alcătuitoarii urmează să fie recrutați dintre exilați - cu excepția lui Breban, a lui Țepeneag, a lui Brie, a lui Sorin Alexandrescu, vrasăzică a... organizatorilor :

a) în exil – însă inițiată, nu de exilați, ci de persoane domiciliat (și) în afara României (în cazul lui Țepeneag, de unsprezece ani absent, întâi, apoi refuzând solidaritatea cu scriitorii romani din țară, declarând că el nu e scriitor român);

b) excluzându-i de facto pe Monica Lovinescu, pe Virgil Ierunca, pe Lucian Raicu (și pe mine) – “ca elemente nedemne de a face parte” din Uniunea lor :

c) Preparativele, din ordinul lui Breban, transmis de Țepeneag lui Nedelcovici, trebuind să se desfășoare în secretul cel mai desăvârșit (ca să nu aflăm noi, nedemnii) – dovadă că atunci când, totuși, s-a aflat, Nedelcovici a fost sever săpunit, apoi – demis din funcțiunea de... convocator...

Nu mă miră nerușinarea structurală a lui Breban; nici inconștiența infantilă (definiția nebunului dată de Șalom Aleihem: "Nebun este cel care sparge și geamurile propriei case") a copilăritului șotronard, inventator al onirismului autohton, strămoș al textualismului aborigen, Țepeneag. Mă miră, mă revoltă și mi-e rușine de nerușinea scriitorilor români din România care tac și-noată, sub Breban, ca sub nen-su, Ceaușescu; mă ofensează, mă pălmuește tăcerea interesată (vai de izmenele rupte-n tur al interesului acela!) a scriitorului român din țară, față de mizerabilele, mârșavele, murdarele atacuri securiste, prin *Contemporanul*, săptămânal al Ministerului Culturii – îndreptate împotriva "exilului cultural" de la Paris – exact ca înainte de decembrie 1989.

Chiar dacă moartea caprei vecinului vă procură o subtilă (simultan : păstoasă, consistentă) satisfacție viscerală (concomitent cu o aleasă desfătare estetică) – dragi colegi scriitori domiciliati (deocamdată) în România – permiteți-mi să vă scutur nițel, aducându-vă aminte : și voi ați supt lapte de la țâța ei; și v-a plăcuut; și ați mai ceruuut – și ați căpătat, nu? Atunci, de ce v-ați așternut, acuma, pe tăcut ? Trebuie să știți: capra aceea (exilată) n-a murit – spre-moartea-de-ciudă a Securității și a căprarului numit de Măgureanu "comandant" al revistei *Contemporanul – Ideea europeană*, săptămânal al Ministerului Culturii – Piața Presei Libere nr. 1, București.

Ea, capra, n-a murit, voi, iezii-cucuierzii o să mai aveți nevoie de ea. Dacă nu pentru niste principii (?), atunci din interes apărați-vă interesul... ne-principiilor, dragi și talentați și mari și chiar geniali scriitori români cotidiani!

Mă tem ca ați și început a avea nevoie – de capră.

Paris, 29 iunie 1991

Paul Goma

Note (decembrie 1991)

1) "Damian Necula" : a i se vedea contribuțiile în *Contemporanul* și în *Cuvântul*.

2) "Bujor Nedelcovici" : a i se vedea mai cu seamă întâia intervenție în *România literară* : nu înțelege ironia din textul de față, însă tot nu răspunde la reproșul formulat - acesta:

În ultima săptămână a lunii iunie 1989, din însărcinarea lui Țepeneag și a lui Breban, Nedelcovici i-a "convocat", în vederea

constituirii faimoasei Uniuni a Scriitorilor, pe mai mulți scriitori din exil – cu excepția (întâmplătoare, am crezut, la început) a Monicăi Lovinescu, a lui Virgil Ierunca, a lui Lucian Raicu și a mea – pentru data de 6 iulie... însă când “convocatele” Oana Orlea și Rodica Iulian, vorbind la telefon cu “neconvocata” Monica Lovinescu, au... divulgat secretul lui Țepeneag și al lui Breban, convocatorul Nedelcovici s-a supărat pe... divulgatoare, reproșându-le că... nu știu să păstreze un secret (“Românii ăștia...”). Românul ăsta de Nedelcovici s-a purtat, în iunie-iulie 1989 cu noi, “neconvocabili” nu ca un distrat, nu ca un uituc, ci ca un... (că tot e moda) pucist – de trei lulele : să complotezi cu Țepeneag și cu Breban! la răsturnarea “dictatorilor exilului” Monica Lovinescu și Virgil Ierunca (și Raicu! – de mine ce să mai vorbim) dovedește o stare de inocență cronică – ceea ce, la vârsta de 55 ani, nu mai înconcepează...

În toată inocența : n-ar fi fost mai cinstit ca B.N., după ce conspirațiunea a fost... deconspirată să fi recunoscut bărbătește eroarea ? Se vede că nu. Bujor Nedelcovici, ca un adevărat român, este convins că recunoașterea greșalelor nu numai că i-ar știrbi onoarea, ci l-ar desfința, nega cu totul pe onorabil. Păcat, păcat, păcat...

3) “Sorin Alexandrescu” : aflat în Occident de două decenii, stabilit la Amsterdam a descoperit România și literatura română abia prin 1986. Faptul de a fi fost prieten-din-copilarie-al-lui-Țepeneag și de a fi publicat în România faimoasa carte despre Faulkner nu l-a deloc împiedicat să aibă, despre literatura contemporană românească, o imagine cu totul aproximativă (adevărat: a conspectat-o intensiv în ultima vreme). Neliniștitor era că organizatorii Uniunii Scriitorilor – cei de la suprafață, fiindcă în subteran se afla Breban – erau, ca și Sorin Alexandrescu, persoane onorabile, la ei, la Amsterdam, însă fără nici o legătură cu scriitorimea românească (decât una de rudenie : este nepot al lui Eliade); că Țepeneag, care nu mai știa nimic, despre lume de la “retragerea” din 1978 – oricum : situațiune înveselitoare, dacă vizualizăm “complotul” : marii-scriitori Damian Necula, Dan Culcer, Bujor Nedelcovici, Sorin Alexandrescu, bine dirijați pe teren de Țepeneag, călăuzit, la rândul-i, de gândirea lui Breban – lucrează de zor (și, în secret, prin Nedelcovici!) la constituirea unei Uniuni (a Scriitorilor) din care să fie eliminați-prin-omisiune persoane non-scriitoare ne-meritante – ba de-a dreptul suspecte!, precum Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Lucian Raicu...

Am observat că, după evenimentele din decembrie 1989, Sorin Alexandrescu este poate cel mai activ scriitor-din-exil. Foarte bine că e activ, România are nevoie de activismul lui – dar... să știm și noi : S.A. nu a fost niciodată un exilat (decât, de ce nu, un “exilat” ca Breban) : până în 1986 (sau poate 1988?), a fost (de prin 1970) cetățean român domiciliat în străinătate, cu adică pașaport românesc.

Nu e nimic rușinos să locuiești la Amsterdam (sau la Paris, sau la München) ca cetățean-român. În acest caz, dacă știi limba română elementară, nu afirmi că ai fost exilat, ci doar ca ți-ai schimbat domiciliul.

4) “agent de influență” :... între iunie și decembrie acest an, 1991,

multe s-au întâmplat – printre acestea : Dorin Tudoran și-a re-publicat eseul amintit în *Contrapunct*, iar în 22 i-a apărut alt text despre Breban – acesta definitiv (“Adio, Grobei”).

5) “celălalt iliist, Tănase”... Ce clarviziune la scriitorul-român-cotidian – nu la toți, fiindcă noi, restul, eram (și am rămas) orbi : n-am văzut, n-am simțit – și, cum se întâmplă, ne-am bătut joc de cei care vedeau...- venirea lui Iliescu, pe post de secretar-general al României (în locul lui Ceaușescu) – în care caz, Breban avea să fie cel puțin “la Cultură”, iar Tănase la: “Ce vorbești, iau eu Cultura!”; desigur, Iliescu așteapta ca Breban să fie bine-bine compromis, ca ceaușist notoriu, ca “agent de influență”, pentru ca astfel preparat, sa fie așezat pe scaunul ocupat de Spiess... Pe Tănase are să-l pună, de-o pildă, la UNESCO – tot e geamăn al lui Hăulică – oricum, ei doi sunt perfect confundabili. Deși, parcă mai potrivit ar fi Tănase ca ambasador al României la Paris – desigur, are să intre în grave conflicte cu mafia securistă ardelească, instalată în bunkerul de pe rue de l’Exposition, de vreo trei decenii, dar să avem încredere în scriitorul Tănase : are să-i alunge pe securiștii ardeleni și are să-i instaleze pe ai săi, gălățenii...;

6) “fugarii”... în ordine cronologică, Securitatea – cea care, deși analfabetică, a studiat cu drag “Stalin și problemele lingvistice” – i-a etichetat : “fugari” pe acei români care-și căutau, nu doar norocul, ci salvarea în afara țării lor – fie fugind (peste granițe, înfruntând gloanțele securiștilor purtând pseudonimul : “grăniceri”), fie rămânând, cu prilejul unei călătorii în Occident.

În revista *Memoria* (!) nr. 1, la pagina 102, Sorin Dumitrescu semnează “Mărturii necenzurate despre George Apostu (fișă folositoare la Judecata de apoi a artiștilor)”...

“Ultima data când am fost împreună, a fost la Paris”, scrie S.D. în fișa lui, “însă când, cu surprinzătoarea lui gentilețe poporană, m-a condus la gară, mi-a dat un pachetel cu medicamente pentru fetița lui. La urmă, cu câteva clipe înainte de plecarea trenului, s-a apropiat de mine și mi-a zis înfundat: «Ba, nea Sorine, eu nu sunt fugar ca ăștia! Bre, nea Sorine, eu sunt un om necăjit!» Avea broboane strălucitoare în ochi. Dupa aceea au mai trecut trei ani și a murit”.

Știu bine când a venit Sorin Dumitrescu la Paris – am fost și eu implicat în “venirea” lui – după care a căpătat renumele de Pictorul-din-Dulap (se ascunsese într-un dulap, ca să nu dau eu de el, la Fundația condusă de Annette Laborey, deși cu o jumătate de minut înainte îi povestise Annettei ce grozavi prieteni suntem noi doi). Și fac o legătură abuzivă între dulapul în care a intrat, la Paris, ditamai pictoroiul român (sau: la român?) și cuvintele lui Apostu, pe care le transmite ori i le atribuie. Apostu ar fi putut spune: “Eu nu sunt fugar ca ăștia – eu sunt un om necăjit”. Legătura este, iat-o : frica-de-avioane-la-Sorin-Dumitrescu. Ea l-a alungat în dulap, la Paris, ea l-a împins, la București – în 1990, carevasăzică, cu voie de la poliție – să alcătuiască astfel “fișa” lui Apostu.

Încă o dată : va fi zis, nu va fi zis Apostu că el nu este fugar-ca-ăștia – nu contează : materialul lui Apostu era lemnul, piatra, lutul – nu

cuvântul; apoi : omul se va fi simțit, la Paris, cumplit de singur, după viața (și tinerețea) de la București. Contează însă ce pretinde Sorin Dumitrescu : că și Apostu era... un fricos ca el, un speriat-de-avioane (politice); la urma urmei, un condiționat – altfel de ce-ar fi zis : “Eu nu sunt fugar ca ăștia!”? Fugarii aceia, numai în Paris – și numai artiști plastici – erau, atunci vreo 200. Chiar astfel să-i fi numit, delicatul Apostu : cu un termen securist ?

Cred în continuare, că purtatorul-de-cuvânt (nu al lui Apostu, ci al Securității) a gândit și gândește ca la Secu. Mă întreb – de vreo, iată, doi ani : de ce nu se va fi lipit Sorin Dumitrescu, “înainte”, de protocroniști? Structural este de-acolo, de-al lor. Sau el face (cu voie de la poliție) post-protocronism ? Oricum : cu voie de la meliție face Sorin Dumitrescu (împreună cu alt mare curajos – dar român : Horia Bernea, pictor de prapuri, și de cruci, de iconostase – dar care a refuzat să semneze o moțiune de condamnare a dărâmării bisericilor din România – ortodoxe, nu ?) operațiunea de... moralizare a Bisericii Ortodoxe Române. Vorba unui păgân de papistaș : “Moralizarea Ortodoxiei Române ? De ce nu inghețată fiartă ?!”

7) “români deplasați” – Virgil Ierunca, alcătuind (pentru *Limite, Ethos și Contrapunct* – cea scoasă la Koln, în 1985 și 1986, de Georg Carpat Focke) “Antologia rușinii”, i-a împărțit pe antologați, după... domiciliu : în România și în afara României : aceștia din urmă ne-fiind exilați, ci “deplasați”: (în ambele accepții ale termenului). Deplasați, deplasați românași ca Drăgan, Pordea, Uscatescu, Ciorănescu, Steriade – însă ei constituie preferații lui Buzura, continuator, în scaunul Fundației, al lui Virgil Căndea; sftenic-pană-la-pământ al lui Iliescu (ce să sftenicească Buzura ?; pe cine ?) și academician. Ei, da : Academia RSR a lui Doinaș-Bârlădeanu, Buzura-Drăgănescu, Simion-Bușulenga, în lipsa lui Eugen Ionescu, se mulțumește cu colaboratorii lui Ceaușescu deplasați ca : Uscătescu, Ciorănescu – de ce nu l-ar primi și pe Pordea ? și pe Buhoiu ? și pe Țiriac ?

8) “posturile-fixe” – dacă ceva îi lipsește RSR-ului iliesc, atunci consecvența cu sine : dacă tot l-a numit pe Celac ambasador la Londra, de ce nu pe Vulpescu ambasador la Paris ? Ori pe Sorescu ? Are să intre în conflict cu Tănase, dar până la urmă are să biruie binele – nu ? Mai ales că la Madrid a fost un Darie Novăceanu – deși mă întreb : de ce nu Păunescu ? A, nu știe spaniola – dar ce, Novăceanu știe ? – deși traduce...?

9) Pe timpul Ceaușescului îi numărai pe degetele celor două mâini, acum, pe timpul Iliescului nu-i mai poți. Și nici nu-i nevoie. Se numără în de ei, foștii, actualii și viitorii tovarăși – în toate ramurile. Din fericire (speram că va dura fericirea), tovarășimea nu se manifestă și în scriitorime : s-a manifestat, în vara lui '89, prin Breban.

10) Nici Țepeneag nu a catadicsit să dea vreo explicație:

a) refuzului de a se solidariza cu scriitorii români din România, alături de scriitori romani din exil;

b) strădaniei de a-i elimina pe...“dictatorii exilului literar” Monica Lovinescu și Virgil Ierunca.

11) S-a uitat, se uită (activ) : Nicolae Breban a fost numit “de sus, de la Comitetul Central” redactor-șef al *României literare* – (precum D.R. Popescu, președinte al Uniunii), nu a fost desemnat de colegii scriitori; nici ales, n-a fost.

12) Unul din motivele ne-primirii va fi aflat în curând, din cartea de mărturie a Ioanei Măgura-Bernard : pe când trăia Ivăsiuc, Breban s-a invitat la Noël Bernard, la Munchen, unde a jucat rolul de acompaniator al lui “Alec”, cel trimis ca să-l convingă pe “Directorul postului nostru de radio” să nu mai îngăduie colaborarea Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Ierunca; a doua oară (dupa dispariția lui Ivăsiuc) Breban s-a prezentat la Noël Bernard singur, singur interpretând rolul principal jucat, odinioară, de Ivăsiuc : indignarea (sinceră, desigur) că Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, mai continuă sa “dea lecții” scriitorilor români de la microfonul Europei libere...

În treacăt fie spus, câțiva ani mai tarziu, Gelu Ionescu (cunoscut încă din România, pentru nemaipomenitul, legendarul său curaj intelectual și civic...), sub directoratul lui Vlad Georgescu (cel care voia să mute “Tezele și antitezele...” de la Paris la Washington – sub direcția lui Virgil Nemoianu) s-a străduit și el, cu concursul activ al lui Adrian Marino (!), să-i înlăture pe “dictatorii” culturali. De mirare : n-a reușit, cu toate că și-a dat silința.

13) Mai este nevoie să adăugăm că I. Negoțescu ar fi trebuit să fie ultimul de care Breban să se lege ? Măcar pentru faptul că... el, Breban îi facuse un bine : intervenise pe lângă Pleșiță atunci când Nego, în aprilie 1977, fusese arestat. Breban însă, cu nesimțirea-i legendară, se plânge până și de Negoțescu; îl urechează până și pe el – fiindcă n-a consimțit la “Uniunea Scriitorilor” concepută de el și lucrată pe tabla de șah de șahistul oniric Țepeneag...

14) ar mai fi de adăugat și: “și cel mai dătător de burse!” – cum ne-a explicat I. Groșan în *România literară* de acum aproape doi ani, afirmând fără clipire că el (I. Groșan) putuse călători la Paris “cu o bursă dată de Dl. Breban” – când adevărul este : dacă cineva i-a dat (ah, dat-ul la români...), apoi acea persoană se numeste, negreșit, Annette Laborey – la recomandarea lui Țepeneag, Breban neavînd “intrare” nici la Fundația amintită...

15) “aruncarea tăvii” : așa cum a încercat să deturneze sensul termenului *exil* (și a reușit, judecînd după cele scrise de I. Buduca, I. Groșan – deocamdată atîția; vor apărea și alții...), în interviul dat lui I. Groșan și O. Pecican în *Apostrof*, se așterne pe interpretarea abuzivă a “purtării tăvii”... Din moment ce “a purta, a duce – tava”, “purtător de tavă” înseamnă asumarea unui rol subaltern (ca să nu folosim termenul drag lui Breban de slugă), “a arunca tava” ar însemna... revolta, rebeliunea, ca urmare a supărării purtătorului de tavă – și care, în mânia sa eliberatoare, aruncă tava pe care o purta...

Ei bine, nu : aflăm de la Breban (și nu-l contrazice nici Groșan, nici Pecican) că... “aruncarea tăvii” semnifică... refuzul de a primi – oferta adusă pe tavă! – care ar putea fi... prețul cumpărării conștiinței.

De ce nu ? – vorba cuiva. Când Breban nu scrie romane, ci își

povestește trecutul-de-luptă-anticeaușistă, totul devine posibil – la Porțile Orientului (în care intră, înainte de Caragiale, pe timpul lui Budai-Deleanu și Ardealul).

16) Desigur, gestul de atunci (august 1971) al lui Breban – de a da un interviu într-o publicație străină, împotriva politicii culturale a lui Ceaușescu a fost un act singular – din două motive :

a) singular, fiindcă... singur, Breban, dintre toți membrii C.C. l-a făcut – și încă într-o publicație... capitalistă;

b) singular; pentru că... a fost singurul act de curaj făcut de Breban în viața lui; fiind... unicul, avem dreptul să ne întrebăm dacă nu fusese un... accident. Țepeneag crede că nu : pentru el, unu înseamnă plural, deci regulă, nu excepție...

17) “funcțiunea de organizator” : din nou despre Nedelcovici: în textul amintit din *România literară*, plângându-se de “ironia deplasată” (sau : “fără motiv”) a mea, pretinde că el s-a demis singur din funcțiunea de organizator (secret) al Uniunii Scriitorilor lui Breban cu Țepeneag. Va fi aruncat și el tava (ca să continui nevinovata și subțirica mea ironie)... Și, opinia mea – întărită în acești peste doi ani de la “întâmplare” : Bujor Nedelcovici, a încetat de a mai îndeplini funcțiunea cu pricina pentru că... s-a aflat – cum să nu se afle! – ce face el, în mare-secret-mare : organizarea unei Uniuni (a Scriitorilor)...

18) În momentul în care scriu aceste Note, A. Pleșu nu mai este ministru al Culturii. A încetat de a mai fi, nu prin demisie-de-protest (să zicem : în dimineața zilei de 16 iunie 1990, după întâia mineriada), ci așa, ca la Români (la nimenea): dacă a “picat” guvernul a p(l)icat și Pleșu. Or asta, oriunde în lume, se numește : *solidaritate guvernamentală*. Necazul este că, precum P. Roman, și Pleșu este pe cale de a căpăta aureolă de victimă (a lui Iliescu!).

Eu, nefiind român (apud. I. Brad, V.C. Tudor, I.C. Drăgan), nu mă simt obligat să consimt la această variantă. A. Pleșu, nu-și poate scuza erorile doar prin faptul că... devenise demisionar de profesie – cine vrea cu adevărat să demisioneze, demisionează, ce mare scofală ?!

În ceea ce privește textul de față : Pleșu poartă responsabilitatea atacurilor împotriva exilului literar – duse sub semnătura lui N. Breban – deși ar fi putut sa fie : A. Silvestri...

Fiindcă săptămânalul *Contemporanul* este al Ministerului Culturii.

P. G.

*

Către Valentin Chifor

Paris, 3 decembrie 1991

Stimate domnule Chifor,

Răspund cu plăcere întrebărilor Dvs. :

Iosif și frații săi de Thomas Mann, apărut la editura Univers este tradus integral de socrul meu, Petru Năvodaru.

Lucrurile s-au petrecut astfel :

Din martie 1970 n-am mai avut voie să public (pentru că...); însă nu doar eu, “banditul” – ci și soția sa – care, era totuși, traducator diplomat din franceză; nici... socrul banditului – care, totuși, mai tradusese (tot anonim!) Engels și... Feuchtwanger (și încă din engleză și germană, din rațiuni alimentare, deci semnate cu pseudonime – unul dintre ele : Neculai Nichifor...)

Așadar, după interzicerea mea, socrul trăia din pensie, nevastă-mea din... pensia lui taică-său, iar ginerica, și el, sireacul, când nu câștiga din sudoarea frunții sale, ca muncitor-salahor în atelierul sculptorului Ion Jalea (aflați, deci, pentru... istoria literaturii : am “colaborat” – cărând lut, bătând șipci, legându-le cu sârmă etc... la monumentul Decebal cel de la Deva – exact, mândrul-de-pe-cal...).

Nu știi când exact a murit Petru Manoliu, însă știu (de la socrul meu) următoarele : P. Manoliu încheiase contract cu editura Univers și pentru traducerea lui **Iosif**.... Însă în momentul în care editura a vrut să o tipărească – catastrofă!: versiunea românească era inutilizabilă : nu doar proastă ci... o variantă balcano-latino-țigănească. Redactor la secția germană (unul dintre ei) era Suzi Hirsch, o cunoscută a lui socru-meu (de la Feuchtwanger – am impresia că și de la Zweig). Ea a constatat că ceea ce lăsase (prezentase) P. Manoliu era nepublicabil. Însă nu găsea... cheia : ce făcuse, de fapt, Manoliu: scrisese el o variațiune pe aceeași temă ? tradusese, însă... nu după originalul german și thomasmannian? În acest scop, a venit la socru-meu cu “traducerea”, ca să se sfătuiască – atât, nu era vorba de o eventuala re-traducere. Am văzut și eu câteva pagini : chiar fără să cunosc germana (din care “venea”), fără să cunosc cartea, mi-am dat seama că textul lui Manoliu (sau prezentat de Manoliu editurii) era o proză... autonomă; suprarrealistă : pararealistă.

S-a ales cu ceva Suzi Hirsch : socru-meu a presupus că Manoliu îl tradusese pe Thomas Mann, nu din... original, din germană, ci... din (prin) franceză. Din, prin cea mai proastă, mai infidelă dintre traduceri, prin cea de la Gallimard (avea “origina-

lul” francez, l-a consultat – așa era, domnule!). De neînțeles rămâne altceva : Manoliu știa (și tradusese – și bine) din germană, de ce, tocmai pentru **Iosif**... apelase la varianta franceză?

Nu cunosc adevărul nici azi (nici socrul meu nu l-a aflat).

Singurul care poate răspunde – și trebuie obligat să răspundă: Romul Munteanu, directorul de atunci al Universului.

La vreo săptămână după vizita la el a lui Suzi Hirsch, socrul meu a fost... invitat (de fapt, convocat) la editură. Fiind de față și Suzi Hirsch – dar și : Ion Brad, Dumitru Ghișe, Ion Dodu Bălan (firește, și Romul Munteanu – ia te uită, în afară de Suzi Hirsch, cu toții ardeleni – nu vă îngrijorează “aplecarea” Ardelenilor către lucrul-în-clan, după ilustrul model sicilian ? – mai și rimează!).

Așadar, tovarășii noștri din C.C (de ce atâta mobilizare pentru “un reacționar vândut Unchiului Sam”, după cum atât de colorat se exprima, în scris, Mariana Șora, prin 1952-53 despre Thomas, fiindcă despre jigodia de frate-său, acel... *Unrat*, vorbea în alexandrini) i-au adus la cunoștiință lui P. Năvodaru că... “Partidul nostru are nevoie de o bună traducere din Thomas Mann” – ia te uită! Ce partid... trebuitor – se vedea ca era constituit, la acel varf cultural, din ardeleni... și că el, “tovarășul nostru Năvodaru” va... duce la bun sfârșit sarcina (trasată de partid).

Socrul meu, persoană nu foarte curajoasă, a început să se scuze, el – că nu se pricepea : cum, așa, are nevoie partidul nostru de el – doar, în 1969, din pricina ginerului său (pe care refuzase să-l convingă să nu trimită manuscrise în Occident), i se pusese în cârcă responsabilitatea exploziei de la Centrul de Calcul (din Drumul Taberei) – pentru care fusese arestat, anchetat și, pentru că... nu fusese găsit vinovat, fusese dat afară de la Oficiul de Statistică și, numaidecât pensionat “cu anticipație” (frumos spus, nu?). A mai spus, tot așa, scuizându-se: că, din martie 1970, de când ginerele său nu mai are voie sa publice, nici fică-sa, nici el nu nu mai poate publica traduceri, așa că...

La care Clanul Ardelenilor l-a asigurat pe socrul meu... “se face, se face...” – ce anume? Dacă traduce el, Năvodaru, Thomas Mann, are să “meargă” și traducerile din Pagnol, din Balzac, din Céline propuse de fică-sa și respinse din motive de... Goma.

Aici socrul meu a fost întrerupt. Dodu i-a zis ca să nu și-o ia-n cap. Ghișe : că nici așa; Brad : că, altfel, schimbăm foaia... Doar Romică : «Asta nu înseamnă că Goma o să poată să publice, la noi...»

N-am înțeles atunci (când mi-a relatat socrul meu), nici acum nu înțeleg ce... înțelegea Romul Munteanu (altfel și el ardilean de-al nost’) prin “la noi” ? La el, la editura Univers? La ei, în

România ? Care ei?

Socrul meu a cerut răgaz de gândire : Thomas Mann era foarte-foarte greu de tradus – asta a fost singura “dificultate” anunțată de el... Clanul Ardelenilor însă pretindea că nu e vorba de tradus de-a-adevăratelea, numai de verificat-confruntat-ameliorat (!), traducerea “efectuată” (!) de P. Manoliu.

Socrul meu a refuzat într-o prima fază : dificultățile de a-l traduce pe Thomas Mann (și încă **Iosif**...!); numele lui nu avea să apară, nici măcar ca (pauză) co-traducător, plata... ei bine, ce contează banii, când ai onoarea să lucrezi la traducerea lui Thomas Mann, zicea Romică.

El nu s-a dus de bună voie la editură, l-au convocat ei – în aceeași formație (la care s-a adăugat și Gheorghe Stroia – ce să fac, dacă și ăsta-i ardelean ?...). I-au explicat că *trebuie*. I-au explicat că, dacă nu acceptă, îi taie pensia – și din ce are să traiască fiică-sa și ginere-său ? Și, dacă nici așa (tăierea pensiei) nu-și bagă mințile în cap, atunci... organele noastre au să redeschidă ancheta cu explozia de la Centrul de Calcul...

Socrul meu nu ne-a mărturisit, atunci, adevărul despre... “contract”. Abia în toamna lui 1977 (când a apărut primul volum – moment menționat în **Soldatul câinelui**...) ne-a spus – pentru că, oricum, peste puțin, aveam să plecăm în Franța).

- Petru Năvodaru nu a avut contract cu editura Univers, pentru **Iosif**... – editura avea contract cu Manoliu;

- P.N. “oficial”, era doar... stilizator – deci, nu putea pretinde co-semnătură.

- Din aceste două motive, nici banii... primiți nu acopereau adevărata muncă (și ce muncă, la Thomas Mann!) – oricum, Năvodaru n-a pus din buzunar decât încă vreo mie de lei – ca să plătească dactilografierea...

Inutil să spun : P. Năvodaru a tradus, de la capăt la sfârșit, din germană întregul roman **Iosif și frații săi** de Thomas Mann.

Ce bănuia socrul meu (cu care n-am mai apucat să vorbesc despre asta, a murit în 1988) : că Romul Munteanu (împreună cu Fănuș Neagu – de ce, doar nu avea legături cu editura, cu atât mai puțin cu literaturile străine) l-a muls de bani pe nefericitul Petru Manoliu. L-a vămuit la traducerile făcute de el, iar în cazul lui **Iosif**..., fie că P. Manoliu, strâmtorat, a provocat un contract “de acoperire”, predând o cantitate de hârtie (și sperând că, în curând, va da adevărata traducere); fie că Romul Munteanu (n-ar fi întâia hoție caracterizată a lui, în frăție cu Fănuș Neagu, cu Ion Băieșu, precum și cu... ei da : cu “băiatul lui Fănuș” : Mircea Dinescu), în căutare de bani pentru chefurile lor scriitoricești (și desigur: rezistente-culturalicești), a făcut el matrapazlâcul : a confec-

ționat un contract, a încasat banii – dar a uitat să-i dea... titularului (Manoliu), el, Romul băgînd, întru “justificare” o oarecare “traducere” (din franceză!) a lui Thomas Mann.

Asta-i povestea cu **Iosif**... de Thomas Mann. Fiindcă a mai fost o poveste – nu cu șapte-neveste, ci cu... Clausewitz.

Socrul meu fusese contactat de Editura Militară încă înainte de a fi dat afară de la Statistică – și, evident, înainte de 1970 – pentru a traduce lucrarea **Despre război**. Mare și greu de tradus, dar el a terminat lucrul prin 1972-73. Cartea însă nu apărea... din motive de... prefață : era necesară o prefață “garantînd”, nu-i așa, ne-nocivitatea militaristului neamț Clausewitz. A obținut una, două, trei (nu prefete, ci semnături), însă când să fie trimisă cartea la tipografie, prefațatorul... era schimbat (din funcția de ceva-la-MFA). Așa a trecut mai bine de un deceniu – în sfârșit a apărut! Scria pe coperta interioară: **Clausewitz, Despre război..., studiu introductiv, note și comentarii de general-locotenent Soare** - atât...

Cu exemplarul primit de la București, l-am vizitat într-o zi (aici la Paris) pe Raymond Aron, filosoful cunoscut (mort și el între timp). Aron conta, în Franța – printre altele – ca... singurul “clauswitzolog” – iar ca membru al Fundației “Goethe” (la rugămintea mea) îi trimisese lui Năvodaru, la București, o invitație – ca traducător din germană... Raymond Aron, firește, nu știa românește – dar cunoștea una-două-trei limbi slave (pe lângă altele). A înțeles că obiectul pe care-l avea în mâini era... o variațiune-pe-aceeași temă a celebrei lucrări clauswitziene, a înțeles titlul (“război”), a înțeles : “*Studiul introductiv, note, comentarii...*” de... Și a început să rîdă. A zis :

- Nu știam că Clausewitz a scris o variantă în românește...

Ei, da! Lipsea... traducătorul! Cum să nu lipsească dacă ginere-său era un bandit și un vânzător de țară (à propos : tot n-o vindeți țara-aiă ?, am găsit eu un țigan care, dacă e plătit bine, v-o ia; și v-o duce - la groapă...).

Traducătorul nu lipsea cu desăvârșire. Editura Militară îndrăznit (auzi!) să scrie negru pe alb numele traducătorului, **P. Năvodaru** – e drept : la urma cărții, în caseta... tehnică.

Asta a fost cu bietul socru-meu, păgubos, ca și mine, Dumnezeu să-l ierte (era creștin-luteran, iar numele lui adevărat: Fischer, ar fi putut fi evreesc, dar nu era : tatăl său era austriac, ofițer de carieră, a murit în primele luni ale Primului Război Mondial).

Cu acestea cred că am răspuns satisfăcător la întrebările Dvs și vă salut,

Paul Goma

*

Familia august 1991

PAUL GOMA: “Dacă viața mi-a fost... un roman, romanul mi-a fost viața”

Cele mai mari pagube în noi, în România, sînt produse de securitatea din noi, din fiecare.

Pentru Socrate, curajul este una din cele patru virtuți cardinale. Poate fi considerat doar curajos gestul unui om de a înfrunta Securitatea?

Nu „doar” – ci: deloc.

Ce înseamnă: a înfrunta: a-i face față – cu fruntea sus (nu ca semn de mîndrie, ci ca poziție verticală)? A rezista unei agresiuni caracterizate și nu doar în sensul românesc: a îndura, a suporta – ci de a „răspunde” măcar cu un... strigăt de durere de mînie.

Or această „atitudine” este perfect normală; o au, firesc, normal, toți oamenii – de ce la noi, în spațiul carpato-dunărean ar fi considerată a-normală? ne-normală? socotită act de curaj nemaipomenit?

A înfrunta Securitatea a fost, este un normal reflex de apărare; și care se manifestă – normal – cînd e normal... – în cel mai rău caz, prin... tresărire sub lovitură.

Securitatea... O cunosc de la înființarea ei – fiindcă și-a inaugurat activitatea cu arestarea și a părinților mei (vezi **Arta refugii**), în ianuarie 1949. Aș putea spune (chiar pot!) că o știu, deși eram un copil – da, dar basarabean, refugiat-în-plus... – de pe cînd o chema Siguranță – să nu ne imaginăm că poliția dintr-un regim ne-comunist este un fel de doică: tata o cunoștea direct de pe cînd era... „prizonier sovietic la români” (vezi **Din calidor**), eu și de atunci, prin tata, și din mai 1948, prin elevii-mari și teologii arestați și de lîngă mine...

Firește Securitatea este terifiantă. Implacabilă. Atotputernică.

Dar nu atît de (terifiantă-implacabilă-puternică) precum este, în imaginar... Noi, victimele o facem să fie, întîi atotștiutoare: „Ei știu tot, ascultă prin telefon, prin microfoane montate pînă și în closet, ne află, nu doar cuvintele rostite, dar și gîndurile... negîndite...” Ne asigurăm apoi (am zis bine: ne asigurăm) că Securitatea e atotputernică – „Uite, pe vecinul cutare l-a nenorocit cu întreaga familie (pentru că n-a vrut să...” – deși există mult mai mulți români care n-au-vrut-să, în ciuda a ceea ce ne-ar place să credem), - „În schimb, pe vărul cutare, l-au răsplătit: uite,

călătorește, i-au dat o slujbă mult mai...” – deși există mult mai puțini români care au-colaborat-activ, în ciuda a ceea ce am vrea noi să credem... Odată ce ne-am pregătit sufletește pentru înmormântare, firește, nu ne mai rămîne decît să chiar murim – ca să aibă ceilalți ce să îngroape!

În patruzeci de ani am avut timp și mijloace să văd, să aflu, să judec, să constat: Securitatea atotștiutoare, atotputernică – se află în noi victime; în noi, cei lași, abandonînd lupta (reflexul de apărare) înainte chiar de a fi fost agresați. Bineînțeles că Securitatea este terifiantă – dar cel puțin jumătate din caracterul ei i-l atribuim noi – ca alibi al inacțiunii noastre (de apărare).

Ceea ce este adevărat : Securitatea este puternică, eficientă, prin... șantaj. Unii spun că luarea-de-ostateci este o obișnuință asiatică – în măsura în care Hitler-Himmler erau asiatici, în aceeași măsură și Gestapoul lor se folosea de această murdară metodă...

Murdară, inumană: Lenin și cu Dzerjinski așa au conceput-o: împotriva omului; Stalin a perfecționat-o, Gheorghiu-Dej a moștenit-o. Degeaba se străduiesc, azi, securiștii să ne explice adevărul lor, securist, potrivit căruia, de la venirea lui Ceaușescu, a început o „nouă eră – era Securității... naționale”; și degeaba încearcă „veteranii” comuniști să secționeze istoria – și a nefericitei noastre țări și a nenorocitei „instituții” care ne-a terorizat patru decenii, ne-a schilodit trupurile și sufletele: - în sensul că... Securitate ar însemna doar Securitatea ceașistă (diversiune criminală, în capcana căreia cade și *România literară*, în *chapeau*-ul de prezentare a „Scrisorii deschise” a lui Voican către mine, din ultimele numere pe 1990; semnat: R.L., N. Manolescu, chiar dacă nu este autor al textului, este responsabil moral); ceea ce ar însemna că, între 1948 și 1965 Securitatea Poporului (sic) s-a ocupat exclusiv cu ajutarea babelor la traversarea străzilor...

Dar, repet convingerea mea intimă, rezemată pe, totuși, experiență: cele mai mari pagube în noi, în România, sînt produse de Securitatea din noi, din fiecare; de „prudența” vinovată, de frica exagerată de noi, adeseori inventată, jucînd rol de pre-alibi.

Desigur, Securitatea, ca orice instituție teroristă, inumană lovește în punctele vulnerabile ale omului: onoare, demnitate, familie, religie, patriotism... Piteștiul nu a fost decît „laboratorul”, acolo s-a concentrat în spațiu și în timp programul de distrugere a omului numit de călăi: reeducare.

În Piteștiul-general, cel extins la întreaga populație a țării, pîrghia cea mai eficientă în zdrobirea rezistenței omului: familia. În România, un individ normal constituit ar fi putut rezista torturilor fizice și morale din partea Securității – dacă Securitatea nu l-ar fi șantajat cu familia. Poți să fii tu, nu din piatră, ci din oțel:

cînd securiștii îți iau la bătaie, sub ochii tăi, copilul, cînd simulează violul soției – semnezi orice, “recunoști cinstit” orice.

În România, pentru ca un individ normal constituit să rămînă, în continuare, un individ normal constituit (ceea ce, la Români se arată ca o excepție), fie renunță el la legăturile de familie (în termeni cruzi: își părăsește familia – care l-ar putea șantaja, fiind la rîndu-i șantajată de Securitate) – fie are șansa de excepție (sic!) de a avea o familie... normală (ar trebui să spun: excepțional de normală).

Cazul meu: nefericirea de a fi străin-în-țara-mea, ca basara-bean refugiat în Ardeal, a avut o compensație: familia noastră redusă la cea mai simplă expresie: mama, tata, copilul, a rămas pînă la urmă (adică pînă la moartea tatei, apoi a mamei), o unitate. În familia noastră compusă din... pușcăriași, tata fusese și în Siberia nimeni nu-i reproșa celuilalt „necazurile pricinuite” (de o arestare, de pildă), nici măcar „inima frîntă de durere” (în urma unei „absențe” în pușcărie); nimeni dintre noi – încă o dată: eram doar trei persoane! – nu l-a acuzat pe celălalt că „i-a stricat viața”, nimeni n-a cerut celuilalt „să înceteze cu prostiile”...

Iată de ce – pe lîngă alte motive... îi gîndesc atît de frumos pe părinții mei; nu doar îi cinstesc (pe mama și pe tata) ci, într-un fel, îi... sfințesc... Mai vîrtos atunci cînd mă gîndesc la cazuri concrete, cunoscuți, prieteni de-ai mei, oameni cu imense resurse intelectuale, morale, mult mai dotați decît mine, dar, literalmente laminați, striviți de familie.

Exemplul cel mai cunoscut: Gheorghe Ursu. Neîndoielnic: omul a fost ucis în bătaie, în cursul „anchetei” din Calea Rahovei; - intenția și săvîrșirea crimei cad integral în responsabilitatea Securității – *cu complicitatea familiei*: interese, la urma urmei meschine, combinate cu o de neînțeles „prudență” (familia a ținut să nu se știe că tatăl și soțul este abuziv convocat la Securitate) au dus la ceea ce au dus. Ei, da: uneori părintele își dă viața pentru copilul său. Numai că, în cazul Ursu, nu el, tatăl și-a dat-o – i s-a luat; cu, încă o dată: complicitatea familiei.

Eu am avut... noroc, în nenorocul general: cînd familia mea de sînge (tata, mama) a dispărut, am avut parte de o altă familie – adoptivă, dar... cum nu mai prea există în ziua de azi, în România: desigur, în primul rînd, Ana, soția mea. Apoi tatăl ei; mătușa ei...

Mi-a fost dat să aud „explicații” astfel... adaptate:

Cînd trăiau mama și tata – despre mine:

„El își permite să facă ce-l taie capul – cu o familie ca a lui, de basarabeni refugiați: n-au casă, n-au masă, n-au neamuri, n-au obligații față de pămîntul ăsta, *n-au nimic de pierdut* – dar noi?

Noi nu ne permitem!”

După ce m-am căsătorit și am intrat în familia soției:

„Sigur, el își permite să facă ce-l taie capul – cu un socru și ovrei și comunist de dinainte; cu o «soacră» și ea comunistă și sigur securistă – cum să nu-i dea mâna «ginericăi» să-și facă de cap?, *ei n-au nimic de pierdut*, nu-s de pe la noi, și el și neamurile nevesti-si sînt alogeni, n-au nici o obligație față de acest pămînt – dar noi? *Noi nu ne permitem!”*

Ei, da: eu mi-am... permis. Fiindcă am fost un om norocos: cu familiile-familia. Cu soția. Desigur, nu se poate spune că, fără Ana, nimica n-aș fi fost – dar că mi-ar fi fost foarte-foarte greu, dacă n-ar fi fost ea lîngă mine, din vara anului 1966 (iată: un sfert de veac) – asta e sigur.

Așadar, „curajul” individual nu slujește la mare lucru, dacă alături, nu se află alt curaj-încurajare: al mamei, al tatei, al soției, al socrului, al soacrei – al familiei care nu te trage în jos, ci, la urma urmei, te poartă pe umeri.

Constatăm oboseala, neliniștea și disperarea, pe care o cunosc românii, constatînd că numai la noi comuniștii, securiștii, fripturiștii se mențin la putere.

Nu puține sînt paginile prin care puneți în criză ceea ce se cheamă mentalitatea poporului român, persiflînd imaginea edulcorată și evident falsă a unui popor sufocat de calități – iubirea lui nesfîrșită de libertate, de independență, de suveranitate (etc.), istețimea și moralitatea fără pată. În fapt, comunismul a afectat fibra ființei lui. Cît de grav e atins „depozitul etic” al românilor? Cît va dura convalescența?

Am persiflat, am luat peste picior, am de-a dreptul batjocorit acest complex de inferioritate manifestat printr-un complex de superioritate: anume „mîndria superiorității neamului românesc asupra celor din jur” – însă am făcut-o... la oglindă: pentru că mă simt implicat – deci vinovat; și eu, ca individ (e drept: numai în adolescență – dar aceea-i ultima felie de viață curată, nu?) am consimțit, am crezut în „superioritatea” noastră, a Românilor (nu cumva și din pricină că mie, ca basarabean refugiat, deci „vini-tură”, chiar dacă nu de-atîtea ori mi se spusese...?); am fost sigur de originea noastră pur-daco-romană, de vitejia cu care strămoșii noștri totdeauna îi bătuseră pe Turci, Tătari, Unguri, Leși, Cazaci, Bulgari, Ruși – cu Sovieticii... era ceva mai încurcată: fiindcă în acel moment eram ocupați de cel pe care-l bătusem; crezusem și eu că niciodată nu cotropisem noi, “omenoșii” (nu Ceaușescu a inventat omenia-la-Român) pămîntul altora – etc. etc... La oglindă, persiflarea, și pentru că părinții mei au fost învățători și încă din generația „Apostolilor” lui Iorga și ai lui Spiru Haret –

iar „iubirea de moșie” o predaseră, nu numai la clasă, ci și în recreații, pe uliță, la crîsmă, la biserică...

Destul de tîrziu am înțeles că acele „date istorice” erau, în fapt, ne-adevărate (din punct de vedere al unei Istorii, eventual a... Europei, dacă nu a regiunii carpato-balcanice). E greu să spun, acum, de unde, cum, în ce împrejurare – mi-am dat seama (nu neapărat de contrariul, ci de... „ajustarea” acestui adevăr): nu aveam cărți, în perioada de formație a mea se epurau cărți și scriitori, se interziceau cărți, se ardeau cărți, se arestau scriitori ; și, paradoxal: atunci (1949-1952), cărți interzise citeam (la colegi, pe foarte ascuns) - dar ce anume: de-o pildă „Mustul care fierbe” de Goga; de pildă, „Articole politice” de Eminescu – firește, texte pentru care, dacă nu erai băgat la pușcărie, cu certitudine provocau eliminarea din școală, cu o tinichea de coadă dintre cele mai zdroncănitoare... Ei bine: nu din textele politice ale unor (mari) scriitori români am înțeles că adevărul nu-i acela: nici acesta (interzis de comuniști, dar nu fiindcă ar fi fost... neadevărat, ci pentru că era – la Eminescu: antirus; la Goga: antimaghiar – deci la amîndoi „naționalism șovin”). Sigur că, pentru mine, citirea pe ascuns, de cărți interzise – și nu oarecari, ci dintre cele mai... foarte interzise – îmi procura mari-plăceri, ca să spunem așa, plăceri supreme, vecine cu extazul... Însă – fără să le reproșez, nici în clipa de față, ceva Doamne-fereste – și Eminescu și Goga mai degrabă mă îmbrobodeau, decît mă ajutau să văd clar (trebuie să spun imediat: atunci, ca elev de liceu, nici nu eram în căutarea... clarității).

Probabil (aproape sigur) că sămînța îndoielii în „glorioasă” și „generoasă” și „omenoasă” istorie-a-Românilor mi-a fost strecurată (ca să folosesc un termen neaoșist), paradoxal: nu de cărți-de-istorie – ci de cărți-de-literatură: traduceri în românește (ori în franțuzește) ale unor romane rusești-sovietice (o iau, pe hartă, de la dreapta-sus, adică de la nord est), poloneze, cehești, ungurești, sîrbești, bulgărești... Atîta cît era, informația istorică (desigur și aceea era local-patriotică și anti-vecină!) s-a depus, în straturi succesive, dar nu și-a dat... arama pe față atunci – abia într-un moment de criză, pe care l-am cunoscut în închisoare. Acolo, deși „bibliografia” ne era exclusiv... orală (deci, neverificabilă), am primit întîiele lecții, nu de antiromânism, ci de... românism tolerant cu ne-românii și nu tolerant-fără-condiții cu Românii: oameni politici, diplomați, profesori de altceva decît de istorie – aceștia mi-au consolidat îndoiala necesară, îndoiala fertilă, la urma urmei, m-au făcut să văd istoria ca pe un întreg: așa cum nu poate exista... nuntă cu doar un singur mire, nu poate exista istorie cu doar un singur punct de vedere.

În toate cărțile m-am “răfuit” cu acest... punct-de-vedere, nu doar simplificator pînă la falsificare – dar și profund antiromânesc. Fiindcă cine este mai “bun român”: cel care inventează “calități”, de care nu are nevoie o comunitate, pretinzînd că este “cea mai” – deci, nu mai este nevoie să mai facă ceva, trăiește din moștenire...?; sau cel care, lucid, modest, constată, recunoaște deficiențele, greșelile, chiar păcatele comunității, tocmai în scopul de a o menține trează (ei, da: “Națiune, fii trează!”); de a o ține vie; conștientă că nimic nu se capătă de pomană; că totul se cîștigă prin efort, prin acțiune, prin... trezie.

Iată, acum, în vara lui 1991, putem face un (provizoriu) bilanț și, prin comparație cu vecinii noștri – ce constatăm?

Că mizerie materială este peste tot (și în fosta R.D.G.!), ca rezultat comun, totalizator al totalitarismului și economic comunist. Da, există sărăcie, șomaj, tendința de emigrare spre alte orizonturi – dar nu oboseala, neliniștea – și disperarea pe care o cunosc Românii, constatînd că numai la noi comuniștii, securiștii, fripturiștii se mențin la putere – ba au devenit și mai obraznici, mai sfidători față de mizeria și tristețea celorlalți – decît “pe timpul Dictaturii”.

O explicație – cu exemple – din jur:

Polonezii nu au acceptat niciodată comunismul sovietic instalat în țara lor cu forța; deși este comunitatea europeană cea mai martirizată, în mod (aproape) egal de nazismul german și de bolșevismul rusesc, Polonezii nu s-au lăsat descurajați, nu s-au resemnat cu “statutul” de ocupați și de învinși, nu au invocat, aveau, n-aveau treabă, Ialta – rezultatul, azi: președinte de republică le este Walesa, electricianul creștin și anticomunist, fost navetist între închisoare și “libertate” (în fapt: prolog al viitoarei închisori) – în timp ce noi îl avem (doar l-am votat, nu?) pe Iliescu (ar fi putut să fie Verdeț ori Burtică ori Găinușe ori Pacoste ori chiar Gîdea – care-ar fi fost diferența?); [...]

Iată-i pe Cehi și pe Slovaci, grav traumatizați în 1938 și iarăși în 1968 – cu toate acestea, azi, președintele Havel (într-adevăr: primul președinte al Cehoslovaciei a fost un filosof, Masaryk): și el “navetist” între pușcărie (cîte minute de închisoare va fi făcut Dinescu, pentru a-și lua dreptul să declare că el n-are nici un complex față de “colegul” său ceh, fiindcă Havel avea în celulă, “computer personal”! Și dacă Havel n-ar fi avut, în celulă, computer-personal? Față de cine n-ar fi avut complexe, Dinescu?) și “libertatea” unde nu (re)găsea, de pildă, postul de redactor – fie și cu jumătate de normă – la editura cutare, nici rubrică permanentă în principalul organ al Uniunii Scriitorilor – iar noi, Românii, (cei vînduți la Ialta) îl avem pe tovarășul nostru

Iliescu (de ce nu pe tovarășul nostru Popescu, avem de ales între Dumnezeu și D.R.P., moral identici actualului președinte ales);

Să mai vorbim de Unguri? Ei și-au vărsat sîngele în 1956, iar comunitatea lor a cunoscut atunci o adevărată tragedie națională (am putea spune, ca ne-unguri: o rușine internațională) și abia după trei decenii au început să culeagă fructele acțiunii permanente de apărare, de afirmare a identității lor naționale – față de Ruși, desigur – a demnității de om născut liber, nu sclav al comunismului (și nu al vîndutului la Ialta).

Iată și Bulgarii: modești, discreți, adesea disprețuiți de vecini, ei și-au pregătit, totuși, societatea civilă, sub pretext că sînt... ecologiști – noi n-am fost în stare să mișcăm un deget cînd buldozerele ne-au răvășit satele, ne-au dărîmat și așa puținele urme istorice, ne-au făcut una cu pămîntul bisericile.

Mă tem că “depozitul etic” al nostru este mai grav – și mai durabil – atins decît în cele mai negre temeri.

Credeam, speram și eu că, odată eliminată cauza răului, răul nu-și va mai face simțite efectele.

E sigur: regimul comunist s-a instalat pe un teren fragilizat, atins (eu aș arăta cauza: lupta dintre carliști și legionari – de o violență și de un dispreț al vieții omenești contrazicînd “omenia”, “blîndețea” Românului – însă am avut satisfacția să citesc alte analize ale României pre-comuniste – cele mai strălucite mi s-au părut eseurile criticului literar Al. George.

Sunt convins: nu toți Românii sînt... mioritici – chiar dacă am avut o probă, în 12-15 iunie 1990, mioritismul fiind... jumătate resemnare-ovină, jumătate ucidere-de-frate, nu? – măcar pentru că nu toți sînt jumătate daci, jumătate romani.

Sunt convins că ceea ce se numește, generic, popor roman, măcar din rațiuni... cantitative (sîntem între 25 și 30 milioane, în lume, ne comunică numărătorii de Români) nu este, nu poate fi ceea ce am văzut la 20 mai 1990; apoi la 12-15 iunie 1990 – pentru simplul motiv că, șase luni mai devreme fusese Timișoara; și Sibiu și Clujul și, în fine, Bucureștii, iar mai înainte, în noiembrie 1987, fusese Brașovul; și mai înainte, în 1977, Valea Jiului.

“Enigma” poporului român: cum o comunitate atît de doldora de calități, în momentul în care e silită să umble pe picioarele sale (ori: să-și ia în mîini propriul destin), se zăpăcește, se “rușinează”, se, de-a dreptul proteste (ca la 20 mai)? Să fie vorba de o incapacitate genetică a noastră? Sau să fie vorba de...altceva?

Înclin spre “altceva”: noi, Românii, nu sîntem nici mai răi, dar nici mai buni decît “alții”. S-a întîmplat însă ca, printre cărturararii – dealtfel, străluciți, ne vom mîndri totdeauna cu opera lor – cei mai ascultați în ultima jumătate de veac să se afle gînditori,

poeti pe care noi cititorii și “comentatorii” nu suficient de școlarizați) i-am luat drept evangheliști, iar scrierile lor literă de Evanghelie: Blaga, formulând teoria spațiului mioritic nu avea deloc intenția să propună, să impună un cod moral ; și nici un alibi. Noica, oricât de structural totalitarist ar fi fost, scriindu-și cărțile – chiar dacă nu a dat o Etică... n-a avut de gând să-i „acopere” pe ucenicii săi în acțiunea de... inacțiune civică (deci imorală).

Încă o dată: fiindcă istoria nu-i făcută de cei ce... fac fapte, ci de acei ce consemnează fapte – la noi s-a produs o diversiune, o viciere: comentatori abuzivi (după modelul văduvelor și al fii-celor abuzive) au prezentat oarecari analize (sau tentative de analiză) drept... îndreptar. De la o ipoteză: „Românul ar fi înclinat să saboteze istoria – vezi retragerea în păduri, vezi neimplicarea în eveniment” – constatare în același timp adevărată și neadevărată – abuzivii au hotărât că Românul trebuie să... *saboteze istoria* – fiindcă așa ne-a învățat Învățătorul! Iar Românul care... n-ar fi avut de gând să facă una ca asta, fiind ocupat cu făcutul-nimicăi, citind la broșură că așa ne-a recomandat Maestrul, ce să facă – mai ales că e mult mai ușor să... sabotezi istoria (prin inacțiune), decât să acționezi – și s-o pățești...

Noi, Românii, în nefericirea noastră, nu avem încotro, suntem condamnați să sperăm.

Sîntem încă bolnavi, încă în coalescență. Sîntem uzați de mizerie materială, de umilințe ale sufletului. Nu ne putem „schimba” de la o zi la alta, însă trebuie să păstrăm speranța – dar speranța se păstrează, adeseori și de... nevoie. Noi, Românii, în nefericirea noastră, nu avem încotro: suntem condamnați să sperăm și să apucăm prefațarea dorinței în puțință.

*Mai ales în **Culorile curcubeului '77**, deconspirați duplicitatea scriitorimii, complicitatea (asumată deschis) cu puterea de tip totalitar, în beneficiul dreptului de a șușoti și-a câștiga înlesniri sociale și editoriale. Ca unul dintre puținii scriitori care a fost tot timpul consecvent moral și politic și care are, pe acest temei, dreptul să judece, cât de mare credeți că este “aportul” inteligenței românești la criza morală de astăzi?*

Începînd din ziua de luni, 17 iunie (1991), am hotărât să încep o viață nouă – să devin, dacă nu mai bun (deși n-ar strica), măcar mai puțin rău, violent, critic față de compatrioți; și, mai cu seamă, față de colegii scriitori.

Tot răul de care am fost eu în stare – l-am spus, scris. Fără menajamente și fără milă. Acum regret această agresivitate și nu

mă consolez cu gândul că, la urma urmei, am dreptate; în viață nu faci totdeauna doar ce e drept...

Nu intrasem noi în Partidul Comunist Român, ca să primim arme, cu care să... tragem în invadatorul rus?

În vara lui '68, în contextul "crizei cehoslovace" și a reacțiilor lui Ceaușescu la această criză, în România se petrecea un fenomen care ne-a costat enorm:

Ceaușescu devenea erou, ipostaziat fiind într-un David modern ce-l înfruntă pe Goliatul sovietic. Foarte mulți intelectuali s-au lăsat prinși de val și s-au înscris în partid. Sînteți unul dintre aceștia. Cum priviți astăzi vara aceluia an – acel entuziasm, acea nebunie colectivă suficient de molipsitoare pentru a-l determina pe un fost deținut politic să accepte carnetul roșu?

Am povestit „întîmplarea” în **Culoarea...**, în **Soldatul cîinelui**, în interviuri, în dialoguri.

Să nu se creadă că mi-e rușine de ceea ce am făcut în 1968 – nu rușine se resimte în acea situație. Acum cred că este exagerat să se afirme că în august 1968 „foarte mulți intelectuali s-au lăsat prinși de val și s-au înscris în partid”...

În faimoasa ședință de la Uniunea Scriitorilor din București, am fost primiți în partid șase – în ordinea următoare:

Aurel Dragoș Munteanu – ardelean de felul său (de la Oradea), însă... născut în Basarabia;

Adrian Păunescu – oltean pînă-n măduva... unghiilor, dar... născut (întîmplător?) în Basarabia;

Paul Schuster – sas din Sibiu, dar teoria mea: și Sașii au fost, între 1944 și 1964 tot un fel de Basarabeni...;

Mariana Costescu - basarabeancă.

Alexandru Ivăsiuc: ardelean, excepția confirmînd regula;

În fine, eu – basarabean-basarabean.

Așadar, șase inși – dintr-o „comunitate” care număra peste o mie de membri ai Uniunii, ne-membri de partid.

Orice s-ar zice despre noi, cei șase, din acel moment (după, fiind o altă mîncare de pește, cu fiecare dintre noi), nu cred că se poate spune că am fi... profitat, sărit pe ocazie. Atunci, imediat după invadarea Cehoslovaciei, eram în plină amenințare a invaziei și a României, în caz de ocupație sovietică (încă o dată: în acel moment iminentă) ocupanții ne-ar fi „selecționat” printre primii: nu intrasem noi în partidul comunist român, doar ca să primim arme, să avem cu ce trage în invadatorul rus?

Mă întorc iar la... componența etnică (n-am alt cuvînt cu care să-i desemnez pe basarabeni, totuși, altă... rasă); nu este tulburător faptul că din șase „nebuni”, „voluntari pentru eșafod”,

patru eram basarabeni, unul „asimilat”, și doar Ivasiuc, și ne-basarabean și ne-asimilat? Cum se explică? Se explică: Basarabeni îi cunosc pe ruși. Au multe (și grele) polițe de plătit.

Explicația aceasta îmi este proprie. Nu i-am întrebat pe ceilalți și nici n-am de gând să o fac.

„Locotenenții mafiei de la București și-au belit Nașul”

Deși ați fost discret față de tot ce s-a întâmplat după 22 decembrie 1989, totuși, nu cred că n-ați urmărit îndeaproape evoluțiile politice din România. Ce credeți că s-a întâmplat în acel decembrie și cum explicați fenomenele ulterioare, precum Piața Universității și epilogul tragic din 13-15 iunie?

În decembrie 1989 a explodat – nu întâmplător la Timișoara – adevărata, curată, justificată, așteptată revoltă împotriva comunismului. Episcopul Tökes a fost scînteia care a aprins nemulțumirea generală veche de aproape jumătate de veac. La Timișoara, la Sibiu, la Brașov, la Cluj a curs sînge, sînge curat – și chiar de-ar fi murit sub gloanțe, un singur inocent, tot criminali se cheamă cei ce au dat ordin să se tragă. Și eu am crezut în puritatea integrală a Revoluției Române... – pînă în ziua de 25 decembrie (mă aflu pe un platou de televiziune francez, cînd s-a difuzat caseta cu procesul și execuția Ceaușeștilor). Din acel moment am început să tac: n-am mai participat la nici o dezbatere de radio, de televiziune, n-am mai dat nici un interviu: execuția sumară a marilor responsabili de dezastrul țării mă înspăimîntase: așadar degeaba cursese sînge nevinovat; degeaba tinerii României ieșiseră cu piepturile goale în fața puștilor (nu știam atunci că, în fapt, fuseseră împușcați pe la spate, în mulțimea revoluționară de securiști slujindu-i pe complotiști, nu pe niscaiva „teroriști” –i-am văzut, de curînd, la Roma, pe cîțiva dintre răniții revoluției – sau: împușcații-pe-la-spate, în stradă). Puterea fusese „translată” în mîinile comuniștilor-anticeaușiști – cînd în fapt, poporul strigase: „Jos comunismul!”; în fapt, confiscată de haita securiștilor, a comuniștilor – cei care-și schimbă ușor uniformele („lucrează” mai eficace în civil) și opiniile (nu au așa ceva – doar interese). Cum scria, a doua zi, presa franceză: „Locotenenții Mafiei de la București și-au belit Nașul”... Măcar de și l-ar fi... belit doar pe Ceaușescu – dar ne-au înșelat și pe noi, ne-au vîndut-cumpărat ca pe oi...

Piața Universității era pe cale să formeze, întîi, o conștiință de sine, apoi: o conștiință. Piața Universității... A fost acel ceva minunat, miraculos, pur (chiar cu „impuritățile” inerente); a fost un început (cam tîrziu, dar mai bine mai tîrziu decît - mai -

niciodată) de recuperare a timpului pierdut; de alcătuire, fie și cu voie de la poliție a unui embrion de societate civilă. Iar pentru că era și un strop de miracol, Piața Universității era pe cale să formeze, întâi, o conștiință de sine; apoi: o conștiință – pentru că spiritele erau sincere; și mai cu seamă tinere.

Piața Universității (fenomenul) nu face parte dintre **ocaziile pierdute** – în care ne-am specializat noi, Românii, în general, în special, noi, scriitorii români. Piața Universității a fost șansa noastră (mă tem că, pentru multă vreme, singura) ucisă – din ordinul președintelui (proaspăt ales) al României *necomuniste*: cu asentimentul primului-ministru, al guvernului *necomunist* român; cu complicitatea tuturor celor din guvern și a funcționarilor guvernamentali (ei, da: am vrut să spun: Pleșu nu va putea niciodată explica – necum justifica - de ce nu a demisionat măcar din... 16 iunie 1990).

Piața Universității a constituit, cât a „funcționat”, testul hotărîtor al tinereții națiunii, al purității ei – în ciuda murdăririi programatice de un regim profund murdar (printre altele). Din acest punct de vedere, un Mircea Dinescu – poetul-simbol – nu a fost, nici simbol, nici poet, nici tînăr: ba chiar, declarînd ce a declarat despre Piața Universității, s-a descalificat definitiv (ar mai avea o șansă: să-și recunoască, public, în scris, păcatele – deși, în România așa ceva este de neconceput); din acest punct de vedere, un alt scriitor important, Nicolae Breban s-a dovedit a fi și el impur și bătrîn.

13-14-15 iunie 1990. Din nefericire, momentul constituie un alt prag (în ultimele șase luni avuseserăm încă două: 22 decembrie 89 și 20 mai 90); timpul se măsoară de-acum, cu: „înainte” și cu: „după 13-15 iunie”.

Iliescu, Roman, Voican și întreaga echipă guvernamentală (printre „voluntari”: N. Breban) explică, acum, că... Mineriada a fost... „o greșală” – nu mai puțin (una regretabilă, desigur), dar nici mai mult. Cînd vinovații de această crimă – Iliescu, Roman, Voican, Măgureanu pretind că... nu a fost crimă, e de înțeles: criminalii încearcă să-și salveze pielea; cînd miniștrii din guvern – cei care *nu* au demisionat după 13-15 iunie 90, în semn de refuz de complicitate la crimă – e de înțeles: sînt niște funcționari, niște... aparatciki (unii vechi, alții abia prinseseră gust pentru scaun – să și-l piardă?); însă cînd un „independent” ca scriitorul Breban declară ce declară (vezi aiuritorul interview din *Apostrof* nr. 3-4, intitulat, năucitor: „Ce-i lipsește României?”) te întrebi, pe bună dreptate: Ce-i lipsește lui Breban? Sau: cîte?

Dacă Piața Universității nu ar fi fost scaldată în sînge – și tot s-ar fi păstrat în memoria-din-inimă a noastră pentru totdeauna.

Dar Piața Universității a fost ucisă de puterea comunistă – astfel, România devenind, în iunie 90, o „democrație originală”: îi ucide pe exact cei ce militează pentru democrație.

Din nefericire, mai eram „originali” cu ceva: cu Fenomenul Pitești.

Nicolski, Teohari Georgescu, Ana Pauker, Țurcanu ținuseră fenomenul în cel mai mare secret, în timp ce Iliescu, Roman, Voican, Măgureanu, Cozma l-au coborât în stradă, în văzul lumii...

Iar scriitorul Breban zice (în interview-ul citat): *“Da, este adevărat, a fost o greșală. Însă eu n-aș fi absolut aspru cu un șef de stat care face o greșală”*.

În continuare, Breban îi deplînge pe mineri, „pătura cea mai glorioasă de sub Ceaușescu” – foarte adevărat, dar „pătura” cumplit reprimată, în august 77, de prietenul și protectorul lui Breban, generalul Pleșiță, atunci șef al Securității...

Și apoi: de ce Breban îi deplînge pe mineri – care au omorât – și nu-i plînge pe morții victime total nevinovate ale minerilor?

Comuniștii din fruntea României blochează, frînează, sabotează cursul firesc al lumii, al Europei, al României cu idioțeniile lor sîngeroase. Pe linia segmentului politic al discuției noastre aș mai risca o întrebare. Se spune că nimeni nu e profet în țara lui. Dumneavoastră trăiți la Paris de ani buni. Ca atare, cred că puteți încerca dacă nu o profeție, cel puțin o predicție: cum poate depăși România faza „democrației originale” spre democrație, pur și simplu?

„Democrație originală”? N-am avut o „democrație populară”? O fi nevoie să ai și bacalaureatul, ca să știi că „democrație” - punct - ajunge și... din punct de vedere lingvistic, nu doar politic? Comuniștii din fruntea României blochează, frînează, sabotează cursul firesc al lumii, al Europei, al României cu idioțeniile lor sîngeroase avînd „succes” doar pe lîngă dactilografele C.C. și „în sînul” bucătăreselor de la MAI. Ce-i aceea: „democrație originală”? Va fi existînd și democrație neoriginală?

Ce ne-ați putea spune despre diaspora românească din Franța? În ce raporturi sînteți cu această diasporă care aici ni se înfățișează mult prea omogenă, lipsită de relief?

Sunt un exilat, prieten cu doi-cinci-douăzeci de alți români exilați – pentru că mă simt bine cu ei, nu pentru că ar fi exilați (și români); singura „organizație” din care fac parte: „Liga franceză pentru apărarea drepturilor omului în România”. Ba nu: sunt membru (cooptat în aprilie 77, pe cînd eram arestat), al PEN Clubului Francez – și președinte al PEN Clubului, secția Scriitori

în Exil. Nu, „diaspora” nu e omogenă; nu e mai bună decât nediaspora – și nici mai-reă: doar și noi sîntem Români – din România, nu?

V-ați gîndit sau vă gîndiți, fie și numai în treacăt, să vă reîntoarceți în țară?

Mă gîndesc tot timpul, mă gîndesc ziua și noaptea, în trezie, în vis, în boală, în bucurie, în ne-bucurie – nu neapărat să mă întorc în țară (într-un fel, nici n-am plecat), dar să fiu acasă la mine, într-o casă a mea, undeva precis situată... între Nistru și Tisa. Dacă nu va fi să fie – să fiu – va însemna că nu trebuia; că nu meritam. În care caz, un crematoriu se găsește și aici, la Paris.

Să încheiem cu o întrebare mai specială: ca basarabean, sperați să regăsiți acel Calidor prin care demult vi se deschidea lumea?

Ca basarabean, ca scriitor român, am găsit Calidorul: scriindu-l.

Nu simt deloc dorința de a mi-l confrunta – cu ce: cu ne - scrisul?

E mai bine așa: dacă viața mi-a fost... un roman, romanul mi-a fost viață.

Paris, 7 iulie 1991

Întrebări în scris puse de Florin Ardelean

*

Către Gabriela Adameșteanu (II)

Paris, 1 aprilie 1992

Dragă Gabriela,

În primul rând : La Mulți Ani! (...) În al doilea : am fost surprins plăcut de săritura ta în apărarea noastră, a “fugarilor” (cum ne zice, cu milă ortodoxă, pictorul Sorin Dumitrescu, prefăcîndu-se că-l citează pe sculptorul Apostu, în revista *Memoria* – ca să vezi : Dumitrescu-Dulap și memoria! – nr.1/90, pag. 102), să ne mai aperi, ziceam, de schelălăiturile unui cățel, Băran, amplificate într-o gazetă de perete a Sfîntului Bernard Păunescu (al doilea, alături de Sisoe, pe care-l binemerităm).

Am înțeles tactica : de la tine mai puțin (și doar aluzii la esențial), de la Dumnezeu mai mult. Tu ne aperi de Băran, iar

Doamne-Doamne din ceriuri are să ne apere de Pleșu, de Buzura, de Breban, de Sin – și de alți dârji, solizi, noduroși-nordici-ardenleni (nu: nord-, aceea-i altceva) adunați ciopor (ca alaltăieri : Beniuc, Andrițoiu, Brad, Ghișe, Stroia, Titus Popovici, Lăncrăjan, Dodu-Bălan – și alte mîniuni) în jurul Fundației Culturale România a tovarășului telogo-securist Virgil Cîndea și a “domnului” Asztalos-Măgureanu (ce să fac dacă nu-mi plac numele conspirative ale securiștilor!) – vorbesc de comandantul-general al SRI, cu patalama de onorabilitate de la voi, de la GDS, înmînata, ca din pură întâmplare, exact după întâia mineriada care – o știe toată suflarea românească : a fost foaaarte spontan organizată, “minerii” coborînd la București cu hîrzobul, nu cu trenurile măgurene și voicane – pe Iliescu nu-l mai pomenesc, el demult nu mai contează.

Dragă Gabriela,

Cu nesfârșită (dar neprimejdioasă) desfătare, voi cita(re) din textul tău modest (dar subtil) intitulat : “Simple presupuneri” – din săptămînalul 22, nr. 12, din 12. 3-2. 4. 92, pag. 2 – publicat la rubrica “Revista presei”, desigur, doar pasajele care m-au uns la inimă :

“Presupunem că ocupat fiind de viața politică, directorul *României literare* și autor, până nu demult, al unei excelente Reviste a presei nu a apucat să mai vadă ultimele numere din *Totuși iubirea* (din 12 și 19 martie) (...) Presupunem deci că doar lipsa de timp l-a făcut pe Nicolae Manolescu să treacă cu vederea peste serialul tipic securist pe care Vasile Băran, subalternul său la *România literară* (...) îl acordă personalităților exilului românesc de la Virgil Ierunca până la Paul Goma. Astfel încât, după acest serial (întru totul competitiv prin abjecție cu cel pe care altă dată Artur Silvestri îl publica în fostul *Luceafăr* al lui N. Dragoș) mai există cineva să se îndoiască de legăturile lui Vasile Băran și instituția ocultă și cu obiectivele ei, rămase aceleași de parcă n-ar fi existat nici o revoluție, are acum negru pe alb dovada (...); mai normal ar fi ca Vasile Băran să-și primească leafa de redactor chiar de la revista *Totuși iubirea*, unde își publică serialul și nu la *România literară* unde nu prea înțelegem ce ar avea de făcut. Și ne permitem să-i sugerăm directorului *României literare* să-și ajute în acest sens subalternul spre binele său și a celor care se pregătesc să-l voteze. Aceștia vor să fie siguri că, odată ajuns, de pildă, președinte al țării, N. Manolescu va putea face față proceselor complicate care-l așteaptă și se va arăta decis să rupă cu partea rea a trecutului (...)”, am încheiat citatul.

Dragă Gabriela,

Ai perfectă dreptate când scrii ceea ce scrii : că Vasile e un Băran-majur, că Manolescu, înainte de a candida, ar face (foarte) bine să măture grajdul din redacția (sau moșia?) lui, să-i dea afară pe colaboraționiști, pe milițieni, pe securiști și pe alți silveștri, pe ultraîmbătrâniți în rele (nu doar inutil, ci de-a dreptul prepeleci – firește, îl arăt pe Țoiu, model de ștergătoare de picioare și de ploșniță), să lase să intre tineri (bine : “tineri” – săracii tineri români : trebuie să aștepte să crape Țoiu, Băran, Valentin Sinistru, ca să se îndure de tinerețea lor veșnic-junele Manolescu!).

Însă nu ai deloc dreptate să scrii *cum* scrii. Ce Dumnezeu, nu v-ați debarasat de aproximatismele cenzurate ?; de relativizărișoarele cerințelor de stat și de partid ?; de diminuările, bemolizările “problemelor” și ale “secretelor de stat” – în fapt tragedii ale întregii nații ?

Sântem în aprilie 1992, tu ești nu doar romancier (la tine-acas’) și redactor (la ei, la editură), acum ești jurnalist și nu de ieri, ci de peste doi ani; și încă redactor șef al celui mai important săptămânal de opinie din România – cum așa : “Simple presupuneri” ? – când trebuia să scrii adevărul : “**Grave acuzații**”!; ce-i aceea : “nu *prea* înțelegem” ? – cum, nu crezi că e grav faptul că nu înțelegi, mai agravezi (confuzia) cu “*prea*”-ul ?; și încă : “ne permitem să-i sugerăm (lui Manolescu) să-și ajute subalternul (pe Vasile-Milițianul) spre binele său și a(l) celor care se pregătesc să-l voteze...”.

Dar, domnule, ăsta-i limbaj esopic, târcolit, târît, auto(ultra)cenzurat, tremurat, piteștizat – nu e limbă gazetărească. Care cere să spui direct, adevărul. Numai când nu ești foarte sigur de acel adevăr, anunți : că nu ești sigur; iar dacă nu știi ceva – taci, domnule, nu explici cititorilor – pe larg! – ceea ce tu n-ai știut vreodată și nici n-ai chef mai înveți. În 1990 găseam și eu că scriitorii români din România fac jurnalism cu strălucire. Ei bine, după doi ani, strălucirea aceea a început să plictisească; să irite; să respingă. Fiindcă scriitorul român, în peste doi ani, n-a putut (sau a refuzat) să învețe legile elementare ale jurnalisticii – ale informației-comentariului – el o ține tot într-un comentariu... Unde mai pui : modul de a gândi adevărul: în continuare – ca până la 22 decembrie 1989 – scriitorului român (altfel strălucit – scriitor) adevărul i-i necunoscut; și chiar aducător de necazuri – acum, după doi ani de la liberarea României! – adevărul a rămas acel ceva care te-ar putea pune rău cu colegii, cu prietenii... În acest caz, soro, scriitorul român de romane (sau de poeme) să se întoarcă la romanele sale, să le scrie exact așa cum le scrisese până în ’89 – și are să aibă pace!

Tu, care în atâtea rânduri ai pus pe hârtie adevărul (ultima oară : povestea cu Uniunea Scriitorilor și cu Dinescu), de ce eziți, de ce faci ocoluri-ocoluri ?, de ce faci pe niznaia, Gabriela Adameșteanu : De ce, în “Simple presupuneri” dai în Băran, ca să priceapă Manolescu ? Dar N. Manolescu este persoana care nu pricepe nici atunci când îi spui în față că e un mincinos, un necinstit, un imoral – cum crezi tu că :

a) cititorii revistei 22 vor deduce că, de fapt, ținta săgeților tale, e în fapt, N. Manolescu, nu V. Băran (acesta, din câte știu, încă nu candidează la președinție - încă);

b) N. Manolescu, cel vizat, va înțelege că nu mai funcționează conspirația tăcerii ?

Știu : oamenii, traumatizați de communism și de unul dintre stâlpii ei : delatiunea în continuare nu îndrăznesc a-i spune ticălosului, în față, că-i ticălos, de... jenă să nu fie considerat turnător... - dar nu Eugen Barbu, nu V.C. Tudor și nu *Săptămîna Mare* îți dă certificate de bună purtare (fiindcă te înjură – dar pe cine nu înjură înjurătorii de profesie?), în concluzie, Manolescu nu este deloc un “bun” candidat la președinție, fiindcă îl contestă, acum, o creangă (!) a Securității eterne, ci nu este bun, pentru că... n-a fost niciodată bun.

Dragă Gabriela,

Dă-mi voie să mă explic, în revista ta :

- Înainte de 22 decembrie '89, N. Manolescu a trăit doar pentru cultură; a făcut numai cultură (Doamne-fereste, să facă el... politică!). Nu doar el a făcut cultura- ceea (are să vină momentul în care va trebui să faceți bilanțul : ce va rămâne din ea ?), asta au făcut cam toți scriitorii români (extratereștii, cei care nu vedeau, nu auzeau, nu simțeau ce se petrece în jur, cum se scufundă România, cu ei cu tot) – însă numai el candidează la președinția României, așa că lui trebuie să i se pună oglinda în față : la scriitor nu funcționează minimalismul moralnic : **dacă n-a făcut nimic întru apărarea semenilor, atunci a făcut facere de rău, alături de cei răi;**

- 22 decembrie 1989 : l-a luat prin surprindere, «nu mă așteptam la așa ceva», după propria-i mărturisire. Auziți oameni buni: Manolescu, diriginte de conștiință al tineretului studios, nu se aștepta “la așa ceva”! Mulți (prea mulți autori de cărți, români) au fost și ei “surprinși – de «așa ceva», fiind ei adânciți până-n gât în cultura ceea (înaltă), în subțirea literatură, ne-știind și puțin păsîndu-le că până și Zidul Berlinului căzuse cu peste 6 săptămâni mai devreme : «nu se așteptau», sărăcuții scriitorei; nu știau și puțin le păsa că și la Timișoara noastră se întâmplase «una ca asta»; și la Sibiu; și la Brașov; și la Cluj – iar ei tremurau și

cereau să fie lăsați, dracului, să termine cultura-aia, că doar n-or fi dînd Turcii!, că n-or fi intrat zilele-n sac : ei lucrează la chestii eterne, nu la «așa ceva»-uri - însă acești demisionari nu candidează, acum, la președenția României;

- 28 decembrie 1989 : primul număr al *României literare*. Mare bucurie mare, entuziasm, planuri de viitor, declarații de principiu – multe bătăi în piept(ul) de aramă, cel curat-rezistent (dar vorba ceea : la război – ca la revoluție; și încă : puțini am fost, mulți ați mai rămas băi (con)fraților...); oricum, atmosferă simpatică : fierbinte, efeverscentă. N. Manolescu își dă obolul la revoluție cu o cronică la un volum din BPT, apărut în mai '89, după o interdicție de 9 luni (autor: Ana Blandiana), acea cronică a lui Manolescu fiind respinsă de cenzură. Cam puțin, cam cârpocit, pentru ditamai sertarul plin cu promisiuni; pentru un cronicar lăudîndu-se că el, la Universitate, le vorbea studenților despre toți scriitorii interziși, “inclusiv despre disidenți”. Ar fi fost normal ca N. Manolescu să publice, în sfârșit, un text – fie și de o pagina – nu din acelea prezentate spre publicare și, dintr-un motiv ori altul, respinse (dar care respingere nu provocase arestarea, înjilăvarea scriitorului fără-frică), ci unul scris pentru a fi publicat – fie și după moartea autorului.

Adevărat : în același numar-prim, A. Pleșu își publica certificatul-de-disidență : un memoriu adresat unui tovarăș-din-sală (sau : a unui tovarăș care păzea ușa sălii), Croitoru, așa ceva – dar, ce : vrea N. Manolescu să fie comparat cu A. Pleșu? Cu intelectualul care a rămas la cizma lui Petre Roman și sub Iliescu atât amar de timp și de mineriade și de *zerovirgulătreizecișitrei* (“bugetul” Culturii, azvârlit peste umăr, de la masa împărțelii, de puloveristul Petrică, fiul enkavedistului Valter Roman, prins din zbor, cu mulțumiri și plecăciuni și veșnica-recunoștiință de Pleșu Andrei/, zis și cum i-am zis : zero-virgulă-trei /%/...)? Cu profesionistul demisionar ? Cu subminimalistul moral ? Cu prietenul lui Plămădeală și, în fond, ne-despărțitul de Noica ? Cu găsitul de îngeri, cu descoperitorul patriotismului-la-ministrul-culturii-în-guvernul-Roman-cel-cult - Iliescu fiind, vorba lui Arghezi : desculț – numai că, până una alta, Pleșu nu candidează la președenția României – ca Manolescu;

- 6 ianuarie 1990 : apare nr. 1 al *României literare* contribuția lui Manolescu : o cronică avînd titlul : “O reconsiderare necesară” – pledînd fierbinte pentru necesitatea reconsiderării lui V. Em. Galan, autor, mai cu seamă a ororii intitulată : **Bărăgan** – oroare, nu fiindcă e o carte proastă (este!), ci o carte murdară : laudă colectivizarea forțată a țăranului român. Dar cum să-i explic eu lui Manolescu : nu Galan candidează – ci chiar el,

Manolescu ;

- 11 și 18 ianuarie 1990 (n-rele 2 și 3 ale *Românei literare*): N. Manolescu publică (în două părți!) o pledoarie pentru altă necesară (și urgentă!) reconsiderare : a lui Petru Dumitriu, pseudonim: Canaliu, autor, nu doar al “Cronicii de familie”, cum ni-l prezintă cronicarul-ascultător, Nicolae Manolescu, ci și al unui foarte-foarte-gros-roman : “Drum fără pulbere” – făcătură unică în estul sovietizat al Europei : nu se cunoaște “opera” vreunui polonez făcând apologia Katjinului; nici romanul vreunui rus, lăudator al Gulagului – se știe vreun scriitor evreu să fi scris despre Auschwitz cu aceeași jubilațiune, cum a scris Petru Dumitriu despre Canalul Dunăre-Marea Neagră?, unde printre sutele de mii de nevinovați, a robit (și de la : roabă), a asudat, a plâns (din fericire, nu și-a lăsat oasele acolo, ca mii și mii de nefericiți) și tatăl lui Nicolae Manolescu, profesorul Petru Apolzan...

Firește, acești primi-pași i-au fost călăuziți abia-născutului viitor președinte al Republicii de credinciosul valet de (dacă-nu-curge-tot) pică : C. Țoiu – ajung eu și la el – precum și de D.R. Popescu, proaspăt debarcatul președinte al Uniunii: amici au fost, amici sunt încă – veți vedea ce “alianțe” împotriva naturii (dar în folosul lui Manolescu) au să se închege, în curând, printre colaboraționiștii cu conducută ai comunismului fiind și Eugen Simion și Fănuș Neagu și D.R. Popescu și Titus Popovici și, dacă mai rămâne un rând de scaune neocupate : Adrian Păunescu – de ce nu ? Până atunci: nu acești scriitori-cu-limba candidează la președenție – ci N. Manolescu;

- 29 martie 1990 : zi istorică : N. Manolescu devine președinte al *României (literare, deocamdată)*; își face debutul-de-recepție cu “Ochiul magic” semnat N.M. De aici încolo sunt necesare explicațiile (necesare ar fi explicațiile lui – dar Manolescu nu explică; el minte, el face gafe, el comite erori, porcării – dar de explicat – el să explice ?, tot ce-a făcut el a bine-făcut, ce, alții ar fi făcut altfel, în aceeași situație).

Ziua de 29 martie a consemnat sfârșitul unei lupte. Fiindcă luptă pentru putere a fost. Ciudată, pentru că... unilaterală : O. Paler fiind “ca și ales” – avea un trecut de “disident”, de an de zile nu mai publica, fusese chiar “executat” în public, în ultima vreme se expusese, solidarizându-se cu Dinescu... Apoi O. Paler își expusese “programul” : în fine, și ceva etică a esteticii (la Români) n-ar strica...

N. Manolescu nu avea nici o sansă (pe hârtie) : fusese o viață întreagă lunecător, euforizat, curat-balcanic (deși e ardelean – și el!), acomodant, “prudent”, din 1968, când cu “Antologia de poe-

zie” nu mai mișcase în front – apoi insul se trezise târziu, încă aburit, propusese Galan, plusase cu Petru Dumitriu, iar într-un “dialog” cu E. Simion (tot în *România literară*), N. Manolescu o ținuse tot pe “cultura” ceea.

Și totuși, la “alegeri” a câștigat Manolescu – firește, și Simion, cultural impenitent și el – în detrimentul “moralizatorului” Paler și a lui Valeriu Cristea (și Dimisianu, era, atunci, cu Paler).

Cum de a câștigat N. Manolescu, atunci – când nu avea nici o șansă ? Această întrebare ne-o punem noi, “naivii” (“Caraghioșii”, vorba lui Manolescu), cei care știm că albu-i alb și negru-i negru, orice-ar pretinde Securiștii; negru, nu “cam alb”. Manolescu ne-a oferit, atunci, în martie 1990, avanpremiera “alegerilor” (care vor urma, pentru președenția României).

Noi, “caraghioșii”, ne putem întreba până poimărți “cum este posibil” ca cineva – hai, de astă dată să-i zicem doar : ne-meritos, cu un program electoral mincinos, să reușească în alegeri?

De atunci au mai fost niște “alegeri”: cele din 20 mai '90 – am constatat că “imposibilul” e foarte posibil în România-țară-a-tuturor posibilităților. Și am avut nevoie de doi ani încheiați până să ne asigurăm că N. Manolescu nu este deloc un “gafeur” – ci o persoană care știe exact ce vrea și mai știe (de la Ivașcu, de la Ivăsiuc, de la Breban) că nu contează *cum*-ul, mijloacele, ci scopul să trăiască!

Și tot n-am spus cum a executat N. Manolescu un... “triplu axel” – trei piruete într-un singur... salt. Uite cum :

Prima : “documente” fiind dialogurile sale recente, atât cu Paler și cu Simion, N. Manolescu i-a colindat pe “culturalii” din redacția *României literare*, promițându-le că, dacă-l vor alege pe el, *el va păstra orientarea-actuală (adică : de până la 22 decembrie '89) : ne-politică*;

A doua : pe “șovăielnici” i-a convins că... el n-are de gând s-o țină mereu, cu “cultura”, are s-o tragă și pe... politică – dar asta nu trebuie s-o știe cei care au tot interesul ca lucrurile să rămână ca pe timpul lui Ceaușescu...

Din prima categorie fac parte “culturalii” redacției; dușmanii politicii – deci, a eticii : Platon Pardău, Valentin Silvestru, C. Țoiu, Vasile Băran.

Din a doua categorie, a șovăielnicilor : Gabriel Dimisianu.

A treia piruetă (se va numi de-acum înainte : “triplu-manolaxel”) : N. Manolescu pune mâna pe revistă (repet : cu ajutorul ultimilor dintre ultimi : colaboraționiști cu vechi state de serviciu, milițieni și ștergătoare de picioare : Băran, Pardău, Silvestru,

Țoiu) în “stilul manolesc” – avea să și-l arate la președinția PAC-ului, are să ni-l arate la alegerile pentru președinția României. Ultimul închide bine ușa după el, stinge lumina, îl dă jos pe cel așezat pe scaunul directorial-prezidențial, aprinde lumina, se proclamă ales – așadar, a pus mâna pe *România literară* cu voturile “culturalilor” (hai să-i mai numesc o dată – îmi provoacă satisfacții cvasi-erotice : Băran, Silvestru, Pardău, Țoiu), dar... nu-și respectă promisiunea făcută (de a nu se deda la “politică”...) : face, senin, ceea ce, zicea, senin, că nu face! După această seninătate, ai zice că-i frate geamăn al lui Ivăsiuc (părinte spiritual, negreșit: Ivașcu).

Ce-i drept, e drept : i-a tras în piept, i-a amețit, i-a manolescît pe milițienii de la Casa Scânteii (Băran-Țoiu-Pardău-Silvestru) – dar, și mai drept : nu i-a invitat să se bucure de pensii, să lase locul unor tinerii – nici vorbă să le aplice, el, o a treia cizmă;

Rezultatul onestelor înșelăciuni, al năucitoarelor volte-face manolesciene : Ianus, cel cu două chipuri, două fețe e un stră-strămoș al lui Manolescu, Nicolae al nostru (acesta – nu celălalt) are mai multe decât ciorapi schimbăți : un chip dotat cu cel puțin șase adevăruri pentru fiecare zi a săptămânii – duminica odihnindu-se și el. O instituție atât de temeinică precum Miliția nu poate urmări acest prea-rapid ping-pong ideatic manolesc – de asta ai văzut tu ce ai văzut, dragă Gabriela, pe strada Quinet : bastonul de circulație agitat de Vasile Băran : că el nu mai poate, că el nu mai pricepe, ca să facă bine “domnul” Manolescu (ai băgat de seamă : ca toți colegii săi din MAI, Băran folosește acum, peste tot : “domnul” și scrie cu majuscule : *Revoluția Română*) să tragă mortul pe Academiei, că tot s-a împăcat (?) el cu academicianul Simion.

Dragă Gabriela,

Voi, cei domiciliați în România nu vedeți, ca să zic așa, bustul corintic numit : Manolescu – din pricina marăcinelui purdoric al miliționerului Vasile. Dar chiar așa stând lucrurile, hai să aruncăm o repede ochire îndărăt, să ne amintim împreună ce s-a întâmplat la 1 aprilie 1977 :

După cum vei fi știind, la 1 aprilie (ziua ta!) 1977, tovarășul lui Nicolae Breban, Nicolae Pleșiță, din ordinul lui Nicolae Ceaușescu (precursor al lui Nicolae Manolescu) m-a umflată; și m-a băgată la răcoare, pe Rahova – dacă eram prost, vorba Deșteptului...

Adevărat : nu mă așteptam ca Obștea; Breasla; Scriitorimea Română, în fine, “colegii” mei, cronicarii-ficși de la *România literară* să-i ardă ei o manifestație în fața Palatului Regal (în frunte fiindu-le, de-o pildă, colegul Dimisianu); ori să-și dea demisia

cu toții; ori să-și puie foc (să arză, ei ? ba să mă arză pe mine focul, că i-am băgat și pe ei în rahat : crede Securitatea că, dacă am fost colegi de redacție, am fost și prieteni!); să se solidarizeze cu alde mine – dar ce : eu mă arătasem solidar cu ei, când ieșisem din rând, găsindu-mă eu dăștept să fac prrrostii, cu drepturile-omului alea ?...Bine-bine: nu mă așteptam la solidaritate – dar nici la vânzare de frate (ce să fac, încă nu aveam lecturi temeinice din “Miorița”...).

La 4 martie, la cutremur, a murit și Ivasiuc – însă, în ultimul trimestru al anului 1976, călătorise cu misiune (însoțit de Breban), la München : acolo se străduiseră colegii mei să-l convingă pe Noël Bernard să nu mai transmită la Europa liberă, în foileton, **Gherla**, fiindcă “Goma e un ins fără talent și sabotează excelentele relații româno-americane” – acesta fiind unul dintre “sfaturile colegiale” pe care i le dădea Ivasiuc lui Bernard (nu erau amândoi... americani ? – unul la București, celăltalt la München...?); al doilea sfat – la care s-a asociat și Breban : “să-i dea afară pe Monica Lovinescu și pe Virgil Ierunca – fiindcă prea îl critică pe Ceaușescu”...

La 4 martie, Ivasiuc a murit – dar, după călătoria în inte-res de serviciu la München, a mai făcut una – în același interes : al Securității : la Paris :

Aici a luat contact cu băiatul-de-alergătură al lui Eugen Barbu : Edgar Reichman (care-și publica compunerile în prestigiosul *Le Monde*), indicându-i să scrie “ceva foarte defavorabil despre Goma, în general, despre **Gherla** în special”. Dar, ghi-nion: Marele jurnalist Edgar Reichman (de la *Le Monde*) toc-mai...scrisese despre Goma și despre **Gherla** sa. Adevărat, din trei coloane dolofane, doar trei rânduri despre mine – iată-le, în traducere (deocamdată) fără comen-tarii : “Paul Goma, acuzator violent al ororilor penitenciare, care au luat sfârșit odată cu amnistia politică din 1964” – atât (restul fiind ocupat de comen-tariul delirant al unei cărți de Miron Bergman – iar la urmă, revenind la Gherla zice ca e o chestie rău construită, un rezumat al romanului precedent (**Ostinato**). Oricât de mare ar fi fost, Reichman nu putea scrie de două ori despre aceeași carte...

Dupa ce s-a agitat, încercînd să contacteze jurnaliști care să dis-tru-gă **Gherla**, și negăsind (n-a căutat el bine), Ivasiuc s-a gândit să facă apel la doi colegi de închisoare a amândorura, de multă vreme stabiliți la Paris : Mihai Serdaru – deși mai bun prieten cu el (dealtfel fuseseră colegi la Medicină), a refuzat să... dis-tru-gă **Gherla**; în schimb, surpriză: Ion Varlam, mult mai bun prieten cu mine, unul dintre ferocii acuzatori ai lui Ivasiuc (că ar fi fost turnător, la Periprava), a acceptat... După ce a încercat

zadarnic să-și plaseze compunerea în proză (dist-tru-gînd **Gherla**) pe la jurnale, ce a făcut prietenul meu Ionică Varlam de la Paris, taman când eram eu arestat, la București ? Ce să facă : a trimis acel text de denunț la Claude Gallimard, editorul și al **Gherlei**! Ei, da, este vorba de una și aceeași persoană cu Ion Varlam, “demascator de disidenți” și purtător de servietă al lui Rațiu...

Dar, înainte de 4 martie, la București, Ivasiuc a avut timp – în cursul lunii februarie, când își tot amenința comesenii că, după ce ispravește și friptura asta, el sare-ntr-un taxi și se duce la Goma, să semneze chestia aia cu drepturile omului – a avut timp, zic, să dea și câteva spectacole. Era un bun comediant, Sașa... În prezența lui Nicolae Breban, în a lui Nicolae Manolescu – și, dintre persoanele de gen feminin, a Florenței Albu – Ivasiuc a interpretat scheciul : “Gâlă și drepturile omului”, Gâlă fiind idiotul-material-didactic al Facultății de Medicină. Arătarea cu degetul viză (foarte subtil) umila-mi persoană precum și modestele acțiuni (“pentru drepturile omului”). La cererea publicului, scheciul repetîndu-se, doar Florența Albu a protestat, iar pentru că e lipsită de “umor”, a părăsit casa Danei Dumitriu...

Înapoi la 1 aprilie 1977. Ce se întîmpla cu mine, în “josul” Rahovei : treaba (și pedeapsa) numai a mea, am povestit în **Culoarea curcubeului** și în **Soldatul câinelui**. Însă cum lumea mergea înainte, orice-aș fi crezut eu, “opritul”... Cum nu toată românimea fusese scoborîta sub pămînt, ba scriitorii scriau și cărți, scriau și la jurnale – iată ce am aflat, abia în 1990, de la Mircea Iorgulescu :

Virgil Teodorescu, președintele de atunci al Uniunii Scriitorilor și George Ivașcu, directorul *României literare* au convocat, începînd din ziua arestării mele, 1 aprilie (1977), pentru a le trasa “precise sarcini de partid”, pe câțiva dintre criticii literari de vază. De astă dată, “dușmanul patriei socialiste” (Goma) trebuia di-strus! – și nu doar cu armamentul din dotarea trupelor MAI (și de grăniceri...) în care se ilustrau militari precum Eugen Barbu, Titus Popovici, Dodu Bălan, Vasile Nicolescu, Ion Brad, Dumitru Ghișe, Dan Zamfirescu, Valeriu Râpeanu (bine, cedez : îl pomenesc și pe Dan Ceachir: era el junior, dar juca plin de avînt și la seniorii MAI de la *Săptămîna*), înjurîndu-mă de mamă, acuzîndu-mă că le-am vîndut țara... lor («*Mi-ai vîndut țara mea!*»); a pus degetul pe *i* scriitorul Titus Popovici, în 1973, în casa lui Aurel Covaci), că sunt “agent al agenturilor străine” (ce era să fac: locurile – scaunele – de agenți în agentura ne-străină, ca să zicem așa: Securitate, erau, ocupate), divulgau și prețul cu care le vîndusem (străinilor, se-nțelege)

țărișoara (numai a lor)... - si ne-distruș! (după expresia – expresiv exprimată de Ivăsiuc, preluată de Breban – tot așa, silabisit, vezi marturia lui Dorin Tudoran, tot în 22 și recent de Manolescu – tot silabisit) – în fine : dis-truș și ca scriitor.

Așadar, Virgil Teodorescu și George Ivașcu de aceea dată (o repet : 1 aprilie 1977) făceau apel solemn (și urgent) la critici literari, nu doar la lătrători de serviciu.

Dintre critici, Virgil Ierunca (el fiind și la... suprafață și la... adăpost, la Paris), culegînd “floricelele rușinii” din presa românească, i-a consemnat (în *Limite*) doar pe Al. Piru și pe Al. Dobrescu de la *Convorbiri literare* (Dobrescu, într-o cronică din 1990 la **Culoarea...** și la **Gherla** se plîngea că... eu mă plînsesem de el – chiar în **Culoarea...** și explica, senin că, atunci, în aprilie 1977 el scrisese... tot o cronică-literară – în care se îndoia ușor de talentul meu literar – și nu, doamne-fereste, un text-demascator-scris-la-comandă).

Spuneam, deci, că a fost convocat la conducerea Uniunii și Mircea Iorgulescu. Președintele Teodorescu i-a enunțat sarcina-de-partid : trebuie să scrie că Goma n-are nici un talent literar și că și-a vîndut patria, apoi a dat cuvîntul lui Ivașcu: și director (al convocatului) și prieten mai mare cu maestrul. Iar maestrul Ivașcu l-a luat pe “Mirșiulicî” pe, ca să zicem așa, coarda sentimentală : Că, ce : n-are Mirșiulicî încredere în el, în Ivașcu ? Ei, dacă are – încredere – să pună mîna și să scrie ce-a spus și tovarășul Președinte : că Goma e nul ca scriitor, deci, trebuie dis-truș!, în plus, și-a vîndut țara – deci trebuie demascat! Ce-i așa de complicat în asta?

Mircea Iorgulescu a băgat de seamă : dacă se scrie – atunci, în aprilie '77 – despre Goma ca scriitor (fie și dis-tru-gîndu-l!), “cronica literară” are sa aibă efect pe dos, din mai multe motive, unul... recent, altul fiind că Goma e interzis de șapte ani, din martie 1970...

Nu! – l-a întrerupt Ivașcu. Goma trebuie dis-truș – cum bine zicea regretatul Ivăsiuc – în primul rînd ca scriitor : Goma n-are talent, draguț!, de aceea partidul și cele mai înalte nivele fac apel la tine : tu ești critic literar important, tu ai să-l dis-trugi, literar, pe Goma!

Iorgulescu a spus că nimic mai ușor să “dis-trugi” un scriitor, mai ales că în materie de gust nu se cer probe – dar la “vînzarea țării...” Afirmăția cere să fie dovedită – există dovezi că Goma și-a vîndut țara ? Și cu cât ? (acest adaus îmi aparține).

“Drăguț!”, a zis atunci Ivașcu, bătîndu-se cu palma peste buzunarul interior al hainei : “Dacă ai, pune mîna și scrie așa : că Goma și-a vîndut țara pe treizeci de arginți!”

“Dar probele ?” a insistat Iorgulescu.

“Probili-s aicea la mine – ai tu-ncredere-n mine ? Dacă ai, crede și nu cerceta!” – și a izbucnit în râs.

Iorgulescu a zis că are încredere, dar cere un răgaz de gândire : să se consulte și cu soția.

Primul drum l-a făcut la bunii săi prieteni Dana Dumitriu și Nicolae Manolescu. Le-a povestit ce se întâmplase. Al doilea : la spital : s-a internat pe câteva zile – și n-a scris. Au scris – îi reamintesc : Al. Piru, Al. Dobrescu și...

...și, în *România literară*, cea condusă de Ivașcu și unde Nicolae Manolescu avea rubrică permanentă (nu acesta fiindu-i cusurul, ci acela că știa bine ce face și cum face Ivașcu, mentorul și protectorul – și modelul-său) – oare cine a scris? Și ce ?

“O hienă printre ruine” suna titlul, lugubro-livresc.

Hiena era, cine se mai îndoiește : Goma, vânzătorul cu pricina (pe 30 arginți, a nu se uita!). Cine semna “portretul-demasculatoriu”? Cine se mai îndoiește : Vasile Băran. Ei, da : aliatul lui Manolescu (împotriva lui Paler, a lui Valeriu Cristea – cel de atunci, dinainte de 1 aprilie 1990). Ei, da, una și aceeași caschetă de milițian – pe care tu o urci în... casta socio-profesională, făcând-o securistă. Nu, dragă, o confuzi cu a lui frate-sau, celălalt (și mai) Băran decât Vasile.

Dragă Gabriela, îți propun să nu mai fim atât de naivi: cum credem noi că Manolescu are să-l dea afară de la *România literară* pe Băran și pe ceilalți trei mușchetartuffari – doar din pricina unor tare morale ? Ce-i aceea morala?, face Manolescu, râzîndu-se...? Mai are nevoie de ei, mai are – când el nu va mai avea nevoie, fii sigură că se va despărți de... trecut, râzînd(u-se)! Ce, noi ne imaginăm că Vasile Băran scrie de capul lui în *Totuși iubirea* a lui Păunescu ?; “pamflete” prin care încearcă (și are să reușească!, doar în România totul e posibil!, chiar și Manolescu președinte) să șubrezească, să clatine, să distrugă creditul de care se bucură în țară, “portretizați” ca – în ordine : Mircea Iorgulescu, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca – hai să mă pun și pe mine...? Om fi noi atât de naivi, încât să credem că proaspătul jurnalist Marius Petrescu, scos de urechi de Manolescu din vizuina unde se băgase, de frică să nu-i smulgă urechile colegii pe care-i supraveghea îndeaproape, la Biblioteca Academiei înainte de decembrie 1989 (și oarecum rudă prin alianță), trimis la Paris cu misiunea de a mă face să cad în capcană – și să par în cel mai fericit caz, un isteric ranchiunos – mai cu seamă : un ins iresponsabil, deci : neluabil în seamă ?; pentru întâia oară în ultimul deceniu, n-am ascultat instinctul – cel care-mi spunea că “persoana” care-mi telefonează, cerîndu-mi un interview, nu trebuie primită –

măcar pentru că dintru început se prezentase ca “redactor-adjunct la revista *Memoria*”... Atunci, în august 1991... l-am amânat pe insistentul redactor-adjunct la *Memoria*; am cedat insistențelor sale în 30 ianuarie 1992. Am făcut-o – am făcut-o, omul cât trăiește învață să creadă în... nasul lui care l-a călăuzit de-atâtea ori și în atâtea împrejurări...

Nu, dragă Gabriela : suntem în campanie electorală (prezidențială) și toate mijloacele sunt bune (pentru Manolescu): mai ales cele care îi neutralizează pe aceia care au o oarecare audiență în... electorat.

Dar să ne întoarcem la Ivașcu : cel care i-a facilitat cariera, l-a împins, l-a protejat, fie apărându-l de-a dreptul de câte o agresiune (ca în cazul Antologiei de poezie), fie... și aici ajungem la unul din “misterele” caracterului cronicarului. Ivașcu, deci, îl proteja și... evitându-i “sarcini de partid”. Probabil Ivașcu l-a sfătuit pe ucenicul său să nu ceară să intre în partid; să-și păstreze statutul de “colaborator permanent” (întâi la *Contemporanul*, apoi la *România literară*) : ca să nu i se ceară articole de laudă – ca unui slujbaș. Iată latura benefică a protecției exercitată de Ivașcu, iar Manolescu dovedește normalitate când i se arată recunoscător protectorului.

Numai că, total lipsit de simț moral, Manolescu nu distinge binele pe care Ivașcu i l-a făcut lui – și numai lui (prin... balanță, făcînd rău altora, cei mai mulți) de... eventual “bine” făcut, așa, în general, de același Ivașcu. Și astfel ne trezim în prezența a ceva cu neîncredere întâi; apoi cu mirare; apoi cu iritare – sfârșind prin a fi dezgustați – semnat de N. Manolescu, un elogiu delirant al Ivașcului.

N. Manolescu – și încă alți câțiva – au tot dreptul să-și aducă aminte cum în cutare împrejurare (dificilă), Ivașcu i-a ajutat pe ei; cum, în cutare alt moment, Ivașcu și-a pus obrazul (îi zicem așa) – dar numai pentru ei : X, Y, Z. Dacă Manolescu ar fi rămas la evocarea lui Ivașcu, cel care l-a ajutat pe el, n-ar fi fost nimic de zis. Însă el, Manolescu, afon moral, îl laudă pentru “atitudine” în general pe turnătorul de pușcărie Ivașcu; pe putrezitorul moravurilor (să zicem : acceleratorul procesului de descompunere...) scriitoricești, Ivașcu; pe auxiliarul Securității : Ivașcu (ce a făcut, la 1 aprilie 1977, moralul Ivașcu dacă nu “muncă de MAI”?)

Din păcate, Manolescu nu e singurul care judecă astfel – anume : Dacă X mi-a făcut mie un bine – atunci în mod necesar X e bun... În virtutea acestei “logici” (sau : etici ad-hoc) și eu aș putea pretinde : “Lăncrajan este (a fost) un om bun – pentru că mie mi-a făcut un bine”... Ceea ce e adevărat: prin 1975 i-am cerut lui Ion Lăncrajan câteva sute de lei cu împrumut – nu

aveam cui altcineva să mă adresez, singurul prieten rămas, Mazilescu, fiind și mai lipsit decât mine, iar unui “coleg” ca Dimisianu nu-mi venea să-i cer : s-ar fi putut să-l pun într-o situație jenantă : sa nu aibă bani... - așa că am sunat la ușa vecinului meu de bloc din Drumul Taberei, Lăncrăjan – care mi-a dat pe loc; îi voi fi totdeauna recunoscător lui Lăncrăjan că mi-a făcut mie un bine – dar asta mă îndreptățește să spun că Lăncrăjan a fost un bun ? Sau : “Eugen Barbu este (va fi fost...) un om bun, pentru că mi-a făcut un bine...”? Barbu m-a debutat în *Luceafărul*, în 6 decembrie 1966; mie mi-a făcut un foarte mare bine – am și spus-o, am scris-o de fiecare dată când am avut ocazia – dar, chiar dacă mai apoi Barbu nu m-ar fi luat la bălăcit în *Săptămîna*, doar pe mine, cum aş putea spune vreodată : “Barbu este (a fost) un bun”?

Anul 1977 încă nu s-a terminat – pentru N. Manolescu și ai săi prieteni :

Tot în timpul cât eram arestat (nu doar eu, însă ceea ce voi spune în continuare numai pe mine mă privește), au fost trimiși tot de Ivașcu și de Virgil Teodorescu (am dreptul să spun : adică de Securitate ? Am!) la Stockholm, cu misia de a-l convinge pe editorul René Coeckelberghs să nu publice în traducere suedeză cartea mea **Gherla** (mânca-o-ar gherla, pe multă lume a pus ea pe drumuri : mulți scriitori-de-frunte au cutreierat Occidentul, în nobilul scop de a dis-tru-ge un... de accord : nu prieten, dar coleg tot le eram – de Uniune a Scriitorilor, încă nu ma excluseseră iubiții mei colegi...) – ei, cine, cine au fost trimișii cu misie-specială ? George Bălaiță și C. Țoiu. Iată vermuiala în care s-a complăcut și se complăce, în continuare (atenție : acum, în aprilie 1992, ne aflăm abia la sfârșitul... introducerii în această bălăcăreală haznatică) Nicolae Manolescu : îi plac, îi cultivă, se lasă cultivat de oameni ca Ivașcu, Ivăsiuc, Băran, Țoiu – atenție: suntem abia la sfârșitul anului 1977...

Dragă Gabriela,

În textul tău, “Simple presupuneri” te miri, cu candoarea-ți cunoscută, ca N. Manolescu îl păstrază încă în redacția *României literare* pe Băran...

Să-ți mai povestesc una – recentă :

Mircea Iorgulescu, atacat de același milițian de la poarta lui Manolescu, în nr. 75 al gazetei lui Păunescu (curat coincidentă!), i-a scris prietenului și colegului său de redacție (coleg, în continuare : scrie limpede, în caseta redacțională : Mircea Iorgulescu, corespondent la Paris), Al. Ștefănescu; i-a comunicat “impresiile”, dezagregabile, desigur; și-a arătat mirarea (dezamăgită) că ei (Al. Ștefănescu, G. Dimisianu, A. Bittel) asistă în liniște (adică:

încuviințind) la sporcăiala, spărcăiala miliționerească a milițianului Vasile. Al. Ștefănescu îi arată și lui Dimisianu scrisoarea lui Iorgulescu – prieten al lor, de decenii. Dimisianu intră în panică, îl caută pe Director, îl găsește, îi spune de scrisoarea lui Iorgulescu... Răspunsul lui Manolescu se deduce din ce a urmat: Dimisianu convoacă pe dată o ședință de redacție, pe ordinea de zi fiind prelucrarea scrisorii (private) a lui Iorgulescu adresată lui Ștefănescu...- asta în Anul Domnului 1992, la peste doi ani după căderea comunismului – dragi tovarăși Dimisianu și dragă tovarășe Manolescu, chiar dacă n-ai fost membru de partid, te-ai lăsat modelat de comunism, ai modelat pe alții – comunist.

Dar nu s-a terminat : nu interesează ce s-a dezbătut-combătut-rezoluț – contează ce face Marele Dimisică, eternul-adjunct (era, acum 25 de ani, când am intrat eu în redacție, așa a rămas, așa are să fie îngropat : adjunct) : îi telefonează lui Iorgulescu, la Paris (îți dai seama : Dimisică să telefoneze cu mâna lui – și încă la Paris!), ca să-l liniștească pe prietenul său de o viață, să-l roage (din partea colectivului!) să rămână, în continuare, “correspondent la Paris” : colegul Băran fiind, de fapt, “de multă vreme pensionat, dar ne-a fost milă să-l scoatem din case-ta redacțională”...

Dragă Gabriela,

Am făcut acest larg ocol în trecut, pentru că Nicolae Manolescu se va prezenta la alegerile prezidențiale “pentru liniștea viitorului nostru”... În oricare țară cât de cât civilizată (și europeană – să mai adaug?) candidatul la un asemenea post de cinste trebuie să fie, în primul rând, cinstit-adică:

- să fi avut un comportament fără pată (morală) – totdeauna, în oricare împrejurare;

- să fi avut un corect (în lipsă de : exemplar) comportament în familie : față de părinți, față de soție, față de copii (și de nepoți, dacă are...);

- să fi apărut totdeauna, în orice împrejurare – și cu orice risc – adevărul și dreptatea; să-și fi ridicat glasul – totdeauna, cu orice risc – împotriva răului, în favoarea binelui; să se fi așezat totdeauna – cu orice risc – de partea celor care suferă și nu pot să-și exprime suferința, niciodată alături de cei răi, făcători de rău; să se fi exprimat totdeauna împotriva comunismului și a fenomenelor de degradare a omului : prin teroare directă, prin șantajul luării de ostateci, prin cenzurarea cuvântului scris, prin instigare la întrecenzurare, la întredenunțare, întretorturare.

Dacă însă a avut “momente de slăbiciune” în trecutul său – să nu le ascundă, să nu le tacă, să nu încerce a le bagateliza : binele e întreg, ca și adevărul, nu suportă relativizare.

Ascunderea, negarea unui păcat înseamnă un păcat mai mult.

Repet : N. Manolescu vrea să fie nu doar șef al unui partid politic (este), nu doar șef de guvern – mai are până acolo, dar cum a pornit nimeni nu-l va împiedica – oricum, nu eu voi fi acela. Însă președintele statului este o înaltă funcție, și un simbol moral; este ales (în principiu) prin sufragiu popular, și nu numit.

N. Manolescu, analfabet politic (ei și ce dacă a scris în publicația al cărei director este “analize politice”?, a înșirat banalități și prostioare când o viață întreagă ai făcut contrariul, n-ai să înveți la bătrânețe și doar într-un an și jumătate) și castrat moral, are o foarte “originală” idee despre instituția președinției statului. El își imaginează că, dacă are să fie “mai bun” decât Iliescu, în mod necesar el este “cel mai bun român”. Nici nu putea strâmb-judeca altfel... El, nu altul i-a solicitat lui Iliescu un interview (publicat în *România literară* nr. 25 din 5 iulie 1990) – prin care l-a spălat pe acesta de sângele proaspăt al victimelor “minerilor” (să mai spun cine-i chemase ?, apoi le mulțumise ? – în momentul interviului, Manolescu știa; și nu i-a păsat); lui Iliescu, vinovat de sângele inocenților uciși în decembrie 1989 (pe când Manolescu, “condus” de Țoiu, tremura și se ascundea); lui Iliescu, vinovat și de sângele Bibliotecii Universitare (putem vorbi de sânge – doar suntem oameni de carte – nu-i așa, Nicolae Manolescu?) incendiată, prefăcută-n scrum și-n fum din ordinul acelui Iliescu, “Omul” (cu o mare – citiți, oameni buni, prima întrebare a lui Manolescu pusă lui Iliescu, să vedeți Majuscula în toată rușinea ei – dar unde nu-i obraz, de unde rușine ?).

N. Manolescu nu știe (de unde, dacă până la 51 ani a făcut “cultură” în patru labe, la școala lui Ivașcu?) : a fi “mai bun” decât Iliescu e o glumă dintre cele mai idioate : Iliescu, cel pe care l-a rugat să-i acorde interview-ul și l-a legitimat – și l-a făcut... Om! nu înseamnă nimic, ba înseamnă ceva sub gradul zero : toți Românii, chiar și Băran al nostru e “mult mai bun” decât el, decât criminalul Ion Iliescu.

Prietenii – un fel de a vorbi : la noi se alcătuiește întâi camarila, abia apoi se desemnează... Stăpânul (după rețeta covrigului-român : iei nimicul și-l învârtești în jurul unei găuri) îl asigură că e “mai bun” și decât ceilalți candidați din opoziție...

Doamne-Dumnezeule, dar Manolescu, lipsit total de simț moral, nu e și cu totul lipsit de inteligență – cum de se poate legăna cu “superioritatea” aceasta ? Cu cine se compară, față de cine e “mai bun”? Față de Ion Trahanățiu ? Față de Radu Brânzoveneanu ? Sau poate față de Gagamița Brătianache, caricatură a caricaturii ? În acest caz, nici el nu iese din Caragiale : devine Nicolae Cațavencescu – are esențialul instrument : pe

Vasile Pristanda.

A, daca ar postula pentru un fotoliu de prim-ministeriat: - foarte bine! Ar fi “mai bun” (îl asigur eu, răul-răilor) decât Roman; chiar și decât Stolojan (nu cu mult : cu atâta...). Apoi, ca prim-ministru ar fi exact – dar exact – pe linia Argetoianu-Tătăărăscu-Dăscălescu. Ca Manolescu e mai deștept decât Dăscălescu, nici nu încape vorba, însă nu (încă) atât de argetoian ca Puță Căcărăscu. Însă, vorba ceea : să ai gust pentru putere și să n-ai caracter; elev obedient și idolatru al lui Ivașcu – a fost; prieten și tovarăș de idei cu Ivasiuc – a fost; camarad și complice întru facere de cultură (de valoare!, adaugă bunul său coleg) cu Breban – a fost, este, va fi : toate căile i-s deschise.

(Că tot vorbim de deschis-închis... Să nu uite viitorul “ales” Nicolae Manolescu : dupa ce boborul îl va instala în Perimetru, să și-l pună la poartă, în borcan, pe milițianul Vasile: multe și lungue servicii i-a facut el, sărmanul – după buget – și are să-i mai facă, el fiind, tot timpul la datorie).

Dragă Gabriela,

Probabil ai observat și tu, în ultima vreme : mulți dintre prietenii lui Manolescu, izbiți de gravele defecțiuni de caracter ale lui, au început să întrebe dacă nu cumva “cinismul” său nu ascunde, în fapt (și ascunde... rău, neîndemânatic) o deloc originală lipsă de inteligență.

În legătură cu asta repet ce am spus cu alt prilej :

Deși nu ne-am cunoscut (adica dîndu-ne mîna) decât în 1981, la Paris, N. Manolescu mă știa – și mă știa foarte bine: de la fostul meu coleg de închisoare Ivasiuc, cel care colindase Europa, din ordinul Securității (la München, împreună cu Breban – am mai spus-o, nu face nimic : o repet, ca să nu se uite, să nu se treacă, românește, peste) ca să-i convingă pe “externi” că Goma e un scriitor nul – iar pe cei “interni”, am mai spus cum anume îi instruia în privința... inteligenței sale : cu scheciul (grozav de) distractiv : “Gălă și drepturile omului” – la care, firește, asista și Manolescu. Bineînțeles, N. Manolescu nu a scris, în timpul arestării mele din '77, vreun articol de “demascare-condamnare” a mea, însă, în timp ce se agita și el, “cu grupul”, întru salvarea lui Ion Negoitescu, la întrebarea lui Mazilescu : “Dar și Goma e arestat – pentru el de ce nu faceți nimic ?”, N. Manolescu, zâmbind, consolîndu-l pe bietul Bulă Mazilescu (prieten al lui Gălă Goma) a zis : “Goma e-un prost!”

De atunci, de fiecare dată când venea vorba despre “isprăvile” mele (arestarea, liberarea; răpirile de pe stradă, impunerea unei locuințe fără... adresă; cvasi-expulzarea – apoi, din depărtare întâmplarea cu bomba, cu otrava...) el “explică”

totul-toate prin : “Dacă-i prost...”. Prostia mea, legendară, i-a slujit de “argumente”, după decembrie '89, față de criticele (recunosc : nemiloase – dar meritate) pe care i le-am formulat în scris – astfel :

- La reproșul meu ca l-a spălat de sânge pe Iliescu și i-a acordat o legitimitate pe care n-o avea – prin interviul din *România literară*, Manolescu mi-a trimis vorbă ca n-am înțeles eu cum l-a atras el în capcană pe Iliescu și l-a strașnic umilit – deci, sunt un prost;

- La reproșul meu, scris, ca l-a invitat pe Voican să vină la *Romania literară*, cu a lui “Scrisoare către Paul Goma” (refuzată de 22), ba chiar i-a sugerat să-și umfle “dosarul de Securitate” (!), Manolescu mi-a răspuns – prin intermediar – ca n-am înțeles eu ce a vrut el; ceva subtil de tot; deci, sunt un prost.

Riscînd să-i răspund cu : “Ba a mă-tii!”, iată :

Sunt convins ca inteligența lui Manolescu este de aceeași natura ca și inteligența a doi foști prieteni ai mei : Ivasiuc și Tănase (Virgil, nu Stelian) – anume : în-timp-de-pace e scânteietoare, tăioasă, penetrantă, subtilă – adevărat : la un momnt dat începe sa obosească prin egalul-tratament aplicat în tot, în toate; însă în-timp-de-criză (atunci când ar fi necesară o asemenea “mașină”), continuînd să scoată flăcări și fum și jerbe și panglici, “lucrează” alături, cu o opacitate și cu o lipsă de discernamînt uimitoare.

Lăsându-i lui N. Manolescu beneficiul îndoielii, voi formula altfel concluzia – sub formă de întrebări :

- Să fie oare semn de inteligență interview-ul luat lui Iliescu, imediat dupa masacrul de el ordonat, prin “mineri”, al inocenților?;

- Semn de inteligență să fie publicarea “Scrisorii deschise” și a “dosarului de Securitate” ale sfertodoctului criminal Voican? Să zicem : ce prezintă securizatul Voican – îl privește, dar ce și cum prezintă *România literară*, în *chapeau* – iată, întru neuitare, ce a scris N. Manolescu în decembrie 1990 :

“Cititorii vor putea afla, cu această ocazie, cum funcționau unele din mașinăriile represivei instituții ceaușiste” – sublinierea îmi aparține, de aceea zic :

Trebuie să fii, ori un ticălos de securist, ori un bou, ca să spui așa ceva : Securitatea n-a fost doar ceaușistă, nici doar dejistă – a fost **Securitatea**, creată de Ruși, după modelul NKVD – și a luat (oficial) naștere în 1949. Ce este, în acest caz, N. Manolescu, puitorul la dispoziția securizatului Voican (cel care i-a împușcat pe Ceausești, din ordinul lui Iliescu) : ticălos, ori prost ? Cum poate el scrie (sau subscrie la) o asemenea prostie-ticăloșie – oare

nu tot “represiva instituție” i-a arestat pe ambii părinți ai săi ? Iar atunci – când i-a arestat pe profesorii Sabina și Petru Apolzan – Securitatea era... “instituție ceaușistă?” Sau dejistă ? Iată cum inteligentul cronicar al lui Dumitru Popescu-Dumnezeu intră cu toate cele trei coarnele în gardul securiștilor “vechi” – al stalinistilor, dejiștilor, teohariștilor, draghiciștilor (și nikolskiștilor) cei ce pretind că ei au fost buni, “răul a început odată cu Ceaușescu, în 1965”... - spre deosebire de “securiștii naționaliști” (de tip V.C. Tudor, Neacșu și alți Icé Drăgani), care pretind că “răul a fost numai până în 1965” – cum a venit Ceaușescu, cum a coborât raiul pe pământ, Securitatea Națională a Ceaușescului ajuta babele patriei să treacă străzile, iar pe utecistele republicii le proteja de pohtele străinilor...

- Să fie oare semn de inteligență cronică semnată de însuși Manolescu la o carte de J. Popper – în care, doar pentru că autorul lovea în E. Barbu, devenea, pentru Manolescu (deci : pentru lumea-ntreagă!), un Sfânt Gheorghe răpunînd balaurul! Cum de l-a spălat Manolescu și pe acest Popper, de căcat (după ce pe Iliescu și Voican îi spălase de sânge) ? “Sfântul Gheorghe” al lui Manolescu, dacă a “polemizat”, ca să spunem așa, cu E. Barbu, n-a fost mai puțin agent al Securității, dovedit, cel care fura documente de la Europa liberă și le ducea lui... exact : lui Emilian, despre care Manolescu știa – și scria – că a fost până la moarte cutie de scrisori la München a Securității. Toată lumea (și Manolescu, de multă vreme) știa că Noël Bernard, prinzîndu-l pe Popper cu, vorba ceea, documentu-n sac, l-a dat afară de la Europa liberă, drept care a avut și un proces (administrativ), pe timpul căruia hoțul Popper a strigat : «Hoții! Hoții!» și i-a zis-o de la obraz: «Antisimitule!». Încă o dată : Manolescu știa că Popper este o lepră securistă (după ce fusese, în România, o javră realist-socialistă); totuși, i-a dat și lui certificate de... onorabilitate. Acesta fiind un semn de inteligență ? De moralitate ?

- Tot semn de inteligență să fie cultivarea sistematică, în *România literară*, a unor inși care au făcut rău, nu doar “obștii scriitoricești” ca prietenii, în continuare, ai lui Manolescu: Fanuș Neagu, Titus Popovici, D.R. Popescu (desigur, pe linia trasă, bălos-prelinsă a lui Țoiu) ? Iar din “diasporă” a unor indivizi de calitate morală a lui Breban (și cu aproximativ același statut – administrativ) a lui Ion Miloș, Uscătescu, Petru Dumitriu, Paul Dimitriu, Paul Miron – colaboraționiști cu condicuță, de decenii ai regimului de la București? Ce să mai spun de Edgar Reichman, acest analfabet de faimă internațională, corespondent (la Paris, dragă-doamne!) al jurnalului securist *Azi*, “mare francez”, prieten al lui Breban și al lui Țepeneag (util, când ei joacă șah și n-are

cine să deschidă fereastra), prezentat Românilor drept “mare cronicar-mare la ziarul *Le Monde* de la Paris” – Manolescu știind foarte bine ce fel de “cronicar” este Edgar Reichman: acel știutor de carte (ba chiar autor!) care n-a citit o carte-n viața lui (cică-l dor ochii, îi lăcrimează), de aceea la *Le Monde* scrie după ce a telefonat, ba la Monica Lovinescu, ba la Sanda Stolojan, ba, în ultima vreme, la Mircea Iorgulescu, rugându-l să-i... povestească cutare carte – și chiar așa, gata-mestecați-posmagii, prietenul literar al lui Breban (și-al lui Manolescu) a scris despre Camil Petrescu, zicându-i, consecvent... Cezar?!;

- Dar cronica la cartea lui Ion Negoitescu, **În cunoștință de cauză** – în care el, N. Manolescu scrie negru pe alb neadevăruri flagrante (li se mai spune : minciuni) – anume că el, la Universitate, sub Ceaușescu, putea vorbi studenților despre “toți disidenții și exilații”?; și stupizenii (termen împrumutat de la celălalt ne-stupid al nației și director-de-conștiință al intelectualității românești : idiologul Brucan), dar care, astfel scrise : “nici n-am avut nevoie de samizdat”, se răstoarnă și li se vede partea pe care scrie, citeț : prostie – astea sunt, ca să zicem așa, dovezi de inteligență ?

Așa va fi arătând inteligența lui Manolescu.

Să fie, în schimb (!) semn neîndoielnic de inteligență din partea deșteptului Manolescu tratamentul aplicat unor – să le spunem pe nume : concurenți ? Care ar fi putut “atenta” la clasamentele dragi inemii lui Breban, anunțate, de la poarta cazarmii, de sergentul TR Buduca ?; care (concurenți) ar fi putut: “zdruncina” ierarhiile literare stabilite o dată pentru totdeauna și care le-ar amenința să rămână curiozități muzeale în vecii vecilor? Bineînțeles, vorbesc de Matei Călinescu, de Ion Negoitescu, de Nicolae Balotă, de Virgil Nemoianu – critici fiind, sunt și “concurenți” direcți ai lui Manolescu. Dintre cei “indirecți” – dar cu atât mai desgustător fiind atitudinea actuală a “fiului spiritual”: Monica Lovinescu și Virgil Ierunca (s-a observat:nu l-am pomenit în acest context pe Dorin Tudoran, nu vreau să mai pun și eu sare pe răni proaspete...).

Să nu-i crape (de inteligență!) obrazul lui Manolescu : de când a devenit director al *României literare* (iată : doi ani încheiați!) nu li s-a luat măcar un simulacru de interviu : Monicăi Lovinescu și lui Virgil Ierunca (să-i înșir pe cei care – din contra – au fost “considerați”, i-au considerat : Băran, Pardău, Țoiu, Dimisianu, Manolescu, demni de așa ceva ?); să nu-i crape obrazul lui Manolescu, fiindcă revista lui (moșia lui) nu a organizat, în doi ani, o singura dezbatere (“masa rotundă”, poate că asta îi spune ceva, profitorului Manolescu) despre cărți capitale, apărute din

1990 în România, precum **În cunoștiință de cauză** a lui Negoîtescu, **Fenomenul Pitești** și **Românește** de Virgil Ierunca, în fine, despre **Unde scurte – jurnal indirect** de Monica Lovinescu. Ai zice că pe Eugen Barbu și pe V.C. Tudor i-au susținut, timp de decenii, la Europa liberă – judecînd după “frecvența” cu care sunt... comentați; ai zice că pe Manolescu vreme de decenii, l-au persecutat (cel puțin ca pe Valeriu Cristea) și nu ar fi fost sensibili și răspunzînd cu promptitudine la fiecare naz, năzărire, bâzdâc răsfăț – al lui Manolescu.

Cu un cuvînt neaoș, Manolescu poate fi definit : nesimțit.

Stere zicea : “Inteligența fără moralitate riscă să cadă în cea mai curată prostie” – dar Stere era basarabean de-al meu, nu ardelean de-al Manolescului;

Theodor Mazilu se întreba singur : “Este oare posibil ca X sa fie atât de ticălos?” – și singur își răspundea : “Da. Este posibil!” – dar Mazilu era regătean, nu ardelean...

Dragă Gabriela,

Cei doi ani trecuți de la răsturnarea lui Ceaușescu ne-au arătat cu vîrf și îndesat ca urmele comunismului, ale piteștismului, ale românismului-socialist sunt amețitor de adânci, înfricoșător de durabile. Suntem, nu un câmp de ruine (ca alte țări debarasate de comunism) ci o groapă. Imundă.

Iar voi, cei de acolo, cei de la “afaceri”, voi, “conștiințele nației”, voi “directori de opinie ai României”, de parcă v-a luat Dumnezeu mințile, încercați să... reparați; să cârpiți; să cârpociți – ce să reparați, ce să cârpociți, oameni buni, la o groapă ? Ar trebui ca măcar acum să înțelegeți, să acceptați că “rezistența prin cultură” a voastră a fost, nu doar demisie, ci – fiind voi și scriitori – complicitate cu comunismul terorist. Înainte de a-i “certa” pe Occidentali (că nu vă înțeleg – pe voi, culturalii), pe exilați (că tot vînd la România ceea și tot nu găsesc un cumpărător), mai bine v-ați uita în oglindă și ați recunoaște, creștinește, ca la spovedanie, că, nefăcînd nimica, sub vremi, ați dat o zdravănă mână de ajutor comunismului la năruirea țării, la azvîrlirea în deznădejde a celor peste douazeci de milioane de oameni care n-au avut “șansa” de a fi scriitori; deci, de a “rezista” cum ați rezistat voi, de se vede de aici, din depărtare...

“Soluția” Manolescu – președinte al României – este din doua motive nefericită :

Mai întîi, pentru că, am mai spus : România are nevoie de o tresărire, de o zvâcnire (de viață) – nu de încă o zbatere în agonie; România nu va putea să supraviețuiască prin “reparații”, prin “cârpoceli”, prin neaoșul “dat cu var” – fiindcă asta veți face, dacă îl veți susține pe Nicolae Manolescu; prelungirea unei stări

de boală, prin “leacuri de stat și de partid”, prin rotări-de-cadre, fiindcă cine îndrăznește să afirme că, din punct de vedere moral, Manolescu i-i “superior” lui, de-o pilda, Rațiu ? Am ști măcar o chestie : că Rațiu, fost prieten cu I.C. Drăgan (da, da : a fost o vreme, prin 1970, când Rațiu îi dădea târcoale și lui Ceaușescu); prieten bun cu Gustav Pordea (da, da : s-a propus ca martor al apărării în procesul pe care ni l-a intentat agentul de influență Pordea, cel pentru care Ceaușescu, prin securistul Costel Mitran, i-a plătit lui Le Pen o jumătate de milion de dolari); protector al lui Dinu C. Giurescu (cel pe care îl prezintă astfel în jurnalul d-sale : “*Profesorul Dinu C. Giurescu, spre deosebire de disidenți, a mai făcut și unele concesii, altfel n-ar fi putut să-și publice operele – dar a rămas cu un ethos românesc*”...) – ca Rațiu, ziceam, incult, defazat, și, la urma urmelor, indiferent (ce-i pasă lui de România? – a, dacă ar fi el, rege, atunci l-ar interesa tronul) este și el, un petic acolo – nici mai bun, dar nici mai rău decât Manolescu...

În al doilea rând, susținerea lui Manolescu în candidatura sa ar fi o catastrofa morală pentru acei oameni care mai gândesc în termeni de bine și de rău – și, mai cu seamă ar constitui un contra-exemplu pentru tineri – care vor raționa astfel :

“Cum e mai bine să te porți în viață : Ca Tudoran ? Ca Botez ? Ca Doina Cornea, ca Filipescu, Andreescu ? Nu, domnu-le!,ăștia au avut de a face cu Securitatea, cu “colegialitatea” (vorba, din nou, a lui Manolescu), au suferit ca niste proști (regele proștiilor fiind, bine-nțeleș, Goma), au fost nițel dați afar’ din țară, iar când să se întoarcă, Dinescu, Manolescu i-au întrebat *când se-ntorc, la ei*, acolo, în Occident?”

“Bine, în viață, este să te porți ca Manolescu”, vor conchide cei tineri, viitorul-României. “Prudent, nebăgându-se în ‘politic?’, mai scriind câte o cronică favorabilă despre talentul lui Dumitru Popescu-Dumnezeu, nici n-a băgat de seamă că a dat peste noi decembrie ’89, s-a trezit târziu, abia prin martie, atunci a pus mâna pe un organ – cu ajutorul unor urdori securisto-cola-boraționiste, Băran, Țoiu, Pardău, Silvestru : iute-iute s-a repezit să-l spele de sânge pe Iliescu; apoi pe Voican; să le ardă copite Monicăi Lovinescu, lui Virgil Ierunca, lui Ion Negoitescu – dar să-i cultive pe J. Popper, pe Ion Miloș, pe Fănuș Neagu, pe Edgar Reichman, pe Uscătescu, pe Paul Miron și pe alți lingăi cola-boraționști; să se propună pe sine președinte al Alianței Civice, să se repeadă să se propună candidat la președinția României...”

Și nimeni, dar nimeni dintre cei buni, cei lucizi, nu s-a găsit să-l tragă de mânecă; să-l pună la locul lui...”

“Deci : bine în viață este să fii porc de câine – ca

Manolescu”, aceasta va fi concluzia – altfel veselă – a Românilor în căutare de modele...

Dragă Gabriela,

Știi bine ca nu m-am bucurat când profețiile (negre) ale mele s-au adeverit. Să dea Dumnezeu sa nu se adeverească și aceasta: După cum a pornit-o, N. Manolescu are să încheie pacte și cu Roman, nu doar cu Diavolul; și cu Buzura, nu doar cu Eugen Simion. Are să se alieze cu oricine (Brucan, Roman, Măgureanu, Voican, Vulpescu, Băran...) – numai sa ajungă.

Tristețea, în această chestiune este că prieteni de-ai mei, ca Mihnea Berindei, pe de-o parte, Monica Lovinescu și Virgil Ierunca pe de altă parte, îl susțin pe Manolescu, îl legitimează, îl recomandă, îl împing. Ei argumentează astfel :

- a. Manolescu este singurul scriitor care vrea puterea;
- b. Nu va fi el “perfect” (!), dar nu avem altul mai bun;

Mi se pare periculos să se raționeze astfel :

a. Nu este nevoie să fii scriitor ca să fii un bun președinte de republică (ba, fie vorba între noi, pentru așa ceva a fi scriitor e un “handicap”, nu o calitate); apoi nu-i suficient ca cineva să vrea puterea – e necesar (mai ales că este vorba de președinția României) să o merite.

b. Noi nu avem dreptul să judecăm cu “nu avem altul mai bun”; nu avem dreptul să ne coborâm la persoane – suntem obligați (așa: fiindcă ne obligăm noi înșine) să rămânem la principii.

În virtutea principiului potrivit căruia președinte al unei țări nu poate deveni un om fără caracter, imoral, vinovat de “înțelegeri” dintre cele mai murdare, mincinoase și egoiste (mă opresc deocamdată aici : Occidentalii l-ar scotoci și pe la familie : soție, copii) – eu cred – și o spun prin revista 22 – că Nicolae Manolescu nu merită sa candideze la președinția României.

Și pentru că suntem la “altul mai bun” – o știi bine : eu sunt pentru monarhie (din luciditate, nu din entuziasm).

Îți mulțumesc pentru că ai găzduit acest text în 22 și pe curând,

Paul

P.S. Iată, nu încerc nici un regret ca am spus adevărul despre N. Manolescu. Fiindcă păcat este când nu spui adevărul. Punându-vi-l în frunte pe Manolescu, veți confirma : Românii nu gândesc cu capul – eventual cu coada (dacă o au și pe aceea). A, da: bănuiesc de ce trageți spre Manolescu : *el este ca voi*; el a făcut pentru România ceea ce și voi ați făcut: *nimica* (oh, neantul valah!).

Încă o dată : nici o strângere de inimă pentru “duritatea” cu care l-am tratat pe Nicolae Manolescu – știi de ce ?

Fiindcă oriunde pe acest pământ, dacă cineva ar fi fost executat moralmente cum l-a executat Dorin Tudoran pe Breban (în 22, în trei perdele), executatul nu s-ar mai fi ridicat; ar fi murit. Dar nu în România – țară a tuturor posibilităților... Știa el Breban ce știa când parafraza o “înțelepciune” tipic românească;

“Tudoran și Goma nu sunt în România deci nu au dreptate!”

Și noi – cei proști, vorba lui Manolescu – să nu cunoaștem această cheie cu care se descuie (mai frecvent: se încuie) poporul român...

NOTA (31 august 1994)

Această scrisoare nu a fost publicată de 22; pentru că nu a fost trimisă:

Monica Lovinescu, Virgil Ierunca (și alți buni-prieteni) mi-au sugerat, m-au rugat, m-au convins – să n-o trimit. “Nu e momentul”, a spus, a repetat Monica Lovinescu, neștiind sau puțin pășindu-i că acesta era unul dintre “argumentele intelectuale” ale cenzurii din România.

“Nu e momentul” – pentru că... “nu avem altul – decât Manolescu” – iar eu am făcut înapoi un pas, doi, doi și jumate – din aprilie 1992, în timp(ul) când și eu eram (sau făceam pe) activistul cultural în exil.

Am cedat – și nu voi spune că mai târziu am regretat. La urma urmei n-am fost somat, nici silit să renunț la trimiterea scrisorii (atunci Gabriela Adameșteanu ar fi publicat-o). Monica și Virgil au obținut ce au vrut, protejarea fiului spiritual (căruia eu, cunoscând și literatura sovietică, îi spun : Pavlik Morozovescu, după numele adolescentului turnător) de răutatea mea legendară – din nefericire nici chiar ei nu sunt în stare să-l protejeze pe Manolescu de propriu-i caracter.

Iată ca aveam dreptate să nu-mi pară rău că n-am trimis spre publicare scrisoarea : n-a apărut atunci, în aprilie 1992, într-o revistă: 22 – apare acum, în 1995, în volum*).

Nici o importanță că atunci N. Manolescu nu a mai fost “ales” candidat la candidatură : Blandiana a scos de pe unde va fi scos un soi de păstârnac, din neamul arpagicului, pe numele său Constantinescu – însă, oricât de nul ar fi acesta (și este, chiar în comparație cu Iliescu), Leguminosul nu este scriitor, ci un oarecare universitaro-inginer, nu i se pot cere și calități “umanistice”; nici o importanță că “profețiile” mele nu s-au adevărat – în totalitate. Dealtfel nu-i necesar să fii profet, ca să afirmi că Manolescu s-ar vinde și pe sine – ca să poată ajunge, urca, sălta, conduce, domina. Din același aluat (moral) ca și Breban – cel care, la Petru Dumitriu admira “cariera”, nu altceva, N. Manolescu și-a descoperit, de curând, similitudini cu Maiorescu – despre care scrisese, înainte (citez din spusele sale la Saloanele revistei *Familia*, publicate în nr. 6 '94 al revistei) : ... “la un moment dat, povestind eu o mulțime de lucruri despre Maiorescu, am constatat că mi se întâmplaseră în viață destul de multe lucruri care i se întâmplaseră și

*) In volumul *Scrisori intredeschise*, Familia, Oradea

lui (...); nu mă gândeam în 1969, cand m-am apucat să scriu despre el, că am să ajung și eu să renunț la literatură ca să intru în politică”.

Nu este locul – dar unde este locul ? – totuși :

a) nu este nevoie decât de cei șapte ani de-acasă ca să știi că, într-o enumerare, ori într-o punere față-n față (sau : pe două coloane) într-o comparare, totdeauna începi cu ceilalți (sau celălalt), iar pe tine te așezi ultimul;

b) nu este nevoie decât de studii primare ca să știi că 1840 a fost *înainte* de 1969 – elementar-corect ar fi fost să fi spus : “am constatat că i se întâmplaseră lucruri care mi se întâmplaseră și mie” – știu că și Manolescu este ardelean, că și în Sibielul său natal s-a născut eternitatea, dar jumătatea olteană a lui ar fi trebuit să-l constrângă la... realitatea cronologica;

c) cum poate cineva, care a scris o carte despre Maiorescu, să spună în piața mare că Maiorescu... a ajuns să renunțe la literatură, ca să intre în politică ? De unde a scos maiorescologul o asemenea gogomanie ?

Tocmai, pentru că nu este locul – profit de ocazie :

În aceeași intervenție, Manolescu scrie următoarele :

La “scriitorii români plecați în alte părți, care au continuat să scrie în românește, Goma de pildă, singura dificultate este faptul că de multe ori cărțile lor nu sunt sincrone cu cărțile congenerilor lor din țară. Goma scria, după plecarea sa, în '77, în Franța, altfel decât scriau cei din țară (s.m. – P.G.)”...

În acest caz, Manolescu nu mai comite gogomanii, ci de-a dreptul măgării :

Uitînd oportun că el, nu altul scria (în cronică la Negoîtescu, din 1991) că, în România operele de valoare s-au publicat – de aceea nici n-a fost nevoie de samizdat... - acum (fără a se pronunța asupra eventualei valori a cărților “scriitorilor români plecați în alte părți”), vorbește de sincronia, ba chiar despre “stilistica” lor (“*Stilistica prozei lui Goma diferă de stilistica romanelor lui Buzura*” – anunță Manolescu marea-veste).

N-a nimerit-o nici de astă dată. “Sincronia”, “stilistica” (!) – nu prezintă interes. Iar afirmația că Goma ar fi scris altfel, după plecarea lui în exil : pură manevra de desvinovățire și, de ce nu, de întoarcere a acuzației.

N. Manolescu nu are de unde ști cât de... altfel a scris Goma după '77 – din moment ce nu a citit : **Ostinato, Usa..., În Cerc, Gherla, Garda inversă** – cărți scrise în România, înainte de '77 (și am îndoili temeinate că va fi deschis o carte ca **Sabina** – atenție : acesta nu este un reproș / că nu a citit / însă cum el a deschis vorba, încercînd o... comparație).

Firește, școala lui Ivașcu se vădește și aici : Zice: “altfel” – lăsîndu-l pe celălalt să înțeleagă ce poate și ce dorește – însă eu tot din România m-am, ca să zic așa, autoexilat, așa că mi-e binecunoscută... mecanica fluidelor în scrisul scriitorilor români. N. Manolescu a spus doar “altfel” – ca să spună: aici, în România, nu se putea scrie altfel

decat am scris noi; altfel a scris Goma – însă abia după ce a plecat din țară...

Nu : Goma nu a scris “altfel” - după destărare.

Da : se putea scrie *altfel* – au dovedit-o Baconsky (**Biserica Neagră**), Țepeneag, Virgil Tănase, Nedelcovici, Tudoran... Se putea scrie – adevărat, nu se putea publica, în editurile românești, chiar dacă Manolescu ne asigură că toate cărțile de valoare, etc.... etc...

Nu vor fi fost (ale noastre) cărți-de-valoare – de aceea...

N. Manolescu n-ar spune-scrie atâtea gogomanii, porcării, ticăloșii – dacă n-ar fi sigur că ai săi compatrioți nu vor înghiți toate șopârlele emise (emanate?) de el. Chiar așa : nu se găsește în toată țara românească un singur om normal, care să distingă adevărul de minciună, uitarea (omeneasca) de amnezia sistematică-românească și să-i atragă atenția lui Manolescu asupra... contradicțiilor ?

Se vede ca nu. De aici fatalismul...

Autorul

1993

Stimată Doamnă Gabriela Adameșteanu

18 nov. 1993

În virtutea dreptului la replică, vă rog să publicați în 22 cele ce urmează:

1. “Scena telefonică urmuziană” a avut loc, în urmă cu nouă luni; a avut loc și „recenta convorbire”, atât că „rezultatul” nu a fost cel anunțat de Dvs.;

2. Maniera în care ați redactat și publicat replica Dvs. în 22 (ca și cum cititorii săptămânalului Dvs. bucureștean ar fi riguros aceiași care au citit lunarul ieșean *Timpul*) este incorectă :

3. Corectă ar fi fost (maniera) dacă, în varianta pentru 22, ați fi explicat (în două rînduri) **fondul problemei** din scrisoarea mea publicată în *Timpul* din Iași;

4. Fondul problemei: situația (starea, stadiul, halul) a trei din cărțile mele predate spre publicare unor edituri din România :

a. romanul **În Cerc** (publicat în franceză la Gallimard, în 1977): dactilograma în românește a fost înmînată de Liviu Antonesei, din parte mea directorului Junimii din Iași, N. Crețu, în 1990 – carte despre a cărei soartă nu știu nimic limpede nici în momentul de față;

b. romanul **Gardă inversă** (apărut în franceză, la Gallimard, în 1979): solicitat de Marin Sorescu în februarie 1990 pentru editura Scrisul românesc din Craiova; șpalturile complete mi-au parvenit în octombrie 1990 – dar cartea n-a apărut : în vara acestui an, 1993, Marin Sorescu, director al editurii Scrisul românesc, a trimis la topit mai multe volume nepuse în comerț (de A. Bosquet, de E. Papu) – printre ele aflîndu-se și romanul meu;

c. cartea de mărturii **Culoarea curcubeului '77** (apărută în franceză la Seuil, în 1979): a fost editată de Humanitas în vara anului 1990 – *cu titlul greșit* (“Culorile”), *în tiraj incomplet* (și nu „în tiraj peste medie”, cum scrieți Dvs., imprudent), *și acela incomplet distribuit – pentru ca în 1992, Gabriel Liiceanu, director al editurii Humanitas, să trimită la topit „tirajul peste medie” (cel de care numai Dvs. aveți știință), păstrat în depozite, nepus în comerț.*

5. Acesta fiind **fondul problemei** din textul meu publicat în *Timpul*: **distrugerea cărților**, nu din dispoziția lui Chișinevski-Răutu-D.Popescu-Dumnezeu-Suzana Gîdea și alți comisari urînd cartea precum și pe făcătorul de carte – ci din a unor scriitori,

conștiințe-ale-nației, cărturari, ei înșiși autori: Marin Sorescu, Gabriel Liiceanu.

6. Dacă Dvs., Gabriela Adameșteanu, director al unei publicații formatoare a spiritului (deformat de comunism) nu ați găsit nici timp nici spațiu pentru a vă apleca asupra acestui paradox monstruos: dacă poetul Marin Sorescu, director al editurii Scrisului românesc, trimite la topit plumburi ale cărților așteptând să fie imprimate (ca să capete portofoliul Ministerului Culturii); dacă filosoful Gabriel Liiceanu, director al editurii Humanitas (funcționând și cu aport de capital privat: Korne și Savu; *și cu ajutor guvernamental francez*), trimite la topit cărți de Cioran, de Ierunca (m-ar onora compania, dar nu fac parte din aceeași categorie: *mie mi s-au trimis la topit cărți, nu nevîndute – ci nepuse în vânzare*) – de ce? De ce curajosul Liiceanu a trimis la topit o carte lăudată prin 1985, la Paris, cerută autorului în prima lună a anului 1990, dar “răzgândită” imediat după Mineriada din 13-15 iulie același an? Am dreptul să mă întreb: ce este 22 și ce fel de adevăr apără?; al cui tată este?; să fie doar buletin parohial al GDS?; sau și catalog al editurii Humanitas (a-ha: din această pricină prima pagină a numerelor apărute în timpul vizitei în România a Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Ierunca arătau de parcă oaspetele onorat ar fi fost Liiceanu)? Dacă însă 22 este ceea ce am crezut mult timp: publicație onestă, independentă – de ce nu tratează măcar o dată, pe un sfert de pagină, distrugerea cărților în România, țară analfabetizată de comuniști și... reanalfabetizată de vajnici anticomuniști ca oltenii Dvs., Doamnă, Sorescu și Liiceanu?;

7. În fine: dacă Gabriela Adameșteanu s-a dovedit insensibilă la soarta *cărților* unui alt scriitor – mai este ea scriitor? *Știa bine că au fost distruse cărți – și nu doar din „imperative economice”* – însă ea, Gabriela Adameșteanu, se prefacă că nu știe? **Și tace?**

Fiindcă, de tăcut, ați tăcut, stimată Doamnă, până la 22 decembrie 1989, atît de... tare, încît vi se auzea tăcerea pînă aici, la Paris; ați tăcut, ați supraviețuit (binișor, chiar bine de tot, plătind măcar prin tăcere colaborarea pe care o negați), iar în 22 decembrie '89 fix, după ce ați fost trezită din somnul cel de moarte, din tăcerea de aur, din filozofia de viață enunțată astfel:

«Eu nu știu nimic și nu vreau să știu nimic – pe mine lăsați-mă-n pace, eu sînt scriitor!», mi-ați recomandat cu prietenie nedezmîntită:

«Hai, bă, uită ce-a fost și ia-o de la-nceput!»

Dacă Dvs., Doamnă, puteți lua de la început orice (și contrariul), felicitări: bănuiam eu de multă vreme că sînteți

dotată pentru rectitudinea drumului de urmat. Eu nu am acest talent curat-românesc: nu pot lua de la-nceput atâtea vieți cîte îmi indică tovarășul Ceaușescu; ori tovarășul Iliescu.

Am o singură viață și cu ea de gît mor.

Viața mea este memorie – și, vorba celuia: chiar viceversa.

Al Dvs. fost prieten,

Paul Goma

P.S. V-ați ajutat, în demonstrația Dvs. cu spatele spre public, și de “incidentul Lucian Pintilie”, cum îi ziceți, “în finalul căruia dl. Paul Goma s-a văzut nevoit să-și asume postura de calomniator”.

Ați pierdut încă un prilej de a-i respecta pe cititorii revistei 22, Doamnă: ei își aduc aminte *ce s-a scris* acum nouă luni (!) sau/și pot consulta colecția. Iar de acolo reieșea adevărul: îmi asumasem “postura de calomniator” și îmi cerusem scuze revistei, însă nu pentru că n-ar fi existat probe materiale că **Lucian Pintilie a colaborat cu regimul comunist și cu Brațul Armat al său** (“am încheiat pactul diabolic”, mărturisea D-sa, cu modestia-i proverbială, în limba franceză de Obor), ci pentru că nu am putut proba faptul că Lucian Pintilie ar fi spus: “(am colaborat și eu) **ca toată lumea**”.

Nu, asta n-am putut să probez*) : că Lucian Pintilie a colaborat cu Organul – dar nu “ca toată lumea”, ci ca Lucian Pintilie, cel carele Unu este!

Că eu, “calomniindu-l”, mi-am cerut scuze – ei, da: era normal, din moment ce nu putusem aduce dovezile că Lucian Pintilie nu colaborase-ca-toată-lumea.

Nu: el a *colaborat* ca el însuși, iar acum, “după rivoluție” cu ce se ocupă el, vânjosul (dar genialul!) anticomunist? Face film după **Cronica de familie** a lui Petru Dumitriu (îl va fi angajat consultant literar pe N. Manolescu? – mai are timp). Gurile rele pretind că sîntem fericiți: Lucian Pintilie, marele regizor român, și el conștiință a nației, ar fi putut foarte bine face film și după **Vînătoarea de lupi** a aceluiași ciocoi roșu (și am fi aflat cum *stă adevărul cu partizanii*); ba, cum a pornit-o: de la Caragiale - la Băieșu, ce mai contează Dumitriu?, de ce nu, după **Drum fără pulbere**, ca să afle și urmașii urmașilor noștri **adevărul cuplului Dumitriu-Pintilie despre Canal**.

P.G.

*) Nu am putut din pricina unui accident. Nu l-am invocat atunci, îl explic acum:

Un prieten de la Paris înregistrase mărturisirea televizuală a genialului Lucian Pintilie. Însă când a venit momentul dovedirii (că așa spusese: “...am colaborat și eu ca toată lumea”), a constatat că folosisese aceeași bandă ca să înregistreze altceva.

Deci proba se pierduse.

Nota autorului: Acest drept la replică nu mi-a fost acordat.

1 9 9 4

*

Timpul, martie 1994

Doamnei Gabriela Adameșteanu, redactor-șef al revistei “22”

Doamnă,

Trimițându-vă scrisoarea datată: 18 nov. 93, îmi închipuiam că se încheie, fie și în-coadă-de-pește, disputa în triumphi: eu, autor, îl acuz pe Gabriel Liiceanu, editor că *mi-a trimis la topit exemplare nedistribuite din cartea Culoarea Curcubeului*; Dvs., prietenă a amândurora interveniți, indignată, ultragiată de afirmațiile *mele*, neadmițând că “editorul a putut face una ca asta” - deloc-deloc, ba chiar din contra!, cum să facă editorul una-ca-asta? Uite-așa: cu eforturi considerabile, dar s-a străduit; și a făcut! Iar acum vă citez fidel: (editura Humanitas) “a contribuit, prin prestigiul ei, la integrarea firească a operei lui Paul Goma în literatura română care până atunci îl ignora”...

Drăgălaș spus. Și inexact: ca de obicei nu vă sinchisiți de adevăr, ce să mai vorbim de “inutila” cronologie: “prestigiul” editurii Humanitas în momentul apariției **Culorii**... măsura cam trei luni vechime și vreo trei volume tipărite [din care unul era semnat de Brucan, al doilea de Lilly Marcou, eurocomunistă care susținea că la 23 august 1944 întreaga populație a Bucureștiului primise cu flori Armata Roșie - cea care intrase în București în jurul datei de 30 ale lunii... - nota mea din 2008]. În acest timp al treilea element al triumphiului, editorul Liiceanu (cel care nu-putea-face-una-ca-asta) - ce face el? Ce să fac: **tace**. Înțelept. Peștește. Ticăloșește: nu de florile mărului vă împinsese în față, să vorbiți în numele opiniei publice inexistente - altfel indignite.

Așadar, în scrisoarea din 18 nov. 93 vă reproșam ca **vă publicați** (vă, în revista pe care cu onoare o conduceți) *riposta*, însă pe cititor îl lipsiți - cu cinstea care vă este proprie - de elementul-prim (cronologic): *proposta*: scrisoarea mea publicată în *Timpul* din Iași în oct. 93.

Surpriză! - iar în această materie nimeni din afara țărișoarei nu poate prevedea, intuî, deduce reacția Românului (dar a Româncei!) din interior: încrucișată, derutată/derutantă, în cele din urmă pierdută.

(Ce păcat ca nu ați folosit această diversiune la timpul ei, adică împotriva comunismului, a securismului, a ceaușismului [ba din contra: ați fugit de ea ca dracul de tămâie cu “argumente” ca: «*Pe mine să mă lăsați în pace, eu nu vreau să știu nimic, eu fac cultură!*» - nota mea din 2008], ci abia acum, contra “fugarilor”, a “trădătorilor”, a “nepatrioților” - atenție, nu am citat din răstelile căprărești ale Vadimtudorilor, sau din plutoniericele de tip Eugen Barbu - ci din Breban, Pleșu, Buzura, Sorin Dumitrescu și alți Mari Români cu voie de la Brucani și PavelCâmpeni).

Am fost luat pe nepregătite citind paginile 14 și 15 ale 22-lui din 15-21 dec. 1993, sub genericul “Replici incomode”, o casetă prezentatoare în care Dvs., Doamnă, după obicei-u-vă, lăudați astfel o marfă mincinoasă :

“În acest număr, redacția noastră își face datoria de a publica **toate textele** (subl. mea, P.G.) privitoare la articolul (sic!) *Paul Goma împotriva tuturor* apărută (re-sic) la *Timpul* (drepturi la replică aparținând Gabrielei Adameșteanu, lui Paul Goma și lui Gabriel Liiceanu); pentru ca cititorii să poată avea la dispoziție o informație completă”.

Cum anume publică 22 de sub direcția Dvs., **toate textele?** - “pentru ca cititorii să poată avea la dispoziție o informare completă”, etc etc? Iată cum:

1. Nici în a doua ripostă (prima: în 22 din 3-9 nov. 93, sub semnătura Dvs.) nu a fost “divulgată” cititorilor revistei propoziția : scrisoarea mea din *Timpul*:

2. /În schimb!/ “Dreptul la replică al Dvs., publicat în 15-21 dec. 93 *este riguros cel publicat în 3-9 nov. 93* - cu, totuși, o deosebire: ultimul este datat (“30 octombrie 1993”), primul ba;

3. Pe aceeași pagină, 14, publicați scrisoarea mea *din 18 nov. 1993*, în care, pe puncte, ca și în aceasta, expuneam **fondul problemei** (deci al conflictului), anume:

Editura Humanitas trimisese la topit exemplarele nedistribuite din cartea mea Culoarea..., nu “nevândute”, cum afirmați, ci: nepuse în comerț.

În aceeași scrisoare vă reproșam: Dvs., Gabriela Adameșteanu, în primul rând scriitor, nu gazetar (și nu un oarecare scriitor), într-un conflict de principiu - obiectul litigiului fiind *cartea* - dacă tot nu ați putut rămâne curajos-neutră, cum atât de strălucit v-ați (men)ținut în carieră până la 22 decembrie 1989 fix, cel puțin să nu săriți în apărarea editorului-distrugător-de-carte (Liiceanu), acuzându-l pe autorul-victimă (Goma) de... proferare de insulte, de rostire de neadevăruri flagrante, de nerecunoștință, de resentimente, de calomnie;

4. Pe pagina aceleiași număr din 22 avînd supratitlul: "Cenzură sau legi economice" - potrivit ca nuca-n... prefectură cu textul ce urmează - reproduceți replica directorului editurii la scrisoarea mea din *Timpul*, dar, vorba ceea: scrisoarea mea, cauza gâlcevei *continuă a nu exista!*

Lungă luarea de cuvînt a lui Liiceanu (cât înălțimea paginii); și largă: două treimi din înălțime. Deși anunță:

"*Voi răspunde cât pot pe scurt la afirmațiile cuprinse în scrisoarea lui P.G.*" (subl. mea - filosoful director al distrugerilor cărților a înțeles că este vorba de o scrisoare, nu de un articol...) - oricât de pe lung-lat se exprimă, tot nu răspunde la... "afirmațiile" (sic) lui P.G - în fapt la *acuzăția fără ocol de a fi trimis la topit exemplarele nedistribuite*, nu *exemplarele... nevîndute din Culoarea...*

Chiar de folosește linioara la început de rînd, cifre mai încolo, vrînd să dea impresia că răspunde la interpelare, Directorul vorbește despre **Fenomenul Pitești**, despre Virgil Ierunca, despre **Memorialul durerii**, despre Gallimard; chiar și despre *România Mare* (unde-mi vede locul - ca și cum eu, nu el aș fi organizat dialogul cu Măgureanu, patronul lui Vadim Tudor - însă vorbărețul filosof nu vorbărește nici de frică despre cartea **Culoarea curcubeului**, editată de el (sub titlu greșit, **Culorile**, "corectat" de cineva care nu citise decât titlul...), în iunie 1990, incomplet distribuită și în vara anului 1992, din depozite, trimisă direct la topit - am spus asta de zece ori, mă tem că nici după a suta oară Directorul nu va răspunde.

Cu o consumată artă a amalgamului, obișnuit a manipula vorbe-vorbele, nu în scopul de a dezvălui, ci în acela de a învălui, ascunde, înveli în cîrpe adevărul, Directorul editurii se dedă la un exercițiu ce l-ar descalifica oriunde, nu și în spațiul carpatin: îmbină, combină, dezbină; alternează indignare demnă cu durerea prietenului trădat; simultaneizează luarea peste picior al celuilalt cu falsificarea afirmațiilor aceleia (de-o pildă: nicăiri n-am scris despre *arderea cărților*, ci despre *trimiterea lor la topit...*), sare de la stupefacție la milă (față de mine, victimă a lui).

Mărturisesc: mie nu mi-e milă de Directorul filosof. Îți poate fi milă de cineva care-ți face rău fără a fi conștient, nu de cineva, ca Liiceanu, care știe foarte bine ce face; și continuă, cu program, să facă răul, să debiteze, netulburat, neadevăruri, iar când îi atragi atenția că *altceva* (de nu contrariul) afirmase adineauri, el îți răspunde ușor agasat și mult asudat:

«Nu-i adevărat! N-ai înțeles tu ce am vrut eu să spun când am încercat să spun ce aveam de gând...»

Cu astfel de mincinoși trebuie să stai de vorbă înarmat, fie cu o bâtă, fie cu un magnetofon - dar aceea nu mai este prietenie (care se reazemă pe bună credință, pe adevăr spus în orice împrejurare), ci o... chestie, o întrunire, o ședință, o relație purtând marca aceluiași Măgureanu: spionaj, anchetă, învinovățiri aiuritoare.

Cult, nevoie-mare Directorul editurii aduce vorba și de “practicile occidentale” (nu mai breze decât ca-ale noastre!), de trimitere - și nu de dare, cum își imaginează el - a *cărților nevândute* (sublinierea mea - apăsată) “la pilon”. Filosoful Liiceanu cel umblat și pe la Paris, pomeneste, în deplină necunoștință de cauză numele editurii Gallimard (care mi-a editat cinci titluri). Aici Liiceanu comite alt păcat decât cel al relei-credințe, iar în această chestiune, dacă mi-e milă de cineva, apoi de sfetnicii săi Monica Lovinescu și Virgil Ierunca mi-e milă: de o viață de om la Paris, nu au aflat un... amănunt-esențial (dar, așa, ne-cunoscut, l-au șoptit Directorului, pentru ca acesta să-l pună cu botul pe labe, să-i dea lovitura de grație ingraturului, calomniatorului, înjurătorului autor Goma - iată “amănuntul” cunoscut de, vorba Filosofului, “până și copiii de școală”:

Editura Gallimard nu a trimis și nu trimite la topit (au pilon) cărțile nevândute.

Să nu mă întrebe Liiceanu, îmboldit de Monica Lovinescu: «De ce nu trimite Gallimard **au pilon** cărțile nevândute?», pentru ca mi-aș călca pe inimă și l-aș sfătui să le transmită sfetnicilor săi, monicii, că ar fi trebuit să știe și singuri, ca niște băieți-mari, de când frecventează pavèlele culturale pariziene;

6. Directorul editurii Humanitas, în scrisoarea adresată lui Liviu Antonesei (de ce lui?, de ce nu mie, doar eu îl interpelasem, acuzasem) se arată extrem de jignit, imens nedreptățit, bietul de el, pe nedrept acuzat de o crimă pe care el “nu o putea face”: *trimiterea la topit a unei cărți nedistribuite...*

Așa am crezut și eu, o vreme: că nu poate – dar uite că, neputînd, a făcut-o!

N-are decît să-și proclame virginitatea : eu, printre ultimii, nu mai cred în ea. De ce?

Pentru că el mi-a distrus mie o carte – nu eu lui; pentru că el m-a mințit în privința tirajului, a distribuției, a vînzării – nu eu pe el; el mi-a ascuns hotărîrea de a trimite **Culoarea curcubeului**, incomplet distribuită, la topit – nu eu lui; el a „uitat” să mă anunțe că-mi pot cumpăra, la un preț simbolic, cîte exemplare vreau și pot din cartea sacrificată – nu eu...

Directorul Editurii Humanitas s-a arătat în toată splendoarea indignațiunii sale iezuite (altfel, ortodoxe!), socotindu-se ofensat,

chiar injuriat! – de comparația cu Răutu, Kișinevski, Popescu-Dumnezeu, Gîdea, Dulea...

Adevărat: Kișinevski, Răutu nu-mi puteau distruge mie cărțile (pe care nu le aveam, atunci) - dar au distrus cărți românești, ale scriitorilor români, iar eu nu am dreptul de a-mi lua dreptul să-i iert (ca ce?; în numele a ce?) și să-i trec la rubrica „Drumul Damascului”, în loc de „Antologia rușinii (eternă)”; Gîdea și Dulea de asemeni, nu-mi puteau distruge mie cărțile – aveam una singură, o broșurică, apoi mă exilasem...; nici criminalul caracterizat Dumitru Popescu-Dumnezeu nu mi-a topit mie vreo carte (altceva mi-a topit, bestia...) – dar a distrus cărțile altor scriitori, printre ei: Ion Negoîtescu – atunci cu ce drept l-aș „iertat” eu? Să-l ierte Pleșu, cel care zice: „toți sîntem vinovați”. Eu nu mă simt vinovat, iar ca mine sînt cel puțin douăzeci de milioane de români: totdeauna victime, totdeauna trași pe sfoară, violentați de securiști, înainte, înșelați de „culturaliști” de după 22 decembrie 89. Sau poate să-l iert (că vorba ceea: sunt creștin...) pe Drăghici și pe Enoiu și pe Livescu și pe Goiciu, pe Gheorghe Vasile, pe Goran, pe Pleșiță? Cu exact același „drept” cu care Directorul Editurii Humanitas l-a „iertat” pe Măgureanu, considerîndu-l „un bun partener de dialog-social” (nu chiar ca Plămădeală – nici vorbă de Anania!, dar orișicîtuși..., o discuție „ca între intelectuali” nu strică...)?

Bine nu-l mai compar pe Directorul Editurii Humanitas cu Kișinevski-Răutu-Popescu-Dumnezeu-Gîdea-Dulea; nici chiar cu subtilul poet, iubitor de Valéry și de Michaux, ticălosul de tristă amintire Vasile Nicolescu.

În care caz, îl așez pe Directorul Editurii Humanitas alături de proaspătul Ministru al Culturii, Marin Sorescu – e bine-așa? Cam de-aceeași vîrstă, olteni dîrji, vînjoși, curajoși nevoie-mare amîndoi, amîndoi directori de conștiință a acestui neam fără noroc...

7. Toate aceste confuzii-cu-program nu ar fi fost posibile din partea Directorului Editurii Humanitas (sunt naiv, în continuare: cred în Moș Crăciun și în onestitatea cobilițarului poligraf) – dacă Dvs., Doamnă redactor-șef al revistei 22 ați fi publicat – fie și fragmentar – scrisoarea mea din *Timpul*.

Nu ați făcut-o - fiindcă sunteți olteancă? - (*în schimb, ați publicat răspunsul Dvs.! De două ori* – asta compensație oltenizatoare!); păcatul să cadă pe capul Dvs.!

Cît despre finalul scrisorii Directorul Editurii Humanitas în care D-sa consideră aluzia mea la Lucian Pintilie (cel care a colaborat cu Securitatea, dar nu „ca toată lumea”, ca adică Breban, Cernescu, Virgil Tănase) „injurioasă”, drept care mă

trimite la colțul *României Mari*: eu, fidel reputației, nu pot decât să-i sugerez Directorului Editurii Humanitas să se ia de mână cu Marin Sorescu, cu olteanca Adameșteanca, să se pună oltenește, în fața oglinzii și să citească dimpreună clasicul text: “Către lichele”.

După această grea-probă, și Directorul va putea deveni ministru al Culturii – proba-ușoară fiind trecută: topirea unor cărți nedistribuite; ca și Sorescu.

Paul Goma

Paris, 21 ianuarie 1994

Nici acest drept de răspuns nu a fost publicat - de Gabriela Adameșteanu.

*

Către

Tovarășul Ion Iliescu, Prim-secretar-general-șef al P.C.R.,
La Palatul Cotroceni, București

Paris 21 aprilie 1994

Multi-stimate și foarte-iubite tovarăș-drag Iliescu :

Am primit de la București o copie a cererii de recurs în anulare a sentinței de condamnare a mea și a lui Horia Florian Popescu (pronunțată în 3 mai 1957), cerere formulată de Procurorul General V. Manea-Drăgulin și adresată Președintelui Curții Supreme de Justiție.

Tovarășe Iliescu :

Onoarea mea nu are nevoie să fie “reperată”, persoana mea se simte ofensată de manevra nerușinată a comunismului-după-comunism instalat în România după decembrie 1989. Nu accept să fiu iertat de *voi* - ba vă interzic *vouă* (care sunteți ce ați fost - și mai mult decât atât) să roștiți, să scrieți în legătură cu mine : “justiție”, “încălcarea legii”, “recurs în anulare a sentinței”-cuvinte, sintagme potrivite tovarășilor *voștri*, cei cu merite-deosebite-în-apărarea-orânduiri-de-stat (gradați, asimilați), dar nu nouă. Eu am fost și am rămas “dușman al poporului”, “bandit”, “lepădătură”, “vânzător de patrie”, “român corcit” - ba chiar : “neromân” - și sânt mândru să fiu astfel, în gura *voastră*, a caraliilor României.

Prietenul și colegul de lot Horia Florian Popescu își va

formula opinia despre... “iertarea” ce ne-a căzut în cap din cerul Cotroceniului - aici iat-o pe a mea ; pe puncte :

1. «Cauza» mea/noastră penală a fost și rămâne una mărunță. Au existat în România, după instaurarea *voastră* (prin forța baionetelor rusești, prin fraudă electorală, prin teroare), cauze nemăsurat mai mari, mai grele, mai dureroase : zeci, sute de mii de nevinovați au fost trecuți prin abatoarele Securității ; prin penitenciarele de exterminare (Aiud, Sighet, Râmnicu-Sărat, Jilava), mii au căzut sub gloanțele *voastre*, alții au fost îngropați de vii în “mormintele pe care burghezia singură și le-a săpat”, după expresia inspirată (și genială) a genialului *vostru* tătuc, Stalin : Canalul Dunăre-Marea Neagră ; minele de plumb din Maramureș, Balta Brăilei, Delta Dunării ; deasemeni sute de tineri au fost supuși, la Pitești, fabri-cării omului-nou - tot după modelul omului sovietic. Alte sute de români au cunoscut glonte *vostru*, în munți, unde încercau să salveze onoarea acestui neam ; țărani cu miile au fost împușcați în marginea satelor, pentru „vina” de a nu fi înțeleș politica *voastră* agrară - cea ce avea să prefacă o țară-grânar într-o republică de înfometăți - în fine, numai Dumnezeu știe câte alte mii de oameni au pierit de glonte sau uciși în bătăi pe granița cu Iugoslavia și cu Ungaria în acești 40 de ani de... închidere înțeleaptă.

Atâta vreme cât cauza acestora - a celor care, azi, nu pot vorbi (de frică; și de... moarte) și nu se pot apăra de cererile voastre (în numele lor !) de anulare a sentințelor - nu va face obiectul unei **măsurii generale de condamnare a comunismului și a comuniștilor vinovați de crime împotriva omului**, eu, cu a mea «cauză» neînsemnată nu-mi dau dreptul de a consimți la... “anularea (selectivă) a sentinței”...

2. Cine are insolența, nesimțirea, nemernicia să ceară ; să judece ; să hotărască... inversul : anularea sentințelor - *tot voi ? Voi*, foști, actuali și viitori activiști, milițieni, grăniceri, securiști?; *voi*, «îndrumătorii-spre-îndărăt»? Dar iertați-vă între voi, până amețiți de efortul de a număra pân-la cinci - întreiertăți-vă, -nainte, tovarăși, cum ați făcut de când ne-ați venit în furgoanele Armatei Roșii (continuatoarea Hoardei de Aur) - și lăsați-mă pe mine așa, ne-iertat, în tabăra dimpotrivă, unde mi-e locul ! De ce încercați să mă (a)trageți la troaca *voastră* ? Pe mine nu mă puteți tenta cu “savoarea” borhotului activisto-diplomatico-securist cu care i-ați momit pe unii “directori de conștiință” ai acestui neam fără-de direcție - ba chiar pe unii exilați și prieteni care s-au desexilat (și desprietenit), iar acum se dau de ceasul morții să ne explice (ei, nouă !) că ceea ce vedem... nu vedem bine, nu vedem românește (cu atât mai puțin... ortodox!), îndemnându-ne să pri-

vim România cu ochelarii de cal-tărcat-cu-șaua-verde ai lui Buzura, Pleșu, Hăulică și alți “dreptași” (asta venind de la poziția-de-drepti în fața Securităților reunite), ca să nu se șifoneze, dragă-Doamne, “imaginea României în lume” - acum vorbesc de Virgil Tănase, de Mihai Botez, foștii mei prieteni, azi ștergători-de-geamuri la Cotroceniul-de-Fațadă - pentru ei n-am să vărs un sfert de lacrimă. Sau poate mă poftiți și pe mine la “dialog prietenesc” - cu cine : cu *voi*, monologhiștii prin excelență ? Dar continuați să dialogați cu castrați moral ca N. Manolescu (cel care a luat un interview **Om**-ului ce avea mâinile pline până-n umăr de sângele și de cenușa cărților și a manuscriselor) ; dialogați în continuare cu setoșii de conversație “socială” de la GDS (cei ce au tăcut înțelept-cultural până la 22 decembrie 89 fix, dar cum s-au ridicat de prin șanțuri, la semnalul lui Brucan, cum i-a fulgerat pohta de schimb-de-idei - cu Măgureanu ! ; de a-și da cu părerea despre Basarabia și Bucovina în deplină iresponsabilitate și necunoștință de cauză) ; adresați-vă, în continuare, deputaților și senatorilor din opoziție (?), acei anticomuniști în intimitate, în public acceptînd dialogul colegial” cu securiștii de înalt grad, unii cunoscuți direct, de la anchete - cu astfel de “opozanți” puteți conversa până la Judecata de Apoi, “ca între oameni civilizați”, ei, “intelectualii patriei” simțindu-se onorați de deferența *voastră*, a tâlharilor de drumul mare ce, la drumul-mic vă subțiați glasul, ca să creadă tolomacii că sunteți, nu doar buni-creștini, ci și virgini ! “Ajungerea” acestor ștergătoare-de-picioare, ciungi de caracter, șchiopi de bun-simț nu-mi provoacă insomnie; cu atât mai puțin gelozie că ei au ajuns consilieri- prezidențiali-cu-țuca-lul - eu : tot neisprăvit, tot păgubaș-păgubos).

Eu, tovarășe, nu dialoghez cu *voi* - *voi* ați dialogat cu noi, până la 22 decembrie ? Eu nu intru în jocul *vostru* de-a iertarea păcatelor, animat de Pleșu prin Dilema (Trandafirului): roșu ori roz?; și prin Cenaclul Colaboraționiștilor Intransigenți, condus de Breban. Eu sînt un om liber, tovarășe Iliescu, nu ca ei ; nu ca D-ta.

3. Numai o gândire de activist ignar, dar viclean (partidul comunist a dezvoltat o dialectică leninistă) ; pervers ; criminal (partidul lui Lenin-Stalin: o mafie) - a putut concepe o reparație de-a-ndoaselea; de la efect spre cauză - dar tot la efect rămasă și în ziua de azi .

Fiind vorba de Justiție, până și *voi* știți că simbolul ei este Balanța. Or *Balanța nu mă poate «ridica» pe mine (declarîndu-mă inocent), fără a coborî întreg sistemul vostru : justiție-de-clasă, partid mafiot, securitate teroristă, criminală.*

Dorești probe, tovarășe (mult-iubit) Iliescu ? Nu ești

judecător, nici interlocutor al meu - eu nu dialoghez cu *voi* - dar am să scriu aici, negru pe alb, numele câtorva ticăloși pe care **îi vreau coborîți**, fie și postum (egoist fiind, am să-i pomenesc pe cei ce mi-au făcut mie rău ; și mamei mele și tatălui meu - se va vedea: nu doar nouă...) :

S-o luăm de la Groza ; să trecem la Dej, la Pauker, la Pătrășcanu, la Teohari Georgescu ; la Buzescu și Pazsty, “pionieri” ai securismului bestial, în ianuarie 1949, la Mediaș ; apoi Crăciun de la Sibiu ; apoi Nikolski ; apoi Drăghici (ăsta mai trăiește - la Budapesta : de ce nu l-ai readus la locul crimelor, să i se ceară socoteală în numele poporului pe care pretinzi a-l reprezenta ?) ; apoi Enoiu, Țârlea, Gheorghe Vasile, Bistran (toată dinastia - eu cunosc doar trei exemplare), de la Interne, București; apoi : Gheorghiu, Ciobanu, Borș, Olaru, Ungureanu, Iamandi - de la Jilava ; Goiciu, Istrate, (Sin, doctorul), frații Șomlea, frații-veri Pop, Todoran, Todea, Cârciu - de la Gherla ; Livescu - de la Lătești, Fetești ; apoi : Stănescu (Ion), Coman, Pleșiță (și ce mai face generalul Pleșiță, cel care i-a rupt în bătai pe mineri, în august 77?: a devenit comandantul lor, ori abia adjunct al colonelului Cozma?); apoi : Goran, Gordan, Dobrotă, König - de la Rahova, Achim, securistul Universității, din 68, al Scriitorilor ; Marcu (alias Sîrbu, alias Niță); apoi Ion Constantin Munteanu [în fapt: “colonelul Mihai”, corectat în 2007] - care, împreună cu Achim, m-a silit să abandonez Universitatea în 1967 - îl pun și pe Gelu Voican-Sturdza, măcar pentru intervenția în legătură cu cartea **Culoarea curcubeului** (de care voi vorbi mai la vale).

Iată, eu nu cer “despăgubiri” de la cei ce m-au chinuit, umilit, înfometat, torturat (ori doar agasat) și au încercat în mai multe rânduri să mă asasineze - a, nu fiindcă i-aș ierta (să-i ierte mamele lor - azi și mâine!) : nu sînt atît de leneș, de laș, de fri-cos; nici atît de... ortodox. Dar cer - și am acest drept - ca toți vinovații de înjosirea, de torturarea, de uciderea semenilor să fie făcuți cunoscuți ; să li se “popularizeze” numele, adresa și mai ales arborele genealogic : ca să se știe de unde vin și unde au ajuns ; *să știe și mamele și fiicele și unchii și nepoții ce au făcut și ce mai fac unii dintre ei*. Și, desigur, să fie judecați : pentru **crimă împotriva omului**.

Promit că voi reveni în România cu plăcere, pentru a asista cu delectare la procesul fiarei de securist Gheorghe Enoiu, căpi-tan în 56-57, acum pitulat prin Făgăraș (de ce chiar acolo - cumva la Mănăstirea Sâmbăta ?); nu doar pentru ce mi-a făcut (mi-a rupt și mie, acolo, trei coaste, mașina-de-bătut), dar pentru că i-a îndelung torturat pe Al. Ivasiuc, pe Florin Caba, pe Marcel Petrișor,

pe Marin Cocioran... Și nu pot, nu pot uita : **Enoiu l-a bătut pe Ștefan Negrea, colegul nostru de la Filologie, în cap, în cap, în cap, numai în cap, până a înnebunit ; după o scurtă ameliorare, Negrea a re-căzut și s-a spânzurat - la orizontală, în Gherla.**

Iată de ce refuz marea-milă a *voastră*, a “justiției” de pe Dâmbovița : *voi* îl continuați pe Ceaușescu (fără Ceaușescu). Balanța vă este necunoscută (aveți spaimă de *amenințarea ei*) - altfel de ce mă “iertăți” pe mine, când normal ar fi fost - încă de acum patru ani - să reabilitați **victimele** și să faceți să fie judecați **călăii**...?

4. Cum adică : Procurorul General cere - și motivează - recursul în anulare a condamnării din 1957 (fără să mă întrebe, fără să mă anunțe pe mine, totuși, interesatul), iar “Puterea Revoluțio-nară” vitejește instalată la București mă tratează, din 1990, ca pe un etern dușman - “al României”, zic patrioții-securiști, cei care, cine n-o știe : au luptat vitejește, totdeauna, în folosul... Rusiei...?

- Altfel de ce, în vara lui 1990, imediat după întâia mineriadă (ți-ai amintit-o, tovarășe Iliescu?- a văzut-o întreaga planetă, doar N. Manolescu ba, drept care s-a grăbit să dialogheze cu cel care chemase minerimea securistă, după masacru, i-a mulțumit, iar imediat apoi a pretins că nici student n-a mâncat, nici a securist nu-i pute) - așadar de ce, atunci un vicepreședinte al guvernului și supraministru al Securității - l-am numit pe Voican - dimpreună cu Petre Roman, premier și moștenitor al editurii Humanitas, prin Editura Politică paternă, l-au somat pe Gabriel Liiceanu să oprească difuzarea cărții mele **Culoarea curcubeului '77?** Și de ce, chiar după “dizgrația” în care au căzut acești doi mari revoluționari-cu-voie-de-la-Moscova (adevărat : nu se compară cu temerarul Iliescu), volumul meu de mărturii n-a ieșit din depozite, decât în vara lui 1992 - doar ca să fie trimis la topit, la fabrica Bușteni?;

- Altfel de ce Marin Sorescu, responsabil cu gazeta de perete a Cotroceniului, *Literatorul*, totodată director al editurii Scrisul românesc de la Craiova a trimis la topit zațul unor cărți culese, printre ele fiind și romanul meu **Gardă inversă** - de el, de Sorescu solicitat spre editare, în februarie 90 (în octombrie același an mi-au parvenit șpalturile complete), pentru ca, în vara lui 1993, în chip de “examen de admitere” la Cultură, poetul să distrugă zațul ?

Sunt silit să conchid : sub Ceaușescu nu mi s-a topit nici o carte ; sub Iliescu : două - și stai, că încă n-ai plecat, tovarășe - iubit și culturnic !

Și încă : pentru a ajunge ministru al Culturii, sub Iliescu, poetul Sorescu a trebuit să dea dovada devotamentului său (față de ce? față de cine?), negreșit: nețărnut ; neabătut - cum ? simplu : *distrugînd cărți !* Nu mă mir de “proba (de capacitate culturală)” dată de Sorescu : el, săracul, n-a făcut decât să-l maimuțarească pe Iliescu - ai uitat, tovarășe, incendierea Bibliotecii Universitare ?; a Muzeului ? Dacă N. Manolescu a uitat (nici n-a știut - ca un universitar ce este), eu nu.

5. Unii tovarăși (din Partidul Democrat-securist și din Alianța tovarăș-camaraderească “Legiunea comunist-ortodoxistă”) se vor întreba, mă vor lua la rost : De ce m-am adresat tovarășului nostru Iliescu personal într-o problemă neavînd legătură cu D-sa : justiția ?

Acestora am să le răspun așa : l-am onorat eu și pe Ceaușescu, adresîndu-i scrisori-deschise prin Europa liberă (eu aflător în Drumul Taberii) - de ce nu l-aș lua în seamă și pe Hidrotehnicul cotrocean?

În schimb, lui Pleșu îi spun altceva : cum până la Dumnezeu te mănîncă Mircea Horia Simionescu și cum nu tratez cu slugile - nici chiar cu tovarășul Croitoru, “singurul vinovat de comunismul ceaușist” (a se vedea memoriul adresat acestui activeț de Însuși Pleșu-Tescani) - mă adresez direct Împăratului. Că Ceaușescu domicilia la Palatul Regal de pe Calea Victoriei, că Iliescu a confiscat Palatul Regal Cotroceni, ce importanță ! Pentru mine, Tanda-i Manda, regele Ciobescu tot în curu-gol !

Cum am memoria normală, nu sînt amnezic precum slugile din naștere; precum cei ce nu-și mai schimbă și ei ciorapii, dar își întorc mereu livreaua de vizitii-ai-trăsurii stăpînului ; precum muștele-verzi de profesie (și de cadavru) care, de cum Ceaușescu a fost îngropat, /cum la Iliescu s-au mutat,/ pe dat’. Fiindcă eu îmi aduc aminte de “trecutul de luptă al tovarășului Ion” :

În 1956, ca tot studentul român m-am declarat solidar cu Ungurii răsculați împotriva *voastră*, daraghie tavișc’. D-ta (tot daraghie, tot tavișc’), ca tot activistul de partid din România, adică filsovietic, adică antiromân, te-ai declarat solidar cu Rușii ocupanți ; cu comuniștii-teroriștii. Adevărat : nu ai lucrat în branșa “ajutorului internaționalist” (în arme și în securiști români de origine maghiară ce au înlocuit “cadrele locale” dispărute-în-revoluție și au dus greul anchetării insurgențelor unguri căzuți în labele Monstrului sovieto-român ; în “găzduirea” lui Imre Nagy și alor lui până la pregătirea procesului - și a execuției) - precum tovarășul D-tale de C.C., vestitul “antistalinist” (post-mortem, datorită fiului iubitor și mitoman), Valter Roman ; adevărat: nu erai suficient de copt, pentru asta - în acel

moment lucrai cu tineretul...

Îți aduci aminte (dragă tovarășe Iliescu) ce ani minunați, ce plini anii aceia ? Când, împreună cu Trofin, Burtică, Petre Gheorghe (erau și Marțian ?, Ștefănescu ?, și Edgar Reichman, purtându-vă servieta și notînd tot ce era de turnat?), lucrai și câte 25 ore din 24 (asta, la *voi* : depășirea planului) în “Echipa Morții” cum i se spunea adunăturii *voastre* de la C.C. al U.T.M. “Echipa Morții” de la Pitești era alcătuită din **reeducatori** ; a voastră din **exmatriculatori** - tot de studenți, ca și la Pitești, vă ocupați de zor, măi tovarăși - nimic nou sub soarele comunismului sovietic.

Prieteni, colegi mi-au spus când ne-am revăzut că noi, studenții arestați în noiembrie 56, așa : torturați în anchetă, condamnați de Tribunalul Militar, după închisoare trimiși în Bărăgan, cu domiciliu obligatoriu ; “liberați” fără drept de a munci decât la lopată - avuseserăm noroc : suferințele (violente, directe - și *politice*) ne dăduseră un rost, un scop în viață, ba chiar o aură... de luptători anticomuniști, antiruși ; pe când ei, ne-arestații - a căror vină era: “**ar fi putut comite acte antisociale - dacă nu ar fi vegheat clasa muncitoare**” - aceștia au încăput, nu pe mâna securiștilor, asasini cinstiți, ci au căzut în labelle *voastre*, ale activiștilor școliți. *Voi*, lupii-tineri (precum Sorescu cel care, distrugînd cărți, se vădește demn de guvernul vostru), ca să ajungeți (sus, la partid), trebuia să dați dovadă jos, la UTM. *Voi*, nu analfabeți ca securiștii, ci avînd studii (special) superioare - la Moscova ; *voi*, cei din Echipa Morții a C. C. al U.T.M.

Din iulie 90 am bănuit că ordinul de oprire a difuzării cărții **Culoarea curcubeului** a fost doar transmis de Sturdza-Voican directorului editurii Humanitas (n-a fost necesară decât o jumătate de propozițiune pentru ca Liiceanu să-și aducă aminte că el este cel mai, din neamul lui, fricos - dar numai cu bilet de voie de la Brucan), însă venea de “mai sus” - de la cei arătați ca vinovați de distrugerea câtorva sute (numai ?) de studenți, nu întâmplător: cei mai buni.

Atunci (în 56-57-58) *voi*, **nesecuriștii, ați făcut treabă murdară de securist** ; *voi* ați pus la cale, ați făcut și repetiții (cu martori ai... acuzării, tot studenți, amenințați că, dacă nu demască, vor fi ei demascați), *voi* ați dat spectacolele degradante, nu pentru victime, ci pentru *voi*, călăii - “ședințele de demascare și înfierare a dușmanilor socialismului și ai URSS”; ați decis *voi* alungarea din facultăți a celor mai capabili studenți din toate universitățile din țară. Iar *voi* știați bine ce îi aștepta pe exmatriculații băieți : încorporarea în Detașamentele de Muncă - acele unități (ale MAI) de ocași în uniforme (oarecum) militare.

Nimic nou sub soarele comunist - cu condiția să ai tinere

de minte:

- la Pitești au fost distruși **studenții**, intelectualii-de-mâine (privind din 1949) ai României - prin *reeducare* ;

- după Revoluția Maghiară, *voi*, Echipa Morții de la C.C. al U.T.M. ați distrus **studenți**, intelectualii-de-mâine, privind din 1956, prin *exmatriculare*;

- în 13-15 iunie 1990 „minerii lui Iliescu” au distrus **studenți**, intelectualii-de-mâine prin... minerizare ; voicanizare ; prin *iliizare*.

Rezumat : pe vremea reeducării de la Pitești (1949-52) erai la studii înalte, la Moscova (de-acolo, de la Răsărit ți se trage hidrozâmbetul?) - însă în 1956, ca tot activistul din tată-n fiu ai fost la post, devotat trup și suflet Uniunii Sovietice ; tot la-post te-ai dovedit a fi și după 20 mai 90, când te-au ales Rușii vistavoi-general al României. Ca și în 56-57-58, în 1990 ai atacat șarpele după indicația-prețioasă a poetului de stat și de partid Beniuc : la cap. O constantă a *voastră* : adversarul politic se tratează **cu parul! - la cap, în cap, numai în cap**. Nu altfel erau tratați studenții de la Pitești ; nu altfel studenții din 56, «ungariștii» - și deloc altfel studenții din 90 - doar tovarășii-mineri-majori explicau, în timp ce-i ciomăgeau - cu precădere la-cap :

«Noi muncim, nu gândim !»

Nu insistați, nu vă jurați, vă credem, doar vă cunoașteam de o jumătate de veac : Voi nu s’teți proști să mai și gândiți, nooo ! Voi nu gândiți, doar mânuiți ciomagul (iar în pauze numărați banii și lucrurile revoluționar-jefuite de la dușmanii țării)...

6. Te mai faci vinovat de crimă de trădare a poporului român, iubite tovarășe-Iliescu-și-poporul;

Până în 1989 cel mai odios trădător al neamului românesc (și n-am dus lipsă de așa ceva) a fost Groza. Nu mai este - din 1990:

Atunci Iliescu (împreună cu supraveghetorul Măgureanu, cu fiul antistalinistului Valter, Petre - **cu tot guvernul** - a cedat Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herței. Definitiv. Rușilor, nu Ungurilor. O asemenea ticăloșie n-a făptuit nici Dej, nici Ceaușescu, te-am așteptat pe D-ta, scumpe și patriotule tovarăș Iliescu, pentru a constata că nemernicia activiștilor, a securiștilor o întrece chiar și pe a monumentului trădării naționale : Petre Groza.

Felicitări, tovarășe român-bun, prieten la cataramă cu patriotul thraco-ceaușist, legionarul securist I.C. Drăgan. Felicitări Românilor care te-au ales (la al nuș’câtulea congres) - știau ei pe cine aleg, “simțitorii românește ”! Aceia te merită pe deplin - dar ce păcate grele ispășesc ceilalți, majoritatea ?

7. Activistareatarea D-tale (asta vine de la : activist) de disident-legal, de revoluționar cu voie de la Moscova se rezumă astfel:

- ai făcut disidență dimpreună cu Brucan, cu Bârlădeanu (dar nu măcar cât Pîrvulescu) - cam ca Păunescu și Sorescu (de ce-o fi lipsind Săraru?) ; cam ca rezistenții prin cultură : Breban, Manolescu, Eugen Simion, Buzura, Liiceanu, Pleșu, Doinaș, Hăulică, Blandiana... N-ai mișcat un deget (să se vadă?); nu te-ai opus nici cu un geamăt (să se audă?) când Ceaușeștii distrugeau țara cu casele, bisericile, palatele, mănăstirile, satele. N-ai disidat de nimeni, de nimic: comunist ai fost, activist ai rămas, o singură dată ai spus adevărul: în ultimele zile ale lui 89 jurnalistului Victor Lupan de la *Figaro Magazine*: că da, ești comunist;

- ai făcut revoluția, nu cu cei din stradă care strigau «Jos comunismul!», ci cu cei care îi împușcau pe la spate pe adevărații insurgenți, din când în când scheunînd : “Fără violență !”- rugă-implorare curat securistă, fiindcă în acele momente cine se temea de... violența violențelor timp de patru decenii, dacă nu violentatorii din vocație, din profesie : securiștii? (pe aceasta scriitorul-cu-limba A. Buzura a pus-o pe seama nevinovăției *voastre* și a “iertării creștinești” la care trebuia să trecem urgent noi, blestematele victime ale bieților călăi) ; revoluția ceea ai făcut-o, măi tovarășe, trezit, speriat că v-o iau înainte cei din Timișoara, Cluj, Sibiu; ai făcut revoluțiune-la-tembeliziune cu javre ca Emanoil Valeriu, cu adevărați golani ca Dan Iosif, bandiți guénoniști ca Voican-Sturdza, cu străbătrâne lichele ca Brucan ; doar bătrâne ca Sergiu Nicolaescu, Razvan Teodorescu, Stark și cu altele, putrede din leagăn : Roman, Năstase, Severin... Repet-rezum :

- D-ta, tovarășe Iliescu, ești vinovat de schilodirea, de moartea și de batjocorirea postumă a adevăraților revoluționari și a adevăratei revoluții române din 1989 - pentru că D-ta ai dat ordin să se tragă;

- D-ta, tovarășe cultural-foc, ești vinovat de incendierea Bibliotecii Universitare și a aripei Palatului Regal cuprinzînd Muzeul de Artă al României ;

- D-ta, tovarășe Iliescu ești vinovat de provocarea tulburărilor interetnice și interconfesionale din Transilvania, precum și de campania de diversiune securistă - împotriva ungarilor, împotriva evreilor, împotriva exilaților, împotriva străinilor, împotriva intelectualilor (dar Doamne-fereste, nu împotriva rușilor, a comuniștilor, a securiștilor !); deasemeni ești autor moral al calomnierii sistematice a opoziției politice în special, în general a oricărui român ai căror ochi nu-ți plac; mai ești greu

vinovat de campania de denigrare joasă, trivială a instituției monarhice, a regelui Mihai I, a familiei regale ;

- D-ta, tovarășe Iliescu ești vinovat de batjocorirea fenomenului *Piața Universității*, de masacrarea inocenților (13-15 iunie 90);

- D-ta, tovarășe, ești vinovat de restaurația securisto-comunistă; de favorizarea acaparării economiei naționale de către securiști, cu bani din tezaurul țării dispersat în momentul decembrie 89 (conform planului prevăzut în caz de război) ; de blocare a reformelor democratice, de șantajare a țărănimii cu... pământul - de unde ai D-ta acel pământ cu care îi faci pe nefericiții țărani să joace cum le cântă Securitatea ? - aaa, înseamnă că ai participat și la socializarea agriculturii, de acolo ți-a rămas pământ pe mâini : de la prada de război (de clasă);

- Mai ești vinovat, nețărnumite tovarășe secretar-general, de încurajarea trogloditismului securisto-naționalist, de populismul de mlaștină, de românismul xenofob și antieuropean al comuniștilor, al securiștilor, al foștilor internaționaliști frenetici deveniți, la un semn, turbați patrioți. În timp ce slugile D-tale din concernul Drăgan-Vadim-Păunescu-Sorescu acoperă cu zbierătele lor hipertricolornice glasurile celorlalți (aceia cu adevărat iubitori de țară - dar discreți), D-ta cedezi Rusului ultimele firicele de independență națională - ce i-ai mai cedat, deunăzi, lui Graciov, de era atât de mulțumit? : cumva Banatul, Oltenia, Muntenia, ca să aibă coridor terestru până la brații sârbi ?;

- Ești vinovat de falsificarea alegerilor în pura tradiție comunistă, vinovat pentru pretenția de a reprezenta poporul român. Fii pe pace, tovarășe : nu-l reprezinți mai adevărat decât Ceaușescu, fie-i țărâna grea, că tot l-ai asasinat. Poporul român te-a ales din neștiință, din pricina analfabetismului în care l-ați îngropat-menținut timp de patru decenii ; **de frică** - în nici un caz din... dragoste. De ales, te-au ales Rușii, securiștii, activiștii, cei ce ne-au supt, ne-au terorizat și înainte ;

- În fine : niciodată în acești patru ani de când păstorești turma carpato-danubiană nu ai exprimat vreun regret : că, în 56-57-58 ai activat întru distrugerea vieților și carierelor atâtor studenți, exmatriculați de voi ; niciodată nu ai mărturisit rușinea, măcar jena că, în “perioada disidenței” ai fost tăcut-complice, tăcut-vinovat de distrugerea României ; nu ți-ai cerut iertare, în public, pentru crimele înșirate mai sus : împușcarea adevăraților revoluționari, incendierea, distrugerea unor lăcașuri de cultură, stârnirea și întreținerea criminală a xenofobiei, inventarea războaielor religioase dintre ortodocși și greco-catolici - precum și mineriadele - să le spun : iliade-secrești (de la: secure).

Credeai că am să uit asasinarea Ceaușeștilor, tovarășe Iliescu? Cum s-o uit? Antropofagul Bokassa, în Africa lui, a avut proces european - Ceaușeștii, într-o țară europeană (în pofida voastră, a filoasiatilor), ba. Ceaușeștii nu-ți aparțineau, măi tovarășe secretar devenit general : erau mai ai noștri decât ai voștri: Iliești, Măgureni, Voicani, instrumente ale dușmanului de moarte al României : Rusia. Ceaușeștii aparțineau victimelor lui, nu complicilor, ca D-ta. Erau ai țăranilor dobrogeni colectivizați cu ciomagul și cu pușca ; ai “nebunilor” internați în azile pentru că îi contestaseră geniul (devastator, desigur) ; erau ai noștri, ai celor cu-drepturile-omului din primăvara lui 77, ai minerilor din Valea Jiului, ai membrilor SLOMR, ai răsculaților de la Brașov - în fine Ceaușeștii aparțineau celor de la Timișoara, de la Cluj, de la Sibiu. L-ai trimis pe Voican-Sturdza, revoluționarul întâmplător (ce-întâmplare!: el umbla pe stradă, căscînd gura și a căzut în plină rivoluție!), să-i împuște, ca să nu aflăm ce-ar fi spus despre D-ta, la un proces.

Noi știm : *voi*, profitorii de totdeauna, n-ați vrut să se știe că sînteți activiști înlocuind alți activiști (tot comuniști) ; n-ai vrut să se afle cât de ca Ceaușescu ești D-ta, Iliescu.

Acestea sunt motivele pentru care nu vă îngădui *vouă* să mă “iertăți” - așteptați până vă voi ierta eu... În Republica Comunistă Română condusă de Rusia prin ispravnicul ei, Iliescu, eu rămân ce-am fost - dușman al vostru .

Până una-alta, te asigur de disprețul meu - distins.

P . S . Celor ce se vor mira-indigna de tonul scrisorii de față le voi răspunde că îi vorbesc lui Iliescu așa cum merită el să i se vorbească : el i-a tratat pe tinerii studioși de *golani* ; pe tinerii jurnaliști de *animale*. Și **nu și-a cerut scuze**. Dacă mi se va reproșa: «nu se cade să vorbești așa cu președintele țării», voi răspunde :

a . Eu spun ce cred - nu «ce se cade» ;

b. Nu-l consider pe Ion Iliescu președinte al României : știu cum a fost “ales” la 20 mai 90, deci Iliescu este un impostor, un *ilegitim* ;

c. Se știe, dar repet : îl consider „șef” al României Întregite (și cu **cedările lui Iliescu, pe după cap cu Roman**) pe regele Mihai I - Iliescu fiind uzurpator ;

d. Pentru crimele sale Iliescu merită tribunalul - nu cel “al poporului”, nici “al lui Măgureanu”, ci unul adevărat, european. Să fie sigur jâmbărețul tovarăș Iliescu : dacă nu la anul ; dacă nu peste cinci, atunci peste cincisprezece ani, peste douăzeci - dar va da seama de faptele sale - și el și securiștii lui, vinovați de crime de sânge - chiar de crime culturale. A fost de curând în Franța : fostul biograf al meu, actualul scriitor al cărților prezidențiale, hagiograful Virgil Tănase îi va fi strecurat între două limbi (bine simțite) : “securistul” francez Paul Touvier, acuzat de aceeași crimă (de omor - comandat, nu executat) a

fost condamnat la închisoare pe viață pentru fapte de acum cincizeci de ani, din timpul ocupației germane.

Aștept cu încredere procesul *lui* ; procesul *lor*.

Fiindcă știu : nu se va ridica din genunchi poporul român prin cârpoceli ; prin “ajustări” ; prin iertări reciproce (ori în cerc, după modelul Perinița). Ci prin intervenții chirurgicale : cancerul, ori îl «tai» tu - ori te «taie» el, în timp.

Să fii sigur, tovarășe Iliescu : la procesul D-tale n-am să mă bucur că ai fost pedepsit D-ta ; am să mă bucur pentru memoria regăsită a Românilor, pentru sufletul regăsit al lor. *)

P. G.

*) Text publicat în volumul **Scrisori întredeschise**, Biblioteca Familia 1995.

1995

*

Paris 21 martie 1995

CĂTRE COMPATRIOȚI

Potrivit zvonurilor scrise de purtătorii de vorbe-vorbe, în scris, la gazete - aş candida la alegerile prezidențiale din 1996...

Securitatea a părăsit (pentru moment, în privința mea) aria calomniei : “Goma : a vândut Ardealul, a cedat și Basarabia, e KGB-ist, pederast, jidovit...”, etc înlocuind-o cu aria discreditației : “Goma: securist d-al nostru, din bobor, colonel - ba chiar general...”; “a fost reabilitat, deci iertat, poate reveni în țară - asta fiind condiția pusă de el...”, etc., - iar de curând a pus să fie intonat corul final, cel cu candidatura mea la alegerile din 1996...

Fiindu-mi greu accesibilă presa scrisă din țară, refuzând contactul cu radioul și cu televiziunea de stat și de partid, Românii ce vor fi auzit de existența mea vor fi crezut cele de mai sus, citite de ei în jurnalele cotrocenite ; în ce au auzit-văzut la Tembeliziunea Dâmbovițelină, cea cu voie de la Polițiunea milițecuristă.

Sper că de data asta să fiu auzit-citit - vorbesc eu despre mine :

a). Nu am cerut “iertare” juridică, Procurorul General a declarat presei că dosarul meu din 1956 va fi rejudecat ; în 21 aprilie 1994, într-o scrisoare adresată *Tovarășului vostru*, al tuturor, declarăm că refuz “iertarea” *lor*, a celor din Unitatea Militară MAI: cei ce mă condamnaseră în 1957, ca dușman al poporului ; că le interzic *lor* de a mă ierta, **să aștepte până-i vom ierta noi pe vinovații de dezastrul țării ;**

b). Abia a apărut Scrisoarea către Iliescu (într-o revistă literară, lunară, din Transilvania), că am primit convocare la propriu-mi proces de... anulare a sentinței de condamnare ; am trimis o nouă epistolă, repetând refuzul, negîndu-le *lor* autoritatea juridică și morală - întâi de a mă condamna (în 1957), acum de a mă... ierta - cu aceeași seninătate bovină ;

c). Prin luna decembrie 1994 o sumă de prieteni cehi, unguri, polonezi, vietnamezi, cubanezi, iranieni, chinezi (avînd ca și mine : *statut de refugiat politic în Franța* mi-au telefonat, uimiți, unii indignați : pusesem guvernului comunist de la

București ca singură condiție a întoarcerii mele în țară... reabilitarea juridică ? - iată, scrisese *Le Monde*, “după depeșă AFP, transmisă de la fața locului”. Am răspuns că “fața locului” este, neîndoios, Palatul Cotroceni ; că **nu** solicitasem, ba refuzasem explicit “reabilitarea” anunțată ; că nu pusesem altă condiție întoarcerii în România, țară și a mea (nu doar a bandei Iliescu-Roman-Brucan-Voican-Măgureanu-V.C.Tudor-Funar-Păunescu-Drăgan), decât : de a **nu** avea un regim tot comunist, cu tot aceiași comuniști călărind-o ;

d). Pe la începutul lunii februarie acest an, 1995, iată și zvonul urmărind discreditarea mea : nu sânt mai breaz decât V. Tănase, nici decât M. Botez, E. Mihăescu - dovadă : candidez în alegerile din 1996!

Nu cunosc originea acestuia din urmă, deduc însă că a pornit (sau : a fost lansat) de/prin Nicolae Manolescu. Potrivit unui periodic românesc, N. Manolescu ar fi declarat - citez :

“Personal, l-aș susține pe Paul Goma în cazul în care ar candida (...). Unde nu dă Dumnezeu să avem și noi un președinte disident”.

N. Manolescu face parte dintre străluciții intelectuali români făcători de (numai) cultură care, după ce le-a căzut cartea de istorie în cap, la 22 decembrie 1989 fix, s-au întunecat, s-au întunericit, până la a căpăta luminiscență de putregai - precum Buzura, Eugen Simion, Valeriu Cristea, Sorescu, Pleșu... Și în momentul de față (adevărat : cu efort) îmi place cum și ce **scria** N. Manolescu despre cărți-de-citit - găsesc însă primejdios, putrezitor ce și cum scrie despre cărțile-de-joc cu care face politica detestată (până în luna mai 1990), oportun descoperită în iunie același an). Să nu se uite : N. Manolescu a debutat în “jurnalistica politică” imediat după mineriada din 13-15 iunie, prin **interviul solicitat lui Iliescu** și, din prima întrebare pusă de Marele Manolescu micului iliescu (mic-mic, **dar** criminal), apărea cuvântul Omul (“Omul cu o mare”, preciza verticalul, nelingușitorul, demnul proaspăt director al *României literare*).

Din acel moment l-am atacat în presă, arătându-l cu degetul, ca pe un stricător de limbă și de ucenici. El n-a catadicsit să răspundă, fiind convins că, dacă se preface a nu-l lua în seamă pe critic, anulează înseși temeiurile criticei. Astfel i-a delegat pe eterni-subalterni, pe debutante-militante și pe alte ioane destul de pîrvulești să azvârle cu pietre de după garduri. Mărturisesc : am fost surprins constatînd că N. Manolescu (în sfârșit !- însă cum totdeauna e prea târziu...) contraatacă - fie și prin ironiile sale atât de sublime, încât, vorba lui Caragiale... Numai că la vârsta

ce-o are greu să se mai schimbe (în bine) ; cine n-a avut până la 55 ani nu-l capătă în al 56-lea.

Accept că N. Manolescu a avut de gând să mă persifleze ; că s-a străduit să mă ia peste picior (a fost pe punctul de a reuși) atunci când a spus că el, “personal” (dacă ar scrie cum vorbește nu l-aș mai citi) l-ar susține pe P. G., „în cazul în care acesta ar candida”... Însă, ca să fie sigură și profesorimea fesenistă-de-semn-contrar că Profesorul Manolescu a comis un banc, a adăugat cu grăbire că el (Personal) se îndoiește că P. G. ar fi dispus să candideze...

Prin ce și prin cum a spus N. Manolescu a nimerit, nu doar alături, ci... dimpotrivă ; încercînd să-mi dea o lovitură de copită, mi-a dat... o idee. Una - dar fixă. Iat-o :

Deși monarhist, azi, la Echinoxul de Primăvară a acestui an, 1995, mă declar candidat (la candidatură), în vederea alegerilor prezidențiale din 1996.

P R O G R A M

1. Dacă voi fi ales, voi fi președinte al tuturor Românilor, nu doar al celor ce m-au vrut - și m-au votat ;

2. Voi fi președinte al României, stat democratic de tip european-occidental în care apartenența la o etnie, la o rasă, la o religie, la o confesie nu va constitui motiv de discriminare ; libertatea - de opinie, de expresie, de cult, de organizare - va fi garantată pentru toți cetățenii în mod egal, neexistînd “etnie favorizată”, nici “religie preeminentă”- dacă nu va exista “partid unic”...;

3. Voi fi președinte al României, țară în care justiția va fi independentă, ne-supusă presiunilor, influențelor, “sugestiilor” - de oriunde ar veni : de la Președinție, de la Guvern, de la Ministerul de Interne, dinspre asociații, grupuri, lobby-uri ; magistrații vor avea de dat seamă: în fața legilor (pe care le aplică, dar li se aplică și lor înșile), în fața Consiliului Constituțional (ce va veghea și asupra Corpului Didactic, a Corpului Medical, a Corpului Jurnaliștilor, a Departamentului Cultelor - de asemeni în domeniile unde funcționează un cod deontologic) și în primul rând în fața conștiinței fiecăruia. Poliția, Jandarmeria, Serviciul Secret, Vama, Frontiera și Pompierii vor fi edificate după criterii noi, ale unui stat european ce intră în al treilea mileniu ; supuse ierarhic Ministerului de Interne, vor fi constant controlate de Parlament și de presă ;

4. Voi fi președinte al României, țară ce va continua, va

restabili, va stabili cu toate statele doritoare legături bazate pe egalitate, reciprocitate ; România va adera și va respecta convențiile regionale și internaționale ce urmăresc menținerea ori restabilirea păcii, întăresc legăturile culturale, turistice, de învățământ, științifice, tehnologice, comerciale, sportive, etc.

Cu ajutorul activ și **reparator** al Germaniei (parte contractantă în pactul Hitler-Stalin de la 23 august 1939), al Marii Britanii, al Statelor Unite ale Americii și al Franței, vom restabili România în granițele ei naturale, cele din 1938. Vom cere Rusiei restituirea imediată, integrală a valorilor naționale “depozitate” în timpul Primului Război Mondial ; vom cere restituirea integrală a valorilor naționale luate ca “pradă de război” după 23 august 1944 ; vom cere despăgubiri materiale pentru imensele daune materiale și mai ales umane pricinuite României “aliată”, prin distrugeri sistematice, prin jaf organizat, prin furt “spontan” ; prin stoarcerea de vlagă a țării, mult timp după achitarea datoriilor de război (Sovromurile).

Vom pretinde de la statul rus (nu ne interesează actuala lui subîmpărțire) scuze publice pentru nemărginitele, neînchipuitele suferințe pricinuite sutelor de mii de cetățeni români - umiliți, jefuiți, maltratați, violați, uciși (în timpul “alianței” *de după 23 august 1944*) ; luați prizonieri-de-război după 23 august ‘44 și deportați - Basarabenii și Bucovinenii din Armata Română fiind lichidați prin foame și prin sete în lagăre speciale, de “trădători ai Patriei Sovietice” ! ; civili arestați arbitrar (“ca să fie la număr”) și transportați în Rusia ; localnici din teritoriile recent ocupate executați pe loc, în grupuri mari, pentru colaborare cu inamicul (inamicului : Românul) ; sute de mii (cu femei, copii, bolnavi, bătrâni deportați în mai multe valuri și lichidați prin muncă de sclavi, prin foame, prin frig, în Arhipelagul Gulag ; uciși (în Basarabia) prin foametea planificată, “realizată” între 1945-47 ; cetățeni români de etnie germană - civili și minori - deportați în Rusia și tratați ca prizonieri de război.

Vom cere Rusiei să ne furnizeze toate documentele privitoare la tragedia din 1812 și la martiriul Moldovenilor din stânga Prutului căzuți sub cizma fratelui creștin ortodox ; vom cere să ni se livreze toate documentele privitoare la “Republica Autonomă Moldovenească” (din 1924), la subversiunea antiromânească - din Rusia, dar și din România - avînd scop : reocuparea Basarabiei ; deasemeni, documentele referitoare la *invadarea Basarabiei a Bucovinei de Nord și a Herței, după diktatul de la 26 iunie 1940*. Vom cere și vom da publicității aceste documente cu faptele, cu numele “cetățenilor conștienți” vinovați de denunțuri ; ale enkavediștilor, ale kaghebiștilor, ale activiștilor de partid culpa-

bili de persecuții, de umilințe, de acte de barbarie, de execuții ale Basarabenilor și Bucovinenilor ocupați de Ruși.

A existat un Auschwitz - dar și un Nürnberg (și bine că a existat); a fost un Arhipelag Gulag - în toate țările "liberate" de Ruși - drept este să fie și un Nürnberg II ;

5. Voi fi președinte al României, țară ce-și va edifica economia pe principiul proprietății și al inițiativei individuale. Statul va deține și va controla ramurile, fie neprofitabile : căile ferate, sistemul de canale navigabile, apoi Opera, Teatrul Național, Filarmonia, Casa Cărții, (cultura și arta nefiind rentabile, Statul va fi onorat să le subvenționeze), fie ținând de domeniul Apărării.

Dacă restituirea către proprietari ori urmași a uzinelor, atelierelor, localurilor comerciale și locuințelor - după cincizeci de ani de distrugerii și de modificări - se va face prin hotărâre judecătorească - *restituirea imediată și fără condiții a pământului este o datorie* :

Mai întâi, morală : pentru câte și pentru cât au suferit țaranii români de la comuniști, tocmai, din pricina pământului, supraviețuitorii și urmașii lor au deplăcut drept să și-l redobândească ; dacă așa li se năzare, n-au decât să steie într-o rană, tolăniți pe hectarele, pogoanele, iugărele (pentru care au vărsat lacrimi și sânge) un an, doi... - dar nu-i va lăsa inima să țină sfântul pământ în pârloagă... Desigur, "economia generală" va avea de suferit - însă nu mai mult decât pe timpul colhozului), dar țărănimea, câtă a mai rămas după masacrarea cu metodă și dezînvățarea de a mai lucra va căpăta în al doisprezecelea ceas o neînsemnată compensație ; o ușură compasiune.

În România vor fi bineveniți, vor fi invitați ne-români : industriași, investitori, specialiști, oameni de afaceri : să construiască la noi, să vândă, să producă ; noi să învățăm de la ei să construim, să producem, să vindem, în stricta respectare a legilor interne, internaționale.

În România vor fi încurajați, consiliați, ajutați cu împrumuturi cei ce vor iniția mici și mijlocii întreprinderi - idealul omului, într-o societate umană civilizată fiind, nu industrializarea; ci bunăstarea ;

6. Voi fi președinte al României, țară ce are imperativă nevoie de un alt sistem de învățământ, actualul fiind, nu doar inefficient, dar adânc nociv. Cauza primă : înșiși educatorii : din 1948 s-au (ori au fost) compromiși, demisionând de la menirea lor aceea de a-i învăța pe copii binele, frumosul, adevărul. Va fi necesară creșterea altei generații de învățători, de profesori : copiii, adolescenții, tinerii nu mai pot (și nu mai vor) să învețe binele de la învățători răi, nu mai trebuie să învețe adevărul de la

profesori mincinoși, frumosul de la “maestri” cu suflete urâte și sfaturi schiloditoare (dar părinții, primii învățători strâmbi, strâmbători ai propriilor copii ?).

Școala - de toate gradele - va constitui prioritate națională : pentru a accede la stadiul de popor, comunitatea românească va trebui să înceapă prin a învăța să se șteargă la nas (cu osebite la gură) ; să învețe să spună Bună-ziua; să învețe să-l privească în ochi pe cel căruia (ori care) îi vorbește. Abia după aceea să treacă la învățarea istoriei - nu cea idealizată, alcătuită din doar bătălii câștigate și mănăstiri înălțate ; nici “istoria luptei de clasă”. Istoria adevărată a comunității noastre nu este nici mai glorioasă decât a vecinilor - dar nici de-rușine. Așa cum (și câtă) este, cum și cât va trebui neîntârziat scrisă - este a noastră, ca mama pe care n-o putem schimba, oricât de mașteră ar fi. Se cuvine deci să ne asumăm trecutul comunității noastre *așa cum a fost, nu cum ne-ar place să fi fost* - cu pagini de glorie, de demnitate, de afirmare a libertății - ca și cu cele unde sunt înscrise greșelile, erorile, chiar crimele comise de statul român - fiindcă și acestea fac parte din *moștenire*.

Alături de Educație, în mănunchiul de priorități naționale, se vor mai afla : Sănătatea și Ocrotirile Sociale - vizînd :

- restaurarea *familiei*, nucleu al națiunii ;
- restabilirea interesului - și al respectului - pentru *copil* și pentru protejarea lui ;
- reconstituirea respectului față de *femeie* și pentru protejarea ei, în toate ipostazele ;
- reabilitarea respectului datorat bolnavilor, handicapaților, persoanelor în vârstă și protejarea lor.

Voi sugera elaborarea și legiferarea unui Cod al Familiei ; voi veghea la promulgarea unor legi ce vor proteja copilul, femeia, bătrânul, handicapatul - și vor pedepsi cu dreptă severitate maltratarea, violentarea, violarea, abandonarea, exploatarea (femeii, a copilului). Voi veghea la reorganizarea, la crearea de noi așezăminte pentru copiii orfani ori abandonați ; pentru mame celibatate ; pentru femei maltratate ; pentru cele rămase fără venituri și fără adăpost ; pentru femeile ce vor dori să abandoneze prostituția.

Voi veghea neadormit și voi urmări pas cu pas re-umanizarea Bisericii Ortodoxe Române ce va trebui să se ocupe de ceea ce a refuzat în acești patruzeci de an : de orfelinate, de azile, de spitale, de cămine ale săracilor și ale femeilor bătute, abandonate ori liberate din închisoare - în sfârșit, păstorii să fie alături de turmă (și de Dumnezeu), nu “în rugăciune”... la cizma lupului cu epoleți albaștri ;

7. Voi fi preşedinte al României, ţară ce a cunoscut în ultima jumătate de secol uriaşe distrugeri ale solului, ale apei, ale pădurii - ceea ce alcătuia unicitatea (şi dulceaţa) peisajului carpato-danubian. În vederea opririi degradării - în prima fază ; în a doua, de favorizare a ameliorării, a “reparării” solului, apelor, vegetaţiei (deci : a aerului), voi veghea ca Întâia Mare Lucrare din planul decenal de Amenajare a Teritoriului (la a cărei realizare se vor succeda ceilalţi şefi ai Statului Român) să fie : distrugerea digurilor de incintă ordonate de comunişti şi săvârşite cu lacrimile, sudoarea, sângele deţinuţilor anticomunişti în Delta şi în Bălţile Dunării, pentru a le reda rolul şi rostul lor normale ; pornirea unui studiu amănunţit al întregii ţări pentru ca, în deplină cunoştinţă de cauză, să demareze Marile Lucrări : sistematizarea apelor, reglementarea ariilor construibile, ridicarea de diguri de protecţie, amenajarea bazinelor de retenţie ; desemnarea ariilor cultivabile (neinundabile), precum şi a celor împăduribile ; tratarea solului prin neutralizanti chimici şi prin lucrări de consolidare, drenare şi plantare a alunecărilor de teren ; construirea (refacerea) căilor de comunicaţie şi a lucrărilor de artă (şosele, căi ferate, canale navigabile, poduri, tunele), în deplină armonie funcţională.

Marile Lucrări de Amenajarea Teritoriului vor dura multă vreme şi vor costa mulţi bani. Însă pe termen scurt - un deceniu - vor da de lucru multora dintre cei ce, azi, nu au ; iar pe termen lung... Vom lăsa urmaşilor, nu piramide-în-noroi (ca “realizările” de ieri), ci un loc în care să fie plăcut de trăit ; pe care tinerii să nu-l părăsească fără a se mai uita îndărăt şi să pornească în pribegie (“oriunde, numai acasă nu...”). Le vom lăsa, nu doar un semn material al *patriei* lor, ci altă stare de spirit. Una europeană;

8. Voi fi preşedinte al României, ţară al cărei guvern va fi alcătuit din oameni oneşti - chiar dacă nu atât de “competenţi” precum comuniştii ce şi-au dovedit, vreme de jumătate de secol, înalta competenţă în a distruge o ţară : economia, cultura, identitatea. Cel (încă) incompetent, dar cinstit, o va câştiga; cel fasonat de activismul comunist : necinstit va rămâne până la moarte, pe deasupra de nevindecat incompetent, ca un “cadru” ce se află.

Voi veghea ca, începînd cu guvernul, să existe o dreaptă participare a femeii : la Sănătate, la Ocrotiri Sociale, la Educaţie, la Externe, la Justiţie, la Cultură... Femeia va intra în Consiliul Constituţional, precum şi în organisme de supraveghere a respectării normelor deontologice : Învăţămînt, Medicină, Presă, etc.;

9. Voi fi preşedinte al României, ţară ce-şi va asuma trecutul; ce va recunoaşte public încălcările de teritorii străine ;

va recunoaște și va exprima public regrete pentru persecuțiile și pentru tentativele de lichidare a două comunități : Evreii și Țigani ; va mărturisi și va regreta că, după 23 august 44, a consimțit ca cetățeni români de etnie germană să fie considerați (de către “aliați”) prizonieri de război și deportați în Rusia ; va recunoaște și va regreta public deportarea “titoiștilor” din Banat în Bărăgan ; în fine, România, stat constituit va recunoaște vina grea, de neșters, față de cetățenii români refugiați din Basarabia, Bucovina și din Ținutul Herței : la 12 septembrie 1944 delegația română la Moscova (alcătuită, preponderent, din democrați, nu doar din comuniști) a acceptat fără crâcnire ca aceștia să fie considerați “cetățeni sovietici” și și-a pus la dispoziția ocupanților întregul aparat administrativ și polițienesc : Românii (nu Rușii) i-au hăituit, i-au vânat, i-au vândut - pe, totuși, români ; Românii i-au internat în “Centre de repatriere” organizate în fiecare capitală de județ ; ei au asigurat serviciul de pază, de cercetare - în fine, de escortare a refugiaților români și cetățeni români până la proaspăta-blestemata graniță cu URSS (pe Prut), în vederea “repatrierii în Siberia”.

Un popor se face pe sine prin memorie, nu prin “sabotarea istoriei” ; nu poate fi popor acea comunitate (geografică, istorică, lingvistică) ce nu-și asumă și faptele rele, condamnabile ale înaintașilor.

Un popor se face pe sine și prin dreapta, severa judecare a vinovaților de trădare de țară ; a vinovaților de dezastrul țării ; a vinovaților de a fi acționat în interesul (și numai) al Rusiei ; a vinovaților de a fi persecutat, umilit, jefuit, șantajat și obligat la delațiune ; a vinovaților de rele tratamente, de torturare și de ucidere a unor semeni - în această ultimă categorie intră, nu doar milițienii, gardienii de închisoare, securiștii - ci și grănicerii (și nu doar ofițerii, ci și ostașii în termen care au ucis “din ordin” : ce li s-ar fi întâmplat dacă refuzau să tragă ?, ar fi fost împușcați ei?).

“Reconciliere națională”? Cine cu cine să se reconcilieze ? : victima cu călăul? “Iertare creștinească”? Cine pe cine să ierte : nu cumva tot ei pe noi? “Compromis în interesul țării”? - interesul țării nu se află în mâna care a lovit patru decenii la rând - și va lovi atâta timp cât victima va colabora cu tortionarul ; “interesul” (compromisului) este numai și numai al bandei de tâlhari ce a pus stăpânire pe România cu ajutorul neprecupețit (și dezinteresat !) al Armatei Roșii. “Fără violență !” : slogan tipic securist (ei se temeau de dreapta răzbunare a celor mereu violențați) - de ce nu de-a drept caragialescul : “Pupat Piața Endependenți”?

Totdeauna, oriunde vinovații au cerut “concordie”, “armonie”, “frățietate” - s-o fi cerut înainte de decembrie 89 !

Vinovații de la noi sunt siguri : victimele noastre, românii nu vor avea curajul de a-i arăta pe călăi ; vinovații de la noi sunt convinși (își cunosc bine victimele) : cei ce au suferit le vor da, de frică !, iertare (creștinească...). Dacă până și unii “directori de conștiință” declară fără să clipească : “Toți am colaborat - mai mult sau mai puțin”; și : “Am făcut pactul diabolic (sic!) - ca să obțin pașaport cu mai multe intrări-ieșiri”- în fine: “Dacă toți am fost vinovați, rezultă că toți sântem... nevinovați...”- ceea ce ar însemna că în categoria “inocenților” intră, nu doar “bieteii martori” (colonei și generali de Securitate), dar și Groza și Dej și Pauker și Pătrășcanu și Ceaușescu și Teohari Georgescu și Drăghici și Nikolski și Enoiu și Pleșiță și Stănculescu și Voican și Măgureanu și Roman și Chiuzbaian și Drăgan și Iliescu și...

Cei ce acceptă “reconcilierea” comit, nu doar o eroare, ci un păcat : Isus, în ciuda recomandărilor de a oferi și celălalt obraz, nu i-a “iertat” pe neguțătorii ce prefăcuseră Templul într-o Cântare a României. Iertându-i, trecînd-pestă, căci-oameni-fiind-cu-toții - îi absolvim, ba le acordăm certificate de onorabilitate, chiar diplome-de-respectabilitate și îi asigurăm că nu vor primi răsplată după faptă - ba îi încurajăm ca, la proxima ocazie, să facă ce-au mai făcut (ba mai mult decât atât) ; iertându-i pe vinovați, pierdem ultimul strop de credibilitate, de încredere pe care-l mai încearcă tineretul în noi (să nu uităm : în aceste decenii primii învățători-mincinoși au fost părinții ; întâia școală-deformatoare a fost familia) : înseamnă că ceea ce au văzut, au trăit ei, tinerii în decembrie 89 - dar și în 13-15 iunie 90 - nu au fost nefericite, tragice accidente, ci constante: așa trebuia să se întâmple - și nu altfel. Au dreptate să se întrebe tinerii : Acesta să fie binele ?, adevărul ?, aceasta justiția imanentă ? Înseamnă că a face rău nu este rău (dacă cel rău nu a fost pedepsit pentru fapta rea, nici măcar arătat cu degetul, numit, numite faptele rele). Așadar tinerii vor sfârși prin a crede că a fi cinstit este semn indubitabil de lipsă de inteligență; că a face bine este rău (inversul fiind... bun), că cinstitul și bunul rămân mereu păgubași ; etern păgubași...

Ca președinte al României voi veghea ca memoria - integrală - a națiunii românești să fie întreținută, cultivată, încurajată ; ca “uitarea”, mană cerească pentru ticăloși să fie considerată defect, anomalie, deficiență.

Ca președinte al României voi veghea ca vinovații să fie judecați: indiferent de sentință, procesul, acoperit de presă, propus, impus ca temă în școli va avea o acțiune purificatoare și educatoare. Distrugerea secretului (aliatul călăilor) prin facerea publică a numelor, a amănuntelor biografice : locul nașterii, familia (care a profitat din plin, înainte, de toate supradrepturile materiale și nu doar, fără a strâmba din nas, aflînd ce face

securistul, activistul “la el, la servicii”- să suporte oprobriul public); în fine : prin facerea publică a faptelor-în-scris : intelectualii ce “și-au salvat cultura” să și-o (re) vadă ; (re)tipărită; (re)difuzată: “antologia rușinii” - pe cheltuiala autorului, firește.

Voi veghea, deci, împotriva uitării ; întru memorie.

O comunitate fără trecut nu are viitor - deci nu merită să devină popor;

10. Fiind președinte al tuturor Românilor, voi face apel la toți Românii, oriunde s-ar afla în lume ; la exilați, la emigrați, la repatriații germani, evrei, italieni, elvețieni, greci, turci ; francezi, belgieni, britanici, unguri, cehi, sârbi... ; îi voi invita pe Armenii și pe Evreii obligați să plece de la noi, în căutare de alt pământ de exil - să revină ; întâi în vizită, apoi... : ei și descendenții lor știu mult mai multe decât noi despre muncă, despre comerț, despre agricultură - despre Bunăziua : să ne (re)învețe. Îi voi pofti pe miile de intelectuali, mai ales profesori, să se întoarcă ; să ne învețe : nu știm nimic, iar ce știm am reținut strâmb. De toți avem nevoie, toți avem nevoie unul de altul: sântem lipsiți de tot și de toate ;

11. *)

***) Acest punct din program va fi comunicat în prima zi din cel de al doilea an de președinție - sânt convins : în majoritate zdrobitoare, Românii îl vor accepta.**

Nu am promis nici lapte nici miere ; nici obiele de mătase “pentru toată populația” (visul comunistului rus) ; și nici ras-tuns-frezat gratis.

Nu cerșesc voturi, deci nu am nevoie să-i mint pe eventualii votanți, făgăduindu-le tinerețe (fără bătrânețe) ; bogăție ; ba chiar frum'sețe.

Ca unul care am făcut câte ceva pentru ca realitățile de teroare, de incurie, de nebunie din România comunistă să fie cunoscute în Occident, îmi îngădui să cer de la compatrioți mai degrabă sacrificii decât (binemeritate) recompense ; îi chem la efort, la acțiune, la rigoare, la reînvățare - și mai ales la... tăiat în carne vie: starea actuală a României nu poate fi “reparată”, cârpocită, tratată cu descântece, dreasă cu văruială peste cărămizi ; acestea sunt paliative, nu fac decât să ascundă boala (gravă ; mortală), să grăbească sfârșitul - au mai existat națiuni, popoare ce au dispărut - și nu le plânge nimeni, fiind-că și-au meritat soarta.

Îi îndemn pe compatrioți la muncă grea : să ne construim pe noi înșine. Dacă nu vom putea lăsa copiilor noștri un “viitor luminos”, le vom lăsa măcar amintirea efortului nostru de a ne depăși ; de a depăși starea de legumă ; de a ispăși măcar în parte

greul păcat al lașității ; al indiferenței ; al egoismului sălbatic ; păcatul colaborării cu totalitarismul comunist ; păcatul (capital) al învățării copiilor noștri să mintă, să gândească una, să spună alta, să nu le pese de alții, să se facă frate cu dracul, să mintă, la nevoie ; la nevoie, să denunțe, să facă orice (cum făcusem și noi la vârsta lor) - pentru a răzbate ; pentru a supraviețui ; pentru a rămâne... nisipul fostei pietre - cea peste care a tot trecut apa...

Am pornit această scrisoare în glumă, o închei serios. Știu : niciun candidat cu capul pe umeri nu va anunța un program atât de... negativ.

Eu însă nu lupt ca să ajung președinte al României (sânt de mulți ani, scriitor de cărți - deci mai mult decât atâta) - ci, ajuns președinte, să lupt pentru scoaterea din groapă a României și pentru tragerea la locu-i cuvenit : în Europa. *)

Paul Goma

*) Text publicat în volumul **Scrisori întredeschise**, Biblioteca Familia, 1994;

Fragmentar (aniversar...), **Programul**, comentat, a apărut în *Aldine* din martie 2000 (vezi-l mai departe, la Anul 2000).

*

Paris, 7 aprilie 1995

Dragă Domnule Laurențiu Ulici,

Mulțumiri pentru invitația (nr. 21 din 13.3.95) trimisă, dar nu o pot onora din motive pe care D-ta le cunoști prea bine - mai ales că la ultima "explicație"- cea de la Roma, din 13 aprilie, 1991 (uite, se vor face patru ani de-atunci...) - ai asistat ; ba ai și participat.

În cazul în care ai uitat : m-am adresat președintelui de onoare al Uniunii Scriitorilor, Doinaș, reproșînd (breslei) - printre altele - și faptul de a nu se fi gândit în atâta amar de timp (atunci: din decembrie 89 până în aprilie 91) să trimită celor exilați câte o scrisoare (ca asta pe care mi-ai adresat-o D-ta, acum) prin care să fie anunțați că fuseseră reprimiți în Uniune... Știi care a fost "răspunsul" poetului Doinaș, despre care se pot spune multe (și rele), dar că ar fi idiot, nu - acesta :

«Paul Goma este cunoscut în România, poate veni când vrea în țară - ce nevoie are de o 'hârtie' de la Uniune...?»

Firește, nu era vorba de venirea-nevenirea în România, ci de un “detaliu” care deosebește pe un om normal de unul a-normalizat.

Poetul (încă o amintire : în octombrie 1990, la Aix-en-Provence, la întrebarea mea : «Cum de n-ați protestat împotriva mineriadei ?», a răspuns, uimit-îndurerat : «De ce să protestăm?»), încă nu fusese uns academician alături de Bârlă ; nici senator alături de Păunescu - nu a constituit atunci o excepție : Poeta Blandiana (despre care se pot spune, deasemeni, multe, însă nu că ar fi o proastă) a ciripit și ea, bătînd din aripioarele genelor, poftindu-mă să vin... “în Piața Universității” (ne aflam în aprilie 1991 !), străduindu-se - și reușind de minune - să se prefacă a nu fi înțeles ce anume reproșam Uniunii, în general și scriitorilor aici-de-față, în particular (ei uitaseră, eu ba : în aprilie 1977, pe când eram arestat, Blandiana și Doinaș, ca membri ai Consiliului, consimțiseră la excluderea mea din Uniunea Scriitorilor vorba academicului : «De ce să nu te excludem ?»).

Să-ți mai amintesc ce anume a “răspuns” buna prietenă a mea Gabriela Adameșteanu ? Dar vechea prietenă Ileana Mălăncioiu? (pe utemistul Uricariu nu-l mai pun la socoteală, el e cadru-de nădejde a numeroase instituții). Dar mai ții minte ce a spus Laurențiu Ulici? El nu a răspuns alături, la întrebări ne-puse, el a exclamat cu durere cam așa-cumva:

«Bă Paule, dar ce ne faci tu nouă...?» - în sensul că... el/tu nu zice (zici) că n-ar fi fost așa (cum pretinsese), dar, vorba ceea : ce-a fost a fost, acum începem o nouă viață...

Laurențiu Ulici : eu am o singură viață, nu pot “începe alta” de fiecare dată când un amic sau un compatriot face o porcărie (sau mi-o face doar mie) și apelează la sentimentele mele, la înțelegerea mea, căci toți sîntem români... Eu nu sînt român, astfel.

Acum-ul ultimativ din scrisoare D-tale ar fi fost... necesar, să zicem, în 1977 - dar n-a fost ; ar fi fost în 1987 și n-a fost (să fie). Pentru mine, acum-ul de azi vine prea târziu. Dacă **scriitorul român** nu a înțeles acest lucru nici atunci, imediat ce i s-a dat voie de la poliție, acum (sîntem în 1995, dragă Ulici !) - acum nu se mai poate face nimic din ceea ce-și imaginează scriitorii români (făcuți, nu născuți) activiști de partid pe tărâm literar. Asta este, nu alta.

Cu nostalgie (când eram tineri eram mai puțin urâți, nu crezi?),

Paul Goma

*

*Paris, la 10 Mai 1995***Iubite Mihai Ursachi,**

Am citit, în *România liberă* din 11 aprilie, a.c. textul D-tale în legătură cu programul meu electoral.

Îți mulțumesc pentru că mi-ai oferit prilejul să dau câteva explicații și să amănunțesc unele puncte din program - am să le iau în ordinea în care le-ai formulat :

1. Desigur, atunci când va începe campania, voi fi la fața locului - deocamdată ne aflăm în prima fază, cea a «prezentărilor». Aștept, deci, publicarea programelor celorlalți candidați democrați, adică din opoziție : dacă altul (sau alții - cu atât mai bine) vor înscrie în propunerile-promisiunile lor propunerile-promisiunile formulate de mine, voi socoti că rolul și rostul meu s-au încheiat și mă voi retrage.

Aș fi peste măsură de fericit în cazul în care **candidații comuniști Iliescu, Roman, Năstase, Funar și alte emanațiuni vor include în programele lor:**

a. restabilirea granițelor din 1938 ;

b. reformarea radicală a instituțiilor, pentru a ne pune în sfârșit de acord cu Europa occidentală, nu cu modelul dâmbovițean: Coreea de Nord;

c. pedepsirea - severă și dreaptă - a tuturor securiștilor, a milițienilor, a activiștilor, a grănicerilor vinovați de șanta-jare, de hărțuire, de rele tratamente, de torturare, de asasinare a dușmanilor socialismului ;

d. restabilirea integrală a proprietăților private spoliaste de comuniști la sfârșitul anilor 40, considerate de vajnicii revoluționari de la 89 - cei cu bilet de voie (spravka) de la bucătarul adjunct al ambasadei URSS din București - fie «moștenire-de-partid», fie răsplată pentru marea și tarea și luminoasa ispravă a asasinării Ceaușeștilor ;

e. asumarea trecutului Românilor și al României - cu tot ce a fost bun; cu tot ce a fost ne-bun ;

f. fixarea ca priorități naționale a educației, a sănătății, a ocrotirilor sociale ; de asemeni elaborarea și aplicarea unui Cod al Familiei avînd putere de Cod Penal ;

g. stabilirea ca prioritate națională (economică) a Marilor Lucrări de Amenajare a Teritoriului ;

h. restaurarea monarhiei, nu ca formulă magică ce va

provoca vărsarea Cornului Abundenței în capul lui Badea Ion și în al Mătușii Ileana, ci ca cheazășie a stabilității ; a imparțialității - la urma urmei, a civilității.

2. Deduc, iubite Mihai Ursachi : ai luat cunoștință de programul meu din ziarul *Monitorul* din Iași ce, datorită prietenului Liviu Antonesei, l-a publicat în două numere consecutive. Din păcate, *Monitorul* a operat suprimări - fără a le semnala prin puncte de suspensie între paranteze. Tot așa, fără avertisment redacțional, a eliminat ultimul punct din program, cel purtând numărul 11 (unsprezece) - astfel explicându-se a doua întrebare a Domniei-tale - la ea am re-răspuns cu mare plăcere în paragraful anterior, la propunerea **h** ;

3. Fondurile necesare campaniei, evident vor proveni din «cota-parte» la care are dreptul fiecare candidat ; dacă la trecutele alegeri prezidențiale au binemeritat de la Patria scăpată de sub jugul comunist (sic!) vestiți anticomuniști persecutați de securiști precum Mânzatu, precum Funar, precum Dragomir (atenție : «Dragomir» este pseudonimul, zi-i pe nume, «literar» al lui Funar) - spuneam deci : dacă aceștia au primit sumele necesare campaniei electorale, va primi și umila mea persoană, în același scop, chiar dacă nu întrunește condițiile de «disidentă» (ca Iliescu), nici de «antistalinism» - precum Roman (tradiție de familie) - ca să nu mai vorbim de diploma de patru clase, bașca «victimă a Securității», ca notoriul antisecurist Funar.

Cât despre piedecile oficial-legislative pe care echipele de «juriști» de la *Săptămîna* lui Eugen Barbu, le concoctează în laboratoarele de pe Calea Rahovei...- abia aștept să fie date publicității ; ca să le fac contrapublicitate ; să le dau contrapublicitatea mult-meritată.

Când am să vin în țară pentru campania electorală, am să fiu însoțit, nu de gorile care să mă apere de macaci vecetudorezi, de urangutani adrianpăunești, de cimpanzei-cu-facultate-la-Băneasa; am să fiu acompaniat de jurnaliști occidentali (presă scrisă, radio, televiziune) : când mă aflu singur și gol și mic și fără putere dinaintea monstrului Securității, cu Pleșiță și cu Ion Stănescu în frunte ; când eram singur, cu mâinile goale (singura armă fiindu-mi «gura-mare»), dinaintea monstrului de stat și partid, cu Popescu-Dumnezeu și cu Burtică și cu, drept moț : Ceaușescu - nu președintele Carter m-a apărat, ci presa americană; nu cancelarul Brandt, ci *presa* germană ; nu președintele Giscard d'Estaing, ci *presa* franceză.

Suedezul aborigen ocupant, nu doar al Palatului Cotroceni, ci și al țării numită România știe bine (iar dacă nu, ce brânză pariziană frământă curat-inginerii-sufleticoli : V.Tănase,

Dragomir, Igna ?) : «sindromul Timișoara» a devenit, în presa internațională, referință ; și «capcană pentru (jurnaliști) naivi» ; opinia publică, mai ales presa nu poate uita cum a fost abuzată, mistificată în decembrie 89 de actualii guvernanti (asta vine, nu de la *guvern*, ci de la **gubernie** : Iliescu, Roman, Brucan, Voican, Stănculescu, Militaru plătindu-și cotizațiile la Sublima Poartă de la Moscova) - presa, ziceam, abia așteaptă încă un prilej să-i arate lumii, pe «falsifica-torii de la Timișoara». Iar mie nici că-mi va păsa de răsuflătele, de repetatele până la sațiu acuzații de «trădare a patriei» formulate de Mari-Români (cititori ai gazetei de perete a MAI - cu același nume), pretinzând mereu-mereu - taman ca pe timpul Ceaușescului - că, din moment ce îl contest pe secretarul-general al comunismului indigen supus comunismului rusesc (Ceaușescu, Iliescu), în mod necesar “lovesc ” în... Patria Română...

Profit de scrisoarea adresată Domniei tale, iubite Mihai Ursachi, pentru a răspunde câtorva întrebări-îngrijorări exprimate de câțiva prieteni prin scrisori primite după publicarea Programului (am să continui numerotarea) :

4. Nu, dragă prietene (de la Sibiu), nu mă tem deloc de «brutalitatea» programului în privința sorții celor ce au sânge pe mâini: **ei trebuie să plătească** - pentru că așa e bine și așa e drept; nu sântem îndrituiți să «iertăm - creștinește» ; nici legal, nici moral: cum să-l iert, de pildă, pe generalul Pleșiță, ministru al Securității în 1977, când el m-a umilit, ofensat, maltratat - și nu doar pe mine, ci și pe Negoșescu ; și pe Ladea ; și nu numai pe noi, «cei cu drepturile omului», dar și pe minerii greviști din Valea Jiului...? Să mă grăbesc eu cu... creștineasca-mi iertare, înainte ca el, vinovatul, el, păcătosul, bestia securistă să exprime o umbră de regret, de părere de rău - fie și sub formă de îndoială (târzie) : ceea ce făcea el - «în numele poporului român» - era, în fapt, **împotriva poporului român...**?

Nu, dragă prietene dela Sibiu : n-am să-mi «îmblânzesc» programul fiindcă eu, așa cum mă vezi, am un adânc respect și o nesfârșită compasiune pentru **poporul român**, cel care a fost mereu mințit și obijduit 132; jefuit și batjocorit, infometat și «lichidat» sistematic de către cei care, în linie directă, ne vin de la Stalin ; de la Groza și de la Dej ; de la Pătrășcanu, Pauker, Chivu Stoica, Teohari Georgescu; de la Valter Roman, Drăghici, Nikolski, Bârlădeanu, Maurer, Verdeț, Petre Roman, Brucan, Iliescu...

5. Nu, dragă prietene de la Constanța : nu mă tem că programul meu «negativ, pedepsitor» are să-i sperie pe alegători

- și am să rămân «ne-ales». Ne cunoaștem de aproape patruzeci de ani (de la Jilava) și mă știi : nu m-am repezit niciodată «în față, să fiu primul (la supliment, la doctor, la tinetă) - iar acolo era pe-viață-și-pe-pe-moarte ; acum-aici este cu totul altfel :

Dacă alegătorii se vor speria de programul meu... neelec-toral și vor fugi de mine - treaba numai a lor : **eu n-am făcut decât să rostesc cu glas tare (în scris) ceea ce și ei gândesc ; ceea ce doresc și ei ; ceea ce visează și ei - dar nu îndrăznesc să spună, răspicat nici măcar acum cu voie-de-la-stăpânire ; dacă vor vota în gând (și-n inimă!) cu mine, iar în faptă cu Tovarășul Iliescu, înseamnă că soarta-crudă-și-nedreaptă le este pe deplin meritată, fiindcă nu se poate face un popor dintr-o cireadă (nici chiar dintr-o turmă).**

Nu, n-am să mă sperii că... am să-i sperii pe bravii securiști-activiști-milițiști și pe alți beliști - iar ei n-au să voteze cu mine... Mă cunoști, deci știi că n-am să alerg după electori ; că n-am să fac pe beatul, ca să nu-i jignesc pe bețivanii între care am nimerit ; n-am să cobor «la nivelul poporului», să mă prefac a fi analfabet - ca să nu-i ofensez pe foștii ori potențialii «îndrumători culturali», profund-analfabeții, anticulturalii-agresivi. Acestea să le facă scriitorii cu mentalitate de inginer sufletesc, robii maselor-largi-de-cititori, executanții «comenzilor sociale», cum ar veni : cizmarii (bine : croitorii) pe-comandă, literari (le-au și făcut, de-o pildă scriitorul-utecist Stelian Tănase, cel ce a dezaprobat anumele-punct din Proclamația de la Timișoara - «ca să nu-i speriem pe securiștii și pe activiștii care ar vota cu noi...»).

Nu, nu : n-am să-i fac giumbușlucuri, tumbe, temenele potențialului alegător : nu-l consider «client» - prin urmare, nici «rege»; nu mă simt obligat să-i cânt în strună, să-l gâdil sub gușă, să-i fac ghili-ghili la tălpi - pentru ca el în schimb, să-mi acorde nemaipomenita favoare de a vota cu... sine. Nu-l consider nici deasupra mea (în virtutea cărui merit ?) ; și nici «sub» mine : este egalul meu, îl tratez ca atare. Prin urmare, el nu-mi va face o onoare, dacă va vota pentru mine - se va onora pe sine, fiindcă pe sine s-a votat : a dovedit consecvență ; s-a exprimat în armonie cu propriul gând.

Așa că, drag prieten (din Constanța) : nu-mi fac nici o grijă pentru «pierderile» în voturi de care te temi ; dacă X, Y, Z, speriați de programul meu, nu mă vor vota - atâta pagubă. N-am să spun ca Noica: «N-a fost să fie», ci ca mine :

«Nici nu meritau să mă voteze !»

6. Un prieten de la Brașov îmi atrage atenția : pentru mulți tineri - ca și pentru o bună parte dintre mai-vârștnici, Paul Goma

e un perfect necunoscut : unii n-au știut niciodată, alții au uitat cine este și ce a făcut «candidatul» - drept care mă sfătuiește să încep grabnic «o campanie de explicare»...

Are dreptate : oamenii sunt atât de scufundați în propriile nefericiri, în nevoile lor din ce în ce mai cumplite, încât nu mai au răgaz, disponibilitate - pentru alții : pe Iliescu îl văd toată-zuua-bună-zuua la televizor, în ziare ; aud vorbindu-se despre el, bun, rău: **există**. Eu, în schimb... Chiar dacă unul va fi auzit de mine, ba-mi va fi citit o carte (întreagă !), zice : «Ce-i pasă ăluia: șade la Paris, nu știe ce-i foamea - n-a mâncat salam de soia, ca mine ; nu știe ce-i frica de milițian, de securist, de primar, de director - fiindcă tot ei se află în fruntea bucatelor, tot ei ne călăresc și ne amenință că, dacă nu sântem oameni-de-înțeleș, au ei ac de cojocul nostru... L-aș vota : spune că vrea ceea ce vreau și eu, dar dacă nu iese în alegeri (ce, te pui cu tâlharii ăștia, de-ți fură votul înainte ca tu să ajungi la urnă)? Și rămân tot cu **tovarășii?**»

Așa e. Dar eu n-am ce-i răspunde unui astfel de «cetățean» : apoi nu-i pot “face” memorie cuiva care se protejează prin uitare. Să nu aștepte să-l compătimesc : «Vai, săracul, cum n-a putut el să voteze cu sine însuși ! ; bietul : a fost silit (?) să-l voteze tot pe Tovarășul...» Fiindcă eu nu i-am promis nimic - adevărat : nici nu l-am amenințat prin foștii-actuali milițieni, securiști, activiști - doar i-am cerut să fie el însuși ; să nu mai dârdâie de frica și de propria-i umbră. Un ins care trăiește într-un perpetuu prezent nu merită compasiune, ci eventual indiferență - asemenea indivizi nu alcătuiesc un **popor**, ci o gloată. Iar cu “membrii-plini ai gloatei” nu comunic ; și nu sufăr din această pricină.

7. Brașoveanul meu prieten îmi supune părerea cuiva, a unui prieten al său, anume : «Sântem poporul cu cel mai mare procent de informatori ai Securității: nu a existat familie fără turnătorul ei. Toți am fost murdăriți, pe rând ori simultan, victimă și călău, ca la Pitești ; cu toții am colaborat, mai mult sau mai puțin - de aceea n-avem dreptul să ridicăm piatra...»

Am mai auzit asta : «Toți am colaborat - mai mult sau mai puțin...», a zis Breban ; «Am făcut și eu pactul cu diavolul», a explicat Pintilie, iar Pleșu a tras pe dată concluzia : «Dacă toți am fost vinovați, nimeni nu are dreptul să acuze pe altul, fiindcă sântem nevinovați cu toții»...

Acest **toți** trebuie să ne atragă atenția, să ne pună în gardă, să ne întrebăm... *cine vorbește ?* : profitorii, ei și-au vândut sufletul pentru un pașaport, pentru un volum, pentru un apartament, iar acum pretind că *toți* au făcut... «pactul diabolic»... Dar cum

îndrăznesc *profitorii* să afirme că toți (au profitat) ? Pașaportul (cu mai multe intrări-ieșiri), apartamentul, volumul - acestea și încă altele nu fuseseră... împărțite, de ce încearcă să «împartă» doar responsabilitatea - fiindcă există una și aceea se numește : **colaborare cu Securitatea**. Nu, nu «toți» Românii sunt (au fost) informatori ai Securității ; nu «toți» Românii sunt vinovați - pentru ca acum să fie («toți»)... nevinovați.

Cei ce fac asemenea afirmații - ei sunt vinovați și încearcă să împartă cu alții vina.

Iubite Mihai Ursachi, ai să mă ierți pentru acest prea-lung (și prea-lat) «răspuns» - a ieșit așa pentru că, vorba strămoșului Domniei tale, lăcuitor al cinstitului Țicău : n-am avut timp să-l fac mai scurt.

Te salută cu prietenie,

Paul Goma

*

Paris, 13 - 15 iunie 1995

PROTEST

Comunismul impus României de Armata Roșie ocupantă a țării, în acești cincizeci de ani de teroare a avut o “deosebită grijă” (părintească !) față de tineret (“tineret, mândria țării”, “tineretul : schimbul de mâine”- doar două din lozincile mincinoase, aduse, în ‘44, de peste Nistru) :

- în 1948, după alungarea Regelui și oficializarea comunismului rusesc, **tineretul studios** a făcut cunoștință cu *internarea* în Arhipelagul MAI;

- începînd din 6 decembrie 1949, la închisoarea Pitești, apoi la Gherla, Tg.-Ocna, **tineretul studios** a cunoscut *reeducarea* ;

- din noiembrie 1956, după strivirea Revoluției Maghiare de tancurile sovietice (de “normalizarea Ungurilor” s-au ocupat și securiști din R.P.R., în frunte cu Valter Roman), **tineretul studios** scăpat de arestare a cunoscut *exmatricularea* (printre organizatori: Ion Iliescu, secretar al C.C. al U.T.M.);

- în timpul evenimentelor din decembrie 1989, **tineretul studios** a dat cel mai mare număr de victime - prin *împușcare* ;

- în 13-15 iunie 1990 **tineretul studios** a fost umilit, batjocorit, negat, asasinat prin... *minerizare* - din ordinul lui Iliescu, în deplin acord cu Petre Roman (în pauze, tinerii studioși au fost etichetați : golani, animale).

Urmare a “dragostei de mamă sovietică” avînd sediul la Cotroceni : zeci de mii de tineri studioși, simțindu-se alungați de-acasă, și-au luat lumea-n cap, plecînd (mai degrabă fugind) din România, țară mai a lor decât a foștilor și actualilor Mari-Români-de-Stat-și-de-Partid, activiști și securiști.

Pentru ziua de 10 mai 1995, la București, Liga Studenților a programat, în Piața Universității, loc adînc semnificativ, o manifestare de comemorare a victimelor războiului și ale comunismului. Poliția a împiedecat desfășurarea comemorării, intimidînd populația, molestînd participanții, recurgînd la provocări grosolane.

Dacă brutalitatea Poliției este în natura... Miliției, de neînțeles, de neadmis rămîne atitudinea Opoziției democratice : Crin Halaicu, primar al Capitalei, a interzis Piața Universității ca “loc de desfășurare a manifestațiilor publice”; Emil Constantinescu, rector al Universității, a interzis accesul la balcon personalităților invitate de Liga Studenților, astfel pactizînd, nu cu **tineretul studios** (și curat), ci cu murdarii, criminalii martirizatori ai Românilor. Simultan, N. Manolescu este pe cale de a încheia un „pact politic” cu Petre Roman și ai lui. Așadar, «profeția» mea, făcută în iulie 1990 (după interview-ul luat lui Iliescu) s-a adeverit : Manolescu de braț cu Petre Roman, complice la terorizarea **tineretului studios** *).

Protestez energic împotriva metodelor bolșevice ale “Poliției” lui Iliescu. Atrag atenția, atît asupra ilegalității interzicerii Pieței Universității ca **Memorial al anticomunismului în România**, cît și asupra *metodelor sovietice ale represiunii dușma-nului de clasă* (clasa-dușmănoasă fiind cea care... și gîndește).

Totodată cer Opoziției democratice să-și revizuiască atitudinea vinovat-îngăduitoare față de acei membri marcantîi ai ei care colaborează cu «tagma jecmănitorilor», în loc să fie alături de jecmăniții de totdeauna.

Paul Goma

*) 14 nov.1996. M-am înșelat : nu cinicul N. Manolescu, ci suavul E. Constantinescu s-a luat de braț cu Petre Roman - după ce se luase pe după cap cu Măgureanu.

*

Paris, 29 iunie 1995

TREI EXPLICAȚII PRIMA : **P E D E A P S A**

De la instaurarea comunismului, am trăit într-un stat fără **lege** sau : fără-de-lege. “Legile” comuniste erau legi-de-clasă: loveau (și cum!) în dușmanii-de-clasă, dar nu în “tovarăși”... Chiar în regimul de drept-comun pedepsele erau și ele diferențiate.

Un regim democratic nu poate continua menținerea unei justiții-de-clasă. Balanța este simbolul Justiției. Or Just este să se aplice Justiția - pentru toți, după aceleași criterii (de vinovăție).

Pentru România, ca și pentru alte țări ce încearcă să se debaraseze de povara comunismului este indispensabil, vital **un proces de purificare** : numai privind în față trecutul, vom putea pretinde la viitor.

Pedepsirea celor vinovați de **crime** comise în numele ideologiei comuniste - sau din interes personal (acesta “acoperit” de o justificare ideologică) este o necesitate. Așa cum nu este posibil să crești un copil, fără a-i explica în ce constă răul în viață, care sunt interdicțiile (și de ce nu pot fi călcate cele zece porunci), fără a-l pedepsi atunci când le încalcă - așa nu este posibil să ne “creștem”, fără a îndeplini elementarele condiții ale ajungerii la stadiul de popor a comunității - geografico-lingvistică (nu și istorică : aceasta presupunând **memorie**).

Iertarea - sonorizată pe toate drumurile de nefericiții șantațați, la ordinul **vinovaților** ce se tem de o dreaptă răsplată - nu este, firește, semn de... bunătate ; nici de milă creștinească.

Mai întâi : **nu are dreptul de a ierta decât victima** - și numai pentru ceea ce călăul i-a făcut ei. Dar chiar în acest caz : dacă același călău a chinuit, a ucis pe alții care nu mai pot ierta, supraviețuitorul nu poate acorda “iertare” în numele acelora ;

Apoi : iertarea grăbită, face mai mult rău decât bine : măcar pentru că ticăloșii, asasinii capătă asigurarea că în viitor vor putea face ce au făcut (și mai mult decât atât), din moment ce, pentru **fapte**, nu au primit **răsplată** cuvenită ;

În fine : nepedepsirea vinovaților va discredita definitiv - în ochii tinerilor - noțiunile de **bine**, de **rău**, de **adevăr**, de **minciună** - de **permis**, de **interzis**. Și, desigur, de **justiție**.

A DOUA : *REGRETUL*

Noi, Românii, chiar dacă ne vom fi emancipat psihologic-sociologic, am fost infantilizați de comunism. Însă nici înainte nu avem relații adulte cu timpul (ni s-a băgat în cap că... veșnicia s-a născut la sat, când acest “adevăr” era unul poetic), nu acceptăm partea noastră, a fiecăruia, de responsabilitate - în responsabilitatea generală.

Atunci când eu, de pildă, spun : «Mi-l asum pe Ceaușescu», nu este un mod de a vorbi-vorbe, ci expresia normalității : dacă pretind că sânt român ; dacă pretind că fac parte dintr-o comunitate - iar acea comunitate are pretenția de a parveni la stadiul de popor - în cel mai normal mod cu putință îmi asum trecutul : cel care există, oricâte eforturi de uitare ar face Românii infantilizați, trăitori într-un prezent perpetuu...

Nu este chiar atât de îndepărtată vremea în care cei care sufereau cumplit și din pricina lui Ceaușescu (dar detestând sau “preferând” persoane și nu sistemul comunist), încercau să explice răutatea Cărmaciului prin faptul că... n-ar fi (fost) român. «E turc, după nume», spuneau unii, «Mai degrabă tătar», corectau alții, iar cei mai numeroși: «E țigan-țigan - dac-ar fi român de-al nostru, n-ar face ce face !»

Aruncarea vinei, totdeauna, pe **altul** : semn indubitabil de infantilism (individual, comunitar) ; lucrurile nu s-au schimbat după decembrie 89, din acest punct de vedere : a venit rândul lui Iliescu să fie considerat altceva (altfel) decât noi. Așadar, Iliescu este rău, nu pentru că ne-a mințit de la început, pentru că s-a făcut vinovat de crime de sânge, de crime culturale, de crime de vânzare de țară - ci pentru că e țigan ! Cu asemenea mentalitate Românii pot să se întoarcă liniștiți în peșteră, au să iasă la lumină peste un alt mileniu.

Copilărească, debilă este convingerea Românilor că o recunoaștere a propriilor păcate, a erorilor proprii ne-ar fragiliza, ne-ar slăbi atât în ochii dușmanilor - care vor deveni și mai... dușmănoși, cât și (mai ales !) în ochii noștri (care, nu-i așa, avem nevoie de încurajări, nu de... “autocritică bolșevică, demobilizantă”)...

Privind la Germania : să semnifice că atunci când, prin Cancelar, a recunoscut erorile și ororile comise din 1933 până în 1945, poporul german a dovedit... slăbiciune?; că a fost “demobilizat”, diminuat, umilit? Unii comentatori români, din neștiință, din rea-credință, tratează **timpul** după rețeta autohtonă - deci nu țin seama de curgerea lui, de ceea ce se cheamă, curent : cronologie, astfel, telescopează Procesul de la Nürnberg cu

Ceremonialul de Iertare. Or Procesul, după cum numele i-l indică a fost judecarea și pedepsirea Germaniei învinse de Aliați. Iertarea cerută comunităților martirizate de germani, a fost formulată atunci când Germania redevenise un stat onorabil, independent. Un asemenea gest - recunoașterea erorilor, cererea de iertare - putea fi făcut, formulat numai de un popor - de un mare popor, care nu se teme că "autocritica" îl va scădea în ochii altora și în ai săi.

Iată de ce - fiindcă tot am ajuns la exemple din jur - marele popor rus s-a dovedit a fi și el o oarecare populație, acolo : nu a cerut iertare pentru (măcar) masacrul de la Katjin.

Dar, am mai spus : pentru ca un individ, o comunitate să-și recunoască slăbiciunile, să ceară iertare celor cărora le-a făcut rău - trebuie să fie tare ; puternică - și mai cu seamă : europeană. Rușii sunt impregnați de mentalitatea asiatică - mai precis : mongolă, cea disprețuind omul, unicitatea, demnitatea lui.

Dar noi, Românii ?

Ce sântem și de unde venim (noi, "oamenii locului"), de avem aerul că sântem străini de Europa, ba chiar ostili spiritului ei (prin protocronism, prin neoașism, prin legionarism-vechi și prin securism-nou) ?

A TREIA : *A FI* și *A FACE*

Noica credea și propovăduia : poporul român nu are nevoie să *facă* istoria - pentru că el o are - a căpătat-o, modulînd verbul *a fi*... Ferice de acei români (sublimi - dar inexistenți) beneficiari ai istoriei imaginată de regretatul filosof-la-Români.

Nu știu care a fost mai întâi : teoria lui Noica , "imitată" de realitatea românească, ori Noica a prins în cuvinte realitatea - cert este că Românii își judecă semenii, nu după *fapte*, ci după... *stare*...

Or lucrurile stau... invers. În legătură cu Iliescu : păcatul lui capital nefiind : "*este* agent KGB" (sunt atâția alții și nu se vorbește despre ei), ci : a făcut (ceea ce a făcut : i-a asasinat pe Ceaușești, astfel, închizîndu-le gura, ca să nu aflăm ce ar fi spus într-un proces, Tiranii ; i-a asasinat pe revoluționarii autentici, a incendiat Biblioteca Universitară și Muzeul Național, i-a asasinat pe tinerii din Piața Universității, a încheiat Tratatul de vânzare a Basarabiei și Bucovinei de Nord, etc). A discuta despre faptul că Iliescu este țigan, că soția sa *este* rusoaică - iar recent, că el *este* de-al KGB (și chiar evreu-rus - din Basarabia de Sud!) constituie o derivă logică și o diversiune (ideologică) : ca și în cazul lui Petre Roman, învinuit de compatrioții noștri pentru că este evreu și este fiul tatălui său, Valter... Dar, pentru Dumnezeu, Stalin nu

a fost criminal din cauză că era georgian, Hitler pentru că era pictor ratat, Ceaușescu fiindcă era bâlbâit, Petre Roman pentru că este evreu, iar Iliescu fiindcă este țigano-ruso-evreu - nu : Petre Roman *este vinovat* de complicitate la crimele lui Iliescu - indiferent dacă-i botezat ori ba (producerea actului de botez, strădania lui de a convinge prin semnul crucii - ortodox ! - a fost adânc penibil, dar cine să-și dea seama de asta?) - acestea nu au cum să-l spele de sânge.

Vinovăția se judecă după *fapte*, nu după *stări*.

Chiar dacă altfel cred și propovăduiesc urmașii lui Noica...

*

18 iulie 1995

TREI PUNERI LA PUNCT

PRIMA

Potrivit unui dicton : “Părinții mănâncă aguridă, copiilor li se strepezesc dinții”...

De aici concepția comunistă : copiii sunt “vinovați” de faptele părinților (totdeauna inventate de Securitate, în scopul terorizării interiorului, nu cum pretindea : “apărarea împotriva exteriorului”).

Noi nu gândim, nu acționăm ca voi : nu credem în “vinovăția” fiului, doar pentru că este fiul părintelui, nici în vinovăția părintelui pentru “vina” de a fi părintele fiului ; numai în vinovăția vinovatului.

Spre exemplu : oricât de vinovat ar fi fost Petru Groza (și a fost! : cel mai ticălos dintre ticăloșii ce au trădat țara), nu avem dreptul să considerăm că, în mod necesar, vinovați sunt copiii, nepoții, părinții, cumetrii, vecinii. Așa au făcut ei, vânzătorii de țară ; ei, unelte ale bolșevicilor asiati - noi nu gândim, nu acționăm ca ei.

Alt exemplu : credem că Petre Roman e vinovat (și pedepsibil) - dar nu ca fiu al vinovatului Valter Roman, ci ca el însuși: Petre Roman a comis, a fost complice la crime : nu le-a recunoscut, cât despre regrete... (din familie știe că, în lumea comunistă, victima trebuie să ceară iertare călăului). De când Iliescu l-a dat jos din cucuiul guvernului neo-rusesc, face pe “opozantul”, iar oile din opoziția democratică negociază cu el “coaliții antiiliiste” - ce-am ajuns : opoziția anticomunistă din România - întruchipată de tovarășul, din tată-n fiu, Roman !...

Asta nu înseamnă că fiii, fiicele, nepoții, ginerii, nurorile, verii, cumetrii - ce au profitat, în deplină cunoștință de cauză de "poziția" criminalului securist, activist, diplomat- sunt absolviți de toate păcatele - iarăși exemplul lui Petre Roman : călătoreea în Occident după pofta inimii, cu buzunarele pline de bani capitaliști, ba mai și studia la Toulouse... În virtutea căror calități ?, a căror merite ? - evident : meritul științific de a fi odrasla unui general de Securitate, și de NKVD, cetățean sovietic (Valter Roman) - păi să nu te-apuce lupta de clasă (cea adevărată)?

Se spune : nu se compară decât valori comparabile - de acord;

Se mai spune : un fost deținut (politic) are «nas» (de câine) polițist - și mai de acord.

Rămânând la intelectuali, nu la ingineri ca tovarășii Iliescu, Roman, Voican, Funar, Drăgan ; folosindu-ne de «nas», să-i mirosim pe "directorii de conștiință" ce au făcut, harnici, naveta România-Occident :

Crede un călătorete ca Marin Sorescu în teoria (și în suficiența) „talentului literar”, pentru a explica prea frecventele „deplasări de serviciu” în Vest (înainte de decembrie 89)? ; crede că nu va da sama... într-un viitor apropiat de pactizarea cu Diavolul (cu epoleți albaștri)? ;

Crede un ambasador cultural ca Dan Hăulică în teoria suficienței "valorii culturale", pentru a explica statutul (tot dinainte de decembrie 89) de cârpitor-șef al imaginii României lui Ceaușescu ? ; speră că un "cultural" are să fie spălat de grelele păcate ale colaborării cu Securitatea, în virtutea culturii-de-soia cu sânge practică ?

Am dat două exemple (hai, trei dacă-l amintim și pe predecesorul lui Buzura la "cultura MAI-ului": Virgil Cîndea) de colaboratori ai Securității, ne-victime ; de persoane ce nu au suferit persecuțiile comuniste și n-au cunoscut închisorile - și ele, comuniste.

Dar victime ale comunismului, devenite (de voie, de ne-voie) slujnicari ai Securității : Leonida Plămădeală ? Valeriu Anania ?- legionari notorii, "martiri ai neamului", recrutori naționalist-religios-diversioniști în exilul cel sensibil, ușor de înșelat cu o singură sintagmă din «gândirea legionară»? Folosiți până la urzeală de Ceaușescu, preluați de Iliescu și puși să-i ardă ei o cruciadă (ortodoxă !) - însă nu, Doamne-fereste, împotriva Antichristului iliisto-măgurenist, ci... împotriva greco-catolicismului, cel ce ne-a învățat carte și ne-a învățat că sântem români (privind însă la exemplare ca Drăgan, Funar, Vadim, Păunescu și alți tovarăși-camarazi patrupezi tricolornici, ne întrebăm dacă

n-ar fi fost mai bine să ne fi lăsat fi așa, în noaptea neștiinței...).

A DOUA

Statutul meu, din momentul ajungerii în Franța, în 20 noiembrie 1977, este : refugiat politic din România. Franța mi-a acordat azil, protecție, pentru că libertatea, viața îmi erau amenințate în țara mea (cea numită România). Eu însă nu am cetățenie franceză - aș fi obținut-o cel mai târziu în 1981 : nu am dorit-o.

Așadar : nu am altă cetățenie ; după instalare în Franța, nu am cerut renunțarea la cetățenia română (cum a făcut zdrobitoarea majoritate a Românilor). Prin urmare, oricât s-ar strădui juriștii-securiștii să acrediteze teza «ne-cetățeniei române a lui P. G.», nu vor produce decât încă o minciună securistă ; vor comite încă un abuz comunist în contradicție cu legislația internațională.

Eventuala «neclaritate» a cetățeniei mele : din motive de care m-aș dispensa bucuros, voi compara situația mea (de cetățean al României) cu limpezimea de cristal a cetățeniei române a unui foarte mare patriot român (în august 1944), pe numele său : Bodnăraș ; dacă măgurenilor nu le place “Bodnarenko” li-l propun pe Luca (“Laszlo”); mai departe voi compara «ne-cetățenia (română)» a mea cu cetățenia română a nemaipomenitei patrioate române : Ana Pauker - și pentru că tot sântem la capitolul cântăririi patriotismului cu Balanța Bolșevică (desigur, cea mai mare din lume, atât că are... un singur braț...), să-l amintesc pe de-neuitatul patriot român, antistalinist notoriu, posesor al cetățeniei române, în august 1944 : Valter Roman...

Dacă aceste contraexemple le vor părea securiștilor deveniți peste noapte (Noaptea din Decembrie 89), din neînduplecați internaționaliști : vajnici naționaliști (legionarii ?, cuziștii ?, fleac pe lângă Securiștii Nației !) prea îndepărtate în timp, iată exemple contemporane :

- graficianul Eugen Mihăescu : ce fel de cetățenie avea când Patria Cotoceană a făcut apel la talentu-i plastic de «consilier prezidențial»? ;

- scriitorul Virgil Tănase : ce fel de cetățenie (română !) avea când Iliescu l-a numit plutonier al Centrului (foarte cultural) de la Paris și autor al capodoperelor nemuritoare, hidrotehnicodemocratico-scandinave, pe deasupra, limbdelemnice ? ;

- futurologul Mihai Botez : ce fel de cetățenie va fi avut în momentul numirii ca ambasador al comunismului iliesc la ONU?;

- thracrocodilul C. I. Drăgan ce fel de cetățenie avea, când era prênin cu nemuritorul Ceaușescu (și de conivență cu

Securitatea sustrăgea din Arhive documente ale Românilor) ?; dar după decembrie 89: ce fel de cetățenie română avea legionarul-securist-italian, când a devenit prètin cu muritorul (am vrut să spun : asasinul) Nemuritorului Cărmaci, iar la Lugoj, în campania electorală, ce fel de cetățean român era doctorul-inginer ce plătitese urlători să urle : “Iliescu și Drăgan !”?

Dacă din întâmplare (sic !) juriștii de la București vor pretinde că lui P. G. i s-a retras cetățenia română, pentru că “a fugit” în Occident..., îi poftesc pe coloneii-generalii de Securitate să dreagă neîntârziat nerozia pusă pe seama subalternilor.

Iar dacă n-au știut, să afle :

Paul Goma este cetățean român, măcar pentru că nu a devenit cetățean francez (de pildă) ; este cetățean român, pentru că nimeni și nimic nu l-a(u) putut împiedeca să nu mai fie - și n-au să-l împiedece nici de-acum.

Dacă nu avut o țară din cele trei : Basarabia, R.P.R. (apoi R.S.R), Franța - a avut totdeauna o patrie :

limba română - ceea
ce nu a fost cazul nici cu Dej, nici cu Ceaușescu și nici cu Iliescu.

A T R E I A

Au început a-mi parveni - pe toate căile - avertismente, amenințări cu moartea ; la adresa mea și a familiei mele (deocamdată: în curând are să vină rândul prietenilor, al cunoscuților, al vecinilor...).

Să știe Iliescu : orice s-ar întâmpla, oriunde, oricând, oricui din familia și din anturajul meu (aici intrînd și acei Români cu care comunic doar prin poștă), **vinovată va fi considerată Securitatea - numai ea.**

*

Paris 1 august 1995

«TINERET, MÂNDRIA ȚĂRII...»

În multe din textele mele de «ficțiune» și de publicistică (cel mai recent: *PROTESTUL* din 13-15 iunie 95) am reamintit o evidență : puterea bolșevică a arătat tineretului «o dragoste-de-mamă-sovietică»: am enumerat momentele din istoria însângeraată a “schimbului de mâine”:

1. **internarea** în masă din 1948, după alungarea Regelui ;
2. **reeducarea**, din 1949 ;
3. **exmatricularea**, din 1957-58 ;

4. **împuşcarea**, în de-cembrie 1989 ;
5. **minerizarea**, începînd din 13 iunie 1990 ;
6. **demonizarea** - după masacrul din 13-15 iunie 90 ;
7. **alungarea din România**, ţară înfinit mai a lor decât a fostului şi actualului “naş” al tineretului, eternul tovarăş Iliescu, fiul Securităţii, nepot al KGB.

Dacă vina comunismului şi a comuniştilor faţă de tineret nu mai are nevoie de a fi demonstrată, un păcat greu apasă asupra adulţilor necomunişti - fie părinţi, fie (şi) oameni politici din opoziţia democratică:

Mulţi **adulţii-părinţi** i-au crescut, i-au educat, i-au sfătuit, i-au ameninţat, i-au şantajat pe copii : să fie, să devină ca ei, adulţi: mincinoşi, necinstiţi, duplicitari, egoişti, denunţători (citeşte ; “vigilenţi”); şi-au şantajat (“cu familia”), nu doar copiii, ci şi nepoţii, ginerii, nurorile, cumnaţii, cuscii, finii, astfel ajungîndu-se la o solidaritate-de-familie de tip mai degrabă mafiot decât de clan;

Numeroşi au fost **adulţii-părinţi** ce au constituit pentru câteva generaţii de copii, adolescenţi, tineri, contramodelle morale ; ei i-au învăţat (cu exemple !: «Dacă faci ca X, ca X ai să păţeşti !»); ei s-au arătat sensibili până la lacrimi faţă cu grosolana, triviala propagandă naţionalistă a comuniştilor, a securiştilor; analfabeţi fiind, credeau în “istoria neamului” gata-rumegată de activişti ca Titus Popovici, Sergiu Nicolaescu, Lăncrănjan, Adrian Păunescu şi alţi slujbaşi ai Ministerului Neadevărului ; ei, părinţii le-au băgat în cap precepte ca supuşenia, ascultarea orbească, laşitatea - din înţelepciunea pietrei peste care trece apa; i-au învăţat delaţiunea, trădarea, vânzarea - de unde altundeva, dacă nu din *Mioriţa*, dublul mit *Cain-Iuda*, carpatin...?;

Adulţii-părinţi sunt adânc vinovaţi, atât de educaţia-prin-vorbe, cât şi de exemplificarea prin fapte : *altfel, de ce, cu toate că pretind a fi anticomunişti, la 20 mai 1990 au votat cu comuniştii ?*

Adulţii-oameni-politici nu au trezit în niciun fel interesul (necum respectul) succesivelor generaţii de tineri : nu s-au solidarizat cu mişcarea pentru drepturilor omului din februarie-martie 1977; nici cu greviştii mineri din Lupeni, din august, acelaşi an ; nici cu SLOMR, nici cu revolta Braşovenilor, cu atât mai puţin cu “cazurile” Calciu, Filipescu, Tudoran, Doina Cornea; nu puţini, obligaţi de Securitate dar şi din proprie iniţiativă, şi-au exprimat, chiar neîntrebaţi, opinia lor de oameni cu experienţă (şi cu puşcărie): modestele mişcări, firavele “cazuri” erau, în gura lor : «Provocări ale Securităţii, prin oamenii ei - ascultă-mă pe mine !» (asigurau ei - după ce se

priveau temeinic în oglindă);

Adulții-oameni-politici au fost surprinși de evenimentele din decembrie 89, iar dacă nu au fost capabili să le prevadă (când în jur trosnea lumea din încheieturi), măcar să se fi trezit în al 25-lea ceas și să fi facilitat României o adevărată schimbare, o autentică democratizare, consolidarea libertății atâta vreme dorită - și pe deplin meritată. Ei însă, fie au gândit vremea-nouă în termeni de lume-veche, comunistă - și *au așteptat să (li) se dea... chiar și spirit de inițiativă* (chiar și “șoaptele” Securității, unde erau mereu convocați, despre «disidenți - oamenii Rușilor !» erau răspândite de bătrânii oameni politici) - fie, avînd o structură de hoitari, deși cândva democrați (preponderent liberali !), s-au angajat cu săptămâna la adunatul firimiturilor căzute de la masa bolșevicilor - și, desigur, s-au însărcinat cu diversiunea mafiei comuniste în rîndurile piteștizzate ale victimelor ;

Cât despre **adulții-(recent)-oameni-politici** - nici o deosebire de fond dintre ei și amintiții hoitari : dacă înainte de 89 nu făcuseră mari compromisuri (fiindcă din cele mici..., slavă Domnului : ca tot Românul imparțial...), apoi numai pentru că nu se ivise ocazia adînc profitabilă - nu-i nimic : recuperează cu vîrf și îndesat întîrzierea...

Și vechii și proaspeții politicieni din opoziție au fost și au rămas structural nesimțitori la problema tineretului - oare de ce : pentru că actualii supraviețuitori ai partidelor democratice făcuseră parte, în urmă cu patru decenii, din organizațiile de tineret ale lor, iar acum se treziseră iremediabil bătrâni, incapabili de a realiza trecerea timpului, găsind inacceptabil, nedrept faptul de a putea fi succedați, schimbați - pașnic, normal, natural ?

Vechii și mai-puțin-vechii politicieni din opoziție, din inerția prudenței (care-i făcuse, după 1964, atît de precauți, încât frizaseră auxiliariatul - Securității, se înțelege) ; nu au perceput semnificația vizibilă cu ochiul liber a **Fenomenului Piața Universității**. Îmbolnăviți de propriile slăbiciuni, au “mirosit” și în asta, dacă nu o “provocare a Securității”, sau a Rușilor, atunci («Ascultă-mă pe mine !») un demers nereserios, neconvenabil... Este foarte adevărat : ceea ce s-a numit “Piața Universității” a avut loc cu voie-de-la-primărie - dar nu mai puțin adevărat : tinerii din 1990 erau fiii, nepoții părinților lor, taman cei care nu mișcaseră un deget în 1956; nici în 1968 ; nici în 1971 - ca să nu mai vorbim de 77, de 79, de 87 - așadar au avut buni profesori de lașitate, străluciți maestri în alibiuri culturalo-naționalisto-ortodoxe.

Bătrânii politicieni nu au acceptat că... sunt bătrâni ; nu au priceput că trebuie să predea generației tinere steagul libertății, al

democrației, al europenismului românesc. Cu excepțiile care scot și mai în evidență **demisia vârstnicilor români**, opoziția și-a pierdut timpul și puțină energie rămasă în încăierări pentru supremații, scaune și portofolii (din cele picate de la masa stăpânilor de ieri și de azi).

Cu asemenea părinți, cu asemenea dascăli, cu asemenea exemple-de-urmat, era fatal ca tinerii, după ce au plătit tribut de sânge (pe ei i-au împușcat securiștii - în față, la Timișoara, la Cluj, la Sibiu ; pe la spate, trăgând din buzunare, la București, nu pe “maturii înțelepți”) și-au luat lumea-n cap, au devenit și ei niște “fugari”, cum atât de plastic ne zugrăvește un notoriu pictor creștin-ortodox, Sorin Dumitrescu pe noi, cei destărați (după ce pieriseră partizanii din munți, ei fiind primii astfel etichetați de MAI)...

S-a golit România de substanța vie. Zeci (și dacă sute ?) de mii de tineri români, în majoritate cu studii superioare, au părăsit țara, au plecat, nu pentru a ajunge în rai, ci pentru a scăpa de iad. Acest “Viitor de aur” le-a fost în egală măsură pregătit de comuniști - și de anticomuniștii de părinți ai lor și membri marcanți ai... opoziției...

Nu este vorba de o înclinație spre un “cult al tineretului”. Dacă am veștejit incalificabila rea-purtare a adulților nu înseamnă că îi considerăm pe tineri buni-curați-frumoși, doar pentru că... sunt tineri; bunătatea, curăția, onestitatea, spiritul de dreptate nu sunt *date* - ci *făcute* de noi înșine - cu ajutorul părinților, al educatorilor, cu exemplul adulților. Tot așa, în aceste timpuri, nu poate fi vorba de un cult al bătrânilor (a fost, pe drept, înainte de apariția comunismului). Însă există o evidență : cei ce sunt, acum tineri mâine vor semăna și vor culege, vor construi, îi vor educa, îi vor învăța pe tinerii timpului lor - și așa mai departe. Tinerii de astăzi nu au toate drepturile (și nici dreptate, totdeauna), însă au un drept inalienabil : acela de a nu li se refuza șansa de a se maturiza, de a deveni adulți **normali**.

Se știe : o comunitate care nu-și cunoaște trecutul nu are viitor.

Dar comunitatea care-și ignoră, reneagă, alungă însuși viitorul ?

*

14 august 1995

R ă u l a b s o l u t

Am mai spus : mă așteptam ca artileria MAI să-și concentreze toate gurile de foc asupra-mi. Știam și cum : **discreditarea** (este) - mama-Securității, ultraverificată în *Săptămîna*, prin Barbu, V.C. Tudor, Mirescu, Chiuzbaian, Ciachir, Dan Zamfirescu, C. I. Drăgan, în *Luceafărul* Târnăcop, zis Artur și mai zis Silvestri precum și alți slujnicari. Aveam în memoria viscerelor “demascarea” lui Ben. Corlaci (datoriile la Fond, scandalurile...); a lui Caraion (în care pentru întâia oară scârbavnicul organ se folosea de hârtii confiscate în timpul unor percheziții ori scrise în birourile de tortură ale Securității) ; strivirea lui Negoîtescu, în ‘77, prin publicarea în *România literară* a unei declarații zmulse la anchetă, după multe... strădăni (în perfectă complicitate cu prietenii și colegii săi, scriitorii: Doinaș, Gelu Ionescu), avînd ca urmare tentativa de sinucidere. Nu mă temeam - iată de ce :

Unu : făcusem publice arestarea și ancheta din 1977 încă din 1978, în limba română ; traducerea franceză a mărturiei, sub titlul **Le Tremblement des Hommes** ‘77 apăruse în martie 1979, iar acolo, în ultimul capitol, arătasem negru-pe-alb cu ce mijloace științifice, din domeniul chimiei (sic !) apăra Organul cuceririi de agresiunile externe. Adevărat, abia în Franța, în 1982 am avut ne-plăcerea de a-l avea dinaintea ochilor pe securistul Haiducu-Hirsch-Forrestier, cel trimis să-l asasineze, pe Virgil Tănase și pe mine, pentru a afla (de la francezi) cum se numește «baza» pe care se reazemă chimiștii-securișii în nobila lor acțiune de chimizare a adversarului : *aconitină*. În 1977 mi se administrase, în scopul de a mă prefăce în legumă, soluție din această substanță; în 1982 Securitatea îmi trimisese, prin Haiducu, întru lichidare, esență de aconitină ;

Doi : nu mă temeam, pentru că orice încercare de a produce “scrisuri” era anulată prin **Testamentul** din 21 martie 1976 (redundant, însă necesar pentru Românii insensibili la cronologie: redactat cu peste un an înainte de arestarea din 77); publicat în mai multe limbi, în chiar timpul arestării, re-apărut în ediția franceză de la Seuil a **Cutremurului oamenilor** ‘77, pp : 297-298 ; în cea neerlandeză (Elsevier) la p. 256 ; în ed. Humanitas, pp. 335-336; în ediția de la Familia, Oradea pp. 350-351 - și, ca să nu fie vreo urmă de îndoială, **Testamentul** a fost publicat și în recent-apărutul volum **Scrisori întredeschise** (pp. 68-69), tot la

Familia apărut - însă, ciudat, nici apărătorii mei nu au băgat de seamă amănuntul. Citez din Testament:

(...)“**5. Dacă după arestarea mea (...) organele de represiune ori persoane particulare vor spune, vor scrie că m-am supus anchetei, că am recunoscut, că m-am declarat vinovat, etc..., să se știe că «mărturiile» sunt falsuri și le declar de pe acum nule și neavenite ;**

“**6. În cazul în care organele de represiune sau persoane particulare vor produce, în sprijinul acuzațiilor «probe» (benzi magnetice, fotografii, filme, semnătura mea sau declarații «autografe»), să se știe că sunt falsuri și le declar de pe acum nule și neavenite ;**

“**7. Dacă voi muri în detenție (...) să se știe că autorii sunt membrii aparatului de represiune ;**

(...)“**9. În cazul în care se va afirma că mi-am schimbat opțiunile literare, politice, etice, ale mele de până azi, 21 martie 1976, să se știe că sunt minciuni.”**

Și totuși, “campania de vară ‘95” (cine și-a dat osteneala să răsfoiască volumul **Scrisori întredeschise** a constatat că există o strânsă legătură între vară și campaniile Securității - a se vedea cea din 1969, de pildă) - totuși, m-a surprins. Nu pentru că Securitatea, prin “pana” angajaților MAI, m-a demască, arătând nației, vorba unei poete creierale, adevărata față a mea, trădător de patrie socialistă, dușman al securismului, etc etc. N-are să mă mire nici “probarea” altor crime față de bieții secureții (cu care trebuie să ne pupăm Piața Endependenți, după recomandarea demisionarului de profesie Pleșu). N-are să mă mire-îndurereze nici dacă mâine *Săptămîniștii* de la *Adevărul Scînteii literare* vor dezvălui opiniei publice românești că sînt vinovat și de alte nemernicii față de mama mea - cum scria colegul meu de celulă, prietenul meu, Al. Ivăsiuc... Aici am vrut să ajung :

A trecut mai bine de un sfert de veac de la ruptura definitivă dintre el și mine ; din aprilie 1970 “resentimentul” - cum numeau, acuzator, scriitorii români **încercarea mea de a scrie adevărul despre ce ni se întîmplase nouă, în 1977** - a avut șapte ani încheiați ca să se alimenteze mereu și mereu : fostul prieten și coleg de celulă Ivăsiuc nu rămăsese la ceea ce, la urma urmei, putea fi pus pe seama instabilității sale psihice, iar “decodificarea” unei cărți pe care n-o citise (dar o... turnase), să fie trecută la rubrica *ivasiucisme accidentale*. Chiar dacă până în aprilie 1977 nu am putut avea proba faptei amicului, i se vedea, ca la iceberg, partea vizibilă, neîndoielnică pentru foștii pușcăriași : cutare călătorie la München, cutare voiaj la Paris, cutare vorbă

scăpată (în legătură cu, desigur, talentul meu inexistent...). După liberare (6 mai 77), un singur scriitor (Mazilescu) a crezut când i-am spus că în dosarul meu se afla o notă informativă-caracterizare redactată-semnată de Ivasiuc, ceilalți m-au privit în cel mai bun caz condescendent : abia ieșisem de la răcoare, arătam ca dracul, umflat la obraz, cu pupilele lărgite, respiram ca o focă, veneam de parcă m-aș fi dus...

Așadar, Al. Ivasiuc mi-a făcut mie, prieten și coleg de pușcărie tot răul pe care-l putea face : el a precipitat interzicerea mea din 1970 (și interzicerea de a publica traduceri aplicată nu doar soției, ci și socrului), el a determinat statutul curat-original de scriitor-inexistent al meu - desigur, ultimul cuvânt aparținând Securității, care asta aștepta : condamnarea unui scriitor de către un scriitor fost coleg de pușcărie politică...

Pentru că nu sânt din același aluat cu Ivasiuc, m-am apărat cu mijloacele mele : *L-am scris !* (el mă "scrisesse" pentru uzul Securității, eu l-am scris pentru uzul... cititorilor). Mulți mi-au reproșat («Nu se face să lovești într-un mort...»), m-au acuzat, pe mine, de... delatiune-publică, iar cei mai culturali au invocat resentimentul.

Nu regret că l-am "turnat" pe turnătorul Ivasiuc.

Ceea ce m-a surprins în canonada campaniei-de-vară:

Organul, fără jenă, s-a arătat în public.

Chiar dacă ultimul răcan cu epoletți albaștri își disprețuiește victima (cea alcătuită din carne și din sânge și din sudoare), nu merge până la a a-și deconspira informatorii (sub tortură, bietul om, cel din carne-sânge-sudoare etc., semna orice - despre sine, despre alții). Pentru că Securitatea avea/are nevoie de serviciile ei/lui. Să însemne că Ivasiuc, mort acum optsprezece ani, a devenit, dintr-o dată și "ars", în limbaj polițienesc ? Deci și nefolosibil?

Securiști de grad înalt au afirmat, vor mai afirma că, în România, «toți cetățenii erau informatori» ; cunoscuți intelectuali (un fel de a zice : nu este intelectual oricine posedă o diplomă universitară - nici chiar cinci volume publicate) țin și ei hangul : «Am colaborat și eu» (subl. mea, P.G.), alții nuantează : «*Toți* (subl. mea) am colaborat - mai mult sau mai puțin» - pentru ca Pleșu să tragă concluzia : «Dacă toți sântem vinovați, înseamnă că sântem nevinovați cu toții».

Și iată cum am ajuns, fulgerător și deștepți și curați...

Am spus de fiecare dată când am avut prilejul - repet :

Nu este adevărat. Este o calomnie afirmația generalului securist Vlad ; un neadevăr și o calomnie ce lasă să-i scape romancierul Breban, secondat de regizorul Pintilie (cu o precizare : el, **Pintilie, a colaborat - dar nu ca alții**, cum îl acuzasem

eu, pe nedrept, că ar fi afirmat - *ci a colaborat ca sine, ca nimeni altul*) ; nu este adevărat ceea ce rezumă (altfel, cu multă frișcă) Pleșu, minimalistul moralnic de la *Dilema* Organului temător de dreaptă-răsplată, bine susținut de Buzura, Maramureșanul cu “Fără violență!” (împotriva securiștilor...).

Nu este adevărat că toți “cetățenii” ar fi fost informatori ai Securității.

În primul rând, pentru că asta o spune un (cretan) securist ;

În al doilea rând : poate fi socotit informator (turnător) cineva care, în urma nenumăratelor, inimaginabilelor torturi directe, ale presiunilor asupra familiei, ale anturajului - a acceptat să semneze un proces-verbal redactat de un troglodit de securist anchetator (infinat mai îndemânatic în mânăuirea ciomăgului decât în a stiloului), în care sunt “recunoașteri”, “regrete”, ba chiar și... “informații” despre alții ?

La această întrebare generalul Vlad și ai săi de la *Săptămîna-Adevărului-Securității* vor răspunde (în cor), afirmativ. Vor scoate de la murat alte “documente”, le vor toaletă, voicaniză, le vor publica în organul Organului Casei Scînteii (metodă binecunoscută de Nicolae Manolescu, doar la sfârșitul anului 1990 i-a oferit cinci pagini în *România literară* pentru a-și prezenta “dosarul-de-Securitate” lui... Voican-Sturdza, supraministru al Securității !).

Numai că atunci când Securitatea afirmă că toți cetățenii erau-sunt informatori ai ei, se... exclude (pe sine-se) - or :

a. dacă și securiștii sunt turnători - ceea ce nu-i de mirare : asta le este meseria, vocația - intră și ei în categoria “cetățenilor României”;

b. dacă nu sunt și ei informatori-turnători (ci doar manipulanți de... materiale); în care caz nu sunt cetățeni ai României - ci potrivit logicii : ai Rusiei, nu ?

Desigur, trebuiesc pedepsiți acei securiști care au bătut, torturat, ucis, dar nu trebuie cu nici un chip pierduți din vedere explicătorii («n-am dat nici măcar o palmă») **acei securiști care și-au făcut un ideal din a distruge viața semenilor, oameni nevinovați al căror păcat unic : nu erau și ei securiști!** Nu trebuie sub nici o formă uitați - cu atât mai puțin iertați-creștinește - **acele ființe cu epoleți albaștri care, pentru bani, pentru avantaje materiale, pentru a-și satisface visele lor înalte - de viermi, de putori, de incapabili - au hăituit semeni (firește, din ordin - dar toată lumea știe cum nu se execută un ordin al Securității : neintrînd în Securitate, simplu !), au terorizat oameni nevinovați, cu familii cu tot, au exercitat presiuni asupra lor, amenințîndu-i, șantajîndu-i - mai puțin**

pentru a-i pune să culeagă informații, (ce fel de informații interesând Securitatea Statului puteau culege niște bieți muncitori, funcționari, pensionari ?), ci pentru a-i distruge ; pentru a nimici omul din oameni ; pentru a-i aduce, prin frică, până la a le fi greață de ei înșiși.

La Pitești, din 6 decembrie 1949 a început “reeducarea”. Acum (în 1995) se cunosc multe despre infernul prin care au trecut studenții deținuți : întâi torturile trupești și abia când rezistența era frântă, veneau și cele sufletești, de pe urma cărora victima spunea, scria orice, *chiar mai mult decât orice* - pentru a scăpa de tortură.

Prin vârstă, am fost scutit de reeducare (Slăvit să fie Domnul!). Am aflat de această monstruozitate la Jilava, în vara anului 1957. Mi-am promis că voi scrie ce am aflat - și am scris, în 1978, cartea **Patimile după Pitești**. Atâta câtă este reușita (literară și de adevăr) se datorează mai cu seamă arestării din aprilie-mai 1977. Ultimul capitol din **Culoarea curcubeului**, intitulat “Vineri 6 mai” este edificator : în fața Mașinii Infernale, dinaintea Monstrului numit Securitate omul *trebuia* să devină, întâi : cârpă; apoi : aluat din care brutarii cu epoleți albaștri urmau să frământă, să coacă noua-pâine : *omul nou*, cel visat de generalii eternei Securități, de la Nikolski la Vlad.

Nu am fost la Pitești, dar am trăit ani, decenii, *cu* Piteștiul (chiar după ce am scris **Patimile...**), știu : cei trecuți prin reeducare **povestesc ce li s-a făcut lor** - dar **nu vor povesti** - fiindcă nu vor putea - **ce au făcut ei colegilor, prietenilor, camarazilor** - dar oare ei îi torturaseră?

Păstrînd proporțiile, așa se întîmplă și cu Piteștiul-la-scară-națională pus în aplicare *după* decretul de amnistie din 1964 : victimele nu pot povesti (în multe cazuri au uitat, pentru a se proteja) răul făcut colegilor de lanț. Cel ce va izbuti să înfrîngă spaima-rușinea din el și va povesti cum anume l-au prefăcut securiștii din om în ne-om, va fi, sînt convinși, nu doar un martor de încredere, nu doar un scriitor de seamă - ci un re-om, în acest peisaj dezumanizat de Securitate.

Oricât de oribile ar fi fost faptele celor din “echipa Țurcanu” - și au fost, vai cu excepția lui Eugen Țurcanu însuși, aceștia au făcut rău din constrîngere, sub amenințare - *adevărații și singurii vinovați fiind securiștii*. Oricât ar vrea ei, orice ar spune, nu toți “cetățenii” au devenit informatori. Chiar și cei ce până la urmă au făcut treabă murdară de turnători, ca Ivasiuc - au fost, mai întâi, victime. Tortionarii de ieri, cei care au zmulș declarații prin violență, prin tortură, acum pozează în justițieri, în “curați” - că, dragă-doamne, ei ar fi singurii ce nu au scris asemenea “lin-

geri ale cizmelor lui Ceaușescu”, cum pretinde C. T. Popescu. Ba au scris - prin tații lor, epoletații : securiștii au scris, asudînd (e grea, limba română, pentru un bou abia zmulș de la coada vacii) ; apoi, asudînd, i-au rupt în bătaie pe anchetați ; apoi, asudînd, i-au “convins” pe cei aflați între labelor să semneze.

De curînd am reîntîlnit o persoană cunoscută în urmă cu decenii. Mi-a cerut **Programul**, am discutat despre el - la un moment dat a spus:

«Propui să fie pedepsiți toți securiștii (nu propusesem pedepsirea *tuturor* securiștilor - nota mea), adineauri ai afirmat că Securitatea este Răul absolut... Nu sînt de acord - uite, tata a fost în Securitate : cum poți spune că tatăl meu a făcut parte din... Răul absolut ?!»

Am rămas fără glas. Nu la aflarea “amănuntului” : tatăl unei persoane cu totul simpatice fusese securist (nu știam, însă eu nu fac legătură de la... părinte la copil), ci pentru că dialogul nu mai era posibil. Și n-a mai fost : de atunci nu ne-am căutat, deși suntem vecini.

Mărturisesc : nu știu ce aș fi făcut cu viața mea dacă aș fi fost fiu de securist. Dar știu: n-aș fi raționat precum cunoștința din vecinătate. Probabil aș fi uzat de un artificiu : «De acord», aș fi spus, «Securitatea este o instituție rea, odioasă, condamabilă, însă crede-mă : tata era un om minunat !» - deci nu aș fi negat caracterul Securității doar *pentru că* tata era om bun - ci aș fi încercat să vorbesc de calitățile tatei, *în ciuda faptului că* era “în Securitate”.

Sînt însă ceea ce sînt, nici mai bun nici mai rău decât ceilalți “cetățeni”, vorba generalului sovietic Vlad(ov) [ciudat : justificat, deci apărat de un bun prieten al meu, și el victimă, nu doar a Securității, ci chiar a numelui Vlad]; am cunoscut NKVD-ul pe pielea mea, eu și ai mei până la a noua spiță, de la vârsta de (sub) cinci ani, din iunie 1940, iar din ianuarie 1949 am gustat, cu ce mai rămăsese din familia noastră (mama-tata-eu), mereu și mereu din binefacerile **Noului Organ, în fapt, prelungirea Ohranei, a Cekăi, a NKVD-ului : Securitatea.**

Așadar, în deplină cunoștință de cauză spun ce am mai spus:
Securitatea este Răul absolut.

Iar pe un asemenea rău nu-l combați cu ceaiuri de sunătoare, cu “dialoguri ca între intelectuali”. Și în nici un caz cu prișnițe dilemice.

Răul absolut se distruge. Răul absolut se zmulge până la ultima rădăcină și se arde - iar cenușa se îngroapă la cât mai mare adîncime : să nu se întoarcă, noaptea, în uniformă de securist.

1996

*

Scrisoare deschisă Către Românii cărora nu le este indiferentă soarta Bisericii Ortodoxe din exil

Paris, 7 mai 1996

Ceașescu înțelese rolul polarizator al Bisericilor românești din exil, statutul lor de insule de libertate pentru cei care-și părăsiseră țara înrobătă - în 1971 încercase, cu asentimentul autorităților franceze - vezi cartea lui J. Miloe: **La riposte** - să naționalizeze, să confişte și Biserica ortodoxă română din Paris (reuşise cu multe din Germania, USA, Canada).

Paricidul Iliescu nu face decât să continue politica de cucerire a bisericilor, moștenită de la tatăl său spiritual. Cu aceleași metode :

- mințind guvernele occidentale în legătură cu adevărata natură a politicii Bucureștiului - în continuare, totalitaristă, atee - cerșește “permisiunea” de a... recupera lăcașurile de rugăciune ale exilaților, “în interesul bunelor relații româno-(aici)franceze”...;

- atrăgându-i pe exilați spre rue de l'Exposition, în bunkerul ambasadei RSR, prin atingerea coardei nostalgico-naționale : ba un Blaga, ba o sarma ; ba oleacă de Enescu, ba un păhărel de Drăgășani, uite-l și pe Cercel (Petru), serviți și nițel Dracula !, prin promisiuni, prin șantaj, prin amenințări (oare ce fapte rușinoase vor fi ascunzînd dosarele cu care atâția bravi exilați, unii “eroi ai antibolșevismului” au fost întorși de băieții de la SRI, pseudonim al Securității ?) ;

- folosind fără rușine falsă : «Cine nu-i cu noi e împotriva noastră», apăsînd pe antirusismul visceral al Românilor, ilieștii au lansat următoarea judecată bolșevică de tip balcanic : «Dacă Biserica ortodoxă de la Paris nu trece sub oblăduirea Patriarhiei de la București, înseamnă că este ostilă românismului și României - fiindcă a cerut protecția Rușilor!»

Cine îndrăznește să vorbească de protecția Rușilor :

Cel care a studiat hidrotehnia stalinistă, în anii 50, la Moscova ?; cel care este acuzat - și nu a produs argumente

contrarii - de a fi membru al KGB?; cel care, *în decembrie 89, a cerut ajutor militar rusesc* ; în fine cel care, ca șef de stat (împreună cu premierul Petre Roman, a nu se uita !), *a încheiat Tratatul de pace cu Rusia, prin care România ceda, prin act, Basarabia și Bucovina răpite în 1940 apoi în 1944*: numitul Iliescu ?, cel vinovat de crime de sânge, el a lansat, imediat după fuga lui Ceaușescu, diversiunea cu “teroriștii”; ce a provocat moartea a mii de adevărați revoluționari ; el a chemat repetat, minerii pentru a teroriza embrionul de democrație din România - în fine, el a restaurat “comunismul suedez” pe malul Dâmboviței, distrugând ultimele veleități de liberalizare ale societății românești.

Acesta este activistul de partid îmbrăcat în piele de mioriță democrată ce vrea (pentru el și pentru ai lui : activiștii, securiștii) și Biserica română de la Paris. El și trepădușii din exil îndrăznesc să trateze dorința de libertate, de demnitate, de credință - și de românism - a exilaților ce nu acceptă controlul Bucureștiul drept... vânzare ?; drept închinare Rușilor ?

Din păcate, numeroși exilații români nu sunt mai breji decât Românii din țară : lipsiți de inteligență, lipsiți de curaj, se lasă șantajați, conduși de interese (dar ce interese : mizerabile !), se lasă momiți cu promisiuni de genul:

«Dacă ne ajuți în problema bisericii, ai să primești înapoi casa naționalizată...».

Vasăzică bravul exilat ce riscă să rămână pe veci un felon este “răsplătit”... cu ce i se furase de către aceeași comuniști ! O parte dintre foștii noștri prieteni au intrat în slujba Ambasadei, a Patriarhiei, a Comitetului Central de la Cotroceni, vehiculând, amplificând cretinismele din arsenalul dezinformării - ca mai sus-pomenita «Cine nu merge cu noi este cu Moscova!»;

Ba cine merge cu voi - este cu Moscova, fiindcă voi sănțeți de-ai lui Iliescu, deci de-ai minciunii, de-ai dezertării, de-ai trădării.

*

Paris, 2 iunie 1996

“ M o d e l e ”

Mi-a parvenit, prin șapte intermediari, din partea lui Dumitru Țepeneag, o sumă de tăieturi de presă, între ele și o pagină 3 din *România literară* (fără menționare a datei, probabil luna mai 96) cuprinzând un text de Gabriel Dimisianu : “«Modelul Iorgulescu» revizuit”. “Modelul (Dimisianu)” introduce o salutară doză de calm, de măsură, de ponderațiune, atât în piața-mare,

cât și în piațeta (ca să nu spun : scuarul) literatorilor în care s-a desfășurat “polemica Țepeneag-Liiceanu”. Atât de benefic efectul textului, încât o clipă (două, trei...) am regretat atacurile la adresa “Bătrânului Dimi” în acești din urmă șase ani... Din păcate, prima bună impresie s-a subțiat, s-a risipit, lăsînd la vedere urzeala - o cunosc : evitări, ezitări-aproximări (păcat vechi, obișnuință devenită a doua natură) și mai ales ne-spunerea a ceea ce se află pe toate buzele.

“Modelul Dimisianu” poate fi luat la primul nivel în partea finală a textului, în care deplânge, cu argumente, situația dramatică a clasicilor cumpărați-blocați de editori ce nici nu-i editează, nici nu-i... cedează. Altfel “triunghiul : Țepeneag-Liiceanu-Iorgulescu” a primit din partea sa un tratament căldicel, despre care nu se poate spune decât că este imparțial ; și că nu supără pe nimeni.

G. Dimisianu a descoperit de curând că prietenul său M. Iorgulescu s-a schimbat: “observ la el petrecîndu-se chiar sub ochii noștri, o redimensionare” ; “câte odată îmi pare a nu mai fi chiar el”. Spune că a scris articolul din *România literară* intitulat “Modelul Iorgulescu” în 1993, “când (...) a împlinit frumoasa vârstă de 50 ani” (firește, sînt gelos : n-am fost prieteni, dar colegi de facultate, colegi de *România literară* am fost : colegul meu cel colegial, Dimi n-a scris nici două rînduri când am împlinit și eu - ca tot creștinul : 55 ani - apoi chiar “frumoasa vârstă de 60 ani”...). Așadar, atunci (în 1993) Iorgulescu era “Modelul Iorgulescu” (să nu se mai apere de Alexandru George : nu are ce apăra). Iată ce a apreciat la Iorgulescu până la a-l declara model - revizuit: “claritatea exprimării, dinamismul, spiritul combativ, capacitatea de a se mobiliza integral și repede pentru atingerea unui scop...”

Modelul are însă și calități trecute sub tăcere : i le cunoaște din 1970, de când Iorgulescu a fost adus de Breban de la *Munca la România literară* :

Labilitatea profesională :

- atîta vreme cât Breban i-a fost șef, Iorgulescu a scris despre el ca despre un clasic în viață ; de cum a fost debarcat (pentru declarația curajoasă din 1971 - de niciun C.C.-ist imitată), sub pana Modelului, Breban și-a pierdut, fulgerător, nu doar geniul, dar și talentul...;

- sub directoratul lui Ivașcu, Mircea Modelescu a scris multe articole de fond la *România literară* - câte, domnule ? foarte multe! - nu mai multe decât Dimisianu (însă nu Dimisianu ține cursuri de etică de la tribuna *Dilemei*, departamentul american) ;

- prin anii 1984-85, Modelul Mircea Iorgulescu a compus, cu

“material” auzit, de el personal - cu urechile-i proprii -, la Europa liberă (în emisiuni necunoscute Monicăi Lovinescu - altfel nu s-ar explica entuziasmul D-sale, pentru texte alcătuite din ciupeli și din ale mele, dar neindicând apartenența, apoi promovarea “colosalului eseu”), compilația trimisă la Paris, prezentată ca “originală”, curajos semnată : “Negrescu”- că tot scrisese el un excelent eseu despre Caragiale și, se știe : cine intră în Nenea Iancu nu mai iese din personaje (Iorgulescu din Farfuridi nemuritorul, cel cu semnătura... anonimă) ;

- nici înainte, nici în ultimul ceas (1989) nu i s-a întâlnit iscălitura pe vreun text de solidarizare ori de protest individual - fie dat... anonim - de unde va fi știut că Radio France International, BBC, Europa liberă nu angajează “persoane care să fi făcut politică, deci scandal în România”- vezi Tănase, Țepeneag, Goma - ci numai “tovarăși cuminți, ce nu ne-au creat probleme în țară - dimpotrivă”: Gelu Ionescu, Hurezean, Papilian?;

- “rămas” în toamna lui 89, după un stagiul la Radio France, Iorgulescu s-a... detașat, uns, la Europa liberă. După modelul celorlalți curajoși (Gelu Ionescu, Hurezean, Raluca Petruțian - și *altele*), anonimul autor al articolelor de fond și farfuridul ciupitor cu urechea Negrescu-Iorgulescu a început să deie compatrioților lecții de ne-scobit în nas, de luciditate, de curaj - de rectitudine morală.

Fără ca labilitatea profesională să dispară, a devenit din ce în ce mai evidentă (nu și pentru Gabriel Dimisianu) **labilitatea etică**:

- după alungarea guvernului Roman de către aceiași mineri ca și în 13-15 iunie 1990 (când ministrul Pleșu *nu* demisionase în semn de protest împotriva barbariei organizate de puterea neo-vetero-comunistă), Iorgulescu a făcut, la microfonul Europei libere, elogiul demisiei-la-intelectualul-român, pornind de la... *demisia lui Pleșu - sublimă, dar... neadevărată* : ministrul Culturii lui Iliescu plecase dimpreună cu Roman, ca să zicem așa, prin dare-afar’ și nu prin demnă și protestatară... demisie ;

- G. Dimisianu nu vrea să vadă (să mă exprim ca el : nu pare a fi băgat de seamă...) că, de la înființarea periodicului diversionist *Dilema*, Iorgulescu este unul din stâlpi (dealtfel, aiureala cu “demisia” a fost, ca și celelalte intervenții pedagogizatoare, publicată în organul Fundației România, continuatoarea, prin Buzura, a politicii lui Cîndea). Același Buzura despre care chiar Iorgulescu îmi spunea că, aflat la München, în 1989 cu misiune de turism și dezinformare (trăgînd la legătura lui și a Blandienei : Hurezean), a declarat : «Problema noastră nu-i Ceaușescu -

problema noastră : Ungurii !», G. Dimisianu refuză să vadă că, de la înființarea *Dilemei*, publicație diversionistă a Cotroceniului, Iorgulescu a fost unul din tovarășii de nădejde ai organului Fundației România - despre care multe se pot spune, însă că ar fi neutră, echidistantă, curată - culturală - ba.

Știu de ce G. Dimisianu “nu prea pare a băga de seamă” nici *Dilema*, nici Fundația cîndeasco-buzurică : și aparatul de el, Țepeneag a publicat la Fundația Culturală Cotrocenă - al cărei director de onoare este un anume tovarăș Ion, fost director simplu al Editurii Enciclopedice, mai zis și : Iliescu...

De curînd răbdarea (și prietenia) lui Gabriel Dimisianu nu mai suportă “schimbarea lui Iorgulescu”:

“...între-o intervenție trimisă în grabă ziarului *Adevărul*”, scrie el, “după ce o citise mai întâi la Europa liberă și a afirmat că numele celor 21 ar fi «înnobilat» (ghilimelele îi aparțin) un Apel care nu izbutește altceva decât să omoare ideea de memoriu al intelectualilor și, totodată, să facă jocul forțelor ce se împotrivesc, de doi ani candidaturii lui Gabriel Liiceanu la intrarea în Consiliul de administrație al Televiziunii”. Chiar dacă nu a folosit ghilimelele citării, am încredere în G. Dimisianu : a redat fidel gândirea lui M. Iorgulescu - nu doar cea recentă, cum crede și cum încearcă să ne facă și pe noi să credem, ci gândirea-i consecvent-labilă exersată sub bagheta lui Ivașcu.

Mirarea mea nu vizează neobrăzarea Anonimului Negresc cel care îndrăznește să dea altora note în chestiunea ideii de memoriu al intelectualilor, ci mă miră mirarea lui Gabriel Dimisianu : de ce s-o fi mirînd ? Au nu-l cunoaște ?, nu știe că Modelul are, precum soarele, și pete (și încă mari și late și negre - de la pseudonume) ? Abia acum, în acest an 1996, când a publicat diatriba cu pricina în *Adevărul* (de ce la *Scînteia* serie-nouă : au *Dilema* pleșnică să nu-i mai ajungă ?), a aflat G. Dimisianu **cum gîndește, deci cum scrie M. Iorgulescu : în funcție de interesele prezentului** ? Care ar fi acelea, în prezent ?- nu mă interesează în amănunt, m-am lecut de întrebări retorice încă din toamna anului 1971.

Faptul că Modelul lui G. Dimisianu reușește performanța de a ataca pe cineva... al cărui nume îl trece sub tăcere (Țepeneag) nu e de mirare. Unul dintre motive ar fi (chiar este !) : Țepeneag, în țară, în exil s-a manifestat sub propriul nume, a făcut... scandal (deci și “politica”, mai apoi oportun detestată de el însuși), a scos o revistă, a promovat scriitori români ; Iorgulescu, după o viață de autor de articole de fond - *nesemnate* - viață în care nu s-a solidarizat cu nimeni, n-a semnat vreun protest public, a trimis Monicăi Lovinescu un rezumat al altor emisiuni decât

Teze și antiteze la Paris - iscălit cu pseudonim - a ajuns predicator de la amvonul Europei libere, de unde răspândește neostent neadevăruri și nesimțirisme, obraznicii și prostiisme.

Știu ce l-a mâniat pe anonimul plagiator pe unde scurte, într-atât, încât l-a atacat pe Țepeneag ; știu, dar nu-mi dau osteneala să aștern pe hârtie motivul (sordido-culturnice) ; nu-mi voi spune părerea nici despre “polemica Țepeneag-Liiceanu”, penibilă peste măsură. Nu mai sânt în relații cu Țepeneag, dar am suferit din pricina “prestației” sale tembelizuale - strălucit egalată de a interlocutorului, cel care la o acuzație, dealtfel neargumentată, a dat replica de antologie :

«În acești șase ani când dvs. cum spuneți când v-ați prezentat, veniți o dată pe an în România, în acești ani eu am scos 500 de titluri și am scos 6 milioane de exemplare» (s. m.).

La acest argument cantitativicesc aduc și eu o cantitativă rectificare : nu 500 de titluri, ci 499 : volumul meu **Culoarea curcubeului** (solicitat de scoțătorul Liiceanu în februarie 1990) a fost parțial tipărit, parțial distribuit, retras de pe piață, iar după doi ani, trimis, tot de editorul Liiceanu, la topit.

Așadar, eu nu am fost **scos**, ci... *topit* - **de Liiceanu**.

Am încercat în aceste rânduri să-i atrag atenția lui Gabriel Dimisianu că, la vârsta noastră, la profesia noastră, nu șade bine să facem pe neinformații, pe naivii, pe inocenții, pe virginii; nu se cade să ne prefacem că abia alaltăieri am aflat, nu neapărat cine era cu adevărat “prietenu” - ci ceea ce făcea el, când porcării făcea.

Cât despre declarația à propos de integrarea în Franța, de faptul că el (Iorgulescu) se simte acasă la Paris - dreptul lui să spună orice și contrariul (că Pleșu a demisionat din guvernul Roman ; că scrisoarea celor 21 “face jocul forțelor ce se împotrivesc candidaturii lui Liiceanu”- ca să vezi unde se ascundeau jucășele forțe potrivnice lui “Liiceanu, cel mai tânăr filosof român”, cum atât de exact îl portretizează Virgil Ierunca) ; deasemeni dreptul meu de a nu-l crede pe Iorgulescu : am avut numeroase probe viceversice. Oricât s-ar legăna Dimisianu cu speranța că un om care a fost o viață întreagă incorect, necinstit, duplicitar, interesat, fricos poate deveni, brusc, din-contra): aici nu este cazul...

Drama lui Iorgulescu - adevărată dramă - este aceea că... în 1989 s-a grăbit (cu trei luni) să rămână în Occident. Trei luni dac-ar mai fi rămas (în România), acum Gabriel Dimisianu n-ar fi fost subalternul lui Manolescu, ci adjunctul lui Iorgulescu. Ar fi fost mai bine ? Mai rău? Pentru Bătrânul Dimi: tot aia : tot el, eternul-adjunct ar fi făcut *România literară*.

Și pentru mine ar fi fost - este - tot aia : ce mi-e Tanda, ce mi-e Manda: tot ucenici ascultători ai lui Ivașcu.

*

Paris, 9 august 1996
(*Timpul* pe luna mai 96...)

În *Timpul* pe luna mai 96, Dl. Val Condurache, în textul “Pe banii noștri” scrie negru pe alb :

(...) “Nu știu dacă romanul d-lui Țepeneag ar fi adus la faliment editura Humanitas, nu am o imagine prea clară despre piața de carte din România. Știu că și dl. Paul Goma a incriminat editura Humanitas de topirea unei părți din tiraj. O spun, deocamdată în șoaptă : și dl. Țepeneag și dl. Goma au, în România, un public destul de restrâns. Ei nu sînt în situația de a negocia, cu trei edituri deodată, încheierea unui contract. Autori stimabili prin efortul lor, fie estetizant, fie politic, ei nu sînt populari (...). Nici unul nici altul nu scriu cărți «vandabile». Editura care investește în ei nu-și propune să câștige ceva, nici măcar să-și scoată banii : e bucurioasă dacă nu a pierdut prea mult”.

Fragmentul citat cu fidelitate este simptomatic pentru confuzia, amalgamul, delirul de care au fost cuprinse condeiele unor scriitori practicînd (de la 89 !) jurnalismul. Iată :

1. Eu nu contest afirmația D-lui (bine: d-lui) Val Condurache : “Dl. Țepeneag și dl. Goma au, în România, un public destul de restrâns”. Nu o contest, pentru că sînt un om normal și, după ce m-am informat, accept și afirm (și aici) în cunoștință de cauză. Plictiseala : autorul afirmației (din *Timpul*) tocmai ne asigurase - re-citez : “nu am o imagine prea clară despre piața de carte din România” - ceea ce nu-l împiedecă de a propune lectorilor însetați de informații demne de încredere provenite din surse oneste (și, desigur, la rîndu-le, informate) o imagine falsă, deformată - și deformatoare.

Din această “ușoară contradicție - peste care trec”, cum ar spune un personaj de-al lui Caragiale (din ce în ce mai... actual), se naște întrebarea - naivă, recunosc : dacă un scriitor-jurnalist nu are “o imagine prea clară” despre ceva - cum poate explica cititorilor limpezimea aceluia ceva (pe care el nu și l-a explicat vreodată și nici nu are de gând să o facă în viitor) ?;

2. Dl. Val Condurache scrie - re-citez : “Știu că și dl. Paul Goma a incriminat editura Humanitas de topirea unei părți din tiraj”.

Cum să nu știe (contrariul ar fi fost de mirare : doar *Timpul* a publicat scrisoarea către Liviu Antonesei în care mă plângeam de editorii Liiceanu, Sorescu, Saka ? Are perfectă dreptate Dl. Condurache : am incriminat topirea - însă nu “a unei părți din tiraj”, cum scrie D-sa, (“cel care nu are o imagine prea clară despre...”), ci : **a cvasitotalității tirajului, retras de pe piață și depozitat din iunie 90 până în iulie 92.** Fiindcă în România, țară fără cărți, să distrugi cărți - oricâte “imperative economice” ar fi invocate - este o crimă. Revenind : dacă a avut vreo îndoială în privința acuzației mele, ar fi trebuit să i se risipească : poate D-sa afirma cu mâna pe inimă că a văzut, la Iași, măcar coperta acelei cărți, scoasă de Humanitas, în iunie 1990 ? Firește, nu-l întreb dacă a și răsfoit-o, (nici vorbă s-o cumpere), eu fiind, vorba D-sale, un scriitor nevandabil (în traducere : *care nu se vinde*) ; și firește, aici nu este vorba doar de cartea mea - ci de **o carte** ;

3. Maniera (era să spun : stilistică - bine : stilistică să fie) a D-lui Val Condurache de a folosi termeni cu sens viciat (în românește, *a incrimina* a căpătat și accepția de a acuza pe nedrept), de a trece la altceva, fără a fi explicat afirmațiile precedente (de unde, dacă nu are o imagine prea clară ?), îl conduce pe cititor la “concluzia” - cea care mă privește pe mine : Goma l-a acuzat (pe nedrept) pe Liiceanu de a fi distrus doar “o parte din tiraj” (dar nu spune, Doamne-fereste, al cărei cărți - spun eu, din nou : **Culoarea curcubeului**, volum de mărturie despre 1977, moment în care scriitorii români aprobau “sugestiile” partidului și ale Securității privitoare la drepturile omului - ei, da : și ale scriitorului... agitate de doar doi caraghioși, vorba lui N. Manolescu : Negoîtescu și Goma). Or Goma, scriitor ne-vandabil, este și ne-credibil, fiindcă... nu este în situația de a negocia, cu trei edituri deodată, încheierea unui contract ! Ce legătură va fi avînd Goma cu “*negocierea (cu trei edituri !)*” - numai Dl. Val Condurache știe - cum să nu știe, dacă a scris negru pe alb că nu prea are o imagine clară despre ceea ce scrie...

Citind produsele jurnalistice ale prea-multor scriitori (care până la 22 decembrie fix nu făceau, Doamne-fereste, “politică” - ce, erau proști ? - iar când li s-a dat voie de la primărie au crezut că, din moment ce ei scriseseră o viață-ntreagă la masa lor de brad, ce mare scofală să scrie și la gazetă!), nu mă pot împiedeca să-mi aduc aminte ce spunea Caragiale - în urmă cu un secol - despre jurnalistul la român...

Cum sîntem citiți (mie-mi spui ?), las nescrisă, aici, spusa lui Caragiale - cutremurător de actuală.*)

P. G.

*) Fragment dintr-o scrisoare adresată lui Liviu Antonesei, spre publicare, în *Timpul*. Redactorul șef mi-a răspuns, prin poștă, că el nu face nici un fel de cenzură, *deci nu va publica acest drept-de-răspuns* dar are să-i arate lui Val Condurache pasajul de scrisoare privindu-l...

Drăguț, prietenul Antonesei: ar fi putut să nu-publice dreptul de răspuns, totodată să nu-mi comunice că îl va arăta lui V.C.

Motiv pentru care reproduc aici esențialul. Ca să rămână, undeva.

*

Paris 11 septembrie 1996

C ă t r e c o m p a t r i o Ț i ,

A venit momentul să declar : nu mă mai consider candidat la alegerile prezidențiale din România acestui an 1996. Nu am nici o șansă, iar menținerea candidaturii ar perturba (nu cu mult, recunosc) opoziția.

De ce îmi retrag candidatura depusă la 21 martie 1995 ?

1. În douăsprezece luni nu am izbutit să tezaurizez decât ceva mai mult de o sutime (!) din cele 100.000 adeziuni necesare oficializării candidaturii (faceți Dvs. calculul - veți afla **câte...**);

2. Dacă ciocoi vechi și noi (comuniști rușinoși, securiști deghizați, activiști extrem de activi, etc.) m-au agresat după așteptări, cu mijloace cunoscute de decenii - mărturisesc, m-au surprins atacurile “opoziției democratice” : prompte, violente, lipsite de inteligență. Chiar de a doua zi, Horia Rusu mi-au prezis un eșec răsunător (ce gură de aur !), iar Corneliu Coposu a găsit suspectă candidatura unuia “aflat de prea multă vreme în afara țării”- comparase cei 18 ani ai mei “în afara țării” (ce expresie bine aleasă: ai zice că provine din dotarea Securității eterne) cu cei 55 ani ai lui Ion Rațiu, la Londra - din 1940, aflător cum nu se poate mai înăuntrul patriei române...;

3. Scopul, dealtfel mărturisit al **Programului** prezentat de mine în 21 martie 1995 : de a provoca o tresărire (de ce nu : o deșteptare) a Românilor, spre o dezbatere la înălțimea ce o merită, după cinci decenii de strâmbătăți, de suferințe ; de a-i determina pe candidații din opoziție (chiar și pe cei din Comitetul Central al PCR) să-și structureze programele, nu pe numărul de poduri promise a fi construite (dar bine-nțeles că este mare nevoie de poduri - ba chiar și de șosele), ci pe problemele redresării națiunii și a omului din comunitate : integritatea teritorială, justiție față de victime (și de călăi), reabilitarea

instituțiilor și a structurilor distruse de comunism: familie, învățământ, sănătate - deasemeni, posibilitatea pentru români de a se pronunța în libertate, în cunoștință de cauză asupra chestiunii monarhiei constituționale.

Or nu s-a semnalat nici o dezbatere de idei - în sensul așteptat-imaginat de mine: candidații (vorbesc numai de cei din opoziție) s-au cantonat într-o fricoasă, tremuricioasă atitudine a celui ce nu vrea să-l supere pe Alegătorul Suveran - **cel care-i dă** votul (așa cum, înainte de 89, partidul îi *dădea*: ulei, săpun, ba chiar și funie!).

Fără legătură cu această ultraprovincială (și violent reacționară) concepție, dinspre Casa Regală - prin prieteni ai mei ! - au venit semnale dintre cele mai îngrijorate și îngrijorătoare - firește, nu pentru Rege: pentru România. Or cine a binevoit să citească **Programul** prezentat de mine a înțeles că pledam pentru reîntronarea Regelui. Nu mai pledez.

Acelor români care s-au declarat susținători cu sinceritate ai **Programului** - mulți dintre ei cu satisfacția de a-și putea prezenta, nu doar opțiunea între da și nu, ca în momentul votării - ci **motivația** atitudinii lor - le mulțumesc, îi felicit pentru modul nealterat de a gândi, de a simți, de a vedea viitorul României. Acestora le sugerez să-și mute speranța la alt candidat al opoziției anticomuniste.

Ceea ce nu înseamnă deloc arătare spre Emil Constantinescu - geologul blandian, acela carele, gândindu-se la viitoarea echipă, nu are în vedere, mai întâi, un prim-ministru, un ministru al Economiei, al Sănătății, al Agriculturii - nu !; ci, pe șeful serviciilor secrete (de informații), în persoana lui Măgureanu ! Acestui securist, anticomunistul Constantinescu (dimpreună cu anti-comunista Zoe Petre, fiica lui Condurachi - alt anticomunist notoriu) i-a creat o catedră la Universitatea bucureșteană.

Ceea ce ar însemna că arăt discret înspre Nicolae Manolescu...

Adevărat, are și el mari păcate : imediat după Prima Mineriadă i-a luat lui Iliescu un interviu (în care i se adresa cu **Om**ul - cu o mare...); l-a însoțit pe același Iliescu în vizita oficială din Coreea (de Nord ?) ; în vremea din urmă s-a arătat favorabil unui “cartel” cu partidul lui Petre Roman (el fiind literat, nu geolog, a găsit un termen mai îmbrobodit decât : *coalțiie*)... Nu merg întru slăvirea calităților lui Manolescu până unde a mers Monica Lovinescu - citez : “N-a fost membru de partid”, și nu doar fiindcă eu am fost, din 22 august ‘68 până... a treia zi - ci pentru că această “colosală” însușire (alt citat, indirect acesta, tot din Monica Lovinescu) nu-l împiedecase deloc

(dar deloc !) pe criticul literar N. Manolescu să scoată în 1965, împreună cu proletcultistul Dumitru Micu, trogloditul volum: **Literatura română de azi. 1944-1964** ; ne-membria de partid nu-l împiedecase deloc să scrie elogios despre cărți ale călăului culturii române din acel prezent : Dumitru Popescu-Dumnezeu ; despre inexistentul literator - dar vajnic activist - Dinu Săraru, ca să nu mai vorbim de tăcerea asurzitoare păstrată în timpul Teroarei Comuniste de “Directorul de conștiință Manolescu” (bașca ne-membru de partid !) - tăcere ce nu a durat, ca la ceilalți grozavi rezistenți-prin-cultură cu bilet de voie de la Brucan până la 22 decembrie 89 - ci până în... martie-aprilie 1990, când a devenit șeful *României literare*. După ce a polemizat cu Paler și cu Eugen Simion - el apărînd “neimplicarea politică a scriitorului” - intervievîndu-l pe Iliescu (și legitimîndu-l pe criminal și pe impostor) a avut revelația politicii ! Atunci a descoperit că poate scrie chiar și “comentarii politice”! (de ce nu cronici sportive?) - el, apoliticul (dacă n-a fost membru de partid...).

Dar, vorba mult-citatei Monica Lovinescu :

«Ai altul mai bun ? N-ai !»

În comparație cu Constantinescu, Manolescu este un bunișor candidat. Nu va fi el președintele ideal, dar măcar are o inteligență normală în România des-creierată de comunism - spre deosebire de Constantinescu. Apoi : nu este trepădușul Blandienei și al Măgureanului, nici trista improvizație a strategiei de senectute a regretatului Coposu.

Îi salut pe toți cei ce m-au susținut, pe cei care nu m-au susținut - pe toți cei ce, votînd pentru un candidat, se vor gândi, mai întâi la România, abia apoi la „situația” promisă lor de cutare candidat.

Pe curînd - la alegerile viitoare (în anul 2000?).

Până atunci, pentru că tot n-aveam altul mai bun (am citat, pentru ultima oară, din Monica Lovinescu), să ne gândim la Nicolae Manolescu.

*

Paris, 2 octombrie 1996

Către redactorul-șef al revistei 22, București

Doamnă,

Ați publicat în revista 22 nr. 38 (344) din 18-23 septembrie 1996, în paginile 12-13 textul meu **Către compatrioți** (datat: 1 sept./ 96, prin care anunțam renunțarea la candidatură). L-ați prezentat într-o manieră pe care o uitasem, deși face parte din

stilul Dvs. inimitabil, înspăimântător de original de a face gazetărie. Pentru cititorii care nu au auzit de mine, nici de ale mele :

Am trimis, pe data de 1 septembrie a. c. și revistei 22 textul, cu specificarea: “pentru informare și, eventual, publicare”. Până aici toate bune. Că l-ați publicat abia în numărul din 18-23 septembrie, nici o supărare: nu ați putut mai devreme. Însă privind, deschise, paginile 12 și 13, apare vădită intenția Dvs. de a nu-mi publica textul trimis, decât încadrat, având replicile alături, la îndemână (pentru uzul cititorilor considerați de Dvs. analfabeți, sau cumpărători ai unui singur număr al periodicului) - firește, totul sub titlul “POLEMICI”.

Nimic nou sub soarele gazetărismului ce-l practicați alegeru de peste șase ani (de unde îl veți fi învățat; din câte știu nu ati fost cursantă la “Stefan Gheorghiu”, se vede că v-a fost trecut - de la mână la mână - în cursul coabitării cu membrul CC al PCR Bălăiță, individul care fusese trimis la Stockholm împreună cu al individ auxiliar al organului, Țoiu, pentru a-l convinge pe editorul Coeckelbergs de a nu scoate în traducere cartea mea, **Gherla**). Drept care ultimul meu text publicat de Dvs. în revista 22 (15-21 decembrie 1993) : *o scrisoare adresată Gabrielei Adameșteanu* s-a văzut încadrat/ă de “replici”- dealtfel titlul generic suna: “REPLICI INCOMODE”- accentul căzînd, nu pe ceea ce spuneam eu, în propoza, incomod pentru editorul Liiceanu, topitorul-șef al cărții de mărturii **Culoarea curcubeului**; “incomodatul” trebuia să fiu eu, de *riposta* dată mie simultan cu *propoza*: “replicile” lui Liiceanu, distrugătorul de cărți (care nici din greșeală nu răspundea la acuzație!) și a Gabrielei Adameșteanu, apărătoarea (distrugătorului) de “calomniile mele”.

...Și ce importanță mai are că în ziua de 24 septembrie 1996, la Die (Drôme), revenind asupra a ceea ce ați scris - și ați pus în pagină în 22 - în numărul din 15-21 decembrie 1993 - mi-ați spus:

«Da, băi, ai avut dreptate, atunci, în legătură cu cartea...» - sublinierea îmi aparține.

Nu mă consolează recunoașterea : “atunci” (când am avut dreptatea-cu-cartea), mă aflu în derută, nu mă mai orientam în timp, nu realizez ce mi se întâmplase : redevenisem, ca pe timpul lui Ceaușescu, un scriitor interzis (dar a cărui singură carte tipărită fusese retrasă din comerț, nu și distrusă)?; în ce timp trăiam, acum (Ceaușescu murise, însă nu doar Păunescu striga : «Trăiască Ceaușescu !») eu, victimă, mă trezisem... și topit și calomniator (înjurător, în limba Dvs.) : îndrăznisem să-l calomniez pe intelectualul Liiceanu, acuzîndu-l că-mi distrusese **Culoarea curcubeului!** - dar unde mă trezeam eu? În acest timp

el, vinovatul, poză în victimă neprihănită a calomniilor mele, iar Dvs., Doamnă, în Arhanghel omonim. Nimic (nici chiar acceptarea tardivă, orală, de la Die - deci, contestabilă, la nevoie) nu mă poate consola: dacă din martie 1970, când am fost interzis, până la 20 noiembrie 1977 (data plecării din România) prietena Gabriela Adameşteanu m-a evitat cu o grijă soră cu isteria, ca să nu i se păteze dosarul, măcar adoptase tactica Românului-curajos: n-a vede, n-aude, nu ştie nimic, face cultură, nu politică... Însă după 22 (!) decembrie 89, când mie, scriitor inexistent în limba mea vreme de douăzeci de ani, îmi distrug cărţile, nu comuniştii, ci anticomuniştii (Liiceanu, Sorescu), iat-o pe prietena mea, scriitor şi nu oarecare, curajos-neutră pe vremea fiorosului Ceauşescu, acum, sub dulcele Iliescu, **sărind în apărarea distrugătorului de carte**, punând publicaţia 22 (pe care, orişicâtuşi, nu a moştenit-o pe linie paternă) în slujba lui **Liiceanu, distrugător de carte nedifuzată, în România, ţară fără cărţi**.

La o adică, fosta mea prietenă va putea spune :

«Ce mai vrei, doar am recunoscut că, atunci, ai avut dreptate?!»

Numai că, aşa cum nu-am întrebat-o nimic în aceşti trei ani, n-o voi face în cei ce vor să vină.

Doamnă,

Nu aţi publicat textul meu, decât pentru a oferi celor “înjuraţi” de mine oportunitatea de a-mi da replica - pardon, de astă dată : de a... polemiza cu mine. Că această blindare, pe lângă rău-obiceiul mahalagesc, este o manie a Dvs., o vădeşte chiar prima frază din textul lui Nicolae Manolescu :

“Vă mulţumesc că-mi daţi posibilitatea de a citi cu un ceas mai devreme scrisoarea deschisă a lui Paul Goma şi de a face câteva precizări” (subl. mea, P.G.).

(Încă o dată: unde, de la cine aţi învăţat asemenea apucături găinăreşti? Şi eu, care chiar credeam că sunteţi nepoata lui Dinu Adameşteanu!)

Re-rezum : nu aţi publicat textul meu, decât **după** ce au fost gata toate replicile. M-aţi surprins - şi de astă dată. Uitasem (om sânt şi eu...) că aveţi asemenea obişnuinţe antijurnalistice. Trimisesem textul la mai multe publicaţii : unele l-au reprodus, altele ba - însă niciuna nu a pus în scenă publicarea în maniera Dvs. (fiţi sigură : sânteţi unică...).

Nu am ce răspunde... răspunsurilor semnate de Emil Constantinescu şi de Zoe Petre. Nici unul nici alta nu se opresc la acuzaţia (nu doar a mea) limpede formulată : **doi anticomunişti aflaţi în fruntea opoziţiei democratice fac totul pentru ca**

Măgureanu, produs al monstruoasei Securități, să aibă catedră la Universitatea bucureșteană. Acesta era/ este fondul problemei (după cum fondul problemei în urmă cu trei ani, în 22 era **distrugerea cărții mele de către Liiceanu**) - nu altul. Și mai pe scurt, ca să înțeleagă până și Zoe Petre :

Cine este cu Măgureanu este împotriva poporului român.

Lui Nicolae Manolescu am să-i răspund, respectând punctele D-sale - mai întâi reproducându-le :

“1) În interviul luat președintelui Iliescu, în 1990, nu m-am adresat interlocutorului meu cu «Omul cu o mare», cum afirmă (nu acum pentru întâia oară) d-l Goma. *Preluam declarat o sugestie a d-lui C. Țoiu...*” (subl. mea, P.G.). Și : “Mă miră faptul că unui cititor atât de fin ca dl Goma i-a scăpat diferența (materială și morală) dintre cele două enunțuri” - acestea au fost citate din N. Manolescu.

Fiind la Mirări : naivul de mine se miră pentru faptul că N. Manolescu răspunde la întrebări ce nu i-au fost puse, ori sunt cu totul în afara chestiei. (Ce ar trebui să fac: să-mi explic această diversiune grosolană prin faptul că și el este oltean, drept care și-a schimbat numele în Manolescu, nu a rămas Apolzan? Oltean ca Dvs., Doamnă, ca Liiceanu, ca Sorescu? Ca Monica Lovinescu și ca Ierunca? Dar eu nu împart oamenii după provincii, după etnii - ci după **fapte**).

Fondul-problemei fiind : *el, cel mai autorizat critic literar, director al celui mai prestigios periodic formator de opinie se grăbește să-i ia interviu lui Iliescu, încă neconfirmat ca președinte și cu mâinile stropite de sângele victimelor minerilor săi.*

Aceasta este eroarea lui N. Manolescu : prin prestigiul său, angajînd și notorietatea revistei *România literară*, publicînd interviul la 5 iulie 1990, și-a arogat dreptul de a absolvi un criminal caracterizat ca Iliescu (dacă pe culturalul Manolescu nu l-a durut inima de victimele minerilor, să-și fi adus aminte de Biblioteca Universitară și de Muzeul Național, incendiate din ordinul aceluiași), de a-i acorda certificat de bună purtare, spălîndu-l de păcate.

Acesta este fondul problemei - cât despre neatenția cu care am citit interviul luat lui Iliescu, recunosc : am fost atât de neatent, încât *nu am găsit numele lui Țoiu acolo unde nu era scris. Acest nume (scos din mânecă ?) apare abia acum, aici, în revista 22, 18-23 septembrie 96* (și dacă l-am psihanaliza pe Manolescu ?) ; nici cititorii nu vor da de sursa Țoiu, în schimb vor găsi, negru pe alb (în *România literară* din 5 iulie 1990) : “Omul cu o mare” - oricâte piruete scrobit-șifonate ar schița Catindatul Indignat ;

“2) **Literatura română de azi** nu e câtuși de puțin «un volum proletcultist».”

Încă o afirmație iresponsabilă (îmi aduce aminte de repausatul Ivasiuc). Dacă “nu e câtuși de puțin un volum proletcultist”- să-l reediteze!, D. Micu ar fi fericit... Ori să-l publice în foileton, în *România literară* - cititorii ar constata cât de “neproletcultist” este;

“3) N-am comentat nici un roman al d-lui Dinu Săraru”.

Este înduioșătoare (în final, întristătoare) fuga lui N. Manolescu de adevăr. Nicăiri, niciodată nu-l acuzasem de a fi comentat “*un roman al d-lui Săraru*” (subl. mea, P.G.), ci așa cum poate vedea cititorul (de astă dată mulțumiri Gabrielei Adameșteanu pentru alăturarea textelor!), am grafiat, limpede : “...*nemembria de partid nu-l împiedecase să scrie scandalos de elogios despre (...) inexistentul literator dar vajnic activist : Dinu Săraru*”. Aici N. Manolescu se apropie de N. Breban: ca și acela mai întâi falsifică bine-bine citatul, apoi îl combate - puternic ! ;

“4) «Elogiile» pe care le-aș fi adus literaturii d-lui Dumitru Popescu (subl. mea, ca și mai sus, la “*dl. Săraru*”) nu există decât în amintirea d-lui Goma : *cele două cronici* (s.m.) pe care le-am consacrat romanelor acestuia încercau să fie exacte și erau foarte rezervate... *În cronicile mele era vorba despre cărți și despre autori, fără altă discriminare decât cea estetică. Funcția politică a d-lui Popescu din acel moment nu intra în discuție*” (subl. mea, P.G.).

Aceeași evitare a adevărului, prin exact aceleași manevre diversioniste intrate în sângele rezistențelor prin cultură : ca și în cazul lui Măgureanu ; în al lui Iliescu (bine : îl pun și pe D-l Săraru - hai să-l adaug și pe alt domn al lui Manolescu : “*d-l*” Vasile Nicolescu - comentat și el favorabil, tot în numele “nediscriminării - decât estetice”) : în legătură cu Dumitru Popescu-Dumnezeu, i-am reproșat lui Nicolae Manolescu **indiferența etică** ce l-a făcut să-i ia în seamă, să dialogheze public - deci să-i legitimeze (tot public) - cu inși profund odioși care au tiranizat exact cultura pe care o făcea Manolescu (nu mai este nevoie să spun pe cine și ce a tiranizat Organul măgurean).

În acești aproape șapte ani de când îl interpelez (din momentul iresponsabilului interviu luat lui Iliescu, imediat după Întâia Mineriadă, în iunie 1990) N. Manolescu îmi dă replica pentru prima oară (desigur, va fi și ultima). Fiindcă el nu dialoghează decât cu persoane ce nu-l vor întreba, ele, de sănătate - ca Iliescu, Voican (cele cinci pagini de revistă puse la dispoziția sfertodoc-tului clytorindic, în *România literară*, pentru a se lăbărta cu

“Scrisoare către Paul Goma” fiind, în fapt, continuarea interviului cu Iliescu), iar în cazurile de excepție - ca acesta - când, în sfârșit, catadicsește să dea replica, o dă (foarte) alături.

Nicolae Manolescu a avut dreptate să se simtă atins de afirmația mea în legătură cu “inteligența normală” a d-sale. Aș fi putut căuta alt termen, însă, în text, nu Manolescu era subiectul logic, ci renunțarea (mea) la candidatură. Aș fi putut formula astfel: “Nicolae Manolescu are o strălucită inteligență - dar cu eclipse (cu lipsuri, ar zice un tovarăș, chiar nemembru de partid ; cu găuri; cu pete - tărcată, ar zice un altul aplecat spre sinteze...)”.

M-am mai exprimat despre aceste cusururi structurale ale strălucitului estetic, pentru că ele țin de etică, : când se ocupă de cărți, să le spun: normale (nu ca ale lui Popescu-Dumnezeu, Vasile Nicolescu, Săraru) poate fi strălucitor (de inteligență indiferent - și inutilă) ; când scrie “fără altă discriminare decât cea estetică” (cum a făcut cu Popescu-Dumnezeu), Manolescu devine fulgerător searbăd, plicticos, otova, cu picioarele strâmbe, nefrumos - și, vai : de-a dreptul prost. Se vede că scrierea cu altă mână, cu alt stilou se pedepsește totdeauna - chiar dacă imaculatul ambidextru se preface a nu fi mâncat... - și usturoi; cu niciuna din mâini...

În mărginirea mea, nu am înțeles niciodată, deci nu am acceptat “imparțialitatea - decât estetică” - de aceea zic :

Chiar dacă Dumitru Popescu-Dumnezeu ar fi scris romane valoroase (cam ca ale lui Breban), iar ca “funcție politică” ar fi fost ceea ce a și fost : Ministru al Securității Culturii (cea slujită atât de zelos de N. Manolescu), tot nu ar fi meritat să i se pomenească numele într-o revistă culturală, cu atât mai puțin să i se facă onoarea unor cronici literare, tocmai, pentru că ar fi fost consfințită noua lege a lor, a cenzorilor: oricare tovarăș absolut al cursurilor de alfabetizare poate scrie, poate deveni tovarăș scriitor cu atât mai vârtos tovarășii noștri îndrumători (Al. Simion, Bucuroiu, Măciucă, Eugen Florescu) ! Însă pentru N. Manolescu “funcția politică a d-lui (subl. mea) Popescu nu intra în discuție”. **Cum** așa, “nu intra în discuție”? **De ce** să nu intre în discuție? Trebuia să precizeze : “discuția” lui cu Popescu-Dumnezeu ! Să fi scris el (Manolescu) chiar despre orice autor ?; chiar despre orice carte, obiect-carte să fie ? Da de unde ! Este cunoscută Metoda Manolescu : tăcerea păstrată, întinsă, teoretizată, imitată de ucenici - asupra unor scriitori, asupra unor cărți - numai că acelea, spre deosebire de ale d-lui Popescu erau bune, oricum: literatură, nu delict literarnice, nu maculatură de stat

și de partid. De ce vajnicul nemembru de partid nu-i va fi aplicat și teroristului de partid al culturii “Metoda Manolescu”? *Așa* să-l fi sfătuit, și de acea dată, celălalt mare anticomunist pe nume Țoiu (autor al cărții **Moartea în pădure**, variațiune pe tema **Vânătorii de lupi** a lui Petru Dumitriu, mult-prețuitul) ? *Așa* l-a sfătuit alt bun prieten al său: D.R. Popescu, președintele ales... de Ceaușescu al Uniunii Scriitorilor ? Ori poate a tras cu ochiul la Breban: acestuia fiindu-i indiferentă “funcția politică a *d-lui* general de Securitate, Pleșiță” - dacă-i favoriza o viză de călătorie (lui, “exilatului cu dublă cetățenie și pașaport german”)?

N. Manolescu, dîndu-mi replica, a folosit ticuri mentale proprii activiștilor de partid lucrînd pe tărîmul literaturii. Nu a ținut seama că eu, nici când mă aflu în România, nu eram de-al lor (și, atenție, pe-atunci ei fiind “cei buni”). Nu și-a dat seama că nu îl pune la punct pe Dimisianu ori pe Eugen Barbu ; pe Iorgulescu ori pe Ungheanu - cu toții de-ai lui, chiar făcînd parte din alt grup, din altă gașcă. Eu, indiferent de valoarea sau nonvaloarea prozelor mele, spre deosebire de el și de-ai lui, sînt un om liber, gîndesc liber, iar în libertatea mea, folosesc, în gînd, în vorbă, în scris adevărul - cel de care N. Manolescu și ai săi colegi de breaslă se tem ca dracul de tămâie ; adevărul pe care într-atîta l-au incifrat, l-au codificat, l-au năclăit, l-au amețit, încât acum, la bătrînețe, nici nu-l mai percep.

Astfel - nu altfel - judec jalnica replică dată mie în 22...

Dacă îmi va cere dovezi în sprijinul afirmațiilor (cele contes-tîndu-i inteligența) nu voi face decât să repet ce s-a publicat în volumul **Scrisori întredeschise**, Familia Oradea, 1995 :

- Nu a fost deloc un semn de inteligență din partea lui N. Manolescu - ba chiar dimpotrivă - publicarea, în primul număr liber al *României literare* (28 decembrie 1989), a unei cronici la volumul din BPT al Anei Blandiana, cea interzisă vreme de nouă luni ; nici, în numărul din 6 ianuarie 1990, scoaterea la iveală a cronicii la V. Em. Galan - ce să mai vorbim de reabilitarea (în două numere consecutive) a Canalei Canale purtînd numele Petru Dumitriu. *Astfel de scrieri se aflau în sertarul scriitorului (nemembru de partid) Manolescu? Aceasta să-i fi fost “tăcerea (sub comunism) elocventă” cu care se laudă ? Să ne mai mirăm că nemembrul în chestie a negat importanța și “utilitatea” samizdatului în România (pretinzînd că, la noi, tot ce a fost de valoare a fost publicat) ? ;*

- să fi fost un semn de inteligență apărarea, în fața lui O. Paler a programului exclusiv culturalist al *României literare*?

- semn de inteligență : interviul luat lui Iliescu ? ; dar cronică binevoitoare la o carte de box a lui Jacob Popper, cunoscut și

prin faptul că îi denunțase Americanilor pe Monica Lovinescu și pe Virgil Ierunca, vinovați de... “conivență cu legionarii” ?; semn de inteligență să fi fost publicarea “dosarului de securitate” al lui Voican - pe de o parte, fals grosolan, pe de alta : piatră aruncată în grădina “adresantului” - iar ca încoronare a stupidității-inteligente, în *chapeau*-ul de prezentare să apară următoarea oroare :

“Cititorii vor putea afla, cu această ocazie, cum funcționau unele din mașinăriile *represivei instituții ceaușiste* (subl. mea, P.G.)” - ca și cum ambii săi părinți : Sabina și Petru Apolzan ar fi fost arestați, umiliți, chinuiți, în anii 50, de... “Securitatea ceaușistă” și nu de Securitatea pură (sic) și dură.

- În fine : semn de inteligență să fi fost tăcerea lui Manolescu (deci și a *României literare*) în legătură cu Monica Lovinescu și cu Virgil Ierunca, părinții săi spirituali, cei ce l-au apărat, l-au susținut, l-au justificat, l-au acoperit cu autoritatea lor chiar și atunci când el o lua razna cu “nediscriminarea - decât estetică” și comitea nikisme dintre cele mai puturoase (precum plecăciunile în direcția lui Popescu-Dumnezeu, precum frecventarea casei lui Gogu Rădulescu - dealtfel în bună companie : Blandiana, Dinescu, Ornea, Buzura, Dimisianu, Zăciu)? Au trecut doi (și dacă trei?) ani de directorat până când Manolescu a catadicsit să publice dialoguri cu ei, angajate... de Gheorghe Grigurcu, excelent, însă colaborator extern...

Iată cum funcționa aiuritoarea “nediscriminare - decât estetică”. Erau luați în seamă - în *România literară* !- criminalii Iliescu și Voican, nulitățile Edgar Reichman, Jacob Popper, colaboraționiștii Miloș, Uscătescu, Petru Dumitriu, Paul Dimitriu - dar nu Monica Lovinescu ; nu Virgil Ierunca - și în nici un caz Ion Negoitescu.

În încheiere, Nicolae Manolescu scrie :

“(...) radical și intratabil cum se arată a fi dintotdeauna, domnia sa (vorba fiind de domnia-mea - nota mea) este un excelent polemist, dar nu cred că va fi vreodată și om politic”.

Dezolat : am să-l contrazic încă o dată pe N. Manolescu :

Nu, nu sânt măcar modest polemist, darmite unul excelent ; și în română termenul vine din greacă și se referă la război ; la înfruntare. Or războiul-înfruntarea (ca și amoriul) se face numai în doi. Când unul zbiară, urlă, “înjură”, iar celălalt, vizatul, tace șapte ani, iar când deschide gura, vorbește despre orice și (despre) contrariul, dar nu răspunde la interpelări... - asta nu este polemică, iar înjurătorul, cel care a urlat adevăruri, nu poate fi polemist;

Nicolae Manolescu nu crede că voi fi vreodată om politic

(în accepția sa)... Foarte bine, nici nu era nevoie de credința lui : textul de renunțare la candidatură înmănat lui de Gabriela Adameșteanu - întru documentare și... adnotare - îl devansase, stătea dovadă: *Cine mai renunță, azi, chiar și la iluzia de putere?*

Încă în vara anului 1990 am aflat ce înțelege N. Manolescu prin politica cea detestată de el, respinsă, chiar negată până cu un trimestru în urmă, când devenise director al *României literare*:

Excluderea cu desăvârșire a moralei din intenții, din fapte; din cuget, din simțiri.

Știu, din declarațiile făcute presei, care este omul politic pe care îl imită (fiindcă de admirat, îl admiră pe Maiorescu) : Guță Tătărăscu, cel mai lipsit de caracter, de coloană vertebrală dintre mult prea-numeroșii imorali/amorali politicieni români.

Eu, naiv, ca om nepolitic ce sânt, cred în continuare că... “alianțele de circumstanță, compromisurile în politică” (am citat iar din N. Manolescu, recitez : “despre care nu cred că este potrivit să polemizez - aici și acum” - cum să fie potrivit, aici-acum ?) sunt acele rele necesare, la care adevărații oameni politici recurg numai în ultima instanță, numai în disperare de cauză - în nici un caz nu-și fac din ele program.

Or Manolescu, înainte de a fi aflat că, *firește, nu poți face politică numai cu morală, dar să faci politică fără morală...* nu este posibil - se arată sigur și răspândește cu siguranță de sine printre analfabeți și printre orbi *indiferența etică*.

Eu nu cred în această „doctrină”. Ba sânt, “radical, intratabil, dintotdeauna” (ultimul citat din N. Manolescu) împotriva unei astfel de monstruoziități a gândirii.

Doamnă,

Mulțumindu-vă cu anticipație pentru publicarea acestui text în 22, vă salut,

Paul Goma

*) Desigur, pentru că mulțumisem cu anticipație, Gabriela Adameșteanu a refuzat să publice textul de mai sus. Motivînd lipsa de spațiu...

*

*Paris, 7 octombrie 1996***CANALIA CANALĂ***„Cu un astfel de capital de vină, cine îl posedă se poate lansa în mari afaceri de conștiință”.*Ion Negoitescu, **Scriitori contemporani**,
Dacia, 1994, pag. 511

Am început acest text de vreo șase ori în ultimii trei ani. Prima, când am aflat că proaspăt-liberatul de comunism Lucian Pintilie, cu bani francezi, face un film după o proză de... Petru Dumitriu (**Salata**) ; penultima acum câteva luni, când G. Pruteanu mi-a trimis volumul **Pactul cu Diavolul, Șase zile cu Petru Dumitriu**, pentru a mă convinge să accept “să stăm de vorbă și să facem o carte asemănătoare” (nu am stat - și nu voi face nicio carte cu Pruteanu!). De fiecare dată îmi spuneam că Ciocoiul Bolșevic nu merită atâta atenție. De astă dată (a șaptea!) m-a zmulș din nehotărîre un reportaj de la o lansare de carte : “Petru Dumitriu la Uniunea Scriitorilor”, semnat de Cristina Poenaru, apărut în *România liberă* din 3 oct. 96.

Jur cu mâna pe inimă : nu mă încercă vreun simțământ de mândrie că am... prevăzut acest... deznodământ încă din ianuarie 1990, când N. Manolescu, liberat (și el !) de lanțurilor comunismului, publica în *România literară* o cronică - în două numere succesive - la Petru Dumitriu. I-am spus : «Dacă așa faceți voi începutul, continuarea are să fie reinstalarea lui Petru Canaliu în fruntea literelor românești, iar rezultatul : întoarcerea la realismul socialist de cel mai carpatin stalinism»...

Am avut gură spurcată : Bardul Canalului Dunăre-Marea Neagră, al lichidării partizanilor din munți a fost recuperat de C. C. al PCR cu sediul la Cotroceni. Emisari calificați ca fostul romancier Augustin Buzura, fostul critic și istoric literar Eugen Simion - dar și egali cu sine și cu *Scînteia Tineretului* (Cristoiu) l-au momit, l-au adus la București și l-au pus să-l laude pe... actualul președinte care este un om cum n-am mai avut de la Carol încoace... (nu am folosit ghilimelele citării, deoarece nu cunosc zisa exactă).

Acum patru decenii Tovarășul Drumfărăpulberiu se vindea scump - foarte scump, pentru sărăcia generalizată ; acum a mai lăsat din preț, n-ar fi exclus să fi făcut închinăciunea fără plată - de amorul artei (sale). Adevărat, nu este el primul mare-intelec-

tual-român care să-și pună poalele-n cap dinaintea impostorului, a criminalului Iliescu: întâiul, cronologic a fost chiar Nicolae Manolescu, cel ce i-a acordat legitimitate și “iertare” imediat după întâia mineriadă, numindu-l “Om cu *o* mare” în chiar prima întrebare a interviului publicat în *România literară* ; al doilea, un alt idol al românitudinii, incomparabilul gânditor, cel care, după ce a tremurat la Paris o jumătate de secol de spaima comuniștilor, s-a trezit vorbind vorbe proaste (Cioran). Acum iată-l pe Dumitriu, “conu Petrache”, cum respectuos-tandru vorbea despre el komsomolețul-militar, babelianul Radu Cosașu ; “Petru...”, cum l-a mângâiat stafia care încă mai bântuie literele românești, Maria Banuș (nu lipseau decât Nina Cassian și bărbatu-său, Ali Ștefănescu, Turcul de la Cenzură - pentru a fi în plen...).

În ianuarie 1990 am “profețit”, provocat de N. Manolescu ; am repetat, nu atât profeția, cât indignarea, în 1991, când, la Cluj a apărut revista *Apostrof*: oameni în toată firea, cu lecturi și, cu, așa se părea : dreaptă judecată, au început a delira pe marginea volumelor **Euridice** și **Cronică de familie** («dar numai primul volum și jumătate din al doilea», preciza redactorul șef al *Apostrofului*), refuzînd să accepte că obiectul dorințelor lor obscure comisesse cel puțin trei altfel de cărți - odioase : **Drum fără pulbere** (despre Canal) ; **Vânătoare de lupi** (“lupii”: prea-puținii români ce nu se închinaseră ocupantului rus și slugilor băștinoase), și **Pasărea furtunii**, cu al său de neuitat chip de comunist, Adam Jora... Or autorul era-este contemporan al contemporanilor săi, și dacă România s-ar fi debarasat cu adevărat de comunism, activistul de partid pe tărâmul literaturii angajate, Petru Dumitriu ar fi trebuit invitat la o “defilare” prin fața Tribunalului - pentru crimă de sperjur : “scriitorul” știa ce se petrece la Canal, în munți - dar a scris contrariul adevărului, contrariul a ceea ce știa.

Și iată-l alergînd din Extremul Occident în ajutorul președintelui Orientului Extrem ! Adevărat : nu a dat el buzna, a așteptat să-i vină semne concrete de restaurație a comunismului : a fost primit în Academie, a intrat în manualele școlare, nu-i mai rămâne lui Eugen Simion, artizanul “întoarcerii lui Petru Dumitriu la dragostea lui primă” decât să-i comande statuia și să i-o așeze lui Iliescu, pe balcon (presupun că i se va da în folosință o locuință cu balcon după înfrîngerea în apropiatele alegeri...).

Că Iliescu a avut - și mai are încă - nevoie de auxiliari-consilieri ca Virgil Tănase, Buzura, Eugen Simion, Mihai Botez, Petru Popescu, Eugen Mihaescu - acum Petru Dumitriu - nimic mai firesc: gumarii prezidențiali trebuiesc șterși zilnic, mâinile curățate de sânge, umerii hainei scuturați de mătreață, portretul

(cu jâmbetul legendar) aranjat din pensulă - pentru ca, atunci când se arată boborului (iar romancierul Buzura îi potrivește pre dindărăt, cu mare artă literară, scaunul), să fie prezentabil ; și, în același preț, iubit-din-inimă.

Întrebarea: de ce vor fi avînd nevoie scriitori autentici să se pună în slujba cuiva pe care-l detestă și care duce o politică adânc detestabilă ? Răspunsul nu poate fi decât acesta : scriitorii aceia nu sunt atît de... scriitori : nu episodul închinării la Iliescu constituie accidentul vieții lor - accident este literatura scrisă până mai deunăzi.

Din reportajul amintit reiese ceea ce noi, exilații știam de totdeauna: Petru Dumitriu nu cunoaște absolut nimic despre România, fiindcă niciodată în acești 36 de ani nu s-a interesat de soarta Românilor. El a șters-o din România în 1960, nu pentru că i-ar fi fost amenințată libertatea, din contra : temîndu-se de liberalizarea (inadmisibil de târzie) post-stalinistă. Și iată-l acum pe profundul analfabet în trebi românești sărind în ajutorul călăului acelor românești trebi : Iliescu ! Firește, Canalia Canală nu știe pe ce lume (românească) se află - dacă va fi știut când o “zugrăvea” în cărtoaietele-i - nu contează : strategii Cotroceniului au găsit altă slujbă pentru Prințul Bolșevic : de a scuipa pe Occidentul putred - aceasta fiind cartea **Extremul occident**, (publicată la Univers, nu la Fundația Cotoceană) : o lungă înjurătură de mamă la adresa celor ce nu l-au primit cu flori și covor roșu după “trădarea comunismului”... Măcar de acea dată Occidentalii nu s-au înșelat : “refugiatul politic” era-este un vulgar emigrant economic - Petru Dumitriu neavînd convingeri, doar interese : trebuie să fii Ceachir săptămînist, ca să găsești “spiritualitate” în canalul (de scurgere, nu în Abatorul românesc, cel cântat de el în **Drum fără pulbere**) numit Petru Dumitriu.

Pentru că la noi timpul se grăbește, vorba altui romancier român: este sigur că Iliescu are să piardă alegerile apropiate (cam foarte-târziu, pentru un electorat compus din anticomuniști din tată-n fiu...) - ce are să se facă autorul editat oportun la editura Univers cu o carte de scuipați în direcția Occidentului detestat?

Nimic nu se pierde - totul se... transpune : dacă va învinge Petre Roman (atât mai lipsește : din Iliescu, în puț’!), Petru Dumitriu nu va avea nevoie să-și modifice discursul, ci doar să repete ce spusese “pe timpul lui Iliescu, celălalt tovarăș”, anume:

«Actualul președinte este un om cum n-am mai avut de la Carol încoace» - și nu va fi nevoie să precizeze despre care Carol vorbea, efect garantat!

Iar dacă va ieși în alegeri Emil Constantinescu, Petru Dumitriu o va lua de la cap cu : actualul președinte este...; iar

actualul președinte”, geolog de formație, habar n-avînd ce a fost la Canal și în munți (dacă îl ia pe Măgureanu drept onorabil sociolog...), nu-l va întrerupe, nu-l va trimite la plimbare pe lingău, iar Eugen Simion, Cristoiu, Pruteanu și alți buzuri vor avea în jurul cui să graviteze, să bâzâie: ca tot Rumânul imparțial.

Autoarea reportajului a auzit-o pe Maria Banuș spunînd, în timp ce-l mîngâia pe păr :

“Ești același Petru dintotdeauna...”

Știe ea Maria Banuș ce știe, se pricepe la Canalii canale - de cincizeci de ani se privește zilnic în oglindă...

Și ce-ar fi dacă Iliescu, în sfârșit, părăsind puterea, și-ar lua cu sine și slugile ?

Numai că slugile de aceea sunt slugi : să slugărească la următorul stăpîn - cu aceeași credință de slugă.

*

Paris, 22 octombrie 1996

UNGARIA ‘56

Pentru mine urmările Revoluției Maghiare din 56 au fost benefice. Dar numai pentru mine, dintre toți cetățenii Republicii Populare Române. Ceilalți care s-au atins - ori au fost fără voia lor implicați în “evenimentele din Ungaria” - fie ei români, fie maghiari - au avut numai de suferit : arestare-fără-condamnare urmată de persecuții administrative, școlare, universitare, profesionale : dare afară din slujbă, degradare, muncă de jos”, exmatriculare, detașare etc ; arestare-condamnare - ceea ce însemna foame, sete, frig, cald, singurătate, umilire, tortură - și moarte. Supraviețuitorii au avut parte, cu toții, după executarea condamnării, de pedepse suplimentare : domiciliu obligatoriu, iar după restricția domiciliară, până în iunie 1965, de discriminare social-politică.

Nu am cunoscut și nu am auzit un singur român care să nu regrete opțiunea din 1956 : manifestarea simpatiei față de Revoluția Maghiară. Cu toții au fost striviți, cei ce mai trăiesc și azi sunt oarecari “foști deținuți” cărora nu le face plăcere să-și aducă aminte că fuseseră și “ungariști”.

De ce ? Pentru că insurecția maghiară ce costase atâtea sacrificii umane (de cele materiale nu mai vorbim) nu servise la nimic Maghiarilor. Nu adusese libertatea visată, fusese pe dată înecată în sânge de ruși, iar ocupația sovietică devenise și mai feroce,

chiar înainte ca noi, Românii, să fim arestați - “pentru Ungaria”;

În al doilea rând : nereușind în Ungaria, nu putuse avea nici în România ecouri benefice (din contra : declanșase, la noi primul val de teroare poststalinistă, care a ținut până în 1964). De aici întrebarea, nu atât de retorică precum pare la prima vedere :

«La ce a slujit sacrificiul nostru ?»

Un al treilea - legat de primele două : iată, avuseseră dreptate “înțelepții” ce încercaseră să ne descurajeze, în octombrie-noiembrie 56, astfel : «Nimic de făcut împotriva Rușilor asiati, răscoala nu este o soluție : să așteptăm o “surpare dinăuntru” a Imperiului Mongol de expresie rusă».

În fine : noi, cei din țările aflate dincoace de Cortina de Fier fusesem într-adevăr vânduți la Ialta - până adineauri era doar un zvon, acum aveam dovada : Ungurii răsculați ceruseră Occidentului ajutor : Occidentalii nu mișcaseră un deget - și nu vor mișca în viitor. Noi, europeni, nu mai existăm pentru Europa...

Aceste concluzii amare au fost trase, la un an, doi de la “evenimente”. Însă la întrebarea : de ce au fost atât de puțini Românii solidari cu Maghiarii?, răspunsurile sunt și mai... amare:

Între Maghiari și Români există un contencios de un mileniu, iar al doilea război mondial, cu a sa cedare a Transilvaniei de Nord, urmată de exacțiunile la care s-au dedat Ungurii împotriva Românilor ocupați (din chiar 1 septembrie 1940, deci cu trei ani înainte de cele împotriva Evreilor) nu a aranjat deloc lucrurile. După război Românii au re-pierdut Basarabia și Bucovina de Nord, «însă “au re-câștigat” Ardealul de Nord !» - cu asta le închideau gura maștrii emeriți ai atățării, în scop de diversiune : victimele să nu se mai gândească la ceea ce le furase ocupantul la fiecare, ci să se încaiere între ele ! Astfel Rușii - după ce i-au copleșit și pe unii și pe alții - au reușit să-i țină în lesă pe Români și pe Unguri - prin ură : Ungurii îi urau pe Români, fiindcă le răpiseră și Ardealul de Nord - în timp ce Românii îi urau pe unguri pentru că, printre altele, Rușii le creaseră, în Ardeal “O Ungarie în România”, mult-discutata Regiunea Autonomă Maghiară, “compensație” pentru ocuparea teritoriilor Munkács, pentru contribuția esențială a ungarilor la sovietizarea României (cei peste 100 000 unguri evrei trimiși de ruși în țara noastră încă din 1945, ca să formeze NKVD-ul românesc) și sursă permanentă de conflicte nu totdeauna latente.

Rușii au decis ca, în România comunistă, Ungurii să facă parte din cele trei etnii numite generic : “tovarăși” :

astfel, între 1944-1956 exista, în închisorile din România, o categorie de deținuți politici condamnați pentru “ură de rasă” -

aici intrînd cei ce se rostiseră defăimător împotriva, în ordine : evreilor, ȝiganilor, ungurilor (defăimătorii rușilor aveau dreptul la altă categorie: “anti-sovietism”) ;

astfel, pînă în 1956, în închisorile politice au existat extrem de puțini deținuți unguri (erau însă, de pildă, turci, tătari cu sutele - la totaluri de cîteva mii) ;

astfel : în urma conflictului cu Tito - care a dus la “dislocarea” în Bărăgan a unei mari părți a populației de pe frontiera cu Iugoslavia, Ungurii nu au fost loviți de deportare - ca zecile de mii de români, sârbi, șvabi, austrieci, germani, macedoneni, precum și totalitatea basarabenilor și a bucovinenilor refugiați în 44 în Banat ;

astfel, pînă în 1956 Ungurii din România, chiar cei avînd un trecut “încărcat” (politicieni de extremă dreaptă, polițiști, vinovați de exacțiuni - *dar numai împotriva Românilor, nu și a evreilor*) nu au fost pedepsiți, ba chiar “cooptați” în organe : de partid, de Miliție - mai cu seamă în Securitate. Ungurii i-au concurat, pînă prin 1950, pe ȝigani - de la acea dată pînă în noiembrie 1956 au împărțit primul loc cu Evreii în privința disproporționalității (număr de locuitori / număr de securiști);

astfel, în aparatele de partid, administrative, polițienești comuniste din România au activat cu zel, nu doar un foarte mare număr de unguri din România, ci și un foarte mare număr de unguri din Ungaria, care nu aveau nici o legătură cu Ardealul (unii erau originari din Germania, din Polonia, din Franța), nu cunoșteau nici realitățile, nici limba țării ; numeroși au fost Evreii unguri, supraviețuitori ai lagărelor de exterminare naziste (unde fuseseră trimiși de autoritățile maghiare, în 1943), deveniți anchetatori în România, care rupîndu-i în bătai pe indigeni acuzau : «Voi ne-au trimis la Auschwitz !»;

deasemeni : pînă în 1956, în localitățile ori zonele de unde erau originari mari demnitari comuniști unguri - chiar din afara Regiunii Autonome Maghiare - erau modificate “legile economiei socialiste” : Ungurii aveau prăvălii, ateliere meșteșugărești - la care nu mai avea dreptul nici un alt cetățean român de pe întinsul țării, iar ceea ce a devenit revoltător : unele din satele natale ale marilor ștabi de partid unguri și secui... nu erau colectivizate!

În concluzie : chiar dacă nu admitem că Ungurii, pînă în 1956, au constituit, în România comunistă, o *etnie favorizată* (deși acesta este adevărul), atunci cu certitudine : pînă la 1956, Ungurii din România au constituit o categorie asupra căreia nu s-a exercitat teroarea comunistă. Așa cum, între cele două războaie, din punct de vedere al libertății de expresie în limba

maghiară era mai bine (sau mai puțin rău) în România decât în Ungaria, după instaurarea comunismului rusesc, pentru un maghiar era mult mai bine de trăit în Republica Populară Română decât în Republica Populară Ungară.

Lucrurile nu s-au aranjat deloc după octombrie 1956, când au început a fi arestați și “bandiți” unguri. În închisori, în deportare am avut, nu doar colegi de celulă, de domiciliu obligatoriu, ci și prieteni unguri. Nici unul dintre ei - țărani, militari, preoți, studenți, intelectuali - nu declara față de noi, frații lor de suferință, că ar fi fost arestați pentru... anticomunism, pentru antirusism; ci pentru că ceruseră : «Ardealul la Ungaria !»

Însă toate acestea, în momentul izbucnirii Revoluției Maghiare, fie că ne erau necunoscute, fie că le uitasem : noi, Românii, ne adusesem aminte că sântem... câini care trebuie să abandoneze încăierarea canină și să se unească împotriva adevăratului pericol : Lupul - Ursul rus... Nu știam, atunci, că Maghiarii nu aveau nevoie de solidaritatea Românilor - ca și în 1849 când Kossuth a preferat să se scufunde cu tot cu revoluție, cu tot cu Unguri, cu tot cu libertate - decât să se alieze cu Bălcescu și cu ai săi “oláh”-i - vai, acest adevăr istoric ne-a fost amintit de securiștii anchetatori, printre ei și evrei-unguri, în ultima săptămână din noiembrie, primele trei săptămâni din decembrie 1956...

Deși preocupați numai de carnea și de oasele proprii (care sufereau cumplit în timpul “dialogului tovarășesc”) în iarna 1956-1957 am observat că dispăruseră anume anchetatori : Ungurii și Evreii unguri. La început am pus non-prezența lor din “câmpul muncii” pe seama Revoluției : crezusem că Ungurii, chiar securiști români fiind, se dovediseră anticomuniști, anti-ruși... Mult mai târziu aveam să aflăm că ne făcusem iluzii : securistul, fie el român, evreu, ungur este și rămâne securist, fiu al NKVD. Am aflat mult mai târziu că “dispăruții” din birourile de anchetă din România își făcuseră apariția în birourile de anchetă ale Securității ungurești (AVH) care, “din pricina contrarevoluției” ducea mare lipsă de cadre... Un rol de primadonă în “ajutorul internațional” dat de România Ungariei - firește, la ordinul Rușilor - a fost jucat de inevitabilul general de Securitate și ministru adjunct la Interne, Valter Roman, “specialistul în afaceri maghiare” (doar se ocupase de Imre Nagy și de ai lui), secondat de un alt evreu-ungur căruia nu-i știu decât unul dintre numele conspirative : “Dumitru”...

(În momentul în care redactez rândurile de față nu cunosc rezultatul cercetărilor arhivelor de la Budapesta și Moscova, nici dacă există date în privința securiștilor români de origine

maghiară trimiși în Ungaria pentru “ajutorarea” Securității locale).

Spuneam că Ungurii nu aveau nevoie de solidaritatea nemaghiarilor - cel puțin așa s-au comportat în România. Revoluția din 1956 era a lor, numai a lor : priveau cu mirare și cu... agasare la numeroșii deținuți nemaghiari care umpluseră închisorile sub denumirea de “ungariști” - noi, studenții din 56, de pildă. Această atitudine dezagreabilă (un eufemism) a Ungurilor din România - care pretindeau că Revoluția este maghiară și doar maghiară și că revolta lor nu-i vizează pe Ruși, ci pe Români, pe Slovaci, pe Sârbi - a constituit mană cerească pentru ofițerii politici ai închisorilor care și-au recrutat mulți informatori dintre... patrioții unguri.

Atunci, în noiembrie 56 nu știam nimic din toate acestea - și bine făceam. Altfel nu am fi trăit din plin, dacă nu revoluția, atunci spiritul revoluției.

În acel an, 1956, în ciuda mizeriilor războiului, apoi ale ocupației rusești și a jafului organizat, noi, tinerii, chiar eram tineri: naivi, generoși, altruști, nu ne temeam de moarte (cum atât de frumos scria Ion Caraion : “Eram tineri, / Aveam de unde muri...”). Apoi generația noastră, a celor avînd douăzeci de ani, adunase, nu atât în cap, cât în viscere o sumă de răni pricinuite de compromisuri (“istorice”), de umilințe, de cedări, de înfrângeri : cedarea Basarabiei, a Bucovinei de Nord ; apoi a Nordului Transilvaniei ; apoi a Sudului Dobrogei ; alianța împotriva naturii cu Germania (România fiind, de totdeauna franco-anglo-filă), antrenarea în războiul dincolo de Nistru, dezastrul de la Stalingrad, retragerea nu mai puțin dezastruoasă, apoi “schimbarea alianțelor”, năvălirea Rușilor, pax sovietica... Nu știu cum se făcea, dar noi, cei ce aveam în timpul războiului între 5 și zece ani și a căror viață se petrecuse, mai mult de jumătate sub teroarea comunistă - eram mai treji, mai “conștienți” de ceea ce înseamnă demnitate în istorie.

Se vede că exact din acest motiv am și comis “eroarea” de a ne solidariza cu Ungurii.

Această concluzie nu este a mea. Eu am tras cu totul altele:

Ceea ce făcusem noi, câteva sute de studenți, în 56, nu era o faptă de excepție - ci normală ; însă în contextul de anormalitate în care începusem a trăi noi și ai noștri, încetasem de a mai avea comportament și gând normale ;

Ca basarabean - adică acea persoană ce are contact intim (citește: contondent) cu cartea de istorie - simțisem : pentru toate comunitățile ocupate, martirizate de Ruși, Revoluția Maghiară

constituia ocazia de a se ridica, de a-și proclama - și recâștiga libertatea: în sfârșit, constataseră până și ne-basabenii : Rușii erau (cum sunt și azi) cauza tuturor relelor.

În patru decenii am avut tot timpul să privesc îndărăt, să cântăresc ce s-a făcut, ce am făcut și să spun : dacă sânt singurul dintre “studenții din 56” care binecuvântează Revoluția Maghiară, aceasta se explică prin faptul că atunci când am intrat în închisoare eram doar un potențial scriitor. Și a fost bine așa : nu publicasem nimic, deci după liberare nu aveam nimic de corectat, nimic de revizuit, nici de ascuns, de negat...

De scriitori - poeți, romancieri, esești, istorici literari, chiar epigramiști - erau pline închisorile și aveau să rămână până în 1964; scriitorii tineri, “promisiunile” constituiau cam jumătate dintre oamenii de condei - însă aceștia, cu toții, fără excepție, au suferit din pricina detenției : lor li s-a întrerupt zborul imediat după întâiul avânt. Spre deosebire de ei, eu eram un virgin, un neînceput ; eram doar o promisiune ce trebuie crezută pe cuvânt, neexistînd probe - scrise.

Dictonul : “Românul s-a născut poet” și care a făcut carieră mai bine de un secol, a trebuit modificat astfel : “Românul se naște poet - de cum intră în închisoare”. Despre “poetita” care bântuie printre deținuții de pretutindeni, din toate timpurile - s-a scris ; despre starea de poezie penitenciară am scris, în cartea **Gherla** (apărută în urmă cu 20 ani, la Gallimard [între timp s-au făcut 44]), iar evenimentele din 89 care au provocat “deschiderea sertarelor” au dovedit că detenția nu a fabricat poeți, ci doar poezie de celulă.

Foarte adevărat : *închisoarea nu fabrică nici prozatori - însă aceștia sunt singurii care nu pierd timpul în închisoare.*

Eu cred că nu l-am pierdut (cu totul...). Iar decizia de a scrie așa (cum scriu) și nu altfel a fost luată acolo, în timpul numeroaselor ședințe de tortură, când le spuneam torționarilor :

«Lasă, lasă...Vă netac, vă neuit eu - vă pun eu într-o carte !»

Se pare că m-am ținut de cuvânt.

Am fi putut să fim doi - care să ne respectăm cuvântul dat față de noi înșine: mai era, în aceeași situație, colegul meu de facultate (filologie română) Ștefan Negrea. În timpul anchetei fusese bătut de căpitanul Gheorghe Enoiu în cap, numai în cap, numai în cap - capul lui (de turc românizat, numit inițial: Cara) nu rezistase ; Cara-Negrea înnebunise. După câteva luni de spital psihiatric, părea să-și fi revenit. Din păcate, în vara lui 1958, la Gherla, fusese iar bătut - în cap, numai în cap - de maiorul Goiciu. Nu și-a mai revenit : cu câteva zile înainte de liberare, Ștefan Negrea s-a spânzurat la orizontală. Și el era basarabean ;

avea 24 ani - scria poeme în turcă și voia să scrie, în românește, proză.

În acești patruzeci de ani câți au trecut din 1956 (în fapt, din 1965, atunci am putut reîncepe a scrie) am comis ceva mai mult de patruzeci de titluri.

Iar acest lucru a fost posibil datorită Revoluției Maghiare - nu voi spune că ea m-a făcut scriitor, dar pot spune cu mâna pe inimă : fără ea n-aș fi fost - scriitor. *)

*) Text rostit la colocviul internațional "BUDAPEST 1956 - 1996" ce a avut loc la Paris, în 28 și 29 octombrie 1996, la Palatul Luxembourg, Senatul Franței.

*

TREI ÎNJURĂTURI

Paris, 2 octombrie 1996

PRIMA

Printre multele schilodiri ale limbii (și ale simțirii) frecvente chiar la cei ce "fac" limba : expresia *a înjura* (pe cineva, nu: ceva).

În lumea literatorilor români, chiar înainte de venirea comuniștilor obiecția, critica, îndoiala, contestarea, atât a operei, cât și a... vieții scriitorului în chestiune erau socotite : *înjurătură*. În ultimele decenii, nelibertatea în care au (con)viețuit și au (con)scriis compatrioții a făcut ca *înjurătura* - mai mult sau mai puțin literară - să acopere o vastă întindere, incluzând persecuțiile de tot felul, de la critică (literară) la denunț - trecând prin... spunerea-scrierea unor adevăruri despre viața și/ori opera unui scriitor.

De aici concluzia că, la Român, din agresiune - mai mult sau mai puțin caracterizată - *înjurătura a devenit - nemărturisit - și acțiunea de rostire a adevărului*. Prin urmare, arătarea, cu argumente (firește, scrise) a celor ce spun-scriu neadevăruri este percepută ca o... *înjurătură*...

Cum se face, cum nu, de la '89 încoace în spațiul de expresie română cei mai cunoscuți **înjurători** sunt... basarabeni: C. Stere, Gheorghe Grigurcu și autorul acestor rânduri.

Încearcă Grigurcu să aducă necesara lumină a adevărului în istoria literaturii contemporane (acțiune la care este perfect

îndreptătit prin profesie, prin lecturi, prin probitatea dovedită)? Pe dată sar, acuzându-l de profanare de clasici - și, desigur, de *înjurătură* - foștii politrucii literari (nu e de mirare) ; actualii “apolitici” și paznici la gaura peșterii sfintelor moaște. Aceștia din urmă avînd și grele păcate, dar nu și acela de lipsă de inteligență, scontează pe analfabetismul cititorilor și, confundînd alegru punctele de vedere, taxează tentativele solitarului de la Tg. Jiu (de, în sfârșit, rostire a adevărului) drept: “*înjurături*”, - citește : “negații” - ale lui G. Călinescu, Sadoveanu, Marin Preda, Nichita Stănescu, Sorescu, Ioan Alexandru, Grigore Vieru... Astfel de reacții de galinacee în panică sunt proprii “breslei”, cum atât de potrivit spune breslașul Dimisianu : scriitorul român (cel valoros, resistentul-prin-cultură) nu este obișnuit cu adevărul, nu știe ce este adevărul și, ca toți membrii unor comunități analfabetizate de comuniști nu-l suportă, se sperie de el : adevărul îl agresează, apoi: ce nevoie are el (colosal poet, uriaș romancier, ne-mărginit critic literar) de adevăr: nu-i ajunge marele talent (ba chiar geniul)?

Tot de *înjurătură* sunt acuzat și eu :

Un băiat atât de bun ca mine și care “înainte”(de 89) atât de bine, atât de frumos (atât de cu talent !) îi înjuram pe răii : *Ceaușescu, Ceaușeasca, Pleșiță, Burtică, Ghișe, Dumitru Popescu-Dumnezeu, Gafița, D.R. Popescu, Dodu-Bălan, Lăncrănjan, Barbu, V.C.Tudor - și alți ceachiri...*- ce streche m-a apucat, acum, să-i înjur pe cei buni ?

Iată răspunsul - sub formă de întrebare :

Cine-i de vină că mulți, prea mulți buni înainte de 89 au devenit, după această dată, răi : Eugen Simion, Valeriu Cristea, Sorescu, Pleșu, Buzura, Manolescu, Vulpescu ? Acuzându-l de *înjurare-înjurătură* pe cel ce observă stricarea-bunilor, acuzatorul nu face decât să se declare de acord cu schimbarea în rău a celor în chestiune - dar e atât de limpede !

Dacă a nu închide, pudic, ochii față cu această putrezire înseamnă *înjurătură*...

*

Paris, 11 noiembrie 1996

A D O U A

Când spui : *înjurătură*, spui, pe de o parte... *înjurătură* propriu-zisă, suduială - ce n-are de a face cu adevărul-neadevărul; pe de alta *înjurătura* este spurcare, *injurie*, nu are nici în clin nici în mînecă cu eventuale neadevăruri (despre cineva).

Aș fi, pe drept, acuzat de injurie-înjurătură dacă aș afirma :

“Nicolae Breban este lipsit de talent”; însă dacă spun-scriu ; “Nicolae Breban este un mitoman...”- ce este ? Injurie ? Înjurătură? Dar am spus adevărul (am dat citate din neadevărurile rostite de el fără clipire) ! Ei bine, atât interesatul (Breban), cât și sateliții Groșan, Buduca, Ceachir știu ei ce știu : Breban *a fost înjurat atunci când i s-a atras atenția că spune minciuni* - atât despre sine (că ar fi fost “exilat”) cât și despre alții (amintesc doar „traducerea” cu totul fantezistă făcută de el pasajului ce-l privea din cartea mea **Culoarea curcubeului** - ei, da : cea distrusă de Liiceanu). În continuare : N. Breban scrie negru pe alb în cartea de confesiuni (curat-violente - mie-mi spui ?) că, în timpul Revoluției Maghiare din 56 el, student la Cluj, a participat la câteva adunări ale studenților ; eu îi demonstrez că a spus un neadevăr (dacă ar fi “participat” la o singură ședință, aş fi știut și eu: l-aş fi avut coleg de celulă - la Gherla, la Jilava - ori de domiciliu obligatoriu, în Bărăgan, pe unde au trecut toți studenții ungariști), iar el și apărătorii săi nu încearcă măcar de formă să conteste adevărul, ci mă acuză că l-am... înjurat;

Aş accepta că am proferat o injurie dacă aş afirma : “Gabriel Liiceanu este lipsit de inteligență” - însă când afirm : “Gabriel Liiceanu, editorul meu, este un ticălos - fiindcă a oprit difuzarea volumului **Culoarea curcubeului**, a depozitat cvasitotalitatea tirajului, iar după doi ani l-a trimis la topit” - acesta este un adevăr. Or cum reacționează Liiceanu față cu această acuzație (de distrugere a cărții) ? Ca în Balcani: mă acuză pe mine, victimă - dar nu direct, ci prin intermediari, altfel spus: rânđași ai editurii Humanitas - că... “îl înjur ca la România Mare”! În această murdară treabă (distrugere de cărți) care este atitudinea scriitorilor autori de cărți Gabriela Adameșteanu, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca ? Deși ei știu foarte bine că filosoful Liiceanu a distrus cărți (și de-ale lui Ierunca și de-ale lui Cioran), mă acuză pe mine (victimă) că l-am... înjurat pe Liiceanu - “atunci când am afirmat că directorul editurii Humanitas distruge cărți editate cu ajutor guvernamental francez”!

Iată și *Convorbiri literare* (oct. 96), publicînd un dialog Cassian Maria Spiridon - Ana Blandiana. A treia întrebare sună straniu (de cunoscută) :

“(...) nu regretați perioada dinainte de ‘89, *când erați arestată la domiciliu* (subl. mea,P.G.)?”, întreabă C. M. Spiridon.

Dacă îi voi atrage atenția Anei Blandiana că a spus un neadevăr (*când, cât, unde a fost ea arestată la domiciliu ?*), poeta ar putea riposta : nu domnia sa a făcut această afirmație, ci interlocutorul său ; dacă îi voi atrage atenția că nu a corectat informația greșită (cea cu arestul-la-domiciliu...), ar putea spune:

nici Breban, nici Pintilie nu au corectat atunci când Groșan, Buduca întrebau despre “exilul” parizian al acestor doi uriași rezistenți cu sfert de normă. Așa ar fi, însă onest ar fi fost să corecteze o inexactitudine.

Dar este ?

a. Cassian Maria Spiridon nu a inventat povestea cu „arestul la domiciliu”: cu certitudine va fi citit undeva ce declarase poeta;

b. nu este pentru întâia oară (știută de mine) când Ana Blandiana se laudă cu “domiciliul” - aici „arestul” :

...Tocmai îi cooptasem ca membri de onoare în Pen Club pe Dinescu și pe Deșliu (ca să-i protejăm pe cei care *se exprimaseră* prin interviuri și texte trimise în Occident), când Monica Lovinescu îmi sugerează să o primim și pe Ana Blandiana, «fiindcă și ea e persecutată - nu mai publică de câteva luni». «Adevărat, dar ea nu a trimis nici un text, nu a dat vreun interviu», am zis.«Cum să trimită dacă are domiciliu obligatoriu?», a argumentat Monica Lovinescu. Auzind de “domiciliu obligatoriu”, n-am mai cerut amănunte, am început pe dată demersurile.

Numai că a doua sau a treia zi Monica Lovinescu îmi spune că Blandiana e de acord să fie cooptată de PEN Club - cu condiția să nu apară numele meu în comunicate... Am acceptat : nu țineam deloc să-mi văd numele lângă cel al bursierei Fullbright (alături de Ivăsiuc, Adrian Păunescu, A. D. Munteanu, Sorescu și alți verificați) ; lângă al premiantei Herder (cu Eugen Barbu, Jebeleanu, Zoe Bușulenga, Marino și alți aleși...) ; al frecventatoarei asidui, nu doar a mesei de la restaurantul Casei Scriitorilor, ci mai cu seamă a casei lui Gogu Rădulescu, “unchiul” lui Buzura... La scurt timp Monica Lovinescu mi-a comunicat s-o las moartă cu PEN Clubul : Blandiana vrea să i se publice volumul în BPT, nu să facă “scandal” în Occident...

Rămânea enigma : unde, cum, pe cât timp se afla poeta în domiciliu obligatoriu (făcusem și eu niște anișori, în Bărăgan)?, dar Monica nu-mi putea da amănunte.

Și iată-ne, “după Revoluție” (cum ziceau și scriau rezistenții-prin-cultură), în octombrie 1990, la Aix-en-Provence, la o întâlnire. Era și Blandiana. Atunci am cunoscut-o : cât timp fusesem în România, eu o salutam, ea nu-mi răspundea - ceea ce n-a împiedecat-o ca, în aprilie 1977, când eram arestat, ea, ca membru în Consiliu, să fie de acord cu sugestia Securității : excluderea mea din Uniune, pentru “trădare de țară”...; ceea ce n-a împiedecat-o, la Aix, să încerce să se poarte de parcă ne-am fi cunoscut de când lumea - ba chiar să vrea să ne îmbrățișăm... Am temperat brațele-i deschise, întinzând o mână, dreapta :

«Încântat de cunoștință», iar soția mea : «Ce bine îmi pare că, în sfârșit, vă cunosc...» În chestiunea “domiciliului”, s-a întâmplat ca la Aix să fie prezent și Gellu Naum, “consătean” cu Ana Blandiana, în Comana, sat de lângă București. Din una în alta, a venit vorba de Blandiana. Am zis : «Săraca, a cunoscut și ea domiciliul obligatoriu, în vara lui 89...» Gellu Naum a schimbat priviri cu soția sa Ligia, apoi a pufnit în râs. «O fi glumiiit...», a zis. «Cu așa ceva nu se glumește», am remarcat eu. «Atunci voi ați înțeles greșit !». Monica Lovinescu era și ea acolo, la Aix. Am căutat-o ; i-am spus ce aflasem de la Gellu Naum. A ridicat din umeri : «Așa mi-a transmis Sami Damian de la Heidelberg, așa ți-am transmis» - și s-a îndepărtat, pentru ea “domiciliu obligatoriu” neavînd semnificație.

Acestea fiind, dacă i-aș spune Anei Blandiana că a mințit în 1989, că minte și în 1996 - m-ar acuza că... o înjur.

Sînt curios ca o coțofană : ce vor spune cititorii citind următoarea mărturisire a autoarei Arpagicului în primul răspuns din dialog (știu ce vor spun: nimic!) :

“În anii dinainte de ‘89 m-am simțit într-un mod de-a dreptul maladiv umilită de faptul că nu pot să fac nimic, că indi-ferent ce gesturi sau ce declarații aș fi făcut, oricum, n-ar fi avut nici o importanță în afară de faptul că puteam să pătesc ori să nu pătesc ceva, nimic nu s-ar fi schimbat. Și asta pentru că solida-ritatea nu era posibilă și că numai prin solidaritate putea să se schimbe ceva. Asta a făcut ca imediat după ‘89, când soli-daritatea a devenit posibilă...” etc. etc...

Până acum știam că Ana Blandiana se laudă cu ceea ce n-a făcut, cu ceea ce nu i s-a întâmplat vreodată. Dar Poeta (dealtfel bunișoară, deși supradimensionată) este și incultă - habar nu are de istoria Românilor, ce să mai vorbim de a vecinilor noștri, pe de-asupra, ca tot Ardeleanul (cu excepția lui I. Vartic) îl detestă pe Caragiale, de aceea poate să spună fără să clipească : “...după ‘89, când solidaritatea a devenit posibilă...” - nedîndu-și seama că “asta” vine în linie dreaptă din Conul Leonida față cu reacțiunea : trebuie să ai bilet de voie de la primărie, ca să-ți devină posibilă solidaritatea.

Și noi dormeam, soro...

*

12 noiembrie 1996

A T R E I A

Am început a-l “înjura” pe Nicolae Manolescu (în presă, negru pe alb, ca să rămână) numaidecât după inadmisibilul, de

neiertatul interviu luat lui Iliescu în urma Întâiei Mineriade (publicat în *România literară* din 5 iulie 1990). Cronologic, el a fost al doilea - primul : Buzura - dintre, dacă nu prietenii, atunci, hotărât : nedușmanii care, după decembrie 1989 au adoptat un comportament de neînțeleș (pentru mine, naivul). Am crezut, o vreme că legitimarea lui Iliescu - prin *România literară* - fusese o gafă : în “vârtejul revoluției” mulți oameni ce purtau capul sus, pe umeri și l-au desșurubat și și l-au pus sub cur. Am aflat mai apoi chiar din gura interesatului, mai vârtos din faptele sale că spălarea de sânge a lui Iliescu fusese, nu o omenească “scăpare”, ci demers lucid: nu Iliescu i l-a sugerat, ci Manolescu i-a solicitat lui Iliescu interviul obținut prin inevitabilul și eternul cenzor Z. Ornea.

Două categorii de reproșuri i se pot face lui N. Manolescu :

1. *faptele* (iar la scriitor, scrisul este faptă) : interviul amintit, călătoria în Coreea (cu același Iliescu), atitudinea față de părinții săi spirituali Monica Lovinescu și Virgil Ierunca : abia după scandalul provocat de noi, în urma cronicii bahludioase a lui Pruteanu a catadicsit să scrie despre **Unde scurte** (în februarie 91- cum anume ? altă măgărie), ocupat fiind cu cronicile la Galan, Petru Dumitriu, Jacob Popper și alte lumini ale literaturii române), abia după trei ani *România literară* a publicat un dialog cu ei - dar al lui Grigurcu! ; afirmația repetată: “noi, în România, nu am avut samizdat - și nici n-am avut nevoie, *fiindcă la noi a fost publicat cam tot ce era de valoare*”;

2. *informațiile despre sine*, furnizate presei ori scrise de mână sa - de acestea mă ocup, aici :

a. Nu mai departe de 18-23 sept. 1996, în nr.-ul 38 al săptămânalului 22, replicînd textului meu **Către compatrioți**, în care anunțam renunțarea la candidatură, Nicolae Manolescu a pretins că el nu a scris decât *două* cronici la cărțile lui Dumitru Popescu-Dumnezeu. Firește, nu-i reproșasem *cantitatea*, ci existența (fie și a uneia singure), ca certificat de scriitor acordat celui care a fost călăul ceaușist al scriitorimii. După apariția “polemicii”, un manolescolog mi-a comunicat, printre altele : “N. Manolescu a scris, în fapt, patru cronici despre Popescu-Dumnezeu”- asta pentru că tot nu era vorba de numărul lor - deci a mințit și atunci când mă combătuse...;

b. cu același prilej, Manolescu a susținut că volumul scris în colaborare cu Dumitru Micu, publicat în 1965, **Literatura română de azi 1944-1964** nu este proletcultist, cum afirmasem eu înaintea lui M. Nițescu. Foarte bine : autorul nu poate accepta că a scris un volum de rușine - însă prin asta nu minte : *se minte* și el, ca omul;

c. în vara anului trecut (1995) PAC a lansat o broșură de propagandă semnată de B. Brătescu și C. Chețan, intitulată **Totul despre Manolescu**.

Excelentă ideea de a prezenta, negru pe alb, “totul despre Manolescu” - în fine, ceea ce se cade să știe atât susținătorii cât și adversarii politici.

Neîndoios, informațiile biografice, interpretarea lor provin din gura interesatului. Câteva din acestea sunt **momente istorice**, iar N. Manolescu și, pe urma lui, broșuriștii, le falsifică :

I. Întâiul capitol, întâiul paragraf, pagina 7 - citez :

“Primele manifestații de solidaritate ale studenților timișoreni cu colegii lor maghiari”...

Aici ar trebui să fie vorba despre un eveniment foarte important, să-i spunem, riscând emfaza : **Momentul 1956**.

Or N. Manolescu, prin broșurezii săi, pe de o parte evită - și în timp și în spațiu - de a vorbi despre **Evenimentele din Octombrie-Noiembrie 56**, în general (ce să mai spunem de specialele românești), ei amintesc doar de... “decembrie 56”, apoi sar tocmai la “septembrie 57” cu o grație tipică viitorilor rezistenți prin cultură și nemembri de partid - aceasta fiind calitatea de căpătâi a broșurizatului.

Care este aici adevărul pe care N. Manolescu îl falsifică ?

În toamna lui 1956, deci în toiul Revoluției Maghiare, N. Manolescu era student la București. Pentru a justifica (cine-i va fi cerut-o ? *nemebria de partid?*) *neparticiparea studentului Manolescu la mișcările studentești* (și) din București, broșurioții fabrică “adevărul” potrivit căruia... **numai studenții de la Timișoara s-ar fi raliat Revoluției Maghiare !**

Lucrurile stau altfel, modul în care N. Manolescu măsluiește un **adevăr istoric** fiind lamentabil. Câtă vreme nu exista perspectiva candidaturii la președinție, lui Manolescu puțin îi păsa de faptul că în nici un **Moment** nu se aflase acolo unde ar fi trebuit să se afle, ca (viitor) director de conștiință : nici în **1956**, nici în **1968** (voi reveni), nici în **1977** - și, desigur, nici în **1989**. De fiecare dată a... evitat, a ocolit - când nu a pur și simplu fugit. Ca să preîntâmpine o eventuală întrebare a cuiva care știe ce s-a petrecut în 1956, în România și în București, N. Manolescu i-a pus pe broșurnici să scrie că... doar timișorenii se mișcaseră - și ce era să facă bietul student bucureștean Manolescu Nicolae : să ia trenul, să se ducă tocmai la Timișoara - acolo să se solidarizeze cu Ungurii ?

Această becisnică manevră, doar pentru a încerca să măture sub preș un adevăr istoric : ei bine, oricât li s-ar părea de ciudat dezertorilor de totdeauna, au avut loc mișcări studentești, soldate

cu sute de arestări și la București iar dacă el n-a știut atunci, în 1956 (cum “n-au știut” nici I. Vianu, nici Matei Călinescu, în **Amintirile lor în dialog**), a aflat cu siguranță după 1964, de la noul său prieten, Al. Ivăsiuc. Or pentru că avea “la fața locului, evenimente” (și ocazii de solidarizare cu Ungurii), studentul bucureștean Manolescu a luat trenul de... Râmnicu-Vâlcea, ca să se pună la adăpost, la bunici, până la așezarea lucrurilor, adică până ce Securitatea își va fi făcut plinul de studenți arestați, apoi de studenți exmatriculați (printre exmatriculatori aflându-se și “interlocutorul” său preferat : Iliescu) ;

II. Al doilea capitol, primul paragraf, pagina 10 - citez :

“Nu l-au convins nici în 1968, după invadarea Cehoslovaciei, când faimosul discurs antisovietic al lui Ceaușescu a determinat aderarea la partid a celui de al doilea val de scriitori Goma, Ivăsiuc, Bănulescu, Breban”.

Și aici este vădită falsificarea informațiilor, pentru a trafica și semnificația propriei... biografii. Încep cu primele :

- “Nu l-au convins...” - cine să-l fi convins : comuniștii ? ; să facă, ce : să intre în partid ?- **dar în august 1968 nu comuniștii i-au “convins” pe români să intre în partid, ci Românii, vrînd să intre în Brigăzile Patriotice, i-au determinat pe comuniști să-i primească (în partid - ca să aibă dreptul la arme) pe loc, fără nici o amânare ;**

- discursul lui Ceaușescu provocat de invadarea Cehoslovaciei nu a fost “antisovietic”- de unde a scos Manolescu asta ?, ca om de litere trebuie să fie și om de cuvînt în ambele sensuri: **discursul (“de la balcon”) era patriotic: îi chema pe toți Românii să apere România - de ruși, firește, nu de... “sovietici”;**

- în august 1968 au cerut să intre în *Brigăzile Patriotice* și un număr de scriitori (majoritatea : nativi din Basarabia), cum însă nu se încredințau arme decât membrilor de partid, au făcut cerere de intrare (în partid) și : Mariana Costescu, A.D. Munteanu, Paul Schuster, Păunescu, Ivăsiuc, Goma - dar nu Bănulescu, nu Breban.

Ce a făcut în acest **al Doilea Moment (1968)**, N. Manolescu?, tot la Râmnicu-Vâlcea s-a ascuns ?; ori și-a dat coate și a glumit pe seama “stupizilor”(așa cum avea să facă și pe timpul celui de **al Treilea Moment**, cel din februarie 1977, “când cu drepturile omului”), dimpreună cu Breban și cu Bănulescu - aceștia fiind **veterani în partid** - și pe care el îi include abuziv - și diversionist - printre “cei din 22 august 1968”?

De ce atâtea minciuni? Ca să apară acum (în 1995-96) ca un “înțelept” în 1956, în 1968, în 1977, în 1989 ? Când el nu a fost

decât un oarecare, un mărunțel, un fleac, un jalnic, un minabil prudent (iată, nu am rostit cuvântul aflat pe buze: un căcățiș !...).

Dacă N. Manolescu se simte atât de neprihănit - în biografie ca și în bibliografie - **de ce atâtea eforturi de a se justifica** ? Nu-i ajunge că nu a fost membru de partid, cum atât de convingător îl prezenta Monica Lovinescu, știind Domnia Sa de unde va fi știind că aceasta singură "calitate" îl dispensează pe Niki al său de... normalitate morală ?

Nu doar pentru că eu am fost membru de partid (dintre cei de la 22 august 1968), sânt nedumerit de încrâncenarea cu care N. Manolescu, în lipsa unei normale, verticale coloane vertebrale (dacă nu are organ pentru etică), umblă cu fleacuri, cu găinării, cu brașoave prin care trafichează fapte istorice, evenimente - orice-ar crede el, cunoscute măcar de încă zece persoane (ca de pildă... consimțământul pe care și el, membru al Consiliului, și l-a dat la excluderea mea din Uniunea Scriitorilor în aprilie 1977 - pe când eram arestat). Toate compromisurile încheiate, toate porcăriile făcute apropiatilor, toate minciunile spuse, scrise nu i-au servit la mare lucru (sântem după primul tur de scrutin dezastruos pentru "politica" lui). A pierdut, nu pentru că ceilalți ar fi fost morali, ci pentru că el și-a făcut din imoralitate: doctrină.

Mărturisesc : în ciuda modului în care-l recomandam (în textul de renunțare la candidatură - ca pe cel mai...puțin nerecomandabil candidat al opoziției), regret că N. Manolescu nu a izbutit în alegeri.

Aș fi avut în față patru ani de neîntreruptă înjurătură.

*

*Paris 18 noiembrie 1996***Încă una - ultima, deocamdată...**

În sfârșit, Iliescu a căzut. Cam greu, cunoscut fiind anti-comunismul ancestral al Românilor eterni.

În sfârșit, comunismul din România începe să ia apă...

La întrebarea unui jurnalist, pusă prin 1984 :

«Pretindeți că regimul comunist este detestat de majoritatea populației - în acest caz : cum se menține ?», încolțit, am răspuns, iute:

«În stare de levitație».

Se pare că o nimerism (drept în brăilă).

Numai că levitația aceea mai și încetînd, “obiectul” se pornește să cadă în căciula vreunui rumân.

Cum să nu ne bucurăm cu toții de înlăturarea lui Iliescu ?

Numai că Iliescu a fost, din decembrie 89, doar partea vizibilă a icebergului ;

Numai că învingătorul a declarat că nu vor avea loc “vânători de vrăjitoare”.

Era de așteptat. Când te-ai rezemat de Măgureanu, când ai pactizat cu Roman, n-o să te apuci să vânezi măguriști și să-l pui pe Roman să-și facă autocritica - după ce și-a făcut atâtea cruci, la tembelizor (și atât de ortodoxe...).

Reconciliere națională... Geologii nu au auzit de Caragiale, la liceu credeau că este vorba despre un fel de baclava.

Și eu care eram pe punctul de a mă întreba :

«Dar eu... Pe cine mai înjur eu ...?»

1997

*

VECHI ȘI NOUĂ

generalități

În lunga și, după cum se constată : inutila mea activitate de militant pentru drepturile omului, apoi de activist cultural în echipa Monicăi Lovinescu, am fost silit în multe rânduri să țin cursuri de alfabetizare - în scris, prin periodice - pentru iubiiții noștri compatrioți. Rezultatul acestor strădanii ? Zero. Românii cărora, în principiu, le erau destinate "lămuririle" (în cele mai multe cazuri : la cererea lor, insistentă) nu de ele aveau nevoie. Abia acum, la șapte ani după 1989 am înțeles de ce anume aveau nevoie Românii de pe ambele maluri ale frontierei (din interior ca și din exteriorul geografic al țării). Pentru ei am fost - și ce păcat că nu mai sântem!, ne căinează, tot ei pe noi...- paznici, străji, carauale, al căror rol nu este, ca la comunitățile europene, de a veghea asupra liniștei oamenilor și a protecției bunurilor, strigând, ritmic, în noapte, că totul e bine, că oamenii-buni pot dormi în pace ; ci din aceia ca pe la noi, prin spațiu (firește, carpatin) : și ei strigă, ritmic, în noapte, că totul e bine, însă adormiții înțeleg din mesaj altceva (decât europenii) : că ei, carpatinii pot dormi în pace până la Judecata de Apoi - doar există fraieri care s-au însărcinat să răcnească în pustiu(l noptii). Nu contează ce comunică aceia, prin strigăt (chiar dacă ar anunța alarmă, adormiții nu s-ar sinchisi : de ce s-ar deranja, tot nu depinde de ei, nimica : apa trece, pietrele dorm) ; contează că există, potrivit unei tacite împărțiri a sarcinilor : unii cu sapa, alții cu, zi-i pe nume, cultura; unii cu ponosul, alții cu certificate-de-revoluționar. Con-tează că avem și noi, cum bine-a zis-o Nemuritorul : faliții noștri.

Am mai scris : prin 1984, când nu era disident (la Tețcani), nici ministru (al culturii lui Roman), Pleșu își exprimase fierbintea dorința ca exilații să rămână, în continuare, mranita pe care să se binedezvolte vajnica și interioara noastră culturniță. Se vede că de pe atunci (și dacă din copilărie ?) Pleșu avea o mult mai justă optică despre lume și viață decât noi, ofensații de a fi fost tratați

de mranită - autorele minimei morale dădea o încărcătură cu totul nobilă (bălegarului amestecat cu resturi vegetale : cine mai este fertil în ziua de azi ?...); și mai cu seamă extrem de utilă - firește: interiorilor soioculturnici.

Chiar dacă Pleșu i-a inclus nominal pe Monica Lovinescu și pe Virgil Ierunca în sentimentul românesc al mranitei, eu nu-i socotesc printre faliții unei nații de *șmecheri* (ciudat : acest cuvânt emblematic nu ne vine din turcă, nici din greacă - nici măcar din țigănească - ci din germană). Cu mine însă fac ce vreau, deci recunosc : am fost *fraierul* de serviciu (ca un făcut : alt germanism!) de care aveau nevoie ai noștri ca brazii, să le păzească somnul miorișos - după această autocritică - abia schițată - mă întorc și zic:

În multe rânduri a trebuit să explic, ba chiar să fac și desene pentru uzul celor cu piepturi (piepți ?) de aramă, ca să priceapă noțiuni simple (s-o cred eu!), elementare (iluzii, monșeri, iluzii) ca *disident*, *samizdat*, *drepturile-omului*, *literatură de sertar*, *exil*, *mărturie*, *caracterul de martor al scriitorului*...

Neavînd înclinații pedagogice, fiecare "lecție" îmi cerea eforturi însemnate ; cum visul vieții mele nu era deloc să scriu astfel de "materiale" - nu aveam măcar o rubrică fixă la Europa liberă, iar pâinea (mai albă, mai puțin albă) mi-o câștigam în alte părți, cu mijloace neintelectuale (ba de-a dreptul zugrăvești) - se înțelege : nu tragerea de inimă, nici conștiința că fac o mare ispravă (patriotică, de pildă) mă animau, ci doar simțământul că fac ceea ce trebuie să fac - și fac ceea ce ar face oricine altul aflat în locul meu...

Ce eroare ! Românii alcătuiesc o comunitate de ne-fraieri - am putea spune : una compusă în exclusivitate din poeți și din șmecheri. Nici măcar nu am scuza inocenței : totdeauna am fost conștient de actele mele; deci de erorile mele.

O spun însă din capul locului : faptul că am înțeles (târziu - mai bine așa, decât niciodată) că tot ce am făcut "pentru alții" a fost pierdere de timp, de energie, de sănătate ; neglijare a propriei familii, a propriilor interese ; operațiune de urcare în pod a nucilor cu furca și a soarelui cu banița - nu înseamnă că, urmare a constatării eșecului, aș regreta vreunul din actele făcute (sau, în termeni de Securitate eternă : comise).

Nu : nu regret nimic (fiindcă niciodată nu mi-a trecut prin minte că merit răsplată pentru faptă). Dacă ar fi să mă aflu în același punct de pornire, așa face (comite) exact aceleași (de neiertat) erori - atât că, de astă dată aș pretinde, vorba aceluiași: «Să știm și noi...»

Părinții mei au fost învățători, mama "specialistă la

clasa-ntâia”, deci cunosc și strădaniile lor legate de alfabetizarea adulților. Însă nu mi-i aduc aminte să-i fi auzit plângându-se de dificultăți, altele decât ale vârstei “elevilor”: omul-femeia, la treizeci-patruzeci de ani nu mai are disponibilitatea din copilărie - ar mai fi fost cea legată de cazuri : fiecare sat avînd unu-doi întârziati, săraci cu duhu’...- cu aceștia, nimic de făcut. Apoi : firește, eram la curent (prin ei) cu fenomenul natural al uitării : dacă alfabetizatul nu repetă-repetă-repetă litera ori cuvântul învățat, uita. Ce se întîmpla însă cu cei ce, până în decembrie 1989, ascultau Europa liberă, Deutsche Welle, BBC, RFI ? ; ca (și) cu cei din exil care citeau în periodice câte un text de explicare a unor noțiuni, fenomene ca cele enumerate mai sus (disidență, samizdat, exil, etc.)? Întrebarea, din dramatică, devine tragică : ce se petrecea cu persoanele care aveau între mâini o anume carte (firește, nepermisă): o citeau, o, eventual, discutau cu prietenii - dar după aceea (acest după măsurîndu-se în luni, săptămîni), uitau ce citiseră, ce aflaseră ?

Desigur, nu vorbesc de masele largi, nici măcar de cele... restrânse ale intelectualității (la români!); ci de elita elitelor cuvîntului : scriitorii, universitarii. Încă o precizare : îi am în vedere pe cei avînd, în 1989, sub 40 ani.

Să nu fi fost informat - într-un regim totalitar-polițienesc : ar fi/a fost, vai, normal (de nedrept). Numai că, în același regim (ba, într-o perioadă și mai dură, fiindcă ceaușismul a cunoscut, totuși, o ameliorare în materie de permisiune de informare), alți oameni, dacă voiau să se informeze - se informau.

Iată : între 1965 (când am ieșit la suprafață) și 1977, când am plecat din România existau puține cărți, reviste occidentale. Însă dacă voiam Pasternak, Orwell, Soljenițîn, Zinoviev, Hanna Arendt, Djilas (ba chiar și Cioran - pe atunci ne-recuperat de Radu Florian, nevalorificat de Casa Scînteii), în două zile, în două luni - tot îl aveam ; dacă era vorba de o carte “de copiat”, o împărțeam în fascicule, distribuite între mai mulți copietori (apoi un legător de încredere re-lega cartea). Un text pentru a cărui obținere ai trudit atîta, pentru a cărui păstrare... ai tremurat atîta și pe care l-ai discutat cu prietenii - acela nu se uită !

De aceea am fost, nu doar uimit, ci de-a dreptul agresat, după decembrie 89, când am cunoscut persoane extrem de simpatice (și mai ales tinere !), ce-și exprimau dorința de a scrie “ceva despre disidență”, dar - la vârsta lor de 30-35 ani și o bună pornire de carieră de universitari - nu știau, practic, nimic despre... disidența aceea, nici măcar nu auziseră discutîndu-se în familiile lor (de universitari, de scriitori, de jurnaliști - de prelați). Când, după câteva bune ore de discuții, am pus întrebarea care-mi

stătea pe buze :

«Bine, dar cum de n-ați citit (Conquest, Kohout, Aron, Soljenițin, Vaculik, Amalrik, Patocka, Fejtö) ?», răspunsul mi-a sosit ca o palmă peste gură :

«Dar ce : credeți că astea (volumele și autorii despre care vorbeam) se găseau la fondul public de la biblioteca noastră ?»

M-am legănat cu speranța că primul vizitator va fi fost o excepție, deci și ultimul - care-mi comunică : în fondul public al bibliotecii universitare din Cluj nu se află nici Patocka, nici Arendt, nici Hrabal, nici Brodski, nici Milozs, nici Soljenițin... «Nici dumneavoastră, dacă asta ați vrut să aflați»...

Mi-ar fi făcut plăcere să știu că și volumele mele editate în Franța, în Germania, în Olanda, în Suedia, în Italia, în Anglia - există în rafturile bibliotecii clujene - vorba cuiva : «Ce, ar fi stricat ?» dar... Dar, din păcate și al doilea vizitator și al șaselea a(u) dovedit același interes pentru o viitoare “lucrare despre disidență” și, simultan, aceeași betonată ignoranță în informare.

O culme a... insolenței (fără voie) : cu toții îmi spuneau, convinși fiind că îmi fac o nesfârșită plăcere :

«Cărțile dumneavoastră ne-au fost abecedar : am învățat din ele totul, totul...»

Mă aflam într-o situație cu totul jenantă : persoana cea tânără și intelectuală - și talentată - din față mă flata, ceea ce nu suport; însă o făcea cu franchise, deci ar fi trebuit să trec peste jena resimțită și să... prețuiesc, atât sinceritatea, cât și sânguința întru informare. Așa va fi fost, însă mai era ceva care nu stătea ca lumea pe lume. Drept care, profitând de ascendentul de vârstă, puneam câteva întrebări :

«Ați afirmat că ați aflat din cărțile mele, totul-totul - ca din abecedare... Numai că nu se poate să fi fost eu primul - și ultimul! - care a scris despre închisori, despre securitate, despre colectivizare - au mai scris și alții ...»

Răspunsul venea ca tras la indigo :

«Bine-nțeles că l-am citit și pe domnul Ierunca cu **Fenomenul Pitești!**»

Aveam nevoie de secunde bune, ca să reurc în șa.

«Presupun că întâiele știri despre reeducarea de la Pitești le-ați avut prin Europa liberă, unde Ierunca a prezentat și propriul său eseu, ca postfață la volumul meu **Gherla** (în 1976), apoi la **Patimile după Pitești**, în 1981...»

Un zâmbet jenat (și el, copie conformă) :

«Vorbiți de ‘76, de ‘81... Uitați că eu sânt născut în ‘57 - de unde să știu ce se petrecea înainte de a mă naște...?»

«Dacă-i pe-așa», încercam să glumesc, «eu, deși născut în

1935, știu ce se petrecea în 1918, în 1916, în 1914... și în 1859, în 1848, în 1812...»

«Aveți o memorie bună, dar eu... Și eram prea tânăr, ca să înțeleg...»

«În '76, când se transmitea **Gherla**, aveți 19 ani ; 20 ani când a fost Charta '77, iar când s-a transmis **Patimile...**, aveți 24 ani».

«Dacă dumneavoastră credeți că stăteam să ascult...»
- ajunseseam să cunosc atacul fără justificare, contraatacul fără provocare. «La noi în casă nu se prea asculta Europa liberă... (nu *prea* avea timp, nu *prea* avea aparat, programul de emisie era *cam* în contradicție cu al său, de student, apoi de asistent, apoi de conferențiar...). Eu vorbesc de cărțile apărute la Humanitas...»

Tușeam, mai făceam un metru - pe brânci, ca la război :

«Vreți să spuneți că ceea ce ați aflat - ați aflat acum, pentru întâia oară din cărțile publicate în vara anului 1990, **Gherla** și **Culoarea curcubeului** ?»

«Și **Fenomenul Pitești** al domnului Virgil !», eram sever corectat de riguroșii vizitatori.

Ce să fi făcut, cum să fi reacționat ? Nu eram deloc măgulit de asigurările vizitatorilor : anume că din primele două cărți ale mele (publicate în România în iunie 1990) luaseră la cunoștință de... ABC. Ba eram de-a dreptul ofensat când aflu din gura unor vizitatori, ori din scrisul unor noi prieteni epistolari că, deși dintr-o familie de prelați greco-catolici, martirizați de comuniști, nu auziseră în casă vreun cuvânt despre închisori, deportări, execuții, persecuții - “până la revoluție”; când aflu din gura alteia că, deși fată de țăran dintr-un sat din apropierea Gherlei, nu știuse ce se petrecea acolo, nici măcar că exista o închisoare - “până la citirea cărții **Gherla**”...

Dumnezeu mi-e martor : aș fi vrut din toată inima să cultiv relații de colegialitate, de prietenie cu acești oameni de bună credință, de bună calitate, de o bună formație intelectuală - buni poeți, buni esești. Dar...

Dar, fără voie, îi comparăm cu generația mea : la Sibiu în perioada 1946-52 nu exista și o închisoare trist celebră, (ca cele la Aiud, Suceava, Jilava, Gherla, Pitești, Sighet - și alături, cea de la Făgăraș), însă noi, elevii - ceea ce însemna : toată lumea - știam tot ce se știa despre cumplita Securitate (avînd sediul lângă liceul de fete) ; deasemeni știam tot ce se știa despre partizani ; despre întâiele sate colectivizate ; anul școlar 1952-53 l-am făcut la Făgăraș (după eliminarea de la Sibiu) : știam tot ce se știa despre partizani, despre arestări, despre Canal, despre minele de plumb, despre... Cetatea Făgărașului. Nu numai că știam, dar și

discutam între noi - chiar între fete și băieți, când ne plimbam și ne sărutam în parcul din jurul cetății-închisoare. Cunoșteam și amănuntul cunoscut de tot Făgărașul : profesoara noastră de rusă - o basarabeancă de o rară distincție și ținută - era soția maiorului Patrichi din Serviciul de Contraintformații, deținut de mulți ani chiar în Cetate, iar soția cu mama ei și cu fiica locuiau... vis-à-vis - urma s-o aflu din chiar gura maiorului în iarna 1957-58, (aveam să și scriu acest episod, în **Ostinato**), la celula 12 de pe-a-ntâia din Jilava unde mai era un deținut devenit peste decenii - și, vai, postum - celebru : scriitorul I. D. Sîrbu...

Ce li se întâmplase Românilor, în doar o generație (vizitatorii mei fiind născuți între 1955 și 1970 îmi puteau fi copii, dar nepoți, ba) ? Desigur, în acest secol blestemat generațiile s-au succedat după legi obscure - ceea ce nu mă împiedecă să mă întreb: întrucât generația mea a fost diferită de cea a copiilor mei? A fost doar o acumulare cantitativă de frică - ori s-a petrecut o mutație calitativă ce i-a altfel modelat pe “tinerii din ziua de azi”?

Am mai spus : tare aș fi dorit să leg relații de prietenie cu vizitatorii - îmi spuneam, prosteste : “Nimic nu ne desparte” - ceea ce era adevărat, însă tot atât de adevărat era și : “Nimic nu ne unește”...

Dacă nu s-a putut (cu două excepții), aceasta s-a datorat și... faptului că acești tineri intelectuali doritori să scrie ceva-despre-disidență, fără a fi citit un rând, “înainte de revoluție”(ei majusculează cuvântul : Revoluție !) - fiindcă... asemenea cărți (“cu disidența”) nu existau în fondul public al bibliotecii clujene - exact aceiași erau foarte bine informați, aș spune la zi, cu ultimele... răcnete în materie de semiotică, textualism, poietică...

Cum așa ?, m-am întrebat, măcinat de resentiment, mușcat de gelozie : jumătate din câte un text publicat de ei -“după Revoluție” este alcătuit din citate mai mult sau mai puțin ghilimelizate din tot felul de fleacuri (bine : *rahaturi*) structuraliste demult destructuralizate ; de sclifoseli “textiliste”, descoperite acum un sfert de secol de Țepeneag (după ce fuseseră bine acoperite, să nu răcească, între cele două războaie) - acești băieți-minuneți și încă mai minunatele fete-cucuiete învățaseră pe de rost până și greșelile de tipar din câte o foarte oarecare băiguială occidentală - în același timp habar n-aveau că în țara în care trăiesc și ei, pe urma părinților, a bunicilor, a străbunicilor există gropi comune unde fuseseră aruncați cu sutele țărani ce refuzau colhozul; că la Sighet, la Dej, la Aiud, la Gherla (Clujul lor rămânând centrul geometric) fuseseră lichidați vreme de două decenii toți cei care făcuseră statul european numit România ; că în jurul

nostru geografic băieți ca ei, fete nu mai frumoase, nici mai inteligente - în nici un caz mai elegante ! - își riscau facultatea, își riscau libertatea, își riscau viața, implicându-se în ceea ce se numea : samizdat, participând la manifestări... neoficiale, disidente numite când Forum, când Dialog (firește : mult înainte de “dialogul social” autorizat de secretarul de partid Brucan, și funcționând după doctrina uriașului gânditor al Comitetului Central al Securității, altfel doctor în sociologie ca și Măgureanu - l-am numit pe pseudonumitul Pavel Cîmpeanu). În continuare : cum de găseau aceste fete și acești băieți - când voiau - lucrări de semiotică, de structuralism, de (umbert')eco-ism și alte inutilități, însă nu ținuseră între mâini măcar **Gândirea captivă** de Milosz, iar de Orwell auziseră, atât ?

DE CE ? Foarte simplu : acelea erau găsibile, nefiind... interzise (doar spunea despre ele la “Ultima oră”) - pe când cestealalte...! Caragiale, cel neîubit pe meleaguri transilvane (cu o excepție : I. Vartic) este mereu-mereu-mereu prezent în comportamentul Ardeleanului :

- Buzura : nu a scris o singură pagină din prozele sale, fără asigurarea de la Gogu Rădulescu și de la Geta Dimisianu că va fi și publicată («Scriem - *dar cu aprobare de sus* !»);

- Blandiana : a așteptat și ea “Revoluția”, ca să se poată deda sportului favorit - “imposibil în timpul dictaturii” : solidaritatea (vezi interviul din *Convorbiri literare*, oct. 96 : «Să fim solidari - împotriva comunismului - cu voie de la Comitetul Central !»).

De nenumărate ori m-am întrebat, uneori cu martori, cu disperare :

«Dar eu de unde dracu' vin ? Nu tot din România ? Am plecat de-acolo acum mai puțin de douăzeci de ani - în acest scurt timp să se fi produs asemenea mutații ? Rezultatul : asemenea mutanți ?»

samizdat

Fenomenul *samizdat* (autoeditare, în rusă) nu poate fi gândit în afara mașinii de scris. Românii, în căutare de justificări a lipsei de curaj (la urma urmei, la asta reducându-se totul : curajul de a face adevărată cultură), pretind că și ei ar fi multiplicat și răspândit “propriile manuscrise refuzate de cenzură” (voi reveni asupra acestei alte deturnări de sens), “dacă Securitatea de la noi n-ar fi interzis mașinile de scris”... Nu :

1. Securitatea (românească) nu a interzis (în anii 70-80) mașinile de scris, ci, ca și KGB-ul, i-a obligat pe posesori să le înregistreze la miliție (să li se ia “amprentele”);

/Deosebirea dintre ruși - polonezi, cehi, bulgari - și români : al nostru compatriot este un legitimist, un supus-legilor : el n-ar

face, Doamne-fereste, ce i s-a interzis “de sus”: nici chiar revoluția aceea n-o face fără voie de la primărie/.

2. A practica samizdatul (cultura catacombelor, după modelul creștinismului de catacombe), nu înseamnă deloc : autoeditare, în sensul propriu. Această accepție (fără exemple) a fost vânturată de alt mare-interzis al regimului comunist (Marin Sorescu) și chiar dacă N. Manolescu l-a amendat într-o cronică din *România literară*, cronicarul a rămas convins că autorul căruia nu i s-au publicat, din motive politice, anume texte (începînd cu ale sale, despre V. Em. Galan și Petru Dumitriu), dacă a dat (sau dăduse, înainte de “interdicție”) textul cu pricina câtorva colegi, el practicase...samizdatul !

În spațiul carpatin, din moși-strămoși se zidărește forma fără fond, se dulgherește vorba în dodii, se dă cu var peste opinii - mai ales când nu ai așa ceva. Ferindu-se ca de foc de *samizdat*, cel care, în țările vecine a întreținut flăcăruia spiritului amenințată de regimul comunist, curajoșii culturicultori români nu știu măcar în ce constă ; *samizdat*-ul nu a început - și nu a continuat - prin dactilografierea și răspândirea versurilor, eseurilor, romanelor, amintirilor unor autori contemporani (Pasternak, Soljenițin, Șalamov, Ahmatova, Mandelstam, Zinoviev, Brodski, ș.a.), ci... cu începutul începutului: Biblia. Ea a fost cartea cu cel mai mare tiraj, cu cel mai mare succes, dar și cu cea mai puternică influență asupra celui care primea o copie dactilografiată, înțelegea și îndemnul (bine : obligația - din rușine...) de a dactilografia el însuși alte copii, de a-și pune la treabă “dactilografele” familiei, iar de nu avea așa ceva, de a plăti o dactilografă pentru a bate la mașină Biblia...- și de a-și asuma pușcăria, fiindcă altfel nu se putea face (adevărată) cultură.

Am văzut un exemplar din Apocalipsa Sf. Ioan, al nuștiucătelea, abia lizibil ; am văzut Cântarea cântărilor - ceva mai citibil(ă) - deasemeni, texte de Berdiaev, Soloviov, Șestov, Merejkovski - samizdatul a încercat să suplinească biblioteca (și demnitatea) arse ale culturii rusești.

Demnitatea Românului (ca să nu mai vorbim de cărțile în românește) nu a(u) fost nici o clipă în pericol în aceste aproape cinci decenii de întuneric, de interdicții, de sânge, de moarte - dacă ne luăm după N. Manolescu, laș, fricos în perioada grea, inventator, postfestum, de explicații - ca cea potrivit căreia “la noi, în România s-a cam publicat tot ce a fost valoare” - deci n-a fost nevoie de samizdat...

Nici acum, la șapte ani după ce au primit voie de la miliție să afle ce-i cu samizdatul acela, bravii compatrioți nu știu (nu-i interesează !) cum funcționa și la ce slujea el...

În primul rând samizdatul a jucat un considerabil rol psihologic : cei cărora li se interzicea cuvântul (adevărat) scris știau: vor putea să-l rostească (scrie), pe alte căi, semeni de-ai lor îi vor citi (și da mai departe...);

În al doilea rând samizdatul a jucat rolul aducătorului-aminte, al celui care spune fără conținere : «Să nu uiți, să nu uiți - fiindcă uitarea este trei-sferturi moarte». Or, cine nu uită are o cu totul altă opinie despre sine și despre semeni (care nici ei nu uită) ; are opinia celui care știe : el face parte dintr-o comunitate numită popor ;

În fine, un al treilea rol al samizdatului : circulând în interior, cu zecile, dacă nu cu sutele de mii de exemplare, oricât de bine păzite erau granițele URSS (mult mai sever decât ale RSR), a facilitat Ieșirea (în termeni biblici) din robie, din catacombe, din întuneric - la lumina tiparului occidental : așa a fost posibil fenomenul Pasternak ; așa a fost posibil fenomenul Soljenițin - așa a fost posibil fenomenul Brodski.

Numai că, vorba unui bulgar : «Românul nu-i rus...» Al nostru ca bradul avea nemaipomenitul curaj să execute “ordinele Sfântului Anton” (sau așa ceva, oricum : de a face 11 - sau 22 - copii și de a le trimite, cu aceeași recomandare), însă fiindcă nu avea voie de la primărie să dactilografieze măcar **Cântarea Cântărilor** - dacă nu **Istoria civilizației române moderne** de Lovinescu - el nu mișca în front. Căci el, Românul nu e prost (ca Bulgarul, Rusul, Polonezul, Cehul...). (Nu, nu. El e prost ca Românul).

De ce ? De frică. Numai că frică îi era și Rusului și Polonezului și Cehului - care ar fi deosebirea între frica unuia și a altuia?

Poate că unul știa : frica este măsura curajului ;

Celălalt știa el ce știa : paza bună trece primejdia rea.

Unul știa : anume acte, fapte nu pot fi îndeplinite decât cu sacrificii - prima și cea mai neînsemnată încercare : frica ;

Românul știind de unde știa : nu are structură de martir - deci să nu i se ceară să fie (să fi fost) martor, iar dacă interlocutorul insistă, îl pune la punct:

«Ia mai lasă-mă, domnule,-n pace ! N-am acționat pe față împotriva comunismului, pentru că mi-a fost frică - ce, n-au suferit destul părinții, bunicii mei ?» - asta fiind prima variantă, fiindcă fricosul nu se mulțumește cu atât, îmbracă platoșa “oponentului” de tip Alexandru George : «Ce, eu sânt bou să mă deconspir?, să știe Securitatea cât de feroce anticomunist sânt ? Oi fi stat eu în cur - dar am făcut cultur’!»

Bănuială : Românii nu au cunoscut fenomenul *samizdat*, însă nu din un nefericit accident (istoric), nici din o neconcor-

danță... sincronologică - ci mai simplu (și mai tragic) : nu au structura potrivită acestui mod de exprimare.

Însă Doamne-fereste, nu și-ar recunoaște slăbiciunea ! Din contra: potrivit transformării complexului de inferioritate în supe-rioritate, N. Manolescu va justifica lipsa acestei calități prin... lipsa nevoii (la noi, la români) de așa ceva. De aici până la a formula neadevăruri neobrazate ("la noi au cam fost publicate toate operele de valoare") nu mai e decât... un paragraf de cronică - altfel, literară.

I-am auzit pe alți colegi ai lui Manolescu spunând că asta (*samizdat*-ul) "nu intră în schemele noastre", ceea ce, din păcate, este adevărat.

Fiindcă, schemă-neschemă, tot aculturare se cheamă, tot amnezie colectivă rezultă...

disident

Noțiunea *disident-disidență* este încă și mai tulbure, și mai contradictorie în capul Românilor. Prin Europa liberă (desigur și prin Deutsche Welle, BBC, RFI), de-a lungul a vreo douăzeci de ani și a sute, dacă nu mii de emisiuni în limba română s-a spus, s-a repetat până la sațiu ce este această *disidență* și ce semnificație avea în anii 60, 70, 80. Tot prin posturile de radio occidentale în românește se transmiteau frecvent dialoguri cu personalități ne-românești ale disidenței, cu activiști culturali, cu militanți pentru drepturile omului - în cursul cărora, fatal, se relua noțiunea. Deasemeni, în fiecare intervenție a câte unui exilat român implicat în acest "fenomen" (este posibil să fii implicat, fără a fi tu însuși disident), se relua discuția despre disidență, despre istoricul ei, despre deturnarea lingvistică suferită de termen, etc...

În van. A fost ca și cum, de la München, Noël Bernard, Vlad Georgescu, N.C. Munteanu, Vladimir Tismăneanu, iar de la Paris, Monica Lovinescu s-ar fi adresat munților și văilor, ba chiar direct spațiului mioritic, nimic nu "trecea": ori lăcuiitorii acelei Români nu mai știau românește, ori desțărâții nu ținuseră pasul cu involuția limbii române din țară : se înțelegeau ca, vorba ceea : capra cu varza; sau : ca Scyla cu Carybda, ca să rămânem în domeniul culturalnic.

Când nu era nici o greutate să fie acceptate următoarele :

Din motive de tactică favorabilă intelectualilor ruși ce se manifestau împotriva regimului comunist, în perioada reînghețului (mai cu seamă după ajungerea la putere a lui Brejnev) o sumă de jurnaliști, diplomați, editori occidentali - pentru a nu redeclanșa teroarea împotriva noii forme de rezistență

(care încă nu avea un nume), au hotărât să folosească interpretabilul termen : *disidență*. În caz de “supărare” a Kremlinului, Occidentalii să poată pretinde că acele persoane (din interiorul URSS) nu sunt neapărat opuse comunismului (ceea ce ar da termenul : *opozant*), ci doar blânzi reformatori ai societății actuale, cu totul nepericuloși “disidenți”...

Până în acest punct, Românii ascultători ai Europei libere pricepeau - și acceptau. Mai departe...

Nu se știe exact cum au reacționat țarii Comitetului Central la această astuție avocătească - dar știm din surse directe cum au reacționat interesații, “disidenții” înșiși : cu mare vehemență, au dat declarații, interviuri în sens invers : că și ei cunosc latină și știu semnificația în toate limbile a cuvântului *disidență* - ei nu disidează de nimeni, de nimic, nu sunt reformatori ai comunismului - ci anticomuniști ! Printre cei mai cunoscuți : Soljenițin, Marcenko, Bukovski. Existau însă și opozanți, aflați în acel moment în Gulag, ca Siniavski, Daniel (implicați în “cazul Pasternak”), precum și alții, mai tineri care și-au spus că, în luptă cu fiara, oricare mijloace sunt bune - chiar folosirea neadevărului - deci să accepte eticheta lipită de occidentali : “disidenți”) și să-și continue... activitatea antisovietică (printre ei : A. Amalrik, autorul eseului **Va supraviețui URSS până în 1984?**).

Au existat și în România o *disidență* asemănătoare celei din Rusia ?

Nu ! Unde nu există *samizdat*, nu poate fi vorba nici de *disidență*.

Este adevărat : o astfel de rezistență, de împotrivire - mai clar : de opoziție anticomunistă poate lua (și a luat) forme strict individuale. În România s-au semnalat *cazuri* de non-conformism, de anti-comunism, de opoziție la comunism - care, prin contaminare, au fost numite “manifestări disidente”. Dintre ne-scriitori (lista este incompletă, însă ordinea oarecum... cronologică) : Paraschiv Vasile, Carmen Popescu, Radu Filipescu, Doina Cornea, Gabriel Andreescu, Mariana Celac, Mihai Botez iar dintre scriitori: Țepeneag, Virgil Tănase, Nedelcovici, Dorin Tudoran (silit să se exileze), iar în ultimele momente ale ceaușismului : Dan Petrescu, Liviu Cangeopol (exilat și el), Luca Pițu, Mircea Dinescu, Dan Deșliu... - din motive evidente nu-i includ pe “apărătorii slujbei lui Dinescu” (Doinaș, Pleșu, Hăulică, Paleologu, Paler, Șora), cu atât mai puțin pe A.D. Munteanu, oportun trecut la mozaism și pe care “revoluția” l-a surprins cu bagajele gata făcute pentru SUA.

Dar, cum am mai spus : în capul Românilor de pe ambele maluri ale... frontierei (de unde se vede că Românul, oriunde

s-ar afla, pe glob - tot... român, sireacul !) confuzia cea mai desăvârșită (și mai structurată) s-a instalat și nici o informație, informare nu i-a clintit “convingerea” originară :

1. «“disidentul” este, prin definiție, un trădător...» - șirecurgeau la exemplele de disidență partinică din România democrată;

2. «“disidentul” este, prin definiție, fost membru al Partidului Comunist; din pricina unor nemulțumiri “care nu ating esența”, s-a manifestat împotriva liniei partidului (comunist)...»;

3. concluzie : «“disidentul” este periculos pentru, în general rezistența anticomunistă din România și pentru rezistentul-la-român - deci trebuie demascat și înlăturat».

Aceste luminoase idei au fost colportate cu vehemență crescândă în exilul românesc : pe de o parte de legionarii care instituiseră monopolul asupra întregii suferințe (pricinuită de comuniști), precum și asupra întregii rezistențe anticomuniste - ceea ce dădea impresia că, din cei cca 25 milioane de cetățeni români, în jur de 100.000 sunt comuniști (în fine, nu din convingere, ci pentru că dețin ciomagul și... cuțitul), 2 milioane de unguri, încă două de țigani (ce optimiști !) iar restul : legionari...; pe de altă parte de exilați nelegionari (unii țărâniști, alții liberali, mulți fără-de-partid), care însă aveau, în această chestiune, o gândire nu mai puțin totalitară totalitară : ei (și numai ei) făcuseră totul: tot ce a fost rezistență, tot ce a fost închisoare, tot ce a fost suferință, etc, poartă... semnătura lor (numai a lor și a cumnatelor lor).

Vai, exilul este o încercare cumplită. Mulți sunt pușcăriașii jurînd cu mîna pe inimă că e mai greu decât închisoarea - pentru motive sfîșietor de simple : înstrăinarea, ca la toți desrădăcinații; declasarea (ca toți “orientalii” refugiați în Occident, românilor le e rușine să lucreze “cu brațele”, când în acest secol calea muncii-manuale a fost deschisă de intelectualii, artiștii, aristocrații ruși, deveniți la Paris șoferi de taxi, cântăreți de restaurant, dansatori, valeți, muncitori cu ziua, muncitori industriali - e-he, câți prinți au lucrat în uzinele Renault, câte kneaghine au supraviețuit fiind cameriste, profesori de... orice, dacă li se asigura o bucată de pâine); în fine, cu trecerea anilor, a deceniilor, sentimentul neputinței de a face ceva pentru țară... Toate acestea, la care se adaugă, îmbătrânirea, perspectiva morții departe de patrie au sfârșit prin a-i înăcri pe oamenii ce nu-și găsiseră un alt echilibru.

Printre cei mai consecvenți “demascatori ai disidenților” - începînd din 1968-69 au fost : la Paris, în Grupul BIRE : René Theo, Chintescu, Virgil C. Gheorghiu, Manoliu fiul și mamă-sa, Radu Cîmpeanu și soată-sa, Dina, Paul Dimitriu, Gustav Pordea;

la München grupul *Stindardul* cu Emilian, Pantazi, Boutmy, Ovidiu (nu Octavian!) Vuia, Eugen Lozovan, iar la Londra Grupul URL (*Românul liber*), Rațiu, Varlam și alți aburiți... În afară de aceste “formații” (mai direct, mai indirect manipulate de Securitate), mai existau altele, notorii antene securiste, folosind exact aceleași formulări în atacuri: grupul I.C.Drăgan cu Michael C.Titus, Traian Filip, Mihai Pelin - la Londra, Roma, Milano ; la New York : grupul Milhovan (prietenul și editorul lui Carandino!), în timp ce la Madrid rămânea, Gibraltar, Mișcarea legionară ce, în orbirea-i legendară, nu admitea că preia, în publicațiile sale, până și greșelile de limbă din *Săptămîna* lui Eugen Barbu și-a lui V.C.Tudor și din *Luceafărul* lui Artur Silvestri (Târnăcop), Ungheanu, Dragoș-Răcănel, Fruntelată (cum ar veni: Securitatea culturală). Cât despre aerul mistic... nu mai puteai respira fără a fi intoxicat de miasmele legionaro-ortodoxo-securiste purtate de îmbătrânite-n rele putori ca Virgil Cîndea, Anania, Plămădeală și alți zoebușulengi. Grupuri și personalități atât de deosebite, însă acuzațiile - dirijate împotriva Monicăi Lovinescu, a lui Virgil Ierunca și împotriva mea - erau întristător de monotone : “agenți ai securității”, “comuniști”, “trădători de țară”, “jidoviți” - și cam atâta.

Cu fiecare prilej spuneam :

«Nu sînt disident, sînt scriitor - nici mai mult, dar nici mai puțin».

Nu eram auzit. Suprarealismul situației : în vara lui 89 Ion Rațiu, în concluzia la un atac împotriva mea, a scris în *Românul dumisale liber* definiția disidentului - în raport cu opozantul - citez spiritul, neavînd la îndemână litera (dealtfel trimit la volumul meu **Scrisori întredeschise**, Biblioteca Familia, Oradea 1995) :

“Profesorul (Dinu C.) Giurescu, spre deosebire de disidenți, a făcut și compromisuri, altfel n-ar fi putut afirma demnitatea românismului - d-sa este un adevărat opozant».

Ceea ce devine :

a. Disidenții, vânzătorii de țară, comuniști, securiști... nu fac compromisuri față de puterea comunistă; spre deosebire de ei, opozantul (Giurescu - unul dintre cei mai veloci lingușitoriști ceaușezi, dintr-o dinastie de slujnici), mai face... anumite compromisuri - ca să salveze onoarea românitudinii - ce, ne jucăm cu apărarea țărișoarei, chiar cu prețul pupării cărnei Cărmaciului ?;

b. “Așa-zișii disidenți sunt suspecti - fiindcă în România făceau gălăgie, acționau pe față” - unde mai pui că tot pe față intrau în pușcărie (Al. George, suferea din pricina asta : îi contraria maniera inedită de a rezista comunismului : nefăcînd nimica -

ba, afișînd nedesmințita prietenie față de șeful de cabinet al lui Dumitru Popescu-Dumnezeu : Mircea Horia Simionescu, !) - când rezonabil ar fi fost să meargă toți “opozanții” ca el : pe brânci, să nu știe nici ei înșiși că luptă împotriva comunismului - decât... “după revoluție”; atunci când mulți algeorgi se-arată. Rezum - în două puncte :

1. Românii nu știu ce semnificație a avut în aceste din urmă trei decenii *disidența* - și nici nu vor să afle ;

2. Pentru a nu afla adevărul (*disidența a fost o formă de contestație, de opoziție, dealtfel singura în cele trei decenii*), Românii au dat termenului un sens batjocoritor, calomnios la adresa celor care făcuseră, totuși, câte ceva pentru compatrioții lor.

De atunci au trecut mulți ani. Degeaba.

sertarul

Unde nu-i cap, vai de sertar ! (proverb ingus)

Unde nu-i sertar - nu-i ! (din înțelepciunea de veacuri românească, zicînd :

“Din vremuri milenare, poporul nostru n-are!”

Fatal : scriitorul român refuzînd *disidența* (ca singura formă de rezistență anticomunistă posibilă după moartea lui Stalin), neavînd nevoie de samizdat pentru a-și întreține memoria, demnitătea, identitatea, rezultatul acestei înțelepciuni (de vea-curi) a fost : în momentul decembrie 89, când au fost deschise, s-a constatat că, exceptînd patru-cinci “cazuri”, sertarele erau... goale.

În primul dialog angajat cu o publicație (culturală) din România - prin aprilie-mai 1990 - număram pe degete și ziceam mereu : «Sunt cinci ! Sunt cinci !», dar, ca în gluma cu evangheliștii, îmi ieșeau numai patru : Noica, Steinhardt, Ion D. Sîrbu și Mihadaș.

Un an mai târziu, când a apărut **Luntrea lui Caron** de Blaga, am zis, victorios (și de parcă aș fi știut că mai era și Blaga - dar uitasem eu - nu știusem nimic, deci nimic nu uitasem :

«El este al cincilea !» - și m-a podidit plînsul - de rușine pentru tagma-breasla scriitoricească românească.

Din nefericire patru muriseră înainte de a fi apucat minunea deschiderii sertarelor, iar al cincilea (Mihadaș) s-a prăpădit de curînd - fie-le țărâna ușoară la toți cinci.

Cum se întîmplă de obicei : dacă în mâinile slugii leneșe românești talantul, bine îngropat, încât nici azi nu mai este de găsit, nu a “rodit” (măcar după “numărul lui Noica”: douăzeci și cinci de sertare ne-goale !), ce discuții, ce dezbateri!, ce

teoretizări! - dar ce concluzii! - în presa literară post-decembristă. Cu cât comentatorul fusese mai steril, mai prudent - mai absent, "sub dictatură" (din punctul de vedere al literaturii de sertar), cu atât mai avântate, mai umflate, mai categorice - și, fatal : mai ridicole - îi erau opiniile.

Nu strică să repet : în România, de la Caragiale încoace, nimic nu s-a schimbat privitor la mentalitatea Românului în relațiile sale cu presa, deci repetăm după Nenea Iancu adevărul deloc vesel că, la noi, jurnaliști ignari îi informează pe cititorii ignoranți despre "probleme" de care luminătorii poporului habar nu au avut, nu au și nici nu doresc să aibă în viitor.

Așa se face că, dacă despre *disidență* nu s-a vorbit în presa literară (ea fiind funia din Casa Scriitorilor) iar despre *samizdat* în foarte treacăt (fiind, nu-i așa, un termen rusesc, când noi sântem Români Verzi !), despre *literatura de sertar* dezbaterile nu au conținut - începând de pe la sfârșitul anului 1990. Terenul se pretează de minune la prezența absenților, iar probele...- dar este suficient să afirmi că le deții - cine te poate controla ? Și, cum se întâmplă în România, cei mai locvacii sunt exact cei ce nu sunt în chestiune. Există o lege nescrisă printre universitarii-scriitori din România, cu precădere clujeni : dacă nu cunoști tema propusă dezbaterii, nu contează : vorbește despre... orice - ai să observi că, vorbind, începi să afli ce-i cu tema în chestiune (ca și textul care se scrie pe sine) !

Este adevărat : nu există o definiție a termenului *literatură de sertar*, deci oricine se poate băga în vorbă, în treabă, în... sufletul altuia, cu "idei" care de care mai falsă și mai aiurită - iată: în *Timpul* (1994) din Iași s-a publicat o dezbatere despre literatura de sertar. Cu care prilej s-au rostit o sumă de prostioare (cum să nu fie așa, când participanții, ca scriitori români, abhoraseră disidența, vomaseră samizdatul - de unde să aibă măcar o idee aproximativă de rezultatul practicării celor două : literatura de sertar ?). Însă cele mai... grase, mai lăbărtoase, mai prăpăstioase aparțin lui Z. Ornea (pe care-l prețuiam pentru excelenta **Viața lui Stere**). Cercetătorul literar cu același nume a dovedit că nu fusese o prezență în..."câmpul literar" - cum i se spunea pe vremea tinereții sale justo-utemiste și nu stăpânește elementele cu care se operează în cercetarea literară. Este adevărat, Ornea fiind și dilemist, și fundaționist (s-a înțeles : este vorba de foaia diversionistă *Dilema* lui Pleșu, precum și de Fundația lui Cîndea, devenită, sub Iliescu : a lui Buzura), confuzia semănată cu program - scris la Cotroceni - a avut efecte perverse : cine seamănă dileme nu culege boabe de rouă.

N-aș spune : "pe urmele lui Z. Ornea", dar pot spune : "în

același spirit de confuzie agresivă” (marca indeniabilă a aculturalizatului) au fost textele publicate preponderent în *Apostrof*, semnate de persoane altfel inteligente, cultivate (dar dacă nu aflaseră, până la vârsta lor ce-i cu disidența, cu samizdatul, cum să pătrundă adâncimile sertarului - altfel inexistent - la scriitorul român?). Unul dintre ele semnat de Ștefan Borbely (**Sine ira...**) rămâne - deși concurența continuă a fi aspră - reprezentativ pentru gândirea apostrofaică: confuzii din ignoranță, confuzii programatice, insinuări nejustificate, “legături” abuzive - care ar trebui să ducă acolo unde a programat (a)ducerea programatoarea-șefă: a) decembrie 89 nu a însemnat nimic definitoriu pe plan valoric (deși în primăvara lui 91 revista susținea contrariul, însă clujenii trec peste contradicțiune) ; legată de prima : b) recuperarea, reabilitarea, reintronizarea “nedreptățiților” de tipul Petru Dumitriu (cel cu “primul volum și jumătate din al doilea”); apărarea văduvei și a orfanului-de-clasă, oprirea, cu prețul vieții a “asaltului armatei de blindate a exilului” (aici Marta Petreu îl ținea în brațe și-l legăna pe copilașul cel Breban, aflat la o vârstă prea fragedă pentru a se putea apăra - de sine în primul rând); c) pentru a ridiculiza, a minoră, a anihila o realitate, nici un mijloc (imoral) nu este ignorat, în final contînd teza *Apostrof* - aceasta : s-a făcut cultură de mare calitate înainte de 89, iar pe noi, clujenii universitari ne perturbă avalanșa de nonliteratură - ca mărturiile; pe noi ne interesează cultura - în nici un caz politica! (parcă am mai auzit asta dinspre regătenii Eugen Simion, Sorescu, V. Cristea). Revin : scriind pentru *Apostrof*, inteligentul, finul Borbely și-a pierdut fulgerător bunul simț. Ca și cum nu ar fi debitat debilități suficiente în *Apostrof*, le-a rezumat, publicîndu-le și în *Familia*, doar și acolo există apărători ai culturii! I-a dat replica, în *Contrapunct*, Laszlo Alexandru - magistral, mă tem însă că nu a fost înțeleasă argumentația sa de către acele persoane ce nu vor ca realitatea să fie... reală ; care vor ca realitatea să fie cea “dinainte”, când tot literatul clujan făcea cultură (înaltă) - fără politică - joasă !

Până acum am veștejit păreri altora despre literatură de sertar, însă nu le-am prezentat pe ale mele. Îmi închipuisem că măcar doi cititori și-au aruncat ochii peste intervențiile anterioare. Să repet:

Cred că în categoria *literatură de sertar* nu intră tot ce a adunat autorul, nepublicat din diferite motive - chiar texte respinse de cenzură cu explicația meree : «Nu e momentul». **Sertar** nu are aceeași accepție ca în limbile (și realitățile moral-politice) occidentale, unde înseamnă, ca în timpuri normale : locul (fie el și simbolic) în care se adună manuscrise, dactilo-

grame (chiar șpalturi), încă netipărite.

Tocmai, pentru că noi, cei din Estul Europei am trăit cincizeci de ani (iar Rușii șaptezeci) de anormalitate, *sertarul adă-postește acele manuscrise care, în cazul unei percheziții a Securității, ar provoca arestarea scriitorului și confiscarea scrisului.*

Nu toți comentatorii sunt de acord cu această definiție - îi ignorăm pe oportuniști ca Păunescu, Sorescu (și altele), ce au pretins că... și ei fuseseră interziși de cenzura comunistă. Mă gândesc însă la Monica Lovinescu (și la dialogul angajat cu M.C. Spiridon, publicat în *Convorbiri literare* din nov. 1996) : Domnia Sa, dintr-o generozitate nu totdeauna slujind adevărul, răspunzând la întrebarea în legătură cu *sertarul la scriitorul român*, amintește de Steinhardt, de Ion D. Sîrbu...- dar nu și de Blaga ; nu și de Mihadaș. În schimb, în virtutea unei vechi slăbiciuni ce a provocat în vara anului 1989 grave dezinformări (ca cele în legătură cu “domiciliul obligatoriu”, cu “paza severă” la care ar fi fost supusă Ana Blandiana, în casa din satul Comana, din vecinătatea vilei de serviciu ocupată de tovarășul Gogu Rădulescu) - toate fiind invenții, totul: abuz de încredere din partea mamei Arpagicului pe seama și a noastră, angajați atunci în protejarea celor ce protestau cu adevărat - îi face, abuziv, loc și la “sertare” protejatei sale - iată ce scrie Monica Lovinescu:

“Cea mai mare parte a literaturii concentraționare apărută în România a fost scrisă după Decembrie 89. Sunt însă *mari excepții* (subl. mea, P.G.). Steinhardt în primul rând, dar și uimitorul roman al lui Ion D. Sîrbu, **Adio Europa**. Sau, parțial, deoarece n-a fost încheiat decât după data despicătoare de istorie, **Sertarul cu aplauze** al Anei Blandiana”.

Rânduri ce provoacă mirare, consternare - fiindcă ies de sub condeiul instituției Monica Lovinescu :

Cu alte cuvinte : scriitorul Mihadaș - fiindcă ne rezumăm la scriitori - care făcuse multă pușcărie, apoi, “liber” fusese în permanență hăituit, însă a scris, iar Decembrie 89 l-a prins cu... sertarul plin - nu este pomenit (în lista și așa nepermis de scurtă a celor cu sertare), iar Ana Blandiana, cea care nu s-a manifestat în nici un fel împotriva terorii comuniste, n-a sonorizat nici un mieunat când se dărau bisericile (povestea cu Arpagicul fiind o “nefericită întâmplare”, de unde a ieșit o eroină-fără-voie și nu act deliberat de “rezistență prin cultură”); care mințea că se află în domiciliu obligatoriu și negocia (prin Sami Damian și Monica Lovinescu) cooptarea în PEN Clubul francez, dar punea condiții - ea, persecutata !, anume : să nu apară numele lui Goma în comunicatul de cooptare - cum altfel, dacă frecventa masa

și casa unui Gogu Rădulescu, dealtfel în bună companie scriitoricească : Buzura, Zăciu, Paler, Manolescu, Dimisianu... Fiind ea fată bună (nu eu i-am spus așa, ci Monica Lovinescu), de ce să nu i se facă și ei un locșor la rubrica “sertare”, ba chiar cu mențiunea vizibilă : “mari excepții”- («Că n-o fi foc...» - re-citat din Monica Lovinescu) ?

Ciudată (ca să nu spun : inadmisibilă) este folosirea derogării: această mare-excepție... “parțial(ă) (deoarece n-a fost încheiat decât după data despicătoare de istorie)”, aplicată unui... tot - și eu care credeam că este vorba de o atitudine morală, nu de o bucată de brânză. Îmi amintesc cât de indignată - pe bună dreptate - fusese Monica Lovinescu de legendară afirmație, din *Contemporanul* a Martei Petreu (că îi plăcuse **Cronică de familie** de Petru Dumitriu - «dar numai primul volum și jumătate din al doilea») - însă pe Ana Blandiana o introduce prin fraudă (și cu coroniță) acolo unde nu are ce căuta - nu e un pleonasm : ceea ce fusese scris din romanul intitulat inițial : **Arta fugii** nu avea nimic... anticomunist (să i-l găsească Gogu Rădulescu în sertar și să înfunde pușcări ?) - abia după decembrie 89, potrivit unui rău obicei, acela de a-și fabrica un trecut, autoarea l-a aranjat din condei.

Chiar așa : nu este ea, Blandiana o poetă suficient de talentată ? Și de arătată? Și de, vorba Ardeleanului, cotată? De ce o fi vrînd-o Monica Lovinescu și subversivă (bine, “Parțial, deoarece...” cu asta intrăm în plin Caragiale - însă “parțialul” acela intră la “mari excepții”, iar noi nu mai știm unde am fost conduși: la Urmuz?); și opozantă a comunismului? Cu girul moral (?) al Monicăi Lovinescu, este normal ca Ana Blandiana să se creadă și o Ipătească, nu? Campioană absolută a profitului (la fete, pentru că la băieți a condus detașat Sorescu), câte burse, câte premii, câte călătorii în putredul Occident, dimpreună cu soțul, în “epoca dictaturii”? - de ce n-ar profita și de binecuvântările Monicăi Lovinescu - care, de vreo opt ani și-a făcut o profesie din a acoperi cu prestigiul D-sale indivizi dintre cei mai dubioși ca pictorul Nicodim, ca inevitabilul Hăulică, doar plicticoși ca Paler, Moralistul de la Lisa, CC-istul pe cale de a redeveni ceea ce a fost o viață întreagă : un activist de partid mărginit, ros de luptă de clasă. Ce mai contează o recomandare de complezență (pentru Blandiana, să figureze și ea “la sertar, că n-o fi foc !”- dar la “excepții”, căci ea este o doamnă !) - când, de ani de zile, susții prin toate mijloacele morala editorială a lui Liiceanu ?!

Nu m-aș fi întins la Blandiana, la Liiceanu, la Paler, la Hăulică dacă Monica Lovinescu nu ar fi afirmat în același dialog, cu două fraze înainte :

“Numele pe care le citați (Paul Goma și Virgil Ierunca - n.m. P.G.) n-au nimic de a face cu «literatura de sertar». Primul a riscat trimețîndu-și manuscrisele în străinătate și a fost silit, până la urmă, să ia calea exilului...”

Întristat să o contrazic : știu foarte bine cât de foarte-bine cunoaște Monica Lovinescu perioada aceea. Nu am de gând să capăt (prin fraudă, ca Blandiana) galoane de sertarist, însă adevărul este :

1. Ba am avut de a face cu “literatura de sertar”- dacă acceptăm că intră în această categorie manuscrisele care, găsite la o percheziție...- etc etc.;

2. Să zicem că **Ostinato, Ușa... În cerc** au cunoscut câte o scurtă perioadă de “legalitate” : atîta timp cât se găseau la edituri, încă... ne-definitiv respinse - or, prima, după 1969, a doua după 1970 și a treia cu jumătate de an mai târziu au intrat... în neagra ilegalitate și în (acceptia de) sertar ;

3. Sertar din care Securitatea, nu numai că sustrăgea, în lipsa mea de-acasă, câte exemplare... lăsam (de sacrificiu), dar în 1977, la arestare, a confiscat totalitatea manuscriselor - din care nu mi-au mai fost restituite dactilograma romanului aproape terminat **Șapte fără unu** și ceva mai mult de jumătate dintr-un eseu.

Din câte știu - și din câte știa foarte bine Monica Lovinescu, până acum trei ani, când în conflictul cu Liiceanu a luat partea distrugătorului de cărți : mare, mic, important, neimportant - am fost, totuși, singurul scriitor din perioada ceaușistă care era, simultan, ca să zic așa : prezent pe solul României și interzis ca scriitor - perioadă ce a durat mai bine de 7 (șapte) ani - de la “scandalul” provocat de Ivasiuc în jurul **Ușii...** (aprilie-mai 1970) până la plecarea din România (noiembrie 1977).

Faptul că relațiile noastre s-au alterat după conflictul cu Liiceanu - provocat de distrugerea cărții **Culoarea curcubeului** - nu o îndreptățește în nici un fel pe Monica Lovinescu să remodelezeze adevărurile. Or, numai în acest dialog, două:

1. cel în legătură cu “sertaritatea” Anei Blandiana ;
2. cel amintit adineauri : contestîndu-mi... sertarul.

Cam multe pentru doar două pagini de revistă - și, vorba Francezului : “pentru treizeci de ani de prietenie”. Oricum : ce ia de la mine nu poate dărui Blandienei - nu are cum.

Mă întreb: scriitori valoroși, dar care nu au suferit persecuții (nouă luni de interdicții în comparație cu deceniile lui Negoțescu, Balotă, Marino, Caraion, Paleologu, Ovidiu Cotruș, Ion. D. Sîrbu - să continuu?), ba s-au bucurat de (prea) multe călătorii în Occident sub Ceaușescu - să obțină, prin fraudă și “certificat de revoluționar” semnat de cine: de Monica

Lovinescu!?;

O persoană-personalitate ca Monica Lovinescu veghetoare a est-eticei - să ajungă, în ultimii șapte ani, să apere cu vehemență și neluciditate exact laturile vădit, violent imorale ale unor, altfel simpatici intelectuali - Liiceanu, Blandiana, Hăulică, Bernea ?

În rest - totul e bine : la urma urmei, ce noroc am avut eu, în marele nenoroc : disident n-am fost - am trecut însă prin momente în care m-am comportat ca un disident (fără a-mi face o profesie din asta, ca atâția ruși...); samizdat n-am practicat : cui să dau la citit (atât, nu și la dactilografiat și răspândit) copii după textele mele : de cum am fost total interzis, în 1970, doar Mazilescu și Raicu le mai acceptau, ceilalți colegi și prieteni (Dana Dumitriu, Sorin Titel, Valeriu Cristea, Dimisianu, Sami Damian, G. Adameșteanu - fulgerător n-au mai avut timp...; iar sertarul...Ca un naiv ce eram, bănuiam că toți scriitorii au tot atâtea - cantitativ - manuscrise... pe neplacul cenzurii (ba chiar mai multe, eu aflat mereu, mereu în vizorul Securității, ei fiind cumiști...).

S-ar părea că eu (singur) nu m-am descurcat prea rău. Cu acest text - închei a 42-a carte. Adevărat : nu-mi sunt publicate cărțile în România - ei și? Tot au să fie publicate într-o bună zi, când n-are să fie cu totul prea târziu.

martor

S-a înțeles : când vorbesc de români, mă gândesc numai la scriitori, nu și la eventualii cititori.

Or scriitorului român din această a doua jumătate a secolului i-a lipsit o însușire esențială - care deosebește pe un scriitor de un autor de cărți : *calitatea de martor*.

Ca în toate celelalte... lipsuri, rolul determinant îl joacă frica. De frică - frică nici măcar animalică, ci una mărunțică, meschină, șmecheroasă - și chiar bășcălioasă (în concluzie : căcăcioasă), scriitorul român nu s-a “dedat” la *disidență* (singura formă posibilă de rezistență), nici la *samizdat* (singurul mijloc de a salva cu adevărat cultura atât de dragă) - iar rezultatul s-a văzut în decembrie 89 : **sertarele erau goale**.

Dacă mai adăugăm inapetitul condeierului român pentru calitatea de martor, lărgim sfera cronologică : constatăm că motivul neangajării carpatnicilor: frica, dacă a fost credibil într-o perioadă de teroare, este mai puțin, chiar deloc, aplicat la vremurile dinainte de năvala comuniștilor. Este suficient să ne întrebăm (pentru a câta oară ?): cum de religiosul, pardon : ortodoxul - căci așa ne-a învățat Nae Ionescu : “Românul se naște gata-ortodox !” (și cu-un pai în cur, mormăia Marin Cocioran) - să fi delirat

Țuțea?- continuu : cum atât-de-religiosul popor român (“și cel mai devreme creștinat”) nu a dat nici un sfânt - cu alt cuvânt : *martir* (cu un altul : *martor*)? Îl avem numai pe Sisoe, ficție topârceană - în realitate ne-am cumpărat moaște de la bulgari, de la greci, de la sârbi, de la ruși. Parafrazându-l pe N. Manolescu : “Noi n-am avut sfinți - dar nici n-am avut nevoie de așa ceva”. Păi, ce ?!

Firește : acum, că li s-a dat voie de la Brucan la “credință”, toți târătorii și toate târăturile care pe timpul comunismului nici copiii nu și-i botezau (să se afle la cadre?), și-au descoperit vocație de cruciați (și încă ortodocși - mai mare blânzul!): așa cum nu scosese ră măcar un oftat când Anticristul comunist dărâma bisericile, îi interzicea, îi închidea, îi suprima pe uniți, când persecuta pe preoți, călugări, pe sectanți, în general pe “mistici” - acum își arată mușchii, colții (și albaștrii epoleți ! - nu se poate fără ei, într-o bransă atât de importantă) ; acum iată-i pornind la luptă, pe urmele unor păstori de teapa lui Plămădeală, Anania, Teoctist și alte boaite - împotriva “anticristului papistaș”, a iehoviștilor, a homosexualilor (iar mâine împotriva tuturor celor care nu au -escu în coadă, semn indubitabil de daco-românismus - vezi Ceaușescu, Păunescu, Popescu-Dumnezeu, Iliescu...).

Scriitorul la român a refuzat - de frică, iar la un scriitor asta se mai numește : lașitate - să mărturisească despre timpul său, despre semenii săi fără darul cuvântului... Scriitorul la român - mai cu seamă sub Ceaușescu, fericit că nu este obligat să laude partidul, a bătut câmpii cu program, a refuzat cu îndârjire să se atingă de “politică” (așa numea el adevărul), a făcut orgie de formule prin care ascundea adevărul (exact ce dorea partidul de la el !), drept care se iscă întrebarea :

Trebuie să blamați doar cei care, în romanele lor, au mințit... cinstit : Zaharia Stancu, Eugen Barbu, Titus Popovici, Deșliu, Dumitru Mircea, Galan, Petru Dumitriu, Lăncrănjan, Săraru, Paul Anghel (și alții pe care nu-i mai înșir), dar să nu fie atinși nici cu o floare M.H. Simionescu, Radu Petrescu, Al. George (iar pe urmele lor Horasangian, Crăciun) - care *nu au spus adevărul* - deși îl cunoșteau ; deși rolul și rostul mânuitorului cuvântului acesta este: să mărturisească ?

La urma urmelor, avem ce merităm :

O biserică (ortodoxă) ce va să fie deasupra guvernului, deasupra armatei (și deasupra a mai ce ?), dar care nu s-a spovedit, nu a recunoscut creștinește colaboraționismul deșantat cu regimul criminal - și ateu - și nu a făcut penitență (o propunere din sală : pentru grelele lor păcate, Plămădeală, Anania, Teoctist - și Popa Tatu - să fie numiți portari de noapte la orfeline -

măcar trei luni).

Ca basarabean, firește îl păstrez pe Ștefan cel Mare printre “icoane”. Însă pentru că știu ceva istorie și cunosc câte ceva din morala creștină am fost surprins, revoltat de decizia (cui?: a lui Iliescu și a lui Plămădeală?- dar lipseau Sorin Dumitrescu, Pictorul-din-dulap și Popa Galeriu cel curat-uleios!) de a-l sanctifica.

Sanctificarea presupune cercetarea, atât a vieții, cât mai ales a morții celui luat în discuție. Or ce fel de viață - morală, sfântă - a dus Ștefan ? Și mai ales : cum a murit : cumva decapitat de turci ?, bunăoară sfârtecat între cămile, de tătari - el, strigînd până în ultima clipă că nu se leapădă de Hristos?

Deci, de când cu Iliescu și cu Roman (Petre-i ca blenoragia: numai prima nu se vindecă), avem și noi, nu doar faliții noștri : mai-proști-decât-noi: Basarabenii (ce satisfacție să știm asta !- și nu ne este rușine...); ci și sfinții noștri, băștinoși, din producție garantat-locală !

Degeaba : dacă nu avem scriitori...

[Paris, 28-31 decembrie 1996]

*

Paris, 7 ianuarie 1997

BALUL MASCAT

Vladimir Tismăneanu : un dialog cu Mircea Mihăieș, Polirom, 1996

Păstrez cele mai plăcute amintiri despre Vladimir Tismăneanu. Îi urmărisem cu mare interes studiile de istorie a comunismului din România transmise la Europa liberă, citisem cu aceeași proaspătă curiozitate articolele tipărite. Ba, în anul de grație 1989 am fost amestecat în tentativa de editare în franceză a unei cărți semnate de dânsul. Editorul francez comunicându-mi dezinteresul, motivînd “perimarea conținutului” (încă o dată : eram în 1989 iar istoria o luase la galop), s-au... perimat și relațiile noastre, ca să spun așa; de atunci nu m-a mai căutat. S-ar prea putea ca dezinteresul editorial francez să nu fi fost singurul motiv : la un moment dat am făcut o glumă proastă :

«Voi, politologii prevedeți...trecutul !»

Sper și acum că nu umorul meu îndoielnic l-a determinat pe Vladimir Tismăneanu să înceteze a mă mai vizita la Paris ; s-ar

dovedi că pusesem degetul pe o rana structurală : nici măcar ei, sovietologii, kremlinologii, românologii și alți astrologi - nu au simțit apropiindu-se cutremurul din 1989. El o recunoaște cu onestitate. Oricum, când cei ce și-au făcut o meserie (și ce meserie!) din perspectivă nu sunt în stare să-și onoreze profesia...

Acestea fiind spuse, am primit cu bucurie din Iași, printre alte cărți volumul **Balul mascat - un dialog cu Mircea Mihăeș** - editura Polirom, 1996. Am îmbinat plăcutul și utilul citind cu creionul în mână dialogul ce a avut loc la Washington de la 31 decembrie 1995 la 12 ianuarie 1996.

Pentru a nu exista neînțelegeri : tot ce nu voi pomeni la “semne de întrebare” sunt chestiuni, analize cu care am fost de acord :

- în general, istoria comuniștilor - pe care Vladimir Tismăneanu continuă să ne-o povestească plăcut și instructiv (e-he, ce timpuri, când ne-o dădea prin Europa liberă...);

- teza - dealtfel la îndemâna oricărui muritor - dar nu și la a oricărui mare-român - potrivit căreia Constituția din 1923 nu a fost abolită de comuniști, ei desăvârșind distrugerea, ci în 1938 (deși eu cred că încă mai devreme: din momentul declanșării ostilităților dintre Carol al II-lea și legionari);

- întru totul de acord : activiștii și securiștii, milițieniștii, s-au convertit fulgerător în ultranaționalişti : Unitățile Militare MAI de la *Săptămîna* au fost detașate la *România Mare*, la *Românul*, chiar la *Cuvîntul* (unde, în altă parte, să meargă acești mari-patrioți, cei ce ne-au distrus patria ?);

- și eu cred că una din marile diversiuni securiste recente (dar cu urmări pe lung termen) este Cartea albă - din care aflăm, nu numai că și D.R. Popescu și Dan Hăulică au fost persecutați - ci *doar ei și tovarășii lor* (până și Adrian Marino, în volumul **Politică și cultură**, tot la Polirom editat, îi compătimește pe cei pomeniți);

- mecanismul delațiunii (turnătorul la român) și mai cu seamă : “cancerul societății : Securitatea”;

- sînt și eu de părere că ai noștri compatrioți sunt necrofili - manifestîndu-se din plin această înclinare atît în raport cu Coposu, cât și cu Ceaușescu;

- ca să închei, mi s-a părut onest și curajos modul în care Vladimir Tismăneanu a prezentat, nu atît “schimbarea la față” a unor buni prieteni de-ai săi : Pleșu, Buzura, Botez, ci, aș zice : adevărata față a lor.

Am a-i comunica lui Vladimir Tismăneanu, nu neapărat reproșuri - ci nemulțumiri. Nefiind istoric (m-a ferit Dumnezeu!, să ajung ca Zoe Petre ? ca Giurescu?), nici politolog (“cel care

prevede trecutul” - am s-o mai spun, oricât de agasant aş fi), eu particip la ceea ce povestesc. Şi, din întâmplare, am participat la evenimentele pe care mai apoi le-am povestit în cărţile mele.

Ungaria 1956 :

Mă aşteptam la mult mai mult. Cu atât mai vârtos, cu cât afirmă (pp. 99 şi 100) că a citit documente, că există documente. Vor fi existînd, însă nu pentru cătei... Ca participant, prin simpatie, la Evenimentelor din Ungaria ; ca arestat “pentru Ungaria”; ca deţinut făcînd parte din categoria “ungarişti” iar de cum am ieşit la suprafaţă (în 1965) şi am reluat scrisul : cronicar - am consemnat în toate cărţile mele evenimentele trăite. (În treacăt : sînt singurul nemaghiar din Franţa distins cu medalia Revoluţiei Maghiare din 1956, deasemeni cu ordinul Imre Nagy - unii spun că aş fi singurul român, dar nu pentru asta mă iubesc eu...).

Fiindcă am “investit” şi eu ceva, vreau să cunosc cât mai multe despre 1956, în România. Mai cu seamă despre teroarea de stat şi de partid abătută asupra Centrului universitar Bucureşti, unde eram student. Vladimir Tismăneanu vorbeşte despre Cluj, despre Iaşi - nu despre Timişoara (şi-atunci a fost fruncea, mîndra Cimişoră! - de unde să ştie asta cimişoreanul Mircea Mihăeş? el predă literatura engleză şi americană, nu istoria elementară a României) ; şi nu *despre* Bucureşti (de parcă s-ar fi înţeles cu Manolescu !). Decepţii :

1. V. Tismăneanu, după ce *nu vorbeşte* despre momente importante ale mişcărilor studenteşti din 1956, are..., cum să-i zic?, mai bine citez :

- p. 102 : “Studentii cereau plecarea trupelor sovietice din România, încetarea obligativităţii limbii ruse în şcoli. După ştiinţa mea, niciuna dintre mişcările studenteşti n-a avut o platformă politică eminate anticomunistă”.

Afirmatie grăbită, inexactă : în octombrie 1956, la Timişoara, în şedinţa de la Politehnică, s-a citit şi s-a dezbătut (nu doar în prezenţa, dar şi cu sprijinul conferenţiarului de marxism, Haiducu, şi el condamnat în lotul studenţilor), nu o ”platformă”, ci o listă de doleanţe, cu neînsemnate deosebiri aceleaşi, la Bucureşti - acestea :

- *plecarea imediată a ruşilor din ţară*, nu doar a trupelor sovietice, cum crede V. T., ci şi a civililor ce invadaseră România, fiind prezenţi peste tot, în calitate de consilieri, în fapt, de supraveghetori ;

- *desfiinţarea Securităţii* ;

- *desfiinţarea gospodăriilor colective* ;

- *suprimarea*, nu doar a limbii ruse, cum spune V. T., ci şi

a marxismului, în special, în general întoarcerea la sistemul de învățământ european, distrus de comuniști și rusocentrat, din 1948;

- *restabilirea proprietății private* (nu doar a pământului, pomenită la desființarea colhozurilor, ci și a locuințelor, a micilor întreprinderi meșteșugărești și industriale, a comerțului, a alimentatiei publice, etc.).

Dacă Vladimir Tismăneanu crede că aceste revendicări chiar de nu alcătuiesc “o platformă politică” (citește : nu erau anticomuniste) - mă dau bătut.

2. D-sa nu vorbește de “ajutorul internaționalist” dat de Securitatea lui Gheorghiu-Dej Securității în derivă (un eufemism) a lui Kadar - deci tot a sovieticilor - prin incontestabilul Valter Roman. De mirare : un studiu masiv (2 volume a câte 600 și 750 pagini) **La vie en rouge** de Christian Duplan și Vincent Geret (Seuil, 1994) a apărut mult înaintea dialogului - acolo capitole întregi sunt dedicate activității desfășurată de Valter Roman în perioada Revoluției Maghiare :

a) ca agent al Kremlinului, i-a atras pe Imre Nagy și pe ai săi, refugiați în ambasada Iugoslaviei, în capcana “ospitalității românești” de la Snagov. Acolo au fost ținuti de la 22 noiembrie 56 până la 11 aprilie 57, când bărbații au fost duși cu forța în Ungaria, iar femeile și copiii, tot cu forța, la Călimănești : acolo, în iunie 1958, au aflat că Nagy, Gimes, Szilagyi și generalul Maleter fuseseră condamnați-și-executați...;

b) agentul Kremlinului Valter Roman - flancat de Ardeleanu (Adler), șeful cenzurii, de Goldberger, de Bene și de Mălnășan - a supervizat “ajutorarea” securității ungurești (AVH), ce-și pierduse o parte din cadre în timpul Revoluției (la asta se vor fi gândit securiștii carpatini, în decembrie 89, când guțau de spaima dreptei pedepse: «Fără violență !» - avînd în Buzura un trudnic, dar ce fidel! megafon): atunci au fost detașați în Ungaria foarte mulți securiști - fie de origine maghiară, fie evrei cunos-cînd și maghiara - taman ca Valter Roman ! Din mărturiile insurgenților budapeșteni supraviețuitori ai torturilor, cruzimea legendară a secu-riștilor unguri a fost pusă în umbră de cea a “românilor” conduși de actualul general-pensionar Costyal (nume conspirativ : Popescu...);

3. Vladimir Tismăneanu încearcă pe distanță de mai multe zile (ale cărții) să arate că Iliescu și-a falsificat biografia : că n-a fost disident, că nu s-a opus, că n-a făcut... De acord, însă nu definești doar prin negații. Aș fi vrut să aflu din sursă autorizată (și verificată) adevărul despre rolul jucat de Iliescu în timpul și mai ales după Revoluția Maghiară în Echipa Morții, cum o bote-

zaseră victimele, alături de Petre Gheorghe, Trofin, Burtică, Dan Marțian (se pare că “subofițer” a fost Edgar Reichman, jurnalist la *Le Monde*) : Iliescu a participat la organizarea sinistrelor ședințe de demascare și de exmatriculare a studenților nearestați? Da sau ba ?

Vorbind numai de Cluj, ne dezvăluie conținutul unui raport în care Leonte Răutu critică Securitatea : “nu că i-a arestat pe studenți, ci că îi arestase înainte de înscenarea pseudo-educativă care trebuia să aibă loc în Aula Universității sau în cine știe ce amfiteatru”. Ce se înțelege : că “înscenarea pseudo-educativă” nu a avut loc - dacă Securitatea îi arestase, însă numai la Cluj pe studenții recalcitranti... Adevărat, V. Tismăneanu precizează : “Am citit raportul către Biroul Politic al echipei de urgență care s-a deplasat la Cluj în 1956” - din păcate, a lăsat baltă Ungaria, a trecut la alte celea : la Havel, la Kwasniewski, la Coposu, la regele Mihai ba chiar și la Brucan. Ceva mai încolo ne-a asigurat de “panica absolută a conducerii PMR-ului”. Atât.

Nu se poate ca Vladimir Tismăneanu să nu fi cunoscut “amănuntele” enumerate mai sus. Dacă îmi va răspunde că în șapte zile i-a fost imposibil să vorbească despre toate evenimentele, îi voi răspunde :

Au fost, în Europa de Est, după moartea lui Stalin, câteva momente importante - chiar dacă epicentrul lor se situa în afara hotarelor României :

- **Momentul 1956** - Revoluția Maghiară ;
- **Momentul 1968** - invazia Cehoslovaciei ;
- **Momentul 1977** - Charta cehilor și a slovacilor.

Iar interne :

- **Momentul 1956** ;
- **Momentul 1968** ;
- **Momentul 1971** - “Revoluția culturală”;
- **Momentul august 1977** - Marea grevă a minerilor din Valea Jiului (nu am inclus Momentul ianuarie-mai 1977 în care am fost implicat);

- **Momentul 1969** : constituirea SLOMR - ce a devansat (numai cronologic, din păcate) Solidaritatea poloneză ;

- **Momentul 1987** - răscoala muncitorilor brașoveni.

Aceste **Momente** care marchează istoria poststalinistă a Estului european par a fi neluate în seamă de Vladimir Tismăneanu - mai vârtos când vine vorba de Momente din istoria României - sper să existe în volumele pe care nu le cunosc. Ca “preistoric” ce sânt, țin la **adevărul cronologic** - la **adevărul devenit istoric**.

Revin la Iliescu : să nu cunoască Vladimir Tismăneanu

această realitate istorică : echipele de exmatriculatori ? Sau, ca și în cazul mișcărilor studențești din 56, evită să vorbească de Centrul București ? Să aibă, în legătură cu exmatriculările, o... reținere?, sau nu poate accepta adevărul : cele mai sinistre, mai ucigașe, mai grotești “spectacole” fuseseră puse în scenă la Universitatea din București, în decembrie 56, întreg anul 1957, o parte din 58, iar catedra de marxism, firesc, și-a continuat cu puteri sporite (cum se contaminează omul de limba de lemn !) activitatea ei de căpătâi : jumătate ideologie, jumătate poliție (și nu doar Radu Florian, pe atunci abia conferențiar) și-a arătat, asta, zi-i pe nume, devotamentul față de URSS...

Încă două cuvinte despre “Ungaria 56”: în ultima jumătate a anului trecut (96) am primit vizita a doi cercetători ; temele alese le erau intersectate de Evenimentele din România din 56 (ca ecou al Revoluției Maghiare). Față de primul am fost acru : dacă îl interesau doar generalități despre 56, să citească lucrările despre 56, nu?

Mi-a răspuns că nu există așa ceva, în România, în românește.

Am protestat cu vigoare : după șapte ani de libertate de expresie, să nu existe un articol-două-cinci, o carte-două “despre Ungaria 56 ?”

Vizitatorul și-a cerut scuze că m-a deranjat “pentru generalități” și a vrut să plece. Mă aflu într-o situație inconfortabilă : nu aveam deloc de gând să-l ofensez pe oaspete, în același timp nu puteam accepta inacceptabilul : cum așa, nu există nici o lucrare despre evenimentele din 56, scrisă de altcineva - decât de mine ?

După câteva săptămâni s-a anunțat un altul - acesta m-a avertizat prin telefon că-l interesează tot “generalitățile despre Ungaria” - știa de la precedentul că fusesem nu doar mirat, dar și binișor dezagreabil...

A venit, am stat de vorbă. Mi-a spus și el că nu există alte scrisuri despre Ungaria în afara cărților, interview-urilor și articolelor mele - dar acestea nu se găsesc...

N-am putut crede. Apoi mi-am adus aminte de broșura propagandistică **Totul despre Manolescu**, în care broșuriștii măsluiau în mod grosolan, neobrăzat istoria - pentru a-i face un portret “numai din lumini” lui N. Manolescu. Iar acum iată cartea unui istoric, a unui politolog prețuit.

Pentru că și el locuiește de mulți ani în afara României a adus, totuși, vorba despre Ungaria; însă din pricină că a călătorit frecvent în România și că în America stă de vorbă cu compatrioți - deci s-a reîmpregnat de aerul tricolor - a fost împiedecat să vorbească până la sfârșitul frazei...

Manolescu

Vladimir Tismăneanu mă pomeneste și pe mine, de câteva ori, măgulitor, ba la pagina 96 de-a dreptul înduioșător, chiar dacă într-o incidentă :

“...amnezia ori uitarea la români (subl. în text) despre care a scris foarte frumos Paul Goma...”

Firește, natura omului despre care se scrie într-o carte (de bine !) îl împinge să se arate nemulțumit : «Numai atâta ?» De aici concluzia: chiar și eu am o natură umană. Da, da.

Natură continuând a fi ce a fost, chiar față către față cu (p. 170) :

“Și o spun (mă apăra de Cartea albă - n. m. - P.G.), chiar dacă uneori am fost în dezacord cu Paul Goma, mă refer - și dau un singur exemplu - la exagerata lui înclinație de a-l ataca pe N. Manolescu”.

Sânt impresionat de fidelitatea în prietenie a lui Vladimir Tismăneanu. Am înțeles cât a suferit, constatînd că vechi și buni prieteni ai săi : Pleșu, Buzura, Botez au pornit pe alte cărări (bine-ar fi fost să fi fost patru, am fi zis că, după ce va dormi, prietenul are să fie ca înainte de beție... - din păcate există și altfel de beție : a puterii, nu doar înnebunitoare, corupătoare, ci și prostitoare). De aceea nu-i voi cere să-mi ia mie partea (obicei curent pe Dâmbovița), ci mă voi mira că un om obișnuit a căuta, în toate, cauzele (chiar și efectele, dacă mai rămâne timp), nu a făcut același lucru și în legătură cu “exagerata /mea/ înclinație de a-l ataca pe Manolescu”.

N-a avut timp - de acord. Numai că una este să nu ai, material, timp de... cântărire (a unei situații) și alta să ignori acel cântar - în situația de față, să ții partea lui N. Manolescu (firesc : ți-e prieten), cu argumente nu totdeauna adevărate (nefiresc - chiar dacă ți-e prieten). Iată câteva exemple :

p. 76: “...există străluciți *analști politici*, există *personalități de genul A. Cornea, H.-R. Patapievici, Alina Mungiu*, ca să nu mai zic de *Nicolae Manolescu din anii 1990-1991*” (subl. mea).

Dacă Vladimir Tismăneanu s-a gândit la “personalități de genul...”, totul este în regulă (deși precizarea : “din anii 1990-1991” duce în altă parte); dacă a vrut să vorbească despre “străluciți analști politici”, “din 90-91”, lucrurile capătă altă înfățișare - ca să fie mai limpede, încă un citat :

p. 138: “...personalități precum Corneliu Coposu, chiar Radu Cîmpeanu, sigur Nicolae Manolescu, care începuse să se manifeste ca o personalitate publică, deși într-o fază prepartidistă

a evoluției sale post-decembriste...”

Ce am a-i reproșa lui Vladimir Tismăneanu : cumva prietenia “de nezdruncinat” cu Nicolae Manolescu? Da de unde! Cum aş putea să condamn un sentiment atât de rar, azi ? Credeam însă că numai Românul neinstruit are o specială percepție a timpului, pe care am comparat-o în mai multe rânduri cu a spațiului la vechii egipteni : așa cum Egipteanul nu realiza perspectiva (în spațiu), și “mergea” cu un umăr înainte, tot așa Românul nu are organ pentru perspectiva în timp. În capul lui, cronologia este ceva, dacă nu “aia de nu există”, atunci sigur : “aia de nu-i bună”; greu realizează, de pildă, că din punctul de vedere al anului 1950 (când s-a născut el), există, totuși, un “timp” (an) și înainte : 1940 - ba chiar și 1930! De ce așa ? Probabil fiindcă, pentru el, trăitor într-un perpetuu prezent, trecutul, nemaiprezentînd interes, i se arată nediferențiat, neorganizat - necronologizat : «Ce importanță are», zice el, «dacă 1977 a fost înainte de 1968, ori după - tot acolo-i». Repet bănuiala : Vladimir Tismăneanu s-a lăsat contaminat și de percepția timpului la român - altfel nu ar fi gândit-crezut ce a spus în citatele de mai sus.

S-a petrecut altceva : nu este vorba de o “românească accepție a timpului”, ci de apărarea unui prieten, cu orice preț ; chiar cu prețul neadevărului. Fiindcă nu poți rosti, în legătură cu “străluciți analiști politici” numele lui “N. Manolescu din anii 1990-1991”. Iată de ce :

Toată lumea știe (un fel de a vorbi : în România toată lumea uită, sau, în numele prieteniei, închide ochii...) : Nicolae Manolescu, într-adevăr, o personalitate culturală până la **Momentul decembrie 89**, nu a fost deloc “pe fază”, cum se zice - laudabilă atitudine, dacă-i avem în vedere pe oportuniștii deveniți de la un minut la altul, din securiști: revoluționari (cu certificat !) - blamabil pentru cineva considerat ca director de conștiință.

Am mai scris-o : Nicolae Manolescu, fost student la București în 1956, îi informează pe broșuriștii **Totului despre Manolescu** că în 1956 au avut loc mișcări de solidaritate cu Ungurii - *dar numai la Timișoara!* Pentru că Românii sunt amnezici cu program, se prefac a nu mai ști... că mișcări studențești fuseseră și la București - în care caz vine întrebarea: ce făcea, în toamna lui 1956, studentul bucureștean Nicolae Manolescu, de explică, azi, că *numai* la Timișoara se întâmpla ceva ?; la care întrebarea n-ar putea răspunde - ce : adevărul ? Dar adevărul este : în timpul Revoluției Maghiare, studentul Nicolae Manolescu s-a retras în codri și în munți... - la Râmnicul Vâlcea, la bunici.

De ce nu spune adevărul ? Nu e nici o crimă să cauți adăpost la bunici (dacă ai). El însă, ca și Blandiana, mai vrea - după legea a' nouă - și certificat (autodecernat) de rezistent ! Pentru că el a deschis gura în legătură cu acele întâmplări, îi spun :

Vrea să fie director de conștiință, însă a ratat toate, absolut toate Momentele favorabile afirmării (și, desigur, tragerii consecințelor) :

- a pierdut **Momentul 56** ;
- a pierdut **Momentul 68** (și despre acesta le-a dat broșurezilor informații mincinoase) ;
- a pierdut **Momentul 77** ;
- a pierdut **Momentul 87** (la care voi reveni);
- și a pierdut **Momentul 89** - însă, dacă nu a participat la niciun război, s-a înfipt la plăcinte (nu mă consolează faptul că nu e singurul). Nicolae Manolescu a primit revoluția cu uimire, curiozitate intelectuală - dar cu mefiență ; chiar cu dezaprobare. Această atitudine a lui este probată negru pe alb:

În *România literară* nr. 2 din 11 ianuarie 1990, Nicolae Manolescu este prezent cu două “contribuții” greu de acceptat de un sentimental ca Vladimir Tismăneanu :

1. pe pagina 3, sub genericul : “Puncte de vedere : Cum ar trebui să arate *România literară* acum ?,” dezbat Nicolae Manolescu (“Intrarea în normalitate”) și Octavian Paler care-i dă răspunsul-întrebare : “Care normalitate ?” Iată câteva mostre din *gândirea lui N. Manolescu la începutul lui ianuarie 1990*:

- “normalitate înseamnă revenirea la obiectivele literare (și în general culturale) ale revistei - oglindă a aparițiilor editoriale, a publicațiilor...”;
- “noi ne ocupăm cu literatura, cu arta și cultura, iar acestea trăiesc doar într-un regim de stabilitate. Anormalitatea le sufocă, le ucide puțin câte puțin. Formele de protest ale artei diferă de simplele strigăte de protest...” ;
- “Noi trebuie să ne ocupăm de cărți și de idei, nu de realitatea imediată, oricât ar fi ea de vie în aceste săptămâni ;
- “Interviurile nu sunt neapărat mai substanțiale decât eseurile” ;

Deși la fiecare citat am fost tentat de a sublinia câte ceva - las aceasta treabă pe seama lui Vladimir Tismăneanu.

Așadar, aceasta era o contribuție... publicistică a lui N. Manolescu. În același număr al revistei, la *Cronica literară*, o alta: “Marile familii” se intitulează întreaga pagină din acest număr (va mai fi una în următorul) despre... Petru Dumitriu.

Am mai scris despre șocul pricinuit de această “înnoire” a lui N. Manolescu (după *cronica* la Petru Dumitriu va publica alta

despre... V. Em. Galan). O mare tristețe m-a cuprins - pe atunci eram prieteni : să-l vezi, în pagina 3, alături (în fapt : față-n față) cu O. Paler, acest fost (și etern) activist de partid, corespondent Agerpres (sic) la Roma - de unde a fost expulzat -, trimis special la procesul "teroriștilor" care atacaseră ambasada RSR de la Berna, C.C.-ist și călător asiduu în Occident, acum pe linia adoptată de vreo zece ani : cea a bunului simț. Iar Manolescu al nostru bâlbâindu-se, spunând prostioare, frângându-și mâinile - dacă nu știa lecția !

Acestea se petreceau tot în 1990, dragă Vladimir Tismăneanu. Ai să zici: «În ianuarie, încă nu se trezise bine - dar după ianuarie...»

Înainte de a trece la alt reper cronologic, îți voi atrage atenția; citatul de la p. 138 : (N. M.) "începuse să se manifeste ca o personalitate publică, deși într-o fază prepartidistă a evoluției sale postdecembristă"- este extras din... pasajul dedicat alegerilor din mai 1990.

Chiar ești convins că N. Manolescu, în luna mai 1990, era cel pe care ni-l zugrăvești (atât de contorsionat, recunoaște) ? Dovada că nu : interviul luat lui Iliescu imediat după mineriada din 13-15 iunie 1990, publicat în *România literară* din 6 iulie.

Față cu acest alt seism (mineriada), N. Manolescu a rămas ca și în fața evenimentelor din decembrie 89 : împietrit, paralizat, incapabil de a vedea ce se petrece : capul lui nu a înțeles nimic, inima lui nu a simțit nimic.

În cazul în care ai de gând să-mi atragi atenția, cum a făcut-o chiar el, N. Manolescu : «Dar n-ai văzut ce întrebări incomode i-am pus ?», risc să mă repet, să-ți spun ce i-am spus :

«Dar n-ai văzut cum *nu* ți-a răspuns ?»

Încă un citat din **Balul mascat** :

- p. 26 : "...s-a spus mereu : «Noi n-am avut un Havel !» Ținând cont de felul în care s-a comportat, în general, elita politică și culturală românească în raport cu personalitățile cele mai respectate care au fost, mai mult sau mai puțin criticate, sau atunci când nu au fost criticate (aici cazul lui N. Manolescu e mai mult decât șocant) răspunsul meu e: chiar dacă am fi avut un Havel el n-ar fi avut o altă soartă decât în Republica Cehă. Pentru că în realitate, nu există un Havel care sosește pe tavă. Havelii sunt creați !"

În doar câteva rânduri Vladimir Tismăneanu a introdus mai multe neadevăruri. Chiar de nu-l compară direct cu Havel, îl pune pe N. Manolescu într-un context comparativ - de mirare la un analist politic. Cu atât mai vârtos cu cât și el a spus un adevăr - care n-a folosit la nimic românilor : "Nu există un Havel care

sosește pe tavă, Havelii sunt creați !”

De acord, dar ce va fi avînd Manolescu în comun cu Havel?
Nimic :

1. Havel nu a făcut parte din pătura activiștilor de partid din domeniul literaturii - N.Manolescu da : a scris, împreună cu D. Micu, un volum proletcultist, apărut în 1965 : **Literatura română de azi. 1944-1964** ;

2. Havel s-a implicat total în ceea ce s-a numit disidență și, normal, a trimis în Occident scrierile sale nepublicate - N. Manolescu s-a mulțumit să fie prieten (drept : fidel) cu disidenții Tudoran, Botez, însă nici vorbă să “trimită” - deși promisese (îmi promisese mie, pentru colecția de la Hachette, Est-Ouest o Istorie a literaturii române), ba în acest timp scria cronici de rușine despre D. Popescu-Dumnezeu, Vasile Nicolescu și alți sărari ;

3. Havel și-a asumat propriile fapte : a făcut închisoare pentru convingerile lui - N. Manolescu se laudă cu închisoarea părinților, fiindcă el convingeri n-a avut - decât literare. Dacă Vladimir Tismăneanu îmi va atrage atenția că nu am dreptul să reproșez cuiva că nu a făcut închisoare, îi voi răspunde :

«Nu am dreptul - mi-l iau singur: le reproșez lui Manolescu, lui Liiceanu, lui Pleșu, Ilenei Mălăncioiu, Anei Blandiana, Gabrielei Adameșteanu (nu și lui Păler) că nu au fost scriitori așa cum ne-a cerut acest secol blestemat și, în loc să apere cultura, cum, de pildă, și-au apărat-o Rușii (prin noua formă de opoziție : disidența, și consecința ei : samizdatul), ei, din frică, din lașitate, din lipsa simțului datoriei (deci : din nescrîtoricism) s-au mulțumit să “reziste”, așteptînd Coborîrea Duhului Sfînt iar în pauze ascultînd Europa liberă - dar numai acele emisiuni în care erau vorbiți de bine ei ! Culmea : Duhul a chiar coborît, prin sacrificiul vieții unor tineri și nescrîtori - iar genialii noștri directori de conștiință au venit la plăcinte, la jefuit morții. Nu există nici o deosebire între profitorii economici și ei, cei culturali. Poate spune Vladimir Tismăneanu în virtutea căror fapte de arme, de acțiuni de rezistență anticomunistă a ajuns N. Manolescu (bun critic literar - însă nu despre asta este vorba), în fruntea intelighenției (sic) liberale (resic)? Dar Gabriela Adameșteanu, cea unsă cu toate unsorile, trecută prin toate compromisiunile posibile (și nevăzute), veșnic paralizată de frică - până la 22 decembrie fix - apoi, cu ce curaj a manevrat cucerirea șefiei 22-ului (nu mai prejos de Manolescu, a *României literare*) devenită “formatoare de opinie publică”? Ce să mai vorbim de Blandiana, autor subversiv fără voie (cu Arpagicul intrăm noi în istoria rezistenței anticomuniste, oameni buni?) - iar de Liiceanu,

chiar că nu mai am ce spune, decât ce-mi stă ca un pietroi pe inimă : până n-a fluierat Brucan recreația, nu i s-a auzit glăsciorul, nu i s-a aflat semnătura de protest, de solidarizare pe vreo petiție - dar cum a căpătat hârtie de la primărie, cum i-a ars un text (către lichele ! - să te-apuice plânsul !). Înainte de decembrie 89, Ceaușescu nu a ordonat să mi se distrugă volumașul de debut **Camera de alături** - deși îi eram dușman, nu ? Pe față, nu? A trebuit să piară comunistul Ceaușescu, pentru ca prietenul meu, Liiceanu anticomunistul (confidențial, se înțelege, doar el nu era prost ca Tudoran, ca Andreescu nu : el era dăștept - ca Manolescu!), să trimită la topit cvasitotalitatea tirajului volumului de mărturii **Culoarea curcubeului** ; pentru ca anticomunistul din fiecare 29 februarie de preste an, Marin Sorescu (nu mi-a fost prieten, dar nici dușman), să distrugă plumburile romanului **Gardă inversă** de la Scrisul românesc, atunci când a aflat că va fi numit ministru al culturii».

Să ne întoarcem - la Havel, cel care s-a făcut pe sine, prin faptele gândului său ? Sau la N. Manolescu ? Am arătat că nu sunt adevărate alegațiile potrivit cărora N. Manolescu ar fi fost “bun” (măcar de-al nostru) în 1990, 1991. Interviu cu Iliescu șade, stâlp, reproșul - însă Manolescu, nu înțelege să și-l asume, să și-l ducă în spinare, ca pe o cruce.

O clipă : nu am terminat de înșirat faptele-i pe anul 1990 :

În 21 iunie 1990 N. Manolescu semnează editorialul din *România literară*, revistă pe care o câștigase (ei, da), făcând agitație pe tema : Numai cultură - nu politică ! - astfel au votat pentru el “culturaliști” ca Pardău, Silvestru, Băran, Țoiu, împotriva lui Dimisianu, a lui Valeriu Cristea (ei, da !) - așadar, editorialul intitulat : “**IVAȘCU**” (de parcă ar fi scris: “**MAIORESCU**”). Citat:

- ”La începutul lui octombrie 1971, G. Ivașcu a fost scos, din motive misterioase (s.m., P.G.), de la conducerea *Contemporanului* (...) și numit director al *României literare*”.

Iată cum se falsifică adevărul : scriind : “scos” și “din motive misterioase”, N. M. încearcă să-l rățăcească pe Românul și așa amnezic : “misterioasele motive” erau cunoscute de toată suflarea scriitoricească, gazetărească, cinematografească, etcete-rească : urmarea declarației lui Breban, de la Paris, în care acesta își manifesta dezacordul cu revoluția culturală a lui Ceaușescu - asta fiind una, a doua: Ivașcu nu fusese “scos” (îndepărtat, dat afară, pedepsit), cum ne zăpăcește N. Manolescu, ci... mutat la *România literară* în locul lui Breban - dar e limpede ! Trecem la citate omagiale :

- “Meritul principal al lui G. Ivașcu a fost acela de a fi făcut

dintr-un săptămânal de cultură o formă de rezistență intelectuală. În 1955, când el prelua conducerea revistei...” (aici vorbește de *Contemporanul* - n. m. P.G.).

- “După 1971 el a făcut din *România literară* revista numărul unu a rezistenței noastre” .

Domnule ! Să faci dintr-un împruțit turnător de pușcărie directorul unei publicații rezistente (cu voie de la Secu) - asta performanță ! ; să faci dintr-un putrezitor de spirite, dintr-un lombric agent-descurajator (de a rezista cu adevărat) - un cruciat al rezistenței prin cultură... N. Manolescu nu se înșală : *România literară* a fost, într-adevăr, “revista numărul unu a rezistenței noastre”- atât că “rezistența” a fost atât de... sublimată, încât... Rezistență să fie aceea de a te bate numai cu marionete diversio-niste : Eugen Barbu, V.C. Tudor, Dragoș, Ungheanu, Lăncrănjan, Ceachir, prefăcându-te că nu știi cine trage sforile ? Neindrăznind a contesta - fie și cultural (pe Dulea !) - sistemul?

Pentru 15 noiembrie (1990) mi s-a cerut un mesaj - a fost publicat și de *România liberă* din 16 nov. Printre “înjurăturile” la adresa comunității românești: Ce aniversăm : unul din multele momente de lașitate, de nesolidaritate?

Replică fulgerătoare - din partea cui ? Din a marelui jurnalist politic Nicolae Manolescu (*România literară* din 22 nov. 90). Editorialul se intitulează nici mai mult nici mai puțin ; **“15 noiembrie: o lecție de istorie”**.

Bine e să nu faci ce face popa Manolescu, ci să faci ce spune:

-“La 15 noiembrie s-au împlinit trei ani de la marea demonstrație a populației brașovene. Toate formațiunile și personalitățile politice, Parlamentul, președintele însuși au evocat evenimentul. Sub egida nou înființatei Alianțe Civice au avut loc în Capitală și în alte orașe marșuri și manifestații de o amploare nemăintâlnită după decembrie trecut. Intrarea Alianței Civice în scena politică s-a făcut cu acest prilej și marchează, la rândul ei, o dată. Evenimentele din 1987 și comemorarea lor din 1990 ne oferă o lecție de istorie. După părerea noastră, 15 noiembrie 1987 reprezintă începutul revoluției anticeaușești și totodată anticomuniste din România. Dacă lăsăm la o parte reacțiile individuale de protest, toate mișcările anterioare celei de la Brașov au avut un caracter social și economic și au rămas în cadrul sistemului”.

După avalanșa de prostioare și de prostioaie iată și “delimitarea”:

“Nu împărtășim părerea exprimată de către Dl. Paul Goma (...) că n-a existat solidaritate cu Brașovul în 1987, cum n-a existat cu Valea Jiului în 1977. Dl. Goma privește dintr-un unghi exclusiv moral dialectica istorică. Dar în istorie efectele nu se

produc întotdeauna instantaneu. Decembrie 1989 a fost o urmare clară a lui noiembrie 1987”.

Nu mai continuu, deși imprudentul N. Manolescu o face, umplînd întreaga coloană a editorialului cu “analizele” sale istorice. N-am subliniat, nu am atras atenția asupra cutărui pasaj, asupra cutărei cugetări adânci - îi las lui Vladimir Tismăneanu plăcerea de a-și ilustra cu exemple din gândire politică a lui Manolescu propriile afirmații: “strălucit analist politic”, de pildă.

Anul 1990 se încheie apoteotic pentru N. Manolescu : în două numere ale *României literare* publică - pe cinci pagini ! - **Scrisoare deschisă către Paul Goma** semnată de Voican Voiculescu-Sturdza. Pe N. Manolescu nu l-a interesat deloc faptul că acest Voican (ca și Iliescu intervievatul) avea mâinile pline de sânge (de la Târgu-Mureș, de la mineriadă, ce să mai spunem de executarea Ceaușeștilor - nu mă laud: eu am bănuțt asta, încă din 25 decembrie 1989, când mă aflam pe platoul parizian al canalului 5, unde s-a difuzat celebra casetă). Să admitem : lui Manolescu, încă analfabet - în ciuda spuselor lui Vladimir Tismăneanu - îi fusese imposibil să pătrundă un adevăr elementar : “dosarul de securitate” al lui Voican - prezentat de însuși revoluționarul clytorindic (în același preț : supraministru al Securității! - lucru știut și de N. Manolescu, dar la ce i-a folosit știința ?) era un fals grosolan (dar nu suficient pentru subțirimea inteligenței politice a lui Manolescu). Cum se face însă că în *chapeau*-ul de prezentare (al “dosarului”) N. Manolescu scrie că publică materialul de față, pentru ca cititorii să înțeleagă cum lucra... securitatea ceaușistă !? Acesta fiind “nivelul”... “strălucitului comentator politic” - în decembrie 1990 !

Mai amintesc - pentru întreg anul 1990 :

N. Manolescu, profitorul principal al “acoperirii” morale (și nu doar), acordate de Monica Lovinescu și de Virgil Ierunca, “pe timpul dictaturii”, de cum a devenit director al revistei, nu a avut timp (și spațiu în *România literară*) nici pentru **Unde scurte**, nici pentru **Fenomenul Pitești** - dar, cum am văzut, a scris alegru despre Petru Dumitriu, jubilatortiu despre V. Em. Galan, “cu inimă” despre colaboraționiști notorii ca J. Popper - doar pentru că acesta comisese o chestie de box în care “se bătea” cu Eugen Barbu... precum și despre Uscățescu, Paul Dimitriu, Paul Miron...

Iată-ne și în 1991 : în februarie strălucitul analist politic și verticalul N. Manolescu se hotărăște să-i facă să tacă pe cei ce-l “înjurau” că are timp de alde Miloș, Reichman și alții de același acabit - dar nu de părinții lui spirituali. O idee de geniu : îi încredințează lui G. Pruteanu cronica la prima carte a Monicăi

Lovinescu editată în România. Pruteanu scrie un text bășcălios, plin de spirite-de-glumă bahludioase pe seama Ecaterinei Bălăcioiu, mama Monicăi, soția lui E. Lovinescu (moartă în închisoare, aruncată în groapa comună). Ca urmare a “înjurărilor” la cub dinspre Rodica Iulian, Oana Orlea și mine (ne făceam iluzii : nu din această pricină, ci pentru că urma să vină la Paris, la un Salon al Cărții, unde, fatal, avea să o întâlnească pe “recenzată”), Manolescu scrie rapid (doar e scriitor !), în martie, o cronică în două volete - ca pentru Petru Dumitriu ! - intitulată extrem de subtil-ironic : “Un cronicar foarte ascultat”. Asta vrînd să însemne : Monica Lovinescu este doar un cronicar - nu un critic literar ; iar “ascultat” trimite, firește, la Europa liberă, pe care cu toții o ascultam - Vladimir Tismăneanu să recunoască : rar un astfel de umor, la un strălucit analist politic...

Încă un episod din 1991 :

- În *România literară* din 7 martie 1991, N. Manolescu semnează cronică literară la volumul **În cunoștință de cauză** de I. Negoitescu. Rar mi-a fost dat să citesc un text atât de prost, de prost gust, de nesimțit. Parcă n-ar fi scris de Manolescu. Se reține însă ”ideea” :

“...nu mi se pare moral să uităm că, sub dictatură, a existat în România literatură foarte bună și foarte critică la adresa regimului, ceea ce a făcut până la un punct inutil samizdatul”.

Ei, bravos, națiune, halal să-ți fie! Și noi nu știam pentru că de ce scriitorul la român nu a practicat samizdatul !

Sărind peste timp, ajungem la 18-23 septembrie 1996, când, în 22 mi-a fost publicat textul **Către compatrioți** (prin care anunțam renunțarea la candidatură - sincer : așteptam să fie menționat în dialog **Programul** prezentat de mine în 21 martie 1995 - chiar dacă este unul negativ...) bine încadrat de replicile semnate de Emil Constantinescu, Zoe Petre și Nicolae Manolescu. Trecînd și noi peste maniera originală și inadmisibilă de a face gazetărie a Gabrielei Adameșteanu, să ne oprim la N.Manolescu:

În replica sa contestă, pe puncte, acuzațiile mele. Pentru că răspunsurile sunt definitorii pentru “strălucitul analist politic”, le consemnez și aici :

„1. În interviul luat președintelui Iliescu”, scrie Nicolae Manolescu “nu m-am adresat interlocutorului cu «Omul cu o mare», cum afirmă (nu acum pentru întâia oară) d-l Goma. **Preluam declarat o sugestie a d-lui C. Țoiu** (subl. mea, P.G.).

În răspunsul la răspuns din 2 oct. 96 - nepublicat de 22 nici în ziua de azi - îi atrăgeam atenția lui N. Manolescu :

a. a deplasat atenția și dezbateră : eu îl acuzam că i-a luat

un interviu lui Iliescu, imediat după mineriada primă, când acela avea mâinile încă pline de sânge : doar prin faptul că dialoga cu el, îi acorda legitimitate ;

b. ba se adresase lui Iliescu, citîndu-l pe un “cunoscut” care-i zisese «Om cu o mare» ;

c. ba “cunoscutul” nu era indicat, în interview : nici un fel de Țoiu nu figura la originea gândirii lui Manolescu.

“2. Literatura română de azi nu e cătuși de puțin «un volum proletcultist»”, am citat iarăși din Nicolae Manolescu.

I-am răspuns : dacă nu e proletcultist, de ce evită să vorbească de el, la bibliografie ? Și de ce nu-l reeditează ? Cititorii să judece cât de neproletcultist este.

“3. N-am comentat nici un roman al D-lui Săraru”, m-a pus la punct Nicolae Manolescu.

I-am răspuns : nu-l acuzasem de a fi comentat “un roman al D-lui Săraru”, ci cu totul altfel formulasem reproșul - astfel : “nemembria de partid (cu care se lăudase atîta N. Manolescu - ce să mai vorbesc de Monica Lovinescu : făcuse din asta principala calitate a candidatului - n. m. P.G.) nu-l împiedecase să scrie scandalos de elogios despre inexistentul literator dar vajnic activist: Dinu Săraru” - totodată am invitat cititorii să privească pagina din stînga, unde se afla textul meu.

“4. «Elogiile» pe care le-aș fi adus literaturii D-lui Popescu nu există decât în amintirea d-lui Goma : **cele două cronici** (s.m. P.G.) pe care le-am consacrat romanelor acestuia încercau să fie exacte și erau foarte rezervate. În cronicile mele era vorba despre cărți și despre autori, fără altă discriminare decât cea estetică. **Funcția politică a d-lui Popescu din acel moment nu intra în discuție**” (subl. mea, P.G.).

Îi răspundeam : ca și în cazul lui Iliescu îi reproșam : dialogul legitimator cu indivizi ce făceau răul - în acel moment, ce să mai vorbim de ceea ce făcuseră - și care nu meritau să fie băgați în seamă de cel mai important critic literar : “Dl.Popescu” al său era călăul culturii - și al literelor - românești.

I-am mai spus : “indiferența estetică” promovată de el este, la urma urmelor, indiferență etică : faptul că Iliescu era plin de sânge - și de cenușa cărților Bibliotecii Universitare, a tablourilor, a stampelor din aripa Muzeului Național (incendiate din ordinul lui) nu-l împiedecase pe N. Manolescu să-i solicite interviu și să-l ia, chiar cu multă re-cunoștință, ca un oarecare gazetăraș, nu ca un director de opinie ; faptul că “Dl Popescu” era Dumnezeuul culturii, autor al programului de revoluție chinezească, autor al nenumăratelor și gravelor crime culturale - scriind despre el, indiferent cum, îl legitimezi, îi acorzi certificat de... existență.

Printre “mărunțișuri”, îi atrăgeam atenția că nu spune adevărul nici în privința numărului cronicilor închinat (am găsit cuvântul !) “D-lui Popescu”: el pretinsese : **două** ; eu, corectasem (informat de un manolescolog) **patru**. Două săptămâni mai târziu corespondentul mi-a comunicat : **cinci**. Iată-le :

1. **Gustul sâmburelui**, *România literară* nr 1/ 1975 p. 9
2. **Parabole lirice (Rază de cobalt)**, *R. l.* 20/ 79 p. 9
3. **Romanul omului politic ca intelectual (Pumnul și palma)**, *R.l.* 33/80 p. 9
4. **Romanul puterii, romanul iubirii (Muzeul de ceară)**, *R.l.* 12/80 p.9
5. **Vitralii incolore**, *R.l.* 10 / 86, p. 9

L-am copleșit pe Vladimir Tismăneanu cu citate, referințe din/ despre Manolescu. Pentru că este istoric ; deci om al documentelor. Și pentru că mi s-a părut că, dintr-o nobilă, dar nejustificată pornire, aceea de a nu vedea într-un prieten decât numele, nu și fapta, a fost îndurerat, constatînd că îl atac mereu pe prietenul său va fi convins: nu doar violent, ci și : nejustificat.

Eu văd prietenia ca pe o înțelegere, un contract (nescris) între două ființe egale rezemîndu-se pe valori comune. Nu e ca iubirea, sublimă, dar oarbă : chiar dacă afli că *ea* se culcă cu cine-apucă, tu tot o iubești (și o rogi să-ți spună că te iubește, chiar dacă minte)... Și eu (chiar și eu !) am avut prieteni ; cu unii am rupt-o, și nu după întâia “șchiopătare”, ci după a șaptea - însă atunci am rupt-o definitiv : cu Ivăsiuc, cu Țepeneag, cu Virgil Tănase, cu Monica Lovinescu. Am avut impresia - chiar certitudinea, că atunci când vorbea despre Pleșu, Buzura, Botez, avea o înțelegere a prieteniei asemănătoare - cu excepția cea mai strigătoare la cer : Nicolae Manolescu.

“Exagerata înclinație de a-l ataca pe N. Manolescu”, a mea vine și din absența - îi spun : românească - a observării și a comunicării rezultatului observației ; din absența lucidității în prietenie și din absența comunicării obiecțiilor (fie ele și nesigure ; fie și nedrepte). Dacă prietenul la nevoie se cunoaște, atunci prietenul este obligat să-i spună prietenului că a luat-o razna. Că, de pildă, prietenul lui Vladimir Tismăneanu: Nicolae Manolescu nu spune adevărul, că are obișnuințe ce țin de felonie, că el, scriitor, nu respectă scrisul, în primul rând pe al său, afirmînd orice și contrariul, în al doilea rând nu respectă scrisul altuia - pentru el totul fiind pretext de cronică literară strălucit de indiferentă.

La urma urmei, nu am recenzat volumul **Balul mascat** - extrem de interesant - ci, pe marginea lui, mi-am îngăduit să monologhez în direcția lui Vladimir Tismăneanu.

Despre adevăr, despre felonie, despre nerespectarea scrisului, în general. Și, în particular, despre toate acestea - la Nicolae Manolescu.

*

Paris 11 ianuarie 1997

BREBAN LA TV

Viziuni delicate ce se produc în ciuda unei scriituri foarte adesea grosolană și neglijentă, incorectă gramatical, confuză, respingătoare prin barbarismele și cacofoniile care abundă, nemai vorbind de incongruențele, inadvertențele, anacronismele și arbitrariul ce încarcă și dezechilibrează stratul propriu-zis epic. Se trădează, aici, probabil, efortul teribil al autorului de a transpune în plan românesc înclinații lirice funciare, responsabile de excesele monomaniei lui epice.

Căci lirismul acesta obiectiv revelă mai curând starea subiectivă dereglată a autorului decât, conform naturii lui, starea subiectivă psihică și morală a personajelor.

Ion Negoitescu, Scriitori contemporani,
Dacia, 1994, p. 53

Am început cu acest lung citat, pentru că tot cu un citat din I. Negoitescu a început și prezentarea lui Nicolae Breban la televiziune. Iosif Sava a publicat volumul **Radiografii muzicale** (Polirom, 1996), cuprinzând transcrierea a 6 serate TV cu : H.-R. Patapievici, Octavian Paler, Nicolae Breban, Aurel Stroe, N.C. Munteanu, George Pruteanu.

Sânt un analfabet : nu l-am văzut pe Iosif Sava la televizor, deci îl voi judeca după cuvintele (tran)scrise chiar de el. Dar nu-l voi lua în seamă pe C. Olăreanu - care-l prezintă... pe prezentator (ditirambic - neconvingător) : Olăreanu, ca și Breban, este mult mai bun (în fapt : numai acolo bun) în cărțile de ficțiune (și artilerie, de pildă), și nu când scrie despre infanterie.

Din primul meu text în care era pomenit - defavorabil - Nicolae Breban (un fragment din **Culoarea curcubeului**, apărut în *Der Spiegel* din aprilie 1977) spuneam apăsător : scriitorul Breban este un animal al scrisului, îmi plac romanele sale - cu o predilecție: **În absența stăpânilor** - însă "vorbitorul" și publicistul Breban este... ceea ce toată lumea românească știe, dar nu

spune : o persoană care vorbește (și scrie articole) mai iute decât (umbra sa care) gândește. Am repetat în prima “ieșire polemică” (după 16 luni de atacuri din partea sa): **Capra și Căprarul** - publicată, spre cinstea atacatului, în *Contemporanul* din 26 iulie 1991; am re-zis-o de fiecare dată când venea vorba de el (ultima oară: după apariția volumului **Confesiuni violente**, unde am arătat, punînd pe două coloane și arătînd cum delirează-citînd-texte-inventate). Romancierul Breban este de-cinste; publicistul și vorbitorul: de-(mare)-rușine.

Știu - din spuse - că a mai participat la emisiuni televizate (una în care, cu Țepeneag m-au, vorba lor : desființat), însă nu o cunosc mediat, prin transcriere decât pe aceasta : Prezentatorul Iosif Sava :

“Iată și cărțile care îl reprezintă pe Nicolae Breban în lumea francofonă. Puțini dintre scriitorii noștri se pot mândri cu *asemenea titluri* (subl. m., P.G.): **În absența stăpânilor** la Flammarion, tot la Flammarion **Don Juan**-ul. Se spun *atâtea cuvinte* (s. m.) despre Nicolae Breban, dar aceste peste o mie de pagini din versiunile franceze atestă din plin personalitatea sa creatoare”(nota mea : ar fi trebuit subliniat întreg pasajul - și împărțit în șiraguri de perle)”.

Ca să dea legitimitate celui prezentat, Iosif Sava zice :

“Și un cuvânt a lui I. Negoïtescu, din **Istoria literaturii române**, apărută la Dacia, la Cluj, în 1994”.

Citatul este elogios (dealtfel, nu singurul), atât că nu e din **Istoria literaturii române**, ci din volumul **Scriitori contemporani**, pagina 52, într-adevăr, la Dacia, în 1994 apărut.

Ar fi fost prea mult să i se ceară lui N. Breban să-l corecteze pe I. Sava - prezentatorul ar fi nimerit peste cuvintele de încheiere :

“În loc de a porni de la viață spre a ajunge la literatură, Breban pornește cel mai adesea de la literatură spre a ajunge la viață. Fiecare din ultimele lui patru romane (ultimele în momentul în care scria : **Îngerul de gips, Bunavestire, Don Juan, Drumul la zid** - n.m. P.G.) ratează în final - și trebuie să ne mulțumim cu ceea ce autorul ne propune din când în când, parțial și extraordinar”.

Eu n-aș fi fost atât de sever, deși accept : Negoïtescu a pus degetul pe rană atunci când a indicat “mersul” autorului - are și o explicație, dar încă nu i-a venit rîndul să fie reprodușă...

Ca să sfârșesc cu I. Sava : iată cum este “organizată” literatura în capul lui - îl interpelează de la bun început pe N. Breban:

“Cum îl puteți face pe Șelmaru un simplu activist ? *Îmi răspundeți pe scurt* (subl. mea, P.G.)”

Din care grotă a realism-socialismului biruitor a ieșit acest Sava ? Încă un exemplu (p. 95) - atenție : Sava se adresează lui Breban :

“Auziți ce scrieți despre Beniuc”.

Ultima - și nu-l voi mai pomeni în veac :

“Adina Cezar, tot umblați pe platou... Ce ne oferiți ?”

Să mi se ierte ignoranța în materie de tembeliziune bucureșteană oficială, dar aș rămâne etern ignorant...

Despre literatură

Opinia lui Nicolae Breban despre literatură este umbrită (și dacă pusă în lumină ?) de primele său răspunsuri la întrebarea: de ce l-a “făcut un simplu activist pe Șelmaru” - în **Confesiuni violente** :

“*Nu l-am citit* (subl. m. P.G.), dar n-a rămas nimic din cărțile lui” (p. 94).

Dacă-i spui că folosește, în 1996, limbajul - și metodele - lui Șelmaru din anii ‘50, Breban se supără, pretinzând că l-ai înjurat.

Sava îi reproșează că îl diminuează pe Labiș: cum reacționează Breban? Începe să-l... laude pe Labiș - atât cât să poată lovi în Beniuc, astfel :

“Nu vă închipuiți cât de derutați, cât de speriați erau toți «marii maestri» ai literaturii - de la Beniuc la Cicerone Teodorescu (...) care credea că le va lua locul. (...) Eu nu vreau să spun că erau într-o impostură reală - *Beniuc era, el, însuși, un foarte bun poet* (subl. mea. P.G.) - însă Partidul Comunist, atunci, în perioada stalinistă mai ales, i-a folosit pe scriitori, *pe scriitorii de mâna a doua cum erau Beniuc și ceilalți...* (subl. m. P.G.)” (p. 95).

Breban : în aceeași frază spune ceva și contrariul - fără să clipească.

Despre Monica Lovinescu :

“Monica Lovinescu este fiica unui mare intelectual român, creator de mare școală literară” (p. 118)

Despre asta să fi fost vorba? Este indignat că Liiceanu o prezentase pe “fiica marelui intelectual” ca cea mai prestigioasă invitată a emisiunii lui Sava - p. 118 :

“După câte țin eu minte și după *listele* pe care le avem, după șase ani, dumneavoastră ați avut aici *invitați de mare înălțime* (s. mele), oameni cu o operă în spate, oameni cu care ar fi și ingrat să o comparăm pe Monica Lovinescu. (...) să afirmăm ca Liiceanu sau ca unii tineri puțin exaltați, că toată renașterea literară din anii ‘60-’70 e datorată Europei libere este mai mult decât excesiv - e fals, e o minciună”.

Ce anume îl irită pe N. Breban ? O spune (p. 119) :

“...îl rog pe Gabriel Liiceanu să nu mai folosească niciodată *superlativul absolut «cel mai»*”(s.m. P.G.).

Asta era : bineînțeles că Liiceanu o ia razna când îl declară pe Patapievici “cel mai”, pe Monica Lovinescu “cea mai”, Europa liberă : “singurul [post de radio] care...” - dar să nu se uite : și Monica Lovinescu declarase despre Liiceanu că este “cel mai” intelectual, Virgil Ierunca afirmase, scrisese în multe rânduri : “Liiceanu, cel mai tânăr filosof român”. Un strop de recunoștință nu strică la casa omului - cu atât mai mult, cu cât Breban deploră absența ei - la tineretul din ziua de astăzi.

Firește, Breban uită că el însuși era, este mare amator de clasamente (“Romancierul Nr. 1 iese în arenă”, scria despre el Buduca, ucenicul, după șocul pricinuit de textul meu **Capra și Căprarul**) și, desigur, setos de superlativul absolut pe care el îl interzice acum căteilor. De ce ? O spune (la p. 104):

“...luam cu mine o echipă de *10-15-20 de scriitori foarte importanți* (s.m.)”.

Deci acceptă că mai există pe lume(a românească), în afară de Sine Întâiul, încă 10-15-20 foarte importanți (de te întrebi câți sunt, de toți, foarte importanții scriitori) - drept : acesta nu este superlativul absolut, cel mai rămâne, orice-ar crede Monica Lovinescu ! și Liiceanu !, El : Nicolae Breban.

Despre debut

La începutul emisiunii, din fișa biografică citită de prezentator, aflu că Nicolae Breban a debutat în 1961 cu schițe la *Gazeta literară*. Fiind născut în 1934, înseamnă că avea 27 ani.

Este bine să ținem minte vârsta la care a debutat, pentru el însuși spune lucruri contradictorii : p. 97) :

“Am toată stima pentru acest segment al generației noastre - vorbesc de generația ‘60, *care nu e o generație unitară*...O parte a generației noastre, oameni de mare talent, au debutat *cu zece ani înaintea noastră și au debutat în ziarele staliniste - ei au crezut atunci în Lenin și în Stalin, chiar și Labiș credea*...” (subl. mele P.G.,p. 97).

Aici sunt de semnalat trei (deocamdată) “probleme”:

1. Ce e aceea “generație unitară”? Eu știu, doar l-am avut pe Breban redactor-șef la *România literară*, adus și impus redacției de Ilie Rădulescu, trimisul lui Popescu-Dumnezeu) în locul lui Geo Dumitrescu : înseamnă...“10-15-20-100 de scriitori foarte importanți”, mergând în pas de defilare, în fruntea lor aflându-se, firește, Cel Mai Breban dintre brebani : Nicolae II ;

2. Ce înseamnă în accepția lui Breban “ziare staliniste” :

a) avînd orientare stalinistă ?;

b) apărute înainte de martie 1953, când a murit Stalin?

Cum în România, nu a existat destalinizare, putem spune cu temei că *Gazeta literară* din 1961 era “un ziar stalinist”; cine era șeful publicației : Paul Georgescu - sau acela era doar... dzerjinskist? Cel care spunea că “NKVD-ul nu-i eficace, ne-ar trebui o Ceka”?

3. Ce vrea să spună indicațiunea : “ei (Mazilu, Cosașu, Labiș) care au crezut în Lenin și în Stalin” ?

Din cei trei mai bine l-am cunoscut pe Labiș (oricum, mult mai bine decât Breban - care nu-l cunoștea), însă n-aș putea afirma cu mâna pe inimă că chiar credea... Dar să admitem că aceștia “credeau în Lenin și în Stalin”. Regretabil, chiar detestabil, acum, însă asta să o reevalueze singurul supraviețuitor dintre citați : Cosașu; printr-o /eventuala/ autocritică.

Dar o persoană care pretinde, acum, că nu credea în marxism, nu credea în comunism (am să revin imediat cu citate); o persoană care (abia acum !) se laudă cu descendența dintr-o familie de preoți uniți însă “atunci” intra în Comitetul Central al Partidului Comunist Român ; care, “atunci” primea, din fondul nomenclaturii vilă, (nu mai înșir celelalte favoruri comuniste - pentru favoritele poporului) ; care, ca șef numit de C.C. al *României literare*, ne futea la cap în fiecare ședință redacțională cu Treimea pe care jura : “Mama-Opera-Tovarășul”; care publica “dezbateri” din care erau nelipsiți : Nichita Stănescu, Ivasiuc și Matei Călinescu, justificatori, în scris, ai marxismului (acum Breban spune că... nu credea în el); legitimatori - și lăudători, în roșii verticalnice - ai comunismului, ai ceaușismului. “Personalitatea” Cărmaciului era puternic periată, în lungiș, în limbiș - acum pretinde că din cauza asta (a “cultului personalității”, incipient) și-a dat demisia în 1971...

Voi reveni la “convingerile” lui Breban, să rămânem la debut. Așadar, după ce s-a plâns că Mazilu, Cosașu, Raicu, Labiș debutaseră înaintea lui - pentru că aceștia “credeau în Lenin”, iată alt citat (p. 97):

“Noi *am evitat* (s. m.) să debutăm și am debutat cu zece ani mai târziu: Nichita, Dimov, eu, Țepeneag...”

Ce se înțelege de aici : că fusese voința și a lui (“am evitat să debutăm”). În același sens merge și citatul de la p. 102 :

“Am început să scriu mai bine la 26-27 ani”.

Foarte frumos, cam pe la această vârstă debutează roman-cierii - dar, din nou ; de ce se plânge că “cei care credeau în Lenin și în Stalin, chiar și Labiș” i-o luaseră înainte ? Dincolo de cenzură, de teroarea sovieto-comunistă : dacă Breban ar fi debu-

tat “cu zece ani mai devreme” - ce-ar fi propus /el/ spre publicare - avînd el vârsta de 17 ani ? Doar a recunoscut că nu a fost un precoce în ale scrisului...?

O nedumerire : cum de a dispărut Cezar Baltag dintre prietenii buni, alături de Nichita și de Matei ? În **Confesiuni...** Breban era tot timpul cu Cezar în gură - aici nu-l mai pomenește. De ce, doar și el a debutat (editorial) devreme, la 21 ani? Cezar Baltag mi-a fost coleg (cu un an mai mic) la Institutul Eminescu, începînd din 1955. Cel mai târziu în 1956 publica în periodice (fatal : staliniste !) - poate pretinde Breban că poemele de atunci ale lui Baltag erau mai puțin... închinete ? Să nu pretindă. Tună și fulgeră împotriva unor scriitori ce au făcut concesii la vârsta de 17 ani - ca Labiș, ca Baltag (atîta avea, la debut, Cezar). Ce va fi mai puțin de rușine : adolescent, să crezi ca un vițel în marxism și să scrii de rușine - ca cei pe care fulgeră Jupiter Brebans - ori ca Nicolae Breban, dintr-o familie de preoți uniți, știind ce este comunismul și cu ce ne mănîncă pe noi, dar încheind “contractul” cu Putoarea la coapta vîrstă de 36 de ani, cît avea cînd era activist al C.C. și scria pogoane de porcării marxisto-ceaușiste în *România literară* primită cu bon de la Gospodăria de Partid ?

Un episod comico-tragic : după ce Breban spune fraza care se termină cu : “...am debutat cu zece ani mai târziu”, lumina lumii I. Sava completează:

“Dvs. v-ați descoperit (subl. m.) mai târziu...”

Nu, nu este vorba despre luarea căciulii de pe cap.

Breban continuă (p. 98) :

“...Doinaș, Negoîtescu - *noi am debutat toți în același timp*” (s.m.).

Normal ar fi fost ca prezentatorul să-l corecteze - poate nu cu date exacte, dar să-i atragă atenția că Doinaș și Negoîtescu nu au debutat chiar “în același timp” cu el, cu Țepeneag, cu Dimov, ci, hăt, în 1939, respectiv 1940...

Normal, însă în România ce este normal (exactitatea, de pildă) este a-normal...

Despre timp

Breban, ca orice român din moși-strămoși (de curînd și descoperit apartenența la uniți), s-a aflat de totdeauna în relații conflictuale cu această noțiune și realitate. Am mai spus cu alte prilejuri, repet: Românul, în general, nu realizează “perspectiva” în timp, în particular nu stăpînește adîncimea - în ordine - a trecutului. Pentru el tot ce este trecut se află în spate, aruncat grămadă, nediferențiat - încă una din multele dovezi, la pagina

98: I.S. îi reproșează că pe Zaharia Stancu îl făcuse “*tuțăr al stalinismului*”, pe el “*autorul lui Darie* ” (!!!) - la care roman-cierul răspunde :

“Da, dar *înainte* (subl. mea, P.G.) a fost autorul molozului care se chema **Rădăcinile sunt amare**. Deci Stancu a fost un oportunist și un ambițios și înainte de război. Judecățile mele nu sunt de valoare, sunt judecăți morale și politice”...

Lăsînd de-o parte descoperirea recentă a lui : “judecățile morale” - până mai ieri jura, în scris, numai pe cele “de valoare” (dealtfel îi scapă și în acest discurs destule), să ne oprim la “*înainte*”. Înainte de ce ? - “*înainte de război*” (când Stancu era un oportunist și un ambițios - asta o spune un mare oportunist și un imens ambițios : Breban) ? Necazul este că Breban dă și un titlu “*dinainte*” : **Rădăcinile sunt amare...** Or acesta a apărut *după...* război și *după* un deceniu (în 1958) de la apariția, în 1948, a romanului **Descult**...

Chiar de ești Romancierul nr. 1 (după Scara lui Buduca), nu judeci literatura în deplină necunoștință de cauză.

Despre adevăr

În toate textele mele ce-l vizau pe Breban, reproșul de căpătâi era : ne-spunerea adevărului. Breban nu realizează, în primul rând, că, din când în când se află în... realitate - în această realitate vorbește, în aceasta scrie articole de gazetă, în aceasta dă interviuri - și nu tot în ficțiunea romanelor sale. De aceea diagnosticul lui Negoîtescu rămâne subtil - și exact - îl repet, subliniind : “*În loc de a porni de la viață spre a ajunge la literatură, Breban pornește (...) de la literatură spre a ajunge la viață*”.

Ca exemplificare (p. 98), Breban :

“*Am auzit* că și la Paris și aici se spune că Breban minte, dar *n-a venit nimeni să spună unde și de ce*” (sublinierile aparțin lui N.B).

Domnule ! Să minți chiar și atunci când te aperi de acuzația de a fi mințit ! Iată, din nou, pe puncte :

1. El zice : “am auzit”, ceea ce echivalează cu “umblă un zvon”. Or a avut între mâini, întâi **Culoarea curcubeului** (atunci, în 1977, în traducere germană, apoi în 1979 în franceză). O carte se citește, nu se... aude. În carte se aflau, negru pe alb, acuzațiile - și probele ;

2. El zice “am auzit”, dar nu numai că a avut sub ochi textul meu cu acuzații - probate (acum este vorba de **Capra și Căprarul**), dar publicat chiar de el în *Contemporanul* din 26 iulie 1991.

O tristă paranteză : și Gheorghe Grigurcu, pesemne impresionat de campania anti-Goma - și pro-Breban (vezi *România literară*, mai cu seamă nr. din 7 noiembrie 1991, cu un editorial, și cu un interview kilometric al bietului agresat; vezi și imaginea zugrăvită în negru-alarm' de Marta Petreu în *Apostrof*, cea cu "blindatele exilului" călcând cu șenilele-i Grădinița lui Breban). Revin, deci : Grigurcu, în interview-ul publicat în *Apostrof* (nr. 2/1992), după banale, dar cuviincioase cuvinte ca : "Disputa dintre Goma și Breban mi se pare regretabilă", trece la :

"I se aduc (lui Breban - n.m.) învinuiri care, dacă ar fi suficient probate, ar produce stigmatizarea sa morală! (semnul exclamării aparține lui Grigurcu - n.m.). Dar, deocamdată, nu sunt (...). Până acum dovezile irecuzabile ale vinovăției lui Breban n-au fost produse". Ba să avem iertare : probele, dovezile se aflau (în cazul în care Grigurcu nu citise **Culoarea curcubeului** - de unde, dacă Liiceanu o trimisese la topit !), în textul **Capra și Căprarul**, publicat, am mai spus, în *Contemporanul* ; n-am mai spus, spun acum : revistă la care colabora și Grigurcu, aflător și în colegiul de redacție.

Ce se întâmplă : nici Grigurcu nu citește, fie și în goana mare, ce apare în *Contemporanul* ?

Sânt convins : chiar după ce va citi acest text, Breban o va ține pe-a lui: "Am auzit că și la Paris și aici se spune că Breban minte, dar n-a venit nimeni să spună unde și de ce". Cât despre Grigurcu... Mai ales că Breban nu mai folosește termenul exil, de vreo șase luni, pentru că i-aș fi dat (lui Breban se-nțelege !) peste nas cu un citat din el însuși (p. 115) :

"...ultimul meu studiu (...) publicat sub dictatură - fiind la Paris - în *Viața românească*..."

Așadar, Breban (ca și Pintilie) pretindea că a trăit "în exil, la Paris" (praf le făcea pe fete, dar mai ales pe mătușile lor - chiar și pe Groșan-Buduca-Nedelciu!) ; în același timp povestește (de astă dată adevărul), cum publica la periodicele din țară, cum îi apăreau cărțile în România, cum era încununat cu premii, cum era sărbătorit - la împlinirea a 50 ani... Care alt exilat (nu-l sublinez, îl las așa) ar mai fi putut să se bucure de un asemenea... surghiun (așa-i zice Grigurcu)? Dacă ar fi un singur motiv pentru care Breban este un mincinos când pretinde că a fost exilat: nu a fost eliminat din dicționare, din lucrări de referință, din librării, din biblioteci ca ultimul emigrant în Israel. Chiar să nu mai existe nimeni în România care să cunoască deosebirea dintre exilat și navetist ?

Despre dezamăgiri

Nicolae Breban, avînd cultul prieteniei, atunci cînd unul dintre apropiați se îndepărtează de el, nu suferă - este dezamăgit.

În nr. 1 al revistei *Paralela '45*, scoasă de Călin Vlasie (sper să fi nu fi rămas la numărul unic), într-un interview de multe pagini (dar nu asta i s-ar reproșa), Breban își etala suferințele :

- "am fost foarte dezamăgit de Nichita" (că nu scrisese despre el în nu știu care volum, în schimb îl pupase pe gură pe Chiriță);

- "m-a dezamăgit adînc Matei Călinescu" (pentru că nu-l pomenise în partea lui de **Amintiri în dialog** cu Ion Vianu, preferîndu-l pe Raicu!);

- "m-a dezamăgit Negoîtescu..." - nu-l numărare și pe el printre cei ce-l apăraseră, în 1977.

Aici, la televiziune (iar în volum, la p. 96) :

"Camil Petrescu m-a dezamăgit".

Mai rămîne să fie dezamăgit - (p. 123) - de :

- "Dostoievski, Feodor Mihailovici" - cînd îl auzi pe un romancier ardelean vorbind de un romancier rus așa, "lung", să fii sigur că diferența de un secol și jumătate dintre ei este pe cale să diminueze - încet, dar sigur...;

- "Friedrich Nietzsche, pe care l-am lansat încă în anii '60" (am să revin la limba română a scriitorului Breban până atunci : și noi, care nu știam cine Dumnezeu îl lansase pe Nietzsche !).

- "Freud - bineînțeles de la Viena" (p. 108).

Despre certări

După Noica și Breban îi "ceartă", nu doar pe copilași, ci și pe prieteni :

"...l-am certat odată și pe Nichita"(p.116).

Vițăvercea se face în alt context :

"...am fost aspru certat de unii prieteni din America - Matei Călinescu, Negoîtescu de la München : de ce-i sprijin pe acești doi tineri orgolioși (Liiceanu și Pleșu - n.m. P. G.) ? Și eu am explicat (...) că sunt oameni extrem de interesați și că noi trebuie să ne unim, scriitorii, cu filosofii, cu eseistii, pentru a avea o minimă bază de rezistență în fața tăvălugului dictatorial" (p. 115).

Dacă aș fi rău, i-aș aduce aminte lui Breban ce fel de "unire" voia :

- la sfârșitul anilor 60 împotriva, comunismului, a lui Ceaușescu? Doamne ferește ! - el, membru al C.C ?, el, ceaușofil declarat (și binișor turbat, nu doar din necesități de rimă) ? - nu : ci împotriva lui Eugen Barbu, a lui Dodu-Bălan (ce să mai

vorbim de Beniuc !), aceștia trebuiau dați jos de pe scaune - ca să se așeze el și ai lui ;

- în februarie-martie 1977, când mi-a înlesnit întrevvedereea cu Burtică : împotriva cui pleda el (la Burtică) ? *Împotriva* lui Păunescu, *împotriva* lui Vasile Nicolescu - și *împotriva* lui Popescu-Dumnezeu, fiindcă nu-l făcuse ministru al culturii, cum îi promisese înainte de Tezele din iulie 1971 ;

- cu cine voia el “unire” în vara lui 89 (dimpreună cu scăuniricul Țepeneag)? Cumva cu scriitorii exilați care se manifestaseră împotriva comunismului, împotriva terorii și culturale a lui Ceaușescu? Da de unde ! El voia o Uniune (a scriitorilor) ne-politică, agitată pre-post-supra-realist de Țepeneag, de Nedelcovici, de Sorin Alexandrescu - în consecință una care nu trebuia să-i cuprindă pe Monica Lovinescu, pe Ierunca, pe Raicu, pe Goma. De aici și supărarea pe Negoțescu - ale cărui cuvinte le reproduce în *Contemporanul* din (14 iunie 1991) - iată ce scria Breban în **Riscul în cultură** (39), **Exilul (luptele intestinale)** III:

“În ambele discuții pe care le-am avut, Țepeneag și cu mine, cu I. Negoțescu, în vara lui ‘89, pregătind constituirea unei Uniuni a Scriitorilor, fostul copil teribil al Cercului de la Sibiu nu numai că a refuzat să patroneze (...), dar s-a împotrivit cu o îndârjire și cu o *lipsă de umor* (subl. mea. P.G.) pe care nu i le cunoșteam (...).

“«Ideea asta a voastră, cu înființarea unei Uniuni a Scriitorilor în Occident», mi-a spus, servindu-mă cu înghețată, una din specialitățile casei Negoțescu în exil, la München (eh, romancierul la român, cum știe el s-o-ntoarcă din condei cu înghețata casei Negoțescu, în exil, cumpărată cu ultimii bănuți, adineauri, de la supermagazinul de-alături ! - comentariul meu, răutăcios, P.G.), «*pare mai degrabă de sorginte comunistă, de inspirație netă a securității !*» - am subliniat, pentru că, eu citîndu-l pe Negoțescu în **Capra și Căprarul**, l-am inclus, la “voastră”, și pe Țepeneag.

Aici a găsit Grigurcu acuzația gravă, nedemonstrată; aici a găsit Țepeneag acuzația (mea !) că el ar fi securist. În necitirea generală a textului, a fost amestecată și Marie-France Ionescu: ei “îi povestise articolul” Mona Țepeneag, însă nici după ce i l-am trimis nu a început să-l citească cu ochii ei).

Despre contract

Nu mai folosește termenul “exil” în proprie accepție, în schimb mulge... *contractul*...

Într-un interviu cu I. Groșan și O. Pecican, publicat în *Apostrof* (1991), folosea termenul : “tavă”... - povestind cum,

atunci când au apărut Tezele din Iunie (1971), el la Paris, a aruncat tava !

Știind că nu stăpânește limba română, mi-am zis că o fi vreun brebanism. După ce am citit atent, am înțeles că nu era greșală de limbă, ci deturnare de expresie : voia să comunice că, la un moment dat, “purtătorul” se revoltă împotriva stăpânului și aruncă tava - cu care servise până adineaori !

Ei bine, nu - și Breban explica ce înțelegea el : a arunca tava înseamnă a refuza tava cu tot cu favorurile acceptate până atunci.

În **Confesiuni violente** nu mi-a atras atenția termenul “contract” : el abundă în prestația televizuală din 18 mai 1996.

“În ‘71, fiind la Paris, am văzut că Ceaușescu începe dictatura personală și (...) revine la atașamentul față de partid...” (p. 100).

Observație : l-a revoltat “dictatura personală”. Ca membru al C.C. va știut el ceva, dar noi nu băgasem de seamă asta - ci altceva, în Tezele din iulie: nu atât “atașamentul față de partid” (ce-l deranja pe Breban, membru eminent - și devotat - al C.C. al Partidului Comunist Român ?), cât abolirea profesionalismului în artă și legiferarea “amatorismului” de tip Cenaclul Flacăra a lui Păunescu. Bine-nțeles, Breban a uitat asta, ori n-a luat-o în seamă.

“...eu m-am sesizat (ai zice că o viață-ntreagă a fost activist de partid, nu doar patru ani - nota mea, P.G.) la Paris - din păcate am fost printre puținii care am făcut-o și în țară - și am spus : eu am să lupt (așa ! - n.m. P.G.) - și mi-am dat demisia”.

Nu încerc să descâlcesc fraza, să separ adevărul de neadevăruri. Doar amintesc : hotărîrea lui Breban de a protesta împotriva Tezelor (1971) a fost luată în prezența (și la instigarea) lui Țepeneag, în casa Monicăi Lovinescu, din Paris, deci se cunosc amănunte și din alte surse decât “amintirile” autorelui.

(p. 103) : “în ‘71-72 mulți colegi au crezut că se pot aranja cu puterea. *Eu am știut că nu se poate*” (subl. mea, P.G.).

Nu s-a (mai) putut, în ce-l privește - alții s-au aranjat, intrînd în partid (Marin Preda), în C.C. (D. R. Popescu). Totul s-a putut. Chiar mai-răul.

Ei, acum vine... la p. 104 :

“...contractul făcut cu Partidul Comunist și cu Dumitru Popescu a funcționat foarte bine”(când a fost el numit de C.C. șef al *României literare* - n.m. P.G.).

“...când, în ‘71, mi-am dat demisia la Paris, protestînd contra șefului țării și m-am întors aici (...) când am pierdut totul-totul, material vorbind, casă etc...” (subl. mele P.G.).

A evoluat de la **Confesiuni**... Acolo : plîngerile lui Ieremia pe mormîntul casei luate (“mi-au luat casa”!) - care fusese o casă

a C.C-ului, încredințată membrului C.C. Breban - dar ceva mai demultisor naționalizată, poate chiar unui popă unit ardelean aparținuse, mai știi?

Breban nu-și dă seama : spunînd (de astă dată adevărul : gestul lui de curaj din 1971 fusese făcut la Paris - nu la București), o ține ca gaia mațu': mai important pentru el fiind să epatezi galeria cu "exilurile" tale de la Paris (de ce nu va fi vorbind de exilul la München ? Fiindcă acolo se află, de decenii, mama și fratele său ? Ei și ? Dac-ar fi fost - nu tot exil ar fi fost?).

"...un scriitor nu poate trăi în orice tip de contract cu puterea. Eu sunt pentru un contract cu puterea".

"...eu am fost *orbit* (subl. mea) câțiva ani. Eu am fost membru de partid patru ani, doi ani am fost în C.C. și în '71, văzînd ce începe, am ieșit. Putem face contract cu Puterea cu condiția să rupem contractul în clipa în care Puterea îl rupe ea însăși", spune, la pagina 111, uitînd ce spusese la pagina 97:

"Eu am fost doi ani membru în Comitetul Central, fără să cred în comunism. Am făcut o coaliție cu acel Ceaușescu de la început care părea că (...) va scoate România din stalinismul administrativ, politic, industrial, militar etc. Eu n-am crezut niciodată în comunism, nici prietenii mei apropiați Nichita Stănescu și Matei Călinescu. Noi am făcut un contract cu ei, *un contract* (subl. în text) și ei au făcut cu noi un contract. Iar eu am respectat contractul până în '71, când, rupîndu-l ei, l-am rupt și eu la Paris (sic). Pentru că un contract trebuie respectat de ambele părți".

Patetic. Nu mai lipsesc decât lacrimile - de ciudă că "celălalt" nu a respectat contractul blestemat. Înseamnă că acela nu era contract. Și pentru că Breban descopere abia acum cuvîntul - a trecut prin "aruncarea tăvii", a zăbovit la "pact"(ul) lui Petru Dumitriu cu Diavolul...

Ceea ce a încheiat Breban : un act de închinare și deloc ceea ce vrea să ne facă să credem (mai întâi se străduiește s-o creadă, după ce o va fi învățat, el), contractul fiind o înțelegere pe picior de egalitate.

Nicolae Breban este un personaj tragic : a nimerit într-o lume căreia nu-i cunoaște limba (am să revin îndată), nici regulile de funcționare - și nici morala. Din **Confesiuni violente** și din această emisiune de televiziune, desigur, din lungul serial din *Contemporanul*, în care, în acord deplin cu Pleșu, ataca exilul, continuînd, astfel serialul din *Luceafărul* al lui Silvestru-Târnăcop (cel ce semna textele Securității) - răzbate tragica dezorientare și, ca și cum nu ar fi consecința: lipsa de criterii în orientare.

Despre limba română

Nu este un secret : ca mai toți Ardelenii, Nicolae Breban are mari dificultăți cu limba română - o spune alt ardelean, de excepție acesta : I. Negoîtescu. Semnalez câteva “încongruențe, inadvertențe” :

- p. 90 : “...Matei și Nichita - noi eram un grup foarte restrâns...”;

- p. 103 : “mi-am făcut o discotecă de discuri...”;

- p. 104 (deja semnalată) : “...luam cu mine o echipă de 10-15-20 de scriitori foarte importanți...”

- p. 111 : “...am stat la liceu cu nemți, cu evrei, cu basarabeni - care erau tot români...” (aici nu mai este vorba de o carență de limbă română, ci de Istorie a Românilor - nota mea, P.G.) ;

- p. 115 : “...Pleșu, care atunci era interzis de semnătură, pentru că fusese micul ăla scandal...”;

- p. 124 : “N-am fugit, m-am întors”.

Aici, iarăși nu este vorba doar de o greșală de limbă, ci de ceva mult mai grav - pentru un scriitor : folosirea și răspândirea limbajului securist. Securiștii și activiștii - în frunte cu membrii C.C. - au lansat epitetul “fugit”, întâi despre partizani - care “fugiseră” în munți ; apoi despre cei care, într-adevăr, părăsiseră țara, fără a cere pașaport ; apoi termenul : *fugit* a fost extins și la cei profitând de o călătorie legală și... rămânând în Occident. În această emisiune de televiziune Nicolae Breban folosește *fugit* și despre cei care au plecat în Occident după decembrie 1989.

Acesta este un tic, nu numai de limbă, ci în primul rând de cap.

De la acest din urmă exemplu de stricare activistă de limbă, trecerea se face lin la :

Despre Megafonul Puterii

Orice ar zice Țepeneag (mai degrabă sperînd să fie așa, implorînd realitatea să se facă așa), Nicolae Breban rămâne, pe veci în sistem. Care sistem anume ? Bineînțeles, cel comunist - care va dăinui în capul oamenilor de la noi încă o generație-două (fie : una și jumătate).

Dealtfel el însuși a declarat - mai cu seamă în această “serată TV” că, în 1971, când “a rupt contractul”, a făcut-o, ca semn de protest împotriva unei persoane (Ceaușescu), nu împotriva comunismului. De aceea, în anii de după “aruncarea tăvii” (și până la plecarea mea din țară, în noiembrie 1977), am cunoscut un Breban disponibil, în sensul militar (sau : militarizat) al cuvîntului. A fost omul care a așteptat - cu nerăbdarea-răbdătoare a

soldatului - să fie chemat, să i se dea alte misiuni, alte însărcinări. Ceaușescu aflându-se tot pe tron, Breban și-a mutat "motivul aruncării tăvii" - în fapt : povestirea lui - la subalterni (dar superiori ai săi) : în februarie-martie 77 manevră împotriva fostului său protector, Popescu-Dumnezeu - cu atât mai lesnicioasă treaba, cu cât acesta fusese scăzut în rang - și a trecut cu disponibilitate cu tot, liniștit, la succesorul (și adversarul Popescului) : Burtică.

Dealtfel supărarea lui pe mine - de la început, din primăvara lui '77, după publicarea în *Der Spiegel* a unor fragmente de jurnal - a fost motivată de zugrăvirea lui ca persoană disponibilă, făcând curbete, închinăciuni în dreapta, în stânga (întâlnirea cu Burtică avea loc la sediul C.C., Breban era de-al casei, cunoștea "protocolul") - și nu, cum a pretins în Confesiuni furioase că l-a ofensat maniera în care-l descriam în raport cu... ofițerul de serviciu de la poartă... Asta era tulburător în compania lui Breban (la Burtică) : el îmi era coleg (în măsura în care și eu eram... membru al Uniunii), însă nu-mi era și camarad (am evitat : tovarăș) ; nu mă puteam rezema pe el în "demersurile mele" : a devenit limpede în primele cinci minute de discuție cu Burtică. Breban știa până unde poate merge prea departe în "tovărășia" cu mine ; firește, spre cinstea lui, m-a apărat - atât cât se cădea să mă apere ; atât cât îi îngăduia să o facă partidul și C.C. (nu mai era membru - dar sufletul său acolo rămăsese : disponibil, dacă nu devotat) : a confirmat "interferența" Securității în linia mea telefonică, după ce, mai înainte, îl informase pe Burtică de "necazurile" mele de scriitor român nepublicat în românește - însă, dacă nu m-a dezaprobat, nici partea nu mi-a luat-o în discuția cu Burtică în care atacam sistemul (și, pieziș, pe Ceaușescu).

Breban se afla, în 22 februarie 1977 alături de mine. În ambele accepții: susținându-mă (fie și parțial - ca Rumânul imparțial) ; simultan, "delimitându-se" de mine - pentru că el, pe de o parte, nu împărtășea criticile mele la adresa sistemului și era mereu gata, ca pionierii patriei, să-și facă datoria ; era mereu (zi și noapte) disponibil.

În deceniile care s-au scurs de atunci veștile dinspre Breban nu-mi creau surprize. Prin '81, la Cenaclul Mămăliga (unde nu mă mai duceam), cu Virgil Tănase a mizat pe... Iliescu - și "a luat" el Ministerul Culturii, lui Virgil concedându-i Teatrul Național (sau poate Bulandra ?). În vara lui '89 a manevrat cu Țepeneag o Uniune a Scriitorilor "curată" (precum cărțile sale), adică: a) să nu cuprindă anticomuniști înrăiți și activi (Monica Lovinescu, Ierunca, Goma); b) să nu aibă, în titulatură nici o alu-

zie la exil - tocmai el, cerea, impunea, dikta : Exilatul navetist ! ;

După decembrie 89, disponibilul Breban s-a mulțumit cu firimituri : *Contemporanul* (el, care era desemnat să fie cel puțin ministru al Culturii), însă și această “favoare” i-a făcut-o Pleșu personal. Spune (p...127) :

“...am vrut să fac o revistă contra curentului, pentru că majoritatea revistelor literare, cu câteva excepții : *Viața românească*, *Apostrof*, *Euphorion* (a uitat ori a omis deliberat exclusiv-culturala revistă *Literatorul*? - n.m. P.G.), câteva reviste, foarte multe au mers în sensul jurnalismului, în sensul magazinului cultural. Eu abhor această formulă, nici din *România literară* n-am făcut magazin, nici jurnalistică, prefer direcția culturală...”

Dincolo de exprimarea confuză, cu termeni improprii, o corectare : între 1970-71 Breban a făcut din *România literară* o publicație mult mai politică decât era pe vremea lui Geo Dumitrescu. Firește : proceaușistă.

Ajungem la zi - la emisiunea TV din 18 mai 1996 : nimic schimbat la Breban din 1970, când, ca membru proaspăt al C.C., ne-a fost adus de mână de tovarășul Ilie Rădulescu, care a zis : «Din acest moment redactor-șef are să fie tovarășul Breban - asta-i hotărîrea Comitetului Central a partidului nostru !» - cu toate că România literară nu era organul C.C. al P.C.R., ca “hotărîrea” să vină din altă parte decât de la Consiliul Uniunii Scriitorilor.

Nimic schimbat - iată ce a spus, pe platou :

- p. 121 : “Și i-am spus domnului Iliescu acum trei săptămâni, într-o seară prilejuită de o reuniune ce a avut loc la Fundația Culturală Română - i-am spus că *m-am temut de foamete și de război civil* (s. m. P.G.) ;

- “Dumneavoastră știți foarte bine, **de aventurierii politici, de cei care stau în extrema stângă și dreaptă ca niște coioți și așteaptă să se arunce pe pradă...**” (subl. m.) ;

- “Războiul civil nu a izbucnit până astăzi - este un merit indiscutabil al președintelui...” (se observă ce *nu am subliniat*, n. m. P.G.).

Deși pare secundară, ne oprim la ultima afirmație - cu totul iresponsabilă (nu mai este vorba de prostie) :

Cum îndrăznește scriitorul Breban să spună că Iliescu ne-a prezervat de... război civil ? Dar atacurile împotriva opoziției, din ianuarie, februarie 90 ce-au fost? - nu sămânță de război civil, semănată de Brucan, Roman, Voican-Sturdza, Măgureanu și, desigur, Iliescu? Dar tulburările de la Târgu-Mureș : n-a fost acolo o tentativă de provocare a războiului civil ?- pentru a avea

“motiv” de întoarcere la maniera forte a Securității ? Dar mine-riadele ? Ce au fost acestea, dacă nu mini-războaie civile ?

Breban nu s-a schimbat. A rămas același activist obedient - pedepsit odinioară /(pentru o prostioară), dar mereu disponibil.

Atât pentru răspândirea “cuvântului partidului” în privința publicațiilor literare : nu “politică”, ci cultură ! (Teză susținută și de N. Manolescu, în dialogul cu Paler din *România literară* la începutul lui ianuarie 90 - însă după ce a ajuns el șef al revistei, a făcut exact contrariul ! Ei bine, iată diferența între unul și altul: Manolescu este din cale-afară de schimbăcios, el, ca și Ivasiuc, avînd multe opinii ; Breban are puține idei - dar fixe - și este din cale-afară de statornic, de conservator, de “înțepenit” - o zice el, despre *Contemporanul*. De mirare : amândoi sunt ardeleni ; și prieteni...)

Așadar, Breban, încercînd să situeze în lumea culturii românești revista pe care o conduce, a dat și alte exemple de publicații “contra curentului”, cum spune el, în sfârșit, un adevăr: *Apostrof*, *Euphorion* - care ar fi putut foarte bine apărea în România anilor ‘70, partidul nu s-ar fi “sesizat”, cum atât de ales ne vorbește scriitorul Nicolae Breban.

Apărînd această “politică” a non-politicei, a “echidistanței”, Breban nu face decât să execute directivele venite direct de la... zi-i pe nume : cabinete ! În panoplia totalitarismului se află, nu doar violența directă, sălbatică, ci și dezarmarea adversarului, demobilizarea lui, semănarea îndoielii, culpabilizarea : face el bine ce face?: «la gîndește-te un pic : ai copii, ai nevastă, ai soacră bolnavă - gîndește-te și la ei ! Și numai la ei. Fă, domnule, cultură curată și n-o să te doară capul !”- discursul securist a rămas neschimbat, așa are să rămână încă o generație și trei sferturi).

Cum să nu deranjeze puterea comunistă libertatea cu care mulți români au început să facă “jurnalism”, cum ghilimelizează batjocoritor Breban, probabil gîndindu-se la cel politic făcut de el la *România literară*... Desigur, la noi jurnalismul este încă stângaci, gafeur, de multe ori de-a dreptul analfabet - dar se va ameliora. Breban, structural om de aparat, crede că “jurnalismul” e rău, dăunător, cauzează, e sămîntă de anarhism, deci face rău pe la - de aceea recomandă (de la înălțimea soclului de /cel mai/mare scriitor) : contracurentismul, curatculturalismul de tip *Apostrof* și *Euphorion* - și, firește, *Contemporanul* cel care nu mai are cititori...

Și mai grosolan este șantajul cu foamea și războiul civil.

Aceste bau-bau-uri au funcționat asupra mentalului strivit de patru decenii de suferințe, de întunerice, de minciună, al români-

lor - o vreme, acum câțiva ani când “masili” votau, într-adevăr, pentru Iliescu.

Dar chiar dacă nu am devenit peste noapte europeni, măcar am înțeles - după șapte ani că stă în puterea noastră să devenim - europeni: chiar români.

Pe la Ambasada RSR de la Paris, numeroși intelectuali, cu pre-cădere ardeleni, fie în post, fie în vizită - printre ei Breban - măcinau :

«O fi el cum o fi, dar ne apără de război civil, de foame, de sfâșieri teritoriale - uită-te la Iugoslavia, ce nenorocire, ce tragedie!»

Aici, El fiind Iliescu.

Eu, cu memoria mea afurisit de normală scot din depozit un discurs asemănător, grohăit tot în jurul Ambasadei de la Paris :

«O fi el cum o fi, dar ne apără de ruși, de jidani, de unguri...»

S-a înțeles, El-ul era Ceaușescu.

Trist : secretarii-generalii ai partidului comunist se schimbă, romancierul Breban, ba. El fiind Omul cu Megafonul (Puterii).

Despre opțiune

La pagina 123 Nicolae Breban este întrebat :

“Ești cu Opoziția ori cu Puterea ?”.

Cum răspunde Breban ? Astfel :

“Vedeți, un mod schematic, maniheist de a gândi. Eu am învățat de la marele meu maestru Dostoievski, Feodor Mihailovici, eu am avut doi maeștri, și o să vă rog să-mi dați mai încolo câteva minute ca să vorbesc despre Friedrich Nietzsche pe care l-am lansat încă în anii ‘60...” - si dă-i si luptă-i, vorba Neicusorului, numai să nu răspundă.

Nici nu avea/are ce : Nicolae Breban, legitimist funciar, a fost și va rămâne cu Puterea el nu are opțiuni, ci opțiune - vorba celuia:

«Sânt cu Opoziția venită la Putere !»

(chiar și) Despre regret

Regretul rămâne al meu - și nu doar, lumea nu e alcătuită numai din dușmani de moarte ai brebanitudinii. Firește, nu voi spune că îl compătimesc pe Breban - l-aș ofensa. Îmi îngădui să monologhez în prezența transcrierii discursului său - ultimul : cel televizat. Îmi îngădui să-mi fie ciudă. Nu am nici o cădere să spun despre el, mai dezvoltat, ceea ce în rezumat arată : “Brânză bună în burdof de câine” - intenția mea nu este de a pedagogiza. Dar mi-e ciudă.

Breban are cultul prieteniei. Nu-i i-am fost prieten și chiar de

nu am avut conflicte deschise, între noi domnea... incompatibilitatea cea mai ascutită. Cu toate acestea, în primele zile după arestarea din 1 aprilie 1977, când soția și copilul fuseseră puși peste bagaje într-un camion și duși undeva în Vitan, fără telefon, fără vreo posibilitate de legătură cu exteriorul; când aflându-se în biroul avocatului, de la Tribunal, a profitat de o scurtă absență din birou și a lui și a dat un telefon... A dat un telefon - cui? Spun îndată, nu înainte de a indica simțământul cu care Ana telefona în primele zile ale lui aprilie 77 : cu care ai arunca o butelie în mare... Ei bine, cel de la capătul firului, nu numai că i-a răspuns, dar a și venit în cel mai scurt timp la tribunal ! Am subliniat, fiindcă, atunci, niciunul dintre prieteni nu s-a manifestat - deși Ana lăsase mesaje - necum să aibă ei inițiativa (să treacă măcar pe la socrul meu, să se intereseze de soarta noastră). Acesta este Breban. Am mai scris - în **Soldatul câinelui** - și nu obosesc dacă repet : gestul lui Breban a fost nemăsurat de încurajator pentru soția mea - izolată de Securitate, dar și evitată de amici (nu le-am mai spus : prieteni).

Și asta am scris-o, o repet : după liberarea de la Rahova, eu fiind o ruină (recentă, socrul meu una mai veche...), am avut nevoie de un bărbat care să scoată niște cufere din pivniță : la cine să apelăm ? Într-o doară i-am telefonat lui Breban. A venit cât a putut de repede : a coborât, s-a mânjit de var, a luat pe umeri păianjenii... Prin luna mai ('77) ne-am întâlnit pe stradă cu Ion Vianu. Cât am rămas împreună pe trotuar, pe lângă catedrala Sf. Iosif, Breban nu a dat vreun semn că i-ar păsa de faptul că se află în compania unui bandit și a unui fugit (ce să fac : el folosește acest cuvânt securist!).

Am înșirat toate aceste, ca să pot spune din nou : mi-e tare ciudă, mi-e o ciudă de moarte - pe Breban :

Fiindcă nu șade la romanele sale : de cum iese afară, la aer, în realitate, fără busolă, fără repere, Nicolae Breban devine, fulgerător un mitoman și un carierist (fără carieră) ; fiindcă, în loc să scrie romane (ori să le rescrie pe cele vechi), el se trezește apărând cauza totalitarismului comunist și, printre picături, spunând minciuni gogonate - despre orice.

Știu : sântem prea bătrâni, ca să ne "reparăm". Nu-i dau sfaturi lui Nicolae Breban (s-a observat demult : poate face și singur mari prostii) - dar zic : Ce bine ar fi (sau : ce mai-putin-rău) dacă s-ar ține de ficțiune - acolo e tare - fiindcă, de cum coboară în realitate, el o tratează ca ficțiune ; el scrie și după ce a ieșit din scris.

Ar fi bine. Dar posibil ?

*

Paris 21 martie 1997

SCRISOARE CĂTRE LITERATORII ROMÂNI

Am primit de la editura Nemira câteva tăieturi din periodicele ce au scris până acum despre **Jurnal I-II-III**. Pentru că intervențiile din timpul lansării (14 februarie 97) au fost publicate în rezumat de *Adevărul* - 2 martie 1997- voi ține seamă și de contribuțiile (tran)scrise ale lui G. Pruteanu și ale lui Dan Petrescu. Liviu Antonesei și Mihai Zamfir nemanifestându-se hotărât împotriva **Jurnal**-ului, cu încuviințarea lor, nu îi voi discuta (nici pe autorii de cronici favorabile : Florian Baiculescu, Dan Stanca, Liviu Cangeopol, Radu Aldulescu, Alex. Spânu și din nou Liviu Antonesei).

Se știe, dar o mai spun : niciodată nu m-au supărat judecățile de valoare rostite în legătură cu scrierile mele. Criticii literari nu sunt slugile autorilor de ficțiune și, din moment ce autorul a ieșit în piața mare, să suporte și obiecțiile, nu doar laudele... S-ar putea obiecta : nu se poate trage o concluzie “obiectivă” din ecourile apărute în doar șase săptămâni și numai în cotidiene și săptămadare - să fie așteptate lunarele, sintezele, chiar volu-mele... Aștepte alții sinteze, monografii - eu nu mă inte-resez, acum, de “calitățile” (care ? - dacă nu ne-am hotărât: **Jurnalul** meu este o chestie documentară ori o drăcie ficționară?). Pe mine mă interesează literatorii români față cu acest animal care nu există.

Aveau dreptate - sau ba - cei care pretindeau că o literatura ca româna ce s-a lipsit de samizdat, de sertar (teoretizînd inutilitatea acestora în spațiul de limbă română) ce a acceptat, din 1977, *Piteștiul literar* (scriitori buni, foarte buni au consimțit să joace rolul cenzorilor de meserie) - este o nonliteratură?; că “rezistența prin cultură” cu care se lăudau literatorii noștri a fost în realitate colaboraționism caracterizat ?; aveau sau ba dreptate cei ce vorbeau de o “Siberie a spiritului”?; aveau dreptate cei ce afirmau că Românul în general, în particular scriitorul român nu suportă adevărul, nu acceptă judecățile morale - nici în cărți, nici în viața de toate zilele ?; să aibă dreptate cei ce se temeau că în ultimii 12 ani de dictatură (1977-1989) Românii au involuat mai mult și cu urmări mai trainice decât în perioada stalinistă (care, la noi, a ținut până prin 1964) ?

Chiar în **Jurnal** consemnam cu durere mutația pe care am observat-o, după 1984, la compatrioții scriitori ; am sperat din toată inima să mă înșel.

Acum, cu prilejul apariției **Jurnalului**, am aflat, cu strân-gere de inimă că mulți profesioniști ai condeiului, din motive diverse, nu citesc scrierile despre care...scriu. Aș fi acceptat să fiu “desființat” (cu tot cu **Jurnalul** meu) - însă după legile publicisticii literare : în cunoștință de cauză. Am constatat cu stupeoare : tenori ai presei literare ca Alex. Ștefănescu, Dan. C. Mihăilescu, Ion Buduca, George Pruteanu, soprana de coloratură Ioana Pârvulescu (și surpriza a surprizelor : Monica Lovinescu) *nu au citit, din Jurnal, măcar acele pasaje pe care le incriminează.*

Îi voi lua pe rând, exemplificînd :

Alex. Ștefănescu, recenzent profesionist al *României literare* a publicat în nr. 8 din 24 februarie 1997 textul intitulat : “Prăbușirea unei statui”. Ca autor al cărții recenzate nu am dreptul să contest afirmațiile recenzentului de carte, chiar atunci când aprecierile acestuia sună:

“este mai mult vindicativ decât justițiar”, “manifestă o suspectă predilecție pentru vulgaritate - impresie definitiv și dezastruos confirmată de Jurnalul de acum”, etc., etc. - acestea sunt opiniile lui A. Ștefănescu ; faptul că autorul cărții nu le împărtășește nu-i dă dreptul de a contesta astfel de “judecăți de valoare”.

Însă când Ștefănescu scrie :

“Credibilitatea textelor este subminată de faptul că toate reproșurile lui P.G. se referă la modul cum s-au comportat personajele respective față de el însuși. Dacă i-au dat sau nu atenție într-o anumită împrejurare, dacă i-au telefonat când au fost la Paris (...) dacă l-au citat într-un articol, dacă i-au recunoscut prioritatea în practicarea disidenței...”, Ștefănescu păcătuiește grav, făcînd afirmații neadevărate (am alte cusururi - nu cele presupuse de el).

Cu alte cuvinte : Ștefănescu *minte* : în **Jurnal** nu există ceea ce scrie recenzentul că ar exista (probele în publicistică se numesc : citate).

Când scrie : “(...) Jurnalul se înfățișează ca documentul unei vanități maniacale. Întreg volumul doi, de pildă, cuprinde fierberea autorului în suc propriu, în perioada în care așteaptă ca Bujor Nedelcovici să-i dea telefon în legătură cu înființarea unei asociații a scriitorilor români în Franța. Intrigat, obsedat că nu este luat în considerare, marele erou se văicărește penibil (...).

Presupunerea, liniștitoare, a Monicăi Lovinescu că este vorba pur și simplu de o neglijență fără semnificație, nu are darul să întrerupă delirul inchiizitorial...”- și în acest caz *mintea* : nu numai că a citit “pe sărite”, dar nici nu a înțeles ce a citit. Sau este de rea credință ? - să aleagă.

De unde scoate Ștefănescu “lista neagră” pe care aş fi alcătuit-o?; de unde până unde “vanitatea maniacală”, “fiertul în suc propriu”, “obsedatul că nu este luat în considerare”?- când oricare cititor normal ce a răsfoit **Jurnalul** a înțeles normal : persoana agitată, neliniștită, obsedată de tăcerea lui Nedelcovici - nu era Goma ; vai, persoana care le-a agitat, isterizat și pe celelalte, prin spaima ei de “complotul” pus la cale de Breban și de Țepeneag - era, nu Goma, cum afirmă Ștefănescu, ci, ca să spunem așa, din contra : Monica Lovinescu! Goma, bietul, împreună cu Alain Paruit, cu Marie-France Ionescu, cu Oana Orlea și Rodica Iulian au încercat - de-a lungul întregii căldurimari - să o liniștească, să o asigure că nu-i nici un complot...

A. Ștefănescu scrie singur cu mâna lui drept concluzie la toate cele debitate în deplină necunoștință de cauză :

“Banii au importanța lor, dar are importanță și modul cum sunt câștigați. Lumea civilizată nu-i aprobă, de exemplu, *pe cei care-și fac o sursă de venituri din traficul de droguri sau din prostituție* (subl.m. P.G.).

Îl las pe cronicarul *României literare* față cu scrisul său. Chiar dacă ar merita să fie luat de urechi și dat cu botul în ceea ce a făcut. Nevulgar. Ca la *România literară*.

Tot de la tribuna *României literare* nr. 10 din 12-18 martie 1997) mă încondeiază **Ioana Pârvulescu** în “Bătălia de la Waterloo”. Știu că produsele Domniei Sale alimentează publicațiile (sau rubricile) umoristice prin umoru-i (extrem de) involuntar. Eu am o amintire mai degrabă adânc ne-umoristică :

La sfârșitul anului 1990, după ce, Liiceanu a respins și volumul de articole **Butelii aruncate în mare** (de el comandat ! - ca de altfel și celălalt, deasemeni comandat : **Scrisori**), la sugestia Vioricăi Oancea, sora lui Mihai Botez, l-am trecut la editura Litera. Acolo s-a îngropat. În sfârșit, în 1993 (dar pe copertă scriind clar : 1992), din cele 1.000 pagini propuse au apărut 96 (nouăzeci și șase), sub forma unei broșuri. Pe copertă apare un titlu fără... corespondență (textul astfel intitulat nu a fost inclus): **Amnezia la români** - iar pentru mai multă variație, pe cotor scrie, citeț : **Amnezie la români**... Nici o indicație că ceea ce este publicat face parte dintr-un întreg, nici o promisiune că va urma. Apoi: volumul trebuia să înceapă cu începutul : cu artico-

lele cele mai vechi, primul fiind un text despre **Cenzură, auto-cenzură, paraliteratură**, publicat de ziarul german *Die Zeit* în 1972. Broșura cu care m-au pedepsit directoarea Viorica Oancea (sora lui Botez) și redactorul de carte (sic !) Ioana Pârvulescu, a cuprins texte din 1985-86 - de ce ? Misterul Casei Botez și a casnicei pârvulești. Nu e lipsit de interes: între timp, la Litera își scosese volume de “articolele politice” - firește, *scrise după decembrie 1989* : Gabriel Andreescu, Mihai Botez, Nicolae Manolescu - chiar și Ileana Mălăncioiu - însă ale mele... După ce și-a făcut treaba la Litera, Ioana Pârvulescu a trecut la *România literară*... - și acolo mai rămăsese ceva de stricat.

Iată-ne și la **Jurnal**. După ce spune o sumă de prostioare (trebuie să fim politicoși cu doamnele - chiar atunci când sunt incerte) despre jurnal, în general, despre al lui Sebastian în special, Ioana Pârvulescu se ocupă în ultimele rânduri al extemporalului, de al meu - astfel :

“Dacă jurnalul lui Goma este o ficțiune, ea are un singur mare defect : lipsa de imaginație onomastică. Lucrurile stau mai rău dacă e vorba de un jurnal cvasidocumentar (...). Dar în timp ce Fabrice /del Dongo/ trăia inocent o bătălie, Goma dezvăluie veninos scene în doi, lucruri ce țin de spațiul privat și vai, abia scăpasem de ideea că o discuție cu vreun prieten ar putea trece de pereții unei încăperi. Așa cum a pierdut bătălia de la Waterloo, Fabrice del Dongo pierde și poziția de martor”. Am înțeles :

1. critica *României literare* știe că Fabrice a pierdut bătălia;
2. criticatul nu trebuia să dezvăluie (veninos !), printre altele, porcăria făcută de Ioana Pârvulescu volumului de **Articole**, la editura Litera ; și nu trebuia să scrie negru pe alb că N. Manolescu... așa și pe dincolo...

Prima însă (asta vine de la : ins) care m-a mai acuzat de păcatul... divulgării marilor secrete scriitoricești a fost Geta Dimisianu, prin 1971, când mi-a strigat, în plină stradă, că ceea ce făcusem eu (trimisese la Europa liberă o scrisoare în care îi dădeam o labă și tovarășului Vasile Nicolescu, iubitor de Michaux, cenzor vițios) - era “delațiune” !

Ca să vezi! Cine delațiună! Și cine acuza pe alții de... delațiune.

Nici neconvenționala de la *România literară* nu a citit **Jurnalul** meu - jur că nu e vreo pagubă - a scris după ce vorbea, cu Iorgulescu, la telefon, Dimisianu. Gabriel.

George Pruteanu, cu prilejul lansării **Jurnal**-ului (la 14 februarie 97) după ce explică : “nu am mai recitit, ca să nu mă montez - textul - l-am citit prin bunăvoința editurii - pot să dezvă-

lui ?- citisem șpaltul cu un an în urmă...” etc., afirmă hotărât :

“/Goma/ îl numește pe Gabriel Liiceanu (...) un Leonte Răutu al acestor vremuri”.

Pruteanu, hagiograf al lui Petru Canalîu, slujnicar al lui Cristoiu, dilemizatornic stahanovist al Pleșului povestește povești : nicăiri în **Jurnal** nu există comparația denunțată (cine o va căuta, în Index, la *Răutu*, n-o va găsi). “Comparația” este o invenție... inventată în urmă cu doi ani de același Prutean’, în cronica din *Dilema* la volumul meu **Scrisori întredeschise**, Biblioteca Familia 1995, unde interpreta după obicei, aiurea următorul pasaj (citez din **Scrisoarea către Gabriela Adameșteanu** din 18 nov. 1993 - p. 544) :

“(...) Acesta fiind fondul problemei din textul meu publicat în *Timpul* : distrugerea cărților, nu din dispoziția lui Chișinevski-Răutu-D. Popescu-Dumnezeu-Suzana Gâdea și alți comisari urînd cartea precum și pe făcătorii de cărți - ci din a unor scriitori, conștiințe ale nației, cărturari ei înșiși : Marin Sorescu, Gabriel Liiceanu”.

Dacă aș fi vrut să-l compar pe Liiceanu cu cineva detestabil-asemănabil, m-aș fi oprit oare la Răutu? Firește, nu. Ci la, de-un exemplu, Suzana Gâdea.

G. Pruteanu, în “cronica literară de tranziție”(?), din, cum altfel?, *Dilema* (7-13 martie 97), intitulată expresiv : “Maculatorul” - eu fiind acela - după ce scrie tot răul pe care-l gândește despre mine, cu osebite “grava debusolare morală”(din mijlocul clanului Fundației Cîndești, populată de exemple moralnice precum Buzura, ștergător de picioare al lui Iliescu, și a găstii dilemale în frunte cu Pleșu, fidel al foarte-moralului Petre Roman, sprintarul Prut’, cu morala-i specială, vede cum nu se poate mai bine “debusolarea” altora), în subsol încearcă să “explice” animozitatea ce i-o... nutresc. Fiindcă și de astă dată minte - iată:

Nu l-am acuzat că ar fi “înjurat-o” (nu folosesc acest termen) pe Ecaterina Bălăcioiu, în cronica dedicată volumului **Unde scurte** al Monicăi Lovinescu, în februarie-martie 1991 - ci l-am acuzat de a fi spus porcării (a se observa nuanța). Asta se petrecea în 16 dec. 1993, la Paris (v. **Jurnal** III, p. 189). O puse-se pe D-na Florica Dimitrescu să-mi telefoneze, pretinzînd că este “un bun prieten” al meu. Când l-am avut la capătului firului, mi-a spus că “ne cunoaștem de pe trotuarul de la Ana Ipătescu” (unde fusese *România literară*). Am răspuns că n-am cunoscut pe nimeni cu un nume atât de calp - e pseudonim ? I-a dat înainte, întrebîndu-mă când ne întâlnim, că el nu stă mult la Paris. L-am trimis la plimbare.

“În iunie trecut”, scrie el, în *Dilema*, îmi telefonase de la București, să mă anunțe că vine la Paris, să-mi ia un interview. I-am răspuns să vină sănătos - dar nu la mine : nu stau de vorbă cu el. Ajuns la Paris, mi-a telefonat, insistînd “să facem o carte ca cea cu Petru Dumitriu”... Am refuzat. Nu i-am închis telefonul în nas, sperînd că va înțelege dorința mea de a nu-l întâlni. Mi-a retelefonat, întrebîndu-mă de ce nu vreau? I-am reamintit porcăria făcută Monicăi Lovinescu. Mi-a replicat : «Dar doamna Monica nu e supărată pe mine și e vorba de mama ei». I-am răspuns că mama este a Monicăi, însă principiul este al meu. Printre alte motive ale refuzului : colaborarea permanentă la *Dilema*, organ diversionist al cunoscuților iliști Buzura, Pleșu...

După ce ne-am despărțit (telefonic) politicos, dar ferm, credeam că interlocutorul a înțeles. Ei, bine, nu : nu-l voiam - mă voia el : să mă vadă, să-mi intre el în casă, în suflet ! La câteva ore, cine a sunat la ușa apartamentului ? O persoană care s-a prezentat : Pruteanu ! Soția mea a fost binișor înfricoșată : imobilul are două porți metalice ca de închisoare, tot timpul încuiate, mai are două coduri, din care unul al liftului, locuim la ultimul etaj, trebuie să coborîm, ca să-i conducem sus, la noi, pe prieteni - dar Pruteanu, cel înarmat cu iarba-fiarelor a pătruns! A ajuns! Cum, necum - a descântat încuietorile ! Numai că, dacă a trecut prin porți încuiate și învins coduri cunoscute doar de locatari, n-a priceput un lucru : când cineva îți spune că nu te primește, oricât de gazetar la școala lui Cristoiu ai fi, intruziunea ta se numește viol - de domiciliu, de persoană și nu “perseverență de gazetar”... De aceea soția mea, auzind numele vizitatorului nepoftit, nedorit, a închis pe dată ușa.

Am citit (transcrisă de Iosif Sava, în volumul **Radiografii muzicale** editat la Polirom, 96) și prestația prutnică la TV : omul vorbește mult, despre multe; vrute și nevrute ; mult mai repede decât gândește - fatal: sonorizează o mulțime de prostii sau doar de locuri comune, vândute drept originalități... Scrie tâmpenii și murdării - despre cartea lui M. Nițescu, de pildă - folosind cu dezinvoltură trunchierea citatelor (când nu le scornește - ca în cazul meu, cu “Liiceanu-Răutu”).

Dan C. Mihăilescu, în textul “Paul cel Groaznic și Goma cel Jalnic”, publicat în 22 din 4-10 martie acest an, 1997, declară de la bun început că a citit **Jurnalul** (“Mai bine de o săptămână m-am supus cu evlavie caznei de a citi cu atenție cele **o mie cinci sute de pagini**” (subl.m.P.G.).

Iată un cronicar care citește cărțile recenzate (ba umflă cu cincizeci la sută numărul paginilor). Nu e de colea, în România.

Până să ajungem la cum citește, să vedem câteva citate :

“Am simțit nevoia unei penitențe” (lectura din Goma - n.m.); “nu m-am putut acomoda niciodată cu proza autorului (am părăsit **Ostinato** la pagina 5, am citit cu interes **Gherla**, m-am încâlcit prin **Bonifacia** și... cam atât” ; “în ciuda senzației de lehamite iscată de tot tămbălăul de anii trecuți, cu Țepeneag, cu Breban, ca și cu, mai ales *uluitoarea neînțelegere a lui Goma față de cheștiunea Liiceanu-Humanitas*” (s.m.P.G.); “Jurnalul lui Goma este o carte, cum să-i zic ? *o carte tombală* (subl. în text), care cade ca o lespede pe un talent demult defunct. Odată epuizat biograficul, toată literatura lui Goma dispare”; “Jurnalul este deopotrivă fișa clinică a unui delir de grandoare eșuat în *complexul persecuției și o suită de delațiuni frizând abjecția* (subl. m. P.G.). Când Goma strigă : «ăsta-i adevărul, dealtfel și tu știi că așa a fost», franc și elocvent, Marie-France Ionesco îi răspunde : «*Știu, dar nu spun și nu scriu* (subl. în text)». Asta-i *cheia lucrului*” (iar aici este sublinierea apăsată, a mea, P.G.).

Ce mai scrie Dan. C. Mihăilescu ? Iată ce : “echipa cu pricina (a *Săptămânii* lui Eugen Barbu - care ce s-ar fi bucurat, citind **Jurnalul!** - n.m. P.G.) este principalul beneficiar de pe urma Jurnalului, funcționând ca și Cartea albă a Securității”; “ceea ce m-a descurajat (de a scrie despre alte “aspecte” din **Jurnal** - n.m. P.G.) - și finalmente chiar m-a scârbit - a fost *coborîrea în abjecție* (subl. m. P.G.). Și nici măcar în abjecție (că, aici, dăm de Céline, nu-i așa?), ci mai rău : în grosolănie, în măgărie pură. Când ajungi să vorbești de Liiceanu în termeni de osânză asudată și *să te bucuri că Monica Lovinescu nu mai vorbește toată ziua la telefon fiindcă nu mai are bani...* (s.m. P.G.), apoi devii, vorba francezului, un ins «pitoyable!»”

Nu am epuizat toate opiniile defavorabile ale rezumatorului de la 22, oricum, reconfortant: omul a citit - ba chiar indică paginile! Deși - iată mă repet : nu am a contesta opiniile recenzentului despre o carte recenzată (1.500 pagini, zice el, or **Jurnalul** are: 304+272+ 352=928 pagini - însă nu pentru asta o iubim noi pe Gabriela Adameșteanu !). Poate să spună (a și spus !) orice și contrariul; cu o condiție : *să nu spună minciuni* despre întâmplări adevărate și care în **Jurnal** au fost narate pe zeci și zeci de pagini.

Iată două - care fac, în fapt, una (cum reiese limpede pentru cei ce au citit **Jurnalul** fără ochelarii verzi marca GDS) : “*uluitoarea neînțelegere a lui Goma față de cheștiunea Liiceanu-Humanitas*”. De acord : “uluitoare”- iat-o :

Liiceanu oprește distribuția volumului meu de mărturii **Culoarea curcubeului**, îl depozitează, iar după doi ani îl trimite

la topit. O faptă - cel puțin - uluitoare : prietenul meu, cel care declarase în 1984, într-o călătorie la Paris, că îi place **Le Tremblement des Hommes**, iar în ianuarie-februarie 1990 îl introduce în portofoliul editorial, fără ca eu să-i cer, fără să fiu de față (toate acestea se află în **Jurnal**). De ce crede D.C.M. că este “uluitoare” supărarea mea, scriitor de limbă română, nepublicat în românește vreme de 22 de ani, față cu distrugerea cărții mele - și nu i se pare (cel puțin) uluitoare fapta rea a editorului?; apoi : de ce crede D.C.M. că autorul cărții topite trebuia să “înțeleagă chestiunea Liiceanu-Humanitas”? Și în ce consta acea “chestiune”? D.C.M. nu o indică - ar călca un tabu : nu se scrie, în 22 - buletin parohial al editurii Humanitas - în legătură cu Liiceanu: **carte-nedistribuită-dar-distrusă**. În **Jurnal** “chestiunea” este pe larg explicată, repetată : “*operația*” (de recuperare a exemplarelor din comerț, depozitare, trimitere la topit) *a fost făcută de editor, fără a-l anunța pe autor, cum procedează până și humanitasioții madagascarezi : așa se face între oameni de carte ; așa, măcar pentru ca autorii să-și poată cumpăra pe preț redus, un număr de exemplare*);

În “polemica” ce a urmat scrisorii mele publicată de *Timpu* din Iași în 1993 în legătură cu două cărți distruse, după 89, de doi cărturari (Liiceanu și Sorescu), nici o clipă editorul Liiceanu - față de care aş fi dovedit “neînțelegere”- nu a spus adevărul : *că a distrus Culoarea curcubeului, volum incomplet distribuit*. Ba chiar, prin logistica revistei 22 și cu ajutorul (neprecupețit) al Gabrielei Adameșteanu, negînd adevărul, m-a acuzat pe mine, victimă (topită !), de calomnie !

Pentru că a citit **Jurnalul** (cel numărînd 1.500 pagini - dar oare ce va fi citit?), firește, a aflat și rolul neprietenesc jucat de Monica Lovinescu și de Virgil Ierunca în formularea acuzației întoarse (ca în procesul Grivița : din acuzat, acuzator !) ; D.C.M. știe că *acesta a fost motivul despărțirii definitive de Monica Lovinescu : faptul că Domnia Sa l-a încurajat pe Liiceanu să nege, în continuare, adevărul evident pentru toată lumea (cu argumentul și el neadevărat : «Și Gallimard ți-a trimis cărțile la pilon»)*, anume că *directorul editurii Humanitas îmi distrusese volumul Culoarea curcubeului*.

Desigur, cantitatea imensă de hârtie (1.500 pagini !...- mă obsedează : va fi editat Nemira și **Jurnal IV** și **V** ?) îl împinge pe D. C. M. să înțeleagă *altfel* ceea ce tot cititorul normal a normal înțeles : “să te bucuri că Monica Lovinescu nu mai vorbește toată ziua la telefon fiindcă nu mai are bani” - poate scrie, negru pe alb, nu un “ins «pitoyable»”, cum se fasolește pe franțuzește recenzentul Mihăilescu, ci...

Ei, bine, n-am să-i lipesc vreun calificativ. Și nici nu mă încercă dorința de a-i arde o labă peste bot acestui măgar. Îl las așa cum și cât este. Am ajuns la “cheia lucrului”: cei care au răsfoit **Jurnalul** au observat : în penultima pagină îl luam în seamă și pe “Dan C. Mihăilescu, unul dintre cei mai fideli ucenici ai Monicăi Lovinescu și ai lui Virgil”. După ce mă arătam în dezacord cu Monica Lovinescu și cu teoria Domniei Sale : «Nu-i momentul !» (de spus-scris adevărul), notam (**Jurnal III**, pag. 324) :

“Dan C. Mihăilescu, scriind despre necesarul act de salubritate morală - vorbesc de cartea postumă a lui M. Nițescu **Sub zodia proletcultismului** - conchide că această carte...«*pică prost chiar acum, când se apropie alegerile, iar Opoziția trebuie să câștige*». Riscînd să fiu acuzat iar de calomnie, fac apropiere între «Nu-i momentul!» lansat de Monica Lovinescu în Anul Domnului 1990 și «*Pică prost...*» -ul lui D.C.M. în ecou” - am încheiat citatul.

Dar care-i «cheia lucrului» recenzentului de la 22 ? E limpede în răspunsul (subliniat) al Mariei-France Ionesco, dat mie (la “*ăsta-i adevărul* (subl. m. P.G.), de altfel și tu știi că așa a fost”): “*Știu, dar nu spun și nu scriu*” (subl. lui D.C.M.).

Asta vine așa : cuminte, prietenește, convenabil este - chiar dacă știi că X a călcat cel puțin o regulă morală - ca tu “să nu spui, să nu scrii”, altfel ești ne-cuminte, ești dușmănos, veninos, delator.

Am trăit s-o văd și pe asta : să fiu acuzat de delațiune, de cine? De... D. C. Mihăilescu! Dacă mă acuzase - tot de delatiune - și “delaționatoarea” Geta Dimisianu...

Îl punem de-o parte, pentru altă dată - ne întoarcem la... cheie. Ce simplu, pentru literatorii români, chiar și pentru cei mai tineri, care nu au fost striviți de la început de cenzură-autocenzură-întrecenzură : s-au strivit singuri :

Cel care spune-scrie adevărul, acela ori “înjură”, ori... delatiunează. Nici o importanță pentru scriitorii români că adevărul este sau nu este și nu poate fi nuanțabil (ca pentru ardelean : «Ion îi cam mort...»), nici voios-interpretabil («Privit dinspre Humanitas, Liiceanu este un soare - fără pată»), în funcție de relațiile partizane ale căror sclav ești.

Folosind la adresa mea termenul delațiune, cronicarul de curte, mai ales de atenanse al lui Liiceanu și al Gabrielei Adameșteanu, se plasează cum nu se poate mai la cald, între Geta Dimisianu și Ioana Pârvulescu.

Nota : În P.S. la Scrisoare deschisă adresată lui Liviu Antonesei, publicată în *Timpul*, iunie 1997, Dan Petrescu scrie :

“Știu că te-a mâhnit și pe tine «prestația» altui prieten al nostru, Dan C. Mihăilescu la **Jurnalul** lui Goma ; ei bine, victorie ! Prietenul nostru, oarecum somat de mine, a recunoscut până la urmă, așa, între noi, că totuși Goma are dreptate în vreo 90% din cazuri în ceea ce spune. Că această judecată (pe care, altfel, multă lume o repetă !) nu figurează în dezgustătorul său articol, nu e de mirare : are și prietenul nostru interesele sale, să-l înțelegem. Pentru gloria sa postumă însă și pentru triumful spiritului critic la români, mi-am permis eu să i-o consemnez aici. Întru mai dreapta sa cinstire. (D. P.)”.

Ioan Buduca, în *Luceafărul* (7/97) comite încă una din monumentalele sale gafe (de-acum intrate în obișnuință). În textul “Un polemist și doar atât”, îl trage de urechi pe Laszlo Alexandru, proaspăt ieșit în lume cu volumul de polemici **Între Icar și Anteu**. Firește, vorbesc de Ioan Buduca, strălucitul gazetar, cel care, în vara anului 1990, abia ajuns la Paris, transmisese în România - și apăruse în *Convorbiri literare*, pe prima pagină cu litere de-o șchioapă : “Ionescu e gagarisit, pe Cioran nu-l interesează România”! Nici una din afirmații nu era adevărată (de grosolănie ce să mai vorbim!) : “informația” despre Ionesco o deținea de la Dan Ceachir, acela scria, de ani și ani, în *Săptămîna* Organului barb’, despre un Ionesco bețiv, inconștient, ce se lasă manipulat “în așa zisele drepturi ale omului, de nulitatea numită Paul Goma”; nici “adevărul despre Cioran”: Marele înrăit tocmai declarase că România lui Iliescu...- nu mai repetăm și noi plecăciunea panicată a filozofului la român.

Așadar, Buduca, de la înălțimea soclului de mare-publicist, ridicat, cărămidă cu... piatră din muuulte gafe jurnalistice și din și mai muuulte oportuniste danceachiriene, îl ia la palme pe Laszlo - astfel : “Laszlo n-a scris nimic înainte de 1989” ; “Editura nu ne spune cine este autorul, ce studii are, ce vârstă. Pare a fi jurist, dar probabil e filolog” ; “Miza polemicilor sale este estetică, cu accent hotărît pe etică”, etc., etc.

Păcatul capital al lui Laszlo Alexandru este însă altul (decât acela că... nu a scris înainte de 89) : “s-a hotărît să fie avocatul lui Goma”.

Asta era. Ca și cum Buduca nu a fost și nu a rămas avocatul lui Breban - a uitat cum îl apăra de “agresiunea” mea, prin textul **Capra și Căprarul** din iulie 1991 ?; câte “avocațisme” debitase? Nu doar “argumente” în favoarea lui Breban, dar și prostii caracterizate, precum clasamentul prozatorilor, în care apărutul era (neapărat!) “Numărul Unu”?

Până în momentul în care va apărea textul de față va fi apărut demult replica dată de Laszlo - care *demonstrează că Ioan Buduca nu citise cartea discutată : **Între Icar și Anteu**, cel mult*

o răsfoise (mai corect : filase) de la sfârșit până spre... început. Buduca se uită la Laszlo (fără să-i vadă volumul pe care-l... calcă în picioare), însă, pe sub masă, îmi arde mie lovituri de copită. Exemple de gândire buducană : “De ce, oare, toți cei care scriu despre Paul Goma, aproape toți, în fine, fac judecăți extralitere” ? ; “un client și mai ales unul ca Paul Goma, care are mulți avocați ai acuzării în procesul moral pe care l-a inițiat (...) nu poate fi apărat prin omiterea capetelor de acuzare aflate pe rol. (...) Laszlo notează că a citit ce a scris Paul Goma atunci când a aflat că directorul editurii Humanitas a decis să dea la topit *tirajul nevîndut al unor cărți, între care și două ale dizidentului român* (în răspuns, Laszlo preciza : în cartea sa este scris limpede : *o carte : Culoarea Curcubeului* - s. și n. mea, P.G.) ce a dat numele și prestigiul «mișcării Goma».

“Nu aceasta era problema”, decretează Buduca, fiul spiritual al lui Ceachir, “ea s-a născut în clipa în care Paul Goma l-a acuzat pe Gabriel Liiceanu că a procedat la fel cum ar fi făcut (?- mirarea mea, în legătură cu limba română buducaneză - P.G.). Ana Pauker, Leonte Răutu și Suzana Gâdea, în același spirit închizitorialo-cenzuristic, adicătelea...” “Din momentul acestei acuze - niciodată retractate ori regretate - Paul Goma s-a pus singur în banca măgarilor”.

Iată varianta Buduca în această “problemă”: “are ori nu are dreptul un editor privat să topească *tirajele nevîndute* (subl.meă P.G.) ale unor cărți? Nu are, firește, dacă acel tiraj n-a fost distribuit pe piață conform contractului dintre editură și autor. Nu are, firește, dacă acel tiraj nevîndut, potrivit contractului, urma să stea pe piață, să zicem, exact 10 ani, spre a-și aștepta epuizarea”.

Concluzia: “Avem de a face cu o problemă de contract, așadar, iar nu cu una de cenzură ori de moralitate. Și cum contractul este definitoriu unei societăți liberale, iată că Paul Goma, care n-a suflat o vorbă despre prevederile contractului său - *face figură de urangutan ilegalist jignit în așteptările sale de propriul său partid comunist. Căci lui, ilegalistului, i se cuvine, nu-i așa, un tratament special, pe deasupra drepturilor contractuale.*” (s. m.)

Uf, am terminat de citat din de ne-citatul Buduca ! (...)

Absolut nici una din afirmațiile lui în privința mea nu este adevărată. Nici în “problema editorială”, nici... în comparație - eliminînd-o pe Ana Pauker, adăugîndu-l, după dreptate și conformitate pe Dumitru Popescu-Dumnezeu, îl trimit pe Buduca la partea despre Pruteanu. Avocățismul Buducăi : nul. Între Liiceanu și mine nu există “problemă de contract”; nici “de cenzură” - doar : **lipsa de caracter, structurală, a lui Liiceanu :**

- nu m-a informat, în numeroasele călătorii la Paris, că a retras de pe piață **Culoarea curcubeului**, abia începută a fi distribuită (vara 1990);

- a negat că acest volum nu se mai găsește în librării, apoi a dat vina pe... “distribuția defectuoasă”;

- după doi ani (în 1992), nu m-a informat de trimitere la topit a volumului meu **Culoarea curcubeului** - mi-aș fi cumpărat, cu preț redus, câteva zeci de exemplare;

- după ce presa din România a scris în legătură cu trimiterea la topit a volumului nedistribuit, Liiceanu a negat că s-ar fi întâmplat una ca asta ;

- nici în montajele de gazetă de perete ale 22-ului (din 1993) Liiceanu nu a admis că a distrus **Culoarea curcubeului** - a vorbit, vag, de “cerințe economice” apoi, ofensat, nevoie-mare că i-am cerut să spună, în sfârșit *adevărul despre volumul meu, distrus*, m-a trimis (taman ca Buduca, în chestiunea **Caprei și Căprarului!**) la... *România Mare* !;

- până în momentul de față (martie 1997) Liiceanu nu a explicat ce i s-a întâmplat cu adevărat primei ediții în românește a cărții pe care, în traducere franceză, o lăudase atâta, în 1984, vizitându-mă împreună cu Pleșu ;

- în octombrie 1996, la colocviul de la Die (Drôme) nu am mai avut ce face cu mărturisirea Gabrielei Adameșteanu (poate fi citită la “capitolul” Monica Lovinescu).

Din toate acestea reiese :

- Ioan Buduca, asemeni prea-mulților săi confrăți de publicistică literară, nu citește cărțile despre care scrie - dar scrie (nu este el scriitor român?);

- chiar dacă, din întâmplare, a citit ceva - nu mai ține minte, puțin îi pasă c-a uitat, încurcă totul, cu o... certitudine de urechist.

Cu asta am spus totul despre recentul găsit de Dumnezeu viitorul sfânt Ioan Buduca, inițiat în tainele teologiei de lombricul securist Ceachir - cel de la *Săptămîna* eternă.

Monica Lovinescu, se exprimă în 22 din 18-24 febr. 1997:

“O precizare la Jurnal-ul lui Paul Goma” - citez :

“Cei care și-au închipuit a asculta la Europa liberă, de-a lungul timpului și romanele interzise ale lui Paul Goma (...) s-au înșelat. Cei care și-au închipuit a-l auzi pe Paul Goma el însuși cu discuții, comentarii (...) - s-au înșelat”. “De fapt, așa cum reiese din **Jurnalul** mai sus citat această prezență obsesivă a lui P.G. (...) nu reprezenta decât cel mai sigur mijloc de a-l îndepărta de microfonul Europei libere, sabotându-l...”

După ce pomeneste și atentatul împotriva Domniei Sale din 18 noiembrie 1977 - cu două zile înaintea sosirii mele în Franța, punându-l și pe aceste sub semnul: “Cei care au crezut că l-au auzit atunci pe P.G. (...), s-au înșelat”, Monica Lovinescu încheie astfel:

“De adăugat nu mai am decât atât : *îmi pare rău că l-am cunoscut pe Paul Goma* (subl. în text)”.

La acestea răspund :

1. Nici unul din cele trei “momente” indicate cititorilor revistei 22, ca probă a nerecunoștinței mele, nu este contestată în **Jurnal**. Ceea ce înseamnă că Monica Lovinescu se pronunță în termeni categorici (și patetici) despre o carte pe care nu a citit-o.

2. În încheierea scurtului - dar cât de alături de obiect! - rezumat a **Jurnalului** meu, Monica Lovinescu regretă că m-a cunoscut.

Eu nu regret prietenia de care m-am bucurat peste două decenii.

Mă roade altă părere de rău : că ei, oameni ai cărții, într-un conflict autor-editor (asigurându-și asistența interesată - și mediatizată, prin 22 - a Gabrielei Adameșteanu) au luat, cu vehemență, cu violență partea editorului distrugător de carte Liiceanu - împotriva... topitului de mine, pedepsindu-mă pentru lèse-Gabriel, prin... expulzarea mea și din exil (la colocviul din mai 1994).

Despre asta “tratează” (cum spune Brucan, hram al Grupului pentru Dialog Social) **Jurnalul** - nu despre ceea ce a dictat, prin telefon, Monica Lovinescu, după ce a fost informată (tot prin telefon), de la București, de Adameșteanu și de Liiceanu.

*

RĂSPUNS UNUI ANONIM POLITICOS

Paris 12 aprilie 1997

Anonimule,

Mi-ai trimis, din New York, la 29 martie 97 o scrisoare. Surprinzător, pentru mine : aceasta este politicoasă, nu mă acuză de vânzare a țărișoarei întregi, nici a Ardealului - nici de păcatul de a nu fi român ca ei, expeditorii anonimi - adevărat : *eu sânt român... dar nu ca ei...*

Obiectul scrisorii : nemulțumirea față de un text publicat în *Lumea Liberă* (**Dialog cu Laszlo Alexandru, 2**) unde, în șirul românilor ce s-au străduit să aducă la cunoștința autorităților

americane “adevărul despre România” l-am pomenit și pe Cornel Dumitrescu. Dacă mi-ai fi scris normal, ți-aș fi răspuns :

Sânt de acord că “lista” nu a fost, nici cuprinzătoare, nici dreaptă ; că au fost români pe care nu i-am inclus, (probabil) au fost alții pe care i-am introdus abuziv. Dar nu e suficient să accept, eu, că m-am înșelat - mai este nevoie de ceva : cel ce-mi reproșează greșala este obligat (asta fiind o lege nescrisă - dar nu mai puțin lege) să motiveze : «Iată, nu l-ai pomenit pe X, pe Y - care meritau din plin, pentru că...» (urmînd argumentele, în cazul în care persoanele în chestie îmi erau doar mie necunoscute) - «în schimb l-ai introdus pe Y, care nu merită de loc, pentru că...» - și aici era absolut necesar să explici veto-ul dumitale (anonim). Or stilul negaționist al dumitale este în perfectă armonie cu anonimitatea : nici cald, nici rece ; “echidistant” se spune azi, eu i-aș spune : căcăcios. Citez :

“(...) ca să considerați că Domnul Cornel Dumitrescu, care într-adevăr, a adus și el, alături de mulți alții, o contribuție la activitatea anticomunistă a românilor din exil (...) că poate sta alături de Brutus Coste, Alexandru Bratu sau Ion Stere *e puțin cam exagerat*” (subl. mea, P. G.). “Probabil că pe alții, mai îndreptățiți decât el i-ați inclus în paranteza cu «mulți alții». E normal să nu cunoașteți pe mulți luptători din exilul american, dar asta nu înseamnă să faceți niște afirmații în ce privește persoana cuiva, pentru că aprecierile Dvs. totdeauna obiective și întemeiate de altfel își pot pierde credibilitatea acordînd atât de generoase note unei persoane care nu totdeauna dă dovadă de verticalitate, mai ales în ultimul timp”.

Și pentru că am ajuns la sfârșitul scrisorii, iată ultimele cuvinte :

“Întrucât, în afară de valoroasele Dvs. calități de dârz luptător anti-comunist, *nu vă cunosc ca om și deci nu știu dacă pot conta pe discreția Dvs., vă rog să mă scuzați că nu semnez aceste rânduri*” (subl. mea, apăsată, P. G.).

“*Cu deosebită considerație*” (re-sublinierea mea, P. G.).

Iată cum stau lucrurile :

Prin structură, prin educație, concep libertatea, nu doar ca ceva de care mă bucur eu, pentru a spune ce gândesc, ci mai ales prin libertatea pe care o accept altuia de a nu fi de acord cu mine;

Pentru angajarea unui dialog, ar fi fost necesară perfectă egalitate a pozițiilor noastre - începînd cu... identitatea. D-ta, Anonimule, ai “discutat” vreodată cu cineva care își ascunde chipul, nu-și spune numele (să zicem : la Interne, la Malmaison, la Uranus: d-ta în celulă, el, anonimul, dincolo, pe coridor, pîn-dindu-te prin ochiul-de-bou)? Din rândurile d-tale se pare că ai

cunoscut această situație - ei, cum te simțeai : nu aveai impresia că te afli, dezbrăcat, în cea mai sumară intimitate (sau cum i se mai spune stării: la-puta-goală), iar celălalt, îmbrăcat, îndărătul ușii închise, știa totul despre tine, tu nici măcar gradul lui ?

Aș fi acceptat că m-am înșelat atunci când l-am inclus pe Cornel Dumitrescu în rândul celor care etc... etc. - dacă d-ta, de pe coridor, de la adăpostul anonimului miorîtos, nu m-ai interpela în cunoștință de cauză, dar fără să-ți declini identitatea.

S-o luăm altfel : nici eu nu cred că persoana și activitatea lui Cornel Dumitrescu este fără pată. Însă eu, spre deosebire de d-ta, atunci când am o nemulțumire, pun mâna pe condei și-i scriu aceuia, negru pe alb - de pildă : “Cred, dragă Cornel, că interesul tău pentru securiști de rang mare este nesănătos - și nedrept. Este șocant să vezi cu câtă însuflețire pledezi cauza lui Pacepa, făcînd din el mare erou al patriei, trecînd cu vederea activitatea lui de securist (de rang înalt) vreme de treizeci de ani. Faptul că ar fi fost și spion american, pe mine, ca român, nu mă interesează : pe mine mă interesează că oricare securist (cu atât mai vîrtos ofițerii superiori) *a lucrat împotriva poporului român* - punct !”

Deosebirea dintre noi, ne-stimate Anonimicule: eu dau seama de faptele mele - d-ta nu ; faptele mele fiind cuvintele: când le rostesc, o fac tare, declinîndu-mi identitatea ; când le scriu, le semnez. Or d-ta, chiar dacă vei fi fost un erou al luptei anticomuniste, în România, ajuns la New York ai încetat de a mai fi - nu numai erou, ci și om normal.

Fiindcă ai căzut în păcatul original al acestei nefericite comunități carpato-danubiene : *anonimatul*.

Orice ființă omenească primește, la naștere, un nume : Ion, Vasile - ba chiar Glegore... Numai rezultatul uniunii istorice între Traian și Decebal preferă... farfuridismul :

«*Trebuie să aibi curaj ca mine ! trebuie s-o iscălești : o dăm anonimă!*»

Or dacă pe vremea lui Caragiale acest “anonimat” acoperea doar lipsa de curaj, în vremea comunismului, anonimatul a acoperit delatiunea - sau cum se spune de-a dreptul : *turnătoria*.

Nu am încredere în oamenii-fără-nume; neîncredere alimentată de o îndelungă experiență : n-am cunoscut nici un turnător dovedit care să-și spună numele. Mai mult : oameni (aparent) onești, care la întrebarea ta, politicoasă: «Cu cine am onoarea ?», sau mai... românește : «Cine sînteți, cum vă numiți?», răspund :

«Da' ce te-ntereesează numele meu - ce, ești de la Miliție (mai nou : poliție) ?»

În asemenea caz să fii sigur : *are de ascuns, nu doar numele*.

Politețea d-tale, Anonimete daco-ròman, nu este fără cusur :

prin cârpiturile de mântuială ți se văd izmenele murdare - scrii :

“(...) nu vă cunosc ca om, deci nu știu dacă pot conta pe discreția Dvs.”

Așa, carevasăzică : nu mă cunoști, dar... nu știi dacă poți conta pe discreția mea!

Discreție - “în ce problemă?” cum ar spune Sfântul Silviu Brucan, Gură-de-Căcan...

Nu ai încredere în “discreția” mea, dar mă faci părtaş la ea, cerându-mi să te... scuz că nu semnezi aceste rânduri !

Dar nu te scuz de loc și te invit să-ți iei “deosebita considerație” cu care închei turnătorul scrisă și să o lași moștenire copiilor și nepoților d-tale, cei aduși pe lume tot printr-un act anonim...

Eu semnez - nu am ce ascunde.

Paul Goma

*

Către redactorul-șef al săptămânalului 22 București

Paris, 21 mai 1997

Doamnă,

*În virtutea dreptului la replică, vă rog să reproduceți în revista 22 textul de mai jos, ca răspuns la **Cazul Goma** (semnat: Bianca Balotă) apărut în nr.-ul din 13-19 mai 97 - și în câte vor mai urma.*

Mulțumiri,

Paul Goma

DAR CINE-I BIANCA BALOTA ?

În toamna anului 1954, când am intrat la Institutul Eminescu din București, am devenit coleg și cu Bianca Marcu din Brașov. Dacă am schimbat douăzeci de cuvinte în total. Dealtfel, după câteva luni, a părăsit Institutul, căsătorindu-se cu Adrian Dumitrașcu, jurnalist la *Steagul roșu*. Nu știam atunci dacă era “atrasă” de poezie, de proză, de critică literară, nu am aflat mai târziu. După iunie 1965 - dată începînd de la care foștii deținuți politici au putut publica - în clădirea editurii de stat (ESPLA, apoi EPLA), am întâlnit-o pe Bianca Marcu-Dumitrașcu : era redactor. Am salutat-o. Ceva mai târziu am văzut-o în compania lui Nicolae Balotă, fost coleg de celulă de la Jilava : acesta pregătea un volum (sau chiar trei) și lucra cu fosta-mi colegă de Fabrică de scriitori. În ultimii ani am dat, în presa literară din țară, de frag-

mente de proză semnate : Bianca Balotă. M-am bucurat - înainte de a citi. Acum îi întâlnesc numele sub demascarea publicată cu tam-tam-ul convenit de organul GDS, 22.

“În ce calitate” (cum s-ar exprima un moromete) va fi scriind ea **Cazul Goma** ? De critic literar, demonstrând nulitatea autorului ?; de fost deținut politic, arătând cititorilor 22-ului că persoana în chestie (“Cazul”) fusese turnător în facultate, turnător în închisoare, turnător în exil ?; de exilat activ în Franța, participant la toate manifestațiile de stradă împotriva comunismului ceaușesco-iliesc ? ; de martor de moraliște ?

Foarte bine : oricine poate publica orice, la București - de când politograful Brucan a anunțat că scriitorii se pot juca în curte și chiar au voie să spargă geamurile (ba mai mult : li se recomandă călduros), dar vorba lui Shalom Alehem: totdeauna ale “celorlalți”...

Cine și-a dat osteneală să citească **Jurnal**-ul meu recent publicat își va pune chestiunea de bun simț :

«Goma îl înțeapă, îl încondeiază, îl scutură pe Nicolae Balotă - nu pe soția sa, Bianca ».

Dacă este adevărat că o bună soție rămâne totdeauna alături de bărbat, în toate încercările (când el pleacă la război, în pușcărie, în exil, etc.), nu este mai puțin adevărat că, în cazul de față, cel înțepat, scuturat, “înjurat” (cum se cheamă pe Dâmbovița spunerea adevărului) nu se află în imposibilitate de a da convenita replică. Din câte știu (și este suficient să răsfoiești presa culturală de azi : ai zice că s-a întors timpul, ne aflăm iar prin 1970, într-atât a crescut productivitatea stahanovistă a urmuzologului ceaușolatra! Nu va fi adevărat, dar aceasta este impresia : Nicolae Balotă (despre el fiind vorba) publică mult mai mult decât scrie nu este ciung de mâna scriitoare, nici paralizat, nici pus în cătușe, ca să nu poată pune pe hârtie ce are el pe suflet...

Cu asta am ajuns la “cheia enigmei”: *autorul textului “Cazul Goma”, publicat în 22 este Nicolae Balotă - el se exprimă sub pseudonimul : Bianca Balotă.*

Cum se explică subita-i discreție ? Atruismu-i auctorial ? Ce a motivat scrierea și publicarea textului din 22 : “Cazul Goma”?

Răspunsul este la îndemână : nu doar în **Jurnal** mi-am exprimat uimirea și durerea față de *căderea* lui Nicolae Balotă. Am scris, repetat : găsesc inadmisibil ca cineva de calitatea intelectuală - și creștină - a lui, cu o comportament exemplar în detenție, în libertate, după 1965 a început a scrie din cale-afară de mult și de laudativ despre partid, despre “secretarul general” - ca să nu mai vorbim de cronicile nemeritat de “pozitive” la delictele literare ale unor cenzori-șefi (și chiar sub-șefi). Dorește

exemple? Nu voi veni cu lucruri inedite, îi voi trimite pe cititori la cele incluse de Virgil Ierunca în **Antologia Ruşinii** - acestea semnate cinstit-slugăreşte : Nicolae Balotă.

Căderea lui N. Balotă a continuat după ce “a ales libertatea”: nici el, nici soţia sa, nici vreun alt membru al familiei stabilită (cum altfel: cu “azil politic”!) în Franţa nu şi-a manifestat cinstit, deschis, sub semnătură, anticomunismul. Prudenţa-i legendară l-a menţinut în culturalism (ce simplu - şi de fără primejdii ! - ai zice : un Al. George ardelean, acela carele şi-a manifestat anticomunismul pasiv prin tăcere, iar cel activ prin continuarea relaţiilor de prietenie cu şeful cabinetului satrapului culturii, Popescu Dumnezeu !). Este foarte adevărat că a colaborat regulat la o emisiune creştină la Europa liberă - dar niciodată sub numele : Nicolae Balotă. Fireşte, cu un şef ca N. Stroescu - şi el român verde: precum Farfuridi, o dădea anonimă, sub pseudonimul Stănişoară - de ce Balotă ar fi semnat : Balotă ?

Cazul Goma - pe care Nicolae Balotă îl prezintă (pseudonimat) în 22 poate fi astfel rezumat :

Despre N. Balotă, am făcut afirmaţii adevărate, dovedibile, verificabile - în schimb, despre mine, N. Balotă (sub pseudonimul : Bianca) face afirmaţii mincinoase, inventate ;

Despre N. Balotă am afirmat că, odată “refugiat” în Occident, a luptat împotriva comunismului de sub fusta pseudonimatului, necomiţind “eroarea” de a se manifesta deschis - în schimb N. Balotă face afirmaţii mincinoase despre mine şi despre modesta - însă reala - activitate pe faţă, anticomunistă, din ţară, din exil.

Comentatorul avizat al lui Urmuz şi al lui Ceauşescu (Nicolae, nu Bianca) mă pune la zidul culturalist : în Jilava, pe când el povestea Joyce, Faulkner, Thomas Mann - eu dormeam.

Nu face decât să repete ceea ce am scris eu, în **Jurnal**. Ei, da: când vorbea Balotă, mă fulgera somnul - nu, Doamne-fereste pentru că m-ar fi respins Thomas Mann, Joyce, Faulkner (eram cât se poate de treaz când vorbeau *alţii* despre aceiaşi), dar ce să fac dacă mă adormea Balotă povestindu-l pe Joyce? Nu pot spune că aş fi simţit falsitatea povestitorului după iezuitismul colegului de celulă - atunci nu realizam alcătuirea intimă, calpă a lui N. Balotă: sub coaja intelectualului fin, a creştinului fervent se ascundea, vai : duplicitarul, servul, arghirofilul, laşul, speriatul de suferinţă - după 1965 îşi va fi zis că, decât să intre iar în închisoare, mai bine îi linge, la ziar, pe ofiţerii-politici ai culturii, pe caralii-supremi, pe cei din pricina cărora suferisem noi şi ai noştri până la a şaptea spiţă.

N. Balotă îmi reproşează că am intrat în partid : ei bine, eu,

aşa, membru de partid, nu am scris o silabă de elogiul al acelui partid - el, da şi nu o singură dată ; eu, membru de partid, l-am înfruntat public pe Ceauşescu şi pe ai săi - ne-membrul de partid şi creştinul Balotă l-a elogiut pe “secretarul general”, cu tot cu partidul... meu pe, pentru... Pentru ce anume ?

Nu rezist - citez din *România liberă*, 8 nov. 1973 :

“Aş aminti în acest sens apelul adresat oamenilor de artă de către secretarul general al partidului, în urmă cu doi ani (ceea ce înseamnă: 1971, înseamnă «tezele din iunie», în traducere : Revoluţia culturală chinezească - nota mea, P.G.)(...). *Nu este oare acesta rostul însuşi al iniţierii întru cultură, al introducerii în spaţiul spiritual?*” (subl. mea, P.G.).

Taman acesta fusese “rostul” (iniţierii întru cultură)! Ce ne-am fi făcut fără iniţiatorul-general, înalt-preţuit de ne-membrul de partid dar subtilul lingău? Şi din această declaraţie de fidelitate a lui N. Balotă - faţă de cei ce ne-au terorizat - se observă “firul roşu”, ca să spun aşa, ce-l unea de alt cerchist decăzut: Radu Enescu - despre acela colegul şi prietenul amândurora Ion Negoitescu scria îndurerat (**Scriitori contemporani**, Dacia 1994, pag. 173) :

“/Volumul **Critică şi valoare**, 1973/ te sperie totuşi din când în când prin intruziunile brutale şi triviale ale unui limbaj cât se poate de impur : în mijlocul instrumentelor celor mai melodice limba de lemn începe brusc să clăntănească fioros”.

Despre Grigurcu : citînd din **Justa** şi din **Jurnal**, Nicolae Balotă se arată indignat de ceea ce am scris.

Regret că nu am suprimat acele pasaje, însă despre Grigurcu de după 89 am scris în repetate rânduri admirativ, elogios. Numai că, iată: eu cunoscusem şi un alt Grigurcu - cel dinainte de 89. Or acela scrisese şi publicase versuri de mare ruşine - atât în 1956, înainte de arestarea mea, cât şi începînd din 1958, când, aflat în domiciliu obligatoriu în Lăteşti, am citit, în *Steaua*, producţiile foarte-pe-linie ale sale (“cu Lenin”, “cu tancurile sovietice”, “cu Republica”...). Reproşîndu-mi “calomnierea” lui Grigurcu (prin rememorarea unui trecut nu întru totul luminos), N. Balotă îşi apără, la modul farfuridesc, pitit îndărătul prenumelui : Bianca, propria-i cedare.

Am mai spus : am momente în care regret că nu am eliminat din **Jurnal** pasajele privindu-l pe *Grigurcu cel dinainte* - însă, din regret în regret, ar fi trebuit să suprim totul şi să public (nimicul) peste 50 ani, cum mă sfătuia cineva de bine, aflat dealtfel în “consiliul consultativ” al revistei 22...

Ar fi fost foarte bine pentru “toată lumea culturală” : ar fi rămas fiecare cu micile porcării şi cu marile performanţe cultu-

rale; cu adevăratele turnătorii și cu ne-adevăratele momente de verticalitate scriitoricească - cu, vorba lui Nicolae Balotă, elogiind directivele de partid din 1971:

“Nu este oare acesta rostul însuși al inițierii întru cultură, al introducerii în spațiul spiritual ?”

Ba da, ba da, taman acesta!

Textul “Cazul Goma” se înscrie perfect în campaniile pe care Securitatea le-a dus (și) împotriva mea din 1976, când mi-a apărut, la Gallimard, **Gherla**. Eram demascat, pe față - cu precădere în *Săptămîna* lui Barbu, dar și prin mesageri ca Ivasiuc și Breban : nu aveam strop de talent, eram agent NKVD, fusesem turnător ; în primăvara anului 1977 mi s-a mai atârnat de coadă o tinichea : îmi trădam patria (vezi textele publicate de Ivașcu, Virgil Teodorescu, Băran, Piru, Dragoș, Dobrescu). Începînd din 1979 (anul SLOMR) a fost declanșată o nouă campanie (nu doar împotriva mea). Atunci a apărut o voce nouă : a lui I.C. Drăgan. Prin el Securitatea mi-a scris “scurta biografie”, m-a rebotezat (“Efremovici”), etc. iar în broșura **România sub presiune** (semnată: M.C. Titus), prin “mărturiile” lui V. Carianopol, Aurel Covaci, Quintus, epigramistul cataramist, și ceva popi din Ploiești a afirmat :

- **Gherla** este o carte mincinoasă, calomniatoare la adresa... deținuților politici ;

- Goma este evreu-rus, agent sovietic ;

- Goma a fost, a rămas turnător (la facultate, în pușcărie, după...).

Îi scriam unui prieten : când mai mulți inși îți spun că ești beat - te duci să te culci ; când mai mulți îți spun că ești (că ai fost) turnător - ce faci ? Umbli tu după referințe, după certificate de bună purtare, după declarații de la colegii de facultate, de închisoare - că *nu ai fost* (turnător) ?

Numai în România este posibil ca cineva să fie acuzat de orice;

Numai în România este posibil ca o publicație “formatoare de conștiințe” să găzduiască (ba chiar să clocească) - nu polemici aspre, nu contestații violente (ale unui autor, ale unei cărți) - ci calomnii caracterizate.

Dacă directoarea publicației 22 îmi va replica :

«Dar **Jurnal**-ul : nu e calomnios ?», îi vor răspunde :

«**Jurnal**-ul poate fi (este) brutal, violent, pe alocuri cu exagerări - *eu însă exagerez numai adevărurile*. Pe când “Cazul Goma” este ceva... care închide gura, lasă fără răspuns - ce mai poți replica la : «Ești un turnător !?»?»

Sau chiar asta ai urmărit, Gabriela Adameșteanu : să-mi închizi gura ? Paul Goma

Nota autorului : Nici această replică nu a fost publicată de Gabriela Adameşteanu.

*

Paris 24 mai 1997

Memorialul Ororii

Documente ale procesului reeducării din Piteşti şi Gherla
ed. Vreamea, colectiv redacţional alcătuit din
Silvia Colfescu, Nicolae Henegariu, Angela Dumitru,
Cristina Cantacuzino, Bucureşti, 1995.

Abia de curând mi-a parvenit volumul numit mai sus, în care sunt adunate aproape 1000 pagini de documente reproduse ca atare - “cu ortografia anchetatorilor”, ne avertizează editorii - împărţite în patru capitole, trei alcătuite din procese verbale de anchetă (Primele cercetări, Ancheta, Procesul), al patrulea capitol : **După 40 ani** adunînd mărturii post-nouăzeciste. În fine, **Demersurile editurii** şi un **Indice de nume** încheie această colecţie de documente atîta aşteptate de cei pentru care memoria este coloana vertebrală a unui popor.

Ca unul care m-am implicat în Piteşti (şi nu : «am trecut prin...»), mă aşteptam de la aceste *documente*, publicate la un bun cincinal după căderea comunismului, să aducă, în sfârşit, lumina *adevărului documentar în Fenomenul Piteşti*.

Decepţie : nu doar “materialul” (incomplet, ba mai grav : lipsit de acele “noduri”, fără de care imaginea rămâne tremurată, falsificată), ci şi privirea editorilor asupra-i mi se pare (judecînd după articolele unor foşti deţinuţi, nu doar mie) strîmbă, de-a dreptul : dezinformatoare.

Voi reveni la volumul **Memorialul Ororii** după o scurtă preistorie a cronicilor Reeducării :

Neîndoios, prima carte apărută, fireşte, în Occident, este **Piteşti, centru de reeducare studenţească**, de D. Bacu, (Colecţia Dacoromania, Madrid, 1963). După datarea-localizarea finală : “Bucureşti, 1958, Paris 1962” înţelegem că D. Bacu începuse a o scrie în România, după liberarea sa din închisoare (unde auzise din gura “piteştenilor” ce se petrecuse acolo) şi înainte de emigrarea spre Grecia, de unde a trecut în Franţa. Acest volum este considerat, pe bună dreptate, Evanghelie, citat de toţi cei care s-au ocupat de Piteşti (să precizăm : numai ediţiile

dinainte de decembrie 89, cea/cele de după fiind “ajustate” în sensul neadevărului).

Să amintesc și mărturiile scrise ale lui N. Cârje, Sergiu Grosu, Remus Radina, Cicerone Ionițoiu - și alții care consemnează informații despre reeducare.

Acestea au fost “cronici” în limba română ; nu depășeau aria exilului românesc (în țară nu am auzit să fi pătruns).

Prima aluzie la Pitești publicată în limbi de mare circulație a fost, să mi se ierte imodestia, în romanul **Ostinato**, tradus și tipărit în franceză, germană (1971), neerlandeză : 1974. Tot aluzii au apărut în **Ușa noastră cea de toate zilele** (germană : 1972; franceză în 1974), în **Gherla** (franceză 1976, suedeză 1978), **În cerc** (franceză, 1977), **Gardă inversă** (franceză, 1979) - ca să mă opresc la cărțile scrise în România, de acolo trimise în Occident spre publicare.

Primul text autonom, cu caracter de eseu într-o limbă de mare circulație a fost **Le phénomène concentrationnaire en Roumanie**, de Virgil Ierunca, apărut ca postfață a volumului meu **Gherla**, în 1976, la Gallimard.

În 1978 a fost tipărită (în românește) întâia mărturie a unui piteștean **Demascarea** de Grigore Dumitrescu (ed. Autorului, München).

În 1981, tot ca postfață la volumul meu **Les chiens de mort**, Hachette (titlul francez al **Patimilor după Pitești**), Virgil Ierunca a publicat un alt text ce explica “fenomenul Pitești” (același va fi tipărit și în neerlandeză, tot ca prefață la romanul meu **Het vierkante ei** (în românește : **Oul cubic**, al treilea titlu al Piteștiului, la Elsevier Manteau, Anvers, în 1982 - al patrulea fiind **Liturghia roșie** folosit de traducerea germană, Thule, 1984).

Tot în 1981, la ed. Limite (tipografia Ion Dumitru) apare volumul autonom **Pitești** de Virgil Ierunca. Studiul complet fusese difuzat mai întâi la Europa liberă și publicat fragmentar în cele două volume franceze ale mele, deja pomenite.

Nu ar fi drept dacă, în “preistorie”, nu aş consemna două (cunoscute de mine) tentative eroice, sinucigașe, *de a scrie, în România, despre Pitești* :

Ion Omescu (actorul, poetul, omul de teatru) a fost arestat prima oară în 1948. Liberat, a scris ceea ce i se povestise despre Pitești. În “brazda” Revoluției Maghiare din 56, fiind anchetați prieteni ai săi care citiseră manuscrisul, Omescu a fost re-arestat și a mai făcut 7 ani. În vara anului 1972, l-am reîntâlnit pe Omescu la Paris. Mi-a spus :

«Am plecat încoace (spre Occident, nota mea) în 1948 - am ajuns adineauri...»

Mircea Șoltuz : în satul-nou Lătești, în 1962 când a bântuit o epidemie de...“părăsiri de domiciliu”: el nu a luat-o spre Apus, ca Horia Florian Popescu, pentru a se prezenta la Ministerul de Interne, să spună: «Am părăsit domiciliul obligatoriu - vă rog să mă arestați», ci spre Răsărit - s-a dus la Constanța, unde, la poarta Securității, a spus : «Am părăsit domiciliul, vă rog să mă arestați...»

Ceea ce s-a și întâmplat, iar în casa lui din Lătești a fost repartizat un proaspăt venit de la închisoare. Acesta și-a dat seama că pardoseala (de lut) a odăii principale, într-un anume loc, sună a gol. A scobit - a dat de un manuscris despre Pitești. S-a dus la milițian, a raportat, iar Mircea Șoltuz a rămas și fără mărturia sa.

Privite dinspre momentul 22 decembrie 89, când, deschizându-se sertarele, s-a constatat că cele ale scriitorilor - cu cinci excepții - erau goale, observăm că nescriitorii (atunci, în 54-55 Ion Omescu nu era scriitor profesionist), în ciuda amenințării ce plana asupra foștilor deținuți - au scris ; și, vai, au plătit. Din puținul cunoscut de mine : în afară de cei cinci scriitori-cu-sertar (Blaga, Noica, Steinhardt, Mihadaș, Ion D. Sîrbu), Românii care, în România fiind, și-au pus pe hârtie *mărturia* - au fost nescriitori : Aurel State, Gheorghe Mircescu, Nistor Chioreanu, Costin Merișcă...- și vor mai fi dintre cei ce și-au asumat condiția **martirului** : *mărturia*.

După decembrie 89 au fost re-tipărite în românește cărțile lui D. Bacu și Virgil Ierunca (nu am cunoștință de o nouă ediție a **Demascării** lui Gr. Dumitrescu). Deasemeni, pentru întâia oară originalul românesc al **Patimilor după Pitești** (1990) a fost scos în 100 exemplare - dactilogramă fotocopiată - la Ion Solacolu, la *Dialog*. În 1991 a apărut, în sfârșit, sub formă de carte la... Cartea românească.

Față cu ororile petrecute în închisorile comuniste (și) din România, există - spre surprinderea, nu doar a mea - o atitudine stranie (dar explicabilă) a victimelor - în general, nu numai ale reeducării: de a descuraja pe cel ce se pregătește să scrie, ori a și scris despre Pitești, motivînd :

«*Despre Pitești să scrie numai piteștenii*».

Și eu am vehiculat această “poruncă” (în romanul **Ostinato**, publicat în 1971 în franceză și în germană, în, **În Cerc** o voi fi repetat, însă în **Gardă inversă** mi-am schimbat discursul: din însăși acțiunea se înțelege că naratorul începuse a lucra la Piteștiul său, chiar dacă nu pornisese și a-l pune pe hârtie...

Unul dintre motivele (de căpătâi) ale întoarcerii mele din Occident - unde petrecusem un an, 1972-73 - a fost și speranța că,

în România fiind, voi putea să adun mărturii ale piteștenilor și, potrivit unei promisiuni, voi putea cumpăra memoria de elefant a grefierului de la Procesul Țurcanu. Fiindcă, în Occident, putusem citi (cu ochii mei!) cartea lui Bacu (de care, înainte doar auzisem), o citisem și pe a lui N. Cârje, însă am înțeles: acestea erau mărturii indirecte (nici Bacu, nici Cârje nu trecuseră prin reeducare, scriseseră din cele auzite). Or, confruntând cunoștințele mele cu scrisele celor doi, nu găsisem că aș fi aflat lucruri noi : cam tot atâta știam și eu despre Pitești, ca și Bacu : tot din gura unor “piteșteni”. Simțeam însă (nu doar eu) că realitatea reeducării este mult mai vastă (și mai profundă) ; bănuiam că Ștefan Davidescu, cel ce mă inițiasse întru Pitești, la Jilava (în chiar celula unde N. Balotă povestea de zor Faulkner și Joyce și Thomas Mann...) știa mult mai mult decât povestise. În Lătești, etapă intermediară, în care gurile perfect slobode din închisoare se închiseseră pe jumătate, reîntâlnindu-l pe Fănel Davidescu, iar el repovestindu-mi (cu un bemol la cheia tonusului) ; auzind (din gura lui Romulus Pop, a lui Mircea Șoltuz) aceeași poveste - dar în alte variante - am înțeles că exista și un alt criteriu de diferențiere a relatării aceluiași eveniment de către mai mulți martori.

I-aș spune : *criteriul Piteștiului* : X poate povesti ce a îndurat de la alții, însă nu poate povesti (și nu doar pentru că i-i rușine, pentru că se simte vinovat) ce au îndurat Y, Z de la el (vezi mărturia scrisă a lui Gr. Dumitrescu, **Demascarea**). Diabolismul reeducării fusese astfel conceput și realizat, încât cei ce deveniseră torționari - după ce fuseseră ei înșiși îndelung, insuportabil (!) torturați - *au uitat răul provocat de ei* colegilor, prietenilor - în câteva cazuri : fraților. Altfel, probabil, n-ar fi supraviețuit. Ar fi crăpat de preaplinul memoriei.

Cum am spus : în Bărăgan, la sfârșitul anilor 50, începutul anilor 60 am înțeles că, la nefericiții “studenți”, cum li se spunea generic celor ce trecuseră prin reeducare, se produsese amputarea parțială a memoriei (acea parte a ei ce provoca remușcări). Și că un “piteștean”, să-i zicem X nu va putea mărturisi decât *adevărul său* - fatal, parțial - al suferințelor de el îndurate. La fel Y, Z... Însă Z și Y, în mărturiile lor - tot selective, tot parțiale - vor putea vorbi despre... ceea ce lipsea din memoria lui X ; după cum se va dovedi că X relatase episoade absente din povestirea lui Y (relative la sine), a lui Z (despre sine)...

Însă, ciudat : pasul următor (concluzie : numai cineva netrecut prin Pitești va putea da seama de globalitatea fenomenului) nu mi-a mai venit, atunci, în gând. Cu toate că, în Jilava, în vara lui 57, la camera 36, unde aflasem pentru întâia oară

“despre Pitești” din gura lui Ștefan Davidescu, îmi spuseseam :

«Trebuie scrisă Cartea Piteștiului !»

Acest «trebuie» avea un caracter... plural, deci colectiv : noi toți cei trecuți prin închisoare, odată liberați, trebuia să lucrăm la alcătuirea **Cărții Închisorii** în general, a **Cărții Piteștiului** în special : convingându-i pe supraviețuitori că trebuie să vorbească, să aștearnă pe hârtie (fie și adevărul parțial al lor) ; adunînd “material pentru fundal” - și, de ce nu : participînd la redactarea **Cărții**.

După închisoare, după domiciliu obligatoriu, am intrat în faza a treia, cea mai greu de suportat : “libertatea”. Rezumîndu-mă la Pitești, pot spune că abia în “libertate” am înțeles cât de zdrobiți, strâmbați, mutilați fuseseră, în majoritate, deținuții politici. Abia după 1964 - momentul amnistiei generale și al golirii închisorilor - am înțeles un lucru terifiant :

Ceea ce nu reușiseră comuniștii prin Securitate, slujindu-se de Țurcanu, la Pitești, la Gherla, la Tg. Ocna și la Canal, cu deținuții “băgați în reeducare”, izbutiseră - prin aceeași Securitate - să obțină (fără torturi speciale, profitînd doar de oboseala, de uzura oamenilor) vreme de 20 ani - dacă socotim că nenorocirea a început la 23 august 1944. Așa că, după 1964 nu mai era drept ca ceilalți (foști) deținuți să-i arate cu degetul pe trecuții prin Piteștiul generic, numindu-i, cu intenție acuzatoare, cu dispreț amestecat cu spaimă : “reeducați”. Fiindcă nici ei nu ieșiseră la mal... ne-reeducați. Ba mulți, prea mulți dintre fruntașii politicii, ai culturii, ai spiritului fuseseră maculați de “reeducarea non-violentă” ce începuse prin 1960 la Botoșani, la Aiud, la Gherla...

Această tristă constatare m-a făcut ca, în cărțile scrise începînd din 1965 (**Ostinato, Ușa..., În Cerc**), să afirm (cu o resemnată convingere) că, despre Pitești, să scrie numai piteștenii...

Așadar, mirat (și decepționat) că în Occident nu se află mai multe informații decât dețineam, m-am întors în România : aveam promisiunea (nu fermă, dar promisiune) a lui Marcel Petrișor de a mă pune în legătură cu mnemotiotul grefier. Pregătisem un casetofon și o sumă de bani (cerea plată, omul-muncii !). Apoi același Marcel, dacă nu-mi promisese că îl va convinge pe Calciu să deschidă gura, **ar fi putut încerca...** Și eu aș fi putut, doar îl cunoșteam, însă cu totul altfel ar fi vorbit Petrișor, camarad de credință și de suferință, coleg de celulă de exterminare, la Jilava.

Din nefericire, odată întors în țară (iunie 1973), am aflat de că grefierul murise (deci luase cu el secretul-adevărat al

Procesului Țurcanu), iar Calciu, în continuare, nu deschidea gura. Ceva-ceva mi-a mai strecurat el, Marcel (și știa, doar stătuse atâta timp cu Oprișan, cu Calciu, cu Iosif), însă nu cât aș fi dorit : la mine în apartament existau microfoane (la el, cum altfel !), pe stradă eram “însoțiți” amândoi (fiecare de altă “unitate”), nu-i venea să vorbească despre “Pitești - secretul cel mai teribil al Securității”, fiind sigur că sântem ascultați cu microfoane-tun (din acelea de cca 75 cm, direcționalele - pe atunci o noutate...).

Așadar, cu Piteștiul (deși nu era întrutotul adevărat, ca să-mi justific întoarcerea în România, pretinsesem că «și pentru a scrie cartea cu Pitești») mă aflu în impas : nu aflasem mai mult decât știam (după un ocol în Occident) și nu existau perspective de a aduna mai multe informații. Această stare de spirit răzbate în **Gardă inversă** - prima carte “scrisă, fără a vedea ce fusese anterior scris”: pe măsură ce terminam un capitol, îl trimiteam în Occident - și sunt... 15 capitole.

În toamna anului 1977, când am fost împins afară din țară, mi-am fabricat pe loc aceeași justificare, orientată invers pe hartă: «Acum o să pot scrie cartea cu Pitești - din atât cât cunosc».

Ceea ce am și făcut, între 1978-79.

Rezum : prin volumul meu **Gherla**, purtător al textului semnat de Virgil Ierunca despre Pitești, în 1976 cititorii francezi (apoi suedezi) au aflat ce s-a petrecut în închisorile din România între 1949-52; în 1981, cititorii francezi (apoi olandezi, apoi germani) au aflat, atât din romanul **Patimile după Pitești** cât și din postfața lui Virgil Ierunca ce au fost acele “Patimi, la Pitești” ale studenților români. Trebuie să spun (în fapt, repet) : pe lângă cele aflate în România, de la Davidescu, Pop, Șoltuz, în Occident din cartea lui Bacu - Virgil Ierunca mi-a pus la dispoziție mărturia (și ea indirectă, adică a unui deținut ce nu fusese la Pitești) după care lucrase el, atât pentru emisiunile de la Europa liberă, cât și pentru eseul **Pitești**.

Această firavă informare a fost completată de corespondența extrem de fertilă întreținută cu Vlad C. Drăgoescu, stabilit în Elveția și cu Grigore Dumitrescu, aflat în Germania.

Cum au primit Românii cartea mea **Patimile după Pitești** (transmisă fragmentar și la Europa liberă) ? Firește : cei din România, neputându-se exprima în scris - nici nu s-au exprimat. Însă cei din exil...Cu excepția Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Ierunca, exilații - mai cu seamă cei scriind în publicațiile din Canada, America, Germania - când venea vorba despre Pitești, scriau aprobativ, chiar admirativ despre cartea lui Bacu

(adăugînd : “Bacu este un adevărat piteștean”); la fel despre a lui Gr. Dumitrescu ; despre cartea lui Ierunca, **Pitești** (apărută, reamintesc, în 1981, în românește), favorabil-cu-jumătate-de-gură. Însă despre a mea - deși nimeni nu o citise, decât eventual, în traducere franceză ori germană (nu cred că și în “olandeză”) - opiniile erau unanime :

«Goma nu avea dreptul să scrie despre Pitești - el n-a trecut prin reeducare !».

Ar fi fost, la rigoare, acceptabilă această interdicție, dacă toți cei care scriseră despre Pitești, ar fi îndeplinit aceeași “condiție”: să fi...“trecut prin...”!

Or D. Bacu nu a fost la Pitești (acum aflăm cine i-a povestit, la Gherla: Octavian Tomuță și Emilian Brânzei - vezi vol. **Memorialul ororii**, pag. 822): de ce Bacu să aibă dreptul să scrie despre Pitești, Ierunca... așa și-așa, iar Goma deloc ? De ce ! Fiindcă, după exemplul evreilor și legionarii au instituit un monopol, nu doar al tuturor suferințelor (ale tuturor Românilor), ci și monopolul cronicii acelor suferințe - crezute de ei : ale legionarilor, în exclusivitate.

Și nu doar legionarii cred - și spun asta : am relatat în **Jurnal** cum, cu ocazia vizitei la Paris a lui Octavian Voinea, în timpul unei reuniuni la Sorbona, despre “Gulagul (sic) românesc”, colegul meu de Lătești, bunul și blândul Nae Evolceanu m-a apostrofat din sală, spunîndu-mi că nu aveam dreptul să scriu despre Pitești, fiindcă numai cei care au trecut prin Pitești au dreptul - ca Bacu!

Asta se petrecea prin 1991.

Însă cu un deceniu în urmă, când mi se traducea (în franceză, în neerlandeză, în germană) romanul **Patimile după Pitești**, dorința mea cea mai fierbinte : să-l pot edita în românește. Am mai scris, repet : Ion Cușa mi-a promis în mai multe rânduri, apoi, în prejma morții mi-a spus că acum regretă că s-a lăsat convins-constrîns de camarazi să nu mă editeze (desigur, cel mai ardent “consilier” fiind chiar Bacu) ; după moartea lui Cușa, Aurel Răuță m-a acoperit, m-a sufocat și el cu promisiuni de publicare - i-am trimis o dactilogramă. Însă el, spre deosebire de Cușa, nu mi-a dat nici explicații... (în 1994 același Răuță a consimțit la inițiativa Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Ierunca - și a altor “proeminente culturale”- de a mă exila...din exil ! - m-am consolată : “celălalt exclus” : Regele Mihai I...)

După decembrie 89 a apărut revista Uniunii Scriitorilor, *Memoria*, sub conducerea lui Banu Rădulescu, trecut prin Pitești. Întorși din prima vizită în România (după 44 ani...), Monica Lovinescu și Virgil Ierunca mi-au mărturisit nedumerirea lor :

după opinia lui Banu Rădulescu, acțiunile în legătură cu reeducarea de la Pitești ale publicației *Memoria* trebuiau făcute metodic, fără grabă: să așteptăm întâi *documentele* din arhive ; apoi o echipă de psihologi și de istorici să lucreze asupra lor (a documentelor) - abia după aceea să fie date publicității... A, cărțile lui Bacu, Ierunca, Goma ? - n-au decât să fie editate în România, însă ele nu trebuie considerate “material documentar” - de ce ? Simplu: pentru că **sunt scrise de persoane care n-au fost la Pitești!**

În luna mai 1991, l-am cunoscut pe Banu Rădulescu : m-a întrebat de ce refuzasem invitația lui de a face parte din colegiul revistei. I-am răspuns : în primul rând, pentru ciudata - dacă nu : inadmisibila - concepție a lui și, fatal, a publicației, despre *memorie* ; în al doilea : pentru respingerea a ceea ce se scrisese până atunci despre Pitești (începînd cu Bacu, în 1963) - pentru a fi înlocuit cu... Cu ce ? Cu nimicul - din moment ce el, Banu Rădulescu impune așteptarea documentelor din arhive, pe care să le cerceteze mai întâi psihologii, apoi istoricii, apoi mai vedem noi - iar între timp murim, deci dispar ultimii martori direcți, dar și mediați (ca Bacu, Ierunca, eu)...

Despre atitudinea celor ce nu au fost la Pitești, nici în închisoare: unii, prea tineri pentru a fi apucat acele timpuri, iar în copilăria, adolescența, prima-tinerete a lor, nu au știut ce se petrecuse în închisorile românești, fie pentru că tatăl, unchiul, vărul sunt și în prezent securiști; fie că aceiași fuseseră securiști în perioada cu pricina și nu erau deloc interesați să-și povestească “faptele de arme”; fie, mult mai frecvent : aveau în familie foști deținuți - iar pățiții voiau să uite prin ce trecuseră, nu să creeze probleme copiilor la liceu, la facultate, la serviciu prin stârnirea memoriei... Aceștia - dacă erau și culturaliști, literatori, scriind la gazete - aveau/au aceeași **atitudine de respingere** - însă la ei, nu una “selectivă” ca la Banu Rădulescu și la ai lui - ci **totală**. Ei, nu numai că nu cred ceea ce au apucat să mărturisească foștii deținuți, dar pun sub semnul întrebării însăși rațiunea de a fi a mărturiei - un exemplu, întâmplător implicîndu-mă și pe mine :

Eseistul Ștefan Borbély a publicat în *Apostrof* din Cluj - nr. 3-4/92 eseul intitulat **Sine ira**. Vorbind despre literatura concentrațională editată după decembrie 89, în România, Borbély crede:

“Despre aceste jurnale (!) n-ar trebui să scrie decât aceia care au trecut prin experiențe aidoma”.

Vorbind despre cartea mea, **Gherla** :

“Goma e un sangvinar nimerit într-un univers gregar (...) un impulsiv, saturat de concret, violent, surescitat”.

Nu l-aș fi menționat pe Borbély doar pentru că a scris astfel despre mine, dacă nu și-ar fi etalat “teoriile” - iată-le :

“(...) toate aceste jurnale au fost elaborate *după* (subl. mea, P.G.) ieșirea din starea din detenție ; ele aparțin, deci, mai puțin concretului în sordida sa proximitate și mai mult unor exerciții de memorie ”; “majoritatea acestor texte redau *expresia subiectivă a unor experimente parțiale*” (subl. mea, P.G.) ;

În continuare Borbély face următoarea afirmație :

“Lectura necritică a acestor jurnale implică cel puțin două ispite capitale : aceea de tipizare comportamentală pe linia extremului (când legea istoriei o reprezenta pe atunci media) și aceea de generalizare nefondată, prin afirmația, des rostită, că întreaga România a fost, în fapt, un univers concentraționar”.

Nu mă sfiesc să mă întreb : pe ce lume a trăit Borbély - atâta cât a trăit, însă omul de aceea este om : să viețuiască și din experiența și din amintirile părinților, din ale bunicilor - să fie/fost cei din familia sa, chiar cu toții, securiști ? (Laszlo Alexandru, în replica “Dreptul de mărturie” l-a pus la locul său în *Contrapunct* nr. 21/92, explicându-i răbdător că deținuții nu aveau la îndemână hârtie și creion, ca să-și consemneze pe loc impresiile...).

Să revenim la Piteștiul nostru și la documentele pe care le aștepta Banu Rădulescu și a sa *Memorie*-fără memorie a Piteștiului:

“Dacă aș fi istoric”, mai scrie Borbély, “aș avea, citind aceste texte, *un alt soi de suspiciune* (subl. mea, P.G.) . Prin ele, în locul istoriei integrale, ni se furnizează istorii parțiale subiectivizate, care au tendința de a se substitui istoriei însăși. (...) aș fi îndrituit să cred că funcționează aici o subtilă diversiune care întârzie accesul la documente prin extrapolare emotivă a oralității”. “(Istoria anilor 50) ar fi mai eficientă dacă ar fi chemată să completeze *un corp de documente care ne lipsește și față de care istoria reală a perioadei rămâne de neînțeles*”(subl. mele, P.G.).

Nu mai continuu : observ - cu mirare, cu durere, cu mânie cum se întâlnesc opiniile unor legionari cu cele ale unor piteșteni, cu cele ale unor amnezici voluntari (mai numeroși decât ne-ar place nouă să credem) și cu ale editorilor de la *Vremea* - care ne-au oferit, în sfârșit, “corpul de documente” atâta așteptat de fostul deținut Banu Rădulescu, conducător al *Memoriei*, și de Borbély, eseist culturalist la *Apostrof* pe care nu-l interesează mărturiile victimelor : le suspectează de... diversiune care îl întârzie pe el să accedă la documente - singurele care reprezintă adevărul...

Ei, bine : documentele despre Pitești - cele așteptate de Banu Rădulescu și cei de la *Memoria* - au apărut ! După cinci ani de la evenimentele din decembrie 89. Și ce constatăm ?

“Editura a avut acces la un număr impresionant de acte”;
 “Alegerea materialelor (...) s-a făcut cu obiectivitate, luându-se în considerație numai *cantitatea de informație conținută în documente și calitatea ei* (subl. mea, P.G.)”;

“Lipsa unor documente care, în mod firesc, ar fi trebuit să existe în dosarul procesului (declarațiile martorilor, ultimul cuvânt) se datorează fie absenței lor din dosar, fie *condițiilor de stress în care a avut loc selectarea materialelor de arhivă* (subl. - și nedumerirea - mea, P.G.);

“documentele selectate sunt prezentate integral” (?) ;

“Editura Vreamea nu și-a arogat dreptul de a face vreun comentariu pe marginea documentelor cuprinse în volum ; cititorul interesat de fața până acum ascunsă a istoriei noastre *iși va putea face singur o idee, citind rândurile care urmează și, deasemenea, printre rânduri* (subl. mea, P.G.).

Editura Vreamea mulțumește, în primul rând :

- Domnului Doctor Virgil Măgureanu, directorul SRI, care ne-a aprobat consultarea și copierea materialelor ;

- “cadrelor SRI care, în ciuda unor *obstacole de origine necunoscută* (subl. mea P.G.)” ne-au pus la dispoziție actele și ne-au ajutat cu amabilitate la copierea lor”. Și încheie :

“Sperăm că această carte să contribuie la dezvăluirea imaginii reale a unor fapte istorice ”.

Înainte de a intra în bucătăria volumului, să începem prin a privi... lista de bucate :

Oricare dintre cititori, chiar neinițiat în tainele reeducării de la Pitești, va observa reaua alcătuire a “dosarului” - pentru care Vreamea îi mulțumește Doctorului cu pricina - de pildă, în capitolul II, ANCHETA, la Țurcanu :

Există 8 (opt) procese-verbale de interogatoriu : din primul lipsește (ca din întâmplare !) pag. 199, din al 8-lea lipsește... restul - și un al 9-lea p.v., de confruntare.

Ciudat : procesul se numea - se numește, în continuare : **Procesul Țurcanu**, însă din aceeași întâmplare, lipsesc declarațiile (din anchetă). Or se știe de câteva decenii - să zicem, de peste patru - că, în timpul acestei anchete (1951-54), Țurcanu a scris sute, mii de pagini, din “**tratatul de tortură aplicată - și de aplicat**”.

Deasemeni : primul document în care Țurcanu răspunde întrebărilor anchetatorilor este datat : *20 martie 1954*.

Or din p.v. de interogatoriu al lui Popescu Gheorghe (din lotul Țurcanu, și el executat), aflăm că plecarea de la Gherla a “reeducatorilor” (deci încetarea reeducării) a avut loc în decembrie 1951. Ce va fi făcut Țurcanu timp de doi ani și un trimestru

- până la primul contact cu anchetatorii procesului care îi purta numele ? Mister (întreținut de Vremea).

Să trecem la “Bestia Nr. 2”, cum era supranumit Popa Alexandru, zis Țanu : la Pitești venise de la Suceava împreună cu Țurcanu, plecase de la Gherla odată cu ceilalți (deci și cu Țurcanu) - or ce vedem în volumul de la Vremea : la Popa Alexandru nu există nici un proces-verbal de interogatoriu, doar trei declarații - toate din august 1953.

Să părăsim, pentru moment observațiile la adresa editorilor și a Doctorului lor - să ne aplecăm asupra altei cronologii - câteva “amănunte” :

- La anchetatul Păvăloaie, observăm că, pentru p.v. de interogatoriu din 17 aprilie 1953, măsurînd 4 (patru) pagini a fost nevoie de 9 (nouă) ore. Iar cel din 14 mai, tot 9 ore a avut nevoie - pentru... 2 pagini și jumătate ;

- La Livinschi, în 4 aprilie, au fost necesare 12 (douăsprezece) ore pentru 2 pagini, iar la pp. 265-268 al volumului constatăm că, pentru a obține 3 (trei) pagini, Securitatea a avut nevoie de 3 (trei) zile: 28, 29, 30 oct. 53. Firește, anchetatorii, oameni fiind, s-au schimbat, ei obosind repede - banditul de anchetat a rămas acolo, în birou (nu neapărat pe scaun, ci mai pe vine, mai cu mâinile-n sus, mai într-un picior...- ca orice bandit anchetat la Securitate).

- Cobâlaș Nicolae - la care voi reveni - (cel care nu a fost nici la Pitești, nici la Gherla - dar a fost împușcat) - în 13 iunie 1953, a fost anchetat 14 ore - pentru 5 pagini ; iar în 21 oct., tot în 14 ore, anchetatorul Toma Nicolae a scos doar... 3 pagini.

- De la Voin Ion anchetatorul V. Gordan (îl cunosc : de la Rahova, din 1977...), în 8 ore a obținut 2 pagini ; randamentul a scăzut, în 14 august 53 : în 6 ore și jumătate, doar o pagină.

Există însă și cazuri... inverse : de la Cerbu Ion, anchetatorul I. Olaru a cules 8 pagini în doar trei ore - deși același anchetator, în alte împrejurări, nu dovedise atîta... repejune la scris, fiind și el tot securist. Desigur : cele 8 pagini erau demult așternute pe hârtie, “munca de lămurire” (pentru a semna) durînd trei ceasuri.

Nu ne întrebăm de ce aveau securiștii nevoie de atîta timp - fiindcă știm: pe de o parte, “zmulsul” era o operație grea pentru anchetator, bietul : făcea bătăături, bătînd ; pe de alta : cum să scrie “atît-de-repede” (citește : normal) indivizi care învățaseră cititul la seral și scrisul în câmpul muncii ?

De regulă anchetatul semnează o singură dată, la sfârșitul procesului-verbal de interogatoriu ori al declarației. Anchetatul Cobâlaș, la 21 oct. 53, a semnat după fiecare răspuns. Adică de

unsprezece ori - iată motivul pentru care, în 14 ore de interogatoriu, au fost scoase numai 4 pagini...

Acum o chestiune de fond :

Pe lângă injustiția constitutivă a “justiției” comuniste, în **Procesul Țurcanu** există și una... internă, privind însuși lotul :

- Cu cei 22 acuzați, între rostirea Rechizitoriului (numiți în ordinea gravității, socotită de Procuratură, a faptelor) și pronunțarea Sentinței s-au produs două genuri de modificări :

a) de agravare ori de “ușurare” - ambele neexplicate ;

b) consecință a primei : de schimbare a ordinei (în principiu: descrescîndă) a acuzațiilor - și ea rămasă fără justificare.

În această “balanță” nu voi spune nici din greșeală : «De ce nu a fost executat și X - ca Y, Z...?», ci : «De ce lui B i-a fost comutată condamnarea la moarte - nu și lui A ?»

De aceea mă voi întreba - nu de ce n-a fost executat și Popa Alexandru și Pătrășcanu Nutti, ci : de ce a fost împușcat Pop Cornel? Dar Popovici Cornel ? Dar Cobâlaș ? Dar...?

Cazul lui Cobâlaș Nicolae intră în amîndouă figurile : acest șef legionar nu a fost nici la Pitești, nici la Gherla, nici la Canal ; nu a fost reeducat, nu a fost reeducator - și totuși : de pe poziția 12 din Rechizitoriu a trecut pe poziția 3 a Sentinței, fiind devansat doar de Țurcanu (nici o surpriză) și de Stoian (asta da, surpriză !).

Nu trebuie cu nici un chip să intrăm în jocul Securității : de cum vom spune (ori doar gîndi) : «X este mai vinovat decât Y», am și acceptat “logica” securistă.

Pentru fiecare dintre noi, autori de cărți despre Pitești, de mărturii, ori doar cititori doritori să ne cunoaștem istoria (și să ne-o asumăm), atunci când vine vorba de cineva care a trecut prin Infernul Re-educării, singurul mod în care este drept să ne apropiem de acest fenomen - pentru a-l înțelege - este ca, în prealabil, să ne întrebăm, la oglindă :

«Și dacă, Doamne-fereste, aș fi fost și eu la Pitești ?»

Volumul editat de Vremea nu constituie acel corpus de documente așteptat de Banu Rădulescu și de Borbély. Care este opinia supraviețuitorilor reeducării ? - se constată din mărturia-replică a lui Octavian Voinea (capitolul **După 40 ani**) - dar mai cu seamă din nota de la subsol a editorului - o citez, pentru a nu fi uitată în veci :

“Din cele 69 pagini manuscrise pe care le însumează (ce limbă română! - n.m. P.G.) mărturia, nu s-a putut selecta decât materialul (!) de față, **restul fiind constituit din digresiuni fără legătură cu subiectul tratat în acest volum**” (subl. mea apăsată, P.G.).

Vasăzică Doctorului Măgureanu, editorii îi mulțumesc ; le mulțumesc securiștilor actuali care i-au “ajutat în selectarea materialului” - în ciuda “obstacolelor de origine necunoscută” (sic ! - cât de necunoscută poate fi originea securistă a unui obstacol ? - n.m. P.G.) ; îi mulțumesc unui notoriu turnător de pușcărie și informator cu ziua în “libertate” - care nu are nici măcar scuza Piteștiului - om a lui Drăgan, al lui Cataramă și al altor gradați : epigramistul Quintus - iar pe una dintre victime, ca prin minune în viață, îl admonestează cu obraznicie de securist etern - de parcă ar avea în față un etern vinovat !

Refuzînd să deschidă volumul de documente printr-un studiu introductiv (n-am înțeles : ce e povestea cu “condițiile de stress în care a avut loc selectarea materialului” - cine a fost, ca să zic așa, pălit de stresu-cela ; securiștii care făceau selecția a treia ?, editorii făcînd a patra cernere (se mai cheamă : autocenzurare) a “materialului” ?), nu numai că i-au lipsit pe cititori de necesara balustradă de care să se sprijine în trecerea pe puntea aruncată peste prăpastia Piteștiului, dar i-au zăpăcit, i-au rătăcit, **i-au dezinformat - astfel, făcîndu-se complici ai Securității.**

Față cu astfel de “documente” - dragi lui Banu Rădulescu, lui Borbély și altora ca ei - eu unul prefer *mărturiile*. Așa, subiective, parțiale, “resentimentare”, ele sunt autentice, vii. Documentele prezentate în volumul de la Vremea nu sunt nici obiective, nici adevărate și nici vii : duhnesc a moarte ; răzbate din ele odoare de sudoare, de lacrimi, de sânge, de pișat : sucul vieții stors de Securitate de la nefericiții căzuți în labelle Monstrului, care i-a obligat, prin tortură, să-și tortureze semenii, apoi i-a lichidat pe unii dintre ei, ca “vinovați”.

Ce autenticitate, ce credibilitate, ce adevăr cuprinde, pentru un cititor neavizat, nepus în gardă, lipsit de cheie (prin “grija” editorilor) următorul document (sublinierile îmi aparțin):

“Întrebare : Ți se pune în vedere să părăsești *poziția banditească* pe care ai adoptat-o în cercetare și să arăți...”

“Răspuns: Refuz să părăsesc *poziția banditească*, deoarece...”?

Sau :

“Întrebare : Ce ați indicat voi legionarilor să declare despre acțiunea de *așa zisă reeducare*?”

“Răspuns : Am indicat legionarilor să declare despre acțiunea de *așa zisă reeducare*...”?

Nu, nu : editura Vremea nu informează : ea dezinformează.

Cititorii români au fost analfabetizați în cinci decenii de comunism ; comuniștii au falsificat metodic și adevărul istoric al

comunității noastre, falsificînd adevărul în general. A afirma că cititorii români au nevoie de un “mod de folosință” al istoriei, că au nevoie să fie re-învățați să gîndească, să citească și să înțe-leagă un document nu este o insultă, ci dovedește compasiune, grijă, dorința de a-i vedea redeveniți normali, într-o Europă normală.

Editura Vremea, în loc să se piardă în plecăciuni la adresa Măgureanului cel doctor (șef de catedră, la Universitate, prin truda lui Emil Constantinescu și a Zoei Petre), și-ar fi făcut doar datoria dacă ar fi dat cititorilor, pe lângă documente și o “hartă” a Arhipelagului MAI; și a Insulei Ororilor : Reeducarea.

Nefăcînd acest lucru, **Memorialul Ororii** de la Vremea rămâne: Cartea Albă a Securității bis.

P.S. La pagina 858 dau de “Cazul Paul Goma” în mărturia piteșteanului N. Itul: acesta relatează că, în 1953, aflîndu-se în închisoarea Codlea, a stat în aceeași celulă cu Paul Goma - condamnat la 6 luni pentru omisiune de denunț. Fiindcă urma să se libereze în curînd, Itul îi încredințase (lui P.G.) o scrisoare (pe cîrpă, cusută în interiorul hainei). Vai ! După câțiva ani, la colonia de muncă Periprava politicul îi spusese că are în dosar și scrisoarea trimisă prin Paul Goma. Mai zice Itu : când a aflat, după 1965, de atitudinea lui de contestatar, a vrut să-l contacteze, dar nu (s-)a putut ; voia doar să știe cum se întîmplase cu scrisoarea...

Aici - spre deosebire de Balotă (care, sub pseudonimul : Bianca a publicat în două numere consecutive din revista GDS 22 textul “Cazul Goma”) - Itul face o confuzie nerăuuitoare : numele-prenumele meu nu este frecvent - însă nici unic. Am mai scris : în Gherla, în ‘58 careva îmi spusese că mai există un deținut (tot student, dar la Silvicultură Brașov) pe care-l cheamă Paul Goma.

Așadar, îi răspund lui N. Itul și cititorilor :

În 1953 nu eram închis - fusesem în 1952, dar la Securitatea din Sibiu ; nu am fost în închisoarea Codlea ; nu am fost condamnat la 6 luni, pentru omisiune - **deci nu sînt eu acela !**

Tata “făcuse cercetări” : la Brașov cunoscuse câțiva învățători, profesori cu numele Goma : erau originari din sudul localității Predeal, unde se stabilise un clan macedonean, Dumnezeu știe când. Nu găsisese vreo legătură “vizibilă” între noi, izolați în Ciocâlteni, Orhei (nu mai există alți Goma în Basarabia) și cei din Predeal. Pe firul altei informații: un alt clan (tot macedoneni) se află în Lugoj - de acolo era originar acel supraprefect numit de Carol II : “rezident regal de Dunărea de Jos, Paul Goma” - părinții mi-au spus : când m-am născut eu, în 1935, acela era în plină celebritate - locală...- din acest motiv m-au botezat Paul, nu Pavel, cum ar fi fost normal într-o familie basarabeană, în care celălalt fiu se numise : Petre...).

În 1977, în lunile fierbinți (februarie-aprilie) un vizitator semnat din Brașov mi-a transmis din partea... unui omonim (să fi

fost cel de la Codlea ?) știrea : Securitatea îl chinuie, convocându-l și obligându-l să spună că este rudă cu mine - drept care să vină la București, să mă convingă s-o las dracului cu dreptur'li...

M-am gândit adeseori la acel nefericit om : suferea din pricina afurisitului de nume comun ! Îi cer iertare și pe această cale. P.G.

*

Paris, 18 iulie 1997

Dragă Grigurcu,

Am citit cu plăcere textul D-tale **Radiografie Paul Goma**, publicat în revista 22 / 8-14 iulie 97.

Mă grăbesc să adaug : nu numai pentru că obiectul este **Jurnal**-ul cu diaristul cui mă are (nu ascund că și asta este prilej de satisfacție), ci pentru că un text bun nu este neapărat unul favorabil ție. Te-am citit, deci, cu invidie: dacă aș fi scris despre cărți (și despre autori), așa mi-ar fi plăcut să scriu : ca D-ta.

Nu m-ai menajat (și bine ai făcut), ai arătat (doar) câteva din inexactitățile, din aproximările, din injustițiile aflate în **Jurnal**. Nu am ieșit micșorat, nici ofensat, nici negat - ci *normal comentat*. Am subliniat cuvântul, pentru că, la noi, în România literatornicilor normalitatea este necunoscută - deci blamată.

Rezumînd : este un mare reconfort pentru un autor (care își cunoaște o parte din slăbiciuni) să întâlnească un text care îl discută în cunoștință de cauză și cu perfectă bună credință. Acestea fiind zise, mă simt obligat să clarific anume termeni ce apar în textul D-tale, după ce fuseseră lansați de Gabriela Adameșteanu, la televiziune, de Pruteanu, de D. C. Mihăilescu - iar și mai înainte sugerați de însăși Monica Lovinescu.

Dar să citez pasajul cu pricina :

“Nu-i vom lua (lui P. G. - n.m.) neapărat apărarea dacă, în unele momente, se va vorbi despre *ingratitudea* (subl mea) sa. Oricîte decepții vor fi intervenit în relația lui Goma cu Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, acești directori de conștiință neîntrecuți ai vieții noastre culturale și civice din ultimile decenii, ne întristează maniera în care Goma se detașează de ei, uitînd, nu doar caracterul ireversibil «istoric» și acesta, al sprijinului generos de care s-a bucurat din partea lor, dar și dimensiunea majoră a personalității în cauză”. “(...) «Despărțirea» lui Paul Goma de Monica Lovinescu și Virgil Ierunca îmi pare a avea un aspect artificial ca o scenă dintr-un panopticum. E foarte cu putință să fi intervenit unele nemulțumiri personale. Dar nu sînt ele oare supradimensionate ? Oare nu atentează ele la raportul

transpersonal dintre Goma și prietenii care l-au proteguit ? Oare *pedalarea excesivă pe câteva lucruri, totuși, marginale, totuși, minore* (subl. mea) nu-i întunecă vederea ?”

Să nu se creadă că îi pretind cititorului să afle de la mine, din cărțile mele *adevărul* - însă, dacă tot îl atinge, atunci să ia în seamă *împrejurările* care ne-au dus unde am ajuns.

Sarcina lui Grigurcu nu este defel comodă. El ține cu ambele părți și tare ar dori ca acestea să nu fi ajuns până la conflict, iar acum să încerce o reconciliere. Într-o situație ca aceasta “prietenul de la mijloc” poate :

1. Să nu se amestece ;
2. Să se amestece, încercînd să împace părțile, *după ce va fi examinat motivele fiecăreia* ;
3. Să ia partea uneia (nu contează rațiunile) ;
4. În fine, situația lui Grigurcu : el dorește să fie imparțial, vrea să existe, între prietenii săi, numai cânt și armonie, însă când intră în explicarea *motivelor rupturii...*

Grigurcu vorbește (pe urmele altora din jurul Monicăi Lovinescu) de “ingratitude”- desigur, doar a mea ; Grigurcu vorbește de “sprijinul generos”- primit, numai de mine, se înțelege; Grigurcu vorbește de “proteguirea” al cărei unic beneficiar am fost - cum altfel? - eu.

Or cineva care a avut (bună)voința (ca Grigurcu) de a răsfoi **Jurnal**-ul, chiar de nu este de acord cu “adevărurile” autorului, ar trebui să țină seamă și de faptele petrecute, nu să treacă peste contradicții și să (re)formuleze concluzii ca : *proteguire, sprijin generos, (in)gratitude*.

De ce așa ? Iată de ce :

- De pildă : relațiile dintre Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, pe de o parte, pe de altă parte autorul **Jurnal**-ului nu au fost vreodată de subordonare (Domniile-Lor ar fi primii ofensați de o asemenea supoziție - deși recitind verdictul : “Îmi pare rău că l-am cunoscut pe Paul Goma”, mă încearcă îndoiala...). Exact din acest motiv au și durat din 1972 până în 1993 : 21 ani!;

- De pildă : “serviciile” făcute de ei, cele care li se făcuseră, etc. nu aveau cum să modifice natura sentimentelor, deci a relațiilor prietenești - așadar, o noțiune ca : *ingratitude* putea fi folosită de Liiceanu, de Adameșteanu, de Pruteanu, însă nu de Monica Lovinescu, nu de Virgil Ierunca, decât dacă... : ei știind foarte bine pe ce anume se reazemă relația noastră; și, desigur, nu de Grigurcu.

Istoria amănunțită a involuției prieteniei se află scrisă în **Jurnal**; în două din cele trei volume obsesia cronicarului a fost : degradarea legăturilor dintre sine și, cum atât de frumos spune

Grigurcu : “acești directori de conștiință neîntreцуți ai vieții noastre culturale și civice din ultimele decenii”.

Asta ar fi una dintre băgările de seamă: a doua, legată de prima:

“E foarte cu putință să fi intervenit unele nemulțumiri personale. Dar nu sînt ele oare supradimensionate ?(...) Oare pedalarea excesivă pe cîteva lucruri, totuși, marginale, totuși, minore, nu-i întunecă vederea ?”

Ba da, e foarte cu putință - ca acele nemulțumiri personale să fi fost supradimensionate (de Goma) ; în fapt, ele fiind minore, marginale (“totuși”, concede Grigurcu).

Iată, eu fac un efort și cred că ajung a-l înțelege pe Grigurcu: a avut o viață, nu de căine, ci mai rău : de **refugiat** ; din cea mai tandră copilărie, mereu pe drumuri, mereu printre străini (cu atît mai dureroasă înstrăinarea, cu cît se afla printre români). Alungat din Institutul de literatură, în cele din urmă și-a găsit un loc - la *Familia* : dar, vai, bucuria n-a durat : a fost îndepărtat și de acolo - așa a început lungul său exil interior ; dacă mă străduiesc, realizez viața de exilat interior pe care o duce Grigurcu la Târgu-Jiu (“Aicea, printre târg’olteni...”, ar zice un beniuc local). Grigurcu însă nu face vreun efort de transpunere (ce Dumnezeu : dacă Tolstoi “trecea” într-un cal, un basarabean nu se poate pune în pielea altui basarabean ?).

Motivul ruperii relațiilor cu Monica Lovinescu și cu Virgil Ierunca a fost **cartea**. Nici mai mult, dar nici mai puțin.

Separarea nu s-a produs de azi pe mâine, într-un acces de mînie oarbă; pînă la desnodămînt s-au acumulat ceasuri, zile, ani ; gesturi, fapte, cuvinte - mai ales **cuvinte**. Primele semne răuprevestitoare s-au arătat în vara anului 1989. Atunci Monica Lovinescu, *după ce ne-a isterizat pe toți prietenii săi*, temîndu-se de un complot pus la cale de Țepeneag și de Breban (doar împotriva lor, a Monicăi și a lui Virgil, spunea ea) care urmărea să-i îndepărteze de la microfonul Europei libere, fiind ei prea critici față de Ceaușescu. Or, după ce, pe mine, ca de obicei, m-a împins în față, ca să spun lucruri aspre despre Țepeneag, senină, D-sa a început a trata cu același, fără a-mi sufla vreun cuvînt despre “schimbarea tactică” (așa cum fusese convenit). Dacă Grigurcu crede că aici este vorba de *ingratitudea* mea - să creadă ! ;

Odată cu evenimentele din decembrie 89, s-a modificat și tactica Monicăi Lovinescu : firește, din categoria celor “buni” au fost îndepărtați trădătorii caracterizați ca Buzura, Eugen Simion, Valeriu Cristea (chiar Pleșu) - dar nu și Hăulică ; a fost lăsat din brațe Sorescu (de ce abia în luna mai 1990?), dar nu și Blandiana, neostenită călătoare în Occident, mai asiduă decît chiar Merin Călătorete. După ce în vara 89 Monica Lovinescu a introdus-o

clandestin pe Arpagica Nației printre “persecutați” («Are domiciliu obligatoriu!»), în *Convorbiri literare*, nov. 96 a băgat-o prin efracție și în categoria celor avînd “sertare”, așezînd-o, poponete, între Steinhardt și Noica, alături de I.D. Sîrbu ; pentru a-i face ei loc, i-a expulzat (are antrenament - din 1994, de când m-a exclus și din exil, adevărat, în bună companie : Regele Mihai) pe Blaga, pe Mihadaș - și pe mine care, orișicîtuși, până în noiembrie 77 fusesem domiciliat în România și, fatal, aveam câte ceva în sertar, iar din când în când mai eram și arestat (dovadă : de curînd SRI-ul a anunțat că Petru Dumitriu și umila mea persoană pot să-și recupereze manuscrisele *confiscate*). Pe N. Manolescu Monica Lovinescu s-a supărat mai puțin pentru interviul luat lui Iliescu imediat după Marea Mineriadă, cât pentru cronica lui Pruteanu la **Unde scurte I**, în care găinariotul ce nu ajunsese încă nici senator țărănist (acolo i-i locul ! *) , nici, uns de Liiceanu, arheu al nației (și așa !, la o astfel de nație, astfel de arheu !), batjocorise memoria Ecaterinei Bălăcioiu, moartă la Văcărești, aruncată în groapa comună (d-ta ai avut fericirea, onoarea s-o cunoști, dragă Grigurcu, în toamna lui 54). Rezultatul : eu mă supăr pe Manolescu, mă supăr pe Pruteanu - dar ce face Monica Lovinescu, fiica mamei, ofensata, rănită, victima ? Se împacă și cu Manolescu și cu Pruteanu ! Dacă găsești în asta *ingratitudea mea* - găsește-o !

În fine, am ajuns la Liiceanu. El este pârghia care a dat peste cap prietenia noastră.

Reamintesc, fiindcă ai luat drept “excesivă pedalarea pe câteva lucruri”: nu câteva, ci **un singur “lucru”**:

Distrugerea volumului de mărturii Culoarea curcubeului - abia scos în librării, retras de pe piață, depozitat (în vara lui 90, imediat după apariție), iar după doi ani trimis la topit.

Spuneam mai sus că nu ai făcut nici un efort să te transpui în situația mea :

- vasăzică debutez în periodice (*Luceafărul* lui Barbu) în decembrie 1966 - la vârsta de 31 ani ; editorial, în 68 (la 33 ani), însă atât : volumașul **Camera de alături** constituind singura mea... operă, fiindcă *în 70, în primăvară, am fost interzis - interzis am rămas două decenii* ;

- re-debutez în țara și a mea, în limba în care nu am încetat a scrie, la vârsta de 55 ani, în iunie 1990 - cu volumul **Culorile** (sic) **curcubeului**, scos la Humanitas ;

- aflu, încă din iulie-august că “ceva necurat” se întîmplă cu acest *volum de debut* ; în toamnă îl întreb pe Liiceanu, el mă asigură că totul merge bine, că or fi doar deficiențe de distribuție...;

- după un an (1991), Liiceanu îmi refuză volumele (*de el*

comandate) **Scrisori întredeschise și Butelii aruncate în mare** (articole, 1.000 pagini), motivînd că nu are hîrtie ; tot atunci aflu adevărul : Liiceanu retrăsese de pe piață **Culoarea...**; re-întrebat, răspunde, ofensat, că îl calomniez : cum să-mi facă el mie una ca asta ?;

- în 1992 aflu, din presa românească : Liiceanu a trimis la topit (la Bușteni) *tiraje nevîndute* (subl. mea) din Cioran, Ierunca, Goma (la care se precizează titlul distrus : **Culoarea curcubeului**) ;

Care a fost atitudinea celor care ar fi meritat numai gratitudinea mea ? Din discuțiile (telefonice) am aflat de la Monica Lovinescu :

1. Gabriel nu a putut face una ca asta - comentariul meu : așa, neputînd, Gabriel a făcut-o (Dumnezeu să te ferească de ‘putințele neputinciosului !);

2. Gabriel a trimis la topit și Cioran și Ierunca - să mă simt flatat de companie! - comentariu: lui Cioran și lui Ierunca, Liiceanu le-a distrus exemplare din a treia, din a cincea ediție - mie din prima, abia scoasă la vânzare ;

3. Dacă mai continuu să spun în dreapta și-n stînga că Gabriel mi-a distrus o carte, îl calomniez pe el, arunc o umbră asupra editurii Humanitas, fac un rău “celor buni”, iar după ce mă așez lângă V.C. Tudor, risc să nu mai găsesc editor în România - fără comentariu ;

4. (după ce Liviu Antonesei a publicat în *Timpul* scrisoarea în care mă plîngeam de faptul că doi prieteni, doi colegi, deveniți editori - Liiceanu și Sorescu - care îmi solicitaseră “volume de publicat” - mi-au distrus câte o carte, primul **Culoarea curcubeului**, al doilea **Gardă inversă**), Monica Lovinescu :

«Ai făcut o mare greșală, calomniindu-l pe Liiceanu».

Dacă și aici vezi *ingratitude* din partea mea - mă dau bătut - însă nu înainte de a-mi explica ce este aceea o *calomnie*.

Nu de alta, însă, în octombrie 1996 , întîlnită la un colocviu despre Basarabia, (?), Gabriela Adameșteanu a admis că “atunci” (în 1992), avusesem dreptate : Liiceanu îmi trimisese la topit *cartea* **Culoarea curcubeului**, fără să o fi distribuit. Întrebată cum de “atunci” ei (Monica, Virgil, ea) nu numai că negaseră fapta editorului preferat, dar pe mine, victimă, mă trataseră de calomniator - Gabriela a răspuns că da, băi, dar să-i înțeleg și pe ei, că erau în campanie electorală (!) și Monica fusese de părere că nu-i momentul ca Liiceanu să recunoască: asta ar fi făcut rău opoziției, care trebuia să câștige...

Dragă Grigurcu,

Firește, nu-ți cer să te declari neapărat de partea mea - fiindcă nu sânt deținătorul adevărului absolut. Cer însă - și am acest drept : cine judecă este obligat să o facă după dreptate, aplecându-se și asupra argumentele celeilalte părți.

Dacă te-ai fi mărginit la a deplora despărțirile, m-aș fi asociat - ai constatat din **Jurnal** : m-am rupt de monici cu durere, cu suferință, după îndelungi ezitări.

D-ta însă nu ai găsit nimic de spus despre *cartea distrusă de oameni de carte (Liiceanu, Sorescu), cu complicitatea activă și dezinformatoare a unor oameni de carte (Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Gabriela Adameșteanu)*. Nici despre (cel puțin) imprudenta declarație, la telefon - și pe necitite :

“Regret că l-am cunoscut pe Goma”.

Am mai spus, repet: mie nu-mi pare rău că am cunoscut-o pe Monica Lovinescu. Nu-mi pare rău că i-am cunoscut pe Liiceanu, pe Pleșu, pe Sorescu, pe Manolescu, pe Adameșteanu, pe Valeriu Cristea. Nu, nu...

Am altă opinie despre “gratitudine”: când am ocazia, scriu, riscând să mă repet, cât, cum datorez Monicăi Lovinescu și lui Virgil Ierunca : Pentru mine prezența grațitudinii nu condiționează absența adevărului - așa cum condiționase Monica Lovinescu prezența Domniei Sale la Colocviul despre Exil din 1994 de absența mea.

Acestea fiind spuse, te salut cu prietenie,
Paul Goma

*) În 1997, Pruteanu ‘migrase spre (doar) țărâniști.

*

CĂTRE COMPATRIOȚI

2 octombrie 1997

În această vară s-au împlinit 57 ani de la Cedarea Basarabiei, a Bucovinei de Nord și a Ținutului Herței (în 26 iunie 1940) tragedie ce a aruncat pe drumurile exilului-în-proprie țară o jumătate de milion de români, ceilalți, aproape trei milioane fiind abandonați Monstrului de la Răsărit ; în această vară s-au împlinit 53 de ani de la 23 august (1944) care a azvârlit restul de 17 milioane de români în gura Monstrului URSS (din care Ucraina făcea parte integrantă).

În 10 noiembrie se vor împlini 8 (opt ani !) de la Căderea

Zidului Berlinului : România, “țara cea mai anticomunistă” a avut nevoie de 7 (șapte) ani, ca se despartă de comuniști - în fine, așa umblă vorba... ; în 17 noiembrie se va împlini anul de când Iliescu și comuniștii-securiștii săi au căzut, iar în locul lui a fost ales Constantinescu, din opoziția democratică.

După atâta amar de timp nu s-au deschis arhivele Securității - ca, de pildă, în cea mai obedientă elevă a NKVD-KGB : STASI din fosta RDG.

Noi, Românii supraviețuitori ai tentativei de nimicire și a comunității noastre - două decenii sub ocupație sovietică, alte două și jumătate sub ocupația comuniștilor băștinași - *dar mereu păziți și chinuiți de Securitate, una și aceeași* - atragem atenția actualilor conducători ai României :

- avem dreptul imprescriptibil de a cunoaște *adevăru*l de sub comunism;

- avem dreptul imprescriptibil de a afla - în sfârșit - **motivele** pentru care au suferit bunicii, părinții, frații, surorile, noi înșine și copiii noștri - sub regimul comunist, deci de a ne cunoaște **DOSARELE DE SECURITATE**, fără restricții, fără “revizui”;

Trebuie să aflăm, în sfârșit, dacă noi și ai noștri am suferit persecuții *doar* politice din motive pur ideologice (declasare socială, profesională, cetățenească ; domiciliu obligatoriu, deportare, închisoare - moarte), ori și pricini omenești (dar cât de detestabile !) : invidie, gelozie, dorință de a parveni pe spinarea altuia - sau în urma șantajului exercitat de Securitate : «Torni și bagi pe altul la apă - ori intri tu la apă !» ;

Este ciudată - ba de-a dreptul suspectă - rezistența celor ce nu sunt de acord cu deschiderea dosarelor : «Ca să nu se provoace răz bunări». Răz bunări - împotriva cui? Nu cumva împotriva celor care, acum, se arată grijulii cu eventualele “victime” ale... “violentei” violențelor vreme de o jumătate de veac? Vasăzică sunt protejați turnătorii - turnații, fiindcă tot s-au obișnuit cu suferința, să sufere, în continuare (dacă mai trăiesc, de pe urma turnătorilor!);

Este inadmisibilă invocarea “iertării creștine” din partea celor ce până mai ieri, ca vajnici activiști, adunători de cotizații, combăteau voios “misticismul”, iar azi își fac cruce, la televizor,/ de parc-ar prinde muște cu-un picior - și acela de lemn.

Nu poate exista iertare pentru cei care nu și-au recunoscut păcatele ; pentru cei care nu au cerut-o.

Iertarea este o chestiune între noi, Românii, în nici un caz una “de-stat”.

Dacă până la 17 noiembrie 1996 banda de comuniști și

securiști ai lui Iliescu (în frunte cu sinistrul Măgureanu), ținea cu dinții de “secretul de stat” - în schimb, se folosea de odioasa Carte Albă a Securității - după această dată în fruntea României se află un președinte care nu are vreo legătură cu Securitatea (nici cu Măgureanu) ; un guvern alcătuit în majoritate de ne-comuniști, ba chiar din foști deținuți politici. Așadar nu vedem rațiunile pentru care Românii sunt, în continuare, împiedecați de a afla - în sfârșit! - CINE A TRAS ÎN EI.

Cerem să se decidă imediatul ACCES LA **DOSARELE DE SECURITATE** a tuturor Românilor care au suferit (ei și ai lor) de pe urma Securității pusă în slujba Rușilor, apoi în slujba creaturii sistemului comunist sovietic, Ceaușescu.

Refuzul ori tergiversarea vor fi considerate de noi, victime ale comunismului un semn de vinovăție, de complicitate cu Securitatea a celor ce dețin puterea în România.

O bună ocazie pentru Momentul Adevărului (deschiderea dosarelor) :

17 noiembrie 1997, o zi de Luni.

Suntem convinși că de această dată, într-o problemă esențială pentru o comunitate ce tinde să devină popor, vom avea câștig de cauză.

*

JURNALUL LUI SEBASTIAN

Paris, 7 octombrie 1997

Împrejurări diverse au făcut să am în mână **Jurnal-ul** lui Mihail Sebastian abia la un an după apariție. Însă amânarea lecturii n-a avut doar părți rele : răgazul mi-a îngăduit să citesc o sumă de recenzii, cronici, dezbateri ; mi-a permis să aflu că sânt pus pe coloana a doua (la colțul măgarilor, vorba lui Buduca) iar **Jurnal-ul** meu considerat : “inoportun”, “rău”, “resentimentar”, “calomnios la adresa unor contemporani iluștri”, ba de-a dreptul: “mincinos” - firește, în raport cu cel exemplar de adevărat, strălucitor de credibil, orbitor de creștinește-iertătoriu, al lui Sebastian.

Nu sânt primul care să declar cu mâna pe inimă : **Jurnal-ul** lui Sebastian m-a încântat, m-a desfătat ; l-am citit suferitor, jubilat - și mult participator. Cu toate acestea (sau chiar din pricina aceasta) nu m-a surprins: amănuntele (cu excepția, firește,

a celor intime) îmi sunt cunoscute, sunt de parcă ar fi ale mele, chiar dacă între noi (biografic) se află treizeci de ani de... singurătate în hăituială. Fiindcă persoanele devenite personalități despre care scrie Sebastian sunt *aceleași* persoane devenite personalități, trei decenii mai târziu (cum observau Liviu Antonesei și Dan Petrescu) ; cu altă mască ; sub altă identitate - în fine: pseudonim literar.

Pe Sebastian l-au chinuit, hăituit, batjocorit, alungat de la inima lor, nu Zelea Codreanu și nu A. C. Cuza, nici Antonescu - ci magul Nae Ionescu, ci neasemuitul Mircea Eliade, ci nemai-pomenitul Camil Petrescu, ci sfântul Mircea Vulcănescu ; pe mine nu m-au îngenunchiat securiștii lui Drăghici, ai lui Pleșiță - nici Popescu-Dumnezeu, nici chiar Ceaușeștii ; pe mine m-au palmuit colegii Dinescu, Doinaș, Blandiana, Manolescu, Pleșu ; mi-au distrus cărți prietenii Liiceanu, Sorescu ; mi-au blocat și înmormântat cărți nedușmani ca Viorica Oancea și Marian Papahagi, iar când mi-a apărut (în sfârșit !) **Jurnal-ul**, au organizat campanii în stilul *Săptămînii* barbiste și al *Luceafărului* unghenist - cine? *România literară* a lui Manolescu, 22 al Gabrielei Adameșteanu - ambele pilotate de Monica Lovinescu și de Virgil Ierunca - prieteni de-o viață.

Societatea românească l-a ținut pe Mihail Sebastian (cel mai român dintre evrei) la distanță ; la gard - ca *străin* (iar Evreii l-au tratat de renegat !); deci : potențial dușman ; societatea românească, la patru decenii distanță (de parcă nici n-ar fi trecut peste toți tăvălugul comunist), mi-a pus palmele în piept și m-a menținut la... ne-aproape, la gard, ca *înstrăinat* - nuanță ! - deci obiectiv : dușman, drept care m-a expulzat - din Uniunea Scriitorilor ; din țară; din literatură ; din exil.

La Sebastian neromânismul se chema : iudaitate ; la mine... cum să-i zic? - îi zic : basarabenitate - cu un termen inventat de un critic literar francez, în legătură cu volumul **Arta reFugii**.

Chiar de n-ar fi trecut pe-aici Liiceanu, confiscatorul, și nu doar al drepturilor asupra scriitorilor români vii și morți, ci și al unor termeni întorși pe dos, în timp ce oglinda era orientată spre alții - ca în **Apelul către lichele**; ca în afirmația interogativ-uimitivă : «De ce sunt monarhist ?» - deși adevărata ar fi fost : «De când am devenit, oportun, monarhist ? - nici măcar de la 22 decembrie 89...») ; ca în ungerea unui găinar ca Pruteanu drept : “arheu al nației”- de aici nu mai era decât un pas până la a declara fără tresărire, fără roșire (cu nesimțire): “Sebastian - mon frère”...!

Chiar așa ? Chiar așa. La Porțile Dâmboviței orice e posibil. Cu cât nesimțitorismele sunt mai groase, mai neobrăzoase, cu

atât mai ușor trec drept dovezi de inteligență, de bună-creștere, în fața românului analfabetizat.

De n-ar fi trecut și pe-aici Liiceanu (prevăd că azi-mâine cel-mai-tânăr-filosof-la-român are să rostească, și mai transportat, că Arcul de Triumf i-i unchi - cine să-l pună la locu-i : valetul D.C. Mihăiescu ?; vechilul Buduca ?, argatul tovarăsei Costache de la Casa Scînteii, răspunzînd la numele : Ștefănescu? - sau poate fetele de ambe sexe de la 22 ?) - tot nu mi-aș fi declarat frățietatea cu Sebastian.

Întâi, am mai spus-o : dacă aș rosti adevărul (că mă leagă de Sebastian un sentiment fratern - întru expulzarea din românia), m-aș trezi frate și cu Liiceanu ! (nici chiar așa n-am ajuns) ; apoi la vârsta și la experiența mea, pot admira, prețui un om, o carte, dar nu pot fi frate nici în glumă decât cu mine însumi.

Însă neînrudirea (freritatea liiceană în pană de obiective ale flatărilor sale fără frontieră) nu mă împiedecă să găsesc **Jurnalul** lui Mihail Sebastian o carte de excepție. Diaristul însuși scria că un op ca **Istoria literaturii...** a lui Călinescu (în care era maltratată) se scrie o dată la 40 ani - același lucru sunt tentat să spun despre *cartea* lui.

Firește, m-au interesat în Jurnal-ul lui Sebastian informațiile propriu-zise despre “breaslă” și despre individualitățile ce o alcătuiau ; directorii de conștiință de atunci : strămoșii noștri, nu?, maestrii, corifeii, modelele noastre - și, negreșit, “răutatea” cu care Sebastian îi... înjură - termen în circulație și pe vremea aceea. Dacă i-aș aplica lui Sebastian criteriile cantitative («câte personalități-persoane sunt înjurate - din totalul de?...»), aplicat mie, chiar de comentatorii favorabili, “rezultatul” ar fi...

“Cei buni” din Sebastian sunt - în afară de mamă, tată, frați, bunici, unchi, mătuși : Blecher, Al. Rosetti, N. M. Condiescu, Emil Gulian, Eugen Ionescu, Bibestii (trei : Antoine, Elisabeth, Martha) și...

Și cam atât. Opt persoane - mari și late, într-o viață de om. Bine, mai punem de la noi două, să dea zece : nu strică să dregem busuiocul statistic al trecutului de glorie.

Protestatanții breslași contemporani mie vor trece, alegru, peste contradicție la alt reproș:

Sebastian și-a publicat (sic) **Jurnalul** după cincizeci de ani de la moarte (re-sic), pe când acest Goma ne înjură, ne bălăcărește pe noi, cei în viață, pe noi, cei de față...

Voi reveni la această obiecție - de căpătâi, cum altfel, mai ales că e formulată de... autori de jurnale (tot contemporane!), de amintiri, de “confesiuni violente” : Țepeneag, Breban, Zăciu,

deloc tandri cu ai lor contemporani... - deocamdată rămânem pe terenul cifrelor :

Așadar, la Sebastian am găsit 8 (opt) personaje “pozitive”; cele “negative”, cu toatele, erau încă de pe atunci în fruntea “spiritualității românești”. Le pomenim pe acestea din urmă în ordinea în care se află consemnate în **Jurnal** : Nae Ionescu, Mircea Eliade, Camil Petrescu, Ralea, Cioran, Barbu, Rebreanu, Mircea Vulcănescu, Eftimiu, Macovescu, Zaharia Stancu, Al. Graur...- floarea inteligenței, nu ?

Aceștia alcătuiesc doar (o parte dintre) bărbați(i) - dar femeile ? Le vom trece sub tăcere : nici Sebastian, în momentul în care le așternea pe hârtie numele întreg și faptele așîșderi, nu se gândea să le facă publice.

Dar să ținem minte acest “amănunt”- nu pentru a-i face vreun reproș lui Sebastian, doamne-fereste, ci pentru a le atrage atenția indignaților investmânați în costume din tablă galvanizată - de tipul Zaciu: Goma-cel-rău nu a scris în jurnalul său nici măcar cu inițiale numele femeilor cu care s-a culcat ; el, Zaciu, în jurnalul publicat, da. Or iată-l pe Profesorul clujean sufocîndu-se de indignare și tratînd “fapta” lui Goma (de a o fi pomenit pe Geta Dimisianu, se înțelege : într-un context dincolo de bine și de sex) drept “sminkeală” în sens biblic ; cum ar veni : nebuneală...

Nici o pagubă : de când e lumea lume cei ce spun adevărul în față sunt tratați de nebuni.

Așadar există **Jurnal**-ul lui Sebastian ca mărturie despre vremea lui. Dar bineînțeles că *mărturia lui Sebastian este profund subiectivă - să fie oare și neadevărată ?* La această întrebare Liiceanu, Pleșu, Pruteanu, D.C. Mihăilescu, Manolescu, Buduca, Monica Lovinescu, Ștefănescu, Ornea, Zaciu, Breban, Țepeneag și alți “înjurați” (fiindcă am scris și am publicat *adevărul subiectiv* despre breasla lor și despre breslașii de ei) au răspuns că... *Sebastian, spre deosebire de Goma, a scris adevărul !*

A, dacă Goma ar fi respectat “legea nescrisă a jurnalului”, aceea de a și-l publica după 50 ani, *atunci*, da, ar fi spus și el adevărul... - însă pentru că li-l aruncă în obraz, *acum*, pentru că spală în piața mare izmenele căcate ale intelectualității daco-române - hotărît : este un mincinos, un calomniator - și un nebun.

Dacă negatorii acceptă că, spre deosebire de mine, Sebastian spune adevărul, atunci am dreptul să întreb :

«Din care lume venim? Cine și cum ne erau înaintașii? Cine erau ei, în afara “operei” (pe aceea le-o cunoaștem : e mare!, chiar foarte-mare!), cum se purtau față de Puterea de atunci? Dar față de colegi, față de prieteni?»

Oricâți bemoli am pune la cheie (cert : jurnalul intim este

expresia unei subiectivități deformatoare ; desigur : diaristul în chestiune este un evreu printre ne-evrei ; fără îndoială : Sebastian fusese respins de evrei, atras de ultranaționaliști, fatal : antisemiți - de aici starea lui de masochist, de jupuit de viu), “ceva-ceva” tot este adevărat.

De acord : exagerează («N-o fi fost chiar așa !»), dar subiectivul, evreul, masochistul *Sebastian exagerează adevăruri, nu minciuni*. Să vedem cum arată, în **Jurnal**-ul său persoane-personaje-personalități, prin “operă” : piscuri ale literaturii române :

Camil Petrescu

De-abia ne obișnuisem cu cele spuse despre el de E. Lovinescu, în **Agende**-le publicate în 1993. De ce ne-am mira, de ce am face pe indignații, atunci când Sebastian relatează dialogul avut în legătură cu faptul că evreii începuseră a fi bătuți pe stradă, la tribunal, de “studenți” - și astfel trecut în **Jurnal**, la data de 25 iunie 1936 - pag. 67:

“Ieșind de la Capșa, am făcut câțiva pași pe stradă și mi-a explicat din nou atitudinea față de ultimele bătăi antisemite.

“- E regretabil, dragă, dar tot ovreii poartă răspunderea.

“- De ce, Camil ?

“- Pentru că sunt prea mulți.

“- Dar ungurii nu sunt și mai mulți ?

“- Poate, dar cel puțin sunt masați la un loc, în aceeași regiune.

“(N-am înțeles argumentul, dar n-am vrut să insist. La ce bun să reeditez lunga mea convorbire cu el, din ianuarie 1934. Sunt edificat asupra lui - și tot ce poate face este să mă deprime, în nici un caz să mă surprindă).

“În continuare mi-a spus :

“- Dragă, ovreii provoacă. Au o atitudine echivocă. Se amestecă în lucruri care nu-i privesc. Sunt prea naționaliști.

“- Ar trebui să te decizi, Camil. Sunt naționaliști sau sunt comuniști ?

“- Ei, știi că-mi plac ? Suntem între noi, dragă și mă mir că mai pui astfel de întrebări. Comunismul ce altceva este decât imperialismul evreilor ?

“Spune asta Camil Petrescu. Camil Petrescu este una din cele mai frumoase inteligențe din România.”

Atenție : Sebastian a folosit, în **Jurnal**, semne ale dialogului (ca un dramaturg ce era). Eu nu sânt dramaturg și nu sânt Sebastian - se vede că din acest motiv Țepeneag, Breban, Al. George, Zăciu, Manolescu, Balotă contestă adevărul unor discuții relatate dialogat în **Jurnal**-ul meu : fiindcă le sânt contemporan?

Ori pentru că “adevărul deranjează” ? (ca pe Ierunca cel care explică, râzînd, că în **Jurnal**-ul lui Goma, numai “alo”-urile sunt autentice... Bine și atîta).

Mai departe : 6 nov. ‘36 - pag. 94 :

“Vorbeam despre literatura românească. Am reținut fără zâmbet declarația lui :

“- Dragă Sebastian, un singur scriitor este astăzi capabil să dea un roman mare - și acela sunt eu”.

În 5 dec. ‘37 - pag. 132 :

“- Nici Reinhardt, nici Stanislavski, nimeni, nici un regizor n-a putut face descoperirile mele în teatru. Sunt cel mai mare regizor, pentru că am, pentru asta și o profundă cunoaștere a textului și o extraordinară cultură filozofică și o sensibilitate nervoasă extraordinară...”

În fine, 28 martie ‘41 - pag. 319 :

“Camil Petrescu se vaieță că probabil lui nu i se va da nici una din casele luate de la evrei.

“- Mie nu mi se dă niciodată nimic - spune el descurajat.

“- Ei bine, de astă dată - răspund eu - chiar dacă ți s-ar da, sunt convins că n-ai primi !

“- *Să nu primesc ? De ce să nu primesc ?* (subl. mea, P.G.).

“Vorbea cu atîta liniște, încât am înțeles nu numai că nu vedea nici un motiv să nu-și însușească o casă care nu-i aparține, confiscată de la un evreu, dar că așteaptă să i se dea o asemenea casă și că va fi pentru el o deziluzie dacă nu i se va da”.

Ca să nu se piardă, explic, aici, sublinierea : în octombrie 1990, la Aix-en-Provence, l-am întrebat pe Doinaș, cum de nu protestase și el împotriva mineriadei din 13-15 iunie același an. Mi-a răspuns :

«*Să protestez ? De ce să protestez ?*»

Nae Ionescu

Sunt cunoscute relațiile sado-masochiste ale autorului romanului **De două mii de ani** cu prefătorul. Cîteva notații din **Jurnal**:

În 17 mart. ‘35 - pag. 21 :

“Am călătorit cu Nae Ionescu. Se ducea să ție o conferință la Galați.

“Nae a dat o șuetă politică teribilă. El a pornit mișcarea lui Vaida. (Acum zece zile mă asigura de exact contrariul)(...) Recunoaște că în fapt, «*numerus valahicus*» e o platformă de agitație, în nici un caz un program (...).

“Ce m-a deprimat puțin pentru Nae a fost tonul cu care povestea totul. Combinard, șmecher, «*teribil*». Ce i-a spus el lui

Averescu, cum l-a tras pe sfoară pe George Brătianu, cum s-a răfuit la Braşov cu Vaida:

“- L-am pus cu curul pe gheaţă.

“Hotărât, îl prefer în sala de curs.

“(…) Cît poate fi de cabotin omul ăsta ! Într-un ceas a povestit tot ce ştiam de la el : cum a trăit revoluţia de la München, cum le făcea discursurile miniştrilor revoluţionari, cum revoluţia a încetat o dată cu fabrica de bani de la Dachau (...) a trecut la Beck, la Varşovia (...), lui Karl Radek i-a explicat că succesorul lui Stalin va fi Gengis Khan. (...)”

“- Dar pe Hitler îl cunoaşteţi personal ?

“Întrebarea unuia din colonei (...). Ştiam bine că nu-l văzuse niciodată (...)”

“- Da, l-am văzut. Mare om politic, domnule ! Vezi dumneata, Troţki care e enorm de deştept şi Stalin care e un prost...

(...)“Avea aerul pe care, acum 15 ani, trebuie că-l avea la Capşa, dînd şuete. Tînăr e acest scump Nae Ionescu.”

În 30 mart. ‘35 - pag. 22 :

“Lecţia de ieri a lui Nae a fost sufocantă. Gardism de Fier pur şi simplu - fără nuanţe, fără complicaţii, fără scuze.(...) Aş fi vrut să-i spun ce monstruoase contraziceri cu sine însuşi debitează, dar era grăbit (...)”

“Şi ce e mai deprimant e că toate teoriile astea pornesc de la un vulgar calcul politic. Sunt convins că, dacă ieri a vorbit aşa - cu atâtea aluzii politice şi atât de penibil hitlerist, a fost pentru că, în primul rând, printre ascultători, se afla un gardist de Fier în costum naţional. Simţeam că vorbeşte pentru el.”

În 14 mart. ‘35 - pag. 46 :

“Tudor Vianu mi-a făcut într-un sfert de ceas procesul lui Nae Ionescu (...) Îi contestă orice originalitate. Îl crede un reprezentant al lui Spengler şi al încă vreo cîtorva nemţi actuali, pe care i-a utilizat din timp, fără să indice sursele.

“Se poate. Nu ştiu. Dar e ceva demoniac în Nae - şi nu pot crede că omul ăsta poate fi anulat printr-o critică universitară”.

În 14 mai ‘36 - pag. 57 :

“Citesc - nu ştiu de ce cu atîta întîrziere, căci o aveam de mult în bibliotecă **Années décisives** de Oswald Spengler. Surpriza de a găsi fraze întregi, formule, idei, paradoxe din cursul lui Nae. Tot cursul lui de anul trecut (politică internă şi externă, pace, război, definiţia naţiunii) toate «loviturile» lui (Singapor, Franţa care moare, Rusia putere asiatică, Anglia în lichidare) totul e în Spengler cu o înmărmuritoare asemănare de termeni.

“Şi încă n-am terminat. Alaltăieri, la Braşov, la procesul

studentilor gardisti, Nae a declarat (i-am citit depozitia în ziare) că nu orice asasinat e interzis de religie și că deci în mod firesc studentimea se solidarizează cu asininii lui Duca.

În 27 mai '37 - pag. 59 :

“Recitesc întâmplător câteva capitole din **Două mii de ani** (vechiul meu obicei de a scoate la întâmplare o carte din dulap și de a rămîne pe urmă un ceas ca s-o răsfoiesc). Sunt unele lucruri pe care le uitasem complect. Am avut o adevărată surpriză. Cu excepția câtorva pasaje, care au un prea accentuat aer evreu, restul mi se pare excepțional. Nu știam, nu mă așteptam. Aș fi foarte bucuros să retipăresc într-o zi cartea asta, fără prefața lui Nae și fără nici o explicație din partea mea.”

La 15 iun. '36 - pag. 64.

“Dragoș P(rotopopescu) care mă crede încă în intimitatea lui Nae, mi-a spus (...) :

“- Ce e cu Nae ? (...) S-a cam ars la nemți. L-au lucrat. Am auzit dintr-o sursă foarte bună că Sân-Giorgiu a dus la Berlin scrisoarea lui Nae către Blank și că arătat-o acolo la diverși miniștri. (...) se pare că a fost însărcinat de Rege să facă treaba asta, iar Regele, care deține originalul scrisorii, i l-a dat lui... Sân-Giorgiu, pentru a-l arăta nemților...”

Marietta Sadova

La 22 oct. '36 - pag. 91 :

“Mircea mi-a dat aseară (am mâncat la el) detalii amuzante despre ceaiul de ieri de la Polihroniade. Era și Zelea Codreanu de față, căruia toți îi spuneau «Căpitane». Marietta Sadova venise cu cartea lui Codreanu și i-a cerut un autograf.

“- Cum e numele d-tale ? a întrebat el.

“- Marietta Sadova - a răspuns ea sigură și pentru că el nu părea edificat, a adăugat : De la Teatrul Național.

“- Doamnă sau domnișoară ? a cerut el mai departe explicații, întocmai cum facem noi de Ziua Cărții.

“Cred că a fost o mică lovitură pentru biata Marițica - ceea ce totuși n-a împiedecat-o (spune tot Mircea) să-l privească și să-l asculte tot timpul pe «Căpitan» cu un zîmbet extatic. E dealtfel zîmbetul extatic cu care-l privește pe Aristide Blank. Pot spune că Marietta e ipocrită ? Nu. Dar e un curios dozaj de simț practic acerb și de sinceritate generoasă.

“(...) Haig (Acterian) i-a dus «Căpitanului» întreaga lui operă (versuri, eseuri) și i-a oferit-o cu dedicație. După plecarea lui Codreanu, Marietta și Haig au declarat într-un glas că au trăit o zi formidabilă. «Colosală» cred că a fost termenul lor exact.

“În 1932 Haig era comunist.”

La 16 dec. '36 - pag. 101 :

“Aseară la Vișoieni, Marietta reclama interzicerea prin lege a tuturor filmelor străine.

“- Să se vorbească românește ! cerea ea cu oarecare violență.

“(...) Biata fată, simte că sub regimul ăsta nu mai are nimic de așteptat. Este loc pentru o Leni Riefenstahl a statului zelea-codrenist. Marietta candidează.”

Barbu

În 9 iul. '42 - pag. 460 :

“Aseară, la Capșa. Intrasem să-l iau pe Rosetti (...). La o masă imediat alăturată, Ion Barbu și Onicescu. Aveau, înaintea lor desfăcute larg, ziarele de seară. Barbu, urmărind o hartă a frontului din Africa, era foarte deziluzionat de oprirea lui Rommel. Onicescu îi dădea curaj:

“- Un piston, oricât de puternic ar fi, după ce lovește, are un recul. Oprirea la El Alamein e un recul.

“Barbu nu părea cu totul remontat.

“- Și pe urmă - continuă Onicescu - nu vezi ce s-a petrecut la Nord ? Au distrus un convoi american de 50 vase.

“- Radical ! strigă Barbu și, într-adevăr, fața i se luminează.

“Mă amuzau amândoi foarte mult. Erau ca doi jidani făcând strategie la cafenea - cu aceleași temeri, cu aceleași entuziasme - numai că de cealaltă parte a baricadei.

În 8 sept. '44 - pag. 562 :

“Întâlnire pe stradă cu Ion Barbu. Sunt 6-7 ani de când nu mă mai salută. Sunt 6-7 ani de când, pur și simplu, nu mă mai cunoaște. Dar astăzi s-a repezit la mine, a deschis larg brațele, mi-a întins mâna cu efuziune.

“- Ați avut dreptate ! strigă spre Carandino și spre mine.

“(Ați tot. «Ați avut dreptate», ca și cum ar fi fost vorba de o partidă de șah, o partidă de table, la care el mizase prost.)

“Dar adaugă, cu melancolie, cu regret :

“- Au făcut prea mari greșeli. Hitler s-a dovedit un diletant. Nu trebuia să-l lase la comandă. Dacă nu l-ar fi schimbat pe Brauchitsch...”

Rebreanu

În 4 ian. '43 - pag. 492 :

“Începînd de azi, evreii au nu 50, ci 100 de grame de pîine mai puțin decît creștinii. Patru din zece rații zilnice ne sunt suprimate.

“Rebreanu pregătește, la Național, **Shylock**. Camil Petrescu (...) l-a întrebat dacă pasajul revoltei lui Shylock împotriva urei

antisemite (...) nu va fi dificil de jucat în împrejurările de azi.

“- Nu, răspunde Rebreanu, nu, că-i dăm o interpretare antisemită.

“- Și, adaugă Camil, asta a scris **Ițic Strul dezertor.**”

În 11 oct. '43 - pag. 527 :

“Joi seara, la Rebreanu (...). Am ezitat mult să mă duc - și am fost pe urmă furios că totuși m-am dus. N-ar fi trebuit. Pe Rebreanu e mai bine să-l întâlnesc după război. Acum n-am ce să-i spun. Mai ales la el acasă. E o slăbiciune, o indiferență, o nepăsare care anunță de pe acum toate uitările, toate compromisurile.

“Mă voi întoarce la oamenii ăștia ? Războiul va fi trecut fără să rupă nimic ? Fără să aducă între viața mea «dinainte» și cea de «mîine» nimic irevocabil, nimic ireductibil ?”

Vulcănescu

În 24 iunie '41 - pag. 350 :

“Am telefonat ieri lui Mircea Vulcănescu. Voiam să-l întreb despre aceste arestări. Vor continua ? S-ar putea să mă vizeze și pe mine ? E adevărat (așa cum mi s-a spus de acum vreo zece zile) că simplul fapt de a fi evreu și de a fi făcut parte cîndva dintr-o asociație de presă constituie un motiv ? Mi-a răspuns la telefon scurt, răstit, fără să-mi fi spus bună-ziua : «Ei, ce-i ?» Se înțelege, nu mai «era» nimic.

Cioran

În 2 ian. '41 - pag. 286 :

“Îl întâlnesc azi-dimineață pe Cioran pe stradă. E radios.

“- M-au numit.

“A fost numit atașat cultural la Paris.

“- Înțelegi - zice - dacă nu mă numeau, dacă rămîneam pe loc, trebuia să mă duc la concentrare. Primisem ordinul de concentrare chiar azi. Nu m-aș fi prezentat cu nici un preț. Dar așa, totul s-a rezolvat. Înțelegi ?

“Sigur că înțeleg, dragă Cioran. Nu vreau să fiu rău cu el (Și mai ales nu aici - la ce-ar servi ?). E un caz interesant. E chiar mai mult decît un caz : e un om interesant, remarcabil de inteligent, fără prejudecăți și cu o dublă doză de cinism și lașitate, amuzant reunite.”

În 25 ian. '41 (după rebeliune) - pag. 294 :

“Cioran îi spunea ieri lui Bellu (Silber) că «Legiunea se șterge la cur cu țara asta». Cam același lucru îmi spunea Mircea în momentul represiunii Călinescu : «România nu merită o mișcare legionară». Pe vreme aceea nimic nu-l satisfăcea decît

disparația totală a țării”.

În 12 feb. '41 - pag. 306 :

“Cioran, cu toată rebeliunea la care a luat parte, își păstrează locul de atașat cultural la Paris pe care i l-a dat Sima câteva zile înainte de cădere. Noul regim îi va aduce un spor de salariu. Pleacă peste câteva zile. Ei, așa da revoluție !”

Eliade

La 27 nov. '35 - pag. 40 :

“Când suntem în doi, ne înțelegem încă destul de bine. În public însă, poziția lui de dreapta devine extremă și categorică. Mi-a spus cu nu știu ce agresivitate directă, o pură enormitate : «toți marii creatori sunt de dreapta». Pur și simplu.

“Dar nu voi lăsa ca asemenea disensiuni să umbrească nici măcar cu o impresie dragostea mea pentru el. Voi încerca pe viitor să evit «controverse politice» cu el”.

La 25 sept. '36 - pag. 85 :

“Aseară Mircea a izbucnit deodată, în mijlocul unei conversații destul de potolite despre politica externă și despre Titulescu, ridicând deodată glasul, cu acea teribilă violență cu care mă surprinde uneori :

“- Titulescu ? Ar trebui executat. Pus în fața unui pluton de mitraliere. Ciuruit de gloanțe. Spânzurat de limbă.

“- De ce, Mircea ?, îl întreb surprins.

“- Pentru că a trădat. Înaltă trădare. A încheiat cu rușii un tratat secret, pentru ca în caz de război să ocupe Bucovina și Maramureșul.

“- De unde știi ?

“- Mi-a spus generalul Condiescu.

“- Și e de-ajuns ? Sursa nu ți se pare pătimășe ? Informația nu ți se pare fantezistă ?

“M-a privit lung, cu stupoare, incapabil să priceapă că cineva se mai poate îndoi de un asemenea «adevăr». Pe urmă l-am auzit spunându-i Ninei în șoaptă :

“- Îmi pare rău că i-am spus.

“Ar fi vrut să adauge : «el nu poate înțelege asta - e orbit».

(...)“El este un om de dreapta, până la ultime consecințe. În Abisinia a fost cu Italia. În Spania, e cu Franco. La noi, e cu Codreanu. Face numai eforturi - cât de penibile ? - pentru a ascunde acest lucru, cel puțin față de mine. Dar se întâmplă să-l răzbească, și atunci țipă, cum a țipat aseară.

“El, Mircea Eliade, crede orbește ce scrie Universul. Informatorul lui e Stelian Popescu și crede orbește în el. Veștile cele mai absurde, mai trivial tendențioase găsesc în el un

ascultător credul. (...)“Aș vrea să eliminăm din discuția noastră orice aluzie politică. Dar e posibil ? Strada urcă pînă la noi, vrînd-nevrînd și în cea mai anodină reflecție simt spărtura mereu mai mare dintre noi.”

În 2 mart. '37 - pag. 115 :

“Lungă discuție politică cu Mircea, la el acasă. (...) declarația lui - în sfârșit leală - că iubește Garda, speră în ea și așteaptă victoria ei. Ioan Vodă cel Cumplit, Mihai Viteazu, Ștefan cel Mare, Bălcescu, Eminescu, Hajdeu - cu toții au fost la timpul lor gardiști. Mircea îi cita de-a valma.

“Altminteri n-aș putea spune că n-a fost amuzant. După opinia lui, studenții care l-au ciopîrțit cu cuțitele pe Traian Bratu, aseară, la Iași, nu sunt gardiști, ci ori... comuniști, ori național-țărăniști. Textual. (...) El, Mircea Eliade nu s-ar fi mulțumit numai cu atîta, ci i-ar fi scos și ochii. Toți cei care nu sunt gardiști, toți cei care fac altă politică decît cea gardistă sunt trădători de neam și merită aceeași soartă.

“S-ar putea să recitesc cîndva aceste rînduri și să nu-mi vină a crede că ele rezumă cuvintele lui Mircea. De aceea e bine să spun că n-am făcut decît să redau întocmai vorbele lui. Asta, ca nu cumva să le uit. Și poate că într-o zi lucrurile vor fi destul de liniștite - pentru ca să-i pot ceti această pagină lui Mircea și să-l văd roșind de rușine.

“Să nu uit, de asemeni, explicația pentru care el aderă cu atîta inimă la Gardă :

“- Eu totdeauna am crezut în primatul spiritual.

“Nu e nici farsor, nici dement. Este numai naiv. Dar există naivități așa de catastrofale !”

În 4 apr. '37 - pag. 122 :

“Arestarea lui Bogza m-a înmărmurit. (...) Eram convins că, după o noapte petrecută la poliție, îi vor da drumul”. (...) Bietul Bogza, care nu pricepe cu siguranță nimic din tot ce se petrece, el, așa de naiv, așa de copil, așa de aiurit !

“Mi-am închipuit că asupra acestor lucruri nu e posibil nici un dezacord cu oamenii de condiția mea. Sunt anumite lucruri pe care - de la un anumit nivel de sensibilitate - le consider de la sine înțelese. Touși, cu ce stupeoare a trebuit să constat azi la prînz că Mircea Eliade este de partea lui Puiu Istrati (judecătorul - nota mea, P.G.), nu de partea lui Bogza !

“Întâi și întîi Bogza (spunea Mircea) nu e scriitor. Nu e nici membru la S.S.R. (...)

“- De ce să mă revolt eu de arestarea lui Bogza - striga el. L-a arestat ? Ei și ? O să stea o lună la pușcărie și gata. Nu e grav. Grav este altceva : că tinerii ăștia sunt martirizați de 10 ani în

pușcării...

“- Care tineri, Mircea ?

“- Tinerii naționaliști. Da, sunt martirizați în pușcării. Pentru ce ? Pentru că i-au dat 25 la cur lui Gogu Rădulescu ? (...)

“N-am mai putut suporta urmarea. Nu numai fiindcă mi se părea stupid să-l aud repetând vorbă cu vorbă cuvintele lui Nae (Ionescu) - dar pentru că mă speria platitudinea de gândire în care-l vedeam sucombînd. L-am oprit.

“- Dragă Mircea, sunt de părere să schimbăm vorba (...).

“...Și într-adevăr am schimbat vorba.

“Dar e posibilă în astfel de condiții o prietenie ?”

În 7 dec. '37 - pag. 132 :

“Ieri (Sfîntul Niculae) ziua Ninei (soția lui Eliade, fostă prietenă a lui Sebastian - n.m. P.G.). Am telefonat dimineața ca s-o felicit.

“- Conița e la domnu general - mi-a spus servitoarea - iar domnul profesor mănîncă la părinții d-lui.

“Seara am fost la ei la masă și am aflat că în realitate Mircea lipsise două zile din București, în campanie electorală și abea aseară se întorsese acasă. Minciuna de la prînz, a servitoarei, m-a îngrozit: minciună organizată, minciună de familie, în care nu s-au jenat s-o facă complice pe servitoare. Mi s-a părut mai trist decît însuși faptul de a-l ști pe Mircea umblînd la țară, în echipă de propagandă, din sat în sat, cu Polihroniade. Mai făceau parte din echipă Haig Acterian și Penciu. Au luat cuvîntul pe rînd. Se pare că Haig vorbea cu gesturi mari, puțin teatral. Nu știu dacă și Mircea a ținut discursuri. Totul mi se pare grotesc. Nu înțeleg cum nu sunt sensibili la această teribilă comedie. Marietta (Sadova) care a venit mai târziu, a intrat în casă cîntînd imnul gardist : *Ștefan Vodă*... Încep nici să nu se mai jeneze de mine“.

Cronologic, aici vine însemnarea din 17 dec. 37 - pag. 133, a cărei autenticitate a contestat-o Dan Petrescu (vezi *Timpul* din aprilie, mai, iunie, iulie 1997). Chiar unui cititor neinițiat inserția îi sare în ochi. Dacă la această primă uimire se adaugă mărturisirea Gabrielei Omăt, îngrijitoarea... copiei, nu a originalului ; dacă se ține seamă și de faptul că, în “afacere” și-a amestecat mâinile și pixul Leon Volovici (o să revin la el) atunci supoziția că notația a fost introdusă recent în textul lui Sebastian devine certitudine. Cu atît mai vîrtos, cu cît Z. Ornea asigură că el (Ornea) a văzut... xeroxurile originale ! Ei, dacă Ornea a văzut - cu ochii lui personali - originalele xeroxurilor...

Mai departe - în 2 ian. '38 - pag. 144 :

“Permisul mi l-au retras. Numele nostru în toate gazetele, ca niște delincvenți”. (Este vorba de o decizie a guvernului Goga-

Cuza de a se retrage tuturor gazetarilor evrei permisele de circulație pe tren - și publicarea numelor lor în presă). Tot 2 ian. '38 :

“Nici un telefon de la nimeni. Mircea, Nina, Marietta, Haig, Lilly, Camil - au murit cu toții. Și îi înțeleg așa de bine !”

În 13 ian. '38 :

“Aproape două luni de când nu l-am mai văzut pe Mircea. Aproape zece zile de când nici nu ne-am telefonat. (...) N-am ce să-l întreb, și desigur n-are ce să-mi spună. Dar, pe de altă parte, e o prietenie de ani de zile, și poate că i-am fi datorat acestei prietenii un ceas sever de despărțire”.

În 16 ian. '38 - pag. 148 :

“Am fost la Mircea azi. Credeam că ne vom explica. Dar, vorbind, mi-am dat seama că e inutil (...). Totul e sfârșit între noi”.

În 20 sept. '39 :

“Titel Comarnescu îmi povestește o convorbire politică pe care a avut-o deunăzi cu Mircea, mai filogerman decât oricând, mai antifrancez și antisemit decât totdeauna.

“«Rezistența polonezilor la Varșovia - zice Mircea - este o rezistență iudaică. Numai jidanii sunt în stare să șantajeze cu femeile și copiii aruncați în prima linie, pentru ca să abuzeze astfel de scrupulele germane»”.

În fine, peste ani - la 23 iulie 1942 - pag. 462 :

“Am aflat mai de mult - dar am omis să însemnez aici (atât de puțină importanță începe să aibă pentru mine ?) - că Mircea Eliade e la București. Se înțelege, n-a căutat să mă vadă și n-a dat nici un semn de viață”.

Am extras atâtea exemple de “răutăți” la adresa celor-buni (ai lui Sebastian), nu doar pentru a ilustra încă o dată Cloaca Valachica, cea care, vai, nu a început doar odată cu năvălirea rușilor și cu înscăunarea comunismului (măru-i putred de prin anii 20), ci ca să-mi apăr dreptul la adevăr(ul subiectiv).

Citesc pe ultima copertă a **Jurnal**-ului lui Sebastian extrase din presă : dacă nu mi-aș cunoaște “confrații” și n-aș ști că le lipsește, nu talentul (cine nu are talent, chiar geniu, la români ?), ci coloana vertebrală ; dacă nu le-aș cunoaște lașitatea, supușenia dezgustătoare “pe timpul dictaturii” și obrăznicia pieptului-de-aramă de după decembrie 89 - aș spune :

«Nu-mi vine să-mi cred ochilor : exact aceleași persoane, exact aceiași critici literari, exact aceiași “directori de conștiință” : D.C. Mihăilescu, Ornea, Pruteanu, Cosașu, Manolescu - și încă : Buduca, Zaciu, Balotă, Ștefănescu - au scris, despre **Jurnal**-ul meu, exact invers decât despre al lui Sebastian. De ce invers ? Doar pentru că... n-am așteptat să mor ? Pentru că n-am așteptat

să moară și ei - abia după aceea să mi-l public ? Sau pentru că, așa cum Sebastian îi arăta (în intimitate) pe cei-buni ai lui : Nae Ionescu, Cioran, Camil Petrescu, Eliade - eu i-am arătat pe “bunii” mei, ca “noii-răi”?

Chiar nici unul dintre cei care au găsit **Jurnal**-ul lui Sebastian : “o realitate”, în schimb, pe al meu : “o insultă la adresa intelectualilor noștri curați” să nu fi observat asemănările până la confuzie, în ciuda lumilor despărțite prin o jumătate de veac și prin o răsturnare istorico-socialo-psihologică - măcar pentru că, între timp a avut loc, vorba lui Ierunca, **Fenomenul Pitești** ?

Nu se poate să nu fi tresărit Monica Lovinescu, citind la pagina 33 (7 sept. 1935) următoarele :

“Comarnescu mi-a comunicat un lucru care, dacă aș fi pentru moment într-o dispoziție mai puțin sceptică, mi s-ar părea monstruos. A făcut propuneri de împăcare *Credinței* ! A dejunat cu Stancu. Aș spune că e incalificabil. M-am certat cu cei de la *Credința* în chestia asta. Am refuzat să-i dau mâna lui Sandu Tudor. Toate astea pentru ca acum să se ajungă la o astfel de capitulare. Când mă voi deprinde să fiu mai puțin entuziast în relațiile mele cu oamenii?”

Încă un episod din Sebastian (20 oct. ‘37 - pag. 126) :

“Camil (...) cu ingenuitate mă întreabă :

“- Dar, în fond, ce are Toma Vlădescu cu d-ta ?

“A trebuit să-i amintesc că, în 1931, când eu eram în bune raporturi cu T. V., el, Camil m-a introdus, fără să mă consulte, fără să mă întrebe, în groaznica lui polemică cu V.

“Nu o regret, desigur - dar nu e picant ca astăzi eu tot «la cuțite» sunt cu Toma Vlădescu, în timp ce Camil dejunează împreună cu el și mă întreabă pe mine îngerește «ce are...» ?”

Nu a sughițat Monica Lovinescu ? Cum așa ?, doar la fel a făcut: m-a ațâțat împotriva lui Țepeneag, împotriva lui Gelu Ionescu, împotriva lui Vlad Georgescu, împotriva lui Manolescu, împotriva lui Pruteanu - *din pricina unor chestiuni care o priveau numai pe D-sa*, apoi, în ciuda promisiunilor, fără să mă avertizeze, “îngerește”, dejuna cu “dușmanii” - pentru ca eu să mă întreb, ca boul - și ca Sebastian :

“Cum mai am destulă copilărie ca să rețin asemenea nimicuri?”

Dacă ar fi să o cred pe Ileana Vrancea, de la Universitatea Ebraică din Ierusalim - și de ce n-aș crede-o ? -, Leon Volovici, prefațatorul, autorul notelor, dar și colportorul fotocopiilor după **Jurnal**-ul lui Sebastian este una și aceeași persoană cu participantul la diverse simpozioane româno-israeliene, ce s-a ilustrat prin falsificare de citate (vezi : Ileana Vrancea, **Sensul unic al**

amneziei selective - secvențe israeliene - în *Dialog* iulie 1995 - februarie 1996, pag. 76-85).

Așadar, după Ileana Vrancea, la al IV-lea simpozion româno-israelian - din 1986 -, Leon Volovici a afirmat :

“Antonescu, el însuși un adept al unui antisemitism «ponderat», nerasist în esență, prelua sloganurile Gărzii de Fier, când vorbea despre «primejdia iudeo-bolșevică»...

Este foarte adevărat că, în 1990 Volovici a retras “ne-rasismul” lui Antonescu, iar în 1991 l-a introdus în “bagajul intelectual al Gărzii de Fier”. Acum patronează **Jurnal**-ul lui Sebastian!

Cu ce drept ? Cu ce prestigiu ? Cu al unui falsificator de documente ? Cu al unui ins atent ca *adevărul istoric* să fie totdeauna pliat pe politica externă a Israelului ?

Deci Dan Petrescu avea dreptate, când presupunea manipularea manuscrisului **Jurnal**-ului. De la falsificarea citatelor, nu mai e decât un pas până la falsificarea documentelor întregi.

Cu o acoperire morală ca a lui Leon Volovici, cu o garanțare a “autenticității... xeroxurilor” solicitată de Z. Ornea (activist de nădejde la organul prin excelență diversionist : *Dilema*), toate bănuielile sunt permise - în privința integralității **Jurnal**-ului, în a integrității a ceea ce a fost publicat - cum altfel, dacă au “lucrat” pe el specialiști din epoca de aur a comunismului, în fiecare zi fabricanți ai trecutului, mereu altul, dar în armonie cu prezentul?

Firește, intruziunile, ciopârțirile, ajustările, aranjările - sub conducerea dr.-ului Volovici (cel care susținea că antisemitismul lui Antonescu era “ponderat”, în același timp garantînd autenticitatea spuselor evreului Hechter !) - nu afectează esența mărturiei.

Jurnal-ul lui Sebastian rămâne una din *cărțile* răsărite o dată la o jumătate de veac.

*

18 octombrie 1997

TRANZIȚIE ...

În *Cuvîntul* nr. 9/97, supratitrat : **Tranziția în edituri** se află textul : **Povestea unei postfețe** - semnat : Ion Bogdan Lefter.

Mi s-a părut adânc grăitoare - nu “povestea postfeței”, ci, ca să spun așa : ne-povestea ; nu ceea ce dezvoltă I.B. Lefter (și ar fi fost obligat, după anunțul din titlu), ci exact ceea ce nu ne spune - și nu o va face în veac, fiindcă el nu știe că o poate face.

Dar să aflăm “povestea” :

I.B. Lefter este solicitat, în 1995, de “un amic” să scrie,

pentru o autoantologie (bilingvă) din colecția “Poeti români contemporani” de la editura Eminescu o postfață. Acceptă cu plăcere, mai ales că o făcuse și pentru alți poeți, în aceeași serie. Așadar scrie postfața, i-o înmânează amicului. În ianuarie 97, verifică traducerea (în engleză). Deși apariția era iminentă, “amicul” nu mai dă semne de viață, iar autorul postfeței află din ziare că volumul a apărut - fără textul său. Fiindcă “amicul” tace... consecvent (și curajos, ar spune cineva), I.B.L îi telefonează : de ce nu l-a anunțat că nu-i intră postfața în volum? La aceasta “amicul” răspunde ca în România : că i-a fost rușine ; și ca în Ilf și Petrov (Alchen, din **Douăsprezece scaune** “hoțul candid”, cel care roșea puternic - dar ce rușine îi era !- fiindcă furase cutare, cutare, cutare...).

Pe drept cuvânt Ion Bogdan Lefter se supără. Pe cine ? Puțintică răbdare - cităm :

“Vasăzică în minunata noastră «tranziție» postcomunistă, după ce lumea care-a fost s-a dus și lumea care va fi n-a venit încă, pe o piață foarte «liberă», adică liberă de tot, pe care se lucrează și cu contracte și cu subvenții și cu amicitii, soarta textelor și a autorilor poate fi aventuroasă foc ! Textele pot fi mai bune sau mai rele, iar autorii pot fi mari și mici, bașca orgoliile!”

Lung citatul - dar nu s-a sfârșit :

“Ca de pildă în cazul nostru : poate că postfața n-ar fi fost tocmai epocală și *poate că subsemnatul ar fi trebuit să-și vâre cuminte coada între picioare, să-și tacă, rușinat, pățaniile cu amicul, cu editura* (subl. mea, P.G.).

De aici începe un pasaj subliniat de autor :

“Ei bine, nu ! Aventurile «tranziției», ale celei mai «libere» dintre toate lumile posibile trebuie neapărat știute ; căci, pe de o parte - altfel s-ar pierde și nu-i așa că e păcat ! Și - pe de alta - din aventuri se-nvață ! Până când lumea care va fi și veni de-adevăratelea. Sau o vom face noi să vină mai repede ”.

Cu asta se încheie textul. Ce a înțeles un cititor normal din plângerea lui I.B. Lefter ? Că de vină în toată afacerea ar fi... “tranziția”, bat-o vina și nu amicul (*anonim*, cum altfel ?).

O întâmplare - am scris-o în **Jurnalul** de la acea vreme, acum o repet :

În urmă cu ani (înainte de 89), aici, la Paris, Lucian Raicu, Gabriela Adameșteanu (să fi fost și Ileana Mălăncioiu ?) discutau extrem de animat : dacă în cutare proză a lui Norman Manea, “sub personajul X se ascunde, în fapt, Iorgulescu sau - în realitate - D.R. Popescu”?

Mie “discuția” mi se arăta de o inutilitate buimăcitoare. Dar - n-o să fiu crezut, însă așa a fost de acea dată : am tăcut.

Vreo jumătate de oră. După care am exclamat :

«Nu-i mai bine cum scriu eu ? Dacă vreau să scriu despre Popescu, îi grafiez numele : “Popescu” ; dacă vreau să-l încondeiez pe Iorgulescu, scriu: “Iorgulescu” - nu umblu ca voi, cu aluzii, cu inițiale, cu coduri...»

«Lasă, băi, ce știi tu...», a făcut Gabriela Adameșteanu. «Păi noi facem artă în proză, nu ca tine. Că arta-i artă: aluzivă, nu dată de-a dreptul, ca ce scrii tu...»

Cum să uit această lecție de artă a prozatoarei la români ?

Revin : în zadar va fi supărat, indignat I.B. Lefter pe amicul autoantologator (și rușinos, mie-mi spui !), dacă-l va scrie așa (“cu artă, nu dată de-a dreptul”), cum l-a scris în *Cuvîntul* : fără a-i da numele.

Pentru I.B. Lefter - și pentru toți cobreslașii săi, indiferent de vârstă - acea «tranziție» (căreia el îi dă o conotație hotărît negativă) are să dureze, dureze, dureze, decenii, generații, veacuri.

Fiindcă primul semn al libertății - cu atât mai vârtos la un scriitor - este rostirea cuvîntului care spune adevărul.

Însă dacă Ion Bogdan Lefter îmi va răspunde că el nu... delatonează (rostind-scriind numele celor care fac rău), nu-i voi spune nimic, îl voi lăsa să moară - demn și nedelaționator.

Cu alte cuvinte : ca un adevărat scriitor român - amin.

*

19 octombrie 1997

**SFÂNTUL AL. GHEORGHE
ÎNSULIȚÎND BALAURUL DISIDENȚEI
sau
CLAPONUL DE ZLĂNȚUIT**

Al. George, știut dinainte de decembrie 1989, era un istoric și un critic literar de excelentă factură, un eseist subțire, un scriitor rafinat... Născut în 1930, a luat în plin piept stalinismul - a suferit, dar nu a făcut compromisuri. Ca mulți alți scriitori - dar aceștia făcuseră închisoare - și dânsul a debutat târziu. Însă odată ce i-a fost tipărit primul volum, celelalte au urmat cu o regularitate de ceasornic (în 1970 și în 1972 câte două într-un an) fără mari dificultăți din partea cenzurii - oricum, neînsemnate față de ale atâtor autori cărora li s-au “oprit” volume întregi (I.D. Sîrbu), li s-au trimis la topit (Monciu-Sudinski, I. Negoîtescu) ori care au fost total interziși de a publica, de a se scrie despre ei, de a face traduceri - de pildă, umila mea persoană și cei din familia mea, între 1970 și 1977, când am plecat din țară.

Așadar Al. George se prezenta în pragul lui decembrie 1989 cu fruntea sus. Nu avea de ce roși, nu scrisese un rând de slavă partidului, nici cărmaciului-general...

Și, dintr-o dată... a devenit un *altul*.

S-a petrecut ceva (nu cu istoria generală ; cu particulara sa). În vreun an și câteva luni (primul semn : în 1991, când a surprins prin năucul text "Oponenți, rezistenți, dizidenți") s-a prefăcut în cineva necunoscut celor ce-l știau : agresiv fără motiv, purtând acuzații fără temei, adesea aiuritoare ; o persoană pășind, senin, peste contradicții, ignorând realități manifeste, neluând în seamă informații de multă vreme confirmate. Dar mai cu seamă practică cînd o rea-credință ce frizează isteria.

Acesta este Al. George, cel "de după Revoluție". Va fi avînd el (dar cine n-are ?) ceva cu rușii - comuniștii, nomenclaturiștii, securiștii - însă printr-un ciudat, însă, vai : perfect explicabil complex al neputinciosului, el se năpustește asupra... "disidenților", pe ei îi acuză de toate relele cunoscutul opozant... pardon: oponent, așa-și zice ; sună mult mai... anticomunist.

Sîntem în Anul Domnului 1997, azi-mîne se vor împlini 8 (opt) ani de la, totuși, dacă nu revoluție (cu atît mai puțin : Revoluție), atunci : de la Evenimentele din 89, de pe urma cărora și românii au primit (accentuez, ba chiar nuanțez astfel : *au cîpătat*) dreptul la un pașaport și dreptul la exprimarea opiniei - iar Al. George se războiește - cu cine ? Cumva cu cei care i-au făcut rău lui, familiei sale, prietenilor, nației, acestei părți a Europei : comuniștii ? Sovietiștii ? Securiștii ? Da' de unde !

Așa cum nu scosese un mieunat pe timpul lui Dej ; așa cum nu emisese măcar un scheunat pe vremea lui Ceaușescu, curajos, nevoie-mare, nu a cărăit nici împotriva lui Iliescu, nici a lui Măgureanu ! Dintre bestiile comuniste (încă în viață) care ne-au mâncat sufletul pînă în decembrie 89, neînfricatul George se ia doar de Brucan...

De ce se va fi războind el cu "disidenții", dacă aceștia sunt nedemni de ironia-i strivitoare, nesemnificativi ? Și oare de ce, despre banditul, asasinul culturii purtînd numele : Dumitru Popescu-Dumnezeu, Vînjosul Al. George încearcă să ne convingă că acesta, bietul, era un oarecare executant, în Tezele din iulie avînd mai degrabă un rol atenuator (vezi serialul din *Vatra*, 1997) - și nu cum știe toată lumea : inspirator, conceptor, supraveghetor al aplicării lor ?

Nu cumva pentru că Tovarășul Popescu i-a fost șef prietenu-lui său de o viață : Mircea Horia Simionescu, iar acesta puneă câte o vorbă bună pentru despotmolirea cutărui volum ? Ei, da : oponentul Al. George avea, pe ușa din dos, intrare la Curte - câți

dintre scriitorii contemporani lui se puteau lăuda cu o asemenea pilă ? În 1970, când pentru ultima oară băteam, fără succes, la ușa Bulibașei culturii (cel care concepușe revoluția culturală și o impunea, nu doar o executa), Al. George, ca o floare (altfel terribel de reacționar la cafiné - ca tot burghezul la român), îl aștepta, la *Nestor*, pe șeful de cabinet al Popesc'-Dumnezeului, M.H. Simionescu, firește (vezi **Jurnalul** lui Zăciu), ca să afle mersul cărților sale - și afla numai lucruri bune ! Ce timpuri!

După ce a mers o viață întreagă pe burtă, ca să nu-l ia la ochi securiștii nici din greșală (el nu făcea nimic dușmănos, ci: nimic-nimic, citește : cultură curată !), după ce i-a căzut și lui cartea de istorie în cap, la '89, ultra-prudentul, exclusiv-culturalul, orbitor de inteligentul («Ce, eram tâmpit să mă deconspir ca dușman al comunismului ?»), și-a explicat el programul etico-politic), netâmpitul George, ca să dea și el dovadă, acum, după război, când mulți anticomuniști s-arată, se răstește *numai* la “disidenți”; *numai pe ei* îi arată cu degetul, acuzându-i de toate păcatele. În fond, ca orice păcătos ce a tremurat o viață-ntreagă de frică, acum, că a primit voie de la (ei, da: și de la Brucan !), îi urăște pe cei care n-au fost ca el : nici prudenți până la demisie, nici lași până la trădare, nici consimțători la propria-le robire - asta fiind o formă de colaboraționism ce nu trece cu prișnițe culturaliste.

Al. George nu dialoghează, nu ascultă ce spune celălalt, nu citește ce scrie cel pe care-l combate. Astfel, n-a înregistrat ceea ce scriam - recunosc : uneori cu o insistență agasantă - anume că *nu m-am considerat și nu mă consider disident*.

Premiantul clasei Al. George nu aude, nu citește - în schimb, scrie! Și cârâie, alături, claponeste (altfel, dezlănțuit ! - dacă nu are mijloace să se exprime cucurigînd), combătîndu-mi... dizidența inexistentă. De când a avut “întîlnirea” cu Mircea Mihăeș (am s-o reamintesc mai încolo, pentru că interesatul se prefacă că nici n-ar fi existat) - așadar, de la acea întîmplare, nu mă mai mir că omul vorbește în dodii, se pomenește grăind aiurea, dă din gură, doar ca să nu tacă.

Drept care nici nu-mi pasă că Sfântul Al. George dă cu sulița-n baltă - în *Cuvîntul* din septembrie 97. Mă amuză doar a treia “precizare” :

“Oamenii acestei atitudini (dizidența - n. m. P.G.) nu au nimic de a face cu cei care nu aparțin sistemului și sînt simpli tolerați, în fond prea bine cunoscuți ca dușmani (Corneliu Coposu, Dan Am. Lăzărescu, Adrian Marino, *Alexandru George* - subl. mea, P.G.) (...) de aceea imensa majoritate a foștilor deținuți și persecutați politici nu au riscat gesturi de «disidență» care nu puteau fi altceva decît o ostentație naivă, fără mare efect.”

Nu, nu ; nu-l dă modestia afară din casă, după inocența cu care se autopropune în șirul unor “prea bine cunoscuți dușmani”, după obraznicia cu care se vâra prin fraudă pe lista unor foști deținuți politici...

Dar Al. George atinge sublimul când îi răspunde lui S. Damian astfel :

“Cât privește afirmația aceluiași, după care aş fi nesocotit «anii de zbucium, de persecuții și de refuz al umilinței pe care i-a trăit Paul Goma, Dorin Tudoran (...)”, ea îmi trezește într-un mod atât de irezistibil râsul, încât nici nu mai pot continua... Pot doar să-i spun că, până în clipa de față, aş vrea să trăiesc în condițiile de persecuție pe care le-au îndurat acești bravi...”

Ca toți “oponenții” despre a căror... opoziție nu știau nici chiar ei înșiși, Al. George - altfel, băiat deștept - după ce râde, râde, râde, ce face ? Ce să facă : îi arde o teorie !

Potrivit acesteia, “dizidenții” nu ar fi fost și deținuți politici (este întâia oară când aud pe cineva declarând că ar vrea să trăiască în condițiile în care am trăit eu, în România !), ba chiar, departe de a fi persecutați, erau... favorizați, cultivați de autoritățile polițienești și carcerale ! Pe bună dreptate mai întâi provoacă râsul (irezistibil) al “persecutaților politici /care / nu au riscat gesturi de «dizidență»”, apoi... merită demascarea, punerea la zid, pentru impostură !

Ceea ce nu mărturisește veselul Al. George : “contribuția” sa constă în re-re-repetarea “teoriei-mamă”, fabricată în 1971 de Securitate și de-atunci răspândită în masele largi de cetățeni conștienți - de către mari-oameni ca Noica, Stăniloae, Coposu, Quintus, Carianopol, Covaci, Carandino - în țară ; I. C. Drăgan, Gustav Pordea, Michael C. Titus, Radu Câmpeanu, I. Rațiu, D. Milhovean, Dinu C. Giurescu, în exil. La aceștia trebuiesc adăugați “călătorii”, fie ocazionali, ca mentorul său, Șerban Cioculescu, fie harnici navetiști : Hăulică, pictorul Bernea, regizorul Pintilie, actorul Beligan, precum și citatul Adrian Marino - nu-i mai amintesc pe simbriașii Externelor Ministerului de Interne : Zoe Bușulenga, Căndea, Balaci, Mihnea Gheorghiu, Valentin Lipatti...

“Teorie-explicație” atât de oblojitoare a inimilor uzate de suferințe ale celor ce trecuseră prin închisorile dejiste și, nemai-voind să se întoarcă în cele ceaușiste, obosiți, striviți, spuneau în dreapta și-n stânga ce le ordona Securitatea să spună (cu greutatea prestigiului lor) ; pe de altă parte dragă celor care, ca și Al. George erau grozav de... asta, zi-i pe nume : oponenți - la bucătărie, cu aparatul de radio pus tare pe București. Ca să-și scuze frica, lașitatea, supunerea, colaboraționismul-prin-

consimțirea-terorii, algeorgii purtau mai departe vorba Seniorilor, cea care aranja pe toată românimea curat-mioritică, inactivă, resemnată ; pe toți supușii, pe toți subpușii - pe toți “rezistenții” (în sensul de îndelung răbdători, nu de răzvrățiți) ;

Pe toți “rezistenții prin cultură”.

De aici trebuia musai să se înțeleagă : cei ce deschideau gura împotriva comunismului ceaușist erau... cum altfel ? : oamenii rușilor, ai ungurilor, ai jidanilor - aceia cu certitudine aveau spate gros, altfel nu și-ar fi permis să facă pe disidenții - însă pe adevărații “oponenți” nu-i puteau înșela, atrage în capcana Securității (apud Noica, Stăniloae, Coposu, în 1977, celor ce le cereau sfatul : să se angajeze în acțiunea pentru drepturile omului ?) aceia fiind : deștepții, ca Al. George, cel tăcând chitic ; aplatizat și tremurând...

La sfârșitul lălaielilor din *Cuvîntul*, curajosul Al. George îl cotonogește în același preț și pe Saharov (“conceptor al unui plan diabolic, de a ataca USA”, explică el, grozav de citit), deplorînd - prin contrast - soarta tragică a “marele Landau - informația aceasta o dețin de la K.R. Popper și este de maximă certitudine”, ne înștiințează D-sa, confidențial.

De n-ar fi o “maximă certitudine” ca în episodul cu Mihăeș asupra căruia promisesem să revin :

În urmă cu un an Al. George îl acuzase pe Mircea Mihăieș că, “în cartea despre Faulkner - pe care am răsfoit-o la un prieten, neavînd bani s-o cumpăr”, autorul nu menționa la loc de cinste marile sale merite. Mihăieș îi răspunsese, spășit : într-adevăr, nu scrisese despre marile-merite ale lui Al. George în “cartea despre Faulkner”, deoarece o asemenea carte... nu există.

Unde va fi adunînd “materialul” *Cuvîntătorul* George ? Tot la *Nestor*, din gura lui Mircea Horia Simionescu, fost șef de cabinet al Dumnezeuului Popesc' ?

*

23 octombrie 1997

Vreau să-mi văd DOSARUL de SECURITATE !

Bineînțeles că vreau să-mi văd dosarul de Securitate ! - în fapt, dosarele :

- în 1977, când am fost arestat pentru ultima oară, în vederea procesului (“trădare de patrie și relații împotriva naturii”, scria citeț, negru pe alb) mi s-au prezentat șapte - volume, dosare, clasoare;

- în 1995, după ce mi-am declarat candidatura la alegerile

prezidențiale, Măgureanu (protejatul lui Coposu, protectorul lui Constantinescu), în fruntea unui colectiv de truditori MAI, condus de tovarășul scriitor de gazetă de perete C. Tudor Popescu, a asudat din greu la cârpocirea a ceea ce Organul Etern a numit : Cartea Albă - în aceea eram zugrăvit ca un laș, ca un lingător de cizme (ale lui Ceaușescu, se-nțelege !) - în acel moment se vorbea de mai multe volume, parcă douăsprezece ;

- acum, la un an după victoria în alegeri a veteranului (căci și el: de la pa'zopt !) și arhicunoscutului combatant anticomunist Emil Constantinescu, pentru că mi-am exprimat încă din 1992 îndoiala în creația Blandienei și a Coposului (și am reînnoit-o în 1996 - când am avut și o "polemică" artistic aranjată de Gabriela Adameșteanu în 22), "dosarul" meu va fi atins vreo 15 volume, nu?

A-ți cunoaște dosarul... - iată o temă pe care Shakespeare nu a exploatat-o, sau voi fi uitat eu ; însă nu din această pricină mi-am adus modesta contribuție într-un capitol întreg din volumul de mărturii **Culoarea curcubeului**, publicat în traducere franceză la Seuil, în 1979, în neerlandeză la Elsevir, în românește la Humanitas în 1990: incomplet distribuit, retras de pe piață, depozitat, iar după 2 ani, în 1992, trimis la topit de filosoful-cel-mai-tânăr Liiceanu. Cum e viața omului : comuniștii nu mi-au distrus cărțile, doar le-au retras de pe piață - anticomuniștii (și, zice-se : prietenii mei) Liiceanu și Sorescu (**Gardă inversă**) - da ; fiecare câte una.

A-ți cunoaște dosarul... - ce plăcere, ce surprize, ce lovituri de teatru - ce decepții, ce durere ! "Tema" va alimenta și literatura, teatrul, filmul românesc, începînd de prin anul 2022 - cu peste un sfert de veac în urma germanilor de est, a polonezilor, a rușilor, a bulgarilor, a albanezilor.

De ce atât de târziu ? Au răspuns - e drept, la altă întrebare!- ai noștri politicieni din fosta noastră opoziție, declarați anti (cu moderațiune) comuniști, cu precădere țărăniști ; ei s-au rostit despre accesul victimelor la dosarele de securitate astfel :

«Nu este momentul...»

Cum să fie *momentul* ? Pentru români niciodată nu este (momentul) să afle adevărul-adevărat. Mai cu seamă dacă acest adevăr contrazice versiunile eroice de manual școlar (Cosmin, Călugăreni, Mărășești) ; dacă vine în contradicție cu "fîrea blîndă, necotropitoare a neamului nostru" : invadarea unor teritorii străine - dar Bulgaria în 1913, Ungaria în 1919, URSS în 1941, din nou Ungaria în '44-45? ; dacă vorbește despre "tratamente" aplicat unor alte etnii decât noi, direcții coborîtori din Traian și Decebal - dar evreii și țiganii trimiși la moarte în

Transnistria?, contrazicînd “omenia românului” din care lumea întreagă a avut un eşantion în direct, la televiziune : năvălirea barbarilor omenoşi în Bucureşti, în zilele de 13-15 iunie 1990...

Cu atât mai puţin «nu e momentul» pentru băştinaşul carpato-danubian să afle cine l-a turnat pe el - nu de alta, însă în acelaşi moment ar putea afla şi vecinul, prietenul, cumnatul (cine anume-l turnase, de să-i crape capra cea mioritoasă)...

Există - pentru cine a urmărit - un recent exemplu, adevărat, dintr-un domeniu marginal : literatura. **Jurnal**-ul lui Mihail Sebastian a provocat Ah !-uri de surpriză, de durere, de decepţie, printre conştiinţele curate ce aflau cu stupeoare că Eliade nu era chiar o icoană, Nae Ionescu nu chiar un mag, Cioran nu chiar gânditorul fără prihană - însă *nici un comentator nu a contestat adevărurile* (subiective, adevărat) *puse pe hârtie de Sebastian*.

De ce ? Simplu : dintre cei încondeiaţi nu mai trăieşte, azi, nici unul (ca să protesteze, ultragiat) - şi nici... încondeietorul - pentru ca în capul său să se spargă reproşurile, acuzaţiile de calomnie, de falsificare a adevărului...

Pe când **Jurnal**-ul lui Goma... Dar bine-nţeles că este mincinos - când spune ce spune despre Doinaş, despre Liiceanu, despre Manolescu, despre Buzura, despre Blandiana, despre Sorescu şi alte vârfuri ale literaturii cotidiene ; dar bineînţeles că Goma, spre deosebire de Sebastian (trăiască morţii!) insultă breasla, calomniază breslimea, înjură smântâna spiritualităţii, directoratul general al conştiinţei naţiei ! Se va fi observat că exact aceiaşi comentatori care îl laudau pe Sebastian - oricum, nu găseau că ar fi scris neadevăruri despre contemporanii săi - l-au acuzat pe Goma că a scris minciuni despre ai săi contemporani...

Or dosarele de securitate cuprind (e bine spus : cuprind - ca Braţele Caracatiţei Revoluţiei) întreaga comunitate, nu doar elita, aleşii, unşii, literatornicii ; şi nu doar cea românească - însă vecinele, avînd exact aceeaşi - dacă nu mai dură, ca a polonezilor - nefericită experienţă a ocupaţiei sovieto-comuniste, au găsit tăria de a da cărţile pe faţă, imediat ce Zidul Berlinului a căzut!

Însă, aşa cum noi, care ne laudăm că am fost “cei mai antiruşi din Europa de Est” (o-ho !, de-aceea am ajuns cot la cot cu duşmanul etern până-n Tatra) - dar am refuzat destalinizarea vreme de 11 ani (Stalin a murit în 1953, abia în 1964 a ajuns pe malurile Dâmboviţei îmbucurătoarea veste) ; aşa cum, după decembrie 89, noi, “cei mai anticomunişti dintre thraci” (mie-mi spui!?), am avut nevoie de 7 (şapte) ani, ca să ne descotorosim de Iliescu - dar nu şi de Măgureanu, Roman, Severin, Caraman, Brucan, de te întrebi : *Românii noştri sunt ai noştri - ori ai lor ?* - iată că există, ca să zicem aşa, “oarecari ezitări” în deschiderea

dosarelor de securitate ale cetățenilor.

Firește, vreau să-mi văd dosarul (la singular, deși alcătuit din muulte volume).

Vreau să-l văd !- *am acest drept*. Ca să știu : ce, cine, cum mi l-au îngrășat.

Vreau să văd - în dosarul meu : cine dintre bravii și valoroșii rezistenți prin cultură au dat, nu acele obișnuite declarații-obligatorii despre mine și despre ale mele, ci note informative, citește : denunțuri - desigur mincinoase, răuvoitoare (despre ale mele și despre mine) ;

Așa, ca să știu ; ca să afle aceia - fie și postum - că eu, turnatul, am aflat de cine și cum am fost turnat ;

Vreau să-mi văd dosarul - *am acest drept* - pentru a cunoaște, nu doar identitatea turnătorilor mei (la urma urmelor niște biete ființe terorizate, strânse cu ușa, obligate, șantajate, ori doar lipsite de șira spinării), *ci mai ales identitatea securiștilor* care au cerut, au condiționat de cine știe ce “avantaj” ori ne-pedeapsă, au zmulc declarațiile, aceste contracte de vânzări de frate (tot la Mioritza ne întoarcem !).

Să nu ne explice guvernanții (anticomuniști, nevoie-mare !) că identitatea securiștilor este acoperită de secretul... profesional; că bietul locotenent, maior, colonel de Secu' era un simplu funcționar, un mărunț executant al unui ordin.

Dacă guvernanții în chestiune sunt țărâniști - și, pe deasupra foști deținuți politici ! - să știe, dacă nu le-a dat asta prin cap până acum, fără ajutor măgurean : *vor exista temeiuri de a fi bănuți că au ceva de ascuns*.

Așadar : securistul era un... funcționar, *atunci* - acum însă fiind un alt *atunci*, securistul să facă bine să-și asume ordinul - *atunci* executat. Atunci se simțea tare-mare, terorizând nevino-vați, juisă constatînd că oameni în toată firea se scapă pe ei de frica lui, a atotputernicului securist abia alfabetizat ; atunci nu făcea **asta** de amorul artei, pentru **asta** primea salariu de 3-4-5 ori mare decât al unui profesor - ei bine, acum să iasă la lumină (din pivnița PNȚCD-ului), în piața mare : să-l vedem, să-l știm ; să știm noi, victimele, cum îl cheamă, de unde este, al-cui-tată-e; *să afle părinții, soția, frații, verii, copiii lui, că noi, știm cu ce s-a ocupat el, la Securitate: cu terorizarea, cu umilirea, cu chinuirea semenilor* - murdără treabă, pentru care era foarte bine plătit, iar ei : nevastă, părinți, copii, s-au bucurat - în plină cunoștință de cauză - de arginții mânjiți de lacrimi, de sânge, ai profesiei de călău.

Mai vreau să văd - și am acest drept - dosarele unor confrăți:

Nu dosarul lui Ivasiuc (pe care-l cunosc din aprilie 1977, de

la ultima arestare) ; nici pe al lui Sorescu, doar nu umbla cu cobilița prin Occident, fără să plătească vamă la Bariera Organului - ci dosarul lui Doinaș : așa, din pură curiozitate... etică ;

Nu mă interesează dosarul lui Păunescu (știu, de aproape 30 ani ce hram poartă Bardul Bârcii) - dar pe al colegei sale de facultate : Blandiana, da ; din curiozitate... estetică ;

Nu dosarul lui Băran (fără mister) - ci pe al soților Dimisianu - din curiozitate editorială ; nu dosarul lui Hobană, securist atitrat al Uniunii Scriitorilor, ci al lui Buzura - din curiozitate... psihiatrică : să aflu ce legătură poate fi între maramureșan, pe de o parte, Gogu Rădulescu pe de alta (o bănuiesc : aceeași ca și la Blandiana) și, în fine: Securitate (a lui Ceaușescu, a lui Iliescu, a lui Constantinescu, Buzura fiind imparțial, de parc-ar fi regățean);

Iată : nu m-ar interesa dosarul lui Hăulică - ce să mai aflu, nou ? - dar al lui Lucian Pintile, da ; și al lui Horia Bernea ; nu al lui Ciachir (cine nu-l știe ?!), ci al lui Sorin Dumitrescu (cu tot cu popa Galeriu) ;

Nu dosarul lui Mircea Iorgulescu, nici al lui N.C. Munteanu (citibile cu ochii închiși, după prestațiile pro-Iliescu de la Europa liberă, după campania în favoarea lui Roman - ci al lui Nicolae Balotă (ca să aflu, acum, după 30 ani, motivul pentru care colegul meu de celulă de la Jilava, verticalul deținut Balotă, cum s-a liberat, cum s-a... orizontalizat : în patru labe s-a apucat să laude partidul și Revoluția culturală din '71) ; și dosarul lui Adrian Marino - ca să înțeleg cum de un fost deținut politic (și încă țărănist !), apoi cu mulți ani de domiciliu obligatoriu, sub Ceaușescu a călătorit în Occident cum numai Sorescu, Ilie Năstase, Blandiana, Țiriac, Virgil Cândea au călătorit.

Și, firește : nu mă interesează cât negru sub unghie dosarul epigramistului cataramist Mircea Ionescu Quintus : știu de 30 ani că a lucrat pentru I.C. Drăgan - deci pentru Securitatea Exterioară - m-ar interesa, însă (ca ortodox) cel al lui Stăniloae ; ca literat, m-ar interesa al lui Noica - deși esențialul se cunoaște : s-a lăsat protejat de Plămădeală, deci de Securitate. Și mor de curiozitate să-l văd pe al lui Corneliu Coposu - ca să știu de unde îi veneau toate câte i-au fost venit: ostilitatea față de drepturile omului ("provocare a Securității), față de noua formă de opoziție anticomunistă ("disidenții sunt oamenii rușilor și vor să-l pună în dificultate pe Ceaușescu") ; deschiderea partidului țărănist tuturor securiștilor, milițienilor, ba chiar și paznicilor de noapte ; sadomasochismul relației cu Măgureanu, în fine - dar nu în ultimul rând : secretul delfinizării lui Constantinescu...

Nu am nici o curiozitate în privința dosarului de securitate a

unui Iliescu; nici al lui Petre Roman nu mi-ar spune ceea ce nu știu încă - dar al lui Emil Constantinescu : da ! Vreau să-l văd !

Ah - și cum aş vrea să cunosc dosarele consilieriei prezidențiale Zoe Petre (firește : pluralul vizează clanul).

Astea nu sunt curiozități de cumătră, ci necesare informații despre comunitatea românească din care fac parte - chiar și eu.

*

Paris 30 octombrie 1997

ANANIA

Cu o insolență dintre cele mai suspecte un anume Valeriu Anania protestează în *Vatra* - nr. 9/ 97, pag. 61 - împotriva aluziilor formulate de Adrian Hamzea (tot în *Vatra* nr. 5) la adresa unui "călugăr legionar, reeducator la Aiud, agent al propagandei ceaușiste în USA, uns de Iliescu IPSS".

Rău a făcut A. Hamzea că, cedînd românismului, nu i-a spus pe nume - numelui Anania. Cine nu va fi auzit de popii-legionari-securiști Valeriu Anania și Leonida Plămădeală, cei care, în Canada și în Statele Unite ale Americii i-au zăpăcit, i-au neutralizat pe enoriașii români exilați, le-au colonizat parohiile - în folosul Securității și în al lui Ceaușescu ? Cine nu le cunoaște trecutul murdar, de tripli trădători : ai legionarismului, ai românismului, ai creștinismului ?

Ca unul care, după 1978, am călătorit pe urmele lor pot depune mărturie despre pagubele considerabile provocate în sufletele românilor deșărați. Plămădeală și Anania se prezentau cu o... triplă aureolă: de martiri-legionari, de martiri-de-puşcărie, de martiri-ai-Bisericii. Rezultatul ? Exilații, nu cu toții legionari, doar buni-români, vibrînd la orice tricolorism, îmi răspundeau astfel la criticele formulate la adresa comunismului, a lui Ceaușescu :

«Nu poate fi adevărat ce susții d-ta - ne-au vorbit camarazii Anania și Plămădeală : azi România nu mai e condusă de elemente alogene - ne conducem noi, românii. Ne-au mai explicat frații noștri Plămădeală și Anania : Ceaușescu, doar că-și zice comunist, altfel e de-al nostru, simte românește, e împotriva ungarilor și a jidanilor...» (acest discurs, în USA, în 1978, urma să fie copiat de romancierul Buzura, călător prin Germania, în 1987-88).

Anumitul Anania se arată indignat nevoie-mare de *aluziile* lui A. Hamzea. Propun redacției revistei *Vatra* reproducerea pasajelor direct privindu-l din cartea de mărturii a lui Nistor Chioreanu, apărută acum 4-5 ani (nu mai am volumul, deci nu pot

da indicații bibliografice). Acolo sunt scrise, negru pe alb, isprăvile sale de reeducator deslegionarizator, des-românizator, des-humanizator - în închisoarea Aiud, între 1960-64. Dacă tot a deschis vorba, anumitul Anania, atunci să răspundă - în revista *Vatra* - cum de un fost deținut politic, legionar (în plus “mistic-înrațit” ca el) a călătorit “în patru continente”, cum numai securiștii (de la exteriorul Ministerului de Interne, citește : tovarășii din diplomatie) puteau călători?; cum de a funcționat el ca tovarăș-popă, trimis de MAI printre exilații anticomuniști din America? în ce consta misionarismul său printre “păgânii” din Detroit ?

În nici un caz să nu fie separat numitul Anania de și-mai-numitul Plămădeală - sub al cărui anterior se pitulase Noica, la Păltiniș - o-ho, ce bine, ce “de-aproape” era păzit (deși filosoful avea geniul de a se păzi foarte bine și singur și de a angaja dialoguri înalte cu caralii) ; intelectualul Plămădeală, cel care, în *Telegraful român* “polemiza” cu papa Ioan Paul al II-lea ; cel care, falsificând documente, interpretând abuziv documente, nega rolul considerabil jucat de Corifeii Școlii Ardelene, nu doar în cultura, ci și în conștiința de sine a comunității noastre. Toate astea nu-l împiedecau să participe, din partea României ceaușiste, la tot felul de consilii, congrese, conclavuri... ecumenice, unde apăra teza Centralei : «Ecumenism - primesc !- dar sub controlul Patriarhiei de la București !»

Nici o îndoială : biserica ortodoxă românească a fost pătrunsă de Securitate, întoarsă pe dos ca un cojoc ciobănesc ; bineînțeles : “ierarhii” doar grade nu aveau (deși...). Se mai îndoiește cineva de adevăratul Dumnezeu slujit de teologi ca Virgil Cândea, Dan Zamfirescu, Dan Ciachir ? Chiar atât de scurtă să fie memoria românilor ?

Să mai existe oare credincioși ortodocși care să-l accepte pe unul ca Anania drept...“Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului ?”; din care medii se vor fi recrutând : ca și ai PNȚCD-ului: dintre securiști, milițieni, grăniceri ?; ori sunt doar bieți oameni sub vremi ce oricând pot fi prefăcuți în “cruciați” (ca minerii), trimiși să lupte cu ciomagul împotriva catolicilor, a sectanților, a europeniștilor, a intelectualilor ?; mai există credincioșii uniți ce-și fac iluzia că un ins ca Anania ar putea fi “creștin” și ar accepta restituirea a ceea ce căpătase, de la PCR, Biserica Ortodoxă în 1948, după interzicerea și spolierea Bisericii Unite ?;

Să mai existe persoane bipede acordând credit tandemului de cea mai pură extracție securistă : Anania-Funar ?

Dar acest anume Anania este și o nemărginită țoapă când își declină titlurile - printre ele : “Membru de onoare al Municipiului

Cluj-Napoca” : să fie onoare ungerea unui membru de către un organ ca însuși Funarul tovarăș ? ; sau : “Colaborator al rubricii «Vatra-Dialog»”... de ce nu seria legitimației de donator de sânge, sau al certificatului de revoluționar - dată fiind activitatea înalt Prea Murdăriei Sale în cadrul Securității, nu e de mirare că Iliescu l-a uns “păstor” de Cluj.

Foarte adevărat : îl detest mult mai mult pe Plămădeală - fiindcă e basarabean de-al meu (nu oltean de-al lor) ; fiindcă l-a îmbrobodit pe Noica, l-a amestecat pe Pleșu, l-a descântat pe Liiceanu (nici nu era greu - dealtfel, așa a rămas și în ziua de azi: plămădealofil impenitent, monarhist când e momentul, frate oportun cu Sebastian și inventator al arheului prutean’ la țărânis-tul de ambe sexe).

Însă anumele Anania șade, temeinic, pe locul doi.

Ah, cum nu sânt eu Lăpușneanu (Doamne !)...

*

Paris, 20 noiembrie 1997

Către revista 22, București,

Doamnelor, Domnilor,

În virtutea dreptului la replică, vă rog să publicați textul ce urmează. Mulțumiri,

P.G.

Săptămânalul 22, în nr. 45 (11-17 nov. 1997) a publicat la pagina “Interviu...” spusele lui Paul Barbăneagră, “consilier special al lui Ion Caramitru”, cum se prezintă el însuși cu izbitoare modestie.

Surpriză : specialul consilier se ocupă și de mine pe o coloană din patru); ne-surpriză : este al doilea atac curat-prietenesc, întâiul fusese publicat în... nu chiar în *Scînteia*, dar în, totuși *Dilema* (10-16 iunie 1997).

Citez, deci, din Paul Barbăneagră - obicei pe care el nu îl are: producerea de citate presupune citirea textului incriminat - operație, o, cât de penibilă... Și, se vede, pentru unii, perfect inutilă.

La întrebarea lui Iulian Anghel : “(...) Cum se face că nu v-ați occidentalizat ?”, Paul Barbăneagră răspunde (la obiect):

“Exilul nostru era istoric, geografic, dar era, în fond, ridicol. Exilul ne-a înrăit, ne-a obligat pe noi să pierdem veritabile criteriile ale dreptății. Și avem un exemplu trist printre noi. E vorba de

Paul Goma. Sânt cu atât mai trist, cu cât eu l-am iubit enorm, îl cunosc din '53. Am admirat curajul lui, ceea ce a făcut el n-a făcut nimeni. Pentru asta consider că, atunci când s-a ținut primul congres al scriitorilor români după perioada Ceaușescu, iar scriitorii români nu s-au dus la Paris să-l aducă cu forța, poate să-l roage (pentru că el era personajul care justifica moral acest popor), a fost o mare greșală”.

Aceea a fost introducerea - iar ceastăaltă dezvoltarea :

“Asta se întâmpla în '90, în aprilie, în Sala Palatului, dacă nu mă înșel. Acest om minunat și-a pierdut astfel simțul dreptății și acea logică de fier care i-a permis, în prima parte a vieții lui, să aibă curajul să spună lucruri care ne priveau pe noi toți. De ce sânt necăjit ? *Pentru că a publicat recent acest celebru Jurnal în care se afirmă, fără nici o justificare, că ar fi, nu numai cel mai mare, dar și singurul «procuror» pe care ar trebui să-l aibă exilul* (subl. m., P.G.). Chiar dacă ar fi așa, sau tocmai dacă ar fi așa, n-ar trebui să o spună... Niciodată nu l-am auzit pe Eliade vorbind despre genialitatea sau despre cultura lui, tocmai pentru că el era cel mai dotat. Tot așa, Cioran, Ionesco. În clipa în care el se proclamă procurorul absolut, își face praf profilul moral. Mai mult decât atât”, continuă avântat consilierul special, “*eu am organizat, în '94, la Paris, cu Răuță* (el fiind producătorul și realizatorul), *un congres al scriitorilor din țară și din exil* (s. m.). N-au putut veni toți, pe câțiva însă nu i-am invitat, știind bine de ce. Pe câțiva aș fi vrut și n-am putut. Îmi pare rău că nu l-am invitat pe prietenul meu Manolescu, pentru că ne-a mințit spunându-ne că nu-l mai are pe Mihnea Berindei purtător de cuvânt al Partidului Alianței Civice la Paris. Și-l avea. Nu puteam invita pe liderul unui partid care-l avea ca purtător de cuvânt pe cel mai gauche-ist dintre noi”.

“Ce legătură au toate acestea cu Paul Goma ?” îl întreabă Iulian Anghel.

“Au”, nu se descurajează Barbăneagră, “pentru că *nici pe Goma nu l-am putut chema, din cauză că vreo 10-15 dintre cei care participau mi-au spus că dacă vine Goma ei nu mai vin. Pentru că Paul Goma își începuse profesia lui de “procuror” deja de atunci*. Nu pot să spun cine sunt acei oameni care nu l-au vrut acolo pentru că nu-mi place să bag zăzanie. Nu știu însă de ce Goma a simțit nevoia să inventeze precum că Monica Lovinescu mi-ar fi spus mie să nu-l chem. *Nu-i adevărat, dimpotrivă*. Monica Lovinescu și Ierunca m-au întrebat când au văzut lista : «Dar Goma unde e ?» Și eu le-am explicat că sunt mulți români care mi-au spus că, dacă vine Goma, ei nu vin. *Monica a ridicat din umeri, pentru că oricum, nu putea face nimic*.

Eu organizez congresul și știam ce trebuie să fac; am încercat să mențin un echilibru, am vrut să elimin tensiunile (subl. mele.). Așa s-a întâmplat că nu l-am invitat pe Goma”.

Am citat atât de copios, pe de o parte fiindcă, repet : sânt izbit de acest demers al amicului Barbăneagră; pe de alta: așa cum e pus la cale atacul, mă obligă la apărare. N-aș fi vrut să mă înfrunt (și) cu el, însă fiind a doua agresiune din parte-i (începută, unde? în *Dilema*, organ al lui Căndea-Buzura-Pleșu!), răspund :

1. P. Barbăneagră afirmă că în **Jurnal** aș fi - ba chiar m-aș fi declarat - “nu numai cel mai mare, dar singurul «procuror» pe care ar trebui să-l aibă exilul” !

Aiuritor - și neadevărat : nici în **Jurnal**, nici în vreun alt text al meu nu se află o astfel de idioțenie exprimată la prima persoană (fiind vorba, totuși, de un jurnal), nici la impersonalul cinematografic -“acest celebru **Jurnal** în care se afirmă” (cum atât de limblematic se exprimă literatul cineast). Altcineva va fi scris despre mine că aș face pe procurorul, însă credeam că Barbăneagră poate face deosebirea între ce este scris în **Jurnal** și ce se scrie *despre Jurnal*;

2. P. Barbăneagră afirmă, repetat, că **nu m-a invitat la simpozionul** (s.m.) din luna mai 1994 - *simpozion*, cum șade scris în invitație și nu “*un congres al scriitorilor din țară și din exil*”, cum îl botează postum, imitându-l pe Breban cu a sa tentativă diversionistă din vara anului 1989...

Aiuritor de neadevărat : am în fața ochilor invitația !

În interviul din *Dilema* (iunie '94), vorbea de “mulți, foarte mulți” [exilați care s-ar fi opus participării mele] ; în 22 precizează în maniera sa : “vreo 10-15” - numai că “vreo”-ul constituie aproape jumătate din totalul prezențelor !

Cititorii să știe : Barbăneagră se gândește la un eveniment petrecut în 1994 (simpozionul cu pricina), dar arată **Jurnal**-ul (apărut cu trei ani mai târziu). În viziunea sa, **Jurnal**-ul - cel care pre mulți a supărat, *după februarie 1997*- ar constitui motivul neinvitării mele (am văzut că afirmația este inexactă) la simpozionul *din... mai 1994* ! Obișnuită inversiune cronologică pe malurile Dâmboviței, nu pe ale Senei.

Privind lista participanților, găsesc trei exilați ce ar fi putut condiționa prezența lor de absența mea. Monica Lovinescu, Virgil Ierunca și Nedelcovici (cu acesta, într-adevăr, avusesem un serios conflict în vara lui '89, în chestiunea organizării “ecumenice” - și secrete - a scriitorilor, pusă la cale de navetistul Breban, de securistul Brie, de abia-trezitul din somn Țepeneag și de abia-descoperitorul exilului Sorin Alexandrescu - Bujor fiind “micul telegrafist” - vezi **Jurnal**-ul meu vol. II, **Căldură mare**).

Nedelcovici era supărat pe mine - dar sânt convins : n-ar fi putut gândi, necum rosti : «Vin, dacă nu vine cutare».

Chestiunea Monica Lovinescu : Paul Barbăneagră declară, acum, că nu știe de ce am simțit nevoia să inventez că Monica Lovinescu s-ar fi opus... Dar el, Barbăneagră mi-a spus, atunci (în 1994) că... mi-o făcusem cu mâna mea - dacă ajunsesem să mă cert până și cu Monica...- ce se poate deduce din asta ?

Pentru că nu deducțiile constituie probe - iată și proba :

Am acceptat verosimilitatea tezei că Monica Lovinescu ar fi fost potrivnică : *dacă nu s-ar fi opus prezenței mele* (oricâte neînțelegeri interveniseră între noi), *ar fi putut oare participa la un simpozion despre exil, știind că un alt exilat* (de-o pildă eu) *fusese îndepărtat* ? Nu cu mult timp înainte (la 1 aprilie) ne întâlnisem la înmormântarea lui Eugène Ionesco și schimbasem câteva cuvinte, deci supărarea nu era și cu... tăcere.

Eu, judecându-i pe alții după mine, n-aș fi participat la o reuniune a exilaților din care Monica Lovinescu ori Virgil Ierunca (ori Nedelcovici) ar fi fost excluși. Și n-aș fi ridicat din umeri, aflînd de o asemenea discriminare - continuînd a rămâne în sală.

Or Monica Lovinescu a fost prezentă la simpozion ;

3. P. Barbăneagră nu spune întreg adevărul (un adevăr parțial : parțial, minciună) atunci când pretinde că excluși au fost doar Manolescu (din pricină de Berindei) și Goma (din pricină de Goma). **De ce se va fi ferind să rostească numele celui mai ilustru exilat (și, cronologic, întâiul) pe care l-a exclus din capul locului : regele Mihai?**

Am resimțit dureros alungarea din exil în luna mai 1994, însă m-am consolată : mă aflu în bună companie... Nedreaptă, năucă mi s-a părut “explicarea” din *Dilema* - de ce în *Dilema* ? Dârzul ultranaționalist Barbăneagră dă interviuri unui organ al lui Iliescu ? (prin Buzura)?, mă întrebam atunci. De când am citit 22, nu mă mai întreb, răspunsul este : tocmai de aceea : *legionarii și comuniștii - dușmani, dar frați*. Siamezi. Sau : doi dintre ciobanii din Miorița - cei care pun-la-cale... Concluzie : *Barbăneagră nu putea să nu facă asta*.

Atunci (în ‘94), la scurt timp după interviu, mi-a telefonat, m-a întrebat dacă am citit *Dilema* ultimă și m-a asigurat : el spusese una, “ăia” consemnaseră altceva - atunci când nu inventaseră; dealtfel, nici nu vorbise despre mine... L-am întrebat cum de Elena Ștefoi, a putut inventa informații ca cea despre examenul de la Cinematografie din ‘53?

Nu mi-a răspuns. Și n-am pierit. Am supraviețuit.

La sfârșitul anului 1995, când am avut mari necazuri

administrative, Paul Barbăneagră și cu minunata lui soție ne-au fost alături, ne-au ajutat (păstrez amintirea zilei 2 octombrie 1995 - când împlineam 60 ani și aveam proces pentru expulzare din locuință : care nu a fost bucuria, să-i văd la tribunal pe Rosy și pe Paul Barbăneagră, bunii mei prieteni!). De aceea luasem “zicerea” din *Dilema* drept un accident, cum ni se poate tuturor întâmpla : “ăia” ne deformează spusele, pe noi ne ia gura pe dinainte... Însă, acum, cu interviul din 22 se schimbă toate datele.

Și de ce abia acum ? Dacă **Jurnal**-ul (apărut în februarie ‘97) a fost picătura care a umplut paharul toleranței, de ce și-a arătat mușchii abia în noiembrie (‘97)? Abia acum l-a citit ? Nu : abia acum anturajul, situația, poziția (postul) l-au obligat să ia cuvântul - și să ia atitudine...

Prestația din *Dilema* (1994) nu era accident - și acela fusese un moment de luare-de-poziție-contra... (abia acum accept ce spuneau alții, mult mai apropiați de el : Barbăneagră nu a făcut niciodată greșeli care să-i cauzeze/dăuneze - chiar dacă uneori păreau monumentale gafe ; totdeauna, în toate, a urmărit un plan; un scop ; “o linie”.

Dar care-ar fi linia - fiindcă linie-i și frânta ? De ce mă atacă - el ! - prima oară în foaia diversionist-cotrocenistă *Dilema* (drept: ar fi putut-o face și în *Adevărul-Scînteii*)? ; de ce, domiciliatul la Paris, în trecere prin București, în loc să se ocupe de cultura românească sinistrală, risipește gloanțele trăgînd într-un exilat... exilat până și din exil (prin strădania și a lui) ? Doar pe el nu-l “înjurasem” în **Jurnal**...? *A, e solidar cu “înjurații” ? Abia acum?*

Și încă : de ce a riscat să facă afirmații fără acoperire ca cea despre “procurorul” care aș fi - cică mărturisită în **Jurnal** - astfel înrolîndu-se în brigada intelectualilor români cotidieni care nu citesc opurile despre care scriu - dar scriu, le condamnă !?

Barbăneagră va fi urmărind, nu cucerirea unei situații (o are, o stăpânește - deși, parcă tot mai bine i-ar sta ministru al Culturii, sau măcar al Cultelor, că, vorba ceea, tot de la *Cult* i se trage lui), ci consolidarea prin asta, cum îi zice...? Prin încadrare ! El vrea să se încadreze ; în sistem. Am folosit doi termeni comuniști ? Ei și ? Mai folosisem două sintagme : luare-de-cuvânt, luare-de-atitudine (înfierare). Așadar, iată-l pe Barbăneagră, cunoscutul anticomunist cum se **încadrează** ; în sistemul comunist.

Nu altfel procedase Marin Sorescu : când se profilase la orizont un scaun ministerial, *pentru a se încadra în sistem, se grăbise și dedese gramnic dovadă: distrusese plumburile romanului meu Gardă inversă*, zicîndu-și : ce, numai Liiceanu

să aibă galoane de distrugător de carte?, de dătător-de-dovadă (în vederea încadrării în sistem)? De pedepsitor al meu “înjurătorul celor mai buni” (dintre noi, Thracii, vorba unui alt camarad al său)?

Însă cobilițarul strâns cu dosarul viză un scaun mare, de ministru, nu unul mititel, de consilierel (oricât ar fi acela și speciel). Așadar, Barbăneagră a călcat pe urmele lui Sorescu : *s-a încadrat în sistem. Iar acum dă dovadă.*

Am avut tot timpul să aflu ce se petrecuse în ‘94 :

Barbăneagră nu se pliașe cerințelor (?) unora de a interzice participarea altor exilați (Regele Mihai, Goma - ierte-mi-se apropierea, însă chiar regina Ana a spus : «Vous deux... Vos amis vous ont exilé de l’exil...»), ci a mers în întâmpinarea doleanțelor nemărturisite ale camarazilor. Și totuși : Răuță nu a fost împotriva mea ; nici Calciu ; nici Halmaghi, nici Petrișor, legionari declarați - ci doar Barbăneagră, legionarul-rușinos (așa cum, la Cinematografie, în anii 50, era comunist-rușinos și harnic adunător de cotizații).

Dacă el mă asigură - în noiembrie ‘97 ! - că Monica Lovinescu nu a fost împotriva prezenței mele (după ce îmi comunicase contrariul), înseamnă că nici un alt invitat nu a condiționat prezența lui de absența mea - ci așa cum aflasem din spusele mai multor participanți: Barbăneagră, Marele Puitor la Cale, a pus la cale o configurație a exilului binișor legionară (la bază), fără gauche-iști ca Berindei, ca Țepeneag, ca... Regele (bine : și ca mine). Însă cu adevărați cunoscători ai exilului (încă o dată : adunarea era un *colocviu despre exil*, nu “congres al scriitorilor” - ce-ar fi căutat acolo Barbăneagră : să filmeze ?) precum Coposu, Blandiana, Doina Cornea, Băcanu ; cu “iubitori de exil” ca Paler ; cu “necolaboraționiști” notorii ca Radu Enescu, N. Balotă, I. Caramitru...

Român verde, Barbăneagră nu are noțiunea timpului, amestecă trecutul cu viitorul, confundă prezentul cu trecutul : vorbește de **Jurnal**-ul meu publicat în februarie 1997, ca și cum ar fi fost editat în februarie 1994 - deci : iată pentru că de ce fata-popii chioară este ea și iată pentru că de ce nu m-a invitat la simpozion (variantea lui) : fiindcă eu făcusem pe procurorul - “nu doar cel mai mare, dar și singurul” - citează el din **Confesiunile violente** ale lui Breban, din **Jurnalul** lui Zăciu, din **Jurnalul** lui Țepeneag... - nu din **Jurnalul** meu.

Dar cine nu citește acela nici nu citează - asta o știu toți (occidentalii).

Îmi sună suspect de cunoscut “motivul” schimbării mele (în rău) - pe care-l deploră ; și care-l doare... Încă în *Dilema*

punea pe seama “unor probleme personale” faptul că am ajuns să mă cert cu toată lumea. În 22 precizează : aş fi devenit așa (procuror), pentru că... nu fusesem invitat, “dus cu forța” la Congresul scriitorimii, de la București... - și dă-i, și luptă, se lasă dus de vorbe-vorbe, uitînd că, în 1994, el însuși s-a purtat cu mine taman cum se purtaseră, în 1990, “colegii” scriitori din România ; ignorînd ce i-am spus chiar eu, că nu eram supărat de neinvitarea la acel congres - de ce-aș fi fost : mă uscam eu de dorul turnătorilor Anania, Covaci, Quintus ? - anume : nu (mai) eram membru : după “evenimente” Dinescu, Doinaș, Blandiana, Manolescu, Sorescu se opuseseră trimeriei de către Uniunea Scriitorilor a unei hîrtii prin care să fie anunțați scriitorii exilați că fuseseră reprimiți - nominal, nu la grămadă, fiindcă nu la grămadă fuseseră excluși.

Bineînțeles : mulți dintre participanții la simpozionul despre exil nu mă înghițeau (las-că nici eu pe ei !) - dar nu-mi imaginez pe vreunul dintre ei punînd **această condiție** - nici chiar Coposu, care mă detesta, tocmai, fiindcă știa că eu știu de ce umblă el cu Măgureanu după el ; nici Paler - care știa că eu știu ce făcea el, la București, “în diplomatie”, în anii în care Făgărașul era, fie sus la munte, fie jos, în Jilava ; nici chiar Blandiana - care știa că eu știam... e-he-he, câte din “faptele ei de rezistență prin cultură...” Că s-au pliat “regulamentului” impus de Barbăneagră, asta da - citez din nou din mărturisirile sale : “Monica a ridicat din umeri, pentru că, oricum, nu putea face nimic. *Eu organizam congresul și știam ce trebuie să fac*” (s.m. P.G.).

Deci am fost eliminat de la simpozionul despre exil, nu fiindcă 10-15 exilați ar fi protestat împotriva prezenței mele - ci pentru că Barbăneagră ținea minte (și seamă) de faptul că avusesem cuvinte grele, de acuzare la adresa unor prieteni de-ai săi, ca Sorescu ; și ca Zoe Bușulenga, Femeia cu Barbă Roș-Verde Rectoversatilă : partea comunistă pentru București, cea legionară, pentru Paris ; că formulasem acuzații “antilegionare” (în fapt : antisecuriste) împotriva lui Virgil Cândea ; împotriva cuplului Plămădeală-Anania, Castor și Pollux ai Securității Ortodoxe Române ; că nu-l prețuiam la adevărata valoare pe cugetătorul Zamfir, preferîndu-l pe naist ; că nu-l iubeam din toată inima pe Eliade - adevărat : nu iubesc decât femeii, pe Eliade îl citeam, e mai reverențios ; că nu eram deloc convins de anticomunismul lui Ion Caramitru, protejatul său (pe atunci !) : când eram în țară îl văzusem la tembelizor recitînd hamletian din Păunescu, poate chiar și din de neuitata Mara Nicoară, imne de slavă partidului și Ceaușeștilor - apoi știam din 24-25 decembrie 1989, că vînosul macedonean legionar Caramitru este în relații

de batere pe burtă cu țărănoiiul general Pleșiță (tovarăș al teroristului Carlos), șeful Securității în 1977, cel pe care nu doar eu îl îndeaproape cunoșteam, ci și minerii din Valea Jiului.

De ce spun că prietenul meu Barbăneagră s-a încadrat în sistem - iar acum dă dovadă...? Fiindcă și el joacă după cum îi cântă taraful dâmbovițean; filmează după scenariul scris de multă vreme, înaintea lui, interpretat de diferiți ur(l)ători pe diferite tonuri, același scop urmărind : să dea cititorilor, auditorilor, telespectatorilor impresia că Goma ăla va fi fost el util, pe vremuri, când se expunea, lătrînd la alde Eugen Barbu, Dan Zamfirescu, Lăncrănjan, Păunescu, Gafița, Vasile Nicolescu, D.R. Popescu, Dumitru Popescu-Dumnezeu, Ceaușescu. Dar, gata !, de când, olé, olé, Ceaușescu nu mai é !, toți cei de “după Revoluție” sunt la cur curați,/cu cărămidă frecați (ca Breban) : și Sorescu și Pleșu și Buzura, chiar și Caramitru - că n-o fi foc, vorba Monicăi Lovinescu (în legătură cu Blandiana), de ce-i “înjur” și pe ei, săracuții? Doar ei, potrivit mioritismului, au rezistat puternic prin cultură, iar acum continuă înalta-le agro-cultură - cea mult lucrativă. Goma ăsta, de parcă n-ar fi avut loc Revoluția Noastră Română, plătită cu sângele ‘telectualității - mai cu seamă al scriitorilor - lovește acum numai în cei buni...

De ce ?:

- “are ceva la cap”; “a înnebunit, săracul” ; “are zminkeală”, cum țârcovnicizase cuviosul Zăciu, citînd din Cartea Proverbelor;

- “i-i ciudă (e resentimentar, vorba apoliticilor culturalnici napocanioți și creierali, închinători la Petru Canaliu), pentru chestiuni strict personale” ;

- “vrea și el un os de ros și crede că numai lătrînd la alt câine îl obține”.

Desigur, astea și încă altele, înecate în sos compasiv : vai ce-l iubeam - înainte ; și vai, dar cum s-a mai schimbat...

Toți ne schimbăm - cine-ar crede ?- până și Barbăneagră !

Mă întreb : să se fi schimbat el cu adevărat ? Sau continuă a fi același de acum 40 ani, când era student la Cinematografie și tot cu carnetul și tot cu creionul umbla prin lume ?

Monica Lovinescu - și ea necitind **Jurnal**-ul - a spus că îi pare rău că m-a cunoscut.

Ei bine, mie nu-mi pare rău că l-am cunoscut pe Paul Barbăneagră - chiar dacă nici el nu mi-a citit vreo carte, cu atât mai puțin **Jurnal**-ul - știu de multă vreme : nu citește, fiindcă-l doare capul. Ca pe Edgar Reichman. Mă consolez, compătîmîndu-l : e greu în viață să nu poți citi, din cauză de cap !

Oricum, manevra miroase de la șapte pòștii : este curat daco-romă. O cunosc de la alt ministru al Culturii : Pleșu. Ca și

acela, cestălt, printr-o învăluire pe după casă, ține să aibă o “justificare”, o ceva-la-mână în sprijinul unui viitor refuz (nu știu despre ce poate fi vorba : vreo cerere a vreunui editor de subvenționare a vreunui volum de-al meu ?; se va fi temînd că am să pretind postul de consilier-special-adjunct?).

Drept care, prin Barbăneagră (la timpul său, Pleșu o făcuse prin Monica Lovinescu), mă stârnește să zic ceva rău de ministru - după care totul va fi rezolvat : uite, pe Caramitru încă nu-l “înjurasem”! - după asta, cu ce obraz îi voi solicita ceva ?

Puțin îmi pasă de Caramitru, de gândirea-i țărănist-ambidextră (vezi monarhismu-i consecvent), dar ce se va alege de Barbăneagră odată ce va fi numit un alt ministru (peste o lună, peste trei - hai : patru) ? Își imaginează că va supraviețui ? Să nu-și imagineze.

Și ce va face când se va întoarce la Paris : îmi va telefona, încercînd să-mi explice că...“ăi de la 22” au abuzat de el, că el una a spus, dar Iulian Anghel cu totul altceva a scris ?

Să nu-mi telefoneze :

Pentru el, din această clipă, voi fi absent.

Paul Goma

Nota autorului. Textul de față a fost trimis revistei 22, ca Drept la replică. G. Adameșteanu, l-a respins motivînd : “conține atacuri la persoane (Zoe Bușulenga, de exemplu)”.

Numai Zoe I să fie “persoană” ? Teologul legionaro-comunist Cîndea - ba ? Nici demisionarul de profesie Pleșu ? În fine : nici chiar Ion Caramitru?

*

Paris, 20 noiembrie 1997

“În principiu, sunt de părere că nu trebuie polemizat cu Paul Goma”...

Așa, chiar așa începe Ștefan Borbély... polemica (vezi *Familia* nr. 10/1997).

Acest mod de a intra în subiect face parte din vocabularul subdezvoltat al prea-multor publiciști români, fie ei și străluciți esești.

“Nu vreau să spun că...” - scrie X și continuă - ca în ședințele dinainte de ‘89 - să spună... ceea ce nu-vrea-să-spună;

“Nu vreau să mă ocup de...” - Y se ocupă taman de ;

“N-am de gând să tratez...”- și Z tratează, cu seninătate, ne-tratarea.

Când declari că nu vrei să spui (să te ocupi, să tratezi-despre)

- taci din gură, simplu ! Nu ocupi nici timpul nici spațiul (tipografic).

“Nu trebuie polemizat cu Goma”, decretează Borbély, dar o face.

Alături. Tară genetică la vorbitorii de limbă română :

Omul nu a citit textul respins ; a refuzat să accepte evidența (scrisă) a propoziției mele ; ripostează orbește - și prosteste. Pe el nu l-au scos din fire argumentele, ci l-a înnebunit gândul că a fost contrazis ! - ba mai grav : pus la locul lui.

S-o iau ca la școala primară, ca să înțeleagă până și Borbély:

În textul **Memorialul Ororii** (*Familia* 7-8/97) citam din contribuția **Sine ira...**, publicată în *Apostrof*, nu pentru că...- dar mai bine să reproduc ce se afla acolo, scris negru pe alb :

“Nu l-aș fi menționat pe Borbély, doar pentru că a scris astfel despre mine, dacă nu și-ar etala «teoriile» - iată-le :”

Eseistul nu ia în seamă ce spune cel din față, el încearcă să abată atenția cititorului printr-o diversiune curat-raională:

“Amuzamentul cu care am primit știrea se amesteca în doze groase cu stupoarea: textul pe care-l lăsasem *Apostrofului* (...) îi era favorabil lui Goma, care acuza astfel, prin incomprehensiune, un elogiu” - am citat din Borbély.

Foarte frumos spus - ca la *Apostrof*. Și neadevărat (ca la *Apostrof*). Dacă cititorul ar fi avut și textul meu alături, ar fi înțeles pe dată inadecvarea (un eufemism) a ne-polemistului la polemica hotărât (și principial) refuzată. Numai că asta nu se poate (foarte bine, n-o să ocupăm numere la rând cu aceleași texte). Cunoscând acest mare-secret, Borbély a încercat să-l amețească, să-l înșele pe cititor : a inventat cu totul alt reproș la adresa lui, scontând pe lenea sau/și pe oboseala cititorului, care n-are vreme de pierdut căutând numărul de revistă cu pricina, pentru confruntare. O asemenea diversiune este nedemnă de orice mănuior de condei, de oriunde în lume, darmite universitar, co-director al unei reviste studentești.

Borbély, polemistul ce refuză polemica, polemizând (cu parteneri imaginari), necitind decât ce scrie el, n-are de unde ști că niciodată nu mi-am arătat iritarea, necum furia față de judecățile critice la cărțile mele : din moment ce am publicat un text, mi-am asumat “riscul” de a-l vedea și contestat. Însă Borbély nu a citit nici măcar avertismentul mai sus citat (“Nu l-aș fi citat pe Borbély...”) - deci de la bun început se așează în afară de chestie.

Chestia fiind cu totul alta, fără legătură cu ale mele cărți, cu talentul ori netaalentul meu - iertare, sânt obligat să-l re-citez pe eseistul apostrofic, pentru a re-situa obiecția mea :

“Lectura necritică a acestor jurnale implică cel puțin două ispite capitale : aceea de tipizare comportamentală pe linia extremului (când legea istoriei o reprezenta pe atunci media) și aceea de *generalizare nefondată, prin afirmația, des rostită, că întreaga Românie a fost, în fapt, un univers concentraționar* (s.m. P.G.)”.

Acesta a fost un citat din gândirea lui Borbély. Așadar *el neagă faptul* (“generalizare nefondată...”) *că România, de la sfârșitul ultimului război și până la fuga lui Ceaușescu, în decembrie 1989 a fost - ca și “surorile” sale întru comunism - “un univers concentraționar”*.

Chiar așa ? Să conteste Borbély existența - în România (sub Dej) - a lagărelor, a închisorilor, a coloniilor de muncă, a “noilor-sate” din Bărăgan - populate în majoritate zdrobitoare de bărbați, femei, copii, bolnavi, bătrâni care nu aveau nicio legătură cu acuzațiile aduse de aparatul terorist comunist?; să nu accepte Borbély (“generalizare nefondată”) faptul că, sub Ceaușescu, diminuând numărul încarcerărilor politici, cvasitotalitatea populației (dintre excepții făcând parte însuși eseistul - altfel de ce ar tăgădui evidența ?) a fost prefăcută în sclavi, în ostateci - și în “nebuni” (“bolnavi”, cum repetă el, eufemizant, după Geta Dimisianu, după C. Țârlea și după M. Zăciu)? Înseamnă că, prin afirmația sa, (răs)citată, Borbély neagă faptul că, de pildă, până în 21 decembrie 1989 “frontiera de stat” spre Ungaria era perfect *închisă*, păzită cu câini și cu arme, iar cei care încercau să o treacă (firește dinăuntru spre afară ; adică : ieșind din închisoarea-cât-țara), prinși de grăniceri, în cel mai fericit caz erau condamnați la ani de închisoare - în cel mijlociu : și bătuți sălbatic și dați pe... gura câinilor - în cel extrem : împușcați pe loc (“pe arătură”) !

Nu-mi imaginam că există în România persoane adulte, mediu școlarizate care să tăgăduiască, în scris, cumplita realitate: **universul concentraționar**.

Din această pricină, când am întâlnit respingerea a ceea ce toată lumea (în fine : aproape toată...) cunoștea, nu de puține ori pe proprie piele - și nu arătându-și mutra deținătorului unicului adevăr - al clasei muncitoare - în cine știe ce gazetă de perete culturalist-naționalistă a securiștilor nostalgici și negatori ai crimelor făptuite, ci în *Apostrof* - am reacționat normal ; am zis ceea ce era firesc să zic. Iar acum repet, ca să nu fie îndoială :

“Pe ce lume a trăit Ștefan Borbély - atâta cât a trăit, însă omul de aceea este om : să viețuiască din experiența și din amintirile părinților, din ale bunicilor - să fie/fost părinții și bunicii lui Borbély, chiar cu toții, activiști de partid și securiști ?”

Pentru cei ce au citit textul “polemic” (cel refuzat, desigur) semnat de eseistul apostrofic:

Borbély este un rușinos nostalgic al timpului dinainte de căderea Zidului Berlinului. Nu era chiar fericirea pe pământ, pentru cetățenii de rând, însă pentru cetățenii-de-ne-rând - evrei și unguri - nu existau nici “probleme” ca acestea... Acolo-atunci linia de ne-trecut era vizibil trasată - cam ca frontiera dintre România și Ungaria : dacă rămâneai locului și, conform recomandărilor îndrumătorilor spre îndărăt, făceai-cultură-curată cu voie de la Secu, dacă nu-ți manifestai nevoia de libertate, atingeai vârsta de pensie, prețuit de tovarășii de sus, de la regiune și stimat de responsabilul de bloc - de jos. Acum însă...

... nu mai este valabilă, ca valoare de refugiu, estetica, doar ea.

Ștefan Borbély se vădește - în textul polemic-refuzat - a suferi de o nevindecabilă insensibilitate, de o cumplită indiferență etică.

I-aș zice : o nesfârșită nesimțire morală.

P.S. 1. Desigur, nu poate fi adevărată afirmația lui : “mi-am găsit prietenii năpădiți de fotocopii ale articolului meu, trimise și adnotate - de la Paris - de către Paul Goma” - iată de ce :

a. pentru că “adnotările”, la mine, sunt publice (de la : a publica, în publicații), deci sărmanii prieteni ai săi nu puteau fi “năpădiți” de fotocopii ;

b. pentru că **Sine ira...** a apărut în 1992. Or încă din iulie 1991 (urmare a publicării textului meu **Capra și căprarul**, ca răspuns la atacurile lui Breban, în *Contemporanul*, săptămânal, pe distanță de mai bine de un an), mă despărțisem definitiv de *Apostrof*, de șefa lui și de subalternii ei - prieteni ai lui Borbély;

2. Dacă Borbély folosește la adresa mea calificative (demult, cam de prin 1971, de securiști-securizați rumegate, regurgitate) : “marionetă”, “resentimentar”, “schizofren”, “bolnav”, “megaloman” etc... - apoi, din martie 1990 secretele glandulare ale iritărilor bravilor rezistenți-prin-cultură ca : “Barbu”, “Săptămîna”, “Vadim Tudor”, “România Mare” etc., - fie : le-am mai auzit-citit și o să le mai citesc-aud.

Însă comite o grosolănie dintre cele mai proletarnice atunci când îl taxează pe Laszlo Alexandru drept...“sputnik napocan” (al lui Goma), autor de “texte-umbră”.

Atât de... eseist și deja atât de isteric ?

1998

*

Paris 12 ianuarie 1998

Pe marginea volumului **Le livre noir du communisme**

În *Timpul* din decembrie 1997, la rubrica *Poligraf*, Dorin Spineanu încearcă o dare de seamă asupra volumului recent apărut la Paris.

Încearcă - am spus, pentru că, grăbit, comite câteva erori :

a. **eroare de lectură** : scrie (mai și subliniază!): “indicele alfabetic al lucrării cuprinde *doar un singur nume de român*, Virgil Ierunca și - se pare - iadul care a fost aici este cuprins *într-o singură pagină!*”

Inexact : *Indicele* “cuprinde” 21 “nume de român(i)” - însă nu din această pricină trebuie să fim noi, Românii, nemulțumiți ;

b. **eroare de informare** : “Așa a pățit dl. Banu Rădulescu, inițiatorul revistei... *Memoria!*”

Așa, cum? Citez iar : “Criminalul regim Iliescu a obstrucționat orice demers în acest sens, mergînd până la violențe fizice împotriva celor care doreau să ne înprospăteze **memoria**”, explică Dl. Spineanu.

Ne așteptam la altceva de la “criminalul regim Iliescu”? Nu - însă nici la... obstrucția lui Banu Rădulescu însuși, din chiar momentul apariției revistei *Memoria*, când a refuzat să publice **mărturii** despre reeducarea de la Pitești. Răspunsul pe care l-a dat lui Virgil Ierunca, la București, în **mai 1990** (precum și în scris, mai târziu) a fost năucitor:

“Întâi să facem mai multe comisii de cercetare, din care să facă parte sociologi, psihologi și istorici care să cerceteze, cu obiectivitate (!) documentele, abia apoi acestea să fie date publicității”.

Frumos, nu ? Parc-am mai auzit de procese fără martori...

Să ținem minte la cine voia Banu Rădulescu să facă apel întru luminarea fenomenului Pitești - ne vom mai întâlni cu acest argument: al scrierii istoriei, excluzînd mărturiile, dînd crezare doar concluziei trase de istorici-sociologi-psihologi (și astrologi, adaug eu) în urma cercetării... documentelor oficiale.

Și din această pricină am declinat invitația lui de a face parte

din colegiul redacției revistei (cealaltă : prezența nejustificată, obraznică, ofensatoare la adresa *memoriei* a Anei Blandiana și a lui Doinaș). Întâlnit la Roma, în luna mai 1991, Banu Rădulescu a dat vina nepublicării mărturiilor despre Pitești pe... Doinaș (și el prezent): ca președinte de onoare a Uniunii scriitorilor, refuza banii necesari funcționării revistei (din al cărei colegiu făcea parte).

Concepția lui Banu Rădulescu (el însuși trecut prin Pitești) a triumfat : editura Vremea a publicat în 1995 (selectarea și falsificarea “materialelor” a cerut... vreme !) volumul **Memorialul ororii**, în fapt Cartea albă a Securității volumul II. Despre această recidivă a cuplului orwellian Pelin-Măgureanu m-am rostit în *Familia* (7-8/97). Cu excepția câtorva piteșteni (eu cunosc un singur “student” : Ștefan Davidescu, ce-și va publica mărturia în curând, la Nemira), victimele “reeducării” nu au deloc chef să se afle adevărul.

Iar aici mă întâlnesc cu Dorin Spineanu, când vorbește despre aceste animale care nu există (ba da : în spațiul carpatin !), numite ba Diaconescu, ba Galbeni - las-că nu sunt deloc singurii: nici întru senilitate (alibi al multor ticăloșii), nici întru viclenie țărănească-activească de tip Ceaușescu și Iliescu.

Înapoi la **Cartea neagră**... - Dorin Spineanu mai comite o:
d. **eroare de judecată** - atunci când scrie că absența României din paginile cărții se datorește (in)activității securiștilor. Adică : securiștii diplomați nu s-au deranjat să-i documenteze pe autorii **Cărții negre**...

Dacă ar fi consultat *Index*-ul cu pricina, ar fi dat și de numele meu - aici nu interesează decât în măsura în care explică, prin negativă, ca să zic așa, cvasiabsența românească...- citez de la pagina 489 :

“Știm (...) că am greși dacă am pune în plină lumină destinul dramaturgului ceh Vaclav Havel, al filosofului maghiar Istvan Bibo, al scriitorului român Paul Goma ori ale altora provenind din intelighenție și i-am lăsa în umbră pe cei mărunți...”

Iată o pură diversiune : capitolul în care se vorbește de România a fost redactat de “specialistul” Karel Bartosek, fost membru al CC al UTC-ului cehoslovac, care, prin înșelăciune (și după ralierea lui Mihnea Berindei și a lui Alain Paruit), a pus mâna pe revista fondată de noi, anticomuniștii, *L'Alternative*, transformînd-o, nu doar în *Nouvelle* (sic) *Alternative*, ci într-o publicație nostalgic (și conspirativ... comunistă). Iar aici, în **Cartea neagră**, Bartosek operează două falsificări:

1. atunci când explică : nu a vrut (el, Bartosek !) să reducă

analiza la “represiunea culturală”, deci refuză să se oprească asupra tributului greu plătit, în comunism, de “culturali” - scriitori, filosofi, juriști, istorici, artiști, savanți...;

2. din aceeași mișcare, scontînd pe “impresia” primă, îi exclude pe scriitori (filosofi, dramaturgi) dintre martori, deci nu ia în seamă și mărturiile lor (cu o excepție : Soljenițin - însă prezent numai cu **Arhipelagul Gulag**).

Întru “consolare” : de la ruși, Vladimir Bukovski este pomenit de două ori, dar nu i se iau în seamă cărțile de mărturie; Saharov amintit de două ori, Leonid Pliușci o singură dată, Andrei Siniavski o dată, Andrei Amalrik și Natalia Gorbanevskaja deloc ; în aceeași situație se află și polonezul Adam Michnik și poetul cubanez catolic Armando Valladares, care a petrecut 20 ani în închisorile castriste și a cărui mărturie (apărută prin 1980) a făcut mare vâlvă la Paris. Iar dacă nu sunt pomenite numele : Dorin Tudoran, Dan Petrescu, Gabriel Andreescu, Doina Cornea, să fim asigurați : tovarășul Bartosek i-a nemurit în schimb pe “eroi” ca Ana Pauker, Pătrășcanu, Vasile Luca, Foriș...

Cum se explică prezența doar a lui Virgil Ierunca ? Simplu : dacă s-ar fi mulțumit cu publicarea studiului său doar în românește, acesta ar fi cunoscut soarta cărților lui Bacu, Cârje, Grigore Dumitrescu : s-ar fi știut de Pitești doar în cercurile exilaților români ; dacă ar fi scris... un roman (ca mine, **Patimile după Pitești**), chiar publicat în franceză, ar fi fost ignorat de tovarășul Bartosek - ca ne-mărturie. Or Ierunca nu s-a mărginit la publicarea textului său **Le phénomène concentrationnaire en Roumanie**, întâia oară ca postfață la volumul meu, **Gherla** (Gallimard, 1976) ; nici cu publicarea aceleiași text, augmentat - tot ca postfață, de acea dată a romanului **Le Chiens de mort** - titlul în franceză al **Patimilor**... (Hachette, 1981), ci, cu prefața lui Furet și-a publicat eseul în volum autonom, în franceză.

Și Dorin Spineanu cade în păcatul mioritismului - acela de a da vina pentru nereușitele noastre, totdeauna pe *altul* - fie străinul (Italia, Malta, Churchill, Roosevelt, Ungurul, Jidanul, Bulgarul), fie unul de-al nostru, dar altfel : înainte de 1989 - țiganul ; după - securistul...

Desigur, securistul nu are interes în etalarea adevărului (s-ar afla că a fost pur și simplu călău), însă nici victima nu întâmpină cu satisfacție perspectiva spunerii (publicării) adevărului - fiindcă s-ar afla că nu fusese doar victimă, ci și complice...

De aici “reticența” față de accesul la dosarele de Securitate, nu numai a unor Iliescu, Roman, Măgureanu, Vadim, Păunescu, Babiuc - ticăloși de notorietate - nu doar a turnătorilor de închiisoare cu condicuță (Quintus), ci și a “democraților” Diaconescu,

Galbeni, Constantinescu, Zoe Petre - iar dacă ar mai fi trăit Coposu, cu certitudine că și Tatăl Nației s-ar fi opus din răspuțeri “divulgării” dosarelor, motivînd: “Pentru a nu provoca tulburare...”

Mă întorc la **Cartea neagră a comunismului** și la afirmația lui Dorin Spineanu că securiștii ar fi sabotorii, ei ar fi vinovații “doar un singur nume de român” și “o singură pagină” - am văzut că aceste presupuneri sunt inexacte, însă asta nu ameliorează cu nici un chip “locul României în lume”.

Absența informațiilor despre România (cu excepția citată) este imputabilă nu (doar) securiștilor - ci și istoricilor români.

Știu despre ce vorbesc, fiindcă am fost în miezul evenimentelor : acum două decenii conduceam o colecție la Hachette. Printre prioritățile autoimpuse: publicarea unei **Istории a României** și a unei **Istории a literaturii române** - ambele pentru uzul neromânilor, în primul rând al francezilor. După cum se poate constata din **Jurnal** dar și din volumul **Scrisori între-deschise**, am avut promisiuni ferme - din partea lui Nicolae Manolescu, din a lui Matei Cazacu. Ce s-a ales din ele ?

Manolescu, întors la București, n-a mai dat semn de viață ; la întrebările mele : «Merge, merge, **Istoria literaturii** promisă pentru a fi tradusă în franceză ?», nu a răspuns. Matei Cazacu, pe care-l aveam “la îndemână” la Paris, la fiecare întâlnire mă asigura că «merge, merge... - dar greu» - între timp același istoric publica, ba un studiu despre Petru Cercel, ba o carte întreagă cu Dracula... Rezultat - în 1997 : despre literatura română Francezul nu știe mai mult decât aflase din **Panorama...** lui Bazil Munteanu (editată în 1938!) - fiindcă Ionesco și Cioran sunt “scriitori francezi de origine română”; despre istoria României, fie că știe câte ceva din cartea comunistului Castellan (toți românii îl înjură dar cu ce înlocuiesc ei minciunile comuniste : cu neantul - adevărat, mioritic ?), ori din cea recent apărută, semnată de Catherine Durandin - la care toți românii strâmbă din nas, găsindu-i “lipsuri”, erori de apreciere, însă nici o clipă nu se gîndesc să dea vina pe Matei Cazacu, pe Mihnea Berindei, pe Dinu C. Giurescu - ce-or fi făcut ei, românașii noștri, cât au stat “la adăpost” în exil, pentru ca România să nu fie cunoscută ca o... mare necunoscută ?

Să (re)spun eu : Matei Cazacu s-a ocupat de Petru Cercel, de Dracula, iar după 1989 a umblat pe la Chișinău și, după ce a stat de vorbă cu doar Hădârcă, i-a ars un studiu “cu mărturii” (la plural), potrivit cărora Basarabienii n-au vrut și nu vor unirea la România - “fiind ei moldoveni conservatori din fire”(ceea ce a confortat atitudinea filo-sovietică a lui Iliescu ; ceea ce a anti-

cipat orientarea pro-ucraineană a lui Constantinescu) ; Mihnea Berindei : e drept, s-a ocupat de drepturile omului, însă ca istoric, doar de vămile turcești din sec. XVI-lea ; Giurescu - a!, la București, el s-a ocupat, de glorificarea Ceaușescului, iar la la Washington (pe banii lui Rațiu), de denunțarea Monicăi Lovinescu, a lui Virgil Ierunca, a lui Tudoran și a mea - ca... “prea critici ai lui Ceaușescu, deci... de-a dreptul antiamericani”!

Asta este, iubite Dorin Spineanu : vorba unui cioban (altfel mioritic) :

«Cum ți-o faci, așa ți-o dormi !»

De aici concluzia : ce-și face Românul cu mâna lui (dar mai ales: ce *nu*-și face), n-o va realiza (sic) în veac, în locul lui, nici Rusul, nici Bulgarul, nici Ungurul, nici Ovreiul - cum ar veni : detractorul, calomniatorul, dușmanul-etern al românimii. Vorba aceluiași cioban:

«Ce-și face Românul cu mâna lui - lucru manual !»

P. S. À propos de lucru-manual : n-ar strica defel ca analfabeți ca Blandiana care are, n-are treabă, își dă cu părerea în adunări, de obicei internaționale, afirmînd fără pic de rușine, **că România și Românii au fost cel mai cumplit martirizați de comunism** (și rostește asemenea idiotenii și nesimțitorisme în prezența Polonezilor, a Balticilor - a Rușilor !), să pună mâna, să răsfoiască această carte ; iar dacă s-ar mai aduna de pe drumuri și s-ar întoarce la uneltele sale - cu tot cu prințul consort - ar face și mai bine. Nu de alta, dar cine știe ce alt monstrulete ne mai clocește - după acest Puiu Constantinescu.

*

12 ianuarie 1998

Grigurcu

Despre Grigurcu s-a spus-scris totul - și contrariul : că este un foarte bun poet, un subtil - și cumpănit - critic literar de poezie ; că nu e chiar atât de bun poet (mai avem noi și alții, muuult mai buni), iar criticul este un resentimentar, un înăcrit, un veninos, avînd el plăcerea diabolică de a scuipa pe morminte sfinte și a stropi cu noroi statui de ghips veritabil, ba chiar și din mucava naturală ; că la cei peste șazeci de ani ai săi nu a scris măcar o “sinteză” - când mult mai junele oradiot Ioane Chinezuț a și comis vreo șaispe (toate cu titluri interrogative)...

S-a mai spus (pe ici, pe colo) că poetul și criticul literar Gheorghe Grigurcu șade ca un huhurez la dracu-n praznic, la Tîrgu Jiu. N-o fi avînd el chiar domiciliu-obligatoriu, dar izolarea cu care este... înconjurat de tîrgjieni, nesolicitarea dinspre Centru (așa se vorbește, cu totul abuziv, despre

București), face ca el să nu se simtă mai liber în capitala Gorjului, decât de-o pildă eu, în satul-nou Lătești, din Bărăgan - cel care nu mai există, Măguritatea l-a arat prin 1964.

Știu că vorbesc în pustiu (de la Bărăgan mi se trage...), dar fac asta de când mă știu, de ce n-aș continua ?

Plec de la faptul că Grigurcu este, nu doar un cărturar și un om de literă și de cuvânt cu care s-ar mândri oricare altă comunitate europeană - cu excepția Românilor : n-or fi alcătuind o comunitate, ci doar o adunătură - dar, ca s-o dau pe ardeleneste : “apartâne” - de Uniunea Scriitorilor ; de Ministerul Culturii (fiind și în colegiul de redacție al *Contemporanului*), iar politicamente, cu-carnet, fără-de-carnet, omul a adus mari servicii Partidului Țărănist (bine : și Creștin), lucrînd câțiva ani buni la oficiosul *Dreptatea*...

Să zicem așa : din partea Uniunii Scriitorilor - al cărui membru eminent este Grigurcu - nu te poți aștepta la mare brînză dinspre Ulici (cum nu te așteptai de la Dinescu). Bine, asta este “conducerea” - dar “unii membri ai conducerii”? De ce nu mișcă măcar un deget președintele de onoare (al Uniunii), senatorul, academicianul, senatorul (țărănist - a devenit mania lor, nu obsesia mea) și așa mai departe Doinaș ? De ce nu intervine în favoarea măcar a prietenului, dacă nu în a celui care a adunat vreo două volume de analize elogioase despre poezia doinașică ?

A-ha, îl doare degetul - taman acela, țărănist-intervenționistul...

Grigurcu și-a investit în organul Ministerului Culturii numele - chiar și obrazul, într-o chestiune care mă privea pe mine în raport cu Breban. Hai să spunem că bietul Breban nu mai are putere, ca pe timpuri (1970-71 : ce timpuri, ce moravuri !); să admitem că un bișnițar ca Sorescu, un tolomac precum Spiess un inenarabil ca Mărgineanu, “prietenul plopilor de lângă drum” - miniștri ai Culturii ! - nu aveau cum să priceapă ori accepte că Gheorghe Grigurcu ar merita o soartă omenească, nu cea sub-omenească, de la Tîrgu Jiu - dar Caramitru ? Actualul ministru al culturii, actorul Caramitru (ca un făcut: și el țărănist - ca Pruteanu-Zacuscă), e o persoană care chiar guscă poezia recitată (la radio, la televiziune, pe scenă), fie ea de Shakespeare, de Eminescu, de Păunescu - ba chiar de Grigurcu !- ce a răspuns el la solicitarea poetului și criticului, a cărturarului aflat în neagră mizerie ?

Las întrebarea suspendată și trec la țărăniști. Spre deosebire de Grigurcu, basarabean și el, eu, pe urmele lui Stere, am avut totdeauna o, ca să zic așa, “mică reținere” când venea vorba de partidul lui Iuliu Maniu. Dacă Stere făcuse din nimic (în fine : din

neantul mioritic) cel mai puternic partid din România anilor 20, unindu-i pe naționalii ardeleni cu țărăniștii regățeni (iar aceștia căpătaseră coloană vertebrală - ei, da ! - de la basarabeni) ; dacă îi dăduse, nu doar un program (ceea ce nu-i de colea : să fie întrebat Ion Diaconescu ce program are partidul dumisale - n-are să se trezească din moțaiala-i de apoi, dar-însă-totuși are să râdă, seninic, fiind el convins că se spusese un banc !), ci o doctrină. Drept recunoștință, Maniu întâi, apoi Vaida-Voievod, Mihalache la urmă aveau să-l expulzeze pe Stere, ca pe un incontrollabil, susceptibil să le încurce treburile murdare, curat-politicacalice. Iuliu Maniu, cel cu aureolă de martir de la Sighet, trage după el două ghiulele, două păcate dintre cele mai grele :

- în 14 iunie 1930, Maniu, Prim ministru al regelui Mihai I a depus jurământ de credință lui Carol (II), recent parașutatul (corect : aterizatului clandestin), declarînd că îl considerase de totdeauna pe Carol (Doi) rege legitim al țării (cu nouă zile în urmă, declarase, în fața Înaltei Regențe, legitimitatea lui Mihai).

Această faptă a lui Maniu a avut consecințe dezastruoase pentru fragilizata democrație, prin frângerea țării în două tabere : procarliști și prolegionari;

- în 23 august 1944, Iuliu Maniu, în loc să se afle alături de regele Mihai - tânăr, inexperimentat, traumatizat de comportamentul tiranic al lui Antonescu - s-a ascuns, nu i-a dat asistență, a dezertat (de parcă ar fi fost intelectual român - dar nu era), l-a lăsat singur cu comuniștii lui Pătrășcanu, iar rezultatul îl îndurăm și azi și va fi simțibil încă un sfert de veac. Vai, Rușii tot ne-ar fi ocupat - cum au ocupat Polonia, Cehoslovacia, martirizate și de Germania, cum au ocupat Ungaria (rămasă pe două picioare, până la urmă), însă nu am fi acoperiți și de rușinea istorică a cedărilor de tot felul, din pricina atitudinii capitularde a “șefilor partidelor democratice”.

Această paranteză - ca să întreb, retoric :

Acest partid care-și mai zice țărănesc (și creștin!), imediat după 22 decembrie 1989 a dat adăpost tuturor milițienilor, grănicerilor, “diplomaților”, activiștilor, *securiștilor* (*cei care martirizaseră cu precădere țăranul român*), a acordat asistență tuturor nemernicilor, doar dacă solicitau membrăia în partidul lui Coposu (care, să nu uităm: a fost unul din cei vreo sută de secretari ai lui Maniu : el, Coposu, a fost secretarul lui Maniu și nu invers) - însă în ochii Tatălui Nației un om de valoare, de statură morală a lui Gheorghe Grigurcu “nu prezintă interes” - o-ho, ce interes (în nici un caz al țării) prezenta “Virgil” (Măgureanu)! ; și “Emil” (Constantinescu). Diaconescu și Tepelea (alți martiri ! - cât despre intelectualitatea lor, li s-a dus buhul !), în cel mai troglo-

dit stil clanic și-au introdus neamurile (cu toate : colaboraționiste - altfel am fi auzit și noi de rezistența anticomunistă a lor) până la a șaispea spiță în tot felul de “funcții”.

Pentru Grigurcu, care a adus mult mai importante (oricum : mai curate) servicii țărănismului și românismului, decât cei doi preistorici la un loc - ba.

Prototipul țărănistului util : Emil Constantinescu : nu trebuie să fi avut activitate anticomunistă (ba chiar din contra !, să fi fost secretar PCR al Universității, să fi fost adunător de cotizații până la 22 decembrie 89 fix), să fie dus în lesă de Securitate și să cedeze din România, tot ce nu-i... Ardeal.

Să mai adaug : Constantinescu de mâine este citibil în contemporanul vostru Diaconescu.

Dar viitorul Grigurcu ? Așteaptă Românii să moară bine-bine, apoi să-i ridice statuie, să boteze străzi (chiar în Tg. Jiu - actuala “Zonă Sâmboteanu”) cu numele lui - abia după aceea Ulicii și Doinașii, Diaconeștii și Constantineștii (ba chiar și Zoele cele rău-sfetnice) să se se scarpine pe sub cușme, în sfârșit, dumiriți :

«Domnule ! Bine că ne-am adus aminte : hai să-i facilităm și lui Grigurcu o locuință pe-aici, prin București»...?

P. S. Ion Caramitru a intervenit - astfel a luat naștere “Afacerea *Literatorul...*”

*

12 ianuarie 1998

Dilema amneziei sau Amnezia Dilemei

Și eu care credeam că amnezia este o deficiență cu care nu ai de ce te lăuda ; și eu, care credeam că uitarea, mai ales când se întinde la istoria propriei comunități, dacă nu poate fi “extirpată” (cum să elimini... o gaură ?), măcar poate fi redusă.

Nu contez printre cei avînd o memorie fenomenală ; nici măcar printre inșii cu memorie foarte bună. Mă consider o ființă normală cu o memorie normală - în comparație cu cea *sub-normală* a compatrioților. O memorie nativă medie, corect cultivată, convenabil întreținută - și ne-contrariată, ne-cenzurată de însuși posesorul - face figură de excepție pe plaiurile mioritice când e comparată cu ne-memoria, ba cu mândria de a nu reține “toate fleacurile” a maselor largi de români : directorii de conștiință ai lor dau *la-ul* “Ariei Amneziei”.

Această tot mai îngrijorătoare tendință (de a uita, nu de a nu

înregistra) mi-a apărut de prin 1981 la scriitorii călători la Paris. Am pus impresia pe seama situației de excepție a “ieșirii” în Occident, pentru unii prima, amestec de bucurie (că au ajuns la Paris !) și de tristețe, de spaimă că trebuie să se întoarcă ; de sentiment de liberare - dar și amintirea noului, sau întâiului contract de... legare de glia Securității.

Am mai scris : 1984 a constituit și pentru mine un prag ce a separat, brusc, România și Românii, prag arătând nemilos că există un *acolo* și un *dincoace* ; prag *dincolo* de care am dat de un univers unde se mișcau oameni știuți de mine - acum necunoscuți ; prieteni buni, *înainte*, însă acum înstrăinați. Ne-înțelegerea, ne-comunicarea dintre ei s-au manifestat brutal, de la un vizitator la altul, de la o călătorie la alta a aceluiasi ; dialogul s-a prefăcut în două monologuri paralele. Ce se înțelegea din recitalul prietenului (re)venit în vizită la Paris ? În mare:

«Nu mai țin minte, nu mai știu nimic»- iar în subtext :

«Nu mă întreba, nu-mi spune lucruri care ar putea fi considerate secrete - nu vreau să le știu : ca să nu am ce spune la viitoarea anchetă».

Abia la sfârșitul verii anului 1989 (perioadă și... întâmplări povestite în **Căldură mare**), tot punându-mi întrebări de genul : «Ce se va fi petrecînd cu prietenii noștri din țară - de prin '84 ?», am început a închea un răspuns. Adevărul fiind acesta : simțindu-l venind, însă neputîndu-l evita, măcar i-am întârziat ieșirea la lumina înțelegerii mele: cu prietenii, cu colegii din țară se întâmplase ceva grav, ceva cumplit - **din 1984**.

Evenimentele ce au urmat după decembrie 1989, din nefericire mi-au confirmat temerile cu asupra de măsură.

Cronologic, întâiul a fost cel prilejuit de conferința de presă dată de Mircea Dinescu, în 27 ianuarie 1990, la Paris, în auditoriul FNAC. Se aflau acolo mulți români, dintre aceștia numeroși susținători ai lui Dinescu în încercările prin care trecuse în ultimul an de zile (1989), de la publicarea textelor sale în *Libération*. Mai erau prezenți polonezi, cehi, unguri, ruși, bulgari, vietnamezi : în țările lor, cunoscuseră nu doar “subsolul casei în care locuia cu doi copii”, nu doar alungarea din postul de redactor al organului Uniunii Scriitorilor - ci șomajul cronic ; ci declasarea (ca în Cehoslovacia) ; ci internări în azile psihiatrice și arestări nenumărate, detenții de ani și ani.

Or supraviețuitorii de pretutindeni, odată ajunși în Occident, înainte de a-și povesti viața, în conferințele de presă și în mărturiile scrise *îi amintiseră pe cei ce-i precedaseră - în acțiune și în suferință*. Rușii, de pildă, nu-i omagiau doar pe înaintașii lor ruși, ci și pe cutare ceh, pe cutare polonez, cubanez (chiar român). La

fel cehii, bulgarii, polonezii - oricâtă ură împotriva rușilor adunaseră în inimi, îi aminteau pe Marcenko, pe Bucovski, pe Șalamov, pe Soljenițin, pe Amalrik, pe Gorbanevskaia, pe generalul Grigorenko. La polonezi pe Walesa, pe Popielusko, pe Michnik, pe Mazowiecki, pe Kuron, la cehi pe Uhl, pe Anna Sabatova, pe Kohout, pe Havel... Așa făcuseră și Românii ce-l precedaseră cu decenii pe *martorul* Dinescu venit cu mari sacrificii (oficiale) din România.

Fiindcă așa se face. Aceia aparțineau unor comunități numite : popoare; la ei memorie cu memorie alcătuiește istoria - nu istorioare, nu bancuri cu Bulă, nu calambururi înalt apreciate la Casa Scriitorilor.

Despre cine a vorbit românul Dinescu în 27 ianuarie 1990 la Paris ? Se laudă că soacra sa este rusoaică de cea mai intelectuală extracție - a pomenit măcar o dată numele lui Soljenițin ? Dar pe al lui Șalamov ? Pe al lui Brodski ? Dar numele lui Walesa? Dintre înaintașii săi români (cu excepția Doinei Cornea - fiindcă era prezentă, alături, pe podium, fiica sa) a rostit el numele lui Calciu? Al lui Filipescu? Măcar al lui Dorin Tudoran? Zicem: de al meu nu și-a adus aminte, era abia pionier al Patriei la 25 ani, prin 1975 când, la Casa Scriitorilor, dintre mentorii săi Fănuș Neagu și Băieșu, curajos, strigase:

«Goma ! Marele scriitor fără cărți !» (citad fidel din gândirea - și din groapa săptămânală a lui Eugen Barbu).

O vreme am crezut în omisiunea voită ; în amnezia cu program. Trecînd anii, a trebuit să accept : într-o comunitate neevoluată ca cea românească individul trăiește într-un perpetuu prezent, calitate ori tară moștenită, consolidată generație după generație ; că este fatal - românește normal - ca un Mircea Dinescu să fie cum este : uituc, căscat, buimac, căpiu - într-un cuvînt: *autocronic*, carevasăzică știutor doar al istoriei comunității sale - fie cea din Slobozia, fie cea din Uniunea Scriitorilor, fie din Europa - să înceapă și să se încheie cu propria-i istorie.

În această categorie a autocronicilor intră foarte, prea mulți români. Nu arăt înspre masele largi, analfabete, analfabetizate, ci spre directorii de conștiință și ei analfabeți, *dar* și analfabetizatori - iertare dacă primele nume care-mi vin pe limbă sunt ale unor doamne : Ana Blandiana și Gabriela Adameșteanu. În opt ani de vedetariat aceste bune scriitoare au dovedit cu vîrf și îndeșat altceva decît propriile ficții și lirisme: nu știu, nu vor să știe, în schimb, vorba unui tovarăș, le explică auditorilor-cititorilor tot ce n-au știut ele de cînd se știu: *istoria contemporană a țării lor*.

În aceeași categorie - i-aș spune : a grănicerilor la poarta memoriei - se află *cei ce fac istoria (pentru că o consemnează)*.

Revista *Memoria* (!), în care istoria României sub comuniști este prezentată (și propusă maselor ignorante) astfel, încât să nu care cumva să dea seamă de absența, de demisia, chiar de colaborarea cu Puterea teroristă a unor Banu Rădulescu, Doinaș, Blandiana - cât despre Istoria Piteștiului, cvasiabsență din revista “memoriei arestate” (sic) m-am rostit cu alte, multe, prilejuri. Tot aici consemnez Cartea albă a Securității vol II : volumul scos la editura Vremea, sub titlul **Memorialul Ororii** - și despre această ispravă dirijată din umbră de părechea fără de pereche Pelin-Măgureanu am scris, nu mai revin.

Îndărătul fiecărui amnezic se ascunde un vinovat, spunea careva (iar de n-a spus, foarte rău pentru el !). Oricât de flușturistic, miștocar, gălăgios este Dinescu, nu se poate să nu fie, măcar într-un ritm cincinal mâncat, ros - nu mult, doar nu el e rus ! - de rușinea că un poet ca el, debutînd strălucit la 20 ani a deschis gura abia la vârsta de 40 (în 1989) - și atunci pentru o pricină administrativă. Pentru autocron(ist)ul Dinescu nu a existat “problema” solidarizării cu Charta 77 (dacă avea atunci abia... 27 ani !); nu a existat “problema” grevei minerilor din august același an ‘77; nici a constituirii SLOMR - nici măcar a revoltei muncitorilor de la Brașov (când el avea, bietul, 37 anișori) - nici distrugerea satelor, a palatelor, a bisericilor. *Problemă* a devenit darea lui afară de la *România literară*. Acesta va fi fiind motivul... neținerii minte a atâtor “probleme” ale comunității și a lui. În capul său de poet-la-român, istoria omenirii în general, în special istoria Românilor începe în 1989, când s-a trezit el, descoperind-și “problema”.

Culpabilitatea nemărturisită va fi răzbătînd și din **Amintiri în dialog** de Matei Călinescu și Ion Vianu : deși cam de vârsta mea, dialoghiștii nu pomenesc nici din greșeală ecoul în lumea studentască din România a Revoluției Maghiare din 1956 ; nu-și amintesc nici de campania de exmatriculări din ‘57-’58 (condusă și de tovarășul nostru Iliescu). Vinovăția negată, neacceptată se răzbună, străbătînd prin rețeaua de camuflaj a variantei biografice cosmetizată, falsificată, furnizată de însuși hagiografiatul alcătuiturilor unei broșuri apărută în 1995, **Totul despre Manolescu**. Aceeași “jenă” de a pune degetul pe evenimente incontornabile se manifestă la persoane care, prin vârstă, nu ar fi putut participa - *dar nici dezerta* (ca Vianu, Matei Călinescu, Manolescu), anume: Vladimir Tismăneanu și Mircea Mihăeș în dialogul *Balul mascat* în pasajul despre ‘56 la români. O tăcere dintre cele mai de aur domnește în “amintirile” altfel guralive, publicate în ultima vreme de Zaciu, de Ciocârlie, de Alexandru George (chiar : ce vor fi făcut și unde erau acești

bravi, în perioada octombrie '56-decembrie '58 ? ; dar între februarie-septembrie 1977?).

Eu, naiv, credeam că amnezicii la români sunt, fie prin structură (mioritică), fie din culpă - vezi rezultatul recente campanii de acces la dosarele de securitate, prompt înăbușită de țărâniștii vechi și noi (citește : colaboraționiștii și securiștii), cu pretexte dintre cele mai tăpălăgoase.

Ei bine, m-am înșelat : Mai există o variantă a amneziei la români. Nici nu-i bănuiam existența. Noroc de Mircea Iorgulescu - el mi-a revelat-o în organul lui Pleșu, *Dilema* din 22-28 august 1997, sub titlul și el zăpăcitor, trimițător aiurea : "Mica scleroză". Semnat de strălucitul eseist și nu mai puțin celebrul Anonim autor a sute de articole de fond ale *României literare* din Iepoca de Aur 1977-1989. Plecînd de la **Jurnal**-ul meu, ajunge la o teorie dintre cele mai năuce - și mai nocive - în strict spiritul *Dilemei* (a se citi: susținător al lui Petre Roman).

Cal bătrîn, vechi meșteșugar, Iorgulescu știe cum să-l ia pe cititor, pentru a-l mistifica fără efort : acesta începînd să citească "Mica scleroză", este convins : autorul îi dă o lecție (meritată !) "procurorului", cum mă etichetaseră Țepeneag și Barbăneagră. Povestește Iorgulescu acolo cum un ascultător al Europei libere îl întrebase "dacă nu socotim necesară o punere în discuție a **Jurnalului** lui Paul Goma"? Și cum el a dat "un răspuns sec (...), că nu, nu socotim necesar".

S-a înțeles : Noi-Iorgulescu, nu socotim necesar să vorbim despre **Jurnal**-ul lui Goma la Europa liberă. Nici despre Goma - fără **Jurnal**... Ascultătorii nu mai țin minte, iar Iorgulescu veghează ca Românii să nu afle: postul de radio în chestiune, începînd din 1972 căpătase onorabilitate (în sensul că n-a mai fost considerat *The Voice of CIA*) și prin lucrarea, de ce n-aș spune-o : și prin declarațiile sinucigașe făcute presei occidentale, cu precădere germane de către nemerituosului actual diarist, atunci - până în noiembrie '77 - aflat pe solul RSR, sub laba Securității (chiar așa : de ce-și va fi propus Goma pielea pe băț : ca să apere onoarea damei, a oficinei imperialiste ?; pentru ca bravii simpatrioți să aibe un alibi al "rezistenței lor înalt culturale"?; pentru ca iorguleștii eterni și de ambe sexe să mănânce o pâine-albă și să dea lecții de curaj anticomunist - simultan lingînd papucii lui Pleșu, ciubotele lui Roman, șoșonii Zoei Petre?).

Numai că... Noi-Iorgulescu i-am răspuns ascultătorului că nu, nu socotim necesar să vorbim la Europa liberă despre Goma...- însă abia *după* ce Goma, contactat telefonic de însuși Noi (-Iorgulescu), cu propunerea de a angaja "un dialog despre **Jurnal**", i-a răspuns - adevărat, nu atât de sec precum tatăl

articolelor de fond de la *România literară* naivului de ascultător al Europei libere, însă fără apel - astfel :

«Nu dialoghez cu Iorgulescu de la *Dilema* Europei libere - și de la Europa *Dilemei* libere - susținător al lui Petre Roman».

Am făcut această precizare, știind că dilemistul romanopetrist, deși o viață întreagă a mințit cum respira, ascultătorii nu și-au dat seama ce anume... respiră el - ca de-o pildă, teoria demisiei la intelectualul român, pornind de la exemplul lui Pleșu - cel care a continuat a fi ministrul lui Iliescu până ce minerii lui Cozma l-au alungat pe Roman cu tot cu Pleșu-al său.

După ce ne-a feintat, făcându-ne să credem că obiectivul prim și ultim al său este atacarea lui Goma, dilematiotul europlicbric Iorgulescu scrie - citez:

“Ce face, de fapt și în felul lui, Paul Goma ? Nu în litera cărții lui, ci în spiritul ei (...). Simplu : Paul Goma își reamintește, *în felul lui, cu mijloacele lui* (subl. în text - P.G.) de un timp îngropat aproape în unanimitate. De timpul confuz, mîlos, mlăștinos, al «epocii de aur». Un timp evacuat, parcă, din hiperselectiva memorie a contemporaneității. Și poate mai important decît felul în care o face este că totuși *o face* (subl. în text)”. Și : “(...) nimeni sau aproape nimeni nu vrea ori nu poate să-și amintească de trecutul apropiat”.

S-a înțeles : oamenii nu vor să-și mai aducă aminte de perioada nenorocită dintre 23 august '44 și 22 decembrie '89. Ei, bine, n-am nimerit - fiindcă iată încotro ne conduce Iorgulescu de la *Dilema* :

“Există, în rememorarea românească, două spații privilegiate : ceea ce s-a petrecut după decembrie 1989 și ceea ce a fost între, cu aproximație, 1947 și 1964. Perioada 1964-1989 este, parcă, lovită de o mică scleroză. Sau încuiată de un tabu tacit consimțit. Or această perioadă este cea în care s-au format/deformat toate generațiile active de astăzi. Inclusiv Paul Goma. Inclusiv autorul rîndurilor de față”.

Nu pot să nu fiu de acord... cu mine însumi : am scris cu fiecare prilej - și probabil sînt primul, cronologic - despre anul 1964 ca “prag psihologic”, *însă nu între două generații, ci în interiorul aceleiași generații* (de deținuți politici). Pe lângă meritul... cronologic, îl revendic pe acela de a fi explicat *de ce* socotesc eu Anul 1964 ca despărțind un timp de alt timp și explicam : atunci “s-a dat” decretul de amnistie al lui Gheorghiu-Dej prin care închisorile pline până atunci au fost golite.

Iorgulescu însă nu explică. Îl lasă pe cititor să nu-înțeleagă singur - după ce l-a ghidat în gura Labirintului *Dilemei*. Undeva, mai sus, dar tot atât de poetic (citește : diversionist), trimitea la

“epoca de aur”, însă fără a vorbi de domnia lui Ceaușescu ; nici de ultima parte a ei, cea a terorii, a distrugerilor. El dă de înțeles că “epoca de aur” ar fi început în 1964, adică pe când mai trăia Dej ! - e și asta un punct de vedere...

Iepoca a început mult mai târziu. Nu în 1964, nu în 1968 (?) și nu în 1971, când cu “Tezili”, ci *abia în vara anului 1977*. Repet această convingere, nu neapărat pentru că atunci scriitorii români *nu* s-au solidarizat cu semenii lor, deja solidarizați cu *Charta 77*; nici pentru că scriitorii români s-au dovedit, în continuare, *nesimțit(or)* la greva minerilor din august - cei care într-o scrisoare adresată Europei libere, se declarau solidari cu mișcarea pentru drepturile omului ce îi precedase - ca să vezi : muncitorimea românească se raliază scriitorimii - normala reciprocă nefiind valabilă : ai zice că toți membrii Uniunii Scriitorilor din 1977 erau, de cel puțin șapte generații, intelectuali subțiri și cetățeni convinși, cunoșteau “poporul” doar din cărți...

Ci pentru că la congresul din acea vară, ‘77 scriitorii români, anticomuniștii-foc și nemaîntâlnit de rezistenții prin cultură au acceptat fără crâcnire, fără împotrivire “sugestia” lui Ceaușescu de a se întrecenzura, adică de a reproduce, în libertate și în literatură, **Oroarea Piteștiului**.

Iorgulescu nu amintește acel moment ; rușinos, mie-mi spui?; rămâne în vag - și în spiritul *Dilemei*. Iar prin finalul textului reîntră pe față în frontul publiciștilor români cu voie de la Brucan ; cei ce au scris despre **Jurnal**-ul meu, fie că l-au citit, fie că l-au răsfoit, fie că li s-a povestit la telefon : văzându-mă “auto-situat în rol de justițiar”. Drept care mă avertizează : o asemenea pozițiune nu mă salvează - pentru că, “nu chestiunea «salvării» se pune”.

Ce ar trebui să înțeleg, dacă aș fi cuminte, din mustrea lui Iorgulescu?:

- că Românii nu pot, nu vor să-și amintească de perioada 1964-1989 ; că această perioadă a fost “confuză, mîloasă, mlăștinoasă” ; în acest interval s-a schimbat chiar și Iorgulescu ; că despre această perioadă tabu, Goma își reamintește “în felul lui, cu mijloacele lui”;

- avem noi - pluralul incluzindu-l și pe Goma ! - “conștiința acestei iremediabile apartenențe”?; - dacă da, sperăm într-o “imposibilă «purificare»” prin spălarea rufelor în piața mare (el spune mai frumos: “exhibată în spații publice”) ?; nădăjduim, într-un “«păcat» de care te poți elibera prin spovedanie”?

Mai departe mi se adresează în stilu-i cunoscut : vaselnic, prelinsos, uleist - întrebându-mă dacă îmi fac iluzia că, prin “teribila, vehementa imprecăție la adresa tuturor celorlalți” voi

înceta de a mai fi asemenea lor ?...

Îl cunosc pe Mircea Iorgulescu de treizeci de ani, așa că n-am să răspund la chestiunile sale diversioniste care nu călăuzesc spre eventualul adevăr, ci rătăcesc, dezorientează, trimit nicăiri (ca la *Dilema* !). Avînd școala veche a duplicității, Iorgulescu joacă totdeauna cu cărți măsluite, încercînd să ne ametească, să ne-arate popa - care nu e popa. Așa face cu periodizarea care nu periodizează, cu explicațiile neexplicatoare - în schimb îl duce de căpăstru pe cititor la o concluzie dintre cele mai ticăloase. Să fi învățat asta de la Ivașcu? Sigur este că gândirea vine în linie directă de la Pleșu : «Toți sîntem vinovați - deci toți sîntem nevinovați»... plêșica fiind influența, nu numai în-fond, ci și în-formă : cu cât tonul îți este mai cumpănit, mai “întept”, mai “civilizat” (tu nu ridici glasul, nu zbieri, nu scoți flăcări pe nări - ca ceilalți), cu atît mai lesne faci să se scurgă în urechea cititorului sucul de cucută al oricărui sofism, al oricărui neadevăr, a oricărei mistificări.

Cînd Pleșu clama : «Toți sîntem vinovați - deci toți sîntem nevinovați !», nu se mărginea să dea cu var peste zidăria de penitenciar-în-funcție a sufletelor (sic) activiștilor, securiștilor; el întindea balsam alinător și pe rănila nenorocitelor de victime care, prin Pleșu, ca singură *reparație morală* se și vedeau investite cu dimensiunea... creștină ;

Cînd Iorgulescu afirmă că Românii nu vor să-și mai aducă aminte de “epoca de aur“, el nu îi doar tranchilizează, asigură de impunitate pe activiști, pe securiști (cei care cerșeau, guițînd, prin glasul lui Buzura : «Fără violență !»), ci și pe extrabugetarii anonimi, “semnatari” de articole de fond, glorificînd chiar *Iepoca de aur* - ca el, Iorgulescu. Or metoada tot la Pleșu duce - e drept : ocolind, nu pe la dreapta, ci pe la stînga.

Nu este adevărat că și eu m-am format/deformat în acea perioadă pe care el și ai săi, diversioniștii dilemezi ar vrea-o uitată. Eram format/ răsformat încă de la vârsta de 5 ani (în 1940), iar pentru mine anul 1964, atunci, ca și astăzi a constituit un moment de intensă fericire. Chiar de nu mai eram în închisoare, am fost bucuros pentru toți liberații din închisori ;

Nu este adevărat ce repetă Pleșu, poate-poate va fi crezut: «Toți sîntem vinovați...»;

Nu mă simt vinovat - nici de tăcere complice cu Puterea, nici de colaborare cu Securitatea: n-am denunțat, n-am demascat, n-am lăudat Partidul, Conducătorul, *Iepoca* lui - nici măcar ca Iorgulescu, farfuridic, curajos-anonim, de câteva sute de ori. În schimb, ca să spun așa, mă laud cu *normalitatea* de a fi protestat cu glas tare și prin scris împotriva nelibertății, a terorii

de stat și de partid atentînd la demnitatea omului. Am plătit pentru asta cu declasare, șomaj, discriminare...națională ("basarabean refugiat"); cu arestări, închisoare, domiciliu obligatoriu - cu alungarea din țara și a mea, iar în exil prin câteva tentative de asasinat împotriva mea și a fiului meu;

Și, firește, nu-i adevărat ce proclamă, tot de la tribuna *Dilemei*, Iorgulescu : ce a fost a fost, însă "perioada 1964-1989 este lovită de amnezie, de un tabu tacit consimțit"; și - aceasta fiindu-i concluzia - cel care "își reamintește, *în felul lui, cu mijloacele lui*, de un timp îngropat aproape în unanimitate", acela "se autosituează în rol de justițiar" - dar să nu-și facă iluzii Justițiarul cu pricina : nu se salvează - pentru că nu se pune chestiunea "salvării" (ghilimelele aparțin, sub semnătură, de astă dată - lui Iorgulescu - în *Dilema*).

Nu dau două parale pe "teoricile" pleșo-măgurene vânturate de Iorgulescu, partizan al lui Petre Roman. N-am crescut (vorba lui: nu m-am "format/ deformat") în aceeași... ideologie, nu împărtășesc aceleași valori, iar *gândirea de cireadă (elaborată de văcar)* mi-e necunoscută. Dacă ar fi fost să uit, ori să mă prefac ; să mă fac mic-mititel, să nu mi se vază capul din buruieni (Iorgulescu, băiat înăltuț, nu îndoiaie genunchii - el se scade, frîngîndu-se de mijloc la nouăzeci de grade - din această demnă postură bate el mătaniei), demult aș fi ajuns, nu doar lefegiu la Europa liberă, făcînd, pe banii americanilor, politica *Dilemei*, dar chiar consilier al consilieriei Zoe - ce, numai Hurezean să primească răsplată de la Măgureanu ?; dacă ar fi fost să încuviințez orice și contrariul, să adun cotizațiile, să conduc ședințele de partid, să-mi denunț colegii și subalternii, să fac elogiul comunismului ceașesc, azi aș fi fost și eu președinte al României (ipoteză de lucru, firește); aș fi **cedat** eu, basarabean, Basarabia mea Ucrainenilor.

Pe mine nu mă interesează teoria lașității naționale formulată pe după piersicul intelectual-legitimist de putrezi și de putre-zitori ca Pleșu, Buzura, Iorgulescu - în *Dilema* - unde are rubrică permanentă și Pruteanu-Zacuscă, emblematicul intelectual al țărano-creștinilor de ambe interese (căci opinii...- mai va !) - precum și unsul arheu personal al lui Liiceanu.

Eu am învățat la alți maștri decât Ivașcu. Ceea ce am învățat - și am pus pe hârtie - se poate rezuma astfel :

Sînt un om normal - deci *normal este să nu uit nimic din ceea ce nu este omeneste să uit* : oameni din comunitatea mea au fost umiliți, jefuiți, înfomețați, închiși, torturați, asasinați de alți "oameni", tot din comunitatea mea, supraviețuitorilor impunîndu-li-se *uitarea*. Ce-ar vrea Pleșu-Iorgulescu: victime și călăi să

se îmbrățișeze/, să se pupeze-n Piața-Ndependenti? ; martirizații să-i ierte (creștinește) pe martirizatori, chiar înainte ca aceste bes-tii să formuleze o propozițiune de regret, de solicitare a iertării ?

În nici un caz ! Fiindcă animalele de activiști și securiști, odată trecute prin mașina de spălat păcatele marca *Dilema* - de vor avea prilejul, în viitor, vor face ce-au mai făcut (ba mai mult decât atât). Fiindcă vor ști, vor fi asigurați că totdeauna se va afla un căcăcios de “director de conștiință” român care, ca să nu-și recunoască păcatul colaborării cu Organul, are să dea cuvânt de ordine : «Să iertăm, căci creștini sântem...». Buzura, scufundat până în gât în apele (profitabile, materialicește) ale Securității, de pe când făcea pe rezistentul și umbla prin Europa occidentală, explicând că problema românilor nu este comunismul și nebunia destructoare a Ceaușescului, ci Ungurii ; Pleșu, scufundat până în gât în tovărășia de cruce cu Iliescu, iar apoi (ca Rumânul imparțial), cu Petre Roman - în fine, Iorgulescu, adunând firimiturile de la masa barosanilor, visînd un post de consilier (ce : numai Virgil Tănase o fi scriitor român?, numai Hurezeanu?), aceștia și cei asemenea au tot interesul ca *bieții păguboși să uite și de astă dată că ei pierd mereu, pierd tot timpul, pierd totul - fiindcă uită.*

Eu nu vreau să fiu creștin, astfel. Ba, dacă aș face asta, i-aș da dreptate lui Cain (și mioritismului, emblemă-elogiu al fratricei-dului) - ceea ce ar constitui un păcat de moarte.

Și **de ce** aș uita ? Dar bine-nțeleș : de la «Fără violență !» al lui Buzura, la «Toți sântem vinovați» al lui Pleșu (trecînd prin : «Toți am colaborat...» al lui Breban) sare în ochi **fierbîntea dorință a Securității ca victimele ei să uite.**

Nu vreau să uit - și nu sînt singurul gîndind astfel, astfel acționînd. Cei care au fost victime ale comunismului, prin Brațul ei, Securitatea, așa gîndesc:

Iertarea - treaba lui Dumnezeu ;

Neuitarea - treaba (obligația) noastră, a oamenilor - chiar a celor care nu au suferit de pe urma comunismului - ca Pleșu, ca Iorgulescu.

Dacă vom uita și acum, pe pămîntul netocmit și gol, ca la începuturi (cînd nu exista nici memorie, nici durere, nici întris-tare), profitorii, deșteptii, ‘oții, bandiții or s-o ia de la capăt, asigurați fiind că păcatele lor nici n-au existat devreme ce-au fost uitate de victime și de martori.

P.S. Un prieten epistolar din țară îmi scrie că urmărește “publicistica” (mod politicos de a vorbi despre colaborarea, uneori lunară în *Timputul*, trimestrială în *Vatra*, accidentală în *Luceafărul* și în *Art Panorama*) și că, din câte află din jur, textele mele trezesc oarecare

interes - “în primul moment”. Imediat însă oamenii se întorc la necazurile, decepțiile, problemele lor, ridicând din umeri : ce importanță au “probleme” ca deschiderea-nedeschiderea dosarelor de Securitate, faptul că Anania este securist, că Alexandru George scrie, în continuare, tâmpenii, că Pruteanu rămâne ce-a fost : un găinar iute de gură și că, înscriindu-se la țărăniști, a urmat directivele interne...?

Însă, pe când Iorgulescu mă îndeamnă să uit, nu doar epoca de aur, ci și prezentul de căcat, prietenul epistolar deploră această cumplită oboseală, apatie a colegilor săi. Din fericire pentru mine, nu e singurul care gândește astfel - cu toate că și el a obosit deplorând ceea ce se petrece în România începând din 17 decembrie 1996.

Dacă m-aș fi luat după oboseala, sațul, resemnarea compatrioților, dorința lor de a uita, de a începe în fiecare zi câte o nouă viață; fără legătură cu precedentă - azi aș fi și eu “om cu situație”, nu ? Ce-mi va fi trebuit să vorbesc în numele muților ? Ba împotriva voinței lor (care țineau să fie lăsați în pace...)?

Bine, bine, dar cine mai era cel-care-face-ca-neoamenii, imprecatorul, profetul-nechemat (și neascultat : cine să-l auză în pustie ?), pe scurt : nebunul satului ?

*

18 februarie 1998

A fi sau a nu fi amnezic (1)

Dacă tot mi-a încredințat *Curentul* o tribună, să o folosesc. Dacă doar șapte cititori de vor găsi acceptabile intervențiile mele publicistice, voi fi mulțumit - altfel voi rămâne la fideli doi și jumătate.

Una din pricinile pentru care comunitatea noastră geografică, lingvistică are un comportament curat-mioritic (social, nu poeticescul blagian) este lipsa de memorie. Individul incapabil să distingă trecutul de viitor, el trăind într-un perpetuu prezent nu poate deveni om; comunitatea astfel alcătuită rămâne un întâmplător plural, nu are cum să acceadă la stadiul de popor.

Români de mijloc fiind, cititorii *Curentului* mă vor soma să dau exemple în sprijinul afirmațiilor. La care eu voi răspunde cu grabire (și răutăcioasă bucurire) :

«Să punem pe seama anticomunismului structural al românilor acceptarea regimului ceaușesc prin nemișcare, prin supunere, prin... “rezistență” (în accepția de capacitate de îndurare și nu în cea de ridicare în două picioare și opunere)? Dar după decembrie ‘89 ? De ce în alegerile din 20 mai 1990 ferocii antibolșevici carpatodanubioți (“Cei mai anticomuniști din Lagărul sovietic” - apud Arpagica Națională, inventatoarea

constantinescului copos'; "Cei mai drepti dintre traci", dupa Herodot, comparat cu Ceausescu, in 1986, de tov. acad. Condurache, tatăl tovarăsei Zoe, sfetniceasa Tratatului cu Ucraina) - de ce, întrebam, au votat... cu Iliescu ? Firește, "revoluționarii" Roman-Brucan-Voican-Măgureanu (+Câmpănu) au furat cât au putut - ba mai mult decât atât - însă o fraudă electorală are... ca să zicem așa, limitele ei. Altă dovadă (în fapt, aceeași, însă cum Românii sunt lipsiți de memorie, nu au realizat reeditarea, au luat-o drept inedită) : Iliescu și-a reînnoit "mandatul", Moldova cea dulce fiind masiv favorabilă... comunismului».

Care să fie explicația acestui "paradox românesc": pretinzi că ești anticomunist, că "ai suferit mai mult decât oricare din vecini"- tot din gândirea Blandianei fiind citatul - dar când ai ocazia să respingi sistemul care a distrus țara, a nenorocit direct cel puțin trei generații, tu, dârzul românist, îl votezi pe... Roman? Chiar după opt ani de la "Voluție" - ca directorii de conștiințe Giurescu, Pleșu, Iorgulescu și alți Nécémunteni (măcar Hurezean merge direct cu strănepotul lui Horia și cu nepotul de verișoară al lui Coposu, numitul Astalos-Măgureanu).

Răspunsul nu poate fi altul : **lipsa de memorie.**

Cum să țină minte Românul aflat în relații intime cu eternitatea (cea născută la sat...)? Așa cum vechii egipteni nu realizau perspectiva (în spațiu), tot astfel urmașii lui Drăgan (citește: ai tracilor) n-au ajuns până la pagina cu lecția despre timp. "Calitate" vădită nu doar în faptul că, pentru ei, ceasornicul este o podoabă, ca inelul, brățara, și nu instrument de măsurat timpul, deci spunînd: «Român nepunctual», comiți un pleonasm - dar și pentru că *al nostru ca bradul nu datează scrisorile* ; pentru că în "povestirea" (la oral, în scris) a trecutului, orice s-a petrecut înainte de clipa de față în ochii lui este o movilă de "date" în care *cronologia*, adică ordinea în care se scursese timpul este necunoscută, totul aflîndu-se pe același plan (adică pe niciunul).

Aceeași tară genetică (de a fi lipsit de organ pentru timp) îl face să creadă că istoria comunității începe și sfârșește cu istoria lui, ca individ. Poetul Dinescu, venit la Paris în ianuarie 1990, rugat să vorbească despre rezistența anticomunistă din România, a luat-o, hăt, de la începutul anului... 1989, moment în care el, la vârsta de 40 de ani (neîmpliniți), s-a trezit din somnul scriitoricesc român și a protestat public. Când din sală oameni favorabili lui i-au suflat : să vorbească despre partizani, despre țărani, despre cei cu drepturile omului, despre SLOMR, despre minerii din Valea Jiului din 1977, despre internații în azile psihiatrice,

despre împuşcații de pe frontieră, despre răscoala brașovenilor din 1987, Dinescu s-a arătat, nu doar ignorant, dar iritat de insistența acelor - și a luat-o de la cap cu propria-i istorie...

Boală românească numită **autocronie** : timpul comunității începe și sfârșește cu individul istorisitor! La Dinescu amnezia ca autocronie s-a manifestat inconștient, la alții însă...

În februarie '90 "crema intelectualității" (așa-i zice Breban) ca Marin Sorescu, Sorin Mărculescu, Andrei Pippidi, (ei s-au exprimat la Paris), Buzura, Vulpescu (la București), Blandiana, Gabriela Adameșteanu la Roma - a deschis gura. Pentru a șterge din propria-i "memorie", dar și din a celor din jur fapte de rușine: dezertăunea, prudența vinovată, egoismul, colaborarea cu teroarea (prin ne-opunere) - a practicat metoda Coué : dacă spui, dacă repeți mereu, mereu că tu ai rezistat bolșevismului, ajungi să chiar crezi că așa a fost! - cât despre ceilalți și ei se află în tratament couétic...

Astfel ne-am pomenit, la Paris, cu o mulțime de binecunoscuți scriitori obedienți - oricum, dintre cei cumiței până la colaboraționism - că ne explică, de sus, cum, cât, pe unde rezistaseră ei comunismului - prin cultură...Ce să le faci unor nerușinați ca Sorescu, Mărculescu, Buzura, Blandiana, Pippidi, Vulpescu și altor vânjoși combatanți anticomuniști? Atunci - nimic. Eram paralizați de neobrăzarea cu care scoteau panglici pe nări și ne striveau sub faptele lor de arme - ca mâncatul soiei...

Singurul naiv dintre exilați care i-a interpelat pe acești impostori ai memoriei am fost eu.

După cum se constată : fără vreun folos.

Așa e când "prea le ții minte pe toate", cum bine mi-a zis-o fosta mea prietenă și, cu voie de la Brucan, formatoare de caractere, Gabriela Adameșteanu.

*

20 februarie 1998

(2)

Ne plângem că vecinii răuvoitori ne contestă originea, că *alții* - când nu ne oprimă (Ungurii, Turcii, Rușii), cu siguranță ne strică pe dinăuntru, ne fac de răs (Țigani, Ovreii), cât despre Occidentali, ce să mai vorbim, sunt cinici, perfizi (ca Albionul), tot-mereu-întruna ne vând ba la Ialta, ba la Malta, ba la 'Alta...

Văicăreală istorică (să ne recitim cronicarii). Concluzii false trase din false premise - datorate tot amneziei. Nu chiar toate relele abătute asupra capului nostru ne-au venit de la "alții", nu toate "vânzările" au fost făcute pe deasupra capului nostru, cel

mult răbdătoriu. Însă pentru că nu vrem să ținem minte ce se petrece cu noi și în jurul nostru geografic, ne menținem într-un analfabetism “plin de slavă”, ne hrănim cu istorie de carte de citire pentru clasa a treia. De aici gravele erori comise (de noi înșine, fără nici un... ajutor exterior, ori dinspre alogonii care atâta așteptau). Nu ținem minte, nu învățăm nimic din greșelile trecutului - dacă sântem campioni europeni în materie de amnezie... Iată, doar în acest secol am făcut trei (în fapt patru) încălcări de teritorii străine - “Noi, care n-am ocupat pământ străin !”, clamează cunoscători ai istoriei României precum I. Rațiu și Blandiana - or **în 1913 am intrat în Bulgaria învinsă; în 1919 am intrat în Ungaria învinsă ; în 1941 am trecut Nistrul** - am ajuns la Stalingrad ; **în 1944-45**, imparțiali din tată-n fiu, **am luat-o viceversa, până-n Tatra**. Dar ia să expui aceste *adevăruri istorice* - sar să te omoare (mai bine-i omorau pe rușii ocupanți), nu doar românii verzi (din decembrie ‘89, securiștii înverziți, milițienii țărăniizați, internaționaliștii descoperitori ai românismului), ci intelectuali rezonabili, persoane instruite, citite... Și ești tratat de ne-român (ba de anti-român) dacă arăți că noi, Românii (chiar de nu eram născuți în momentele faptelor) trebuie să ne asumăm persecutarea (ce eufemism, pentru tentativa de lichidare!) a două minorități naționale : Evreii și Țigani, în timpul războiului împotriva Rușilor, iar imediat după aceea (în timpul războiului imparțial contra Nemților), am păcătuit grav față de cetățenii români de origine germană (pe care i-am predat rușilor) - însă cronologic înainte, *i-am predat rușilor pe cetățenii români de origine română din provinciile românești, refugiații din Basarabia și Bucovina (de Nord)*.

Cum se va fi chemînd această (tot eufemism) nesimțire națională: nu *vânzare de frate* ? Dacă îți povestești viața unui român, “fratele” te privește ca unul din cei doi ciobani care l-au ucis pe al treilea - că tot sântem la Miorița, în plin mit Cain-Abel. Nu te crede - și, pe loc, uită ! Ce ușor e să uiți o vină a comunității tale, pretinzînd că tu n-ai făcut nimic, fiindcă... nici nu te născuseși.

Adevărat : dar în 1997, când nu comunistul Iliescu, ci creștin-țărănistul Constantinescu a încheiat Tratatul cu Ucraina - erai născut ?

Nu, nu erai. Și nici n-ai să te naști vreodată.

Nu, nu sântem popor - cu atât mai puțin european.

Ne plângem că n-avem hârtii: inexistența lor (ca să fiu patriot român: cvasi-inexistența) se continuă, peste veacuri, cu “sertarele scriitorilor”.

Înainte de decembrie 89 eram convins : cândva, când

România va fi liberă, iar scriitorii vor deschide sertarele, vom cunoaște o avalanșă de scrieri (îi explic lui Z. Ornea, istoric literar, ca să afle, în sfârșit și el : *scrieri de sertar* sunt acelea care, la o percheziție a Securității, ar fi fost confiscate, iar autorul arestat).

“Bilanțul” făcut în luna mai 1990 (acum... opt ani), a rămas riguros același : *au avut manuscrise în sertar cinci scriitori români*: Blaga, Noica, Steinhardt, Sîrbu și Mihadaș. Spre rușinea “breslei” (unde sunt scrierile de sertar ale lui Breban, Buzura, Simionescu, Țoiu, D.R. Popescu, Titus Popovici - Marin Preda?), mult mai mulți au fost nesciitorii - care, din simplă, dar atât de rară la români datorie a memoriei, au riscat (cu atât mai vârtos, cu cât cu toții fuseseră deținuți politici), au scris pe furiș, au păstrat prin poduri, lăzi, grajduri, fânare, au tremurat de frica percheziției, a arestării - mai ales a pierderii manuscriselor - dar au făcut-o. În locul istoricilor inexistenți, în locul scriitorilor dezertori aceștia ne-au fost *martorii* (termen care vine din aceeași rădăcină cu *martir*) - câteva nume, în dezordine pioasă: Aurel State, Dumitru Mircescu, Paraschiv Vasile, Nistor Chioreanu, Anița Nandriș, Costin Merișcă - și există mult mai mulți (oare de ce ?) în Basarabia.

Rămânînd la *memorie* : am vorbit de Românii care au avut normalitatea de a scrie și de a păstra scrisul (“în sertar”), înainte de decembrie 1989, fiindcă după... Doamne, câți viteji și cât de viteji s-au arătat după război ! Nu doar revoluționari (cu diplomă), dar și membri ai Uniunii Scriitorilor : și-au confecționat o mulțime de volume... “de sertar” (aceeași Arpagică etern profitoare, cu binecuvântarea Monicăi Lovinescu): așa au ieșit la iveală “scrieri cenzurate” de Păunescu, de Sorescu (n-or fi fost și de V.C. Tudor ?), ca să nu mai vorbim de jurnalele... post-scrise.

Toate aceste găinării - și din pricină că sîntem, cu program, amnezici.

Pe lângă veșnicul alibi al vicisitudinii istoriei, rămâne incapacitatea Românului care acceptă România ca “filosofie” de a percepe corect (corectez : european) timpul. Care este, orice-ar zice Noica, ternar. Pentru ca o comunitate să aibă *hârtii*, este necesar ca acelea (din care o parte, vai, vor fi distruse, pierdute, vândute) să fie mai întâi scrise. În ciuda a ceea ce pretindea tot Noica (îl citez mereu, pentru că el a fost și teoreticianul și alibiul demisiei, nu doar a intelectualului, ci a Românului), anume că noi n-avem nevoie *să ne facem istoria* (ca Polonezii !, îi arăta cu degetul Gânditorul de la Păltiniș), pentru că *noi avem istorie doar prin faptul că... sîntem* ! Deci Românul nu este silit să dea din

mâini, din picioare (și din inimă), ca să se facă pe sine și să-și cultive o conștiință națională, el șade-n vârful muntelui, cujetă la nișica, modulează verbul a fi - și *este* ! Această jalnică justificare a propriei lașități (ce balsam pe inimile simpatrioților aflați în genunchi, ba chiar pe burtă) a fost vehiculată în Occident, nu doar de Noica (cel care explica : bisericile dărâmate de Ceaușescu tot nu aveau valoare...), ci și în varianta ei sfântoloagă, colportată în Franța de pictorul țărano-creștinic Horia Bernea - în rezumat, asta: adevărat, acum (în '85-'88) e greu pentru oameni - dar să ținem seama că Românul are vocația sfințeniei! I-a ținut hangul alt zograf, Sorin Dumitrescu, adăugînd: în sfârșit, vom avea și noi, Românii, un sfânt !

Îl deranja Sisoe, Galeriu ba...

*

21 februarie 1998

(3)

Uitarea : cusur individual cu urmări îngrijorătoare la scara comunității. Un ins este un uituc, însă totalitatea uitucilor nu constituie o nație (cu atât mai puțin popor), ci o (un ?) nimica. Dacă puțin cu puțin dă ceva-ceva, nimic cu nimica dă zero. Desigur, uitarea poate avea un rol de protecție a individului. Cei ce au trecut prin încercări limită : război, închisoare, catastrofe naturale, accidente, dacă nu ar fi respins ori evacuat o parte din "amintiri", ar fi explodat de prea-plin, ar fi înnebunit.

Există și uitare selectivă: "reeducății" de la Pitești, după un timp de amnezie (cvasi)totală și-au recăpătat memoria, însă tot după gradul de protecție: Grigore Dumitrescu, întâiul, cronic, "piteștean" mărturisitor (**Demascarea**, editura autorului, München 1978), relatează numai prima parte a "procesului de reeducare", cea în care el fusese victimă; cealaltă: nu. Acea i se ștersese.

Am aflat de Pitești în 1958, la Jilava, de la Ștefan Davidescu. În închisoare am cunoscut și alți piteșteni dar abia în domiciliu obligatoriu am înțeles ceea ce ei înșiși, scufundați în propria-le memorie-amnezie, nu realizau : *perioada în care fuseseră siliți (prin torturi de neimaginat) să tortureze la rândul lor, nu era ascunsă, de rușine, de sentimentul vinovăției, ci pur și simplu nu mai exista, fusese răzuită din memoria protectoare.*

Ce s-a petrecut la Pitești și la Gherla între 1949 și 1952 a fost, prin diabolismul strategiei, nu doar un fapt rarissim, ci unic. Dintre supraviețuitori câțiva au mărturisit, după 1990, partea lor

de adevăr, alții, ca Ștefan Davidescu se află în curs de a scrie despre ceea ce nici un piteștean nu a mărturisit - în fine, alții (Gheorghe Calciu) refuză, în continuare, să deschidă gura, însă nu ezită să iscălească prezentări falsificatoare la cărți falsificate, după 1990 (**Pitești**, de D. Bacu, apărută inițial în 1963, la Madrid).

Din fericire, nu toți Românii au trecut prin Pitești, chiar dacă mulți au cunoscut închisorile, prizonieratul în Rusia, deportarea în Siberia bărăgană. Foștii deținuți, odată liberi, au povestit prin ce trecuseră - sau încercaseră să o facă... Rezultatul : dacă fostul pușcăriaș mai găsisese ceea ce se cheamă familie (în urma presiunilor exercitate de Securitate care pe muulte soții de “bandiți” divorțase ea), “poveștile” lui erau primite cu condescendență - prima oară ; a doua oară fusese rugat să relateze mai... concentrat (doar mai povestise “din astea”) ; în fine, momentul în care fericitului ce mai avea nevastă și mai era acceptat de copii, între timp deveniți adulți, i s-a pus chestiunea de încredere: ce a fost - a fost, acum nu mai e ca atunci ; din acest moment nu mai povestește, nici în casă, nici la gard, nici la cârciumă, nici la lucru! Destul suferiseră ei - soția la serviciu, copiii la școală, la facultate, frații, cumnații, verii, verișoarele, unchii, cuscii - *din pricina lui*. E-he, familia-la-români: cum a știut ea să șteargă, să interzică, nu doar curajul faptelor, ci **memoria** !

În multe din textele mele, nu doar publicistice, încercam să situez **în timp** momentul frângerii șirei spinării românilor. Găsisem trei:

1. **1956**: Revoluția Maghiară. Ungurii se răscoală împotriva ocupantului rus și a comunismului străin, cer ajutor “Americanilor” (occidentalilor) - Americanii însă... nu mai vin... De atunci datează constatarea : «Am fost vânduți la Ialta»;

2. **1958**: Retragera trupelor de ocupație rusești din România: eveniment primit cu nesfârșită bucurie de Români. Numai că, după ce s-a potolit entuziasmul prim, oamenii au căzut în... îndoială ; apoi în derută - mai ales naționaliștii care, începând din 22 iunie 1941 îl combătuseră cu arma în mână pe rus (sovietic), apoi rezistaseră împotriva invadatorului sovietic-rus. Or acum, că armata sovietică nu se mai afla pe solul României, ce rămânea din rațiunea de a fi a lor, a celor ce se luptaseră numai cu *străinul* ?;

3. **1964**: decretul de amnistie - ce poate fi mai minunat ? După ani, decenii, cei ce luptaseră cu ocupantul străin și împotriva orânduirii străine au ieșit la lumina libertății. Numai că dacă lovitura de ghioagă din 1958 îi atinsese doar pe naționaliști, cea din 1964 i-a strivit pe toți. Amnistia nu fusese un gest

de... generozitate din partea puterii comuniste, cu atât mai puțin de cavaleriească oprire a ostilităților. Comuniștii lui Dej hotărâseră golirea închisorilor, fiindcă “politicii” nu mai reprezentau un pericol pentru comuniști : trecuseră 20 ani...

Să constăți că dușmanul nu se mai teme de tine... Să afli că ți-ai sacrificat tinerețea, energia, sănătatea, viața - pentru nimica. Și, încoronare a nefericirii : nevasta, copiii, neamurile, prietenii, cunoscuții, după reproșurile de rigoare («Din pricina prostiilor tale ne-au dat afară din casă, din slujbă, copiii n-au putut merge la facultate...» etc.), iar tu să constăți că, ieșind din închisoare, ai urcat la suprafața lumii, nu doar de altundeva, ci ai căzut din altcândva ; că ești un încremenit, un “oprit” în momentul arestării; în loc de respectul, de cinstirea cuvenite - pentru apărarea României de ruși, de comunism - toleranță superioară, dacă nu de-a dreptul ostilitate. Nu puține soții, nu puțini copii și-au interpelat soțul, părintele astfel :

«De ce n-ai rămas în pușcăria *ta*, domnule ?», mergînd până la : «Mai bine mureai *acolo* - măcar știam o treabă...»

Atunci, în ‘64 a fost înfrîntă definitiv rezistența românului. Pe ruinele ei Ceaușescu a putut bucătări - vai, cu succes - înghețata fiartă numită comunism naționalist.

Cine să se opună ? Bătrânii erau striviți, nu atât de pușcărie, cât de “libertatea” de afară, abia atunci îngenunchiaseră și se predaseră cu arme și bagaje dușmanului de moarte al tuturor : Securitatea ; tinerii (atunci, la sfârșitul anilor 60), avînd bine învățată lecția părinților, își spusese că nu vor face aceeași greșală - ca să-și strice viața ?

Astfel a luat naștere o nouă “variantă” (nu generație) de români : părinți fricoși, cinici, mincinoși, perfect duplicitari, profund necinstiți aplaudîndu-l pe Ceaușescu și interzicînd, “în casă”, memoria. Rezultatul s-a văzut după decembrie ‘89: intelectuali, dragă-doamne, avînd în jur de 30 ani, neștiind nimic-nimic-nimic despre închisorile românești, deși (în fapt: tocmai, pentru-că) cel puțin unul din neamuri cunoscuse pușcăria ; oameni în plină putere creatoare (acum vorbesc doar de umaniști) cheltuindu-și energia, tinerețea cu alibiuri culturale - ca structuralismul, poietica, textualismul și alte inutilități cu moț, dar evitînd cu o grijă demnă de o cauză mai bună atât realitatea, adevărat, murdară, respingătoare, cât și reprezentările ei din bibliografia, nu doar occidentală, dar și poloneză, cehă, ungurească, rusească...

Această luptă pentru supraviețuire, în România, a avut - și are, în continuare, un preț ce nu merită a fi plătit : amnezia națională.

*

10 martie 1998

Ce-ți doresc eu ție...

Prieteni epistolari îmi descriu în culori din ce în ce mai sumbre prezentul României ; ba, de la o vreme au intrat în panică: ce i s-o fi-ntâmplînd acestui neam fără noroc ?; de ce se înrîncenează soarta-crudă asupra noastră?; cu ce-am păcătuit, istoric, de sîntem mereu, mereu loviți, pedepsiți...?

Mă aflu într-o situație inconfortabilă : nu le pot replică :

«V-am spus eu ! Încă din aprilie 1990, în **Scrisoarea către Gabriela Adameșteanu**, publicată de revista 22 !»

Nu pentru că ar fi neadevărat - ba da, iar de atunci am repetat-o de nenumărate ori - însă nu sînt “profetul” care să se bucure de adeverirea profetiei. Dimpotrivă : sufăr că s-a-implinit, uneori mă întreb dacă nu cumva, spunînd ce spusesem, menisem, atrăsesem nenorocirea asupra noastră, a tuturor...

La urma ce anume rostisem în primul trimestru “după revoluție”? Nimic deosebit, comunicam o observație pe care, credeam eu, ar fi putut-o formula oricare alt român - anume : din prezent, aruncînd o ochire în trecut, deduceam că viitorul nostru comunitar nu se prezenta “de aur” ; nici măcar de aramă, nici chiar de fier prost. Ci de... Nu mai continuam, îmi era frică de cuvîntul cu care numeam viitorul. Cei ce mă luaseră în seamă - atunci, în aprilie 1990, îmi reproșau că aruncam vina trecutului (deci și a viitorului) exclusiv asupra intelectualității - ei bine, nu, poporul nostru drago-român nu este alcătuit numai din intelectuali...

La acestea răspundeam, acru, că nu am vizat deloc ceea ce nu există, “intelectualitatea” fiind o stare de spirit, mereu trează, nu o... pătură socială. Arătasem cu degetul înspre scriitorul român : acesta, precum sluga cea leneșă, îngropase talantul de aur (cu tot cu talentul... specific românesc), atît de... bine, încât, la întoarcerea stăpînului, nu-l mai găsisese...

Acuzam direct scriitorimea română, cea care nu-și făcuse datoria față de semeni și față de cuvîntul, în principiu, sacru : se ascunsese, dezertase ; în virtutea “rezistenței prin cultură”, colaborase cu tirania, rămînînd o castă de extrabugetari activiști de partid pe tărîm cultural, de profitori mărunți, de “favorizați” ai bacșifului, de măscărici la Curtea Veche a Noii Aristocrații bolșevice.

În luna mai 1991, la un colocviiu la Roma, intervenția mea purta titlul : “**Numai activiștii și securiștii au confiscat revoluția română ?**” Dînd răspunsul : “**Nu - și scriitorii !**” -

Întrebarea-răspuns provocase protestele indignate, rănite, ale lui Doinaş, Blandiana, Adameşteanu, Ulici, Uricariu...

Înainte de a fi laminat de marii şi laţii noştri clasici în viaţă (ei erau : toţi - eu rămăsesem... singur), apucasem să le spun verde-n faţă:

- îi acuz pe scriitorii români pentru analfabetismul "cititorilor" lor, cei care, tot lăudându-se cu anticomunismul neabătut, îl votaseră, la 20 mai 1990, pe comunistul Iliescu ;

- îi acuz pe scriitorii români pentru primitivismul cititorilor lor, cei care se manifestaseră ca o hoardă împotriva politicienilor burgheji, a intelectualilor, a străinilor, a monarhiei, culminând cu mineriadele ;

- îi acuz pe scriitorii români pentru autoiluzia numită Piaţa Universităţii: pe timpul terorii comuniste rezistenţii (ba chiar opozanţii - vezi-l pe viteazul-de-după-război Al. George!) nu mişcaseră în front, se supuseseră, măşluiseră în pasul dat de fanfarele PCR-MAI reunite, făcând, cu voie de la primărie, estetism, textualism, structuralism, poietică, semiotică, ba chiar şi pătinişism, iar după 22 decembrie 1989 îşi imaginaseră că "recuperează" o viaţă de om de dezertioni, de cedări, de trădări - printr-un curs forţat (şi fără profesor !) de... etică civică.

N-au recuperat nimic, în cel mai fericit caz au rămas plantaţi în timpul dinainte de '89 ; alţii au prins din zbor (citeşte : după ureche) politica şi fie s-au dat cu Iliescu (Eugen Simion, Sorescu, Buzura - să nu fie uitat cu nici un chip melanconicul imparţial şi dilemizator Pleşu), fie au "riscat" opoziţia democratică şi n-au fost în pierdere, au câştigat cu sudoarea frunţii o sumă de scaune - ca Doinaş, ca Ulici, ca Prelipceanu... Faptul că un Nicolae Manolescu, o Ana Blandiana au rămas pe dinafara structurilor de stat (şi de partid) nu înseamnă că au rămas şi fără pâine - şi fără tribună. Din nefericire - nu doar pentru ei, ci pentru "poporul român", cel mereu invocat de directorii de conştiinţă dar mereu, mereu... ignorat - nu s-a ales nimic de tentativele de "recupere" a timpului pierdut :

Abia acum, în Anul al 9-lea de la revoluţie (iată, n-am pus ghilimele), în al 2-lea de la victoria "alor noştri" se poate măsura dezastrul la care "scriitorimea cinstită" a contribuit după puterile sale (şi a avut *astfel* de puteri).

Privind la această fostă turmă de oi căpii, păzite de ciobani senili ca Diaconescu şi Tepelea, de strungari pe sfert ca Ciorbea, de baci năuco-vicleni precum Constantinescu (inseparabil de gândirea de consistenţa zerului a brânZoei), cu un "tată" de formă - nu fiindcă nu se mai află printre vii, ci fiindcă şi pe când trăia era condus de funie de Măguritate - îţi spui că, într-adevăr,

neamul românesc este bătut de soartă. Și nu poți afirma că are ceea ce merită - să-i fi meritat pe Gheorghiu-Dej ?, pe Ceaușescu (deși-i slăvisе pe amândoi, ba chiar și pe Stalin) ?

Însă poți spune : Poporul român - așa cum este el - merita, nu “alți scriitori”, ci, totuși : niște scriitori ; merita, nu “altfel de intelectualitate” - ci, în sfârșit, niște intelectuali.

*

11 martie 1998

D o s a r e l e d e S e c u r i t a t e

M-am rostit în multe rânduri : cunoașterea dosarelor de securitate este de absolută necesitate - dacă mai dorim să devenim, din populație, popor, dacă vrem să ne întoarcem în Europa, de unde ne-au ex-tras și deportat în siberii, Rușii. Cei ce am suferit de pe urma “patriotismului” Organului Terorii - fie acela internaționalist (al lui Dej), fie curat-naționalist-ceaușist, avem dreptul imprescriptibil de a ne cunoaște dosarul de securitate. Al nostru, al foștilor colegi, al foștilor prieteni, desemeni dosarele celor care, din decembrie 89, ne informează, ne învață, ne dau lecții de politică înaltă - ba chiar și de morală : de la Andrei Pleșu la Emil Constantinescu.

De înțeles : Ciomagul Comunismului : Securitatea nu vrea să i se afle ticăloșiile, crimele. Opoziția ei la divulgarea dosarelor nu miră, intră în reflexul elementar al *vinovatului*.

Însă m-a mirat peste poate prima, cronologic, sărirea în apărarea Odioasei Instituții a unui scriitor cu faimă, dacă nu de opozant, atunci victimă a cenzurii : Augustin Buzura. În 18 ianuarie 1990 a semnat editorialul *României literare* intitulat imperativ : “Fără violență !”. Nu, nu era “cuvântul de ordine al revoluționarilor”, cum explicau mai apoi daniiosifi sergiinico-laști, petrерomâni - ci guițatul securistului simțind cuțitul Ignatului.

Constatînd că un scriitor - și încă unul “rezistent prin cultură” - face o treabă mult mai eficace decât o mie de cadre de-ale sale, epoletate, Securitatea trecută în ilegalitate sub nume conspirativ : SRI a folosit, în continuare, condeiери prestigioși întru apărarea intereselor ei împuțite, criminale.

Locul doi - tot cronologic - după Buzura și-l dispută Breban cu Pleșu : romancierul ardelean (să nu se uite : în 1977, când un prieten al său, Negoîtescu și un coleg: eu, eram între etichetele generalului Pleșiță, Breban îi dădea șefului Securității, cu dedicație,

volumul **Bunavestire** - lui “și Doamnei Sale”...) a afirmat : “toți am colaborat (cu Securitatea - n.m. P.G.) - mai mult sau mai puțin...”, iar eseistul melancolic : “toți sântem vinovați (pentru colaborare cu Securitatea - n.m. P.G.) - deci toți sântem nevino-vați...”- această cugetare a devenit programul *Dilemei* și va deveni al Exteriorului Internelor. Au urmat alții, mulți, care de care mai de-valoare : Virgil Tănase, Dinu Cernescu, Lucian Pintilie, cu toții admitînd că... încheiaseră pactul cu Secu - “dar toată lumea făcea așa !”

Nu “toată lumea făcea așa”, cum pretind nerușinații, pentru a li se pierde urma (și semnificația) colaborării cu Criminalul Organ. *Însă (aproape) toată lumea care nu colaborase cu Securitatea nu se exprima la radio, la televiziune, în presa scrisă.* Cei tăcuți, cei care n-au colaborat nu aveau talente ce “trebuiau cu orice preț cultivate” - ca ale lui Sorescu, Cernescu, Pintilie, Hăulică, Țiriac ; lor Securitatea nu le pusese întrebarea : «Ești cu noi - sau împotriva noastră ?» - pentru ca “directorii de conștiință ai nației românești” să aleagă arta, nu morala; estetica cea pură, nu incomoda etică.

După câteva tentative de a distruge documente (nu au fost cunoscute decât cele reușite), Securitatea a trecut la altă armă : Cărțile Albe.

Așa cum, înainte de decembrie 89 fabrica “probe” pentru a-i acuza pe oameni de tot felul de crime și a-i ține sub cizma terorii, “după revoluție” a confecționat “probe”- mai puțin, sau deloc de anticomunism, la cei avînd astfel de manifestări - ci, din același reflex al răsturnării, al inversării valorilor, au fabricat probe inverse, de... elogiare a anticomunismului comuniștilor militanți, ne-au prezentat “fapte de rezistență antitotalitaristă” la indivizi profund murdari și cunoscuți ca servitori ai totalitarismului : Titus Popovici, Dumitru Radu Popescu, C. Țoiu, Fănuș Neagu, Hobană, Ungheanu, A. D. Munteanu - mai lipsesc Nina Cassian, Maria Banuș, Crohmălniceanu - ignorați din motive de incompatibilitate... națională... Un troglodit ca Pelin are nerușinarea să “disculpe” un coleg de MAI ca Târnăcop-Silvestri, un felon ca și Ivăsiuc - iar peștericolul V.C. Tudor, după ce a făcut imprudența să-l apere pe spionul Pordea, îl justifică pe turnătorul Quintus, bietul, care turna fiindcă... îl obliga Securitatea, nu de altceva (de unde concluzia : preferabil este să te pupe Popa Iapă decât să te apere V.C. Tudor).

S-au semnalat și alte cărți-albe - acestea, ca și *Săptămîna* lui Barbu, ca și *România Mare* a lui V.C. Tudor, circulînd... în civil. Astfel a apărut, în 1995, la editura Vremea un volum ce poate fi pe drept numit Cartea Albă bis: **Memorialul Ororii**, îngrijit de

Silvia Colfescu (?), Nicolae Henegariu (?), Angela Dumitru, Cristina Cantacuzino. Ar fi trebuit să ne prezinte Dosarul reeducării de la Pitești - ni s-a băgat pe gât o selecție (deloc întâmplătoare) de documente autentice, însă astfel puse în relație unul cu altul (și fără cele esențiale), încât cititorul rămâne, nu doar tot atât de neinformați ca înainte de lectură, ci dezinformați - de aceeași Securitate. Cum altfel, dacă documentele au fost selectate de "cadrele SRI"- iar editorii mulțumesc "Domnului Virgil Măgureanu, directorul SRI" - însă și lui Quintus.

Ei, pentru ce mulțumesc ei fostului deținut politic anticomunist, ajuns ministru de justiție al lui Iliescu (acest miracol purtând un nume: Cîmpeanu)? Trebuie să fii ne-român de naiv, ori să faci cu mare talent pe tâmpitul, pentru a mima nepriceperea : documentele publicate sub Iliescu, cu aprobarea lui Măgureanu, la cererea lui Quintus (turnător notoriu de pușcărie, pe timpul lui Ceaușescu om al lui I.C. Drăgan, acum proprietate a lui Cataramă) - acelea sunt, în cel mai fericit caz, "documente".

Oamenii politici din opoziție s-au manifestat mai târziu, când terenul era... deștelenit de "crema nației" (l-am citat pe Breban) și doar învăluiți în mantia celor grijulii cu bunăstarea (psihică...) a nației, exprimându-se nuanțat în legătură cu accesul cetățenilor la dosarele de securitate - ce ar fi, nu-i așa, dăunător "procesului de reconciliere națională..."

Să zicem : până la 16 noiembrie 1996, sub regimul comunist al lui Iliescu nu era de mirare că activiștii și securiștii se opuneau necesarei intervenții chirurgicale : Iliescu însuși, Roman, Văcăroiu, Măgureanu - și ceilalți tovarăși-în-civil aveau ceva de ascuns - însă toată lumea știa ce, chiar dacă nu și cât... Or, de când avem un președinte "țărănist" (de alaltăieri creștin !), oamenii se întreabă pe bună dreptate : ce și cât - are de ascuns Emil Constantinescu, de se lasă greu cu dosarele ? Vrea să-l apere pe "partenerul" Roman ?- dar acestuia i se cunoaște scurta-biografie enkavedistă-securistă-sovietistă ; îl protejează pe... protectorul său Măgureanu, căruia, în 1995, de mână cu Zoe Petre, i-a confecționat pe măsură catedră la Universitatea București - la sugestia lui Coposu ? Dar securistul e arhicunoscut "în țară și peste hotare", numai președintele nostru cel atoateștiutor n-are habar ce grad are tovarășul Astaloș.

Și nici noi ce hram poartă Emil Constantinescu.

*

21 martie 1998

27 Martie 1918 : B a s a r a b i a ş i R o m â n i a

Basarabia : o dreaptă idee despre România. Cine nu acceptă acest adevăr-prim nu percepe elementele constitutive ale naţiunii - începînd cu limba română ;

În 1812 când, în urma de-acum ştiutelor manipulări ruseşti, jumătatea de răsărit a Țării Moldovei (cea cuprinsă între râul Prut și fluviul Nistru) a fost înghițită de Imperiul Țarist și botezată abuziv: Bessarabia ; locuitorii pământului se chemau, firește, moldoveni, vorbeau moldoveneste, cuvintele român, românește - de la România - avînd să apară mai târziu, odată cu acea reali- tate geopolitică numită România.

Basarabia : simetrica Transilvaniei - numai din punct de vedere... cartografic :

Sub unguri, vreme de un mileniu, Transilvănenii au avut parte de suferințe cumplite, printre nedreptăți fiind nerecunoașterea băștinașilor ca națiune, alături de ocupanți și de coloniști. Dar, în 1918, când s-au unit cu Patria Mamă, puteau să scrie și să citească, aveau o identitate, știau cine sunt și de unde se trag, ba îi învățaseră carte și conștiință de sine pe cei din principatele - totuși, libere ;

Sub ruși, numai în 106 ani, Basarabenii au fost striviți, analfabetizați, desnaționalizați, des-identizați.

Să fi fost oare Moldovenii dintre Prut și Nistru mai puțin bravi?, mai inerti, mai înclinați spre supușenie decât Transilvănenii? Istoria, literatura, cu osebire a lui Sadoveanu spun...contrariul :

De pe la 1400, când puterea mongolă a diminuat, ținuturile devastate din răsărit au prins a fi repopulate. Sub Alexandru cel Bun s-a început construirea-reconstruirea fortificațiilor de la granița naturală dintre Europa și Asia : Nistrul. Cetățile de pază presupuneau străjeri, oșteni : **oameni liberi**. Astfel a început istoria Moldovenilor de la Nistru, grănicerii de la Răsărit, avînd statut oarecum asemănător celor din interiorul arcului carpatic : Făgărășenii, Năsăudenii...

Agriculi, crescători de vite (mai cu seamă de cai), neguțători în timpul liber, oșteni în... tot celălalt, slujeau pe câte un domnitor, dar și pe ei înșiși - de unde frecvente răzvrătiri împotriva puterii centrale (de la Suceava, de la Iași), pentru impunerea unui “domnișor” de-al lor, de regulă un impostor...;

nu se sfiau să dea și câte “o raită”: peste Nistru, “La Cazaci” (care nu erau o seminție, ci o adunătură de mercenari - mulți dintre ei moldoveni, numele venindu-le, nu de la ucraineanul *cozac*, ci de mai departe, de la tătarăscul : *ca'zac*, însemnând : călăreț liber...), în Sud, “La Tătari” - firește, în scop, cinstit, de jaf (mai corect : *jac*, Polonezii constituind majoritatea... cazacilor).

Însă oricât de turbulenți erau în interior, când se profila primejdia străină, căpătau un singur domn-dumnezeu : Moldova.

Moldovenii dintre Prut și Nistru, oameni liberi, războinici, întrețineau cu Tătarii din Bugeac (deveniți auxiliari ai Turcilor) relații originale, neîntâlnite la răsărit de Nistru (să zicem : până la Nipru); necunoscute “la apus de Prut”- nici valahilor, nici ungurilor, nici poleacilor, nici nemților. Apocalipticul “Vin Tătarii!”, se trăgea de la Marea Invazie din 1241 și avea efect fulgerător, traumatizant, asupra bieților ne-tătari.

Nu și asupra Moldovenilor de la Nistru. Dintre victimele “mongolilor” de la Caspica la Adriatica, aceștia nu se temeau de tătari - de ce ? Dar e simplu : și ei erau... călăreți. Prin meserie, prin vocație ; și ei “dialogau” din șa, cu sabia, cu sulita, cu arcul - și cu ghioaga. De obicei năvălitorii veniți călare întâlneau fie o împotrivire armată pedestră (inferioară cu cel puțin un metru, oferind și un important avantaj psihologic), fie o cavalerie grea, greoaie, lesne de evitat și înfrânt de roiul de viespi mongole.

Și Cazacii (de la Praguri) “discutau” pe picior de egalitate cu Tătarii, adeseori înfrângându-i. Da, dar ei erau buni (și interesați) luptători, însă nu aveau de apărut - pe loc - un pământ al lor, să zicem : “Cazacia”. Moldovenii, da : Moldova. Trăind și ei pe-cal, Moldovenii îi înfruntau de la egal la egal (“de la același nivel”) pe Tătarii născuți-pe-cal. Să fie citit volumul **Neamul Șomăreștilor** și ca un document ce este ; să fie re-citiți memorialiștii basarabeni D. C. Moruzi, Matei Donici, Leon Donici, Gh. V. Madan : curioșii vor fi surprinși să afle “istorioare” de genul (nu citez, reconstitui din memorie):

“S-a întâmplat ca într-o vreme, în împrejurimile Hânceștiului, să moară aproape toate femeile, după ce nașteau. S-a ținut sfat: oamenii au hotărât să saie pe cai și să deie iama-n tătarime, în Bugeac”.

Așa au făcut : s-au dus, s-au întors :

“După ce-au tăiat, pe la brâu, toată partea bărbătească, s-au întors cu toți caii tătarăști, cu toate vitele, cu toate sculele de preț și cu ceva tătarce, de să aibe cine le spăla izmenele... (s. mea.)”

Și astfel s-a plămădit bravul norod moldovinesc dintre Prut și Nistru. Că afirmațiile sunt adevărate ne-o probează și toponimia (frecventă, nu doar în Sud), și onomastica : sunt de

origine tătară nume devenite neoșe basarabene ca Ciachir, Celac, Burlac, Uzun, Huzum, Cabac, Baidan, Buiuc, Murafa - chiar și Hâncu - oricât s-ar strădui Iorgu Iordan să-l tragă din slava bulgară, tot de la türco-tătarul *han* vine, fie și sub forma *khan* - ceea ce a dat în limba românească : Cantemir (Han-Temir), dar și: Temircan (Temir-Han)...

Acestea - și încă altele - pentru a spune că nu firea mai slabă a românilor dintre Prut și Nistru a fost de vină în strivirea lor, doar în 106 ani ; nu firea mai tare a românilor din arcul carpatic, suferind un mileniu, i-a făcut să iasă teferi din robia ungurească. Ci natura ocupantului.

Ungurul, brutal, crud, disprețuitor, nu i-a considerat pe "indigeni" alcătuitori ai unei națiuni - însă le-a îngăduit practicarea religiei (ortodoxă), apoi greco-catolică ; a tolerat (acesta fiind termenul) ca Valahii fără drepturi, să aibă școli, tipografii, publicații - în limba lor ;

Rusul - bun, să-l pui pe rană !- doar la câțiva ani de la ocuparea Moldovei de Răsărit în 1812, a suprimat bruma de autonomie culturală, teritoriul și locuitorii au fost rusificați.

Basarabia : cei dintâi sunt, în spațiul carpatic, cei din urmă...

Adevărat : evenimentele istorice nu fac "întreceri" pentru întâietate în timp, dar să nu se uite :

Dintre provinciile înstrăinate, Basarabia a fost prima care s-a unit cu Patria mamă (*la 27 martie 1918, în urmă cu 80 ani*) ; a doua : Bucovina : la 28 noiembrie ; în fine, la 1 decembrie 1918 s-a unit și Transilvania...

Ce folos : Basarabia și Bucovina au fost abandonate ; cedate...

Basarabia: simetrica Transilvaniei, și egala ei, în drepturi filiale.

Această realitate o cunosc și Transilvănenii - însă numai cei luminați-luminători (ca Onisifor Ghibu) ; adevăr ignorat, contestat, ba considerat "contrar intereselor naționale" (de la Partidul *Național*, nu de la națiune) de către **toți** oamenii politici ardeleni, de orice culoare politică ar fi (fost), de la ultralegionarii lui Sima la ultracomuniștii lui Groza (adeseori aceiași) - de alaltăieri, de ieri, de azi.

Transilvănenii s-au comportat pe plan național - încă înainte ca România Mare să fie realizată - așa cum se comportă, în ultima jumătate de veac, Evreii : au instituit un monopol al suferințelor, deci al atenției publice naționale, astfel încât nimic din ceea ce nu este direct privitor la Transilvania nu merită a fi luat în seamă; ba, în multe împrejurări trebuie ocultat, sacrificat,

adevărul ca... dăunător “interesului național”.

România nu este prima unitate în care provinciile (istorice) își dispută întâietatea. Numai că Transilvania, precum fata cea mare dintr-o variantă a basmului Fetele babei (Dochia...) și ale Moșneagului (Bădica Traian), nu cere doar drepturile cuvenite primului născut dintre copii (un abuz) - ci pe ale... unicului. Ca și cum, istoricește, n-ar fi existat România (după Unirea din 1859, de sub Cuza) alcătuită din unitatea numită Muntenia și unitatea numită Moldova ; ca și cum, în 1877, nu i s-ar fi adăugat încă una : Dobrogea; ca și cum, la 1 decembrie 1918, la Alba Iulia s-ar fi proclamat nu unirea și a Transilvaniei cu Patria Mamă, ci s-ar fi sărbătorit Reîntregirea Țării ! Or cronologia spune altceva :

Data de **29 decembrie 1919** - când Parlamentul a votat legile de ratificare a unirii cu România a Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei - poate fi socotită a Reîntregirii, nu cea de 1 decembrie 1918.

Ce ar fi fost dacă un basarabeian s-ar trezi pretinzând ca ziua de 27 martie 1918 - pe bună dreptate, ca întâia cronologic - să devină Zi Națională a României ? Ei, da : Consensul național a fost substituit de consensul național-țărănist (predominant ardelenesc).

Nu poate fi vorba de un conflict de interese între două provincii (istorice), în cadrul familiei române, ci mai degrabă de o tenace, strâmbă percepție din partea transilvănenilor a “locului” fiecărui element component.

Este adevărat că “inventatorul” Moldovei a fost un ardelean (maramureșean): descălecătorul Dragoș ; este deasemeni adevărat că mulți valahi de sub stăpânirea ungurească au trecut munții spre răsărit, pentru a scăpa de asuprire. Însă trecerea Carpaților Orientali (și de Curbură) nu se făcea într-un singur sens, doar din Ardealul ocupat de Unguri în Moldova, în Țara Românească, se circula - uneori : în vederea stabilirii - și dinspre răsărit spre apus. În lipsa documentelor istorice, să ne rezemăm pe cele... onomastice - și să ne întrebăm: Care dintre locuitorii celor două provincii vecine vor fi mai numeroși : Moldovenii (locuind în Moldova) și purtând nume ca : *Ardelean*, *Ungurean*, sau Ardelenii numiți : *Moldov(e)an* ? - cunoscut fiind faptul că o persoană băștinașă (sat, vale, zonă, regiune, provincie, țară) nu va purta numele locului de origine - decât atunci când, ajungând în altă parte, va fi desemnat (și) prin locul de origine. Dacă vom întâlni un *Ardeleanu* în Ardeal, un *Moldoveanu* în Moldova, să fim siguri : în urmă cu două-trei generații înaintașii săi ieșiseră din “vatră”, apoi, întorcându-se, trăsese după ei și numele...

Deci : ne “tragem”, nu din ardeleni, ci din părinții noștri (ardeleni sau... din contra), dar mai ales ne tragem din noi înșine, cei care ne facem (pe noi) cu mâinile noastre. A fi ardelean nu înseamnă că ești neapărat *bun* - ardeleni au fost și Sima și Groza - chiar și Măgureanu.

27 martie 1918 : Basarabia se întoarce la sânul Patriei Mame.

Vai, la 26 iunie 1940 Rușii o re-răpesc - din aceeași mișcare, furînd și Bucovina de Nord și Ținutul Herței.

Este foarte adevărat : la 22 iunie 1941 Armata Română trece Prutul și ne liberează de bolșevici.

De unde să știm noi, bieți supraviețuitori ai primelor masacre, ai primelor deportări în Siberia (aveau să mai vină - și să nu se mai isprăvească...) că motivul adevărat (și ascuns) al războiului în Est - și consecința fericită pentru noi, ocupații : recuperarea Basarabiei și a Bucovinei de Nord - era, în fapt, un viitor război în Vest - pentru recuperarea Transilvaniei de Nord... Chiar de am fi știut, nu ne-am fi împotrivit : pentru noi, Basarabenii și Bucovinenii, România este de neconceput fără (fie și o parte din) Transilvania.

Ceea ce însă nu am știut - și după ce am aflat pe propria piele, n-am acceptat : pentru Transilvăneni, România= Transilvania; în ochii (și în inima) lor n-au decît să fie pierdute, cedate, oferite toate celelalte provincii (pe lângă Basarabia și Bucovina): Moldova, Dobrogea, Oltenia, Banatul - chiar și Muntenia cu tot cu “țigani” ei - de parcă nu Budai Deleanu ar fi cântat primul Țigănia Ardeleană - atîta vreme cît există Ardealul, persistă România. Pentru recuperarea, apoi pentru păstrarea Transilvaniei, Transilvănenii au fost în stare, după 23 august ‘44, să devină pro-ruși, pro-comuniști ; înfocații naționaliști (legionari) au “trecut”, fără tresărire la comuniști (vezi doar clanul teologal Cîndea din Sibiu), prin Frontul Plugarilor ; democrații, chiar rămașii democrați (de-o pildă național-țărăniști) care conduceau treburile administrative în județele ardeleni au lucrat cu credință pentru cestălalt drăguț-împărat, Stalin, atunci cînd și-au dat silința, întîi să-i vîneze pe Românii refugiați din Basarabia și Bucovina de Nord, apoi să-i interneze, în fine, să-i convingă să “se repatrieze” (în Siberia).

Între 23 august 1944 - cînd a început vînațoarea de refugiați - și pînă la sfîrșitul anului 1947, ne-au chinuit, ne-au hăituit, ne-au trimis în “țara noastră” («Marea Uniune Sovietică»), nu Rușii din trupele de ocupație, nu comuniștii și nu țiganii, nici ungurii, nici evreii - ci Românii ardeleni, de regulă țărăniști, ei

fiind atunci înalți funcționari la prefecturi și, spre dezonoarea lor, purtându-se cu noi mai rău decât ofițerii sovietici din Comisiile de repatriere.

Acest, nu neapărat dispreț, dar *nesimțire* ardelenască față de existența altor unități constitutive ale nației române s-a făcut simțită, după evenimentele din decembrie 1989, atât în refuzul net, iritat, ba chiar ultragiat («Cine sunt ăștia, cu pretențiile lor ?!») față cu dorința “Moldovenilor” de a se uni cu România, exprimată în 1990, de fruntea-frunții PNT - cât și sub domnia lui Emil Constantinescu, pur produs al ardelenismului de tip Coposu-Blandiana-Măgureanu, prin încheierea Pactului cu Ucraina.

Despre acest **act de trădare națională** am mai scris - și am să mai scriu.

Până atunci, să ne aducem aminte :

În urmă cu opt decenii, Basarabia se unea cu Patria Mamă.

Optzeci de ani - din care șaiszeci de sudoare, de lacrimi, de sânge. Și de moarte: o treime din populația românească a teritoriilor ocupate de ruși a fost lichidată.

Dacă țărănismul de ambe sexe a hotărât că ziua de 1 decembrie să fie Sărbătoare Națională, eu **propun ca Ziua de 27 martie să fie Zi de Doliu Național.**

*

26 martie 1998

Răspuns altui anonim (la români)

Scrisoarea adresată redacției *Lumea liberă* pe mine mă interpeleză (nu o reproduc : se va deduce din comentariu).

Autorul ei este nemulțumit, iritat, de faptul că, ocupându-mă de Mihail Sebastian și de al său **Jurnal**, am avut nemaipomenita îndrăzneală să-i găsesc apropiere de **Jurnal**-ul meu, publicat, câteva luni mai târziu. Autorul scrisorii se întreabă (“Nu s-ar cuveni, oare...?”) să nu mă rezum la a-i arăta numai pe cei “răi”, să fac cunoscute și numele celor “pozitivi”? Iritarea, inflamarea, supărarea, năduful autorelui e de înțeles. Semnătura: “Constantin Dan” fiind, vădit, neadevărată, persoana care se ascunde îndărătul acestui gard (sau tufă de boz), are, ne-calp, doar resentimentul - altfel de ce ar scrie : “din anul 1977 al descălecăturii său politico-literar”?

O carte publicată : o ieșire în piața publică ; autorul care nu

acceptă să-i fie judecată fapta de scris acela să rămână în veci autor de manuscrise. Nu totdeauna autorul cărții are tăria sau umorul de a primi criticele - chiar insultele. Am avut parte de ele cu asupra de măsură, ultimul prilej fiind chiar apariția **Jurnalului**. Numai că cei ce mă criticau, mă acuzau de toate păcatele (nu puține inventate) dar semnav cu numele lor acele texte prin care își arătau dezacordul. Or “Constantin Dan”, continuând un foarte prost obicei românesc, se arată nesfârșit de curajos... sub nume de împrumut. Măcar Farfuridi o dădea anonimă și o semna; persoana care pretinde a se numi : “Constantin Dan” (altfel, combativ bărbat) atacă de după gard, din tufișuri - căci el, nu-i așa, totdeauna a fost un băiat discret... Dacă tot a luat condeiul, să fi semnat cu adevăratul său nume; sau cu un pseudonim consacrat - de cine se mai teme ? I-a fost frică de Securitate, până în 1983, când s-a stabilit în Franța - dar după ? N-a participat la manifestații anticomuniste (el fiind un anti-... înfocat - la bucătărie). Fie: omul era prudent, apoi își va fi zis că, din moment ce soția sa era de față, ca jurnalist, ce să se mai ostenească și el, cu lupta ceea... De ce nu a publicat **Terfelogul** lui...- prima parte, cea adusă în Franța ? Măcar fragmente, în revistele din exil - *Limite* a lui Virgil Ierunca (doar acolo i-au apărut versuri), în *Contrapunct* a lui Focke, în *Agora* și *Meridian* ale lui Tudoran...? Tot de frica Securității ? De ce l-ar fi pândit Securitatea pe el, băiețel atât de cuminte ? Din această pricină - ca și alți mari anonimi antibolșevici de la Paris - nu figurează el în anuarul telefonic al Parisului. Ca și cum Securitatea, dacă ar fi avut de gând să-l asasineze pe “Constantin Dan”- pentru activitățile sale anticomuniste, parol ! - n-ar fi putut să-l lichideze : de unde să-i ia... adresa, dacă nu-i scrisă în cartea de telefon?

Acum doi ani, într-o revistă literară din Ardeal, “Constantin Dan” a publicat un număr de poeme. Versurile - bunicile - cine dintre românii-născuți-poeti nu scrie bunicelic ? Atât că erau precedate de o notă bio-bibliografică scrisă de însuși interesatul. De acolo aflăm : “Constantin Dan” are vreo trei-patru-cinci pseudonime - pe lângă alte câteva nume adevărate - dar cât de adevărate, adevăratele ?

La urma urmelor n-are decât să-și iscălească fiecare poem, chiar fiecare vers cu câte un pseudonim. Însă atunci când scrie demascări, să aibă elementarul bun simț să le semneze cu nume de om, nu cu nume conspirative : e scriitor, nu spion ! Și nici sub pseudonim să nu mintă - în autoprezentare făcea următoarea afirmație (despre sine) :

“N-a frecventat mediile scriitoricești în România, cu rare și prețioase excepții - Dinu Pillat, Nicu Steinhardt - idiosincrazie

răsplătită cu o tenace indiferență «de breaslă». Prea intransigent pentru a fi «disident» (...), prea exigent pentru orice aventură colectivă...”

Neadevărat : eu l-am cunoscut (și l-am reîntâlnit) la “Cenacul Țepeneag”, unde mai veneau : Sorin Titel, Daniel Turcea, Virgil Mazilescu, Virgil Tănase, Cezar Ivănescu, Ion Negoitescu precum și alte “neexceptii”.

Cât despre: “prea intransigent pentru a fi «disident»”- alibiul i se trage de la Ana Blandiana : și aceasta, după ce a făcut, sub Ceaușescu, de zeci de ori înconjurul pământului, cu burse și călătorii oficiale, după ce a fost ani la rând “(a)muza” lui Gogu Rădulescu, de cum s-a schimbat calimera, a pretins că era prea exigentă... pentru a fi disidentă - ea, ca (toată româncă): fiind de-a dreptul (sau : de-a algeorgelea) : opozantă...

*

31 martie 1998

P e t r e R o m a n a l *Dilemei*

După obiceiul prinșilor cu mîta-n sac, Mircea Iorgulescu dă alarma, strigînd : «Hoțul ! Hoțul !!”, și arată spre mine în *Dilema* din 13 și 20 3...- și următoarele, 98 ; după obiceiul tovarășilor cultivați, nu doar la *Munca*, ci și la *România literară*, ultragiatul dilemiot folosește efectul îmbătător-zăpăcitor al unui bun (și lung) motto. Și nu din oricine : din Havel ! - dacă Manolescu a ajuns să se sprijine (!) pe Soljenițin, de ce n-ar cita până și tovarășul său de rezistență prin cultură, Iorgulescu - din Havel ?, că tot nu ne rușinăm...

“Ghinionul Paul Goma” se intitulează extemporalul scris de Iorgulescu, acela carele vrea să dea impresia că, dacă, acum, el șade la Praga, în mod necesar înainte de 89 s-a tras de brăcinar cu Havel ; cel care tot speră că i se va replica prin, de pildă : “Norocul Mircea Iorgulescu”.

Să nu conteze pe răspunsurile mele la stimulii obișnuiți categoriei sale. Îi știu pe indivizii care o alcătuiesc, le cunosc reacțiile - nici o dificultate să prevăd următoarele mișcări.

De fiecare dată am formulat la adresa lui acuzații precise, verificabile :

- în 1971 l-a trădat într-o manieră dintre cele mai slugărești pe Nicolae Breban (care-l adusese de la *Munca*, punîndu-l vechil la *România literară*): de unde până la “fuga” șefului scria despre el articole ditirambice, nemaiscoțîndu-l din “genial”, după ce tovarășul a fost dat afară din C.C. al P.C.R. și din fruntea revistei,

sub pana iorgulească, și-a pierdut, fulgerător și talentul!;

- între 1972-1989, sub Ivașcu, Iorgulescu a fost “fondist” de nădejde - va fi scris câteva bune sute de editoriale, altfel spus : “îndreptare ideologice” - desigur, nesemnate...;

- prin 1986, ascultînd el Europa liberă și Deutsche Welle, a alcătuit rezumate (și din modestele mele colaborări, altfel nu mi-aș fi dat seama de ciupeală - paradoxală apucătură la un demascator al plagiatorului Eugen Barbu...) pe care le-a trimis Monicăi Lovinescu, D-sa le-a (re)transmis la Europa liberă - “contribuție” semnată curajos, farfuridic : “Negrescu” ;

- în 13 iulie 1991 (la împlinirea a un an și o lună de la Prima Mineriadă), de bine ce primise azil politic în Franța, în chiar momentul în care noi strigam în fața ambasadei RSR: «Jos Iliescu! Jos Roman ! Jos comunismul !», colegul nostru Iorgulescu ședea la masa consulului-securist Bar, în cafeneaua aflată sub ochii noștri ; iar când a coborît în stradă ambasadorul Dijmărescu(așa!), în timp ce noi îi explicam *motivul manifestației* (mortii și răniții mineriadei din 13-15 iunie 1990), Iorgulescu îl ocupa și-l distrăgea (ai fi zis că chiar asta aștepta tovarășul) pe o chestie cu o viză pentru un frate ; sau poate chiar un cumnat ;

- ajuns la Europa liberă, Iorgulescu i-a făcut pe dată o măgărie indefectibilei sale protectoare Monica Lovinescu : în legătură cu o replică la atacul lui Norman Manea împotriva lui Eliade, a folosit termenul “abject”; negrul-pe-alb a ajuns sub ochii și în mâinile vizatei; întrebat telefonic cum stăm cu “abjecția”, Iorgulescu a mințit fulgerător, pretinzînd că la microfon nu rostise ce “stătea scris” în Buletinul Europei libere !; persoană iremediabil binecrescută, Monica Lovinescu nu i-a atras atenția că ceea ce “stătea scris” fusese scris de nimeni altul decât de el, de Iorgulescu - chiar dacă, la microfon...;

- căpătînd scaun la Europa liberă (firește, la intervenția hotărîtoare a Monicăi Lovinescu), Iorgulescu s-a prefăcut în “curea de transmisie” (să nu uite vocabularul de la *Munca*) : a început să-i difuzeze-remunereze (firește, cu acordul șefilor Stroescu și Ratesh, veterani ai “dialogului fără frontiere” americano-ceaușist) pe amicii săi de rezistență culturală și de antibolșevism patent: Ștefoi, Paler, Blandiana, Pruteanu, Buzura, Ornea - și nu în ultimul rînd Pleșu ; aceștia nu trimiseseră, înainte de decembrie 89, nici măcar sub pseudonim vreun text, însă, de cum primiseră bilet de voie de la Brucan, Dumnezeuule, cum îl mai combăteau postum, pe unde-scurte ba pe Ceaușescu - ba pe însăși Ceaușeasca! (firește, alți colegi de la Europa : Hurezean, N. C. Munteanu răsufleseră ușurați: în sfârșit, puteau lucra pe față, nu ca “înainte de revoluție”...) ;

- ca să nu rămână dator (?), difuzatul la Europa liberă Pleșu i-a încredințat lui Iorgulescu rubrică la *Dilema* - organ al Organului etern;

- în 1993 Iorgulescu s-a trezit scriind un “eseu” difuzat la Europa liberă în care făcea teoria...“demisiei la români”- citat din *Buletinul Europei libere*:

“Andrei Pleșu, cel dintâi ministru al culturii, *a amenințat și el cu demisia, în câteva rânduri pentru ca, până la urmă s-o și dea*” (subl. mea P.G.);

Am arătat - în *Vatra* - că Iorgulescu mințea fără să clipească: **într-adevăr, Pleșu amenințase că demisionează - până ce a devenit profesionist al... amenințării - dar n-o făcuse : abia când Cozma, “minerul” lui Iliescu l-a alungat pe Roman, “primul premier la români” a plecat cu tot cu Pleșu-al lui ;**

- atins la onoarea-i de curea de transmisie între Europa liberă americană și *Dilema* diversionistă, cu dilemioții ei iliiști (între timp deveniți : petromaniști), Iorgulescu mi-a dat o replică violentă la 20 mai 1994 (însă fără a-mi pomeni numele). După obicei, nu a răspuns la precisele mele acuzații, în schimb m-a tratat de “înjurător național”, “miner literar”, “rinocer”, etc... E drept : de “ghinion” (încă) nu...

Iorgulescu uită (sau tot nu a înțeles) că, dacă am fost aproximativ contemporani și oarecum colegi de redacție (la *România literară*), dacă vreun an de zile după rămânerea lui în Occident (1989-90) am comunicat prin viu grai în câteva rânduri și prin telefon cam tot de atâtea ori - *nici o secundă nu am fost împreună, ci totdeauna alături* ; nu am împărtășit aceleași valori; nici înainte de plecarea mea din România (1977), nici după venirea lui în exil, 1989, nu i-am intrat, nu mi-a intrat în casă (deci, vorba lui Breban : nu ne-am băut, reciproc, whisky-ul).

Prin urmare, nu voi dialoga cu el - ca la *Dilema* - organ al dezinformării național-măguriste. În câteva rânduri l-am atacat, însă, constatînd modul lui de a da replica, n-am angajat polemică. Nu pentru că n-aș crede în virtuțile lui publicistice (să fie la el, la *Dilema*), ci pentru că Iorgulescu boxează la altă categorie: el nu răspunde la acuzațiile precise, nu rămâne în chestie; el mimează replica, însă debitează noi (și răsuflă) neadevăruri. Ca un jurnalist demn de *Dilema* : nu ridică tonul, păstrează un, nu-i așa, “nivel” - virtuți rare pe Dâmbovița, drept care praf sunt făcuți intelighențioții români de la orașe și sate. Fiindcă ei funcționează după exact același mecanism glandular cunoscut din vremea în care actualul stăpân și maestru de gândire al Iorgulescului, Pleșu, era ministru al lui Iliescu, iar premierul Roman le vrăjea, le tachina (!), le magnetiza până la extaz sexual - nu mistic - pe fese-

niste (care nu au apărut în 1990, ele sunt eterne, vezi-o pe Mița Baston... - Iorgulescu, specialist în Caragiale trebuie să cunoască problema). Toate aceste însușiri - ce spun eu : daruri cerești ! - puse în *slujba neadevărului*.

Auxiliarii lui Stalin știau că minciunile, cu cât sunt mai mai gogonate, repetate, ajung mai lesne să fie crezute ; propagandiștii lui Ceaușescu (printre ei fiind chiar Iorgulescu, prin articolele de fond ale *României literare*) erau convinși că toate minciunile pot fi înghițite, dacă sunt înecate în rântaș naționalist; iată că, “după revoluțiune” avem și noi faliții-intelectualii noștri, subțirii (în frunte cu Pleșu !) : ei încearcă să-i prostească pe români printr-o “tematică” de-politizată (distanța de la cer până la Eugen Simion nu e chiar atât de mare), prin pura și simpla diversiune a manierei “stilate” cu care sunt scrise negru pe alb minciunile.

Un cititor cât de cât avizat - și deloc partizan al meu (însă nici dușman) - citind serialul iorgulesc’ “Ghinionul Goma”, descopere fără efort neadevărurile de care colcăie fiecare paragraf, fiecare frază, fiecare propoziție.

Ei, da, însă nu și cititorii *Dilemei*, organ al Fundației Culturale inventate de Virgil Cîndea, *pentru* Ceaușescu, continuată de Buzura, *pentru* Iliescu, iar după noiembrie 96, *pentru* Măgurescu - *să nu se uite: avînd sediul pe Aleea Alexandru !* În zdrobitoare majoritate aceștia nu au nevoie de adevăr, ei sunt extrem de mulțumiți de “ținuta intelectuală a debaterilor” imprimată de Pleșu, la cererea lui Iliescu, din banii sustrași de la treburile culturale (pe care ministrul Andrei/ le apăraseră... la nivelul 0,33%) și deturnați de Fundația securistă Cîndea-Buzura. Colaboratorii - și, fatal, cititorii *Dilemei* - alcătuiesc, vai, de șapte ori vai, “neoaristocrația intelectuală” a României postdecembriste, cu nimic mai brează (*pentru că structural imorală*) decât cea dinainte de 89, “culturala” al cărei demn reprezentant și de nădejde activist a fost, printre alte celebrități și Iorgulescu.

Că tot se arată băiatul de alergătură a lui Breban, Ivașcu, Ratesh, Pleșu orifiat de “listele negre” alcătuite de Ghinionul de mine:

Cine figurează în caseta redacțională a săptămânalului “de tranziție”?, cinstit-diversionista *Dilema* - folosim doar numerele recente : Bineînțeles : **Buzura** - este nevoie să-l pun eu pe lista-neagră ? Dar s-a pus singur, vizibil, din ianuarie 1990, când a publicat în *România literară* editorialul pro-securist “Fără violență!”; mai apoi când, numit de Iliescu șef al Fundației curat Culturale Cîndia, întru reciprocitate, îi potrivea Tovarășului, pre sub-cur, în văzul lumii, scaunul - ditamai romancierul (în plus, maramureșean) : nu-i ajunseseră lățimile posterioare ale

“Unchiului” Gogu Rădulescu, altfel unchiuleț și al Blandianei ! - să continuu ?;

Doinaș : marele poet și traducător, senator (țărănist, altfel, cum?), “conștiință trează”, “director”... A fost arestat în 1956 în legătură cu Petrișor, dar mai ales cu Ion Omescu - liberat după câteva luni. **A reînceput a publica înainte de iunie 1965** - când a prins a funcționa un decret prin care li se permitea foștilor deținuți politici continuarea studiilor universitare, reluarea activităților literare, pedagogice. Sunt cunoscuți **doi scriitori (ambii consacrați), foști deținuți, care ieșind din închisoare, au publicat înainte de iunie 1965 : Crainic și Gyr** - din 1962, în revista “de export” *Glasul Patriei*...; Doinaș numai din 1964;

Z. Ornea - cine nu-l cunoaște pe legitimistul-legitimatorul de serviciu? Pe Consecventul supranumit : Zig-Zagul O. ? Când iese din ograda istoriei literare (unde a dat volume remarcabile), devine, nu doar un biet dezorientat (vezi-i, de pildă, “părerile” despre literatura de sertar), dar un fanatic militant, neîngăduit de parțial pentru un istoric (cu prilejul discutării lui Mihail Sebastian, a lui Norman Manea) ;

Despre utemiștii Radu Cosașu, Tita Chiper, Magdalena Boiangiu - nimic deosebit de spus, în schimb despre “ai-noștrii-tineri-juni” ca **Elena Ștefai, Alex. Leo Șerban, Andrei Manolescu**... Din aceste exemple, o concluzie : faptul că te-a prins momentul decembrie 1989 tânăr, deci *încă* ne-maculat nu a fost decât o întâmplare, să zicem : o șansă - de care n-ai știut profita; după modelul părinților, al înaintașilor, al măestrilor, te-ai maculat singur-singurel, foarte bine, temeinic ; românește.

Să nu fie uitat un alt membru fondator al *Dilemei*: **Mihai Botez**. Nu vom fi știut noi, prietenii lui din exil, ce hram poartă, până când s-a dovedit a fi ambasadorul *lor* - Pleșu, Buzura, Măgureanu își cunoșteau bine colegul.

Cine dintre “externi” are rubrică permanentă la Organ? - pe lângă Iorgulescu, firește? Dar bine-nțeleș : tovarășa **Carmen Firan** - ea povestește setoșilor de călătorii peste oceane cum șade treaba prin America - avîndu-l în dreapta pe un gradat-superior, binecunoscutul diplomatist Geoană, la stînga pe civilul Buzura.

Și - se putea făr-de ? - **George Pruteanu** ? Nu se putea, mai ales că ei, la *Dilema* se găsesc în familie. De la Cristoiu la Petru Dumitriu; de la Canalia Canală până la Pleșu distanța prutnică e mult mai neînsemnată decât vor să accepte dilemofilioții.

În această chestiune firul roșu - tot ca la *Munca* ne exprimăm, ca să înțeleagă până și Iorgulescu - este Petre Roman.

Să fi fost ceaușist : ori erai un mare fricos, ori erai un “mare porc” (acum, cu totul și cu totul întâmplător, vorbesc de

Păunescu) ;

Să fi fost iliist : ori erai un bou, ori un securisto-activist, ori erai un “agățat de Securitate”, temîndu-te de pierderea privilegiilor, de divulgarea dosarelor (aici, neîntâmplător, vorbesc de Mihai Botez, de Virgil Tănase - și, bine-nțeleș, de Buzura) ;

Să fii constantinist - dacă ești anticomunist, dacă ești onest, firește, l-ai susținut, l-ai votat pe “Emil”! - ce s-a ales din speranță, altă căciulă...

Dar să fii petrromanist ? Când n-ai fost mare-mare-porc, nici un mare-mare-bou, când n-ai fost bestie de securist, rahat de activist, căcat de turnător - de ce-l susții pe un exemplar ca Petre Roman?

Să zicem așa : Petru Creția a fost un imens naiv - dar oare naivitatea să fie și trăsătura dominantă a lui Babiuc ? ;

Petru Creția a fost și a rămas până la sfârșit un păgubos - se poate spune oare același lucru despre Pleșu, profitor emerit sub toate dictaturile ?

Doamne ferește !

Partizanii lui Petre Roman știu foarte bine că individul este un ticălos :

- a participat la lovitura de stat din decembrie 89, militînd numai în favoarea activiștilor, a securiștilor - și, firește, a rușilor;

- a fost *complicele lui Iliescu și al lui Măgureanu* în toate manevrele bolșevice : devastarea sediilor partidelor, tulburările etnice, lichidarea Pietții Universității, mineriadele - desigur, până la demiterea sa...;

- *îl are în spate, din partea “Maicii” pe tovarășul Caraman*, cel ce a provocat NATO-ului pagube considerabile (în folosul rușilor) ;

- în ciuda relațiilor sale occidentale (sau datorită lor) Petre Roman rămâne, în această durată de mare cumpănă pentru comunitatea românească cel mai primejdios candidat la președinția României și, în caz de reușită va deveni cel mai nociv dintre toți păgubitorii politicieni.

Aceste lucruri - despre Petre Roman - le știu și Babiuc și Pleșu, chiar și trepădescul Iorgulescul.

Oricum, despre ei nu se va putea spune că n-au știut ce fac, bieții săraci cu duhul - fiindcă ei sunt săraci de caracter, de coloană vertebrală, altfel în deplină cunoștință de cauză.

Sunt, dar puțin le pasă de români, de România - cauza lor, dilemică să izbândească - fie și cu prețul ca întreaga țară să devină o singură *Dilemă*.

În slujba lui... Petre Roman.

Iar în asta nu mai este nimic de răs.

*

5 aprilie 1998

Literatura de sertar - un capitol de istorie literară

În urmă cu patru (patru !) ani *Timpul* din Iași a publicat o dezbatere provocată de Viorel Ilișoi despre “Literatura de sertar”. Nu pot ști dacă era întâia abordare a “temei” - la patru (!) ani după Revoluțiunea Română, însă dacă era evident că întrebătorul știa *ce întreabă*, întrebații (Z. Ornea, C. Nistorescu, V. Știrbu), vorba Ardeleanului, nu prea știau (deloc) *ce răspund*.

Iată că, opt (opt !) ani după evenimentele din decembrie 89 - și la distanță de un cincinal de *Timpul* de la Iași - *Luceafărul* bucureștean, săptămânal al Uniunii Scriitorilor din România, consacră întreg numărul 7 din 25 februarie 1998 - citez fidel de pe prima pagină : “**Literatură de rezistență, Literatură de sertar**”. Și în acest caz, fără a jura că este pentru întâia oară, după 89, când Uniunea Scriitorilor abordează chestiunea (acesta fiind întâiul număr întreg ce îmi parvine), judecând după cele spuse-scrise, am impresia că nu s-a făcut nici un pas în cei patru ani într-o înțelegerea “fenomenului”, ba aș zice : dimpotrivă: s-a pierdut și ce se știa în *Timpul* din 1994 (oricum, știa V. Ilișoi, nu Z. Ornea). Probabil din pricină că *Luceafărul* a înecat peștele, cum se zice, “lărgind sfera”: în “literatură de rezistență” intră cine vrea, cine pofteste, cine-i mai iute de mână și de schimbare de joc - securistul legionar Anania, ceceistul Titus Popovici, călătorul impenitent Sorescu - concurat doar de Blandiana - de mirare fiind absența lui Adrian Păunescu de pe lista din pagina a 2-a (dar nu de mirare absența semnatarului acestor rânduri - așa-i trebuie, dacă și-a ofensat breasla!).

Nu am ambiții de “teoretician”, nu năzuiesc să bag, cu banița, soarele în casă, nici geniul lui Faulkner în scheme, în grafice, în rubrici (precum Sorin Alexandrescu), sânt ceea ce sânt - însă, ca *martor* nu pot tăcea când aud și citesc atâtea și atât de flagrante inexactități. Firește, în această dezbatere nu poate fi pusă în cauză **valoarea literară** a cărților, a autorilor, ci doar... situația lor civilă.

În timpuri normale, adică ne-comuniste, **literatură de sertar** exista în... sertarul fiecărui scriitor: texte nedefinitivate, texte de care autorul nu era mulțumit și le lăsa să aștepte o ameliorare (ori o definitivă abandonare), texte refuzate de periodice ori de edituri... Numai că, din august 1914 am intrat în Zodia Sarajevo, din octombrie 1917 în Anormalitatea Bolșevică.

Sintagma “literatură de sertar” a căpătat o altă accepție.

Nu eu am inventat noua noțiune - și realitate : **literatură de sertar**, doar am colportat-o, încercînd s-o adaptez realităților din România. Termenul se afla în circulație încă înainte de al doilea război mondial, la ruși, iar după aceea a apărut unul înrudit : **samizdat**. Așadar, în accepția rușilor (dar și în a ucrainenilor, a balticilor, a caucazienilor - chiar a “moldovenilor”), în a polonezilor, a cehilor, a ungurilor, a bulgarilor, a germanilor din Est, **literatura de sertar** era cea care :

a) - prin ceea ce spunea (în scris) nu se arăta în acord cu Puterea (or, se știe : «Cine nu-i cu noi e împotriva noastră !»);

b) - găsită la o percheziție, ar fi provocat, nu doar arestarea și condamnarea autorului pentru agitație publică, pentru subminarea puterii populare, dar și a pedepsirea deținătorului (un prieten, un coleg, o rudă, o amantă);

c) - firește : un asemenea text nu era de propus editurii (deliberat am folosit singularul), deci despre existența lui securiștii nu știau.

Am cunoscut doi “sertariști” (în accepția de mai sus :

Mircea Șoltuz : student la Filosofie, arestat în 1948, condamnat, trecut prin infernul de la Pitești, în 1958 “liberat” în... domiciliu obligatoriu, în satul-nou Lătești. Acolo Șoltuz a scris zeci (sute?) de pagini despre Reeducarea de la Pitești. Prin 1961, arestat pentru părăsire de domiciliu (se dusesse la Constanța, fără bilet-de-voie), casa a fost repartizată altuia, acela a simțit că, într-un anume loc, sub picior, suna a gol, a căutat, a săpat, a găsit scrisurile, a alergat la milițian, a raportat... Șoltuz, oricum, fusese (re)condamnat, însă prietenii din Lătești (mai ales colegii de Pitești : Ștefan Davidescu, Romulus Pop) au fost îndelung anchetați: “Difuzase banditul fițuica ?” (în traducere : “Dăduse Șoltuz ceea ce scrisese - la citit ?”);

Ion Omescu actorul, dramaturgul, poetul, omul de teatru : arestat în 1947, nu fusese la Pitești, i se povestise. De cum se liberase, scrisese despre reeducare. În legătură cu acest “bandit” se știe : difuzase fițuica, o încredințase unui prieten, Șt. Aug. Doinaș. Percheziționat în noiembrie 1956, în legătură cu Marcel Petrișor, lui Doinaș i s-a găsit fițuica, a fost “reținut” câteva luni - Omescu a căpătat șapte ani.

Aceste “fițuici” (și altele, necunoscute mie) intră în categoria sertarului.

De acord : faptele relatate datează de pe timpul stalinistului Gheorghiu-Dej. Să însemne că, sub Ceaușescu (pentru Românul amnezic : venit la putere în 22 martie 1965), conținutul sertarelor a fost scos la lumină ?, publicat ?; măcar... tolerat, în sensul că

nu era confiscat ? Nu mai erai condamnat pentru “redactare și difuzare dușmănoasă de fițu’ci contra’voluționare” - dar ți se confisca(u) ! Așa i s-a-ntâmplat lui N. Steinhardt, cu **Jurnalul fericirii**. Ba chiar te și ucidea Securitatea noastră, dragă - ce să mai vorbim de “națională” - pentru un jurnal, ca pe nefericitul inginer Ursu (să nu fie uitată complicitatea familiei ce i-a impus tăcerea, pentru ca fiul să primească pașaport !).

Am început cu sfârșitul : consecințele găsirii, la o percheziție, a literaturii de sertar... Dar e mai bine așa. Oricum, în continuare, fără a încerca să impun criteriile mele în “clasificare”, continui a-mi face cunoscute părerile despre acest fenomen, măcar pentru că și eu am avut, în sertar, literatură (bună, rea, nu asta contează).

Mai sunt necesare două “condiții”:

1. *de timp*, răspunzând la întrebarea : «**Când** a fost scris textul în chestiune : **înainte** ori **după 22 decembrie 1989** ?»

2. *de loc*, în funcție de răspunsul la întrebarea : «**Unde** a fost scris: **pe solul RPR/RSR** - sau **în afara lui**, la adăpost (în emigrație ori în exil)?»

Așadar, cred că un text, pentru a fi de sertar în accepția contemporană, în afară de “periculozitatea” și păstrarea în secret a lui, **era necesar să fi fost scris înainte de decembrie 89 și în România.**

Rezemat pe aceste principii, în aprilie 1990 am afirmat : “Dintre scriitori, literatură de sertar au avut : Blaga, Noica, Steinhard, Ioan D. Sîrbu și Teohar Mihadaș”. Regret, însă după opt ani, lista mea a rămas neschimbată.

Să consultăm “Recuperările redactorului” din pagina 2 a *Luceafărului* :

Valeriu Anania : nu cunosc sertarul legionarului securist, reeducator la Aiud, însă știu: numele lui nu are ce căuta într-o înșiruire a **cărților de sertar**; nici în a **literaturii rezistente** - pentru un motiv simplu : din victimă a Securității, a devenit zelos auxiliar al ei. Un “călugăr cu epoleți”, un tovarăș popă legionar, liberat din închisoare în august 1964, trimis în primele luni ale anului 1965 în America (atunci când *toți* ceilalți foști deținuți politici nici nu visau că, abia *după iunie 65* vor avea dreptul să publice) - un asemenea ins nu avea cum să scrie texte împotriva regimului comunist - decât, eventual, în scop de provocare. Citez din **Dicționarul Scriitorilor Români** (ce figurează printre “scrierile de sertar”), la pag. 64, în prezentarea lui A(urel) S(asu): “Între 1965 și 1976 /Anania/ e paroh la Detroit. Călătorește în cele patru continente”. Parohul călătorește (și el fiind oltean) avea, “în sertar”, **Miorița** : a publicat-o în 1966 ; **Meșterul Manole**,

Steaua Zimbrului - pe toate acestea le-a publicat-jucat - de unde până unde apare acum cu... **Amintirile peregrinului apter** ? *Când și unde* le-a scris? La Detroit ? Între un continent și altul, din cele patru câte îi ies la numărătoare lui A. Sasu ? Au poate în jâlțul mitropoliei de la Cluj, pe după cap cu tovarășul său, Funar?;

Nu știu cât de periculoase în cazul găsirii la o percheziții ar fi fost romanele lui Andru, ale M.-L. Cristescu, textele lui Alexandru George, Stelian Tănase - poate că da - însă cu nici un chip nu poate fi inclus aici **Sertarul cu aplauze** al Anei Blandiana. Monica Lovinescu a afirmat că “doar parțial” a fost scris înainte de 89 - or cunoscând curajul legendar al autoarei Arpagicului Opozant, înțelegem cât de “doar parțial” fusese anticomunismul ei, cu Gogu Rădulescu de-a stânga, cu Buzura de-a dreapta...;

Ion Caraion : pamfletul **Insectele**... a fost scris în Occident;

N. Breban : oriunde și-ar fi scris romanele, nu sunt nici de sertar, nici de... rezistență - rezistență de la Paris ?

Din lungul pomelnic, alcătuit cumetrial, după opinia mea, merită reținuți : Bujor Nedelcovici (însă numai cu **Al doilea mesager** - publicat de mine, în colecția de la Albin Michel), I. D. Sîrbu, Steinhardt - și Ursu (pentru jurnal).

În rest... Cred că se înșeală Nicolae Prelipceanu, când, la “literatură de sertar” include mărturiile lui Victor Ioan Pica și Ion Gavril-Ogoranu, scrise **după decembrie 1989**, însă nu pomeneste mărturii scrise **înainte**, făcute pe furiș, cu spaimă, convocări și bătaii la Securitate “ca să dea fițu’ca !” - semnate de Dumitru Mircescu, Aurel State, Nistor Chioreanu, Costin Merișcă - și, desigur, cea a Aniței Nandriș ; greșește când include “cărțile celor de dincolo” (citește : exil) - care nu au cum să intre la “sertar”.

În ceea ce mă privește : deși Monica Lovinescu, după ce a introdus-o prin efracție pe Blandiana în “sertar”, din aceeași mișcare m-a alungat pe mine, care am avut două cărți-de-sertar.

Nu **Ostinato** (care a făcut atâta scandal) - fiindcă acest roman a fost predat la editură (că a fost respins - altă poveste, dar nu a rămas ascuns) ; nu **Ușa noastră cea de toate zilele** - carte respinsă de Marin Preda ; **În Cerc** - manuscrisul nu a mai avut șansa de a fi respins - însă și ea fost predat (tot la Preda !) și înregistrat... Aceste cărți nu pot fi considerate de-sertar.

În schimb, **Gherla**... Am scris-o în 1972, la Paris; în 1973, m-am întors cu manuscrisul în România : am mai comis o variantă... Secureții care intrau în casă și-mi furau manuscrise nu mai păreau interesați de versiunea după care se făceau traduceri în franceză, în suedeză - însă, curioși până la isterie,

se dăduseră de ceasul morții să o “recupereze” pe ceastălaltă, nouă. Nu era mai “dușmănoasă” decât cea care avea să apară în 1976, la Gallimard - eu aflându-mă în Drumul Taberii - dar Securitatea nu cunoștea acest amănunt...

Nu știa Securitatea nici că scriu **Gardă inversă** (între 1973-75) ; în ciuda “vizitelor”, nu a găsit nimic de confiscat : scriam direct la mașină, ascundeam exemplarele, în tot atâtea locuri, câte copii; iar când terminam un capitol, îl trimiteam în Occident... Nu doresc nimănui să “continue” în fiecare zi a scrie o carte, fără a putea reciti ce scrisese ieri...

Rezumînd : am avut două cărți de-sertar : **Gherla** (varianta a doua) și **Gardă inversă**. Volumele scrise în Franța - la adăpost (relativ, fiindcă au existat tentative de asasinat) - nu : au fost așternute pe hârtie fără risc.

O altă nouă-acceptie a unui termen vechi (autoeditare) o capătă în toate limbile luarea ca atare, în rusește, a cuvântului : **samizdat**. Și acesta, în spațiul spritual românesc, este folosită alandala - mai des : abuziv-autolaudativ.

La ruși, inițial, au fost “editate” - cu mijloace rudimentare, de la copiatul de mână, în doar **un exemplar**, apoi dactilografieră în câte exemplare se putea, în fine, xeroxarea - cărți fundamentale ale oricărei culturi iudeo-creștine, începînd cu **Biblia**. La această lucrare s-au înhămat oameni care credeau, nu numai în Dumnezeu, dar în Cuvânt ; au trudit, zile, nopți, chiorînd la propriu, în fiecare clipă riscînd să fie surprinși, deci arestați, pentru “multiplicare și difuzare de fițuici mistice”.

Repet întrebarea pe care o tot pun de opt ani :

«Câți dintre românii ortodocși au copiat - de mână, la mașina de scris, la xeroxul întreprinderii - măcar **Cântarea Cântărilor** (fiind noi mai înclinați spre poezie)? Ce au făcut marii și mai ales lații noștri frunțași ai bisericii, pentru a stinge măcar în parte setea de carte sfântă - începînd cu **Biblia** ? Miorișosul Anania a scos abia în 1993 **Noul Testament** - de ce nu l-a tipărit în septembrie 1990 (Biblicul Institut ar fi avut nevoie de cel mult nouă luni, ca să-l pregătească pentru tipar)? Dar superiorul în grad, protectorul lui Noica, prietenul lui Liiceanu și al lui Pleșu : Plămădeală - ce-a făcut? A călătorit (el însă “în cinci continente” - dar tot cu pașaport MAI), a scris *miliție*-uri, ca **Cinci ceasuri în iad**, precum și “polemici” cu papistașii - el fiind, nu doar “distins anglist” (apud Liiceanu), ci și istoric... Încă din primul număr al revistei 22, întrebat ce făcuse în aceste decenii în care credincioșii fuseseră lăsați fără păstor, tovarășul-camarad Leonida răspunsese : «*Ne-am rugat...*».

Bănuiam noi cam cu ce anume-și petrec timpul teologii

legionaro-securiști...

Cronologic, a doua categorie de ruși care s-a dedat acestui joc periculos a fost constituit din... soțiile, văduvele, logodnicele, surorile, verișoarele - ori pur și simplu admiratoarele cutărui poet, dramaturg, prozator ; mai des : iubitoarele de literatură. Fiind lichidați în Gulag sute de scriitori consacrați (dar câte sute de încă neajunși la notorietate !), *aflăm cum au fost salvate de la pieire capitole întregi din istoria spiritualității rusești.*

În momentul următor au cunoscut **samizdatul** supraviețuitori ai Gulagului (Șalamov, Soljenițin, Siniavski), proscriși (Pasternak), “paraziți” (Brodski, Maksimov), ori doar scriitori nepublicați. Polonezii, Cehii, Bulgarii au avut **samizdat**, însă în URSS, și nu doar fiindcă însuma două sute și ceva de milioane de suflete, a luat proporții gigantice, funcționând după principiul “Scrisorilor Sfântului Anton” : cine primea un exemplar se știa obligat (mai corect : dator) să multiplice alte cel puțin șapte, iar dacă nu avea mașină de scris, plătea o dactilografă, “pentru a-și aduce și el obolul”. Nu exista o evidență a tirajelor, dar în țara unde un roman contemporan se edita în jumătate de milion de exemplare, samizdat-ul “trăgea” cam tot atâtea...

La noi nu a existat samizdat (dealtfel N. Manolescu a scris că nici “nu era necesar” din moment ce “au fost publicate cam toate cărțile de valoare”); nu se știe ce este acela - dar se vorbește: aiurea. În același celebru **Dicționar al Scriitorilor Români**, la N. Carandino, I(on) C(ristofor) scrie fără să clipească :

“Memoriile de după 1944 (ale lui Carandino, n.m. P.G.) au circulat în samizdat în mediile literare din țară, fiind publicate la editura Dreptatea din New York sub titlul **Zile de istorie** (1986)”.

În o singură frază un neadevăr și o... dezinformare :

1. Memoriile lui Carandino nu aveau cum să circule în România “în samizdat” - I. Cristofor crede că *samizdat* și *copie dactilografică* : același lucru ;

2. Memoriile lui Carandino au fost imprimate la New York, însă nu în “editura Dreptatea”, sublimă, dar inexistentă, ci în... anexa unei foi oarecum trimestriale cu același abuziv nume scoasă de notoriul agent securist Dean (Mitu) Milhovan, cu banii Bucureștiului. “Memoriile” apărute la capitaliști (atenție : act fără vreo consecință pentru autor !), erau, vai, purtătoare de false informații, de “variante” defăimătoare privindu-i pe unii demnitari deținuți, lichidați la Sighet - mai ales cele despre moartea lui Gheorghe Brătianu, contrazise mai apoi de Monseniorul Todea.

Poziția, ca să spun așa, a istoricilor literari în această chestiune (de istorie literară, totuși : literatură de sertar, samizdat) rămâne de neînțeles. Dacă scriitorii (în fine : creatorii,

fictionarii), orgolioși-copilăroși cum sânt vor să aibă și jucăria asta, adulții istorici ai literaturii ar fi trebuit să le tempereze “cererile”, să explice termenii, să stabilească o dreaptă măsură - începînd prin a declara că o astfel dezbateră nu are scopul de a stabili valoarea literară a cutărui scriitor, a cutărei cărți - ci numai dacă “intră” au ba în acest pat al lui Procust : **literatura de sertar**. După Z. Ornea și N. Manolescu (le-am citat opiniile, aiurea), iată în *Luceafărul* păreri ale altor istorici literari. De Al. George nu mai spun nimic, el “are circumstanțe”, vorba cuiva care, de n-a inventat gaura covrigului, practică de sîng eclipsa-socialistă. Așadar, Al. George nu poate fi luat în seamă nici aici: nu cunoaște “problema” - în schimb o neagă (și comuniștii făceau așa) ; nu știe despre ce se vorbește, “în schimb”, are opinii categorice - mai vîrtoase atunci când prinde ocazia de a-și autodecerna certificat-de-opozant.

Intervenția lui Emil Manu : și ea previzibilă. Acest fost deținut politic care, odată liber, a scris despre orice și oricum, își apără și el bătătura, vorbind despre sertarul personal - căci toți am avut un sertar; și un jurnal-în-sertar ; căci toți sîntem români. Astfel pornit, firesc, ajunge la C. Țoiu - în fine, nu la autor, ci la personajul Merișor : căci și el este d-al nostru, din popor, și el posedă jurnal nu ? De aici sare la: “Constantin Dumitrescu (**Demascarea**)”.

E. Manu se înșeală : Constantin Dumitrescu semnează volumul **Cetatea totală** - a cărei traducere în franceză a apărut în 1981, la editura pariziană Seuil, cu o postfață semnată de mine ; Grigore Dumitrescu este, într-adevăr, cel care a scris mărturia (despre Pitești) **Demascarea**.

Despre care Dumitrescu vorbește-scrie Emil Manu, *istoric literar* ?

Cred că dezbateră organizată de *Luceafărul* este o nereușită - am mai spus : un regres față de mult mai modestele încercări anterioare. Din două motive - citez din “Recuperările redactorului”:

“Ne-a fost extrem de greu să cercetăm domeniul, pe o perioadă lungă, aproape cincizeci de ani de comunism. **Ne-am fixat, așadar, doar asupra ultimilor ani de domnie ai lui Nicolae Ceaușescu**” (subl. m. P.G.).

Ce semnifică asta ? Că organizatorul dezbaterii (și) autorul textului (cu tot cu lista propusă) nu se mulțumește să aibă, el, memorie scurtă - și cu găuri - dar impune cititorilor “viziunea” sa; așa cum Mircea Dinescu știe, din istoria României, doar scurta-și biografie, așa și Marius Tupan : pentru el “istoria” sertarului începe atunci când i s-a topit lui o carte ! - și ne mai

întrebăm de ce fata morarului e șchioapă...

Acum din “Reacții la o provocare” semnate, citeț, de Marius Tupan :

“Câteva personalități, cu influență în mass-media sunt tentate să creadă că la noi n-ar fi fost un **fenomen al sertarului**, ca în alte țări din lagăr, ci încercări izolate, palide, vanitoase de revoltă, scrieri esopice, care n-ar amenința acum, ierarhiile literare. Ca să le dăm o mică satisfacție (deh, s-ar putea să ne împingă într-o ipostază nedorită și, temători, ne luăm unele măsuri de protecție !), n-am rămas doar la sintagma, atât de controversată, **literatură de sertar** și am adăugat pe aceea ce s-ar putea să-i mulțumească, **literatură de rezistență**” (sublinierile : în text).

Așadar, dezbaterea din *Luceafărul* are drept scop (nobil, se-nțelege, rar pe timpurile astea - mai ales în tagma scriitoricească)... (re)concilierea atât de dragă pleșioților de ambe dileme :

«Na și ție, na și ție - iar acum duceți-vă și jucați-vă frumos, că noi avem treabă : discutăm **istorie literară** !»

Firește, nu așa văd eu lucrurile. Măcar pentru că sânt mai bătrân; pentru că memoria mea bate, orice-ar crede confrății, dincolo de momentul distrugerii *cărților mele* ; dincolo de *faptele mele* - și, culmea, în ochii unor autocronici : dincolo și de momentul **nașterii mele**.

Pentru un motiv simplu : eu cred în memorie, cred în istorie - iar în discuția de acum, cred în **istoria literară**.

*

D E C E - A Ș F I M O D E S T ?

1. G a u r a d i n c a p

Paris, 23 aprilie 1998

Există găuri și găuri :

Gaura din steag, atât de emblematică pentru rrrevoluționarii de la '89, cu voie de la Brucanitetul Central și cu certificat de anticomunism de la Măguritate - cei ce n-au știut, n-au vrut să accepte că descoperirea fusese descoperită de unguri, în toiul Revoluției de la 1956;

Gaura din covrig - descoperită de inteligențioții noștri compatrioți treziți din somnul cel de moarte la 22 decembrie 89 fix;

Gaura din roman(ele cu cheie), descoperite de bravii rrezistenți prin, zi-i pe nume: cultură ! - uitată așa, des-(a)cope-rită, astfel riscând să răcească ;

În fine, **Gaura din memorie (istorie)**.

De ce-aș fi modest ? De ce i-aș lăsa - ca pân-acum - pe alții să nu aibă memorie, să nu-și aducă aminte, să conteste - ba chiar să fabrice adevărul ? Consemnez aici, nu mari-fapte-de arme - dar *fapte* (de la *a face*).

Dacă primele găuri pot fi considerate folclor local și îi privește pe câte unul (să fie citită publicistica Gabrielei Adameșteanu, în chestia covrigului, romanele lui Buzura în a cheii), cea din istorie, din memorie - **gaura din cap** - ne interpelează pe toți : amnezicii cu program, “directorii de conștiință” (al căror merit istoric este unul... geografic : *au rămas locului* - în genunchi, pe burtă, pe spate), treziții taman la 22 decembrie 89 nu s-au mulțumit cu clamarea căcăcioasei lor “rezistențe prin cultură” (devenită foaaarte rentabilă) - ci s-au apucat să scrie, ei istoria ! Se spune : învingătorii scriu istoria - așa este, cu excepția Românilor : deși mereu învinși, mereu regulați, scriu istoria ceea de parc-ar fi fost, de când se știu, învingători.

În Bălăcăniada Trăisticoloră, unde, vorba lui Pleșu cel Istet (dar-însă-totuși : Melanconic - vezi-i dilematicul organ) : “toți sântem vinovați - deci nevinovați sântem cu toții” - nu există buni și răi, albi și negri, victime și călăi, opozanți și colaboraționiști, deci nici învingători și învinși, ci, vorba poetului: o apă și-un pământ...;

- unde Cartea Albă a Securității îi unge “anti-comuniști” pe activiștii de partid pe tărâm ideologic : Titus Popovici, D.R. Popescu, Fănuș Neagu, C. Țoiu, Buzura, Ivasiuc, A. D. Munteanu, Săraru, Hobana, Everac, Săraru ;

- unde “literatură de sertar” au (în prezent!) - cu aprobarea Uniunii Scriitorilor - “rezistenți” ca Titus Popovici, Anania, Sorescu, Blandiana, Breban, Țoiu (a nu fi uitat opozantul clasei, curat-sertaricolul Al. George);

- unde “interziși de cenzura comunistă” au fost aceiași, plus Păunescu, plus Sorescu, plus V.C. Tudor...;

- în fine, acolo unde istoria țării, a comunității românești este pusă pe hârtie de cronicari fără memorie ce încep (și sfârșesc) consemnarea cu... momentul trezirii lor din somnul colaboraționismului pitit îndărătul înțelepciunii-de-veacuri : “Eu nu fac politică, eu fac artă !”;

Acolo, zic (nu pentru întâia oară - și tot degeaba : eu nu sânt credibil - ca Petru Dumitriu, ca Petru Popescu - și alte pietroaie)

lucrurile sunt mult mai dramatice, acum, în 1998, decât ni se păreau în, de pildă, 1988 - când, pentru România, exista **speranța**.

În acest an treburile merg mai prost (material, spiritual) decât în '96, decât în '94, decât în '92, chiar decât în 1990 - astfel progresînd Românul ("pe culmi..."). Ceea ce se numește : populație - care a suferit toate Plăgile Moscovei aduse de comunism - îndură acum aproximațiile, nepriceperile, nepăsătorismele, tembelismele, necinstismele alor noștri, anticomuniștii-în-vorbe. Oamenii pătinesc, mai și gem, dar tot nu văd de unde li se trage o bună parte din suferință:

Ei, de unde ! De la **uitare** !

Uitarea de frică ; uitarea întru conservare - uitarea din obișnuință.

La **uitare** o hotărîtoare mână de ajutor au dat scriitorii noștri preferați - înainte de '89, când trăiau în complicitatea-promiscuitate cu cititorii a refuzului-politicii ; după '89, când analfabeții noștri intelectuali umaniști, sperînd că absența de totdeauna din agora va fi recuperată la oral, prin cursul forțat al Pieții Universității, au trecut la proba scrisă - și scriu și scriu și scriu la ziar: editoriale, comentarii, cu predilecție prognoze - dintre cele mai buimace, după exemplul produselor astrologului Brucă, neasemuit previzionist al trecutului.

Drept care biata "populație" (deloc pașnică : să ne aducem aminte de 13-15 iunie '90) soarbe cu gura căscată gânditorismul politic din carton veritabil al lui Manolescu, cugetătorismul abisalic al Gabrielei Adameșteanu, infantilismul filorus, deci antibasarabean-bucovinean - al lui Gabriel Andreescu (ce să mai vorbim de Andrei Cornea : îl suplinește cu strălucire pe Pavel Cîmpeanu), porcăriile lui Cristoiu, căcăriile lui V.C. Tudor, iar la tembelizor șade (tot cu gura căscată), năucită de viteza de mitralieră a găinărismelor culturaliste ale Pruteanului nației, arheul Humanității, încântată de "ținuta" plenarelor (pe muzichie...) conduse de eternul tovarăș Iosif Sava.

Sântem o comunitate fără noroc, fără destin, fără izmene, fără NATO, fără Basarabia și Bucovina de Nord (și Insula Șerpilor), fără Europa, fără șira spinării - încolo stăm bine.

Atât că, uitînd, uitînd, uitînd, am uitat și ce uitasem.

De aceea vom fi noi atât de mândri și umblăm țăntoși, cu pălăria mult dată pe ceafa găurii din cap.

De ce-aș fi modest ? De ce-aș omite spunerea adevărului ?

*

Paris, 25 aprilie 1998

(2) Gaura din... modestie

După șapte ani (și ceva...) în care te miri ce colaboraționist notoriu al totalitarismului (Păunescu, Ioan Alexandru, A. D. Munteanu, Săraru), ori doar cumițul târîtor pe burtă prin buruienii - ca să nu-l vadă Securitatea și să mi ți-l umfle "pentru activitate opoziționistă" (vânjosul clapon istericalizat Alexandru George) - se laudă pe toate drumurile și cărările cu isprăvile de pe frontul antibolșevic, dar nimeni nu-i dă peste nas, peste bot (de ce ? pentru că și celui susceptibil să-l pună la punct pe nerușinat i-a scăpat măcar o laudă de sine - cu a lui rezistență-prin-cultură), simt nevoia să las de-o parte... reținerea de a-mi povesti viața și faptele;

Să las la o parte, cale de câteva pagini, modestia (care,-n România nu doar rimează, dar echivalează cu prostia).

La urma urmei, nu voi practica lauda-de-sine ; poate fi verificată oricând, de oricine, succinta trecere în revistă a unor "întâmplări" adevărate :

I.

O iau de la... începutul începutului care, pentru mine este momentul din care am amintiri cursive și nu, ca până atunci, imagini-fixe:

În categoria de vămi prin care, din nefericire, nu doar eu am trecut - înșir :

1. cedarea Basarabiei și a Bucovinei de Nord, în 28 iunie 1940;

2. "calitatea de cetățean al URSS" care a căzut în capul, nu doar al celor care, hotărîseră că nu se refugiază, ci și în al celor care, ca familia noastră, pornind cu întârziere spre Apus, au fost ajunși din urmă de ruși, depășiți, *stoi!-zați*, întorși de la noua graniță : Prutul...;

3. arestarea și deportarea tatei în Siberia ;

4. după 22 iunie 1941, când Armata română a trecut Prutul și ne-a dezrobit de dușmanul de Răsărit și Miazănoapte, am aflat că Lagărul de triere de la Balta fusese lichidat de ruși, acolo pierind și tata - am devenit orfan; norocul a făcut ca tata să fi trecut pe la Balta cu șase luni mai devreme - și n-a murit : ni s-a întors "pe cealaltă parte a pământului"; la sfârșitul anului 1943 nu mai eram orfan...;

5. în martie 1944, din fața frontului, ne-am refugiat în Transilvania ;

6. începînd din 24 august 1944, cei în jur de un sfert de milion de refugiați din Basarabia și Bucovina de Nord au fost considerați de ruși “cetățeni sovietici”, iar de autoritățile românești (care consfințiseră această crimă, semnînd prevederea specială din cadrul Convenției de armistițiu - Moscova, 12 septembrie) : “cetățeni străini - repatriabili”; așadar, **am fost, cronologic (și nu doar) primele victime românești ale comunismului românesc - după ce, în 1940, fusesem primele victime românești ale comunismului rusesc ;**

7. în decembrie 1944, după trei luni de hăituială prin păduri, stâne, peșteri, am fost prinși de ciobani localnici (din Buia, Târnava Mare), predați jandarmilor, aceștia ducîndu-ne sub escortă în Lagărul de Repatriere de la Sighișoara ; cu acte false, confecționate de tata am reușit să rămânem în România - *am fost liberați din Lagăr la sfârșitul lunii mai 1945, mult după încheierea păcii...*;

8. din acel moment până după moartea lui Stalin (5 martie 1953 - adică opt ani de zile) părinții au fost convocați cel puțin semestrial la județ, apoi la regiune, pentru a (re)declara că... nu s-au răzgândit : că nu, nu vor să fie... repatriați în Siberia ;

9. în 1949, vreme de o jumătate de an ambii părinți au fost arestați și anchetați la Securitatea din Mediaș, eu rămânînd, la 13 ani, o persoană avînd “domiciliul” în trenuri și în gări.

Însă aceste nenorociri nu se abătuseră doar asupra mea. Toți refugiații din Basarabia, din Bucovina de Nord, din Ținutul Herței le luaseră în piept, le înduraseră, le supraviețuiseră - repet: *începînd din 28 iunie 1940.*

Iar ghinionistii dintre refugiați care, în ‘44 își găsiseră adăpost în Banat au fost, în 1951, deportați în Bărăgan, ca “titoiști”. Numai că, la liberarea (în 1955) bănățenilor și a oltenilor (români, sârbi, germani, macedoneni), **Basarabenii și Bucovinenii au rămas pe loc, în casele de lut, acoperite cu paie, proprietate a MAI: unde să se mai ducă ?**

Acolo i-am găsit (1958), când am fost dus, de la Gherla în domiciliu obligatoriu : în ulițe compacte, în satul-nou Lătești, Fetești. Acolo i-am lăsat când am fost liberat (1963).

După distrugerea satelor noi în 1964, (ca să nu mai rămână urmele crimelor Securității), Basarabenii și Bucovinenii, străini în proprie țară, au fost siliți să-și caute norocul (sic !) în alte părți ale Republicii Comuniste Române.

*

Paris 26 aprilie 1998

II.

În adolescență (trebuia să spun : copilărie) am cunoscut arestarea ambilor părinți de Securitatea abia înființată. Adevărat: în primii ani după 1944, “asta” se petrecea numai în familii de refugiați, însă în curând a devenit frecventă și în celelalte : “criminali de război”, militari, politicieni, “exploatați”, chiaburi...

La sfârșitul anilor 40 începutul anilor 50, la Sibiu, am fost unul dintre mulții elevi convocați la Securitate, ruși în bătaie, pentru bănuielile cele mai năstrușnice (fusesem pârît că...țin jurnal-intim); și am fost unul dintre elevii exmatriculați din toate liceele din țară.

După Revoluția Maghiară din 1956, am fost unul dintre numeroșii studenți (din centrele București, Timișoara, Cluj, Iași, Brașov) arestați și condamnați, apoi în 1958, la ispășirea pedepsei trimiși cu domiciliu obligatoriu în Bărăgan.

Cu o “derogare” : în 1955 și în prima parte a lui 1956 am fost singurul de la Filologie-București care la seminariile de marxism punea “întrebări tendențioase” - în fapt, afirmații ca :

- *Basarabia și Bucovina sunt teritorii românești, locuite de români, care nu vorbesc “moldoveneste”, ci românește ;*

- *limba română nu este “de origine slavă”, cum susține tovarășul academician Al. Graur, ci de origine latină, potrivit savantului... sovietic Aleksandr Șismariov;*

- *colectivizarea agriculturii este o tragică eroare ;*

- *limba rusă este o limbă importantă - dar nu unica ; să-și recapete, în învățământ, rolul cuvenit printre celelalte, devenind facultativă;*

- *trupele sovietice să plece din România : au trecut zece ani de la încheierea păcii ;*

- *războiul din 1939 împotriva Finlandei a fost un “război nejust” - potrivit materialismului istoric... etc, etc ;*

Încă o paranteză : nu cunosc vreun alt “agitator public” care să fi făcut “propagandă antisocialistă”, citind, în noiembrie 1956, într-un seminar, “literatură... interzisă”. Aceasta a fost principala acuzație - în gura Securității suna : “alcătuire și răspândire dușmănoasă de fițuici subversive”...

Repet : arestarea, ancheta-ca-la-Interne, condamnarea (2 ani), Jilava, Gherla, apoi domiciliul obligatoriu au constituit “pâinea” zilnică a zeci de mii de români - unii trecând prin încercări infinite mai grele (Reeducarea de la Pitești, Canalul, Minele de plumb, Reeducarea de la Aiud...). Deasemeni declasarea

suferită ca “cetățean liber” ce nu avea acces decât “la lopată”- până în iunie 1965.

În iunie 1965, noul ispravnic al României, Ceaușescu, a dat o decizie prin care foștii deținuți politici erau “reabilitați profesional”: puteau postula pentru locuri în învățământ, în artă, în cultură, scriitorii interziși aveau din nou dreptul să publice, studenții ale căror studii fuseseră întrerupte puteau să continue - ori să reia studiile.

Am fost și eu unul din mulții studenți ce și-au reluat studiile - dar singurul căruia nu i s-a aprobat reînmatricularea (dealtfel, nici reabilitarea juridică), pentru a le continua: în septembrie 1965 eram în... anul I, ca și în 1954.

Adevărat : în iunie 1965 mi s-a dat voie să public - dar foștii mei colegi de facultate, deveniți redactori (Eugen Simion, Dimisianu, Velea, Baltaș) n-au mișcat un deget, pasivitatea lor fiind, în fapt : blocare. În decembrie 1966, m-am adresat unor redactori necunoscuți mie : Sânziana Pop și Gica Iuteș: ei/ele m-au propus pentru... debut, Eugen Barbu a fost de acord (în ciuda opoziției lui Săraru și a lui Dodu Bălan) - așa am publicat întâia oară, în *Luceafărul*.

Adevărat : am intrat în Uniunea Scriitorilor, după apariția volumului **Camera de alături**, deși existau mulți autori ce nu debutaseră editorial, însă erau primiți în Uniune “pe baza” a două schițe publicate în reviste...

Încă o “originalitate” : în martie 1970 am fost integral interzis (din aceeași mișcare, soția și socrul) - dar nu am fost dat afară de la *România literară* ! Continuum să lucrez în redacție, eu, întâmplător și autor, fără dreptul de a publica măcar o notă de lectură (nesemnată) !

Situația mea de “lefegiu” a fost rezolvată : în aprilie 1973 Dimisianu mi-a scris la Paris că sunt, în continuare, la *România literară*... Însă în iunie când m-am întors, am constatat că, în birou nu mai există... scaun. *Scaun*, în sensul propriu - nu “loc”. Dimisianu era uimit și nu știa cum să rezolve problema. Abia după vreo săptămână, la insistențele mele, mi-a mărturisit, în șoaptă tainică :

«Da, bătrâne, ai cam fost dat afară de pe la noi...»

Povestea carnetului de partid a fost și mai nostimă :

Pentru că, în 22 august 1968, după invadarea Cehoslovaciei, voisem să intru în Brigăzile Patriotice ; pentru că, după cum aflasem, se dădeau arme numai membrilor de partid, am cerut să intru în partid ! Prilej cu care au aderat alți cinci scriitori... Armele promise nu ni s-au încredințat; în anul următor am trimis **Ostinato** în Occident (și am anunțat), iar bunii mei tovarăși

(de organizație de partid) : Chiriță, Dimisianu, Țoiu, Horea, Nichita Stănescu au încercat în multe rânduri să mă determine să... predau carnetul, pentru a fi evitată... excluderea. N-am acceptat. Am fost anunțat (confidențial, la ureche, de Chiriță) că... în august 1968, “în realitate”, nu fusesem primit în partid !- deci nu mai sunt nici în momentul de față (1974-76)...

Acest nod (roșu...) gordian a fost tăiat de Securitate, la 1 aprilie '77, când m-a (re)arestat. “Obiectivul nr. 2” (primul fiind umflarea și ducerea mea la Rahova) a fost... găsirea carnetului. Mi-au povestit soția și socrul ce exclamații de bucurie a victoriei au scos percheziționatorii : Securitatea pusese, în sfârșit, laba pe corpul delict : carnetul de membru al PCR !

*

Paris 27 aprilie 1998

III.

Au existat însă “întâmplări” pe care... nu le-am împărțit cu nimeni :

Din martie 1970 (când am fost total interzis de a publica chiar și traduceri - ca și soția și socrul) până în 20 noiembrie 1977, când am plecat definitiv din România, nu s-a vorbit despre mine și despre ale mele din... jenă politică. De ce ?

1. devenisem “*cel care...*” citise la Cenaclul condus de M.R. Paraschivescu fragmente de roman (**Ostinato**) cu-colectivizarea, cu-Jilava, cu-Canalul, cu-Securitatea, cu-Basarabia-Bucovina, cu-Sașii, încât plecaseră din sală prudenți (jenați...) ca Balotă, ca Ovidiu Cotruș, ca Petrișor...;

2. devenisem “*cel care...*” trimisese în Occident cărțile respinse de cenzură, “imitându-l” pe Soljenițin - nu pe Marin Preda;

3. devenisem “*cel care...*”; din martie 1970 fusese total interzis de a publica ; “restricția” a fost ridicată (sic) abia după 20 (douăzeci) de ani, în 1990 ;

4. devenisem “*cel care...*” publicase o carte (**Ostinato**), simultan la două din cele mai prestigioase edituri europene : Gallimard și Suhrkamp și, cu toate că, în 1971 izbucnise cunoscutul scandal de la Târgul de Carte de la Frankfurt, când România își retrăsese standul prin lucrarea “profesorilor de la ambasada RSR de la Bonn” Oancea și Pușcașu - nu fusese pedepsit de clasa-muncitoare ! Ba, în luna mai 1972, deși până atunci nu “ieșise” nici până în URSS (Traian Iancu : «Să provoci tulburări în Basarabia d-tale ?»), președintele Zaharia Stancu îl “convinsese” să accepte pașapoarte pentru Occident - «Ia-o și pe

doamna, rămâneți pe-acolo, până vi se uită numele...»;

5. devenisem “*cel care...*”, deși plecase în Occident cu nevasta, la expirarea vizei de un an, se întoarce în țară :

- după ce publicase, în traducere germană, la Suhrkamp încă o carte, **Ușa noastră cea de toate zilele** ;

- după ce lăsase, la Gallimard, în vederea traducerii în franceză alte două cărți : **În cerc și Gherla** ;

- după ce dăduse o sumă de interviuri și scrisese o serie de articole anticomuniste, anticeaușiste pentru presa scrisă și radiourile occidentale ;

- după ce în dialogurile radiofonice cu Noël Bernard, la München, cu Monica Lovinescu la Paris se exprimase la radio Europa liberă despre stările de lucruri din România fără nici o reținere ;

- după ce citise la microfon, și înregistrase, la Paris, largi fragmente din două cărți : **Ușa noastră cea de toate zilele...** și **Gherla** - difuzate în emisiunea lui Virgil Ierunca “Povestea vorbii”- autorul aflându-se în acele momente (toamna 1973, toamna-iarna 1976-1977) pe solul RSR, sub mâna, eufemism admis, pentru : ciomagul Organului ;

6. devenisem “*cel care...*”- **dealtfel unicul !** - scriitor, nepublicat în țara sa, dar Uniunea Scriitorilor (al cărei membru era, în continuare), îi vămuia drepturile de autor în devize, provenite din Occident ;

7. devenisem “*cel care...*”, deși interzis din 1970, numele său ne-fiind pomenit nici în enumerări (doar în cartea de telefon), avea dreptul de a fi pus la zid, condamnat ca dușman, ca parazit, ca hoț, ca violator, escroc în *Săptămîna Securității* sub semnăturile lui Eugen Barbu, Dan Ceachir, Dan Zamfirescu, Ulieru - și alte nume conspirative ;

8. devenisem “*cel care...*” era nefrecventabil din partea scriitorilor legitimiști, care-și păzeau rubrica, slujba, accesul la Fond, apartamentul, pașaportul, făcînd doar cultură ; în 1977, când Lagărul Comunist din Europa trosnea din toate încheieturile (de acea dată semnalul pornind de la Praga, prin Charta 77), nici în România faptele nu lipseau, cum se spune la evanghelie : Marea grevă a minerilor din Valea Jiului, din august ; 2 000 dintre ei s-au solidarizat cu Mișcarea pentru drepturile omului - față de 4 (patru) scriitori mari și lați : Negoîtescu, Vianu, Luminița Coler și maijossemnatul ;

9. dacă până la 1 aprilie 1977 (data arestării) era, în ochii - și în vorbele rostite “un veleitar ce crede că scandalul suplinește talentul”, după arestare devine “*cel care...*” nu merită să se vorbească despre el - necum să fie apărut nici să i se ceară lui

Burtică imediata lui liberare - ca pentru Negoîtescu: pasabil infantil, dar nu lipsit de talent, ca Goma...;

10. după exact 7 (șapte) ani de inexistență ca scriitor - numele îi apăruse doar în cartea de telefon și în gazeta de perete a Securității, *Săptămîna...*), devine “*cel care...*” trebuie condamnat, demascat, pus la zid, sacrificat ritual în toate ziarele centrale, regionale, la radio, la TV;

- în ședințele breslei breslașnicilor iau cuvântul, “înfierează” netaalentul și dușmănozitatea “*celui care...*” - și a *Chartei 77* : Eugen Barbu, Lăncrănjan, Râpeanu, Fănuș Neagu, Nina Cassian, Săraru, Deșliu, Sântimbreanu, Abăluță (!), Geo Dumitrescu, Al. I. Ștefănescu (Turcul de la Cenzură sau Tovarășul Tovarășei Ninei Cassian)... ;

- în presă scriu negru pe alb, sentința (după rechizitoriul de-sus-de-la-C.C.): Al. Piru, Al. Dobrescu, Eugen Barbu, Zoe Bușulenga, Dan Zamfirescu, Vasile Băran, Titus Popovici, Săraru, Brad, Ivașcu, Virgil Teodorescu - și încă și încă : nu de auxiliari ai înrobitorilor duc lipsă înrobiții români ;

11. după pregătirea de artilerie, urmează atacul infanteriei :

- în 13 aprilie 1977 are loc ședința plenară a Consiliului Uniunii Scriitorilor : hotărîrea de a-l exclude pe “*cel care...*” este ratificată în unanimitate ; în afară de “cei răi” au votat excluderea bunii : Doinaș, Manolescu, Blandiana, Sorescu, Bănulescu... ;

- în 14 aprilie, “*cel care...*” este anunțat de colonelul Vasile Gheorghe, comandantul închisorii Rahova că... de-acum Securitatea poate face cu el ce vrea, pentru că, iată : Consiliul Uniunii Scriitorilor îl dăduse-afar’.

În unanimitate.

*

Paris, 27 aprilie 1998

IV

Spuneam că, în 13 aprilie 1977, Consiliul Uniunii Scriitorilor m-a exclus-din-rândurile, ceea ce a constituit una dintre marile ticăloșii a breslei, a breslașilor glotași, precum și a breslașilor-șefi : Doinaș, Blandiana, Sorescu, Fănuș Neagu, Bănulescu, Manolescu...

Fiindcă în acel moment “elementul” care eram (mai zis și “Cazul”) se afla arestat - acest lucru îl știau cu toții, îl aflaseră chiar de-și astupaseră urechile la știrile difuzate de Europa liberă, dorind să asculte numai Teze și Antiteze la Paris, ca orice scriitor român ce se respectă.

Până în acel moment Consiliul («Foru’», îi zicea Săraru)

dăduse-afar' din-rândurile pe acei scriitori care, călători în Occident, nu se mai întorseseră în patria iubită și socialistă : Ilie Constantin, Matei Călinescu, George Astaloș, Vera Lungu, Mioara Cremene... Lor, "fugiților", cum le spuneau securiștii, dar și scriitorii adevărați (Breban, Zăciu și în ziua de azi așa vorbesc despre aceia), puțin le păsa de excluderea din Uniunea Scriitorilor, după ce-și pierduseră țara - chiar dacă unii avuseseră o remarcabilă - și remarcată - activitate "pe târâm", fie prin numărul volumelor, fie prin acela al plecăciunilor la ziar. N-am auzit însă de excluderea unui scriitor, să zicem : în momentul în care acela era internat în spital, fie și pentru o apendicită.

Am auzit - deși urechile îmi era binișor înfundate...- din biroul de anchetă a Securității din Calea Rahovei (prin gura colonelului Gheorghe Vasile - sau viceversa) de excluderea unui scriitor arestat - pentru care faptă penală ? Trădarea-de-patrie nu fusese dovedită, nici pedepsită prin condamnare, în urma unui proces - abia eram în anchetă...

Dacă rămânem la măgărie : poți exclude pe cineva care nu se află în situația de a se apăra, de a avea dreptul la "ultimul cuvânt"? Nu. Dar să consimți - și să votezi excluderea cuiva pe jumătate mort (fie : doar pe sfert...)?, nu echivalează cu profanarea de cadavre (accept : atunci jucam rolul cadavrului...)? Ei bine, scriitorul român cotidian a făcut-o și pe asta, în anul Domnului 1977 - ce mai conta o facere pe lângă atâtea și atât de puturoase făcături scriitoricești românești. Pur-culturale.

În 6 mai (1977), față cu scandalul care atinsese proporții neprevăzute de strategii Securității, în urma presiunilor internaționale, în general, în special datorită intervenției președintelui Statelor Unite, Carter, am fost liberat...

Îmi amintesc cu enormă plăcere cum, pe lângă fideli în prietenie Virgil Mazilescu și Lucian Raicu, și de astă dată (ca și în timpul detenției mele, neezitînd să meargă la tribunal, să o reconforteze pe Ana, soția mea) a fost lângă mine paradoxalul Breban: el (cu care nu eram prieten, dar lui mă adresasem, poftin-du-l să se solidarizeze cu Charta 77) refuzase să se alăture - ceea ce nu l-a împiedecat să vină în câteva rânduri la mine acasă (deși eram strâns - și vizibil - supravegheat) ; el a avut inițiativa întâlnirilor cu Burtică - însă nu m-a "certat" pentru că refuzasem târgul propus de acesta (publicarea cărților în schimbul abandonării "drepturilor"); în timpul detenției, editîndu-i-se **Bunavestire**, un exemplar l-a dat generalului Pleșiță "și Doamnei sale", iar ministrul Securității, între două cafturi, la Rahova, mi-l arăta, ca probă de nesfârșită prostie a mea : dac-aș fi căzut la înțelegere cu *ei*, n-aș mai fi fost în **acea situație** : i-aș fi dat și eu,

pe una din cărțile mele, apărute, o dedicație - lui și Doamnei sale... Iar după ieșirea mea din... gaură (aceea fiind gaura-din-lume), Breban s-a purtat normal - colegial (a venit la socrul meu, unde stăteam, ca să ajute la scoaterea din pivniță a unor cufere), firesc, așa zice, chiar zic : cu spirit sportiv - și nu s-a prefăcut că nu mă vede, deci nu înregistrează salutul - ca Blandiana ; și nu a fugit de mine, pe stradă, ca buna mea prietenă Gabriela Adameșteanu ; nici nu mi-a explicat că ea are mult mai multe de pierdut (mult mai multe - decât cine : decât mine ?) ca prietena mea cea bună, Dana Dumitriu : și nici ca prietena, și ea, bună...

Ciudat : femeia contează ca mult mai curajoasă, mai rezistentă decât bărbatul la încercări grele. Însă când este vorba de instinctul de perpetuare a speciei, cea mai curajoasă dintre femei îl abandonează pe bărbatul căzut (în groapă), de nu se vede! - cu excepția femeii Ana, soția mea.

Din vara lui 1977 mi-a mai rămas o întâmplare stranie :

Ca să nu zbiere reacțiunea capitalistă că sânt persecutat, generalul Pleșiță îmi impusese un alt apartament, tot în Drumul Taberii (fără telefon, chiar fără adresă) și o slujbă : la Biblioteca Centrală, atunci, după cutremur, înghesuită în Casele Brătianu. Călătoream cu un troleibuz ce avea stație în Piața Palatului. Într-o dupăamiază, în așteptare, am văzut că printre cei ce ieșeau din Sală se afla și prozatorul Dumitru Radu Popescu. Îl cunoșteam din vedere, îi prețuiam scrisul. Atât. Dar, spre surprinderea mea, îl văd făcând semne cu mâna, încoace. Am crezut că altcuiva - n-am reacționat. Atunci Dumitru Radu Popescu, membru în Comitetul Central al PCR, ieșind de la o ședință de-a lor, C.C.-istă, m-a strigat pe nume, tare, de pe celălalt trotuar.

Am dat de înțeles, prin gesturi, că auzisem, dar că nu pot traversa strada (în urma chimizării din timpul detenției de la Rahova, eram o ruină, mergeam cu mari dificultăți, abia reușind să păstrez echilibrul și linia dreaptă) - însă D.R.P., sprinten (ca un adevărat membru al C.C.), a trecut el încoace. Mi-a întins mâna dreaptă, cu cealaltă a făcut un gest de îmbrățișare (repet : nu ne cunoșteam, nu ne vorbisem vreodată, nu ne dădusem mâna). Eu, surprins, n-am făcut decât să răspund prin monosilabe - la întrebările lui : ce fac, cum mă simt ?, ce face doamna, cum a suportat copilul toate astea...? După ce a mai schițat o dată gestul îmbrățișării, D.R.Popescu a retraversat strada, pe celălalt trotuar așteptându-l colegi de-ai săi, printre care Titus Popovici, vibrionant și sumbru...

Care să fi fost "semnificația" gestului lui D.R.P., scriitor care mai apoi a cunoscut o evidentă involuție, devenind unealtă

docilă a Ceaușeștilor ? Nu, n-am crezut niciodată că, atunci, făcea un gest în serviciu comandat. Nici că încerca să-și spele un păcat față de mine : va fi votat și el excluderea din Uniune, la 13 aprilie - de ce nu ?...

Atunci de ce îl făcuse - și încă în văzul tovarășilor săi din C.C. ?

De ce ! Pentru că atunci, Dumitru Radu Popescu era încă autorul povestirii **Leul albastru**.

*

Paris, 28 aprilie 1998

V

După arestarea mea (a *n*-a, cea de la 1 aprilie 77), soția, copilul și lucrurile au fost încărcate într-un camion și transportate din Drumul Taberei, Alea Compozitorilor, blocul Z 21, în cartierul Dudești, unde echipa-tehnică a Securității pregătise din vreme o nouă locuință (!) “dotată cu mijloace”, vorba lor... După liberare, vreo două luni, am locuit la socru-meu. Generalul Pleșiță, ministrul Securității, ca să închidă gura reacțiunii (care zbiera că nu am casă, nici slujbă) mi-a “repartizat” un alt apartament, tot în Drumul Taberei, la margine, într-un bloc fără număr, pe o stradă fără nume. Impunerea unui alt domiciliu a avut efecte mult mai rele decât îmi imaginam:

Neavînd “adresă”, nu primeam poștă : după insistențe, amenințări, Pleșiță, Gheorghe Vasile îmi dădeau... fotocopii după anume corespondență oficială (de pildă invitația PEN Clubului francez care mă cooptase în timpul detenției) ; neavînd telefon, nu puteam fi contactat ; cu două-trei excepții (i-am amintit pe Virgil Mazilescu și pe Lucian Raicu) prietenii, cunoscuții fuseseră băgați în boale de Securitate, iar vestea că sînt izolat, păzit, supravegheat le procurase un perfect alibi al prudenței lor (de veacuri) : așa au “rezistat”, așa au făcut ei “opoziție, nu disidență...” (ce : era tîmpit Algeorge? - nu : el era prietenul șefului de cabinet al Popescului-Dumnezeu: M. H. Simionescu).

Soția, cu copilul în cărucior, putea merge oriunde - însă nu putea face orice : de cum dădea să intre într-un oficiu poștal ori încerca să telefoneze de pe stradă, unul dintre “însoțitori” (aceștia nu se ascundeau, imaginîndu-și că doar prezența lor, vizibilă, au să-i interzică însoțitului până și intențiile) se posta în fața “obiectivului”, cu brațele în cruce și cu eternul :

«N-aveți voie, doamnă...»

Ana încerca să intre în forță - în clădirea poștei, în cabina telefonică - cu forța era împiedecată (de doi, trei securiști, bașca

nelipsitele securiste-de-urmărire); la telefoanele publice fără cabină i se zmulgea aparatul din mână...

De la o zi la alta constatham *izolarea* în care fusesem consemnați.

Totuși, se semnalau curajoși-disperați care cine știe de cât timp patruleau prin cartier, sperînd să mă întâlnească : “faceau pe indiferenții”, până ajungeau în preajma Anei sau a mea, se prefăceau că ajută la căruciorul copilului ori la sacosa cu zarzavat și, în cel mult zece secunde, turuiau informații : nume, adresă, profesie, pătimire (închisoare, internare la-nebuni, alungare din casă, din slujbă, etc) și dorința: să fie “dat” la Europa liberă, să obțină dreptul de emigrare... Oricât de profesioniști erau securiștii, cei care voiau să comunice - comunicau. Când erau înhățați și duși, în pumni, în lovituri de picior “la ei”, era prea târziu : mesajul fusese receptat de noi, releul - cât despre transmis mai departe, cum făcusem până la arestare...

După 89, am constatat că urmașii “celor de la ‘77” sunt doar... ulteriores, atât, nu au vreo legătură genetică cu predecesorii: incredibil de nepăsători (un eufemism) cu *timpul* - iar aici vorbesc doar de prezența lor pe un platou de televiziune, fie ca jurnaliști, animatori (pardon : “mediatori”!) de dezbatere, fie ca invitați : se scarpină (mental, pe sub clop), se aștern pe cugetat - în direct - iar când se pornesc să vorbească, dau impresia că, de fapt, se opriseră alaltăieri... Ori nu au ce comunica, ori nu știu *cum* să o facă, impresia generală este de hărmălaie de gară și, simultan, de tăcere: cuvintele lor, rostite, nu poartă nici o semnificație. Ce legătură poate exista între acești ne-grăitori (chiar și **darul cuvântului** să ni-l fi distrus comunismul ?) și ființele vii din 77, nefericite, disperate, dar care nu se lăsau, nu se lăsau călcate în picioare - iar în ceea ce ne interesează acum : învățaseră (și practica!) tehnica... telegrafiei fonice : transmiterea unui cât mai lung mesaj în cât mai scurt timp posibil ?

Astfel se va fi explicînd succesul unui escroc intelectual ca Pruteanu : pe de o parte, prin analfabetismul profund al maselor-largi-de-telespectatori, care neavînd elementare cunoștințe culturale, nu au ce compara cu aproximările, prăpăstiile, tâmpeniile prute; pe de alta Românul, ființă superficială, a fost de totdeauna fascinat de “viteza exprimării”: fie în muzica instrumentală, unde rapiditatea execuției este luată drept calitate (când ea dăunează de-a dreptul), fie în mînuirea cuvântului, unde Românul este convins că cel care vorbește *iute*, în mod necesar o face și *adevărat*...

Revenind la izolarea de după liberare : să nu mai pretindă “intelectualii români” în general, în particular scriitorii că ei,

bieții, n-au știut de Greva minerilor din Valea Jiului (1-3 august '77), "decât abia după ce s-a dat la Europa liberă". Spre rușinea americanilor, postul lor de radio nu a transmis știrea decât *după două luni!* (eu am avut mult mai puțin de așteptat : cu toate că Ambasada USA la București știa de arestarea mea din chiar ziua de 1 aprilie, Departamentul de Stat a blocat difuzarea informației, până în 14 aprilie... - *doar două săptămâni...*). Dar, spre rușinea scriitorilor : ei - bieții - știau ce anume se petrecuse la Lupeni.

Dacă eu, izolat, am aflat - de la Mazilescu - în jurul datei de 5 august ce povestise în gura mare, la beție, în restaurantul Casei Scriitorilor Iulian Neacșu (ale cărui legături cu Securitatea nu mai constituiau un secret), cum de au pretins bravii scriitori, printre ei : Fănuș Neagu, Băieșu, Dinescu, Chiriță, Jebeleanu, Marin Preda că... habar n-au ce se petrecuse în Valea Jiului? Din păcate n-am putut da știrea mai departe, la Europa liberă, la ziarele occidentale. Unii nefericiți disperați, riscând, îmi transmiteau, mitralierat, o-viață-în-zece-secunde dar, spre deosebire de timpurile dinainte de 1 aprilie, nu mai aveam mijloacele de a le prelungi, ca să ajungă unde trebuia.

Acesta a fost motivul pentru care, după lungi, dureroase discuții cu Ana, am hotărât să cerem pașapoarte pentru Occident.

Reamintesc : călătorind pentru întâia oară în viață în străinătate, la vârsta de 37 ani (în 1972), deși soția era cu mine, deși aveam bani, la expirarea vizei de un an, m-am întors ; deși, după arestarea de la 1 aprilie 1977 Securitatea (prin șeful ei, ministrul Pleșiță) a făcut presiuni - și ce presiuni ! : dacă nu vreau să fiu condamnat pe viață, sau chiar pe-moarte, să accept pașapoartele pe care mi le "oferă" tovarășul nostru Ceaușescu și să mă duc, dracului, unde-oi vedea cu ochii, să-i las pe ei să construiască în pace socialismul multilateral ! - n-am acceptat. Și, să fiu crezut : nu mi-a fost deloc ușor, mă aflu "în lumea a doua", în urma chimizării ale cărei efecte au durat încă 18 luni, însă distrugerea pompei numită : cord a fost iremediabilă.

Speram să pot rămâne în țara *și* a mea : să scriu românește, ca până atunci, să aștept să fiu publicat *și* în românește. Aș fi putut - dacă aș fi vrut - să renunț, în fapt, la "activitățile dușmănoase"; aș fi putut publica traduceri, o vreme, apoi, de ce nu, chiar o carte originală - cu condiția să fie "curată"...

Cum nu am mentalitate de scriitor-român, egoist până la delir, până la sinucidere, mi-am zis (și Ana a fost de acord) că, mai util aș putea fi, de-acum încolo, "de afară".

De aceea am cerut pașapoarte de turiști, iar duminică 20 noiembrie 1977 am plecat din România.

Pentru totdeauna.

*

Paris, 29 aprilie 1998

VI

În exilul început în 20 noiembrie 1977 n-ar mai fi fost motive de... imodestie - pentru că, nu-i așa ?, în Franța nu mă mai aflam la cheremul Securității; nu mai existau tovarăși (nici tovarăse) însărcinați/te cu explicarea și supravegherea fiecărui pas al meu...

Exilurile de totdeauna, de pretutindeni sunt fidele eșantioane ale rămașilor în țară. Cel românesc : o sumă de indivizi, întâmplător vorbind, cândva, limba română, egoiști pe centimetru pătrat, individualiști în chestiuni cu interes (foarte) limitat, propunându-și scopuri doar “economice” - toate fiind animate de o mentalitate de rob ajuns brigadier (lucrează din greu, privindu-se adesea de strictul necesar, pentru a avea “afacerea” lui - care va funcționa în câștig : Românul, fost rob, va folosi robi dintre compatrioții “ieșiți” între timp...).

Firește, “economicii” alcătuiesc în toate exilurile majoritatea - dar nu totalitatea. Există o “stratificare” în timp : generația mea (sânt născut în 1935) a fost ultima care a cunoscut închisoarea, deportarea, descalificarea după “liberare” ; din ea nu puțini români își făcuseră din ajungerea în Apus unicul scop al vieții : pe de o parte, ca să deschidă ochii Occidentalilor (care ne vânduseră la Ialta), pe de alta, ca să-i mobilizeze pe Românii care, dînd de binele occidental, uitaseră de soarta nefericitei Patrii...

Însă acești altruiști, curajoși, nu au trecut pragul în timp (simultan cu pragul... geografic, al frontierei), situat în jurul anului 1984. După acea dată, chiar dacă se înstrăinau tot mai numeroși, printre ei nu s-a mai găsit măcar un singur ins care să vrea să se întoarcă în România, pe tanc, să o libereze...

Mutația a fost una de mentalitate (vorbesc, în continuare, despre Românii activi) și poate fi plasată cu două decenii mai devreme, **în 1964** : decretul de amnistie care a golit închisorile de deținuți politici. Atunci au ieșit la “lumina libertății” oameni obosiți, uzați, mulți dintre ei zdrobiți : de lipsuri, de lipsa speranței ce-i ținuse treji până prin 1958 (când trupele rusești părăsiseră România, “ducînd” cu ele și rațiunea de a rezista a naționaliştilor). Devastarea sufletească a fost desăvârșită de constatarea că își sacrificaseră viața pentru... nimic, mai grav : pricinuind rău soției, copiilor, neamurilor, prietenilor... Iar constatarea că Răul nu mai este chiar atât de rău, fiindcă nu mai este rusesc, unguresc, ovreesc, bulgăresc, ci “de-al nostru,

românesc” - le-a dat lovitura de grație. Și-au spus :

«Nu se mai poate face nimic - ne supunem, răbdăm, așteptăm...»

Acești oameni, printre care politicieni marcanti, au judecat strâmb astfel : Răul vine numai de la *alții* (ruși, unguri, evrei, lipoveni), numai *alții* secretă... comunismul, “fiindcă, nu-i așa, în România de 20 milioane de suflete, PCR nu atingea mia de membri!” Aceiași “analști” găseau foarte bună (și adevărată) anecdota cu “diviziile Vaticanului”, însă nu vedeau în fața nasului: comunismul nu era... nici secretul, nici secreția ne-românilor ci, cum se zice după ‘89 : *emanația* a ce este mai puturos, mai josnic, mai bestial în fiecare din noi. Comunismul fiind - ce simplu! - nu învățarea, de la *altul*, a tablei-înmulțirii Răului, ci doar *liberarea resentimentelor din fiecare individ*. La noi, în țările din Estul Europei a fost ocupația militară rusească - dar în China?, dar în Cuba?, dar în Vietnam?, dar în Albania?, dar în Coreea de Nord?, dar în Cambodgia?

La noi, după 1952, au fost dați afară din Securitate Evreii ; după 1956, Ungurii au fost și ei trimiși la plimbare, au rămas doar ai noștri ca brazilii, neaoșii, băștinașii, direcții trăgători din Traian, Decebal și - Miorița (totuși, era nevoie și de o persoană de sex contrar, nu?). Se poate afirma că Organul a devenit mai “îngăduitor”? Mai înțelegător (ca între noi, Românii...) ? Că și-a schimbat natura - *teroristă* ? Atunci cum se explică *teroarea* din ‘58, din ‘59, din ‘60 când Aparatul, “purificat”, era pur-românesc? Și chiar dacă represiunea generală a diminuat (nici nu era greu!), după 1962 tricolora Securitate a continuat *teroarea* prin reeducarea de la Botoșani, Jilava, Aiud exercitată asupra unor oameni epuizați de suferințe, striviți de așteptare...

Anul 1964, de mare bucurie (a golirii închisorilor) a avut un tragic revers : “întoarcerea pe dos” a indivizilor și a grupurilor care timp de două decenii *fuseseră* opoziția vie la ofensiva comunismului. Pe acești oameni, chinuiți, martirizați, nu-i frânsese închisoarea - nici chiar “reeducarea dulce” (dar cât de perversă !), ci “libertatea”: nu era cea așteptată, întrevăzută din străfundul celulei. Realitatea-libertății de după 1964 le-a administrat acestor oameni ce supraviețuiseră atâtor cumplite încercări lovitura finală : nu i-a omorât : i-a năucit, i-a buimăcit. I-a împins, întâi să gândească, apoi să spună în jur - apoi să repete, din ce în ce mai tare, din ce în ce mai insistent:

«Nu mai e nimic de făcut - să ne supunem și să așteptăm...»

Exact asta așteptau tovarășii ! Acesta fiind *rezultatul reeducării* ! Iar ca o consecință a confuziei instalate, li s-a suprapus alta - sub forma:

«Ceașescu - doar că-și spune : comunist, altfel e român de-al nostru, ne-a dat voie să cântăm *Deșteaptă-te, Române, Hora Unirii*, e împotriva rușilor, a ungurilor, a jidanilor...”

Din acel moment, “bătrânii”, “martirii”, “înțelepții” au devenit (nu fără a-și da seama), auxiliarii cei mai de preț ai Puterii.

Și ai Securității - de ce ne-am ascunde după deget ? Când, în primul trimestru al anului 1977, foști deținuți politici, înainte de a risca iarăși închisoarea prin aderarea la mișcarea pentru drepturile omului, îi căutau și cereau părerea unor monumente ca Stăniloae, Carandino, Coposu, Noica Țuța iar aceștia (consultați pe rând) dădeau exact, dar exact același sfat-părintesc :

«Nu te duce la Goma : e omul ungurilor, apără interesele ovreilor, e agent sovietic - vrea să-i provoace pe ruși să ne ocupe iar, pe unguri să ne ia Ardealul - nu-ți dai seama că e pus de forțe străine să-i creeze dificultăți lui Ceașescu ?»

În ciuda acestor sfaturi înțelepte, trei dintre vizitatorii “bătrânilor” au ajuns până la mine și au semnat. Separat au venit - separat mi-au reprodus vorbele, ca trase la indigo ale acestor foaaarte mari anticomuniști - acum (în prezentul acela) obosiți, resemnați.

Și din acest motiv termenul “disidență” a fost respins cu vehemență de către “rezistenții” (în gând - să afle Securitatea ?). Bătrânii - tații nației, nu ? - decretaseră depunerea armelor or acești necunoscuți încercau să continue a rezista prin alte mijloace. Necontrolabile de la Centru, cum se spune.

Și prin lucrarea acestor înțelepți, România a fost privată de... disidență.

Asta o spune cineva care de totdeauna a declarat :

«Nu sânt disident - sânt scriitor”.

Nici mai mult, dar nici mai puțin.

*

Paris 2 mai 1998

VII

De ce-aș fi... modest și aș tăcea faptele mele (bune-rele)?

Din 20 noiembrie 1977 când am ajuns în Franța, aș fi putut foarte bine să-mi văd de treaba mea de scriitor : în acel moment aveam în Franța, în Germania, în Olanda, în Suedia - trei titluri traduse și apărute (**Ostinato**, **Ușa...**, **Gherla**), în decembrie '77 avea să-mi apară, tot la Gallimard al patrulea : **În cerc**, iar al cincilea : **Gardă inversă**, tradus, își aștepta rândul...

Chiar așa: de ce m-am băgat în politică, de ce am făcut pe... disidentul?

Aceste întrebări n-au fost puse, atunci, de mine, interesatul, nici de cei din jur - conced : nu i-am auzit eu... În ceea ce mă privea, chiar de le-aș fi auzit, nu le-aș fi înregistrat, luându-le drept vorbe-din-inerție. Însă acum, că bravii târători pe burtă (atunci), vitejii-după-război, “adevărații opozanți” (precum Marcu Bianca, George Alexandru - și alte secrete) mi le reproșează, mi le aruncă în obraz, explic:

Nu făceam “politică”; nici “disidență”, nu adunam capital-de-rezistență și nu-mi ascundeam sub perdeaua de fum a participării la tot felul de acțiuni anticomuniste trecutul-și-prezentul-comunist(e). Făceam ceea ce făceau, cu naturalețe, oamenii cu care aveam de a face în exil, români, ne-români, însă ca și noi : normal constituiți. Fiindcă ne-normali, a-normali - ba, prin neutralitate, alcătuitori ai auxiliariatului ambasadelor RSR, erau acei vâjnoși patrioți de cafenea, anticomuniști între patru ochi, mari-români anonimi, farfuridizați - chiar dacă doar auziseră de Caragiale ; cei care, doamne-fereste, nu se “amestecau în troaca străzii”- așa spuneau ei, ca să-și justifice frica animalică de Securitate, frica de aparatele de fotografiat ale securiștilor ce făceau pe diplomații și ne imortalizau la fiecare manifestație din fața ambasadei ; cei care “nu refuzau mâna întinsă” a securistului cu misie de neutralizare și șantajare a exilatului, deci ascultau ce-i strecura în ureche țivilul cu epoleții albaștri purtați, reglementar, pe dinlăuntru : ca mari favoruri, promisiunea de a... nu mai aștepta încă cinci ani pașaportul pentru o soră ; cât despre amenințări...

Aceste putori nevertebrate, eterni oameni-sub-vremi primeau amenințările securiștilor cu nesfârșită satisfacție : nu fiindcă ar fi fost ei masochiști (erau - altfel de ce-ar fi-ndurat atâta și atâtea, fără să crâcnească?), ci fiindcă aveau, acum, “la mână”, dovada că ei nu pot să-și manifesteze, pe față, nețarmuritul anticomunism al lor ; că ei nu au “libertatea de a acționa la lumina zilei”, fiindcă ei, nu-i așa, sunt extrem de inteligenți, nu tâmpiți - ca cei care “ies în față, expunându-se (inutil) represaliilor”...

Dintre acești structurali căcănari s-au recrutat descurajatorii celorlalți, pe scurt : agenții de influență extrabugetari («Ce câștigi dacă semnezi petiția cutare ? Nimic, dar te iau ăștia la ochi...» ; «Ce rost să ieși în față - nu fi prost: ăștia-s tari, s-au așezat pentru o mie de ani...»). Aceste creaturi băloase, prelinsoase, cu priviri fugace, dar fără coloană vertebrală, menținute la verticală doar de interesele lor, sălbatic (mai cu seamă... artistice), pentru a arunca praf în ochii celorlalți, plăteau din banii pe care nu-i aveau “dreptul” de a nu figura în anuarul telefonic - pentru

că, dragă-doamne, activitatea lor (subterană, mie-mi spui !) anti-comunistă, din țară și din exil era atât de importantă («De-aceea nu ți-o spun - mai bine să nu știi, ca să nu ai și tu probleme»), încât securiștii trimiși în misie în Occident n-aveau alte treabă și alte obiective decât... lichidarea lor - știut fiind faptul : Securitatea află adresa anticomuniștilor (neștiuți nici de ei înșiși) dintr-o singură sursă : cartea de telefon...

În primele săptămâni de exil nu cunoșteam “activitatea inactivilor”, atât de dragă mioritzoșilor sarmalitici - altfel, tricolori-foc ! Iar când am aflat mai multe amănunte (în general pe pielea mea), tristețea, greața, rușinea de a avea aceeași origine cu acești robi din tată-n fiu, robi din vocație - nu mi-au modificat “agenda”, ca să spun așa.

Mă simțeam bine, foarte bine alături, împreună cu Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Mihnea Berindei, Marie-France Ionesco, Maria Brătianu, Matei Cazacu, Andrei Doicescu, Mihai Korne, Dana și Victor Roman (Virgil Tănase, Țepeneag se “retrăsese”); cu Barbăneagră, Cușa, Cazaban, Cesianu, Stolojani, Radina, Ionițoiu, N. Lupan, Paruit, Șişmanian ; cu Oana Orlea, Rodica Iulian, Zoe Popescu, Antonia Constantinescu, Ionică Varlam, Dinu Zamfirescu, apoi Raicu, Sinescu, Ștefana Bianu ; cu Cernegură, Camilian Demetrescu din Italia, Solacolu și Focke (apoi Negoțescu) din Germania, Culianu din Olanda, Frunză din Danemarca, Brutus Coste, Ion Stere, Nicolae Dima, Cornel Dumitrescu, Z. Pană, Miron Butariu din America... Cu ei participam la colocvii, manifestații de stradă, petiții, reviste (*L'Alternative*, prima serie), dezbateri, emisiuni de radio și televiziune, întâlniri cu... occidentalii doritori să afle natura și întinderea represiunii comuniste în țările noastre. Deasemeni întrețineam excelente relații cu exilurile active anticomuniste : polonez, vietnamez, maghiar, rus, bulgar, cubanez ; ne întrajutoram cu Iranienii (o vreme persecutați de Șah, apoi de Ayatolah), cu Afganii, cu Chinezii - însă nu cu Argentinienii și nu cu Chilienii, aceștia nefiind exilați ce activau pentru liberarea țărilor lor, ci fanatici comuniști ce militau pentru (re)venirea la putere a lor, a totalitariștilor de stânga...

Exilul-activ românesc la Paris a fost puțin numeros și sărac. Nu am fost în stare nici măcar să înlocuim publicațiile dispărute ori cu apariție din ce în ce mai rară : *Ethos* (Cușa-Ierunca), *Contrapunct* (Focke), *Limite*, (Ierunca). Eroica - și dactilografiata ! - revistă *Dialog* a lui Solacolu, în ciuda calităților sale (întărite odată cu *Suplimentul literar* condus de Negoțescu) rămânea, totuși, confidențială. Spre sfârșit a scos Tudoran *Agora* și *Meridian* - dar hăt, tocmai în America...

(Re)organizarea exilului... Din 1977 am asistat la două tentative, amândouă avînd rezultate catastrofale : Ion Rațiu, după ani de demersuri, a alcătuit Uniunea Românilor liberi, dotată cu organul *Românul liber* - pe care, blestem!, l-a pus în slujba apărării virginității notoriului agent de influență Gustav Pordea! Pe de altă parte, emergența, în 1984, a extremei drepte în Franța a cutremurat din temelii exilul activ românesc. Ciudățenie : democratul Rațiu s-a luat pe după cap, nu doar cu Pordea (a fost anunțat ca martor al apărării în procesul pe care l-am avut cu “deputatul european”, apărât de oarecarele V.C. Tudor, în *Săptămîna* lui Barbu), ci, la întâlnirea de la Le Bourget, la aceeași tribună cu însuși Le Pen (și cu Momăia Transilvană Pordelică - dimpreună cu Doru Novacovici)...

În ciuda atîtor “ghinioane istorice”, noi, cei din jurul Ligii pentru apărarea Drepturilor Omului în România mișcam încă. Iar grație Monicăi Lovinescu și a Europei libere se putea da impresia că exilul românesc de la Paris este o forță...

După moartea lui Noël Bernard (1981) nu am mai avut acces - decât sporadic - la “postul nostru de radio”, unde căpătaseră microfon vestiți-comici-antibolșevici din ilegalitate, precum Gelu Ionescu, fiica regizorului Giurchescu, Raluca Petruțian, Hurezean, N.C. Munteanu, Eskenazy, Neumann și alți utécézi. Am colaborat însă câțiva ani buni la Deutsche Welle, cu câte un text pe lună, prin grija lui Focke...

Chiar de m-am supărat în multe rînduri pe lume și pe viață, nu m-am “retras” ca Țepeneag. Îmbinînd utilul (citește : zugerăvitul - când era...) cu plăcutul (scrierea cărților), am găsit timp și pentru “activități obștești”.

Azi, după atâtea desiluzii, după atâtea decepții pricinuite de situații, de oameni - nu regret că...“am pierdut timpul cu fleacuri”.

Viața unui om fiind alcătuită, fatal, și din muuulte și mărunte fleacuri.

*

Paris 3 mai 1998

VIII

De ce-aș fi modest ? De ce-aș tăcea (modest) acele fapte cu care mă pot lăuda ?

De cum am venit în exil, în noiembrie 1977, am fost ocupat cu promovarea cărților mele apărute în Franța, în Germania, în Olanda, în Suedia. Am întâlnit editori, autori, înalți funcționari la cultură, mari personalități politice. Am cunoscut președinți de state (numai europene, fiindcă Jimmy Carter, ce intervenise pe

lângă Ceaușescu, pentru fi liberat din închisoare nu știa că mă aflu în SUA : lobby-ul românesc avînd acces numai la personaje de a doua, a treia mărime...). Insensibil la acest peisaj (să nuantez: nu mă făcea praf...), acceptam călătoriile, întâlnirile “la înalt nivel” (Giscard, Kohl, Gonzales, Mitterrand) fiindcă erau prilejuri de a le vorbi despre durerile noastre românești și a-i ruga să intervină în probleme de drepturi ale omului, în cazuri precise de persecutați, încarcerați, internați în azile de nebuni.

Mărturisesc : aceste demersuri nu mi-au provocat plăceri extatice, însă nu le-am refuzat ; după cum nu am refuzat să las lucrul la cărțile mele, ori lucrul-manual pentru câștigarea pâinii destul de negre, de pe schele și să mă duc la tribunal, la poliție, la Oficiul Refugiaților (OFPRA), pentru a asista pe câte un amărât de compatriot aflat în dificultăți administrative ; să răspund apelurilor venite din lagărele din Austria, din Italia, ori din provizoriul cine știe cărei țări ; să trimit declarații ce aveau să le slujească disperaiilor la obținerea azilului politic...

Acum, că a trecut timpul, iar realitățile de atunci au căzut mai degrabă în uitare decât în istorie, pot mărturisi : au fost foarte mulți oamenii care nu mă cunoșteau, pe care nu-i știam ; erau persoane (și familii întregi) care povesteau-povești : că, la o dată imposibilă, într-un loc inexistent m-ar fi întâlnit ori ar fi avut intenția să...- dar blestemată de Securitate...; drept care să-i trimit urgent o adeverință pecumcă Cutărescu a semnat Apelul nostru prin telefon, Declarația noastră din ‘77 - are nevoie urgentă de ea, pentru azil politic... Foarte puțini dintre aceștia, fie îmi erau cunoscuți - direct, ori prin nume - fie ar fi putut să spună adevărul (din păcate, nu toți cei ce intenționaseră să vină la mine reușiseră să treacă prin baraje). Cei mai mulți nu avuseseră, în România, vreo legătură cu “drepturile”, cu Charta ‘77, ba, la presiunile familiei (ah, familia la român !), se ținuseră, prudenți, de-o parte, departe de... politică (pe scurt : urmaseră - fără să-și dea seama - înțeleptele sfaturi ale “bătrânilor politicieni” ; sau doar: înțelepți...). În cele din urmă părăsiseră țara, fie trecînd frontiera clandestin, fie refuzînd să se mai întoarcă dintr-o călătorie în Occident. Ajunseseră, fatal, la momentul justificării cererii de rămânere în Occident - avuseseră ei activitate anticomunistă în România? ; eventuala întoarcere a lor prezenta pericol, amenințați fiind cu închisoarea, cu azilul psihiatric?

Adresa mea era cunoscută, atât în lagărele de la Traiskirchen-Austria, Latina-Italia, cât și de cei care consultau anuarul telefonic al Parisului : sînt printre extrem de puținii români care nu se ascund... Printre solicitanții de referințe vor fi

fost necinstiți, șmecheri, unii; alții : activiști, securiști... Posibil, probabil - dar cum să faci “selecția”? În numele cărui criteriu hotărăști care este cinstit și are neapărată nevoie de azil politic și care-i un aventurier, un trezit “dincoace”, iar pentru că nu are acte, hai să-i scrie lui Goma, că tot “dădea pașapoarte” în România !

La început de tot, la primele scrisori, am șovăit ; am discutat cu Ana am... hotărât noi, de capul nostru, singuri-singurei : eventualii securiști ce vor să se “infiltreze” (în Occident !) nu sunt nici atât de idiști, nici atât de inteligenți pentru a face apel la “filiera Goma”. Odată eliminată această categorie, rămâneau **oamenii care aveau nevoie de azil** - fie că avuseseră în România “activitate anticomunistă”, fie că nu ; fie că fuseseră persecutați - deci aveau să fie mai vârtos, dacă erau expulzați - ori ba. Așadar am decis noi, Ana și cu mine : toți cei care mă solicită - au nevoie (chiar dacă nu “merită”) să obțină rămânerea în Occident.

Nu i-am numărat, nu am ținut “evidența” acestor nefericiți care, neavînd cărei instanțe, organism, organizație să se adreseze, îmi scriau ori îmi telefonau de pe unde eșuaseră.

La Dijon se controlau toate trenurile de marfă provenite din Italia (prin Elveția). În primăvara anului 1978 am primit întâiul telefon de la “căpitanul nevăzut”, comandantul jandarmiei de acolo : “interceptase” câțiva clandestini care nu aveau altă referință decât... numele meu și adresa : “Paris”. În acel moment, în cartea de telefon a Parisului figuram doi abonați numiți Paul Goma, picase întâi pe “celălalt” (un pictor-poet congolez). Mă întreba căpitanul de jandarmi: Îi cunosc pe X, Y, Z ? Nu - dar cred că le cunosc problemele... să le dau referințe ? Scrise ? - nu: verbale ; telefonice. Desigur !

«Deci, am cuvîntul dvs. de onoare că, odată ajunși la Paris, îi veți însoți la primul post de poliție, unde să se declare ?»

A doua zi m-am pomenit la ușă cu “doi și una”: la Dijon căpitanul oprise un camion, îi dăduse șoferului ordinul de a-i duce la Paris, la adresa cutare... Întârziaseră, pentru că jandarmul îi luase la el, acasă, unde făcuseră baie (erau nespălați, neprimeniți de trei săptămâni), fuseseră hrăniți, așteptaseră să li se usuce îmbrăcămintea, mai primiseră de la gazde ceva haine, mai cu seamă tânăra, ba li se puseseră în mână și ceva bani “de metrou”... Din acel moment, cam la două săptămâni, prietenul meu telefonic, jandarmul de la Dijon mă anunța că îmi trimite compatrioți găsiți la controlul trenurilor venite din Italia. Micul nostru apartament din rue d’Hautpoul, 24, a fost și hotel pentru “cheferiști” fugari - ca și pentru legalii călători dintre scriitori.

Dintre cei cărora “le făcusem serviciul” - 300 ? 500 ? - doar

vreo șase mi-au scris după obținerea azilului, a stabilirii. Iată, nu am spus: “mi-au mulțumit” - fiindcă nu pentru mulțumirile lor făceam ce făceam. Însă dacă nu am suferit foarte din pricină că Românii pentru care intervenisem (eficace, probabil determinant) n-au mai dat semne de viață - și doar îi întâlneam în Germania, în Canada, în SUA și, desigur, în Franța : în primul moment cu toții spuneau că au ceva foarte important ! să-mi comunice, în al doilea dispăreau... - nici nu m-am bucurat când, aflu că un “cheferist” ce stătuse la mine o zi, o săptămână, o lună, se plânsese :

«Dom’le, Goma ăsta-i un mare zgârcit : o singură dată nu ne-a invitat la un local, pe mine, pe nevastă-mea, pe vărul Gică, pe copil...».

Asta-i adevărat : nu-i invitaseam la restaurant, mărginin-du-mă la a-i pofti să mânânce ce mâncam noi, acasă. Pe ei, care mormăiau nemulțumiți că facem zgomot, dimineața, când Ana pleca la slujbă, Filip la școală...; pe ei, supărați când ne veneau prieteni în vizită și stingeam televizorul, ca să auzim ce vorbim...

Toate acestea m-au amărât, m-au rănit, dar nu m-au “lecuit” de a face, în continuare ce făceam.

Paradoxul : “cheferiștii” au încetat de a mai declara, la Dijon, că ne cunosc, apartamentul nostru nu a mai găzduit necunoscuți : după atentate (bomba expediată într-o carte, tentativa de otrăvire), iubiții compatrioți, în frunte cu prietenii scriitori veniți în vizită la Paris riscau să doarmă în metrou - dar nu m-au mai frecventat.

Vreau să spun : nu au mai stat la mine, ca să sufere afrontul de a nu fi invitați - măcar o dată ! - la un local...

Ei, da : voi fi fost eu băiat bun - dar dacă eram zgârciit...

*

Paris 4 mai 1998

IX

Pentru că tot m-am pornit pe laudat, imaginându-mi că astfel am să închid gura unor atât diverși - și atât de asemeni : V.C. Tudor, Bianca Balotă, I.C. Drăgan, Pruteanu, Buduca, D. C. Mihăilescu, Al. George, Al. Ștefănescu (și alți ali) - să reamintesc câteva faceri legate de carte :

Așa cum Țepeneag și Dieter Schlesak pledaseră cauza cărților mele ajunse în Occident : **Ostinato** și **Ușa noastră cea de toate zilele**, la rândul-mi, am pledat cauza cărților altora, atunci când am călătorit pentru întâia oară în Austria, Germania, Franța (1972). Era un gest, o acțiune firească, naturală : scriitori de

aceiași limbă să recomande, să susțină, pe lângă editorii occidentali, în vederea traducerii și alte cărți decât ale lor.

În virtutea acestei credințe, în iunie 1972 am luat cu mine, în dublu, în triplu exemplar și câteva cărți de proză - fără a-i avertiza pe autori : dacă reușeam, foarte bine pentru ei, dacă nu, să nu-și facă iluzii, pentru ca apoi să cadă din pod... Firește, am recomandat editurilor mele Suhrkamp de la Frankfurt pe Main și Gallimard de la Paris “trei B” : **Bănulescu : Iarna bărbaților**, **Breban : Animale bolnave**, **Buzura : Absenții**. Din păcate răspunsurile nu au fost favorabile - sau nu au fost deloc.

La revenirea - definitivă - în Franța, în noiembrie 1977, am repetat gestul, propunând la Gallimard, la Seuil, la Grasset cărți de Breban, Bănulescu, Adameșteanu, Pleșu, Liiceanu...

De Buzura mă lecuiseam : în august 1972, când pledam mai cu foc pentru calitățile estetice și etice ale colegului, Ugné Karvelis de la Gallimard, binișor jenată, a scos și mi-a arătat un număr festiv din *Tribuna* : prima pagină era împărțită frățește între o uriașă fotografie a Ceaușescului și un nesfârșit text de limbământ semnat de abia-lăudatului meu compatriot și recomandat și pentru “ținuta-i morală”...

Începînd din 1981, am avut o colecție : *Est-Ouest* la Hachette ; am proiectat deschiderea ei cu “des entretiens” cu cei trei mari : Ionesco, Eliade, Cioran, incluzînd volume de scriitori români contemporani, indiferent dacă-mi erau și prieteni ori ba. Din păcate colecția nu a avut viață la Hachette, am mutat-o la Albin Michel. Nici acolo n-am putut publica mai mult de două volume : un eseu al lui Czeslaw Milozs (**Le Pays d’Ulro**) și romanul lui Nedelcovici **Ultimul mesager**. “**Cartea cu Eliade**”-lucrată de Culianu - a rămas neterminată (a publicat-o Dan Petrescu la Nemira, prin 1993). Fiindcă a venit vorba de Albin Michel : acolo am pus o vorbă bună (se zice : decisivă) pentru publicarea primei traduceri în franceză a lui Alexandru Papilian.

Publicînd o carte la Seuil (**Le tremblement des hommes / Culoarea curcubeului**, de liiceană amintire), cu complicitatea lui Jean-Marie Domenach am putut publica și eseuul semnat: Constantin Dumitrescu : **La Cité totale** - prefațat de mine.

Cât despre proiectele nerealizate... Mi-a rămas inima (și ciuda) la promisa **Istorie a literaturii române** a lui N. Manolescu, destinată să... continue **Panorama de la Littérature roumaine contemporaine** de Bazil Munteanu - din 1938 !; și la **Istoria României** (sau **a Românilor**) promisă-jurată de Matei Cazacu...

Nu am scos reviste - nu am nici vocație, nu am avut nici fonduri (cu o excepție asupra căreia voi reveni).

Când Dorin Tudoran a căpătat promisiunea americanilor că vor finanța o revistă, dacă aceasta va fi “nășită” de nume prestigioase (de care să fi auzit până și sovieticii washingtonezi), cu bucurie am provocat și am adunat declarații de încuviințare de a face parte din Colegiul de redacție - de la, în primul rând, Ionesco ; apoi de la, în ordine alfabetică : Alain Besançon, Kazimierz Brandys, Milovan Djilas, François Fejtő, André Glucksmann, Jean-François Revel, René Tavernier...

Cu această artilerie grea în frunte a apărut *Agora* până în 1992 - fiindcă din 1993, soiofagii din România (cei care, înainte de '89 nici nu respirau : să se auză în... agoră ?) vor fi cerut directorului Tudoran să suprimе pomelnicul - cu care, fie vorba între noi, s-ar fi mândrit orice periodic. Și suprimat a fost. Ei, da : băieții și fetele, făcînd revoluție cu voie de la Brucan, după război nu mai aveau nevoie de locomotive ; odată absolvită Piața Universității, ne descurcam foarte bine cu vagoane d-ale noastre, măi! - din cele care la semnalul aceluiași Brucan, colonizaseră și Europa liberă : Paler, Dan Pavel, Blandiana, Prelipceanu, Stelian Tănase, Coposu, Mihăeș, Gogea, Claudiu Iordache(!), Doinaș, Adriana Babeți, Ion Manolescu, Nistorescu, Zoe Petre (să fi lipsit Liiceanu ?, oricum : Pleșu nu).

Dorința de a scoate o revistă nu m-a făcut să uit că nu mă pricepeam la așa ceva. De aceea în octombrie 1989 când ministrul Culturii al Franței Jack Lang mi-a promis fonduri pentru un periodic cultural franco-român, pe dată am translat responsabilitatea pe umerii Monicăi Lovinescu, ai lui Virgil Ierunca, ai lui Lucian Raicu și ai lui Mircea Iorgulescu.

Ce, n-aș fi putut s-o păstrez eu, revista aceea ? Să o prefac în gazetă de perete a familiei mele personale ? Însă, așa cum, prin 1970, în cel mai firesc mod cu putință Sanda Stolojan le “trecuse” Monicăi Lovinescu și lui Virgil Ierunca fondurile primite de la Comitetul Național (pentru a scoate o *revistă românească*) ei, cu aceeași naturalețe încredințaseră banii lui Țepeneag - pentru o *revistă românească*) - iar acesta scosese *Cahiers de l'Est*, la fel am făcut și eu : am dat revista (în fine : proiectul) pe mâna prietenilor care se pricepeau să facă așa ceva.

“Pe-atunci eram tineri, aveam de unde muri” sună (aproximativ) un vers din Ion Caraion.

Ei, da : eram, nu doar tineri, dar și (mirare !) frumoși !

Cum a dat peste noi decembrie 1989, cum am devenit, fulgerător: bătrâni, urâți, proști.

În frunte cu mine. Atât, că eu accept acest trist adevăr.

Paris 5 mai 1998

X

Nu am făcut inventarul faptelor-bune, în vederea unor eventuale despăgubiri ; cu atât mai puțin pentru a da jos pe alții și a mă așeza, poponete, pe locul lor. Dacă am riscat, aici, ce nu-mi stă în fire (să mă laud), am făcut-o, numai pentru că, în acești opt ani și jumătate câți au trecut de la “schimbarea calendarului”, s-au petrecut nu doar lucruri de rușine... simple ; ci și... compuse : Blandiana, Adameșteanu, Al. George, și alți bravăți au lucrat din greu, nu doar cu pompa, umflându-și balonul faptelor anticomuniste dinainte de 89 (sublime, și inexistente), ci și cu “balanța”: diminuezi, bagatelizezi până la negație (apoi lași totul pe seama uitării-la-român) fapte adevărate ale unor oameni din carne și din sânge - indiferent de ulterioara devenire a lor: Țepeneag, Virgil Tănase, Nedelcovici, Tudoran, Dan Petrescu, Luca Pițu, Cangeopol - pentru a te așeza “în locul lor”, tu : lașul, dezertorul, consimțitorul, deci colaboraționistul, mincinosul - impostorul.

La urma urmelor, aș fi de acord să primească “certificat de opozant anticomunist” Paler, Blandiana, Dimisianu, Ștefănescu, Manolescu, Pruteanu, Al. George (mai ales !), ba chiar să li se deearnă Ordinul Rezistenței (la Călcatul în Picioare) - cu o condiție : viața și faptele acelor scriitori care, riscându-și, nu doar rubrica, nu doar menținerea operei lor în manualele școlare, nu doar dreptul de a avea întâlniri-cu-cititorii, ci, de ce n-aș spune-o: au riscat și țara și viața, încercând să spele rușinea nerușinii breslei scriitoricești-la-român să nu fie batjocorite de inși care, uitînd că, sub Ceaușescu le apăruseră toate cărțile, că publicaseră în toate periodicele, că figuraseră în toate dicționarele, călătoriseră (chiar în Franța - dar, Doamne-fereste să sufle ei un cuvîntel despre teroarea din propria-le țară) ; iar după 89, că tot “se dăduse drumul la presă”, s-au ridicat de prin șanțurile prin care se deplasaseră, în patru labe (ca să nu afle Popescu-Dumnezeu că amicul șefului său de cabinet este un rreacționar și un opozzzant terribel, parol !), lătrînd la Soljenițin, la Saharov, la Havel - ce să mai vorbim de nefericiții de compatrioți și colegi...- dacă nu s-a înțeles că am arătat înspre vînjosul Al. George, foarte rău !

Ce nu pot accepta : faptele (scrisurile mele) să fie împinse pe al șaisprezecelea plan, date la o parte, “uite”, îngropate - când nu sunt distruse - o spun pentru a suta oară, am s-o spun până la a 1001-a - așa cum a făcut Liiceanu cu volumul de mărturii despre 1977: **Culoarea curcubeului**, nedistribuit, dat la

topit ; cum a făcut Sorescu, distrugător al plumburilor romanului **Gardă inversă** - cum a făcut Papahagi : el nu a distrus textul cules **Patru dialoguri**, însă a cerut bani de la Soros, i-a primit - “în schimb”, nu a publicat cartea !

Am avut timp să mă conving în acești (atâția !) ani: hotărîrea de a mi se nega, prin ocultare, scrisul, deci existența a pornit de la Liiceanu, eficace consiliat de Monica Lovinescu, de Virgil Ierunca și beneficiind de logistica 22-ului. Multă vreme am refuzat să accept evidența : după evenimentele din 89 prietenii mei parizieni, dacă și-au menținut poziția critică la adresa puterii, și-au continuat atitudinea anterioară, de trecere peste “micile slăbiciuni ale scriitorilor buni” (Manolescu, Blandiana, Doinaș, Paler, Iorgulescu - hai să-l pun aici și pe Hăulică).

Or eu (vai !) nu mă schimbasem : fără a le ataca “opera”, arătam că “viața”-le nu este de cinste. Că, dacă-i pui la zid pe Sadoveanu, Călinescu, Arghezi, Vianu, Ralea, Cioculescu, drept este ca, fără a le nega contemporanilor “părțile” (căci au și ei - cine-ar fi crezut !), să le amintești și pe cele-de-rușine. Pentru că, oricum am lua-o, întoarce-o, ocoli-o : nu poți înnegri “portretul” unui D. R. Popescu, de pildă și înconjura cu îngerași (roz) pe al bunului și devotatului prieten al aceluiași : N. Manolescu ; nu poți deplora marinismele lui Sorescu (însă numai după mai-iunie 1990!), în același timp urca pe Blandiana în slăvi - nu numai pentru isprava anticomunistă intitulată **Arpagicul Tricolor**, dar făcînd din ea o rezistentă, ba chiar sertaristă!

A, că nu este același lucru ?, că X a făcut mari porcării, Y doar din cele mititele ? - cu ce fel de balanță este cântărit păcatul-de-cuvânt-al-scriitorului care, ca și în crimă, începe de la unu ?; cu ce metru măsoară prietenii mei erorile scriitoricești, când vina grea a mânuitorilor de cuvânt a fost, în timpul terorii : *nerostirea cuvântului* ? Facem cum fac Norman Manea, Z. Ornea cu Eliade: numărăm articolele de rușine ?- începînd de la câte bucăți autorul merită blamul, sub câte i se acordă “îndulgențe (atenuante)”?

Nu m-am putut înțelege cu Monica Lovinescu și cu Virgil Ierunca - într-o chestiunea de... cantitate : ei nu acceptau comparația (pe care, în realitate n-am făcut-o - și regret - o dau aici ca exemplu) între Păunescu și Manolescu - de pildă. «E inadmisibilă o asemenea apropiere !»; eu credeam (cred) altceva, altfel : un scriitor de valoarea (culturală) a lui Manolescu, dacă nu rostește cuvântul adevărului, cade în aceeași categorie cu cel ce rostește cuvântul neadevărului. Deci deosebirea dintre un auxiliar “cinstit” al Puterii și un ins înzestrat cu darul cuvântului, însă care, din lașitate, din egoism, din frică rămâne mut - este

doar cantitativă.

Mai există o nepotrivire în judecarea oamenilor de litere cu faptele lor cu tot.

Dacă, de pildă Gabriel Liiceanu a publicat tot ce le-au încredințat Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, dacă a organizat lansări, întâlniri cu cititorii, turnee prin țară, înseamnă că, în ochii lor, ai “beneficiarilor” Liiceanu este un om fără prihană.

În ai mei : nu prea ; deloc. Fiindcă retras la scurt timp după distribuirea în librării volumul de mărturii **Culoarea curcubeului**, iar după doi ani l-a trimis la topit - fără să mă avertizeze (și fără să recunoască, atunci când aflând din presă, l-am întrebat ce se întâmplase cu cartea, vădit, rămasă... necunoscută) - Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, de parcă n-ar fi ei înșiși oameni de carte, respectuoși față de carte - mă acuză pe mine, victimă, de calomnie la adresa “bietului Gabriel” !;

Liiceanu respinge volumele de el solicitate : Scrisori și Articole - motivînd, copilărește, proteste că... n-are hârtie - Monica Lovinescu și Virgil Ierunca nu numai că nu-și arată dezacordul față de “răzgândirea” și argumentarea editorului lor preferat, dar îl conforțează în nedreptatea comisă cu acele texte. Păgubașul cu o mie de păcate...

În acest an, la Nemira, sper ca, în sfârșit ! să apară o parte din textele publicistice ale mele, datate începînd cu 1972 - nu e greșeală : cel mai vechi articol păstrat (celelalte or fi în pivnița lui Pelin) datează din anul următor Revoluției Culturale și a fost publicat în *Die Zeit* din Germania. Le adunasem în vara anului 1990 - pentru Liiceanu - or, cum el le refuzase, le trecusem la Litera (care a publicat ceva, n-ar mai fi publicat, deloc, nimic !).

Unii prieteni (și editori) răspund la întrebările mele (legitime!) cu întrebarea : de ce mă grăbesc așa ?

Le explic : mă grăbesc (?) ca unul care timp de două decenii nu a putut publica în limba în care nu a încetat să scrie (unde mai pui că a debutat editorial la vârsta de 33 ani...);

Mă grăbesc, nu pentru a o lua altora înainte. Nu pentru a răsturna ordinea, ci așa zice : din contra, ca să pun ordine în cronologie ; să nu mai creadă eventualii cititori că *înainte* - adică *înainte, în timp de “analizele politice”* semnate de N. Manolescu, Paler, Liiceanu, G. Andreescu, S. Tănase, Dan Pavel, Ileana Mălăncioiu, Pleșu, Pruteanu, Hurezean, Iorgulescu, Blandiana... (așternute pe hârtie cel mai devreme după 1 ianuarie 1990) - pământul era netocmit și gol. Că a fost o gaură-n timp.

Mă grăbesc (dar, iată : au și trecut opt ani !) să restabilesc un adevăr : pe vremea când cei numiți mai sus, deși adulți și ei, autori de volume (de valoare !) nu îndrăzneau să discute nici la

bucătărie, cu aparatul de radio pus tare, pe București “problemele”, eu, din România, scriam în ziarele occidentale, dădeam interviuri - și mai cu seamă : publicam cărți.

Acesta este motivul lipsei de modestie de care am dat dovadă în textele de față - nu cer decât ceea ce mi se cuvine.

*

G A U R A D I N... I S T O R I E

Paris 7 mai 1998

Până la 22 decembrie 1989, ultima gaură din Istoria Românilor măsoară un “diametru” de jumătate de secol (din 1938, de la instaurarea dictaturii lui Carol II) și o adâncime încă neevaluată. Din august 1944, mai vârtos din 1948, comuniștii ne-au furat trecutul, interzicându-ni-l, băgându-ne pe gât un “viitor de aur” din ce în ce mai îndepărtat, pe măsură ce ne apropiam de el.

Lucrurile au fost limpezi atâta vreme cât am știut că Răul vine de la Răsărit. După 14 ani de ocupație, Ocupantul părăsind solul ocupat (1958), ocupații s-au mirat foarte că Răul n-a plecat odată cu Armata Roșie - cea care, vorba anecdotei : “Ne scăpase de nemți, dar nu și de ruși...”. Luminații noștri politicieni (în majoritate încarcerati) s-au arătat a fi consecvenți purtători ai unei gândiri-de-lemn și nu au apreciat, normal, pericolului: firește, Rusul ocupant era o pacoste, însă comunismul adus și lăsat pe mâna localnicilor se arăta a fi adevărata năpastă. Această tragică eroare a făcut ca Românii să piardă, nu doar lupta-dreaptă, armată ; nu doar demnitatea. Ci și simțul realității.

Un individ, o comunitate poate cunoaște, perioade mai lungi, mai scurte de deprimare, descurajare, deznădejde ; însă când un ins - ori cinci, ori o sută, ori câteva mii, câți au fost minerii greviști în august 1977 se ridică din genunchi, atunci măcar a zecea parte a comunității trebuie să facă la fel ! Cu condiția ca acea turmă să aibă și un păstor-doi, nu doar berbeci. Comunitatea românească nu a avut - după ce ocupantul rus a plecat - păstori ; conștiințe ale nației, directori de conștiință : intelectualitate. Se simt insultați, “înjurați” inginerii patriei? Foarte bine, ar fi prima oară când s-ar simți. Fiindcă adevărul este acesta, crud : Dacă Românii ar fi avut ceea ce se cheamă : *intelectualitate*, **aceea ar fi dat semne că a existat și pe timpul lui Ceaușescu**, fiindcă prilejurile nu i-au lipsit :

- 1) în 1968 ;
- 2) în 1971 (“revoluția culturală”);

3) în 1977 - în primăvară, față de mișcarea pentru drepturile omului ;

4) în vară, la congresul cutare al scriitorilor (când Ceaușescu i-a pus să se întrecenzureze - ca la Pitești) ;

5) la sfârșitul verii, greva minerilor din Valea Jiului ;

6) 1979 (constituirea SLOMR) ;

7) ("sistematizarea") țării, 1984;

8) revolta de la Brașov, noiembrie 1987...

Se observă : nu am amintit "cazurile" - efectul lor nu a depășit patruzidurile sălilor de ședințe ("de creație", altfel cum ?).

Nu : comunitatea românească nu a avut - atunci când nevoia era mai urgentă - intelectualitate. Din 1965 - Anul Unu al Iepociei - supraviețuitorii vechii generații erau deja striviți, descurajați - și mai ales trecuți în *proprietatea* Securității : rezistaseră la anchete, la torturi, la decenii de închisoare, însă nu rezistaseră la... "libertatea" cu care nu mai aveau ce face (doar n-or să spună Diaconescu, Tepelea, Quintus, Coposu - dacă ar trăi - că ei știau: au să apuce momentul decembrie 1989 !). Comunitatea românească a (supra)viețuit fără păstori, fără sfătuitori, fără învățători care să-i arate unde să pună piciorul, să o consoleze, să o încurajeze, spunându-i că nu mai este mult până la mal... Comunitatea românească nu a avut un cler demn de acest nume: preoții ortodocși au fost primii, cronologic, auxiliari ai Securității (și cu alibiul cel mai neinteligent : «Trebuie să salvăm credința strămoșască !»- de parcă, pentru a-ți salva sufletul, plătești Diavolului, cu... sufletul). Comunitatea românească nu a avut *intelighenție*, ca să folosim acest termen occidental de origine rusă : *dăscălii* și-au ascuns și ei colaboraționismul caracterizat îndărătul necesității de a nu-i lăsa pe tineri ne-instruiți (s-au văzut rezultatele "învățăturii" lor, în succesivele generații școlite începând din 1948) ; *artiștii* (plastici, muzicieni, dramaturgi) aveau de totdeauna alibiul : «Noi facem artă, nu politică!», iar scriitorii...

Scriitorii-la-români... Ei au fost în fruntea dezertorilor.

Demisia națională și-a arătat fructele otrăvite, nu neapărat în 1990 și nu în 1991 - nici chiar în 1992. Ci din clipa în care seniorul Coposu (tatăl nației - orfane...), bine sprijinit, elegant justificat, frumos legitimat-încadrat de două doamne : Ana Blandiana și Doina Cornea, a început a umbla (ier-te-mi-se vorba rea) cu măgureanu' după el. Acest *după* nu vrea să spună, în cadrul relațiilor umane - și al umane... subordonări - că cel din urmă este sluga, scutierul, aghiotantul celui din față ; ci taman invers : personajul important fiind, dacă nu chiar Măgureanu, atunci "instituția", altfel spus : Organul - de felul său foaaarte muzical : *el* cântă - ei bat pasul.

S-a văzut și mai limpede în 1996, când opoziția a câștigat alegerile, prin “Emil”. Impresia, terifiantă : comunitatea românească (în fine, acea mare-parte a ei care divorțase, nu-l mai voia pe Iliescu) era o turmă de oi căpii : nu știa nimic, refuza să afle, nu mai ținea minte nimic-nimic-nimic. Bine-bine, dar ce voia ? Voia - și vrea, în continuare : **bani**. «Cine are **bani** își permite să fie și moral», zicea ea, dracu știe de unde scosese înțelepciunea.

«Ca Cataramă !», adăuga ca-catarama înalt exemplificatoare.

Încă o consecință a absenței unor îndrumători : așa cum, în 17 decembrie 1989 Românii, în majoritate, erau convinși că au voit să se aranjeze cu Ceaușescu (ca să nu-i omoare Nea Nicu și Neanea Nica chiar de tot, chiar de tot) ; așa cum la 22 decembrie fix masele largi de **români ceaușiști** - dacă n-ar fi fost, de ce l-ar fi aclamat ? - au voit (*Box populi* !) moartea aceluiași Ceaușescu și nu (re)instaurarea libertății, a democrației (dacă mă înșel, să mi se răspundă : cum se face că la alegerile din 20 mai 1990 a câștigat tovarășul nostru Iliescu ?) - tot așa, în 16 noiembrie 1996, Românii din opoziție (majoritatea) au votat pentru Constantinescu, uitînd, nemaștiind, nemaipăsîndu-le, că țărano-creștinul încheiase alianță, nu doar violent împotriva naturii și în poziție de vădită inferioritate cu nr. 2 al comunismului: Roman - dar că avea în spate (ca protector-dirijor-cenzor) Măguritatea Eternă.

Ce s-a ales de speranțele românilor în “ai noștri” - se vede cu ochii închiși. Deziluzia (care, de la încheierea tratatului cu Ucraina, a devenit catastrofă) are, la origine (“la bază”, ar zice tovarășul Constantinescu, “intelectual” de culoarea peretelui, strălucit activist) *dezertarea* - deci: *absența intelectualității din comunitatea românească*.

Firește : în “intelectualitate” nu intră toți cei avînd “la bază” o facultate ; nici chiar artiștii nemăsurat de talentați, frizînd geniul - ca Horia Bernea, ca Lucian Pintilie, ca Țiriac... Deosebirea dintre ei și un (problematic) intelectual român : aceștia au o puternică conștiință de sine - celălalt are (ar trebui să aibă) o normală conștiință de... ceilalți.

De aceea nu va fi avînd ursul coadă, nici Românul noroc. Fiindcă norocul e cum și-l face omul - cu condiția ca acela să știe pe ce lume se află; să aibă tinere de minte - altfel pe ce construiește, mental : pe nimic? Istoria unei comunități amnezice este... tot nimic, chiar dacă umblă un zvon : până și nimica mișcă; o fi mișcînd - la alții : unguri, polonezi, bulgari...

După decembrie 1989, Românii au trecut și la astuparea

găurii numită istorie. Excelentă idee. Numai că istoria cuprinde nu doar fapte și date... istorice, nu doar evenimente petrecute cândva, demult, în trecutul îndepărtat, până în 1989 tăcute, ori de-a dreptul interzise. Ci și adevărurile noastre cele de toate zilele. Ceea ce facem - cu fapta, cu scrisul - azi, s-ar putea să... între-în-istorie.

Se spune (eu am auzit de la tata, el știa din Siberia...) că, de pildă Rusul, oricât de umil, neinstruit, păcătos, bețiv ar fi, atunci când *face* ceva : un sputnik, un coteț, o groapă pentru latrină, o movilă de sfeclă, *știe că toată lumea este cu ochii pe el !* Iar fapta lui, din străfundul Rossiei, are să fie trecută în istorie ! Nu contează că ceea ce face Rusul nu are nici pe departe calitatea facerii Neamțului - contează că Rusul, barbar, becnic, mizerabil - are conștiința importanței sale (nici n-ai zice că face parte din o comunitate asiatică, în care demnitatea omului nu contează dacă te uiți la marea, la imensa lor literatură, accepți : contează) ; că el, individ, este o parte din comunitate: nație, popor...

Ceea ce mă îndurerează (și mă mânie), în continuare : lipsa de memorie a Românului - neresimțită de el ca un (grav) cusur, și dacă nu considerată calitate, atunci, sigur: o cantitate neglijabilă, echivalentă cu lipsa falangei ultime de la degetul mic al mâinii stângi, negreșit: a vecinului posesor de capră...

Amnezie inacceptabilă în cazul **făcătorilor de istorie**.

1. C A L C I U

Ieri 6 mai am primit din partea Luciei Hossu-Longin caseta conținând prestația mea din emisiunea *Memorialul Durerii*, în două volete : 67 și 68, difuzate în februarie și în aprilie [1998] pe canalul 1 al Televiziunii Române.

Văzînd primul episod, apoi jumătate din al doilea (aici, o eroare: am afirmat că volumul meu **Gherla** fusese înregistrată la București - nu: la Paris) apoi încă jumătate din jumătatea rămasă, mi-am spus că mi se făcuse un minunat cadou pentru cea de a 21-a aniversare a liberării din arestul Securității de la Rahova (6 mai 1997). Nu mai regretam că, în decembrie 1997 acceptasem să particip la această emisiune deși, în aproape opt ani, realizatoarea "uitase" să mi se adreseze și mie, cel care, prin cărți, prin clamări, prin fapte începusem a erija, încă din 1966 (de când scrisesem **Ostinato**), un foarte modest, însă nu mai puțin unic *memorial* ;

Nu-mi mai părea rău că, într-un târziu, apărusem și eu : aflasem că nici presa scrisă, nici televiziunea de la București nu stăpâneau istoria elementară și că pe malul Dâmboviței, analfa-

beții continuau să răspândească ne-știința, analfabetizînd, în continuare, masele (largi). Nimeni dintre Vajnicii Români, altfel extrem de tricolori, nu se gândise la un colocviu, la o masă rotundă, la o dezbatere cu martorii, cu participanții, cu *îndurerații* din 1977 - dacă tot umblăm cu **memoriale ale durerii** (cu osebi-re la Universitatea bucureșteană, acolo funcționînd, de treizeci de ani, fără întrerupere, **Uzina Amneziei Naționale**) ; mi s-a spus că nu s-a vorbit nici la München - pardon : la Praga, unde s-a mutat Europa liberă - firește, am arătat spre postul de radio care, de-o pildă, în 1977, nu a doar dat (celor neinformați, informații), dar a și căpătat (onorabilitate, deci prelungire a finanțării, în dolari, ca urmare a diminuării, apoi a dispariției acuzațiilor presei occidentale că ar fi “oficină a CIA” - lucrare la care au pus un umăr decisiv și nefericiții ce-și puseseră pielea pe băț atunci, în Primăvara de la București...).

Bine, dar *cine* să le vorbească românilor despre propria-le istorie ? Ratesh - care nu mai știe cum îl cheamă? Iorgulescu ? - care știe (deși nu semna articolele de fond ale *României literare*, nici “contribuțiile” sale conspirative trimise Europei libere, vulgare ciupeli de la același post de radio), însă îi îndeamnă pe ceilalți, în *Dilema* lui Pleșu, să uite tot ce știu ?

Privind caseta trimisă de la București, încercînd să fiu “obiectiv” - și autocritic ! - constatam cu bucurie : realizatoarea, departe de a se mulțumi cu zisele mele, fie le confruntase cu altele, ale altora (chiar dacă am deplorat absența unor scriitori, “colegi” care ar fi avut muuulte de spus despre anul ‘77: Manolescu, Hobana, Blandiana, Dimisianu, Băran, Doinaș, Mircea Micu, Iorgulescu, Fănuș Neagu...), fie le întărise cu mărturii impresionante (Ion Ladea), ori cu ale foștilor mei colegi de școală primară din satul Buia : Petrică Banu, “Turcu”... O completare sfâșietoare la episodul Bărăgan a constituit mărturia cuplului de basarabeni supraviețuitori “în epoca de piatră” (oare vor fi băgat de seamă telespectatorii : în dialogul cu Lucia Hossu-Longin, acești bătuți-de-istorie de aproape 60 ani fără întrerupere nu s-au plîns, nu au plîns?; nu s-au văicărit, n-au aolit - oare de ce ? : n-or fi și ei români? a, da : ei nu sunt români, ci basarabeni...). În continuare, am aflat despre mine lucruri noi (grenada de la Buia : eu o bănuiam a fi fost provocare, pentru a avea Securitatea prilejul să-i bage-n boale pe buieni și să-i facă să “adere” la unul din primele colhozuri din țară - dar nu știam că acea grenadă, pentru care a fost bătută și mama, ca să spuie de unde-o avea, era, în fapt o petardă de exercițiu...); sau: știute doar de mine, din anchetă : “Foto-romanul”, “Scrisoarea de la trei popi”, “Excluderea din Uniunea Scriitorilor”; apoi Buia, Sibiu,

Șeica Mare (n-ar fi stricat o imagine de la Mediaș: Securitatea; de la Sighișoara : Prefectura), acestea m-au impresionat până la (două) lacrimi - să spun așa : una de amintire, cealaltă de prețuire - a muncii realizatorului.

În ciuda “rezervelor” (este normal ca, fiind atâta timp respins, să resping la rândul meu pe respingător, nu ?), am acceptat să apar în emisiunea Luciei Hossu-Longin. Trebuia să spun : în urma insistențelor Ștefanei Bianu și Anei Țuțuianu. Însă când am ajuns în ultima parte (episodul **Scrisorii deschise**) - stupoare! Pe cine văd, prezentat de realizatoare drept... unul de-al nostru, de-al “Mișcării pentru drepturile omului din ‘77”? Să nu-ți crezi ochilor (și urechilor) ! Un român-adevărat ar spune :

«Nu-nțeleg de ce te superi : emisiunea este bine făcută, adevărată - cu o mică excepție...Treci peste ea, ce Dumnezeu : acea excepție (mică) nu-ți face vreun rău, nu atentează la adevărurile rostite de tine... În schimb, lui îi face un mare bine...»

Așa e. Așa o fi acolo, în România, unde viața a devenit alcătuită doar din astfel de “mici-excepții” ; unde toată nația îl aplaudă pe tiran, apoi toată nația îl ucide ritual pe tiran, apoi toată nația pleacă la revoluție, apoi toată nația : ce vitează s-arată ea (după război), capătă certificat de revoluționar cu voie de la Secu. Numai că eu nu mă aflu în România. Nici înainte de a mă exila, în noiembrie 1977, nu acceptam ca viața să-mi fie zidărită din asemenea mici-excepții - mai știi ?, din această pricină am și fost... dat afar’ din țară, atunci ; din această pricină am fost... ne-primit după 1989, în Uniunea Scriitorilor, de iubiții compatrioți, genialii mei colegi scriitori, în frunte cu Doinaș, Dinescu, Manolescu, Blandiana.

Am păcătuț de multe ori ; mult : prin minciună. Din 1977 am mințit autoritățile occidentale, afirmând că Ixulescu semnase **Scrisoarea** - prin telefon...; că pe Ygreceanu îl cunoosc, cum să nu-l cunosc, doar a fost alături de noi, pe baricade, iar Zedete, ce să mai vorbim : era cât pe ce să fie arestat la domiciliu, noroc de familie : îl linșase preventiv, fiindcă zisese că el “semnează, la Goma”. Am mințit - zicându-mi că fac bine : oameni disperați, amenințați de a fi expulzați, aveau nevoie : fie **să iasă**, fie **să rămână**, în fine : *să capete azil politic în Occident*.

Cum să spun eu, ca să mă fac înțeles chiar și de un român : asemeni lui Crăcănel, vreau, totuși, să știu **Pentru de ce** (Nene Iancule)?! Până acum consimțisem la... neadevăruri-făcătoare-de-bine, însă niciodată nu mi se forțase mâna; nicicând nu mi se băgase în suflet și-n răsuflet: un discurs (text tipărit, rostit), mincinos. Despre ce este vorba? În partea a doua a emisiunii, ajungând la momentul **Scrisorii deschise** care a adunat semnături

ale aderenților, Lucia Hossu-Longin spune :

«Primii care aderă și semnează textul **Scrisorii deschise** sunt: Vlad Drăgoescu, Ion Ladea, Nicolae Bedivan, *părintele Gheorghe Calciu Dumitreasa* (subl. mea, P.G.), Ovidiu Vasilescu, Gheorghe Brașoveanu, Sergiu și Carmen Manoliu...»

Pe ecran defilează lista : cea făcută de mine, întâi scrisă de mână, apoi bătută la mașină. Și ce se vede ? Iată ce :

“Au semnat :

Feher Adalbert

Gesswein Emilia

Gesswein Erwin

Manoliu Carmen

- “ - **Sergiu**

Goma Paul

Năvodaru Ana Maria

Ștefănescu Șerban

”

Linia de după al optulea semnatar vrea să spună că aceștia au constituit “nucleul” iar cei ce au venit după au fost... următorii:

“**Bedivan Nicolae**

Topolski Elena

Ionescu Paul

Ionescu Vlad...”

Lista continuă să defileze, semnatarii poartă în față o cifră:

“**34. Teodorescu Gertrude**

35. Dobre Lili (...)

39. Curpen Emil Radu

40. Becescu Enric”

Vlad Drăgoescu vine pe locul 57, **Ladea** nu este văzut, probabil se afla între **Ionescu Vlad** (nenumărat, însă al 12-lea) și **Teodorescu** (nr. 34). Nu se văd pe listă, numele lor nu este rostit - deși au fost oameni extrem de curajoși, care au pățit cumplit: **Paraschiv Vasile** din Ploiești, **Gabriel Cristoaica**, **Robert Dâmboviceanu** (descriu pe larg, în *Culoarea curcubeului - volum topit de filosoful Liiceanu!* - “paza” asigurată în ultimele zile și nopți de libertate de ei, de **Ladea** și de **Becescu**), apoi **Nicolae Dascălu**, **Ilie Ban**, **Dana** și **Ara Șișmanian**...; nu apare măcar într-o înșiruire **Ion Negoitescu**, arestat, umilit, silit să se renege ; nici **Ion Vianu**, “demască” în public, la Facultatea de medicină, copilul fiindu-i bătut de un securist...

Se spune : timpul, la televiziune, se numără cu secunda

(răspunde Radio Erevan : «Da, însă noi, Românii, n-am fost înștiințați...»), deci, imperativele de încadrare în timp au lăsat pe dinafară numele unor oameni ce ar fi meritat măcar atâta...

Însă dacă lipsesc stâlpi ai mișcării noastre, apare, cine ? : Calciu ! Cum se explică, nu : apariția (asta ținând de... teologie), *ci introducerea prin efracție* - ceea ce ține de cu totul alte... instanțe - a lui Gheorghe Calciu ?

Nu știi. Nu-mi explic minunea. Cine s-a-nșelat - și, la rândul-i, a-nșelat?

Dacă realizatoarea l-ar fi pomenit într-o enumerare - deci : din greșeală - ar fi rămas o greșeală omenească, peste care, în cele din urmă, aș fi trecut. Or emisiunea se numește **Memorialul Durerii**, deci nu de la “roman”, nu de la “poem” se trage, pentru ca noi să-l putem târî pe strada Ficțiunii, colț cu Amneziei - ci de la *memorie*. Or, în episodul difuzat se aude, se re-aude afirmația categorică a Luciei Hossu-Longin (că Gheorghe Calciu face parte din Mișcare ! - face-face, cum să nu facă - însă nu din Mișcarea cea militînd pentru drepturilor omului din 1977, de care fugise ca dracu de tămâie - să mărturisească Petrișor și Drăgoescu). Apoi apare, viu, însuși generatorul miracolului : Calciu! - nu doar confirmînd un neadevăr (hai să repetăm : din greșeală), dar întărindu-l, umflîndu-l - iată, cu ajutorul cuvintelor scrise ce s-a văzut și s-a auzit la televiziune :

După mărturia (impresionantă) a lui Ion Ladea, pe ecran răsare Calciu. Spune (răspunzînd la o parte din întrebare ce se doar deduce :

*«Am aderat (la **Scrisoare** - n.m. P.G.), pentru că eram de acord. Am socotit că încălcarea libertăților este un act anticreștin. (...) Mă bucur că am semnat-o».*

Pe ecran, peste imaginea vorbitorului, stă scris mare, citeț :

**“Părintele prof. Gheorghe Calciu Dumitreasa
semnatar al Scrisorii Deschise
condamnat politic”**

Aș fi rămas la simpla nedumerire, dacă realizatoarea n-ar fi rostit, in off:

«S-a spus că, de fapt, această mișcare intrată în istorie sub numele de Mișcarea Goma (ininteligibil...) dar sînteți deopotrivă unul din fondatorii și susținătorii ei...»

Ce spune Calciu despre “mișcarea Goma”- al cărei cofondator (!) a fost - chiar că nu mă interesează. Minciuna este atât de sfruntată, încât nu merită a fi corectată.

Interesează însă că ne aflăm în fața unui - pe de o parte : **neadevăr istoric** (realizatoarea a vorbit de istorie, nu eu) ; pe de altă parte dăm nas în nas cu o impostură dintre cele mai

nerușinate - oi fi eu obișnuit cu măgăriile, cu porcăriile, oi fi făcut bătături de-atâtea românării - dar bieții oameni care înfruntaseră barajele Securității, bătaile, aresturile, azilele psihiatrice (să nu fie uitată presiunea insuportabilă a familiei băgată-n boale - altfel, fulgerător profitoare !) - pentru că semnaseră **Scrisoarea** cu pricina ? Ce vor gândi ei despre Calciu - persoană-personalitate care vreme de 21 ani a refuzat să se amestece în... tărăștea disidenților, considerați de el și de ai săi : «comuniști deghizați», dintr-o dată arătându-se în icoana ecranului, în straie de preot, cu barbă de preot, cu cruce de preot pe piept - *și mințind* !?

Calciu : nu numai că nu a semnat **Scrisoarea deschisă** din 1977 - necum să-i fie... fondator (niciunul dintre inițiatori nu și-a arogat această ispravă, Calciu : da), dar mă evita cu îndârjire, refuzând să mă întâlnească (nici pomeneală să vină pe Aleea Compozitorilor, să semneze !). Din 1968, când am încercat să stau de vorbă cu “piteșteanul” cel mai avizat, în vederea scrierii cărții despre reeducare, el a refuzat categoric - prin Marcel Petrișor :

«Ghiță nu vrea să vorbească despre Pitești - punct !»

În 1976 am mai făcut o tentativă, prin Vlad C. Drăgoescu. Rezultat identic :

«Ghiță refuză să vorbească...»

Dealtfel, de la tribunal (unde amândoi fusesem martori ai lui Petrișor în procesul de divorț - prin 1967) nu l-am mai văzut la față, în România, pe Ghiță Calciu.

/Fatalitate! Imediat după minciuna cât Patriarhia cu Teoctist cu tot, apare pe ecran (iar Lucia Hossu-Longin citește extrase) : “Scrisoarea unui grup de preoți ortodocși de la Protopopiatul Reghin, împotriva Mișcării Goma”, datată : 23 martie 77, semnată de : Pr. Gheorghe Pop, Reghin, Pr. Mihai Ciobanu, protopop, Reghin și pr. Nicolae Dinu, Breaza - aceștia încheiau după cum s-a putut auzi-citi la televizor :

“...nu ne temem de lătratul unui câine ca Dvs. (oameni cuvioși, părinței, un păgân ar fi zis : “ca tine” - n.m., P.G.), de n-am fi preoți, i-am spune că-l vom scuipa și-l vom lovi cu pietre...”

Am primit atunci și alte epistole sobornicești - una începea așa : “Noi, șapte preoți ortodocși...” - aceștia (preoți-preoți - dar șapte !) nu mă câneau, mă doar afuriseau... Calciu nu mi-a adresat asemenea scrisoare - însă nici vreuna de adeziune.

(Ar fi trebuit să scriu : “Calciu nu mi-a adresat atunci, în martie 1977, o asemenea scrisoare - dar nu e prea târziu. După cum merg treburile în România, n-ar fi de mirare dacă ne-am procopsi cu un guvern condus de patriarh - am mai avut... Și cum cota Securității se află în creștere, acel “prim-patriarh” are să fie

recrutat dintre puterile securisto-legionar de teapa unui Anania, a unui Plămădeală”. Să mai fi adăugat : “Atunci voi cere cetățenia franceză și-i voi pune... cruce României, țară pentru care am făcut prea puțin bine - țară pentru care ei și ai lor au făcut prea mult rău”).

Faptul că nu a semnat **Scrisoarea deschisă** nu a însemnat defel că l-am considerat pe Calciu “dușman”. La urma urmei, nici Marcel Petrișor - care-mi era bun prieten (spre deosebire de Calciu) - nu a semnat-o ; nici Virgil Mazilescu, nici Dimov, nici Mihalaș, nici Lucian Raicu, nici Valeriu Cristea, nici Dana Dumitriu, nici Sorin Titel, nici Dorin Tudoran, nici Marius Robescu, nici Ileana Mălăncioiu (n-o mai pomenesc pe Gabriela Adameșteanu : ea a început a fugi de mine - pe stradă - din martie 1970, când am fost interzis) nici - nu le-am purtat ranchiună.

Când el a reînceput a avea mari necazuri - cu Mitropolia, apoi cu Securitatea - noi, la Paris, nu am stat cu mâinile-n sân : prin Liga pentru apărarea Drepturilor Omului (Maria Brătianu, Sanda Stolojan, Cezianu, Berindei, Marie-France Ionesco), am făcut moratorii, interpelări, informări, articole de ziar - întru apărarea persecutatului Calciu; pe Calciu, Țuțea, Petrișor, Aurel State, Octavian Voinea i-am cooptat în CIEL, cerînd imediata liberare a lor ; Eugène Ionesco a inițiat o petiție cu semnături și a scris în *Le Monde* un articol prin care întărea argumentele jurnalistului francez Manuel Lucbert, ce publicase un serial ; Eliade a acționat și el - nu doar el, cum pretinde Stroescu în *Jurnalul literar*. Firește, toate aceste publicații, organizații au fost minunate, oamenii utili, buni, “de-ai noștri”, câtă vreme îl apăraseră pe preotul caterisit și pe deținutul Calciu, dar au devenit, fulgerător : “comuniști”, “agenți ai Securității”, după 1985, când Calciu a ajuns în America și a început a se exprima în publicațiile legionare din exil.

I-am scris de două ori, el : o dată - atât. A difuzat un manifest cu înțepături la adresa mea și a “vulgarității” cu care-i atacam pe legionarii teologo-securiști Anania și Plămădeală).

Și iată-l acum, în 1998, declarîndu-se, în public, nu doar de acord, dar cofondator al “bolșevicei” **Scrisori deschise** din 1977...

Aș fi luat acest *accident* drept un nesemnificativ **incident** (chiar și eu sînt creștin-ortodox) și aș fi trecut peste - dacă, în această primăvară, în cursul unei vizite în țară, Calciu nu ar fi făcut declarații surprinzătoare pentru o față bisericească, un campion al luptei anticomuniste, un “conducător al exilului românesc”, cum se autointitulează - citez din presă :

- “Duminică (22 martie - n.m. P.G.) Părintele Calciu a oficiat o slujbă religioasă, «secondat» de Patriarhul Teoctist” -

aceasta a fost o știre ; acum vorbește Calciu :

- «orice intervenție a statului în problemele spirituale reprezintă o infrațiune divină» ;

- «statul laic nu are dreptul să se amestece în treburile Bisericii».

În fine, iată ce crede și spune un fost deținut politic anticomunist despre dosarele de securitate - Calciu :

- “accesul la dosarele preoților ortodocși care au colaborat cu Securitatea trebuie din capul locului interzis, iar dacă acest lucru se va face, atunci aceia care o vor face vor suporta judecata divină” (s.m.)

Ca să pună moț acestor prostii și porcării, Calciu adaugă :

“Toți am păcătuț sub comunism” (subl. mea, P.G.).

Ia auzi ! Parcă ar vorbi-scrie dilemiotul curluntristo-diversionist Pleșu ! Parcă i-aș auzi pe notorii colaboraționiști Breban, Pintilie, Cernescu făcându-și balcanica *mea culpa*. Acum, în Anul Domnului 1998, iată-l și pe intelectualul Calciu, cogitând profund pe malul râpei Cetății!

Ce se va fi întâmplat ? Medicinistul Calciu, a fost arestat în 1948 pentru activitate legionară ; reeducat la Pitești, reeducator la Gherla (i se spunea : “Băiatul lui Goiciu”), judecat în Lotul Țurcanu II, ne-executat, băgat la Secția de Exterminare din Jilava, unde îl găsește pe Dumnezeu ; teolog, preot, reîncarcerat pentru “crima” de a fi predicat tinerilor Cuvântul lui Dumnezeu, caterisit, considerat “renegat”, silit să părăsească România; vreme de 21 ani (din 1977 până adineauri) a împărtășit și răspândit opinia legionarilor despre disidenți : “comuniști deghizați”; despre drepturile omului : “diversiune a Securității”. În acest an, în prea-frumoasa lună martie, surpriză : sare în teleaga Bisericii Securiste Române, schimbă pupături cu boaita de Teoctist, se trezește dîndu-și cu părerea despre dosarele de securitate și, în același preț, pătrunde în... Mișcarea pentru drepturile omului din ‘77 ! Însă nu ca simplu aderent - a, nu!, ci ca fondator!

Nu-i prea de tot ? Nu se sare peste calul bunului-simț? Nu se calcă în picioare *adevărul* ?

Se vede că, în România, Românii înghit și “asta”. Cum au înghițit toate șopârlele, toții crocodilii, de la Ceaușescu-Patriotul la Anticomunistul Constantinescu. Și se mai întreabă ai noștri ca brazilii de ce-i tratează străinii de robi din tată-n fiu...

Cine nu are ținere de minte nu ține-minte că s-a născut liber.

Cine uită - merită să rămâie rob.

Românii visează o Catedrală a Neamului. Or s-o aibă - Dumnezeu n-au.

Calciu visează Scaunul Patriarhal. O să-l aibă. Rămâne de văzut pe ce are să-și sprijine mitra. Eu știu : direct pe umeri.

*

*Paris 11 mai 1998***(2) GĂINĂRII**

Dacă Românii sunt divizați în chestiunea dezvăluirii dosarelor de securitate - de înțeles : nu toți persecutații de Securitate au rămas fără pată...

Aiuritoare se arată a fi audiența - și prestigiul ! - în presa scrisă, la radio, la televiziune, deci și în târg a unor inși întru totul detestabili, a căror murdară-biografie numără decenii de găinării, de porcării, de ticăloșii comise la lumina zilei. Cum se explică ?:

- Să fie oamenii chiar atât de uituci ?, să fi uitat "trecutul" acestor din cale-afară de... prezenți ?;

- Să scoată acești găinari, pe gură, din condei lucruri atât de adânci, atât de frumoase - atât de adevărate, încât li se trec cu vederea "rătăcirile de tinerețe" ?

Adevărată este doar bănuiala din prima întrebare ; la doua răspunsul ar putea fi :

«Neinstruitului, incultului, lipsitului de gust, primitivului îi plac "oratorii" inculți, triviali, primitivi».

În toate comunitățile există "categorii" de gusturi, după structură, după cultură, după vârstă ; unora le place o anume literatură, muzică, spectacol, vestimentație, mobilă, alimentație, persoane de sex opus etc...; altora ; altfel-de. Se vede că Românul, strivit de comunism, dar și complăcându-se în starea de perpetuă ruină, totuși, pe undeva este conștient de stadiul preșcolar (de pre-istoric să nu mai vorbim) în care întârzie. Drept care încearcă să se ajute singur, să "remedieze", să se culturalizeze - nici măcar ca înainte : la-seral, ci la fără-profesor ; și, după modelul Pieții Universității, să urmeze cursuri-forțate-de - de ce-o fi!

Ce le lipsește, pentru a izbuti, dacă nu să recupereze (fiindcă nimic nu se recuperează - totul se pierde...), atunci : pentru a nu mai pierde timpul și prilejurile ?

Aparent, nimic. Românii noștri sunt, în general, bine dotați pentru exercițiul intelectual, nu figurează printre cei mai lipsiți de voință, de tenacitate, ba, dacă-i ascuți, ei sunt cei-mai-isteți-dintre-Thraci (priviți-l pe I.C. Drăgan!). Și-atunci ? De unde spectacolul acesta (spectacol pentru un neromân, care doar înregistrează, însă nu participă) de grup uman buimac, ce pare năucit de o lovitură de bătă în cap, ori de îngurgitarea unui drog care-i face pe indivizi, alternativ, simultan : isterici *ori* apatici ; violenți și inerti ? Cât despre produsul mental numit gândire-vorbire...

Ce li s-a-ntâmplat compatrioților noștri, de arată cum arată -

mai vizibil după 1996 : când au venit la putere “ai noștri” ?

Modesta mea opinie : una din cauzele incapacității Românilor de a se trezi (de a se deștepta - din somnul cel de moarte) este **amnezia**. Ea este motorul (sic), cel care ne poate propulsa în sensul bun : în față - dar ne poate opri, ține pe loc ; ba, în cazul nostru : da înapoi, retrograda - *dacă uităm*.

Vulgara, simpla, normala, obișnuita tinere-de-minte face legături între prezent (pe care Românul strivit îl consideră unic, și îl trăiește permanent) și trecut. Or e tragic de simplu : dacă nu știi de unde vii (din trecutul mai apropiat, mai îndepărtat), înseamnă cu nu înțelegi unde te afli - aici-acum (deocamdată...).

Sânt convins : compatrioții noștri nu vor putea face un singur pas în față (cultural, economic, /geo/politic, sentimental) dacă se vor lăsa, în continuare, în voia obișnuinței de a uita ; dacă vor mai da ascultare prefăcutului glas al lupului vinovat de a fi înghițit Scufița Roșie, iar acum, la scadență temîndu-se de dreapta răsplată și implorînd, el... uitare - prin : «Fără violență !» al lui Buzura ; dacă vor asculta culturalistele glasuri ale sirenelor *Dilemei*, avînd ca primă-solistă diva numită Pleșu - nu doar propovăduind, dar cerînd ascultare-și-uitare.

C I A C H I R

Atâta vreme cât un cititor avînd 19 ani în 1989 - deci fost și “înainte” răsfoitor de gazete, îl va citi, acum, pe Dan Ciachir și-l va găsi interesant, adânc, creștin, deștept - chiar și frumos !-, acela are toate (ne)șansele de a rămâne, fie un primitiv, fie un... asimilat al Organului. Este de neconceput ca un om normal constituit să uite că acest limbric a fost ani lungi, poate două decenii, colaborator asiduu al gazetei de perete a Securității, *Săptămîna*, condusă de plutonierul de jandarmi și de curve : Eugen Barbu ; este inadmisibil să nu mai țină minte că Ceachirul scria și publica, nu texte cu Duhul Sfânt, nici măcar cu ecumenismul-sub-aripa-ortodoxiei (doctrina securistă răspândită de Plămădeală-Gură-de-Cocleală), ci calomnioase denunțuri publice, numite și “demascări”.

Încep cu un exemplu modest : deși, începînd din martie 1970, numele meu nu putea să apară nici pe traduceri, Eugen Barbu avea voie de la Ceaușul Suprem să “încalce” tabu-ul. Drept care, în *Săptămîna*, au apărut - *după 1970, când fusesem total interzis* - mai multe atacuri la adresa mea : “marele scriitor român fără cărți românești” (găselniță dezvoltată de Mircea Dinescu, aflat între Fănuș Neagu și Băieșu, la Casa Scriitorilor), “individ fără strop de talent, vândut capitaliștilor” (de la articol la articol: ăloră care vor Ardealul, glucksmanilor de ocazie,

dușmanilor de veacuri...). A mers până la a scrie negru pe alb că... sfidez populația, umblînd îmbrăcat fistichiu, băţînd barurile, fluierîndu-l pe Johnny Răducanu - altfel sunt un neicainime și bine-ar face "autoritățile" de m-ar da afar' din țar'...

Acesta fiind Barbu. Barbu-i mort - trăiască barbu-i !

Pe când era viu și mult-duhnițoriu, era imitat cu mult zel și de ucenicul ascultător, Dan Ciachir. Cum anume ? Fără a spune lucruri noi (acelea erau proprietatea Bulibașei), prelua teme barbiste și-i ardea o variațiune, două variațiuni pe o temă din clasicii jandarmeriei-miliției-securității, chiar și din a literaturii socialiste din Șoseaua Nordului...

Într-o zi (să fi fost în vara lui '76 ?), urcam Bulevardul 6 Martie (așa-i zicea) pe trotuarul din dreapta. L-am observat - era lume puțină - pe trotuarul celălalt, coborînd, pe Dan Ciachir. M-a salutat. I-am răspuns, am trecut mai departe. A traversat, m-a ajuns din urmă : a constatat - cu plăcere - că nu eram supărat pe el... De ce să fiu supărat? Fiindcă... scrisese ce scrisese despre mine în ultimul număr din *Săptămîna* - dar să știu, adică știu, doar îl cunosc pe Barbu : îl obligase să scrie, îl amenințase că, dacă nu mă execută, atunci... I-am comunicat : nu citisem *Săptămîna* ultimă, nici penultimă nici antepenultimă... Ciachir, cel care mă acostase umil, culpabil, cățelos-gudurelnic, gata să-mi lingă sandalele pentru porcăria făcută din obligație - s-a prefăcut fulgerător într-un ins ofensat, rănit ; cum așa : nu-i citisem producțiile?

Să admitem : Românul de acum 20 ani, a cărui urzicuță preferată era *Săptămîna MAI* nu a reținut lăturile aruncate în capul lui Goma - erau altele mai consistente, mai mirosistente...

Dar cele azvârlite în obrazul lui Eugène Ionesco de către același Ciachir, în mai multe rînduri?, o dată într-un fel de pamflet pe o coloană întreagă - pe acestea le ține minte? Nu ? Cum așa : se mînie-Dunăre când Norman Manea, Zigu Ornea susțin că Eliade a scris articole antisemite - *ceea ce, întâmplător, e adevărat* - dar se prefăce a nu fi băgat de seamă că, în 1979, un căcăcea, un limbric, un pionier al Securității a scris despre Ionesco măgărisme, rinocerisme, în săptămînalul Securității: că e atît de bețiv, încât nu-și mai dă seama ce face; că e ramolit, iar unul, Goma, îl pune să scrie tot felul de insulte la adresa României - *ceea ce, întâmplător, nu e adevărat* - astea nu-l indignează? Deloc-deloc?

Ce memorie de formatori de opinie au jurnaliștii scriitori de la *Cuvîntul*, de la *Monitorul* de Iași, de la *Curentul* care îl cultivă, îl publică, îl intervievează pe acest Ciachir, notoriu teolog securist, lătrător la comandă sub Eugen Barbu și sub Ceaușescu ?

Cu ce anume îi va fi ținînd el în șah pe Țeposu, pe Buduca (doveditul plagiator în 1997, călcase pe urmele ciachire încă din 1990, transmițînd de la Paris pentru *Convorbiri literare*: “Ionesco? e ramolit; Cioran? nu-l interesează Românii”), de le-a devenit un indispensabil maestru de gândire? Cu-dosarul?

La urma urmei e de înțeles : aceștia - și alții încă - au tot interesul să execute ce le ordonă Pleșu : să uite răul făcut de securiști, pretinzînd că ei, nu-i așa, doar din milă creștinească fac asta - dar cititorii ? A-ha, și printre ei există Ciachiri și Buduci - și nu puțini...

V. C. T U D O R

Tot din Groapa Săptămîinii a răsărit și acest vajnic plăieș, membru al unui important clan securist - un frate de-al său era gorilă-major(ă) la sediul C.C., iar cantitatea de informații din arhivele Securității folosite întru șantaj în de ei, nu poate fi explicată doar prin legăturile de-serviciu (tot familia-la-român-sireaca...). Când Eugen Barbu a fost “cinstit” cu Premiul Herder (pomenim câțiva laureați : Jebeleanu, Zoe Bușulenga, Marino - și Blandiana!), recomandatul seniorului a fost juniorul Tudor. Șederea în Occident nu i-a folosit la nimica, îl știa pe degete, din București (cât e de corupt și de capitalist), s-a întors pe baricade, la ei, pe Rahovei...

Am avut și eu dezonoarea să mă încontrez cu individul (articolul-replică poate fi consultat în volumul **1 al Scrîsurilor**), după nerușinarea intitulată **Minciuna are picioare scurte**, ocupînd o întreagă pagină din *Săptămîna*, 10 ianuarie 1986.

Ce anume era “minciună (cu picioare scurte)”, după opinia caporalului MAI ?

- afirmația jurnaliștilor occidentali, cu precădere francezi că în România se dărâmau case, palate, spitale, biserici, mănăstiri - în vederea edificării Piramidei lui Iepocă-Vodă ;

- afirmația exilaților români (“a trădătorilor de neam Monica Lovinescu, Berindei, Zamfirescu, Goma”) că “sistematizarea” era, în fapt : pură și simplă - și tragică - distrugere ;

- afirmația (defăimătoare !) a ziariștilor occidentali și a exilaților că numitul Gustav Pordea, “deputatul european” din partidul francez de extremă dreaptă Frontul Național era, în fapt, un agent de influență al Bucureștiului, căruia Securitatea (prin Costel Mitran, la Viena) îi plătise scaunul de la Strasbourg cu o jumătate de milion de dolari...

De acord : Românul de acum 12 ani nu mai ține minte ce scria un oarecare găinar de-Rahova, săptămînist, despre Goma.

Dar ce scria același despre Monica Lovinescu? Despre

Eugène Ionesco?

Contemporanii noștri - în fruntea lor : literatorii curați de la *România literară* și de la 22 (catalog editorial al Liiceanului) când pomenesc de V.C. Tudor, atenția și oroarea li se limitează la faptele “directorului de publicație”, ale “șefului de partid”, ale - pardon, scuzați - senatorului. Ba, când vor ei să insulte pe careva, îi aruncă drept în față, cu o demnitate demnă de un Dimnisiianu, acuzațiunea că se exprimă “ca la *România Mare*”, oprindu-și memoria dincoace de decembrie ‘89, astfel respectînd întocmai directivele Securității transmise prin *Dilema* iorgulească: “Porniți la uitare, tovarăși”, “Adoarme-te, Române”, “Uitați, fraților români...” Vor spune unii:

«Nu e destul de odios V.C. Tudor numai cu ce a făcut după ‘89?»

Voi răspunde : nu e vorba de destul, de ne-destul - ci de adevăr.

Iar devărul este, orice-ar crede unii : întreg ; dacă nu e întreg, atunci nu mai e adevăr.

BRUCAN

Culmea-la-român (s-a înțeles : vorbesc de culmea inteligenței) este tovarășul *vostru* Brucan.

Chiar dacă dintre făcătorii de opinie ar lipsi Ciachir, V.C. Tudor - ce importanță: o impozantă nulitate ca astrologul Brucă rămâne Farul, Lumina, Conducătorul, Învățătorul compatrioților noștri de ambe sexe - să le fie de bine !

Acest obraznic, acest nerușinat, acest ghicitor al trecutului (nu totdeauna ; și nu orice fel de trecut), această făptură grohăitoare în loc să fie trimis la plimbare - pe fereastră, fiindcă pe acolo se introdusesse după ce fusese dat afară pe ușă - este, nu doar tolerat, nu doar acceptat la te miri ce dezbateri, care de care mai savanto-buimacă, dar e chiar invitat să-și exprime opinia (așa se zice, pe malul Dâmboviței la râgâială) despre neant, deși nu-i chiar mioritic, el preferînd capra. Te întrebi dacă ai căzut într-un coșmar ori ai nimerit în Căcania (variantă : Căcănia) unde un vițel pune întrebări, un bou rage, iar câteva milioane de vaci își întrerup rumegatul, ca să urmărească, cu gurile căscate, minunata gândire din beton armat a acestui mărunț, înălțat pe vârfuri, activist bolșevic.

Am citit, cu nesfârșită caznă, câteva pagini din producția-i, ca să înțeleg, întâi, “despre ce tratează” - după propria-i expresie, apoi ce găsesc la el iubitorii de subtilă gândire politică. Am dat de extemporalul unui elev de liceu la seral a cărui incultură este egalată doar de “curajul” celui care, deși nu e pregătit pentru

examene, în loc să-și recunoască ignoranța, se năpustește asupra celui din față, împrôșcându-l cu vorbe-vorbe-vorbe - despre ȋniȋca, vorba Ardeleanului.

Acest monument al vidului obraznic este, nu doar hârtia de turnesol a Românelui contemporan, ci însuși modelul său. În Brucan se recunosc mulți dintre compatrioți : nu știu nimica, nu-și recunosc neștiința, - dar ce idei ! și câte ! și cume ! au ei, la orice ceas din zi, din noapte ! O-ho, chiar mai bune și mai frumoase și mai lăptoase decât ale Brucanului - care, fie vorba între noi: își face de răs comunitatea, fiindcă se știe : Ovreii sunt oameni ai Cărții.

Umblă încă zvonul lansat de rabinul Rosen : Silviu Brucan nici n-ar fi evreu adevărat, doar un-fel-de. Știam - n-o știu Românii ce-l ascultă ca pe Ioan Gură de Aur.

Paradoxul : despre Brucan oamenii cunosc aproape tot ce a făcut (rău): a cerut capul lui Maniu, a fost șef-adjunct la *Scînteia*, s-a fătăit prin diplomația securistă (la Washington!), s-a băgat politruc suprem la Televiziune...; s-a amestecat și în evenimentele din decembrie 89, cum altfel - din partea Moscovei, desigur, dar mimînd "echidistanța" (cu Washingtonul, care încă nu se purta). Deci: Românul, chiar atunci când știe parcă n-ar ști nimic, despre nimic. Când îi atragi atenția că se uită în gura acestui prostalău nerușinat mai în extaz decât la fotografia Claudiei Schiffer, întoarce spre tine privirea mirat-îndurerată, transmițîndu-ți :

«Ce ai cu gusturile mele culturale - și filosofice ?»

Chiar așa : ce-oi fi avînd cu gusturile lui (culturale)? Și chiar filosofice?

Liiceanu, la Humanitas, în 1990 (citez după ultima copertă a **Culorii curcubeului**, *volum distrus de cel mai tînăr filosof la români*), după Havel, Sf. Augustin, Noica, Wittgenstein - și înaintea lui Cioran și a lui Ierunca - l-a editat pe Brucan ! - adevărat: **Dispariția puterii**, Biblia GDS, nu este chiar un tratat despre epitropie, vorba lui Paleologu, dar orișicâtuși, o apariție...

*

Paris 12 mai 1998

3. DESCRONOLOGIZATORII

Iertare, nu am găsit termenul care să-i numească pe manipulatorii de istorie răsturnători de cronologie. Celor ce încep istoria umanității cu propria istorie un prieten le-a spus : **autocroniști** - poate va găsi și pentru strîmbătorii cronologiei, deci : ai adevărului, un nume.

Mulți confundă propoziția cu riposta, avantgarda cu arier-garda - cauza cu efectul, primul-în-timp cu următorul. Atâta vreme cât un astfel de ghiveci mental rămâne în stadiul oral, nu rămân nici urme, însă dacă manipulările sunt consemnate negru pe alb...

Când se vorbește despre un dispărut dintre cei vii, oricât de scârbavnică, chiar criminală îi fusese viața, se spune, grăbit: "Despre morți - numai bine..." ; când se compară două tragedii, două masacre, unii spun : «Și noi am fost victime», ceilalți : «A existat un *singur* Holocaust - cel al cărui victime inocente am fost noi" - și gata, dialogul nu mai este posibil.

Publicarea unui volum precum **Cartea neagră a comunismului**, a provocat în Franța un cor de proteste, de reacții extrem de violente din partea unor socialiști, a comuniștilor și a evreilor. Contestatarii au negat amploarea crimelor comuniste (în zeci de milioane...), caracterul programatic al lichidării, deasemeni importanța numerică a evreilor care au făcut parte ("la cel mai înalt nivel") din aparatul politico-polițienesc al statelor comuniste.

Cu acest prilej mi-am amintit de un colocviu-festival organizat de municipalitatea orașului Die (Drôme) în 1996, având ca temă: "La Moldavie"- s-a înțeles, era vorba de Basarabia, devenită "republică moldovenească". Profitând de neinformarea francezilor, invitatul permanent al Festivalului, Antoine Spire, jurnalist la France Culture - după ce 20 ani fusese la organul comunist *L'Humanité* (și unde continuă să lucreze fratele său - ca în familiile clanice și... imparțiale), pe de o parte a furnizat date false privitoare la istoria "Moldovei" și simultan a copleșit standurile cu o altă **Carte neagră** - a persecuțiilor suferite de evrei în timpul celui de al doilea război mondial din partea statelor care luaseră parte la "războiul antisovietic" : Ungaria, Croația, Slovacia - și desigur, România (nu erau scutite nici țările care în momentul 22 iunie 1941 nu mai existau, fiind ocupate de Germani : Cehia și Polonia (fără a se aminti partea orientală, ocupată de ruși), cât despre Țările baltice, acestea erau acuzate în bloc de masacre ale evreilor pe teritoriile lor, fără a spune adevărul : autorul, ca și în cazul Poloniei, fiind ocupantul german.

Această **Carte neagră** a fost alcătuită imediat după al doilea război (1945) de un comitet de evrei sovietici în fruntea lor : Ilia Ehrenburg și Vasili Grossman. Pentru distribuitorii volumului, la Die, nu conta că în peste 50 ani câți trecuseră apăruseră noi documente, ei pe cele "clasice" contau. Când mi-am exprimat mirarea-indignarea față de Antoine Spire (pe care-l cunoșteam de decenii și cu care avusesem conflicte publice la colocvii, conferințe, emisiuni de radio), el mi-a răspuns, râzând, bătându-mă pe umăr :

«Il faut choquer l'opinion, mon cher !» și a arătat cum : cu o directă de dreapta...

Cunoșteam metoda comunistă : când n-ai argumente, folosești pumnul.

În cele trei zile am stat de vorbă cu organizatorii, cu autorii hărților, a cronologiilor (despre “La Moldavie”)... Cu toții foarte amabili, acceptau, în principiu, că au putut greși, dar... Ce importanță mai avea, acum, faptul că informația cutare este inexactă?, sau că două evenimente au fost intervertite?

Ce importanță ? Una esențială : adevărul era falsificat !

Cu informațiile false - eram, din păcate, obișnuit să mă confrunt: le corectam, iar auditorii, politicoși, acceptau că și eu aș putea avea dreptate... Aici era vorba, în rezumat: “istoricii” vorbeau de “Moldova sovietică”, fără nici o referire la statul Moldova din care fusese zmulă partea răsăriteană, botezată abuziv : Bessarabia ; în 1812 “imperiul țarist cucerise Bessarabia de la turci” - un teritoriu ce aparținea “de drept” slavilor, fiindcă, nu-i așa, “limba moldovenească este o limbă slavă”...; Unirea de la 1918 era, sub condeii istoricilor moscoviți : “răpire”; alipirea la Patria Mamă, România, în 1918 : “cădere sub jugul moșierilor regaliști români...”, etc etc...

Cea mai mare dificultate : “operațiunea” de restabilirea a cronologiei ; Francezii ridicau din umeri, în sensul că nu contează acest “detaliu” - după atâta amar de timp ; opinie împărtășită și de Gabriela Adameșteanu : și ea era de părere că *asta* nu avea însemnătate - importanță capitală avînd acum alegerile din România (eram în octombrie ‘96) ! Apoi cum ea e olteancă, nu are a se amesteca în treburile interne ale rușilor (Ucrainenii încă nu erau la modă...)

Autorii **Cărții negre** din 1945, vorbind pe larg despre masacrarea evreilor din teritoriul Basarabiei, al Bucovinei de Nord “invadate de armata monarhistă română după 22 iunie 1941”, se păzeau ca de foc de a produce date și a pomeni interludiul sângeros dintre 28 iunie 1940, când acele teritorii fuseseră invadate de armata sovietică și 22 iunie 1941, când armata română le liberase. După ei, motivul actelor de barbarie ale Românilor : antisemitismul constitutiv și anticomunismul visceral.

De câte ori am avut prilejul am afirmat că, dacă România dorește să intre în rândul națiunilor civilizate, europene, este imperativ necesar să recunoască (pe lângă persecutarea etniei germane, după 23 august 44; pe lângă abandonarea, persecutarea, trădarea, *vinderea* Românilor refugiați din Bucovina de Nord și din Basarabia, începînd din iunie 1940) - tentativele de lichidare a

două comunități etnice : Țigani și Evreii, în timpul războiului în Est.

Din nefericire, nici dialogul româno-român nu este posibil : ai noștri invocă, pe lângă argumente cronologice (adevărate), altele ca : “dreptul solului”, “nerecunoștința evreilor”, “exagerarea numărului victimelor”, “aroganța lor, ca auxiliari ai ocupantului rus”, etc, inacceptabile, nerezonabile, deși nu într-un totu false.

Nu-mi imaginez că voi stabili eu adevărul-adevărat, însă voi încerca să rezum conflictul de după revoluția bolșevică :

- în 1917 România se afla într-o situație militară, economică, psihologică dramatică - înghesuită, încolțită în refugiul din Moldova ; Evreii, în majoritatea lor, erau cu inima alături de Revoluția Bolșevică, căreia i-au furnizat un imens număr de agitatori politici, de “cadre superioare” politice, polițienești, militare (vorbesc de cei nativi din România și din Basarabia);

- în 1918, când Basarabia s-a declarat autonomă, independentă - apoi s-au alipit la Patria Mamă - Evreii din România, din Basarabia, din Rusia sovietizată au intrat în conflict acut cu statul român, cu Basarabienii nenevrei din Sfatul Țării, în fine cu “ideea națională” opusă celei a internaționalismului pronat de comuniști - dintre care foarte mulți evrei ;

- după 29 decembrie 1919, când Parlamentul român consfințește unirea Transilvaniei, a Bucovinei și a Basarabiei, Evreii din România ca și cei din Rusia sovietică sunt în dezacord violent cu acest act și, uitându-și internaționalismul comunist, pledează pentru o Basarabie făcând parte din... națiunea rusă;

- constituirea PCR în 1921 : a fost, în fapt, oficializarea ofensivei rusești împotriva României Mari - în cadrul acestei campanii (și) militare, Evreii de pe ambele maluri ale Nistrului au jucat un rol considerabil - și nefast.

Din 1938, guvernele românești iau măsuri discriminatorii împotriva evreilor, iar de la venirea la putere a Statului Legionar (14 septembrie 1940), antisemite.

Vor, nu vor Ilia Ehrenburg și Vasili Grossman :

- **data de 28 iunie 1940** (când URSS ocupă Basarabia și Bucovina de Nord) *a fost anterioară datei instaurării statului național-legionar (am mai spus, dar repet : în 14 septembrie același an)*, când au început persecuțiile caracterizate împotriva evreilor din România) ;

- cu voia lor, *anterioară și datei de 22 iunie 1941* (izbucnirea războiului în Est), când foarte mulți evrei din Basarabia și din Bucovina de Nord, au fost arestați, încarcerați, deportați - asasinați.

Am făcut această elementară precizare (reșezarea cronologică a evenimentelor), pentru că Ehrenburg și Grossman pretind că “severitatea” (?) cu care i-au tratat sovieticii pe “călăii din

Jandarmerie și din Siguranță”, în Basarabia, nu a fost decât o pedeapsă “de avertisment” - ca urmare a crimelor comise de aceștia “după invadarea teritoriului sovietic”!

Adevărat : *persecuțiile sistematice împotriva evreilor încep după data de 14 septembrie 1940* (venirea la putere a legionarilor și a lui Antonescu), culminând cu rebeliunea legionară care a provocat moartea și a unor evrei - însă **violente, sistematice împotriva întregii comunități, au fost semnalate abia după 22 iunie 1941**, atunci când, liberate fiind Basarabia și Bucovina de Nord *au fost constatate atrocitățile comise de bolșevici în teritoriile ocupate, între 28 iunie 1940 și 22 iunie 1941*.

Să vorbim despre câteva din faptele unor evrei **începând de la 28 iunie 1940**:

La **Chișinău** : din chiar ziua de 28 iunie 1940 : Etea (Petia?) Beiner, doctorul Derevici, avocatul Steinberg - locuitori ai orașului - au fost primii care și-au manifestat pe străzi bucuria de a fi fost eliberați de români, agitând listele negre (alcătuite de cine știe când) ;

- tot ei s-au aflat atât în fruntea bandelor care i-au atacat pe refugiații ce încercau să iasă din oraș, pentru a se îndrepta spre Prut - o coloană alcătuită din funcționari și din teologi ;

- la îndemnul și exemplul celor trei, “populația pașnică indignată” - alcătuită din evrei - avea deja pregătite : pietre, băte, vase cu uncrop, oale de noapte, pline : refugiații au fost bătuți cu pietre, opăriți, ciomăgiți, dezbrăcați, scuipați, stropiți cu fecale (pe teologii căzuți la pământ, femeile doar mimau sau chiar urinau cu adevărat) - apoi târâți și închiși în clădirile Facultății de teologie, unde sovieticii amenajaseră fulgerător una dintre închisori, “specia-lizată” în, mai cu seamă, *ostași răpiți în timpul retragerii* ;

- aceiași (Beiner, Derevici, Steinberg) s-au aflat în fruntea haitelor de enkavediști care, în următoarele zile au operat mii de arestări - după listele lor negre.

La **Tighina** : în 28 iunie 1940 avocatul Glinsberg a împușcat, demonstrativ, în stradă, doi funcționari ai prefecturii ;

- același, împreună cu alți evrei l-au prins pe preotul Motescu, i-au tăiat limba și urechile, în plină stradă, l-au dus în altarul bisericii și i-au dat foc - în foc a sfârșit și preotul și biserica ;

La **Soroca** : avocații Fluchser și Picraevski (și ei autori de liste negre) au împușcat în stradă, la 28 iunie 1940, mai mulți funcționari superiori, avocați, ofițeri români ;

La **Cetatea Albă** : autorii de liste-negre Burman și Zuckermann i-au împușcat în stradă pe Eusebie Popovici și pe Nicador Maleski, preoți ;

La **Orhei** și în satele învecinate : **Popăuți, Olișcani, Isacova** bande de evrei cu steaguri roșii au ucis preoți, strigând :

«Vrem Moldova până la Seret !»

(N-o fi momentul, dar nu mă pot stăpâni : de ce nu strigau - că tot împuşcau ei popi ortodocşi : «Vrem Moldova până la... Atlantic !», deşi nici «până la Pacific» n-ar fi stricat).

La **Cernăuţi** - încă din 27 iunie 1940 (ce precocitate !) evreii au alcătuit un “comitet popular” condus de Sallo Brunn, care s-au autonumit primar ; împreună cu Glaubach (proaspătul adjunct) au pornit în fruntea bandelor de evrei căutători mai cu seamă de preoţi, de studenţi la Teologie, de profesori, de înalţi funcţionari - ca să-i ucidă (ceea ce au şi făcut).

În iulie 1941, după liberarea Chişinăului, în curtea consulatului italian - unde NKVD-ul îşi stabilise sediul - au fost dezgropate 80 cadavre, în majoritate neidentificate, într-atât fuseseră mutilate (membre, capete tăiate), batjocorite (organe sexuale în gură), arse în timpul “anchetei” la flacăra, cu acizi. După resturile de îmbrăcăminte, s-a dedus că martirizaţii fuseseră preoţi, elevi, ceferişti (după chipie);

Tot atunci s-a constatat că în subsolurile Palatului Mitropolitan fuseseră amenajate celule individuale în care erau anchetaţi “indivizii cei mai periculoşi”;

Pentru a nu lungi pomelnicul macabru, câteva cifre :

- La data de 7 septembrie 1941, la Chişinău au avut loc funeraliile naţionale ale celor 450 persoane găsite în gropile din curţile consulatului italian, Palatului Mitropolitan, Facultăţii de Teologie - multe rămase neidentificate din pricina mutilărilor.

În doar un an de ocupaţie bolşevică (iunie 1940 - iunie 1941), s-au înregistrat, în afară de cei cca 300.000 refugiaţi în ce mai rămăsese din România - în jur de 30.000 arestaţi (apoi : împuşcaţi pe loc, deportaţi, morţi în detenţie, dispăruţi) ;

În Basarabia, pe lângă secerişul roşu al oamenilor - re-repet: doar într-un singur an 1940-1941 - au fost dinamitate, incendiate de autorităţile sovietice : 42 biserici, 28 şcoli, 32 localuri ale unor instituţii publice, 79 ale autorităţilor.

La aceste crime împotriva românilor din Basarabia şi Bucovina de Nord au participat cu zel (şi, să recunoască : cumplit de eficace) foarte mulţi evrei, unii numiţi de noua autoritate ca directori de şcoli, de instituţii, de colhozuri, sovhozuri, etc., cei mai mulţi voluntari, lucrând în aparatul politico-represiv: partid, sindicat, miliţie, NKVD.

Iar pentru că aşa este istoria făcută : după retragerea sovieticilor din Basarabia şi din Bucovina de Nord, din iulie 1941, criminali ca Beiner, Derevici, Steinberg, Fluchaser, Picrasevski, Glinsberg, Burman, Zuckermann, Brunn, Glaubach - şi alţii şi alţii (chiar şi marii ruşi care voiau «Moldova până la

Seret !!») au șters-o în furgoanele Armatei Roșii, nu au rămas pe loc, să dea, ei, seama de faptele rele - iar oalele sparte le-au plătit coreligionarii lor, nevinovați - ba unii (negustori, bancheri, sioniști), victime ale bolșevicilor...

Dar chiar dacă cei ce scriu istoria după cum le place ar scrie-o fără a manipula cronologia - ce-ar fi ? Ar fi pedepsiți și marii-vinovați, criminalii dintre evrei, aflați de ani buni la adăpost în Lumea Capitalistă: în Israel, în Franța, în USA ?

Din păcate, nu. Ceea ce nu înseamnă că cei care pot da glas indignării - să tacă. Vorba mea :

«Dacă tac, mă doare și mai tare».

Nota din aprilie 2006: Dan Petrescu, editor al volumului **Scrîsuri**, Nemira 1999, deplora într-un articol faptul că nu indicasem bibliografia referitoare la faptele rele ale unor evrei după 28 iunie 1940 în Basarabia și în Bucovina de Nord.

Când am citit reproșurile m-am mirat: cum adică, cititorii textelor mele nu citiseră, între 1990 și 1998 nici o carte din multele apărute despre această problemă?

A trebuit să accept: nu, nu citiseră nimic. Drept care, în **Săptămâna Roșie**, din 2003 am dat o Bibliografie impozantă - dar, vai, tot incompletă.

*

Paris 15 mai 1998

4. C A P I T U L A R Z I I

Și cei mai lucizi, mai sobri consemnatori de istorie față cu câte un eveniment... se opresc, trag aer în piept, se lasă pe spătarul scaunului :

«Și dacă...?»

Nimic mai firesc, mai omenesc : să vrei altfel, să corectezi aceasta, să propui mai-bunul - prin : *și dacă...*?

Nu sânt istoric, nici lucid, nici sobru (de obiectiv, să nu mai vorbim), deci îmi iau voie de la mine însumi să lucrez trecutul cu viitorescul *dacă*. Firește nu folosesc această cheie decât pentru a descuria porțița probabilului favorabil mie și comunității mele, în nici un caz contrariul.

Înarmat cu *dacă*, atac hotărât un eveniment care, pe lângă faptul că a schimbat viața (în rău, firește), a mai bine de o cincime din populația de atunci a României, a atras atenția asupra unei carențe constitutive a Românilui:

Momentul 26 iunie 1940.

N-au decât să argumenteze-demonstreze demonstrator-argumentatorii :

- nu puteam rezista colosul rusesc, disproporția militară fiind coplesitoare ;

- nu mai beneficiam de protecție internațională : garantele noastre erau, fie învinse și ocupate de Germania, ca Franța, fie în derută militară și psihologică (Marea Britanie) ;

- singurul aliat : Germania, era totodată aliatul dușmanului nostru de moarte: Rusia-URSS.

Concluzie : nu aveam altă cale decât supunerea, acceptarea grelelor condiții rusești - pentru a evita un “adevărat” dezastru ...

M-am mai rostit despre această *Cedare* (care nu a fost doar teritorială și doar a Basarabiei și a Bucovinei de Nord), într-un text inclus în **Jurnal pe sărite**.

Nimeni nu neagă adevărul argumentelor în favoarea cedării. Însă istoria nu este matematică, iar **adevărurile** ei nu sunt totdeauna și adevărul, fiindcă mai există un supraadevăr : *demnitatea unei comunități*.

Este adevărat : nu eram nici măcar corect pregătiți din punct de vedere militar (cum a explicat, în Consiliul de Coroană, generalul Țenescu). Dar dacă acesta era un adevăr, pot pune o întrebare adevărată : *De ce ? De ce* armata română era ne-dotată, ne-preparată - doar ultimul dintre români știa la ce ne puteam aștepta de la vecinul oriental, încă din 1917, de la cel occidental din 1919, iar “semnele” nu lipsiseră în cele două decenii de pace? *De ce* armata țării nu era corect pregătită și dotată ?

Răspuns : *din pricina nepăsării guvernanților succesivi și a hoțiilor administratorilor bugetului armatei ;*

Tragic de adevărat : Franța și Anglia nu mai erau în măsură să ne garanteze hotarele (las’ că le garantaseră pe ale Cehoslovaciei, în ‘38!), însă marii strategii români ce făcuseră : nu introduseseră în calcul și această ipoteză de lucru ? Nu le trecuse prin cap că Stalin va încerca să tragă maximum de foloase cu minim efort ? Dar trebuiau să fie în alertă măcar de la 1 septembrie 1939, când izbucnise războiul - cu ce se ocupau cârmacii de atunci : își făceau cruci, rugându-se :

«Du-l, Doamne, la Ploiești !» ?

În fine : nu știau guvernanții noștri de pactul Stalin-Hitler din 23 august 1939? Să admitem că nu cunoșteau amănuntele prevederilor - dar liniile mari? Era așa de greu de înțeles că atunci când doi ticăloși fac-pace, o fac pe spinarea celor din jur sau aflați între ei?

Constatînd analfabetismul actualilor conducători ai nefericitei României, amestecat cu o funciară necinste, cu o naturală înclinare spre compromisul imediat și găinăresc, înțelegem blestemul de a fi români conduși, nu, Doamne-fereste, de unguri ori de bulgari ori de ovrei, nu!, ci de guvernanți d-ai noștri, daco-romani, capabil să-ți dea ție, frate, cu bâta-n cap (ori cu-un

pietroi), să-ți fure batista (dac-o ai și pe aceea, vorba lui Vitner - apoi să răză ca un tâmpit !, ca un miner din 13-15 iunie 1990) - altfel neînstare să păzească o găscă !

Normal - se mai spune : la mintea românului (?) - ar fi fost ca în acel 26 iunie 1940, față cu ultimatumul sovietic, majoritatea (dacă nu totalitatea) celor din Consiliul de Coroană să se fi declarat pentru respingerea diktatului și pentru rezistență.

Da de unde ! Din cei 26 prezenți doar 6 : Iorga, Ciobanu, Iamandi, Dragomir, Traian Pop, Urdăreanu au fost pentru păstrarea demnității ! Ne-românul, neamțul Hohenzollern, a fost silit să se încline “majorității” capitularde! Catastrofalul Carol al II-lea, cel care ne adusese numai belele, se declarase pentru rezistență, în timp ce Românii noștri din moși-strămoși : Argetoianu, Mironescu, Angelescu, Gigurtu, Benteoiu, Tătăreanu, Giurescu, Ralea, Petre Andrei... - și generalul Florea Țenescu - pentru cedare.

Că tot nu mai este nimic de făcut, să lucrăm cu *dacă* :

Dacă în Consiliul acela n-ar fi fost majoritari lichelele, oamenii fără coloană vertebrală, indivizii imorali și fricoșii ca Giurescu, Ralea, Tătăreanu, Argetoianu și s-ar fi optat pentru rezistență - ce s-ar fi întâmplat ?

a. Rusia ne-ar fi zdrobit în trei zile, nu s-ar fi mulțumit doar cu Basarabia și Bucovina de Nord, ci și cu... «Moldova până la Seret !», cum cereau prietenii noștri de veacuri, Evreii din Popăuți, ba ne-ar fi înghițit întreaga țară ;

S a u :

b. Rusia ar fi pătruns în Basarabia, chiar și până la Siret - dar, în fața Românilor care rezistau invaziei..., s-ar fi oprit ; s-ar fi retras - *dacă*...

Pe ce mă rezem în acest *dacă* ?

Pe un argument la îndemâna oricui : **petrolul**. Pe un argument ne-folositor de cei care aveau în grijă integritatea (și bună-starea) României: oamenii politici ; cei care ar fi trebuit, nu doar să guverneze, dar așa, măcar din când în când, să gândească normal. Să fi fost un efort peste puterile lor de giurești, argetoieni, gigurți, tătarești - și țenești ?

În acel prim semestru al anului 1940, oricât de importante fuseseră victoriile nemțești, se știa : spațiul vital căutat nu era de găsit în vest, nici în nord - ci în Est ; conflictul cu URSS era ineluctabil. Or în campania de Est, mașina de război germană avea nevoie de **petrol** - iar în acel moment (și până a ajunge la Caspica) cele mai însemnate rezerve de se aflau în România, în arcul carpatin dintre cei doi B : **Bacău-Băicoi**.

Despre aceste zăcăminte de petrol vor fi aflat și tătareștii ;

despre planul britanic (pus la punct, gata de funcționare) de a sabota puțurile în caz de conflict defavorabil, vor fi știut chiar și țeneștii.

Întrebare : *de ce, față cu ultimatumul sovietic din 26 iunie 1940, România nu a avertizat Germania : în caz de invazie sovietică, petrolul românesc nu va fi utilizabil ?* - se știa : un puț betonat avea nevoie de câteva luni bune până să fie repus în funcție.

Aceasta a fost o întrebare. La ea Românul tembelicolor :

«Nu m-am gândit...» - nu s-a gândit nici la incompatibilitatea negânditorului cu funcția de guvernant.

Azi-mâine, o să-i auzim pe alde Severin, Petre Roman, Zoe Petre, Babiuc, Ciaușu, Pleșu, Constantinescu, G. Andreescu - și întreaga echipă de gânditori-cu-brățele-și-cu-picioarele de la revista 22 explicînd, în legătură cu Tratatul cu Ucraina :

«Nu ne-am gândit...»: dacă se așterneau pe gândit, i-ar fi durut capul - și le-ar fi căzut.

Măcar de s-ar fi gândit - dacă nu la milioanele de români abandonați Rusului (fie el și ucrainean) - tot la... **petrol**, cel din platforma continentală a Mării Negre și din jurul Insulei Șerpilor.

Dar cum să le ceri imposibilul ? Auzi ! Să mai și gândească!

Nu-i destul că asudă, conducînd trebile României eterne ?

*

Paris 16 mai 1998

5. Complexul peșterii

Nu este vorba de peșterea lui Platon, ci de una carpatină, folosită ca adăpost de indivizi, de familii, de clanuri - de comunități. Cu timpul oamenii au ieșit din caverne, și-au scobit bordeie, și-au ridicat case, chiar case-peste-case - însă au rămas tot cu mentalitate de peșteră.

Care se rezumă astfel : individul care pleacă din comunitate - e bun plecat : chiar de se mai întoarce, considerat... trădător, “înstrăinat”, nu mai găsește loc în peștera natală.

Cronologic, primii “fugari” fuseseră cei care, de teama de a nu fi arestați de comuniști, plecaseră de-a acasă, din sat, din oraș, ascunzîndu-se în păduri, în munți. Nu puțini dintre ei își făcuseră ascunzători chiar în casa părintească, în șură, în pivniță, în grădină - aceia erau “îngropații” ; în fine, cei care zidăreau, “furînd” din câte o odaie un spațiu-fâșie rar mai lat de un metru, ori prefăceau o debara, un unghi mai greu observabil, în ascunzătoare - aceia erau “înzidiții”. În mare, și ascunșilor li se spunea : *fugari*.

După ce partizanii au fost lichidați - în anii 60 - *fugari* li s-a

mai spus celor care, într-adevăr, *părăsiseră* România, trecînd frontiera, pentru a ajunge în Occident. La aceștia exista o legătură între numire și numit. Însă și celor care, profitînd de o călătorie în Occident..., *rămăseseră* acolo, tot “fugiți” li se spunea. Astfel vorbeau, nu doar securiștii, ci și anticomuniștii.

De pildă pictorul Sorin Dumitrescu publica în 1990, în primul număr din revista **Memoria**, amintiri despre sculptorul George Apostu, vizitat, “înainte de revoluție” la atelierul lui de la Paris. Apostu i-ar fi spus :

«Bre, nea Sorine, eu nu-s fugit ca ăștia, eu sînt un om necăjit...».

Dacă este adevărat ce spune pictorul, asta vine așa : sculptorul, temîndu-se de eticheta : “fugit” pusă de securiști și de asimilați, nu o... refuză (eventual explicînd motivul), ci... o pasează, pe șest, altuia (care nu bagă de seamă). Pentru sine, revendică statutul de... om-necăjit (de parcă ar fi fost singurul necăjit, dintre “fugiți” - dar, cum noi sîntem băieți citiți, și l-am lecturat, cum se spune acum, chiar și pe Camil Petrescu din piesa și romanul realist-socialist-troglodist cu Bălcescu, acolo erau “țărani obidiți”...).

O fi poetic-spus, dar egoist ; și fals. Eventuala deficiență (poetică) de exprimare nu trebuie pusă pe seama faptului că - nu întîmplător ! - materialul sculptorului Apostu (ca și cel al pictorului Dumitrescu) *nu* este cuvîntul.

Deși scriitor, însă nestăpînind limba română, Nicolae Breban folosește termenul : “fugiți” pentru a-i desemna, nu doar pe acei români care, dintr-un motiv sau altul, nu se mai întorseră în România, dintr-o călătorie ; pe emigranții germani și evrei - dar chiar și pe aceia care, după evenimentele din România din decembrie 1989, plecaseră din țară, să-și caute norocul aiurea. Nu este deloc ciudat - la Breban : mai întîi, pentru că el, deși nepot de popă unit, este, structural, un... aparatcîk, intrarea lui în C.C. nefiînd nici întîmplare, nici dorință de cățărare pe scara-socială comunistă (era și aceea, dar nu dominantă). Ci pentru că acolo îi era locul - iar limbajul folosit îl trădează (să-i fie citite interviurile din ultima vreme !). În al doilea rînd, lui Breban nu-i plăcea deloc atunci cînd era numit “navetistul de serviciu”, acela carele, înainte de 89, călătorea în triumphi între București, München, Paris, cum numai Pintilie, Cernescu, Sorescu (și Blandiana - tot pe-atunci) călătoreau. Deci, el refuza eticheta - adevărată - de *navetist*, întorcînd “insulta”, zicîndu-le “fugari, fugiți” tuturor exilaților - cu excepția soției sale.

Unii, printre care și eu, îi mai spuneau lui Breban: curluntrist: venea la Paris, scria o carte-cinci, se întorcea

frumușel la București, unde povestea buducilor și groșanilor “exilul” său, după care mai publica o carte, la București, mai lua un premiu (la București), era sărbătorit oficial - la București.... Așadar, termenul: “navetist” îi venea ca o mănășă : în primăvara anului 1977, după ce l-am invitat să se alăture mișcării pentru drepturile omului și de solidaritate cu Charta 77, el a motivat că are de scos o carte. După aceea am aflat cum anume a publicat, atunci, **Bunavestire**: i-a anunțat pe prietenii și tovarășii săi Burtică și Pleșiță (*atunci ministru al Securității*) că, dacă nu i se editează romanul și nu i se dă pașaport permanent, el... face ca Goma - ba chiar și mai și!

Face ca Goma - ba chiar și mai și... De fiecare dată când, câte un scriitor fost-și-actual (în prezentul-acțiunii) comunist : Eugen Barbu, Deșliu, Geo Dumitrescu, Jebeleanu - și Breban - aveau câte “o problemă” (care, altfel, n-ar fi putut căpăta rezolvare), îi amenința pe tovarășii lor de mai-sus că, dacă nu i se dă satisfacție, ei fac ca Goma - ba chiar mai mult decât atâta...

Desigur, numai pentru că..., până la urmă li se rezolvase acea problemă, nu-și puseseră amenințarea în aplicare... Iată, Breban : el își zicea “exilat”, familia i se afla la München, nevasta la Paris (ne-fugită !), iar el continua să existe ca scriitor în Republica Socialistă România a lui Ceaușescu : i se publicau cărțile, era inclus în antologii, în manuale, în dicționare - nici vorbă să fie scos din biblioteci și din... memorie, ca *toți scriitorii*, nu doar “fugiți” aceia, ci și emigrați în Germania Federală, în Israel...

Bietul Apostu, Dumnezeu să-l ierte : la alde Breban se va fi gândit, cu omenească gelozie, atunci când îi spusese lui Sorin Dumitrescu (dacă-i va fi spus...) că el nu-i fugit ca ăștia (corect : **nu voia** să fie considerat, la București, ca ăștia), pentru că “ăștia”, printre care, vai, și el, nu mai puteau să se întoarcă în țara lor, când aveau chef - ca Pintilie, ca Cernescu, ca Giurchescu - ca Breban.

Rezultă că nu doar activiștii, ci și anume persoane cultivate gândesc peștericol - iar Breban, el însuși un ieșit-din-cavernă, continuă să-i trateze pe cei care nu aveau, ca el, voie de la primărie, să se întoarcă (“din exil” ! - deci: să facă naveta, nu ?) - de “fugari”...

Complexul peșterii este propriu acelor daco-romi convinși că buni-români sunt doar ei, cei care n-au ieșit din sat, din târg - din groapă, din grotă, din stână, din țărișoară ; ei, care “au rămas pe baricade” (să fie întrebați : în ce poziție, rămânerea aceea : în genunchi ?, pe burtă, cu capul acoperit?, pe spate, gata să plătească astfel dreptul de a nu fi lichidat ?) ; să lupte, ei, împo-

triva comunismului “la fața locului” (cam ca Alexandru George, vânjosul combatant antibolșevic - dar care nu se deconspira - «Ce, eram tâmpit ?»). Dacă ai avea curiozitatea sadică să cercetezi la fața locului, ai afla că luptătorul nu luptase împotriva niciunui activist, niciunui securist (ce, era să se ia la bătaie cu unchiul, cu vărul, cu fratele, cu sora ?), dar, dacă acum este moda revoluției, a revoluționarilor, a rezistenței (prin orice, chiar prin agri-... cultură), de ce nu ?

Așadar, trebuie să înțelegem : peștera aceea este locul în care nu (mai) pătrunde nici un înstrăinat, nici o veste din străinătate. Noi sântem de-aici, noi sântem cei mai bravi, cei mai dați dracului, născuți gata-făcuți (și, în același preț, ortodocși !, ca Nae !) - să nu ne vină “alții”, din “altă parte” să ne-nvețe pe noi ce să facem - dar mai ales... *ce să fi făcut...*

După apariția primelor 3 volume din **Jurnal**, anul trecut, un istoric literar din Oradea, colaborator asiduu - și credincios, cum numai un ardelean poate fi - al Fundației Buzurale Cândia, indignat de “înjurăturile” mele în direcția Buzura, Blandiana, îmi recomanda, în *Familia*, următorul remediu :

“...să se întoarcă în țară, să lucreze împreună cu noi, să aibă succese cu noi, *să greșească cu noi...*” - (subl. mea, P. G.).

Nu i-am răspuns - ce să-i fi spus : că el cu Buzura-al lui n-au decât să greșească sănătoși ! : o va face, sânt convins, foarte bine ! Eu plecasem din peșteră - și cu sufletul, după ce trupul îmi fusese alungat din țara și a mea, tocmai, ca să nu greșesc “împreună” cu creaturi ca Simuț și ca Buzura (de Blandiana ce să mai vorbesc !).

Atunci când voi dori să mă întorc în România, să fie sigur : n-am să cer bilet de voie nici lui, nici Buzurăi-Dodă, nici lui Petre Roman, nici lui Constantinescu, nici Zoepetrei - nici chiar tovarășei *lor*, Carmen Firan.

Și nici lui Mircea Dinescu :

În primele zile ale lui ianuarie 1990, când bunul său prieten Dorin Tudoran se întorsese din România, după ce se epuizaseră salutarile și întrebările de circumstanță («Ce mai face soția, ce mai face copilul ?»), Poetul și Tancheta a(u) trecut direct la chestiune :

«Și, altfel, Dorine, când te-ntorci tu la tine, la Washington ?»

Această întrebare nu a fost - în mod excepțional - pusă în glumă de legendarul glumeț din Slobozia.

Iar această întrebare-interpelare este una peștericolă.

*

Paris 17 mai 1998

6. Agenți literari

Neîndoielnic : o literatură scrisă într-o limbă cvasiconfidențială ca cea română va întâlni dificultăți considerabile în promovarea ei în țări occidentale, tradusă în limbi de largă circulație. Pentru a înfrânge handicapul este nevoie, fie de o **politică de promovare** - asta presupune guvern luminat, ambiții luminătoare (și cu fonduri pe măsură) - fie de câțiva "agenți literari" activi, inteligenți - și, în cazul în care sunt ei înșiși scriitori, neapărat altruiști.

România nu a avut o asemenea politică, inițiativele de traducere și publicare în edituri prestigioase au depins exclusiv de rangul politic al cutărui scriitor (Beniuc, Stancu, Popovici, Ivasiuc): aceștia practicauc trocul cu țările frățești : «Mă publici în bulgară, te public în română», ori, ca Stancu, cheltuind sume importante în devize, pentru a convinge un Albin Michel să-i editeze o traducere făcută la București (ba chiar la Uniunea Scriitorilor - așa s-au confecționat "sandalele de aur" ale Desculțului). Începînd din anii 70, câteva individualități (feroce... individualiste), străbătînd lumea în lung și-n lat - Marin Sorescu, Ana Blandiana - pe unde au trecut, și-au promovat propria persoană și propriile volume, nici din greșeală vreo carte a unui contemporan.

Îmi amintesc cu neplăcere, întîlnirea din octombrie 1990 cu Hubert Nissen, directorul proprietar al editurii Actes Sud din Arles: eram în curs de a-i lăuda calitatea unor cărți românești ce ar fi meritat traduse și ajunsesem la Gabriela Adameșteanu ; când pledam mai cu foc, s-a apropiat prelins Ana Blandiana cu umbrela-i, Rusan. A auzit ce se vorbește, a înțeles că eram în toiul unei pledoarii... Ei bine, ce a făcut Ana Blandiana?: s-a băgat (îndelicat), a prins a se alinta sonor, a se pisici, a mieuna, astfel ca Nissen și cei din jur să întoarcă privirea - ca să vadă ce se întîmplă - și, imediat ce atenția a fost distrusă, spartă - Arpagica s-a propus, editorial, pe sine ; și numai pe sine !

Sorescu avea altă metodă : el nu se introducea sonor, mătîit, răzgâiat, făcînd zâmbre și dînd din pleoape ca poeta de la curtea lui Gogu Rădulescu; el vorbea atît de în șoaptă, încât risca să nu-i fie auzite primele cuvinte: cel din față devenea atent, își apleca urechea la gura lui Marin cel Sorete. Tactică infailibilă : fiecărui îi povestea cît de persecutat este el în România : nu i se publică volumele, nu i se distribuie, nu a primit cutare premiu, este amenințat cu expulzarea din manualele școlare, nu i-au mai dat pașaport de cinci ani... Occidentalul, politicoș, nu îndrăznea

să-i atragă atenția că îl întâlnise pe același Merin Persecutete acum două săptămâni la Anvers, în urmă cu două luni la Londra, iar anul trecut la Tokyo (unde se afla și Blandiana)...

Inutil să spun că acești doi buni poeți se considerau și unicii de expresie română - din acest motiv nu se cunoaște un singur autor de versuri recomandat, în Occident, de ei (repet : recomandat în vederea traducerii, nu și în a editării).

Dealtfel, aceasta este trăsătura națională a scriitorilor români călători : de a se promova numai pe ei înșiși, de a vorbi numai de propria-le producție.

Din generația mea un singur scriitor român și-a trădat determinarea : Țepeneag. Motivul ? Era tânăr la sfârșitul anilor 60, a rămas tânăr până azi (în ciuda îmbătrânirii, cum spune Dimov). Călătorind în Franța printre primii după “deschiderea” din 1965, beneficiind de umărul unui Miron Radu Paraschivescu, aflat atunci în cea mai bună fază a sa, Țepeneag a făcut ceea ce a făcut pentru ai săi și pentru literatură, nu din... generozitate (nu e generos din fire), ci pentru că... așa era normal să facă : să se agite, să recomande, să “împingă” producțiile - întâi ale prietenilor, apoi ale colegilor...

Mă întreb ce brânză ar fi făcut dacă i s-ar fi încredințat - oficial, cu mijloace în consecință - soarta literaturii române peste hotare. Nu cred că ar fi făcut mai multe și mai bune. Poate că mă înșel, însă îl judec după fapte, iar faptele lui sunt prozatorii și cărțile lor - pentru care Țepeneag a dat din mâini și din picioare și din gură și din coate - în ordine cronologică : pentru mine (am mai spus, am s-o mai spun), pentru Sorin Titel, pentru Virgil Tănase.

Dar electronul liber care a fost (bine-ar fi să mai fie) cel mai rotund se exprima printr-un periodic. Pe atunci (la începutul anilor 70) cunoștea foarte bine acest adevăr : polarizatoare, stimulentă este o revistă (eh, și o editură...), nu o... uniune de creație cum a vrut, dimpreună cu Breban, în vara lui '89 ; nici măcar un cenaclu (a existat și așa ceva). A scos acea revistă : *Cahiers de l'Est* și a făcut-o bine, chiar de au existat și nemulțumiri (prima serie a funcționat cu bani de la Comitetul Național Român, încredințați Sandei Stolojan, Monicăi Lovinescu și lui Virgil Ierunca, pentru a promova, în occident literatura română - și nu “cea din Est”). Dacă editorial a putut “împinge” proza prozatorilor, prin revistă a propus poezia poezilor, cu precădere onirici (Dimov, Mazilescu, Turcea sunt buni poeți, fiindcă sunt poeți?; sau pentru că sunt onirici ?).

De atunci au trecut treizeci de ani, nimeni altul nu a mai făcut pentru literatura română în străinătate cât a făcut Țepeneag.

De aceea, după 89, va fi fost el atât de pornit împotriva lui Paleologu și a lui Virgil Tănase : primul a fost numit de Iliescu ambasador, al doilea, tot de Iliescu, pus șef al Centrului Cultural de la Paris - și nu Țepeneag, care... În asta s-a înșelat, și-a umbrît faptele lui cele bune, dînd de înțeles că făcuse ce făcuse, doar pentru a fi răsplătit. Ei bine, oricât de greu îi va fi venit, văzînd că persoane inactive (ca să nu spun mai mult...) au primit scaune, iar el nu..., ar fi trebuit să se stăpînească, să nu se înece ca țiganul la mal : solicitîndu-i (și în ce termeni !) lui Iliescu să-i restituie cetățenia luată de Ceaușescu, Țepeneag a comis greșeala vieții sale: l-a legitimat pe Iliescu - deci și pe numiții lui Iliescu: Paleologu, Tănase, Pleșu, Ion Pop, Igna și alți *funcționari*...- iar frecventarea, în România, a Palatului Cotroceni, aici la Paris, a Centrului Cultural nu au aranjat defel treburile.

Ca beneficiar al demersurilor lui Țepeneag, cînd am avut ocazia (începînd de la prima călătorie în Occident, în iunie 1972), am recomandat editorilor mei pe alți scriitori - care nu-mi erau prieteni, nici colegi de grupare literară : Bănulescu, Breban, Buzura. Din 1977, cînd m-am stabilit definitiv în Franța, i-am re-recomandat pe cei pomeniți mai sus, la care s-au adăugat : Gabriela Adameșteanu, Pleșu, Liiceanu. Cu aceștia nu am reușit - însă cu Nedelcovici, da ; cu Constantin Dumitrescu (**La cité totale**): da : cu Alexandru Papilian și Rodica Iulian deasemeni.

N-am făcut decît ce făcuse Țepeneag pentru mine - cu o deosebire : eu nu am așteptat recunoștință din partea autorilor, nici recompensă din partea... ilieștilor de ambe culori.

Acesta este și motivul pentru care nu am suferit de gelozie ; n-am declarat că regret demersurile în favoarea unor autori ; că un volum pentru care pledasem, mă zbătusem ca să fie publicat... nu merita, fiind cu totul lipsit de calități - cum a scris el despre **Ostinato**.

Din informațiile mele, cel puțin în Franța, doar Țepeneag (și cu mine) am recomandat literatură română spre traducere și editare. Prin aceasta ne-am... trădat originea românească.

I-am amintit pe Sorescu și pe Blandiana, impenitenți călători sub Ceaușescu, cel care-i persecuta cumplit, dar care erau doar propriii agenți literari, egoismul lor sălbatic împiedecîndu-i să vorbească de bine pe alți scriitori (cu excepția Blandienei : ea îl lauda pe Rusan).

Exclusiva autopromovare este floare la ureche față de o apucătură generală a românului de a... elimina un concurent. În materie de literatură nu este deloc așa cum își imaginează, de pildă, Breban că, dacă se duce la Seuil și îi explică redactorului meu că Goma este un scriitor nul, că nu merită a fi tradus și

editat de o prestigioasă editură, rezultatul va fi : Seuil îl alungă pe Goma și în locul lui îl așează pe Breban! Asta fiind concepția-despre lume-și-viață a ultraprovincialului Breban în ianuarie-februarie 1978, știind foarte bine că Goma îl recomandase în 1972 la Gallimard, iar la sfârșitul lui 1977 la Seuil (cu **Animale bolnave**). Dealtfel vizita lui la editură fusese provocată de același Goma, în casa căruia (cu totul întâmplător) Breban locuia, la Paris...

Însă Breban nu se afla la prima...facere-de-rău. Se ilustrase, în tandem cu Ivasiuc, pe de o parte la München, la Noël Bernard, căruia îi ceruse să nu mai facă atâta vâlvă la Europa liberă în legătură cu Goma (vezi memoriile Ioanei Măgură); pe de altă parte, însoțit de același Ivasiuc, a încercat să-l convingă pe René Coeckelberghs, soțul Gabrielei Melinescu să nu editeze **Gherla** - "chestie lipsită de valoare și care face mai mult rău scriitorilor buni..."

Fiindcă am ajuns la **Gherla** (și la... Stockholm) : încă un cuplu de "scriitori buni" : Toiu și Bălăiță au fost trimiși la Stockholm (de cine oare ?) cu o singură misie : aceea de a-l determina pe Coeckelberghs să renunțe la publicarea lui Goma...

Iată-l și pe Buzura, unul dintre recomandatii de mine, la Gallimard. Folosind logistica - și mai ales fondurile sustrase de la Ministerul Culturii, pentru a finanța Fundația Cândia (cea pentru export), acest fost argat la curtea lui Gogu Rădulescu, șogor al securiștilor ghin Cluj, avînd binecuvîntarea lui Pleșu, auxiliarul lui Iorgulescu, îi amenință pe amărății de la revistele *Basarabia* și *Contrafort* din Chișinău că nu le va mai da niciun ban, dacă-i publică ori comentează pe Goma și pe Grigurcu !

Prin asta, romancierul Buzura a dovedit că este un adevărat agent. Nu literar... Să încerce Gârnet, Chiperi, Vitalie Ciobanu, Irina Nechit, Em. Galaicu-Păun să nege acest nemernic șantaj.

Ce nu face omul pentru o buca' de revistă...

*

P I R A M I D E

(7) Memoriale

Paris 19 mai 1998

Se umple România de memoriale. Care de care mai justificat - prin cantitatea de suferință, prin numărul de victime.

Cultul morților : fiecare comunitate îl are, de când... e vie. La noi, azi : și cele mai serioase înclinări capătă un aer de zeflemea.

Să ne amintim de moartea Ceaușeștilor : în toată românimea revoluționară cu voie de la tovarășul Brucă nu s-a găsit un singur ins care să-și manifeste dezaprobarea pentru asasinarea vinovaților, înainte de a fi spus cine le sunt compliciti. Așa cum, doar cu trei zile înainte România vuia de : «Ceașescu și poporul !», în prima zi de Crăciun 1989 România a huiț de «Moarte lui Ceașescu!». N-am auzit o singură voce care măcar să se îndoiască de “justiția” sumară hotărâtă de Iliescu, Stănculescu, Măgureanu, Roman, Brucan și aplicată de Sturdza-Voican. Ba chiar dragii scriitori români ce tremuraseră voinicește până mai alaltăieri, veniți la Paris, ca să ne explice cum rezistaseră ei tiraniei și cu ce și pe unde, când venea vorba de Ceașești, ziceau, tremurînd : «Trebuia omorît ! N-ar mai fi fost dreptate pe pământ dacă l-am fi lăsat să trăiască !» - iar pe noi, cei ce ne îndoiam de “dreptatea” invocată, ne priveau cu suspiciune : nu cumva eram ceașişti ?; nu cumva securişti ? (trebuia să precizez : aceştia erau *acestea*, trei bune scriitoare - în fapt : pre-feseniste).

La scurt timp după uciderea rituală, a început pelerinajul la cimitirul Ghencea... - cu flori, cu lumânări, cu slujbe - nu m-aş mira dacă azi-măine aceeaşi românime i-ar sanctifica pe Ceașești - ce, ar suna urât în calendar : “Sfinții Nicolae și Elena”? - că tot l-am luat noi peste picior pe lumețul, pe curvarul de Ștefan cel Mare, făcîndu-l icoană...

Să ne amintim înmormântarea lui Coposu : aceleași persoane (devenite personaje...), aceleași “mase largi populare” ce abia ieri îl împrăscaseră cu noroi, și în direct, și între “patru ochii presei” au apărut cu cealaltă față - tot - adevărată a lor : cea îndoliată; nu de la o zi la alta, ci de la clipă la clipă, brusc, au fost (“cu adevărat”) sfâșiate de durere ; fulgerător a prins să urle la lună nația : biata orfană... Și, firește, pentru că auzise ea undeva, cândva, ceva - că despre morți numai bine, toată românimea necrofilă a prins a vorbi despre nesfârșitele calități ale defunctului.

N-am să mă războiesc post-mortem cu Tatăl României. Am scris negru pe alb ce-am avut de spus, în timpul vieții sale despre relația sadomasochistă ce-l lega de Măgurenitate ; despre vinovata generozitate cu care a făcut din “țărănism” un méaism chiar mai structurat decât cel de peste drum, al lui Iliescu și al lui Roman (lipindu-i, tactic, “creștinismul”, pentru export prezentîndu-se drept: creștin-democrație, a rezultat carpatina-înghețată-fiartă, de pe urma căreia partidul lui Kohl a ajuns să finanțeze Organul măgurean !) ; despre preferințele-i nocive pentru bătrâne gloabe (a căror calitate unică : vârsta înaintată) și înclinarea pentru juni handicapați din naștere, lipsiți de personalitate, fără umbră de “activitatea anticomunistă” pe timpul ceașismului, ba

dînd dovadă de obediență oarbă (și vinovată) față de Securitate - și înainte și după 22 decembrie '89.

Însă pentru că moartea merită respect (nu și mortul!), am găsit că spectacolul înmormântării a fost de un grotesc desăvârșit și de un desăvârșit prost-gust. Cred că și în asta este de vină incultura devenită primă natură a concetățenilor noștri, lipsa lor de repere, absența de spirit critic a lor. Nici o importanță că ei “simt nevoia de a-i cinsti pe bătrâni” - dacă nu le dă prin cap (care ?) că dorința lor nu mai are obiect : «**Unde ni sînt bătrânii?**». Ei nu înțeleg (cum?, de unde ?, cine să-i fi învățat, dacă popii și scriitorii supraviețuiseră în patru labe, prin șanțuri, prin bori, rugîndu-se lui Dumnezeu dar făcînd textualismus ?) că vârsta, dacă poate fi garantă a unei experiențe de viață, în nici un caz nu mai constituie și o dovadă de înțelepciune, de moralitate.

Ba, aș zice, dimpotrivă. Terorismul comunist a fost o mașină de distrus omul - fizic, psihic, moral ; dintre fălcile lui s-au salvat doar câțiva inși care făcuseră mai puțină închisoare, ori erau “neimportanti”. Numeroși au fost veteranii care, dacă nu-și vînduseră sufletul în Zarca Aiudului, pentru raiul unui blid de terci ; dacă nu cedaseră ultimei reeducări (1960-64, desăvârșită de cuplul infernal Crăciun-Anania), atunci capitulasera lamentabil, după decretul de amnistie din 1964, în libertate. Sătui de suferință, obosiți de închisoare, răniți de “libertate”, își spusera că anii ce le mai rămăseseră de trăit să și-i petreacă afară, indiferent de prețul plătit - oricum, își dădeau singuri curaj, spunîndu-și : comunismul e veșnic, n-or să apuce ei momentul... scoaterii la lumină a dosarelor de securitate...

Ei bine, unii au murit la timp (Stăniloae, Carandino, Noica); alții ba... Să contrazică această afirmație indivizi ca Quintus, Diaconescu, Tepelea - și încă mulți, mulți alții, doar dintre “martirii” de pușcărie.

Se umple România de memoriale... Ca totul, la noi, și acestea se fac... românește:

- se alcătuiesc comitete compuse și conduse de profitori ai ceaușismului (ce-o fi căutînd, peste tot unde e ceva-de-călătorit, ceva-de-de condus, ceva-de explicat martira Blandiana cu inevitabilul cruciat-cenușiu Rusan - și el brav combatant antibolșevic ?) - în care se cooptează, pentru fațadă, un fost deținut - neapărat dintre cei dubioși, recomandați de cinstitul Organ ;

- se lansează cereri-de-finanțare - firește, adresate Occidentalilor (dac-au avut nerușinarea să ne vînză la Ialta, acum să plătească !);

- se intră în concurență feroce : Blandiana nu se mulțumește

doar cu Sighetul (toată lumea știe - în afară de toată românimea : oameni nevinovați au suferit și au murit nu doar la Sighet !), vrea și Jilava, o să vrea și Aiudul și Piteștiul și Făgărașul și Râmnicu Sărat și Botoșaniul și Gherla și Dejul și Târnăveniul și Mislea și Canalul și Minele de Plumb și...

Iar în viitorul guvern se va înființa, nu un amărât de subsecretariat pentru victimele comunismului - ci un minister al memorialelor (condus, firește, de Blandiana și de poșeta sa, Rusan).

La anul și la mai mulți an' !

*

Paris 20 mai 1998

(8) Născuți ortodocși...

Dar bine-nțeleș : avem neapărată nevoie de o Catedrală a Neamului ! Dacă ne-am născut ortodocși, cum atât de-adânc ne-a învățat Nesfârșitul Nae, de ce n-am avea și noi una pe măsură ?! Măcar pentru a cere:

«La Catrindală, birjar!»

Fiindcă : cine sunt cei mai ardenti partizani ai acestei piramide ? Toată lumea știe : securiștii teologo-legionari, cei care au ei câte ceva de ascuns din “activitatea” lor sau din a tatei-mamei-fratelui-unchiului! - pentru alde aceștia, floare la ureche trecerea de la internaționalism la naționalism, de la ateism la misticism (pardon: “la credință...”). Căci ei sunt imparțiali ! Și născuți ortodocși de-a dreptul !

Îmi aduc aminte cu profundă neplăcere de botezul fiului meu, la București :

Cum se născuse în 2 noiembrie 1975, începînd din săptămîna următoare, am căutat o biserică pentru botez. Locuiam în Drumul Taberii, însă ca orice periferic, visam la Centru - așa că primul drum a fost la preotul Cutărescu. Mă cunoștea : făcusem închisoare cu băiatul lui.

Surpriză : părintele a luat-o rău : nu regreta “neputința” de a-mi boteza copilul, ci îmi reproșa că mă adresasem chiar lui : nu era destul de luat la ochi ca tată de pușcăriaș politic ? Acum să boteze copilul altui pușcăriaș politic ? În plus, unul care vorbește la Europa liberă ? De ce nu mă gândesc eu și la alții, nu numai la mine?

Am plecat de-acolo negru de supărare. Că tot mă aflam în Centru, am căutat altă biserică. Parohul aceleia nu mă văzuse în viața lui, însă, aflînd ce vreau - și mai ales că locuiesc în București - a devenit bănuitor. A început a-mi pune întrebări “ajutătoare” : ce vîrstă are soția, ce profesie am, dacă sînt botezat cu certificat în ritul ortodox... M-am aricit : de ce mă inte-

roga ?, mă afluam acolo pentru botezul copilului meu, nu pentru...

«Da, taică, dar de unde să știu cu ce gânduri vii la mine, monument istoric, să-ți botez copilul... Zici că ai domiciliul în București - uite, îți dau o adresă în provincie (Suceava? Tulcea? Salonta?), te duci acolo - de ce chiar la mine, monument istoric? La mine nu te gândești, în ce situație mă pui?»

Nu l-am înjurat de mamă pe acest porc de câine (de monument-istoric), care, deși preot, refuza să-mi boteze copilul - pentru că eu, părinte, îi eram suspect (de ce ? : fiindcă aveam domiciliul în București!).

Am luat-o pe Calea Victoriei în sus, "am făcut" toate bisericile întâlnite. De astă dată popii păreau a fi fost avertizați - cum?, de cine? de Secu ? Ce nevoie : ei între ei se înformau prin telefon că un individ suspect, bucureștean (!), încearcă să-și boteze copilul la București ! Ba unul din ei, cu o privire vicleană, unsuroasă (născut-ortodoxă), știa cum mă cheamă, deși nu mă văzuse vreodată... Mai cu blândețe popească, mai cu omenie din aia, țapănă, românească, toți îmi recomandau să botez copilul altundeva, cât mai departe de capitală, ca să nu se știe...

«Ce să se știe ? Că-mi botez copilul ?», am răbufnit în fața ultimului - acum eram sigur, îl văzusem într-o fotografie din *Scînteia*: Sfinția Sa era deputat în MAN, dacă nu cumva membru al C.C. - asta apăra el, nu credința.

«Dè, taică, dacă și dumneata... Gândește-te și la alții, c-așa-i creștinește».

Dialog pur-românesc. Vasăzică, el, vinovatul, nu doar față de mine și de copilul meu - ci și față de Dumnezeu, o-ntorcea (ca la Ploiești), pentru ca "celălalt" să poarte culpa - prin găinăreasca : «dacă și dumneata...; gândește-te la mine...»

Furios, m-am întors acasă. Pe drum mi-am zis că a doua zi mă duc la Sfântul Iosif, să-mi boteze papistașii copilul ! De cum am trecut "șina" spre Drumul Taberii, ochii mi-au căzut pe o curte de biserică unde un preot învelea, de iarnă, trandafirii... Am coborât la prima și m-am întors - pregătit de un nou refuz. Am salutat, am intrat direct în subiect, ca să nu mai pierdem timpul : acceptă să-mi boteze copilul ?- fiindcă locuiesc aici, la două stații...

Preotul a răspuns că da, numai că o să cam aștept... Aștept, cât : o săptămână ?, două ?

«Patru luni», a ridicat din umeri preotul. «Ne vin mulți din provincie... Anul ăsta am avut doar doi bucureșteni - la anul ai să fii matale primul...»

Pătit, ca să nu provoc necazuri altora, i-am spus cine sânt : ăla care, la Europa liberă...

«Eu botez copii, nu părinți...», a zis.

Neîncrezător, temîndu-mă de cine ştie ce intervenţii, ori doar româneşti răzgândiri, la două-trei săptămâni treceam pe acolo şi întrebam dacă tot în 2 aprilie '76, a rămas programat botezul...

Şi a venit ziua... Era o duminică strălucitoare, încărcată de flori, de soare - de desiluzii : în urmă cu două zile soţia unuia dintre cei doi buni prieteni, coleg de puşcărie, de domiciliu obligatoriu, invitaţi, venise cu nişte lucrăsoare pentru copil şi cu explicaţia că... noi o să-i înţelegem pe ei, patru, care-s cadre didactice, nu se pot expune la un botez - şi încă în Bucureşti... Aşadar, ca şi boaita de monument, prietenul, colegul de suferinţă îmi cerea mie să-l înţeleg - ba, în acelaşi preţ, să mă gândesc eu la el - în ce situaţie-l pun ; să-l şi compătimesc ! Vorba ceea, vulgară : Nu cumva şi prosopul ?

Rezumat parţial : ca şi în chestia interzicerii mele de a mai publica - începînd din 1970 - nu a existat o "hotărîre de sus", cu caracter de lege - nu : ci fraţii mei, colegii de lanţ : acolo : scriitorii, dincoace preoţii - în loc să fie solidari cu victima, luau ei iniţiative, în sensul dorit de partid şi de Securitate! Dovada că nu exista nici o... HCM care să interzică botezul copiilor : preotul acestei biserici (i se spunea: "Răzoare") nu m-a trimis la dracu,-n provincie, că el are de apărat, fie un dosar pătat de fiu-său, fie un monument-istoric!

Mai departe - încă nu s-a sfârşit botezul : în acea duminică de aprilie '76 erau de-botezat, la biserica Răzoare, 20? 30? 40 copii? Oricum: foarte mulţi. Atît de mulţi, încât existau câteva serii la... rîndul de mese ("banda rulantă") pe care naşele dezbrăcau, apoi, după botez, reîmbrăcau copiii. Mi-am zis : în ciuda ameninţărilor, a persecuţiilor mai ales : în ciuda fricii băgată în oase de înşişi înfricoşaţii, iată că mai sunt oameni care-şi botează copiii. Dar ce o fi "conspirativitatea" cu... ne-botezul la locul de domiciliere ? Să nu ştie Securitatea că X a plecat la Bucureşti "în vederea comiterii unui act mistic" ? Sigur că Securitatea e Răul Absolut - dar las', că nici victimele nu stăteau cu braţele încrucişate... Se putea foarte bine să-ţi botezi copilul într-o biserică din localitatea unde domiciliiai ! - cu condiţia, vorba Erevanului, să vrei să accepţi tu, român-verde, uşor înfricoşabil acest... orbitor adevăr.

Ultima impresie : copiii de botezat erau, cu toţii mult mai vîrstnici decît al nostru: un an, doi, trei... erau şi copii de grădiniţă...

Şi o fată. Ar fi trebuit să spun : fetiţă, dacă părinţii ar fi dezbrăcat-o în vederea botezului, pe "banda rulantă". Dar nu s-a putut. Dealtfel, pentru ea s-a făcut o excepţie : nu a fost scufundată în cristelniţă, ci stropită cu apă sfinţită, aşa, îmbrăcată

într-o cămașă lungă, albă. Copila avea sâni.

M-a impresionat și m-a revoltat : ce făcuseră părinții ei până atunci? Căcăciosul de român : nu numai că asculta orbește, ciocnind opincile la interdicțiile impuse de comuniști, dar, ca robul din tată-n fiu, era supus zelos, avea nevoie de “considerație” din partea stăpânului (să-l aibă în vedere când o să-l puie vechil, supraveghetor, caraliu), de aceea lua inițiative în înăsprirea câte unei măsuri care urma să lovească, nu doar în cel de-alături, rob și el, dar chiar în el însuși. Nu a protestat când, începînd din 1977, Ceaușescu a început a dărâma bisericile, mănăstirile, nu s-a ridicat, să-i dea cu crucea-n cap Vandalului Suprem - ba s-au găsit destui “voluntari”, nu doar printre militarii în termen, dar mai ales printre “gazetari” de teapa săptămînistului V.C. Tudor care au lăudat “sistematizarea” și i-au tratat de dușmani ai patriei pe exilații ce ridicaseră glasul.

Iar acum, că “de sus” s-a dat voie la credință, uite-i mărșăluind pe străzi, în frunte cu boaite securiste ca Anania, pornind “cruciada” împotriva celor care au rezistat cu adevărat comunismului : greco-catolicii - cine ? “credincioșii” care nu mai știau nici Tatăl Nostru și-și făceau cruce taman ca Petre Roman : cu piciorul; cei care, dacă se hotărau să-și boteze copii, se duceau în celălalt colț de țară : ca să nu afle fratele, cumnatul, unchiul (de la Securitate).

Această adunătură de becisnici și de nemernici visează, acum, nici mai mult nici mai puțin decît o Catedrală a Neamului! Și mai ce ? Nu cumva și o piramidă care să stea sprijinită în vârf? Că tot sîntem noi, Românii, cei mai daci dintre thraci.

Alaltăieri ne-am luat după alde Iliescu, Roman, Cîușu, Severin, Zoe Petre, Constantinescu - cîcă să ne recâștigăm demnitatea - cum ? Încheind Pactul cu Ucraina !

Acum în ce groapă o să mai cădem, ca să arătăm (cui ? : ucrainenilor ?) că noi sîntem oameni liberi, nu robi : în Groapa Catedralei? Liberi, ca cine : ca Virgil Cîndea, ca Dan Zamfirescu, ca Dan Ciachir, ca Dumitru Mircea, ca V. C. Tudor? Ca popa Galeriu?

Și cine are să inaugureze Catedrala aceea: Teoctist? Plămădeală? Anania ? Calciu ? Ori Constantinescu, reprofilat, că și-așa a adunat destule păcate ca președinte laic al Republicii Ortodoxe Mioritice ?

*

*Paris 23 mai 1998***(9) Voi, Thracii...**

Vă amintiți de serialul din *Săptămîna* semnat de legionarul prêtin al Ceaușescului ? Cum așa, doar au trecut abia două decenii de-atunci. Ați uitat cum vă năpusteți să devorați gazeta de perete a MAI, condusă de Eugen Barbu, unde semnav străluciți intelectuali precum Dan Zamfirescu, Dan Ciachir, Doru Popovici, V.C. Tudor, Ulieru, Dinu C. Giurescu (ce-or mai fi făcînd acești băieți-cu-iepoleți ?) - și, desigur, I.C. Drăgan ? Ați șters cu buretele colaborarea cu colaboratorul Securității, domiciliat în Italia? Refuzați să-i păstrați recunoștință veșnică pentru “bursele Drăgan”- acum întreb în direcția Anei Blandiana, cea care nu iartă nimic, bani și călătorii să iasă ? ; iar acum vorbesc înspre Aurel Covaci care, contra cost, i-a scris signorinei Dragan, consoarta poetă, tot ce a apărut în românește (în colaborare cu Ilie Constantin), iar tracologului i-a românizat proza? Chiar l-ați îngropat pe Găzarul Roșu, omul de afaceri italo-bănățan, strămoș al securiștilor de după 22 decembrie 89, reprofilații-economic?; acela carele, sub Ceaușescu, avea liber acces la arhivele Securității, iar prin plutonierii securiști-cinstiți ca Traian Filip și Mihai Pelin, componenți ai postului-fix de la Milano publica mărturii-amintiri-declarații-din-anchetă stoarse de la supraviețuitorii pușcăriilor, “invitați” la, zi-i pe nume, Institutul de istorie al PCR ?

Capodopera drăganeză: **Noi Thracii**. În acest conspect haotic, delirant, fojgăind de “teorii istorice” care de care mai năucă, și-au recunoscut aproximațiile, delirurile, frustrările mulți români; în analfabetul Drăgan, în complexatul, în megalomanul Drăgan s-au regăsit mulți, foarte mulți compatrioți, chiar istorici de meserie. Vorba celuia : «Ce, n-ar fi frumos să fie și așa ?»

Ba da, ba da. Într-un poem, într-un roman - chiar foarte frumos. Numai că aici este vorba de istorie și, chiar dacă istoria nu e știință, cei care o scriu se străduiesc să nu trădeze adevărul. Firește, când este să fie cântărite semnificațiile unui eveniment, faptele unei personalități, pot exista mai multe unghiuri de vedere - de pildă: Ucrainenii îl consideră pe Ștefan Cel Mare un fel de șef de bandă care, după ce se închina și Turcului și Ungurului și Polonezului, îi trăda pe toți, pe rînd, simultan ; așa-zisele lui războaie de neatîrnare, nu aveau drept scop decât jefuirea și luarea în robie a bieților ucraineni de pe pămînturile lor, ucrainene, din Pocuția - și pe care-i vindea Tătarilor ori/și Turcilor... Această variantă a istoriei a fost reactivată (oare de ce ?) imediat după încheierea Tratatului cu Ucraina... Însă nici

chiar Ucrainenii lui Constantinescu și ai Zoei Petre nu pot contesta că numitul Ștefan al III-lea (așa-i spun frații noștri hoholi) a murit la 1504 - de-o pildă.

Așadar, există adevăruri (interpretabile) și adevăruri-adevărate.

În scop de diversiune, ca să abată atenția de la lipsa pâinii și a libertății, ceaușismul le-a dat... glorie strămoșească - cu o sintagmă dragă lui Petre Roman, apoi lui Constantinescu : “demnitate națională”, numit atunci protocronism, rezumat în titlul extemporalului drăganovicesc: **Noi, Thracii**. Care thraci, ce mai calea-valea, au fost cei mai drepți, mai frumoși, mai lăptoși, nu mai vorbim de dăștepți! Noi și ai noștri ca brazii am inventat apa caldă, ața de tăiat măămăliga, cheia-engleză, șampania-franțuzească, chiar și piramida-egipteană!

N-am evoluat de pe timpul lui Iepocă Vodă, deci continuăm cu aceleași laude de sine ; fără jenă, fără rușine. Dacă ieri campionii lăudătorismului erau Paul Anghel, Ungheanu, Dan Zamfirescu și alți răcănei (binecuvântați de un rătăcit ca Edgar Papu), după ‘89 numele lor sună: Blandiana, Liiceanu, Pruteanu, Țepeneag. Apropiere abuzivă? Judecați : care ar fi deosebirea dintre afirmația fără acoperire istorică a unui Dan Zamfirescu potrivit căruia Neagoe ar fi conceput și scris cu mâna lui **Învățăturile**... destinate lui Teodosie și repetatele declarații ale Anei Blandiana: “Noi, Românii am fost *cei mai* anticomuniști din tot Lagărul Sovietic”?; și: “Noi, Românii am fost *cei mai* martirizați de sovietici”? Sau cuvintele lui Țepeneag (la Oradea) : “*Singura* literatură bună, în acești ani, a fost scrisă în România - nu în exil”; și: “*Singurii* scriitori rezistenți au fost cei din munți” (care scriitori ? care munți ? - care rezistenți ?);

Care ar fi deosebirea calitativă dintre afirmațiile iresponsabile ale unui I.C. Drăgan, anume că (Noi, Thracii) am fi constituit... *leagănul celei mai importante civilizații a antichității*, iar Aheii, Armenii - ba chiar și Amazoanele !- ar fi... “originari din Banat”, etc., etc., și recenta declarație (la o serată muzicală televizată, făcută de ungătorul de arhei, inventatorul epitropiei la români, autorul autobiografiei : **Apel către lichele** - l-am numit pe filosoful Liiceanu) : rezistența armată împotriva comunismului (partizanii) a fost, în România, mult mai importantă decât la vecinii noștri ?

Dan Zamfirescu, Drăgan și ceilalți erau ce erau : protocroniști în slujba comunismului ceaușisto-delirant ; nu aveau vreo scuză, dar o explicație exista : ei erau ostași-disciplinați ai partidului. Or cum partidul deținea, vorba lui Titus Popovici, nu doar puterea, ci și adevărul - acesta trebuia să fie : noi, Românii sântem urmașii unor supraoameni, oricum, muuult mai breji

decât “vecinii interni și externi”, cum glăsuia generalul de securitatea Pleșiță, atunci când voia să-i demaște el pe dușmanii de veacuri ai nației.

Dar marea poetă Blandiana ? Dar nemaipomenitul inventator al somnirismului autohton, Țepeneag ? Dar neasemuitul eseist Pleșu - ați uitat, fraților, articolele de cea mai protocronistă extracție, de o cristalină aplecare totalitară - pentru că răcnitor naționalistă - scrise de ministrul Culturii lui Iliescu, în 1990, împotriva exilatului Ion Negoitescu (căruia îi interzicea să se pronunțe, din exil, despre Noica?) Nu-i frumoasă uitarea voastră, pentru că iată cum se leagă lucrurile : în timpul Primei Mineriade (13-15 iunie 1990) Liiceanu a fost fugărit de bravii mineri, prietenul său Pleșu l-a salvat din ghearele lor, l-a escortat la avionul de Paris - dar tot i-a ars o lăbuță, în presă, după aceea, când l-a zugrăvit ca “Liiceanu cel fricos”... Trecut-au anii și, în ciuda unor deosebiri de nuanță, cei doi se întâlnesc într-o chestiune de esență - suptă împreună, simetric, de-ai zice: Romulus și Remus - de la Noica: autohtonismul răsuflat, protocronismul “elevat”.

Știm - și nu ne tulbură somnul - motivele minciunilor vehiculate de Paul Anghel, Drăgan, Zamfirescu ; neliniștesc exact aceleași neadevăruri în gura actualilor “directori” de opinie. Când afirmă fără să clipească asemenea gogomăanii :

“Noi, Românii, am fost cei mai anticomuniști”;

“Noi, Românii, am fost cei mai persecutați”;

“Noi, Românii, am avut rezistența cea mai structurată” ;

“Noi, Românii, am rezistat cel mai mult timp...”, etc etc...,

Te întrebi : ce le va fi lipsind acestora din urmă : informația?

Hai să spun așa : din modestie, n-ar trebui să mă amintesc pe mine, însă adevărul este că am scris despre partizanii din munți și din păduri printre primii - dacă nu chiar primul - în cărți publicate în Occident, pe când eu mă aflam în România, traduse în limbi de circulație, *începând din 1971* - am spus ce știam de la înșiși partizanii întâlniți în închisoare, în domiciliu obligatoriu (cu unul am fost coleg de cameră la Rupea, în 1953-54, apoi coleg de celulă, în 1958, la Gherla...), anume :

Această eroică formă de rezistență anticomunistă a Românilor - singura armată - *a fost și ea o rezistență pasivă* (spre deosebire de formele structurate militar, cunoscute în Bulgaria, în Polonia, în Ucraina, în Țările Baltice, în Iugoslavia): **partizanii noștri se mărgineau să se ascundă**, în scopul de a supraviețui, până aveau ocazia de a trece în Occident - de atacat, atacau doar când încercau să scape din vreo încercuire. Or spusele-scrisele (și) ale mele au fost confirmate de cel mai autorizat să se pronunțe despre acest fenomen: Ion Gavrilă-

Ogoranu. Mărturia lui a fost publicată, omul a dat numeroase declarații în presa scrisă, la radio și la televiziune... Să nu-l fi auzit-citit Ana Blandiana ? Pruteanu? Pleșu ? Liiceanu ?

Cum așa : Liiceanu, director al editurii Humanitas, să fie un neinforma? De acord : Blandiana, ca poetă bună, poate fi (chiar este) o strălucită ignorantă. Dar Țepeneag ?

Și-atunci? Nu este, ca și la protocroniștii onești : **refuzul de a ști?**

Dacă ar rămâne doar comoditatea de a rămâne în ignoranță (știe el, Pleșu, ce știe, când recomandă călduros uitarea...), însă, în cazul lui Liiceanu este vorba de : **dezinformare**. Fiindcă telespectatorul îl crede pe Liiceanu, când spune și el, pe urmele lui Drăgan:

«Noi, Thracii...»

Așa e : Voi, Thracii.

*

Paris 1 iunie 1998

(10) R e c u p e r ă r i

Momentul decembrie 1989 nu a însemnat o pauză, cu atât mai puțin abandonarea **politicii de recuperare** a exilului activ ; după cum momentul noiembrie 1996 nu a însemnat ruperea tradiției totalitariste a Bucureștiului comunist de a-i supune și pe Românii ce trăiesc în afara granițelor.

Nici guvernele comunistului Iliescu și nici ale ne-comunistului Constantinescu nu au restituit ceea ce promisese : proprietățile și dosarele de securitate, în schimb, continuă politica de extindere în străinătate a puterii de stat și de partid (ce, PNȚCD nu este și el, un partid ?, nu cuprinde o bună parte din PCR ?).

Și Ceaușescu avea obsesia recuperării exilaților - a încercat, și, din nefericire, a înregistrat câteva succese - însă ofensiva a devenit aproape-plimbare sub Iliescu ; iar de când “cu Constantinescu” s-a prefăcut în dezastru pentru cei - și așa, puțini - care activau împotriva comunismului instituțional și a comunismului târîtor (sau : deghizat).

Și înainte și după 89 obiectivele “Centralei” (Securitatea eternă) au fost:

1. bisericile, casele de rugăciune, casele culturale, bibliotecile, asociațiile exilaților ;
2. oamenii (exilații) ;
3. sărbătorile naționale, comemorările, simbolurile naționale, patriotice, anticomuniste.

Majoritatea bisericilor din exil (în special din Canada și din USA) fusese colonizată înainte de 1989 de emisarii Securității de

la București Anania și Plămădeală. Exploatănd naționalismul unora, legionarismul altora, dorul de țară al tuturor, acești securiști legionari cu aureolă de martiri ai credinței, i-au zăpăcit pe enoriași, i-au adus la cizma Bucureștiului și le-au confiscat bisericile. Pentru biserica română de la Paris s-au dus lupte de stradă în 1971, când din partea Mitropoliei de la București se aflau, în afară de Plămădeală și Anania: vicarul Ionescu-“Grivița”, popa Popescu precum și răs-popi ca sriitorul Virgil C. Gheorghiu.

Dintre “laici” nu se poate să nu fie re-numiți trădătorii (“românii deplasați”, cum i-a numit, inspirat, Ierunca) Uscătescu, Nicolae Baci, Barbu Niculescu, Michel Steriade, Radu Florescu, Dean Milhovan, Gustav Pordea, St. Fischer-Galați, Leon Negruzzi, Michael C. Titus, I.C. Drăgan...

Evenimentele din decembrie 1989 au “spart” și exilul, însă nu în sensul dorit de noi, anume acela de a... deveni caduc (din moment ce România s-a liberalizat, s-a democratizat, nu ?)... Oameni cu care am împărtășit vreme de decenii, nu doar *aceleași opinii* despre libertate, dar și *aceleași acțiuni* (petiții, colocvii, conferințe, manifestații de stradă), dintr-o dată și-au găsit interesele de cealaltă parte (adică la ambasada RSR a lui Iliescu: în timp ce pe noi, manifestanții împotriva “vizitei” lui Petre Roman, poliția franceză ne aresta și ne urca în dubă, după cum ne “indică” Virgil Tănase, cine intra pe poarta mare, la o țuică și o sarmă ? : ditamai anticomunistul Matei Cazacu !; coșcogea familie de persecutați ai regimului : Sanda și Vlad Stolojan !) ; ultranaționaliști ca Leonida Mămăligă, Theodor Cazaban, Paul Barbăneagră, care înainte declarau că se întorc în România “numai pe tanc”, au descoperit, nu doar Centrul fofoarte Cultural de la Paris (din localul Ambasadei RSR), dar și “manifestări-hârtie-de-muște”, ca Mondiala de la Neptun, unde poți întâlni de-a valma gloabe realist-socialiste ca Nina Cassian, “apolitici” (altfel virulenți) ca Sorin Alexandrescu, somnirici ca Țepeneag, persoane oneste, dar care niciodată n-au știut pe ce lume trăiesc, precum Alexandru Vona, Pavel Chihaia, navetiști de profesie ca Breban, colaboraționiști cu vechime ca Ion Miloș, naivi autentici (și păguboși) ca Victor Frunză, laudători imparțiali - ca Românul Balotă, rătăciți-lucizi ca Mămăligă...

S-au extins poftetele totalizatoare ale Bucureștiului și asupra unor sărbători naționale. După ce l-au naționalizat pe rege și l-au pus să facă pe furierul-curierul, securiștii lui Iliescu, Constantinescu, Pleșu vor să controleze și sărbătoarea de 10 mai (după ce ne-au fericit cu un 1 decembrie ca Zi Națională ! - însă n-au suflat o vorbă despre 28 martie 1918, aniversarea a 80

ani de la unirea Basarabiei cu Patria Mamă).

Recent, la cimitirul Montmartre, ca în fiecare an de Înălțare, a fost cinstită memoria victimele comunismului din România. După slujba religioasă, cine a apărut ? Dumitru Ciaușu, redactorul Tratatului cu Ucraina, ambasador al lui Constantinescu la Paris! Întrebat ce caută acolo, cine l-a adus, a răspuns că fusese invitat de... o persoană pe nume "Doamna Ivanov" (nu este vorba de doctorița omonimă) a spus că ea îl invitase pe "ambasadorul nostru". Participanții au tratat-o pe Ivanova II de trădătoare, iar pe Ciaușu l-au invitat să circule mai departe, aici nefiind nimic de fotografiat ; nici de confiscat în folosul Securității.

Din păcate, are să fie în curând, la cimitirul militar din localitatea alsaciană Soultzmat - unde se află rămășițele pământești a mulți ostași români căzuți prizonieri la nemți în Primul război Mondial. Anul acesta exilații "încăpățânați" nu se mai duc : același Ciaușu, necrofil dovedit, organizează o "întâlnirea tovarășească" (țuică, mititei, sarmale, doină, mioriță - în final : Perinița) la Soultzmat...

Bine-bine : numirea Ciaușului a fost făcută de Măgureanu, a fost semnată de Constantinescu - însă mulți dintre prietenii noștri, exilați, anticomuniști, acum obosiți, și-au spus că... mai departe ei nu merg; că abandonează...

Au început prin a frecventa ambasada (să nu se uite : întâi sub ambasadoriatul lui Paleologu, când au călcat în cazemata securistă de pe rue de l'Exposition și Monica Lovinescu și Virgil Ierunca) ; au prins a "participa la acțiunile Centrului Cultural", condus întâi de Ion Pop, apoi de Virgil Tănase, apoi de Vasile Igna... Și, la urma urmei : dacă Barbăneagră "merge" cu Caramitru, prieten intim al generalului de Securitate Pleșiță (fost ministru al Securității în 1977, cel ce ne-a lichidat pe noi, "cu drepturile omului", apoi, după 3 august, pe minerii din Valea Jiului), de ce să ne mai mirăm că dârzul Mihai Korne nu mai deschide gura, din iunie 1990, că publicația lui, *Lupta* a devenit foaie parohială a Cotroceniului, că Sanda Stolojan se freacă de Nina Cassian și de Bianca Marcu-Balotă, că Vlad Stolojan îl laudă pe Brucan, că...

Ba, eu unul mă mir. Și mă revolt. Și-mi spun, îmi repet, ca să nu uit :

«Din ce îmbătrânește, omul se prostește ; se căcănărește».

*

*Paris 2 iunie 1998***11. “Omor și utilizarea cadavrului în alimentație”**

Au trecut, iată, 50 ani de la una dintre marile tragedii pe care le-au traversat Basarabenii căzuți sub ruși.

Rezumat : în virtutea Pactului Hitler-Stalin din 23 august 1939, Basarabia și Bucovina de Nord au fost ocupate începând din 28 iunie 1940. Funcționari de stat, preoți, militari, țărani, politicieni, industriași, comercianți, intelectuali, proprietari, teologi au fost arestați imediat și, dacă nu au fost executați fără judecată în pivnițele, apoi îngropați de-a valma, în curțile numeroaselor imobile transformate în sedii ale KGB, atunci au fost transportați în Siberia, de unde puțini s-au mai întors. După întâiul val de arestări și execuții, au urmat mai multe serii de deportări : pe categorii sociale, politice, profesionale : culacii, membrii partidelor democratice, preoții, învățătorii - au luat și ei calea Kazahstanului și a Nordului Îndepărtat. În ajunul războiului (mai-iunie 1941), rușii au deportat cât au putut, au executat ce nu puteau transporta dincolo de Nistru, au incendiat, au dinamitat tot ce era piatră pe piatră.

Începând din martie-aprilie 1944 frontul a dat înapoi, pe pământurile românești ale Basarabiei și ale Bucovinei de Nord. Războiul avea să mai dureze încă un an și ceva, însă pe ocupanți altceva îi preocupa : “pedepsirea cetățenilor sovietici care colaboraseră cu «ocupantul român»”.

Așadar, pe lângă cunoscutele metode de terorizare a “trădătorilor moldoveni”: arestări, execuții, deportări - care nu aveau să se sfârșească nici după moartea lui Stalin, din 1953, Basarabenii au îndurat și **înfometarea programată**. Avea experiență, Tatăl Popoarelor: tot el provocase Foametea din Ucraina (1932-34) care pricinuisese pieirea a circa 6 milioane de suflete...

În 1944 și în 1945, sub pretextul “Totul pentru front, totul pentru victorie”, Rușii au confiscat cvasitotalitatea produselor agricole, cu precădere a cerealele. Li s-a lăsat, totuși, țăranilor cantitatea socotită necesară pentru însămânțările din anul următor. Numai că, pe de o parte sămânța : a fost folosită, pentru propria alimentație, pe de altă parte, anul 1946 a fost extrem de secetos: câmpurile n-au produs aproape nimic. Au fost câteva “plângeri” din partea organelor locale (alcătuite, în totalitate, din ruși), cerînd Moscovei să diminueze ori să suprimе cotele de cereale impuse “Republicii Moldovenești”, dată fiind starea de calamitate naturală și subalimentarea populației. Hotărîrea a venit: nici o reducere - ba chiar suplimentarea cotelor !

Nu este necesar să li se explice Românilor ce înseamnă să-ți

între în gospodărie, în casă, în pod, în pivniță oamenii partidului, “să ia, la cotă” tot ce găsesc - dar să nu fie de-ajuns, omul să fie obligat să împrumute (de unde? de la cine ?), să cumpere (cu ce bani ?), ca să împlinească acea cotă. Iar de nu, vai de capul-familiei: arestat, bătut, torturat, condamnat “administrativ” - o lună, un an, trei ani... - iar dacă a supraviețuit, a și povestit prin ce-a trecut... Bine, toate acestea le sunt cunoscute Românilor din Muntenia, Oltenia, Ardeal, Dobrogea. Mai lipseau două elemente (existente în Basarabia) : în afară de “puterea centrală”, toți activiștii, începînd de la șeful cătunului până la al raionului, toți milițienii - erau ne-români : nu vorbeau “moldovenește”, chiar dacă știau - ocupatul trebuia să învețe limba ocupantului (cîntînd, plîngînd, nu conta) ; al doilea element “original” : seceta - și interdicția de a călători în alte “unități administrative”, în căutare de pâine.

Am sub ochi o parte doar din ceea ce va deveni un volum, care va apărea în curînd la Chișinău, cuprinzînd documente ale acelui timp. Răzbate din ele, fără tăgadă, voința Moscovei de a **“a-i pedepsi pe «trădători» - până la lichidarea fizică”**.

Oricât de acute ar fi fost nevoile alimentare ale URSS după război, nu se putea să nu se țină seama de o lege eternă : vita de povară și robul trebuie hrăniți, pentru a putea lucra... Or, așa cum NKVD-ul îi tortura pe cei căzuți în labelle-i, nu pentru a-i obliga, prin tortură, să spună adevăruri ascunse (în legătură cu “intențiile agresive ale dușmanului”), ci îi tortura, ca să inventeze, ei, nevinovații, “motive de vinovăție”- pentru care urmau să fie condamnați, conform planului de represiune - tot astfel procedau cu indivizii, comunitățile, în principiu, libere (în sensul că nu se aflau în sîrmă, nici între patru ziduri): erau “pedepsite” pentru că își afirmaseră identitatea, alta decât rusească; pentru că negaseră înglobarea în “familia popoarelor sovietice”. Așa erau pedepsiți Tătarii, Cecenii, Balticii, “Rumânii” (Românii din Bucovina de Nord și din Basarabia de Sud), “Moldovenii” : Românii din Basarabia.

Așadar : cotele impuse de Moscova nu țineau seama de capacitatea de producție, nici de condițiile climatice : peste puterile celor impuși.

Erau însă alte cazuri : cutare agricultor (în fapt : văduvă cu șase copii), a achitat toate cantitățile, ba i s-a luat mai mult - însă...nu i s-au dat bonuri... Or, fără bonuri, n-ai dat cota! O altă văduvă avea bonuri - dar, în absența ei, a venit tovarășul Boris Mamiș, președintele selsovietului, a cerut copiilor bonurile, a “recalculat” și a anunțat că mai au de dat - a spart lacătele, a intrat cu forța, a luat tot ce a găsit - și a plecat. Văduva a făcut

reclamație (s-a adresat lui Stalin !) - nu s-a găsit o urmă de pedepsire a... abuzului. O altă văduvă (ori erau foarte multe văduve, ori femeile erau mai curajoase și îndrăzneau să reclame) s-a plâns, pentru a treia oară, că “tovarășul Canaev, secretar de partid” i-a dublat (pe hârtie) suprafața agricolă, deci și cotele, pentru că “a cătat să mă batjocorească și eu n-am vrut și el a zis că mă trimete în Siberia dacă mă țin așa și nu mă las lui”.

Cotele - așa cum le voiau Rușii - au provocat, întâi, foametea ; apoi, consecință : actele de violență ale celor care nu avea nimic de mâncare contra celor care mai aveau ceva... Puterea comunistă rusească le-a numit pe toate : “*banditism*” - iată câteva condamnări extrase din cererilor de grațiere :

- B.T., din Drochia, Bălți, țăran sărac, analfabet, fără partid, “conform articolului *d al Codului Penal al RSS Ucrainene*, (!) **condamnat la un an închisoare pentru furtul a 5 kg. de grâu din avutul de stat**”;

- P.E., țărană din jud Bălți, analfabetă, fără partid, fără antecedente penale, “*condamnată la 3 ani închisoare și interdicție de drepturi de alți 3 ani, conform Codului Penal al RSS Ucraina - pentru agitația de a nu preda cotele*”;

- C.S. muncitor din orașul Bălți, “**condamnat la 1 an pentru furtul a 40 kg. de șroturi**” (deșeuri cerealiere) ;

- M.A., țăran chiabur, din raionul Căușeni, “**condamnat la 8 ani pentru sustragere criminală de la achitarea cotelor obligatorii către stat**”.

În fine, două cazuri ce ar părea ieșite de sub dubla pană a lui Ilf și a lui Petrov - dacă nu ar fi crâncen de tragice - citez, în continuare din procesele verbale de judecare a cererilor de grațiere :

- “**Cârlan Teodor, n. 1921, condamnat de judecătoria narodnică a sectorului Stalin din or. Chișinău, la 1 an detenție pentru furtul unei pâini**”;

- “**Ciolpan Nicolae, n. 1903, muncitor, 6 copii în întreținere. Condamnat la 18. 2. 1946 de judecătoria narodnică a sect. 3, Lenin, or. Chișinău la 1 an închisoare pentru furtul unei pâini**”.

Nota : aceștia au fost grațiați - după executarea pedepsei...

S-a observat un amănunt (dar cât de semnificativ!): în 1947, Basarabeni - să admitem: locuitorii R.S.S. Moldovenească - erau judecați și condamnați după Codul Penal al... RSS Ucrainene ! De acolo să li se tragă lui Constantinescu, Zoei Petre, lui Severin, lui Ciaușu, lui Pleșu, Gabrielei Adameșteanu, lui Gabriel Andreescu, a altor români-verzi, dezgustătoarea-le ucrainofilie?

Din vara anului 1947, în documentele găsite, traduse, reproduse, apare un element nou - chiar din titlu :

“Informația viceministrului ocrotirii sănătății al RSS Moldovenești N.N. Ejov către Președintele consiliului de miniștri al RSSM G.I. Rudi și secretarul CC. al PC(b) M N.G. Covali despre spitalizarea bolnavilor de distrofie și asigurarea întreținerii lor” (s. m. P.G.). Citez :

“În scopul spitalizării bolnavilor de distrofie, conform directivelor consiliului Miniștrilor al RSSM, în luna iulie (1947) în republică funcționau 10.000 locuri provizorii. Locurile (...) au fost asigurate cu produse alimentare și asigurații numai până la 1 august (informația poartă data : 27 iunie 1947 - n.m. P.G.). Ținând cont de numărul mare al bolnavilor de distrofie precum și de existența multor copii ai nimănui (1.800 persoane), a bătrânilor internați actualmente pe aceste paturi, se crează imposibilitatea aprovizionării lor, începând cu 1 august”(....).

Am ajuns și la **asta. Asta**, cronologic, începuse mai demult, abia acum autoritățile rusești îi spun pe nume. Citez din informația șefului secției județene Bender (Tighina), A.D. Mocialov către secretarul CR al PC(b) M. D.K. Bîcikov despre “situația” din satul Sălcuța raionul Căinari :

“Am fost informați că locuitoarea C.I., n. 1903, din țărani chiaburi, analfabetă, folosește în alimentație carne de om. Controlul faptelor a stabilit : C.I., la data de 18 martie 1947, în timpul odihnei soțului său, C. V., l-a lovit cu toporul în cap, l-a decapitat, carnea a fript-o și a mâncat-o. Sub arest, la interogatoriu, C.I. a recunoscut că și-a omorât soțul cu scopul de a-l mânca. Pe lângă aceasta, a recunoscut că în ianuarie 1947 a născut doi copii, dintre care unul mort. Împreună cu soțul l-au mâncat pe nou-născutul mort, apoi l-au tăiat și pe cel de-al doilea, folosindu-l în alimentație. În aceiași lună au dezgropat, în cimitir, mormintele a 2 copii, de 3 și 5 ani și au mâncat cadavrele. După un timp, C.V. (soțul - n.m. P.G.) a invitat la ei în casă o fetiță de 6 ani, orfană, din satul Zaim, r. Căușeni, pe numele F., a omorât-o și împreună cu soția au mâncat-o”.

Această informare - politico-polițienească - poartă data de 5 aprilie 1947. Însă și mai devreme (7 martie) medicii V. Averbuch și B. Morozov, membri ai comisiei de expertiză medico-judiciară și psihologică adresează ministerului ocrotirii sănătății RSSM o notă cuprinzând rezultatul studiului în raionul Cangaz, județul Cahul. Citez:

“(....) Până la 28 februarie 1947, în raionul Cangaz au fost înregistrate 12 cazuri de necrofagie și canibalism, cu participarea a 20 persoane, dintre care au fost arestate 13. Dintre cei depistați până la 28 februarie 1947 4 au murit. “(...) Cercetării medico-legale și psihiatrice au fost supuse 9 persoane”

“Concluzii : (...) În timpul cercetării a ieșit la iveală faptul că nu toate cazurile de necrofagie și canibalism au fost luate la timp în evidență de către organele MAI și cazurile înregistrate nu reflectă starea reală de lucruri, adică proporțiile mari ale necrofagiei și canibalismului în acest raion la ora actuală (s.m. P.G.)”.

În sfârșit !, ne-am spus. Chiar mai târziu (pentru mulți prea târziu - însă **pentru a-i salva pe cei încă în viață, se vor lua măsuri adecvate - adică se va suprima cauza : foametea provocată de ruși.**

Ne-am înșelat. Iată ce scriu acești doi, totuși, medici, în continuare :

“Primele cazuri de necrofagie și canibalism n-au implicat luarea de măsuri urgente și nici penalizarea criminalilor și, în virtutea acestui fapt, elementele de acest tip și-au format o impresie eronată cum că asemenea fapte ar rămâne nepedepsite (s.m. P.G.)”

Altă invenție rusească : pentru a... combate canibalismul, necrofagia : e suficient să-i “lămurești” pe oameni că nu-i frumos să se mănânce între ei - iar pe cei care nu țin seama de avertismente, să-i pedepsești cu severitate !

În continuare, în raport o explicare (medicală) a faptelor :

“Marea majoritate a cazurilor cercetate au fost precedate de o flămânzire îndelungată (15-20 zile) și prezintă o distrofie moderată (majoritatea suferă de distrofie gradul I), o retardare intelectuală evidentă, primitivism psihic și diminuare a tonusului emoțional (caracteristică distrofiei) până la gradul de apatie. Explicarea comportamentului acestor persoane prin prezența unor psihoze clar conturate la momentul săvârșirii crimelor pare a fi imposibilă”.

Iată însă ce “consideră” medicii Averbuch și Morozov, sub semnătură :

“În baza expertizării efectuate considerăm că persoanele culpabile nu intră sub incidența art. 10 al Codului penal al RSS Ucrainene (iar Codul ucrainean, pe solul moldovean ! - probabil acel articol prevedea o derogare - însă pe care raportorii nu o acceptau - n.m. P.G.) și trebuie să fie recunoscute responsabile”.

Am ajuns la capitolul Propuneri - ce propun cei doi medici, în vederea “eradicării” ? - toate cele 8 puncte :

“1. Toate persoanele vinovate de săvârșirea unui asemenea gen de crime necesitând tratament antidistrofic, trebuie să fie internate sub pază, în regim de izolare ;

“2. Persoanele vinovate de asemenea crime care nu necesită tratament medical să fie supuse unui interogatoriu accelerat și să

fie trase la răspundere, în regim de arestare ;

“3. Organele puterii locale să divulge la timp cazurile de necrofagie și să ia măsuri eficiente de supraveghere a populației, precum și să amplifice activitatea de informare a organelor MAI în scopul prevenirii lor ;

*“4. Organele Ministerului Securității, în cazul analizării acestui gen de fapte să-și focalizeze atenția asupra posibilei agitații provocatoare din partea elementelor dușmănoase care-i împing pe indivizii instabili din punct de vedere moral și psihic la săvârșirea crimelor, **în special ținându-se cont de zona de frontieră a acestui raion** (Cahul - nota și sublinierea. m. P. G);*

“5. Procuratura și MAI să explice la fața locului gravitatea acestor crime;

“6. Să fie asigurate îngroparea la timp, corespunzător exigențelor stabilite a cadavrelor și paza cimitirelor ;

“7. Reieșind din situația materială grea a populației, în special a familiilor cu copii, considerăm oportună spitalizarea obligatorie a tuturor copiilor distrofici de toate gradele și organizarea unor puncte alimentare pentru toți ceilalți copii ;

“8. Să se amplifice activitatea de lămurire a populației despre caracterul criminal al infracțiunilor și despre tragerea la răspundere pe care o implică.

Comisia medico-legală și psihiatrică de expertiză, Morozov, Averbuch”.

La 16 iunie 1947, este transmisă informația :

“La 31 mai 1947 în satul Pitușca raionul Călărași, N.O. în vârstă de 8 ani l-a înjunghiat pe fratele său M. de 9 luni, o parte a lui a fiert-o în oală și, împreună cu sora sa de 3 ani, au folosit-o în alimentație. (...) Când mama O.N. și fratele B.N. s-au dus la câmp, N. l-a luat din pat pe fratele său M., l-a dus în odaia nelocuită, i-a tăiat capul cu cuțitul, apoi l-a dezmembrat și l-a fiert în oală, apoi împreună cu surioara de 3 ani au folosit în alimentație această carne, lăsînd o porție și pentru unchiul B., însă în absența lui N. surioara a mâncat-o și pe aceasta”.

Nu mai sunt necesare comentariile. Oricum, Românii din Basarabia mâncau, nu doar carne de om (cu predilecție : rude de gradul I) iată raportul din 5 iunie 1947, întocmit de viceministrul ocrotirii sănătății al RSS Moldovenesti, Hechtmann, al șefului direcției Chișinău, Discalenko și al medicului neuropatolog Beidburd :

”Între 1 mai și 4 iunie a.C. au fost înregistrate 140 cazuri de intoxicație cu plante otrăvitoare (troscot, lobodă sălbatică, ridichioară). (...) Toate cazurile prezintă edeme faciale, ale membrelor posterioare (or fi umblat în patru labe mâncătorii de buruieni ? - n.m. P.G.), paliditate pronunțată a epidermei

mâi-nilor. Fenomenul ischemiei progresează până la necroză. Durata bolii : 3-5 zile.

Tratamentul a constat în administrarea salolului cu urotropină, cafeină și lapte dulce.

Cu populația s-au dus convorbiri despre pericolul utilizării în alimentație a plantelor otrăvitoare”.

Or fi spus supraviețuitorii: «Slava Bogu !» că n-au fost arestați și condamnați, ca cei care foloseau în alimentație propriii copii.

Iată și o statistică : Estimarea populației rurale a RSS Moldovenești la data de 1 ianuarie 1948.

“La 1. ian. 1948 populația rurală număra 1.737.000 persoane ; 780.500 populație masculină, 965.500 feminină. Față de începutul anului 1947 populația rurală s-a micșorat cu 193.900 oameni (dar față de anul 1944?, dar față de 1940 - înainte de ocupația sovietică din 28 iunie? - întrebarea mea, retorică - P.G.). Descreșterea populației reprezintă 10 % față de anul precedent, respectiv 12,7 sex masculin, 7,7 la feminin. Cea mai mare mortalitate : grupa de vârstă de 2 ani : 52 %.(...) Dacă în întreg anul 1946 sporul natural constituia minus 477 persoane, pentru anul 1947 el este de minus 100.300 persoane.”

Un raport al MAI din Moldova către șeful său de la Moscova (Tutușkin către Kruglov), cu data : 19 decembrie 1946 :

“Ca rezultat al ocupației române și a secetei anilor 1945-46 (n-ar fi fost mai just să nu pomenească nimic de “secetă”, doar de “moștenirea ocupației române”? - n.m. P.G.), situația alimentară a Republicii Moldovenești este extrem de grea - mai ales la țăranii din județele Chișinău, Bender, Cahul, și parțial Orhei și Bălți. (...) La 10 decembrie curent printre locuitorii satelor se numărau 30.043 distrofici, din care 18.570 copii. Situația pe județe : Chișinău: 13.717, Bender : 9.301, Cahul : 6.755, Orhei: 920, Bălți: 50. (...) în sate multe familii zac umflate de malnutriție, fără să dispună de un kilogram de pâine.

“În satele Baimaclia și Sălcuta, jud. Bender, familii întregi - câte 3-5 persoane - suferă de edeme provocate de lipsa de albumină, gradul II și III. (...) În raionul Leova subnutriția și inaniția au doborât un mare număr de copii de vârstă preșcolară. În urma unui examen medical din 19 localități, din totalul copii : 2.101 suferă de sunutriție 1.113. Aceste cauze au sporit brusc mortalitatea populației: oamenii mor în sate, pe drumuri, în orașe. În octombrie 1945 au decedat 3.993 persoane, în octombrie 1946 : 5.714 , iar în comparație cu septembrie, în octombrie s-au semnalat cu 1.110 mai multe (statistică sovietică ! - n.m. P.G.) (...) În ultimul timp organele de miliție din Chișinău ridică zilnic de pe străzi 8-12 cadavre. În raionul

Comrat în luna octombrie curent au murit de subnutriție 269 persoane, inclusiv 115 copii.

“(...) Cresc proporțiile vagabondajului. Copiii orfani din sate pornesc la orașe, în căutarea unei bucăți de pâine. (...) Numai prin instituțiile specializate ale MAI au trecut, în 11 luni din 1946 3.411 copii vagabonzi. (...)

Din cauza dificultăților de ordin alimentar s-a intensificat spiritul emigraționist. În 11 luni au fost arestate în tentativă de trecere în România 189 de persoane, 20 reușind să treacă granița - în total 209. (...) în republică au fost luate în evidență peste 100 persoane care intenționează să fugă în România. Din numărul lor fac partea mulți țărani săraci și mijlocași”.

Și când ne gândim că supraviețuitorii unor asemenea “tratamente”, care priveau de 50 ani peste Prut, cu speranță, au fost dăruiți (nici măcar vânduți) de acești, nu imbecili - ca să aibă circumstanțe atenuante - , ci nemernici ca acest Constantinescu, mărunț activist de partid, purtat în zgardă de Măguritate, de Zoe Petre, putredă activistă de partid și de alții “factori”, care nu au nici măcar scuza (!) că lucrează pentru KGB...

Nota: aceeași explicație ca și la textul “Descronologizatorii”.

*

Paris 25 mai 1998

G A U R A D I N... B I B L I O G R A F I E

După cum se va fi observat, mă declar, hotărât, împotriva **uitării**. Amnezia practică de compatrioții noștri - după o atât de lungă tăcere impusă de teroarea comunistă - este, în fond, mărturisirea, recunoașterea unor fapte de rușine comise de cei pe care, curent, îi considerăm victime pure. A recomanda (și a practica) uitarea, nu înseamnă a fi bun-creștin - din contra : păcătuiești greu, fiindcă încerci să te ierți singur, să te... autoamnistiezi.

Ivasiuc, colegul de închisoare, prietenul, devenit turnătorul meu preferat, explica (el nu se justifica) micile măgării și marile porcării politico-etice ale lui:

«Mai ia, azi, în seamă cineva faptul că Cellini a fost ucigaș, Villon borfaș, Milescu Spătaru sperjur ? Doar cercetătorii literari, în treacăt - numai opera le e luată în seamă...»

Sașa Ivasiuc era o natură optimistă... Acest băiat cu nume rutean gândea cum nu se poate mai românește. Ca și el, scriitorii români sunt convinși că, acum, în prezent, ei pot face orice, oricâte “mici-mari greșeli” - ce importanță : în viitor se va ține seamă doar de “opera” lor.

Firește, se înșeală - și ne înșeală.

În cele ce urmează nu voi readuce vorba despre fapte “civile” ale scriitorului, ci de cele comise cu ajutorul condeii, prin cuvânt. Și în aceasta genialul nostru compatriot, născut ortodox și poet are pregătit răspunsul :

«Adevărat, am scris cu mâna stângă, la gazeta de perete - însă numai pentru a-mi salva scrisul cu mâna dreaptă : opera ; sertarul...»

S-a văzut cât de mulți au fost scriitorii (morți și vii) având câte ceva în sertar ; s-a văzut cât de... operă le sunt scrierile pentru care făcuseră porcării, în scris.

Mă voi folosi pentru a da exemple - cu puține excepții - de **Antologia rușinii**, alcătuită cu trudă (și, desigur, cu adâncă scârbă) de Virgil Ierunca și publicată în numerele 1 (1973), 2 (1975) și 3 (1982) ale revistei *Ethos*, Paris. Am extras doar o mică parte din negrul-pe-alb adunat de el și o infimă parte a plecăciunilor nedemne ale demnei - și rezistentei ! - intelectualității române. La acestea am adăugat și câteva buruieni culese de mine, cu mâna fără manșă.

Pornim de la adevărul : **nici un purtător de condei din România comunistă nu a fost silit, cu pistolul în ceafă, să scrie versuri și proză de laudă la adresa partidului** (dar să semneze procese-verbale de anchetă : da).

Plecăciunile voluntare, interesate selectate aici sunt prilejuite, nu de vreo aniversare comunistă a unui eveniment sau a unei persoane (Ceașescu), ci de evenimente, fie neprevăzute (ca mișcarea pentru drepturile omului din primăvara anului 1977), fie căpătînd o turnură nefavorabilă partidului care avea de gând să (doar) sărbătorească momente oficiale.

Începem cu anul 1971, al “revoluției culturale”, al “Tezelor din iunie”. Inutil să spun : doar accidental voi cita din profesioniști ai laudelor - numai din literatori adevărați, constituind repere - și referințe - culturale.

Să vedem cine dintre solizii intelectuali români (unii cu ani de pușcărie cinstită în spate) au lăudat direct - sau indirect - închiderea reprezentată de ”tezele din iunie 1971” (pentru ușurință, îi voi înșira în ordine alfabetică) :

1971 - “Tezele”

BALOTĂ Nicolae :

Azi, când poetul a pierdut-o pe aceea pe care a cântat-o fără încetare, pe tovarăsa sa de viață Elsa Triolet, el n-a rămas singur. Poet total și militant al cauzei comuniste, el este înconjurat de căldura umană către care a aspirat totdeauna, pe care a

contribuit prin opera sa și prin viața sa toată să o sporească. E uimitoare mai presus de orice în creația acestui talent poliform, în viața acestui pătimaș al dreptății, aspirația tenace spre unitate. Câte ispite ale tuturor sirenelor libertinajului în duh și simțire a trebuit să înfrunte și să înfrângă acest luptător ! El s-a rupt de timpuriu de mediul burghez în care s-a născut, a sfâșiat într-însul învățătura școlilor prin care a trecut, a rezistat tendințelor anarhice care se treziseră în el după cel de al doilea război mondial, pentru că avea setea neistovită, generoasă a unei orânduiri mai drepte, a unei ordini mai umane. De fapt tânărul Aragon a întâlnit de timpuriu în calea sa Partidul Comunist care a dat o țintă și un îndreptar căutărilor sale.

Tribuna, 30 sept. 1971

(BALOTĂ)

Aș aminti, în acest sens, apelul adresat oamenilor de artă de către secretarul general al partidului, în urmă cu doi ani, la Expunerea la Plenara din noiembrie a Comitetului Central. Artiștii erau îndemnați să redea în operele lor transformările socialiste, munca milioaneilor de oameni, contradicțiile și conflictele reale alături de faptele mărețe, emoționante, frumosul și iubirea, astfel încât arta să contribuie la perfecționarea continuă a societății, a omului, de afirmare a dreptății și echității socialiste, a modului de viață socialistă și comunistă.

Nu este oare acesta rostul însuși al inițierii întru cultură, al introducerii în spațiul spiritual ?

România liberă, 8 nov. 1973

CÂNDEA Virgil :

Trăim epoca favorizată în care România a văzut împlinite aspirațiile lui Neagoie Basarab. Dacă voievodului i-ar fi fost dat privilegiul să asiste la comemorarea sa, ar fi spus ca în Învățăture : «Iată că acum mergi de la noi cu învățătura noastră. Cum vă va duce gândul și firea că va fi bine, așa veți face...»

Contemporanul, 17 sept. 1971

IVĂNESCU Cezar :

De aceea, prin actualele măsuri se evidențiază, credem, nevoia de a depune eforturi de o mai aleasă calitate pentru a face din scrisul nostru nu numai o oglindă a existenței unei națiuni, ci și un instrument operativ, activ. Literatura trebuie să exprime mai puțin declamativ, dar mai profund și mai conținut, dramatica luptă pe care națiunea noastră o poartă pentru împlinirea unui incomparabil ideal social : comunismul.

Argeș, iulie 1971

SIMIONESCU Mircea Horia :

Niciodată patria noastră nu s-a bucurat de un asemenea prestigiu, de o asemenea forță a valorilor și de asemenea noblețe a ideilor în plină expansiune, ca astăzi. Avem realizări impresionante, și avem certitudini în sufletești. Ca un poet ce străbate cu gândul viitorul, până la atingerea idealului fascinant, Partidul Comunist Român își întinde antenele către plăsmuirea de mâine a României, statornicind cu fiecare măsură preconizată, cu fiecare idee avansată, coordonatele civilizației și culturii românești în era socialismului.

România literară, 27 iulie 1972

ȚOIU Constantin :

Statul nostru este un stat socialist. Politica statului nostru reflectă vocația și virtuțile unui popor care, cunoscând îndelung asuprirea socială și națională, a ales o dată pentru totdeauna calea cea mai sigură și mai dreaptă ce face imposibilă de aici înainte întoarcerea în trecut la ceea ce era o gravă și păgubitoare nesocotire a vocației lui istorice și virtuților sale înăscute.

Luceafărul, 3 iulie 1971

S-a observat : nu i-am luat în seamă pe veteranii agitpropului (Everac, Radu Popescu, Titus Popovici, Lăncrănjan,), nici chiar pe tinerii-lupi ai momentului : Al. Papilian, Petru Popescu, ci numai "valorile consacrate".

Până la următorul eveniment (1977), iată alte câteva mostre de închinăciune :

BALOTĂ Nicolae :

Aș aminti, în acest sens, apelul adresat oamenilor de artă de către secretarul general al partidului, în urmă cu doi ani, la Expunerea la Plenara din noiembrie a Comitetului Central. Artiștii erau îndemnați să redea în operele lor transformările socialiste, munca milioanelor de oameni, contradicțiile și conflictele reale alături de faptele mărețe, emoționante, frumosul și iubirea, astfel încât arta să contribuie la perfecționarea continuă a societății, a omului, de afirmare a dreptății și echității socialiste, a modului de viață socialistă și comunistă.

Nu este oare acesta rostul însuși al inițierii întru cultură, al introducerii în spațiul spiritual ?

România liberă, 8 nov. 1973

CÂRNECI Radu*LUMINOS PARTID*

*Credința mea rămâi și vei rămâne
- frumos, cu imnuri, te împodobesc -
tu, demn stăpân pe forțele stăpâne,
mai omenesc în tot ce-i omenesc -
tu vis mereu, mereu întruchipare,
înmiresmînd al cântecelor grai,
ce mândru sînt, în marea ta splendoare
tu, dor al meu, tu gura mea de rai...*

Scînteia, 19 aug. 1973

CIOCULESCU Șerban

*...Ecranul televiziunii noastre ne oferă cotidian imaginea
tovarășului Nicolae Ceaușescu străbătînd toate șantierele
noastre, strângînd mâinile oamenilor muncii, întreținîndu-se la
toate treptele producției asupra metodelor de lucru și a rezulta-
telor obținute, propunînd soluții în domeniile cele mai diferite ale
activității obștești...*

Contemporanul, 26 ian. 1973

acad. CONDURACHI Emil

*Din fericire cei mai mulți oameni din țara noastră gîndesc
altminteri. Gîndesc încrezători și fac dovada că în ciuda
greutăților - ce par uneori mai mari decât sînt ele în realitate -
nu au uitat și nu uită datoria lor de grațitudine față de țara și de
poporul în mijlocul căruia au crescut și s-au format (...) Prețuire
subliniată adeseori de glasul cel mai autorizat al partidului
nostru, acela al tovarășului Nicolae Ceaușescu...*

Contemporanul, 24 ian. 1972

(CONDURACHI)

*Am avut în tot timpul în care am participat la lucrările celui
de al XI-lea Congres al partidului nostru (...) un sentiment tonic:
istoricii din țara noastră au putut constata cu deosebită satis-
facție și mai mult ca altădată că activitatea lor se înscrie cu
egală îndreptățire în suma tuturor eforturilor de făurire a
societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a
României spre comunism. Ca istoric încerc un sentiment de gra-
țitudine față de încurajatoarea apreciere venită din partea celui
mai înalt for politic al poporului nostru și exprimată atât de
documentele sale programatice, cât și în Raportul secretarului
său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.*

Contemporanul, 27 dec. 1974

GIURESCU Constantin C.

*Ca istoric știu că istoria are neprețuitul dar de a ne ajuta să cunoaștem bine cine sântem, ce vrem, de unde venim și încotro tindem să ajungem.(...) Este esența exemplului de înalt patriotism pe care-l cere tineretului secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. (...) Este de datoria factorilor educaționali - școala și organizația UTC avînd în acest sens cele mai importante responsabilități - de a face totul pentru a accentua latura politică a personalității tinerilor, pentru a le dezvolta conștiința scopului major al societății noastre: **construcția etapei superioare a socialismului și trecerea treptată la făurirea comunismului în România.***

Scînteia Tineretului, 31 oct. 1973

Anul 1977

A cunoscut mai multe evenimente :

- 1 - mișcarea pentru drepturile omului : februarie-mai;
- 2 - congresul scriitorilor : mai-iunie (?);
- 3 - greva minerilor din Valea Jiului.

Autorii continuă a fi citați după data apariției “contribuției”. Pentru a înțelege ce anume sărbătoresc (sau, din contra : veștejesc), este necesar să fie privită data și să se țină seama de periodicitatea publicației.

De pildă : Io(a)n Alexandru celebrează “istoria”; s-ar înțelege că ar fi vorba de un text “în cinstea Zilei de 9 Mai”; numai că sântem în 1977, iar emergența unei acțiuni pentru drepturile omului, în țara “independentului” Ceaușescu a provocat multă tulburare, nu doar printre Organe (de stat și de partid), ci și în masele largi de anticomuniști români colaboraționiști și colaboratori la Scînteia...

Nu am inclus aici “demascările” de care am avut parte dinspre lătrători de meserie ca Eugen Barbu, Titus Popovici, Zoe Bușulenga, Dan Ciachir, Dan Zamfirescu, Vasile Băran, Al. Piru, Al. Dobrescu ș. a., ; atâtați asupra mea imediat după cutremurul din 4 martie 77, au continuat și după arestare (1 aprilie), cerînd “pedepsirea exemplară cuvenită trădătorilor de țară”, încetînd a mă numi după liberare (6 mai) - însă “aluziile” nu au lipsit.

Nu neapărat din... modestie, nu îi pun aici pe cei care m-au atacat nominal, ci pentru că îmi rezerv plăcerea unei “colecții” aparte, ce va fi în curînd făcută publică.

Nu toți luătorii-de-cuvînt atacă direct “răul” - unii preferă lovitura piezișă, ba chiar de... lăudare excesivă a realizărilor

partidului - ca să se știe că “nouă” (adică *lor*) nu le pasă...

Oricum, este instructiv să se vadă cum anume funcționează zicerea : “Țara arde, baba se piaptână”.

ALEXANDRU Ioan

Căci acolo unde nu există istorie și unde istoria n-a devenit patrie, scriitorul nu poate exista, nu are în numele cui vorbi și pentru cine trudi din zori în noapte, cu bucuria că împlinește o lucrare esențială de luminare a sufletului poporului său (...). Ca scriitor al acestui popor, mă pot socoti fiul independenței României (...), istoria de ieri și de azi a poporului român devenind, prin valoarea ei, obiectul vital al scrisului meu. Mai mare cinste pentru un scriitor nu poate fi decât de a-i putea vorbi aici, în România socialistă, fiului său, fraților săi, neamului său (...). Căci aici există istorie, țara este ridicată la rang de patrie socialistă, iar omul la ființă a adevărului, suveran al libertății”

Scînteia, 6 mai 1977

ANGHEL Paul

Ce s-a ales de el? Ce s-a ales de fascism ? Eu unul nu credeam că umanitatea ceasului de față, de pe oricare meridian, poate consimți să revină la fascism, ca mod de existență socială și politică, nu cred că umanitatea vrea să se întoarcă în grote. Dar iată că unele semne de isterie verde, sură sau brună se fac simțite ici și colo. (...) partidul nostru este adversar neînduplecat, în numele celui mai înalt umanism, al căror forme de reanimare a cercurilor reacționare fasciste, atitudine militantă reliefată din nou, cu claritate, ferm, în recenta expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Nu avem dreptul să uităm ceea ce înseamnă fascismul : moartea culturii și a omului însuși.

Scînteia, 5 aprilie 1977

BALACI Alexandru

Dar să ne gândim și la traducerile de carte românească, tot mai numeroase, echivalente în ultimii ani cu aproximativ două mii de titluri apărute în peste o sută de limbi străine. În fruntea lor se înscrie apariția a 50 lucrări ale Președintelui Republicii, a cărei operă luminoasă călătorește acum pe toate meridianele.

Ramuri, 15 aprilie 1977

BALOTĂ Nicolae

Demnitatea și-au cucerit-o sub steagul Partidului Comunist Român, viața omenească, știința de carte și bunăstarea sunt recolta cea mai de preț pe care o culeg, pentru că bunii și cins-

*tiții truditori ai pământului au știut să dea pe rod ideile fertile,
novatoare ale partidului.*

Luceafărul, 16 aprilie 1977

BRAD Ion

ACEASTA-I PATRIA

*Aceasta-i Patria : izvor de imn
Cântat cu-nflăcărarea unei ginte
Ce de trecut și până-n comunism
Un liber drum din vrerea ei și-aprinde.
Aceasta-i Patria : un dor lucid,
Tâmpla de vis a omului prin care
Toți ne simțim o țară și-un partid,
o unică ființă luptătoare.*

Scînteia, 7 decembrie 1977

CÂRNECI Radu

CANTATĂ

*Am preamărit și muntele și marea
- îmbrățișarea lor în țărîm avid -,
ci, iată-mă : îți 'nalț din nou cântarea
cu ton de slavă, luminos Partid !
Tu, neînvinsul, munte ești și mare
și neînchipuit în frumuseți,
arzînd în inimi : miez de depărtare,
dăinuitor în vieți și peste vieți.*

Flacăra, 15 dec. 1977

GIURESCU C.C.

*În etapele hotărîtoare ale dezvoltării sale istorice, atunci
când se punea problema de însemnătate capitală, poporul român
a avut parte de personalități reprezentative care au știut să întru-
peze spiritul său politic și să găsească condițiile cele mai bune
spre a asigura dănuirea statului, așadar putința de manifestare
multila-terală a poporului.*

*Apărător al ființei, suveranității și demnității statului român,
N. Ceaușescu se înscrie în această fundamentală tradiție, este
continuatorul marilor personalități din trecut care au drept scop
principal salus rei publicae. El lucrează neînterupt și stăruitor
spre a asigura poporului și statului român locul în civilizația și
cultura lumii, la care îi dau dreptul însușirile creatoare și ome-
nia acestui popor.*

Radio București, 28 iunie 1977

PREDA MARIN

Revoluția culturală înfăptuită de partidul nostru a deschis larg drumul spre cultura țărănimii. Scriitorii, în fața unui public tot mai avid de o carte bună, vor trebui să se gândească astfel la spusele tovarășului Ceaușescu, care a anunțat tot aici creșterea numărului de orașe din țara noastră, evoluția procesului social spre dispariția deosebirilor esențiale între sat și oraș, deci sporirea considerabilă a numărului de cititori.

Scînteia, 20 aprilie 1977

ROMAN Valter

Definind coordonatele revoluției științific-tehnice și ale bazei tehnico-materiale, partidul nostru are în vedere tocmai acest țel, așa cum rezultă cu pregnantă claritate din prevederile Programului adoptat de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român și cum rezultă din ceea ce am înfăptuit până acum, cinstind în acest fel Conferința Națională a partidului nostru.

România literară, 8 mai 1977

SIMIONESCU Mircea Horia

Societatea socialistă, întrupare a visului cel mai fascinant al oamenilor, acordă poetului, nu numai stima pe care o merită, dar și înalta recunoaștere a funcției sociale pe care acesta o îndeplinește într-o lume ce proclamă dreptatea, adevărul, echitatea, dragostea de om. Socialismul înseamnă producție înaltă, calitate, cifre record, dar oțelul și grâul, untul și lemnul, mașinile și construcțiile nu sporesc pentru buzunarul afaceriștilor, ci pentru binele și visurile limpezi ale celor mulți și harnici, pentru omul devenit stăpân în țara lui liberă, iar omul acesta are nevoie de poezie, este poezie, este cea mai frumoasă înfăptuire a timpurilor noi. Rolul poetului, de atâtea ori subliniat în documentele partidului nostru și redefinit în cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu la Conferința pe țară a scriitorilor, este de a înflăcăra inimile, de a grava pentru nemurire epopeea construcției și înaintării țării, de a zidi în temelia edificiului scînteia spiritului lucid și a miracolului.

Contemporanul, 15 iulie 1977

Între 1-3 august 1977 a avut loc, în Valea Jiului, marea grevă a minerilor. Chiar dacă Europa liberă a vorbit despre acest eveniment foarte târziu (același Departament de Stat a blocat informațiile, pentru a nu-l "jena" pe prietenul americanilor, Ceaușescu), României - iar aici ne interesează scriitorii - au știut

ce s-a petrecut la Lupeni cel mai târziu în 5 august (fiindcă Iulian Neacșu, beat, a povestit în gura mare la restaurantul Casei Scriitorilor).

Firește, nici un scriitor celebru nu și-a manifestat solidaritatea cu minerii (să zicem : Geo Bogza - care scrisese **Oameni și cărbuni în Valea Jiului**, în anii 30 ; Jebeleanu - care prin 1936 îl apăruse, în presă, pe tânărul comunist Ceaușescu ; Marin Preda, cu glasul lui de mare prestigiu, al clasicului în viață...).

Când, târziu în toamnă, un american independent a scris că s-ar fi petrecut ceva suspect în Valea Jiului, informând cititorii că zona este interzisă, păzită de armată, **un scriitor a sărit să desmintă : Adrian Păunescu** : el a publicat în *Flacăra* un “reportaj” în care explica : elicopterele care zboară ziua-noaptea pe deasupra Văii nu sunt deloc - așa cum în mod dușmănos a afirmat Americanul - forțe de pază (fiindcă s-ar fi întâmplat ceva...), nu! ci... elicopterele-sanitare pe care le dăruise tovarășul Ceaușescu regiunii minerești...

Așadar : nu există în citatele de mai jos “probe” că scriitorul român cel rezistent prin cultură ar fi aprobat represivitatea feroce ordonată de Ceaușescu, executată de generalul Nicolae Pleșiță și de generalul (fost colonel înainte de 9 mai) Vasile.

Însă deosebirea față de un Păunescu este minimă:

Acela a negat de-a dreptul “zvonul” că ar fi avut loc o răzvrătire a clasei muncitoare - *ceilalți au făcut același lucru, însă vorbind despre altceva* : despre marile-realizări, despre aniversarea Ceaușescului din anul următor...

Iar 20 ani mai târziu, în “istoria” pe care o scriu amnezicii tricolori - firește : de la 22 decembrie 1989 - omit să pună pe hârtie “amănuntul” : “2 000 mineri ne alăturăm mișcării pentru drepturile omului și lui Paul Goma”, printr-o scrisoare adresată Europei libere și citită de câte cinci ori pe zi trei săptămâni la rând.

Numai revista *Memoria* (!), numărul comemorativ din 1997 nu cunoștea acest detaliu.

Or scriitorul care nu spune-scrie ce știe - este martor mincinos și complice al Răului.

BĂLĂIȚĂ George

Dar ar trebui citate în întregime cuvântările tovarășului Nicolae Ceaușescu, scrieri de importanță istorică, elaborate într-un stil limpede, sobru, echilibrat, eficient. Stilul unui autor de mare clasă, nu în zadar tradus în atâtea limbi pe toate meridianele.

Scînteia, 9 februarie 1978.

BUZURA Augustin

Sînt 12 ani de cînd tovarăşul Nicolae Ceauşescu a preluat conducerea partidului şi a statului, dar aceşti ani, atît de generoşi în evenimente, ne-au îmbogăţit cu o experienţă enormă, ne-au arătat dimensiunile noastre reale, chipul nostru cel adevărat şi forţa noastră (...). Aşadar omului Nicolae Ceauşescu, comunis-tului intransigent care n-a renunţat niciodată la proiectele sale, conducătorului datorită căruia naţiunea noastră are imaginea concretă a viitorului ei, să-i dorim din inimă ceea ce-i doreşte ţara masa sa de lucru în care tot ceea ce face poartă amprenta perso-nalităţii şi gândirii sale.

Steaua, ian. 1978

CIOCULESCU Şerban

Prin forţa însufleţită a cuvîntului precum şi prin omniprezenţa pe toate tărâmurile muncii, dînd exemplul unei neistovite activităţi şi mobilizînd întreaga naţiune într-un grandios elan creator, secretarul general al Partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, se înscrie printre marii animatori ai popoarelor din toate vremurile.

România literară, 26 ian. 1978

COSAŞU Radu

Ţară mică, supusă atîtor intemperii specifice răscrucilor de drumuri, de geografie şi istorie, România s-a impus prin caracterul, inteligenţa şi temperamentul Preşedintelui ei - ca una din cele mai puternice personalităţi din cetatea naţiunilor, o imagine de unică expresivitate...

Flacăra, 26 ian. 1978

DOBRESCU Al.

În concepţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, critica nu este o ancilă a literaturii, ci un gen militant cu drepturi egale determinat şi, deopotrivă, determinînd creaţia adevărată, pe care este menit să o impună, să o apere, să o explice, să o răspîndească.

Convorbiri literare, ian. 1978

DOHOTARU Adrian

Pentru că starea noastră de a fi, e starea de revoluţie ! Ceas de ceas, clipă de clipă în epicentrul evenimentelor şi întâmplărilor curente, prezenţi acolo unde sîntem strigaţi pe nume şi este nevoie de noi, să punem umărul, să punem mintea la

contribuție (...) «A fi comunist», spune tovarășul Nicolae Ceaușescu, «înseamnă a lucra mereu mûai bine și mai contiincios pentru interesele oamenilor muncii,» etc.etc. (N. m.).

Flacăra, 29 sept. 1977

ENESCU Radu

Istoria a cunoscut veacuri aurite, de mare înflorire. Secolul lui Pericle, epoca lui Ludovic al XIV-lea, era elizabetană, etc. Dar toate aceste perioade de splendoare magnifică și augustă erau dublate de o crasă mizerie și de atroce nenorociri, fiind generate de o orânduire subliniat iniquă. Pentru prima dată, renașterea României, ce se identifică cu Ceaușescu, ne înfățișează o epocă de aur în care guvernează justiția socială, libertatea umană, demnitatea insului omenesc. De aceea prosperitatea materială și eflorescența spirituală e rodul nemijlocit al omeniei, calității și adevărului de neînvins.

Familia, ian. 1978

GIURESCU C. Dinu

Istoria capătă noi dimensiuni și prin țelurile esențiale ale prezentului, formulate de Secretarul general al Partidului și care-și găsesc materializarea în construcția țării.

Săptămîna, 26 ian. 1978

IVAȘCU George

De aici mândria unui întreg popor care, la 33 ani de la Eliberare, se simte într-adevăr, stăpân pe destinele sale. De aici și dragostea unanimă îmbrățișînd chipul bărbatului care, în fruntea Partidului și a Statului, îi semnifică geniul creator în durata faptei de azi și în cutezanța privirii spre viitor. De aici și gândul și glasul care-l exprimă în vibrantă bucurie a mării sărbători : Ceaușescu-România !

România literară, 18 august 1977

STĂNESCU Nichita

Sărbătorim a 60-a aniversare a scumpului nostru președinte Nicolae Ceaușescu și 45 de ani de activitate a acestui bărbat (...) cel mai muncitor dintre muncitori, cel mai țăran dintre țărani... etc.

Radio București, 19 ianuarie 1978

“Campania de vară 1979” :

În iarna anului 1979 a fost constituit Sindicatul Liber al Oamenilor Muncii din România (SLOMR), eveniment anterior

alcătuirii sindicatului polonez Solidarnosc. Pentru că, în 1978, la Paris luase ființă Comitetul Intelectualilor pentru o Europă a Libertăților (CIEL), a fost firesc ca acesta (avînd în conducere pe Eugène Ionesco) să-i apere și pe cei persecutați de comuniști în România. Astfel a lansat o campanie de semnături pentru liberarea imediată a următorilor : Petre Țuțea, Gheorghe Calciu, Aurel State, Marcel Petrișor, Octavian Voinea - ceea ce s-a obținut numaidecât.

A lansat o campanie de protejare a sindicaliştilor de la SLOMR (Vasile Paraschiv, Brașoveanu, Cană). Totodată sub semnătura lui Eugène Ionesco a apărut un apel către toate guvernele democratice de a boicota emisarii culturali oficiali ai regimurilor totalitare (la noi: Virgil Cîndea, Mihnea Gheorghiu, Al. Balaci, Zoe Bușulenga...).

Firește, replica nu a întârziat - pe două fronturi :

- **intern**, condus de Eugen Barbu și *Săptămîna* ; au mai participat *România literară* a lui Ivașcu, *Luceafărul* grupului Răcănel-Fruntelată-Ungheanu, *Contemporanul* și, firește, *Scînteile*. Printre înjurătorii de stat și de partid s-a remarcat (deși era greu : toți dădeau dovada) Ion Lăncrănjan, într-un “pamflet” la adresa Monicăi Lovinescu, intitulat pur și simplu : **Căteaua...**

Mulți tovarăși i-au ținut... tovarășie : Ion Brad, Titus Popovici, Sălcudeanu, Dumitru Mircea, Marcea, Dan Zamfirescu, Cioclulescu, Ion Zamfirescu ;

- **extern** - cu mai multe centrale :

italiană : condusă de I.C. Drăgan, avîndu-i ajutoare pe Traian Filip și Mihai Pelin. Drăgan a scris la jurnalele italiene articole de “demascare” a “disidenței din eprubetă” (împotriva lui Calciu și a mea) - firește, nesemnate ;

britanică : supervizată tot de Drăgan a fost munca agentului de influență din Anglia Michael C. Titus, care a semnat o broșură (în franceză și engleză): **România sub presiune**. Sunt demascați : sindicaliştilor (“nebuni”); Calciu (“fascist”), eu : jidan, agent sovietic, legionar și... hippy. Să amintesc : M.C.Titus, “exilatul” care a călătorit în România și a avut acces la arhivele Securității (la sfîrșitul anilor 70 !)- de unde a extras un ordin de urmărire a lui Calciu, de prin 1943! - a beneficiat de mărturiile unor foști deținuți politici care au afirmat tot felul de neadevăruri despre mine: Virgil Carianopol, M. Ionescu Quintus (aceștia negau “descrierile” din cartea mea **Gherla**), niște profesori de la Ploiești, niște popi tot de pe-acolo... ;

greacă : fiind Ion Brad ambasador la Atena, Securitatea i-a dat bani unui markosist refugiat în România, făcînd pe scriitorul : Dimos Ravanis Rendis. Acesta a început să imprime un

periodic fantomă : *Proini*, dar scopul Bucureștiului nu era să aibă audiență, ci să reprezinte izvor de citate. Deci : Brad a scris, în românește, un text în care eram jidan (Efremovici), scriitor veleitar, arestat în 1956 pentru furt și viol...; Dimos Rendis l-a tradus în grecește, l-a semnat, a încasat paralele, iar Ion Brad a trimis la *Luceafărul* “un articol apărut în străinătate - și tradus în românește”. Dragoș-Răcănel a publicat, deci - cu comentariile de rigoare la “ecouri din presa occidentală”, un text avându-l autor pe Ion Brad, altul pe C.I.Drăgan...

Mai jos reproduc doar două porcării scrise la adresa lui Eugène Ionesco - va trebui să așteptăm anul 1990, pentru ca luminatul Ion Buduca să scrie, de la Paris, pentru *Convorbiri literare*, o alta, intitulată : “**Ionescu - e ramolit, Cioran - nu vrea să stea de vorbă cu Românii**”.

CIACHIR Dan

*“...și un academician șugubăț care și el graseiază și care, din originea-i românească a păstrat la Paris o afecțiune nedeținută pentru toi, cinzeacă, litruță și alte recipiente specifice naționale. Domnia-sa a păstrat forma și-a trădat conținutul. Se mai întâmplă și-n artă. În loc de tulburel, prăștină, tescovină, sânge de iepure, prea neaoșe și deci intraductibile, dânsul preferă un Johnnie Walker, un Ballantine’s după care redactorii Europei libere conectează magnetofonul cu succes anticipat. Eugen Ionescu - că-i uitasem hramul - ajuns anticomunist la vârsta pensionării, când alții se ocupă de grădinărit, bășnește și el despre libertate, drepturile omului, călușe imagine și o ține pe coarda asta razachie (...). Academicianul n-are timp să verifice enormitățile astea și atunci cârâie recitativul pe care-l cunoașteți, amintindu-ne de propriii săi **rinoceri**. Să-l privim cu îngăduință pentru că măcar el are niște merite literare incontestabile. Dar acum, ajuns la vârsta minții copiilor, s-a mai zaharisit și, în consecință, de ce să ne supărăm? Măine-poimâne o să aflăm la buletinul de știri al Europei libere că doamna Monica Lovinescu îi citește dramaturgului din **Scufița Roșie** și domnia sa plânge cu lacrimi sincere când află că lupul a mâncat-o pe fetiță și pe bunicuță.*

Săptămîna, 13 iulie 1979

HERIVAN Mircea

Oare ce l-a determinat pe cunoscutul dramaturg francez (subl. în text) să-și aleagă drept copil de suflet, la senectute, un veleitar lipsit de autocontrol în toate manifestările, rebarbativ ? Poate similitudine exterioară de atitudine între Paul Goma,

bărbosul pupil și impetuositatea, negativismul propriei tinereți. (...) Cu opțiunile literare «pe invers» ale domnului Eugen Ionescu sântem obișnuiți demult. (...) ce încredere se poate avea în profețiile și triplusalturile critice în care domnul Eugen Ionescu se angajează pe baza unor informații indirecte și vădit calomnioase (...)?

Ceea ce face acum, îndemnând la o cruciadă de boicotare și izolare spirituală a României, e mult mai grav. (...) Atunci când Eugen Ionescu își permite să pună la îndoială sinceritatea, devotamentul real față de o idee, de o țară, de un popor a tuturor acestor intelectuali de excepție sau să proclame că aceștia «trăiesc într-o lașitate constantă», ne vom permite și noi (...) să ne îndoim de sinceritatea susținerii dramaturgului, care prin programul său politic nu cinstește un nume de cea mai adâncă vibrație românească. Pentru că, alături de Paul Goma și de alți proaspăt aciuși în Occident, «noul cruciat» se erijează și în avocatul pretențiilor total ilegale ale preotului Boldescu (sic !) din Paris. (...)

“Să recurgem la o mărturie neutră - este vorba de Dean Milhovan, editorul ziarului Dreptatea din New York (...).

*“...În volumul intitulat **Un om în chestiune - un om în discuție**, dramaturgul pune actuala sa umoare pe seama unei grave, iremediabile depresiuni. Atât de grave, încât, după cum singur mărturisește, a hotărât să consulte un psihiatru. (Dacă locuia în România și ar fi fost dus de familie la un medic de aceeași specialitate, putea considera consultul drept un act de... represiune politică). Pe un asemenea teren de terori depresive și-a implantat Paul Goma obsesiile și scornirile de groază”.*

Depresiunea și rațiunile ei, Contemporanul, 20 iulie 1979

A N E X A

CONDURACHI Em., acad.

Cu demnitate, construindu-ne omenia, Contemporanul nr, 12/1986

“Demnitatea propriei existențe nu îngăduie nimănui să considere că popoarele «mici» trebuie să suporte imediat și oricând hotărârile arbitrare, nedrepte ades ale marilor state. Numai apărându-și demnitatea (...) un popor se afirmă pe sine”.

Mister : Ceaușescu spusese exact acest lucru, cu două săptămâni înainte - rostise un discurs scris de acad. Condurachi?; sau poate acad. Condurachi îl plagiasse pe Ceaușescu?

“Înainte altora, în urmă cu 2500 ani, în primăvara anului 514 î.e.n. acest glas al demnității și libertății geto-dacilor,

strămoșii poporului nostru s-a făcut puternic auzit, stârnind și admirația altora, interesul și laudele părintelui istoriei. Într-adevăr, Herodot, în cea de a patra carte a Istoriilor sale scris că...”

Las cititorilor plăcerea să caute citatul (paragraful 93 din **Cartea IV**) și să-l așeze alături de comentariile academicului :

“Nechibzuiți Geții ? Fiindcă nu și-au plecat capul ? Biruiți ? Nu, deoarece Darius a transformat în provincie persană Tracia de la sudul Balcanilor și foarte probabil Macedonia, însă Dobrogea noastră nu a devenit satrapie”.

Să lăsăm “Dobrogea noastră” (care n-a devenit... satrapie), fiindcă nu despre asta este vorba, ci dacă Geții, da sau ba, au fost biruiți - și s-au purtat ca niște biruiți.

Acad. Condurachi îl citează trunchiat pe Herodot. Or Tatăl Istoriei scria limpede că Geții, deși “cei mai viteji și mai dreپți dintre Traci”; deși nu s-au predat fără luptă (ca alți Traci), au fost totuși, “îndată înrobiți”. Iar în paragraful 96 stă scris limpede :

“Acest popor cu credințe ciudate fu învins de către Perși, după care se alătură armatei (persane)”. Iar în paragraful 118 : “«El (Persanul) a devenit stăpân al tuturor Tracilor și al vecinilor noștri, Geții»” (vorbește un Scit).

În slujba cui a falsificat istoricul Condurachi adevărul istoric (scris negru pe alb) ? Bine, în a lui Ceaușescu - dar ar fi putut să fie Dej, Stalin (sau Carol al II-lea, că tot sântem noi imparțiali).

Oricum, în slujba minciunii.

Chestia cu “demnitatea poporului român” a preluat-o Petre Roman, în tandem cu Iliescu ; apoi același... demnizator al poporului român, în tandem cu Constantinescu - și nu din întâmplare, cu Zoe Petre, fiica academicianului de comică amintire.

Și să nu crezi în ereditate !

*

Paris 15 iunie 1998

De ce public... la-Cristoiu ?

Mi-au parvenit din țară câteva mormăituri, ceva reproșuri, o luare de guler, în genul : D-ta care faci pe moralistul, *publici-la-Cristoiu* ?

Recunosc : au dreptate grijuliii mei amici. Dar dreptate și eu am. Iar aici contează și adevărul. Or ei nu-l cunosc și nu-i interesează - dacă ar fi vrut să afle de ce-ul, l-ar fi întrebat pe Liviu Ioan Stoiciu cum s-a-ntâmplat de am ajuns... să public *la-Cristoiu*...

Iată cum : în ziua de 22 aprilie (1998, totuși), mi-a telefonat

de la București Liviu Ioan Stoiciu. Încă nu ne-am văzut la față, dar am schimbat mesaje, cuvinte bune, cărți. Mi-a propus să trimit proză pentru *Viața românească*. Foarte bine, am să-i expediez **Sabina** și **Roman intim** - să aleagă ce crede el de cuviință...

...Totodată, îmi propune să colaborez la *Cotidianul*...

Încep să râd : *Cotidianul* e jurnalul lui Rațiu, eu sânt în conflict cu el din 1984, de când l-a susținut pe “adormitul” (în sens de agent dat la fund, inactiv de decenii) Gustav Pordea, protejat și al lui V. C Tudor; noi îl acuzasem pe Pordea de securism, pe Rațiu de... imparțialism pro-pordist...

«Nu mai conduce Rațiu, s-a retras, nu se mai amestecă în treburile ziarului...», îmi spune L.I. Stoiciu.

«Atunci eu cu cine tratez ?», întreb.

«Cu mine !», răspunde spre marea mea bucurie L.I. Stoiciu.

Nu a fost nevoie de mai mult. Aveam, în sfârșit, ce-mi doream, din... decembrie 1989 : o tribună de la care să mă exprim (și eu, nu ?, căci și eu, de la patusopt, care mă-nțelegi...): la *România liberă* nu puteam, nu eram acceptat, din principiul funcționînd de la primul număr : acolo publicau marii rezistenți antibolșevici, Paler, Mărculescu, Blandiana - ba chiar și Rusan !; la *Adevărul* - Doamne-fereste ! - n-am publicat în viața mea la *Scînteia* (nici bătrână, nici tânără), o să mă apuc acum, la bătrânețe? La *Cotidianul* vechi ? - am mai spus : la-Rațiu ? La *Curentul* era în curs de consumare ultimul act (în fapt, prologul): mi se propusese, în scris, colaborarea, o dată pe săptămână, trimisesem 12 texte care apăreau chenzinal (când apăreau), băgate la coșul-de-gunoi intitulat “Opinii” - și, mai grav : persoana cu care conversam telefonic nu făcea parte din redacție; când, în cele din urmă, i-am scris lui Uncu, cerîndu-i să-mi explice, în scris, care-i “statutul” meu (dacă există vreunul), “legătura” mi-a telefonat, explicîndu-mi că Domnu Uncu nu-mi poate răspunde, “personal”, fiindcă Domnu Uncu are ceva la gât...

În al doilea rînd, aveam - în sfârșit ! - o persoană cu care să mă înțeleg din două cuvinte (și jumătate). Am scris, am trimis, de probă, Stoiciu mi-a telefonat : mergeau...

În ziua de 9 mai am trimis ultimul din totalul de unsprezece (câte alcătuiau un ciclu). În aceeași zi mi-a telefonat Stoiciu, anunțîndu-mă că luni, 11 mai va fi lansată noua serie a *Cotidianului*, în care mi se vor publica, zilnic, ale mele contribuțiuni...

În 13 mai mi-a telefonat o cunoștință de la București. Printre altele, mi-a comunicat :

«Bine-ai făcut că l-ai ras pe Cristoiu - în ziarul lui !»

N-am înțeles : unde îl “răsesem” pe Cristoiu ? În care ziar ? Al cui ?

Mi-a spus: *Cotidianul* era condus de... Cristoiu! De unde apăruse, fiindcă Stoiciu nu-mi vorbise de el? Am încercat să-mi exprim îndoiala : dacă în fruntea *Cotidianului* s-ar afla Cristoiu, ar fi admis să fie “înjurat” în chiar primul text al meu (îmi amin-tisem: îi arsesem o labă, scriind : “porcăriile lui Cristoiu”? Să fi dispărut aluzia drăgălașă la șeful ziarului? Cum să verific?

Am telefonat la București, la mătușa soției : are primul număr din *Cotidianul* ?

«Cel în care scrii : “porcăriile lui Cristoiu”»? , mi-a răspuns.

Știu că multe porcării a făcut - am și scris-o ! Și iată : Cristoiu a publicat un text în care cineva a scris : “porcăriile lui Cristoiu”...

Totuși : ce ghinion ! Cum telefonează Stoiciu, îi reproșez că nu mi-a spus de Cristoiu; și îl anunț că nu mai public în ziarul... Nu : mai corect : la-Cristoiu ! Abia găsisem unde să-mi dau și eu cu părerea (apud Manolescu, Zăciu, Dimisenii, D.C. Mihăilescu, Ștefănescu : unde să înjur populațiunea pașnică), iată că... nimeresc peste Cristoiu ! Aventura mea jurnalistică se termină înainte de a fi văzut un singur număr din noul *Cotidian*...

Seara îmi telefonează Stoiciu. Îl iau tare : bine, dragă, nu mi-ai spus că director e Cristoiu ! La care el îmi răspunde că ba mi-a spus - și ce importanță are... Ba are, a continuat el. Că, din primul număr a acceptat să fie atacat ! Cine dintre directori mai face una ca asta ?

N-am știut ce să-i răspund - habar n-am cum fac directorii de publicație, eu am avut, la *România literară*, trei : Geo Dumitrescu, Breban, Ivașcu - nu-mi încredințau secretele dar știu: Breban n-ar fi admis să fie “atacat”, de-o pildă Vasile Nicolescu - darmite el, însuși, coșcogea șeful, Nicolae al II-lea (primul, de drept, fiind Nen’su) !

A rămas așa : fiindcă tot apucasem să le trimit cele unsprezece texte - să fie publicate. Dar atât. Ne oprim aici. Nu mai colaborez la...

«Eu nu public la-Cristoiu !», am zis, în încheiere.

După aceea am înțeles că spuseseam o mare prostie : cum așa, «nu public la-Cristoiu!»? Dar am și publicat, până în acel moment apăruseră trei texte !

Și n-am mai trimis - o vreme... Am primit... reproșuri, acuzații :

«Publici la-Cristoiu, tu, care...», zicea un prieten care, nu numai că publica la-*Adevărul-Scînteii*, dar angajase și “dialoguri” cu tovarășul Stănescu și cu tovarășul linginer C.T.Popescu (taman cel care mă gomorrhise pe mine, în iunie 1995, zugrăvind-mă ca lingău al cizmelor lui Ceaușescu), vorbindu-l

de bine pe tovarășul Vlad, generalul de Secu)!; «Publici la-Cristoiu !», îmi reproșa un scriitor care publica la-Drăgan, publica la-Buzura, publica la-Pleșu - iar ca Rumânul imparțial, publica și la-Stănescu-Popescu-Scînteiescu ; «Publici la-*Cotidianul*-lui-Cristoiu !», mi-o zicea de la obraz un altul care a publicat până deunăzi în... *Naționalul*-lui-Cristoiu...

«Îl pui pe Pleșu în aceeași oală cu Cristoiu ?» - parcă aud un glas al Europațiunii Libere.

Dacă ar fi să dau un răspuns, acesta ar suna :

«Pe Pleșu îl pun în aceeași oală cu Brucan, cu Bârlădean', cu Sturdza-Voican, cu Babiucan, cu Măgurean', cu Petre Român, cu Buzuran - cu Iliescu cel Bălan».

Nu voi spune cu X este «mai puțin rău decât Y - ce să mai vorbim de Z!» - și de aceea public la-X ; cu Cristoiu nu sînt cumnat, nici prieten - nu ne cunoaștem și, sînt convins : nici nu suferim din această pricină ; nu m-am certat cu el pentru femei, n-am împărțit cu el gamela în pușcărie - însă nici cu Manolescu n-am împărțit-o ; nici cu Breban - nici chiar cu Tudoran.

La urma urmei, după cronologia mea - subiectivă, dar adevărată! - nu eu am venit, la *Cotidianul*, peste Cristoiu, ci Cristoiu a venit peste mine ! N-am să plec de bunăvoie, de la *Cotidianul*, pentru că am aflat - **după apariția a trei texte** - că directorul se numește Cristoiu.

Ba aș zice ; dacă lui Cristoiu nu-i place cum scriu eu (mai ales cum o să re-scriu despre mineriada din 13-15 iunie 90) - să plece el ! Fiindcă el scrie **numai** despre cea din 1990 care l-a alungat pe Roman!

Nu ? Ba da.

*

Paris 15 iunie 1998

Domnule Liiceanu,

Se împlinesc 8 (opt) ani de la *dispariția* cărții mele de mărturie despre anul 1977, **Culoarea curcubeului**.

O citiseși în traducerea franceză (**Le Tremblement des Hommes**), în timpul vizitei pe care mi-ai făcut-o la Paris, prin 1984, împreună cu Andrei Pleșu, avuseseseși cuvinte bune despre ea. După evenimentele din decembrie 1989, când ai devenit director al editurii Humanitas mi-ai cerut permisiunea de a o tipări.

Ai publicat-o cu puțin timp înainte de ceea ce a rămas ca Întâia Mineriadă (13-15 iunie 1990), iar primul exemplar (împreună cu celălalt volum : **Gherla**) mi-a parvenit prin poștă în 18 iulie.

Nu mai repet, aici (în alte părți - da) "aventurile" acestei cărți (**Culoarea curcubeului**) care, după apariție... a dispărut din

librăriile bucureștene, iar în Transilvania, în Moldova, în Banat nici nu a fost distribuită. Deasemeni nu mai repet - aici - întrebările pe care ți le pusesem, la întâlnirea de la Aix-en-Provence, din octombrie 1990, în legătură cu zvonurile din țară, dar și cu ceea ce scriau, negru pe alb, cronicarii, anume că acest volum nu se găsește pe piață (nu pentru că s-ar fi epuizat, dar pentru că nici nu apăruse în librării).

La care mi-ai răspuns că o fi “o problemă de difuzare”...

Te-am crezut - și ce rău am făcut ! Vreme de mulți ani : 1990, 1991, 1992, 1993... Apoi am aflat, din presa românească : trimisesesi la topit cărți, printre care și **Culoarea curcubeului** - *cea care de la... apariție nu se găsea în librării : pentru că nu fusese distribuită.*

Constatînd că la multele mele întrebări - scrise, prin inter-mediari - nu răspunzi, am publicat acea scrisoare către Liviu Antonesei, în *Timpul*. Replica D-tale - și, surpriză !: a Gabrielei Adameșteanu - nu a întârziat.

În loc să răspunzi, să divulgi “taina” **Culorii curcubeului**, D-ta (întâi în *Timpul*, apoi în 22), m-ai acuzat de calomnie.

Bine-bine, te-am calomniat, când te-am acuzat că ai trimis la topit cartea mea de mărturii despre Anul 1977, **Culoarea curcubeului** - **dar care era adevărul** ? Nu l-ai dezvăluit niciodată. Nu l-ai scris nici în acel text, nu l-ai spus nici mai târziu. În schimb i-ai pus pe Buduca, pe D.C. Mihăilescu, pe Pruteanu să mă atace pentru că... te-aș fi comparat cu Răutu !

Am mai spus, răspunzîndu-i lui Buduca : dacă aveam de gând să te compar cu cineva dintre *aceia*, nu m-aș fi oprit la Răutu - ci la Suzana Gâdea. Să-mi pară rău că nu am făcut-o ?

Nu mă interesează prin ce mijloace, manevre, șantaje i-ai câștigat de partea D-tale pe Monica Lovinescu și pe Virgil Ierunca, obligîndu-i să... opteze ! Ce tristețe : Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, veghetorii est-eticei, să aleagă între porunca a 12-a (“Să nu distrugi cărți !”) și... un editor (distrugător de cărți). Mă interesează că astfel ai distrus și o prietenie pe care D-ta, ca “rezistent-în-munți” (la Păltiniș, cu Noica, cu Plămădeală și cu alți culturaliști-curați, ca Nicu Ceaușescu) nu aveai cum s-o realizezi - de aceea nici n-ai respectat-o.

Acum, după opt ani, a venit momentul să spui adevărul : ce s-a întîmplat cu volumul **Culorile** (sic !) **curcubeului**, apărut la sfîrșitul lunii mai 1990, la editura Humanitas ?

Știu că îți vine greu - ai mințit o viață întreagă, n-o să înveți acum, la bătrînețe să faci contrariul - dar consimte, totuși, la un efort teribil și spune, în sfîrșit, adevărul :

*Ce s-a întîmplat cu cartea mea, **Culoarea curcubeului** ?*

Te asigur : nici mort n-ai să scapi de întrebare.

Nu pentru că ar fi vorba doar de cartea mea - ci pentru că ești român, iar Românii nu au cărți. Or *D-ta, om de carte și scriitor român, ai distrus cărți.*

Să nu vii cu argumentul “imperativelor economice”: l-ai mai folosit în “răspunsul” din revista 22. Recunoaște : riști să repeți o prostie.

Aștept - cât o fi (dar va fi o așteptare activă).

Paul Goma

P.S. Un prieten editor îmi scrie : “În România operează o prevedere economică după care «trimiterea la topit» a unui tiraj (se zice: stoc comercial) e interzisă ; operațiunea contabilă de scădere a valorii mărfii produse (pentru care impozitul pe profit s-a plătit la ieșirea din tipografie) este imposibilă”. O să vedem în curând. P. G.

*

Paris, 26 iunie 1998

Despre ce nu vorbim

Ultima scrisoare către Dorin Tudoran

Dorin Tudoran este un redutabil polemist. Să te ferească Dumnezeu de pana lui ! Îi mărturiseam într-o scrisoare din 1991 că sânt gelos pe el : executase obiectul-obiectiv (întâmplător, atunci Breban prin “Adio, Grobeimea Voastră”, însă au urmat Brucan, Țepeneag, Eugen Florescu, Buduca, Bianca Balotă...), astfel încât nu mai rămăsese nimic pentru alții...

Acestea fiind zise, trec la ceea ce mă interesează pe mine în volumul de publicistică scos în splendide, în occidentale condiții de editura Arc din Chișinău.

Cel ce va răsfoi volumul, va observa : între Dorin Tudoran și mine exista o strânsă relație de camaraderie, de chiar prietenie. Ar fi băgat de seamă această legătură mult mai devreme, dacă volumul de **Scrisori întredeschise** (Biblioteca Familia, 1995) ar fi cunoscut o distribuție normală : 14 dintre scrisorile reținute îi erau adresate.

Revenind : cititorii avînd normalul obicei ca, într-o culegere de texte, să privească și data (scrierii, a publicării în vreun periodic), vor crede că relațiile dintre noi au început a se tulbura după apariția **Jurnal**-ului meu, la Nemira, în februarie 1997 ; vor face legătura de la cauză la efect, considerînd **Jurnal**-ul acela carele, pe multă lume supărînd, l-a supărat și pe Dorin Tudoran (vezi, în volum, “Musca din frișca noastră”, text publicat inițial în *Vatra* 5/97).

Lucrurile nu stau deloc așa. O spun și cu acest prilej (am mai făcut-o în legătură cu articolul lui Gheorghe Grigurcu, “Radiografie Paul Goma”; am făcut-o în emisiunea lui Nicolae

Manolescu - la care am participat... telefonic) :

Nu pretind că tot ce am scris în **Jurnal** este adevărul-adevărat ; unele afirmații ale mele s-au dovedit inexacte, altele interpretabile - în niciun caz cum le consideră, global, Dorin Tudoran : “o abstracțiune”;

Nu de toate adevărurile scrise negru pe alb sânt mândru (am ofensat, am rănit persoane care nu meritau asta - să-mi fie îngăduit a nu le numi, ar fi o a doua și mai dureroasă lovitură) - și nu mă laud cu asemenea ispravă.

Dorin Tudoran formulează și altfel de contestări : de pildă spune-scrie că Goma ar fi afirmat despre X că a făcut ori a spus cutare lucru - însă X... “neagă răspicat afirmațiile (...) cu privire la acest episod” ; Goma spune-scrie că Y, în cutare chestiune (în care a fost amestecat și el, Tudoran) : “Am căzut de acord că pe mine nu avea de ce să fie supărat, (...) «intriga» pe care aş fi comis-o (...) ne-a fost greu să îi dăm de urmă”.

Prima contestare (citată), din textul lui Dorin Tudoran mă plantează dinaintea unui zid fără poartă, fără uşă : față cu “negația răspicată” a Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Ierunca (pag. 535) în legătură cu textul “NU” ce a apărut ca deschizător al revistei *Agora*, ce aş putea replică: «Ba da, așa a fost!»?; în continuare, că n-ar fi folosit și la adresa lui Dorin Tudoran - dealtfel cu tandrețe : “apucatul nostru”? Și, din negație răspicată în negație răspicată, unde ajungem ? Unde altundeva decât la concluzia-i : “...Când Monica Lovinescu este obligată să mărturisească public regretul de a-l fi cunoscut...”;

Cu a doua lucrurile stau mai puțin definitiv. În **Jurnal**-ul meu Lucian Raicu zice :

“«(Dinescu) e supărat pe tine, fiindcă Dorin Tudoran a spus la Vocea Americii că tu (adică eu, Goma) l-ai primit în PEN Club, de-au răs securiștii»”.

Fiecare copil, dinaintea jucăriilor din vitrină, se oprește numai la cea care-l interesează pe el (aici, zisa lui D.T. - căreia nu-i dă de urmă, citind împreună cu M. Dinescu “pagina cu pricina” din **Jurnal**-ul lui P.G.). Îi credeam adulți : dacă tot discutaseră ei doi, de ce nu lămuriseră și chestiunea pentru care fusese așternut pe hârtie episodul - anume : *de ce era supărat Mircea Dinescu pe Paul Goma?* N-am aflat în prezentul atunci-ului (în 1990), n-am aflat nici acum, în 1998, din contestarea lui Dorin Tudoran - și, fie vorba între noi, de multă vreme nu mă mai interesează eventualul răspuns.

Iar acum un alt citat (o altă iritare - o altă deplasare a discuției) : textul despre Mihai Botez - l-am căutat în volumul editat la Chișinău, însă nu am dat de el : să nu-l fi văzut eu ?; să

fi fost lăsat la o parte, ca inoportun ?). Dorin Tudoran produce citatul din **Jurnal** (19 oct. 1993) - și îl comentează astfel (pag. 536):

“Textul nu era, într-adevăr, despre *omul* Mihai Botez, ci despre *o mentalitate* Botez (subl. în text). (...) cine l-a împiedecat pe Paul Goma să scrie el «adevăratul» articol despre Mihai Botez ?”

Nu mă așteptam la o astfel de “replică” din partea lui Dorin Tudoran. Și dacă i-aș întoarce-o : «Cine l-a împiedecat pe Dorin Tudoran să scrie, el, “adevăratul” **Jurnal** al... lui Goma ?»

În continuarea interogațiunii - Dorin Tudoran :

“Apoi de ce crede Paul Goma că «adevărul meu» despre Manolescu, Paler și Doinaș trebuie să fie, în mod necondiționat, identic cu «adevărul său» despre acești oameni? Când vorbește despre libertatea parțială a unora dintre noi, Paul Goma o face, pare-mi-se, *fără a se gândi de două ori la ce spune* (subl. m. P.G.) (...) Dacă aș fi Paul Goma, nu m-ar lăsa chiar rece o frază a dlui Andrei Pleșu - «e cu atât mai greu să acceptăm că din curajul de a spune adevărul n-a mai rămas, astăzi, decât îndrăzneala de a spune orice» («Exigența adevărului», *Dilema* nr. 223, 2.05 1997)”.

Lăsându-l pe Pleșu cu a sa dilemă - din care Tudoran citează cu atâta respect plecaciunist - voi atrage atenția pentru a multa oară că nu am pretins nimănui, niciodată, nicăiri că adevărul său trebuie să fie “în mod necondiționat, identic” cu adevărul meu. Altceva cred - în **Jurnal** era limpede : că *adevărul său* (al lui Tudoran) *nu este adevărat* - nu mai mult, dar nici mai puțin.

Spuneam, la început, că prietenia noastră a început să dea semne de oboseală cu mult înainte de apariția **Jurnal**-ului meu (1997) : la sfârșitul anului 1993. Ce s-a petrecut atunci ?

În 24 iunie 1993 îi comunicam lui Dorin Tudoran :

“...din scrisoarea ta ultimă înțelesesem că știi ce hram poartă Fundația Culturală România (...), știi și cine publică în Editura Fundației : Breban, Țepeneag, Vișniec, Edgar Reichman, Paul Dimitriu (avocatul ambasadei de la Paris, cel cu «adoptările»: copiii furăți părinților și vânduți occidentalilor), Petru Dumitriu, Petru Popescu, Ilie Constantin, Ion Miloș, Uscătescu, Nedelcovici, Papilian, Duda (...)? Cum vine asta : Nedelcovici s-a dovedit a fi... ce este, încă înainte de a publica în Culturala lui Căndea-Buzura, iar tu, Dorin Tudoran, ca o floare, îi publici în ultimul număr /din **Agora**/ reclama pentru o carte? Dacă-i pe-așa, de ce nu și pentru o carte de-a lui Breban ? (...) Tunăm și fulgerăm împotriva lui Buzura - dar îl cultivăm pe Nedelcovici; te deranjează Ioana Ieronim - nu te deranjează Eugen Simion, cu care angajezi dialog(uri). (...) Păi, dragă Dorine, eu nu așa văd lucrurile. Și cum sântem doar prieteni, nu și soți, deci nu pot divorța de tine, te rog să mă ștergi din cartea

de imobil, unde făceam figurație ca “redactor” - că (din spusele tale) tot nu mai apare decât un număr : cum nu s-a băgat de seamă prezența mea, ca autor, n-are să se observe absența ca redactor”.

Următoarea - din 18 oct. 93 :

“(...) nu mi-ai mai scris de când ți-am trimis scrisoarea cea rea (cu Eugen Simion, cu Nedelcovici, cu Papilian) (...)”;

“(...) regret că ți-am adresat ție textul în care ți pizdeam pe cei pomeniți mai sus (...). Te asigur : nu m-am supărat că nu ai publicat textul meu (câte pagini avea : de două ori mai multe decât un număr de revista?), ci : motivele de refuz invocate de tine erau debile. Dacă te-ai supărat definitiv pe mine - foarte rău ai făcut. Și pentru mine, dar și pentru tine”.

La 31 oct. 1993 îi scriam din nou lui Dorin Tudoran - la Washington :

“(...) “sânt gelos pe tine : tu, regățeano-ardelean, să te duci în Basarabia, iar eu, basarabeano-basarabeian să nu mă pot duce decât cu gândul și cu poșta la ai mei...”;

*“(...) “Vei fi aflat că Liiceanu mi-a trimis la topit o mare parte din tirajul (nedistribuit !) al cărții **Culoarea curcubeului**, mărturia despre anul 1977 ; la fel a făcut Marin Sorescu (...) a distrus plumburile la **Gardă inversă...**”.*

În legătură cu acuzația de antisemitism :

“Nici unul dintre amicii tăi nu te-a apărat de calomnii - cum așa: dar Volodea /Tismăneanu/ al tău ? ; dar Eskenazy al tău? Dar Mihai /Shafir/ al meu ?”

“Eu cred așa, dragă Dorine : când ai să încetezi de a-ți mai face iluzii în legătură cu «prietenii», cu «colegii»; «Românii», «Evreii» - atunci, dacă n-ai să devii un om fericit, certamente vei fi un om ne-nefericit (progres considerabil)”.

În continuare, din aceeași scrisoare :

*“Tu, iubitele, vrei să fii și cu curu-n (nu știu ce) și cu sufletu-n (în ce?), cum ar veni : să ai și aia și ailaltă (...). Tu păstrezi încă reflexe, obișnuințe de om-social - când, din momentul în care ai deschis gura mare, în România și ai strigat (ce nu se strigă), ai făcut ceea ce nu se face - ai fost expulzat : din breaslă, din gașcă, din societate. (...) Tu ai rămas «înscriș» în rețeaua de relații-sociale(...). Tu ești fidel **prietenului**, orice s-ar întâmpla, orice porcărie (repetată) ar face acel prieten al tău - dintre cei cunoscuți de noi doi: Manolescu, Paler, Papilian, Nedelcovici (...); oricât s-ar schimba - în rău - ei, oricâte porcării ar face altora decât tine - tu le rămâi fidel. Eu nu sânt fidel celui care nu mai este fidel prieteniei”.(...)*

“Tu, dragă Dorin, ai făcut până acum ca un adevărat om-social: deși prietenul cutare - să-i zicem Manolescu - s-a

dovedit a fi din ce în ce mai... nedemn (îți place eufemismul ?), tu nu l-ai abandonat ; tu ai zis (mi-ai zis mie, taman ca Ileana Mălăncioiu despre D. R. Popescu): “Mie nu mi-a făcut nimic rău, (...) a fost alături de mine în momente grele...”

“Tu tratezi prietenia de parcă ar fi dragoste - părerea mea: greșești. (...) Iubești o femeie chiar și după ce afli că se regulează cu alții (...), însă în prietenie acest «cârlig» nu poate funcționa”.

“Monica - cea pentru care am rupt-o cu Țepeneag, cu Manolescu - judecă asemeni ție. Voi sânteți eminamente (iremediabil...) sociali, robi ai relațiilor”.

Nu aveam de unde ști, atunci, că era ultima scrisoare : el nu mi-a răspuns - eu nu i-am mai scris, fiindcă... *nu-i știam adresa*. Când mi-a telefonat (de două ori în cinci ani : o dată în primăvara lui 1995, a doua oară acum vreo șase luni), a ezitat (am găsit eufemizantul) să-mi dea adresa - “de la mine, de la Chișinău”, cum a explicat când l-am întrebat de unde-mi vorbește...

După cum se poate constata, în octombrie 1993 îmi exprimasem temerea privind devenirea (și dacă : încremenirea ?) prietenului Dorin Tudoran. În cei 4 ani (socotind până în februarie-martie 1997, când a scris “Musca din frișca noastră”, despre **Jurnal-ul** meu), nu se observase vreo desmințire a “caracterizării” mele, ba, prin textul numit, o confirmare apăsătoare.

Nu sânt deloc bucuros că “diagnosticul” din 1993 s-a adevărit cu vârf și îndesat. Ca și în celelalte prietenii rupte, sânt primul care deploră separarea. Iată argumentele mele :

Pe cine înțeapă ori de-a dreptul atacă (dealtfel, magistral) în textele sale Dorin Tudoran ?

Pe Ion Gheorghe, pe Ana Blandiana, pe Iliescu - Petre Roman, Militaru, Brucan, Cioran, Emil Constantinescu, Nelega, Eugen Barbu, Voiculescu-Sturdza-Voican, Căndea, Viorel Roman, *Tribuna României*, *Curierul românesc*, Măgureanu, Breban, Țepeneag, Eugen Florescu, Ungheanu, Dragoș, V.C Tudor, Dumitru Popescu, Păunescu, Pelin, Neacșu, Silvestri-Târnăcop, Rosen Moses, Bianca Marcu, Teoctist, Cristoiu, Buduca, Ciorbea, Radu Florian, Zoe Bușulenga, Răzvan Theodorescu, Alina Mungiu, Zoe Petre, Zoe Ceaușescu...

Pe cine **nu-i atinge măcar cu o floare, nu-i atacă** ? Persoanele se confundă cu instituții :

- Instituția Eugen Simion ;
- Instituția Mircea Dinescu ;
- Instituția Andrei Pleșu ;
- Instituția Gabriel Liiceanu ;
- Instituția Nicolae Manolescu ;
- Instituția Monica Lovinescu.

S-a înțeles : este vorba de persoane care reprezintă, chiar sunt o instituție ce nu cunoaște nici “schimbarea”/, nici debarcarea - ele fiind... cam veșnice, cum ar spune un ardelean.

Să mă întorc la reproșul formulat în 1993 : Dorin Tudoran rămâne fidel prietenului, în ciuda faptului că acela calcă pe de lături cu tenacitate - deci calcă prietenia.

I-l numeam pe Eugen Simion : atunci când acesta se afla în conflict deschis cu toți cei buni (pentru faptele sale rele), iar dintre prietenii săi îi amintesc doar pe Monica Lovinescu, pe Virgil Ierunca și pe Nicolae Manolescu - Dorin Tudoran angaja cu el un dialog (de ce nu l-a inclus în volum ?). Nu era nedumescrit, tulburătoare apropierea sa de unul dintre susținătorii agresivului apolitism iliesc’ ?; să nu fi fost îngrijorătoare frecventarea unuia dintre partizanii literaturii procomuniste, proiliești ?;

I-l numeam pe Manolescu : pe Dorin Tudoran nu-l va fi deranjat brusca schimbare de “orientare” a prietenului : de unde în primul număr liber al *României literare* (în dialog cu O. Paler) se declara pentru **literatură fără politică**, în conflictul cu Eugen Simion (care, consecvent, o ținea pe-a lui), a făcut, senin, elogiul... politicii ! ; să nu-l fi deranjat în nici un fel interviul luat lui Iliescu imediat după Mineriada Sângeroasă, în care, din prima întrebare îl numea “Om cu *O* mare ?”; nu l-a contrariat defel faptul că, vreme de un an încheiat, Manolescu a găsit timp-și-spațiu pentru a comenta, a da cuvântul unora ca Petru Dumitriu, Em. V. Galan, Jacob Popper, Ed. Reichman - dar nu Monicăi Lovinescu, nu lui Virgil Ierunca, părinții spirituali ai săi ?; că abia în urma repetatelor reproșuri făcute de Rodica Iulian, de Oana Orlea și de mine, Manolescu l-a pus pe Pruteanu să... prută recenzia la **Unde scurte?**; nu a simțit deloc-deloc lipsa, în *România literară* condusă de Manolescu a unor interviuri, dialoguri cu Monica Lovinescu și cu Virgil Ierunca ?- după trei ani a făcut-o un “extern” : Gh. Grigurcu)? Iată, nu vorbesc de faptul că Manolescu i-a încredințat lui Gelu Voican 5 (cinci) pagini din două numere consecutive ale revistei, pentru “dosarul de securitate” al suprașefului securității ; Sturdza-Voican, intitulat : **Scrisoare deschisă lui Paul Goma**, și nu comentez prezentarea redacțională, nu doar nesfârșit de imbecilă, ci și adânc ticăloasă - trec la declarațiile lui N. Manolescu, în legătură cu samizdatul - să recunoască Dorin Tudoran : de o perfectă tâmpenie - egalată doar de răspunsul dat lui Michnik la întrebarea : de ce nu au existat în România disidenți ? - ei, de ce: fiindcă disidentul principal era Ceaușescu...

Dacă Dorin Tudoran îmi va răspunde că el i-a atras atenția lui Niki, ba chiar s-a și certat cu Niki în legătură cu cutare, cu

cutare - îi voi răspunde : cutare și cutare nu sânt chestiuni intime, ce rămân “în familie”, sântem oameni publici, faptele noastre sunt fapte de cultură, publice, deci și eventualele reproșuri trebuiau să ajungă la cunoștința publicului. Fiindcă, tăcînd, Dorin Tudoran a dat de înțeles că este de acord cu faptele-rele ale lui Manolescu ;

Așadar, Dorin Tudoran este prietenul meu. Dorin Tudoran stă de vorbă cu Dinescu despre **Jurnal**-ul meu și dezbate cu el arzătoarea problemă : este au ba supărat Dinescu pe Tudoran - cum pretinde Goma ? Dar nici în al cincilea rînd nu-l întrebă pe Dinescu : de ce a refuzat să reprimească în Uniunea Scriitorilor, nominal, pe exilații excluși nominal - printre ei Goma?

În legătură cu asta, am dreptul să întreb :

«Tu, Dorin Tudoran, cum ai fost re-primit : la-grămadă : “Hai, bă, că v-am primit pe toți !”, de parcă ne-ar fi băgat pe blat, la meci, la Slobozia ? Sau tu, ca prieten al lui Dinescu și ai lui Doinaș, Manolescu - **cei care ne excluseseră** - ai fost re-primit... nominal și în secret ? Cum, spune-mi și mie, ca unuia aflat în aceeași situație ? De ce mă silești să-mi aduc aminte că în 1965-66, îl întrebam pe prietenul meu Ivasiuc : Tu cum ai publicat ?- spune-mi și mie, te rog - vreau și eu să debutez...; cum, prin 1969-70, îi întrebam pe prietenii mei Marino, Caraion, Paleologu: Voi cum ați fost reabilitați juridic - spuneți-mi și mie, să fac la fel...?» ;

Deci, Dorin Tudoran este prietenul meu. El este scriitor, om al cărții ; prietenul său, Goma i se plînge încă din octombrie 1993 că Liiceanu i-a dat la topit o carte : **Culoarea curcubeului** ; că Marin Sorescu distrusese plumburile romanului **Gardă inversă**.

Ce putea face scriitorul Tudoran, aflînd că scriitorului Goma i s-au distrus cărți ?

Ce întrebare ! Să se intereseze dacă sunt adevărate alegațiile sale. S-a interesat ? Nu. Dacă ar fi făcut-o, ar fi avut timp să-i comunice prietenului său rezultatul :

a) nu-i adevărat, a stat el de vorbă cu Liiceanu, cu Sorescu, apoi cu X, cu Y, cu Z - deci Goma s-a înșelat ;

b) este adevărat (a stat de vorbă cu... X, Y, Z), prin urmare Goma nu s-a înșelat.

Iar dacă nu s-a înșelat, ce face un scriitor aflînd că altui scriitor (chiar de nu i-ar fi prieten) i s-au distrus cărți? Ce întrebare!: deschide gura și-l interpelează pe distrugător !

El nu a pomenit măcar de vreo “acuză nefondată”- de ce ? Pentru că, dacă Sorescu a murit, Liiceanu : ba, el rămîne Instituția Humanitas, iar Tudoran nu se atinge de instituții.

Față de Instituția Pleșu - aceeași atitudine. Ca și cum nu el, Tudoran mi-ar fi scris, în 1993, despre “Fundația Carmen

Buzura-Augustin Firan”, iar despre *Dilema* că este doar un început al diversiunii - în “Musca din frișca noastră” schimbă orientarea : îl citează pe Pleșu (șeful organului diversiunii naționale), cu cel mai mare respect și cu cel mai inexistent à propos.

Cu atât mai puțin față de Instituția Monica Lovinescu. Lui Dorin Tudoran am a-i reproșa exact ce-i reproșasem Monicăi Lovinescu în legătură cu Liiceanu (care a distrus o carte nedistribuită): **că a luat, fără șovăială, partea distrugătorului.**

Dacă Dorin Tudoran crede că, nu : **altfel**, ci : **invers** au stat lucrurile cu discutarea NU-ului său, și cu “apucatul nostru” - nu am cum să-i probez adevărul afirmațiilor din **Jurnal**, pag.151, vol II. Dacă Grigurcu (sau Gabriela Adameșteanu) ar fi formulat asemenea contestații, le-aș fi spus :

«Nu pot proba că despre tine, Grigurcu și despre motivul exmatriculării tale din Institutul de literatură, în 1954, îi vorbisem Monicăi Lovinescu de cel puțin cinci ori în 1972-73, apoi de încă cel puțin zece după 1977 - degeaba : Monica nu ținea minte ; nu pot proba că, despre tine, Gabriela, vorbisem de cum revenisem la Paris, în 1977, în 1984 îi dădusem Monicăi și **Dimineată pierdută**: Monica nu ținuse minte, iar după (multă) vreme, când altcineva îi dăduse aceeași carte, îmi reproșase : de ce nu-i spusese că prietena mea scrie atât de bine : din gelozie ? Nu m-am gândit la probe - am pus pe hârtie adevărul».

Dorin Tudoran are însă o probă - indirectă : cuvintele auzite din chiar gura Monicăi Lovinescu despre conflictul meu cu Liiceanu : acuzația mea (calomnioasă !) că îmi distrusese o carte. Dar cunoaște el adevărul-adevărat (despre **Culoarea curcubeului**)? Dacă n-a auzit de “afacere”, cu ce drept afirmă (la pagina 532) : Monica Lovinescu are dreptate să declare că regretă că m-a cunoscut (fiindcă i-am reproșat, nu o eventuală neutralitate, ci apărarea lui Liiceanu, distrugătorul de carte, precum și acuzația la adresa victimei de a fi... calomniator al bietului Gabriel)? Iar dacă a auzit de “afacere”, care este opinia sa de scriitor ? Nu i-am auzit glasul rostindu-se despre această chestiune gravissimă la noi, Românii, comunitate fără hârtii : distrugerea cărților nedistribuite. De ce ? Iar dacă așa stau lucrurile (și tăcerile) cum îndrăznește Dorin Tudoran să rostească: “năucitoarea piatra de mormânt căzută peste o prietenie...” etc, etc - imagine folosită înaintea lui de argatul lui Liiceanu, D. C. Mihăilescu - dacă nici măcar din greșală nu a comunicat cu cealaltă parte - cu mine, adică? M-a întrebat în legătură cu “scandalul” : este adevărat că Liiceanu...?, este adevărat că Monica...? Nu m-a întrebat, doar s-a indignat că în **Jurnal**, există, dovedite (nu premonitorii, ci pur și simplu descriptive) temerile din 1993

- le re-citez :

“Tu, iubitule, vrei să fii și cu curu-n (nu știi ce) și cu sufletu-n (în ce?). (...) păstrezi încă reflexe, obișnuințe de om social (...) ; ai rămas «înscris» în rețeaua de relații-sociale (...). Tu ești fidel prietenului, orice s-ar întâmpla, orice porcărie (repetată) ar face acela (...). Eu nu sânt fidel celui care nu mai este fidel prieteniei. (...) Tu zici : Mie nu mi-a făcut nimic rău (...). Monica - cea pentru care am rupt-o cu Țepeneag, cu Manolescu - judecă asemeni ție. Voi sânteți eminamente (iremediabil...) sociali, robi ai relațiilor”.

Am ajuns la Basarabia. S-a observat cu cât foc tratează Dorin Tudoran “problema NATO”. Însă nimeni n-a observat (nici Leo Butnaru, nici Vitalie Ciobanu, care l-au intervievat ; nici Gheorghe Chiriță, nici Eugen Lungu, care i-au scos volumul) că Dorin Tudoran, avînd unul din domiciliu la Chișinău, despre acel pămînt și despre, totuși, acei oameni, a mormăit câte ceva depreciativ, în legătură cu Druță, Lari, Vieru - atât. Pentru el “Problema Basarabia” (“Republica Moldova”) - nu există. Dorin Tudoran nu a scris niciun cuvînt despre criminalul Tratat cu Ucraina.

De ce ? Americanul Dorin Tudoran va răspunde că el, ca funcționar al USA, are obligația de rezervă. Asta era ! Cum ar veni: nu are dreptul - de la americani - de a spune ce gîndește singur, ci doar ceea ce trebuie să fie - pe ambele maluri ale Prutului - americanmente corect - corect ? Am cunoscut pe piele proprie această doctrină, potrivit căreia Americanii le aduceau la cunoștință românilor că România **trebuie** să fie independentă de ruși - din moment ce strategii de la Washington hotărîseră pe malul Potomacului că Ceaușescu este... antirus!

Am înțeles, deci, pentru ce neagă el, acum, anume plângeri ale sale dinainte de 1990 “împotriva americanilor” - deși scrisorile-i stau mărturie : atunci se considera cioară albă alături de Brezianu și Târziu; era ofensat de consiliile consilierului ceaușist la Vocea Americii Dinu C. Giurescu. Acum contestă adevăruri cunoscute de toată lumea - printre ele : Americanii nu i-au vrut, consecvent, la microfon, nici pe Virgil Tănase (cînd era încă bun...), nici pe Țepeneag, nici pe mine (însă pe Tudoran - da) : noi “făcusem prea mare scandal”, sabotasem “prietenia de veacuri ceaușo-română”,buni pentru ei fiind mormoloci ca Gelu Ionescu, ‘telectuale ca Petruțian, pionieri ai patriei ca Giurchescu, Hurezean, uteciși ca N.C. Muntean, editorialiști la *România literară* ca Iorgulescu, dârji tremurici ca Stroescu și Ratesh;

Am înțeles de ce prietenul meu Dorin Tudoran, începînd din momentul în care a fost trimis la Chișinău, a rupt orice legătură cu un cunoscut stricător al armoniei de veacuri, româno-

ameri-cane (să i se va fi arătat dosarul meu de agent KGB, întocmit de Drăgan și de Pelin?);

Am constatat (nu mă interesează) motivele pentru care Dorin Tudoran nu îl mai atacă pe Aurel Dragoș Munteanu, fost șef FSN al Televiziunii și ambasador al lui Iliescu la ONU ;

Am înțeles și pentru ce Dorin Tudoran se angajează în dialoguri, domnindu-i la fiecare propozițiune pe urdori politruciste, ca C. Stănescu și ca monstrulică C.T. Popescu de la *Adevărul* (chiar așa: de ce lipsesc din volum “conversațiile” cu aceștia, mustind de civilitate ?) ; am înțeles de ce ultimului i-a recenzat favorabil o carte, sub titlul kurat kakistokratnicesk : “Nu mă simt inocent, mă simt curat”- halal!, cum să nu fie kurat un K.K.T. Popescu, dacă-l spală însuși Tudoran de KKT, după rețeta Însușiului Manolescu ? Să-i fi reproșat, fie și între patru ochi, kuratului Popescu articolul de pe prima pagină intitulat : **Gomora**, din 23 iulie 1995, în care-l zugrăvea pe bunul său prieten Goma, drept un lingător al cizmelor lui Ceaușescu ? Da de unde ! Tudoran o calcă în picioare pe inexistenta Bianca, însă nu se atinge de instituția (încă una !) *Adevărul*. După cum poate constata orice răsfoitor al volumului, polemistul a colaborat o vreme la *Adevărul* (chiar să nu știe atoteștiutorul Tudoran ce *Scînteie* poartă în vintre cotidianul cu același nume ?).

Am înțeles, în fine, ce anume face și drege Tudoran la Chișinău. Ce să facă, bietul american : își publică și el o carte ! - la Chișinău. Să nu fie uitată mențiunea : “Această carte apare cu sprijinul Fundației Soros-Moldova”.

Cine scria despre “o năucitoare piatră de mormânt căzută peste o prietenie ”?

Paul Goma

(1 august 1998)

Înainte ca textul de față să fi fost definitivat, am primit de la Chișinău o scrisoare de la Dorin Tudoran (datată 11 iunie a.c.). Era întâiul mesaj scris de mâna lui adresat mie, din 1993 - acesta constituind un răspuns la scrisoarea mea de mulțumire trimisă (în 29 iunie) la editura Arc, pentru expedierea volumul de publicistică.

M-am hotărât să nu mă pripesc, să nu dau publicității textul de mai sus - doar să-l anunț pe Dorin Tudoran că o voi face în curând. Drept care i-am trimis un “rezumat” al ei.

Pentru că scrisoarea sa (din 13 iulie) aduce noi elemente (prin răspunsuri), mă voi ocupa de acestea. (Atrag atenția : este pentru a doua oară când, contrariu obișnuinței, public fragmente din scrisori mie adresate - prima a fost când, după dispariția lui Negoîtescu, unii foști colegi ai săi de Cerc sibian : Șt. Aug. Doinaș, Ioana Postelnicu

începuseră - ori continuau - să-și aroge, dacă nu paternitatea, atunci coautoratul activ la redactarea Manifestului din 1943 și al celui din martie 1997).

I. La reproșul meu că s-a luat pe după cap cu C.T. Popescu și colaborează la *Adevărul*, Dorin Tudoran îmi răspunde astfel :

“Scuză-mă, dar, deși nu-i împărtășesc toate gesturile, eu unul nu-l pot compara pe Cristian Tudor Popescu cu Ion Cristoiu”.

De acord, nu-l poate compara - dar despre Cristoiu era vorba? Nu: despre Dorin Tudoran, interlocutorul, recenzentul și prietenul lui KKT Popescu. Și continuă :

“Cel dintâi nu a lucrat pentru Securitate”.

Scuze-se, dar nu văd ce are Securitatea aici. Nu este neapărată nevoie ca un ticălos să fi “lucrat” și pentru Securitate. De pildă fostul și actualul său prieten, Adrian Păunescu.

Despre discuția Tudoran-Stănescu-C.T.Popescu, publicată în *Adevărul* - dar neinclusă în volumul editat la Chișinău :

“Oricum, așa cum era el, cu destule incongruențe, interviul acela nu era ce a scris despre el în *Vatra* prietenul tău Ara Șişmanian...”

Nu, nu era - au oare despre Șişmanian să fi fost vorba ?

II. Pe “lista neagră” (apud Mircea Farfuridescu, fondist emerit la *România literară*, sub Ivașcu, acum, sub Pleșu, la *Dilema Europei libere*) a celor care nu au citit **Jurnal-ul meu**, dar se pronunță despre el (proaspătul fost-țărănist Alexandru Ștefănescu, fostul recent-țărănist George Pruteanu, eternul Buduca, veșnicul Nuimomentul D.C. Mihăilescu, Gabriela Adameșteanu, Monica Lovinescu), îl voi include și pe Dorin Tudoran - pentru că - citez:

“Vorbești în **Jurnal** despre lista pe care începuserăți să o faceți tu cu Monicii și Gabriel pentru cărți de apărut la proaspăt înființata Humanitas. Nu cred că i-a dat prin cap vreunui din voi (subl. mea, P.G.) să pună și numele meu pe acea listă.”

Dacă ar fi citit Jurnal-ul, despre care Tudoran a scris în Vatra, scrie și acum, despre care a vorbit la emisiuni de televiziune - ar fi observat: voi nu mă implică, pentru că întâia (cronologic) nemulțumire față de “Monici” a fost pricinuită de faptul că, deși rămăsese stabilit să particip și eu la alcătuirea “portofoliului editorial” (Humanitas), Monica Lovinescu a evitat (“uitat”) să mă anunțe, la acea “listă” colaborând în schimb Mihnea Berindei și fata Doinei Cornea - (vezi **Jurnal** vol I p. 259, însemnarea de la data de 19 ian. 1990).

III. Mai scrie :

1. “Tu de ce nu te revolți că în cele nu știu câte zeci de episoade ale Memorialului durerii se vorbește despre oricine, numai despre Tudoran nu ?”

La asta răspund : Nu mă revolt (sic), pentru că, urmare a prietenștilor-descurajări din partea neprețuitei mele prietene Monica Lovinescu, Lucia Hossu-Longin m-a contactat abia în decembrie 1997 (la opt ani după inaugurare), iar ce a filmat s-a difuzat în martie și în mai acest an, 1998 ; spre deosebire de el, de Tudoran, eu nu am cunoștință de nici un alt episod al celebrei emisiuni și nici n-am

văzut-o la față pe realizatoare decât în momentul înregistrării. Adevărat, voletul nr. 68 a fost ciuntit în favoarea lui Rusan, vorbind de un volum despre Arnăuțoiu, și a Monicăi Lovinescu, recenzînd varianta franceză a **Cărții negre a comunismului** - însă nu m-am plîns nimănui că mi s-a scos un bun sfert de oră din ceea ce mărturisisem, pentru întâia oară, eu, ca să i se dea unui abonat de veci și unei colaboratoare permanente.

2. Mai scrie D. Tudoran :

“Să-l înjur pe prietenul meu de o viață, Dănuț Cristea, director la Cartea românească, fiindcă publică pe oricine, dar nu-i dă prin cap să-mi publice și mie, fie și numai o antologie cât de cât cuprinzătoare?”

Dacă Dorin Tudoran ar fi citit Jurnal-ul, n-ar fi scris asemenea rânduri : el dă de înțeles că asupra mea editorii s-au năpustit, mi-au zmulș manuscrise...; că alor mei “le-a dat prin cap să-mi publice (și mie) fie și o antologie”, etc., etc... Repet pentru toți cei ce n-au citit **Jurnal-ul** (precum Dorin Tudoran) : au fost editori care mi-au solicitat cărți - în ordine cronologică: Liiceanu, Marin Sorescu (care după aceea a distrus plumburile romanului **Gardă inversă**), Mircea Martin (numai **Ostinato**, cu **Gardă inversă** a fost o altfel de poveste...), Mihai Sin (pentru Albatros, **Din calidor**), Dan Petrescu, pentru Nemira - însă numai **Jurnal-ul**, nu și **Justa** - precum și Marian Papahagi: el mi-a cerut să-i dau un volum pentru Echinoc - i-am dat **Patru dialoguri** : Papahagi a luat banii de la Soros, “în schimb”, nu a publicat cartea...; ceilalți le-am propus eu - unii au acceptat și au publicat : Igna, la Dacia, Florin Ardelean de la Biblioteca Familia, Marta Petreu la Biblioteca Apostrof (numai prima parte din **Sabina**), Andrei Vartic la Basarabia, Chișinău - alții nu au publicat, cu toate că în primul moment fuseseră de acord, încheiasem și contracte (Viorica Oancea).

IV. La reproșul meu că, deși avertizat din 1993 de faptul că Liiceanu îmi distrusese volumul **Culoarea curcubeului**, el, după modelul Monicăi Lovinescu, al lui Virgil Ierunca și al Gabrielei Adameșteanu, n-a avut nici o tresărire știind bine că unui coleg - dacă nu prieten - i se distrusese o carte, Dorin Tudoran răspunde:

“Cît privește distrugerea cărții tale de către chiar editorul ei înainte de a o distribui mi se pare una dintre cele mai încurcate (...) întâmplări. *Ce interes avea un om întreg la cap să publice o carte și apoi să o distrugă fără a o distribui ?* Am vorbit o singură dată cu Gabriel despre asta și mai că nu m-a strâns de gît, vorba vine, s-a enervat că pot crede așa ceva. *Să fie un actor atît de mare încât să joace așa ușor o furie sinceră* (sublinierile mele, P. G.)?”

La acestea dau un răspuns de rabin, cu o întrebare (bifurcată): De ce îmi pune mie întrebările, *cînd normal ar fi fost să i le adreseze lui Liiceanu?*:

1. «Ce interes ai avut tu - om întreg la cap - să publici o carte și apoi să o distrugi fără a o distribui ?» ;

2. «Să fii tu un actor atît de mare încât să joci așa ușor o furie sinceră?»

Iar rezultatul (cum ar veni : răspunsurile lui Liiceanu) să mi le comunice și mie - fiindcă eu, în opt ani încheiați, nu le-am aflat.

În fine, Dorin Tudoran mă lasă neluminat în chestiunea Monica Lovinescu: în scrisoare le găsisem trăsături comune, prin atitudinea lor nici măcar curajos-neutră în legătură cu distrugerea cărții unui coleg și prieten, mai degrabă înclinând spre distrugător decât spre distrus.

Ce importanță, *din moment ce n-a citit Jurnal-ul, dar, după exemplul Monicăi Lovinescu își ia libertatea să-l comenteze și să-l amendeze pe autor* - taman ca Gabriela Adameșteanu, în emisiunea lui I. Sava din 22 februarie 1997, când, după ce a declarat că nu citise Jurnal-ul, «ca să nu-mi tulbur seninătatea» (mai corect ar fi fost: «Ca să nu-mi ‘seninez tulburătatea»), dimpreună cu Andrei Cornea a atacat la baionetă **Jurnal** și diarist...

Inutil să mai spun că surpriza a fost pe măsura prieteniei dinainte de 1993.

P.G.

P.S. Îl anunț pe Dorin Tudoran că, la mine, nu mai funcționează “reflexul solidarității” cu care m-a, de multe ori, influențat - de tipul :

“Rău ai făcut oprind scrisoarea deschisă (...). De ce nu s-ar mai îngrășa Cristoiu un pic văzându-l pe Tudoran luat la bani mărunți de Goma ?”;

“Da, fiindcă te urăsc (și mă urăsc) o grămadă de moldoveni patrioți din Basarabia” ;

Că nu mai funcționează “secretul corespondenței”, în sensul că ceea ce nu-i mai convine lui să se afle ca a scris, cu aceeași mână - a lui, nu a mea;

În fine citez iară:

“Împacă-te cu ideea că pentru români nu mai existăm decât în coșmarurile lor sau doar ca subiecte de luat peste picior la o bere. Sântem extraterestri și cu asta basta. Nu am avut dreptate și nu vom avea nicodată. E dreptul lor. Noi l-am întărit și parafat când ne-am lăsat scoși în afara României. Breban este unul din marii câștigători și mă întreb dacă nu a avut dreptate când și-a ales strategia - interesul operei mai presus de orice...”

Așa o fi. Așa este. Ai dreptate, Dorin Tudoran, însă din 1993 dreptatea ta șade alături de a mea, nu mai fac una.

P.G.

*

GAURA DIN ARHIVĂ

Paris 1 iulie 1998

1. Din nou despre dosarele de Securitate.

Își imagina un singur român, în noiembrie 1996, că sub Constantinescu dosarele de securitate vor rămâne tot atât de inaccesibile celor **care suferiseră din chiar pricina dosarelor** - ca și pe timpul celor șapte vaci slabe ale lui Iliescu ?

Mărturisesc : nici chiar eu, ponegritor al lui “Emil” - din 1995: - când, a ieșit la iveală pentru întâia oară “conexiunea” cu

Scârbavnicul Organ a sa și a sfetnicei Zoe Petre, prin marea ispravă-mare a celor doi profesori : îi creaseră o catedră la Universitatea București, nu lui Matei Călinescu, nu lui Nemoianu, nu lui Sorin Alexandrescu, nici măcar lui Alexandru George, aflat acolo, la îndemâna celor doi juști activiști de partid - ci lui Măgureanu ! ;

- când “Emil”, Tatăl Studenților le-a interzis aceluiași studenți accesul la balconul cunoscut al Universității, pentru a aniversa cum se cuvine un cincinal de la Masacrul Pieții Universității - cel din 13-15 iulie, primul și cel mai sângeros, nu cel din 1991 când, prin Cozma, Iliescu s-a debarasat de Roman și de Pleșu-al său;

- când în septembrie 1996 mi-am arătat preferința pentru candidatul Manolescu - “în comparație cu Constantinescu avînd o inteligență normală, nefiind creația Blandianei și opera de senectute a Seniorului Coposu”...

Îl știam pe cel ce avea să devină președintele României ca unul din sutele, dacă nu miile de activeți-de-partid, ba chiar de securiți-de-stat pe care Tatăl Nației, îi primise “cu drag” în PNT, din chiar primele ore ale Cutremurului din decembrie 89.

Inventatorul său, Coposu nu mă cunoștea, nu-mi citise vreo carte, însă avea păreri ferme, nu doar despre ne-talentul meu literar, ci mai ales despre ne-onestitatea mea civică - potrivit catehismului foștilor deținuți politici deveniți oarecari auxiliari ai caraliilor noștri de totdeauna : acela dintre români care agită chestiunea drepturilor omului - acela musai e un “provocator”; cine-l interpelează pe Ceaușescu - acela musai e omul ungurilor, al ovreilor și, mai grav : al rușilor !

Acestea erau opiniile înalt și clar vizionare ale lui Coposu în primăvara anului 1977, când îi descuraja pe foștii deținuți politici ce-l consultau : să semneze Apelul de solidarizare cu Charta 77? Adevărat, nu era el singurul înțelept dintre martirii de pușcărie : **exact același discurs** țineau Stăniloae, Carandino, Quintus și, evident, Noica. În rezumat, sfaturile îndemneau la resemnare, supunere («Nu se poate face nimic împotriva lor - de ce să ne sinucidem ?») și de aranjament cu viața asta împruțată : «Ceaușescu - așa cum e : nebun, distrugător, analfabet - dar e independent de ruși, le ține piept ungurilor și nu-i lasă pe ovrei să-și facă de cap !»

Cu asemenea oameni - purtînd asemenea capete - era fatal să se împlinească profeția astrologului Brucă, cel care-i ofensase adânc pe români, afirmînd că mai au nevoie de douăzeci de ani, până să ajungă la democrație... Atât, că imensul, nemărginitul futurolog ce previzionează cu strălucire trecutul nu a explicat și

motivele acestei dureroase, inadmisibile întârzieri. Pesemne el se gândea la unul singur, iar ca bolșevic ce a rămas, nu-și îngăduia să recunoască : ai săi - dimpreună cu sine ! - distruseseră societatea românească în asemenea hal, încât era nevoie de timp îndelungat pentru a o readuce pe linia de plutire...

Nici chiar Securitatea nu sconta pe efectele pe termen lung ale “muncii de reeducare a dușmanilor poporului” (cu parul, cu suplimentul de terci ; cu amenințarea, în libertate, că iar îi arestează, dacă nu joacă așa cum cântă ea, din umbră). Fiindcă, în acele două-trei săptămâni consecutive uciderii lui Ceaușescu (e-he, ce timpuri!), Securitatea cea atotputernică se căcase pre ea de spaimă: venise Ziua Plății și a Răsplății ! Nici chiar ei, securiștii nu mai credeau în eficacitatea lozincii lor, lansată drept a... revoluționarilor: «Fără violență !» amplificată de megafonul auxiliarului Buzura, în editorialul *României literare* din ianuarie 1990...

Și totuși... Prezentându-mi într-o postfață cartea despre Reeducare, **Patimile după Pitești**, spuneam că acea oribilă crimă nu adusese niciun folos Organului de Represiune, fiindcă Securitatea nu obținuse, la Pitești, “omul nou”, ci doar martiri. Mă înșelam în privința “profiturilor”. Cu toate că, în condițiile exilului ce cunoaște constrângeri... morale și de-solidaritate (fiindcă aveam, cu toții un inamic comun : comunismul din România), am îndrăznit să strecor următoarea observație : efectele reeducării (ale piteștizării) nu au fost băgate de seamă imediat după “experiment”, adică după 1952 ; ci în timp-și-în-spațiu : abia după 1964 (data decretului de amnistie) și la scara țării întregi, *prin uciderea speranței* (în posibilitatea liberării prin proprii mijloace... cu ajutorul Americanilor).

Însă nici chiar eu (acela, rău...) nu mi-am imaginat că fusese piteștizat, nu deținutul politic “mic și mijlociu” - ci “greul”; fostul politician (dintre supraviețuitori) care... ar fi putut să re-devină... Curiozitate: în ciuda “psihologiei de Cișmigiu” (acolo, pe bănci se făceau, desfăceau guverne, să împărțeau portofolii, până când *celălalt* turna - și atunci Cișmigiul se muta la Jilava, la Gherla, la Aiud...), nu victima se gândea, cu seriozitate la propriul viitor - ci călăul : Securitatea - după modelul NKVD-KGB... Or, pentru ca “dușmanul” să nu aibă viitor (nu fiziologic, ci psihologic ; ci politic), Securitatea, asemeni muștei care-și depune ouăle în nările vitei, iar larvele urcă în creierul biete cornute și o înnebunește (dac-ar fi tenie, ar căpia-o), l-a agățat pe posibilul politician-dușman, l-a chinuit, l-a șantajat, l-a neutralizat întâi, apoi l-a întors pe cealaltă față și l-a pus să apere... socialismul.

Evantaiul piteștizaților se întinde de la ultimul turnător-amator de celulă până la condicarul Ionescu-Quintus, proprietate a lui Cataramă ; de la nenorocita “persoană de sprijin” (precum criticul literar Al. Dobrescu de la Iași) până la Radu Cîmpeanu, Ion Diaconescu, Tepelea și alți galbeni ; și desigur de la un securist-cinstit ca Vasile Lupu până la un țăranist (și el cinstit) ca Tatăl Nației. Doar n-or să aibă nerușinarea apărătorii memoriei Seniorului să pretindă că acesta a făcut, din decembrie 1989, ce trebuia să facă un șef al opoziției anticomuniste; că, dacă îl nesuferea cordial pe Iliescu, atunci, în mod firesc, l-ar fi detestat pe Măgureanu. Toată țara (și exilul, vorba celuia) avea cunoștință de legătura (indestructibilă) dintre Coposu și Măgureanu, însă toată țara-și-exilul (anticomunist, mie-mi spui?), făcea pe fecioara ultragiată când îi arătai ceea ce vedea el foarte bine : Coposu nu face un pas fără a aviză Măgurenitatea, dealtfel lui (în fine, Ei) i-l lăsase cu limbă de moarte pe “Emil”, activistul PCR.

În chestiunea dosarelor de Securitate - am mai spus-o, o repet:

Nu prezintă vreun interes Iliescu, Petre Roman - dar Babiuc (prietenul meu până în 1974) da. Nu pentru mine, eu știu, nu doar când, ci și unde a fost agățat de Securitate și, în loc să fie pedepsit, pentru înșelarea nevestei cu copil mic, a fost pe dată cooptat la... Comerț Exterior - cel Interior rămânând pentru căteii neasimilați...

Nu va aduce nimic inedit dosarul de securitate al lui Văcăroiu, al lui Ion Diaconescu : da; nici al lui Verdeț, însă al lui Galbeni - o-ho !

Dosarul lui Măgureanu: plictisitor de securist - dar al lui Voican-Sturdza-Voiculescu (fostul meu prieten)... Tare i l-aș răsfoi (în nici un caz cel publicat în două numere consecutive, pe 5 pagini din *România literară* (sfârșitul anului 1990) și prefațat de însuși N. Manolescu, ci adevăratul - măcar așa, ca să știu pe cine am protejat în **Le Tremblement des hommes (Culoarea curcubeului**, în franceză), indicându-l doar cu inițiale la data de 1 martie 1977) ; să aflu cum a ajuns un “bandit” ca el printre *tâlharii* de la 22 decembrie 1989.

Nu mă interesează nici cât negru sub unghie dosarul lui V.C. Tudor - ce să mai aflu, nou ?

Dar dosarul lui Pleșu: da. Și al lui Hurezean; și al lui N.C. Munteanu: ca să-i confrunt cu infiltrații codificați de la Europa liberă.

Acum câțva timp declarăm că mor de curiozitate să văz dosarul de securitate al Zoei Petre. M-am răzgândit : am înțeles că nu este neapărată nevoie să fii agățat, șantajat, pus la treabă

sub amenințare - de Securitate. Există persoane care pot face răul singure-singurele, ca niște adulte ce sunt. Pentru că au o structură de om rău, veninos (cam ca mine - însă eu nu consilies președinți ai Măgurenității...), dar mai ales pentru că, în ciuda impresiei prime, sunt tragic de lipsite de inteligență.

*

Paris 2 iulie 1998

2. Arhiva Uniunii Scriitorilor.

Știu că periodicele Uniunii Scriitorilor, mai cu seamă *România literară*, au publicat documente din arhive relative la “evenimente din trecut(ul destul de) îndepărtat”, din literatura română, desemeni legate de evenimente contemporane, însă petrecute la alții, de pildă la ruși : îmi amintesc de procesele verbale ale unor ședințe de excludere - printre cei dați-afară fiind și Soljenițin.

Nu am știre să se fi dat publicității în *România literară*, organ al Uniunii Scriitorilor din România a procesului verbal al excluderii mele din aprilie 1977. Desigur, afirmația aceasta este sub rezervă : eu, interesatul, nu am aflat ca un astfel de document să fi fost reprodus, așa cum s-ar fi convenit.

Pentru că tot am adus vorba de arhivele Uniunii Scriitorilor din România, îi propun lui Laurențiu Ulici ca, în loc să mă tot invite la “congrese ale scriitorilor din diaspora” (și ce-ar fi dacă scriitorii români ar învăța românește ?) - să înceapă prin a face ceea ce trebuia să facă de când a preluat șefia Uniunii Scriitorilor: luminează în Pivnița Scriitorilor. Cer să se facă publice documente legate de următoarele evenimente :

1. Ședința de partid a U. S. din RSR consecutivă invadării Cehoslovaciei (august 1968). Reamintesc : atunci au fost dezbătute cererile a șase scriitori de a fi primiți în PCR, astfel să aibă dreptul de a intra în Brigăzile Patriotice (și de a primi arme împotriva rușilor). Postulanții erau : 1. Mariana Costescu, 2. Aurel Dragoș Munteanu, 3. Paul Schuster, 4. Adrian Păunescu, 5. Alexandru Ivăsiuc, 6. Paul Goma.

Este imperios necesar (necesitatea datează din ianuarie 1990, de sub președinția lui Mircea Dinescu) să se afle, potrivit documentelor, ce s-a petrecut atunci, cine a fost implicat și ce a făcut-spus fiecare. Prea multe “variante” ale întâmplării au fost avansate, prea multe ne-adevăruri au fost afirmate cu tărie. Atât scriitorii, cât și cititorii au dreptul să cunoască adevărul. Nu este vorba, în *această tăcere*, doar de o “uitare” nevinovată din partea Uniunii Scriitorilor, ci de una intenționată. Aștept să fiu

desmințit, prin publicarea integrală a documentelor legate de primirea în partid, în 24 (?) august 1968 a celor șase (să fi fost mai mulți ?) scriitori ;

2. Cer să se dea publicității dosarul interzicerii mele de a mai publica - începînd din martie-aprilie 1970 - de a se scrie despre mine, de a mi se pomeni numele, de a putea face traduceri (victime: și soția și socrul meu, traducători diplomați). Eu, “interesatul”, nu cunosc - în afara efectelor (interzicerea care a făcut din mine scriitorul cu cel mai îndelungat stagiul de... tăcere-forțată în propria-mi țară - pe timpul lui Ceaușescu : *șapte ani și opt luni*) decât “impresiile” redactorilor editurii Cartea românească : Al. Paleologu, Mircea Ciobanu, Geta Dimisianu, Magdalena Bedrosian-Popescu și Dumitru Țepeneag. Anume : romanul **Ușa noastră cea de toate zilele**, predat spre publicare, ar fi “conținut” aluzii-dușmănoase la adresa lui Ceaușescu și a soției sale - acuzație formulată de Al. Ivăsiuc, desmințită doar de Al. Paleologu, însă luată în seamă de Mihai Gafița și de Marin Preda. Acesta, ca director, a hotărît respingerea manuscrisului.

A trecut (din 1970, de la interzicere) aproape un sfert de secol, până să aflu, din volumul **Confesiuni violente** (1994, ed. Du Style - vezi pagina 199) de Nicolae Breban varianta Ivăsiuc a “culpei” - anume : Elena Ceaușescu, în campanie de colectivizare, a ajuns într-un sat unde un țăran, ca să nu “adere”, s-a prefăcut mort, Ceaușeasca i-a tras o palmă, mortul a sărit în picioare... Această întâmplare - relatează Breban (după relatarea lui Ivăsiuc) - ar fi fost povestită de Tita Chiper, iar eu (Goma) i-o furasem și o băgasem în carte! Firește, ajungînd aici, prietenul și colegul de pușcărie Sașa Ivăsiuc s-a pornit într-o diatribă violentă împotriva lui Goma cel care introdusese într-o carte o anecdotă - astfel periclitînd libertatea soției sale, Tita!

Or, nu se află în **Ușa...** - nici în vreo altă carte a mea - o scenă care să aducă măcar pe departe cu cea povestită de Tita Chiper (mortul pălmuit de Ceaușeasca). Așadar : Ivăsiuc - acuzatorul principal - nu citise cartea (altfel ar fi observat că nu exista vreun mort trezit de palma Ceaușească) - dar a cerut respingerea manuscrisului (un eufemism, desigur) ; Gafița - a citit (cum să nu citească, el ?), însă a consimțit la “varianta Ivăsiuc”; Marin Preda - a citit și el manuscrisul - mi-a comunicat:

«N-o fi adevărat (sic) dar, din moment ce s-a lansat un zvonul, nu ai cum să-l combați - îți retragi cartea de la noi...»

Reamintesc : toți redactorii se aflau în cunoștință de cauză (citiseră textul, în urma dispoziției lui Marin Preda, speriat de scandalul provocat de Ivăsiuc, pe coridoarele editurii - atunci în localul de pe Bd. Ana Ipătescu) ; dintre aceștia doar Al.

Paleologu a contestat “ivasiuca variantă”.

În curând se vor împlini 30 de ani. Am dreptul să aflu care a fost adevărul - cu ce alte “motivații” fusesem interzis de a mai publica și cine dintre colegi (și prieteni) a dat o pustiie de mână de ajutor în această acțiune de purificare a breslei...;

3. Am dreptul de a afla motivele pentru care, în aprilie-mai 1972, fără a fi făcut cerere (decât pentru călătorie în URSS - respinsă categoric de Hobană), mi s-a cvasiimpus pașaport pentru Occident, cu tot cu nevastă și cu sfatul prietenesc de a mă face uitat pe-acolo. Cer să fie făcute publice documentele referitoare la acest episod straniu ;

4. Să se dea publicității documentele referitoare la campania de presă organizată împotriva noastră, a scriitorilor implicați în mișcarea pentru drepturile omului din februarie-mai 1977. Se știe că “adunătorii de înfierări” erau Ivașcu și Virgil Teodorescu - și mai cine ? Și mai cine dintre scriitorii solicitați să ne condamne la gazetă a refuzat să o facă (Mircea Iorgulescu a fost unul dintre ei - cine altcineva mai declinat “invitația”?);

5. Cer să se dea publicității toate documentele referitoare la *excluderea mea din Uniunea Scriitorilor - în luna aprilie 1977, pe când mă aflu în închisoare. Atunci am fost dat afară nominal - nominal am așteptat să fiu reprimat după decembrie 1989;*

6. În sfârșit trebuie să aflu - să afle și cititorii scriitorilor în chestiune : după decembrie 1989, cine din conducerea Uniunii Scriitorilor și *cu ce argumente* s-a opus re-primirii nominale a scriitorilor exilați - ce fuseseră excluși pe timpul lui Ceaușescu. Cer să se comunice dacă numai Uniunea Scriitorilor a fost implicată în acest refuz, numai anume persoane din conducerea ei - și care anume - ori și Ministerul Culturii, și alte ministere și comiții.

Eu, ca victimă, am dreptul inalienabil să aflu adevărul.

Uniunea Scriitorilor are obligația să-l facă public - doar n-o să aștepte să mor, ca să mi-l comunice... postum.

*

Paris 3 iunie 1998

3. Arhivele ambasadelor

Dacă tot am pornit la deschiderea și scotocirea arhivelor, în modul cel mai firesc trecem la cele păstrate în ambasadele României comuniste de alaltăieri, de ieri, de azi (Dej, Ceaușescu, Iliescu, Constantinescu).

Nimic nu s-a schimbat de pe timpul Tătucului Stalin în filialele MAI de pe solul țărilor capitaliste. Repet, pentru Andrei Pleșu : atâta vreme cât Constantinescu va rămâne președinte al

României, Ministerul de Externe va fi, în continuare, ce a fost : partea externă (cum ar veni : aia cu poziție-frumoasă-vedere-la-stradă) a Ministerului de Interne. Schimbarea unor persoane - miniștri, ambasadori, șefi de centre culturale - nu va face decât să perpetueze linia politică a Ministerului de Interne - cu aportul “curat, al oamenilor de bine”. Cine vrea să afle cum au stat treburile după decembrie 1989, să-l întrebe pe Al. Paleologu : chiar dacă ambasadorul încearcă să o tragă pe dreapta, mașina statului structural comunist o ține drept înaintea, nesinchisindu-se - ba chiar, potrivit învățământului de partid, “roata (ei) strivindu-i pe cei ce se opun”.

Încă o dată, ca să devină limpede și pentru Corpul de Balet “Dilema Optimistă” (fostă oareșcum melancolică între mineriada din 1991 și numirea lui Pleșu ministru de externe al lui Petre Roman) : atâta vreme cât președintele României va ajunge - apoi rămâne - la putere cu “ajutorul” lui Petre Roman, carevasăzică : MAI, oricâte zugrăveli ale fațadei vor fi operate, esența (interiorul exteriorului) va rămâne aceeași. Și deși exilații constituie o minoritate și nu le face plăcere (dar deloc !) - trebuie să li se spună, să li se repete - nu ca să înțeleagă (știu ei foarte bine cum stau treburile - dar au obosit, au îmbătrânit, li s-au strâmbat picioarele) : la Paris, pe rue de l'Exposition, sarmalele-țuica-Mioritza sunt riguros aceleași, acum, cu-Ciașu, ca și cu-Cicio Pop, cu-Aninoiu, cu-Gigea (dacă Eternitatea s-a născut la sat, Securitatea-i eternă prin “diplomație”); serviciile aduse comunismului la Centrul Cultural de la Paris, de Ion Pop au fost strict identice cu ale lui Virgil Tănase, cu ale lui Vasile Igna - adevărat: între prietenul nostru Tănase și prietenul meu Țepeneag el (Țepeneag) îl preferă pe cel mai bun prieten al său : Dumitru Țepeneag.

Multe lucruri bune a adus revoluțiunea la români ; libertatea opiniei, a presei, a călătoriei, a întreprinderii individuale, însă printre cele rele : a făcut ca trei sferturi din exilații anticomuniști activi (care manifestau în fața Ambasadei, strigînd pe timpul lui Ceaușescu : «Jos comunismul !», «Jos Ceaușescu !»), pe al lui Iliescu, obosiți, murmurînd : «Jos Petre Roman !» - după care au depus armele: din stradă au trecut în curte ; din curte, în “saloanele” ambasadei. Și ce mai contează că după aceea povesteau, cu greață, cum au întâlnit (înăuntru) aceleași moace de securiști pe care, înainte, le doar întrezăriseră fotografiindu-ne. Rubiconul (ca să-i trag și eu o trimitere înalt culturală, precum însuși Paler) fusese trecut. *Pragul* acela este, în continuare, o frontieră între noi și ei. Or Matei Cazacu, soții Stolojan erau de-ai noștri ; prefăcîndu-se în navetiști harnici “peste prag”, au devenit de-ai lor.

Firește : ard de curiozitate să aflu ce se ascunde în arhivele

ambasadelor României din țările occidentale. «În ce problemă?», ca să-l citez pe nemuritorul Brucan. «În următoarele probleme» - iar acum m-am autocitat :

1. Vreau să știu tot ce știu arhivele despre Gustav Pordea, agent de influență, fost deputat european al cărui scaun în Parlamentul de la Strasbourg, pe lista lui Le Pen, a fost plătit cu o jumătate de milion de dolari înmânați de înaltul ofițer de Securitate Costel Mitran, la Viena, în 1984. Curiozitatea mă roade, fiindcă vreau să aflu de ce l-a apărât (încă în *Săptămîna* din 10 ianuarie 1986) numitul V.C. Tudor, scrib de sec și de partid - doar Gustav Pordea era un, ca să zic așa, “fugit”, anticomunist? ;

2. Vreau să știu ce știu arhivele ambasadelor din Roma, Paris, Londra, Viena despre El, Thracul Întâiul, Doctorul Inginerul I.C. Drăgan - doar și el era un, vorba lui Breban : fugit - nu ?, un anticomunist feroce, nu ? Nu mă interesează ce “convorbea” el cu Ceaușescu (ce să... convorbearisească doi sfertodocși ?), ci sucursalele editurilor Nagard (Dragan, citit de-a-n curulea) la care au asudat din greu, cazarmic Traian Filip, Mihai Pelin și - și mai cine, în afară de Michael C. Titus, alt “exilat”, ăsta de la Londra ? Vreau să aflu condițiile în care a fost comandată de Securitate broșura **România sub presiune**, în franceză și în engleză ; cum a avut Drăgan acces la Arhivele Securității (în 1980!), de unde a extras și reprodus o foaie de punere sub urmărire, de către Siguranță, în 1943, a adolescentului membru al F.D.C., Calciu Gheorghe ?; să aflu în ce termeni a fost purtată “convorbirea” dintre Michael C. Titus, emisarul lui Drăgan și scriitorul de epigrame Mircea Ionescu-Quintus - și dacă acesta din urmă a spus porcării despre cartea mea **Gherla** din convingere de turnător înăscut, ori din constrângere de informator (făcut) - cum l-a apărât și pe el, ca funia pe spânzurat, apărătorul tuturor auxiliarilor Securității, inevitabilul paznicul la poarta Organului, inconvertibilul V.C. Tudor ;

3. Vreau să știu - din arhivele ambasadelor române din occident - cine, cum a pus la cale atentatele cu bombe ascunse în cărți (expediate de la Madrid, în 1981), ce i-au rănit pe Nicolae Penescu, pe Șerban Orescu și m-a... ratat pe mine. Trebuie să aflu: numele și gradul și funcția inițiatorului, a aprobatorului, a executanților. Deasemeni este imperios necesar să fiu informat de unde sunt nativi, cine le sunt părinții, cum se numesc și ce fac și unde copiii, nepoții, strănepoții - cu adresele lor, exacte. Nu ca să-i pedepsesc, fiindcă eu nu sânt ca *ei* - ci pentru ca ei să știe : eu știu și că spun în gura mare cine a fost, ce și cum a făcut tatăl ori fratele ori soțul ori fiul lor cel “patriot”, în Securitatea național-teroristă și anti-românească ;

4. Vreau să știu, am acest drept pe care nimeni și nimic nu-l poate aboli, prescrie, amnistia : numele, adresa, datele de familie ale celor care au pus la cale, în 6 martie (!?) 1978, la Paris, uciderea (prin otrăvire) a fiului meu Filip, în vârstă de doi ani și patru luni ;

5. Cer să mi se comunice toate datele privitoare la inițiatorii și la executorii, la Paris, în 1980, a tentativei de răpire de la grădina de copii (école maternelle de pe rue Manin, arondismentul 19) a fiului meu, în vârstă de cinci ani. Încercarea nu a reușit, dar “persoana” care s-a prezentat la poarta școlii, pretinzând că este o prietenă a părinților, deci să i se încredințeze copilul era... “o doamnă îmbrăcată în roșu” (sic). Vreau să știu cine este și unde locuiește - cine i-i soț, tată, mamă, soră - dar mai ales copil, ca să dezleg enigma de pură zoologie : cum de o femelă, acea ființă care naște pui vii și-i hrănește cu lapte este în stare să răpească și să suprimă un alt pui viu, al altei femele;

6. Firește, vreau să știu adevărul - adevărat - “din gura arhivelor”, ceea ce până acum cunoșteam doar din poveștile lui Hirsch-Haiducu-Vișan-Forrestier, securistul trimis să mă otrăvească, însă care s-a predat serviciilor secrete franceze (“L’Affaire Tanase-Goma”). Mai ales dacă “prietenul” meu generalul Pleșiță, șeful Securității a fost amestecat - ca să cer judecarea lui pentru premeditare, incitare, complicitate la crimă de omor;

7. În fine, sânt curios ca o maimuță : câte cadavre se vor fi aflând îngropate în grădina ambasadei de pe rue de l’Exposition ? Optsprezece ? Sau numai șaptesprezece - dintre care șase femei? Am dreptul să aflu : ce s-a întâmplat cu securistul care pesemne avea de gând să se predea francezilor, însă tovarășii lui de șaibă l-au lichidat într-un mod dintre cele mai neprofesioniste ; l-au înjunghiat pe la spate, în chiar momentul în care deschisese o fereastră spre Avenue Bosquet. Întrebat de jurnaliști ce hram poartă mortul de sub fereastra Excelenței sale, tovarășul ambasador, “diplomatul” Cicio Pop (sau Aninoiu sau Gigea ?, ce contează, putea fi și Ciaușu, același grad poartă - oricum, unul mult mai mic decât “șoferul”) a răspuns că, într-adevăr, un funcționar, suferind de o gravă depresiune nervoasă - /căci/ îl lăsase nevasta, el /căci/ s-a sinucis. Presa capitalistă nu s-a sfiit să glumească pe seama tragediei: depresivul părăsit, deschisese fereastra, își înfipsea un cuțit între omoplați, apoi se azvârlise-n gol...

Ei : care-i adevărul ? Să fi fost cuțitul, unul de bucătărie - ori... altul ?; depresivul fusese părăsit de o nevastă - ori de mai multe ?; să fi avut el de gând (căci) să-și părăsească... familia ?

Firește, aceste fierbinți-dorinți nu le adresez lui Andrei

Pleșu: el n-a știut niciodată nimic, nu știe și nici chef nu are să știe, el fiind, după modelul instituției: exteriorul-interiorului (i se mai zice : externul Ministerului Afacerilor Interne).

Firește, această somațiune este adresată lui Astaloș-Măgăreanu : el are, sub dosărașul conținând statutele partidului Național (când ești prieten cu Corneliu Coposu, ceva-ceva tot se ia, în timpul îmbrățișării), dosarele cele multe, groase și rău-mirositoare ale criminalului organ : Securitatea.

Dacă n-am să obțin audiență la creatorul Constantinescului-la-român, am să rog pe cineva să intervină la altcineva care să pună o pilă pe lângă alt-altcineva, un coleg de comentatorie politico-europlică al Hurezeanului, băiatul Blandienei, el întreținând excelente relații - ca între ei, Ardelenii - cu măgurenitatea tricoloră.

Dovadă : de la o vreme vorbește direct, nemediat - în locul Președintelui.

*

G A U R A D I N M I O R I Ț Ă

Paris 4 iulie 1998

1. «Fă și tu o cerere...»,

...mă sfătuiește un prieten, mă sfătuiesc cinci prieteni (mi-au mai rămas, mi-am mai făcut...), ori doar un cunoscut binevoitor.

Iar eu, de fiecare dată îmi simt urechile clocotind gata să explodeze, mă tem că acum-acum are să-mi pleznească un ochi, ca lui Dănilă Prepeleac.

De ce asta, de ce așa ? Pentru că ne separă nu doar granița aceea geografică, nu doar timpul trecut de la plecarea mea din țară (și asta, și astea), ci mai ales... despărțirea în modul de a judeca lucrurile. Să fi căpătat eu, în exil acest altul ?; să-l fi avut și a acolo, în România - motiv pentru care fusesem silit să-mi iau traista-n băț și lumea-n cap ?

Dialogul începe cu o întrebare, nu neapărat indiferentă din partea interlocutorului (de regulă și el scriitor, deci folosind același limbaj) :

«Când vii acasă ? Poți fi sigur : există și oameni care te stimează, te citesc, te iubesc... Când vii ?»

«Cât e ora ?», fac, privind încheietura mâinii unde ar trebui să fie un ceas - după care, cu un amestec de lehamite și de veselie, slobod bancul de serviciu : «Acum e cam târziu - dar cum mâine-i altă zi, vorbim atunci...»

Unii iau gluma îndoielnică drept o vorbă de spirit și, politicoși, râd. Iar discuția despre *asta* se oprește aici.

«Am auzit eu ceva-ceva, că nu ți-ai recăpătat cetățenia română - adevărat ?» insistă altul

Mormăi, confirmînd. Interlocutorul : bun stăpînitor al logicii formale :

«Ți-au refuzat-o ? Cum așa, dar ai dreptul la ea !»

Dau din cap, în semn că da, am dreptul - la ea.

«Ai făcut contestație ?» mă întreabă amicul.

Dacă m-aș fi grăbit cu trei secunde și n-aș fi încuviințat din cap, aș fi apucat să răspund la prima întrebare - însă așa, am căzut după a doua. Și ridic din umeri. După un timp :

«Păi, dacă n-ai făcut contestație, ce mai vrei ?!», amicul râde, mă bate amical pe umăr : știa el că sînt distractiv, acum are confirmarea...

Încerc să abat discuția la alte celea - negeneratoare de întrebări în rafală. Nu se poate, celălalt nu se dă dus :

«Am înțeles : tu ești ăla, bătosul, care nu pune piciorul în ambasada noastră, că cică-i bolșevică și nu s-a schimbat nimic pe dinăuntru - în fine, astea-s concepțiile tale despre lume și viață, eu cred mai nuanțat, mai... Ți-o depun eu la... La ăia - dacă tu zici că nici nu vrei să-i vezi... O depun în locul tău, pun un cuvânt și la consul, îl cunosc...»

E rîndul meu să întreb :

«Tu despre ce vorbești? Ce să depui la ambasadă ?»

Amicul, interlocat :

«Cum, ce ? Dar eu despre ce-mi răcesc gura ? Ei, bravos ! Mă dau de ceasul morții să-ți fac un serviciu - și tu... Cum, ce - cererea ta de... În fine, contestația ! Nu despre ea vorbim ?»

«Contestație ? Ce să contest - în contestație ?»

Amicul - băiat deștept, ca tot Românul-sub-vremi, înțelege fulgerător ; își micșorează ochii :

«Mă ! Să nu zici că... nici cerere n-ai făcut !»

«Ce fel de cerere ?»

«Auzi la el : ce-fel-de ! Păi să-ți dea înapoi cetățenia română, nu ? Să redevii de-al nostru ! Despre asta era vorba, nu ?»

«Despre asta, însă n-am cerut. Deci n-am ce contesta»

«M-am prins eu ! Domnul nu contestă - dînsu-i disident...

«Pardon! N-am fost, nu sînt disident, am refuzat totdeauna eticheta de...»

«Ai dreptate - nu mai ai loc de alde Blandiana cu tot cu Rusanu' ei, de Adameșteana cu Palada ei - de-atîta disidență... Și-atunci ? Cum vrei să capeți cetățenia noastră, dacă nu ceri să ți-o dea ?»

«Cum, s-o capăt, cum, să mi-o dea? Cetățenia? Să mi se restituie !»

«Așa e : tu o aveai când ți-a luat-o...»

«Logic !», strecor. «Dacă eu n-aș fi avut ceva de luat, ei n-ar fi avut ce să-mi ia...»

«Logic !», încuviințează celălalt. «Dar cum vrei tu să ți se restituie cetățenia, dacă n-ai făcut cerere?»

«Să mi se restituie fără cerere - simplu».

Pauză. Lungă. Apoi el :

«Știi că ești nostim? Cum vrei să capeți ceva, dacă nu ceri ? Copilul care nu plânge nu capătă țâță».

«Lasă-i țâța, măi române din moși-strămoașe !», îmi sare mie muștarul (dar nu prea). «Tu și-ai tăi faceți cerere la primărie, așteptați aprobare, dacă nu vi se aprobă, scrieți contestație, așteptați rezultatul ei - însă până nu aveți la mână aprobarea scrisă de a vă pișa la gard, nu vă pișați, mai degrabă îi dați drumul în nădragi - păi dacă n-aveți țidulă... Așa ați făcut și revoluția? Pe bază de *spravka*, liberată de la ambasada rusească? Cu asemenea obișnuințe nu intrați voi, urmașii direcți ai Romei și ai traianodecebalinului, nici în NATO, nici în Comunitatea europeană*) - cu atât mai puțin în spiritul european!»

«Nu-nțeleg de ce te superi... Cu ce te-am jignit dac-am zis să faci cerere de...»

«Să-i rog eu să binevoiască a-mi restitui un drept al meu, furat ? Zmuls ?»

«Păi țăranii, păi proprietarii de case...»

«Păi-dacă țăranii fac cerere și așteaptă rezultatul ca să reintre în posesia pământului furat de comuniști, în loc să pună mâna pe coase, pe furci - au mai făcut-o în anii 50 și tot împotriva comuniștilor și a securiștilor !- să mă ierte Dumnezeu, dar își merită soarta ! La fel proprietarii...»

«Păi tu știi că și regele Mihai a făcut cerere de...»

«Păi-tu-nu-știi-că eu nu sânt regele Mihai !- deci, vorba voastră : îmi permit să nu fac cerere de restituire al unui drept furat, călcat în picioare...»

«A, da, tu ai refuzat să fii reabilitat juridic...»

«Nu, domnule ! E fals ! Voi, după ce că citiți hârtia scrisă cu ochii cumnatei vecinului de bloc (aia cu cur mare și gură mică), nici nu înțelegeți despre ce era vorba : nu am refuzat reabilitarea, - am refuzat să fiu reabilitat juridic de același aparat de represiune care mă condamnase - pe nedrept !»

«A-ha ! Am înțeles nuanța...»

«Nu e nuanță !».

«De acord, nu e. Dar în legătură cu cetățenia română : cum

crezi că ai s-o obții ? De să poți veni și tu în țara ta, măi dragă...»

«Iar o dai pe “obținut”, pe “căpătat”, pe “dat”. Eu nu intru în limba voastră - care nu e doar limbă-de-lemn, ci limbă-de-oaie, behăit-de-mioriță. Eu nu fac cerere, eu nu rog-frumos să mi se... dea ceea ce mi s-a luat cu forța, ce mi s-a furat !»

«E o formalitate administrativă, ce te costă ?»

«Când mi s-a luat cetățenia română, nu mi s-a luat “ca urmare” a vreunei cereri semnată de mine - cerere de a mi se lua cetățenia ?»

«Știu eu... O fi, dacă zici tu... Este - dar...»

«Nu e nici un dar - este ! Există hârtii la arhivele lor ! Când am fost exclus din Uniunea Scriitorilor (la 13 aprilie 1977 - în timp ce eu eram în închisoare, cei de acord cu această măsură fiind co-breaslași de-ai mei, vorba lui Dimisianu : Doinaș, Manolescu, Sorescu, Blandiana, Bănuțescu, Nichita Stănescu, Fănuș Neagu, Eugen Simion, Zăciu - n-am fost dat afară “ca urmare” a cererii mele!»

«E mult de-atunci... Așa o fi, dar vezi și tu că...»

«Nu : așa-o-fi, ci : așa-este ! Există hârtii la arhiva lor - deși se pare că tot ce n-a ars Dinescu, a distrus senatorul cu pricina, cel care, în timpul liber semnează ca președinte...»

«Te rog, fără aluzii la Ulici - ce te costă să faci o cerere de...?»

«Mă costă: accept că in Justiția, ilegalitatea comise atunci când fusesem depozitat de cetățenie, de membru al Uniunii Scriitorilor, nu erau întru totul... ilegale, injuste - dovadă: prin însuși faptul că fac cerere, adresată lor, le recunosc acelora legitimitatea - *or ei sunt ilegitiți de la 23 august 1944 și continuă și în zilele noastre*».

«Bine, ai și tu dreptatea ta - dar, ca să obții cetățenia aia - chiar și calitatea de membru al Uniunii Scriitorilor - calcă-ți pe inimă, pe principii : fă și tu o cerere, acolo, că n-o fi foc...»

Sfaturile prețioase ale amicului sunt cu adevărat amicale, pornite din inima lui bună - însă nu le pot urma. E prea târziu ca să mai fac-și-eu-acolo-o-cerere (că n-o fi foc...).

Apoi, când ai pierdut aproape-totul, rămânând doar cu “niște principii”, nu le încalci și pe-acelea, măcar ca să nu pierzi totul-totul.

*) Așa! Așa i-au băgat americanii în NATO! (nota din 2007)

*

*Paris 5 iulie 1998***2. În câte feluri iertăm (creștinește) ?**

În mai multe, domnule !

Primul fel : ne ridicăm din genunchi, de pe burtă, de pe spate, din noroi, din gropi, de pe unde ne-au împins cu piciorul, azvârlit, tăvălit, umilit, batjocorit activității-securității-beliștii ;

Al doilea fel : ne curățăm de noroi, de praf, de pleavă, de găinaț, înjurând cu sete de mamă, de dumnezei, de biserici de tămâie - comunismul în general, în special securitatea ;

Al treilea fel : ne hotărîm să le-o-ntoarcem celor care ne-au chinat atâtea decenii, ne-au jefuit de bunuri, ne-au stors măduva, ne-au supt sângele, ne-au prefăcut în robi care-i urăsc (și-i denunță) pe robii de-alături, colegii de lanț.

Însă cum lucrurile bune (nemțești) sind trei, ce facem noi, latinii (bine: doar râmleii) ? Ce să facem : ne dăm un răgaz de gândire - în care tragem cu urechea în jur, privim roată, ca să știm ce fac ceilalți... Și ce băgăm de seamă ? Că popii noștri ortodocși, până mai deunăzi în relații de batere pe epoleți, nu doar cu milițianul satului, ci cu securistul de la raion ; că-protopopul, că-episcopul, că-mitropolitul, că-patriarhul - după ce, în Iepoca lui Nicolae Antihristescu îl lingeau pe Satana de la-ntre-cornițe pân-la-sub-copițe și doamne-fereste să fi deschis gura, să protesteze împotriva persecutării credincioșilor, a dărâmării bisericilor - acum, că au primit voie de la Secu, pe de-o parte ne cheamă la cruciadă împotriva papistașilor, pe de alta ne binecuvântează și ne povățuiesc :

«Iertați, frați creștini - căci și vouă vi se va ierta...»;

Încă îl mai observăm pe directorul conștiinței lui Gogu Rădulescu, țăpănușul maramurașan Buzura, dînd cuvânt de ordine, revoluționar nevoie-mare - dacă-i albastru-de-Secu :

«Fără violență !»

Și încă îi mai citim pe sub-directorii conștiinței *Flăcării* lui Păunescu : Țeposu, Buduca ; pe sub-căprarul de la *Săptămîna* Barbului: Ciachir ; pe cuviosul zograf Sorin Dumitrescu, pe însuși părințelul Galeriu, explicîndu-ne, cu limba lui, numai sirop de zahăr ars, diminutivat, că un mare învățat, unul, Nae, ne-a arătat (vai, noi nu văzusem, nu auzisem - dar așa e !), cumcă noi, Românii, hăt, din negura veacurilor, ne-am născut gata-ortodocși!

Dacă așa stă situațiunea, atunci : Porniți la iertare, tovarăși !

5 iulie 1998

A ierta - ca un adevărat țărănist

Este suficient să citești în presă declarațiile martirilor de pușcărie Diaconescu, Galbeni, Țepelea în legătură cu deschiderea dosarelor de securitate ; cu “descoperirea” (abia acum ? - în al nouălea an ?) a cutărui securist, și nu “strecurat”, ci acceptat în cunoștință de cauză în PNT-îștii istorici, pentru a alcătui împreună cu securiștii din Corpul Dalbastru, PNT-CD. Înțelegi că nu este vorba de un partid politic (și încă democrat ! - cât despre... creștin...), ci de azilul-de-noapte pentru activiști, securiști, turnători de pușcărie, turnători în libertate - și, în completare, ceva oportuniști fără culoare (sau : apolitici de-ai lui Eugen Simion și Marin Sorescu).

Această adunătură care, din noiembrie 96, cârmuiește nefericita Românie chiar mai pe-culmi decât comuniștii lui Iliescu și ai lui Roman este creația lui Coposu și a lui Măgureanu. Dacă voi fi acuzat în continuare de calomnie la adresa Marilor Anticomuniști, a Martirilor Neamului - și mai ales a Tatălui Nației - voi cere să mi se răspundă la întrebarea :

«Unde se află, în momentul de față, Nația, Neamul, Țara ?; unde au ajuns Românii după un an și nouă luni de la venirea la puterea a... fiilor lui Coposu? ; care este bilanțul Convenției (în ciuda bunei-inimi a Doinei Cornea)? Nu numai că, economic vorbind, Românii trăiesc și mai prost (ziceam, pe timpul Iliescului, că mai-rău nu se poate...) ; corupția a devenit stil de guvernare, agramatismul a învins limba de lemn tovarășească - iar despre “mândria de a fi român”... N-am intrat în Comunitatea Europeană, nici în NATO și n-o să intrăm atâta vreme cât Securitatea va fi nu doar cosmetizată, și rebotezată, ci lichidată - “în schimb” (ar zice veșnicul adjunct G. Dimisianu, până în decembrie 89 harnic scribitor de editoriale la *România literară*, ca un activist de partid ce era, devenit peste noapte vajnic apărător al virginității anticomuniștilor, martirilor de pușcărie, cu predilecție PNT-îști) - am dăruit Ucrainenilor Basarabia, Bucovina de Nord și Insula Șerpilor - de ce se uită atât de repede aceste prea-românești *cedări* ?»

Halul în care se află acest partid (zis: “al lui Maniu”, sub Coposu, ajuns să finanțeze Securitatea adăpostită la sânul său, cu banii nemților !) : lipsa de coloană vertebrală a anticomuniștilor, a lipsei de moralitate a martirilor care, din pricini deloc electorale, ci pur și simplu din motive de legare de glia Securității, au dat cuvânt de ordine :

«Sântem creștini - nu doar în suflet, ne stă scris și pe frunte!».

Iar pe cei care au îndăznit să observe că parcă s-ar afla pe

coridoarele Rahovei, pe ale Ministerului de Interne, atâția securiști pe metru pătrat mișună în PNȚCD, seniorii și martirii le-au închis gura - ba i-au dat afară !

A ierta - ca un adevărat liberal

Aici tactica putrezirii, chiar dacă a părut a lua o altă cale (externă, prin Radu Cîmpeanu) la același rezultat a dus : adevărații - nu doar în accepția : “de origine”, ca Vintilă Brătianu, dar și de convingeri, de inimă - au fost marginalizați, excluși, în locul lor revărsându-și neobrăzările și bucle securiști notorii (Cataramă), arhicunoscuți turnători de pușcărie - și de tot ce mișcă: râul, ramul...- precum legendarul epigramist, membru al Fondului Literar : Quintus. La ei nu va fi existat cuvântul de ordine, recomandînd creștineasca iertare și consecința : închiderea ochilor la vederea unui securist - ci doar înhățarea a cât mai multe și mai substanțiale hălci din puterea cea pământească. Moralmente, Nicolae Manolescu a comis încă o eroare, raliindu-se *acestor* liberali... Cum însă el, începînd de la critica și istoria literară practică, a fost și rămîne un notoriu a-etic (să se observe eufemismul), să ne spunem că, la urma urmei, acesta i-i destinul : să-i spele de scârnă și de sânge pe toți beliiții, pe toți bandiții: după ce a justificat imoralismul dezertionii scriitorului sub dictatură, l-a justificat pe Iliescu, în lipsitul de inteligență și de rușine interviu luat imediat după întâia mineriadă ; după ce a justificat “dosarul de securitate” al lui Voican-Sturdza (pe 5 pagini, în două numere din *România literară*), a justificat absența, în România, a **samizdat**-ului - păi fiindcă nici n-a fost nevoie, păi fiindcă la noi s-a cam publicat tot ce era de valoare...; după ce a explicat pentru de ce, în România nu au (prea) existat disidenți : păi, la noi disidentul cel mai cunoscut era Ceaușescu - față de ruși...- acum se înhamă la teleaga justificării liberalismului ca o altă ipostază a securismului etern.

În concluzie : liberalii *lor* sunt adepți ai economiei închise : ei se întreartă ; cam ca la Pitești, nefericiții studenți. Atât că aceia nu aveau de ales - decât între viață și moarte. Ceștialalți aleg între bunăstare-cu-certificat și bunăstare... cu-fără-hârtii-la-mână...

A ierta - ca un adevărat legionar

Legionarii nu sunt la putere, nici în opoziție, nu știm - acum, în 1998 - cum s-ar comporta, dacă... De netăgăduit, ei influențează puternic *anume* spirite iar acestea, la rîndul lor exercită o “teroare de catifea” (deocamdată...) asupra acelei părți a populației care a avut de totdeauna legături cu Biserica (ortodoxă, firește). Necazul este că au atras o bună parte a martiriza-

torilor, mai ales ai lor : activiști feroci, securiști bestiali care, acum, pretind oportun că Securitatea lui Ceaușescu ar fi fost una curat-națională... Mai există un semi-motiv : spaima că venise clipa în care vor trebui să dea sama pentru faptele lor adânc-patriotice le-a provocat revelația Dumnezeu(ul ortodox), iar ei, ființe practice, pe dată s-au pitit pe dată îndărătul Tronului Ceresc: acolo, cred ei, nu-i atinge mânia poporului : doar omenosul-la-român are să-l pupe,-n Piața-Ndependenti, n-are să aibă el inima aceea să-i arză măcar un dos de labă peste bot unuia care a învățat Tatăl Nostru pe când își rupea epoleții albaștri, la closet și a debutat în făcutul semnelor crucii simultan cu Petre Roman : la 22 decembrie 1989 fix.

Nu cunosc opinia în chestiunea *iertării* a legionarilor tineri (care, prin vârstă, nu au apucat să fie nici activiști, nici securiști, nici măcar curlimbiști extrabugetari ci doar pionieri și uteciști - aceștia sunt "legionarii recenți"). Am avut însă prilejul s-o aflu pe a "legionarilor istorici" și să mă înfrunt cu ea - în discuții, în presa din exil.

Dacă a fi liberal, țărănist, social-democrat era, înainte de venirea comuniștilor, o opțiune, a fi comunist (sau legionar) echivala cu intrarea într-un ordin religios. Dacă primii, înainte de a "adera", cercetau, studiau, discutau, cântăreau programe politice - democratice -, ceștialalți, fără a cerceta, credeau. Și intrau.

De aici și exclusivismul legionarilor - ca și al comuniștilor - și consecința : confiscarea suferințelor. Dacă te iei după legionari, singurii martiri ai românilor sunt ei, camarazii. Ca și cum n-ar fi existat groapa comună de la Sighet unde au fost aruncați demnitarii, în principiu, nelegionari ; ca și cum n-ar fi existat Canalul, cu mai multe sectoare unde au trudit și au murit preponderent nelegionari. Dacă e adevărat că foarte mulți dintre ei făcuseră pușcărie și pe timpul lui Carol II, și pe al lui Antonescu (de după Rebeliune) și pe al lui Groza și Dej - tot adevărat era că martirizați fuseseră nu doar legionarii. Deasemeni : nu puțini dintre ei - și încă vârfuri ! - începînd din zorii zilei de 24 august 1944, fie și-au întors cămașa verde pe partea ei cea roșie, intrînd la comuniști, de-a dreptul, sau ocolit, prin spate, pe la Frontul Plugarilor al lui Pătru Groza (ca teologii sibieni Cîndea, Stan...); fie încheind cu comuniștii - în decembrie 45 - un **pact** sub același semn al exclusivismului, al ostilității față de democrație și de partidele democratice, negociînd (prin Petrașcu, Chioreanu, Negulescu) în deplină seninătate cu Teohari Georgescu, cu Pauker și cu Nikolski *soarta doar a legionarilor*, puțin păsîndu-le de soarta nelegionarilor români încarcerati, internați în lagăre, aici, pe solul României, ori cedați rușilor spre a fi

deportați în Siberia... - de ce se uită cu o consecvență demnă de o cauză mai... națională soarta rezervată refugiaților din Basarabia și din Bucovina de Nord?

Din 1960, în închisori a avut loc teribila... dulce-reeducare care l-a avut drept port-drapel și redactor al declarației de căință - semnată de aproape toți supraviețuitorii Mișcării adunați la Aiud - pe călugărul legionar Valeriu Anania, actualul Bartolomeu de Cluj, tovarăș de luptă (din ilegalitate) al lui Funar și cruciat antipapistaș.

A venit apoi cumplita deziluzie provocată de realitatea-reală a amnistiei din 1964. De aceea, după liberare, cu puține excepții, și legionarii martirizați vreme de decenii în pușcăriile comuniste au făcut jocul comunistului Ceaușescu, de fiecare dată când acesta a întâlnit “oarecari greutăți trecătoare” - cu militanții pentru drepturile omului ; cu greviștii din Valea Jiului ; cu membrii SLOMR - pe scurt ; cu acei români care nu capitulasera, nu închinaseră steagul la picioarele “naționalismului” de Stat și de Securitate (sau făceau parte din altă generație de vârstă, deci foloseau o altă formă de rezistență anticomunistă). Pe acești, “impostori” proeminenții intelectuali de foarte-dreapta: Stăniloae, Noica, Ernest Bernea - precum și ardentul fost comunist Petre Țuțea (printre mulți alții - aceia “democrați”) - îi acuzau de a fi... manipulați de Securitate (cine vorbea !), de a apăra interesele rușilor, ale ungurilor, ale evreilor... Ei, ultra-patrioții, găseau că este și logic și moral - și național! - să-l laude în gura mare pe Ceaușescu (Țuțea), să-l justifice pe Ceaușescu (Noica), să-i condamne pe toți cei care “îi făceau dificultăți lui Ceaușescu (Stăniloae, Noica, Bernea - și Coposu), ba chiar să-i explice “opera” de distrugere a satelor, a caselor, a bisericilor, a mănăstirilor (același Noica explica dezinvolt: oricum, “așa-zis-dărâmatele” nu aveau valoare istorico-artistică !).

După un sfert de veac de colaborare cu național-comunistul Ceaușescu și cu “naționala”-i Securitate (începînd de la 1964), numeroși au fost legionarii supraviețuitori care, după 89 s-au întors, nu doar la “programul” lor din ‘40 - dar și la mentalitatea de atunci.

Pe cine iertăm ?

Vorbim acum numai de activiștii și de securiștii care, după invadarea întregii României de hordade Armatei Roșii, au terorizat populația autohtonă prin rechiziționări, confiscări, naționalizări ; prin luare de cote, prin “lămurire” cu ciomagul și cu glonte de a intra în colhozuri ; prin arestări, anchete cu tortură, rele-tratamente în închisori și în lagăre de muncă ; apoi, în

“libertate” au terorizat întreaga populație a țării, supraveghind-o de aproape, intrându-i în casă și în suflet, supunând-o la șantaj, în scopul de a o transforma (visul lui Pleșiță) într-o populație de informatori ai Securității. Mai apăsător vorbim despre acei **activiști, securiști - și grăniceri - care au torturat și au ucis.**

Ce e de făcut cu criminalii ? Ce întrebare ! Să fie judecați și, dacă sunt găsiți vinovați, să fie pedepsiți - în asta nu este nimic de negociat, nici de discutat. Ar fi oare drept, creștinește (cu osebire : ortodox) - să fie lăsați în pace acești criminali, ba mai mult: iertați... creștinește ? Nu. **Acela care se grăbește să-l “ierte” pe un vinovat dovedit, este - deja-dovedit - suspect :** «Care-i *motivul* pentru care ține o victimă la absolvirea călăului său ? Nu cumva pentru că victima are, și ea, ceva pe conștiință? Dacă nu a torturat, după ce fusese torturată, ca la Pitești, atunci măcar a pactizat cu “Aparatul” - denunțându-l, vânzându-l pe colegul său de lanț ?»

Cum adică : să i se dea ascultare unei victime - *care, la rândul-i, făcuse victime* - astfel protejând un călău, sub pretextul eufemizant : “iertare creștinească”?

Urmarea va fi : călăul (el, sau altul, aflat în aceeași situație), constatînd că nu a pățit nimic pentru faptele lui rele, că nu a fost pedepsit nici chiar pentru crima de sânge, în viitor are să facă ce mai făcuse, ba mai mult decât atîta!

De ce nu va fi revenind mai insistent, în presa românească, această întrebare - nu doar retorică :

«Care-i *motivul opoziției la deschiderea dosarelor de securitate - formă laică de “iertare creștinească” - a fostelor victime ca Diaconescu, Galbeni, Quintus, Calciu ?*»

Și să se dea răspunsul aflat pe limbă :

«*Pentru că acestora le este frică de conținutul acelor dosare, se tem de ceea ce vor spune - și despre ei, cunoscuți doar ca victime - călăii securiști chemați în fața tribunalului.*»

Cum iartă (creștinește) legionarii ?

Cei ce s-au adunat sub drapelul Mișcării Legionare - formație declarat creștină și morală - au, în chestiunea “iertării” convingeri dintre cele mai ciudate - ca să nu spun : pernicioase. Ei judecă astfel :

a) Din moment ce cutare (Anania, Plămădeală) au fost/sunt legionari, în mod necesar nu pot fi ticăloși - așa cum îi consideră o bună parte dintre ne-legionari că au fost și sunt. Prin urmare : auxiliari ai comuniștilor, vânzători, turnători, ba chiar securiști-securiști decorați pentru lichidarea fizică a “bandiților” - nu sunt cei care... au fost, sunt și vor fi, ci... din contra: aceia care îi acuză, cu probe, pe securiști și pe turnători că au fost și că au

rămas în serviciul Securității eterne;

b) Din moment ce cutare bestie, animal, călău securist (Enoiu de la Interne, Crăciun de la Sibiu) au făcut, dragă-doamne, “servicii Mișcării” - dealtfel cu totul dubioase - în mod necesar acești mari-vinovați trebuiesc “protejați de răzbunare”, iar cei care mărturisesc ce au îndurat de la casapii cu epoleți albaștri să fie admonestați, ba chiar amenințați, acuzați că nu sunt creștini iertători - ba de-a dreptul securiști !

Nu este deloc necesar să-l fi studiat pe Luther ori să fi mers la sursă : Evangheliile - pentru a-ți aminti ce este *moral-creștinește* în “iertare” și ce nu.

- Dacă de pildă tu, în numele “intelectualității”, al “protejării” lui Noica (protecție în serviciu comandat - din care să nu lipsească supraveghetorul : Nicu Ceaușescu) îl absolvi pe Leonida Plămădeală de toate grelele lui păcate: colaborator al Securității, propagandist de partid, murdar diversionist, ațâțător la război cu catolicismul (sub steagul ecumenismului...) - te privește. La urma urmei, n-ai decât să-l declari și pe Plămădeală: «Mon frère...», doar ți-ai făcut încălzirea pe spinarea lui Sebastian (bine-nțeleș : despre Liiceanu vorbesc !). Însă nu ai dreptul - juridic și moral - să ceri altora să... treacă peste omeneshile-slăbiciuni ale unei asemenea făpturi ; să o ierte-creștinește ;

- Dacă de pildă tu, în numele neînchipuitelor, nesfârșitelor munci la care te-a supus Mașina-de-bătut-de-la-Interne, căpitanul de atunci Gheorghe Enoiu, treci peste “slăbiciunile omeneshi” ale ne-omului securist și îl ierți creștinește - treaba ta și numai a ta. La urma urmei, n-ai decât să te însori cu fiica lui, iar după ‘89 să-i găsești ascunzătoare socrului - unde : în ținutul Făgărașului! (dar bineînțeleș, lui Petrișor mă adresez) - însă nu-i poți pretinde altuia să “înțeleagă sufletul dostoevskian” al unui criminal ca acest Enoiu ;

Tot în numele solidarității legionare : dacă tu, Petrișor vrei să-l “explici” pe un ucigaș de teapa lui Crăciun - te privește. Însă numai pe tine. Tu spui : «Nu știți voi /adică ne-legionarii, n.m./ ce servicii a adus Crăciun Mișcării, cărînd în spinare, ducînd în brațe legionari răniți, muribunzi - nu i-a lăsat să moară, pe loc...» - dar nu ții seama de evidență : oricare securist ar fi făcut la fel, pentru că acesta era ordinul: de a nu-l lăsa pe “banditul” capturat să moară : trebuia ținut în viață cu orice preț (chit că-l căra în spinare el, însuși Crăciun) pentru a-i stoarce informații, cu ele să bage la pușcărie alți oameni, cât mai mulți, *întru terorizarea populației* ; apoi : să nu-l lase pe “bandit” să scape atât de ușor de “mânia poporului”, murind.

Lucrurile sunt mult mai simple - în grozăvia lor : “iertătorii” criminalilor comit ei înșiși o crimă - de complicitate cu creaturi de tenebre precum Anania, Plămădeală, Enoiu, Crăciun - aceștia nu greșiseră grav doar față de ei, creștinii-spălători-de-păcate, ci și față de alții. Or acei alții, fie că au murit și nu mai au cum să se rostească; fie că trăiesc - dar nu se grăbesc să-i “ierte”, ei, pe acești bandiți care nu au făcut gestul echivalent cu ispășirea a jumătate din condamnare : acela de a mărturisi că făcuseră rău și de a cere iertare pentru răul făcut.

Liiceanu nu are nici o cădere să “treacă” peste faptele-murdare ale lui Plămădeală : această boaită a făcut foarte mult rău, atât unor indivizi, cât și unor comunități. În timp ce Liiceanu cu ai săi, în martie 1977, cugeta, adânc, pe lângă Noica, la arzătoarea problemă a mutării capitalei de la București undeva pe la Târgoviște, popii (ortodocși, firește) din subordinea lui Antonie cel foarte cultivat - și mai ales călătorit, pe spezele MAI-ului, mobilizați, dădeau, de zor, dovada : condamnau-bolșevicește mișcarea pentru drepturile omului, tratându-l pe autorul rândurilor de față de vânzător de țară pe care nimeni nu-l ia în seamă (nimeni : adică intelectualitatea tot atât de subțire ca și a lui Plămădeală) și : “nu ne temem de lătratul unui câine, iar de n-am fi preoți, l-am scuipa, și l-am lovi cu pietre” ; în timp ce Liiceanu și ceilalți viitori directori de conștiință se tot despărteau de Noica, încercând să stabilească sexul *întru*-lui de Păltiniș, Plămădeală, vicar cu problemele externe în Comitetul Central al Patriarhiei colinda Statele Unite și Canada (oprindu-se, firește, la camaradul său de Legiune și de Secu: parohul de la Detroit, Anania). Profitând de tripla aureolă: martir de pușcărie, martir religios și martir legionar, Emisarul Spurcatului Organ i-a otrăvit pe exilații handicapați de înstrăinare, de neinformare, de neinstrucție, mințindu-i că nu Ceaușescu este dușmanul nației - dimpotrivă el fiind ostil rușilor, jidanilor, ci Ungurii care pândesc Ardealul! Acest dihor securist în straie popești-legionare a împruțit totul pe unde a trecut și a făcut ca parohiile românești de pe Noul Continent, cu tot cu credincioși, să cadă sub stăpânirea Patriarhiei de la București - deci a Securității.

Anania... L-am arătat cu degetul de fiecare dată când s-a arătat ocazia. “Pentru conformitate”, voi cita din volumul de mărturie al lui Nistor Chioreanu : **Morminte vii**, apărut la Institutului European, 1992 (paginile 340-341):

“...un fost călugăr, fost legionar, Valeriu Anania, s-a apucat să scrie o carte despre păcatele Legiunii. (...) un om înalt și cu o mustață neagră, mare, lăsată peste o gură lacomă. Numai a călugăr nu arăta. Toată figura lui exprima dragoste de viață și

lăcomie de bucurii ieftine (...). Ne-a citit capitol cu capitol. Împreună cu Petrașcu am făcut observații, l-am pus să taie multe pagini, spunându-i că altfel nu semnăm. (...) La 30 iulie /1964, n.m./ trebuiau să se libereze Petrașcu și Orbulescu. Cu o zi înainte Petrașcu îmi spune că mai este o carte de format mare, scrisă cu tuș, pe hârtie specială, pe care trebuie să o semnăm și noi în calitate de coautori. Ea a fost semnată înainte de toate gradele legionare aflate în Aiud. Este un pamflet. Ne-am dus să-o vedem și tot maestrul Anania ne-a arătat-o și ne-a întins-o, s-o semnăm.

“- Eu n-o semnez !, am zis (...) Dați-mi măcar timp s-o citesc.

“- Păi nu mai aveți timp. Cartea pleacă chiar acum la București.

“(...) Până la urmă am ajuns la un compromis“, relatează Nistor Chioreanu, “eu și Petrașcu am semnat o declarație pe aceeași coală de hârtie, arătând că semnăm cartea din solidaritate cu cei care au semnat-o înaintea noastră, dar noi nu-i cunoaștem conținutul”.

Ce importanță mai avea “conținutul” : i-l cunoștea Anania, doar el scrisese “cartea groasă” - după dictarea Securității. Apoi le ceruse fruntașilor legionari s-o semneze - fără a o fi citit : nu le ajungea că erau... coautori ? Și ce importanță avea declarația “pe aceeași coală” că Chioreanu și Petrașcu... nu cunosc conținutul - dar semnează din solidaritate cu camarazii lor !

Petrișor : l-a iertat-creștinește pe Enoiu încă de prin 1966 : îmi povestea, hilar și înspăimântat, cum discuta cu el (cu Enoiu!) în casa fiicei (sau a fostei soții a) Măcelarului de la Interne.

Îl privește - n-are decât să se scufunde până la creștet în dostoevskianismu-i ardelenesc.

Dumnezeu m-a păzit : nu am fost torturat de Enoiu - ca Petrișor; nici ca Ivasiuc ; nici ca Marin Cocioran ; nici ca Florin Caba - și nici ca Ștefan Negrea, colegul meu, de la Filologie, București: pe el (“vinovat” de a fi făcut parte dintr-o delegație prezentată, la sfârșitul lunii octombrie 1956, la Dumitru Popescu - încă nu era Dumnezeu, ci doar șeful *Scînteii tineretului* - pentru a protesta împotriva arestării primilor studenți) Enoiu l-a bătut în cap, în cap, în cap, cu picioare de scaun - iar Negrea a înnebunit și după un an de rătăcirii prin hrubele Jilavei, a fost transferat disciplinar (?) odată cu mine, în martie 1958 la Gherla - bătut iar, la grămadă (după răscoala frontieriștilor din 14 iulie 1958), a recăzut în boală, definitiv ; cu puțin timp înainte de liberare, studentul Ștefan Negrea s-a spânzurat : la orizontală.

Eu n-am fost bătut ca alții, am scăpat ieftin. De aceea pot spune:

«Pentru ce mi-a făcut Enoiu mie, în iarna lui 57, la Interne... - îl bag în mă-sa, rămâne un litigiu între el și mine. Însă pentru ce

i-a făcut lui Ivasiuc, lui Caba, lui Cocioran, lui Negrea - lui Petrișor! - nu-l uit, nu-l iert. Aș fi un laș, dac-aș uita ; un rău-creștin dacă l-aș ierta».

În încheiere le spun lui Liiceanu, lui Petrișor și celor ca ei :

«Eu nu pun mai presus de om supra-interesele de partidă, de partid, de Mișcare - fiindcă în numele partidelor, ale mișcărilor s-au săvârșit nenumărate crime. Eu știu una - dar bună :

«Vinovalii de crime împotriva omului trebuie să dea samă - indiferent de “intelectualitatea” lor, indiferent de legionarismul lor»

Altfel ne întoarcem la peșteră, la ciomag și la ucidere de frate - în Miorița.

*

Paris 11 iulie 1998

3. Cine dintre români scrie Istoria Românilor ?

Întrebarea ar trebui continuată, în paranteză : (“- atunci când, în sfârșit, o scrie...”).

Sigur este: geniul românesc are dificultăți cu **memoria**. Ne prisosește însă propensiunea pentru văicăreală : că n-avem noroc, că sântem bătuți de soartă, că vecinii, după ce ne-au furat “hârțile”, confecționează, după interesele lor, trecutul nostru cel de glorie, pretinzând că sântem urmașii tâlharilor Romei, că în Carpați am venit din Balcani - în fine, că am fost vânduți la Ialta, la Malta iar recent la NATO (nu pomenim nici de frică Tratatul cu Ucraina)...

O jumătate de secol de Sahară (și de Siberie) a zăbovit asupra noastră, strivindu-ne, modificându-ne, *mutându-ne*. Simțim necesitatea recuperărilor, a reparațiilor, a astupării găurilor - dar nu știm *cum* să o facem. Iar atunci când, în sfârșit, ajungem să aflăm, ne fulgeră lehamitea, descurajarea, lenea :

«De ce s-o fac eu ? S-o mai facă și alții...».

Am scris, am re-scriș, lucruri dealtfel cunoscute, anume că amnezia echivalează cu sinuciderea (sau, mai corect : cu ne-nașterea). În materie de istorie contemporană a Românilor mi-am spus, am repetat modesta și deloc originala opinie :

- sovieticii ocupanți și comuniștii băștinași au avut tot interesul să ne extirpeze memoria - pentru ca azi să nu ne aducem aminte cum fusese *ieri* ; *măine* să nu ne-amintim că promisiunea într-un *viitor* de aur nu a fost respectată, ba *atunci* vom trăi mai prost, mai strâmb decât *acum* ;

- această nefericire căzută pe capul nostru (cum altfel :

venită din afară!) se combină la noi cu mefiența, **spaima de scris**: nu doar din pricini de vitregie a timpurilor (și a spațiului carpato-dunărean) comunitatea noastră, uluitor de unitară lingvistic, a încremenit în oralitate (cu bogăția - dar și cu *sărăcirea* ei) și a ajuns atât de târziu la **consemnarea prin scris** ;

- în timpul Iernii Spiritului lăsată peste noi în plină vară, la 23 august 1944, în absența diecilor pisari și mai ales (ne aflam în plin secol al 20-lea, ce Dumnezeu !) a cronicarilor, sarcina de a consemna *aceste* vremi a trecut pe seama scriitorilor.

Am mai scris deplorând la purtătorii de condei istorici exilați “inapetitul” pentru istoria contemporană. Astfel îi agresasem pe prietenii mei Matei Cazacu și Mihnea Berindei pentru că, aici, la adăpost, în exil, se ocupaseră de felioara de specialitate (primul, medievist : de Petru Cercel și de Dracula ; al doilea, turcolog: de vămile turcești), nu se abătuseră pe la “locul” unde era și este, în continuare! o dramatică nevoie de istorici profesioniști. Dacă eu, scriitor, acceptasem să-mi “poluez” romanele cu uscatele, cu nesuferit-pedagogizatoarele informații istorice - de ce nu și-au făcut meseria istorici de meserie?

Adevărat : au existat un Vlad Georgescu, un Victor Frunză - din păcate truda lor nu a cunoscut răspândirea în franceză - deși Catherine Durandin a scos în 1995 **L'Histoire des Roumains**, însă din pricini de joasă rivalitate, colegii ei nu au ținut seamă de lucrarea sa.

Au trecut aproape 9 ani de când și istoricii noștri dragi au voie (de la primărie) să facă... istorie. O fac în maniera lor de timp de pace : adică fără grabă, așezat, documentat, verificat - fiind convinși că “materia” lor este știință (aproximativ) exactă; zicînd-și că, dacă Românii au supraviețuit până adineauri, are să lucreze, și de-acum încolo... miracolul! Au fost tipărite o sumă de studii prin periodice de specialitate, numeroase volume, iar nouă hrană este înghițită (pe nemestecate) de Românii cărora le era interzisă - până în decembrie 89.

Nu-i voi opune profesioniștilor pe amatori. Însă a nu se uita: pe când primii se aflau în imposibilitate de a-și exercita meseria, unii amatori (lipsit de modestie, mă amintesc pe mine - și nu găsesc un alt scriitor de ficțiune care să-și fi sacrificat imaginarul pentru realul... istoriibil) suplineau cum puteau absența ne-amatorilor. Istoricii ne-profesioniști vor continua să joace un rol însemnat și acum și în viitor - cu o condiție : să respecte **adevărul**.

În paragraful precedent mă gândeam la “amatorii” care scriseseră înainte de decembrie 1989, în nici un caz la cei care abia **după** - au aflat că a existat un “gulag românesc” - și s-au apucat să scrie un extemporal care să “trateze tema” ; **după** ce au

auzit de reeducarea de la Pitești, că tot aveau ei neamuri la arhivele MAI - hai să scoată ei un volum de documente...

Amatorii (ne-)luminați sunt de două feluri :

- cei care, deși în 1989 aveau în jur de 30 ani, “nu știau” : de unde, dacă ei crescuseră în familii de persecutați politici în care fusese interzis “să se vorbească despre ceea ce nu se vorbește” - ca să fie protejați copiii ; de unde, dacă ei proveneau din familii de persecutori, unde iară nu se vorbea despre serviciul lui tăticu “la ei, la cazarmă” - ca să fie protejați copiii (de răutatea celor care cred că, dacă ai slujbă la Securitatea Poporului, nu ești român...);

- cei care, nu numai că erau adulți în perioada crâncenă de după al doilea război, dar ei înșiși făcuseră închisoare politică - însă, odată liberi, nu numai că-și ținuseră gura, avansînd pe brânci și nu refuzînd să povestiseră prin ce trecuseră, ba impunîndu-și să uite ! - ce nu face o voință de fier la casa curajosul român băgat în spărieți...

Și unii și alții au, de regulă, bunăvoință, iar de când au aflat că “înainte” existau închisori ori fost înștiințați că de-acum le este îngăduit să vorbească despre ele, au lucrat cu mult drag. Și-avînt. Numai că, pentru a nu contraveni adevărului este necesar să știe ce este aceea istorie și cum se scrie ea.

Când Românul dă simultan peste noțiunile de *timp* și de *adevăr*, intră în panică. Se descurcă greu cu câte una - dar cu amîndouă deodată, ca să dea istorie...

În demersurile de amator grijuliu cu adevărul istoric (când era vorba de evenimente contemporane, de martor nemincinos) m-am întîlnit, după 89, cu câteva cazuri de amatori-pernicioși, mai cu seamă când au mijloace de a difuza “variante” lor, și astfel îi dezinformează pe compatrioții noștri doar neinformați sau de-a dreptul analfabeți.

Banu Rădulescu și revista *Memoria*

Ce putea fi mai salutar pentru demnitatea recăpătată a românilor decât un periodic aflat sub egida Uniunii Scriitorilor, fericit numit : *Memoria* și care să restituie memoria interzisă (“arestată”, cum se subintitulează) de comuniști, atîta amar de vreme... M-am bucurat și eu aflînd de apropiata apariție. Până prin luna mai 1990, când Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, întorcîndu-se din prima lor călătorie în România, mi-au mărturisit că Banu Rădulescu - “altfel un om : pâinea lui Dumnezeu” - are o concepție stranie despre ceea ce se întîmplase la Pitești, unde el însuși pătimise : înainte de a publica “materiale” despre Reeducare, trebuie mai întîi să se alcătuiască o comisie din

istorici, psihiatri, sociologi - abia apoi textele minuțios verificate, să vadă lumina tiparului...

Proasta impresie a fost întărită de primul contact telefonic : Banu Rădulescu m-a invitat să fac parte din comitetul de redacție. L-am întrebat : alături de cine...? Mi i-a înșirat, am întrebat :

«Monica Lovinescu și Virgil Ierunca - nu ?»

«Ei n-au făcut pușcărie», a explicat el.

«Blandiana a făcut ?»

«A făcut tatăl ei...»

«Mama Monicăi Lovinescu a murit în pușcărie - însă acum este vorba de ce a făcut fiecare dintre noi, sub semnătură/sub dictatură pentru memoria românilor...»

«Din păcate, dânsa e în exil...»

«Tot din păcate și Negoîtescu e în exil - dar figurează în comitetul de redacție. Și Ion Vianu...»

A mormăit ceva nedeslușit. I-am mai spus : mă așteptam să-mi solicite un text - Banu Rădulescu a obiectat : publicasem destule, să-i lăsăm și pe cei care nu s-au putut exprima...

Am înțeles... că nu ne vom înțelege. Deci nu i-am explicat că eu mă aflam în România atunci când publicam texte despre “gulagul românesc” /sic!/ (**Ostinato, Ușa..., Gherla**, articolele din periodicele occidentale) ; cei care “nu s-au putut exprima”, ca el însuși, nu au făcut-o din prudență, din teama de a-și risca rubrica la *România literară*, volumul în BPT, pacea sufletului...

În fine, am avut în mâini primul număr al revistei *Memoria*. Se spune : nu trebuie judecat un periodic după întâiul număr. O fi - însă nu când este vorba de “memoria gândirii arestate”.

M-a șocat de la bun început (deși fusesem pregătit prin convorbirea telefonică) prezența nejustificată, abuzivă, obraznică, în colegiu, a Anei Blandiana : abia trecuse anul de când Monica Lovinescu, pledînd pentru cooptarea ei în PEN Club (ca “arestată la domiciliu”, îmi explica domnia sa), îmi atrăsese atenția că persecutata pune condiții : acceptă să fie primită - dacă nu apare numele meu în comunicatul de presă... Peste asta aș fi putut trece, însă nu și peste... cultivarea memoriei în tandem cu Buzura, la masa și în casa lui Gogu Rădulescu.

A doua impresie proastă : “Salutul” editorial, semnat de redactorul șef, egalat doar de “mărturia” lui Ștefan Aug. Doinaș : “Intellectualul în anchetă” (unica rațiune a includerii în primul număr : rapiditatea cu care autorul o scrisese - firește, *după decembrie 89* !).

A treia : același Banu Rădulescu iscălea : **Preambul la “Dosarul Pitești”** - (continuat în nr. 2). Autorul - repet: și el trecut prin Reeducare - însăila un articol de vulgarizare a

“fenomenului”, frunzărea “bibliografia”, dar nu cită deloc - din nimeni. Ceea ce nu-l împiedeca să trasese granița peste care alții - *exilații* - nu aveau voie să treacă - citez :

“Dosarul Pitești pretinde o temeinică analiză. Despre ce s-a petrecut acolo, s-a dezvăluit prea puțin. Câteva cărți abia, **toate scrise în străinătate, unele literaturizând întâmplările** (subl.m. P.G.). Nu-i destul”, decretează Banu Rădulescu, cel care, până la 22 decembrie fix tăcuse ca un pește, necum să pună el mâna să scrie - fără a literaturiza. “Mai înainte de a deveni material pentru literatură”, continuă el șarja tradițional(ist)ă împotriva cărții mele **Patimile după Pitești** (...), “cazul Pitești trebuie cunoscut. Documentar. (...) El nu poate fi întocmit de martori de mâna a doua care «au auzit» despre Pitești, ci de cei care au fost **implicați direct** în trăirea fenomenului (subl. în text, n. m. P.G.). (...) Abia atunci, alăturînd document de document se va edifica în final DOSARUL PITEȘTI. Dar nu de amatori, ci de cercetători avizați, oameni de știință : psihiatri, psihanalisti, psihologi, sociologi, criminaliști, pedagogi etc. (...) Activitatea lor va trebui coordonată (...) în cadrul unui institut de cercetări”.

Banu Rădulescu încheie : “(...) o analiză aprofundată a celor întâmplate la Pitești, privite din toate unghiurile posibile, **va fundamenta cu argumente certe concluzia, anticipată de noi de pe-acum, că FENOMENUL CRIMINAL PITEȘTI n-a fost în nici un fel operă de inspirație românească, ci dimpotrivă, opera ori capodopera criminală a unei gândiri străine de gândirea neamului românesc. Fiindcă străină de sufletul lui, în mod sigur a fost** (sublinierile mele, P.G.).

Acest “om”, Banu Rădulescu nu-i defel “pâinea lui Dumnezeu”: o fi fost el moale între liberare (în anii 60) și decembrie 89 (când nici nu respirase - să se auză ?), dar când a venit vorba să-și apere... “moșia”, a devenit feroce. Vasăzică așa : “se scrisese în exil” - dar nu era bine ; scriseseră “martori de a doua mână, care «auziseră doar despre Pitești»” : - de-a dreptul rău.

Te întrebi, citind astfel de obrăznicii și prostisme : să nu știe autorul că, exact **din pricina tăcerii piteștenilor** - nu doar a celor aflați încă în România, ca el, Banu Rădulescu, dar și a unor exilați (Calciu) - se decisersă să scrie despre Pitești cei “care auziseră doar”? - și au făcut-o cu un firesc sentiment de datorie în umilitate, spunîndu-și că, dacă martorii direcți tac, nu este drept să fie îngropată în uitare crima de la Pitești?

...În care caz, cine-mi interzice să mă întreb dacă Banu Rădulescu a amânat, a întârziat dezvăluirea adevărului despre Pitești în revista *Memoria*, doar din tembelismu-i structural ori din ordin? Altfel, de ce a cerut (și și-a autoacordat, în deplină

complicitate cu Doinaş, cu Blandiana) “suplimentul de anchetă” cu psihologi, psihiatri, sociologi, jurişti ? De ce ? Psihanalizează un psihiatru “fenomenul” mai eficace decât ne-psihiatru Ierunca?; cunoaşte un sociolog mai bine puşcăria, în general, decât ne-sociologul Bacu ?; stăpâneşte un psiholog psihologia penitenciară mai bine decât un scriitor (literaturizator, cum zice Rădulescu), însă **unul pe care nu-l durea mâna cea cu care trebuia să rişte scriind înainte de 22 decembrie 89 partea lui de adevăr** ?

Încă un “amănunt” : în cărţile noastre şi Ierunca şi eu ne temusem că, dacă ideea reeducării va fi venit de la Răsărit (având drept ţel: “omul nou de tip sovietic”), atunci desăvârşirea ei (cu ameliorările, chiar invenţiile) poartă pecetea pământului românesc. *Dacă Banu Rădulescu a scris* că Reeducarea a fost rezultatul unei gândiri străine de gândirea românească, *după mineriada primă, cea dintre 13-15 iunie 1990* (ceea ce este aproape sigur), când o lume întreagă a văzut de ce este capabil “omenosul popor român” - atunci dovedeşte o rea-credinţă ce nu mai are nevoie să fie demonstrată.

L-am cunoscut în 1991, la Roma. Într-adevăr, “pâinea lui Dumnezeu”, atât că nu era deloc “de-acolo” ; nu avea ce căuta în fruntea unei întreprinderi ca **Memoria la români**. O vreme am crezut că mă înşelasem. Din păcate, nu. Banu Rădulescu este doar... un nume pe coperta unei reviste numită *Memoria*, unde este modelată istoria după chipul şi asemănarea Blandianei - la care, fireşte, voi reveni. Vrea exemple de anti-memorie ?

Am răsfoit numerele din 1997 şi din 1998. Trecuseră 20 de ani de la mişcarea pentru drepturile omului, iar o publicaţie avându-i (acum) în colegiul redacţional pe Monica Lovinescu şi pe Virgil Ierunca, pe de o parte, pe de alta pe Ion Vianu, semnată de **Scrisorii** noastre, nu ar fi lăsat să treacă o asemenea ocazie... Ei bine, a lăsat. Aşa cum a făcut şi Europa liberă, cea condusă, în principiu, de Nestor Rătesh, în realitate de Mircea Iorgulescu, omul lui Pleşu, al lui Buzura, al lui Petre Roman : nici “americarii” dacoromani nu au suflat o vorbă despre modesta noastră mişcare din 1977 (“modestă, dar, din păcate, unica...” - pentru a-l cita pe un neprieten al ei, N. Manolescu).

Totuşi, totuşi... Într-un număr (să fi fost 22 ? 21 ?- l-am răsfoit în casa cuiva, nu am notat indicaţiile), exista, introdus ulterior - în sensul că paginile nu erau numerotate, deşi, aparent, făceau parte din... obiectul revistă tip carte - un fel de (alt) rezumat şcolăresc - *dealtfel, nesemnăt !* - despre greva minierilor din Valea Jiului dintre 1-3 august 1977... Nici în acest “material” consemnând o pârtecă de istorie nu se afla măcar o aluzie la mişcarea ce avusese loc doar cu patru luni înainte - şi la care

2.000 dintre minierii greviști aderaseră printr-o scrisoare citită la Europa liberă timp de zile și de săptămâni.

Am în față numărul 23. Un păcat, aş zice “ereditar” : cu excepția primului număr al revistei, *nici un altul nu are, menționată, data apariției (măcar anul !)*. Așadar, se află în deplină armonie cu actualul colegiu de redacție. Nu e de mirare că un periodic apărând sub egida Uniunii Scriitorilor (!) cultivă astfel memoria; dirijată de foști “deținuți” precum Doinaş, de “opozante” ca Blandiana, era fatal ca revista *Memoria* să propună maselor largi analfabetizate de comuniști o variantă a istoriei și ea analfabetizatoare : “Istoria Doinaşului și a Blandienei”.

Să nu fie uitat Mircea Dinescu... Dacă *el s-a întâlnit cu Ceaușescu începând din februarie 1989* - adică la frageda vârstă de 39 de ani - tot el este cel care, în conferința de presă de la Paris din februarie 1990, rugat fiind să vorbească despre istoria rezistenței în România, el a luat-o de la cap tot cu faptele sale de arme (fatal : datînd din... 1989 !) - cu o excepție : Doina Cornea, fiindcă alături, pe podium, se afla fiica ei.

Atunci un prieten a folosit termenul : *a u t o c r o n i e*, pentru a desemna conflictul dintre român și istorie și din care rezultă “o istorie” a comunității redusă la povestea-vieții indivi-dului narator (din nefericire, după 1990, și consemnator - astfel o învață copiii).

Memorialul Ororii, Ed. Vremea, 1995

M-am rostit în presă despre acest volum model al gândirii redactorilor Silvia Colfescu, Nicolae Henegariu, Angela Dumitriu, Cristina Cantacuzino - care, după ce s-au zbatut vreo 4 ani, printre documentele procesului reducerii de la Pitești, au ouat o **Carte albă a Securității - bis**. Acesta fiind motivul pentru care nu lipsesc mulțumirile adresate “doctorului Virgil Măgureanu” și ministrului Justiției al lui Iliescu, Ionescu-Quintus.

Nu-mi fac iluzii că diatriba mea (care a supărat-o foarte pe Silvia Colfescu) a determinat editura Vremea să prezinte volumul despre Arnăuțoiu cu totul altfel ; adică așa cum trebuia să arate și cel cu Piteștiul.

Memorialul Durerii, 67-68

Și despre acest episod am scris în ciclul **Gaura din istorie** publicat în *Cotidianul* :

Lucia Hossu-Longin face, cu mine, în decembrie 1997, două volete din emisiunea-i cunoscută, difuzate în februarie și în aprilie 1998. În luna mai primesc o casetă conținând prestația mea. Pe lângă o sumă de satisfacții privind alcătuirea emisiunii, o

singură notă falsă:

Ajungînd la **Scrisoarea deschisă** care, în iarna-primăvara anului 1977, fusese semnată de circa 200 de români, realizatoarea îl prezintă pe "*Părintele prof. Gheorghe Calciu Dumitreasa (drept) semnatar al Scrisorii Deschise (,) condamnat politic*".

I-am trimis jurnalistei la Televiziunea română un mesaj scris în care corectam : Calciu nu a semnat **Scrisoarea**, deci nu putea fi "unul dintre fondatorii Mișcării Goma" (sic) așa cum afirmase *in off* D-na Hossu-Longin. D-sa mi-a telefonat, comunicîndu-mi că avusese sub ochi și o listă pe care figura, ca semnatar și Calciu. De ce n-a filmat-o și pe aceea? Așa, că n-a filmat-o. Am rugat-o să-mi trimită o xerox copie a acelei liste. A promis că o expediază. I-am spus : dacă a fost o greșeală a sa, voi trece peste ea. Însă dacă "*Părintele prof. Gheorghe Calciu Dumitreasa*" și-a fabricat un trecut de care până alaltăieri nu avea nevoie, ba chiar se lepădase de el ca de Satana... Și au trecut zilele, săptămânile...

În așteptare, discutînd cu soția mea, ne-am amintit : unul dintre capetele de acuzare din 1977 fusese : "activitate legionară", dealtfel în **Culoarea Curcubeului** (ediția Humanitas: pag. 276; ediția Familia: pag. 293) există un capitol intitulat "Manifeste legionare". Povestesc acolo modul în care securiștii, la percheziția de după arestarea mea (1 aprilie), introduseseră introducă în sertarul biroului niște "hârtii", apoi, pe Calea Rahovei, în anchetă, se străduiseră, folosind forța, să-mi "pună amprente" pe ele... Mi-am mai amintit și cum introduceau-scoteau-reintroduceau "documente care probau crime" (printre ele denunțul lui Ivasiuc, acuzația de... homosexualitate) în *dosarul meu, sigilat*, deci nu am exclus existența altor "dosare" decât cel arătat mie în ziua de 1 mai, fiecare "centrat" pe o anume incriminare - iar cel cu "legionarul Goma" să-l fi cuprins și pe Calciu... Asta pentru a spune că vor fi și alte liste de semnatori ai **Scrisorii** noastre - confecționate de Securitate.

Am telefonat iar. Nu, n-o trimisese ; n-a găsit-o, se afla "pe o casetă". N-am înțeles - am cerut explicații : pe ce fel de casetă, când lista adevărată (dealtfel filmată de D-sa) era pe hârtie, parțial dactilografiată, parțial scrisă de mână, de mine ? D-na Hossu-Longin, iritată, mi-a răspuns că n-o are și gata ! S-a supărat definitiv atunci când i-am trimis textul articolului. Nu pe faptul că îi cerusem explicații pentru introducerea lui Calciu unde nu avea ce căuta, ci pentru că scrisesem :

"Nu mai regretam că, în decembrie 1997, acceptasem să particip la emisiune (**Memorialul durerii** - n. m. P.G), deși, în aproape opt ani, realizatoarea «uitase» să mi se adreseze și mie..."

În lipsa probelor promise (dar netrimise) avansez ipoteza :

“Lista”... televizată nu a existat (oricum, realizatoarea nu a văzut-o, altfel, ar fi filmat-o ca pe celelalte documente). Cum, în timp ce pregătea emisiunea, la București se afla Calciu, oficiind împreună cu Teoctist, dând declarații presei, Lucia Hossu-Longin, știind că ne cunoaștem, i se va fi adresat, invitându-l să participe ca martor. Calciu a acceptat iar în fața camerei, s-a trezit spunând : “*Am aderat (la **Scrisoare**, n.m. P.G.), pentru că eram de acord. Am socotit că încălcarea libertăților este un act anticreștin (...)Mă bucur că am semnat-o*”.

Și eu m-aș fi bucurat - în 1977 - să existe și semnătura lui Calciu. Dar n-a fost. Nu e niciun păcat că n-a existat semnătura - păcat fiind că există **minciuna**.

În cursul emisunii realizatoarea a vorbit în mai multe rânduri de *istorie*. Într-adevăr, D-sa, prin **Memorialul durerii** a consemnat fapte care, altfel, ar fi rămas neștiute ori s-ar fi pierdut, uitate, odată cu martorii... Numai că istoria, chiar dacă nu este o știință exactă, lucrează cu date exacte. Faptele, de la martor la martor, pot varia - sunt însă variațiuni pe aceeași temă și cel care le adună, le sistematizează, le consemnează nu are dreptul de a le aranja cum îi convine lui/ei sau unei persoane pe care o ia gura pe dinainte.

Eu încă mai aștept o explicație francă din partea Luciei Hossu-Longin în legătură cu **falsul istoric** pomenit mai sus.

Cartea neagră a comunismului

Cu prilejul Târgului de carte de la București din iunie acest an a fost prezentată traducerea **Cărții negre a comunismului**, după originalul francez. S-au ocupat de ea editura Humanitas (Liiceanu) și Academia Civică (Blandiana).

Despre original - deasemeni m-am exprimat : ca și Monica Lovinescu, dădeam vina cvasi-inexistenței informațiilor despre România și pe faptul că istoricii noștri din exil nu și-au părăsit specializarea (în Petru Cercel, Dracula, vămile turcești), ca să producă măcar o broșură de propagandă pentru uzul occidentalilor; spre deosebire de Monica Lovinescu, îl acuzam pe Karel Bartosek, redactorul “capitolului România” de antipatie față de România și de colonizare a revistei *L'Alternative* fondată de François Maspero și de prefacere a ei în *La Nouvelle... (Alternative)*, foaie, nu doar de stânga, ci de-a dreptul comunistă. Așadar nu voi repeta argumentele din comentariul la ediția franceză.

Nu cunosc ediția românească ; nu știu cum arată **Addenda**, nici **Cronologia**...- și nu este necesar : am în fața ochilor cele două pagini ale revistei 22 din 16-22 iunie (luările de cuvânt ale Anei Blandiana, Romulus Rusan, Gabriel Liiceanu, Zoe Petre -

la Târgul de carte), scrisoarea lui Rusan către Gabriela Adameșteanu (tot în 22, din 23-29 iunie), editorialul din *România literară* (24-30 iunie) al lui Nicolae Manolescu, "Anticomunismul în versiune românească".

Astfel stând lucrurile, nu afirm doar că știu despre ce este vorba - dar pretind : știam că vom ajunge și aici.

Cei avînd bunăvoința, curiozitatea să-mi urmărească scrisul, cunosc : una din preocupări, chiar obsesii a fost lipsa de hârtii a comunității noastre și clamarea necesității umplerii petelor albe - ale golului istoric. Unde am ajuns - în Anul 9 după Revoluție? Nu avem o **Istorie a literaturii române**, nu avem o **Istorie a Românilor** - ca să mă rezum la abecedare.

Scriitorilor ce vor obiecta : nouă ani este un interval insuficient pentru elaborarea unor astfel de monumente, le voi răspunde printr-o întrebare :

«*Dar unde vă sunt cărțile-de-sertar, iubiți colegi rezistenți prin cultură ?* - un manuscris conținînd o **Istorie a literaturii**, nepublicabil în prezent(ul de atunci) nu ar fi constituit un pericol pentru... liniștea voastră (ca de pildă poemul extrem de anticomunist, cu Arpagicul Blandienei); un manuscris al **Istoriei Românilor** (nu un tratat în unsprezece volume, doar un eseu istoric de o mie o sută de pagini)...? Tot ce a existat în sertarele-goale-ale voastre a avut timp să iasă la lumina tiparului și, deși lipsiți de scrisuri, poate mai bine ar fi fost de n-ar fi apărut ; **ce s-a scris după 22 decembrie 89 - foarte bine** : mai bine mai târziu decât mai-niciodată, *dar : unde ni-s monumentele de cultură (ale voastre, cei rezistenți prin cultură) ?* Avem de gând să umplem paragina țării cu tot felul de memoriale - dar nu avem o ediție completă din Eminescu, din Caragiale, din Maiorescu, din Lovinescu...; sîntem obsedați de Catedrala Neamului - însă n-am fost capabili să scoatem o ediție completă a Bibliei ; vrem musai să intrăm în Europa - fără a ști să răspundem la bună-ziua.

În fine : nu avem o **Carte neagră a universului penitenciar românesc** (ce va fi păzit până acum Fundația Memoria a lui Banu Rădulescu ?, dar Fundațiile (pluralul perpetuu) în fruntea cărora s-a cocoțat inevitabila Blandiana, cu indecrotabilul său ogar mai mult decât cenușiu? - aceste lipitori ce sug fonduri nu au drept ideal normalizarea *memoriei comunității noastre* - ci bunăstarea, călătoriile, colocviile, conferințele de presă ale lor, blandienii. În schimb, ca să spunem așa - încrucișăm săbiile cu zarvă uriașă pe o traducere după franceză, căreia marii noștri rezistenți (prin cultură), după atîta... rezistență, i-a lipit o amărâtă de Addenda și o Cronologie...

Ce s-a întîmplat cu mult trîmbițata "realizare editorială"

liiceană ? Ce-i cu acest spectacol - al “cremei intelectualității”, al “directorilor de conștiință” - acești hoitari ai memoriei ? Mai au îndrăzneala să se plângă că-i “înjur”, “calomniez” - pe ei, care prezintă recitalul nesfârșitei lor nerușinări, al indiferenței lor civice, al mizeriei morale - a lor ?

Editura Humanitas în colaborare cu Academia Civică a publicat traducerea în românește a volumului amintit, căruia i s-au adaugat informații despre victimele comunismului din România. Foarte frumos. Numai că : dacă mahalaua bucureșteană se mutase în centru încă de prin 1946, directoratul de conștiință (românesc ? românească ?), după ce a dormit prin tufișuri, prin șanțuri până la 22 decembrie 1989 fix, odată ridicat pe două picioare, ne-a arătat de ce-i capabil ! - în 4 iunie 1998, la Târgul de carte. Așadar, înainte de lansare, Humanitas a introdus în fiecare exemplar o “foaie volantă”, în care “exprimă public regretul” că Academia Civică minimalizase sau omisese - din Cronologie... - numele unor personalități...

În timpul lansării, Ana Blandiana a lăăit despre orice, cu sarmul ei duduc, Rusan a îngăimat un fel de scuze și promisiunea că “la viitoarea ediție...” - o să vedem noi ce-or să ne vază ochii!, Liiceanu a lovit în dreapta (Blandiana-Rusan), în stânga (Goma) și a încheiat așa cum îi șade lui bine, citind plecăciunește, încă o prostioaie a lui Noica - nu mă pot stăpâni de a o cita, aici, promițând că am să revin asupra-i : “(în anii 50) făceam disidență fără să avem pe masă telefon cu Viena” (s. m. P.G.) - în fine, Zoe Petre - specialist în istoria antică - a bolborosit despre modelul țărănesc al rezistenței românești: iată “motivul” pentru care istoria a fost “tăcută”... - numai că, analfabetă și dânsa, nu a făcut referire la bulgari, la polonezi, la sârbi - nici măcar la ucraineni! - aceștia fiind tot atât de rurali ca și Românii (dar, spre deosebire de noi : *rezistenți*). Iar de sus, de la catedră, Profesorul Manolescu a tras concluzia: Blandiana a mai comis o eroare...

Există destule personaje pentru a deduce sensul (nu conținutul) piesei : Blandiana (nu-l socotesc pe Rusan), Liiceanu, Manolescu. Și purtătoarea tăvii, Gabriela Adameșteanu. Cum am prostul obicei ca, la fotbal, să țin cu echipa mai slabă (ca să câștige), iată, o dată-n viață, “țin” cu Blandiana - însă nu cu aceeași viză... Pe ea (sărăcuța, vorba indefectibelei sale protectoare Monica Lovinescu) o atacă și Liiceanu și Manolescu. Ambii pentru aceleași păcate a unicei-mame-a-Arpagicului-tricolor : Cronologia-de-familie.

Primul o spune indirect, Manolescu astfel :

“...este exagerata contribuția Anei Blandiana care se bucură de un paragraf comparabila cu cel consacrat Doinei Cornea, plin,

pe deasupra, de inexactități : Fabula cu Motanul Arpagic (...) devine «pamflet împotriva lui N. Ceaușescu» (titlul, ca să nu se cadă în deriziune, nu e pomenit) și ea ar fi condus la «interzicere de la publicare» a autoarei (se înțelege că până în decembrie 1989: dar volumul de versuri din Biblioteca pentru toți ?), la scoaterea ei din biblioteci (neverificabilă) și la plasarea sub supraveghere” (*verificată : inexactă - în toamna anului 1991, prin “consăteanul” său de la Comana, poetul Gellu Naum - nota mea, P.G.*).

Că tot m-am propus avocat al Blandienei, ca să i se acorde circumstanțe atenuante, sărăcuța (am citat-o iar pe Monica Lovinescu), trebuie să scot la iveală cusururile acuzatorilor :

- Liiceanu : cu ce drept o acuză pe Blandiana că l-a pus pe soțul său personal să-i facă scurta biografie - cu care a umplut Cronologia ? Cu dreptul partenerul înșelat ? Dar textul litigios nu a fost introdus pe furiș, fără știrea (și încuviințarea) asociatului (el, Liiceanu), în noaptea dinainte de imprimare! - doar însuși recunoaște :

“Regret, la rândul meu, că în graba tipăririi la termen a volumului pentru lansarea la Târg **nu am apucat să citesc aceste pagini decât atunci când volumul era deja în faza de tipărire și finisare**” (subl. mea, P.G.).

Cum așa : editorul cel mai prolific din România, exercitând un cvasimonopol asupra cărții-în-România (paranteză-subliniată: **dar nu s-a învrednicit să scoată un periodic cultural-literar**), cărturarul Liiceanu, cel care cărturărează și la televiziune, și la colocvii meteorologice, și la dezbateri agroalimentare, el, inventatorul monarhiei la români, al frățietății cu Sebastian, a ungerii Pruteanului arheu al nației, persoana care cu puțină vreme înainte de Târgul cu pricina a declarat la televiziune, fără să clipească, adevărul demn de o ‘alfabetă ca Blandiana : *Rezistența armată, în România, a fost cea mai însemnată din tot lagărul comunist* (etc, etc) - el nu a apucat să citească integral un volum de o asemenea importanță - nu doar strict editorială? Dar, mă rog frumos : cu ce era (atât de) ocupat, încât să fie împiedecat de a lua cunoștință de acel mizerabil appendix ținând loc de Istorie contemporană a României - după 9 ani de existență a marii edituri Humanitas ? A, da : cu alegerile la televiziune... Îl supără nu doar neloialitatea asociatului:

“Dacă noi înșine ne distrugem istoria apropiată, dacă noi (sublinieri în text) manipulăm o istorie atât de fragilă, atunci ce drept moral mai avem să-i judecăm pe comuniști care rescriau istoria din an în an după cum le convenea? *E o formă de megalomanie să îți imaginezi că poți face să nu fie ceea ce a fost sau că poți face să fie ceea ce nu a fost cu adevărat*” (subl. m.,

P.G.) - combate puternic, Liiceanu !

Îl punem de-o parte, trecem la Manolescu :

El se arată mult mai dur cu Blandiana decât Liiceanu : el nu se simte cu muscă pe căciulă (nefiind coautor al megalomaniei sever denunțate) - încheie:

“Selectarea abuzivă a numelor și manipularea informației reprezintă un *scandal moral* de care se face vinovată Fundația «Academia Civică». *Adevărul istoric nu este negociabil.* (...) cine o va crede pe poetă că lacunele au fost întâmplătoare și că era nevoie de o ediție a doua sau a treia spre a nu se omite nici unul din numele de *disidenți români, nu foarte numeroși și pe deasupra știuți de toată lumea ?*” (sublinierile mele, P.G.)

Ce bine când omul (și istoric literar) se revizuieste. Dar vorba celuia : să știm și noi. Abia se stinsese eco-ul declarației peremptorii la o prezentare a lui Adam Michnik - în care el, Manolescu, nu altcineva afirma că, la noi, în România, nu au existat disidenți, pentru că am avut un disident oficial: Ceaușescu...- și iată-l, acum, mai lăsînd de la el : “*La originea numărului mic de disidenți* (s. mea) stă abilitatea lui Ceaușescu...” etc, cum declară într-un interviu publicat în *Cotidianul* din 21 iunie a.c.

Ce i se va fi întâmplat Manolescului ? Au oare intrarea la liberalii turnătorului de pușcărie Quintus și a securistului Cataramă să fie explicațiunea ? Mai știi... Așteptăm cu sufletul la gură următoarea revizuire : va relativiza ardeleneste afirmația categorică din februarie 1991 astfel :

“La noi a (cam) fost nevoie de samizdat, fiindcă la noi (nu s-au cam) publicat toate scrierile (cam) curajoase...”

Concluzie - deloc încurajatoare

Cei trei protagoniști ai Afacerii Cronologia I (hai s-o pun și pe Gabriela Adameșteanu, doar ea conduce 22, catalog al editurii Humanitas, auxiliară prețioasă a Liiceanului în negarea, apoi justificarea distrugerii **Culorii curcubeului**) sunt cei mai iubiți copii (spirituali) ai Monicăi Lovinescu și ai lui Virgil Ierunca. Au fost susținuți prin Europa liberă, dar și prin caldă prietenie și complicitate intelectuală, înainte de decembrie 89, astfel încât o bună parte din *cariera* lor este datoare protectorilor de la Paris.

Ca unul care, atunci (doar din gelozie !) îmi exprimasem în multe rânduri îndoiala în justificarea (?) susținerii fără rezerve a lui N. Manolescu - mai cu seamă a Blandianeii - îmi iau permisiunea, acum, să trag concluzia - dintr-o zicală : «Cum ți-i crești (copiii) - așa ți-i ai».

Negreșit, în deceniile în care au apărat cultura în general, în special literatura română, Monica Lovinescu și Virgil Ierunca au ajuns să-și iubească protejații. Ceea ce este foarte bine.

A fost - până în decembrie 89. În condițiile de luptă de tranșee, în scop de rezistență prin cultură nu constituia un păcat trecerea cu vederea a unor “mici slăbiciuni”, a unor “minciunile”, ba chiar a unor compromisuri caracterizate din partea ostașilor de pe frontul culturii românești. Însă după... “revoluție”, cum îi zic și astăzi revoluționarii postfestumnici, nu a mai fost rezonabilă susținerea (prin tăcere) până în pânzele albe a unor acțiuni strâmbe ale unor oameni care începuseră a merge pe picioarele lor abia după ce au căpătat voie de la primărie.

Găsesc dificil explicabilă atitudinea... împăciuitoare (hait!, n-am uitat limblemnoasa!) față de N. Manolescu - cel care, după ce a profitat de umbrela de aur și de oțel a “monicilor”, pentru a înfrunta vremea-rea, de cum a ajuns șef al *României literare* (pe el evenimentele din decembrie 89 l-au dezorientat, l-au panicat - dacă se afla în compania lui Țoiu ! - și câteva bune săptămâni nu a înțeles ce se petrece) - s-a purtat rău, mizerabil cu “părinții” săi : i-a întristat cu primele declarații despre rolul literaturii ; cu interviul luat lui Iliescu ; cu publicarea “dosarului de securitate” a unui bandit ca Gelu Sturdza-Voican sub titlul : “Scrisoare deschisă lui Paul Goma” ; cu publicarea a tot felul de nedemni orfani ai luptei de clasă și ai literaturii de gang realist-socialiste (Petru Dumitriu, Galan, Popper, Ed. Reichman, Miloș, Steriade)... Dar mai ales inexplicabila (?) “reținere” de a angaja cu ei un dialog, de a publica cronici la cărțile lor, apărute (**Fenomenul Pitești** a lui Ierunca se afla în librării din luna mai 1990), iar când, în sfârșit, la începutul lui 1991, în *România literară* apare “ceva” despre **Unde scurte**, acel ceva nu este semnat de Manolescu, ci de marele comic Pruteanu ! Monica Lovinescu și Virgil Ierunca au suferit atroce, însă nici atunci, nici mai târziu, când l-au iertat pentru toate nikismele, *nu i-au reproșat, în scris, erorile comise*. Să nu-i fi atins și pe ei cronică la I. Negoitescu (cea cu : “n-am avut samizdat, și n-am avut nevoie”) ; nici prestația de la prezentarea lui Michnik ? ; nici erorile sale strict politichanești (ieșirea din Alianță, acum intrarea la liberali) ?

Mister. Nu se cunoaște adevărata părere a lor despre Manolescu postrevoluționar(ul).

Găsesc inadmisibilă îngăduința Monicăi Lovinescu față cu *impostura* Anei Blandiana. D-sa a acceptat să colporteze neadevăruri despre “poeta proscrisă”, în primăvara anului 1989: că are domiciliu obligatoriu la Comana (invenție); că are milițian la poartă (exista - la poarta lui Gogu Rădulescu) ; că i s-au scos

cărțile din biblioteci, ea însăși, ca autor, din manualele școlare (N. Manolescu, în stilul său... indirect, consideră afirmațiile “neverificabile”). Găsesc de-a dreptul nociv efortul Monicăi Lovinescu de a fabrica, pentru protejată sa, un trecut-de-rezistent: a mers până la a face din **Sertarul cu aplauze** o carte de sertar ; din Blandiana: o sertaristă. Că îi va fi schițat vreun reproș (pentru comportamentul iresponsabil civic - impunerea candidatului Constantinescu, deși îl avea în spate pe Măgureanu) ? Probabil. Numai că Monica Lovinescu este o persoană publică, opiniile D-sale trebuie să fie cunoscute în agora : crede D-sa că Blandiana merită să fie, nu doar tolerată, dar astfel *întreținută* ?

Am ajuns la a treia mare slăbiciune a Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Ierunca : Liiceanu - și mă grăbesc să precizez : originea conflictului meu cu editorul se află în distrugerea volumului de mărturii despre anul 1977, **Culoarea curcubeului** - *distrugere întâi contestată, apoi justificată de Monica Lovinescu și de Virgil Ierunca*.

Am relatat pe larg, în **Jurnal**, “aventura”, aici adaug o piesă la dosar : o hârtie înmănată mie de Liiceanu însuși pe la sfârșitul lunii mai 1990, când devenise iminentă apariția a două cărți : **Gherla și Culoarea curcubeului** : Intreprinderea de difuzare a cărții comunica (Intrare nr. 375/12 IV 90) editurii Humanitas comenzile la următoarele volume și numărul de exemplare :

“Cioran Emil - *Pe culmile disperării*..... 230.000
 Noica Constantin - *Rugați-vă pentru Alexandru...* 222.000
 Lovinescu Monica - *Unde scurte, Jurnal indirect* 142.000
 Goma Paul - *Gherla* 303.000”.

Se va spune : asta se întâmpla în aprilie 1990 și nu apar, negru pe alb, comenzile la **Culoarea curcubeului**. Foarte adevărat, însă cum cele două volume au ieșit aproape simultan, presupun : “cantitatea” cerută de Difuzarea cărții nu putea fi cu mult inferioară cifrei de 303.000 exemplare ale **Gherlei** (care nu a fost trimisă la topit, s-a vândut tot tirajul). Așa că explicația împletită (la sfârșitul anului 1993 !) a editorului, cea cu “imperativele economice” (care ar fi făcut ca volumul să fie retras de pe piață apoi distrus) nu rezistă.

Firește, fac “legături abuzive” : am afirmat, de pildă (la colocviul de la Roma, din mai 1991) că, dacă în alegerile din 20 mai 1990 învinsese (cu fraude - însă nu determinante) partida/ul lui Iliescu, această stare de analfabetism civic a românilor se datorează pasivității, inacțiunii, dezertării, pe timpul dictaturii comuniste, a intelectualilor; a trădării lor. Întrebare retorică - și tristă : oare, în acești nouă ani nu s-a adevărit (din păcate) analiza mea ? Iar dacă (forțînd nu cine știe ce nota) întreb în continuare :

«“Scandalul” traducerii **Cărții negre...** poate că nu ar fi revelat deficiențe structurale la intelectualul român, dacă Monica Lovinescu și Virgil Ierunca nu ar fi fost nepermis de... permissivi cu ai lor copii spirituali - în fruntea lor aflându-se - ce întâmplare ! - protagoniștii dezbaterii : Blandiana, Manolescu, Liiceanu (și Adameșteanu)» - să înseamne că “înjur-calomniez-acuz pe nedrept”?»

Închei cu un citat din editorialul lui Nicolae Manolescu - în trecut, îmi permit să-i atrag atenția : să nu uite propriile afirmații... - iată-l :

“Selectarea abuzivă a numelor și manipularea informației reprezintă un scandal moral (...). Adevărul istoric nu este negociabil”.

Așa este, dragă Nicolae Manolescu. Așa cum ai descoperit adineauri.

*

Paris 15 (22) august 1998

Dragă Grigurcu,

Am citit cu sentimente amestecate cronică literară **De la Ecaterina Lovinescu la Ion Caraion** publicată în *România literară* din 1-7 iulie 1998. Am înțeles că volumul **Această dragoste care ne leagă. Reconstituirea unui asasinat**, Ed. Humanitas 1998 ți-a răscolit amintiri neplăcute-plăcute de la Institutul de literatură în care ai intrat și ai ieșit în același an, 1954; am mai înțeles că ai fost impresionat găsindu-te personaj al cărții, sub pseudonimul (neliterar) “studentul Mișu”, cel care o vizita pe văduva marelui Lovinescu...

Ce nu am înțeles : calificativul : “excepționala evocare”, acordat produsului editorial recenzat. Atât de grijuliu, atât de (uneori excesiv de) cumpănit cu expresia, de astă dată pari a-i acorda volumului “înalta prețuire” și pentru că ești personaj...

Această dragoste care ne leagă încearcă să **reconstituie un asasinat**. Victimă : Ecaterina Bălăcioiu, fosta soție a lui E. Lovinescu și mamă a Monicăi Lovinescu ; călău : Securitatea. Or ce (și cum) îi propune-impune cititorului - mai ales celui care (din fericire !) nu cunoaște Molohul, cum bine îi zici Securității - atât semnătura reconstituirii în chestiune, cât și cronicarul volumului publicat la Humanitas? Adevărat : ai intuit construcția specială a cărții și logica și mai specială a iscălitoarei - dar atât. Dovadă : cronică D-tale poartă inadecvatul titlu : *De la Ecaterina Lovinescu la Ion Caraion*.

Cu acest preț ai trecut senin peste contradicții, ca să extragi

cu forcepsul “contrapunctul”, cum îi spui episodului Caraion. În mod programatic, deliberat, semnatarea “reconstituirii” a rezumat, buimaclie, informații inexistente, le-a înecat în sos de “se pare că...”, a falsificat alegru datele problemei, s-a încurcat în propria-i “anchetă”. De exemplu : la pag. 268 scrie negru pe alb: “(Hamzea) este **ultimul** supraviețuitor al grupului”, iar peste două paragrafe : “nu mai existau decât **doi** supraviețuitori : Valentina Sestopali, prietena lui Stelian Diaconescu (Ion Caraion) (...) și Adrian Hamzea” (subl. m. P.G.). Așa cum nu simțise nevoia să argumenteze afirmațiile, nu a simțit deloc nevoia nici de a i se adresa... celui de al doilea supraviețuitor, soția “acuzatului”. Iscălitoreasa “excepționalei evocări” (citată din Grigurcu) a alcătuit, sub sigla Humanitas, dosarul, nu al alcătuitorului dosarelor, al Răului Absolut, numit Securitate, ci, surprinzător : tot al unei victime, prezentată, aici, abuziv, calomnios, fără nici o probă ca auxiliar al călăului.

Cum “lucrează” iscălitoarea **Reconstituirii unui asasinat** ?

De o parte a barierei plasează victima : Ecaterina Bălăcioiu, văduva lui E. Lovinescu : persecutată, urmărită, arestată “pentru nimic” (vai, 99,99% din arestații de Securitate erau pentru... aceeași vină) ; introdusă într-un lot fabricat de Securitate (vai, 95% din “loturi” purtau aceeași marcă) ; trimisă în închisoare, i se refuză medicamentele strict necesare și asistența medicală elementară (vai, deținuții politici aveau, cu toții același regim) ; în cele din urmă își dă sufletul, iar trupul ei cel mult chinuit este aruncat la groapa comună...; de cealaltă parte (mai corect ar fi : în partea opusă - D-ta ai înțeles perfect pre-judecata semnatarei “reconstituirii” când ai vorbit de “contrapunct”) împleticita semnătoreasă de la Humanitas îl ținutuește pe Ion Caraion ! Iar ca să nu lipsească o culme a neobrăzării, se apucă să numere pe degete coloanele din **Dicționarul** Zăciu dedicate poetului, întrebându-se, cu nesfârșită subtilitate, dacă le merita...

Tot nu pătrund titlul cronicii D-tale : *De la Ecaterina Lovinescu la Ion Caraion*. Ce trebuie să înțeleagă cititorul *României literare* prin: *De la... la...* ? - citez din textul semnat: Gheorghe Grigurcu :

“Drama Ecaterinei Bălăcioiu-Lovinescu are, în optica Doinei Jela și un soi de contrapunct, care este cazul Ion Caraion (...) Apropiat al bătrânei doamne, care-l tratează cu afecțiunea cuvenită unui fiu, acesta devine nu mai puțin o manifestare a absurdului, a unui absurd la pătrat, am putea spune, deoarece, victimă neîndoielnică și el a comunismului, pare a se fi transformat într-un **complice** al acestuia (...) **Dar nu putem trece ușor peste un fapt foarte posibil și anume că Ion Caraion a scris**

înainte de plecarea sa în Occident, la porunca Securității, pagini calomnioase, impardonabile, despre vechii săi prieteni Monica Lovinescu și Virgil Ieruncan precum și despre mama Monicăi” (sublinerile îmi aparțin, P.G.).

Ce fel de adevăr propui în comentariul D-tale, dragă Grigurcu ? În ciuda îndoielilor - exprimate mai încolo printr-un tic stilistic : «Oare ?», în final, ca un avocat care n-a citit dosarul (altfel : pâinea lui Dumnezeu !), soliciți pentru clientul întâmplător circumstanțe atenuante : “să mai așteptăm unele mărturii, să mai facem unele investigații”, cerînd “o înțelegere adecvată”. Și totuși, înclini, cu durere, cu sfâșiere (“un fapt foarte posibil”) - să crezi că, re-citez : **“Ion Caraion a scris înainte de plecarea sa în Occident, la porunca Securității, pagini...”** etc., etc...

Ca să acceptăm că ceea ce așterni, negru-pe alb, sub semnătură, în *România literară*, este adevărat, va trebui să răspunzi la două chestiuni :

1. Cum ai ajuns la *această concluzie* ?

Ce întrebare : consultînd volumul **Reconstituirea unui asasinat**, editat de Humanitas ! Bine, dar cum gândește Grigurcu? Din moment ce Humanitas propune o *reconstituire*, iscălitorea volumului era obligată să prezinte *probe* din arhivele pe care se laudă că le-a consultat - potrivit căroră “Ion Caraion a scris înainte de plecarea în Occident, la porunca Securității...”, cum scrii D-ta atât de frumos în *România literară*.

Or **asemenea probe nu există în volum** ; nu ne sunt prezen-tate. Iscălitoreasa “reconstituirii” publicată la Liiceanu nu are decât să afirme ce-i trece ei prin cap, n-are decât să scrie după dictare ce i se suflă la ureche - nu e prima ispravă falsificatoare a editurii care nu se poate dezbăra de obiceiurile Maicii sale : Editura Politică a lui Valter Roman (ultima ispravă, cronologic, fiind chiar **Cartea neagră a comunismului**), însă D-ta, Grigurcu, nu ai voie să te iei, orbește, prostește, după o oaie capie ca alcătuitoarea “anchetei”.

2. Ce anume conțin “paginile calomnioase, impardonabile despre vechii săi prieteni Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, precum și despre mama Monicăi” ? Nu ni se comunică. Dacă este lăudabilă grija de a nu o răni pe Monica Lovinescu repetîndu-le în carte, nu există nici un motiv de a i se acorda editurii Humanitas și slujbașilor ei “anchetatori” încă un cec în alb, acoperind lipsa de probe a afirmației iresponsabile, inacceptabile : *Caraion ar fi scris ce a scris pentru... a obține pașaport de emigrare* !

Dacă tot te-ai aplecat asupra “atrocelor suferințe îndurate de autorul **Cântecelor negre**” (s-a observat : e un citat din textul D-tale), de ce nu te-ai interesat pe lângă apropiații poetului ? Ai

fi aflat ceea ce știau atât cei din exil cât și cei rămași în România: *Ion Caraion nu voia să plece din țară ! În care caz nu a existat nici "târgul" cu pașaportul.*

Ca unul care urmărește cu ochi neadormit "mișcarea literară" - și care, totuși, din când în când mai și citește *România literară* în care colaborează regulat - erai obligat să citești și altceva decât editorialul lui N. Manolescu din 26 nov./ 97. Iar dacă ți-a fost practic imposibil să cunoști cronică iubitului și stimatului nostru prieten comun, Z. Ornea la același volum (a apărut la trei săptămâni după a D-tale), nu se poate să nu-ți fi căzut ochii pe textul Adrianei Bittel : **Rana, după atâția ani...** (*R.l.* din 20-26 mai 1998). Ai fi observat prudența, reținerea, *normalitatea* : nici unul nu s-a luat după impresiile impresioniste bine dirijate care semnează volumul **Această dragoste...** A. Bittel și Z. Ornea nu pomenesc nici de "faptul foarte posibil" a scrierii jurnalului "la porunca Securității", cum atât de rotunjit te exprimi, nici de bănuiala pusă indirect în gura lui Adrian Hamzea că Ion Caraion ar fi fost, în același preț, hoț de poeme ! Numai o iscălitoreasă ca humanitasioata trudind la dosarul Caraion (necesarul contrapunct, dragă Grigurcu) putea să vehiculeze asemenea liicenități !

Deci nu te-ai gândit nici o clipă că Ion Caraion - plin de păcate, ca noi toți, însă nu cele inventate la Liiceanu, în bucătărie (și, ce tristețe : întărite de Manolescu) - nu voia să părăsească aria limbii române (ca un arghezian ce era, ca un caraionian ce rămâne...), deci nu avea ce negocia ? Nu te-ai gândit că un grafoman de geniu ca Ion Caraion nu avea nevoie să... fure poezii? Cu câte scrisese "în cap", la pușcărie, ar fi umplut, pe lângă folclorul penitenciar și "opera completă" a șaisprezece poeți consacrați. Dacă nu te-ai gândit - foarte rău pentru D-ta.

Înapoi, la la originea scandalului : la puțină vreme după stabilirea poetului în Elveția, *Săptămîna*, organ al Securității, a început să publice, în foileton, **Jurnalul lui Caraion**. Un prim scop al lui Eugen Barbu și al locotenenților săi : Ulieru, Dan Ciachir, Chiuzbaian, V.C. Tudor a fost atins : cei încondeiați, s-au supărat.

Aveau dreptate ? Dacă erau calomniați, bine-nțeles - în măsura în care calomnia se traduce prin (citez din DEX) : **"Afirmație mincinoasă** (subl. mea, P. G.) și tendențioasă făcută cu scopul de a discredita onoarea sau reputația cuiva".

Nu am de unde ști - și nici n-ar avea importanță - dacă ceea ce a publicat *Săptămîna*, organ al organului MAI era conceput și desăvârșit ca jurnal ori ca altfel de scriere. Pentru a continua dezbateră, să admitem că ceea ce scrisese Caraion făcea parte

dintr-un jurnal al său...

Printre numeroșii înțepați eram și eu. Nu mi-au procurat o deosebită plăcere cele scrise, însă cum afirmațiile sale nu erau nemincinoase, dar nici mincinoase (vizau calitatea literaturii mele - despre care oricine poate să se exprime, chiar fără să o fi citit, cazul și al lui, el însă deținea judecata de la Marin Preda), nu le-am pus la inimă.

Cu totul altfel stau lucrurile cu Monica Lovinescu : despre dânsa “Jurnalul lui Caraion” făcea afirmații ce nu țineau nici de talentul literar, nici de culoarea ochilor, nici de felul în care răspunde la salut. În acest caz Caraion a colportat (prin “Jurnal”) un zvon dintre cele mai odioase. Care anume ? Pentru ca cititorul să judece dacă acea calomnie justifică această pedepsire, ar fi fost absolut necesar să existe acea calomnie în “reconstituire”.

Firește, vine întrebarea :

«Avea Caraion dreptul de a așterne în jurnalul său (intim) zvonuri odioase despre prieteni ai săi?»

Răspuns : «Avea acest drept - chiar dacă nu comenta zvonul, combătându-l».

Voi trece la întrebarea pe care și-o pune orice fost deținut politic :

«Avea pușcăriașul Caraion dreptul de a ține jurnal în România ?»

Răspunsul este :

«Nu».

Fiindcă cele-zece-porunci ale pușcăriașului sunt... douăsprezece : a unsprezecea : «Să nu torni !», a douăsprezecea : «Să nu ții jurnal-ca-jurnal !»

Deținutul odată liberat, n-are decât să-și pună pe hârtie amintirile - dar nu sub formă de *jurnal*, ci... deghizate. “Jurnalul fericirii” i-a spus Steinhardt - și s-a ales “doar” cu confiscarea unei variante (o alta, cea care a ajuns la Virgil Ierunca a fost purtată de Virgil Tănase, de Marie-France Ionesco și de mine prin București, până la debarasarea de urmăritori și depunerea la “cutia poștală” : un diplomat belgian) ; Ioan D. Sîrbu i-a dat tot un titlu... de ficțiune: “Jurnalul unui jurnalist fără jurnal”. Până și Soljenițin, deși rus, a fost și el prudent, intitulându-și volumul de memorii : “Stejarul și vițelul”. De ce a fost omorât de Securitate obscurul Gheorghe Ursu? Doar fiindcă era un necunoscut, cum își dau cu presupusul tot felul de improvizați “comentatori” care nu știu *ce anume* comentează? Da de unde! Ci pentru că al său jurnal confiscat era *jurnal-jurnal*. Or, pentru securiști, “un jurnal spune totdeauna adevărul: când îi demască pe dușmani, începând cu autorul jurnalului; când ne înjură pe noi

și orânduirea noastră”. Să nu se uite că securiștii aveau/au, despre literatură, noțiuni puține, dar fixe - “ca să fie ușor memorizate și pe loc aplicate”.

Iată, după opinia mea, eroarea lui Caraion, adevărata și singura lui vină: în ciuda faptului că fusese deținut politic (și nu o singură dată), a ținut jurnal, susceptibil de a ajunge în mâna Securității - or în acest caz, nu riscă doar diaristul, ci și persoanele desemnate în jurnal. Nu cunosc persecuțiile la care vor fi fost supuse ele, în România. Chiar dacă Securitatea nu s-a slujit de “Jurnalul” lui Caraion decât pentru... exterior, vina poetului nu devine mai mică.

Nu se poate spune că Monica Lovinescu, aflată la Paris, ar fi suferit (politic, social) din pricina a ceea ce scria Caraion despre dânsa. Nici chiar Ecaterina Bălăcioiu - ea se prăpădise cu mult înainte de scrierea acestui “jurnal”. Numai că în cazul familiei Lovinescu nu se poate vorbi în termeni de teroare polițienească - ci de atingere a onoarei. Chiar dacă Ion Caraion, când așternea acele lucruri pe hârtie nu avea în vedere publicarea lor într-un viitor apropiat, nu trebuie absolvit de vina de a fi dat credibilitate, prin prestigiul său scriitoricesc și de apropiat al familiei Lovinescu unei bârfe murdare circulând în București. Monica Lovinescu ar fi fost perfect îndreptățită să-l întrebe pe Caraion dacă are dovezi în sprijinul afirmațiilor sale.

Nu știu dacă a făcut-o, nu știu ce i s-a răspuns.

Dragă Grigurcu,

Te întrebai : “Cine poate să-l judece fără tresărire pe insul supus unor grozăvii fără să le fi încercat el însuși”? Această judecată este valabilă pentru D-ta, care n-ai cunoscut nici un minut de închisoare, nu și pentru mine.

Eu însă, acceptând că Securitatea (dealtfel am scris acest lucru, în nenumărate rânduri), nu are nevoie de declarațiile de recunoaștere a “crimelor” imputate banditului anchetat - “recunoaște” ea singură, în locul lui, ba îl condamnă înainte ca el să fi fost arestat !, înclin să cred că Ion Caraion, fire veninoasă, a fi fost capabil să scrie și așa ceva.

În schimb nu accept cu nici un chip teza lui Liiceanu, amplificată în prepublicare de Gabriela Adameșteanu în 22, susținută de N. Manolescu în editorialul amintit din *România literară*, de Matei Călinescu - tot în 22, (din 16 iunie/98, unde în deplină necunoaștere de cauză și cu o superficialitate egalată doar de aerul de superioritate al unui demn ucenic al lui Paul Georgescu, vorbește de “*figura ambiguă a monstrului*” (...)
“*sărmanul Stelian Diaconescu*”!)....

...și de D-ta, Grigurcu, în cronica literară în care repeți

copilărește, nu doar neadevărul, ci ticăloșia potrivit căreia Caraion ar fi scris “Jurnal”-ul pentru uzul Securității !

Este adevărat : nici unul dintre voi cei enumerați mai sus (la care trebuie adăugați Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, autorii morali ai volumului iscălit de o întâmplătoare trecătoare pe ulița lor) nu ați făcut închisoare. Dar cu toții sânteti băieți-mari și scriitori, pentru Dumnezeu! Iar un scriitor - mai ales un ne-poet - este obligat să se transpună în orice persoană-personaj, în oricare situație. Apoi nu este nevoie să fiți autori de romane polițiste (dar Dostoievski ?), nici să iubiți peste poate “genul”, pentru a răspunde la întrebarea : «*Cui folosește crima?*» Chestiune de logică elementară : “Există o legătura de la cauză la efect : scrierea jurnalului - pașaport pentru Occident ?”

Nu există (legătură) decât în ceața din care se hrănește persoana iscălitoare a “documentului istoric” comandat și lansat cu tam-tam de Humanitas.

Oare Ion Caraion, omul, nu va fi adunat suficientă antipatie (ba chiar și multă invidie, ca să punem lucrurile la locul lor), pentru a adăuga la grelele sale păcate și această invenție : că și-a scris jurnalul din ordinul Securității - a, dar nu așa, în dorul lelii, numai pentru a rămâne la arhivele pelino-măgurene, *ci... pentru a primi, în schimb, un pașaport (pe care nu-l dorea) ?*

Și pentru că fiecare își dă cu presupusul în această chestiune, fie-mi îngăduită și mie o ipoteză :

Ion Caraion a cedat nevoii de a ține jurnal (o eroare - am explicat mai sus în ce constă). Nu voia să emigreze, dealtfel își amenajase un cuib mai mult decât confortabil la București, unde, cu sprijinul hotărâtor al lui Marin Preda publica **aproape** tot ce așternea pe hârtie. Dar soția sa, Valentina îl convinge să se rupă de România - în interesul fetei lor.

Să presupunem că mai degrabă moartea prietenului și protectorului său, Marin Preda a provocat hotărârea de a pleca din țară.

În care caz, putem bănuî : în safe-ul lui Preda, forțat imediat după moartea sa și golit de manuscrise (se vorbește de un alt roman, de un jurnal al său) va fi fost furat de Securitate și Jurnalul lui Caraion. Doar așa se vorbea-scria : tot ce ține de închisoare, în **Cel mai iubit dintre pământeni** îi fusese povestit autorului de Caraion.

Încă o dată : cui îi slujește ca Ion Caraion (să presupunem că n-ar fi și un foarte mare poet) să fie portretizat, nu doar ca ceea ce a și fost, ca om - ci ca un monstru, vorba suavului și nesimțitorului la cuvinte Matei Călinescu ?

În încheiere o întrebare în trei volete :

1. Cu ai cui ochi citise Grigurcu, în vara anului 1991, în

Contemporanul, textul meu **Capra și Căprarul** : cu ochii lui Breban - ori cu ochii nimănui : interviul din *Apostrof*, 1992, fiind dovada vă vorbea despre ceea ce nu cunoștea ?;

2. Cu ai cui ochi citise Grigurcu, în primăvara anului 1997 **Jurnal**-ul meu : cu ochii lui D.C. Mihăilescu, Ștefănescu, Buduca, Pruteanu - care nu citiseră ceea ce combăteau de mama focului ?;

3. Cu ai cui ochi a citit Grigurcu “reconstituirea” amintită : cu ai Monicăi Lovinescu, ai lui Virgil Ierunca, ai lui Liiceanu, Adameșteanu, Manolescu ?

Firește, nu aștept răspuns. S-au adunat deja trei întrebări.

*

Paris, 28 septembrie 1998

Ioan Hudiță - Jurnal (politic) 1 ian. 24 aug. 44

În editura Roza Vânturilor a apărut, în 1997 **Jurnalul politic** al lui Ioan Hudiță, îngrijit și comentat de Dan Berindei.

Cine a fost Ioan Hudiță? Istoric, profesor, om politic, în timpul războiului: secretar general adjunct al PNT (celălalt : Ghiță Pop). Angajat în tentativele de dezangajare a României din alianța cu Germania, Ioan Hudiță a fost martor privilegiat (și actor, reiese din **Jurnal**) al “actului de la 23 august 1944”; ministru al agricul-turii în guvernele Sănătescu, Rădescu, deputat ales în alegerile falsificate din noiembrie 1946, expulzat din învățământ (septembrie 1947), arestat la 1 octombrie același an și deținut, fără proces, 8 ani. Liberat în decembrie 1955, rearestat în 1961, re-liberat în 1962. A murit în 1985, la 85 ani.

Cine este Dan Berindei? Istoric și el, ginere al lui Hudiță și tată al lui Mihnea Berindei (deasemeni istoric). Ceașist zelos (ba chiar fioros), în anii 70-80 Dan Berindei, în conflict acut cu propriul fiu, refugiat politic în Franța, angajat în lupta pentru drepturile omului. Istoricul Dan Berindei a scris despre orice și oricum - mai ales despre geniul lui Ceaușescu. Evenimentele din decembrie 1989 l-au speriat (și pe el), crezând că venise momentul să plătească pentru colaboraționism. Lăudându-l pe Iliescu după rețeta folosită la Ceaușescu, Dan Berindei nu numai că a revenit la suprafață, dar “s-a ales” și academician. Probabil în urma prestațiilor sale antimonarhice - a afirmat, la televiziune, că alungarea regelui de ocupanții ruși, prin băștinașii Groza și Gheorghiu Dej, din 30 decembrie 1947 fusese un aranjament... “à l’amiable...”

Din aceste motive “lucrarea” sa poate fi suspectată de necinste generală și de falsificare profesională (iar dacă atragem

atenția că editura Roza Vânturilor este a securistului - după propriile declarații - troglo-protocronistul Dan Zamfirescu, specialist în confecționarea istoriei pe măsura stăpânului, am întregit “peisajul”).

Îi vom lăsa pe douăstreiaagustologi să verifice alegațiile academicianului ginere abuziv, ceaușisto-iliisto-imparțial privitoare la “adevărul” evenimentului în chestiune ; pe filologi să stabilească adevărul Jurnalului rămas de la Ioan Hudiță, precum și rațiunile academicianului Berindei Dan de a selecta acest episod. Mai ales că în “Studiu introductiv” scrie:

“...timp de decenii Hudiță a ținut un **jurnal de însemnări zilnice** (subl. în text). Acest jurnal *cuprinde mii de pagini* (subl. mea, P. G.).

Dacă înțelegem logica “începutului” (1 ianuarie 1944), ni se pare nu doar obscură, ci suspectă “oprirea” acestui extras - de 500 pagini - la 24 august ‘44, intitulat **Jurnal Politic** (adaos abuziv și pleonastic).

Ne vom opri la un aspect ce răzbate cu putere din acest fragment de jurnal al lui Ioan Hudiță. Acela care, spre tristețea, spre disperarea noastră, confirmă bănuielile, temerile exprimate în multe rânduri, anume că noi, Românii sântem “o rasă” cu adevărat aparte... Înțelegem că Ioan Hudiță nu a fost doar un proeminent om politic - ci și ceea ce se cheamă : un cap politic, un spirit, nu doar informat, dar și capabil să tragă concluzii cât mai aproape de adevăr (spunem noi, după ce evenimentele doar deduse, atunci, în 1944, s-au confirmat). Hudiță face parte dintr-un grup (mai exact: tripletă) de fruntași național-țărăniști : Iuliu Maniu, Ghiță Pop și el - la aceștia trebuie adăugat generalul în rezervă Negrei. Oameni care, chiar dacă s-au înșelat în anume analize, chiar dacă s-au înșelat - greu - neriscînd (vom reveni la acest blestem genetic românesc), să ia inițiativa unei acțiuni hotărîte împotriva lui Antonescu și a politicii lui, totuși: în demisia generală, în debandada națională, au rămas pe loc și în sensul propriu, adică în Bucureștiul bombardat de anglo-americieni, invadat de refugiați din Basarabia, Bucovina de Nord, din Moldova. Fiindcă ei, spre deosebire de majoritatea zdrobitoare a elitei politice și intelectuale a țării, iubeau România, nu doar în vorbe (și în timp de pace), dar înțelegeau să încerce tot ce le stătea lor în putere pentru ca România să nu se scufunde în neant(ul istoric). Dacă au reușit, dacă au făcut la timp ce era de făcut - aceasta este o altă poveste. Important, pentru niște români : au încercat.

Este cunoscută prudența legendară a lui Maniu, trăsătură ce nu totdeauna era semn de înțelepciune. Însă dacă un amănător

structural, un homo cunctator ca el, a cărui deviză era: “Să mai așteptăm, să mai vedem, încă nu e momentul”, dar s-a gândit să acționeze, fie și inadmisibil de târziu - ce spectacol de lașitate generală, de demisie națională a oferit în acele momente dramatice elita românească - Maniu deplângea “lipsa de curaj a intelectualității”, deși avea sub ochi și în jur incapacitatea oamenilor politici (nu neapărat și intelectuali : militarii) de a sta pe două picioare în împrejurări grele...

Să luăm **Jurnalul** lui Ioan Hudiță de acolo de unde i-l autorizează ginerele abuziv : de la începutul anului 1944. Înțelegem că fuseseră pornite două acțiuni complementare : un memoriu ce ar fi trebuit semnat de militari și de oameni politici - prin care Antonescu să fie somat să retragă armata română “la Nistru”, ca să nu fie distrusă cu totul ; un altul, semnat de universitari - în același sens, al dezangajării României din alianța catastrofală cu Germania. Este bine de precizat : aceste memorii urmau să fie adresate Mareșalului Antonescu, lui cerându-i-se - ce i se cerea.

- La 5 ian. 1944 : “Generalul Negrei e furios pe colegii lui militari care, deși sunt convinși că nemții pierd războiul, nu îndrăznesc să ia poziție /pentru ca Antonescu/ să retragă trupele la Nistru” ;

- La 31 ian. 44 : “/Horia/ Hulubei (atunci rector al Universității din București - n.m. P.G.) crede că «n-a sosit încă momentul»” - este vorba de Memoriul Universitarilor ;

- La 3 febr. Nicolae Lupu, unul dintre țărâniștii curajoși, însă nu și activ : “Nu avem oameni la înălțime vremurilor și de aceea ne merităm soarta” ;

- La 8 febr. : N. Lupu îl îndeamnă pe Ioan Hudiță ca, în timpul audienței la Mareșal, să-i vorbească de necesitatea opririi ostilităților și dezangajarea. Hudiță, om și el, notează : “Știu eu cum ar trebui să vorbesc cu el dacă nu m-ar împiedeca chestiunea decretului (de titularizare ca profesor - n.m. P.G.) și teama de a fi trimis în lagăr. Am sacrificat prea mult în politică, până azi, ca să nu mă gândesc puțin și la mine și la familia mea”;

- La 24 febr. : “Gr. Popa îmi spune că sondagiile sale pe lângă diferiți colegi de la Medicină, Drept, Științe l-au convins că n-a sosit încă momentul pentru redactarea memoriului către Antonescu”.

De amintit: la acea dată Bucovinenii și Basarabenii începuseră a se refugia spre Vest, Rușii se aflau la câțiva kilometri de Cernăuți. Tot Gr. Popa :

“«Lumea noastră universitară este dezorientată și oportunistă : mulți se tem că, dacă ar semna, ar pierde catedra și

diferite avantaje»”;

- La 24 martie - în plină tragedie a Refugiului - nu doar din Bucovina și din Basarabia, dar și din Moldova propriu-zisă, generalul Sănătescu (cel care avea să fie numit prim-ministru, odată treaba făcută de alții), spunea : “Un astfel de act (protest-somație pe lângă Antonescu - n.m. P.G.) în timp de război este extrem de primejdios, ar putea fi interpretat ca un act de răzvrătire”.

Dar bineînțeles că “ar putea fi interpretat...” - Sănătescu și ai săi nu a(u) rămas fără descendenți - vezi vânzolelile intelectualității române din anul 1989 (din primăvară până în iarnă) ;

- La 1 apr. : “La ora 5 p.m. la [generalul] Cihoski. Sunt prezenți general G. Negrei, Ștefan Ionescu, fost șef de Stat Major, I. Sichitiu, fost șef de Stat Major și Gh. Dabija. (...) A vorbit mai întâi Cihoski : «A semna memoriul care ni se propune înseamnă a lua atitudine contra politicii lui Antonescu (...), ceea ce eu nu-mi pot permite, mai întâi ca principiu și apoi, recunosc deschis, mi-e teamă că-i dau ocazia să mă închidă și să-mi suprime și pensia pe care o am». După el au vorbit Ștefan Ionescu și I. Sichitiu care au repetat argumentele lui Cihoski (...). Singur Negrei a susținut cu căldură ideea memoriului, declarând că el e gata să semneze imediat”.

Firește, am mai auzit argumentul : “Eu nu fac politică”, “Aceasta este o treabă politică, în care eu nu mă bag...” - vezi-i pe aceiași intelectuali din cursul anului 1989 : Manolescu, Blandiana, Zăciu, Liiceanu, Păler, Eugen Simion, Ciocârlie, Iorgulescu, Dimisianu precum și “susținătorii lui Dinescu”, Doinaș, Hăulică, Paleologu, Pleșu, Șora, Păler protestînd *numai împotriva unei măsuri administrative*, fiindcă ei, în frunte cu Bogza, nu făceau politică...

Vai, am auzit și vocile nevestelor “cremei nației”, cum le spune Breban ăstora - aici soția generalului Cihoski intervine, adresîndu-se lui Hudiță :

«Te rog, domnule Hudiță (...) să spui domnului Maniu pentru care Henri și cu mine avem o mare stimă, să nu se supere pe noi pentru că nu semnăm acest memoriu (drăguț, pluralul... - n.m. P.G.); noi vrem să avem o viață liniștită, câți ani mai avem de trăit”

Să fie vreo deosebire între argumentația generălesei Cihoski și a lui N. Manolescu - cel care (să nu ne supărăm pe el că nu a făcut...politică) a avut de păstrat rubrica la *România literară*?

- La 11 - după bombardamentul teribil din 4 aprilie : “Ionescu Tudor este de acord cu memoriul, dar nu semnează : ar crea o situație delicată nașului său [generalul] Șteflea, în conflict cu Antonescu”.

Și astfel de argumente am mai auzit: pictorul Horia Bernea și-a retras semnătura de pe un protest împotriva distrugerilor de palate, case, biserici (cu tot cu prapuri) ca să nu creeze dificultăți unui cumnat - eh, neamu' la român...

- La 12 apr. : "Memoriul universitarilor are 14 semnături" (...)

"Ralea: «Noi, cei mai deochiați la Mareșal să semnăm mai la coadă...»"

Ralea! Dimpreună cu Tătărescu alcătuiesc, în acele momente (în Jurnalul lui Hudiță) cuplul cel mai odios, înmănunchind toate... plăgile (morale) ale Românului. Și când te gândești că Tătărescu este model politic al lui Manolescu - mdè, oltenii înde ei...

- La 11 mai : "Șteflea : «Sunt militar de carieră, nu-mi pot permite nici un gest politic !»

"Gestul politic": răsturnarea lui Antonescu, pentru salvarea României... Să nu ne imaginăm că doar Românii complotiști așteptau și amânau... Ci și dictatorii :

- La 17 mai : "Ică [Antonescu] : «Eu și mareșalul așteptăm să vedem ce se întâmplă între nemți și anglo-americiani...»" - ei sperau într-o pace separată între englezi și germani...;

Ce să mai vorbim de Complotorul-șef :

- La 26 mai : "Maniu așteaptă minuni de la Știrbei".

Se știe : Știrbei, aflat la Cairo, era în legătură cu englezii. Pe el se rezema întreaga strategie de acțiune a opoziției. Nu știu să i se fi închinat un studiu aparte prințului, însă, ciudat: din mesajele sale trimise în țară răzbate mai puțin Vocea Londrei și sensibil mai mult Glasul Moscovei. Să fie doar o impresie? La un moment dat (5 iunie) Hudiță notează :

"Lipsa de cultură politică este imensă la oamenii noștri politici, fără să mai vorbim de militari, care sunt de o «ignorantă enciclopedică», vorba francezului Léon Bérard (...). Această regretabilă lacună o constat pe o scară întinsă și la prietenii mei politici dintre cei mai de sus puși în ierarhia de partid. Singur Maniu face o excepție onorabilă care, ajutat, ca și Lupu, de o puternică intuiție, supleiază cu ea, deseori, lipsa de informații precise. Maniu însă e consecvent, în timp ce Lupu e schimbător și puțin haotic. Ceilalți sunt sub orice așteptare. (...) Toți sunt oameni inteligenți și mai mult sau mai puțin informați, lipsindu-le însă o cultură istorică și politică, rămân niște dezorientați care-și schimbă părerile după cum bate vântul".

Teribil diagnostic. Si exact. Iată de ce "e bine să cunoști istorie" : ca să afli că incapacitatea intelectuală, civică, morală manifestată după decembrie 89, mai vârtos după noiembrie 96 - nu se datorează, la noi, României, doar comunismului castrator.

Din păcate.

*

*Paris, 2 octombrie 1998***Cum se întâlnesc marile spirite**

La Washington, în iulie acest an, 1998, Emil Constantinescu, la Muzeul Presei, a spus...

Dar s-o iau cronologic - din urmă cu... opt ani :

În 16 noiembrie 1990, în cotidianul *România liberă* am publicat următorul text :

“LA O ANIVERSARE

“Să vorbească alții despre eroismul răscoalei brașovene. Eu nu pot vorbi decât despre tragismul nerăscoalei nebrașovenilor. Nu pot depune mărturie decât despre singurătatea în care s-au aprins, au pâlpâit câteva clipe, au agonizat și s-au stins (în indiferența, când nu a fost de-a dreptul ostilitate, a întregii comunități) toate răzvrătirile individuale sau de grup din spațiul doar geografic, doar lingvistic numit România.

*“Să vorbească alții despre ce s-a întâmplat atunci la Brașov. Eu nu pot vorbi decât despre ce **nu** s-a întâmplat în România lingvistico-geografică. Iar dacă la 20 mai, când avea în mâini propria-i soartă “cetățeanul” acestui spațiu doar geografic nu a știut la ce slujește un buletin de vot, aceasta dovedește că votantul era un necuvântător, un necugetător și că, la urma urmei, își merită soarta. Dacă la 14-15-16 iunie minerii lui Iliescu-Roman-Voican au crăpat cu topoarele capetele care gândeau, au sfărâmat cu bâtele gurile care știau să vorbească - de ce să ne mirăm ? (...). Doar noi am plecat capul - ca să nu-l taie sabia ; noi ne-am zis : pietre - peste care apa trece. Și am tăcut. Și nu i-am auzit, nu i-am văzut (ca să nu afle Securitatea că am văzut-auzit) nici pe minerii din Valea Jiului din august 1977, nici pe sindicaliștii din 1979 - nici pe brașovenii din 1987.*

“Ce sărbătorim noi azi ? “Marea Victorie de la Brașov”? Marea victorie are să vină după ce, privindu-ne în oglindă, vom răspunde la întrebarea:

“Ce am făcut eu pentru mine, pentru copiii mei, pentru nația mea - în timpul răscoalei de la Brașov ? Dar în timpul constituirii sindicatelor libere? Dar în timpul grevei minerilor din Valea Jiului? Dar în timpul mișcării pentru drepturile omului din februarie-aprilie 1977 ?

Celor care vor spune : «Acum nu e momentul de autocritică, acum e momentul să ne apucăm de treabă», le voi răspunde : Nu te poți apuca de o treabă, ca aceea a facerii sau re-facerii unei țări, fără ca, înainte, să te speli pe mâini ; și pe obraz ; și pe

picioare ; fără să-ți speli gura murdărită de tăcere vinovată, de calomnie, de turnătorie.

“Oricum, nu se va putea clădi nimic bun, nimic adevărat împreună cu foștii-actualii-viitorii securiști. După cum nu se amestecă focul cu apa, așa nu se amestecă oamenii cu securiștii. Cine a fost securist o zi - a devenit, este ne-om. Să nu i se taie capul, să nu fie bătut în cap, numai în cap (așa cum ne-a bătut el pe noi) - dar să nu ni se ceară să conlucrăm - nu-i destul că ne-a lucrat el, Organul vreme de 40 ani?

“Din nefericire, comunitatea carpato-mioritică a fost incapabilă de o revoluție anticomunistă ca cea a ungarilor din 1956 ; de un nucleu alfabetizator precum Solidaritatea poloneză - n-a fost în stare să înjghebe măcar o mișcare ecologică ca cea bulgărească. De aceea nu avem doar de recuperat, ci de luat de la început totul.

“Începînd cu începutul - care va fi la 15 noiembrie 1990”.

Am căpătat pe dată meritata replică - de la cel mai neautorizat replicator:

- cineva care nu mișcase un deget în 1977, în 1987 (dealtfel, nici în 1956, nici în 1968 - nici chiar în 1971 - după “revoluția culturală”);

- cineva surprins de evenimentele din 1989, dezorientat vreo două luni bune, în care susținuse, negru pe alb :

“Normalitate înseamnă revenirea la obiectivele literare”;

“Noi ne ocupăm cu literatura, cu arta și cultura”;

“Formele de protest ale artei diferă de simplele strigăte de protest”;

“Noi trebuie să ne ocupăm de cărți și idei, nu de realitatea imediată”, (vezi *România literară* nr. 2 din 11 ianuarie 1990);

- cineva care, de cum a pus mâna pe *România literară*, orișicâtuși, săptămânal... literar, după cum indică numele, s-a reorientat, s-a revizuit, și a descoperit... politica ;

- cineva care, descoperind el politica, l-a descoperit pe Ion Iliescu, imediat după sângeroasele zile de 13, 14, 15 iunie (1990)

- și i-a ars un interviu legitimator pe care-l începea, adresîndu-i-se “Omului cu o mare” ;

- același care, auzind că revista 22 refuzase o **Scrisoare deschisă către Paul Goma**, în care suprașeful Securității, Sturdza-Voican își prezenta... “dosarul de securitate”, îl poftise la *România literară* - unde-i pusese la dispoziție 5 (cinci) pagini din 2 (două) numere consecutive, neuitînd să recomande cititorilor printr-un *chapeau* redacțional ezotericul product : *un fals*.

S-a înțeles despre cine vorbesc : despre Nicolae Manolescu.

Ei, ce scria Nicolae Manolescu, marele analist politic (apud Tismăneanu și Mihăieș) în editorialul intitulat : “15 Noiembrie : o lecție de istorie” (*România literară* din 22 nov. 1990) - ca replică la afirmațiile mele ? Iată ce :

“Nu împărtășim părerea exprimată de către dl. Paul Goma într-o scrisoare publicată de *România liberă* în ziua de 15 noiembrie 1990, că n-a existat solidaritate cu Brașovul în 1987, cum n-a existat cu Valea Jiului în 1977. **Dl. Goma privește dintr-un unghiu exclusiv moral dialectica istorică.** Dar în istorie efectele nu se produc totdeauna instantaneu. **Decembrie 1989 a fost o urmare a lui noiembrie 1987**” (sublinierile îmi aparțin, P. G.).

Ce limpede - și totodată ce profund, nu ? Nimănui altuia nu i-ar fi trecut prin cap o asemenea legătură (“urmare”, în text).

Decât unuia mult mai asemenea decât se arată la prima vedere : Emil Constantinescu !

Peste ani, în iulie 1998, la Washington, la Muzeul Presei, alesul nației :

“Fapta jurnaliștilor de la *România liberă* (Băcanu, Creangă, Uncu, Chivoiu, n. m. P.G.) a pregătit Revoluția din decembrie 1989. **Fără lupta lor, eu n-aș fi fost azi președintele României**” (s.m., P.G.).

Da, domnule ! Mai poți pentru ca să zici ceva ca să combați geologica logică ? Nu mai poți pentru ca să zici nimic : au zis, totul (și încă ceva pe deasupra) ei, reprezentanții cei mai de frunte ai țării, unul ajuns președinte al României prin lucrarea lui Măgureanu, celălalt ce va ajunge președinte prin asudania aceluiași (cine altul maniază sforile marionetei Quintus ?).

Păi să nu te pui jos și să decedezi - vorba unui personaj de-al meu din **Ostinato** ?

*

G A U R A D I N A B E C E D A R

7 octombrie 1998

Un protestatar de elită...

Cineva din țară mi-a trimis câteva tăieturi de presă, din păcate fără a indica periodicul și data apariției. Dacă am dedus că este vorba de o tabletă din *România liberă*, nu pot indica data (oricum, august-septembrie acest an). Titlu : “**Protest**” ; autor : Alex. Ștefănescu.

Cum să nu-l cunosc pe Alexandru Ștefănescu ? În 65-66 am fost colegi la Filologia bucureșteană. După închisoare-domiciliu obligatoriu și alte libertăți socialiste, în urma “Decretului Ceaușescu” din iunie 1965, am reluat studiile, din anul întâi, la vesela vârstă de 30 ani. Am fost colegi de an, de serie, de cameră de cămin (la “Regnault”). Ștefănescu mi-a devenit de-a dreptul simpatic atunci când am aflat că un coleg al nostru purtând numele: Fănuș Băileșteanu l-a denunțat că a scris versuri... nejuste - motiv pentru care a fost exmatriculat (sau doar exclus din UTC). La scurt timp am părăsit și eu facultatea.

I-am întâlnit numele în presă câțiva ani mai târziu. Dar în 1989 (înainte de evenimente) am aflat cu strângere de inimă că autorul versurilor anticomuniste nu numai că se cumînțise demult, de parcă nici n-ar fi fost alcătuitor de versuri deranjante politic ci, pradă unei totale defazări istorice (și autoreeducări), mînat de o feroce ambiție de parvenire, plătea orice-preț-ul, acum executînd dansul curcanului împrejurul Suzanei Gâdea bis, curco-cămila numită : “Tovarășa Costache”. După ce N. Manolescu a devenit director al *României literare*, prin viu grai, prin scris i-am reproșat că păstrează în redacție gloabe slugăriste ca Țoiu, milițieni ca Băran, activiști raionali ca Pardău, lepre “de la minister” ca Silvestru - dar nu cooptează tineri... În cele din urmă intervievatorul lui Iliescu și spălătorul de sânge al lui Sturdza-Voican l-a adus în redacție pe junele de... 45 ani, Alex. Ștefănescu.

Se zice că este un bun critic literar, bun condei, generos cu debutanții. Nu am motive de a afirma contrariul. Faptul că a scris o cronică defavorabilă la romanul meu **În cerc**, sub titlul : “Arta exasperării cititorului” - dreptul lui: o carte de ficțiune poate plăcea, poate... exaspera, autorul nu este îndreptățit să conteste opinia unui critic literar. Însă când, în martie 1997, a scris cum a scris despre **Jurnal**-ul meu (în *România literară*), am găsit că :

a) dacă nu-l citise (cum era evident pentru oricine) - dar scrisese despre el - comisese o gravă greșeală profesională ;

b) dacă-l citise - și scrisese contrariul a ceea ce se afla, negru pe alb, acolo, în **Jurnal** - este vinovat de o greșeală morală.

Bănuiala mi s-a confirmat în iunie 1997 : N. Manolescu mi-a telefonat în vederea unei emisiuni la PROTV, iar la observația mea că *România literară* purtase o adevărată campanie (în 6 numere consecutive, 12 texte împotriva **Jurnal**-ului) iar cel mai grosolan neadevărat fusese al lui Ștefănescu, *cel care nu citise ceea ce recenza* - a răspuns că, într-adevăr, acela nu citise **Jurnal**-ul, motiv pentru care el, directorul, îl... muștrase...

Acest ocol, pentru a spune : nu mă miră tableta din *România*

liberă. Fiind doar... muștră pentru greșalele sale, Ștefănescu și-a luat nasul la purtare : în satul fără câini al presei românești, își îngăduie să scrie tot atât de improvizat ca și inginerii agronomi de până mai ieri, *despre ce nu a citit* ; să vorbească *despre ce nu cunoaște* ; să-și dea cu presupusul despre ceea ce nici prin gând nu-i trece pentru ca măcar în viitor să se informeze, pe fugă. Încurajat că, acum, la spartul târgului (iulie 98), a intrat pe ușa de serviciu în PNȚCD (de ce n-a aderat când partidul se afla în opoziție, parașutistul fiind, totuși, un adult : număra peste 50 de toamne ?), se străduiește să se înalțe în scări (?), să cheme, el, la luptă (în iulie 1998 !) pe “intelectualii de elită” într... salvarea PNȚCD ! Ei, da : dacă nu făcuseră vreo brânză arheo-prelinsiști ca Doinaș, oportuniști-din-convingere ca Ulici, nici alaltăierišti-țărăneni precum minunea-lumii Pruteanu, inconmensurabilul intelectual (de elită) Ștefănescu Alexandru, fost ucenic la piciorul stâng al scaunului tovarășei Costaîche de la *Scînteia* va avea mai multe șanse - prin TVR, se înțelege : adevărat, nu ca țărănist “istoric”, ci din asta, recentul : băiat cu dosar la băieți.

Protest-ul din *România liberă* începe astfel :

“Un scriitor originar din România și stabilit în SUA, Norman Manea, a publicat nu demult în revista *The New Republic* un articol în care, printre altele, acuză societatea românească de azi că «ezită să-și recunoască propria contribuție la Holocaust»”.

Am înțeles datele problemei. Pe care o rezum: Evreul Norman Manea cere ca Românii să-și recunoască «*propria contribuție la Holocaust*» (subl. mea, P.G.). Care-i reacția (protestul...) cunoscutului protestatar român Alex. Ștefănescu ? Cu totul alături - aceasta :

“În ceea ce mă privește, *ca membru al societății românești de azi, refuz să-mi recunosc vreo contribuție la fapte săvârșite înainte ca eu să mă nasc*. Ceilalți membri pot să reacționeze cum vor, dar eu, independent de reacția lor, *nu admit să fiu culpabilizat* în vreun fel. În mod similar, resping ideea că umbra rușinii pe care o simte Vasile Popovici întinzându-se peste el s-ar întinde și peste mine. *Consimt să mă rușinez - dacă va fi vreodată cazul - exclusiv pentru faptele mele* (sublinierile mele, P.G.).

Am ajuns la mijlocul “contribuției” și ne oprim : s-au acumulat (prea) destule semne de întrebare. Re-rezumat :

- A.Ș. se prezintă ca “membru al societății românești”;
- A.Ș. - membru al societății - refuză să-și recunoască vreo contribuție la fapte săvârșite înainte ca el să se nască.

Protestatarul nostru este dârz, este țărănist (din...legalitate), este redactor șef la *România literară*, este colaborator la *România liberă* - și este (profund) analfabet : un membru al unei societăți,

cum pretinde a fi, nu poate refuza să-și asume faptele (bune, rele) ale înaintașilor săi - chiar dacă, așa cum explică intelectualul de elită Ștefănescu, el încă nu se născuse. Justificarea ar fi fost valabilă dacă bivoul ar fi avut grai (însă, vai : bivolița nu-i mioriță), în care caz Ștefănescu Alex ar fi “membru” al unei cirezi, nu al unei comunități omenești. Pentru un motiv simplu: **a-și asuma** moștenirea înaintașilor săi nu este egală cu **recunoașterea vinei**.

La urma urmei, în această discuție chestiunea persecuțiilor la care au fost supuși evreii între 1938-1944 în România este doar unul din aspecte. Întregul este simplu, dar impenetrabil pentru un “elitard” ca Ștefănescu : acela al vinovăției colective - și asu-mate. Germanii au dovedit că alcătuiesc un mare popor, când au avut tăria în normalitate de a recunoaște faptele rele comise de concetățenii lor germani - chiar dacă cei ce sonorizau recunoașterea culpei naționale nu erau născuți pe când părinții, unchii, bunicii lor îi persecutau, îi masacrau pe evrei, pe țigani, pe slavi, pe norvegieni, francezi, belgieni, olandezi, polonezi, ucraineni, ruși...; din exact același motiv (inversat) Rușii au dovedit că nu sunt mare popor : nu au recunoscut nici măcar masacrul de la Katjin, darmite cele din Țările Baltice, din Crimeea, din Caucaz, din Basarabia, din Bucovina de Nord.

Spre deosebire de Marele Român Ștefănescu, eu, unul mai mititel, aștept ca statul român constituit **să-și asume** întâi, apoi să **recunoască vina** - și să-și ceară iertare - pentru persecuțiile soldate cu moartea a nepermis de mulți cetățeni români, fie de altă etnie : evrei, țigani, germani, sârbi, fie români-români, ca Basarabienii și Bucovinenii refugiați în ce mai rămăsese din țară, în 1944. Pe aceștia din urmă statul român i-a concentrat în lagăre de “repatriere” și i-a dat pe mâna rușilor. Ca țărănist de viță-veche (!), Protestatarul Ștefănescu era obligat să cunoască istoria partidului pe care el (dimpreună cu Doinaș, cu Ulici, cu Pruteanu) vrea să-l... salveze: între septembrie 1944 și noiembrie 1946 (prima fază a vânătorii de basarabeni și bucovineni) funcționarii superiori din preturile și prefecturile județelor ardelenne Sibiu, Târnava Mare, Târnava mică, Brașov, Făgăraș, Alba, erau în majoritate zdrobitoare membri proeminenți ai PNT. Bestiile de ruși ocupanți care supravegheau Comisiile de Repatriere nu făceau decât să culeagă “rezultatele muncii” acestor bravi români și dârji țărăniști : ei, nu Ungurii, ei, nu Ovreii, ei, nu Lipovenii, ei, nu Bulgarii erau executori ai... mioritismului nostru, de veacuri : vinderea și uciderea de frate.

De ce un Ștefănescu (altfel, țărănist-foc !) s-ar mândri cu faptele lui Ștefan, Decebal, Mircea, Mihai, Tudor, Bălcescu -

chiar cu ale lui Antonescu - sau măcar nu le-ar ironiza-contesta? Doar “atunci” el, bietul, nu era... născut? Părinții, învățătorii, profesorii, maestrii săi nu i-au explicat, măcar la intrarea din recreații, că a fi membru al unei comunități presupune asumarea faptelor înaintașilor - bune, rele ?

Citind Protestul din *România liberă* te întrebi : de unde a picat - ca un bolovan - autorul ? De/din care altă-lume ? Chiar așa: refuză să-și recunoască vreo vină pentru fapte săvârșite înainte ca el să se nască ? Nu-și asumă (ca un intelectual de elită, cum se laudă a fi) nici faptele rele săvârșite de înaintașii săi țăraniști, de care am vorbit mai sus ?; nici, ca un fiu iubitor, faptele rele ale tatălui său ? A da : nu se născuse... Dar după 1947, când presupun: s-a născut ? Nu-și asumă el faptele rele ale comuniștilor și ale securiștilor ale căror victime s-au numărat cu sutele de mii: țărani, preoți, meseriași, militari, intelectuali ?; bătrâni, adulți, adolescenți, copii, bărbați, femei ?; nici deportările în Bărăgan ale “bănățenilor” : români, sârbi, șvabi, macedoneni, basarabeni, bucovineni ? ; nici internările în azile psihiatrice din Iepoca de Aur ?

Eu, mărturisesc, umil : port, ca vină și a mea, păcatul Aiudului, al Gherlei, al Jilavei; vina colectivizării, oroarea “reeducării”, culpa “dislocării” în Bărăgan - am cunoscut aceste arcadii ; mi-i asum pe Groza, pe Tătărescu, pe Dej, pe Ceaușescu, pe Drăghici, pe Enoiu, pe Crăciun, pe Pleșiță - și pe tot neamul lor: mi-i duc în spinare, ca pe-o cruce. Fiindcă (chiar) și ei sunt români - ca mine. Le-am fost victimă în mod nemijlocit, însă am învățat de la tata, modest învățător de țară, avînd însă “Școala Siberiei”: om liber este acela care consimte la libertatea celui de alături ; om liber fiind cel care, ca membru al unei comunități, își asumă și binele și răul, de azi, și de ieri al celorlalți membri ai comunității sale - chiar de nu era născut pe atunci...

Dacă prima parte a Protestului ștefănesc este o strălucită, orbitoare expresie a unei crâncene subdezvoltări intelectuale (să nu mai vorbim de morală), a doua se constituie ca o plângere-pără de elev isteric, răzgâiat, retardat, handicapat :

“Protestez (...) împotriva acuzațiilor sale / ale lui N. Manea - n.m. P.G./ abuzive care îmi aduc grave prejudicii. Printre altele, aceste acuzații tulbură relațiile mele - până acum firești - cu evreii”.

Dar bineînțeles că acuzațiile abuzive îi pricinuiesc elitiotului ‘telectual țărănistic grave prejudicii. Și acuzațiile mele adresate securiștilor, fiind ele cu totul abuzive, negreșit aduc grave prejudicii fiilor, soțiilor, nepoților, fraților, cumnaților care, fie nu se născuseră pe când securistul familiei apăra cu drag (să nu

fie uitat devotamentul!) socialismul cu ciomagul și cu pușca, fie “nu știau” ce făcea tăticuțul, unchiulețul, frățiorul “la ei la cazarmă” - altfel nu refuzau nici carnea, nici vinul, nici banii, nici călătoriile, nici apartamentul, nici slujba, nici puterea (e-he, sentimentul puterii la neamurile securistului !) - toate “obținute pe bază de MAI”.

Pe lângă “argumente” debile, infantile, puțioiești, Alex. Ștefănescu folosește, pe față, unul securist - când scrie, ca și cum despre asta ar fi vorba :

“Norman Manea (de altfel, un scriitor lipsit de talent (...))”.

Se știe : Zeguritatea Boborului (prin “tovarășii de sprijin”) când vrea să denigreze, să descalifice, să “desființeze” pe cineva care a contrariat-o politic (iar în acest caz: naționalnic), folosește lovituri sub centură, diversiuni, acuzații alături ca: “nebun”, homosexual”, “violator”, “fractor de drept comun”... Cunoscuturnările de pe timpul când Ștefănescu nu auzise că ar exista o “asumare istorică”. În gura Securității și sub pana extrabugetarilor am fost pe rând, simultan : jidovît (Drăgan, Eugen Barbu, Ciachir, Ion Brad - poetul cheferist Cincisutistul, reprofilat, după exemplul lui Dumitru Mircea, cuvios poet creștin îmi dăduse, la Atena, numele : Efremovici !) și... antisemit (Iosif Petran, Ed. Reichman, J. Popper, Alain Paruit). Cât despre “lipsit de talent”... Mi-a fost retras (talentul acela, cât era...) și de el, de Ștefănescu, pe urmele lui Eugen Barbu, Păunescu, V.C. Tudor, apoi Dimisianu, Țoiu, Groșan, Buduca (și alți foști adunători de cotizații), în cadrul campaniei organizată anul trecut de *România literară* în legătură cu **Jurnal**-ul (pe care nu-l citise !). Iar pentru cititorii ce vor mai avea îndoieli privitoare la sorgintea discursului ștefănescoidal, iată încă o dovadă - citez, în continuare :

“/Norman Manea/ are o atitudine de megaloman agresiv, *acuzînd de peste ocean întreaga noastră societate* (s.m. P.G.).

Nu mai este necesar să fac și un desen, ca să devină limpede cine-când folosește asemenea aglomerări de emisiuni sonore purtînd marca: “limba de lemn”, categoria : securistă. Fiindcă, pentru Organ, pericolul vine totdeauna de afară, de la străini (de aici psihologia încercuirii) - mai ales “de peste ocean”, amenințînd “întreaga noastră societate”. După ce protestează împotriva acuzațiilor (care-i tulbură, nu-i așa, relațiile...) noul țărănoinic pe nume Ștefănescu se întreabă - retoric (și în panică):

“Cum să mă mai port de acum înainte când întîlnesc un evreu? Să stau cu ochii în pămînt, considerîndu-mă vinovat față de apartenența mea etnică? *Sau* (subl. mea, P.G.) să caut, la rîndul meu dovezi că și coreligionarii săi i-au oprimat cândva pe români, ca să nu mă simt mai prejos?”

Aici șade viciul de gândire al Ștefănescului Alex. : în disjunctivul *sau*.

Dacă proaspătul salvator al țărănismului de ambe sexe (cu excepția lui Ion Diaconescu-Neant...) ar fi fost o ființă normal constituită, normal informată, normal formată, atunci nu ar fi pus față-n față, în poziții contradictorii, deci excluzându-se, “capul” și “pajura” monedei: una reprezentînd asumarea păcatelor propriiei comunități (chiar dacă subiectul nu se născuse atunci când acestea fuseseră comise) și, în chipul cel mai firesc, să pretindă, stînd drept, pe doar două picioare, de la cel din față, reciprocitate - în asumarea faptelor rele ale comunității aceluia. E chiar atât de complicat ?

Pentru Ștefănescu : da. Fiindcă, după ce se plînge de N. Manea (ăla de n-are nici măcar talent !) că “acuză, de peste ocean, întreaga noastră societate”, scrie negru pe alb :

“Dar repet (? - semnul mirării îmi aparține, P.G.), nu societatea mă interesează (?? - și acestea, P.G.) (...), ci propria mea demnitate”.

Nici mai mult, nici mai puțin.

Propria lui demnitate... Care demnitate, Ștefănescule ?

*

Paris 11 octombrie 1998

Jurnale... mistificate

Bunii și neprețuiții mei prieteni Monica Lovinescu și Virgil Ierunca îmi fac nemeritata onoare de a-mi considera **Jurnal**-ul publicat în februarie 1997 la Nemira (**I-II-III**) : mistificat ; și traficat. Se înțelege : în bună tradiție românească, condamnarea fără apel nu este precedată de probare - prin citate - prin motivare.

Cu mult înainte bunul meu prieten Țepeneag vorbea și el de “traficare”, iar ne-bunul ne-prieten Alexandru George de “mistificare” - cât despre neprețuitul Breban este convins că **Jurnal**-ul meu este în întregime o înjurătură la adresa cremei nației.

Nu voi face nici un efort să demonstrez contrariul ; nu am a mă disculpa, explicînd că nu sînt șchiop, nici scoțian, nici tâmplar de sicrie ; că nu sînt autorul cererii adresată lui Iliescu de a mi se restitui cetățenia luată de Ceaușescu - precum Țepeneag ; nici părinte al luminatului text “Oponenți, rezistenți, disidenți”, din 1992 și nici chiar al celui din 1993, în care vajnicul antibolșevic Al. George dă-o-înalță-prețuire lui Iliescu astfel : “*regimul politic actual, care deranjează atât de mult pe intelectualii (dar numai pe cei de formație umanistă) este cel mai*

popular care a existat vreodată în țara noastră...”

Socotesc reproșurile, acuzațiile privind **Jurnal**-ul meu în afară de chestie. Hazlie situațiune cea în care autori de jurnale, de confesiuni mai mult sau mai puțin violente, aflați în viață, reproșează unui contemporan al lor că a publicat un jurnal “traficat”; “mistificat”. Potrivit Monicăi Lovinescu, lui Virgil Ierunca, lui Țepeneag, Breban, Al. George - dar și lui Dimisianu, Manolescu, Ciocârlie, Zăciu - aș fi modificat, falsificat realitatea, în scopul de a-i înșela pe cititori, de a le prezenta *o altă imagine* (traficată, mistificată) a... adevărului.

Dar care este *adevărul*, oameni buni? Nimeni dintre critici nu îl contrapune pentru a dovedi că “*adevărul* lui Goma” (din **Jurnal**) este *minciună*. Revin: - care episoade, în legătură cu care persoane, în ce împrejurări am traficant adevărul ?

Monica Lovinescu : D-sa a citit **Căldură Mare**, volumul II al **Jurnal**-ului, relatînd tentativa de formare a Uniunii Scriitorilor inventată de Țepeneag, Breban, Brie, Nedelcovici, Sorin Alexandrescu, Culcer în iunie 1989. A citit, deci, **Căldură Mare** (vezi însemnarea din 10 august 1989 în vol. I, **Jurnal pe sărite**) - dar *nu a contestat, atunci, adevărul faptelor* - traficarea, mistificarea -, ci doar *interpretarea* mea, ca diarist, a anumitor acte, umori, temeri ale D-sale: că o zugrăvesc prea isterică, prea temîndu-și scaunul de la Europa liberă ; că sînt nedrept cu Geta Dimisianu (care ce fată bună-i ea), că nu-i bine să-l vorbesc de rău pe Vlad Georgescu, cu atît mai puțin pe americani și a lor Europă liberă, că nu-i frumos să spun: “Hăulică unsurosul”...

Deși am avut prilejul în atîția ani să mă gîndesc la întâmplările din vara lui 89, nu am găsit că aș fi etichetat-o “isterică”, ci: am prezentat împrejurările isterizante - pricinuite de manevrele lui Țepeneag și ale lui Breban de “a-i da afară din literatură și din istorie pe Ierunci și pe Goma” (citât din gîndirea șefului-clasei-oniricilor-la-români). Numai că potrivit indicațiilor prețioase ale D-sale, exact în acea direcție au privit - și au scris - (aiurea) recenzenții-obedienții : Mihăilescu, Buduca, Ștefănescu, Pârvulescu, Dimisianu...

Revin la declarația “piatră de mormînt”, cum atît de poetic o zugrăvește poetul Tudoran - cea cu : “Îmi pare rău că l-am cunoscut pe Paul Goma” (22 din 18-24 febr. 97). Și repet : Monica Lovinescu nu citise **Jurnal**-ul - mă văd silit să precizez evidența : cel publicat la Nemira în februarie 1997. D-sa avea în amintire **Căldură Mare** - parte devenită volum - pe care nu o găsisese traficată, mistificată, ci doar neconvenabilă din punctul său de vedere. Ceea ce, într-adevăr, citise - cu un an și ceva înainte de apariția **Jurnal**-ului, fusese textul “Unde am greșit?” -

la sugestia lui Dan Petrescu “lipit” la finele vol. III în **Addenda**. Acolo sunt concentrate, “ingraturile”, “resentimentele” mele și la adresa Monicăi Lovinescu - dar și “polițele plătite” lui Țepeneag, lui Liiceanu, lui Manolescu - Breban neavînd, aici, capitol aparte, însă pe el îl persecut încă din 1977, când au fost publicate în presa germană fragmente din **Jurnalul de iarnă**, inclus în **Culoarea curcubeului**.

Așadar Monica Lovinescu l-a mistificat pe cititor, afirmînd că în **Jurnal** ar exista ceva ce îi dăduse dreptul să scrie : “Îmi pare rău că l-am cunoscut pe Paul Goma”. Ceea ce o supărase nu se află în **Jurnal**-ul propriu-zis, ci într-un text autonom (adevărat, publicat la finele volumului III, **Jurnal de noapte-lungă**). Deci și afirmația D-sale că **Jurnal**-ul meu ar fi “traficat, mistificat” este în afară de chestie ; arată în direcția **Jurnal**-ului, însă are în vedere altceva și anume : “Unde am greșit ?”

Nu m-am întrebat niciodată dacă literați practicînd, de decenii, jurnalul și publicînd fragmente : Monica Lovinescu, Virgil Ierunca “trafichează”, dacă “mistifică” propriul jurnal (cât, unde, cum?). Atîta vreme cît diaristul este în viață și își publică jurnalul - nu are cum să fie acuzat de astfel de manipulări...

...Decît dacă, așa cum face Țepeneag în jurnalele sale, sub data cutare, prezintă o realitate și mai ales o viziunea a acelei realități câștigată cu 3-5-7-11-21 ani mai târziu (de pildă : tipărește, sub indicația : “1970” opinia că romanul meu **Ostinato** este o carte proastă - pe care nu meritase să o sprijine ! - “opinie” căpătată după 1990, cum ar veni “După douăzeci de ani”...).

Este normal să fi “traficat” jurnal-ul meu (va fi oare necesar să amintesc unor literați că este vorba de un text scris de mine, de care dau seama, sub semnătură?) - în sensul că am suprimat des-tule episoade, paragrafe, propozițiuni, cuvinte. Am suprimat - și nu am adăugat, la dactilografierea în vederea xerocopierii (prima “ediție” a numărat... 11 exemplare), fapte, impresii care să poarte, vădit, marca prezentului dactilografierii. Unul din exemplele care-mi vin în minte : am păstrat ca atare impresiile așternute pe hîrtie în 17 mai 1989 despre **Jurnalul de la Păltiniș** al lui Liiceanu - deși, pînă la publicarea **Jurnal**-ului meu trecuseră 8 ani, răstimp în care îmi schimbasem părerile (bune...). Dar le-am lăsat așa cum le notasem atunci, din fidelitate față de mine în primul rînd. Și în ultimul, dealtfel. Tot așa : o asigur pe Monica Lovinescu și pe Virgil Ierunca: am suprimat din forma dată la publicat multe, foarte multe din *adevărurile* mele în ceea ce îi privește. Din proprie inițiativă, unele, cele mai numeroase la insistențele soției mele. Cît despre Țepeneag și Breban - să știe : cea mai mare parte din “răutățile”

la adresa lor au fost eliminate, tot în urma intervenției Anei.

Că iar am adus vorba de Țepeneag : fostul meu prieten, după o perioadă în care singur, ori în tandem cu Breban a negat în întregime cele scrise de mine despre el (în **Jurnal**, se înțelege), în ultima vreme și-a “nuanțat pozițiunea”- astfel : începe o frază cu : “**Jurnal**-ul lui Goma este mincinos”, dar, uitînd ce spusese (e-he!, somnirismul la Românul cu pricina!), când are de plătit vreo poliță lui Ierunca, lui Liiceanu, Monicăi Lovinescu - ce face? Ce să facă : în sprijinul afirmațiilor sale că Liiceanu este un antipatic, Monica Lovinescu o intrigantă, Ierunca un viclean (de pildă), Puiu Țepeneag citează din **Jurnal**-ul lui Goma!

Nu se obișnuiește să te autocitezi, însă în cazul de față e necesar - din **Jurnal de Noapte-Lungă**, pagina 22, însemnarea de la 27 septembrie 1993 :

“După cum lesne se poate observa, acesta nu este un jurnal. (...) Eu nu scriu jurnale-adevărate, nici romane-adevărate, nici ficțiuni-adevărate - eu scriu. Că îi zic «roman», «jurnal», «mărturie», asta-i așa, ca să mă aflu în treabă. (...) În fapt, jurnalul de față este un fals-jurnal-de-vânătoare”.

Un ultim citat - de la aceeași pagină :

“La urma urmei, jurnalul de față este - oricât aș încerca eu să ocolesc, ba chiar să ascund evidența : o manieră «mascată» de a continua să scriu”.

Aș fi putut subintitula **Jurnal**-ul : “pamflet”. Puteam să-i pun titlul : *Amintiri din exilul parizian*.

I-am spus primului volum : **Jurnal pe sărite**, celui de al doilea **Jurnal de Căldură Mare**, celui de al treilea **Jurnal de Noapte-Lungă**, cel de al patrulea va purta titlul : **Jurnal de Așteptare**, cel de al cincilea : **Jurnalul unui jurnal...**

Și ce-i cu asta ?

Atâta vreme cât în oricare dintre cărțile mele scriu adevărul meu - chiar de este neplăcut urechilor contemporanilor mei - nu am nimic a-mi reproșa.

Adevărul meu este mult mai aproape de adevărul-adevărat decât adevărurile celor numiți mai sus.

*

PROFEȚII

11 octombrie 1998

Ce bine ar fi fost pentru toată lumea dacă “profețiile” mele nu s-ar fi adevărit ! Aș fi fost fericit dacă după 9 ani de la evenimentele din decembrie 89 lucrurile și oamenii ar fi arătat normal,

în evoluție naturală - și nu a-normal, sub-normal, în negru, cum avertizasem eu...

Nu sânt profet - acesta prevede, preade, prezice viitorul - eu trag concluzii simple, din simple premise ; anunț, nu sfârșitul lumii, ci comunic o normală consecință a unor cauze.

Recunosc : m-am înșelat în privința marilor-evenimente ușor previzibile de oricine - cu excepția mea. Sânt unul dintre puținii oameni din Estul european care nu a crezut că mai apucă sfârșitul comunismului - s-a înțelese ce spun : sfârșitul sistemului, nu și al... gândemului, cum ar lucă Pițul, prietenul epistolar recent focșanizat... Odată recunoscută această eroare de calcul, pot să explic de ce (nu l-am prevăzut) : din neîncredere în miracole. Or miracolul s-a produs, incantat fiind de - îi înșir în ordinea cronologică a “intrării” lor : Soljenițin, Papa Ioan Paul al II-lea, Reagan, Gorbaciov. Că și eu speram (aici ar fi mai potrivit : nădăjduiam), desigur, însă prea multe și decepționante și dureroase fuseseră așteptările-în-venirea-godoților-americieni. Și, chiar dacă Zidul Berlinului căzuse, comunismul se prăbușise împrejurul României, până și la Chișinău, mă temeam că, atâta timp cât nu va chema la răsturnarea tiraniei însuși Tiranul, Românului tiranizat (“din negura vremurilor”) nu-i va da prin minte această soluție de necompromis.

Temerea mi-a fost contrazisă pe jumătate (cea optimistă) : au existat români care, din 14, din 15 decembrie 89 au ridicat capul.

Cam târzior pentru “poporul cel mai anticomunist din Lagărul sovietic” - citat din gândirea gânditoarei Blandiana.

O r b i r i

Recunosc, umil : câteva din “previziunile” mele încă nu s-au adevărit, în sensul că “semne” sunt destule și prea destule, însă probe, în sensul juridic - încă nu. Nu le am eu.

Recunosc, deasemeni : m-am înșelat în cântărirea unor oameni. I-am considerat prieteni... până la proba contrarie. În asta nu se mai poate vorbi de “profeție”, ci mai degrabă de lipsa de fler a mea ; de somn al rațiunii. De aici : orbirea (în prietenie). Sau, mai aproape de adevăr : trădare.

În decembrie 1989 m-am simțit trădat de prietenul meu :

1. G.(elu) V.(oican)

Mare lucru nu voi fi putut face pentru el, rămas “acolo, în România, în ghearele Securității”, însă nu am “deconspirat” convorbirea telefonică din ziua de 1 martie 1977 (Vezi **Culoarea curcubeului**, ediția Humanitas pp. 122-123 ; ed. Familia pp. 142-143 - iar cine are ediția franceză **Le Tremblement des**

homme, Seuil, 1979, la pagina 92). Dealtfel, la Rahova, după arestarea de la 1 aprilie, numele lui nu-mi fusese pomenit de anchetatori (nici măcar de prietenul său, maiorul Goran !) ca al unuia dintre “corespondenți”, însă nu și aderenți: mulți semnasera prin telefon, or el mă și vizitase. Dar atât. Atunci, pe loc, nu m-a încercat vreo bănuială ; mi-am spus că, în vârtoarea evenimentelor (desigur, trăite doar de vreo mie de români - din 22 milioane de bravi - însă cum eu, observatorul și consemnatorul mă aflam în centrul lor...), prin ochiurile plasei securiste scăpase și prietenul meu, Gelu. Drept care, la Paris, redactînd cartea de mărturie care un deceniu și jumătate avea să poarte titlul, calchiat după franceză : **Cutremurul oamenilor**, nu i-am dat numele întreg, ci doar inițialele : **G.V.** Jumătate de măsură, fiindcă dacă Securitatea ar fi vrut să afle cine “se ascunde” îndărătul inițialelor, ar fi aflat ; la astfel de “fapte de arme patriotice” se pricepea, Organa. Însă motivul subteran, să-i spun : inconștient, era...

Abia în 22 sau 23 decembrie 89, când l-am recunoscut printre tâlharii autori ai loviturii de stat KGB-iste am început a realiza de ce /re/acționasem astfel cu 12 ani în urmă : în iarnă-primăvara lui '77 mă aflam practic asediat de o adevărată armată de securiști, milițieni, “tovarăși în civil” ; telefonul nostru funcționa mai mult de cinci secunde doar pentru convorbiri internaționale, consecință : Românii care încercau să mă contacteze învățaseră lecția, așa că, la revenire (după multe tentative infructuoase), concentrau esențialul în doar câteva secunde. Și chiar atunci prietenul meu Gelu Voican, dușmanul comuniștilor, Gelu Voican, dintr-o familie de reacționari înrăiți, ezotericul Gelu Voican, fostul-recent deținut politic (pentru tentativă de trecere de frontieră) - taman atunci găsisese se se întindă la palavre telefonice cu mine! - mai bine citez din **Culoarea curcubeului**, paginile indicate mai sus:

“Ora 20,00 : NĂSTRUȘNICA ÎNTÂMPLARE :

“Ridic receptorul - fără să fi auzit soneria de apel și, bineînțeles, dau peste un glas, de astă dată al unui cunoscut, G.V. Îi recomand să spună repede ce are de spus - ca să nu fim întrerupți. G.V. spune... că nu voise să-mi spună nimic deosebit, doar așa, ca să afle ce mai fac. Minune : nu sântem întrerupți (oare de ce : fiindcă G.V. care mă vizitase, dar nu semnase, nu își exprimă nici de astă dată dorința să o facă?). Profităm de ocazie și pălăvrăgim (subl. în text, P.G.) - o adevărată orgie de pălăvră-geală, după atâtea zile în care în care mă străduisem să concentrez în 2-3 secunde o informație... Culmea : ne chiar plictisim - de trăncăneală. Ne luăm rămas bun. Închide el (aud declicul), închid și eu.”

Orice-ar pretinde, acum, Sturdza-Voican, tâlharul care ni l-a furat pe Ceaușescu (pentru a evita un proces european - sau măcar centrafrican ! - în care detronatul-dessceptratul ar fi spus cine ni sânt revoluționarii) - și probabil tot el l-a împușcat - atunci nu mi-am surprins vreo umbră de regret că nu l-am mirosit; că nu i-am bănuit tulbureala-i kefalo-clytorindică - sau măcar predispoziția pentru murdării, porcării sângerînde. Fiindcă, am mai spus, scris: nu am purtat nici o umbră de ranchiună celor care, deși străbătuseră atâtea vămi ale securiștilor - într-un moment în care oamenii veneau la mine, pe Aleea Compozitorilor 10, numai pentru a semna Apelul nostru - ei nu l-au semnat : Virgil Mazilescu, Ion Pantazi, Aurel Covaci, “Țiganul” (adevăratul nume : Cristinel Dumitrescu), Voican, prima oară ; și nu aveam cum să mă supăr pe cei... pe care eu îi convinsesem să nu o facă (scriitorul Teohar Mihadaș, v. **Culoarea curcubeului**, Familia, p. 173 și nota 28). Nu le-am purtat pică nici acelor care îmi telefonau - fie că îmi erau necunoscuți fie prieteni - dar nu aveau : ca Gelu Voican.

Pentru că am ocazia : Gabriela Adameșteanu, gazetăreasa care n-a auzit în viața ei lungă (și lată) nici de citate, nici de folosirea lor obligatorie, mai ales în polemici - continuă să falsifice în stilul său grosolan și care a făcut școală, spusele-scrisele mele : orbitor de isteța directoare de opinie și de 22 o ia pe scurtătură și “rezumă” abuziv, fanteziv, scoțînd din mânecă “răzbunarea asupra unor morți” : Mazilescu, Titel, Robescu. Încă o dată : nu-i reproșez faptul că în ‘77 nici ea nu a semnat Apelul nostru pentru respectarea drepturilor omului - și ale scriitorului. Fiind o persoană înțelegătoare cu slăbiciunile, mai cu seamă cu umbrele naturii umane, re-zic : până la 22 decembrie 1989 și Prozatoarea a viețuit, a supraviețuit ca o vegetală, vorba Poetei, “rezistînd” în maniera moștrămoșnică : răbdînd, suportînd, îndurînd teroarea puterii, iar prin cenzura exercitată asupra colegilor, a prietenilor, ca redactor la editura Cartea românească, s-a ilustrat ca un foarte de nădejde auxiliar al aceleiași puteri. Îi reproșez însă faptul că, începînd din noiembrie 1993 a devenit complice al topitorului de cărți pe nume : Liiceanu Gabriel, punîndu-i la dispoziție (și sieși, pentru... re-publicări !) revista 22, în care, eu, victimă, ieșeam... acuzat de calomnie !

Înapoi, la prietenul meu Gelu - cu el am petrecut ceasuri în discuții ; a fost în mai multe rînduri la mine acasă, este și autorul unui proiect de copertă pentru **Ostinato** (deci : înainte de primăvara anului 1971, când cartea a fost definitiv refuzată - dealtfel în toamnă a apărut în Occident) ; la prietenul Gelu Voican pe care (prin 1975 să fi fost ?), întîlnindu-l pe stradă,

L-am întrebat :

«De unde ieși ?», iar el mi-a răspuns, rabînic, printr-o întrebare:

«Se vede ?»

Se vedea - în anii petrecuți în domiciliu obligatoriu, la Lătești am avut prilejul să văd cel puțin o dată pe lună un recent “ieșit” (din închisoare). Cu o privire pe care i-o descopeream atunci - nu fugace era, ci... fugărită - Gelu mi-a comunicat în cuvinte puține : încercase să treacă, împreună cu tatăl său, frontiera în Ungaria, fuseseră prinși...

Revin, ca să fie mai limpede :

Gelu nu avea privirea, paloarea, scurtimea părului unui frontierist (cunoșteam categoria, cunoșteam oamenii, încă din 1957, de la Jilava, din 1958, de la Gherla) - ci aerul (!) unuia care a stat într-o celulă fără aer, fără lumină, cel puțin șase luni. Din acest motiv nu l-am întrebat de ce nu mai dăduse pe la noi și nu l-am invitat să ne viziteze : de-acum intrase în Clubul Pușcărișilor, cunoștea codul, obiceiurile. După acea dată ni s-au mai încrucișat de câteva ori drumurile prin oraș, am schimbat câteva cuvinte - atât.

Și iată că prietenul Gelu - deși traumatizat de propria-i aventură - avea curajul să mă viziteze în plin “asediu”, apoi să-mi telefoneze la 1 martie 1977! Cunoscînd reticențele foștilor deținuți politici (fie pățiți care suflau și-n înghețată, fie precauți, consultîndu-i “în problemă” pe înțelepți : Noica, Stăniloae, Carandino, Coposu, Țuțea care, nesmintit, îi consiliau să nu se încurce cu Goma, cunoscut provocator și agent rus, ungur, israelian, american, etc... și care nu dorește decât să provoace intrarea rușilor în țară), îmi voi fi spus că atitudinea prudentă a lui este explicabilă. Nu i-am purtat pică (de ce?); nu l-am bănuit, atunci, de felonie (din nou : de ce?).

Când, în decembrie 89 l-am văzut la televizor printre “revolutionari” ca alde Brucan, Iliescu, Verdeț, Sergiu Nicolaescu... Nu, nu e corect spus : l-am văzut, fiindcă văzusem un individ cu barbă albă, însă nu-mi spunea nimic - în schimb, glasul... Soția mea a găsit că vocea bărbosului îi pare cunoscută - dar de unde ? M-am întors cu spatele spre televizor, am ascultat - am zis :

«Gelu Voican !» - dar numaidecât : «Imposibil ! Ce să caute Gelu cu tovarășii...?»

Când altcineva i-a rostit numele, a trebuit să acceptăm inacceptabilul : Gelu Voican (sub acest nume îl cunoșteam, nu aveam știre de Voiculescu) nu numai că era prezent în sediul C.C. - la “rivoluție”, dar în 25 decembrie, când s-a proiectat caseta cu “procesul Ceaușeștilor”, l-am găsit pe Gelu al nostru în rolul, nu al lui Vâșinski, ci în al lui Beria. Faptele sale, care de care mai

tenebroasă, mai murdară : devastarea sediilor partidelor democratice, încăierările de la Târgu Mureș, mineriadele - au fost marcate cu bălți de sânge de-a lungul primei jumătăți a anului 1990. Pentru mine însă Gelu Voican (acum și Voiculescu - dar și Sturdza, după mamă) a mai însemnat ceva :

De cum am aflat că volumul de mărturii **Culoarea curcubeului**, publicat la Humanitas în iunie 1990, nu se mai găsește în librării, iar în Ardeal, în Banat, în Moldova nici distribuit nu fusese, l-am întrebat pe Liiceanu, aflat la Paris : să fie adevărat ce mi s-a spus (dealtfel și cronicarii literari scriseseră despre asta), iar dacă da, nu cumva prietenul meu Voican este amestecat și în asta - va fi găsit în volumul de mărturii că rolul său în 1977 apărea... tulbure ? Liiceanu a explicat că vor fi fiind dificultați de distribuie din cauza evenimentelor (mineriada primă), însă de cum se va întoarce la București, are să repună lucrurile pe șine...; a negat hotărât amestecul lui Voican în (ne)distribuirea unui volum care vorbea despre el în termeni deloc laudativi pentru un “revoluționar spontan” ce pretindea a fi, în ultimele zile ale lunii decembrie 89, în fața presei străine.

Dacă autorul moral al nedistribuirii cărții mele este Voican (viceprimministru al guvernului și suprastaroste al Securității), asta nu-l absolvă deloc pe Liiceanu de fapta-rea. Să admitem că Voican l-a somat pe directorul editurii Humanitas să retragă de pe piață cartea, să o distrugă - cum i-a transmis dorința-ordinul : printr-o notă scrisă ? Voican s-a dovedit a fi un criminal, însă bou n-a fost vreodată (să se fi cretinizat de cum a intrat la ei) : să lase el probe... Printr-o discuție telefonică ? Posibil... Sunt posibile și amenințările - dar de ce natură ? Că îl paște un accident-accidental? Ori va fi avut Voican alte pârghii de șantaj, printre care cea cu editura Politică primită în dar de Liiceanu de la Pleșu, cu binecuvântarea lui Brucan, a lui Măgureanu, a lui Iliescu ? Să fie Liiceanu, așa cum se spune (cum spune în primul rând Pleșu) un om atât de fricos, atât de înfricoșabil ? Bine, dar atunci, în vara lui '90, după mineriadă, lumea întreagă aflase, văzuse la televizor ororile “revoluționarilor” pe care Occidentul îi simpatizase și-i sprijinise - deci Puterea (și Securitatea lui Voican) se afla în defensivă.

Să nu fi știut acest lucru un atoateștiutor ca Liiceanu ? Va fi știut, dar va fi privit în jur ; va fi observat cum anume se opune terorismului neocomunist instaurat de doborâtorii Ceaușescului un alt director de conștiință, strălucit intelectual, dealtfel prieten al său: Nicolae Manolescu. Or ce găsisese nesfârșit de înțelept de făcut Manolescu imediat după mineriada-primă, moment extrem de greu pentru Iliescu, președinte ales, dar neconfirmat, pe lângă

asta dovedit în fața românilor și a occidentalilor ca autor al masacrelor succesive? Așadar : ce făcuse un structural fricos, un intelectual român de cea mai tricoloră extracție în fața Terorii ce cunoștea un moment de slăbiciune (acum vorbesc de Manolescu)? În loc să-și adune... curajul pe care nu-l avusese într-o viață de om și să-i dea lui Ion Ticăloșescu lovitura de grație (prin interviul pe care tot i-l lua), el începe printr-o plecăciune demnă de Păunescu, la picioarele Cărmaciului (numindu-l pe interlocutor : «Om cu *O mare*»), apoi îi oferă pe tavă celui vinovat și de incendierea Bibliotecii Universitare și a aripei Muzeului Național prilejul nesperat de a “se explica”, de a se justifica, de a ieși basma curată din băile de sânge. Din acest motiv l-am acuzat pe marele critic literar, că dăduse fuga la Cotroceni, unde se prefăcuse în mașină de spălat (păcatele, sângele, alte secrete...).

Vorba Românului : «Ce era să fac ?...» Ce era să facă bietul Liiceanu, amenințat de noua putere că are să-i ia jucăria-editură, fiindcă nu fusese cuminte - adică vigilant cu autorii publicați - Nae Ionescu, Antonescu și cu oarecarele Goma : ba ; mai ales cu textele “care ne împroașcă cu noroi, pe noi, revoluționarii cu condicuță și pe rezistenții prin cultură” ? Un intelectual de rasă, ce a respirat aerul Păltinișului între Noica și Plămădeală optează pentru răul cel mai mic : “sacrificarea” cărții unui autor, dealtfel antipatic, incomod, incontrollabil, culpabilizator al intelectualității noastre de la ora ’sate, pentru a salva un viitor ce promite a fi, dacă nu de aur curat, atunci sigur : de arginți sunători.

Asta este una dintre ipoteze - dealtfel, avansată de mine, în primele “plângeri” (împotriva sortii). Mai există alta, nu doar plauzibilă, ci... adevărată, dată fiind structura Liiceanului :

După cum Românii Constantinescu, Ciorbea, Zoe Petre, Pleșu, Cîușu (și alți patrioți) și-au zis că Occidentul acela este... un oarecare bișnițar (ca ei); un “aranjist”, un băiat-descurcăreț cu care tratezi după obiceiurile noastre strămoșești : faci-tu-un-gest - scoți ceasul de pe mână și i-l întinzi ; dacă el ezită să-l ia, înțelegi că-i prea puțin, așa că-i dai și căciula ; și cămașa ; și nădragii, îi dai și izmenele. «C-așa-i jocul pe la noi, așa se face-ntre oameni».

Românii-verzi numiți mai sus (dar câți alții nu au aderat la această idee (mai ales Oltenii, Ardelenii și Bănățenii !) și-au imaginat că la “intrarea în NATO” se plătește (“ca peste tot”) șpagă; dacă nu direct, bulibașei, atunci pieziș, unui puradel, nepot de văr (cu totul întâmplător acum nu vorbesc de Neștescu-Diaconescu). Deci, pentru a pătrunde în Vest, “facem un gest” în Est. Ne-am uitat pe o hartă școlară, am dat de Ucraina - evrika ! Păi dacă-i dăm Ucrainei un-mic-șperț : dreptul de viață și de

moarte asupra românilor din Bucovina de Nord, din Herța, din Nordul și din Sudul Basarabiei, “înglobate” de Ucraina prin voința lui Stalin - bașca Insula Șerpilor, deci și platoul continental al Mării Negre - gata !, avem asigurat biletul de intrare în NATO, căpătăm pe de-asupra și o conductă de petrol caspic - și atunci să vezi, neneaco, trai pe dolarii babacului Sam !

Nici prin gând nu-mi trece să compar necazul meu : o singură carte distrusă de un singur cel-mai-tânăr-filosof-la-români, Liiceanu - cu tragedia sutelor de mii de români abandonati bunului-plac ucrainean (i-am spus unui ardelean : «Voi, credeți că Ungurii sunt cei mai răi, mai intoleranți dintre vecinii noștri - nu-i cunoașteți pe ucrainenii!»). Comparația a avut drept scop doar reliefaarea mentalității de rob a “intelectualului” român : cel care nu știe să-și ceară, nici să-și apere un drept, îl consideră, favoare, deci, pentru a căpăta favoarea-pașaport, favoarea-slujbă, favoarea-apartament, favoarea-volum publicat, favoarea-respiratului, favoarea-ieșitului-afară este în stare să se vândă și pre sine.

În fine, următoarea apariție a lui Gelu Voican în viața mea se leagă - fatalitate ! - de celălalt corifeu al intelectualității rezistente prin cultură, deja-pomenitul Nicolae Manolescu.

Se vorbește mult despre dosarele de securitate : politicienii de la vârf, foștii deținuți politici țărâniști liberali și mai vârtos legionarii, în ruptul capului nu acceptă să fie făcute publice. De ce ? Răspunsul e cunoscut de toți interesații, fie partizani ai dezvăluirii dosarelor, fie ai ținerei lor, până la sfârșitul timpului în Pivnița lui Pelin.

Nu mă pot stăpâni să nu deschid o paranteză :

Am publicat recent o **Scrisoare deschisă** adresată lui Gheorghe Grigurcu (apărută în *România literară* 23-29 sept. 98). Îi reproșam că, în cronica la volumul **Această dragoste care ne leagă**, Humanitas 1998, urmărește fără luciditate teza fantezistă și calomnioasă - și fără probe - a autoarei, potrivit căreia Ion Caraion ar fi scris, la cererea Securității, ceea ce a publicat organa MAI *Săptămîna* lui Eugen Barbu drept “Jurnalul lui Caraion”, pentru a obține pașaport de emigrare. Semnatară “Reconstituirii unui asasinat” îmi dă replica în *Cotidianul*, 29 sept. 98. După ce, prin volumul amintit a falsificat ecuația călău-victimă, contrapunându-i văduvei lui E. Lovinescu, nu pe securiștii vinovați de arestarea, de martirizarea, de omorîrea ei prin neasistență medicală (dealtfel, după “cercetarea arhivelor”, în afara unor rapoarte de urmărire, nu aflăm mai multe despre “cadrele MAI” decât cunoștea Monica Lovinescu înainte de 1989), ci pe Ion Caraion. Acesta a devenit, sub pana înveninată a iscălitoresei : Răul Absolut, Monstrul, Torționarul Ecaterinei

Bălăcioiu, Hoțul de Poeme, Intrusul în Dicționarul Scriitorilor Români ! În scrisoarea de răspuns alcătuitoarea indică izvorul la care s-a adăpat și cu a cărei apă i-a otrăvit și pe N. Manolescu și pe Matei Călinescu, chiar și pe Grigurcu, luați după ea fără discernământ - citez :

“Într-un serial publicat în 1996, în revista «Expres-Magazin» (nr.6, 7, 8, 9,10), Mihai Pelin face, pe baza dosarelor (...) afirmația că Ion Caraion a colaborat cu această instituție. Nimeni în 1997 nu a protestat, nu i-a luat apărarea poetului, din câte știu”.

Iscălitoarea volumului și a scrisorii de răspuns, calcă în străchini, ca de obicei, senină, nerămânând la chestiune, obligându-mă să repet ceea ce pentru oricine altul ar fi fost limpede :

Principalul reproș aflat în **Scrisoarea** către Grigurcu viză afirmația sa (a autoarei) - nerezemată pe vreo dovadă (citește : documentele pe care pretinde că le-a cercetat în arhivele Securității - o repet și aici, poate-poate va pricepe) : că Ion Caraion ar fi scris ceea ce a publicat *Săptămîna*, pentru a obține pașaport de emigrare;

Privitor la “sursa” indicată : în niciun caz numitul Mihai Pelin nu poate constitui sursă de informație, specialitatea sa - o știu toți Românii - fiind dezinformația. Această târîtură securistă a “lucrat” ani în șir la Milano, în editura ce publica texte sustrase din arhivele MAI, ale Institutului de Istorie al PCR, unde fuseseră adunați supraviețuitorii pușcăriilor românești și ale lagărelor rusești - numită : Nagard (a se citi: Dragan, prietenul lui Ceaușescu, apoi al lui Iliescu - sper că n-au fost uitate zbierătele năimiților din Lugoj : «Iliescu și Drăgan !»). După “revoluție” a asudat la falsificarea, la trafizarea dosarelor de securitate - să nu știe iscălitoreasa “reconstituirii pe bază de documente”, conducătoare de colecție istorică la Humanitas că Pelin, sursa ei, este “coordonatorul” Cărții Albe a Securității, cea prefătată de nesfârșitul iubitor de adevăr-documentar, pe numele de cod : Virgil Măgureanu ?

“Tăcerea” celor care ar fi vrut să-l apere pe Caraion se explică și prin faptul că acest autor de cărți albe (Pelin) nu merită a fi luat în seamă, nici măcar combătîndu-l, astfel ar fi luat în serios și legitimat ! Formatorii de opinie (cu alte cuvinte : directorii de conștiință!) nu împărtășesc opinia expusă mai sus. L-am văzut pe Liiceanu galopînd pentru a preîntâmpina o înfruntare voicanioată, pe Manolescu încercînd, prin vrăjire (aici în toate sensurile limbii române) să îmblânzească fiara iliască, măturînd preșul roșu cu un interviu culpabil. Dar nu credeam să-l citesc pe același Manolescu - într-un editorial al

României literare - luînd în serios "izvorul Pelin" (în legătură cu Liviu Rebreanu din timpul războiului). Ei, bine : Manolescu l-a comentat cu amenitate pe plutonierul de securitate Pelin, manipulator, calpuzan de adevăruri documentare!

Ucenica lui Pelin, iscălitoarea volumului în care ni se explică, picior peste picior, la o cafeluță și-o bârfă de ce a scris Caraion ce a scris (ca să capete un pașaport - pe care nu-l voia !) persistă în neinformarea-i structurală, provocînd dezinformare pură și simplă, atunci când repetă - după altă lumină a lumii și a publicisticii dâmbovițene : Gabriela Adameșteanu - inexactități flagrante. Voi cita din aceeași scrisoare-replică (apărută întâi în *Cotidianul*, 29 sept. 98, apoi în *România literară* : 7-13 oct., fără ca paznicii deontologiei breslașnicilor din branșa literaturnică să-i atragă atenția - ca mie: "că a procedat incorect" și că o roagă, "ca în viitor să respecte uzanțele unanim acceptate în presă") :

"Vorbesc de Monica Lovinescu, amintindu-vă că a fost bătută până aproape de mutilare, pentru vina de a vă fi scos din ghearele securității mult mai devreme decît v-ar fi scos norocul sau întîmplarea sau bunul Dumnezeu..."

Această persoană a cărei ignoranță este egalată doar de o nesfârșită insolență, își maimuțărește maestrul în materie de dezinformație. Adevărul fiind altul. Nu era nevoie de o proaspăt alfabetizată (pe sfert) în materie de ne-uitare, pentru a-mi aminti ce s-a întîmplat cu Monica Lovinescu (ba sunt numeroase episoadele, ca să nu mai vorbesc de amănuntele din viața D-sale - pe care eu le țin minte, D-na Lovinescu : ba - de pildă acesta :

- Monica Lovinescu a fost molestată de doi palestinieni aflați în slujba securității în dupăamiaza zilei de vineri 18 noiembrie 1977; potrivit afirmațiilor lui Pacepa (**Orizonturi roșii**) - pentru "vina" de a fi atacat Familia Ceaușescu, nu pentru aceea de "a-l fi scos pe Goma din ghearele securității", cum se exprimă exprimătoreasa de la Humanitas;

- Monica Lovinescu nu avea cum să fie considerată de Securitate : "cea care l-a scos pe Goma din ghearele ei", pentru ne semnificativul amănunt că Goma se afla în... ghearele pricinatice în momentul în care Monica Lovinescu era atacată pentru...;

- Goma a scăpat (din ghearele...etc, etc) duminică 20 noiembrie la prânz, iar ajuns la Paris, de la aeroport a mers direct la spitalul Saint Louis, unde Monica Lovinescu se afla internată de două zile, pentru aceeași "vină": de a fi atacat, la Europa liberă, Familia Ceaușescu.

Acum e clar și pentru iscălitoreasa peliniană ? Dacă nu, pot s-o iau de la capăt cu explicațiile, ba îi fac și un desen - poate poate pricepe... Credeam că lucrurile au fost definitiv lămurite

de Laszlo Alexandru (la 2 aprilie 1997, în emisiunea Marianei Sipoș, *Dreptul la adevăr*). Eseistul clujean demascase, cu probe, dezinformarea caracterizată a “prestației” televizuale din 22 februarie 97, de pe TVR 2 a Gabrielei Adameșteanu și a lui Andrei Cornea la serata lui I. Sava despre **Jurnal-ul** meu - pe care nu-l citiseră ! Cum : șefesa colecției “Procesul comunismului” nu citește decât 22, buletinul parohiei Humanitas ? Privește doar emisiunile TV în care oficiază Brucan și Liiceanu?

Mă întorc la Voican - tot în relație cu Manolescu : la sfârșitul anului 1990 noul director al *României literare* a publicat, în trei numere consecutive, pe cinci pagini de revistă, **Scrisoare deschisă către Paul Goma** în care “expeditorul”, patronul Securității și proprietar al arhivelor ei, pe nume : Voican își oferea cartea de vizită... subintitulată: “dosar de securitate”! Pardău, Băran, Silvestru, Țoiu, Dimisianu - în fruntea lor : Nicolae Manolescu, nu numai că au publicat fantasiile unui fantast (acesta a fost un eufemism), dar în *chapeau*-ul redacțional, au prezentat, cu toată seriozitatea unor formatori de opinie, “dosarul de securitate” al șefului Securității ! Iar ca o culme a subdezvoltării intelectuale și civice, au pretins : Criminalul Organ pe care Românii îl cunoscuseră pe pielea lor timp de patru decenii era doar... “represiva *instituție cEAUȘISTĂ*” (sublinierea mea, P.G.). Scepticii sunt invitați să consulte colecția săptămânalului Uniunii Scriitorilor din 1990, numerele 50, 51, 52 din 13 și 20 decembrie). Vor afla de acolo (dacă vor privi “documentul” reprodus pe prima pagină a **Scrisorii**) că anchetatorul care se ocupase de Voican - în 1970!, dacă am descifrat corect - era... căpitanul Goran Gheorghe. Îl cunosc, îl cunosc și cititorii volumului **Culoarea curcubeului** - cel distrus de filosoful Gabriel Liiceanu (am mai spus-o de o sută de ori ? Foarte bine am făcut, am s-o spun până la 1001 ori). Or într-un interviu dat unui periodic român, în primele săptămâni după evenimentele din decembrie 89, fostul-deținut politic Voican povestea cum, imediat “după Revoluție” s-a dus la nu știu care cazarmă și l-a liberat pe prietenul său Gheorghe Goran, arestat abuziv de niște... țivili. Cititorul trebuie să știe : ofițerul de securitate Goran era, în 1977, maior și secretar al organizației PCR a Direcției Anchetelor Penale din Calea Rahovei, București; nu știu ce grad va fi avut în decembrie 1989, însă cu certitudine îndeplinea funcția de comandant al direcției cu pricina. Ce fel de prietenie putea exista între Voican-Sturdza, dușman al poporului, fost pușcăriaș politic și Goran, comandant al celui mai important abator securist din țară?

Las întrebarea deschisă. Poate va răspunde - cândva - însuși

Goran. Ceea ce întărește ipoteza amestecului voicanesc în “afacerea **Culoarea Curcubeului**” : volumul începe chiar cu o întrebare a anchetatorului Goran...

Și iată încă un nemulțumit de propria-i imagine...

2. B a b i u c

Când FSN a publicat lista propușilor săi pentru a deveni aleși ai poporului, am fost surprins să remarc pe poziția 5 un postulant: cunoscut mie: Babiuc Victor. Primul reflex : să cred că nu este “al nostru”, deși acest nume nu e chiar frecvent în România (ca și Ivasiuc, dealtfel). Până la urmă, aflînd și câteva date civile, a trebuit să acceptăm evidența: era prietenul nostru... Ca de obicei în cazuri de trădare, pun întrebarea de bun simț :

«Dar cum este posibil, domnilor, să...?» și, până să-mi răspund cu vorba lui Teodor Mazilu : «Da, e posibil (domnilor), ca X să fie atât de porc!» - am trecut în revistă episoadele semnificative :

Îl cunoscusem în iarna 1964-65 la Brașov, în casa fostului coleg de liceu (Gheorghe Lazăr de la Sibiu), Silviu Jecu, jurist. Jurist era și amicul amicului, juristconsult la Steagul Roșu (ori Tractorul, dar nu Rulmentul, unde lucram eu, ca muncitor necalificat la secția forjă). Cu toate că după liberarea “definitivă” (și din Bărăgan) eram un declasat, fără dreptul de a “ocupa posturi de muncă”, altele decât necalificate ; cu toate că mulți dintre foștii colegi de liceu, de facultate reîntâlniți, dacă acceptau să schimbe câteva cuvinte cu mine pe stradă, o făceau privind în jur, speriați, au fost și alții, altfel, care nu s-au temut să-mi dea mâna, să stea de vorbă cu mine - ba chiar m-au invitat acasă, și la masă și nu o singură dată. Unul dintre aceștia : Silviu Jecu - și soția sa Miorița. Peste mai puțin de un an (după iunie 1965, când a fost “Decretul lui Ceaușescu”), statutul social al meu s-a schimbat, am redevenit frecventabil - ceea ce nu a modificat și relațiile cu Jecii și cu Babiucii.

Anii au trecut ; mă căsătorisem, eram redactor cu jumătate de normă la *România literară*, încercam să public... Din când în când mă vizitau, fie la redacție, fie acasă, în Drumul Taberii vechii și dragii prieteni de la Brașov, veniți cu treburi în Capitalie...

Prin 1969 (?) Victor Babiuc ne-a anunțat o veste bună : reușise detașarea la București - era tot juristconsult, însă acum la o uzină bucureșteană, parcă Semănătoarea. Ne-am bucurat, am băut un pahar în cinstea promovării... De-acum prietenul Victor venea mai des pe la noi, mai cu seamă de când avea copil mic. Venea când venea, însă mai degrabă ca să ne ne ceară cheia apartamentului - pentru două-trei ore...

Într-o dupăamiază am primit la redacție o vizită insolită : soția lui Babiuc. De cum m-a văzut apropiindu-mă pe coridor, a început să strige, tratându-mă de “bandit”, de “dușman al poporului” și amenințând că mă aranjează ea, “unde trebuie”. Motivul furiei : bărbatu-său o înșela, îl urmărise, văzuse că intră la noi, “cu o muiere”, înțelesese că eram “complice” cu el la “distrugerea căminului...” Babiuca nu a plecat, până nu și-a vărsat oful, amenințând că de-acolo se duce drept la “știi tu unde, c-ai mai fost client”, să ne denunțe pe-amândoi că ne-am “coalizat”, s-o distrugem pe ea...

Au fost momente penibile, teribile. Femeia avea dreptate : chiar de eram prieten doar cu bărbatu-său, ea era soția lui, mama copilului lui Victor, nu ? Și eu ce făcusem ? Înlesnisem o legătură extraconjugală a amicului - doar îl văzuse întrînd cu gagică în apartamentul nostru... Nu-mi era teamă de amenințările ei cu Securitatea, mi se strângea inima gândindu-mă la soarta bietului iepuraș Victoraș încăput pe mâinile Babiucăi...

O vreme - poate un an - Victor nu m-a mai căutat. Până când, într-o zi... Mai să nu-l recunoaștem : într-un superb costum maron-auriu, cu cravată verde-aurie, cu pantofi Romarta - și, culmea culmilor: cu o nemaipomenită servietă “Diplomat”! Ce se întâmplase, câștigase la pronosport, dăduse peste el unchiul-din-America?

«M-am detașat la...», a explicat Victor, roșind ca un bujor (dealtfel el roșea, vorba Anei, chiar când pălea...).

N-am înțeles unde se detașase, de căpătase, nu doar costum, ci și “Diplomat” - parcă arăta și mai rotunjour la obrăjor’- așa că am întrebat. Roșind, a răspuns la o întrebare ne-pusă. Am devenit bănuitor și l-am somat să spună unde dracu’ se detașase ? - doar nu la Securitate...

Doamne ferește ! Ca glumă e bună... De fapt, nu era detașare, ci un fel de chemare : ei îl invitaseră să... Adică el, vorba fiind de Ministerul Comerțului Exterior...

«Comerț Exterior ?!», am făcut, orifiat. «Dar spuneai că nu la ei...»

Prietenul Victor s-a străduit (asudase, obrazul îi devenise ficățiu) să ne explice Anei și mie că ceea ce face el acolo (o chestie cu drept internațional...) n-are legătură cu... Cu asta...

«Cu Securitatea ?», l-am ajutat. «Lumea toată știe că într-un regim totalitarist, ce e “extern”, “exterior”, este doar : Dinafara Dinăuntruului, fațada interiorului, Externele Internelor - Mănăstirea Secu ! Tovarășii lucrători cu sarcina de a se deghiza în diplomați, cei care fac pe... comercianții-exteriori sunt securiști !».

Victor Babiuc s-a supărat. A suferit cât a suferit - că nu-l

credem; că nu-l înțelegem. Aproape în lacrimi a declarat că nu se aștepta să-l bănuiesc...

«Am probe», am zis, iar după ce el mi-a cerut să le produc : «Costumul... Cravata... Pantofii... Servieta - astea-s noile efecte din Ordinul 50 ?»

Babiuc a declarat ritos că el nu știe ce-i cu Ordinul 50 și demn, cu obraji în flăcări, a plecat.

Nu l-am mai văzut câțiva ani... În 1974 ne-a sunat la ușă... Știa, «de la Europa liberă», că fusesem un an încheiat în Franța, că ne întorsesem - chiar așa: de ce ne-am întors? Doar aveam bani, de pe cărți! Bine-bine, el mă înțelege: scriitorul... limba... Arăta ceva mai... uzat, nici “lucrurile” de pe el nu erau noi, însă de foarte bună calitate. Mi s-a părut că avea o altă servietă, tot “Diplomat”. Era și mai rumen la obraz - în fapt : congestionat; și în ne-apele sale... Mereu se uita la pereți, la mobile, brusc, își rotea capul, de parcă ar fi simțit o amenințare. L-am întrebat ce caută - nu, nimic...

Într-un târziu a deschis gura, a turuit ca pe o lecție învățată : că el a primit aprobare să plece “într-o excursie, în Occident”, dar nu are bani...

Am înțeles unde bate, însă nu l-am ajutat, rostind noi cuvintele pe care ezita să le sonorizeze. Așa că a fost silit să le spună el, cu gura lui:

«Dă-mi și mie niște dolari, îți dau lei la schimb bun...» - și a început să se scotocească prin buzunar, ba a deschis și servieta...

M-am uitat la Ana... Suferea și ea pentru (fostul) prieten Babiuc. El a luat de la cap lecția. După ce a terminat-o m-a întrebat dacă-i dau, dolarii ceia, dacă nu, el pleacă să caute în altă parte... I-am arătat ușa, făcându-i semnul elocvent. Ana i-a zis :

«Tu, care lucrezi la Comerț-Exterior, vii la noi, prietenii tăi și ne ceri dolari? Ultimul pietar știe că cetățeanul român n-are voie să dețină devize, tu nu? Drepturile de autor ale lui Paul ajung la Banca de Comerț Exterior, de unde primim bonuri, nu umblăm cu dolarii în buzunare...»

«Știu, știu, dar credeam că...»

Prietenul nostru Babiuc a ridicat din umeri a neputință (și parcă a ușurare !), în timp ce privea, roată pereții - apoi a ieșit, mormăind :

«Am încercat, dar dacă nu se poate...»

Am discutat mult cu Ana - și nu doar în acea zi - despre “ciudățenia” lui Babiuc. Ea se simțea jignită mai ales de faptul că amicul acceptase să ne provoace - cu dolarii - astfel interpretam ultima sa replică adresată, nu doar nouă, ci și microfoanelor comanditare ale vizitei prietenești a prietenului Babiuc.

L-am pierdut din vedere, după ce ne-am exilat - și la propriu - pe Victoraș... Până când, în primele zile ale anului 1990 a țâșnit pe lista FSN-iștilor - și nu pe poziția 55-a, ci pe a 5-a... Firesc este să ne întrebăm ce anume învățase el la “Comerțul (foaaarte) Exterior”, de ajunsese ministru (al Justiției ?) al banditului Iliescu, cot la cot cu Puțoiul Mitoman, / purtînd numele Român ?

Fiind și el român, Babiuc m-a căutat - *însă numai după ce fusese alungat de la afaceri*. Prietenii deveniți oameni-mari se prefac, fulgerător, nu doar în persoane extrem de ocupate («Nici nu-ți închipui, mamițule...»), dar și total amnezice. Așa se întâmplase cu Paleologu, ambasador la Paris o jumătate de an, dar care mi-a dat întâiul telefon în ziua de 29 iunie (1990), ca să mă felicite de ziua onomastică și să-mi propună să ne vedem, că acum e liber... ; așa se întâmplase cu Dan Petrescu, secretar de stat la Cultură : în multele lui călătorii la Paris nu găsisese măcar un minut pentru o simplă bună-ziua telefonică - mi-a explicat mai târziu că era foarte ocupat, nu se simțea bine cu sănătatea, pierduse numărul meu de telefon... Așa și Babiuc. Mi-a telefonat abia la sfârșitul anului 1993. L-am întrebat dacă are ceva nou, important să-mi comunice; a răspuns că nu. Am zic că nici eu - dialogul s-a oprit aici, așa. S-a plâns Monicăi Lovinescu - D-sa mi-a reproșat că-i închisese Babiucului telefonul în nas - de ce? Și de ce-l repezise? Nu-l repezise, nu-i închisese telefonul în nas - dar nu înțelegeam: de ce pleda ea cauza lui Babiuc, fostul meu prieten, dovedit ordinar securist ? D-na Lovinescu mi-a explicat motivul: Babiuc este un fin intelectual, nu trebuia să-l resping, fiindcă e de-ai noștri... Am lăsat-o moartă cu finii-intelectuali, cu ai-noștrii Monicăi Lovinescu, *Timpul* din Iași tocmai publicase scrisoarea adresată lui Antonesei în care mă plîngeam de Liiceanu care-mi topise **Culoarea curcubeului**, de Sorescu - el distrusese plumburile **Gărzii inverse**...- nu-mi mai ardea de întrebări esențiale în legătură cu finătatea intelectuală a lui Babiuc.

Această calitate va fi făcut din Victoraș Babiuc ministru al Apărării... Și cumpărător de elicoptere cu banii zmulși de la gura copiilor, a bolnavilor, a bătrânilor, a muncitorilor, a funcționarilor - și a colegilor săi, juriști.

Babiuc nu este doar un agățat cândva de Securitate, acum pus să joace după cum cântă Organul - ci și un avid de bani, un rapace; unul, nu de-ai noștri - ci de-ai *lor*, structural tâlhar. Nici nu mă întreb cât a primit el “comision” pentru a impune cumpărarea unor Rolls-uri, când noi, vai de curu’ nostru, nu avem suficiente “tractoare-hipo”... Până de curând credeam că momentul “contactului” cu Securitatea al Victorului cel Babiuc

poate fi datat-localizat în episodul cu gagică pentru ai cărei nuri îmi cerea cheia apartamentului (urmarea : Babiuca ne turnase la Securitate, mie nu aveau ce-mi face pentru asta - însă pe el îl şantajase, obligându-l să...). Cei care-l cunosc dinainte spun că Victor era “băiatul Securităţii” încă de la Braşov - dacă nu cumva şi mai devreme, din timpul facultăţii, să zicem : din toamna lui 1956, mai ales că era student la Drept, facultate care a dat mulţi arestaţi, printre care şi fete - e-he, ce nu face omul, ca să nu intre în puşcărie? Aceasta este varianta dulce : bietul, fusese şantajat cu închisoarea : «Intri ca duşman al poporului, ori rămâi liber - şi lucrezi pentru noi...?»

Mai este una, rezumată abuziv astfel :

«Bună ziua, mă numesc cutare, sunt de meserie cutare - n-aveţi nevoie de o calfă - fie şi de un ucenic ?»

Omul care conduce Armata Română : Babiuc - a fost silit, s-a oferit, ce mai contează : pentru aceeaşi Securitate lucrează, de, iată, patru decenii.

3. B o t e z

Avusesem de gând să-i dedic şi lui Mihai Botez un întreg capitol la rubrica “trădări”. Îl las în plata domnului. Să-l ierte ai-lui.

*

PROFEȚII ÎMPLINITE

(2)

Spuneam în introducere că aş fi fost fericit dacă “profețiile” mele nu s-ar fi împlinit. Fiindcă una din două : ori sânt... previzionist - ceea ce nu poate fi adevărat, nu am acest dar ; ori sânt gură-rea, care meneşte, cheamă, provoacă răul. Ceea ce n-aş vrea cu nici un chip să fiu. Repet : “performanţa” mea este la îndemâna oricui... trage concluzii din premise cunoscute de toţi.

Adevărat : ca fost puşcăriaş politic, mă folosesc şi de o “addenda” la abecedar, cea care te ajută să judeci un om contemporan şi în contextul socio-politico-poliţienesc instaurat de Ruşii ocupanţi consolidat de slugile lor indigene ; să apreciezi o victimă şi în funcţie de călău - dar să judeci un fost-actual-viitor client al Securităţii şi în raport cu un alt fost-actual-viitor client al Spurcatului Organ. În acest din urmă caz gândim astfel :

“X este...tulbure, până la a deveni de-evitat - nu numai pentru că beneficiază de avantaje de neimaginat la Y, la Z (şi la alţii), ci şi pentru că el nu este privat de ceea ce sânt privaţi, de

decenii, alții, de pildă Y, de pildă Z”.

Și Românii au fost mutilați de universul opresiv, terorist - comunist în care au trăit. De aceea percep drepturile elementare ca favoruri - dreptul de a călători în străinătate era văzut ca o imensă favoare. În “addenda” pomenită există câteva criterii (premisele !) după care fostul deținut politic îl cântărea, îl judeca în primul rând pe un al fost deținut politic și trăgea concluzii:

- Călătoriile peste hotare, mai cu seamă în “țările capitaliste” - criteriu valabil pentru toate categoriile socio-profesionale;
- Publicarea în periodice și la edituri - îi privea pe gazetari, scriitori, cercetători ; aici intrau și artiștii : aveau din nou voie să se manifeste prin spectacole, expoziții, concerte ;
- Ocuparea de posturi, în interior, în învățământ și de funcționari în cultură, artă;
- Ocuparea de posturi, în exterior - mai cu seamă la universități occidentale.

Acestea ar fi coordonatele “orizontale”. Existau și “verticale”, sau cronologice :

Vara anului 1965 (“Decretul lui Ceaușescu”) prin care foștii deținuți politici puteau :

- să reia studiile universitare întrerupte prin arestare ;
- să publice, să editeze ; să postuleze pentru catedre în învățământ ori funcții coordonatoare (învățământ, artă, literatură).

Totuși : pentru foștii deținuți politici continua să funcționeze interdicția totală de a lucra în diplomatie, învățământ superior în calitate de cooperanți, profesori-vizitatori - în străinătate ; interdicția... cvasi-totală de a călători în Occident. Excepții : trecuții de partea Securității.

Să vedem, potrivit acestei “grile”, câteva exemple din lumea scriitoricească - va fi vorba numai de foști deținuți politici. Țin să spun încă o dată : nu sânt alcătuitor-de-liste, nu sânt sadic, iar “turnător” m-au desemnat ființe fără prihană ca Geta Dimisianu (!) - fiindcă “îl dădusem la Europa liberă” pe Vasile Nicolescu; Bianca Balotă, (pentru că scrisesem în **Jurnal** despre decepția pricinuită de căderea lui Nicolae Balotă). Nu-mi face deloc plăcere să-i arăt cu degetul pe niște prieteni și colegi de pușcărie (Ivasiuc), pe oameni cu care am împărțit celula (Balotă) ori Bărganul (Marino), scriitori față de care aveam o mare stimă și le prețuiam - le prețuiesc, în continuare) scrisul, cazul lui Doinaș. La urma urmei, ei mi-au înșelat încrederea, prețuirea, prietenia. Mi-au trebuit ani, decenii până să mă hotărâsc să deschid gura. O fac cu strângere de inimă : mi-au fost apropiați, chiar dragi.

Însă nu mi se poate cere să tac faptele rele, prezente, ale unor oameni știuți buni, în virtutea trecutului lor fără pată : nu există

capital de moralitate care, acumulat cândva, te scutește mai apoi de a dovedi în fiecare zi că ești drept, curat. Dacă indivizi ca Eugen Barbu, Păunescu, V.C. Tudor merită să fie blamați - pentru fapte-de-scris - de ce ne-am preface că nu băgăm de seamă aceleași grele păcate la alții care, în plus, ne-au trădat ?

Dacă se vor găsi cititori ce nu vor înțelege în ce consta, în anii 60, 70, 80 *vina* de fi funcționar la ambasada USA (ca Ivasiuc, după ce abia ieșise din închisoarea politică) ; dacă nu vor accepta că un deținut care, liberat în 1964, la decret, în 1965 devine “paroh la Detroit - și călătorește în cele patru (sic) continente” este profund suspectabil (ca Anania - vezi Dictionarul Zaciuc) ; dacă nu vor înțelege ce înseamnă ca un scriitor fost deținut politic, să publice “înainte de vara anului 1965”, ori să fie invitat la “Sărbătoarea L’Humanité” din Franța - regretele mele, dar nu le pot fi de vreun folos. Dacă aveau 18-19 ani în decembrie 1989 - nici o scuză pentru ignoranța lor, fiindcă de atunci, de bine, de rău, cei care au vrut să afle ce e pe lume - dar mai ales ce s-a întâmplat în țara lor, România, cu părinții, bunicii, străbunicii ori doar cu vecinii - au putut să se informeze, fără a înfrunța riscurile dinainte. Pe aceștia îi poftesc să se oprească din lectura textelor mele și să treacă definitiv la scrierile politice ale lui Buzura, Pardău, Breban, D.R. Popescu, Al. Dobrescu, Al. Ștefănescu, Al. George și alți ali : acelea nu au nevoie de o minimă inițiere în tainele și în tainițele istoriei patriei iubite...

Alexandru Ivasiuc :

- înainte de “pragul Decretului Ceaușescu”, din iunie 1965 (în 1964, zice Dictionarul Zaciuc) i-a apărut în *Gazeta literară* o povestire, **Timbrul**, și un eseu - au urmat alte texte beletristice, publicistice ;

- a călătorit peste tot, mult în Occident, mai cu seamă cu misii (îndeplinite în tandem cu Breban - la Stockholm, la München); a fost unicul fost deținut politic cu bursă Fullbright ;

- a avut ‘funcții interne’ : director adjunct al editurii Cartea românească, director de studio cinematografic, secretar al Uniunii Scriitorilor ;

- în fine : a fost funcționar la Ambasada USA din București. Acestea au fost : (câteva din) premise.

Nu voi pune, în chip de concluzie numele și ne-călătoriile, ne-bursele în Occident, ne-“responsabilitățile”, ne-funcțiile altor foști deținuți politici și ei scriitori și nu mai lipsiți de valoare decât Ivasiuc: Olga Caba, I. D. Sîrbu, Vl. Streinu, Negoîtescu, Ovidiu Cotruș, Pandrea, Mihadaș, Caraion, Dimov, Ursachi, Paleologu, Dinu Pillat, Steinhardt... ;

Șt. Aug. Doinaș :

- a publicat și el înainte de “pragul Ceaușescu” (în 1964, **Cartea mareelor**) : în acel an au fost editate fie volume de versuri ale tinerilor curați încă (prin biografie), debutanții Abăluță, Ion Alexandru, Blandiana, Sorescu, fie postume (Voiculescu și Vinea - mort în august același an), fie ale tovarășilor-poeti Andrițoiu, Beniuc, Boureanu, Crînguleanu, Sina Dănciulescu, Miha Dragomir, Anghel Dumbrăveanu, Vasile Nicolescu, Țatomir...

- a călătorit oriunde, oricât - cu soția, chiar în perioada în care oricine altul trebuia să și-o lase ostatecă ;

- a intrat în redacția revistei *Secolul 20*, periodic de mare calitate și cu un rol considerabil în readucerea Românilor în Europa și în lume, publicație cu statut aparte - dacă nu chiar de U.M., atunci sigur, de “unitate de producție pentru export” - ca de altfel și *Revue roumaine d'études littéraires* - la care voi reveni.

Cu al cui alt fost deținut politic să-i compar “statutul”? Cu al colegilor săi de Cerc literar sibian - și ei deținuți : Negoîtescu, Sîrbu? Cu ne-deținuți ca Regman, Radu Enescu ? Sau cu colegii de lot(uri) Ion Omescu, Marcel Petrișor ? Însă ar fi decente apropiările?

Adrian Marino :

- a publicat după vara lui '65 (în 1966, **Viața lui Macedonski**) ;

- a publicat, în 1974 - stupoare ! - volumul adunînd impresii de călătorie: **Olé, España...** Fostul dușman al poporului (național-țărănist!) călătorea ca vodă prin lobodă, nu doar în Occidentul putred - ci și în Spania franchistă!;

- a participat la campania - politică - din 1969 (?) împotriva onirismului, organizată de *Contemporanul* lui Ivașcu ;

- a fost redactor al revistei *Revue roumaine d'études littéraires*, al cărei șef era Dumitru Popescu-Dumnezeu, sub-șef: Zoe Bușulenga, avînd colegi gloabe ale culturalismului realist socialist dat cu var, pentru a lua ochii occidentalilor : Mihnea Gheorghiu, Balaci, Cîndea ;

- a fost unul dintre puținii scriitori - dacă nu unicul (din România) care dădea roată/roți sediului Europei libere din München, fără a se ascunde ; locuia la Mircea Carp, îl vizita pe directorul Vlad Georgescu acasă, cu Gelu Ionescu se plimba colocvial prin Englischer Garten ;

- unicul scriitor român, fost deținut politic anticomunist invitat și participant - de câte ori ? - la “Sărbătoarea L'Humanité” (organul Partidului Comunist Francez, *Scînteia* de pe Sena) ce se ține, anual, lângă Paris.

Nicolae Balotă :

- a debutat editorial abia în 1969 (**Euphorion**), dar de-atunci nu s-a mai oprit, a scos și câte trei volume într-un an (1974) ;

- nu știu ce - și când - i s-a-ntâmplat ce i s-o fi-ntâmplat colegului meu de Jilava și de Lătești, de s-a prefăcut într-un lăudător da!da!-ist al Ceaușescului (vezi și textul meu : **Gaura din bibliografie**, publicat în *Cotidianul*, citatele provenind din **Antologia rușinii** de Virgil Ierunca, *Ethos* numerele 1/73, 2/75, 3/82);

- deasemeni nu știu cum, prin ce minune verticalul fost deținut politic și fervent catolic Balotă a ajuns să predea (oficial, ca emisar al RSR) limba și literatura română la München, la Tours, la Paris - înainte de a cere azil politic în Franța.

Toate acestea - despre toți aceștia - înainte de 22 decembrie 1989.

(3)

“Profețiile” mele...

În legătură cu unii oameni pe care i-am cunoscut și în raport cu care mi-am exprimat mirarea ; teama de ce voi afla și din alte surse decât propria-mi intuiție ; îndoiala ; bănuiala - și în fine : rezemată pe probe scrise (la gazetă, firește, în broșuri de propagandă ale Securității), certitudinea colaborării cu Odiosul Organ a lui Plămădeală, Anania, Quintus, Aurel Covaci...

Nu-mi face nici o plăcere să-mi aduc aminte cu câtă neîncredere, ba chiar ostilitate față de mine, cel care purtam “astfel de acuzații împotriva unui coleg”, au reacționat Breban, Ion Vianu, Lucian Raicu imediat după liberarea din 1977, când le-am relatat șocul găsirii în dosarul de anchetă a raportului semnat de Ivasiuc - altul decât cel reprodus în Cartea Albă. În același analiză, din unghiul Securității, **Gherla**, apărută la Gallimard și difuzată la Europa liberă în 1976, în lectura mea...; nici o plăcere să-mi amintesc cu câtă vrăjmășie au primit Americanii de la Departamentul de Stat de la Washington aceeași informație, de astă dată scrisă (în cartea de mărturii **Culoarea curcubeului**), prezentată spre difuzare Europei libere. În fruntea intervenționiștilor interzicători ai capitolului Ivasiuc-colaborator-al-Securității : fostul ambasador la București James Barnes jr., prețuitor și al lui Breban, Pintilie, Manolescu, Bernea... Îl bănuiam încă din 1971 - s-a dovedit abia după decembrie 1989, că a jucat cum îi cânta Fanfara Securității : era “ținut în lesă” de pe urma unor imprudențe erotalicești ale soției sale (ah, Americanii de ambe sexe, de ieri, de azi - de poimâne, ai zice că numai la asta se gândesc...).

Și iarăși : nu-mi face plăcere să-mi amintesc de scrisele lui

Breban (în *Contemporanul* său), după apariția romanului meu **Bonifacia**, că... aş fi făcut o întreagă carte doar ca să denigrez un mort ! Înclinare (spre acuzare) se vede, genetică la breasla scriitoricească, fiindcă şi Gabriel Dimisianu mi-a reproşat “profanarea morţilor” (în textul meu era vorba, în treacăt, de Coposu, mai apăsător de Diaconescu-Tepelea-Galbeni - să fie Dimisianu profet? menitor?) ; şi Gabriela Adameşteanu m-a acuzat că... îi pârăsc pe morţi (!) : Mazilescu, Robescu, Titel - fiindcă în 1977 nu semnaseră **Apelul** cerînd respectarea drepturilor omului...

Nu-mi fac plăcere amintirile, deşi nu după mult timp, au căpătat confirmare toate “denigrările”, toate “pârile”, toate “delaţiunile” mele.

Nu mă bucură nici “previziunile” unor evenimente, stări de lucruri.

Pe când scriam la “cartea despre Piteşti”, am înţeles că “reeducarea”, ca tentativă a Puterii teroriste de a crea “omul nou de tip sovietic” nu se încheiase în 1952, odată cu sistarea acţiunilor violente şi cu “pedepsirea” ţurcanilor. Am mai înţeles: dacă Puterea renunţase la tortură, scopul îi rămăsese neschimbat - dovadă : “reeducarea dulce” (dar cât de distrugătoare!) din 1960 până la liberarea prin amnistiere, în 1964 - la Jilava, la Botoşani, mai ales la Aiud. Din aceasta, practic, nu a ieşit nici un deţinut teafăr, nemaculat.

Am scris **Patimile după Piteşti** între 1978-1979 (traducerea în franceză a apărut în 1981). Am intuit, scriind-o, că reeducarea la scară naţională în afara zidurilor închisorilor a continuat şi continua, în România. Primul semn neliniştitor mi se arătase a fi obedienţa totală, acceptarea mioritică a sorţii din partea “cremei naţiei”, cum îi spune Breban “obştii scriitoriceşti”, în vara anului 1977, când Ceauşescu a anunţat : cenzurarea textelor va fi făcută de-acum încolo de către redactorii periodicelor şi ai editurilor - ei înşişi buni scriitori.

În anul-simbol 1984 am avut proba apariţiei a noi specii de români - printre cunoscuţi, chiar prieteni care mai fuseseră în Franţa. Bineînţeles, la primele contacte mă întrebam dacă nu eu sînt cel “mutat” în altă lume, în alt sistem de gândire. Dacă ar fi fost aşa, nici o pagubă : un singur individ (eu) pierdut, nu este o tragedie ! Însă din nedumerire în dezorientare, am ajuns în 1989; apoi în 1990, 91, 92... Apoi, după noiembrie 1996...

Fiindcă, acceptînd fatalitatea : de la creaturi ca Verdet, Popescu-Dumnezeu, Pleşiţă, Iliescu, Păunescu, V.C. Tudor, Sergiu Nicolaescu, D.R. Popescu, Titus Popovici - nu te puteai aştepta la altceva : ei îşi schimbaseră doar jocul - nu şi cămaşa, în nici un caz obielele... Dar unde să-l pun pe Eugen Simion ?;

pe Sorescu ?, pe Vulpescu ? - dar pe Al. Piru, oricât ar fi fost de păcătos și înainte? Bine-bine, Pleșu totdeauna strălucise prin lunecoșenie, fiind un structural dilematic - dar chiar așa : în 90-91 obedient ministru al lui Iliescu, din 96 partizan pe față al lui Petre Roman și făcînd politica neocomuniștilor-securiștilor de la PD?

De un Buzura nu mă mir și nu-mi pare rău : individul e făcut din plecăciune, din ținut scaun pre dindărăt și din purtat cuvântul Securității - dar Manolescu ? Rămânerea lui în... opoziție nu l-a împiedecat deloc să-l legitimeze pe Iliescu imediat după mineriada primă, prin interviul cu pricina; faptul că a improvisat un partid nu l-a împiedecat deloc să distrugă același... PAC ! (silențiosul onomatopeic) ; faptul că se laudă cu anticomunismul (n-a fost membru al PCR !) nu l-a împiedecat deloc de a fi perfect duplicitar înainte de 89, nici de a face, acum... uniune cu turnători cu condicuță : Quintus, cu securiști “cinstiți” : Cataramă...

Pe ce lume ne aflăm ? Acum, că s-a dat voie la libertate, sântem liberi să facem toate porcăriile de la care ne abținusem - ori ne fuseseră interzise - înainte de decembrie 89 ? De acord, nu ne revoltă peste poate năravurile tâlharilor de drumul mare care au continuat jefuirea României sub Iliescu - dar să ni se dea voie să fim îngrețoșați până la vomă de comportamentul “martirilor de pușcărie” Diaconescu, Tepelea, Galbeni, Sorin Botez - și atâția alții, ajunși “la afaceri” odată cu creația lui Coposu : Constantinescu.

Să nu se uite : despre acești “democrați” am scris cu ani în urmă. Fără a lua ton profetic, fără a formulă avertismente, ci doar trăgînd concluzii din premise (care erau fapte confirmate, nu “temeri”). De pildă împotriva lui Constantinescu am protestat în 1995, la 13-15 iunie (nu era o simplă coincidență!). Fiindcă le interzisese studenților accesul în clădirea și la balconul intrat în istorie al Universității. De ce l-am agresat pe inocentul cotizăționist mineralogic : fiindcă mă năpădise furia, din senin ?; fiindcă așa mi se năzărise? Dar nu era pentru întâia oară, nici întâiul semn-rău venit dinspre Delfinul lui Coposu, dublu clocit de Blandiana și Cornea și Sorin Alexandrescu : de mână cu suava, cu distinsa, cu neasemuita Zoe Petre, “Emil” se dăduse de ceasul morții pentru a-i crea o catedră (de sociologie, mă rog frumos!) - cui ? Lui Măgureanu ! “Virgil” al lui Coposu, Tatăl nației, Seniorul partidului Țărănist (încă Național). Deși Protestul a apărut în periodice de restrînsă circulație, nu puțini au fost revoltați (printre ei Dimisianu, cunoscutul combatant țăranist din neagra ilegalitate, de pe când era secretarul PCR al

României literare) de blasfemia proferată de mine, drept care m-au acuzat de nepatriotism - ba chiar de antiromânism.

La 1 septembrie 1996, în **Renunțarea la candidatură**, îl zugrăveam astfel pe Constantinescu: “creația ex nihilo a Blandianei și a Măgureanului” și “trista strategie de senectute a seniorului Coposu” (textul a putut fi citit în revista 22 din 18-24 sept. 96, în vicioasa punere în pagină operată de nesfârșita gazetăroasă pe numele ei Gabriela Adameșteanu). Să fi fost “pornirea” împotriva Constantinescului mănătită doar de gelozia concurențială ? Nici vorbă : pe de-o parte, nu credeam în victoria lui (aici mă înșelam - nu poți fi ghicitor 24 ore din 24), pe de alta, cu câteva rezerve, recomandam alegăto-rilor candidatura lui Manolescu. Răzbătea însă din acel text (acum înțeleg că era mult mai bun decât îl credeam atunci...) constatarea că România nu avea un candidat măcar acceptabil în fața unui Iliescu.

S-a dovedit exactă “profeția” ? Cu vârf și îndesat, însă aceea, ca și celelalte ale mele nu a fost profeție, ci rezultat normal al unei normale operații logice. Potrivit ei, Manolescu era cel mai puțin foarte prost candidat - “din contra”, Constantinescu : de-a dreptul catastrofal.

Ce ar fi de mirare, ieșit din comun în acest raționament dintre cele mai simple ? Am judecat astfel :

“Omul fără un trecut de măcar «disident» (în accepția românească) înainte de decembrie 1989 nu poate fi un bun (contra)candidat al lui Iliescu”. Iar prin faptul că Inventatorul său, Coposu i-l lăsase cu limbă de moarte lui “Virgil” (Măgureanu), “Emil” avea toate “calitățile” de a deveni mai rău, mai periculos, mai primejdios, mai vătămător decât Iliescu. Deși părea imposibil, iată, a devenit nu doar posibil, ci deznădăjduitor de adevărat.

Și n-am avut dreptate ? Nu mă mândresc cu dreptatea avută, ba regret din inimă că nu m-am înșelat !

Când s-a profilat perspectiva încheierii Tratatului cu Ucraina (drept șpagă dată americanilor, ca să ne primească în NATO !), am avertizat :

- tratatul va fi o crimă împotriva integrității naționale a României și va pecetlui definitivă abandonare a milioane de români cedați (provizoriu) rușilor la 28 iunie 1940 ;

- va trece-pestre-contradicția Tratatul Hitler-Stalin din 23 august 1939 ;

- România nu va intra în NATO, nici în Europa ;

- conducta de petrol caspic nu va trece prin România.

S-a adevărit punct cu punct scenariul-catastrofă ? [cu excepția intrării în NATO - nota din 2007]

Spre cine să întorc privirea, dintre cei ajunși la afaceri și care, vorba unui rabin “au rezistat la rău, dar nu rezistă la bine” ?

Oameni de nimica, incapabili de a închide în urma lor o ușă, de a se șterge la gură, de a răspunde la salut - de a asculta ce li se spune ; neînstare de a face ceva pentru țara și a lor (ba judecându-i după pofte, numai a lor) - dar, perfect capabili să mintă, să înșele, să trădeze, să se opună deschiderii dosarelor de securitate, restituirii proprietăților, întoarcerii regelui în țară - și iară și iară: să fure, să distrugă ce a mai rămas nefurat, nestricat de pe urma lui Iliescu și a lui Roman.

La cine : la Constantinescu - și la tot neamul lui ? ; la Zoe Petre și la tot neamul ei ? ; la eminentul incapabil Ciorbea, cel care și-a dat seama că făcuse numai tâmpenii și porcării abia după ce s-a trezit din somnul mioritic, zgâlțâit de trimiterea la plimbare ? ; la consilierul prezidențial Sorin Alexandrescu, nepot al lui Eliade, cel care petrecuse douăzeci de ani “în exil, cu pașaport RSR”, fără a ști ce se mai petrece în... RSR? ; la actualul ministru de interne - altfel țărănist? ; la ministrul justiției - se zice: liberal ? Sau din nou la aceste hoituri vii, păgubitoare, moaștele Celor Trei Moșnegi ai Apocalipsului care conduc partidul țărănist-securist, adăpostind sub sumanele lor stolurile de lăcuste ale nepoților, cumnatelor, verilor, cuscrilor, vecinilor până la a șaispea spiță ? Te întrebi de unde Dumnezeu mai fură și ăștia, după ce țara a fost secătuită de război, jefuită de ruși, ruinată de comuniști - de jo-ceaușiști, întâi, apoi de cei iliști-romaniști ?

“Optimiștii” spun : «Să așteptăm să moară boșorogii de ambe sexe, de ambe culori politice (dualitatea : dreapta-stânga) - apoi, cu oameni noi vom construi o Românie nouă...»

Ei, da. Ajungem iar la vorba comuniștilor, ei ne cereau “să ne sacrificăm pe altarul viitorului de aur...”

Din sacrificiu în sacrificiu, va pieri și România și Românii.

Și ? Și, vorba poetului : Va fi liniște - va fi seară.

Dar mai sunt în România, mai sunt, slavă domnului, oameni drepti, oameni nemurdăriți - chiar din generația celor avînd acum peste 65 ani - dacă mă gândesc doar la colegii mei de pușcărie și domiciliu obligatoriu : Dinu Vasiliu, Ștefan Davidescu, Bebe Nicolau, Toni Dușescu, Romulus Pop-Bimbo, Mircea Stancu, Tudoroiu și încă și încă, atîția alții... Din cei de-o vîrstă cu mine, doar studenții “ungariști”, cei din ‘56 : Horia Florian Popescu, Horică Popescu, Radu Surdulescu, Dan Rusecki, Costică Iliescu, Gheorghe Păcuraru, Aurel Păuna, Caius Muțiu, Baghiu, Vulpe, Costel Dumitru, Sandu Mălinescu, Florin Caba, Mihai Serdaru,

Dan Stoica, Ion Varlam - și încă și încă... Dar dintre cei sub 50 ani?- aici aş putea da numele a cel puțin 200 și numai dintre prietenii mei epistolari, eu, fatal, neputînd fi prieten cu țara-ntreagă ! ; sub 40, sub 30 de ani încă vreo 500 - ca să nu mai vorbim de minunații și minunatele de 20 ani, pe care eu n-am cum să-i/să le cunosc... Dar e plină țara de oameni cinstiți, perfect capabili s-o scoată din groapa în care au îmbrîncit-o acești răufăcători aflați în fruntea bucatelor ! Până acum au rămas tăcuți și retrași, scârbiți de năvala, de încăierarea pentru ciolan, orifiați de răcnetele, de răgetele nerușinaților, de obrăznicia activiștilor, de nesimțirea securiștilor, a milițienilor și a turnătorilor care terorizează, în continuare, închisoarea ceastălaltă.

Dar... Pe cine aşteaptă să coboare din cer să-i salveze, să salveze România? Să pună ei mîna, să fondeze un nou partid politic ! Dacă e adevărat că Partidul Comunist avea sub o mie de membri în momentul acaparării puterii, de ce un partid cu... același număr de aderenți nu ar răsturna munții - avînd și credință? Un partid care să nu poată fi tras în jos, să nu se lase ținut pe loc de "tradiții" defuncte, valabile-viabile acum 40-50-60-70 ani, însă "reînviat" se vădesc a fi factor de dezbinare și de nemișcare ? Un partid politic nou, întru nimic dator formațiilor vechi: legionari, țărăniști, liberali - cu atît mai puțin comuniștilor?

Un partid nou - pentru mileniul al 3-lea ? Să fie clădit acel partid pe principiul fostei Alianței Civice (dar cu altă denumire!), să se întoarcă la locul și la rostul lor, natural cei care, descurajați, îngrețoșați, s-au dus la Vadim, la Quintus, la Diaconescu; să-i lase acolo unde s-au aciuat carieriști ca Pleșu, Doinaș, Pruteanu, Ulici, Alex. Ștefănescu, N.C. Munteanu și alți dilemioți iorgulescofilii - și să ridice o casă nouă, pe un teren nou.

A, că un asemenea partid nu va intra direct în guvern - deci aderenții nu vor căpăta pe loc reglementarul os-de-ros ?

Adevărat. Să fie însă asigurați : îl vor primi peste patru-cinci ani.

Să fie așa de mult, la niște născuți ortodocși, în plus eterni ?

Nota din iulie 2007: acest text a fost scris - totuși - în 1998.

*

Paris, 22 octombrie 1998

O ANIVERSARE...

Numărul 41 (14-20 octombrie 1998) al *României literare* a fost închinat aniversării a trei decenii de la prima (re)apariție a săptămânalului - la 10 octombrie 1968.

Ca unul ce am făcut parte din prima echipă îmi iau îngăduința de a spune câteva cuvinte despre revista și a mea, despre relațiile cu șefii după lovitura de stat din primăvara anului 1970 împotriva lui Geo Dumitrescu (aflat în călătorie în Elveția), când tovarășul Ilie Rădulescu ni l-a adus și impus pe N. Breban - și despre raporturile cu aceiași din decembrie 89 până azi :

În *România literară* am publicat pentru ultima oară în martie 1970 - interdicția mea a fost consimțită, consfințită de noul redactor șef N. Breban. De atunci n-am mai tipărit proză, nici articole, nici măcar texte nesemnate (note de lectură). De atunci nu am mai fost pomenit, măcar într-o enumerare, de atunci numele meu a dispărut din literatura română. Situație legalizată, oficializată prin excluderea din Uniunea Scriitorilor, în timpul detenției, la 13 aprilie 1977 de către Consiliul Uniunii din care au făcut parte buni (și îndrăgiți, de cititori) scriitori de limbă română, prieteni colegi de revistă - din decembrie 89, autodesemnați : directori-de-conștiință.

Statutul de nonexistență scriitoricească a durat, așadar, din luna martie 1970 până în 20 noiembrie 1977, la plecarea în exil : șapte ani și opt luni, timp în care eu, interzisul, m-am aflat pe solul României ; apoi, ca "fugit", vorba lui Breban, alți doisprezece ani și alte câteva luni - până în primăvara-vara anului 1990. Ceea ce însumează două decenii de totală interdicție ; ceea ce reprezintă două treimi din viața *României literare*.

Ce s-a întâmplat după căderea comunismului și ridicarea interdicției totale ? În cursul anului 1990 (director : N. Manolescu, adjunct : G. Dimisianu) au apărut câteva articole în care se vorbea și despre faptele de scris ale mele ; la recomandarea lui N. Manolescu, mi s-au publicat în foileton fragmente din romanul **Patimile după Pitești** ; din toamna aceluiași an, mai ales de la **Scrisoare deschisă lui Paul Goma**, semnată de Voican (la care voi reveni), *România literară* a încetat cu desăvârșire de a mai publica texte semnate de mine și a continuat să nu-mi solicite colaborarea ; în 1991 au apărut cronici (la cărți editate în românește, în România) de Fevronia Novac, de Eugen Simion, de Laszlo Alexandru. Tot în 1991 au început atacurile :

- În 15 aug., la "Revista presei", *Cronicarul* (Dimisianu?):

"O polemică găzduiește *Contemporanul* (30 și 31) : o scrisoare de la Paris a dlui Paul Goma și replica de la București a dlui N. Breban. (...) dl. Goma aduce dlui Breban grave acuzații și totodată culpabilizează întreaga obște literară din țară de a nu fi luat atitudine contra directorului *Contemporanului* care, într-un serial, ar fi scris inadmisibile neadevăruri despre diaspora românească din Franța. Nu putem verifica nimic din aceste

lucruri. (...) Goma nu produce argumente convingătoare, ci învinuiri urâte”. Or :

1) afirmînd că propoziția ar fi fost “scrisoarea lui P.G de la Paris”, riposta (“replica”) -“de la București a dlui Breban”, *Cronicarul* i-a mistificat pe cititori prin inversarea termenilor : atacurile lui N. Breban împotriva exilului începuseră în aprilie 1990, iar scrisoarea lui P.G., în replică (sau riposta), a apărut abia în 26 iulie 1991, *după 15 luni de atacuri săptămânale*;

2) *Cronicarul* i-a mistificat pe cititori, afirmînd : (N.B.) “ar fi scris” - când adevărul era : N.B. chiar scrisese ! - ar fi fost suficient, pentru *Cronicar*, să citească, pentru a cita ;

3) *Cronicarul* i-a mistificat pe cititori, afirmînd : “P.G. nu produce argumente convingătoare, ci învinuiri urâte” - adevărul fiind : argumentele lui P.G. erau citate din înseși editorialele lui N.B., publicate în *Contemporanul*.

- În 1992 este atacat romanul **Ostinato** sub semnătura : Romanița Constantinescu ;

- În 1993 aceeași semnează, tot despre **Ostinato**, un text intitulat grăitor despre un roman interzis de cenzură în România, dar editat în Franța, în Germania, în Olanda, tradus și în Italia : “Cenzura scrie cărți”...;

Tot în 1993 (16 iunie), în editorialul “Valul memorialistic” G. Dimisianu debutează seria atacurilor - totdeauna piezișe, totdeauna apelînd la rezumate abuzive, fantezive și nu la citate (de parcă n-ar fi un bătrîn critic literar, ci un adolescent urechist).

- În 1995 (nr. 46) Alex. Ștefănescu recenzează romanul meu: **În cerc** sub titlul : “Arta exasperării cititorului”.

Singurele contribuțiuni trimise de mine, fără a fi fost solicitat : dreptul-la-replică în legătură cu campania împotriva **Jurnal**-ului (12 texte în 6 numere), o scrisoare deschisă adresată lui Grigurcu și un text “autonom”, cerînd deschiderea Arhivelor Uniunii Scriitorilor - reprodus sub indicația ce multe indică ea : “Primim”. Cu sugestia de a reproduce textul de față sub : **Primiți**, trec la chestiune :

Obiecții de formă la numărul festiv nu am a face, exceptînd fotografia de la pagina 10 - jos, dreapta - repetată în pagina 11 - adevărat : legende diferite... Cât despre fond...

Pagina 13 a numărului aniversar este ocupată de un DOCUMENT - sub această indicație, titlul dat de redacție : “Securitatea despre *România literară*”. Deși ni se explică : “Din Cartea albă a Securității”, am rămas într-un picior : ne așteptam la altceva, la un document - și nu la un “document”, cu care organul Uniunii Scriitorilor continuă să-i mistifice pe cititori în toată inocența, făcătorii *României literare* fiind bravii ingenui care-i învață pe

alții ceea ce ei n-au știut niciodată și nici nu vor să afle - iată cum probez afirmația:

În nr. 2 din 11 ian. 1990, la întrebarea : “Cum ar trebui să arate *România literară* acum?” Nicolae Manolescu răspundea:

- “normalitate înseamnă revenirea la obiectivele literare (și în general culturale) ale revistei - oglindă a aparițiilor editoriale, a publicațiilor, a vieții literare...” - și :

- “Noi ne ocupăm cu literatura, cu arta și cultura (...). Formele de protest ale artei diferă de simplele strigăte de protest” și:

- “Noi trebuie să ne ocupăm de cărți și de idei, nu de realitatea imediată, oricât ar fi ea de vie în aceste săptămâni” ..., etc., etc...

La acea dată el era unul din cei șapte componenți ai comitetului provizoriu. După 29 martie (1990), devenind director, a încălcat alegru, fără pă sare, fără remușcare, nu doar programul editorial anunțat, dar și propriile-i convingeri afirmate anterior.

Pe N. Manolescu evenimentele din decembrie 89 l-au surprins, l-au dezorientat : nu pricepea ce se întâmplase și nu întrevedea ce urma să vină - dovadă răspunsurile de mai sus. Trăind numai din literatură și prin (și pentru) literatură, optase definitiv pentru eliminarea, uitarea, alungarea de la sine a tot ce i-ar fi putut îngreua dosarul (de la origine : “pătat” : ambii părinți arestați, el însuși exmatriculat din facultate după 1956). Însă dacă a făcut figură aparte prin ne-membria PCR și cosemnarea, timp de decenii, într-un post universitar subaltern, N. Manolescu nu rămâne mai puțin, în - totuși - Istoria literaturii române contemporane - drept coautor al proletcultistului volum **Literatura română de azi. 1944-1964**. Cel apărut în 1965. Și atunci era un “ne-orientat”, un inert, un insensibil, un nepăsător la semnalele venite de dincolo de zidul împrejmuind - și protejînd - în concepția lui, literatura. Într-un moment în care veterani ai realism-socialismului ca Paul Georgescu, Crohmălniceanu, Vitner nu mai invocau, citînd servil din Marx, Engels, Lenin, junele Manolescu, fiul unor deținuți politici, reacționarul, persecutatul, silitul să-și schimbe numele: da; D.R. Popescu, Bănulescu, Băieșu publicau, în același an de anunțată și reală deschidere volume citibile și azi ca **Somnul pământului, Iarna bărbaților, Sufereau împreună**, în timp ce prietenul și consilierul lui Manolescu: C. Țoiu scotea detestabila **Moartea în pădure** (“o carte cu partizani”).

Aceste “amănunte”, pentru a spune : din păcate, N. Manolescu nu era doar un șocat, dezorientat, de-fazat, victimă a unor evenimente violente (ca cele din decembrie 89), ci a fost și a rămas structural străin de tot ce iese din sfera literaturii curate cu voie de la primărie. Dar să admitem că interviul luat lui Iliescu

imediat după mineriada sângeroasă (13-15 iunie 1990) a fost doar o gafă - și nu o gravă eroare (pentru care, oriunde, un director de publicație ar fi fost descalificat pe viață); gafă explicabilă prin candoare și nu, Doamne-fereste, prin cine știe ce calcule în vederea supraviețuirii ori a aranjamentelor “nemaculante” (cum consideră el relațiile dinainte de 89 cu Gogu Rădulescu, de pildă). Să mai admitem că și publicarea, în numerele 50, 51, 52 din 13 și 20 decembrie 1990, pe cinci pagini, a **Scrisorii deschise către Paul Goma** a lui Voican intră tot în categoria gafelor peste care s-ar putea trece.

Fie. Însă nu înainte de a reaminti contribuția redacțională la prezentarea “Scrisorii deschise”... - este vorba de *chapeau* (nesemnlat fiind, aparține directorului) :

“Publicăm în două numere consecutive **dosarul de securitate** (subliniat în text, n.m. P.G.) al d-lui Gelu Voican Voiculescu. Nu, desigur, în întregime, căci spațiul nu ne-ar permite, dar în mare parte. Este vorba de un adevărat *document* (subl. mea, P.G.), primul de acest fel, după știința noastră, care vede lumina tiparului. Cititorii vor putea afla, cu această ocazie, cum funcționau unele din mașinăriile *represivei instituții ceaușiste* (s. m., P.G.)”.

Să concedem : N. Manolescu, oficiind de la catedra celei mai prestigioase publicații - firește, *România literară* - a avut nevoie de un substanțial răgaz pentru a-și veni în fire, după șocul pricinuit de evenimentele din Decembrie 89. Să facem un efort și să spunem :

«Bietul de el, a trăit într-un gheto nomenclaturist, habar n-avea cum trăia “poporul”; nu știa ce-cum-când-cât arătau persecuțiile comuniste și asupra copiilor arestaților; n-a aflat că în 1956 fuseseră arestați, de lângă el, colegi de-ai săi, și ei studenți la Universitatea București ; n-a cunoscut cazuri de protejare a copiilor prin schimbarea numelui (cazul lui Băieșu până pe la 18 ani : Mihalache...); e de crezut că nu și-a dat seama cine este, cu adevărat, Iliescu (și mai ales ce făcuse tovarășul Ion, între 21 decembrie 1989 și 15 iunie 1990 - pentru a nu-i lua interviu) ; hai să-l credem : nu și-a dat seama că Securitatea eternă este o ticăloasă : l-a amărit, l-a mințit, iar el, la rândul-i, i-a îmbrobodit pe cititorii *României literare*, atunci când suprașeful “represivei instituții”, împușcătorul Ceaușeștilor, numitul Voican-Sturdza și-a prezentat spre publicare “dosarul de securitate”- și, încă: n-a observat că ambii părinți îi fuseseră arestați de Securitatea lui Dej, iar el vorbește de doar cea de după 1965, “ceaușista”...» Să zicem. Dar, pentru Dumnezeu : de la “revoluție” au trecut - câți ani: trei ?, cinci ?, șapte ? Opt ani, lungi până la editorialul

“«Jurnalul» poetului” (*România literară* nr. 47/97) în care imperturbabilul N. Manolescu, predică cititorilor avizi de adevăr următoarele :

“De ce împrășca acum Ion Caraion cu noroi pe toți cei cu care fusese în bune raporturi? Explicația dată (de autoarea volumului **Această dragoste care ne leagă** - n.m. P.G.) e simplă, plauzibilă și înspăimântătoare : *ca să i se permită să emigreze* (subl. mea).

“Simplă, plauzibilă”- pentru cine ? Pentru cei care cred, se încred în spaimele lor - nu în adevărul cântărit, verificat, probat. Pe ce s-a rezemat “concluzia” lui N. Manolescu, o repet: “Explicația dată e simplă, plauzibilă”? Pe afirmațiile fără acoperire, pe alegațiile ne-probate ale semnătoarei volumului **Această dragoste...** (prezentat, tot de N.M. la TV- ultraelogios, nediferențiat), persoană care, în urma scrisorii mele către Grigurcu, în sfârșit comunică sursa de informare (în *Cotidianul* din 29 sept. 98) - iat-o :

“Într-un serial publicat în revista «Expres-Magazin» (nr. 6, 7, 8, 9, 10) Mihai Pelin face, pe baza dosarelor întocmite de fosta securitate, afirmația că Ion Caraion a colaborat cu această instituție” (vezi și *R.I.* din 7-13 oct. 1998).

Deci Manolescu (după el, Grigurcu, Liiceanu, Matei Călinescu) se ia după afirmații rezemate documentar pe o... afirmație a lui Pelin! Bravos, națiune, halal să-ți fie! Vivat intelighenția română, adăpată la Izvorul Pelinului de Secu! Bibliografie = SRI!

M-am exprimat despre volum cu alte prilejuri - revin la oaia aniversară:

Au trecut de la șocul din decembrie 89 opt ani - în care N. Manolescu nu a aflat nimic nou, nu a învățat nimic altceva, altfel. Să fie el chiar atât de abstras celor terestre ?, să fie disponibil doar pentru literatură ?, atât de orbește încrezător în carte - chiar atunci când aceea se numește : **Cartea albă a Securității?** Judecându-l după eleganța contorsiunilor, a zbatărilor din băltoaca gușismului actualizat de quintismul de cea mai cataramică extracțiune - ba.

Atunci ? Un alt accident - ca interviul cu Iliescu ?, ca dosarul de secu al secului Voican ? Da de unde : acum câteva săptămâni - și tot într-un editorial - N. Manolescu se ocupa cu o seriozitate demnă de o cauză, în sfârșit, bună, de o altă carte-albă a lui M. Pelin - cea în care Izvorul cu epoleți albaștri dezvăluia... colaborarea lui Rebreanu cu nemții...

Acum, plăcinta : “documentul” din *Cartea albă a Securității* reprodus în numărul aniversar. Ca să vezi cu ce se fălesc român-

literatorioții : cu o diplomă de onoare acordată de Măgureanu! Ai zice că toți redactorii sunt frați ai lui Emil Constantinescu...

N. Manolescu nu este singurul “director de conștiință” incapabil să deosebească negrul-cel-mai-negru de albul-cel-mai-alb. La fel de ciung raționaseră și acționaseră cei din GDS, în toamna anului 1990, când, la stră-luminoasa inițiativă a celui mai tânăr filosof român : Liiceanu, “cremuitornicul nației” îl poftise pe inevitabilul, pe incontestabilul Măgureanu la o curat-amicală conversațiune. Atunci participaseră nu doar persoane tulburi ca Pavel Cîmpeanu ; speriați de avioane ca Thomas Kleininger ; prezenți la toate cumetriile (Stelian Tănase), ci și victime ale Securității : Al. Paleologu, G. Andreescu, Doina Cornea. Și ? Și!

Atunci am înțeles - definitiv - că dragii mei compatrioți (în fruntea lor : directorii !) nu înțeleseseră nimic-nimic-nimic din timpul pe care și ei îl traversaseră ; nimic-nimic-nimic din blestemul ocupației rusești - pe care o înduraseră și ei ; nimic-nimic-nimic din ceea ce ne martirizase patruzeci și cinci de ani : comunismul. Cei care supraviețuiseră românește, dînd cezarului ce (nu) se cuvenea țarului - aveau măcar o justificare : ei se aranjaseră totdeauna, cu oricine ; peste ei, nisip, trecuseră toate apele ; greu acceptabil : victime ale Teroristului Organ (nu doar “ceaușist”, cum scriu negru pe alb luminătorii-poporului de la *România literară*), ca Paleologu, Andreescu, Doina Cornea adoptaseră o atitudine demisionară, de “dialog fratern”, pozînd în creștini practicanți, iertători de profesie - în realitate, “statutul” lor era sfîșietor de trist: nu din tărie creștinească “iertau” ei, ci din slăbiciune românească ; din pura și simpla frică : căci nu se știe niciodată dacă nu se întorc tot *ei* la afaceri...;

Atunci am înțeles : avusesem dreptate când, în luna mai 1991, la Roma, le reproșasem colegilor scriitori din țară demisia, dezertîunea - trădarea comunității noastre ; atunci când îi acușasem de confiscare a revoluției, de vinovăție pentru in-conștiința cu care “masele” îl votaseră, la 20 mai 1990, pe Iliescu ; când îi considerasem pe ei, scriitorii, vinovați de sub-conștiința minerilor aduși să facă ordine în proaspăta democrație (acțiune aprobată de N. Manolescu, din moment ce îi luase interviu inițiatorului : Iliescu). Or iată, după aproape un deceniu, rezultatele “rezistenței prin cultură”, iată fructele colaborării scriitorilor cu cenzura comunistă : a te mulțumi cu doar “o parte de adevăr” (cea pe care ți-o concede puterea), înseamna acceptarea neadevărului ; a te iluziona că “reziști” Totalitarismului Comunist prin structuralism, prin textualism, prin semiotică - prin doar estetism - a semnat, nu doar capitulare, ci complicitate cu Teroarea.

“Cazul Caraion”, lucrînd ca hîrtia de turnesol, a revelat :

umaniștii noștri cei dragi și învățați N. Manolescu, Liiceanu, Blandiana, Adameșteanu - și alții și alții - nu cunosc istorie în general, nu cunosc istoria specială a României din ultimul secol - cât despre milă - să fie la ei, la ruși !, după cum *caritatea* îi privește numai pe papistași... De unde să cunoască ei istorie, când, toată viața au refuzat să știe ce li s-a întâmplat părinților, neamurilor ?; cum să discearnă ei minciuna Securității în toate cărțile-albe, când o viață întreagă s-au străduit (și au reușit !) să... nu vadă care este Răul Absolut ? - iar dovada structuralei incapacități de înțelegere la intelectualii români rezistenți culturalicește: *Anexa* și *Addenda* **Cărții negre a comunismului**.

Citindu-i pe formatorii de opinie, dacă ești politician, le spui: inocenți; și ingenui. Dacă te lași pradă mirării, îi tratezi de candizi : de naivi... Dacă te indignezi, de creduli.

«Dar cum este posibil, domnule...?», îți ieși, retoric, din fire constatînd atîta sărăcie cu duhul, atîta puerilitate, atîta ignoranță a informațiilor elementare (totodată capitale, ca expresia supremă a Terorii : Securitatea). «Vasăzică i-ai fost victimă, părinții tăi i-au fost victime, cel puțin un unchi al tău a trecut printre fălcile ei (ale Securității), iar tu, cultural-curat, n-ai văzut, n-ai auzit, deci n-ai avut nimic de ținut minte - drept care te prezinți la Iliescu - și îl legitimezi;

«drept care publici (pe cinci pagini), pasămite, “dosarul de securitate” al patronului Securității - și îl legitimezi și pe el, ca persoană (odioasă) - în același preț onorabilizezi Puturosul Organ, instrument al opresiunii comuniste, al idiotizării (“reeducării”) oamenilor;

«știi că Pelin a “lucrat” ani în șir, împreună cu Traian Filip, la Milano, în “editura Nagard” - citește : Dragan de-a-ndăratelea -, sucursală a Securității comandată de prètinul lui Ceaușescu, devenit - ca bănațeanul imparțial - prètin al Iliescului, la “toaletatul” documentelor sustrase din arhivele MAI și ale Institutului de istorie al PCR, muroarul sighetenilor, aiudenilor;

«știai că Pelin este “coordonatorul” Cărții albe a Securității ;

«deasemeni știi - sau ar trebui să știi - că Securitatea a fost și rămâne un instrument, nu doar de teroare, ci și de dezinformare - iar tu, ditamai Manolescu, iei de bune “variantele” Voican-Sturdza, “variantele” Pelin ! Ba le dai răspîndire și credibilitate !»

La urma urmei, ce... documentează “documentul” publicat de *România literară* în numărul aniversar ? Care-i valoarea... literară, dacă documentara este nulă ? Care-i semnificația (adevărată!) pentru bravii scriitori curați autori de literatură cu șase chei și șapte coduri?

Nu e deloc necesar să fii specialist în... servicii secrete, nici măcar în *miliție*-uri autohtone pentru a constata, dintr-o ochire :

a) “autorul” : inițiat în “mișcarea literară”, ca un văr după cumnată al unui membru al Fondului literar ; a pătruns în Sfânta Sfințelor : restaurantul Casei Scriitorilor, acolo, între un șpriț și o friptură, a auzit ba una, ba alta - a-nțelea ce... n-a-nțelea, dar a pus pe hârtie - să fie ;

b) dacă n-avem chef să-i contestăm autenticitatea, nici nu vedem de ce noi, victime, am lua în serios un “document” pe care însuși pelinistul-coordonator îl trimisese la Note...;

c) dacă am strânge din dinți și ne-am strădui să aflăm ce anume intenționează Securitatea - prin Pelin, prin *România literară* - să ne strecoare în ureche, am afla :

Așa cum, în corpul Cărții albe scriitori “rezistenți - ba chiar opozanți” erau, nu Tudoran, nu Țepeneag, nu V. Tănase - cât a fost - și, cu permisiunea lui G. Dimisianu : Goma - ci... Fănuș Neagu, Săraru, Ungheanu, Titus Popovici, Mircea Micu, Sălcudeanu, Vulpescu, Buzura, A.D. Munteanu, Păunescu, Sorescu, V.C. Tudor!;

...din “documentul” *României literare* reiese: cel mai detestat de Securitate, mai fioros anticomunist și antisecurist era... Vasile Băran!

Alte “învățămintе”, să mă ierte Dumnezeu, nu am găsit în “documentul” reproduș. Ba da : că Ivașcu, Dimisianu, Țoiu, Valeriu Cristea, Dana Dumitriu, Iorgulescu, Eugen Simion erau “filosemiți” - în timp ce Roger Cîmpeanu, Raicu, Crohmălniceanu, Silvestru, S. Damian, mai scurt, erau : “semiți” !

N-o fi prea puțin - pentru o Românie atât de literară ?

Nota : Acest text, ca și următorul (“Dragă Grigurcu” din 11 noiembrie 98) a fost refuzat de N. Manolescu prin editorialul României literare din 2 decembrie : “Adio, domnule Goma” - vezi și replica mea: “Pe marginea unui editorial”.

*

Paris 11 noiembrie 1998

Dragă Grigurcu,

Nu eu trebuia să răspund la întrebările D-tale, ci D-ta la ale mele. Însă fiind mai bătrân, sânt și mai politicos. Deci : în **Scrisoarea deschisă** adresată mie la 9 oct. 1998 mă întrebi...

De ce n-am...“polemizat direct cu persoana care are la bază o documentare și (...) o chibzuință asupra subiectului” - te-am citat - vorba fiind de alcătuitoarea volumului **Această** (nu **Aceeși**, cum grafiezi) **dragoste care ne leagă**, apărut la Humanitas?

Dragă Grigurcu, eu polemică nu angajez cu persoane ignare

și de rea-credință - cu asta am spus totul. Polemizez, dialoghez, “conversez”, comunic (mă cert) cu cei avînd vederi deosebite asupra aceleiași probleme ; angajez o discuție cu Gheorghe Grigurcu, fiindcă știu: chiar de există între noi ne-identitate de vederi, folosim același cod, vorbim aceeași limbă. Altfel... Nu am dialogat cu Ceaușescu - l-am interpellat ; nici cu Iliescu - precum Nicolae Manolescu, imediat după mineriada sângeroasă din 13-15 iunie ‘90 ; n-am dialogat cu Măgureanu - ca Liiceanu, în septembrie ‘90, la sediul GDS.

Acesta fiind motivul pentru care m-am adresat lui Grigurcu: el, nu altcineva a scris cronica : **De la Ecaterina Lovinescu la Ion Caraion**. Cu îngăduința D-tale revin la fondul problemei - și anume: acuzația nedovedită potrivit cărei Ion Caraion ar fi scris “jurnalul” pentru Securitate, *în schimbul pașaportului de emigrare*.

În scrisoarea din 15 august mă arătam mirat, indignat că ai considerat credibile supozițiile, speculațiile, acuzațiile autoarei volumului în chestie. În **Scrisoare deschisă...**, după ce rezumi : “Poetul este acuzat (...) de a fi făcut un târg cu Securitatea, *obținînd dreptul de-a pleca în Occident, în schimbul unor calomnii* (subl. mea, P.G.)” ; după ce afirmi despre aceeași : “neputînd produce, într-adevăr, o probă zdrobitoare, dar conturînd o ipoteză care nu e defel lipsită de verosimilitate”... (cu alte cuvinte re-formulezi acuzația mea la adresa autoarei volumului - și a surprinzătoarei D-tale credulități) - ce scrii?

“Ca *dovadă* (subl.m., P.G.) unghiul d-sale de vedere a fost susținut și de alte nume precum Gabriel Liiceanu, Nicolae Manolescu, Matei Călinescu”

Cum așa, “ca dovadă”, dragă Grigurcu ? Dacă “unghiul” iscăritoarei este “susținut” de Liiceanu, de Manolescu, de Matei Călinescu simplul act al susținerii acelora să constituie “dovada” că delirul acuzator al cesteilalte este și adevărat ? Dacă așa o iei, așa îți răspund :

N. Manolescu a susținut și că nu am avut samizdat (dar nici nevoie n-am avut !) - ei și? ceea ce a afirmat în scris este adevărat? Nici vorbă!; G. Liiceanu, la televiziune, a susținut că rezistența românească în munți a fost cea mai importantă din estul Europei - să fi rostit el încă un adevăr (ca cel cu lichelele, cel cu arheul-nației, cel cu frate-său, Sebastian)? Chiar așa să fi ajuns : orice ar spune-scrie Liiceanu, Manolescu (și alți directori de conștiință est-etici) - în mod necesar trebuie să fie și adevărat? Nu, domnule! Nu, dragă Grigurcu: prea multe neadevăruri au rostit, prea multe fapte reprobabile au comis, atât Liiceanu cât și Manolescu, pentru a avea încredere absolută în cuvântul lor ; pentru a lua drept adevăr tot ce secretă ei.

De aceea m-am adresat lui Grigurcu, nu semnatarei volumului **Această dragoste care ne leagă...**; nu lui Manolescu (primul, cronologic, a o fi aprobat în scris și promovat la televiziune) ; nu lui Liiceanu, editorul-comanditar. Motivul: Grigurcu este de-al meu - Manolescu ba : el a fost de-al lui Ivașcu, de-al lui Ivasiuc, de-al lui Gogu Rădulescu, a pactizat cu Iliescu și cu Voican, acum cu Quintus, deci cu Cataramă, deci...; Liiceanu : a fost de-al lui Noica, atunci când casa ardea pe noi (te invit să recitești doar prima pagină din **Jurnalul de la Păltiniș**, atent fiind la dată: *martie 1977*), a fost cu Plămădeală, cu Brucan, cu Măgurean', cu Prutean', cu N.C. Muntean', cu Ștefănescu - deci nu poate fi cu noi ! Iar D-ta...

Scrii: “În calitatea mea de **prezentator** (subl. în text) al cărții în discuție, n-am fost în măsură decât a da un succint, palid reflex al tezei cu pricina”

N-ai fost (în măsură) - dar ai dat - și nu doar “un palid reflex”. A fi prezentator înseamnă a participa, a te angaja, a-ți pune obrazul, garantînd că tu, prezentator, ai luat cunoștință de “teză”, ai cântărit-o, ai verificat sursele (măcar te-ai gândit că ai putea s-o faci), abia apoi o prezinți, o impui cititorilor. Or D-ta te speli pe mâini (“n-am fost în măsură decât a da un succint, un palid reflex...”), te dezangajezi, explici ca un copil surprins de părinți lângă cioburile unei vase : «N-am făcut decât să o prezint pisicii...»

Să-l jignesc iară pe Grigurcu, amintindu-i că nu în “calitate de prezentator” și-a scris cronicile literare (el chiar când doarme, doarme literatură !)? Vasăzică față de faptele de literatură este riguros, participativ, responsabil, angajînd propria-i onoare prin fiecare cuvânt scris - iar într-un fapt de neliteratură, trece peste contradicții, nu ia în seamă că, prin prestigiul său, verificat în atâtea decenii, legitimează tot ce prezintă sub semnătură (chiar când rostește un nu) - și iată-l pe Grigurcu luînd parte cu drag la un linșaj moral (și postum !). Iar când i se atrage atenția că a co-semnat o condamnare, nesinchisindu-se de absența probelor, el se refugiază îndărătul “prezentatorului”, invocînd participarea și a altora (a “altor nume”)!

Sînt silit să mai explic o dată (din **Scrisoarea...** lui Grigurcu înțeleg că nu s-a înțeles) :

Nu am sărit în apărarea lui Ion Caraion - ca om (de care, în trei ani de conviețuire în redacția *României literare*, nu m-am apropiat) ; nici în apărarea poetului Ion Caraion (poezia lui nu are nevoie să fie apărată - nici măsurată cu coloana - ca la Humanitas); ba, judecînd după cantitatea de venin din “jurnalul” publicat de E. Barbu în Organa MAI, ocup deloc invidiatul

loc trei. Nu am sărit în apărarea cuiva anume, ci am intervenit într-o Cântare a României fără Ceaușescu și fără Păunescu ; am fluierat în biserica în care domnea o suspectă armonie, o unanimitate de opinii de foarte rău augur, după opt ani de libertate a expresiei. De neimaginat : intelectuali, scriitori de confirmată valoare (avînd și o înaintată vîrstă : experiență-de-viață) să năvălească în grup, în turmă, încotro le arată careva (te miri cine) că într-acolo ar fi adevărul-adevărat ; inadmisibil : persoane sensibile, instruite și care au trăit în România, nu pe Lună, să nu cîntărească, să nu examineze normal-critic o opinie mai... ciudată - și să se declare de-acord-în-unanimitate (în turmă) cu tezele comunicate de la tribuna Humanitas.

Un român-în-trecere-prin-Paris s-a mirat deunăzi că am luat apărarea lui Caraion, “un porc”. Că nu trebuia să introduc în dezbatere “detalii fără importanță : dacă a făcut ce a făcut pentru un pașaport - ori i s-au zmulș la Securitate niște declarații...” - și a încheiat, punînd o întrebare ce nu aștepta răspuns : «Nu-i tot aia ?»

Nu, nu-i tot aia ! Nimeni dintre acuzatorii direcți nu a făcut un minim efort - altfel cu certitudine ar fi găsit : nu e deloc «tot aia» să ți se zmulgă, la Securitate, “niște declarații” - și «tot aia» să... negociezi (?), tu, anchetat (!!), să condiționezi (!?!), tu - dar ce-și imaginează ei: că făceai troc cu Securitatea: uite o mărturie mincinoasă, dă-mi un pașaport ? Astfel judecă cei care nici pe strada Securității n-au trecut ; așa judecă cei care nu judecă.

Ca să înțeleagă până și iscălitoarea sentinței : nu am contestat caracterul... incomod al lui Caraion; nici probabilitatea de a fi scris, sub tortură, la Securitate, oarecari pagini - contest însă cu tărie “adevărul” lansat de Humanitas, aprobat în ecou de Manolescu, de Matei Călinescu, de Grigurcu - anume: *Caraion ar fi scris acele pagini odioase pentru a căpăta un pașaport.*

Revenind la motivul pentru care am intervenit, întrerupînd Corul Calomniatorilor : am suferit, dragă Grigurcu găsindu-te alături de notorii indiferenți față de adevăr, de iluștri nepăsători la morală - ca Manolescu, ca Liiceanu - mai grav : participînd la analfabetizarea cititorilor prin “istoria” pe care o scriu, după 89, nechemați, impotenți, intruși, pernicioși (taman cei care, până la 22 decembrie 89 fix, nici cu gândul nu gîndeau să rostească, la bucătărie, adevăruri aflate pe buzele tuturor, darmite să semneze o hîrtie de solidarizare cu puținii care deschideau gura) : aceiași demisionari, aceiași dezertori, deveniți, oroare : directori de conștiință românească : Manolescu și Liiceanu, la care se adaugă Blandiana, Rusan (autori ai...“istoriei” cu **Addenda** și **Anexa Cărții negre a comunismului**), Adameșteanu, alcătuitoarii volumului **Memorialul ororii** de la editura Vremea - și,

bineînțeles : sursa lor, modelul lor : Brucan-Măgureanu-Pelin, edificatori emeriți ai Monumentului Rezistenței prin Cultură a Scriitorului Român : Cartea albă a Securității.

Pe scurt : am suferit, găsindu-te printre falsificatorii istoriei noastre - deja falsificată.

Te plângi că te jignesc, întrebându-te cu ai cui ochi ai citit câteva scrieri pe care le-ai comentat. Te plângi degeaba : nu te jignesc cu impresii, cu deducții, cu solidarități de breaslă ca cele ce te-au făcut să cânti în Corul Pionierilor Aria Pașaportului (lui Caraion), ci cu citate :

În *Apostrof*, 3-4/1992 (reluat în **Imposibila neutralitate**, Inst. European 1998, pp. 422-433) la întrebarea :“Și tot despre «cazurile» noastre literare, mai exact despre cazul Breban și cazul Goma : ne-ar interesa opinia dv.!” , Gheorghe Grigurcu a răspuns :

(a) “Ambii mi-au fost colegi de facultate (...). Disputa dintre Goma și Breban mi se pare regretabilă, precum orice dispută care atinge accente de sarcasm și de violență. Totuși ea nu iese din obişnuitul *relațiilor dintre disidenți*” (subl m. P.G.).

(b) /Lui Breban/ “I se aduc (nu numai de către autorul Gherlei) învinuiri care, *dacă ar fi suficient probate* (s.m. P.G.), ar produce fără doar și poate stigmatizarea sa morală !”

(c) “Dintr-un unghi de vedere ferm, controlabil, *Breban a greșit aderînd la regimul lui Ceaușescu, închipuindu-și probabil că-și va putea păstra independența* (...). Dar nu și-au făcut și alții iluzii în primul an de domnie a despotului ? (...) *N-au devenit atunci membri de partid chiar și viitori lideri ai disidenței, Paul Goma, Dorin Tudoran ș.a.*” (sublinierile îmi aparțin, P.G.).

Iată comentariile mele, iubite Gheorghe Grigurcu :

a. Am înțeles că până în 1992 nu citiseși vreun rând semnat de mine, deci nu știai că nu m-am considerat disident, ba am respins (din 1969 !) eticheta neinfamantă, însă nepotrivită mie. Deci, după D-ta, Breban e disident - de cine disidase el: de PCR? - nu: de acolo fusese exclus; din C.C.? - idem. În 1971 Breban “disidase” de Ceaușescu - de la Paris, unde a mai rămas un an. Întrebare și răspuns ocultate de intervievat: ce i s-a întâmplat lui Breban, după ce a disidat de Cărmaci? 1. i s-a luat cetățenia (ca lui Țepeneag)?; 2. a fost arestat la întoarcerea în țară ? ; 3. internat în azil psihiatric?; 4. scos din manuale, din biblioteci, din dicționare, din referințe?; 5. numele lui a fost interzis? Nu : imediat după revenirea în țară (“din exil”, cum se alintă el), i s-a publicat **Îngerul de ghips** - la a cărui lansare am fost prezent;

b. Am mai înțeles că nu citeai *Contemporanul* la care erai redactor : nu știai că acolo a semnat N. Breban multe atacuri

împotriva “exilului cultural” (prin editorialele directoriale) ; nici că, în replica mea din iulie 1991 am dat citate din gândirea sa - acelea erau probele a căror existență ai contestat-o. Cine nu citește nu știe; cel care nu știe - ce face ? Tace !;

c. (vezi și răspunsul comun citatului din *Contemporanul* (10 mai 1991). Fie nu citiseși nici cărțile în care povestesc împrejurările aderării mele la PCR - în 22 august 1968, împreună cu: A. Păunescu, A.D. Munteanu, Paul Schuster, Mariana Costescu și Al. Ivasiuc - nu în ‘65; nu cu Breban; nu cu Tudoran; fie nu crezi ce citești semnat de mine, în care caz, anunță-mă. Oricum, “atunci” nu putea fi vorba de vreo iluzie - care? Cu excepția lui Ivasiuc, eram cu toții basarabeni prin naștere și prin... opțiune (Schuster) : pentru a ne opune rușilor (măcar câteva ceasuri), cerusem arme, or acestea nu se încredințau ne-membrilor de partid. Să fie atât de greu de priceput: “în acel moment” a adera la PCR nu însemna a-ți face carieră, ci a-ți (pro)pune pielea pe băț: “atunci” România era amenințată de a cunoaște soarta Cehoslovaciei.

Una din declarațiile lui Breban din *Cuvîntul* (4 aprilie 1990):

* “Fugeam nu atât spre exteriorul unui exil pe jumătate acceptat, mă refugiam într-o noțiune morală...” - comentariu : un exil nu poate fi “pe jumătate acceptat”, acela nu e exil, ci navetă. Breban nu a fost exilat, se putea întoarce în România când poftea, publica în România tot ce scria, era premiat, era sărbătorit, cărțile nu-i erau scoase din biblioteci, numele nu-i era interzis ca ultimului emigrant la Israel ;

* “**intelectuali fugiți**” (subl. în text) : statornic tic mental : vasăzică: ei erau... “fugiți” (limbaj oficial, securist), în schimb Breban, notoriu navetist, era... exilat !; * “niciunul dintre marii noștri poeți nu a emigrat”...- dar Horia Stamatu, Nicu Caranica, Kiropol, Caraion, Alexandru Lungu, Ilie Constantin, Sanda Stolojan ? Dar... ?; * “Greșelile emigrației au început (...) când ea a pornit să imite metodele ideologiei și chiar ale poliției din țară”: - frumos, chiar just (măi tovarășe !) spus : “poliție” - când toată lumea știe că (în țară) “poliția” se chema, în cazul cel mai de jos: miliție, altfel: Securitate ; * “când a început să pună în circulație **liste negre** (subl. în text, n.m. P.G.) de persoane non-frecventabile” - care “liste negre” ? Vrea să spună : de călători profesioniști, cu statut tulbure, de “imparțial”, de navetist - ca Marino, Hăulică, Marian Popa, Sorescu, Pintilie ?

Nicolae Breban a atacat cu vehemență exilul - de unde : dinăuntru? - nu a fost niciodată înăuntru, motivînd că el nu face “politică”, ci doar cultură. Din afară ? “Afară” aceea era, în ordine: München, Paris... București. Interminabilul serial din *Contemporanul* (**Riscul în cultură**) era subtitrat când : **Exilul**

(**luptele intestinale**), când **Stafiile și farmecul exilului**, când **Resentimentul colegial...** În fapt, Breban ataca exilul politic, anticomunist - el, exilatul pe jumătate, opozantul pe sfert; dar-însă-totuși : culturalul...

Iată, pentru rememorare, câteva din gândurile și din faptele de scris ale lui N. Breban apărute în revista al cărei redactor erai D-ta, Grigurcu:

- (29 martie 1990) : * “Nimeni, dragă Paul Goma nu este în afara poporului său, a «egalilor»(...)” - autorul să știe ce a avut de gând să spună ;

- (5 aprilie 1990) : * “ I-am propus lui Goma să-i fac un referat la cartea lui **Ostinato**, ce avea probleme...” - nu mi-a propus nici un fel de referat : în 1970, când ne-a fost adus șef la *România literară*, pe de-o parte nu mai aveam nevoie de refe-rate: **Ostinato** era respins(ă); însă la sugestia lui Țepeneag, a lui S. Damian, într-adevăr, cerusem audiență (ei, da, așa era sub directoratul său), rugându-l să intervină la ei, la C.C., pentru a mi se ridica interdicția totală (cauzată de “decodificarea” lui Ivasiuc a cărții **Ușa noastră cea de toate zilele...**). Răspunsul lui Breban a fost : Dacă așa au hotărât tovarășii, înseamnă că au avut dreptate să hotărască așa...; - (tot 5 aprilie) : * “P.G. nu conține să-l atace pe fostul său coleg de celulă Al. Ivasiuc, defăimându-l cu o energie disproporționată (...) într-un roman întreg, **Bonifacia**”: - se va contrazice când va tipări **Confesiuni violente**, acolo va relata “varianta Ivasiuc” a decodificării cărții mele **Ușa...** ; când scriam **Bonifacia**, știam de 8 ani ce hram poartă “fostul coleg de celulă”, adică din aprilie 1977, când am găsit în dosarul meu de anchetă rapoartele sale de lectură la **Gherla** (nu cea apărută la Gallimard, în franceză, ci varianta românească, transmisă la Europa liberă, înregistrată-transcrisă în familia sa, a lui Ivasiuc); - (12 apr.90): * /Ceașescu îi retrăsese lui Țepeneag /“cetățenia română, în timp ce Goma (...) a reușit să și-o păstreze pe a lui”: - “cetățenia”, departe de a mi-o fi păstrat, a fost pierdută automat, în decembrie 1977, când am cerut azil politic în Franța ; acest “mecanism” este cunoscut de toți “fugarii”, vorba lui Breban - cu excepția exilatului-Breban; și a ne-fugitului Țepeneag. Și a familiilor lor. După 21 ani, sunt tot cu statut de refugiat politic (din România) în Franța ; - (19 aprilie 1990) : * “Am o deosebită stimă pentru opera și cariera lui Petru Dumitriu”: - dacă înlocuim “cariera” cu “gândirea”, ne întoarcem la “deosebita stimă” a lui Breban, înainte de 1971 (când îl lauda pre Ceașescul mai îndesat decât Păunescu) ; - (10 mai 1991) : - * “Paul Goma (și alții!) fac mare caz de o dedicație pe care i-am dat generalului Pleșiță pe un

exemplar al romanului **Bunavestire**, la câteva zile de la apariție”: - Pleșiță nu era un oarecare general - ci *de Securitate și ministru al Securității*. Nu l-am acuzat pe Breban că a dat dedicație unuia “care mai târziu avea să-mi zmulgă barba” (lui Negoțescu ce avea să-i zmulgă generalul Securității Chiriașilor?), m-am întrebat, retoric : «Un scriitor îi dă o carte a sa, cu dedicație Securistului suprem ?»; - * “Uitînd că el (Paul Goma - n.m.) a fost exclus din partid cu mulți ani în urma mea...”: - nu uit deloc faptul că... *n-am fost exclus!* - am aderat în 22 august 1968, după invadarea Cehoslovaciei : voisem să mă înscriu în Brigăzile Patriotice, însă mi se pusese condiția (pentru a avea dreptul la o armă): să intru în partid. După vreo trei luni de zile (deci: tot în 1968), comitetul PCR al Uniunii (cei mai activi și mai insistenți componenți ai săi: Dimisianu, Țoiu, Fănuș Neagu, Nichita Stănescu, Horea, Chiriță) a prins a mă convoca periodic și a-mi cere să predau carnetul, fiindcă... în august ‘68 nu fusesem legal primit (“un viciu de formă”, tot explica Dimisianu)... Nu l-am dat - de-al dracu’ : nu eram ca ei. *Mi-a fost confiscat de Securitate la arestarea de la 1 aprilie 1977*; - (14 iunie 1991) : - * “Sărmanul Nego, ca și Goma, era atins de virusul suspiciunii, sau cine știe, știindu-se culpabil față de Europa liberă pe care o injuriasse într-un articol, după părerea mea, fără ca acest lucru să fi fost imperios necesar, făcea act de o sumisiune violentă. Adeseori, la spirite superioare, culpabilitatea creează astfel de fidelități agresive, de fanatisme de licean...«- Nu crezi, i-am răspuns uimit de lipsa lui de eleganță în propria lui casă, nu crezi că...»?” etc...

Acest editorial de o nesfârșită nesimțire din serialul **Riscul în cultură** m-a determinat, să-i dau replica prin **Capra și Căprarul** - publicat(ă) și în *Contemporanul* din 26 iulie 1991.

Am citat numai din propostele sale, firește, anterioare ripostei mele.

Dacă n-aș fi obosit să explic pentru a mia oară lucruri elementare, l-aș trimite pe Gheorghe Grigurcu la alte mărturii despre N. Breban și despre “colegialul său comportament” :

- la Gabriela Melinescu (citată și de Dorin Tudoran), soția editorului suedez Coeckelberghs, pe care l-au vizitat, în scop de descurajare de a publica **Gherla** - două cupluri celebre : Țoiu-Bălăiță și Ivăsiuc-Breban ;

- la Ioana Măgură, soția lui Noël Bernard (vezi volumul : **Directorul Postului nostru de Radio**, Betromond, 1994 - p. 44-47) : perechea Ivăsiuc-Breban îl vizitase pe Bernard în 1976 (în urma scandalului provocat de difuzarea **Gherlei** în lectura mea, la Europa liberă), reproșându-i că “îi permite” Monicăi Lovinescu și lui Virgil Ierunca să impună un dictat cultural, iar pe Goma,

care n-are pic de talent, îl laudă într-una. În vara anului 1977, Breban s-a prezentat singur la Noël Bernard, cu aceeași plângere-cerere.

Să nu constituie aceste fapte rele ale lui N. Breban probe că romancierul a avut un comportament cel puțin necolegial ? ; că demersurile sale, mai ales în Occident, fie pe după cap cu Ivasiuc, fie singur erau în spiritul purei propagande securiste ? Ba bine că nu.

Te-am mai jignit, reproșându-ți lectura lui Caraion prin ochii Monicăi Lovinescu și ai lui Virgil Ierunca. Exista precedentul **Jurnal**-ului meu : mi-am exprimat în scrisoarea din 18-24 iulie 1997 nedumerirea, consternarea (D-ta citezi doar introducerea, ceremonioasă), că citiseși, fie neatent, fie selectiv, ținând seama, nu de ceea ce stătea scris în carte, ci de ceea ce spusese Monica Lovinescu despre autor (22 publicase în 18 februarie 1997 sub titlul : “*O precizare la Jurnal-ul lui Paul Goma : Regret că l-am cunoscut pe Paul Goma*”).

Pentru că tot nu se mai ține minte observația mea, repet pasajul din textul D-tale **Radiografie Paul Goma** (8-14 iunie 97):

“Nu-i vom lua (lui P.G.) neapărat apărarea dacă, în unele momente, se va vorbi de *ingratitudea sa* (subl. mea) . Oricâte decepții vor fi intervenit în relația lui Goma cu Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, acești directori de conștiință neîntrepuși ai vieții noastre culturale și civice din ultimele decenii, ne întristează maniera în care Goma se detașează de ei, *uitînd, nu numai caracterul ireversibil «istoric» și acesta, al sprijinului generos de care s-a bucurat din partea lor*” (sublinia mea - P.G.).

Re-iertare : cine scria astfel despre **Jurnal**-ul meu știa înainte de a-l frunzări (în căutarea unor argumente care să-i conforteze teza) ce avea să scrie. S-a înțeles : nu îți reproșez că ai scris “defavorabil” - ci îți atrag atenția : te-ai pronunțat în necunoștință de cauză și ai eludat adevărul : solidarizarea Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Ierunca, nu cu victima, autorul, ci cu editorul distrugător de carte : Liiceanu. Deci, ai așternut pe hârtie neadevăruri. Or acest obicei nu intra în... obiceiul lui Gheorghe Grigurcu.

Rezum : în cazul meu, ți-ai pornit cronică, nu de la textul propriu-zis al **Jurnal**-ului (pe care nici nu mai aveai nevoie să-l cunoști), ci de la declarația Monicăi Lovinescu : “Îmi pare rău că l-am cunoscut pe Paul Goma” ;

În cazul lui Ion Caraion, ți-ai scris cronică pornind, nu de la textul **Această dragoste care ne leagă** - citit profesional, cu ochi treaz - ci de la acuzațiile fără temei ale semnatarei, reluate în cor de Liiceanu, Manolescu. Ei au deplasat atenția - și adevărul - de

la moartea tragică a Ecaterinei Bălăcioiu la vânzarea la care s-ar fi dat monstrul Caraion (acum l-am citat pe Matei Călinescu). Deplasare întărită, binecuvântată de cronica D-tale, iubite Grigurcu, cea intitulată fără echivoc : ***De la Ecaterina Lovinescu la Ion Caraion.***

Că Monica Lovinescu și Virgil Ierunca sunt și ei oameni care pot să se înșele, ca noi toți - îți vine greu să admiti. Te înțeleg: și eu am trecut prin această fază de credulitate. Însă dacă înainte de decembrie 89 cuvântul lor prin Europa liberă era literă de evanghelie, după aceea datele s-au modificat. Susținerea până în pânzele albe a unora (Blandiana, Buzura, Hăulică, Geta Dimisianu, Manolescu) ce putea să aibă atunci justificare, după 89 a creat confuzii, a provocat injustiții - atât prin acțiuni directe (campania Monicăi Lovinescu de a face din Blandiana, nu doar o vâjnoasă opozantă anticomunistă - n-a rezistat ea prin arpagicul-tură ? - ci chiar "sertaristă"! - vezi textul din decembrie 1986 din *Convorbiri literare*). Dar mai ales prin tăcerea păstrată asupra unor fapte-rele ale protejaților - tăcere acordînd acoperire morală a unor fapte imorale - exemplul recent al traducerii, la Humanitas, a **Cărții negre a comunismului** cu "afacerea" **Anexei** și a **Addendei**. Tulburătoare coincidența": în ordinara, în nepăsătoarea falsificare a istoriei au fost direct implicați subdirectorii de conștiință Blandiana, Liiceanu, Manolescu, Adameșteanu, protejații fără restricție, dintotdeauna.

Într-un text "blasfematoriu" din *Cotidianul* îmi exprimam convingerea că, dacă Monica Lovinescu și Virgil Ierunca nu ar fi păstrat tăcere în legătură cu pașii pe de lături ai protejaților lor, nu s-ar fi ajuns la această uluitoare (și tragică, la urma urmei) concluzie : scriitorii de valoare nu au "recuperat" anii, deceniile de demisie morală; pentru ei, luminători ai poporului, istoria a fost și a rămas o "materie" aparte, o știință (nu sunt ei creația, chiar fără voie, a materialismului științific? și istoric?) ; iar cei care vor să scrie "romane istorice" se documentează cum se documentează cei ce scriu despre viața furnicilor, despre moartea balenelor. Intelectualul român, în primul rând scriitorul la român este, nu doar ignar în materie de istorie, dar incapabil de a înțelege istoria ca o necesitate, o realitate constitutivă a faptei scriitoricești.

De aici, pe de o parte, incapacitatea de a realiza timpul, de a accepta existența și necesitatea cronologiei ; de aici refuzul scriitorului român de a-și face datoria (ei da : datoria) de scriitor, aceea de a limpezi faptul scris, nu de a-l întuneca, ascunde, codifica, trafica, apoi, din lene și din frică, a-l invita pe cititor la... coautorat. Scriitorul român rezistent prin cultură și-a imagi-

nat că, trezit din somnul cel de moarte taman la 22 decembrie 89, dacă a fost de 3-5 ori în Piața Universității, a și absolvit cursul accelerat (și fără profesor) de istorie, de democrație, de libertate. Ei bine, nimic nu se recuperează în materie de... umanioare, cu atât mai puțin de etică - dovada fiind chiar “dezbateră” pe marginea volumului **Această dragoste care ne leagă**.

Participanții - printre care și D-ta, dragă Grigurcu - au dovedit pentru a multa oară :

- nu cunosc istorie elementară ;
- n-au de gând să învețe, măcar la bătrânețe, câteva noțiuni ;
- la urma urmei, puțin le pasă de ceea ce este, la toate comunitățile, istoria - fie ea orală, fie scrisă (à propos : singura lucrare, apărută în acești 9 ani de libertate și meritându-și numele este **O istorie sinceră a poporului român** de Florin Constantiniu).

Astfel se explică indiferența cu care persoane serioase, universitaroase au evaluat, au judecat fapte de istorie din... istoria lui Caraion.

Astfel se explică scrisoarea mea adresată lui Grigurcu - nu altcuiva.

Iată, ai aflat “realitatea judecății mele” (fii sigur - deci : teme-te - nu e doar a mea) în ceea ce te privește.

Știi foarte bine (dragă Grigurcu) : sântem ceea ce ne facem noi înșine și nu ceea ce încercăm să fim, pentru a nu-i jigni (!) pe cei pe care-i prețuim.

Prețuire,

Paul Goma

*

Paris 15 noiembrie 1998

Noroc cu domnul Tzoiu !

Recent, în *Cotidianul*, numitul C. Țoiu semnează un atac bezmetic și abject împotriva...

Nu. Eu nu sânt ca numitul Țoiu, analfabet al citatului. Eu pun ghilimelele citării, îl iau pe cititor drept partener - nu cum îl consideră el : un leneș al satului căruia scriitorul îi rumegă posmagii literaturii curate cu voie de la secu - altfel, bietul, nu înțelege. Citez, deci, din Țoiu C.:

“Recent, în *Cotidianul*, numitul P. Goma, la rubrica sa privată, anume intitulată «Gaura din...» semnează un atac bezmetic și abject împotriva mea și a lui George Bălăiță. Cum că noi am fi fost trimiși special de Securitate la Stockholm să

împiedecăm apariția la o editură a unei din pișăcioasele sale scrieri” [**pișăcioase**, nu “pișcăcioase”, cum au transcris câțiva cronicari decenti]. “În iunie 1977, împreună cu Bălăiță, am participat în Finlanda, la Lahti, la una din întâlnirile internaționale scriitoricești obișnuite. La întoarcere...noroc cu domnul Katz!”

Cine este “domnul Katz”? După nume : un evreu. Ce rol are în text ?

1. Să probeze (?) că întâlnitorii internaționalnici uniunscritorezi (altfel spus : inginerii sufleticoli) erau trimiși în negrele străinătăți fără bani ;

2. Să fie evreu ! Bun.

Și ce face “domnul Katz”? “De milă sau de prietenie” împrumută, fără a i se fi cerut, 200 mărci finlandeze cu care cei doi breslași tricolori în vâjâială prin Finlandia pot petrece o noapte la hotel - aici intervine miracolul :

“Așa avurăm noi posibilitatea să tragem la un hotel foarte modest, ajungând la Stockholm” - acestea au fost scrise de C. Țoiu, altfel scriitor de limbă română. Din scriitura lui înțelegem: cei doi se culcă, seara, la hotel, în Finlandia, dimineța se trezesc în Suedia! Reiese că în 1977 Românii treceau granițele (dintre țări capitaliste !) ca pe niște vulgare dâmbovițe !

La Stockholm Țoiul nostru național dă nas în nas cu un alt Katz - citez:

“...acest Coeckelberghs, un evreu deștept, aventurier, troțkist, fost secretar al africanului Chombe, i-o fi transmis, orgolios, ceva mârșăvelului de textier (eu sânt acela ! - n.m. - P.G.), fapt e că acesta, țăță și născocind ca să crească în ochii lumii, i-a spus lui Virgil Nuștiucum de la Europa liberă care dădu imediat pe post știrea (...). Și uite-așa, și **virgilică și paulică** intrară amândoi braț la braț **pe ușa din dos** (sublinieri în text - n.m. P.G.) a vieții noastre literare, pe vechi stampilați de această grosolană minciună”.

Numitul Țoiu a debutat în 1965 cu “un roman despre teroriști” (citește: partizani) de cea mai abjectă extracție : **Moartea în pădure** (model fiindu-i : **Vânătoare de lupi** al Canalei Canale, Petru Dumitriu) și a sfârșit ca ștergătoare de picioare la ușa lui D.R. Popescu, *președinte numit de Ceaușescu*. În cărțile sale, a mâncat cu polonicul căcat comunist, dar a făcut cu ochiul legionarilor, asigurându-și o geamănă imunitate. Decembrie 89 l-a băgat în boale, dar s-a întreîncurajat cu alt surprins înfricoșat : N. Manolescu, care l-a spălat și pe el de balega colaboraționismului târător. Drept care crede că cititorii de azi sunt tot cei de ieri, deci vor înghiți orice gogoriță, ca prezenta amintire de călătorie din Finlandia în Svedia - unde nu

te mai poți învăța de atâția ovrei - indivizi care, după ce că sunt ceea ce sunt, le plătesc și hotelurile bieților martiri ai unionalului scriitorism cu bilet de voie de la Ivașcu-Virgil Teodorescu, vestiți comici ai anticomunismului.

Ce scrisesem pentru a provoca croncăniturile baboțioiești ale numitului: că, în 1976, după apariția în franceză a cărții **Gherla** (aceasta fiind “pișăcioasa scriere” - nu... pișăcioasa!) și difuzarea ei la Europa liberă, în lectura mea (aflat în România), Securitatea furioasă și în panică, apelase la posturile-fixe din Occident (Drăgan, Milhovan, M. Titus, Govora), precum și la “colegi de breaslă” din țară, prozatori bine cotați: Ivăsiuc-Breban - trimiși cu lămurireala la München, la Paris, la Stockholm în 1976, în 1977 Țoiu-Bălăiță, la Stockholm, la “ovreiul deștept, aventurier, troțchist”, care-l publica pe Goma (și care plătea emisarilor hotelul pe o săptămână!).

Numitul Țoiu, în loc să stea în prepeleacul seninătății și să mediteze la multele și marile porcării făcute colegilor (eu nu-i sânt coleg!), se trezește clămpănind din falca-i de salcie autentică. Nu i-am făcut “onoarea” de a-l trata de “securist”, cum a încercat el diversiunea cu “domnul Katz”, depanatorul de scriitori români. Ci, repet: l-am tratat de scriitor (și deloc rău, măgarul!) care a acceptat să facă muncă-voluntară (și murdară) : calomnierea unui alt scriitor - fiindcă așa i-au dat dispoziție Hobană și Iancu - acești “tovarăși-devotați-în-civil”.

Cât despre “viața noastră literară” : spre deosebire de mine, care n-am intrat deloc în ea (să fie la ei, acolo), Țoiu este introdusul pe ușa din dos a ei, strecuratul pe scara slugilor, cu plecăciunea **Moartea în pădure** - în același an, 1965, când apăreau cărți perfect citibile și azi ca **Iarna bărbaților** de Bănulescu, **Sufereau împreună** de Băieșu, **Somnul pământului** de cel care avea să cunoască o involuție din cele mai românești : D.R. Popescu.

Ai dreptate : sunt prea mulți - și peste tot - “domni Katz”, “domnule Tzoiu”!

*

Paris 18 noiembrie 1998

Un cititor indignat...

...protestează pe lângă directorul *Cotidianului*, scriind - despre autorul de mine :

“o persoană care se autointitulează scriitor, semnând cu numele Paul Goma, *ginere* (dacă o mai fi ?) *al unui general care a făcut parte din Securitatea română*” (sublinierea mea - voi

reveni, P.G)” ; adresându-se... ginerelui “generalului care a făcut parte din Securitatea română”, laudă :

“Nume precum Iosif Constantin Drăgan, Virgil Gheorghiu, Nicolae Baci, pe care acest sus-numit Goma le murdărește cu atâta răutate, reprezintă figuri luminoase care au avut și unele încă mai au de dăruit și înfăptuit lucruri frumoase și utile atât neamului românesc din care se trage cât și țările de adopțiune” (ortografia a fost strict respectată).

În fine, despre autor și despre scrisul său :

“(P.G.) prin tot ce a scris și scrie nu produce decât repulsie prin falsificarea nerușinată a istoriei, prin întinarea memoriei celor plecați în lumea dreptilor și mai ales prin otrava pestilențială pe care o varsă asupra unor oameni de valoare”.

Indignatul proorocește : dacă va continua să publice textele mele, ziarul va rămâne fără cititori și semnează : “*Gheorghe Iuliu Gheorghiu, București, str. Frumoasă 54*”.

Am să-i răspund tovarășului Gheorghiu, ca și cum aş face-o pentru întâia oară, cu toate că se împlinesc 30 ani de atacuri din partea Securității : au început de la sfârșitul anului 1968, imediat după ce intrasem în PCR, la 22 august, cu speranța de a mi se da o armă pe care s-o bine-folosesc, atât împotriva rușilor invadatori, cât și a securiștilor băștinoși.

La primul reproș, cel de a fi ginerele unui “general care a făcut parte din Securitatea română” (dacă indignatul însuși n-ar fi/este securist, s-ar fi rostit ca toată lumea : “un general de securitate”, nu ciocnind călcăiele până și pe hârtie, folosind formula reglementară) - îi răspund :

Dacă sunt ginerele unui general de Securitate, atunci socru-meu habar n-avea că e general, cu atât mai puțin de Securitate (a poporului ’ncitor, to’arșu’ Gheorghiu, s’ trăiț’!).

La al doilea reproș - că am murdărit cu otrava-mi pestilențioasă figuri luminoase (de să le pui în cadru !) ca a sfântului Drăgan, a martirului V.C Gheorghiu, a mucenicului Baci... - deși am scris de multe ori despre acești eroi ai neamului-prost, profit de ocazie, pentru a repeta :

I.C. Drăgan : legionar de felul său, nu ezită să colaboreze cu comuniștii: călătorește în RSR, are numeroase întâlniri cu Ceaușescu (după 89, ca drăganul imparțial : cu Iliescu). Individul colaborează nu doar cu puterea politică (și economică, dragă-doamne !), ci și cu cea polițienească (citește : securistă) : legionarul Drăgan, după ce se bătea pe burtă cu comunistul Ceaușescu, se ducea la arhivele MAI, la Institutul de Istorie al PCR, de unde scotea (corect : sustrăgea) documente, multe fiind declarații din anchete, le ducea la Milano, unde echipa de securiști condusă de

Mihai Pelin (autorul Cărților albe) le “prepara”, le falsifica, le trafica - iar pe unele chiar le publica în editura NAGARD (Dragan citit de la coadă la cap). Dacă indignatul cititor este un drăgănist convins - prin forța împrejurărilor, a fost/este și convins ceaușist; normal : este și iliist (a uitat ce “lozinci” strigau, la Lugoj, năimiții : «Iliescu și Drăgan !»?); de asemenea, fiind el drăgănist-pelinist, este, fatal, și securist ;

Virgil C. Gheorghiu (și nu Virgil Gheorghiu, cum scrie indignatul - o cu totul altă ființă, poet delicat și pianist) : acest scriitor auto-uns popă ortodox, obosit de exil, a colaborat cu Securitatea popească : în 1971-72, în luptele de stradă pentru apărarea bisericii române de la Paris de asalturile trimișilor de la București, V.C. Gheorghiu s-a aflat în tabăra din față, a asediaților, acuzându-i pe ceilalți exilați de “fascism” - el, care fusese atașat cultural la Zagreb în timpul războiului, apoi internat de Aliați în lagăr, pentru... cine zice ăla îi !;

Nicolae Baci : cu mărunțul colaborator al lui Drăgan, improvizat istoric: în cugetările lui de trei lulele despre destinul omenirii și despre soarta crudă și nedreaptă a Românilor, dînd vina nefericirilor noastre în întregime pe...vînzarea Occidentului (Ialta, Malta și chiar...Balta) nu merită să ocupe spațiul tipografic.

Că sîntem la acest capitol : îi sugerez indignatului să-i adauge la lista “figurilor luminoase” pe Milhovan, Michael C. Titus, Șerban Andronescu, Buhoiu, Burlacu (“ficși”), iar itineranți : Balaci, Mihnea Gheorghiu, Virgil Cîndea, Zoe Bușulenga, Botez, Buzura, Firan, precum și popii Anania și Plămădeală - de la o vreme Galeriu...

Nu de alta, dar încă n-am spus tot ce era de spus despre acești trădători ai comunității românești.

*

Paris, 7 decembrie 1998

«Drepturile omului - o diversiune comunistă...»

De câte ori mi-a fost dat să aud această imensă prostie - dublată de o nesfârșită măgărie - din gura unor români, altfel simpatici, de felul lor isteți, chiar patrioți ! - care făcuseră și închisoare, însă numai înainte de 1964 !

Zilele acestea se sărbătorește 50 ani de la Declarația universală a drepturilor omului ; prilej de bilanț : se recapitulează eficacitatea luptei pentru drepturile omului. Se constată că noțiunea a fost - și a rămas - percepută într-un anume fel în America Centrală și de Sud, în Africa, în Asia, și altfel în Lagărul

Comunist, anume în URSS, Polonia, Ungaria, Cehoslovacia, Bulgaria, Țările Baltice, Armenia, Georgia (continuă și astăzi în Cuba și în China). Rezistența anticomunistă de la noi, după o lungă pauză de convalescență, găsisese în anii 60 o altă manieră de a se opune totalitarismului, atacînd “călcâiul lui Achile” ; cerînd respectarea - sau doar vorbind cu glas tare despre funia din casa comunistă : - drepturilor omului.

Românii, în intimitate lăudîndu-se a fi “cei mai anticomuniști dintre... thraci” s-au manifestat, ca de obicei, ultimii - și ultimii au rămas. Cei ce îndrăzniseră să agite steagul drepturilor omului au avut de a face nu doar cu Aparatul Comunist Român : serviciul de cadre, UTC-ul, sindicatul, organizația PCR, miliția, securitatea - cu cele două brațe : închisoarea și azilul psihiatric ; nu doar cu ostilitatea familiei (încă nu s-a scris Istoria Familiei la Român, acea adunătură de veri, cumnați, unchi, nepoți, cuscari - chiar și mame! - alcătuiind cea mai eficientă, mai terifiantă Brigadă de Intervenție în Civil acționînd pentru apărarea comunismului în general, a ceaușismului în special), ci au făcut cunoștință și cu “dezaprobarea” prietenilor înțelepți.

Ba chiar cu acuzația, din partea foștilor deținuți, că această “metodă” (drepturile omului) ar fi o invenție comunistă, o diversiune securistă.

Chiar așa? Așa! Nu de alibiuri ale lașității duc lipsă urmașii Romei:

- Să fi constituit diversiuni comuniste, invenții securiste, atît motivele, cît și mijloacele la care recurgeau oamenii, de pildă în iarna-primăvara anului 1977? Dar ce voiau ei : demnitate, libertate în țara lor, România, iar în cadrul generalelor libertăți, aceea de a avea pașaport, de a călători unde doresc ?;

- Dacă Securitatea “inventase” drepturilor omului, cum se va fi făcut că “oamenii ei”, în loc să capete arginții trădării, erau persecutați, hărțuiți, alungați din slujbe, din case, bătuți, arestați, internați în spitale psihiatrice - în final obligați să se exileze, chiar cei ce nu ceruseră și nu voiau asta?;

- Dacă ar fi fost o diversiune comunistă, de ce era Ceaușescu speriat că “află Occidentul” despre persecuțiile la care erau supuși militanții ? De ce se temea de președintele USA Jimmy Carter ? - a-ha, pentru că Americanul era adevăratul inventator al “drepturilor”...;

- Dacă drepturile omului ar fi fost “inventate” de comuniști, Securității i-ar fi păsătorit protestele unor organizații alcătuite din, nu-i așa, agenți ai ei? - ar fi fost silită, în 1979, să-i libereze pe cunoscuții - și ei... comuniști, Țuțea, Calciu, Voinea, Aurel State, Petrișor ?

La pervertirea gândirii cârtitorilor tricolori lucrase - cine alta decât Securitatea !? Ea lansase cuvântul de ordine potrivit căruia... drepturile omului ar fi invenția ei, iar militanții : provocatori controlați de ea. A lucrat însă nu doar acest factor - totuși, exterior - ci interiorul de totdeauna al omului-sub-vremi ; al naturelului pietroiului peste care tot trece apa : laș, fricos, egoist, analfabet - gelos.

Eroii de pușcărie X, Y, Z, obosiți de atâta detenție, dezamăgiți de nevenirea Americanilor, gândindu-se că nu mai au mult de trăit, semnaseră Pactul cu Diavolul, între 1960 și 1964, la Aiud, la Botoșani, la Jilava, așa că, după liberare, ținuti în hăț de Securitate (iar dacă trăiesc și azi - și azi joacă după Fanfara MAI în guvern, în Parlament, în Senat, cu osebite în PNȚCD), nu puteau schița un pas (anticomunist), măcar în gând. Dar, în ciuda șmecheriei naționale, carpato-danubiene funcționând cu o gândire de peșteră - ce au făcut? Exact ce face hoțul prins asupra faptului - zbiară : «Hoții !, hoții !!» ; ce face “agățatul” de Securitate, la urma urmei : turnătorul notoriu : acuză pe ceilalți de... turnătorie !

Când li se cerea sfatul - ca unor seniori ai nației ce erau - ce anume recitau martirii neamului ? Rolișorul încredințat de Securitate, bine învățat - la care se adăuga veninul propriei neputințe și conștiința (totuși !) a ticăloșirii, a castrării lor definitive :

«Drepturile omului - o diversiune comunistă» ; «Așa zișii disidenți : agenți ai Securității, urmăresc ocuparea Ardealului de Unguri, ocuparea României de Ruși - sub hegemonia mondialistă a Ovreurilor» ; «Adevărații anticomuniști, autenticii opozanți, rezistenții fără pată sântem noi - care nu ieșim în față, să ne deconspirăm convingerile - ca disidenții...»

Rostiseră oare alt discurs Marii Înțelepți ai Românitudinii : Noica, Stăniloae, Carandino, Țuțea, Bernea, Coposu - în febru-arie-martie 1977 ?; spusaseră altceva exilați proeminenți precum Rațiu, Cîmpeanu, Varlam (nu-i mai pun la socoteală pe cei de teapa lui I.C. Drăgan, René Theo, Virgil C. Gheorghiu, Emilian, Milhovan, Govora, Ion Pantazi) ?

Mulți dintre exilații ce cunoscuseră închisoarea aveau o gândire totalitaristă, o concepție monopolistă asupra suferinței : pretindeau că ei și numai ei au suferit, că ei și numai ei au fost victime. Mai mult : că înfruntarea dintre comunismul rusesc și anticomunismul românesc s-a încheiat definitiv în 1964, când închisorile s-au golit de întemnițați politici. Aceștia au decretat : din 1964 începe o nouă fază : așteptarea cuminte, fără a se deconspira - pentru ca, “atunci când va veni momentul”, ei să fie

în stare de funcționare !

S-a văzut, după 1989 (mai limpede după 1996) cât de “în stare de funcționare” erau/sunt anticomuniștii Diaconescu, Galbeni, Țepelea, Quintus, Cîmpeanu, Sorin Botez - și tot neamul lor.

În februarie-aprilie 1977 oameni disperați, riscînd slujbă, locuință, libertate, încercau să pătrundă prin multele baraje de securiști, milițieni, “persoane de sprijin”, pentru a ajunge într-un anume apartament din Drumul Taberii și a semna “o hârtie” prin care se cerea puterii comuniste respectarea drepturilor omului, conform angajamentelor luate (sub semnătură) la Conferința de la Helsinki. Pentru majoritatea semnatarilor acele “drepturi ale omului” se reduceau la obținerea unui pașaport de emigrare.

Ei, da : un pașaport - doar. Să fi fost oare această doleanță, dorință, vis (pașaportul) “o diversiune comunistă”? Ce păteau acești “diversioniști” din partea Organului Comunist nu împărțeau cu nimeni, în niciun caz cu “înțelepții: cei care... tare ar mai fi plecat și ei din România dar nu aveau curaj să o facă pe față, să spună cu glas tare, să ceară un drept, nu să se milogească, cerșind “o mică favoare...” ; care, în cele din urmă... aveau să emigreze (ca tot Românul patriot, iubitor de glia strămoșească...) - dar “fără scandal” : fie cumpărați de rude, fie vânzîndu-se ei singuri Securității și pe dată însărcinați cu nobila misie a împrăstierii de calomnii pe seama compatrioților care făceau câte ceva în exil împotriva comunismului - prin “drepturile omului”.

Unii dintre cei ajunși în Occident nu uitaseră prin ce trecuseră ei înșiși și, în modul cel mai firesc (pentru un ne-român) au participat la acțiuni de apărare a drepturilor omului în România : colocvii, conferințe, manifestații de stradă, petiții de protest... Privind în urmă, în timp, constatăm că între 1978-89 eram “foarte mulți” : 25-30 de persoane de fiecare acțiune. Acum ne numărăm pe degetele a abia două mâini. Mulți, prea mulți ne-au trădat, trecînd în tabăra dimpotrivă, sub pretextul că în România domnește democrația și nu, cum știe toată lumea : Securitatea - deci exilul anticomunist nu mai are rost : Berindei, Cazacu, Korne, Barbăneagră, Mămăligă, Ioana Brătianu... pe vremuri dintre cei mai activi. Sanda Stolojan a fost ani în șir președinte al Ligii pentru apărarea drepturilor omului în România, iar acum face navetă asiduă la ambasada RSR, de braț cu soțul, cu fiul, cu finul...

Mai există o categorie de exilați patrioți-foc : ani, decenii în șir, au lucrat în meseriile lor, fără a-și “deconspira” originea (și apartenența) națională, politică. Unii după 1989, alții abia după 1996 au ieșit la lumină : habar n-avînd ce se făcuse, ce nu,

s-au trezit criticînd, certînd “comunitatea” că nu făcuse nimic pînă la coborîrea lor cu hârzobul din cer, propunînd planuri de “redresare” pe cât de fanteziste, pe atît de neghioabe. Dacă-l întrebî pe vînjosul tricolorist cînd a venit în Occident, aflî că...în urmă cu 20-30 ani; dacă-l întrebî cum de nu se arătase la faţă pînă acum, îţi răspunde - de sus, cum îi şade bine unui etern mioritic ce n-a părăsit vreodată balega băştinoasă:

«Eu n-am făcut niciun fel de politică! Şi am lucrat, domnule...A trebuit să-mi câştig existenţa - nu ca alţii... Dar acum, că am ieşit la pensie...».

Asta-i cu al nostru român iubitor de ţară : cînd e nevoie de el - nu-l găseşti : că el nu face politică, doamne-fereste!; că el îşi câştigă existenţa - «nu ca alţii»... Povestea cu pensia : violent neadevărată - adevărată fiind doar frica : să nu se afle că el are activităţi anticomuniste... (altfel spus : că el face politică...). Însă cînd acelaşi aduce vorba de imprudenţii, de amărăţii care vară-iarnă, pe vînt, arşiţă, ploaie se duceau la manifestaţii, la întruniri, la poliţie, la tribunal, la OFPRA, la aniversări, la cimitire, “înteptîi” de pe margine, le găseau (le găsesc, în continuare) cusururi. Şi nu mărunte (că, de pildă ar fi rău îmbrăcaţi, că şchiopătează, că n-au dinţi în gură...), ci din acelea care neagă viaţa unui om :

că n-ar fi cinstiţi - din contra ;

că n-ar fi altruişti - ci... din contra ;

că tot ce au făcut ei - din viaţa lor, distrusă, stricată, strivită - a fost... nu doar... nimica-toată, ci infinit mai grav : provocare a Securităţii, diversiune comunistă !

Acesta nu este un text festiv; noi, Românii nu avem “victorii” de sărbătorit. Acesta este un text amar, de constatare (pentru a cîta oară ?) că alcătuim o adunătură de becisnici, avînd pentru încă cine ştie câte veacuri, o mentalitate de rob: Românul nu se alătură acelui rob răsculat împotriva robiei, ci, pentru a-şi ascunde neputinţa structurală, îl ponegreşte, îl calomniază, prezentîndu-i curajul drept prostie, perseverenţa drept idiotie, altruismul drept egoism sălbatic.

Iată-ne pe cei care am mai rămas : îmbătrîniţi, bolnavi, şi mai săraci decît anul trecut (şi de cînd ne ştim, vorba lui Ion Creangă...). Noi ne cunoaştem de ani, de decenii - dar să nu se uite nicio clipă : există compatrioţi, fraţi de-ai noştri, români şi ei (şi încă din cei verzi) care ne consideră “agenţi ai Securităţii” - fiindcă noi ne-am stricat viaţa (nu ca ei), crezînd în drepturile omului, ca formă de rezistenţă anticomunistă - nu ca ei. Ei au stat ascunşi, pitiţi, nevăzuţi, neauziţi, nici usturoi politic nu

mâncaseră, nici gura nu le putea a... anticomunism-pe-față - ei, nesfârșiții strategi au așteptat “să vină momentul”. Ei sunt “conspirativii”, “deșteptii”, învârtiții, ce nu și-au neglijat nici pentru o jumătate de ceas familia, meseria de inginer, de medic, de arhitect... Ei sunt cei care s-au aranjat cu toți și cu toate (de-a lungul istoriei...).

Acești șmecheri de trei lulele, feroci anticomuniști de ale căror convingeri nici nevestele nu au cunoștință - știu ei de unde știu (ei, de unde : din chiar gura Securității) :

«Drepturile omului sunt o invenție comunistă».

Să-i lăsăm să moară - nu proști, ci ticăloși.

Amin.

*

Paris 21 decembrie 1998

Din nou despre Catedrala Neamului

Se vântură în presa românească (și) opinia că ideea piramidei creștine închinată Mântuirii Neamului ar aparține lui Teoctist care a negociat astfel vizita papei Ioan Paul al II-lea în România...

Să-mi fie îngăduit să avansez o altă ipoteză - fără a nega murdarul târg propus de patriarhul numit de Ceaușescu, “pedep-sit” cu același scaun de Iliescu și preluat de Constantinescu împreună cu întreg inventarul Securității, viu, dar mai ales mort - anume :

Persoane profund necinstite și strălucit analfabete, pentru care istoria Românilor și a României reprezintă ceva “mai mult decât nimica” (ca samizdat-ul pentru N. Manolescu : «N-am avut - dar nici n-am avut nevoie») precum Iliescu-Roman, Constantinescu-Zoe Petre, în căutare de “legitimitate națională”, după ce au dat ca șpagă Basarabia, Bucovina de Nord, Herța, Insula Șerpilor pentru o problemă și fie vorba între noi : inadmisibil de costisitoare “intrare în NATO” (firește : dimpreună cu întreaga securime după ei, în frunte fiind Măgureanu și Caraman), au găsit altă diversiune pentru “a reda demnitatea poporului român”: impunându-i o Casă a Scînteii Nr. 3 - asta cu crucea deasupra...

Mineralii uteciști dimpreună cu fosilele țărăniște care s-au cocoțat, cu biciul, pe capra acestei nefericite țări vor fi auzit vorbindu-se în tramvai (pe când foloseau și ei acest mijloc de locomoțiune) că poporului, ca să nu se răscoale, trebuie să-i dai circ și pâine. Constatare, după cum se vede, ținută minte (singura, dealtfel) și confirmată în scris de consiliereasa prezidențială,

specialistă în “istorie antică ș‘ dă dămuit” (cum atât de frumos și de exact ar fi zugrăvit-o precedenta mamă a nației, Elena) și prefațatoarea, în deplină cunoștință de cauză a “memoriilor” (sic !) transcrise, prin muncă voluntară de secretariatul lărgit ale lui I. Diaconescu, după stenograma sforăiturilor specimenului cu același nume, editate la Nemira.

Tandrul și nemărginit de intelectualul tandem Zoe - Emil dăduse din mâini, dar mai ales din picioare și în cele din urmă izbutise (încă din 1995 !) să-i confecționeze pe comandă/pe măsură o... asta, o catedră, nu la școala ajutătoare din Giurtelec, nici din Jibou - ci taman la Universitatea București, lui... zi-i pe nume, și el conspirativ - am găsit: Măgureanu ! În buna tradiție bolșevică a mai-sus-pomenitei academiciene de renume mondial, ca și în a celuilalt academician : Bârlădeanu, Zoe Petre și Emil Constan-tinescu au prefăcut, pocnind din degete, un oarecare plutonier de securitate, și el fără bibliografie, avînd însă avantajul considerabil de a fi, biografic, printre altele, “județ” de-al Coposului - în câtamai “Profesorul” de... asta, cum îi zice ?, sociologie ! A fost o bună “orientare” : Catindatul și-a asigurat încrederea Organului - în aria carpatodunăreană acesta (aceasta?) continuînd să înlocuiască populațiunea electoare (nu mâncau, beau, călătoreau, se-bucurau masili, “prin reprezentatii ei de nădejde”, activiștii și securiștii ?). Astfel Securitatea și-a desemnat înlocuitorul lui Iliescu.

În 1996 am încercat să atrag atenția asupra pericolului ajungerii în fruntea țării a acestei strălucitoare nulități care, sub masca de reprezentant al opoziției (care opoziție ?), avea toate șansele de a deveni chiar mai nociv decât Iliescu (se poate? în România se poate!), fiindcă avea să ucidă speranța românilor în eradicarea comunismului și a securismului de pe plaiurile noastre dragi. În textul publicat în revista 22 din 18-24 septembrie același an, printre altele, scriam :

“...Constantinescu (...): creația ex nihilo a Blandienei și a Măgureanului, (...) trista improvizație a strategiei de senectute a seniorului Coposu”.

După cum se poate constata, intuisem câte parale face “delfinul” nației (în fine, al lui Măgureanu - atunci nu știam că Virgilul Tatălui Nației va deveni comandant de partid - Național!). După alegerea lui, în noiembrie (96), din nefericire, în fiecare zi lăsată de la Dumnezeu constatam că mă înșelasem în privința Constantinescului: eu îl crezusem un mormoloc, un găgăuță, un tolomac, marionetă în mâinile Securității - nu bănuisem “contribuția personală” a viitorului președinte al României : or faptele sale cele rele s-au dovedit a fi mult peste... (bănuiesc)

cerințele Organului și, presupun : chiar mai rele decât foarte-relele sfaturi ale Zoei Petre cea rău-sfetnică :

- Nu a respectat nici una din promisiunile făcute electorilor în campania prezidențială. Oamenii credeau (cum să nu creadă, când “Emil al nostru” îl avea adversar pe Iliescu?) că, în sfârșit, după o întârziere de șapte ani, România se va întoarce la sine și în Europa ; comunismul și securismul vor fi eliminate din Aparatul de Stat (devenit un stat de drept), potrivit pre-constituției de la Timișoara ; se vor restitui proprietățile (și a demnitățile) confiscate, călcate în picioare de comuniști ; se vor face, în sfârșit ! reforme democratice, vor fi luate măsuri economice în scopul de a ameliora starea (halul) populației - iar pe plan extern se vor dezamorsa conflictele cu vecinii - în demnitate națională...

- În schimb (un fel de a vorbi), acest președinte al nostru și acest al nostru guvern au început a acționa de parc-ar fi fost Iliescu-Văcăroiu la cub, fiindcă aceia erau comuniști, de la care nu te așteptai la altceva - dar ceștialalți, ai noștri, democrați, prepon-derent țărăniști ?

Aceasta fiind preistoria, să ne întoarcem în contemporaneitatea cea de toate zilele :

Adunătura de incapabili, de necinstiți, de hoți, după ce au încheiat criminalul Pact cu Ucraina, sunt pe cale de a-i ferici pe români cu o Catedrală a Neamului. De ce nu ? Și-așa în patruzeci de ani de comunism nu s-au ridicat lăcașuri de rugăciune..., ar zice oamenii de bună credință, în principiu, din aceia care nu văd decât drept înainte, de parc-ar avea ochelari de cal. Ce, strică o Catedrală? A Neamului ? Păi noi, care, nu-i așa, sântem născuți gata-ortodocși, hăt, de la sfântul Andrei, nu ca Ungurii, abia de la așa-zisul lor sfânt, Istvan - și să n-aveam o catedrală faină, măreață - taman ca soarele de pe cer?; a cărei piatră de temelie să fie pusă de MultPreafericitul Teoctist, înconjurat de mitropoliți, de episcopi, de popi de cea mai aleasă curăție creștină și morali-cească, civilă: Plămădeală, Anania, Vornicescu, Galeriu ; de tovarăși în civil precum Cumpănașu, Virgil Cîndea, Dan Zamfirescu, Dan Ciachir, Dinu Săraru, Buduca - și alți viitori sfinți ai românismului ortodox?

Bineînțele că Românii au nevoie de o catedrală mare, falnică, faină, de să crape vecinii de ciudă că ei nu posedă nici măcar “realizări” mai modeste precum Casa Scînteii Nr. 2, piramida lui Nicolae Keopsescu... Bineînțele, Românii se vor lipsi de pâine, de lapte, de medicamente, de încălțăminte (ce să facă un adevărat ortodox cu niște păcătoși de *bocanci* - în plus, cu un cuvânt ce ne vine de la unguri...?); se vor lipsi de un nou -

și adevărat - local pentru Universitatea București, pentru Biblioteca Națională, de spitale, de locuințe adevărate, pentru oameni, de azile pentru copii și pentru femei abandonate ; bineînțeles se vor lipsi de șosele, de poduri, de necesarele lucrări de amenajare a teritoriului...

Fiindcă guvernul (sic) a promis că dă el o bună parte din banii necesari - restul să fie adunat prin donații ; știut fiind faptul că guvernul lui Vasile nu este mai breaz decât al lui Văcăroiu ori al lui Dăscălescu ; știut fiind faptul că “banii guvernului” sunt, în fapt, zmulși de la gura nenorocitului de contribuabil - propun o altă soluție:

Cum adaosul : “Creștin” i-a fost suflat lui Coposu dinspre... Securitate ; cum activiștii, securiștii au colonizat din ultimele zile ale lui decembrie 89 PNT (C)D ; cum ei, tâlharii de securiști și-au împărțit tezaurul țării în momentul fugii Ceaușescului ; cum ei, până ieri caralii la poarta religiei, interzicători ai credinței, persecutori ai preoților, credincioșilor, s-au prefăcut fulgerător în creștini din, hăt, secolul al III-lea (a văzut lumea întreagă la televizor : Petre Roman făcându-și cruce cu piciorul stâng ; șase ani mai târziu “creștin-democratul” Constantinescu : nici măcar cu dreptul - de unde, dacă, sărmanul, o viață întreagă a adunat cotizatiile de partid la Universitatea București?): să dea ei exemplu, să fie în capul listei de subscripție!

În frunte, desigur : Măgureanu ; apoi Caraman (ortodox de-al nostru, de rit rusesc - de la Karakurgan) ; imediat frații V.C.Tudor-Funar - nu sunt ei și securiști și mari creștini?; frații Păunescu - deși de ce n-ar acoperi ei întreaga cheltuială, li s-a ierta o parte din păcatele lor grele?: bineînțeles, Țiriac : îndeplinește absolut toate condițiile pentru a figura la loc de cinste pe această listă.

Să nu-l uităm pe simpaticul Cataramă, proprietar de partid liberal (cu tot cu epigramistul de serviciu, Quintus) ; iar pentru că tot vorbim de un “obiectiv” de interes național și spiritual, să doneze sume semnificative Emil Constantinescu - nu doar ca președinte, ci ca parte a Țigaretei I-II-III (pe linie paternă).

Desigur, nu-i vom uita pe și-mai-simpaticii Pleșu-Volkswagen și Babiuc-Bell.

Iar la inaugurarea finală - a parcajului subteran - să fie invitată și Umbra lui Ștefan cel Mare în care Teoctist l-a văzut pe Constantinescu.

Sfeștanie sprincenată, vouă, celor grijulii cu soarta românilor !

*

21 decembrie 1998

PE MARGINEA UNUI EDITORIAL...

Prin editorialul *României literare* nr. 48 din 2-8 decembrie 1998 intitulat : “**Adio, domnule Goma**”, Nicolae Manolescu și-a încheiat strălucit coborișul - iată, nu am spus : căderea - observabil de la nr. 2 (11 ian.1990) al revistei. Atunci, la întrebarea “Cum ar trebui să arate *România literară* acum?”, criticul și istoricul ce două decenii indicase direcția literaturii dovedise că era un perfect dez-orientat, un strălucit ignorant a tot ce se afla în afara țarcului culturii curate cu voie de la Securitate. În continuare, cu o masochistă consecvență, a confirmat semnul-rău amintit: interviul luat lui Iliescu (cărui i se adresa cu «Omul cu o mare» /în chiar prima întrebare), imediat după mineriada din 13-15 iunie 90, “considerațiile” despre... “legătura dintre rășcoala de la Brașov din 87 și «revoluția» din 89”, publicarea, în 2 numere consecutive, pe 5 pagini a “dosarului de securitate” a suprașefului Securității Sturdza-Voican, în prezentarea acestuia, “aprecierile” despre samizdat, “cugetările” pe marginea disidenței, distrugerea (cu ce consecințe !) a PAC-ului, intrarea la liberalii-securității Cataramă-Quintus, etc, etc...

În acești 9 ani de, totuși, libertate de expresie ne-membrul de partid Manolescu - însă nu mai puțin co-autor al proletcultistului volum **Literatura română de azi. 1944-1964**; nu mai puțin harnic recenzent al productelor călăului culturii D. Popescu-Dumnezeu (5 cronici); vizitator și el - alături de Blandieni, Dimiseni, Buzuri al “protectorului culturii nonconformiste cu voie de la stăpânire, pe numele său Gogu Rădulescu” - nu a recuperat nimic, nu a învățat nimic, dovada: în editorialul din 2 decembrie 98 “explică” astfel situațiunea :

“Două texte (începe prost : nu două, ci trei - n.m. P.G.) adresate de dl. Paul Goma *României literare* spre publicare (...) stau de cîtva timp pe biroul meu. Dilema mea n-a constatat în a le publica sau nu. M-am decis, de cum le-am citit, să nu le public”.

O astfel de introducere ar fi fost oriunde-oricând urmată de explicarea motivului nepublicării, și, semn de respect al cititorului: rezumarea textelor în chestiune (trei, nu două). Oriunde - nu și în România “rezistenței-prin-cultură” ; nu în insula în care “samizdat nu a existat - și nici n-am avut nevoie de el” ; nu “la noi /unde/ s-a manifestat un singur disident : Ceaușescu” - am citat din profunda gândire a directorului (de opinie, de revistă, de partid) N. Manolescu. Lui nici prin cap nu-i dă să explice refuzul,

să citeze măcar o propozițiune din textele (trei, nu două). El le rezumă ca-la-București, cum făcea barbiștii, în *Săptămîna*, înainte de 89, cum, “după revoluție”, fac antibarbiștii, cu precădere la *România literară*, moșie proprietate-personală a lui Manolescu, Fiul Ivașcului, moștenită de la tată-său, turnător cu diplomă MAI. Pe la mijlocul compunerii (editoriale !) se ițește o intenție de a vorbi despre “cele două (trei, nu două ! - n.m.) texte pe care le am sub ochi”, pe loc reprimată, fraza continuînd în clasicul-stil-dimisian : “obișnuita litanie-pamflet a unui om căruia...” ; “emanînd mirosul rînced al frustrării” ; “răfuieli cu breasla” ; “caz patologic” - în fine “gângania în care s-a metamorfozat comis-voiajorul lui Kafka”.

N. Manolescu mai crede la vîrsta-i înaintată că “lupta de idei” în cultură se duce numai prin editoriale indicatoare de direcție - cum l-a învățat Ivașcu, învățător în materie de rezistență-prin-cultură ; el își imaginează că, dacă înainte de 89 nu a polemizat cu ai săi co-breslași care nu-i împărtășeau opțiunile (să zicem : securiștii lui Eugen Barbu), se datorează numai refuzului său de “a se încăiera cu niște derbedei” - și nu, cum era adevărat : partidul comunisto-terorist nu permitea să se răspundă unei “critici juste, spontane-dinainte-pregătite”. Însă dacă ar fi vrut să dea o replică troglodiștilor săptămîno-lucefereti - ar fi putut, așa cum putuseră, înaintea lui, scriitori ca și el : Țepeneag, Virgil Tănase, Tudoran, Deșliu, Dan Petrescu, Cangeopol, Dinescu...- în presa occidentală. Chestie de elementară apărare a punctelor de vedere (și normal curaj). Or N. Manolescu nu are organ pentru lupta de idei, polemica, pentru el, este vulgară încăierare, schimb de înjurături, nu apărare a propriei opinii. Și pentru el teribila, mutilanta perioadă comunistă a constituit un binecuvîntat alibi - atît al inacțiunii sale civice, cît și al acțiunilor strict culturale. Dar, oricît de șchioapă ar fi, acum, democrația în România (vinovați de această situație fiind și directorii de opinie dezertori, vînjoșii rezistenți prin cultură), există libertate de expresie.

Cum o folosește N. Manolescu, intelectual de frunte și “om politic” - liberal ? Exact așa cum știa el de la dușmanu-i personal: Eugen Barbu că “proceda” cu... dușmanii poporului (printre ei chiar Manolescu !) : refuzînd să dea citate din textele incriminate, rezumîndu-le, fantezivo-abuziv - și tot el pronunțînd sentința : nu se publică ! Gestul (și maniera) lui N. Manolescu m-a mirat. Aveam deja formată o foarte proastă părere despre caracterul său (vreau să spun: despre lipsa) dar încă nu era definitivă...

De la editorialul din 2 decembrie 1998 al *României literare* - s-a făcut.

1999

*

Paris 11 ianuarie 1999

Mesajul autorului prilejuit de lansarea volumelor *Jurnal IV* și *Jurnal V*

Aflat pentru întâia oară în situația de a participa (de la distanță) la lansarea unei cărți în românește purtând pe copertă numele meu - **Jurnal IV (Alte jurnale)** și **V (Jurnalul unui Jurnal)** - încep prin a declara că nu știu cum să încep ;

Odată învins acest neliniștitor obstacol, trec la următoarea ne-știință : cum se va fi făcut ca, doar în nouă luni (nouă - dar luni!, ar zice o mamă de copil) editura Dacia, aflată în situația în care se află - într-o Românie aflată în situația în care n-ar trebui să afle - fără bani, fără local, fără noroc, a tipărit aceste două volume despre care, în termeni cantitativi, se poate afirma ca despre legendara Käfer fabricată de Volkswagen (nici o aluzie la Pleșu) că este mult mai mare pe dinăuntru decât pe dinafară : aceste două volumașe - așa cum le vedeți - totalizează 35 coli de tipar...;

Zăbovind la caseta tehnică, îngăduiți-i unui permanent client al samizdatului să pomenească, recunoscător, numele celor care au îngăduit ca **Jurnal IV** și **V** să devină carte : Doru Olteanu, Constantin Rusu, Monica Cremene - și nu în ultimul rând Ileana Brașoveanu care mă însoțise și în 1991, la **Arta refugii**. Iată-mă față către față cu directorul. Când am aflat că Radu Mareș a devenit șeful Daciei m-am întristat : prietenia epistolară abia începută risca să se întrerupă : relațiile cu alți foști prieteni deveniți directori de editură : Liiceanu, Sorescu, Viorica Oancea, Marta Petreu, Vasile Igna - să-l pun aici și pe Mircea Martin - sfârșiseră lamentabil (pentru mine).

Miracol : manuscrisul prezentat în martie '97, plimbat în mai multe rânduri, găzduit, re-plimbat de prietenul Laszlo Alexandru, nu numai că a fost prefăcut în tipăritură - ci la termenul promis : "în decembrie".

Fie-mi iertat scepticismul alimentat de numeroase și îndelunge tractațiuni cu editorii, dar nu credeam. Sincer: nici acum nu (prea) cred.

În primul rând : am un singur exemplar din **Jurnal IV** și **V**; în al doilea : am un singur titlu publicat de Dacia în formula

Radu Mareş...

Promit : de cum voi avea în mâini a doua carte (fie **Jurnal 1998**, fie nefericita **Sabina**, fie o culegere de publicistică), îmi voi spune că, la noi, la ne-Nemţi, lucrurile bune încep de la două.

Aşadar, un autor fericit salută o editură - deocamdată nefericită - urîndu-i (interesat...) ca în 1999 să aibă şi local şi bani - fiindcă autori buni de cărţi bune se află.

Desigur, sunt salutate şi cele 5-6 persoane care alcătuiesc publicul. Un secret : înainte de '89, la Paris, am participat la mari-manifestaţii anticomuniste alcătuite din 4-5 români ; am conferenţiat, ca să spun aşa, în prezenţa a 6-7 (hai : 10 !) - auditori. După toate semnele, am supravieţuit.

Ceea ce vă urez şi Domniilor Voastre,
Paul Goma

*

Paris 14 ianuarie 1999

Casa lui E. Lovinescu

Antepenultimul număr (50) al *României literare*, din 1998 (16-22 decembrie) suportă, pe prima pagină, încă un plictisit - dar ce plictisitor! - editorial semnat de N. Manolescu, intitulat : "Poezia şi statul" - un ceea ce se cheamă: text de serviciu, fără sare, fără fior, fără har, fără nimic - e drept : nu poţi fi săptămânal genial, dar măcar o dată pe an, normal - este de dorit.

În schimb, ca să zic aşa, pe ultima pagină, la rubrica "Revista revistelor", dată anonimă, sub semnătura conspirativă : *Cronicar* - din cele două dări de seamă (despre *Ramuri* şi despre *Adevărul*) răsare un textulete de nici măcar o coloană purtînd titlul-buzdugan (aici se ghiceşte gheara de leu a lui Dimisianu, ţărănist de viţă veche, ca orice secretar de PCR) : "Un procuror militar în sediul Cenaclului «Sburătorul»".

Ce află cititorii *României literare* după 9 (nouă) ani de la evenimentele din '89 ? Iată ce :

"Se fac auzite tot mai multe voci autorizate care cer ca faimosul apartament al lui E. Lovinescu, de pe bulevardul Elisabeta nr. 95 A, în care aveau loc, înainte de război şedinţele Cenaclului «Sburătorul», să devină Muzeul E. Lovinescu".

Faptul că abia acum, în 1999 "se fac auzite" vocile autorizate în legătură cu locuinţa lui E. Lovinescu nu miră pe nimeni : nici pe N. Manolescu, nici pe eternul adjunct, autor de cronici anonime, nici pe Ştefănescu, nici pe Marina Constantinescu, nici pe Adriana Bittel, nici pe Pârvulescu, nici pe Teodorescu - cu atât mai puţin pe Ţoiu. Aceşti bravi români-literatorioţi au copleşit-o,

au sufocat-o pe Monica Lovinescu cu mulțumiri-din-inimă, cu plecăciuni-până-la-pământ, cu scaune oferite, cu uși deschise, cu pahare cu apă, cu sărbătoriri (între textele omagiale rămânând ca un par contribuția manolesciană, antologică), însă de “apartamentul lui E. Lovinescu de pe bulevardul Elisabeta” - nu auziseră. De unde să audă ei, bieți scriitori români, truditori numai cu spiritul, nu cu păcătoasa materie? A, acum că s-a dat la *Adevărul* (5 decembrie 98)...; și că s-a dat la 22 din 8 decembrie, acum, da : breslașii emerți ai literaturii curate cu voie de la Ivașcu (prim-brigadier al revistei Securității *Glasul Patriei*, unde erau condamnați la semnătură-silnică Gyr, Vinea, Crainic, Noica, H. Y. Stahl) - în sfârșit, au aflat!

Am fost, cred, primul care s-a mirat, în presa din România - încă din ianuarie 1990 - că Românii dintre Prut și Nistru se gândiseră să boteze un teatru cu numele lui Eugène Ionesco, să boteze străzi cu numele lui E. Lovinescu, al lui Mircea Eliade, al lui Blaga, spre deosebire de bravii români tricoloreți dupe Dâmbovița, mulțumiți cu Nichita Stănescu (al lui Eugen Simion - lovinescologul...). Adevărat, “în cursul anilor” câteva străzi au căpătat numele marilor scriitori - însă chestiunea Casei Lovinescu a rămas așa cum fusese înainte de ‘89.

Monica Lovinescu și Virgil Ierunca au participat la Primul congres liber al noii Uniuni a Scriitorilor ca membri de onoare. Au fost primiți triumfal, salutați, pupați, scriitorimea română, cea pe la piept bombată de-atâta rezistență prin cultură le-a adus omagiul cuvenit... Cu “o mică derogare” : Casa Lovinescu...

În acel moment (aprilie ‘90) majoritatea zdrobitoare a scriitorilor români care se bucurase de sprijinul, de complicitatea, de dragostea “monicilor” se afla în, ca să zicem așa : “poziții” : N. Manolescu : șef al *României literare*; Doinaș: președinte de onoare al Uniunii Scriitorilor; Liiceanu: director de editură; Dinescu: președinte al Uniunii; Pleșu : ministru al Culturii; Dan Petrescu: secretar de stat la Cultură; Eugen Simion... încă nu era secretar-general al Academiei, dar pe calea regală; Blandiana, chiar de nu avea “funcții” se bucura de un imens prestigiu - mai ales...politic; Ileana Mălăncioiu la fel, Păler idem, Geta Dimisianu - ce să mai vorbim, Paleologu: ambasador la Paris, bine-mersi... Toată lumea bună culturală ce fusese protejată, ajutată, răsfățată, încurajată, umflată cu pompa, supracotată - până în decembrie 89 - avea acum prilejul să-și ia revanșa.

A făcut-o - în chestiunea Casei Lovinescu ? Nu. Răspunde Caragiale: “Ce, eș’ copil?!”

Monica Lovinescu și Virgil Ierunca nu așteptau să fie “răsplătiți” pentru deceniile dedicate literaturii române și

literatorilor românoși - însă... Îmi amintesc în ce stare sufletească s-au întors de la congresul cu pricina. Marea lor desiluzie: atitudinea scriitorilor români față de E. Lovinescu și față de ceea ce reprezintă pentru spiritualitatea românească - precum și față de ei, Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, de ceea ce semnifică pentru supraviețuirea culturală a românilor sub comunism.

Cunoscându-i mult mai bine decât ei pe breslașii noștri inginericoli, i-am întrebat : dar ei, monicii ceruseră explicit scriitorilor să-și facă datoria? : să recupereze, în primul rând un simbol al culturii (sediul Sburătorului), în al doilea un bun care aparține Monicăi Lovinescu, printre altele și moștenitoare ? Au răspuns că da, au vorbit “cu toți cei buni”; și că aceia au fost de acord.

Bineînțeles că au fost de acord - tot nu-i costa nimic. Dar ce au făcut? Să-i luăm pe rând :

- N. Manolescu, “fiul Monicăi și al lui Virgil”: când s-a dus la Cotroceni, să-l intervieveze pe Iliescu după mineriada sângeroasă (13-15 iunie 90): i-a vorbit el președintelui țării (că tot îl făcuse “om cu o mare”/ în chiar prima întrebare), invitându-l să intervină pentru a i se găsi ocupantului apartamentului confiscat văduvei lui E. Lovinescu o altă locuință, iar acolo să fie amenajată o Casă memorială ? N-a suflat un cuvânt - altfel l-am fi citit și noi în *România literară* din 6 iulie 1990, în corpul interviului ; rămânând la N. Manolescu : i-a sugerat el lui Voican-Sturdza, viceministru al guvernului și supraministru al Securității (când i-a publicat în săptămânalul Uniunii Scriitorilor, în 2 numere, pe 5 pagini, la sfârșitul anului 1990, **Scrisoare deschisă lui Paul Goma**, subintitulată “dosar de securitate”), să intervină pe lângă securiștii lui, ca să-l evacueze pe mocofanul securist ocupant al apartamentului aparținând familiei Lovinescu ? Da de unde ! Curajosul Manolescu să-l pună într-o situație jenantă pe abia-alesul pe Mocofan suprem?;

- Doinaș : președinte de onoare, director de onoare, senator (de onoare), etc., a intervenit el pentru a i se face justiție postumă lui E. Lovinescu - doar într-un interviu, după moartea lui Negoțescu, încerca să-i zăpăcească pe cititorii și așa amnezici, susținând că el ar fi fost coautor al Manifestului Cercului de la Sibiu din 1943, cel adresat lui E. Lovinescu ? Nu: Doinaș era, din cel puțin 1956 ostaticul Organei, nu rostea o silabă pe ne-linie;

- Liiceanu - editor exclusiv al Monicăi Lovinescu, al lui Virgil Ierunca și comanditar al volumului **Această dragoste care ne leagă** : ce a făcut, folosind autoritatea sa, în chestiunea Casei Lovinescu ? Nimic : Doar nu era să denunțe contractul care-l lega de Brucan, de Petre Roman în concesionarea Editurii Politice - în

care de la început plătise bir: publicînd hoituri bolșevice ca însuși Brucan și hoițe “eurocomuniste” ca Lilly Marcou, aia cu “toată populația României a întâmpinat cu flori tancurile liberatoare sovietice”, dar și distrugînd volumul de mărturii **Culoarea curcubeului** “din greșeală tipărit”;

- dar Eugen Simion - lovinescolog cunoscut, devenit instructor de pionieri la Academie ? Nimic ;

- dar Pleșu ?

- dar Blandiana ?

- dar Dinescu ?

- dar Geta Dimisianu, emblemă a literelor românești de la Vasile Nicolescu, la Paler, la Paleologu, la etc, etc - până-n nenorocitul prezent ?

Că tot am adus vorba de Ipăteasca literaturii curate cu voie de la Gogu Rădulescu : în 1984, când a fost mutată de la Cartea Românească la Ion Creangă, întreaga scriitorimea breslașnică română s-a mobilizat întru apărarea ei ; o bună parte a exilului (în frunte Monica Lovinescu și Marie-France Ionesco) a amplificat ecoul nemaiîntîlnitei acțiuni anticomuniste a scriitorului la român (gurile rele pretind că acesta este motivul pentru care “directorii de conștiință” au supraviețuit comunismului fără de conștiință: consumaseră întreg curajul apărînd o Getă).

Însă aceeași - riguros aceeași - breaslă a directorilor (de te întrebi dacă vor fi rămas și ceva subalterni) n-a mișcat un deget în apărarea Dicționarului Zăciu, deși era o problemă strict culturală, nu “politică”, încât să-i sperie pe curajoșii rezistenți-prin ; nici pentru a se solidariza cu tezele lui Dorin Tudoran - ca să nu mai vorbesc de textele - feroce - ale lui Dinescu (interviuri și articole). S-au găsit însă, în al 25-lea ceas, șase scriitori (și nu oarecari !) să protesteze cu energie - și cu mult sacrificiu de sine... - atunci când Dinescu... a fost dat afară de la *România literară* !

S-a observat selecția mentală la elita carpatodunăreană ?

Rezumat : breslașii literari români, truditorii în câmpul rezistenței (foarte anticomuniste) prin cultură, directorii de conștiință românească (sic) au avut nevoie de... câți ani ? - să-i numărăm : 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998... - așadar de nouă ani încheiați, pentru ca această de-la-sine-înțeleasă-datorie să ajungă până la... conștiința-le. Și, atenție : elita elitelor scriitoricești de la *România literară* (Manolescu, Dimisianu, Ștefănescu, Pârvulescu, Teodorescu) a trebuit să aștepte semnalul *Adevărului-Scînteii*, pentru ca Manolescu și Tudoran, de la o vreme tovarăși de șaibă cu tovarășul C.T. Popescu, nesimțindu-se inocenți (nesimțindu-se, scurt), să-i de brânci Bătrânului Dimisianu să-și zică el zicerea -

după ce se scarpină temeinic sub căciulă :

«Da, domnule ! Asta e o problemă spinoasă !»

Curat spinoasă - mai ales de când a dispărut Gogu Rădulescu, alimentatorul cu ulei de la Partid a felinarelor directorilor de conștiință : Blandienii, Buzura, Manolescu, Dimisenii, Dinescu, Zigu Ornea, Zaciu ! Din această pricină a consemnat *România literară* problema Casei memoriale E. Lovinescu pe ultima pagină a nr-lui 50/98 la rubrica “Revista revistelor”.

Cine nu-și cinstește înaintașii nu merită să fie cinstit - ca breslașii români ce au aflat abia la sfârșitul anului 1998 că a existat, totuși, un E. Lovinescu; un cenaclu Sburătorul; un stil, o școală morală - în cultură în general, în special în literatură. Dar iată, se confirmă : nu au nici legătură cu lovinesciana morală autorii de cărți Manolescu, Dimisianu, Liiceanu, Pleșu, Eugen Simion, Ulici, Doinaș, Buzura... - să continuu ?

Nu. Închei cu un “citat” : strigătul unui participant din sală după o “întâlnire cu scriitorul preferat” (înainte de ‘89 - vai, valabil și azi) :

«Să ne trăiască tovarășii noștri scriitori de nădejde de cărți juste!»

Să vă trăiască.

*

Paris, 20 ianuarie 1999

VIN MINERII !

(Textele care urmează au apărut în *Cotidianul*, la inițiativa și cu ocrotirea lui Liviu Ioan Stoiciu)

(1)

În ultimele zile televiziunea franceză a difuzat flash-uri, informând despre Marșul minerilor din Valea Jiului “asupra” Bucureștiului.

În momentul când scriu, convoiul se află pe undeva pe la Târgu Jiu. Nu știu dacă în ultimul moment guvernul le va arunca revoltaților un os de ros, pentru a-i potoli o vreme, nici dacă se vor semnala “derapări” soldate cu răniți, cu morți - sperăm că nu. Însă oricare din “soluțiile” guvernelor succesive va fi avansată, are să valoreze ca și precedentele, cât o prișniță pe un gard de nuiete.

Sub comuniști minerii constituiau unul din picioarele - de piatră - ale Podului Care Duce Drept în Prăpastie (ca orice pod înfipt în sol marxist, ridicat după metoda sovietică). Minerimea și cheferimea : răsfățatii rușilor lui Groza, ai comuniștilor băștinoși - dejiști, ceaușiști, iliști, constantiniști... Îi înțeleg, le înțeleg

disperarea, revolta - deși n-am pus vreodată piciorul în Vale. Am cunoscut însă mineri: în închisoare (unul dintre ei a devenit celebru : Ioan D. Sîrbu), în deportare, în libertate, apoi în exil. Am avut timp să înțeleg:

Minerii, în România comunistă, au constituit buba de fixație, jucînd rolul dublu : de vitrină a “clasei muncitoare” și de rezervor de activiști și de securiști - e-he, ce bătaii cumplite le administrau tovarășii mineri din “echipele de lămurire” reacționarilor țărani (părinți, unchi, veri, colegi de primară), ca să intre în colhoz ! Însă atunci când în ‘77 “clasa” - pepiniera de auxiliari ai activiștilor, securiștilor - a ridicat capul, cerînd pâine și libertate - însă numai pentru sine - Puterea (clasei, cum altfel ?), a supus-o unei feroce represiuni destinată trădătorilor, nu dușmanilor-simpli ca noi, masele-largi-de-nemuncitori.

În 1957-58 am fost coleg de celulă, în Jilava cu I.D. Sîrbu (am mai spus - adaug : acolo a povestit piesa “Sovromcărbune”, pentru care fusese arestat); în 1958 l-am avut coleg de celulă în Zarca Gherlei pe fostul prefect de Lupeni - din 1929. Acesta (purta numele: Dinu), la întrebările noastre în legătură cu ce se întîmplase cu adevărat la Lupeni în ‘29 ?, răspundea, tremurînd, că “asta” (întîmplarea, represiunea) fusese “o scorneală a liberalilor - atunci, în opoziție” ! Acum 70 ani, la putere era tot PNT...

Am mai scris de câteva ori - acum repet : în prima săptămână a lunii august 1977, la noul meu domiciliu impus de Securitate, după liberarea din închisoare, poetul Virgil Mazilescu mi-a relatat că în ajun, la restaurantul Casei Scriitorilor, Iulian Neacșu, beat, povestise în gura mare că la Lupeni fusese o mare răscoală, că minerii îl sechestraseră întîi pe Verdeț, apoi pe însuși Ceaușescu : Cărmaciul lui Păunescu promisese că le va satisface toate doleanțele, dacă se potolesc (“ca să nu dăm pretext rușilor să ne invadeze”...), însă, de cum a scăpat, a ordonat Securității să-i învețe minte pe mineri !

Am re-re-povestit întîmplarea cu Mazilescu, fiindcă bravii ingineri sufleticoli români au pretins totdeauna că ei n-au aflat de evenimentele din Valea Jiului decât foarte târziu, în toamnă, de la Europa liberă. Bineînțeles, încă o minciună ; încă un alibi al dezertîunii. Cum să nu mintă cei care, cu excepția lui Negoîtescu, nu se solidarizaseră cu *Charta 77* prin acțiunea noastră dintre februarie și aprilie (ba o batjocoriseră în particular, iar la ziar o condamnaseră), în schimb fuseseră de acord cu propunerile Ceaușescului la congresul scriitorilor, instituind cenzura operată de redactorii editoriali, ei înșiși scriitori - atunci începînd Piteștiul literar?

Am mai povestit (în **Soldatul câinelui**) : pe la mijlocul lunii

august ('77), fiind răpit de pe stradă pentru a nu știu câta oară și dus la Rahova, observînd că ministrul Securității generalul Pleșiță era foarte bronzat, am aruncat o nadă :

«V-a ars soarele Văii Jiului ?»

La care Pleșiță, prost psiholog, prost polițai (altfel, omul dracului) mi-a răspuns cu o întrebare neliniștită :

«De unde știi ?!»

I-am comunicat: nu știam atunci când întrebasesm, însă după “răspunsul”-întrebare, eram sigur: fusese în Valea Jiului, în scopul “pacificării” minerilor...

Că tot vorbim de directorii de conștiință : de cum le-a dat voie Brucan, cum s-au apucat să scrie ei “adevărul istoric” (vezi *Addenda Cărții negre a comunismului* de la Liiceanu și Blandiana, vezi *Memorialul Ororii* de la Vremea, vezi “Istoria României” scrisă de ferocii anticomuniști de la *România literară*), repet un fapt revelator pentru **exclusivismul lor față de toate faptele de rezistență dinainte de decembrie 89**:

- După reprimarea sălbatică a grevei minerilor din Valea Jiului dintre 1 și 3 august 1977, o **Scrisoare** purtînd semnăturile a câtorva zeci de mineri, cu adresele exacte, vorbind în numele a 2.000 dintre ei se declaraseră solidari cu mișcarea drepturilor omului din primăvara aceluiași an (era citat numele meu). Textul a fost citit la Europa liberă zile, săptămâni în șir - fapt cunoscut de francezi, de englezi, de germani, de italieni, de americani care au scris articole, teze de doctorat, volume (v. **La vie en rouge** de Duplan și Geret, Seuil 1994, vol 2, p. 210)...

- ...dar nu și de Banu Rădulescu (decedat de curînd) și de revista - rău-numită: *Memoria*.

Scriitorii români - “directorii de conștiință” - înainte de 1989 au refuzat să înregistreze în memorie suferințele și ale “clasei muncitoare”, așa cum după “revoluție” (la care ei nu au contribuit cu nimic-nimic-nimic) au instituit o blocadă informativă - ca să nu afle “cititorii preferați” că ei, luminile nației au colaborat cu puterea comunistă - “mai mult sau mai puțin”, vorba lui Breban a lui Pleșu, a lui Manolescu - prin tăcere, făcîndu-se complici ai terorizării concetățenilor.

Paris, 21 ianuarie 1999

(2)

Ceaușescu și Verdeț și Negruțiu și Pleșiță și Gheorghe Vasile - și tot neamul lor de neamuri-proaste și de băeți-dăștepți - au “pacificat”, în toamna anului 1977 Valea Jiului după metodele binecunoscute de țărani, de intelectuali, de burjui, de studenți - la aplicarea cărora își dăduse obolul și clasa-muncitoare-din-subteranele-patriei : arestări, torturi, chimizări (eufemism

pentru drogare-din-ordin) și “depunerea în așezăminte de reeducare prin muncă” a celor mai bătoși. Apoi s-a trecut la curățarea Văii Jiului prin două operații de sens... contrar, și complementare :

- expulzarea familiilor celor arestați, în primul rând, în al doilea dislocarea minerilor ce se aflau în Vale în august '77;

- aducerea de “elemente noi, necontaminate” : tot mineri de meserie, dar nu neapărat în cărbune (ei înșiși pedepsiți pentru cine știe ce abateri), deținuți de drept comun, militari pedepsiți și ei ; apoi tineri fără căpătâi, fără loc de lucru, tentați de salariile, firește, mai mari decât în ramura tăierii frunzei la câini. În sfârșit, categoria pedepsiților-ajunși-turnători-cu-misie și securiști (tot cu misia de a apăra cuceririle - de popor ! - prin turnătorie).

Așa se face că în trei luni de zile Valea Jiului a fost complet curățată politic : nu mai producea cărbune - producea rapoarte : de turnătorie, de “stare de spirit”. Chiar minerii, prin minune rămași pe loc erau într-atât de speriați, de terorizați de invazia securiștilor, încât se spunea : «Nici cărbunele nu mai e negru - s-a înălăbăștit și el !» Din fosta “conștiință minerească” nu mai rămăsese nimic : dacă cei care munceau constituiau sub un sfert din totalul “efectivului”, două sferturi ardeau gazul, iar al patrulea sfert era alcătuit din securiști, adevărat : numai muc și sfârș ! Toate acestea au fost realizate prin grija părintească a tovarășilor noștri Ceaușescu, Pleșiță, Verdeț (Nicolae și cu Elena au fost, în noiembrie '77 botezați la fața locului “mineri de onoare”), ca și prin grija filială a lui Adrian Păunescu, altfel Latrian Găunescu : același Patrian Lălaiescu se poate mândri că a fost primul scriitor român din România care a scris despre Valea Jiului - să-i amintesc :

Fiindcă un jurnalist occidental afirmase că zvonurile despre o răscoală a minerilor par a se confirma : “zona” este închisă, iar în aer patrulează elicoptere ale armatei, Latrinian Cântărescu (cel iute de Limbescu) s-a repezit să explice în *Flacăra* : elicopterele nu sunt deloc militare, ci... sanitare, “dăruite” de tovarășul nostru iubit Ceaușescu, în marea grijă a lui pentru sănătatea minerilor...

Întrebare: să fi fost posibilă o asemenea mutație socială, psihologică - fiziologică doar în 13 ani ('77-'90 - până la prima mineriadă)?

Răspuns: dacă a fost posibilă mutația (producătoarea de... mutanți) la scriitorii rămași pe loc între '77-'84, nu dislocați, nu înlocuiți, ca minerii, atunci...

22 ianuarie 1999

(3)

Cu toate că s-a scris atâta despre ele și s-au arătat la televiziunile din lumea întreagă, mineriadele din 1990 sunt ocultate cu o hărnicie curat neromânească de politicienii (sic) de toate nuanțele (re-sic), ca și de o bună parte a jurnaliștilor care fac-des-fac-refac ceea ce ar trebui să fie opinia publică: memoria unei comunități. În conștiința, nu doar a românilor, **evenimentele dintre 13-15 iunie, 1990** (subl. mea) se află, orice-ar susține petromaniștii, pe locul al doilea după decembrie 89.

Ce s-a petrecut atunci la București a depășit și cele mai negre bănuieli-temeri, atât în legătură cu “omenosul popor român” (mioriticul), cât și despre natura - ca să zicem așa : umanismul - noilor comuniști (Iliescu, Roman, Brucan, Mazilu, Caraman, Măgureanu) ce luaseră locul Ceaușeștilor. Minerii, făcând parte din categoria socială recent persecutată (dar oare mai erau, printre ciomăgașii, asasinii, animalele, tâlharii de drumul mare din 1990 mineri din ‘77? - iată o întrebare de o perfectă inutilitate) au fost folosiți de puterea comunistă împotriva “reacționarilor”, ca pe timpurile de sinistră amintire ale instaurării dictaturii proletariatului. Desigur, cam jumătate dintre ortacii lui Iliescu erau securiști de-ai lui Voican-Sturdza - dar cealaltă jumătate ? Drept, nu mai erau aceiași mineri din 77 - dar erau ei muncitori ?, erau ei români - și nu chiar cu toții handicapați mental? Atunci cum de au făcut ceea ce au făcut între 13 și 15 iunie 1990 ?

Este neadevărat că cei care au apelat la “brațul” lor i-au mințit, invocând primejdia reînțoarcerii boerilor, a regelui a “fugiților” - deci, să vină avantgarda clasa muncitoare la București, să facă ea ordine... Povestea cu “amenințarea” exista doar în discursul lui Iliescu (acela de chemare directă - precum și în apelurile anterioare ale răufăcătorului purtând numele : Petre Roman). Atât că tovarășul *vostru* Ion nu și-a, ca să zicem așa, deplasat rânjetul legendar pe Valea Jiului, să le explice minerilor că ei au a juca rolul Mesiei zilelor noastre ; acolo, “pe teren”, au lucrat din om în om (de la ureche la ureche) bravii șoptitori securiști - iar minerii (cei adevărați, fiindcă deghizații li s-au alăturat “la margine de București”, gata mâzgăliți pe obraz de funingine de import - din dotarea MAI) au plecat în Capitala țării pentru că șoptitorii îi asiguraseră că vor putea, nestingheriți :

- să mănânce și să bea pe săturate ;
- să-i rupă-n băți pe ai’ de face pe-ntelectualii și umblă cu plete și cu ochilari ;
- să ia pradă de război : ceasuri, bani - chiar și batiste de șters mucii ! - la distanță de 46 ani, minerii români, urmași direcți ai lui Traian și-ai lui Decebal au dovedit aceeași mentalitate, au

demonstrat același comportament de oameni ai caverelor ca și soldații Armatei Roșii ocupând România în vara anului 1944.

Cine a avut de câștigat de pe urma mineriadei din 13-15 iunie 1990 ? Ce întrebare - Securitatea ! Prin același Voican-Sturdza, în timpul tulburărilor de la Târgu Mureș, provocate și acelea, Securitatea în panică (vezi-l și pe simbriașul ei megafoniform, Buzura, implorînd: «Fără violență!»), emisese un SOS formulat cam așa :

“Sântem o necesitate absolută oricărei puteri nedemocratice, totalitare - nu vă veți putea lipsi de noi !”

Cu prilejul mineriadei-sălbatrice a venit proba : Securitatea era, într-adevăr, absolut necesară Puterii (nedemocratice), din moment ce ea continua comunismul - fără Ceaușescu.

Atunci s-a petrecut un fenomen straniu - și neliniștitor - privind “starea intelectuală a intelectualilor” :

Așadar comunistul Iliescu “învinse” în alegerile din 20 mai 1990 - însă nu era confirmat ca președinte al României ; poziția îi devenise de-a dreptul amenințată după masacrul din iunie, de el provocat (doar el îi chemase pe auxiliarii securității : “minerii patriei” în ajutor). Ei bine, în acel moment în care situația tovarășului Iliescu (și prin forța lucrurilor a tuturor comunisto-securiștilor tovarăși Roman, Brucan, Caraman, Stănculescu) ținea de un fir de păianjen, a apărut salvatorul lui și a tot ce re-prezenta : Nicolae Manolescu, Cel mai reputat critic literar, ne-membrul de partid Manolescu i-a solicitat un interviu pentru cea mai prestigioasă publicație culturală, formatoare de opinie : *România literară*!

Ce l-a împins pe Manolescu - “reacționar”, fiu de deținuți politici, el însuși persecutat de comuniști, menținut până atunci într-un post subaltern la Universitate să comită o astfel de eroare? Inocența ? - da, el a fost și a rămas moralmente un inocent, mai degrabă : analfabet, chiar dacă V. Tismăneanu îl consideră un important gânditor politic... În privința eticii : un inocent strălucit - altfel n-ar fi rămas admirator al lui Ivasiuc, cel de după 1971 ; și nu s-ar fi declarat îndatorat unui Ivașcu, turnător notoriu în pușcărie, prim-șef al revistei MAI *Glasul Patriei*, în paginile căreia au fost obligați să se răstignească Gyr, Crainic, H.Y. Stahl, Vinea, Noica... și alții și alții ; altfel nu l-ar fi frecventat (dimpreună cu Blandiana, Dimisenii, Buzura, Ornea, Dinescu, Zaciu) pe sinistrul, pe dezgustătorul dezinformator de Stat și de Partid, Gogu Rădulescu, târînd-o în cocina lui și pe Dana Dumitriu; altfel nu ar fi ramas prieten cu turnători ca Țoiu, Uricaru, explicător al auxiliarului securist Buzura.

Au poate teama de a nu rămâne de căruță, spaima de a pierde “puterea celor slabi”? ; setea-foamea de a se “implica”, în

sfârșit ? Panica de a rămâne fără soclu ? Și asta. La urma urmei puțin interesează motivele acțiunii, cât rezultatul ei : prin interviul publicat în 6 iulie 1990 în *România literară*, N. Manolescu i-a acordat lui Iliescu exact ceea ce îi lipsea tovarășului *vostru* Ion în acel moment greu pentru el : legitimitate (că nu a fost un accident în cariera lui Manolescu, o dovedește publicarea - tot în *România literară* din același an, numerele 51-52/90 - pe 5 pagini, a... “dosarului de securitate” a suprașefului Securității din acel moment, banditul Voican-Sturdza).

*

23 ianuarie 1999

(4)

Evenimentele tragice de la 13-15 iunie 1990 au fost percepute inadecvat (un eufemism), nu doar de “directorul” (de conștiințe, se înțelege) N. Manolescu. Ci și de gânditorul politic Nicolae Breban. Iată ce declara în emisiunea lui I. Sava din 18 mai 1996 (după volumul **Radiografii muzicale**, Polirom, p. 121) :

“Și i-am spus domnului Iliescu acum trei săptămâni (...) că m-am temut de foamete și de război civil”... - de unde se deduce : foamete, sub Iliescu, nu s-a pomenit!; nici război civil!

Lăsându-i pe muncitorii industriali, pe țăranii des-colectiviizați, pe pensionari să-i explice Romancierului Nr. 1 (apud Buduca) cum a stat treaba cu ne-foametea sub Iliescu, trecem la cealaltă negație a directorului foi confidențiale a Ministerului Culturii : *Contemporanul*. Cunoaște el termenul : **război civil** ? Știe că un astfel de război are loc între două fracțiuni ale aceleiași comunități - naționale, teritoriale? Nu știe - dar vorbește (în loc să-și scrie romanele, acolo ficțiunea neintrând în conflict cu adevărul). *Ceea ce s-a petrecut în România, în special la București, între 13 și 15 iunie 1990 a fost război civil!* O parte a românilor a încercat să o suprimă pe cealaltă iar cine va contesta această analiză este poftit să numere morții (crima începând de la unu).

Războiul civil din România, din 13-15 iunie 1990 a avut loc:

- la instigarea puterii (neo)comuniste - prin Iliescu, președinte, Roman prim-ministru, Voican-Sturdza suprașef al Securității (rușinoasă-foc, Clytorindiceasca își luase pseudonim);
- prin intermediul (brațul, unealta - bâta) unei sub-categorii sociale : minerii ;

- asupra victimelor : democrației, intelectualii, studenții - în principiu, în realitate : toți cei care nu erau ca ei, fie mineri adevărați, însă imbecilizați, animalizați de diversiunea «Patria în pericol !», fie milițieni-securiștii-deghizați-în-mineri.

În continuare, N. Breban (altfel nepot de popă) a rostit la

televiziune (în 18 mai 1996, în emisiunea lui I. Sava) :

“Războiul civil nu a izbucnit până astăzi - este un merit indiscutabil al președintelui” (subl. m. P.G)”.

Este de neconceput să auzi/citești asemenea cuvinte rostite de “Romancierul Nr. 1”. Dar este de conceput, în România, ca un “director de conștiință”, în loc să se așeze totdeauna în afara puterii (și în fața ei, pentru a-și păstra limpezimea privirii de “intelectual” în scopul apărării celor care nu au glas) să se gudură pe lângă nădragii, să flateze gumarii, să-l intervieveze pe titular - omul - nu cu o mare, ci tovarășul cu sânge și cu cenușă pe mâini - l-am arătat pe “Criticul Nr. 1”: N. Manolescu. Iar pentru că la noi, pe plaiurile carpatine lucrurile rele se fac temeinic, în “ceată”, să nu fie uitat nici “Eseistul Nr. 1” : Andrei Pleșu - ministru al culturii lui Iliescu, cel care nu va demisiona niciodată (așa cum a susținut, repetat, Iorgulescu, cel de la Dilema Europei libere), ci va fi trimis la plimbare abia în 1991, odată cu Petre Roman al său.

Să rezum *adeziunea la războiul civil din 13-15 iunie 1990 a “Numerelor Unu ale Literelor Române”* :

- prin faptul că nu a demisionat din postul de ministru, în semn de protest împotriva masacrului, Andrei Pleșu s-a acoperit pentru totdeauna de rușine - și de vină ;

- prin faptul că s-a grăbit să-i ia lui Iliescu - imediat după masacru - un interviu pentru *România literară*, Nicolae Manolescu s-a acoperit pentru totdeauna de rușinea și de vina de a-l fi re-valorizat pe vinovatul principal, cel care chemase minerii să facă ordine în țară, prin asta acordându-i legitimitate;

- prin faptul că, după șase ani de la evenimente Nicolae Breban pretinde că Iliescu a făcut... ceea ce nu a făcut (și n-a făcut ceea ce toată lumea știe că făcuse : îi chemase pe mineri, apoi le mulțumise), se acopere, nu doar de ridicol, dar și de vina de a se fi declarat de acord cu acțiunea comunistului Iliescu.

*

24 ianuarie 1999

(5)

În acest început de an minerii au prins a se agita iar, cerînd să nu fie desființate o serie de mine, mărirea salariilor cu 35%. Doleanță perfect îndreptățită : veniturile lor sunt mult sub nevoi. Vom remarca - nu în treacăt - că revendicările lor se înscriu perfect în promisiunile nesăbuite, iresponsabile, mincinoase făcute de Emil Constantinescu în campania din 1996.

Așadar, minerii din Valea Jiului pleacă spre București. Ce reflecțiune provoacă acest eveniment în capul-de-piatră al

reflecționistului țărănoistului-creștin Ion Diaconescu ? Fostul deținut politic, actualul președinte al PNT (CD) expectorează :

“Se va face apel la poliție și armată pentru a menține ordinea”.

Acest-animal-care-nu-există (tot de Diaconescu fiind vorba) nu cunoaște măcar istoria propriului partid, deci habar n-are că - ghinion politic sau ba - atunci când “poliția și armata” au înecat în sânge, în 1929, greva minerilor de la Lupeni, la afaceri era Partidul Național Țărănist. Ce l-ar fi costat pe acest individ - care i-a compromis, i-a batjocorit pe anticomuniști în doar doi ani, cât nu reușiseră comuniștii să o facă în jumătate de veac - să nu sonorizeze chiar toate bolborositurile, ghiorăiturile, râgăiturile, toate bășinăturile care-i scapă, fâsâind, prin toate orificiile ? A, da: boul n-ar fi vită, dacă n-ar mugî.

Singura persoană din acest guvern de incapabili, de imbecili și de hoți care a avut un reflex normal (să-l considerăm : cinstit, deși, în fapt, era doar frică de răspundere) a fost Dejeu. El și-a prezentat demisia după umilirea la care i-au fost supuși “băieții” la Horezu, în înfruntarea cu securiștii lui Cozma. După aceea ai lui au lansat zvonul că această a n-a mineriadă ar trebui să fie imputată nu lui Constantinescu, nu lui Vasile, nu lui V.C. Tudor, nu securistului Cozma, “Luceafărul românimii”... Dar cui? Tot altei?

Element nou : jurnaliștii francezi, pățiți cu “Timișoara” (ajuns termen de referință la capitolul : *dezinformare*), au suflat și în iaurt, iar de astă dată au priceput, au acceptat ce au priceput - și au scris (aruncînd o lumină... retroactivă și asupra minierii din 13-15 iunie 90):

Că... minerii ca mineri nu sunt nici atât de dobitoci, și nici atât de luminați, pentru a face ce-au făcut în acești 9 ani ; toate acțiunile lor violente, din afara Zonei Miniere, trebuiesc puse pe seama Securității - și numai pe seama ei ; au “descifrat” *manevra de la Horezu ca una militară, de care nu sunt capabili niște mineri* - ci doar securiștii care i-au condus, i-au tras, i-au împins (alternînd amenințările cu promisiunile) ; au înțeles jurnaliștii occidentali și semnificația “rugăciunii” de la Mănăstirea Cozia a ateului Miron Cozma (altfel, născut ortodox taman ca V.C. Tudor!). După decenii de orbire (sau de indiferență), iată-i pe jurnaliștii occidentali pătrunzînd și tainele “taxelor” pe care PNTCD - de ce nu și M(onarhisto) R(epublicano) R(adicalo) A(narho) S(ocialist)? - le-a plătit în 1996 aliatului Roman (deci lui Caraman și lui Măgureanu - deci Securității) pentru a ajunge la putere, anume : “uitarea” crimelor de sânge de care s-a făcut vinovat și primul prim-ministru al lui Iliescu (Petre Roman), în intervalul decembrie 1989-septembrie 1991.

Deocamdată e pace în Valea Jiului - în accepția românească: nu e război. Fiecare tabără, imaginându-și că ea reprezintă (ba chiar este !) jumătate din România, se laudă cu “victoria” și își freacă mâinile de satisfacția de a-l fi tras pe sfoară pe “celălalt”: minerii - pentru că au căpătat *promisiunea* (subl. mea, P. G.) nedesființării minelor și mărirea salariului cu 30% ; guvernul : că minerii n-au ajuns până în Capitală și au fost potoliți doar cu promisiuni, ba chiar... “ciupiți” de 5% (nu cereau ei 35%, dar s-au mulțumit cu “numai” 30%...?).

Ce rușine, ce mizerie, ce batjocură: “dialogul” în România postceaușistă se duce între două fracțiuni ale Securității : cea “militantă” cu sediul la Lupeni și cea guvernantă, condusă de foști deținuți politici “întorși”, ținuti în lesă de Securitatea eternă (Diaconescu, Galbeni, Tepelea, Quintus - aceasta fiind vechea gardă, fiindcă cea tânără, în frunte cu tovarășul Constantinescu, “ales” de Măgureanu...).

Și de parcă spectacolul n-ar fi suficient de tragico-trivial, de pe margine, din bălările roșii se trezește vociferând tovarășul lui Breban, Iliescu (cel care de multă vreme ar fi trebuit să se afle la răcoare pentru crime de sânge, să zicem coleg de celulă cu “Brațul Revoluției”: Cozma), explicînd boilor de români că ei, în general, în special minerii fuseseră mințiți de Constantinescu în timpul campaniei electorale...; simultan un securist notoriu ca V.C. Tudor dă lecții de istorie țărăniștilor (nenorocirea fiind că putoarea săptămînistă nu se înșeală : țărăniștii actuali sunt și mai analfabeți decât milițieniștii dinainte).

(Nu cunosc vreo declarația de-a lui Voican-Sturdza. Însă dacă Iliescu are nerușinarea să se amestece în vorbă - de ce nu ar face-o și manipulatorul-șef al minerilor, cel ce și-a dat examenul de absolvire împușcîndu-i pe Ceaușești - întru slava Securității nemuritoare ?).

Pe dinafara “dezbaterei” au rămas Românii care nu sunt mineri, nici țărănoizi - nici securiști : majoritatea zdrobitoare a lor se luptă cu sărăcia, cu obrăznicia, hoților și a escrocilor de toată mîna ; și ei : victime ale nesfârșitei, ale inimaginabilei nesimțiri a “anticomuniștilor” ajunși la putere și comportîndu-se ca dejiștii, ca ceaușiștii, ca iliiștii.

De altă parte (într-o groapă) se află, mizerabili, nefericiți, în continuare sub ordinele Securității, prin Cozma, 10-20-30.000 mineri, succesiv, simultan, victime ale puterii, martirizați și martirizatori, caralii ai propriilor frați întru robie - și masă de manevră comunistă.

Ce țară - lipsită de umor !

*

*Paris, 24 ianuarie 1999***Din nou despre Caraion**

Când am citit în *Vatra* nr. 7/98 comentariul **Arta (dramatică) a reconstituirii** semnat de Al. Cistelean, m-a încercat aceeași tristețe ca și cu câteva săptămâni înainte, dînd peste cronică lui Gheorghe Grigurcu: **De la Ecaterina Lovinescu la Ion Caraion** (*România literară* din 1-7 iulie 1998). Pe Grigurcu îl interpelasem într-o scrisoare deschisă din 22 august (publicată în 23-29 septembrie/98, tot în *R.l.*). Cum el îmi replicase la 9 oct., îi re-replicasem în 11 noiembrie. Însă acest din urmă text (împreună cu altul: **O aniversare**) mi-a fost respins cu indignată suficiență de N. Manolescu, deși, în primul rînd, aveam drept de replică ; în al doilea, mă adresasem revistei care fusese și a mea, cronologic înainte de a deveni a ucenicilor ascultători ai lui Ivașcu. “Explicația” refuzului de înserare nu se află în editorialul său din 2 decembrie 1998 al *României literare* intitulat : **Adio, domnule Goma !** Așa, pentru că liberalul Manolescu a învățat de la turnătorul Ivașcu să respingă-fără-explicații...

Din aceste motive doar am înregistrat intervenția lui Al. Cistelean în discuția despre volumul **Această dragoste care ne leagă - reconstituirea unui asasinat**, apărut la Humanitas, ca deschizător al colecției “Procesul comunismului”. Acum însă, încurajat de excelentul articol: “*Criziștii*” de Sanda Cordoș din *Vatra* 10/98, iritat de *România literară* din 16-22 decembrie 98, în care, la rubrica “Revista revistelor” scriitorimea română rezistentă prin cultură află, în sfârșit, că există o “problemă a Casei E. Lovinescu”, iată-mă recidivînd în chestiunea Caraion :

După cum indică subtitlul lucrării, autoarea și-a propus, a promis cititorilor să reconstituie un asasinat - al Ecaterinei Bălăcioiu, soția lui E. Lovinescu, mamă a Monicăi Lovinescu - arestată în 1958, condamnată, lăsată fără îngrijire medicală, moartă în închisoare, aruncată în groapa comună.

A reușit autoarea să reconstituie asasinatul? Repet răspunsul din cele două intervenții : Nu. Deși a avut acces la arhivele Securității, deși a stat de vorbă cu câțiva dintre supraviețuitori (dar l-a evitat-o cu grijă pe cel mai avizat : Valentina Caraion, soția poetului), în afară unor rapoarte de urmărire a bătrânei doamne Bălăcioiu-Lovinescu pe străzile Bucureștiului, autoarea “anchetei”- nu produce, în volum, nici o informație cu adevărat importantă pe care să n-o fi deținut Monica Lovinescu înainte de decembrie 1989. În schimb, produce un “călău” (“monstru”, după opinia avizatului Matei Călinescu).

Ceea ce este nedumeritor, iritant, scoțător din fire la lectura

capitolului dedicat lui Caraion : dacă natura materialului (și mai ales tonul) duce cu gândul la intenția autoarei de a compune o ficțiune (corectez-nuanțez : “un roman non-fictiv”), ordonarea lui ne spune fără ocol a fi fost gândit riguros, urmărit consecvent în: alb-negru, bine-rău, sublim-abject - victimă-călău ;

Dar ceea ce este uluitor, dezesperant la lectura cronicilor, a dărilor de seamă, a semnalărilor volumului : persoane de primă importanță a literelor românești - despre care s-ar fi putut crede că, după atâtea decenii de viață și de practică, pot alege grâul de neghină, adevărul de minciună - nu sunt în stare să facă deosebire între afirmații sprijinite cu probe (aici fiind vorba, nu de un roman, ci de o anchetă avînd ambiția de a umple un gol al Istoriei) și niște supoziții fanteziste, deliruri calomnioase ale semnatarei :

- editorii de la Humanitas, cei care au avut în mână manuscrisul (în frunte cu Liiceanu) dar care au procedat ca și în cazul celebrei *Addende* la **Cartea neagră a comunismului** cu o nepăsare soră cu analfabetismul agresiv);

- cei de la revista 22 care au publicat fragmente în 9-15 decembrie 1997;

- N. Manolescu, cel care i-a dedicat cărții un lamentabil editorial (din ‘89 autorul regresează - până unde ?) în *România literară* în 26 nov.-2 dec., apoi a poftit-o la o dezbatere televizată pe iscălitoare - însă a refuzat să insereze replica Valentinei Caraion la numitul iresponsabil editorial - astfel arată “dialogul”: el scrie ce-i trece prin minte : prostii, idioteții, invenții securiste, calomnii, însă nimeni nu-l poate contrazice, săptămânalul Uniunii Scriitorilor fiind proprietatea Manolescului-Fiul-Ivașcului ;

- Matei Călinescu, trezit în mijlocul lanului de cucuruz iowa-ian, cu ochii cârpiți, își dă cu părerea despre “monstrul Caraion”;

- Al. George, sculat din somnul de moarte al rezistentului antibolșevic, alături de M.H. Simionescu, șeful cabinetar al Popesc’-Dumnezeului, găsind prilejul de a-mi administra (mie !) o copită ;

- Gheorghe Grigurcu, fericit că poate sări încă o dată în apărarea Monicăi Lovinescu (agresată de Caraion!)...

...în fine Al. Cistelean în *Vatra* 7/98.

Cei pe care i-am numit fac partea din floarea-cea-vestită a inteligenței române contemporane ; ei au mărșăluit (în scris - cel care rămâne), au marșat la această grosolană, răumiroitoare diversiune pusă în... pagină de iscălitoreasa volumului **Această dragoste care ne leagă - reconstituirea unui asasinat** (pentru a nu

fi uitat nici titlul - nici programul), în care rolul călăului trebuia (de ce trebuia, Dumnezeu Mare?, n-am aflat și mă tem să aflu) - așadar, rolul călăului Ecaterinei Bălăcoiu-Lovinescu trebuia jucat de Caraion!

Că această pre-judecată a triumfat, o dovedește - în ordine cronologică - editorialul lui N. Manolescu în care citim, cu greutate:

“Explicația dată de (iscălitorea volumului în chestie - n. m. P.G.) e simplă, plauzibilă și înspăimântătoare : ca să i se permită să emigreze, Ion Caraion n-a scris un jurnal care i-a fost confiscat după plecare : a lăsat cu bună știință un denunț”;

Că această pre-judecată a fost considerată “simplă, plauzibilă și înspăimântătoare”, vorba lui N. Manolescu, o dovedește cronică literară semnată de Grigurcu (*România literară* 1-7 iulie 1998) intitulată fără echivoc : “*De la Ecaterina Lovinescu la Ion Caraion*” (subl. mele, P.G.);

Că această pre-judecată (și nu doar aceasta...) a avut câștig de cauză asupra condeiului lui Al. Cistelean, vezi contribuția sa: **Arta (dramatică) a reconstituirii**, în *Vatra* 7/98. Cred că, pe de o parte, ardeleanul autor s-a lăsat antrenat de curentul literar-publicistic regățean pornit la o cruciadă împotriva “monstrului Caraion”, cel care “o calomniase pe Monica Lovinescu”; pe de altă parte a citit **Această dragoste care ne leagă** cu gândul, probabil, la alte volume ale autoarei - altfel nu ar fi putut face - în scris - afirmații ca acestea :

* “...toate (volumele publicate de autoare, deci și acesta - n.m. P.G.) /(sunt/ manifestări ale unei vocații depoziționale ce construiește mărturii pentru un tribunal moral”; * “privilegiază condiția documentară”; “(autoarea) va denunța, prevenitoare, accesele de literaturizare ale realității”; * “Nu-i de mirare că, intrând în labirintul sumbru al vieții lui Ion Caraion (autoarea) va face ea însăși un proces literaturii, celei ce a înțeles să ignore adevărul și să fabrice altul prin excelență estetic”; * “Tocmai pentru că a văzut geniul lucrând împotriva adevărului, tocmai pentru că a surprins istoria însăși manipulând biografii legendare în dispreț față de realitate («În ce fel a ajuns condamnarea la moarte a lui Sergiu Filerot să îmbrace biografia lui Ion Caraion nu știm / atenție, aici Al. Cistelean dă un citat din **Această dragoste...**/. Doar dacă nu avem chiar în clipa aceasta privilegiul rar să surprindem istoria în exercițiul funcțiunilor ei ilicite, când, cu oroarea-i știută de ne semnificativ și aleator, zgârcită și econoamă în schimb cu faptele glorioase, le culege de pe vastele ei câmpuri de bătaie și le lipește de biografiile celor care le merită, despuindu-i pe cei care le-au săvârșit») e /autoarea/ atât de scrupuloasă cu documentarea și atât de suspicioasă față de

literatură. Ea vrea să fixeze adevărul, convinsă că acesta nu fuge, în pofida tuturor șanselor pe care le are”; în fine : * “Pe aceste semne cicatrizate ale memorie exersează /autoarea/, focalizînd pe ele o perspectivă morală”.

Pe urmele lui Gheorghe Grigurcu, cititorul “anchetei” comandate de Humanitas [umblă zvonuri - deocamdată doar zvonuri : inițial Mihai Pelin a fost însărcinat cu redeschiderea campaniei anti-Caraion, însă pentru că pârghia urma să fie Monica Lovinescu, s-a renunțat la Pelin, prea compromis și s-a optat pentru o oarecare “stabilită în Franța, prin căsătorie”, nebătătoare la ochi...] află că dacă victima este, neîndoios Ecaterina Bălăcioiu-Lovinescu, atunci călăul este... mai puțin, ba chiar deloc Securitatea, mai mult: Caraion !;

Pe urmele lui Al. Cistelecan, cititorul află că “stabilita în Franța...” trebuie crezută pe cuvânt, chiar dacă (mai ales) atunci când nu produce probe - fiindcă ea este, nu-i așa, “atât de scrupuloasă cu documentarea și atât de suspicioasă față de literatură” - asta în general, iar în special : fiindcă ea are o vocație depozițională “ce construiește mărturii pentru un tribunal moral”; în fine, că tot sîntem la morală : “focalizează (pe semnele cicatrizate ale memoriei) o perspectivă morală...”

Rămânînd numai la scurta-biblio-biografie a lui Caraion, pe scurt: “dosarul Caraion” alcătuit de alcătuitoarea iscălitoare :

Dacă admitem că persoana în chestie este o inocentă, o neinformată, o însă care, avînd acces la arhivele Securității, n-a știut ce anume caută - sau a ocultat ce a găsit (așa lucrează istoricii amatori români - atunci când nu pot distruge probele ce le contrazic tezele cu care plecaseră de-acas’) - nu se poate evita întrebarea : în ce scop a alcătuit ea această carte (așa cum a alcătuit-o: cu capitolul despre Caraion)? Dacă voia să propună **Această dragoste...** pentru a lega, peste decenii, peste distanțe, o mamă de o fiică : foarte bine, a reușit. Or, în capitolul Caraion, anchetatoarea de la Humanitas a suplinit informațiile cu supozițiile. În virtutea acestei comode obișnuințe românești de a mătura gunoiul sub preș, poți afirma orice despre oricine - de pildă și eu pot susține că semnatara volumului este o colegă de-a lui Pelin și lucrează la Serviciul de Dezinformare al Securității ! Dar este rezonabilă o asemenea aserțiune ? Firește, nu - tot atât de firește-nu ca și cea propusă-impusă de ea, anume : Ion Caraion “ca să i se permită să emigreze, (...) n-a scris un jurnal care i-a fost confiscat după plecare: a lăsat cu bună știință un denunț” - după cum a scris-după-dictare, iresponsabilul N. Manolescu.

Încă o dată : care sunt probele pe care s-a rezemat semnatara anchetei, în afirmația sa că Ion Caraion ar fi scris ceea ce a

publicat E. Barbu în *Săptămîna* - **pentru a obține un pașaport ?**

Iată-le - din scrisoarea de protest, a iscălitoarei volumului **Această dragoste care ne leagă** - trimisă *Cotidianului* din 29 sept/98 ca urmare a **Scrisorii** mele **deschise către Grigurcu** (prima, cea din 22 august) :

“Într-un serial publicat în 1996 în revista *Expres-Magazin* (nr. 6, 7, 8, 9, 10) Mihai Pelin face, pe baza dosarelor întocmite de fosta securitate afirmația că Ion Caraion a colaborat cu această instituție”.

În primul rând este inadmisibil ca o “cercetătoare” să scrie, despre Securitate: “fosta” : o trimite în aceeași categorie cu Buzura, auxiliarul cerînd, în ianuarie 1990 să nu fie pedepsiți șogorii săi ; în al doilea : iată “izvorul” : Mihai Pelin! Individul care a lucrat ani în șir la filiala Securității de la Milano, alături de Traian Filip, sub comanda lui I.C. Drăgan ! Pelin, “coordonatorul” Cărților albe, din care aflăm că “anticomuniști, antisecuriști” erau Titus Popovici, Adrian Păunescu, Everac, V.C. Tudor, Băran, A.D. Munteanu și ale persoane-de-sprijin! Vasăzică securistul Pelin este credibil, dar “banditul” Caraion nu ! Ba chiar devine - dislocuind Securitatea - “monstrul”, călăul.

Motivele care au făcut-o pe anchetatoare să creadă sursa Pelin:

“Nimeni în 1997 nu a protestat, nu a luat apărarea poetului”.

Parcă era 1996 - de ce ar fi protestat un an mai târziu ? Pentru că produce astfel de argument, să răspundă: în favoarea mea “a protestat” cineva, (mi-) “a luat apărarea” când Liiceanu a trimis la topit **Culoarea curcubeului?**; dar când Sorescu mi-a topit plumburile romanului **Gardă inversă** ? Și un amănunt : revista în care și-a depus icrele veninoase un securist notoriu, specialist în dezinformație ca Pelin, nu va fi ajungînd pe masa fiecărui “apărător al poetului”.

Aici șade defectul de căpătâi al directorilor de conștiință care au rezistat prin cultură : atîta și-au protejat cultura ceea (numai a lor: volumul, rubrica, apartamentul, pașaportul, amanta), încât nu mai sunt în stare să se debaraseze de obișnuința de a gîndi (de a simți) că Securitatea știe tot - și nu chiar totdeauna spune minciuni...

Ba Securitatea spune minciuni și atunci când, accidental, tactic face scăpate anumite adevăruri, însă vorba postului de radio Erevan: Manolescu, Liiceanu, Matei Călinescu, Cistelean, Grigurcu nu cunoșteau de acest detaliu...

În curînd are să vadă lumina tiparului “Dosarul Caraion” alcătuit de prietenul și editorul în exil al poetului : Ion Solacolu, eroicul făcător-cu-măinile-goale al periodicului *Dialog* de la

Dietzenbach (cel scris la mașină, fotocopiat, încopciat, expediat...) și care va restabili adevărul...

...Cu condiția ca marii directori : Liiceanu, Manolescu, Ștefănescu, Dimisianu, D.C. Mihăilescu, Pruteanu, Teodorescu Pârvolescu, Buduca, și întreaga echipă a 22-lui, cei care evitaseră cu grijă sonorizarea vreunui geamăt de protest sub Ceaușescu, să aibă curaj s-o dea anonimă : să se mobilizeze (e-he : la aranjat-luxat-închis-gura se pricep ei, foarte bine!) împotriva cărții despre adevăratul Caraion, așa cum făcuseră mai an, când, tot sub bagheta Monicăi Lovinescu, atacaseră în haită **Jurnal-ul** meu.

Adevărul - nu e necesar să fie căutat Arhivele Securității - fiind acesta:

1. Paginile publicate de Eugen Barbu în *Săptămîna Securității*, cale de multe numere, în 1981, prezentate “din Jurnalul lui Caraion”- nu sunt din ceea ce (Solacolu o va dovedi în curând) Caraion **nu** a ținut în România: **un jurnal**;

2. Chiar de am admite că acele pagini - aparținînd lui Caraion - ar fi făcut parte dintr-un Jurnal - care este culpa autorului :

a) că a scris ceea ce a scris? - dar câți alți autori de jurnale, mai mult sau mai puțin intime și-au vărsat năduful pe hârtie și, fie li s-au publicat postum (ca lui Sebastian), fie au publicat ei înșiși diatribele (eufemism) împotriva unor foști prieteni și tovarăși de luptă. Chiar unul dintre indignații care, azi, **nu** se exprimă în presă despre jurnal, ci numai între patru ochi, ca Virgil Ierunca: a respectat el “regula jurnalului” pe care o cere altora, aceea de a nu-i ataca pe foștii prieteni aflați în viață?- să-i fie citite opiniile despre Eugène Ionesco; despre Amăriuței; despre V. C. Gheorghiu (în *Ethos*, 2, p. 231, însemnarea din 20 mai 1960 - nu după 25 ani...): “Smerdiakov-ul valah”, căruia “îi rămân credincioase «concierge»-le, curvele...”;

b. dacă a scris ceea ce a scris (soția sa Valentina recunoaște), nu Caraion, autorul, a publicat scrisul, ci Securitatea i l-a dat publicității.

Așadar, în ce constă calomniile lui Caraion la adresa dispărutei în condiții tragice Ecaterinei Bălăcioiu?; dar cele la adresa viilor Monica Lovinescu, Virgil Ierunca (iertare, pe locul trei mă aflu eu)? Din moment ce anume impresii, opinii, “informații”, zvonuri, chiar insulte nu sunt făcute publice prin rostire, nici prin publicare din sau cu voia autorului - *acestea nu pot fi considerate calomnii*.

Pentru creionarea portretului deținutului politic Ion Caraion (valoarea sa ca poet o lăsăm în grija celor care știu ce e poezia și cu ce anume se mănâncă ea, nu ca iscălitoreasa înlocuitoare a lui Pelin, cea care a numărat coloanele din Dicționarul Zăciu)

este neapărat util, deci : drept să fie amintite următoarele două adevăruri - verificabile :

1. În ciuda insinuărilor, a calomniilor semnătoresei volumului **Această dragoste...**, Caraion nu a scris și nu a publicat vreun text de “adeziune”, de laudă, de “compensație” (în care excela bunul său prieten Marin Preda), de penitență - cum au făcut foarte, prea mulți dintre foștii deținuți politici : Crainic, Gyr, Noica, Balotă, Vinea, Ivăsiuc - și ne-pușcăriași ca Ion Barbu, Blaga ; ba chiar o “victimă” a sa : Ierunca, cel din 30 septembrie 1946 (vezi, în *Vatra*, amintitul text al Sandei Cordoș). [*După ce scrisesem cele de mai sus am fost contrazis: «Ba Caraion a scris astfel de texte» - însă eu nu le-am văzut; pentru că cel care mă contrazisese nu le-a produs - nota din 2008*] Afirmațiile lui Adrian Hamzea că Ion Caraion i-ar fi arătat atât texte de delațiune, cât și un poem de circumstanță, că ar fi semnat versuri ce nu-i aparțineau - rămân vorbe-vorbe, trebuie să fii iscălitoreasa volumului **Această dragoste...** ca să le iei în seamă, fără a le verifica. Și despre mine Hamzea a spus că i-aș fi “furat” o chestie (?), e drept, el nu citise cartea cu chestia în chestie - dar vorbea despre ea... Ei și ?;

2. Spre deosebire de toți scriitorii români din România anilor 50 și 60, Ion Caraion a îndrăznit să trimită în Occident hârtie scrisă de mâna lui. Abia ieșit din prima închisoare, în 1955, Caraion a «comis» ...“35 file scrise mărunt și pe-o parte și pe alta”, cum descrie anchetatoarea această demascare a închisorii românești - și le-a trimis lui Virgil Ierunca, însă au fost interceptate și confiscate. Odată în Occident, nu s-a potolit : a scos volumul **Insectele tovarășului Hitler**, Ion Dumitru, 1982, ciclul *Poeți și “Poezii din închisori”* apărut întâi în revista *Contrapunct*, 1985, editată la Köln de Georg Focke.

Las restul adevărilor despre Caraion pe seama lui Ion Solacolu. Oricum : publicarea eseului Sandei Cordoș **Criziștii** este salutar: îl așează pe Caraion la locul cuvenit - în dosarul alcătuit de Humanitas, arătându-l pe poetul și pe gazetarul Caraion în rostul, în rolul de rostitor al adevărului. Adevăr pentru care a făcut în două rânduri închisoare - și a fost condamnat la moarte, orice ar scrie (dar ce nu scrie?) șefesa colecției “Procesul Comunismului”. Cel care, în 1946, nu a spus adevărul, ci a îndemnat la minciună (și la teroare asupra spiritului) a fost, vai, Virgil Ierunca.

Este timpul ca Monica Lovinescu și Virgil Ierunca să părăsească “discreția” - care nu face decât să provoace semne de întrebare - și să-și spună, în sfârșit, opinia despre Ion Caraion - cel din dosarul alcătuit la Humanitas.

*

*Paris 1 februarie 1999***I. B U D U C A : gaura albă a conștiinței literare**

O știu toți dascălii din lume : un copil (îi zicem: Ionel), prins că a furat, de pildă, cartea de citire a lui Georgel, se apără, dând o *altă* vină pe *alt* copil:

«Dar și Sorinel a gătit mîța ! Și Săndel i-a spart lui Mirel capul! Și...»

Așa procedase Eugen Barbu, plagiator cu diplomă; ca un hoț care, prins, zbiară : «Hoții ! Hoții !!», arătînd în dreapta, în stînga, în sus, în spate, în semn de : «Toată lumea face “așa” - ce: eu nu-s lume?»

Așa procedează Ioan Buduca: dovedit cu probe, de *plagiat*, după ce a dat vina pe redactorul de carte, însă nu a recunoscut furtul, în loc să se retragă întru penitență la mănăstirea Secu, unde-i stareț maestrul său de dogmatică-securatică: Dan Ciachir, el arată spre “Două cazuri de furt intelectual: Mihnea Gheorghiu și Ion Caraion” (*Cuvîntul* din ianuarie 1999), avînd un supratitlu nesfârșit de subtil: “Găurile negre ale conștiinței literare”.

În cele două pagini interioare plagiatorul Buduca, prin titlul: “furt intelectual” îi trimite pe cititori la “hoțul Caraion” (alături de Mihnea Gheorghiu), însă prin textul de prezenare “Negri literari” le strecoară în ureche otrava pusă în comerț de Liiceanu sub eticheta: “turnătorul Caraion”. Le cercetăm pe rînd:

1. “H o ț u l C a r a i o n”

Nimic nou sub soare : campania împotriva lui Ion Caraion organizată de Humanitas prin volumul **Această dragoste care ne leagă...**, susținută și de N. Manolescu și de Matei Călinescu, încuviințată și de Gheorghe Grigurcu și de Al. Cistelean - conținea și această acuzație de “hoț de poeme” - vezi în volum afirmațiile puse de iscălitoreasa-anchetatoare în gura lui A. Hamzea.

Tactică primitivă : ca și Securitatea, când (uneori) nu izbutea să te prefacă în spion american, îți strecura în dosar oarecari găinării... Astfel : este verosimil ca Aleutina Crețu-Grigorescu, să fie co-traducătoarea sau adevărata traducătoare a unor piese de Tennessee Williams, a **Cărții junglei** de Kipling, a poeziilor americani din **Antologia**...citată. Numai că practica a fost curentă și înainte de instaurarea comunismului - nu-și aduce nimeni de concernul lui Giurgea? În perioada stalinismului dejist a cunoscut o mare răspîndire și a procurat o pâine (neagră, dar

pâine) multor scriitori interziși. La vârsta sa I. Buduca ar fi trebuit să cunoască această cruntă realitate. Și Vinea și Frunzetti și Doinaș și Steinhardt și Negoîtescu și Balotă (și câți încă !) au tradus (ce au tradus) - dar au semnat alții. Și nu totdeauna cei ce-și puneau numele pe o muncă ce nu le aparținea erau necinstiți, profitori - “hoți”, vorba lui I. Buduca, **hoțul-cinstit**, nu doar de traduceri... Anume scriitori ce aveau voie să publice, îi acopereau, îi protejau pe unii “dușmani ai poporului” muritori de foame, prilejuindu-le un câștig. Că au fost unii semnatori de traduceri care au reținut pentru ei înșiși cea mai mare parte a plății - din păcate și asta este adevărat.

Câteva exemple din familie: din pricina ginerelui său care publicase în Occident cărți dușmănoase, socrul meu, traducător diplomat, nu a mai avut voie nici să facă traduceri. Însă pentru că Petru Manoliu, care încheiase contract și pentru **Iosif și frații săi** de Thomas Mann, luase banii apoi murise, lăsând un text nefolosibil (îl tradusese pe Thomas Mann după... traducerea franceză de la Gallimard!), inventivul Romul Munteanu (flancat de Brad, Ghișe, Dodu) a găsit soluția : Năvodaru era și bun traducător de germană și... interzis : dacă i se promite o sumă care să-i acopere dactilografierea, va fi silit să accepte. Și Năvodaru a acceptat: pe primul volum (din trei - Univers, 1977) apare ca traducător Petru Manoliu! Tot socrul meu a tradus și **Despre război** de Clausewitz (Editura militară, 1982) însă nu este menționat traducătorul decât în caseta... tehnică (Raymond Aron, văzînd volumul, a exclamat : «Clausewitz a scris direct în românește?!»), iar studiul introductiv, notele, verificarea textului apar semnate de... general-maior dr. Corneliu Soare...;

Am tradus împreună cu Horia Florian Popescu **Is I Lay Dying** de Faulkner pentru Cartea românească. Când au venit șpalturile am constatat că dispăruse numele meu de co-traducător. Indispensabilul Gafița mi-a dat indispensabila explicație: *Goma nu există !* Horia Florian Popescu a refuzat să semneze singur, astfel că volumul a apărut abia în iulie 1972, când eu mă aflam... în Germania, în drum spre Franța! De astă dată purtînd și numele meu...;

Am tradus (după varianta franceză) împreună cu Ana, soția mea volumul lui Yukio Mishima **Tumultul valurilor**, pentru Univers. Cale de trei “ședințe de lămurire” (în fapt: anchete de Securitate) inevitabilii paznici la poarta purității ideologiei comunismului Romul Munteanu, I. Brad, D. Ghișe, I. D. Bălan (ia te uită: toți ardeleni de-ai Buducăi !) au exercitat presiuni asupra mea, alternînd promisiunile cu amenințările, pentru a le da, lor, în scris, țadulă că-cum “n-am altă cale decât să renunț de bună voie”

la a co-semna traducerea din Mishima. Atunci Romul Munteanu mă lămurea ca pe un țăran șovăielnic, folosind argumentul patentat de Gafița: cum și cât... nu exist eu - de unde concluzia-i, luminoasă: dacă nu exist, nu pot semna! Recunosc, rușinat: în cele din urmă, obosit, hărțuit (repet: cei patru mă atacau în haită cu întrebări încrucișate, în pur stil securist), am cedat, am dat în scris că “sânt silit să renunț de bunăvoie” la prezența numelui meu pe traducere. Dar, cum e în România : m-am conso-
lat că nu cedasem chiar tot-tot: securiștii culturii - îi mai înșir o dată, pentru memorie : Romul Munteanu, Ion Brad, Dumitru Ghișe, I. Dodu Bălan - țineau ca traducerea să apară..., fie fără nici un nume («o să se creadă că tovarășii tipografi au uitat să culeagă...» - propunea Dodu), fie cu un pseudonim. Ce victorie am repurtat (în ciuda înfrângerii generale)! : am obținut să semneze soția mea, cu numele de fată...

Așa a fost (și va mai fi) cu traducerile. Cât despre “furtul intelectual” săvârșit de Caraion, cel care nu știa engleză, semnând poeme traduse de altcineva... Este întrebat Buduca cel atâtești-
utor: Arghezi - de pildă - știa rusește? Atunci cum a apărut ca traducător al **Fabulelor** lui Krîlov - făcînd din producția unui oarecare imitator al lui La Fontaine un extraordinar poet - în românește, se înțelege...? Dar Mazilescu : stăpînea el atât de bine franceza, ca să-l traducă pe Michel Deguy? Ei bine : varianta românească (a lui Mazilescu) este mare poezie - spre deosebire de original : niște versuri, acolo...

Așa va fi procedat și Caraion : “a mai schimbat un cuvânt pe ici, pe colo...”, cum spune Aleutina Crețu-Grigorescu... - însă cu un cuvânt pe ici, cu un cuvânt pe colo un poet poate preface un oarecare text în poezie.

2. “**T u r n ă t o r u l C a r a i o n**”

Aici voia să-l aducă I. Buduca pe cititor. Scontînd pe inocența românului răsfoitor de ziare și mai ales pe facultatea lui de a uita fulgerător și ceea ce știa, plagiatorul emerit are obraznicia să tune și să fulgere - în prezentarea intitulată “Negrii literari” - împotriva lui E. Barbu, a lui Ștefanache - dar uitîndu-l pe cel mai recent : pe Cînstitul Buduca ! Pe hoțul de texte Buduca...

Povestea cu “furtul intelectual”: o (disproporționată) introducere în adevărata problemă: a fost sau ba Ion Caraion “monstrul cu două capete”? (aici îl plagiază pe Matei Călinescu), cel care “turna la Securitate pe Monica Lovinescu și pe Virgil Ierunca”? iar dincoace Buduca îl omite pe Goma, căruia E. Barbu îi consacraseră, o pagină a *Săptămîinii*, din “jurnalul lui Caraion”.

Fiindcă am ajuns la miezul problemei, cititorul să știe - dacă n-a aflat :

Poetul Ion Caraion a făcut închisoare politică între 1950 și 1955, apoi între 1958 și 1964 - ultima oară a fost condamnat la moarte, pedeapsă comutată în închisoare pe viață. Poeme de-ale sale, alături de ale lui Crainic, Gyr, Măndinescu, Cahuleanu-Ciurunga, Ion Omescu, Valeriu Gafencu au alimentat poezia de închisoare. Poetul Caraion a putut publica din nou - însă ca majoritatea foștilor deținuți: *abia după "decretul Ceaușescu" din iunie 1965.* (...) Ieșit din prima pușcărie, a scris și a trimis în Occident (lui Virgil Ierunca, la Paris), atât versuri-din-închi-soare, cât și un "memorial al închisorilor românești" - soția sa Valentina fiind condamnată la 15 ani pentru crimă de dactilografare...

În 1981 poetul a cerut azil politic în Elveția. Nu și-a ținut... condeiul, a scos volumul de pamflete **Insectele tovarășului Hitler**, a ținut conferințe, a scris articole în presa din exil. *Din acest motiv* în 1982 organul Securității *Săptămâna* lui Eugen Barbu, unde asudau din greu căprării MAI : Ulieru, V.C. Tudor, Ileana Lucaci, Doru Popovici, Zalis, Dinu C. Giurescu, Ciachir (acesta detașat, după 89 la *Cuvîntul* - mucilagiu teologo-securist la care voi reveni de fiecare dată când voi avea ocazia) a publicat largi și lungi fragmente prezentate drept "Jurnalul lui Caraion". În el au fost portretizați deloc flatant Monica Lovinescu Virgil Ierunca - și semnatarul acestor rânduri, pe o pagină, la 12 martie /82).

Procedeu ticălos al ticăloasei Securități : publicarea vicioasă, traficată, a unor scrieri confiscate-furate (și *nedestinate tiparului*) a provocat mare tulburare, mai cu seamă printre scriitorii prieteni și cunoscuți ai lui Caraion. El a dat câteva explicații prin Europa liberă, dar care nu au clarificat lucrurile.

A murit în 1986, la Lausanne.

Nu cunosc motivul reactivării "afacerii Caraion" chiar în 1997, prin lansarea volumului **Această dragoste care ne leagă - reconstituirea unui asasinat**, editat de Liiceanu, la Humanitas, în noua colecție "Procesul comunismului". Mi s-a părut suspectă, pe de o parte arhitectura cărții - atenție : propunîndu-și *să reconstituie asasinatul* Ecaterinei Bălăcioiu, soție a lui E. Lovinescu și mamă a Monicăi Lovinescu, însă mutînd accentul responsabilităților de la Securitate (*călăul*) la... Ion Caraion, și el **victimă**. Pe de alta suspect mi s-a arătat tapajul lansării și dirijarea atenției spre doar un capitol (32 pagini, cu tot cu note, din totalul de 342 pagini - însă această zecime face cât un munte de însinuări ticăloase, de afirmații mincinoase, de calomnii

groase) : N. Manolescu în editorialul “«Jurnalul» poetului”, în noiembrie 1987 în *România literară* ; revista 22, prezentînd în decembrie 87 fragmente și anunțînd apropiata lansare a volumului; emisiuni la TV - din care una a aceluiasi Manolescu, interpretînd Aria Calomniei în duet cu iscălitoreasa ; intervenția lui Matei Călinescu (“Ion Caraion: un monstru”) ; în aceeași *România literară* Gheorghe Grigurcu, dintr-o solidaritate rău înțeleasă, înclinînd să creadă invențiile “anchetatoarei” potrivit cărora Ion Caraion ar fi scris ceea ce a publicat Securitatea lui Ciachir (asta este pentru urechile lui Buduca!) în scopul de a obține pașaport de plecare în Occident - în fine, variațiunea pe aceeași temă semnată: Al. Cistelean în *Vatra...*

Am intervenit prin o scrisoare deschisă adresată lui Gheorghe Grigurcu, apărută în *România literară*. Apoi prin încă una ce constituia răspuns la răspuns : N. Manolescu a refuzat să o publice, prin deja-clasicul editorial “Adio, domnule Goma !”

I. Buduca, după obiceiul-i cunoscut, fără să citească, fără să dea citate, “rezumă” în stilul E. Barbu-Manolescu-Dimisianu-Ștefănescu-Pruteanu etc. ceea ce-i convine lui - iată ce scrie în textul de prezentare din *Cuvîntul* :

“Cazul lui Ion Caraion, însă, începe să devină îngrijorător. Recent, Paul Goma îi lua apărarea în contra lui Gheorghe Grigurcu, dat fiind că acesta îndrăznise să ne reamintească episodul în care Caraion îi turna la Securitate pe Monica Lovinescu și Virgil Ierunca”.

Fiul spiritual al Ceachirului cu același nume a învățat de la maestrul său maniera barbo-săptămînistă de a “combate”. Taman așa făcea și Conu Jenică. Numai că pe vremea aceea atacații nu puteau să răspundă minciunilor, calomniilor sale - unde să fi publicat replica: în *Viața studentescă?*, în *Amfiteatru*?

Acum, după ‘89, eu pot să-i dau peste nas mincinosului Buduca - pe puncte :

- dacă ar fi citit scrisoarea mea către Grigurcu, n-ar fi afirmat că intervenisem “în apărarea lui Caraion”, ci pentru a demonta, mai întâi vicioasa alcătuire a volumului comandat de Securitate (lui Pelin) și promovat de Liiceanu (prin înlocuirea Pelina Bis); în al doilea: reaua credință (ca și analfabetismul în materie) al lui Manolescu - cel care a afirmat negru pe alb în editorialul amintit: “explicația (autoarei volumului n. m. P.G.) e simplă, plauzibilă și înspăimîntătoare : ca să i se permită să emigreze, Ion Caraion n-a scris un jurnal care i-a fost confiscat după plecare: a lăsat cu bună știință un denunț”; în al treilea: neglijența lui Grigurcu de a citi fără a reflecta la ceea ce citește și fără a se informa pe lângă cunoscuții poetului ;

- dacă Buduca ar fi citit volumul **Această dragoste...** cum se citește : de la stânga spre dreapta (i-a mai explicat procedeul și Laszlo - se vede că degeaba), ar fi aflat : oricât de sordide ar fi (și sunt !) detaliile despre Monica Lovinescu, despre Virgil Ierunca și despre mine - de ce m-a uitat?- acestea nu intră în categoria (!) turnătoriilor (“episodul în care Caraion îi turna la Securitate”). Este bine ca I. Buduca să afle măcar acum, când a ajuns la vârsta de 47 ani și se presupune că a ieșit din adolescență: pentru ca un text (îi zicem așa) să fie unul *de denunț*, trebuie să conțină “dezvăluirea” unor stări, a unor fapte de pe urma cărora cel denunțat va avea de suferit din partea Securității (Organul lui Ciachir) ; deasemeni: pentru ca un text să fie *calomnios*, este necesar ca el să fie adus la cunoștința publicului din inițiativa ori cu asentimentul autorului, altfel ar fi calomnie și ceea ce spune Buduca, în târg, sub pecetea tainei, despre Țeposu, despre Breban, despre Cistelecan ;

- dacă a citit **Această dragoste...**, nu a aflat *cum anume* au fost turnați, calomniați Monica și Virgil. **“Anchetatoarea”**, ieșită din aceeași școală ca Buduca *nu a produs probe, nici citate*. A lăsat să i se scurgă pe bărbie, pe piept afirmații fanteziste, “rezumate” abuzive;

- într-o “interpelare” la scrisoarea mea adresată lui Grigurcu - în care argumentam exact ca mai sus : iscăritoarea nu produce probe ale “turnătoriei” lui Caraion - semnătoarnica volumului în chestie îmi răspundea cu toată insolența conștiinței că în spatele ei de “anchetatoare” se află Liiceanu, cu Humanitas, Adameșteanu și 22, Manolescu și moșia sa *România literară* (precum și doi directori est-ethici) își deconspira, în sfârșit, “sursa de informație”: niște penibile însăilări din *Expres Magazin* compuse de căprarul MAI Pelin!

Cum ar veni: coordonatorul Cărților albe, colaborator al lui I.C. Drăgan la antena securistă de la Milano - iată “izvorul” de la care s-a adăpat șefesa colecției “Procesul comunismului” de la Humanitas! I-am răspuns indirect că orduri de teapa lui Pelin nu sunt de crezut nici când îi/le vezi morți/moarte iar recent, într-o emisiune TV a Marianei Sipoș, întrebat dacă a văzut cu ochii lui “documentele” publicate de E. Barbu în *Săptămîna*, Pelin a răspuns că da, le-a văzut : *erau semnate cu nume de cod !* ; întrebat, în continuare, de unde știe că sub acel cod se afla... Caraion, Netăgăduibilul Izvor al Ministerului Adevărului a răspuns că a întâlnit în alte părți decriptările involuntare ale unor nume de cod - ceea ce l-a condus la ideea identificării lui Caraion!

Iată pe ce informații, pe ce izvor s-a rezemat Humanitas-ul liicean pentru a confecționa acest Labirint în care să fie plasat

Minotaurul Caraion, “turnătorul Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Ierunca” - cum atât de frumos (și exact) se exprimă un ins de moralitatea lui Buduca !

De aici, din cartierul Belleville al Parisului se vede odgonul cu care e cusut capitolul **Stelian Diaconescu (Ion Caraion)** din volumul **Această dragoste...** S-a văzut Degetul Securității indicându-l re-pedepsitor pe Caraion ; auzit orchestrarea din umbră (din imediata mea vecinătate geografică). Probabil intervențiile mele nu au rămas fără ecou, iar de când a apărut în *Vatra* (nr. 10/98) textul Sandei Cordoș **Criziștii**, Humanitasioții au intrat în panică.

Bine-bine, dar chiar atât de în panică să se afle liicenii de toate sexele, de au făcut apel la serviciile ultimului dintre argați - unde mai pui : ucenic al limbricului teologo-securist pe nume Ciachir : Buduca: gaura albă a (in)conștiinței literare (îți dai seama?! - românești) ?

*

Paris 4 februarie 1999

Despre un jurnal “apocrif” și despre Țepeneag

Vatra 11/98 a publicat la rubrica intitulată : **Copii legalizate**, un schimb de scrisori Țepeneag-Schlesak, din august-noiembrie 1971.

După un rău dar de nedeazădăcinat obicei, fostul meu prieten scrie, în prezentare, următoarele :

“Relația mea cu Goma s-a schimbat radical. (...) **După schimbarea regimului în România ne-am agresat reciproc.** El nu-mi suporta **ironiile**, pe mine mă scandalizau **minciunile** pe care le lansa, iresponsabil (subl. mele) (...). Cum spune Schlesak, chiar și când te vorbește de bine, Goma scornește câte în lună și-n stele. Jurnalul său *apocrif* (subl. în text) e plin de injurii și născociri”.

Doar în acest paragraf D. Țepeneag înșiră o sumă de flagrante inexactități și de somnoriități autentice - fiindcă :

1. nu “ne-am agresat reciproc”...- (ceea ce ar fi presupus o cvasi-simultaneitate), ci la mare distanță în timp : el a început a mă ataca în aprilie 1990, eu am răspuns *și lui* abia în iulie 1991 (ceea ce dă 14 luni), în textul **Capra și Căprarul**, vizîndu-l pe Breban ;

2. nu “după schimbarea regimului în România”, ci înainte : în vara lui 1989;

3. nu erau deloc “ironii” zisele lui - atunci când atrăgea atenția tinerilor din România să nu-l mai cultive pe Golem

Goma (pedagogie pe care o aplică și la sfârșitul prezentării din *Vatra*); când - fără citate, fără a produce argumente - afirmă că Goma este mincinos (dar mincinosul devine fulgerător citabil... atunci când îi slujește lui (atacându-i pe Monica Lovinescu, pe Liiceanu!) și nerecunoscător (lui, lui Țepeneag); ironie plângerea din 1978; pe umerii poetului canadian Marteau că Goma nu are alt gând, decât să-i... fure revista *Cahiers de l'Est* - în acel moment, aprilie '77 - hoțul de reviste se afla în pușcărie, în România ?;

4. nu erau defel minciuni zisele mele - anume : că Țepeneag refuzase să ceară azil politic, și nu "din principiu" - care principiu? - ci pentru că așa îi ceruse-impusese familia, ca să nu fie pătat dosarul (la Patriarhie, la MAN) și să nu pericliteze călătoriile încolo, înapoi, vacanțele la mare în România a soției, a fiicei ;

5. Dacă lucrurile stau "așa cum spune Schlesak, chiar și când te vorbește de bine, Goma scornește...", de ce nu reproduce scrisoarea, textul cu pricina - el, strămoșul încă ne-recunoscut al textilismului carpatodanubian?, de ce rezumă fantezist-abuziv în maniera lui Breban, a lui Dimisianu, a lui Buduca, a lui Pruteanu, a lui Ștefănescu?

În legătură cu "minciunile" mele - deosebite de "ironiile" sale - o singură informație greșită am dat: afirmând că preotul Alexandru Ionescu, socrul lui Țepeneag era membru al C.C. Fac cuvenita rectificare, cerându-mi scuze : socrul lui Țepeneag nu era membru al C.C., doar deputat în M.A.N. și vicar cu probleme speciale, externe (a activat în anii 70 pe linie spirituală în echipa trimisă de Patriarhia de la București cu scopul de a pune mâna pe Biserica Ortodoxă română de la Paris și de a o preface într-o anexă a ambasadei RSR - să zicem : în Centru foarte cultural).

Acum, o nedumerire : știam că Țepeneag e oniric, dar nici într-atât, încât să nu stăpânească limba în care se exprimă - să se fi molipsit de la Breban ? Altfel de ce ar califica un jurnal de *apocrif*? Ce înțelege el prin "Jurnalul său (al meu, nota mea) *apocrif*"? (sublinierea îi aparține) :

- că Jurnalul **meu** (din care au apărut până acum cinci volume, în curând va fi tipărit al șaselea) este... apocrif=*necanonic*, prin urmare ne-recunoscut de... Biserică? Ce condiții ar fi trebuit să respecte, pentru a deveni un jurnal cinstit-canonic: - așa, cam ca al lui Țepeneag... ? ;

- că Jurnal **meu**... nu este al meu, scris fiind de altcineva ? De cine : de nevastă-mea ?, de fiu-meu ? - în acest caz, rămâne în familie, și ei poartă numele Goma ; sau poate să mi-l fi scris "forțe obscure" - cele pe care le vede Țepeneag îndărătul meu, Golem de serviciu care nu se gândește ziua-noaptea decât cum să-l dea afară din literatură și din istorie pe Puiu Oniricu?; să mi-l fi "alcătuit" jurnalul - de el fiind vorba - jidovimea-

nternațională, ca și restul cărților (deci **Ostinato** !), după spusele-scrisele Securității sub pseudonimele I.C. Drăgan, V.C. Tudor?; să-l fi furat (precum revista), cuiva, adevăratului autor - dar cui : lui Țepeneag ?;

- că Jurnalul **meu** (acum mă adresez unui scriitor care și el a comis delict de această specie) este... *neautentic* ?

Ce poate fi “neautentic” la un jurnal ? Din moment ce este expresia unei singure persoane: autorul ? Au poate “nu am redat (în Jurnal) realitatea noastră, așa cum este ea”? Dar **cum** este realitatea **noastră**, Dumitru Țepeneag?

Din momentul în care - primăvara anului 1978 - te-ai despărțit de prietenii tăi fiindcă aceștia nu acceptaseră să facă demonstrații de stradă pentru ca tu să obții pașaport de apatrid, astfel să beneficiezi, la Berlin, de bursa Humboldt ; din momentul în care m-ai acuzat pe mine, prieten al tău, abia ieșit din închisorile succesive, că am cerut azil politic în Franța, fără a-ți cere permisiunea (de ce: tu nu ești Breton al României, eu nu-ți sânt subaltern într-o oniritate; apoi îți cunoșteam teoria **păstrării cetățeniei române cu orice preț**), ce să mai spun de primăvara lui 1989, când adunam semnături pe un text de susținere a scriitorilor din România, aflați în mare dificultate (semnat până și de ultraprudentul Ilie Constantin; până și de foarte privitoare-în-jur Ioana Andreescu), iar *tu, Țepeneag ai refuzat, motivând că nu mai ești scriitor român, că nu mai scrii românește, că nu mai vrei să ai de a face cu Românii pentru care ai dat destul...*- de atunci, băiete, n-am mai evoluat în aceeași realitate.

Dar să admitem că Țepeneag are dreptate : că ceea ce scriu - nu doar în Jurnal - este inautentic, neadevărat, mincinos. În care caz, să dea exemple : “Iată, în însemnarea cutare de la data cutare, de la pagina cutare, Goma a afirmat că - de pildă - în iunie-iulie 1989 am vrut să alcătuiesc, la Paris, o Uniune a Scriitorilor secretă, dimpreună cu Breban, cu Damian Necula, cu securistul Brie, drept care i-am dat ordin lui Nedelcovici să nu-i anunțe pe Monica Lovinescu, pe Virgil Ierunca, pe Raicu, pe Goma (elemente ostile regimului de la București) - or adevărul-adevărat este...”; - ajuns aici, să explice **adevărul-adevărat** al acelui episod, altfel riscă să fie comparat cu incomparabilul Măgureanu, cel care a deschis gura ca să cuvânteze astfel :

«Eu n-am distrus dosare - dimpotrivă !»

După propria-i - modestă, foc - opinie, el lupta cu floreta (=“ironiile”); eu cu ciomagul (=“minciunile”) !

În fine, riscând să devin agasant : Țepeneag nu a citit ce am scris după 1977 (să facă bine să-și aducă aminte cum mă acuzase, în scris, în februarie 1990, de... plagiat, doar după lectura unei coperte: îl “copiasem” pe Țepeneag, intitulându-mi o carte :

Arta reFugii - după a sa... **Zadarnică-i arta fugii** - când amândoi îl plagiasem pe Bach!). Prin urmare, nu are cunoștință că am scris în multe rânduri - și nu doar în scrisori lui adresate - cât și cum îi datorez, pentru **Ostinato** - lui M.R. Paraschivescu, lui Schlesak, lui Ivănceanu, Anemonei Latzina, lui Țepeneag, Mariei-Thérèse Kerschbaumer, Monicăi Lovinescu, lui Ierunca (ordinea fiind cronologică)...

Care-i oful său ? Că nu încep, că nu sfârșesc un text, fie și o scrisoare privată, fără a-i mulțumi din inimă, lui, Țepeneagului Suprem? Nu-și dă seama că aceste pretenții, cu timpul, au devenit nu doar ridicole, ci îngrijorătoare : așa a ajuns Țepeneag?, din *asta* trăiește el ? Iată, eu nu sufăr (și nu mă gândesc tot timpul, tot timpul) că, de pildă Nedelcovici nu-și arată cel puțin trimestrial recunoștința față de mine pentru că *i s-a* publicat o carte la Albin Michel și că *a fost* cooptat în PEN Club (unde *au fost* primiți și Tudoran și Dinescu și Deșliu) ; că C. Dumitrescu nu-mi mulțumește toată ziua-bună ziua pentru că *i s-a* publicat la Seuil, **Cetatea totală**, cu o prefață de mine ; că *fuseseră* recomandați la Albin Michel, la Julliard, atât Papilian și Rodica Iulian, cât și Breban, Buzura, Bănulescu (la Gallimard, la Seuil). Ei, da: am făcut ceea ce făcuse și el, în modul cel mai firesc - a uitat ? Înseamnă că a îmbătrânit urât. Sau nici tânăr era mai tânăr?

Sau poate vrea să figureze în istoria literaturii române (cea din care-l tot dădeam afară noi, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca și cu mine...), nu doar ca *autor* al propriilor cărți - ci și ca *autor-moral*... al cărților altora ?

De pildă al romanului **Ostinato** ? Bine, dar de curând a afirmat, negru pe alb, că **Ostinato** este o carte proastă și că îi pare rău că spusese contrariul în urmă cu trei decenii !

A, da : și Monica Lovinescu a afirmat în februarie 1997 (și tot în legătură cu **Jurnalul**) că îi pare rău - că m-a cunoscut...

Și ce-ar fi dac-ar pune ei, criticii mei, mâna să scrie "adevăratul (canonicul, neapocriful) jurnal al lui Goma" ?

*

1 martie 1999

16 ÎNTREBĂRI, 16 RĂSPUNSURI

Liviu Ioan Stoiciu : *Domnule Paul Goma, am participat pe 26 februarie la prima ședință (trimestrială) a Consiliului de conducere al Uniunii Scriitorilor pe acest an, 1999. Consiliu ajuns la jumătate de mandat. Am pus problema "apartenenței" Dvs. la Uniunea Scriitorilor din România, căreia credeți că nu-i mai sunteți membru. Toți cei prezenți au confirmat că la Revoluție ați*

fost reprimat automat în rândurile membrilor Uniunii Scriitorilor. Cu bunăvoința Dvs., sunteți, deci, membru cu drepturi depline în Uniunea Scriitorilor - nu sunteți un "exclus", Doamne ferește. Am profitat de prezența unor redactori șefi de reviste literare și i-am rugat să vă pună o întrebare, să putem încheia un dialog "la nivel înalt" (vorba vine). Întrebărilor lor adăugându-le întrebările altor redactori-șefi, după cum veți vedea mai jos - o încercare de a ne acorda reciproc atenție, pentru o clipă.

Paul Goma : Mulțumind tuturor pentru prilejul oferit, voi încerca să spun (nu să răspund) ce cred în legătură cu fiecare din temele, nedumeririle, nemulțumirile exprimate de colegii din țară.

Îmi voi lua îngăduința de a nu respecta ordinea ierarhică - deci pe șefi îi voi lăsa la urmă ; tot acolo și pe prieteni (ambii epistolari). Pentru că o oarecare suită în idei trebuie păstrată, voi începe cu "numărul 14", voi urca spre "1", apoi voi reveni la prieteni.

14) Lucian Vasiliu, (redactor-șef Dacia literară, director al Muzeului Literaturii Române din Iași): "Pe când, domnule Paul Goma, un drum la Iași? Eventual la Casa Junimii... Eventual la Chișinău ! De ce nu, și la Cernăuți ?"

Îmi face plăcere să răspund Domnului Lucian Vasiliu, pentru că Asociația Scriitorilor de la Iași - prin Mihai Ursachi și Liviu Antonesei - mi-a trimis anul trecut o prea-amabilă invitație, lăsând la latitudine mea momentul vizitei. Am fost adânc mișcat. Am simțit că gestul a fost făcut cu sinceritate, colegialitate, prietenie. Am mulțumit după cum se cuvine.

Mai exista un motiv de satisfacție : invitația era formulată și trimisă în cel mai firesc mod, adresată invitatului cu intenția de chiar a o onora - și nu pregătită prin tatonări de teren (la telefon), în genul:

«Alo, Goma ? Ce-ai zice dacă ți-am trimite o invitație: ai primi-o? Cum te știm ciufut, ai fi în stare să refuzi - nu protesta, că te cunoaștem! Sau vii și ne-acuzi, ne culpabilizezi, ne înjuri că n-am făcut aia, aia, aia... Ce zici: îți trimit invitația, ori ba ? Tu hotărăști dacă să ți-o expediem...»

Aceasta este cea "directă" - pentru că mai există una - care sună:

«Alo, Goma? X (ministrul Culturii Pleșu, ministrul Academiei, Ministrul Scriitorilor, cestălalt ministru, al lui Barbă': Caramitru) ar vrea să te invite încoace, am sub ochi invitația semnată -

dar ține să știe dacă accepți, ca să nu cheltuim timbre degeaba...».

Ieșenilor le-am mulțumit, promițând că, dacă totul merge bine, voi reveni în țara și a mea (ba, ca să las modestia la o parte: mai a mea decât a celor care au jefuit-o, au chinuit-o, au batjocorit-o iar acum s-au înfășurat în tricolor, ca să nu li se vază epoletii albaștri), al treilea popas va fi la Iași. Mă voi opri întâi la Cluj, pentru Laszlo Alexandru, pentru Radu Mareș ; la Târgu Mureș pentru Cistelecan, Podoabă, Moraru, Vlad, Pantea, Nicoleta Sălcudeanu, Boldea...

Cunoscînd oarecum natura umană, îl asigur pe Dl. Lucian Vasiliu că nu voi pretinde să fiu așteptat la gară, autogară, scară, cu fanfară. Riscînd să-i offensez pe cei ce mă poftiseră (cărora le voi mulțumi din primul moment), voi sta la hotel, unde voi închiria o sală care să cuprindă eventualele 12-15 persoane invitate de mine. Pentru că nu voi datora nimic nimănui, nu voi fi mirat peste poate dacă invitatul X nu va accepta să stea alături de Y, iar Z va refuza să respire același aer ca A, B, C... Și nu voi încerca o inutilă împăcare între oameni - și fără mijlocirea mea se vor pupa, a doua zi, cu multă vigoare, cu multă ardoare în Piața Independenței.

Așadar, pe curînd, la Iași, Domnule Lucian Vasiliu ! Oricum, la Orhei, la Mana, la Ciocâlteni, la Chiștelnița (la Chișinău, la Cetatea Albă a lui Alexandru Lungu, la Soroca lui Grigurcu), am să merg singur : n-am să mă rătăcesc, cunosc drumul de 55 ani de cînd îl fac, mereu, mereu, cu ochii dezînchiși.

13) Ion Mircea, redactor-șef Transilvania - Sibiu) : “Cînd veniți la Sibiu ? E o întrebare omenească...”

Jumătate din răspunsul meu se află în paragraful anterior : nu am inclus Sibiul în itinerarul posibilei întoarceri. Cealaltă jumătate:

În 1992 am primit cu emoție și bucurie invitația lui Ion Mircea, a lui Mircea Ivănescu și a Mariei-Cornelia Oros de a colabora la *Transilvania*. Am angajat dialog cu D-na Oros, am legat prietenie (epistolară) cu Ioan I. Ică...

Transilvania 1-2 și 3-4 din 1992 a publicat primele trei (din 11) părți ale dialogului... Și nu a mai continuat ; și nu am aflat motivul. O scrisoare confuză, jenată a D-nei Oros m-a anunțat (asta am înțeles-o) că revista nu mai publică restul - punct. A trebuit să deduc motivul :

Îl atacasem pe Plămădeală ! Dar unde mă trezeam eu, ce pretenții aveam: să apar alături de pioși/religioși ca Sorin Dumitrescu, Virgil Cîndea, Stăniloae, Galeriu ? Cu blasfemii la adresa Bisericii Ortodoxe Române ? Și ce dacă o cunoscusem

foarte bine între 1946-1948, când mitropolit era Bălan, iar Plămădeală teolog, coleg de cămin-internat cu mine (eu fiind abia în clasa a doua a Școlii Normale Andrei Șaguna) - dar de-atunci multă apă cursese pe Cibin, chiar și popii Sibiului fuseseră la Rivoluție (cea din 1989, firește) !

Acea întrerupere a colaborării (nu spun : “rupere de contract” - fiindcă nu exista așa ceva) mi-a căzut foarte-foarte rău. Pentru mine, atunci, în 1992, *Transilvania* nu era o oarecare publicație - ci **o fereastră a Sibiului meu**. Or Sibiul (cel de după Blaga, agonicul Sibiu, cutreierat de ruși, dar apărat de partizanii “văzuți” cu auzul și cu sufletul, de pe Bulevard, de unde munții se vedeau ca la Zürich - “dar mai înalți”, cum spusese Marele Mut - atunci amuțit, la Cluj) era mai al meu decât al lui Ion Mircea ; și decât al lui Mircea Ivănescu : în orice caz, decât al lui Plămădeală.

Sibiul meu cel de după 1989, Domnule Ion Mircea, vorba filmului, n-a durat decât o vară : din 1993 mi s-a închis fereastra lui. Ca să aflați ce semnificație avusese pentru mine **locul** acela (unde, cu o seninătate demnă de o altă cauză, mă întrebați când am de gând să-l revăd) re-citiți, rogu-vă, în revista Dvs., 3-4/ 92, la pagina 152, capitolul al treilea, ultimul publicat, intitulat : “Sibiul, Sibiul...”

Iată de ce Bacovia nu mai voia să se întoarcă acasă, iată de ce eu, mai modest, nu mă mai întorc în Sibiu : prin Dvs., m-a respins. Eu îl iubesc, în continuare, l-am scris în **Ostinato**, în **Ușa**, în **Din calidor**, în **Arta reFugii**, în **Astra**, în **Sabina**, în **Roman intim...** - unde nu? O consolare. Să fie oare și răspunsul meu “omenesc”, precum întrebarea Dvs., Domnule Ion Mircea?

12) *Cassian Maria Spiridon (redactor-șef Convorbiri literare - Iași): Cum ați privit tendința presei literare de a comenta Jurnalul lui Mihai Sebastian în contrapondere cu cel pe care l-ați publicat la Editura Nemira?* ”

Tendința-tentația de a le include pe amândouă în aceeași categorie (nu spun : gen) mi s-a părut perfect normală. Chiar dacă le despărțea atât momentul scrierii, cât și atitudinea autorului față de însemnările sale. Sebastian, dispărut în urmă cu jumătate de secol într-un accident, nu a fost în măsură să hotărască momentul publicării jurnalului - moștenitorii i-au aplicat “regula nescrisă”, a scurgerii... atâtor ani ; eu, după cum se vede, încă-viu, am hotărât singur-singurel, ca un băiat mare ce eram (de pe când eram mititel...) *de a publica, din corespondență, numai scrisorile mele, acelea fiind produse de mine, acelea fiind proprietatea mea juridică și morală* - nu cele primite ; deasemeni hotărîrea *de a-mi*

publica jurnalul contemporan - dealtfel, nu sânt original : tot jurnal contemporan au publicat și Liiceanu și Țepeneag și Zăciu și Ciocârlie și Liviu Ioan Stoiciu și Gogea - (chiar și Ierunca, la distanță de numai 10 ani, vezi *Ethos* nr. 2). A protestat cineva dintre eunucii proțâpiți în poarta haremului literaturii române cotidiene împotriva “nerespectării termenului de...(10, 15, 20, 30 50, 100) ani”? Dar pentru “brutali-tatea unor atacuri la persoană”?

Însă când au apărut primele volume ale **Jurnal**-ului meu... Ce cotcodăceli, ce gâgâieli ale capitolinelor, ce răgete leonine dinspre regii împăiați ai *României literare*, *Cuvîntului*, 22-ului, *Dilemei* noastre cele istețe (ai fi zis : un Pleșu la feminin și în alb-negru) !; ce indignări, ce protestări, ce înfierări! Zgâriații în treacăt (ca argatul lui Liiceanu, D.C. Mihăilescu) sau ignorați precum recenzentul profesionist ce nu citește cărțile recenzate (ai zice: curat Edgar Reichman, “marele jurnalist de la *Le Monde*”!- e vorba de A. Ștefănescu) aceștia s-au arătat extrem de altruști: au pornit la apărarea onoarei lui Liiceanu, a lui Nichita Stănescu, a Getei Dimisianu - cu perfectă îndreptățire; excitați, asmuțiți însă de Liiceanu, de Adameșteanu, masele-largi de literatorioți m-au atacat ca orbeții, în perfectă necunoștință de cauză, pentru “neadevărurile”, “calomniile”, “abjecțiile” la adresa Monicăi Lovinescu. În aceeași capcană a căzut însăși apărata: fără a fi citit **Jurnal**-ul, a mers pe mâna informatorilor de la București și pe loc a dictat prin telefon, la 22, faimosul firman de mazilire (trepădușii au văzut în el orația funebră): **“Îmi pare rău că l-am cunoscut pe Paul Goma”**. Un alt autor de “jurnal cotidian”, inițialistul Zăciu (el numește personajele cu inițiale, ca să nu care cumva să afle Savakul!; le zice “fugari” tuturor exilaților - cu excepția soției sale și a fiicei, aceștia doar “aflați în RFG”) m-a atacat violent într-o emisiune TV condusă de Manolescu, acuzându-mă de “sminteală” (căci noi avem și lecturi biblice...). Motivul? Îndrăznisem să-i scap două vorbe - dar vorbe! - emblematicii și binemeritatei, de scriitoricimea curat-română, Geta Dimisianu: o cunosc de pe când era Naidin și în timpul Revoluției Maghiare din ‘56 îi dădea în gât pe Gloria Barna, pe Stela Pogorilovschi, pe Aurel Covaci și mai ales pe Labiș (n-am aflat dacă turna în-tandem sau la-concurență cu altă creatură de coșmar: Titus Popovici...). Dar așa cum în capul lui (Zăciu) “fugari” erau numai cei din afara familiei sale, de “sminkeală” dau dovadă numai alți diariști, el prefăcîndu-se că a uitat: însuși scrisese despre anume femei (drept: inițializate...) detalii cu totul intime, din care nu se găsesc nici măcar la “sminkitul” de mine...

Apropierea de Sebastian m-a onorat (dealtfel am și scris un text). M-a nedumerit-întristat în schimb punerea pe două

coloane cu intenție de minimizare a **Jurnal**-ului meu, din motive curat-năuce :

Iată, Sebastian a așteptat (sic) 50 ani, până să-și publice opiniile despre contemporanii săi - Goma ba...

Ce poți răspunde acestor “observații” ? Că observatorul este un bou. Dintre cei încondeiați de Sebastian, în momentul publicării **Jurnal**-ului său, nici unul nu se mai afla în viață. Dar dacă autorul n-ar fi fost zdrobit de acel camion, iar România ar fi cunoscut o situație cât de cât normală ?; dacă ar mai fi trăit Cioran, Eliade, Marietta Sadova, Natașa Alexandra, Lenny Caler, Camil Petrescu, Vulcănescu, Sică Alexandrescu...?

În reacția panicată, dezordonată a “colegilor de breaslă” (l-am citat pe eternul adjunct Dimisianu) la **Jurnal**-ul meu a intrat mult mai puțină morală-generală (“reguli nescrise”, propovăduia Zăciu - pentru uzul altora), cât spaimă-personală : scriitorul român fiind obișnuit, în comunism, să facă tot felul de măgării, de porcării - chiar turnătorii - însă... “printr-o regulă nescrisă”, acelea rămâneau între ei, breslașii, fiindcă “rufele murdare se spală în familie”... Ei bine, eu am arătat în piața-mare izmenele înmierdarisite ale directorilor de conștiință, ale geniilor carpato-dâmbovițeline. Firește, am comis o crimă... Ce bine le merge celor care au făcut rău, însă victimele lor, de frică, din respect pentru legea tăcerii, nu scot un icnet (eventual pun în jurnal, dar lasă cu limbă de moarte să fie publicat, încolo cam peste 100 ani).

I-ar fi mers bine lui Breban, de pildă, dacă eu n-aș fi spus că, în 1976, în tandem cu Ivăsiuc, apoi în 1977 singur, umblase și în Suedia, la editorul nostru Coeckelberghs și la Europa liberă - ca să pledeze *nepublicarea* lui Goma ; i-ar fi convenit lui Țoiu și lui Bălăiță, trimiși de Hobană și de Iancu la același Coeckelberghs, cu aceeași misie : *nepublicarea* lui Goma - ca Goma să nu-i “toarne” pe turnători... Iar ca să vin în contemporaneitate... : ce i-ar fi convenit lui Liiceanu (și Monicăi Lovinescu și lui Virgil Ierunca și Gabrielei Adameșteanu) ca eu să nu pun pe hârtie *imensa măgărie anticulturală* a editorului, aceea de a fi trimis la topit volumul de mărturie **Culoarea curcubeului** - fără a-l fi distribuit ; i-ar fi convenit lui Sorescu să nu spun adevărul: plumburile cărții de el solicitată, **Gardă inversă** fuseseră topite, ca gaj dat lui Iliescu înainte de a fi numit ministru al Culturii... Ce i-ar fi convenit lui Manolescu să nu scriu negru pe alb că el, Doinaș, Blandiana, Bănulescu și alți bravi, au participat activ la ședința din 13 aprilie 1977 a Consiliului în care s-a hotărât excluderea mea din Uniunea Scriitorilor - exclusul aflându-se atunci închis la Rahova, în ghearele generalului Pleșiță, șeful Securității... Și, ca să închei :

i-ar fi convenit lui Dinescu (mai adevărat : consilierilor săi: Doinaş, Blandiana, Manolescu, Hăulică, Zăciu) să nu scriu adevărul - acesta: **după decembrie 89, Uniunea Scriitorilor nu i-a reprimat, nominal pe scriitorii exilați** - și ce i-ar conveni lui Ulici să nu se știe chiar pe toate drumurile că el a perpetuat exact aceeași “politică”, pretinzând, la-oral că “au fost toți reprimiți” - or acei “toți” nu au fost reprimiți, din moment ce nu li s-a transmis o înștiințare - nominală - semnată de Laurențiu Ulici.

Nu de alta, dar și excluderea nominală fusese.

11) Iustin Panța (redactor-șef Euphorion - Sibiu) : “Care este binele suprem / răul suprem ?”

Nu știi care este “binele suprem”, care este “răul suprem”.

Știi însă cine-ce este Răul Absolut (am scris un text cu acest titlu): Securitatea. Securitatea, nu doar aparatul, organul, mașina de strivit oameni - ci Securitatea ca mod de a gândi, de a simți, de a (mai ales) reacționa a românilor, perpetue victime.

În romanul **Patimile după Pitești** avansasem o... teorie : comuniștii nu obținuseră omul nou între 1949-1952, când puseseră la cale Reeducarea. Rezultatul a venit după câteva decenii - nu prin tortură și prin întretortură ci, pe fondul lipsurilor materiale, al indiferenței Occidentului, omul a cedat, a fost “mutat”. Această blestemată “analiză” a mea a fost confirmată din plin, după noiembrie 1996, când oamenii l-au votat pe Constantinescu, crezându-l de-al *nostru*. Or el era de totdeauna de-al *lor*.

Dacă Răul Absolut este - și va rămâne - Securitatea din fiecare dintre noi, atunci Disperarea Absolută începe atunci când constăți că prietenul tău, colegul tău, fratele tău este, în fapt, al *lor*, chiar dacă nu a fost “persoană de sprijin” cu condicuță, ci meree victimă. Priviți la faptele lui Diaconescu, Tepelea, Galbeni, Quintus (bine că a murit Coposu înainte de alegeri, cine știe ce alte surprize am fi avut) : pagubele materiale dar mai ales spirituale pricinuite de acești “anti-comuniști” sunt mai teribile, mai de neșters decât cele provocate de tovarăși cu studii la Moscova, la Toulouse, la Băneasa: Iliescu, Roman, Caraman, Măgureanu...

«Cine ți-a scos ochiul ?»

«Frate-meu».

«De asta ți l-a scos atât de temeinic».

Acesta să fie “răul suprem” de care pomenești ?

10) *Constantin Novac (redactor-șef Tomis - Constanța):*
“Cât de «confortabilă» este pentru Paul Goma ipostaza aceasta a scriitorului care nu scapă nici un prilej de a emite opinii vitriolante despre ceilalți scriitori din România ?”

Dacă aș fi urmărit “confortul”, acum aș fi om la casa mea, scriitor publicat, premiat, gata-pensionat, deputat liber schimbist ori senator alternativist ; aș fi fost și eu ca domniile voastre înalt-prețuit de cititorii adunați cu miliția la “întâlnirile cu scriitorii îndrăgiți” și, încununare a atitudinii mele “confortabile” față de mai-marii județului, aș fi ajuns chiar redactor șef al revistei *Tomis*.

Altfel am înțeles eu noțiunea și realitatea : *scriitor*. Bun, așa și-așa, rău - sânt scriitor, nu autor de cărți.

9) *Vasile Dan (redactor-șef Arca - Arad) :* *“Paul Goma mai crede în prietenii literare, în solidaritate scriitoricească ? Care sunt prietenii lui?”*

Desigur, cred în prietenie (literară sau ba). Am avut prieteni, am pierdut o mare parte dintre ei (din vina numai a mea : nu am fost... confortabil cu schimbările lor de culoare, de opinie, de direcție), am câștigat alții. E trist când îți pierzi prietenii - dar asta e viața scriitorului : scrie singur, izbutește (sau ratează) singur - moare singur. Una din erorile scriitorului român sub comunism : a uitat că scrisul este o activitate solitară, strict individuală și așteaptă de la “colegii de breaslă”, de la cititori, ajutor ; este feroce egoist doar în chestiuni de “confort” : casă, slujbă, pașaport, premii, însă disciplinat colectivist când i se dă cuvânt de ordine : trebuie executat rebelul cutare, este necesar să fie pedepsit “inconfortabilul cutare”, exclus-expulzat-excomunicat cutare, ars pe rug cutare “eretic”. Pe mai departe breslașul român nu are noțiunea *solidarității* (după cum românul în general nu realizează *timpul*), el stăpânește subtila artă a gregarității : crede că raliindu-se acelei minorități autoprezentată ca majoritate - în ședințe, adunări, reuniuni - comite un nemaipomenit act de... solidaritate ! Inginerii sufletnici nu au ajuns încă până la pagina unde se explică - se fac și desene : a te da cu puterea nu e solidaritate, ci obediență (de veacuri). Te solidarizezi cu idei, cu indivizi - oricum, cu “o mică... minoritate”.

De pildă în 1977, scriitorul român cel genial (și veșnic, dacă ținem seama de recenta-i extracție rurală), nu s-a solidarizat cu ideile drepturilor omului (și ale cetățeanului - chiar și ale scriitorului) - idei care întâmplător erau reactivate de un “ins

lipsit de talent” - ca mine. De acord : eu nu am talent - dar Negoîtescu ce nu avea ? Ce-i lipsea ? A, da, lui îi prisosea ceva - pe lângă talent, cultură, onestitate : avea alt păcat de moarte : era homosexual... Dar Ion Vianu ce cusur (capital) avea ? A-ha : el era evreu...

Concluzie : Scriitorul român, căci el este foarte talentat *și*, căci el nu este nici homosexual, nici evreu, nici - ce-o fi, pe-contră... El este... Breban, Manolescu, Doinaș, Sorescu, Blandiana, Adameșteanu, Pleșu, Liiceanu - să nu-l uit pe Ulici, binișor major în acel moment (34 primăveri). Scriitorul român, de la Traianșidecebal, nu are nevoie de principii, nici de coloană vertebrală ; nu are cunoștință de o poziție verticală - căci el se află în stare de levitație... artistică, deci până în 22 decembrie 1989 fix a practicat de sârg nobila meserie de *activist de partid pe tărâm literar*. Căci.

Nu mai cred în solidaritate scriitoricească pe plaiurile carpatnice. Ea s-a manifestat (sic) doar atunci când Geta Dimisianu a fost dată afară de la Cartea românească și trimisă la Ion Creangă - Doamne, dar ce Rivoluție, dar ce Rebeliune, ce zvârcolire a demnității mototolite, ce petiții, ce liste de semnături (a semnat până și Zăciu !) ; s-a mai manifestat, în primăvara lui 1989, când Mircea Dinescu a fost dat afară de la *România literară* - ce dârji s-au arătat atunci Doinaș, Paleologu, Păler, Șora, Hăulică, Pleșu - chiar și Bogza, o vreme... până când și-a adus aminte că el este de profesie un laș, un vânzător de aproape, un preot mincinos (cam ca Plămădeală și Anania în același paner) - dar Doamne ferește să se solidarizeze ei cu Dicționarul lui Zăciu ! ; cum să se solidarizeze niște genii artistice cu **adevărul textelor** lui Dinescu (mai înainte, cu ale lui Tudoran și mai înainte, cu ale mele) ?! (...)

8) *Mircea A. Diaconu (redactor-șef Bucovina literară - Suceava): “Credeți că există un spirit basarabean care s-ar manifesta diferit azi decât în perioada interbelică ? Ținând cont că tendința naturală este aceea de sincronizare cu ceea ce se întâmplă în spațiul românesc.”*

Nu știu ce să răspund : sânt un basarabean “exterior”, și nu doar din Basarabia, ci... exteriorizat și *din* România, iar grație Monicăi Lovinescu și a lui Barbăneagră, expulzat și *din* exil... Îmi imaginasem: fiindcă și eu mă născusem pe-acolo (nu doar mari-basarabeni ca Plămădeală, Păunescu, A.D. Munteanu, Emil Constantinescu), pentru că scrisesem cărți despre *țeara* mea (în sensul original, de pământ...), are să-mi fie lesne să leg prietenie cu contemporanii consângeni ai mei dintre Prut și

Nistru. Vreo câțiva ani a mers: Andrei Vartic mi-a reeditat (pentru uzul Basarabiei și al Bucovinei, fără drepturi de autor) **Din calidor și Arta refugii**, am publicat un fragment de proză în revista *Basarabia*, Gheorghe Ierizan mi-a scos, la Cartier, **Altina...**

...Și a intervenit - pe fondul sărăciei - pacostea Buzura. Cine-i Buzura? Cine nu-l știe - de la televizor : marele romancier (în plus maramureșean, ca Pinte Haiducu ! - și ca Ivasiucu'...), potrivitorul scaunului pre dindărăpt, lui Iliescu ; urmașul (de drept albastru în tronul culturii române pentru export) teologului securist Virgil Cîdea. Buzura manipulează după interesele de agent de influență dinainte de 89 fondurile Securității destinate propagandei peste hotare. Bineînțeles că basarabenii și bucovinenii ținută în afara hotarelor României de succesivii tovarăși de la București - Iliescu, Constantinescu - se bucură atunci când Fundația Cândia MAI susține financiar editarea de cărți, de periodice în limba română (după ce Pleșu, Constantinescu, Zoe Petre și alți bravi români, cedaseră pământuri cu tot cu oamenii aceia, vorbitori de românească). Nu eu voi contesta utilitatea ajutoarelor culturale pentru cedații Ucrainei. Însă când băieții de la Chișinău și cei de la Cernăuți sunt sfătuiți (în maniera ce a făcut școală : cea a lui Liiceanu : în șoaptă, la bucătărie, la closet, cu gura strâmbată de conspirativitate), de a nu-i mai "cultiva" pe Grigurcu și pe Goma, iar un băiat, altfel dezghețat, ca Vitalie Ciobanu scrie negru pe alb că, dacă nu mă mai solicită *Basarabia* iar *Contrafort* nici n-a auzit de mine, asta datorită numai și numai faptului că literatorilor de acolo nu le place literatura mea - scurt! Nu am intenția de a protesta - ce să spun: că sunt basarabean ? Ei și ? Ciobanu are să-mi explice că, basarabean-basarabean, dar brânza-i pe ban', iar banii sunt ai Domnului Buzura ! La care eu ce să-i răspund: că banii nu sunt ai Tovarășului Buzura, ci ai românilor, furați de Securitate, dosiți de ministrul Pleșu (când apăra el "bugetul pentru cultură : 0,33%", din ei confecționînd *Glasul Patriei bis*, subintitulat *Dilema*)? Și ce are să (vrea să) înțeleagă "interlocutorul" meu din ceea ce explic eu? Una i s-a spus, una spune mai departe : că Domnul Buzura dă banii, deci "dușmanii" Domnului Buzura nu publică în paginile periodicelor plătite de Domnul Buzura - ce-i așa de greu de priceput?

Ei, da. Mândrul Maramu': ni l-a dat, nu doar pe Dragoș, ci și pe Gusti, șogorul securiștilor, nepot de suflet al lui Gogu Rădulescu.

Bieții basarabeții: aleargă, se grăbesc să realizeze o sincronizare cu scrisul din restul României, în timp ce aceia nu stau pe loc: se dau de ceasul morții să fie musai sincroni cu Occidentul...

Dacă basarabenii (și bucovinenii) fac o tristă, dar imperativ necesară treabă de recuperare a timpului furat de ruși, ceilalți maimuțăresc erorile occidentalelor de acum 3, 4, 5, 6 decenii : acelea de a lua drept autostrăzi niște banale fundături - printre ele textualismul (pe care eu, veninos, l-am botezat : textilism).

Altceva au de recuperat scriitorii de la București, Brașov, Sibiu - și, paradoxal, dar pe undeva drept : de acel esențial *altceva* sunt mult mai aproape basarabenii și bucovinenii...

7) *Marius Tupan (redactor-șef Luceafărul)* : “*Ce părere aveți despre contestatarii Dvs.? Mă considerați și pe mine unul dintre aceia?*”

Despre contestatari : una foarte bună, fiindcă este normal ca un scriitor să conteste răul ;

Despre contestatarii mei ? Bună, cu condiția să o facă folosindu-se de armele polemicii : argumente, citate, bună credință (în contestație...).

Întâmplarea face că până acum nu am întâlnit un asemenea partener. Cei care nu au fost de acord cu zisele, cu faptele mele de scris, fie s-au folosit de descalificări, de negări totale - nu cobor chiar până la un troglodit ca I.C. Drăgan, rămân la scriitori: Eugen Barbu, Titus Popovici, Țoiu, Bălăiță - recent Manolescu, prin editorialul “Adio, domnule Goma!” din *România literară* (2 sau 3 decembrie 98). Ei m-au contestat - primii patru din ordin, ultimul din incapacitatea de a admite că, din 1989, a comis numai erori - care de care mai gravă.

Domnul Marius Tupan nu face parte dintre aceștia. A nu fi de acord cu cineva într-o chestiune de detaliu sau de principiu nu înseamnă deloc a-l contesta - aici fiind valabilă și reciprocă, nu ? Încă o prejudecată a scriitorului român : el este convins că dacă un prieten își exprimă opinia sinceră, nu într-un totu laudativă, despre un poem, despre un volum al său, acest normal act social (și cultural) constituie o contestare, o desființare - deci ne-prietenie.

Nu cred că așa stau lucrurile. Oricine - cu atât mai vârtos un coleg, chiar ne-prieten - își poate exprima convingerea sau umoarea despre o carte a mea, nu voi lua opinia lui drept ofensă, contestare, negare (cum face, din păcate, simpaticul Ilie Constantin).

Nu altfel este situația recunoașterii propriilor greșeli - cu un cuvânt: autocritica (pe care nu comuniștii au inventat-o, există de multă vreme, sub numele de spovedanie).

Toate observările duc la aceeași concluzie : este slab,

îngrijorător de nesigur cel ce vede în critica onestă exersată pe o singură scriere a sa, contestarea globală a autorului ; e de compătimit "vânjosul" care refuză să-și recunoască erorile, imaginându-și că va apare ridicol, slăbit, desființat... O întrebare din planul moralei politice (orice ar crede Manolescu : dacă nu poți face politică doar cu morală, nu poți face politică fără morală...): să fi ieșit Germania slăbită, diminuată, "desființată" ca urmare a recunoașterii publice și a cererii (tot publice) de iertare pentru suferințele, persecuțiile pricinuite, pentru crimele perpetrate de germani asupra evreilor, ȝiganilor, slavilor, olandezilor, belgienilor, francezilor, norvegienilor? Din contra! Acel gest de umilitate, de îngenunchiere, este o dovadă de demnitate, de verticalitate; prin el Germanii au dovedit că alcătuiesc un mare popor. Iată de ce "poporul rus" (care nu a recunoscut crimele împotriva caucazienilor, a tătarilor, a balticilor, a basarabenilor și a bucovinenilor, a polonezilor - nu și-au cerut iertare nici măcar pentru masacrul de la Katjın) a dovedit că este - în ciuda uriașilor săi scriitori, muzicieni, pictori, filosofi - o adunătură de inși întâmplător vorbind aceeași limbă.

Cam ca românii - cu deosebirea că ai noștri sunt de zece ori mai puțin numeroși.

6) Cătălin Țârlea (redactor-șef Contemporanul - ideea europeană): *"Care credeți că e poziția Dvs. ca scriitor în ierarhia literaturii contemporane române - dacă ar fi posibil să faceți efortul să vă ștergeți din memorie toate opiniile pro și contra, care s-au exprimat de-a lungul timpului față de opera Dvs. ?"*

Nu este deloc necesar să fac vreun efort pentru a nu mă împiedeca în opiniile pro și contra exprimate față de "opera" mea.

În primul rând, pentru că nu vorbesc-scriu : "operă" despre scrisul celor aflați în viață (începînd cu mine) ;

În al doilea, pentru că nu m-a preocupat vreodată "ierarhia" - nici socială, nici literară. Am mai scris-o, o repet : nu cred că oamenii sunt născuți gata-stăpâni sau gata-slugi - l-am văzut pe apărătorul "teoricii", autodeclarat stăpân-născut, dar purtîndu-se ca o slugă cu... sluga lui Ceaușescu, numitul Cornel Burtică ; nu cred că istoria în general, cea a literaturii în special se aseamănă cu o sală avînd scaune numerotate. Această viziune poziționometrică o avea Ivăsiuc, o are Breban: își imaginează istoria literară ca pe un fel de concurs de atletism, deci se va strădui să fie (să ajungă !) pe primul loc (altfel de ce nu l-a amendat până acum pe Buduca, cel care nu-l mai scoate din "Romancierul Nr. 1"?).

Nu, nu. Istoria literaturii unei comunități nu are locuri numerotate, pentru cucerirea (și păstrarea) cărora trebuie să dai din coate (și din limbă - și din cur). “Cota” unui scriitor e schimbăcioasă - pe drept, pe nedrept, depinde de mulți factori, în majoritate imprevizibili, inanalizabili. Oricât de “eternă” o fi literatura, este și ea supusă unor întâmplări (dacă adaug : întâmplătoare, nu comit un pleonasm), unor mode. “Mișcare” ce nu ține todeauna de coordonata *politic* - oricum, sperăm că nu după 89 - deși...

De ce revine - în atenția criticii, în interesul cititorilor - Eminescu? *Dar* Arghezi? *Și* Sadoveanu? Imediat după '89 a fost “moda” interzișilor : Nae Ionescu și Ilie Constantin, Petru Dumitriu și Virgil Tănase (ei fac un cuplu moral cum nu se poate mai armonios); au să revină Mazilescu și Dimov, Mircea Ivănescu și Baconsky - după cum se observă : poeții, nu prozatorii - doar n-o să se rețrească dorul de proza curajoasă, cea cu voie de la Miliție, a lui Buzura...

Această nesiguranță a “poziției în ierarhie” este normală și ea ar trebui să ne facă mai rezonabili, mai umili. Măcar avînd simțul ridicolului - ce e “Romanicerul nr. 1”? Există, deci, și un “Nr. 2”? După ce criterii clasificarea: după înălțime, după vîrstă, după cilindreea automobilului? Bine, primul dintre primi rămîne Breban - dar cine obține medalia de argint? Groșan, Țepeneag? Au poate Buduca? A, da, Buduca nu boxează la aceeași categorie...

Și dacă am fi serioși cinci secunde ?

5) *Ion Vieru (redactor-șef Contrapunct, București) : “Cum ați defini istoria literaturii române din perioada 1945-1989 ? Ce părere aveți de operele de succes din acea vreme?”*

Nu m-am gândit să o definesc. Am trăit-o - ceas de ceas, deceniu cu deceniu ; am îndurat-o.

“Opere de succes din acea vreme”? Mai întâi ar trebui să stabilim: ce fel de “succes”: politic, literar, “de compensație” (ca o anume poezoaie de Păunescu, în care Bardul Bârcii băga crocodili - ca să păstrăm proporțiile)? Apoi: Care “vreme”?, fiindcă între 1945 și 1989 au existat faze distincte (din punctul de vedere al “programului” Puterii și din cel al “rezultatelor din câmpul literaturii”) ?

Oricum : dacă s-au semnalat și scrieri notabile, ce pot fi citite azi, acest lucru s-a produs, nu **datorită**, ci **împotriva voinței “îndrumătorilor spre îndărăt”**. Observ că sunt puși la stîlpul infamiei - pe bună dreptate - politrucii ca Răutu, Chișinev-schi, Novicov, Moraru, Vitner - care au și necontestatul avantaj

de a fi murit. Nu se vorbește însă de feroci realist-socialiști precum Crohmălniceanu, Ianoși, Paul Cornea, Tertulian, Nina Cassian, Maria Banuș, G. Horodincă, Mirodan, Cosașu. Aceștia, azi, nu dau deloc semne că le pute propriul hoit-viu, tovarășul Crohmălniceanu îi învață pe tineri cum se scrie proza curajoasă, tovarășelul Ianoși ne explică răbdător ce-i acela un gulag, tovarășina Cassian ne descrie - din "exil" - persecuțiile antisemite din România ultimelor decenii (tovarășa noastră Banuș nuanțează : dânsa a suferit doar din pricina... comuniștilor ceaușiști) - însă, în afara lui Grigurcu nu se găsește nimeni care să-i pună la locul lor pe acești nerușinați. Sunt huliți M.R. Paraschivescu, Deșliu - foarte bine, pentru ce au făcut ei, rău - dar nimeni nu observă că aceștia doi au fost ciori albe printre zecile de propagandiști de partid cu misie în ramura literaturii : ei au rupt-o declarat cu comunismul și s-au revoltat pe față împotriva lui. Dar ce comportament a avut Jebeleanu (pe timpul lui Antonescu lucrînd, din greu la cenzură, pe timpul comuniștilor fabricînd, din greu, pe comandă, kilometri de poeme, nu mai scurte, nu mai puțin imbecile, nu mai puțin "mobilizatoare" decât ale lui Deșliu)? Dar Bogza? Acest plop 'plecîndu-se până la pământ, în fiecare an (până în '89), în luna ianuarie, când îl felicita, în versuri - și cu ilustrațiuni - pe Ceaușescu ? A auzit cineva din gura acestor "mari conștiințe" un cuvânt de regret pentru răul făcut elevilor, studenților, profesorilor? A, da : Românul nu-și face autocritica : obicei bolșevic...

Se pot cita nume de scriitori și de scrieri care au rămas... Însă vorba colegilor mei de liceu, de facultate, de pușcărie, de domiciliu obligatoriu:

«Ce le-ar fi putut face comuniștii monumentelor Sadoveanu, Arghezi, Călinescu, Camil Petrescu, Galaction - dacă n-ar fi scris pe placul rușilor și al slugilor lor, băștinoșii noștri tovarăși analfabeți? I-ar fi somat: "Scrie o laudă la *Scînteia*, că te-mpușc!" I-ar fi băgat în pușcărie? Deloc sigur - de Ion Barbu, de Blaga, de Bacovia nu s-au atins (iar primii doi aveau pete nu doar literare);

«A, da... Ar fi murit de foame... Dar așa cum au supraviețuit Barbu, Blaga, prin traduceri, de ce n-ar fi stat drept și Ceahlăul neamului - doar știa rusește : nu tradusese el din Turgheniev ? Dar cel mai inteligent român de pe planetă : Camil Petrescu, scriind idiotenii ? Dar Galaction, care nu s-a mărginit să fie om de nimica pe cont propriu, a făcut și câte un pustiu de bine primprejur (vezi Memoriile lui Crainic).

«Nu există nici o speranță de la mai-tineri», continuau colegii mei. «La noi, la români, se iau drept exemple nu cei dreپți - ci strâmbii. Junii - binișor corupți, oricum : corruptibili -

raționează astfel: “Să stăm strâmb și să judecăm... astfel : a scăzut fulgerător valoarea **Neamului Șoimăreștilor**, a **Enigmei Otiliei**, a **Cuvintelor potrivite**, doar pentru că autorii au făcut câte o micuță concesioară comuniștilor? Pe de o parte ei aveau obișnuința temenelii, de sub Carol II, de sub Antonescu - ce mai conta una - ca să nu moară de foame ? Pe de altă parte : valoarea literară e pe deasupra conjuncturii politice - micile compromisuri nu afectează marea operă...”»

Asigurați, tinerii (de-atunci : Petru Dumitriu, Eugen Barbu, Marin Preda) i-au imitat pe bătrâni...

Iar Eugen Simion ne asigură că toate aceste porcării, ticăloșii pe hârtie ale “marilor scriitori” nu au nici o importanță : opera le rămâne neatinsă.

El stă strâmb și judecă strâmb.

4) *Aurel Rău (redactor șef Steaua, Cluj) : “În redacțiile revistelor literare din țară există în general un interes, o receptivitate față de faptele și scrisul scriitorilor români din străinătate. Există însă vreun interes din partea scriitorilor de acolo față de faptele și scrisul din țară ?”*

Întrebarea prin ea însăși dovedește îndoială...

Cum să nu-i intereseze (în cel mai înalt grad, ca să spun așa) pe scriitorii români deșărați ce se întâmplă, în general, în țară, în literatură mai cu seamă? Repet: vorbesc de scriitorii români exilați, nu de “scriitorii români din străinătate”. Ca să dau nume: cunosc interesul frizând obsesia pentru tot ce e fapt literar petrecut în România - a lui Nedelcovici, a lui Kiropol, a lui Ilie Constantin - o deduc pe a lui Țepeneag, sunt sigur de al Monicăi Lovinescu, a lui Virgil Ierunca... - dar nu am știre despre eventualul “interes al scriitorilor români din străinătate” ca Ion Pop, Vasile Igna, Caius Traian Dragomir - funcționari culturali, ei înșiși scriitori. Știu că Țepeneag, Nedelcovici, Ilie Constantin au frecventat odioasa întru toate ambasadă RSR de la Paris (cea care ascunde, în grădină, după socoteala serviciilor secrete franceze, 17 cadavre - 2 de femei) - exact din acest “interes cultural”. Contactul meu cu bunkerul de pe rue de l’Exposition s-a făcut totdeauna - și se va face atâta timp cât Securitatea va domni, în continuare “și pe dinăuntru și pe dinafară” - numai de pe trotuarul de vis-à-vis de poartă, ca manifestant împotriva lui Iliescu, împotriva lui Roman, împotriva Tratatului cu Ucraina, pentru deschiderea dosarelor de securitate, etc... Setea mea de informații cultural-literare se amăgește cu puținele periodice trimise din țară: *Vatra, Familia, Discobolul, Timpul, Convorbiri literare*,

Calende, ArtPanorama, Jurnalul literar, două-trei numere din *Luceafărul* (trimise de Mariana Sipoș), un număr din *Viața românească* (trimis de LIS - ca de altfel și *Cotidianul*)... Pe sărite îmi trimite Nichita Danilov *Monitorul de Iași*; la fel *Echinox* îmi parvine de la Ruxandra Cesereanu și Corin Braga ; substanțial mă alimentează cu tăieturi, pagini, numere întregi Laszlo Alexandru, iar *România literară* o aștept în jur de cinci săptămâni - să o citească întâi abonatul direct, apoi abonatul indirect nr. 1, iar cum eu sânt nr. 3... Cu 22 lucrurile stau și mai puțin bine : din decembrie 1993 nu mi s-a mai trimis.

Este foarte adevărat : exilații (și nu “scriitorii din străinătate”), chiar de nu pot urmări în amănunt mersul trebilor literare, se gândesc mult mai intens (aș spune - chiar spun : se gândesc cu inima...) la soarta literaturii române decât “scriitorii din România”.

3) *Gabriel Chifu (redactor șef, Ramuri, Craiova) : “Ce așteaptă Paul Goma de la scriitorii români ?”*

Nimic. Am aflat de ce “așteptările” și ale mele fuseseră înșelate: scriitorul român nu a fost informat (de Radio Erevan) ce este libertatea și cum se folosește ea. De aceea când vreunul din “breslași” încerca să aducă aminte colegilor anume principii fără de care un scriitor rămâne un oarecare autor de cărți, se zburlea, îl interpela :

«Da’ tu cine ești, să-mi dai, *mie*, lecții ?»

Astfel, din zburleală în zburleală, scriitorul român a ajuns, în vara anului 1977 (după Congresul cu pricina) să accepte *piteștizarea și a literaturii* : cenzura să nu mai fie exercitată de activiști de partid (și de securitate), ci de înșiși scriitorii redactori de periodice, de edituri.

După o astfel de *cedare* - mai aveau neobrăzarea să se plângă de nebunia Ceaușescului!

Scriitorii, cei care ar fi trebuit să fie provocatorii evenimentelor din 1989, măcar să se afle în fruntea contestatarilor din decembrie s-au speriat de bănuitele răsturnări, de apropiata compromitere a pozițiilor, de pierdere a privilegiilor (sociale, culturale).

Unde erau, în cursul anului 1989 Manolescu, Blandiana, Dimisianu, Adameșteanu, Mălăncioiu, Liiceanu? - dar Ulici? Să nu mi se explice că unii dintre ei au fost prezenți în Piața Universității - când? În 1990? De ce n-au fost, cei mai bătrâni - în Piața Universității - în, de pildă...1956? Unde erau atunci, în timpul Revoluției Maghiare, studenții Manolescu, Dimisianu,

Eugen Simion, Matei Călinescu, Ion Vianu, Ciocârlie? O șterse-se ră în provincie, la părinți, la bunici? Hai să zicem că nemaipomenit de curajoșii semnatari ai declarației de susținere a lui Dinescu din primăvara-vara lui 89 (încă o dată : numai pentru că fusese dat afară de la *România literară* !) au făcut ce nu se mai făcuse în breasla cea mândră dâmbovițeană - dar ceilalți : Liiceanu, Dimisianu, Manolescu, Adameșteanu, Mălăncioiu - Ulici ?

Nu erau. Nu existau.

Ce aștept de la aceștia : nimic. Aștept să dispară toți cei ce aveau, la '89, mai mult de 25 ani : cam prin anul 2025 tinerii de atunci vor putea să se gândească la un nou început, ca în Biblie : să treacă 36 ani ani de la Ieșirea din Robie, să moară toți robii - abia de-acolo-ncolo să se poată face ceva cu urmașii urmașilor robilor din tată-n fiu trăitori pe aceste meleaguri.

2). *Caius Traian Dragomir (redactor șef al revistei ce găzduiește acest interviu) : “În analiza critică pe care o faceți culturii române și a literaturii în special, vă încearcă sentimentul de milă ? Înțeleg prin milă nu o atitudine superioară, ci una empatică. Pe de o parte. Pe de alta, din punctul de vedere al culturii franceze (sau vest-europene în general), care este momentul ce v-a dat satisfacția cea mai înaltă - vizavi de propria Dvs. operă, ca înțelegere a ei ? Când ați fost perceput cel mai bine acolo, în Occident ?”*

Orice ați înțelege prin “milă”, eu nu o realizez în legătură cu literatura română. Dacă tot vorbim de sentimente, atunci să spun, în primul rând: **dragostea**, imediat fiind: **ciuda**.

“Criticele” pe care le formulez cu atâta vehemență sunt provocate de sentimentalismu-mi constitutiv : mi-e ciudă că obiectul dragostei mele nu se află - dacă nu la nivelul așteptărilor, măcar la cel normal.

S-au estompat din memoria sentimentală momentele de satisfacție pricinuite de publicarea cărților mele în Occident. Totuși, pot așeza la locul cuvenit telegrama primită la București, expediată din Frankfurt pe Main, la 14 octombrie 1971, sunînd :

**“BUCURIE BUCURESTI APARUT OSTINATO STOP
DIETER”** (Schlesak, completez eu).

Atunci am trăit o intensă bucurie : că publicasem (simultan la Suhrkamp, la Gallimard, eu știam că și la Rizzolli) - dar mai cu seamă eram convins : apariția în Occident va determina (cum ? habar n-aveam) editarea și în România a cărților mele.

M-am înșelat : au trecut 19 ani până să-mi apară o carte în limba română, în țara mea, România. Din nefericire, bucuria a

fost de scurtă durată: *întâiul volum al meu editat în România, la Humanitas, Culoarea curcubeului, a fost ex-tras din librării, trimis în depozit, iar după 3 ani, trimis la topit.*

Nu am spus numele distrugătorului de carte ? Îl repet - și am să-l rostesc-scriu de fiecare dată când voi avea prilejul (dacă nu, mi-l creez eu): **PRIETENUL MEU, LIICEANU.**

1) *Președintele uniunii Scriitorilor, Laurențiu Ulici : “Când aveți de gând să veniți în România, domnule Paul Goma, fie și ca urmare a unei invitații din partea Uniunii Scriitorilor ?”;*

Domnule Laurențiu Ulici : dacă voi veni în România (am mai explicat D-lui Lucian Vasiliu), am să mă opresc la Cluj, la Târgu Mureș, la Iași. La București de voi ajunge, nu voi da pe la Uniunea Scriitorilor. De ce ?

Pentru că - ocazie cu care îi răspund și D-lui Liviu Ioan Stoiciu - **eu nu sânt membru al Uniunii Scriitorilor.**

Vă reamintesc ceea ce, dealtfel știți foarte bine, dar, prefăcându-vă că încă n-ați fost informat (sic), vă imaginați că realitatea aceea (ne-membră mea) nici nu există :

- În anul 1977, la 13 aprilie - eu mă aflam atunci în închisoare, o știau toți scriitorii (chiar și Ulici) - Uniunea cu pricina m-a exclus din rândurile ei;

- Imediat după decembrie 1989, au fost primiți ca membri de onoare Monica Lovinescu și Virgil Ierunca ; au fost cooptați membri ai Uniunii doi exilați : Mihai Botez și Sorin Alexandrescu. Despre soarta “maselor largi de scriitori exilați” activi, excluși - aceia care vă ajutaseră pe voi, cei de pe baricade, să nu-i oferiți lui Ceaușescu și săpunul, după ce-i furnizaserăți funia - prin încurajări, prin invitații în Occident, prin trimitere, în România, de gazetari, prin facilitarea unor burse, prin găzduire în modestele noastre locuințe de “fugiți”, vorba lui Breban și a lui Zăciu - nici o veste. Bravii scriitori care rezistaseră comunismului prin-cultură-pe-brânci, acum erau prea ocupați cu împărțeaua prăzii, nu mai aveau timp de fleacuri - ca *reprimirea nominală în Uniunea Scriitorilor.*

Veți da vina pe Dinescu - el fiind atunci președinte. Am dat-o și eu, am scris în multe rânduri despre asta. Numai că Dinescu, președinte-președinte, dar nu era singur, de capul lui, avea în jur o “echipă de consilieri - printre aceștia cel mai răsărit fiind Doinaș, întâmplător președinte de onoare. Vă amintiți de întâlnirea de la Roma din 13 mai 1991 ? Atunci am reproșat (lui Doinaș, Anei Blandiana, Ilenei Mălăncioiu, Gabrielei Adameșteanu, lui Uricaru, lui Papahagi - și lui Ulici!) - printre

altele - că nu avuseseră elementarul bun simț de a trimite fiecărui scriitor exilat o hârtie prin care să se confirme reprimirea sa în Uniunea Scriitorilor. La care Doinaș, cal bătrân și Blandiana (ea: tânără), au încercat să pară mirați foarte de o asemenea pretenție, ba au recurs la o manevră din cele mai triviale :

«Cum, Goma are nevoie de *o hârtie prin care să fie invitat în țară* (subl. m. P.G.)?»

După cum până și italienii din sală înțeleseseră : cerusem o hârtie de confirmare individuală a reprimirii - nu o invitație de călătorie prin țară! Auzi: să cer... o invitație! «Invită-mă și pe mine, că și eu te-oi invita, când o să-mi ceri...» - eu nu sânt român din *aceștia*; apoi : să-i cer eu voie lui Doinaș de a merge în România, țara mea?; să cer voie Blandienei? - de ce nu și lui Ulici?!

Și iată : după aproape opt ani de la această întâmplare (pe care eu, naiv, o credeam adânc înregistrată în memoria și inima celor prezenți), Laurențiu Ulici vorbește (iar) de invitație - nu de re-primire ! De ce ?

Eu știu de ce - o scriu aici : Ulici, deloc mai breaz decât un căscat ca Dinescu, nu a vrut să-mi trimită o asemenea hârtie, temându-se că eu, cu “actul” acela în mână, voi da buzna peste el, să-i iau apartamentul, “poziția”, amantele, ba chiar și “orientările politice” (cele curat-impărtiale, doar români sânteți !) de pe urma căreia s-ar trezi în copac (nu ‘în pom’)... asemeni celuiilat senator : Pruteanu...

Ulici mi-a mai expediat o hârtie (nr. 21 din 13.3/ 95) - Doamne ferește, nu pe cea așteptată, în care să fiu anunțat că am fost reprimat în Uniunea Scriitorilor, nuuu! - ci... o invitație la cumetria de la Neptun! Scriitorii români, dacă n-au făcut nimic-nimic-nimic împotriva comunismului, se țin de invitații - pe banii Babachii, desigur, dar se hagitodosesc pentru un păcătos de timbru poștal (bine-înțeles, nu “economia” păzește pepenii, ci paza-bună la gura peșterii breslatice).

I-am răspuns în 7 aprilie 1995. I-am re-explicat ce așteptam, fiindcă justificarea lui Dinescu : «Hai, bă, că v-am primit (sic) pe toți !» nu m-a convins, mai ales că nu păscusem porcii dimpreună cu porcari ca mentorii săi Fănuș și Guță (Băieșu), repetînd în gura mare, la Casa Scriitorilor, scrisele lui Barbu din *Săptămîna*:

«Bă, Goma ! Marele scriitor fără cărți !»

Pe Dinescu l-ați dat afar’, dar ați rămas cu exact aceleași “concepții despre lume și viață”.

Domnule (sau mai degrabă : tovarășe) Laurențiu Ulici, mai explic o dată (este pentru a treia oară - și ultima):

Să nu mai pretinzi, mințindu-i pe cei mai tineri, că scriitorii

exilați “au fost reprimiți automat”, măcar pentru faptul că atunci când au fost excluși, nu “automat” fuseseră dați afară din rândurile *voastre* - ci câte unul, pentru motive personalizate.

Încă o ticăloșie a voastră : mi-a scris o pensionară, una din cele vreo zece cititoare care se interesează de cărțile mele:

“În ceea ce privește Uniunea Scriitorilor, în luna dec. 1998, pe Radio Cultural a fost o discuție legată de problema scriitorilor excluși din Uniune și răspunsul acesteia a fost mai mult decât infect (chiar securist) și anume «să facă cerere de primire !»”

Vasăzică așa : nici măcar scriitorii, directorii de conștiință a acestei nații analfabetizate nu sânt în stare să priceapă că ni se datorează, dacă nu *reparații*, atunci : *scuze*. Pentru complicitatea *Uniunii Scriitorilor cu Securitatea* - la umilirea, la strivirea lui Ion Negoitescu, la alungarea din țara și a mea, “scriitor fără cărți românești”, vorba cuplului Barbu-Dinescu, dar, orișicâtusi, în acel moment cu trei cărți publicate la Gallimard, două la Suhrkamp...

Ce-o fi în capul de senator al președintelui actual, de umblă cu invitații - și, după ce susține că am fost reprimit “automat”, adaugă, după o logică specială : Să facă cerere! Cum să fie : timbrată ori ba, cererea? În sânge, à point? Nu vei fi vrînd, vorba ceea, și prosopul?

L-am anunțat pe Ulici în scrisoarea din 1995 - o fac acum pentru cititorii acestui text : atunci, constatînd nesimțirea uniunezilor, *am renunțat la membru*.

Deci Ulici a mințit când a pretins, în 26 februarie 99, că sânt membru.

- Nu mai eram, prin voia lui Ceaușescu, din 13 aprilie 1977;
- nu eram, prin voia lui Dinescu, apoi a lui Ulici - până în 7 aprilie 1995;
- de atunci nu mai sunt - prin voința mea.

Să nu spună Ulici că și pentru asta trebuie să fac cerere, că-l trimit în Senatul lui Petre Roman !

15) *Patru întrebări de la prietenul Dvs., Laszlo Alexandru :*

- *Câtă inspirație și câtă transpirație în ceea ce scrieți?;*
- *Care este raportul dintre realitate și ficțiune în romanele Dvs.?*;
- *Care ar fi pentru Dvs. punctul ultim dincolo de care cuvintele nu pot pătrunde ?;*
- *Cunoașteți un prag de autocenzură ?*
- *Numiți trei scriitori români preferați. Justificați-vă opțiunea.*

Cele patru sunt... cam cinci - dar nu de aceea îl iubim noi pe Laszlo Alexandru. Îl iubesc mult mai puțin din cauza acestor întrebări. Cunoscându-i scrisul (și întrebările), îi propun, fie să-i răspund altă dată la acestea, fie să aștept altele - mai în spiritul său. De acord ?

Mulțumiri.

16) În sfârșit, o întrebare a celui ce consemnează acest interviu insolit: Sunteți un scriitor important al literaturii române, teribil de incomod (delimitați mereu caracterul scriitorului “ca om”, de operă), domnule Paul Goma. Scrieți (și gândiți) și în limba franceză, după atâta amar de vreme petrecută la Paris? Aveți o altă perspectivă (europeană) asupra creației scrise în limba română (națională) ?

A consemnat Liviu Ioan Stoiciu

Da, sânt și incomod și “inconfortabil” - mai am și alte, multe defecte.

Nu, nu delimitez caracterul scriitorului “ca om”, de operă, ci pledez pentru **viața și opera** scriitorului - nu doar pentru operă.

Repet și eu - și nu voi osteni să re-repet : opera nu va avea de suferit dacă află cititorul ce culoare aveau ochii autorului și din ce era (fier, argint - aur?) lingurița cu care mânca el ce mânca, atunci când mânca (ce mereu mânca). Cercetătorii, istoricii literari care țin morțiș ca monumentelor să nu le fie “scormonită” intimitatea, în fapt, pe ei se protejează, ei au de ascuns o “intimitate” murdară.

Da, mi se întâmplă să gândesc în franceză, să visez în franceză - dar, în afară de articole (și acelea, cu ajutor), nu scriu în altă limbă decât româna. Nu am fost niciodată tentat să “trec” la franceză ca atâția alți scriitori de română. Din două motive :

- mă simt foarte bine în limba română, o găsesc extrem de colorată, îndestulător de bogată, îmbătător de mlădioasă. Când nu mă mai... încape, cum pretinde Petru Popescu, o lărgesc, o ajustez, o trag, o-mping, o bat, o mângâi - ca să mi-o fac pe măsură ; mai înfloresc pe ici, mai inventez pe colo (dar în spiritul ei...) - lucrez *pe* aceasta, nu caut alta, în altă parte ;

- deși eram fericit când îmi mai apărea o carte în traducere (franceză, germană, neerlandeză, suedeză, engleză, italiană...), îmi ziceam că aș fi fost cu adevărat fericit dacă aș fi putut să public în românește, să fiu citit de românii din România...

Iată motivul pentru care sânt “neuitător” cu Liiceanu, Sorescu, Viorica Oancea, Papahagi - și cu susținătorii lui Liiceanu: Monica Lovinescu, Ierunca, Adameșteanu : fiindcă, după 20 ani de inexistență în limba în care nu am încetat de a

gândi și a scrie, interzis de comuniști în 1970, am ajuns - în 1990 - să fiu sabotat, ne-acceptat, trimis la topit, nedifuzat, să mi se distrugă plumburile - de către prieteni de-ai mei, anticomuniști.

Să nu conteze pe o “înțeleptire” a mea - nu eu sânt, în acest caz, subiectul logic.

Nu eu sânt “procurorul” pe care-l denunță ei - ci chiar ei : cenzorii mei.

Or cu cenzorii - ca și cu securiștii - nu se află împăcare.

*

Paris 6 martie 1999

T O T D E S P R E C A R A I O N

I. S T E A G U R I L E I P I N G E A S C Ă I

“În monumentalul op al dicționarului clujean, unic până acum în cultura română (**Dicționarul Scriitorilor Români** - n.m. P.G.), deși netrecut de primul volum (literele **A-C**), lui Ion Caraion i se acordă, cu fotografii cu tot, nu mai puțin de 10 coloane. Cât lui George Bacovia, Lucian Blaga, Mateiu Caragiale, Dimitrie Cantemir, Ion Budai Deleanu și George Coșbuc. Mai mult decât lui Emil Cioran (4 coloane), Mircea Ciobanu, Petru Creția, Nicolae Bălcescu. Mai mult decât lui Eugen Barbu (6 coloane) (...) În fine, doar Caragiale și Creangă (16 coloane) trec înaintea lui”.

Am citat (vezi pagina 159) din volumul **Această dragoste care ne leagă - reconstituirea unui asasinat**, apărut în urmă cu peste un an la Humanitas, sprijinit de o campanie publicitară de zile mari, la care au participat prim-balerinii condeiului : Manolescu, Grigurcu, Matei Călinescu (pe Liiceanu nu-l mai amintesc, el se ocupă de manutanță ; nici pe Adameșteanu).

Când i-am replicat lui Gheorghe Grigurcu, (vezi *România literară*, din 23 septembrie 98) pentru cronica sa intitulată : “**De la Ecaterina Lovinescu la Ion Caraion**”, am dialogat numai cu el, înțelegînd dintru început că nu am a discuta cu iscălitoarea volumului - cel anunțat ca “reconstituire a unui asasinat” (a Ecaterinei Bălăcioiu), însă realizat ca un asasinat (postum) al poetului și omului Caraion. Prietenul Grigurcu a răspuns. Insuficient de limpede, după opinia mea, drept care i-am adresat încă o scrisoare. Împreună cu alte două texte a fost refuzată de Manolescu, prin editorialul: “*Adio, domnule Goma!*” (*România literară*, 2 dec. 1998). În acele intervenții - precum și într-o replică dată lui

Buduca, cel care-l acuza pe Caraion de... furt de manuscrise (sofismul cretanului de la *Cuvîntul*) - nu m-am oprit decât la "temeiurile" (inexistente) ale acuzației formulate devajnica iscălitoreasă potrivit căreia Ion Caraion ar fi lăsat (dat, înmănat) Securității (ceea ce a publicat mai apoi E. Barbu în *Săptămîna*, săptămânal MAI), ca... preț al pașaportului de plecare din țară...

Așadar, nu m-am oprit la amănunte ; m-am arătat revoltat de faptul că anchetătoreasa, după ce nu producea vreo probă în sprijinul afirmațiilor sale calomnioase, "număra coloanele Dicționarului Zăciu"- consacrate lui Caraion... Și n-aș fi revenit, dacă n-aș fi primit o scrisoare de la o cititoare din București. D-sa mi-a atras atenția că...nu am numărat și eu coloanele din Dicționar, cele indicate de șefesa colecției *Procesul comunismului* de la Humanitas: aș fi aflat că minte și atunci când numără și când scrie cifrele !

Am luat **Dicționarul** și... m-am apucat să număr - după indicațiile iscălitoresei - coloanele dedicate scriitorilor numiți. Am constatat că această contemporană lpingească numără coloanele și mai aiurea decât număra steagurile altfel simpaticul Nae :

Din citatul reprodus la începutul textului de față nu este corect decât :

"...lui Ion Caraion i se acordă, cu fotografii cu tot, nu mai puțin de 10 coloane".

Deranjează parazitul : "nu mai puțin de 10 coloane", însă trecem mai departe. La :

"*Cât* (subl. m. P.G.) lui..." - eu, neconsiderîndu-i pe cititori într-atît de analfabeți, aș fi numit scriitorii astfel : Bacovia, Blaga, Cantemir, Budai Deleanu, Bălcescu, altfel literatorioasa Humanitasului ar fi în stare să ni-i prezente pe "Eminescu Mihai, Maiorescu Titu, Arghezi Tudor..."

"Mai mult decât...", intermediază ea, pentru a trage concluzia:

"În fine, *doar* (subl. m. P.G.) Caragiale și Creangă trec înaintea lui".

Dacă-i pe numărate, atunci să (le) numărăm, coană Țățico !

"*Cât*"-ul (egalitatea în... coloane) arată astfel - reper : Ion Caraion : 10 coloane :

- Bacovia - nu 10, ci... 9 ;
- Blaga - nu 10, ci...14 ;
- Mateiu I. (așa cum semna autorul) Caragiale - nu 10, ci 12;
- Cantemir - nu 10, ci 11 ;
- Budai Deleanu - nu 10, ci 11 ;
- Coșbuc - nu 10 ci 11 și jumătate.

"...doar (subl. m. P.G.) Caragiale și Creangă (16 coloane)

trec înaintea lui”.

Observînd în treacăt : Caragiale (I.L.) are 19 coloane - trecem la “doar”:

Nici această *informație* nu este adevărată: așa cum s-a văzut din “situația contabilicească” dragă Ipingeascăi, nu “doar Caragiale și Creangă trec înaintea lui” [Caraion], ci și: Blaga, Mateiu I. Caragiale, Cantemir, Budai Deleanu, Coșbuc - deasemeni:

- Arghezi (18 coloane și jumătate) ;
- Ion Barbu (14 coloane) ;
- G. Călinescu (14 coloane și jumătate).

Pentru că tot numărăm steagurile **Dicționarului Scriitorilor Români** :

- A.E. Baconsky are tot 10 coloane ;
- Buzura... tot 10 coloane...

Intrînd în acest joc stupid :

De ce, de pildă, Breban are doar 8 coloane (față de 10 ale lui Buzura?, să fie el cu două coloane mai prost romancier ? ; Bănulescu doar 6 - ca și Ciocârlie, în timp ce Cosașu are 7? ; cum se face că Cioran este miluit cu 5 coloane și jumătate - “cât” vorba numărătoresei, Colin, însă mai puțin decât Balaci, mai puțin decât Paul Cornea (aceștia cu câte 6 coloane) ?

Am făcut acest lucru de rușine, doar pentru că reconstituirea unui asasinat nu știe să numere, nu știe să scrie cifrele.

Altfel, socotirea pe degete (o fi avînd mai multe - sau mai puține) a coloanelor, a paginilor, a rândurilor) dedicate cutărui scriitor “în detrimentul” altuia ; ca și întrebarea adânc culturală : de ce lui X i s-a dat atîta, iar lui Y numai atîta ?- acestea toate sunt semne de analfabetism profund. Din moment ce **Dicționarul** a fost coordonat de Zaci, Papahagi, Sasu, iar numele lor sunt scrise citeț - este dreptul lor (și răspunderea), gustul lor, umorile lor să selecteze pe cine vor, cât vor din fiecare scriitor. Că există unii “favorizați”?, bineînțeles: Buzura, ca șef al Fundației MAI ce publică Dicționarul; că alții (Cioran) sunt “penalizați”?...

Dar acesta este motivul pentru care iubim literatura : nu este măsurabilă, nu poate fi ierarhizată decât între anume (largi) limite ale bunul simț. Fiecare scriitor : istoric literar, ficționar măsoară, cântărește, alcătuiește clasamente după cum crede el de cuviință (începînd cu sine...).

Pricină pentru care tentativa semnătoresei volumului **Această dragoste care ne leagă - reconstituirea unui asasinat** de a-l scoate pe Ion Caraion și din... literatură - în această întreprindere cu aprobarea tacită a unor literați (Manolescu, Adameșteanu, Liiceanu, Matei Călinescu, Grigurcu, Cistelecan),

pe lângă că este o manevră murdară, mai este și prostească, de mirare la cei numiți mai sus. Să ne aducem aminte că, în timpuri normale un Ion Barbu a încercat să-l “scoată din literatură” pe Arghezi... Ipingeasca nu a ajuns cu lecturile pentru acasă până la pagina aceea ?

II. PRIETENIA DE NEPREȚUIT A UNUI PRIETEN AL LUI CARAION : DORIN TUDORAN

Din câte știu, un singur scriitor din România : Mariana Sipoș - a încercat să facă lumină în Cazul Caraion, după publicarea volumului **Această dragoste care ne leagă**, la Humanitas, fără a se lăsa dus(ă) de căpăstru de regia regizoresei supreme (altfel est-etică) a “reconstituirii unui asasinat”. În emisiunea *Dreptul la adevăr* a organizat mese rotunde, a făcut anchete, a provocat dezbateri. Pentru întâia oară un ziarist de televiziune (și scriitor) a dialogat cu singurul supraviețuitor din “lot”: Valentina Caraion, soția poetului.

Insolit (și binecuvântat) a fost dialogul Mariane Sipoș cu Mihai Pelin, “coordonatorul”, din partea Securității eterne, a grosolanei diversiuni purtând numele de cod **Cartea Albă** - totodată “sursa de informații” ce i-a permis autoarei volumului **Această dragoste...** să lanseze calomnia: Caraion ar fi “plătit” pașaportul de emigrare prin “jurnalul” publicat de E. Barbu în *Săptămîna...* Mă întreb dacă au privit emisiunea directorii de conștiință : Liiceanu, Manolescu, Adameșteanu, Matei Călinescu, Grigurcu, Cistelecan. Văzîndu-l, auzindu-l pe acest deținător al adevărului MAI : neinformați, nesiguri de “informațiile” publicate de el însuși, în final admițînd că... da, s-ar putea să nu fie întru totul așa cum afirmase, altfel el rămîne la convingerea intimă că... - ce vor fi gândit despre imensa eroare comisă, aceea de a se lua, orbește, după afirmațiile fanteziste ale semnatarei “reconstituirii unui asasinat”- alegații neconfirmate, pe micul ecran, de “izvorul Pelin”? Mă tem că, oricât de răscoliți au fost de inconsistența coordonatorului adevărului de la Ministerul orwellian cu același nume, nu vor recunoaște vreodată, public, în scris, că s-au înșelat; că, înșelîndu-se, au calomniat (grav) un om care nu se putea apăra și, gravisim : au înșelat pe alții, prin semnăturile lor prestigioase.

Deasemeni, foarte bune dezbaterile în jurul lui Caraion și a lui Dinu Pillat, salutară intervenția telefonică a Valentinei Caraion, demontînd neadevărurile fabricate, colportate de concernul Humanitas.

Pe bandă mai exista un “material” (altfel cum să-i spun?), o tentativă de dialog, la Chișinău, cu Dorin Tudoran.

“Materialul” m-a întristat adânc - atât pentru cele îngăimate de Dorin Tudoran, cât și pentru întrebările pe care Mariana Sipoș, surprinzător la dânsa, *nu le-a pus*.

De mai bine de un an de zile de când a pornit scandaloasa campanie anti-Caraion, am așteptat intervenția acestui “foarte bun prieten”: Dorin Tudoran - nu în apărarea poetului dispărut, redezgropat de Humanitas, pentru a fi din nou împrășcat cu noroi - Caraion neavînd nevoie să fie apărat, ci să i se restituie adevărul. Convorbirea de la Chișinău a avut loc în decembrie 98. După atîta amar de timp Tudoran - am înțeles, au înțeles telespectatorii : dacă nu cel mai bun prieten, atunci singurul în viață - nu a spus absolut nimic revelator în chestiunea Caraion. Doar ceea ce auzisem din gura lui Geo Șerban, a lui Barbu Cioculescu, anume că omul era bun poet, muncitor, își iubea fiica, era în buni termeni cu Marin Preda, avea pasiunea revistelor, făcuse închisoare în două rânduri, altfel nu era excesiv de prietenos...

I-a scăpat însă o afirmație pe care o interpretez ca pe o acuzație la adresa lui (a lui Tudoran) : în exil, unde nu-l dădeau deloc banii afară din casă, Ion Caraion a alcătuit și acoperit cheltuielile de imprimare ale unui volum semnat de prietenul Tudoran, aflat în România.

Auzisem ceva, dar nu cunoșteam obiectul. După ce am văzut caseta cu pricina, am căutat la Nota bibliografică aflată în fruntea volumului de publicistică - cel apărut la Chișinău - unde Tudoran este înalt funcționar al guvernului american și și-a scos cartea cu sprijinul financiar al Fundației Soros Moldova... Nu am găsit menționat vreun titlu a cărei îngrijire să fie atribuită lui Caraion. Oricum, în acel moment Tudoran se afla în România, iar Caraion încă nu se prăpădise - deci între 1982 și 1986. Să fie vorba de volumul **De bună voie, autobiografia mea, poeme**, scos la Editura Nord, Danemarca, 1986? Am avut un exemplar, din păcate nu-l mai am, pentru a verifica dacă nu cumva despre acesta - scos de Victor Frunză - vorbește Tudoran că i l-ar fi îngrijit (și plătit) Caraion. Dacă așa stau lucrurile, atunci se iscă două întrebări :

- Dacă **De bună voie, autobiografia mea** este volumul îngrijit - și suportat financiar - de Caraion, cum se face că autorul (beneficiarul: Tudoran) nu inserează în Nota bibliografică mențiunea cuvenită ? ;

- Dacă un alt volum, purtînd un alt titlu este cel editat grație lui Caraion - de ce nu este pomenit acela ?

S-a înțeles : un adevărat prieten (al lui Tudoran), acest Caraion!

Nimeni nu-i cere lui Tudoran reciprocitate, recunoștință-veșnică. Deși, judecînd după “reținerile” editorilor din România

față de...“turnătorul Caraion” (cum l-a desemnat, în gura mare, Geta Naidin Dimisianu, faimoasa turnătoare cu condicuță, de...- să numărăm pe degete deceniile : 1956-66; 66-76; 76-86; 86-96 - 4 și 3 ani), deci n-ar fi stricat ca, în unanimitatea acuzațiilor, să fie auzit și glasul autorizat (ca poet, ca prieten al pusului la stâlpul infamiei) al lui Dorin Tudoran - altfel prezent în presa de toate sexele, fără discriminări (el colaborând regulat la odioasa între toate cârpă de spălat latrinele *Scînteia-Adevărului*, angajîndu-se în dialoguri tovărășești cu C. Stănescu și cu C.T. Popescu - e drept : în tandem cu Manolescu...).

La un moment dat Mariana Sipoș pune (totuși) o întrebare - mi s-a părut șoptită, cu compasiunea gata pregătită a fi aplicată, compresă, pe locul dureros :

“Tudoran citise cartea **Această dragoste care ne leagă?**”

Întâiul moment de stupoare : în decembrie 1998, Dorin Tudoran răspunde că nu, nu citise volumul - lansat de revista 22 în noiembrie 1997, iar de prietenul său Manolescu, printr-un editorial în *România literară*, la începutul lui decembrie același an ;

Al doilea: Tudoran explică necitirea : *nu-l găsisese în librării...*

Din acea clipă n-am mai auzit nimic din ceea ce se spunea pe ecran, n-am mai înțeles ce se petrecea. Este adevărat : chiar atunci sunase telefonul și, deși nu-mi luasem ochii de la Tudoran, n-am mai înregistrat cuvintele lui. Iar după, n-am revăzut banda - nu mai simțeam nevoia.

Și iarăși îmi blestem tendința de a “profetiza” răul. Despre bunul meu prieten (numai de exil) Dorin Tudoran îmi exprimasem, cu durere, temerile în legătură cu devenirea (sau re-venirea?) sa, încă din vara anului 1993 (a se vedea scrisoarea deschisă pe care i-am trimis-o în vara anului trecut). Constatînd că el, care (ca și mine...) dădea altora lecții de moralitate, dialoga, totuși, cu omul lui Iliescu, “apoliticul militant” Eugen Simion ; dialoga cu activistul-cenzor al *Scînteii tineretului* C. Stănescu ; publica în *Adevărul* ; elimina din volumul de publicistică **editat la Chișinău, cu subvenție Soros**, textele în care, nu prea demult îi atacase pe Mihai Botez, pe A.D. Munteanu; nega că l-ar fi atins măcar cu o floare pe numitul Buzura, - pe scurt : evita de a mai spune adevărul - acela carele dăunează atunci “când vrei cu orice preț să te reîncadrezi în societatea românească post-revoluționară...”

Ei, da. Iată, încă o dată proba că avusesem dreptate în previziunile mele nenorocite (nu le-aș mai fi avut !) : regresiunea morală a lui Dorin Tudoran.

Și ce băiat bun era, domnule...

*

*Paris 18 martie 1999***MULT E DULCE ȘI FRUMOASĂ...****despre exil, fugiți, diasporă...**

La un deceniu după răsturnarea din decembrie 89 se observă cu stupoare : limba de lemn, cea sănătoasă, cea din salcâm autentic continuă să clămpănească fioros (l-am citat infidel pe Ion Negoitescu) - și nu doar în gurile fără de control ale politicienilor...; la fel : noțiuni interzise sub comuniști ca *samizdat*, *disident*, *literatură de sertar*, *exil* - nu sunt stăpânite de cei care în principiu ar fi trebuit să-i învețe pe ceilalți cuvintele : scriitorii.

M-am rostit despre acestea cu alte prilejuri, arătând că un îndreptar (și de limbă română) precum **Dicționarul Scriitorilor Români**, atunci când nu falsifică semnificația câte unui termen, o deviază, până la a crea confuzii în capul bietului ne-scriitor : în primul volum I(on) C(ristofor) dădea de înțeles că *samizdat* este-atuncea-când... còpiile dactilografice ale unei lucrări sunt încredințate prietenilor spre lectură (vezi articolul **Carandino**)...

În al II-lea volum ochii mi-au căzut pe alt termen inadecvat: *diasporă*... La articolul "Eretescu", M(ircea) A(nghelescu) scrie negru pe alb (p.237) :

"Publică în revistele *diasporei românești* (s/m., P.G.)"

Ne mirăm? Dar însuși M. Zaciu, coordonatorul principal al **Dicționar**-u-lui vorbește despre "scriitorii din diasporă" (v. vol. I., Post-scriptum, p. XI).

Diasporă românească ? Să existe așa ceva ?

Toată lumea știe (în fine, ar trebui să știe, dacă nu scriitorii români, atunci măcar filologii alcătuitori ai unor îndreptare și de limbă română): *diaspora*, este un termen folosit în Septantă, și înseamnă, în grecește : *împrăștiere*, *dispersie* - cel mai fidel ar fi neologismul : *diseminare* - fiindcă indică **seminția**. Evenimentul ce l-a produs : o măsură generală și brutală de alungarea a Evreilor din locul de origine, Palestina, vatra lor și împrăștierea, diseminarea. Cu o precizare, importantă pentru mersul dezbaterii noastre : Evreii au fost diseminați (împrăștiați, dispersați - diasporizați) în cvasitotalitate*).

În limba română nu există un echivalent neaoș al diseminării. Cel mai aproape ar fi : împrăștiere, însă acesta nu trimite exclusiv la ideea de sămânță, deci de seminție. Alt sinonim : *răsfirare* duce cu gândul la o împrăsiere nebrutălă, la o spațiere a

elementelor componente, a indivizilor ; *răzlețire, răznire*: la îndepărtarea unui individ sau a câtorva - de ceată, de turmă, de unitate militară - însă nici el nu are încărcătura termenului *diasporă*.

Se mai vorbește de *diaspora Armenilor*. Dacă cei din Turcia au fost, în 1915, victime ale unei tentative de *genocid* (alt termen folosit greșit de compatrioții noștri, începînd cu “genocidul de la Timișoara”) - care, adevărat, a avut efectul dorit de turci : supraviețuitorii masacrului au fugit din Turcia, împrăștiindu-se în toată lumea, totuși nu le-a fost distrusă, în totalitate, vatra (măcar pentru că “cealaltă parte” se afla pe teritoriul unui dușman al Turcului: Rusul).

Am întâlnit și expresia “diaspora țigană”. Adevărat : în acest mileniu Țigani, au fost împrăștiați, diseminați, dispersați, au fost supuși sclavajului (robiei), au supraviețuit tentativelor de lichidare a seminției lor în Europa ocupată ori doar controlată de naziști (a nu se uita : Ion Antonescu al nostru i-a trimis și pe țigani în Transnistria, la moarte). Numai că țiganilor nu li se cunoaște cu certitudine vatra, pentru a se putea spune de unde anume au fost - printr-o măsură brutală - alungați, împrăștiați, diseminați. Nu se știe nici dacă Țigani alcătuiau, acolo, o etnie (seminție) aparte, sau doar o castă (ceea ce este cu totul altceva) și nu se cunoaște motivul ieșirii lor din subcontinentul indian (luare în robie ?, emigrare ?).

Românii constituie o etnie, o seminție (pe care îi unește limba). Cu toate vicisitudinile istoriei ultimei jumătăți de veac (îndurate de basarabeni și de bucovineni), au o vatră comună: teritoriul istorico-lingvistic românesc (spațiul carpato-danubian). Până la al doilea război mondial comunitatea noastră a fost printre cele mai puțin tentate de exil, de deșțărare, de emigrare; de plecare de la vatră. S-au semnalat câteva grupuri de ardeleni “la America”, de moldoveni “la Brazilia”, însă nu suferă comparație cu etniile din care oamenii plecau cu miile, fie din motive economice (greacă, italiană, irlandeză, scandinavă), fie din pricini de persecuție religioasă: englezi, germani, ucraineni stiliști - spre Vest ; francezii hughenoti, cehii husiți - spre Est, fie ca urmare a unor dezastre naționale (polonezii, rușii, ungurii). În țările românești se venea (și au venit: greci, albanezi, bulgari, sârbi, evrei, armeni, polonezi) ; de la noi nu se (prea) pleca...

*) “Shlomo Sand : l'exil du peuple juif est un mythe ”

Abia în luna mai 2008 aflu: “L'historien Shlomo Sand affirme que l'existence des diasporas de Méditerranée et d'Europe centrale est le résultat de conversions anciennes au judaïsme. Pour lui, l'exil du peuple juif est un mythe, né d'une reconstruction à postériori sans fondement historique”.

Din nefericire ocupația rusească, impunerea comunismului după 23 august 1944 au provocat **exodul** și al românilor. Câtă vreme a mai existat un rege, s-a putut pleca (legal, ilegal). Însă după instaurarea RPR, frontierele au fost închise, România a devenit o oarecare baracă din imensul Lagăr Sovietic.

Din acel moment (1948) datează termenul comunisto-securist: *fugar*, aplicat, atât celor care, amenințați de arestare, se ascundeau (în țară), cât și aceluia care treceau clandestin granița. Oricum, cuvântul fusese îndelung cântărit de... psihologii de la Răsărit : trebuia să desemneze, nu doar un “dușman de clasă”, ci un ins demn de dispreț, un nemernic, un fricos, un laș, unul care nu primește lupta dreaptă, ci... fuge : *fugarul*. Fioaroasa limbă sovietică (cea de oțel) a clănțănit, nu doar dinspre tovarășii noștri activiști de nădejde, eroici milițieni și bravi securiști ; și nu a tăcut odată cu decembrie 1989, ci a continuat, e auzită-citită și azi, apărută sub semnătura unor scriitori de primă importanță precum N. Breban și M. Zăciu :

Primul folosește termenul *exil*, aplicându-și-l. Îi place, îl arată și-l promenează pe Corzo... Înainte de decembrie ‘89 era beneficiarul unui pașaport straniu (cum aveau doar Pintilie, Ilie Năstase, Virgil Cîndea, Țiriac, Giurchescu, Cernescu), și făcea, neobosit, naveta triumphiulară București-München-Paris fără vreo restricție, când avea chef - în timp ce români ca și el, dintre care copii, erau împușcați pe granița cu Ungaria - fiindcă aceia încercau să fugă... “Exilatul” (nu oriunde : la Paris...) Breban era publicat în România, premiat, sărbătorit, cărțile nu-i erau scoase din biblioteci, nici numele eliminat din lucrări de referință ca ultimului emigrant în Germania sau în Israel - iar în vizitele trimestriale în țărișoară povestea fără de rușine că el ar fi, dragă doamne, un exilat; ca și soția sa, dealtfel. A, nu un “fugit” - ca alții...

Cine a citit **Jurnal**-ul lui Mircea Zăciu a constatat cât-cum o persoană crezută luminată, luminătoare, formatoare de oameni și de limbă a fost, în adânc deformată de limba de lemn comunistă practică cu frică, de frică : terminologia securistă. Pentru dânsul toți românii care s-au stabilit în Occident: “ilegal” - față de “legalul” stat comunist... - sunt : *fugiți* sau *fugari*. După 1985, soția sa plecase în vizită în RFG (unde avea o slujbă) și... întârzia să vină...; apoi a plecat - în vizită - și fiul (el se înscriesese la o facultate - acolo). Soțul și tatăl de la Cluj povestesc vizitele securiștilor care-l chestionau : când se întorc plecații ?, au de gând să rămână?, însă el rezista eroic - pregătind plecarea și a fiicei sale. Plecare - cum: prin emigrare? Nu, altfel l-ar mai fi sâcâit securiștii? Ci... prin “rămânere legală”. Să nu fie “rămâ-nerea” aceea tot...

“fugă”? - doar soția, fiul, fiica, la plecarea din România, nu declaraseră că au intenția de a rămâne. Profesorul Zăciu, legitimist ca tot Ardeleanul ce se respectă “optează” pentru... legalitatea socialistă. La un moment dat îi scapă : “*Eu nu vreau să fug*”.

Foarte bine - unde-am ajunge dac-ar fugi toți ? Este nevoie de români și în România, nu ? Cum altfel - în vorbe... În fapt, M. Zăciu s-a dovedit incapabil de o adevărată opțiune. Ar fi vrut să se trezească dincolo, cu întreaga familie, cu biblioteca intactă (cine n-a vrut ?) - dar “fără să rupă punțile cu țara - așa cum făcuseră «*fugiții*»” (clișeu securist)... Această optică a Marelui Profesor de la Cluj a fost amendată până și de Gelu Ionescu, într-un remarcabil text publicat în *Vatra*, 8/98.

La urma urmei, în această nenorocită jumătate de secol fiecare individ, fiecare cap de familie a încercat să-și aranjeze viața cum a crezut de cuviință și cum a putut - însă numai viața lui ; numai situația familiei sale. Or Mircea Zăciu, director de conștiințe, profesor prestigios mai avea o responsabilitate (morală, generală) : a **Dicționarului Scriitorilor Români**. Se plânge pe multe pagini, atât la începutul volumului I, cât și în **Jurnal** - că Dulea; că Docsăneasca; că Brad, că Măciu, că Căciu, că Gheran, că Gogu Rădulescu, că nepotul Gogului, Buzura - l-au amânat, l-au săpat, l-au mințit, l-au împiedecat să scoată la lumina tiparului acest Monument. Lăsînd la o parte faptul că bunii săi prieteni și tovarăși de Consiliu al Uniunii Scriitorilor : Manolescu, Iorgulescu, Dimisianu, Blandiana și atâtea alte piscuri ale breslei nu se solidarizaseră cu această cauză culturală-națională : **Dicționarul** (de ce s-a mirat, de ce s-a supărat pe co-breslași : el se solidarizase cu Negoîtescu, în 1977? dar cu Tudoran în 1985 ? - numai cu... Geta Dimisianu, când a fost ea, martira neamului românesc, dată afară de la Cartea românească...)? A făcut el ce trebuia să facă un om normal constituit, pentru ca **Dicționarul** să fie publicat, la timp, sub Ceaușescu?; chiar ciuntit ? Nu.

Fiindcă M. Zăciu nu a vrut să rupă punțile cu Puterea Ilegitimă.

În numărul pe august 1998 al revistei *Magazin istoric* Valentin Hossu-Longin prezintă o carte în două volume : **Mărturiile de la românii uitați (9-13 milioane)**, și **Tragedia românilor de peste hotare, autor** : Cristea Sandu-Timoc (din păcate nu este comunicată editura, nici anul apariției). Nu aflăm de unde deține autorul cifrele “românilor din diasporă” (astfel este prezentată... prezentarea, în sumar).

Sântem informați, prin intermediul lui V.H.-Longin, că în Rusia (fosta URSS) există cca 5 milioane de români ; în Balcani,

în Ungaria și Slovacia încă vreo 4 milioane ; în Occident (aici intrând și Australia, Noua Zeelandă, Africa de Sud) încă 2 milioane - în total 11 milioane de români “în afara hotarelor” - pe lângă cele 22 din “interior”...

Necunoscând cărțile lui C.S.-Timoc decât din relatarea (incompletă) a lui V.H.-Longin, deducem :

- a) criteriile alcătuirii lucrării sunt corecte (și laudabile) ;
- b) cifrele avansate sunt fanteziste.

Necazul: V.H.-Longin, după ce dă explicația (cvasi) exactă a diasporei, în continuare, când folosește cifrele, o face incorect - fiindcă:

- cunoaștem noi data (măcar secolul) în care Românii din Bulgaria, din Grecia, din Albania au ajuns acolo - în urma împrăstierii ? nu ;

- unde este/era situată vatra românilor : dacă în arcul carpatic, cum au ajuns frații noștri în Balcani și în Pind ?; dacă în Balcani - dăm apă Ungurilor - care pretind că noi am fi venit peste ei, din Sud...;

- de unde scoate “aproape 1.300.000 de români în Grecia și în Macedonia”?;

- de unde până unde ar exista “între 300.000 și 500.000 în Albania”, dar știe măcar câți albanezi-albanezi există în Albania?

În treacăt fie spus : o populație (chiar de ar avea 33 milioane, cum avansează C.T.-Timoc) nu va alcătui niciodată un popor - Cioran vorbea vorbe-vorbe atunci când îi dorea României “popula-ția Chinei”. Mai este de lipsă ceva: calitativ, nu cantitativ.

Nu cred că se poate vorbi de o “diasporă românească”.

1. Chiar dacă ne încredem în cifra propusă (cca 11 milioane de “români de peste hotare”), aceasta reprezintă, vrem, nu vrem... jumătate din totalul românilor din interiorul hotarelor, o treime din total - or, *diaspora*, am mai spus : presupune *izgonirea* de la vatră a cvasitotalității seminției - ceea ce (din fericire) nu a fost cazul nostru;

2. Cel mai numeroși români-români aflați în momentul de față “în afara hotarelor” sunt basarabenii și bucovinenii. Aceștia însă nu au nici o legătură cu... diasporizarea : ei au fost *înstrăinați*, nu (în primul rând) *prin alungare de la vatră*, ci *prin ocuparea vetrei de către străini: Rușii*. O bună parte dintre ai noștri a fost zmulă (din vatră) și deportată în Asia Centrală, în Siberia, în Marele Nord - însă această... parte a reprezentat între 25-40% din populație (cea rămasă pe loc).

Am folosit în altă parte, despre basarabeni și bucovinenii de

nord, expresia : **“exil pe loc”, fiindcă ei nu au fost înstrăinați prin alungare, ci prin schimbarea statutului vetrei lor** ; deci prin schimbarea identității oamenilor: “indigenii” nu mai erau ce știau de totdeauna că sunt : români - ci sovietici : Basarabeni nu mai erau români ci... moldoveni, iar Bucovinenii: ucraineni ; limba lor maternă nu mai era limba română, ci “limba moldovenească” (basarabeni); și unora și altora li s-a schimbat alfabetul latin cu cel chirilic, etc.

Abia în ultimul rând se poate vorbi și de o scoatere din vatră (firește : procentul de 40% deportați din teritoriile românești este înspăimântător, dar nu uităm: Tătarii din Crimeea și Cecenii au fost scoși, “deplasați” în totalitatea lor);

3. Singurii români care ar intra în categoria diasporiților : cei plecați “în Vest” (inclusiv cei ajunși în Australia, în Noua Zeelandă, în Africa de Sud...). Dar au fost ei alungați? dispersați? - așa cum se zice că s-a întâmplat cu Evreii din Palestina acum 2000 ani? Nu. Aș zice : din contra! Au plecat, nu obligați, siliți, ci fiindcă au dorit ei să plece - fie legal (cu acte, așteptate o bună parte din viața unui om), fie au “fugit” - deci acțiunea lor a fost împotriva voinței Puterii de la București ;

4. Este greșit să fie incluși în “diaspora românească” sașii, șvabii, evreii, grecii, italienii - aceștia au fost *repatriați* ; chiar dacă au păstrat (ba chiar cultivă) nostalgia sărmăluțelor, a țuiculenei, a Mariei Lătărețu “pe meleagurile” Frankfurt-ului și ale Tel Aviv-ului;

5. În fine : cred că pentru a face parte din o diaspora, pe lângă condiția inițială, a dispersiei, a diseminării (de către o putere, alta decât a noastră, a seminției victimă) este necesar ca fiecare individ (diasporit) să aibă conștiința originii, a identității sale. Or Românul, în zdrobitoare majoritate, dacă față de alți români, la biserică, la sărbători naționale se laudă că e român, în prezența neromânilor își ascunde originea, de parc-ar fi de rușine; îi încurajează, îi obligă pe copii să învețe numai limba țării de adopție, să nu vorbească românește nici acasă, cu ai săi - fiindcă, nu-i așa, limba maternă a devenit în ochii lor ceva de rușine.

Cine contestă această tristă observație nu are decât să privească în propria familie aflată de abia 9 ani în Occident...

Cui i-i rușine de origine - își merită soarta. Rușinoșii nu vor alcătui niciodată un popor - nici diasporă.

*

24 martie 1999

VIN AMERICANII !

Ce dar otrăvit au primit, de Bunavestire, creștinii din Iugoslavia - fiindcă nu toți antisârbii sunt musulmani și nu doar religia îi desparte pe sârbi de ne-sârbi.

Nu-mi propun să scriu o dare de seamă despre ceea ce se întâmplă acum la hotarele României, ci să împărtășesc gândurile și temerile născute din această catastrofă. Și, în măsura în care voi găsi cu cine să dialoghez, dintre compatrioți, să comunic partea mea de adevăr.

Ca și în alte conflicte din alte părți, în ceea ce se numește Iugo Slavia se înfruntă dorința și voința unei comunități etnice de a o supune pe alta, pe altele. Marele-Sârb nu poate suporta să stea pe picior de egalitate cu frații-dușmani : Marele-Ungur, Marele-Croat, Marele-Albanez, Marele-Bulgar, Marele-Român - am închis cercul. Fie că Marele-Cutare fusese în trecut fiul unei Mari (Ungarii, Bulgarii) și luptă să și-o re-mărească, fie că niciodată visul și realitatea nu coinciseseră (Albania, Croația, Bosnia), fiecare din acești Mari deturneză, falsifică patriotismul (sentiment nobil, motor al fiecărei comunități), prefăcându-l din mândrie de sine în ură de celălalt. Fiindcă mai există un element al naționalismului : nu neapărat nația, seminția, comunitatea de suflet și de limbă - ci țara ; teritoriul - pământul.

Așadar, după ce răspunde la întrebarea :

«Cine e mai mare, mai tare, mai frumos, mai ochios, mai viteaz, mai breaz ?» - și răspunde : «Eu !», Marele-Cutare își pune întrebarea:

«Cine a fost, primul - aici ?» - și firește, își răspunde : «Eu !!»

La întâia întrebare nu este nevoie de argumente, de dovezi, de probe : are “dreptate” cel mai brutal, mai fără scrupule, mai crud - a se vedea, rezumată, *eterna doctrină a terorii* în scenariul de film al lui Titus Popovici **Puterea și Adevărul**, precum și în romanul lui Popescu-Dumnezeu **Pumnul și Palma** - acesta ar fi dreptul geografic;

La a doua se cheltuiesc tone de salivă și de cerneală pentru a proba, cu hârtii, întâietatea în timp pe un spațiu dat. Potrivit acesteia, există un drept istoric. Chiar dacă toți cititorii cunosc ca pe apă geografia-istoria etnică a Peninsulei Balcanice, o recapitulăm : lăsându-i pe Greci la o parte :

Albanezii alcătuiesc cea mai veche comunitate din vestul Peninsulei Balcanice, Illyrii fiind “Dacii sau Geții” lor, deci trăiau acolo cu câteva secole înainte de Hristos - și tot pe atunci

pământul lor a fost colonizat de romani;

Slavii au coborât din mlaștinile Mazuriei începând din secolul VI (după Hristos), ramura pornită spre sud a invadat întreaga Peninsulă Balcanică (și Grecia - pe care au ruralizat-o, sătenizat-o, analfabetizat-o) - deci și actualul teritoriu ocupat azi, de Iugoslavia și de Bulgaria ; din aceștia:

Sârbii, desprinși de *Sorabi*, rămași în actuala Germanie și *Croații* au fost semnați nominal între Dunăre și Adriatica în sec. IX-lea - iar *Bulgarii* (nomazi de neam turc) s-au așezat peste slavii care ocupaseră anterior Thracia - însă și-au pierdut limba, adoptând-o pe a ocupatului... Cam atunci au apărut și *Ungurii* - în Panonia. Peste toți aceștia, invadați și invadatori s-au revărsat, în secolul al XV-lea, “Rușii din sud-est”: *Turcii* - până în sec. XIX ocupanții cei mai retrograzi, cei mai obscuranțiști, cei mai - normal : veneau din Asia... - lipsiți de spirit european (îmi aduc aminte - cu dragoste și cu multă compasiune - de prietenul Mihnea Berindei, turcolog de formație, care pretinde și acum că Turcii, în Europa, au constituit “un factor civilizator...”).

25 martie 1999

Serbia și-a câștigat autonomia față de turci în 1812 (independența în 1878) - ca și Muntenegrul ; Grecia a devenit independentă în 1812, iar Bulgaria : autonomă în 1878, independentă abia în 1908 ; simultan Bosnia și Herțegovina au fost ocupate de Austro-Unguri - Croația și Slovenia fiind înghițite mai demult.

Al doilea război mondial a spart în țăndări imperiile german, austro-ungar, rusesc - Turcia era din sec. XIX-lea alungată în Asia, păstrând doar un picior în Europa. Ca parte componentă a Imperiului Austro-Ungar, fatal : Ungaria a pierdut teritorii, a pierdut comunități etnice asupra cărora aproape un mileniu își exercitase “rigoarea” (s-a observat eufemismul ?). Interludiul 1940-1945 a redat Marii Ungarii iluzia măreției sale, drept care în acei câțiva ani a persecutat, a masacrat slavi (Sârbi din Voivodina, Slovaci din Slovacia, Ruteni din Maramureșul istoric), Români din Transilvania, pe Evrei trimițându-i fără ezitare la moarte și tot fără ezitare, după război, trecându-i la rubrica și responsabilitatea României (nu doar cu complicitatea, dar cu binecuvântarea unor evrei-maghiari-victime, ca Elie Wiessel, cel care, înainte de a fi laureat al Premiului Nobel pentru Pace, povestea la televiziunea franceză cum fusese arestat “de... jandarmii români”- din Sighet, în... aprilie 1944 și trimis la Auschwitz !). De parcă noi, cei ca brazilii, ne-am fi mărginit să-i invităm pe “Jidanii mei”, vorba Mareșalului, doar la...

curăţat zăpada, în Transnistria...

Deşi Ungurii n-ar accepta nici de frică includerea lor (geografică) în “Balcani”, prin faptul că se află în conflict acut cu alte două comunităţi balcanice - sârbească şi românească - vrînd-nevrînd fac parte din acest ghem de şerpi beţi de naţionalism, turbaţi de exclusivism, orbiţi de ură-de-celălalt ; şi nu se află pe ultimul loc al cruzimilor şi al setei de a domina pe alţii.

Croaţii : ei îşi spun urmaşi ai Goţilor (de ce nu, la urma urmelor?), oricum, au fost aproape de lumea germanică, furnizîndu-i mercenari cavalerişti. Fără voie au îmbogăţit limba cu termenul ajuns la noi prin francezi : *cravată*, Germanii numind basmaua de la gâtul călăreţilor, după etnia acestora: *krawate* (croaţii îşi spun: *hrvat* - de aici horváth-ul unguresc). Şi religia a jucat un rol diferenţiator: fiind catolici, nu s-au avut ca fraţii cu sârbii ortodocşi...

Bosniecii sunt “localnici” illyrieni - dar, spre deosebire de Albanezi, au fost mai întâi slavizaţi (sârbizaţi), apoi islamizaţi - fie cu iataganul, fie cu avantajele materiale, sociale, ale ne-ghiaurilor. Aşadar, pe Sârbi, de Bosnieci nu-i desparte sângele - ci... istoria : o parte dintre sârbi s-a retras spre nord din calea Turcilor, o altă parte (tot de Sârbi este vorba) a rămas pe loc, nu şi-a părăsit vatra - dar şi-a părăsit credinţa. De aici conflictele.

Cam acelaşi lucru s-a întâmplat cu Montenegrinii şi cu Macedonenii (acei locuitori ai Macedoniei greceşti, slavizaţi, vorbitori de serbo-croată).

Dar nu cu “Macedonenii” noştri, Aromânii - pe ei îi voi lăsa de o parte, nefiind angrenaţi în acest conflict (durerea lor fiind de altă natură : se află în patru ţări : Grecia, Bulgaria, Iugoslavia, Albania - şi una adoptivă : România - însă, ca şi Kurzii, nu au o patrie). Albanezii, în faţa Turcilor, nu s-au retras în masă, spre nord, ca Sârbii, ci... sus, la munte (cum făcuseră şi în timpul invaziei slave - ca şi Dacoromanii din Carpaţi, ca şi Grecii) ; cam o treime dintre ei au reuşit să-şi păstreze identitatea creştină, una dintre cele mai timpurii, din sec. III-lea (iar după Marea Schismă, devenită catolică şi ortodoxă), alţii, cei care au coborât de la munte au fost siliţi să treacă la Islam - într-o proporţie mai însemnată în actuala regiune Kosovo şi în actuala republică Macedonia decât în Albania propriu-zisă.

26 martie 1999

În ochii vecinilor frustraţi, Iugoslavia - ca şi Ceho-Slovia, ca şi România - este un stat artificial. Dacă se ţine seamă de elementul unificator limbă, atunci această acuzaţie este nefondată: cu excepţia Slovenilor, şi Bosniecii şi Croaţii şi

Montenegrinii și Macedonenii (slavi) au ca limbă maternă serbo-croata. Chiar de nu se scrie cu aceleași caractere (ortodocșii cu chirilice, catolicii și musulmanii cu latine), se rostește (aproximativ) la fel. Mai mari deosebiri există între cehă și slovacă decât între “bosniacă” și “voivodineză”, de pildă.

Ca în toate formațiunile statale există și în Iugoslavia minorități etnice, deci lingvistice: maghiară, italiană, bulgară, greacă, română, aromână (megleno-română și istro-română dispărînd) și, în fine, importanta minoritate albaneză, constituind 80% din totalul locuitorilor din regiunea Kosovo, precum și din Macedonia slavă, aproximativ 25%. Exacerbarea naționalismului (de la națiune, desigur) a avut efecte nefaste asupra comunităților etnice care nu ocupă spațiul corespunzător răspândirii lor (mai frecvent : pretențiilor). În Iugoslavia conflictele au izbucnit, întâi între subdiviziunile de sânge și de limbă comune. Firește, agresorul-prim a fost Sârbul. Belgradul rămas comunist a atacat Slovenia - rezultat : Slovenia s-a desprins de “Familie” ; Sârbii tovarășului Miloșevici au atacat Croația - rezultatul : Croația s-a debarasat și ea de tutela Serbiei. Mult mai dureros a fost războiul din Bosnia - fiindcă acolo a lucrat mai puternic decât în cazul Sloveniei și al Croației, *religia*: nu doar alta, ci una... dușmană a creștinismului : musulmana. S-a încheiat cum s-a încheiat, armele au tăcut (deocamdată), însă isprava comuniștilor sârbi este aceasta : nici în secolul care va veni din următorul mileniu Sârbii nu vor putea trăi alături de Bosnieci : nici alături de Croați; nici alături de Sloveni (ce să mai vorbim de Albanezi și de Unguri). Înainte de război, în Sarajevo erau frecvente mariajele între creștini și musulmani - acum Sârbii și Bosniecii, separați prin sânge, viol, moarte nu mai pot (con)viețui pe aceeași stradă (în sate, nici vorbă).

După ce au produs atâtea pagube umane între slavi, Miloșevici (nu are un omolog român, dintre guvernanți - doar pe unul dintre clownii sinistri ai Securității : V.C. Tudor) a trecut la etapa următoare: tulburarea relațiilor cu minoritățile naționale. Miloșevici, nu altul; patrioții Mari-Sârbi, nu “dușmanii” lor au abolit drepturile legitime ale Ungurilor din Voivodina și ale Albanezilor din Kosovo. În numele cărui principiu ?

În numele sârbității - deci în vederea sârbizării.

27 martie 1999

Tovarășul Miloșevici și prietenul nostru, luminatul intelectual Vuk Drașcovici (un fel de Marian Munteanu, studentul bătut de mineri, trecut la legionari pe Filiera Securității, combinat cu Andrei Pleșu - ministru și al lui Iliescu) vor ca pe pământul

Serbiei să existe numai sârbi ; aceștia să fie buni-sârbi ; bunii-sârbi să vorbească numai sârba (nu și dubleta croată); bunii-sârbi, vorbind sârbește, să simtă sârbește ! - acesta va fi Omul Nou al mileniului ce va să vină: Sârbul absolut. Patriotismul sârbesc, legendar, a ținut în picioare această comunitate vitează, demnă, sub dominație străină - turcă, germană - apoi comunistă (dar sub un Stalin aborigen : croatul Tito). S-a dovedit însă inoperant, ba de-a dreptul nociv în ultimul deceniu, când patriotismul s-a prefăcut din dragoste pentru propria nație în ură față de alte nații, când componenta sa, toleranța a devenit exclusivism. Din acel moment discursul Sârbului a devenit:

«Eu sânt sârb, îmi iubesc Serbia - toți ne-sârbii sunt netrebnici, sunt dușmani, deci să plece de pe pământul nostru sârbesc, altfel...» - am văzut ce înțeleg Sârbii prin *altfel* după cum s-au purtat cu Croații (lasă, că și Croații nu au rămas de lemn...) și cu Bosniecii (nu ne-a fost rușine nici cu frații de sânge ai ortodocșilor sârbi : Bosniecii musulmani...): ai fi zis că vecinii și prietenii noștri au învățat ce era mai detestabil, mai mizerabil, mai troglodit de la nazismul nemțesc și de la bolșevismul rusesc. Desigur, adăugînd “culoarea locală”: cruzimea - în care nu-i întrec decât, eventual, Ungurii.

Parcă am mai auzit noi acest Răcnet al Balcanului și Carpatului reunit(e), ba chiar și al Pustei. Dacă patriotismul este un sentiment nobil, demn de cinstire, naționalismul exclusivist (i se mai spune : xenofob) este o plagă al cărei puroi se alimentează dintr-un întristător complex de inferioritate exprimîndu-se prin unul de comică superioritate - astfel :

«Noi, Sârbii (noi, Românii, noi Ungurii - voi, Thracii...) sântem cei mai cinstiți, cei mai drepți, cei mai buni, cei mai blânzi - n-am face rău unei muște - însă nu ne putem desfășura marile și latele bune-însușiri, fiindcă ne împiedecă dușmanul-neamului : Albanezul, Ungurul, Croatul, Bosniacul - acum Occidentul (Ungurul, Bulgarul, Rusul, Țiganul, Evreul...- acum Occidentul); Olahul, Sârbul, Slovapul, Neamțul, Evreul...).

Să ne aducem aminte cum a pornit conflictul : tovarășul nostru drag (nu Miodrag, acela-i altul, ci Slobodan) Miloșevici, pentru a-și confecționa o politică pe măsură, li s-a adresat sârbilor, arătîndu-i pe Sloveni :

«Din cauza Slovenilor nu se găsește benzină !», iar Sârbul de rînd, deloc mai breaz decât un bou de român ascultînd cu gura căscată clămpănitul limbii de lemn a lui Iliescu, a pornit război împotriva... ăluia-care-se-știe-el!;

«Din pricina Croaților Nemții refuză să investească la noi !»- și hai cu mic cu mare la război împotriva hrvăților !;

«Voi, care ne-ați ocupat și ne-ați stors o jumătate de mileniu!»

- de astă dată nu însuși Miloșevici vorbise (el cunoscînd istoria sârbilor și mai puțin decît *nu* o cunoaște Iliescu pe a Românilor), ci unul din Razii Theodori indigeni - interpelîndu-i pe Bosnieci.

Desigur, asta nu sună mai inteligent decît celebra :

«Așa-mi trebuie, dacă vorbesc cu o tuberculoasă !» ;

Dar tot atît de luminoasă ca acuzația unui boxer sovietic la adresa învingătorului american, un ins de culoare :

«Tu, bă, care linșezi negri !»

28 martie 1998

NATO bombardează Iugoslavia. Și se miră. Ba chiar se indignează că “poporul iugoslav” încă nu s-a ridicat, de la vlădică pînă la opincă, să răstoarne tirania, să-l alunge de la “președinție” pe dictatorul Miloșevici, cauza cauzelor tuturor relelor... Printre atacatori se află și Germanii - nimeni dintre ei nu a atras atenția (un fel de a vorbi: militarul execută, nu discută) că în 1944, mai ales în 1945, deși “poporul german” era sătul de război, sătul de Hitler, nu a răspuns la “stimulul” Aliților (bombele); terorizat de inamic, el, popor indignat, nu s-a întors împotriva Führerului - din contra, ca să zicem așa, s-a declarat solidar cu el, nemernicul, dar garantul mândriei naționale...

Cei de vârsta mea și mai în etate să-și amintească primăvara 1944: să fi produs bombardamentele americane asupra Bucureștiului și a Ploieștiului efectul scontat de marii strategii occidentali? Da de unde! “Poporul român” - acela care-i aștepta pe americani să debarce la Mangalia, lângă geamie...-, terorizat de bombele (americane) nu s-a răsculat împotriva Conducătorului Antonescu, ci, din filoamerican a devenit de-a dreptul anti- (n-a avut timp să-și consolideze sentimentele că au năvălit Rușii - “cei care se deosebesc de americani doar prin numărul stelelor de pe drapel”, vorba unui etern reacționar: tatăl meu...).

Astfel, propaganda oficială (în Germania, ca și în Franța colaborționistă, ca și în România “aliată”- ca și în Irak, de curînd) a funcționat cum funcționează azi propaganda tovarășului Miloșevici asupra sârbilor: «Patria în pericol !» - iar în asemenea situație lăsăm de-o parte certurile, incompatibilitățile, chiar dușmăniile intersârbești și facem front în jurul lui Miloșevici, salvatorul nației în fața atacului... Occidentului.

Fiindcă patriotismul este simțire - nu gândire.

Eu unul nu-i pot condamna pe Sârbii care se lasă orbiți de un bandit, un criminal, un bolșevic ce polarizează toate resursele de inimă ale comunității în fața pericolului extern. O spun cu umilitate. Fiindcă în 22 august 1968, și eu, abia ieșit din închisoare și din domiciliu obligatoriu, în fața pericolului rusesc, m-am înscris în Brigăzile Patriotice ale lui

Ceaușescu, iar pentru că nu căpătau arme decât membrii de partid, am cerut să intru în PCR. Iar acum, după 31 ani, nu mă mândresc, nici nu regret pasul. Ca român - și mai ales ca basarabean - nu puteam face decât ce am făcut.

Asta nu înseamnă că Sârbii au avut dreptate să facă ce au făcut, de au aprins războiul în inima Europei; că au dreptate să facă, acum, ceea ce fac cu Albanezii în chip de represalii, astfel: eu îți dau cu ciomagul în cap, iar dacă tu zbieri de durere, atunci ești “terorist”, ești “separatist” - deci capeți ce meriți : pe bătrânii tăi îi alung să plece unde-or vedea cu ochii, pe nevastă-ta și pe fiică-ta le violiez, pe frate-tău îl împușc, pe tine te spânzur!

Mecanismul gândirii Sârbilor este detracat, nu mai funcționează omenește, evropenește : speriindu-se în 1989 de explozia altui conglomerat etnic (URSS), temându-se că nu vor mai avea asupra căror comunități să-și exercite “întâietatea”, “serbitudinea” - cum se întâmplase în timpul domniei... croatului Tito - nu au ezitat să folosească arsenalul mental bolșevic pentru a-i supune pe Sloveni, pe Croați, pe Bosnieci, pe Macedoneni, pe Montenegrini, totodată suprimând autonomia minorităților albaneză și maghiară.

S-a observat : nu-i condamn pe Sârbi pentru că sunt sârbi, pentru că își iubesc Serbia - ci pentru că ei, Sârbii se dovedesc acum, în pragul mileniului al treilea, mai involuați politic și moral decât erau, în secolul trecut, opresorii și ai lor, Turcii. În virtutea cărui drept Sârbii se consideră - în statul iugoslav - etnie conducătoare, superioară celorlalte ramuri slave, de același sânge cu ei, de aceeași limbă cu ei (Sloveni, Croați, Bosnieci)? ; întru cât Sârbii se cred îndreptățiți să locuiască, doar ei, teritoriul actual, să-i considere pe Albanezi, pe Unguri, pe Bulgari cetățeni de a doua categorie - iar pe Vlahi nici să nu-i ia în seamă? Se laudă pe toate drumurile că fuseseră victime ale Germanilor naziști, cei care îi tratau pe slavi drept “rasă inferioară”, bună doar de furnizat s(c)lavi - după cum numele vorbește... - acum fac și ei la fel.

Tragedia de azi are rădăcinile în 1989, când tovarășul Miloșevici a decis abolirea autonomiei regiunii Kosovo, când le-a interzis Albanezilor presa, învățământul, cultura în limba lor. De ce a făcut asta ? Își imagina că, astfel, Albanezii musulmani au să devină, în doar o generație, fervenți ortodocși sârbi ?

Una dintre minciunile răspândite de Belgrad ca să justifice ticăloșia de la Kosovo : “Albanezii vor să se desprindă de Iugoslavia și să se alipească la Albania...” Vor fi existat - în 1989 - și astfel de “visători” - ei și? Am fost coleg de celulă, în Jilava, cu un medic, persoană instruită, azi senator țărănist de Timișoara,

care visa ca România să se alipească la... Italia ; la obiecția că nu avem graniță că Noua Patrie Mă, doctorul Theodor V. desena pe pătură cu săpun harta Balcanilor, a Adriaticei, a țărmului estic italian, apoi trasa două linii paralele (altfel, drepte) între Timișoara (acolo locuiește și azi) și Triest:

«Simplu : facem un coridor - ca la Dantzig !»

Ce simplu să visezi (vise) în închisoare, cu săpunul pe pătură Albanezii din Kosovo, în majoritatea lor, nu voiau alipire la Albania - complet ruinată, distrusă de comunismul enverhodgist, roasă de cancerul mafiei; își cereau un drept legitim, normal, într-o Europă normală: păstrarea identității, la urma urmelor pe pământul asupra căruia au mai multe drepturi, ca urmași ai Illyrilor, decât Sârbii, slavi năvălitori. Abia în urma persecuțiilor (citește : a masacrelor) unele dintre victime s-au gândit la separare.

Tot în 1989 au fost loviți și Ungurii - și ei trebuiau să devină mari sârbi (ori să plece !) - ca fotbaliștii *Kovacevici*, *Sabovici*...

Minoritatea română din Iugoslavia tace. Din obișnuința de a se supune? Se va fi bucurînd ea de mai multe drepturi?, doar între români și sârbi nu s-au semnalat în acest secol conflicte, cu o excepție, în aprilie 1941, când o însemnată parte a forțelor germane ce au atacat Iugoslavia, avea bazele în România.

Cum tot Românul face politică, își dă cu părerea și despre războiul din Iugoslavia. Simpatia tradițională, ortodoxismul, nămolul slav, ranchiuna față de Occident (care nu ne-a primit în NATO - ca pe unguri...) îi fac pe mulți dintre compatrioții noștri să ia partea sârbilor, fără nuanță, fără judecată. Am citit în ziarele românești - cele care formează opinia (!) - nu doar imense prostii de analfabet, ci uriașe porcării de dezinformator cu condică :

- Albanezii din Kosovo sunt prezentați drept “teroriști” - dar scriitorul care face pe ziaristul și-i învață pe analfabetizații săi compatrioți istorie, nu a aflat până azi istoria acestui termen : *teroriști* ?, a uitat că astfel le spuneau securiștii partizanilor din munți, acelor români care încercau să spele rușinea unei nații colaboracioniste ca a noastră ? ;

- s-a bătut maioneza dâmbovițeană cu “separatismul” Albanezilor - numai și numai pentru a aduce vorba despre castravetele unguresc ;

- aceiași jurnaleți (bine : jurnaloi) împing nerușinarea până la a-i eticheta pe albanezii kosovari drept... comuniști !

Să nu-ți crezi urechilor! Vasăzică victimele : Albanezii sunt teroriști, separatiști, comuniști - dar Miloșevici nu e nici terorist, nici, doamne ferește, comunist! Vasăzică amărății de albanezi

care cer să poată învăța, citi-scrie în limba lor sunt... comuniști, în timp ce Rușii care-i susțin pe agresori, de la început, și s-au opus totdeauna unei soluționări pacifice nu sunt nici bestii, nici comuniști - nici ruși! Partidele comuniste occidentale - din Franța, din Italia, din Germania, din Grecia, organizatoare de manifestații violente împotriva NATO, acestea să fie oare alcătuite din anti-comuniști?

Diversioniștii de limbă română aflați în slujba Securităților de pretutindeni (și eterne) îi compară pe Albanezii din Iugoslavia cu Ungurii din România - dar se feresc ca de foc să vorbească de Românii din Rusia - cei care nu au dreptul la limba, la cultura, la identitatea românească!

Ceea ce vor Albanezii din Kosovo - iar Sârbii îi omoară, pentru că au îndrăznit să ceară așa ceva - nu e diferit de ceea ce vor Românii din Rusia - iar Rușii încă nu-i omoară (din nou...).

Iar jurnalețorii dâmbovițelini mor de grija bieților sârbi persecutați de Occident...

*

Paris, 16 aprilie 1999

D-ALE MANOLESCULUI...

În ciuda aparențelor, Nicolae Manolescu, directorul de conștiință - și de *Românie literară* - a fost de totdeauna atras de persoane murdare, avînd un comportament și secretînd o "gîndire" murdare. Maestrul său de morală-politică a fost (a declarat-o, însă numai după decembrie 89) inventatorul gușismului tătăresc în patria lui Cațavencu; maestru de morală-gazetărească : Ivașcu, turnător de pușcărie, brigadier al *Glasului Patriei*, organ al Securității, frate mai mare al *Săptămîinii*, tipărit în Germania sovietică, destinat emigrației, unde erau obligați să se răstignescă în pagini de rușine și de plîns supraviețuitorii pușcăriilor Crainic și Gyr, Noica și Vinea, C. C. Giurescu și H.Y. Stahl, Păstorel Teodoreanu și Vladimir Străinu; maestru de morală a istoriei literare i-a fost Dumitru Micu, împreună cu care a scos volumul proletcultist **Literatura română azi. 1945-1965** (în Anul Domnului 1965 !) ; ne-membrul de partid Manolescu a scris cronici la subproductele unor martirizatori ai culturii ca Săraru, Vasile Nicolescu, Popescu-Dumnezeu ; după ce a devenit (în martie 1990) director al *României literare* cu ajutorul electoral al scriitorilor de ținută unor Țoiu, Băran, Pardău, Silvestru - și împotriva lui Paler, Valeriu Cristea, Dimisianu - a devenit, la rîndu-i Maestru, învățîndu-i pe tineri *ce* și *cum* să facă atunci

când vor ajunge la vârsta și notorietatea lui, și a conlucrat cu persoane răumiroitoare, dar afine - precum Iliescu, Voican, Quintus, Cataramă, C.T. Popescu, Pelin...

Cititorii *României literare* vor fi găsit că numărul din 7-13 aprilie 1999 este unul obișnuit în programul lui N. Manolescu : publicarea “documentelor” (firește, între ghilimele). Să le amintim pe celelalte, fiindcă garantul lor le mătură sub preș, sperînd că vor fi uitate, că următoarea eroare va fi considerată “prim-accident”, care nu se va repeta... :

1. - *România literară* de la începutul lunii iulie 1990, imediat după mineriadă sângeroasă din 13-15 iunie, cuprinzînd inspiratul interviu luat de proaspătul director al revistei Uniunii Scriitorilor proaspătului președinte (încă neconfirmat) al României. Ei, da : Nicolae Manolescu, ardelean legitimist, l-a legitimat, intervievîndu-l, pe Ion Iliescu, cel avînd pe mâini funinginea cărților și a manuscriselor arse odată cu Biblioteca Centrală Universitară și sângele victimelor minerilor lui Cozma, chemați de el și de Roman, întru salvarea neocomunismului și ghidați de Gelu Voican-Sturdza ; interviul în care de la prima întrebare Manolescu i se adresa lui Iliescu : «om cu o mare»;

2. - *România literară*, numerele 50, 51, 52, din decembrie, tot 1990, în care N. Manolescu găzduia pe cinci pagini de revistă “dosarul de securitate” propus de... suprașeful Securității, inefabilul Sturdza-Voican, sub mențiunea: DOCUMENT și prezentat de însuși directorul în termeni de un cutremurător analfabetism cultural-moral ;

3.- *România literară* din 14-20 octombrie 1998, în care, tot sub indicația DOCUMENT a apărut o altă nerozie dezinformatoare extrasă de Manolescu, Dimisianu, Țoiu, Ștefănescu și alți luminători ai nației din anexa operei-complete a numitului Pelin: Cartea albă a Securității. “Documentul” cu pricina pretindea că scriitorul cel mai anticomunist (și mai antisecurist!) din redacție era, “pe timpul dictaturii”..., Băran !

Iar acum acest “special-dosar” închinat lui Caraion...

Am fost, până la proba contrarie, primul care a intervenit în scris, întrerupînd Corul Armatei Literatorilor Români și arătînd :

Iscălitoarea volumului **Această dragoste...**, prin afirmația că poetul ar fi încredințat Securității niște pagini ofensatoare la adresa Monicăi Lovinescu, la a lui Virgil Ierunca (și la adresa mea, de ce se omite acest “amănunt?”), *ca preț al unui pașaport* - se făcuse vinovată de **calomnie** ; directorii de conștiință românească luați după ea, în scris, la televiziune, la prezentarea de carte: Liiceanu, Manolescu, Adameșteanu, Matei Călinescu, Grigurcu, Cistelecan, întărind prin prestigiul lor o afirmație

nedovedită, fantezistă, iresponsabilă, deveniseră complici la campania de defăimare a poetului dispărut. Îi acuzasem pe acești formatori de opinie că, dintr-o fidelitate (față de Monica Lovinescu) prost înțeleasă, rău folosită, acordaseră cauțiune morală unor “ipoteze”, nu doar neargumentate, dar profund imorale - iată ce scria primul, cronologic, scriitor defăimător al poetului Caraion, N. Manolescu în editorialul *României literare* nr. 47/97 :

“...explicația dată... e simplă, plauzibilă și înspăimântătoare : *ca să i se permită să emigreze*” (s.m. P.G.).

S-au adunat, în mai puțin de o jumătate de an, 7 intervenții ale mele (publicate, toate, în *Cotidianul*): 1. Scrisoare către Grigurcu (22 august 1998); 2. O aniversare (22 oct.) ; 3. Scrisoare către Grigurcu (11 nov.) ; 4. Pe marginea unui editorial (21 decembrie 98); 5. Din nou despre Caraion (24 ian. 1999) ; 6. Buduca : gaura albă a (in)conștiinței literare (1 febr. 99); 7. Iarăși despre Caraion (6 febr. 99). Replica mea (cea din 22 august 98) la cronică lui Grigurcu a fost publicată în *România literară*; cum Grigurcu a răspuns nesatisfăcător, am revenit cu o nouă scrisoare deschisă (11 noiembrie) : aceasta, împreună cu un text anterior trimis: “*O aniversare*”, a fost refuzată de N. Manolescu prin editorialul său din 4 decembrie 1998, “Adio, domnule Goma!”

În “*O aniversare*” mă uimeam-indignam că persoane instruite, avînd faima de directori de conștiințe (ca Manolescu) coborîseră până la a produce ca probă a “rezistenței prin cultură” a redactorilor, o anexă din Cartea albă a Securității, alcătuită de un securist diversionist, fost argat al lui I.C. Drăgan. Abia acum înțeleg gestul (de neînțeles) al refuzului fără explicații : Nicolae Manolescu se supărase mai puțin pentru cuvintele grele la adresa lui, cât pentru crima de a mă fi atins de un securist ! A, da : acum *altfel* înțeleg refuzul său de a-și cunoaște dosarul de securitate...

Despre numărul din 7-13 aprilie/99 al *României literare*:

1. N. Manolescu scrie prezentul editorial, convins că cititorii (altfel fideli) au uitat ce scrisese tot el în decembrie 1997. Senin, acum pretinde :

“Cât despre cea de a doua [ipoteză], și anume dacă notele cu pricina au făcut obiectul unui troc al lui Caraion cu Securitatea, *ea rămâne greu de dovedit*. Nu-mi dau seama ce document ar fi necesar pentru asta. *Dar mai are vreo importanță ?*” (subl. mele, P.G.).

Obişnuit să nu-și recunoască erorile, N. Manolescu își etalează părerile de **acum**, de parcă **înainte** nu ar fi fost *alte*. În 1997: “...explicația dată... e simplă, plauzibilă, înspăimântătoare: *ca să i se permită să emigreze* (s.m., P.G.) ; acum zice

că... nu-și dă seama ce document ar fi necesar pentru asta - apoi: “*Mai are vreo importanță ?*” Dar bineînțeles că are “importantă”, fiindcă nu toți cititorii sunt amnezici, ca el (care “uită” tot ce ar găinața bronzul statuii sale autoerijate ca scurta-(auto)biografie : “*Totul despre Manolescu*”);

2. În pag. 19, în fruntea DOSARULUI, N. Manolescu propune în facsimil o scrisoare “a lui Ion Caraion către Virgil Ierunca”; o și comentează :

“La doar două luni de la oribila notă expediată Securității, Caraion îi scrie celui care-l sprijinise moral și material să iasă din țară: «știindu-te ca pe o parte a sufletului meu», «tu știi că nu se cade a-ți face griji în privința probității mele». Dumnezeu !” (exclamația pe hârtie aparține prezentatorului de DOCUMENTE din sursă Pelin, purtând marca Securității, N. Manolescu,) “Orice altceva ar fi sunat mai puțin cinic în contextul cu pricina. Cu grafia îngrijită și cu stilul său inconfundabil (același din notele informative) Caraion abuza, încă o dată, de buna-credință a prietenului său”. Editorialu-i se încheie:

“Acestea fiind, cu multă jale, spuse, să lăsăm *documentele* (s.m., P.G.) să vorbească !”

Jalea - ca să zic așa - este, însă alta: documentul comentat nu este document: scrisoarea reprodusă (și la pagina 25!) nu lui Virgil Ierunca îi era adresată, ci altui Virgil... Deci : “analiza textului” (și a grafiei !) semnată N. Manolescu : în afară de chestie.

Grație lui Pelin și a “documentelor” sale, nesfârșit de... probatoare.

Și ce-ar fi dacă N. Manolescu s-ar reapuca de cronici literare ? - în acelea nu va fi obligat să respecte adevărul.

*

Paris 1 mai 1999

AU VENIT AMERICANII...

Mi-au sosit, la Paris, 21 numere din *Cotidianul* dintre 25 martie-19 aprilie, (arhi)suficient ca să înțeleg cum este tratat acest tragic subiect : Evenimentele din Iugoslavia. Și *Cotidianul* îl informează, îl formează, îl re-formează pe cititorul analfabetizat de patruzeci de ani de comunism, zăpăcit și descurajat în demersurile sale de a se informa corect în acest deceniu de “tranziție” - în principiu ; dar în fapt?

Colaborez de un an la *Cotidianul*, ignorându-l pe director (și editorialist). Nu el m-a invitat să vin, nu el m-a încurajat să

rămân. Dacă, în timp, mi-a fost diminuată fiecare “felie” de text, dacă a fost rărit ritmul apariției, astfel încât, chiar de nu a suprimat un singur cuvânt, continuitatea discursului a fost anulată, de vină este, nu tentația de a cenzura, ci strategia-i gazetărească de tip tractoristic - bine: șoferistic. El însuși scriitor, în 12 luni nu a scos măcar o jumătate de pagină culturală (el, inventatorului SLAST-ului). Nu-l cunosc personal și nu sufăr ; îl știu din contribuțiile de la *Scînteia tineretului*. Gazetărismu-i postceaușist mi-a sărit în ochi doar prin cantitativitate : un editorialist incapabil de a prinde *esențialul momentului* în două coloane îndesate acela nu merită atenție. Aflam indirect că scînteistul de nevindecă scrie, nu doar plicticos, ci și paleolitic (am vrut să spun: protocronitic, ca fidel ucenic-ascultător al lui E. Barbu). Ceva din gândirea-i mi s-a revelat când am făcut efortul de a-i citi “analizele” în cazul Cozma. Acum însă...

Fiindcă orice-ar crede tovarășii de pe țărâm - atât cei cu școala *Scînteii* ca și elevii lor de după ‘89 : pe lumea asta - largă, strâmbă, subiectivă - există (totuși!) adevăruri obiective. Dacă un jurnalist poate avea câte opinii îl încapă consecvența, despre o chestiune dată nu are dreptul să ignore datele ei, informațiile, adevărul-adevărat, nici să instileze cititorilor imaturi, dezorientați “adevăruri” confecționate - pe scurt : *nu i-i îngăduie să-i dezinformeze*.

Or asta face *Cotidianul* și cu Evenimentele din Iugoslavia: pe de o parte născoceste “informații”, pe de alta, din premise corecte trage concluzii false.

Mi-am făcut cunoscute opiniile în “*Vin Americanii !*”, datat: 24 martie, publicat în *Cotidianul* începînd din 8 aprilie a.c. De astă dată voi arăta - în primul moment, dînd citate ; abia după aceea comentînd - cât și cum și când îi dezinformează *Cotidianul* (periodic și al meu) pe cititorii români. Nu înainte de necesara precizare: sînt împotriva bombardării Sârbilor, cum am fost și rămân împotriva abolirii autonomiei cultural-identitare a minorităților maghiară, albaneză, bulgară, română în Iugoslavia - de către Sârbi: sunt împotriva terorii exercitate de Sârbi împotriva Croaților, Bosniacilor, Albanezilor.

Și sînt hotărît împotriva Sârbilor care, în virtutea unui drept (inexistent istoricește, inventat în 1989 de protrogloștiții lor, homologii securiștilor și activiștilor din România, convertiți fulgerător (în timp ce guîtau: «Fără violență!» prin Buzurii lor) de la internaționalism la naționalism șovin, de la ateism la ortodoxism habotnic, azi crezut adevărat, nu doar de masele imbecilizate de comunismul titoist, ci și de elita, analfabetă, îi alungă pe Albanezi de pe pămîntul mai al lor decît al Slavilor

năvălitori - și recentți - în Balcani.

Fiindcă și eu (și neam de neamul meu de basarabeni) sânt un alungat de pe pământul meu, din satul meu, din casa mea - din copilăria mea ; și pe mine tot niște Slavi năvălitori-ocupanți (care nu aveau nici un drept asupra pământului meu) m-au aruncat pe drumuri în urmă cu 55 ani. Nu pot fi decât alături de persecutați, hăituiți, alungați de la casa, de la rostul lor. Cum barbarul n-ar fi el însuși dacă n-ar fi și nesimțit (aparent, un amănunt nesemnificativ față de cruzime), că tot ne jefuise, umilise, dîndu-ne afară din țara noastră, în bună tradiție slavă, ne cere să-l și iubim ; și, în același preț, să uităm ce ne-a făcut!

Să tot aștepte. Eu, român din Basarabia, fost, în 1956 ungur, în 1968: ceh, polonez în 1956 și în 1981 - sânt, azi, albanez din Kosovo.

Cei care îmi cunosc faptele și scrisul știu că nu sânt proamerican fără condiții. Când am avut o nemulțumire împotriva Departamentului de Stat, a Europei libere - am făcut-o cunoscută și în scris, și direct, la Washington, senatorilor Fascell, Jackson, Dole;

Nu sunt nici antiamerican - ci un om liber ; le-am spus Americanilor, în față, adevăruri cum nimeni dintre compatrioți nu a spus, nici chiar editorialistul *Cotidianului*, pe când era el vânjos și adjunct la *Scînteia tineretului*, unde scria articole antiimperialiste - tot la comandă.

Deși în intervenția amintită făcusem un scurt istoric al actualelor comunități etnice din Balcani, nu strică să repet :

Albanezii, sunt, după greci, seminția cea mai veche: strămoșii lor Illyrii au ajuns, venind din Răsărit, pe coasta dalmată prin *sec. XII-lea înainte de Cristos*, “indoeuropenizînd” o populație mult mai demult stabilită acolo. Acel sub-substrat dă caracterul pre-indoeuropean al limbii albaneze (dealtfel, nu pe foarte departe, înrudită cu româna). Au fost creștinați începînd din *sec. III*;

Slavii au ajuns pe “meleaguri” din mlaștinile Mazuriei, la sfârșitul secolului VI d. C., *18 secole după... illyri* (așezați peste albanezi), și au fost creștinați prin decret în *sec. IX (o bună jumătate de mileniu după albanezi)*. Aceste detalii, “fleacuri” pentru alții, fiindcă:

1. Românii nu-și cunosc propria istorie - darmită pe a... Albanezilor;

2. Mașina propagandistică bolșevică a Belgradului funcționează după “metoda Ceaușescu” (falsificarea istoriei), începînd din anul în care tiranul român dispărea : 1989.

Așadar, sărbătorind ei 600 ani de la (prima) bătălie de la Kosovopolje, frații noștri ortodocși au ajuns să pretindă:

- că ei, Sârbii au “dăinuit din timpuri imemorale pe pământul sfânt al Kosovo-ului” - *istoria elementară îi contrazice fără greutate (cu condiția să o cunoști)* ;

- că, în 1389, pe Câmpia Mierlei au luptat împotriva turcilor “numai Sârbii”- *istoria elementară spune că alături de Sârbii cneazului Lazăr, se aflau Albanezii, Bosniecii, Macedonenii* ;

- că, în 1448, tot la Kosovopolje, “singuri Sârbii” luptaseră împotriva lui Murad al II-lea - *istoria elementară spune că atunci-acolo mai erau, cu oștile lor, două strălucite căpetenii creștine: Iancu de Hunedoara și Skanderbeg ; deasemeni: 3.000 de călăreți moldoveni și 4.000 arcași munteni* ;

- că Sârbii “luptaseră totdeauna împotriva Turcilor” - *istoria elementară spune ușor altceva:*

a) *după eroica bătălie de la Kosovo (întâia, 1389), în 1394, Baiazid a trecut Dunărea și l-a atacat pe Mircea cu ajutorul fraților noștri ortodocși luptători întru gloria semilunei, vasa-
lii... născuți (și ei!) creștini : Marko Kraljevici, Constantin Dragașevici, Ștefan Lazarevici (noroc că Mircea i-a bătut pe toți, la Rovine...);*

b) *în 1402, în lupta de la Angora (Ankara) împotriva Mongolilor, același Baiazid (care a sfârșit în cușca lui Timur Lenk) îi avea auxiliari tot pe creștinii (ortodocși) sârbi...;*

c) *după a doua bătălie de la Kosovopolje (1448) : profitând de înfrângerea cruciaților conduși de Iancu de Hunedoara, despotul sârb Gheorghe Brancovici l-a invitat pe fratele creștin bătut de păgâni să se odihnească în casa lui - l-a închis în fortăreața Semendria (Smederevo) și nu i-a dat drumul decât după ce familia lui a plătit o... creștinească răscumpărare...*

Să continuu? Aș putea spune multe despre trecutul de glorie (și de nehiclenie) al Sârbilor cei singuri-luptători împotriva păgânului turc. Ca și despre nesfârșita “omenie ortodoxă” cu care, după 1947, Sârbii îi tratau pe Românii ce treceau granița la ei, în drum spre Occident, ca urmare a ocupării țării noastre de către frații lor, Rușii...

Aceste minciuni neobrazate, aceste grosolane falsuri istorice, această rescriere a trecutului după rețeta Ministerului Adevărului Bolșevic sunt opera “cremei nației” sârbești, omologii lui Eugen Barbu, V.C. Tudor, Dan Zamfirescu, Adrian Păunescu, Paul Anghel, Ungheanu, Lăncrănjan și alți protroglo-diști), și au fost gătitе în cuhnia din fundul curții începînd din 1989.

Astfel Slovada Selenici scria negru pe alb că cea mai mare nenorocire pentru o comunitate (etnică) este *străinul* - un ardent partizan al “teoriei” cu pricina : fostul președinte al Muntenegru-

lui tovarășul *Bulatovici*, după nume sârb-curat, de cea mai pură extracție tătaro-bașkiră; Dobrița Cosici, fost prim-ministru care visa “O Serbie etnic pură”(!); atâția alți directori de conștiință, avînd conștiința în chestie repede flexibilă, ușor adaptabilă la teren, intelectuali subțiri, autori de cărți ca Milan Comnenici, Vuk Drașcovici, trecuți, din 1997, fără zdruncinături, fără tresăriri din opoziția “anticomunistă” drept în guvernul comunist al lui Miloșevici - cel ales de popor, cum argumentează băieții lui de curte de pe ambele maluri ale Dunării, de parcă pe Ceaușescu nu-l “alesese” poporul - și tot de trei ori, ca la brigadă...

Repet, să rămână : ofensiva sârbilor împotriva ne-sârbilor (deveniți, în zece ani, anti-sârbi) a fost “teoretizată” încă din 1989 - atunci “s-a hotărît” că în Iugoslavia nu trebuie să rămână altă seminție decât cea sârbească ; atunci a fost abolită autonomia culturală, administrativă a regiunilor Kosovo și Voivodina ; atunci a fost negată identitatea ne-sârbească (nu iugoslavă !) a minorităților maghiară și albaneză.

De Români nu vorbim : dacă ei înșiși n-au deschis gura să strige, dînd semne că există și că stau pe două picioare - ai noștri cu cât sunt mai mulți în Iugoslavia, cu atît mai puțin sunt obser- vabili - ca să nu se supere *stăpînul*...

2 mai 1999

Să vedem cum prezintă *Cotidianul* tragedia din Iugoslavia :

- În numărul de joi, 25 martie 1999 :

*Editorialistul, aflat tocmai în Thailanda, ne povestește de-acolo bombardamentele NATO.

- În numărul de vineri 26 martie :

* Editorialistul - tot din Thailanda - cult de felul său, face o paralelă istorică - asta :

“Invadarea Cehoslovaciei în 1968 și-a propus (sic) instalarea la conducerea țării a unei conduceri dogmatice în locul celei liberale. În cazul de față NATO susține că (...) va trebui să-l facă pe Slobodan Miloșevici să accepte prezența trupelor NATO în Kosovo”.

Plictiseala : afirmația este neadevărată : NATO a făcut alte, multe tâmpenii, dar - întâmplător - *nu* “a susținut că...” etc.; acestea sunt “concluzii” trase din premise inexistente.

* Text : *“Morți, răniți, drumuri și aeroporturi distruse, exod de refugiați ”.*

Fals : morți, răniți, exod de *refugiați* - dar fără legătură cu... “drumurilor și aeroporturile distruse”, ci din din pricina

“purificării etnice” dusă de sârbi împotriva ne-sârbilor - nu de ieri 24 martie 1999, ci de acum 8 (opt) ani, în Croația.

* Pe ultima pagină : 6 fotografii ; una singură prezentându-i pe bieții-oameni (refugiații) astfel : *“Belgrad : femeile și copiii se îngrămădesc în adăposturile antiaeriene”*.

Dezinformare caracterizată : bieți-oameni există de un an și jumătate, în Kosovo (din ianuarie 1998) - însă *Cotidianul* a păstrat o tăcere asurzitoare. Acum vrea să acrediteze “adevărul” miloșevicesc potrivit căruia tragedia ar fi început în... 24 martie, “ca urmare a bombardamentelor” - drept care prezintă oameni și adăposturi din... Belgrad.

Amănunt semnificativ : Kosovarii *nu* “se îngrămădesc în adăposturi antiaeriene” - inexistente în provincia lor, în satele lor - ci, violențați, violați, jefuiți, alungați din casele lor incendiate, “se îngrămădesc” la frontierele cu Albania, Macedonia, Muntenegru. Alungați de sârbi.

- În numărul din 27-28 martie :

* Editorialistul anunță :

“Președintele României nu-și înțelege propriul popor”.

De acord, în general (am scris-o încă în iunie 1995, am repetat-o în preajma alegerilor din 1996, când G. Adameșteanu m-a pus să “polemizez” cu Constantinescu, Zoe Petre și Manolescu - de atunci am arătat-o de fiecare dată când am avut prilejul) - dar, în special, aici ? De unde scoate editorialistul “adevărul” că poporul român gândește, în mod organizat, bătînd pas de front pe arătură, ca el, cotidianistul și nu ca - de această dată, o excepție - Constantinescu ?! De unde până unde pretenția editorialistului de “a înțelege”, doar el, poporul român? Ce știe el, etern activist scînteist despre poporul român (dacă va fi știut ceva, a uitat cu program, din disciplină de partid - ca să se cațere pe scara Aparatului)?, despre nefericirile popoarelor învecinate (ba chiar înrudite cu al nostru, ca cel albanez)? Dar el a negat, alb pe negru, cu o revoltătoare nesimțire suferințele nesfârșite, de neînchipuit la sfârșit de secol al XX-lea, atunci când i-a tratat pe Albanezii din Iugoslavia (*care doreau recăpătarea autonomiei culturale*) de scizioniști, de teroriști (și de... comuniști!)? Se preface a nu ști că termenul “terorist” a fost dat de Englezi Evreilor care luptau cu arma și cu bomba pentru a căpăta un loc sub soarele Palestinei; că, la rîndul lor, acum, Evreii îi consideră teroriști pe Albanezii aceleiași Palestine, verii lor de la Avram-Ibrahim, arabii; că de teroriști îi taxau francezii colaboraționiști cu ocupantul german pe cei din rezistență ; că “teroriști” îi etichetau comuniștii - fie ei activiști, fie securiști, fie scriitoriști (de teapa unor

Petru Dumitriu și alte C. Țoaie) pe cei ca Arsenescu, Spiru Blănaru, Maria Plop, Gavrilă, Lenuța Faina, Săbăduș, Arnăuțoiu, Motrescu ? Își permite, de la București, să fie purtătorul de cuvânt al guvernului criminal - *și terorist* - de la Belgrad? Nu i-i rușine să-l mustre pe Constantinescu, când acesta, pentru prima oară-n viața lui, a greșit, avînd o reacție *normală* ?

* În pp. 2-3 o sumă de texte - nesemnate. Citez din prezentare:

“Pentru noaptea de ieri se aștepta un nou atac al avioanelor NATO, o noapte a groazei pentru toți locuitorii Serbiei: sârbi, români, maghiari, bulgari și, de ce nu, albanezi”.

Găinărie jurnalistică, manglitorism de gazetariot de perete - de ma'ală :

a) îi include pe români în “locuitorii Serbiei” - când aceștia nu există ca “nesârbi”, grație lui Slobodan, care, ca să nu-i pută nici statistic în Pura Serbie a prea mulți *străini*, i-a împărțit pe ai noștri în “români” și în “valahi” - dar pe aromâni unde-i va fi pus ?);

b) sugerează prin : “*de ce nu, și albanezi*” că NATO i-ar bombardă și pe ne-sârbi... Neadevărat, însă riscă să devină : Miloșevici, după ce a distrus Iugoslavia, după ce a ruinat Serbia, acum îi trimite la moarte pe conaționali săi - și ei cetățeni iugoslavi - printre altele aplicînd “metoda” apărării obiectivelor militare cu “scutul uman” alcătuit din ostatici albanezi (dealtfel i-a avertizat pe occidentali : dacă aviația aliată bombardează cutare uzină de armament ori cazarmă, îi omoară și pe... protejații” lor, kosovarii).

- În numărul din 29 martie :

*Editorialistul tot în Thailanda fiind, spațiul este ocupat cu citate din “presa occidentală”: declarații ale unor maimuțe nici măcar simpatice (în schimb veninoase) ca Marie-France Garaud, “făcătoarea de regi”, cum s-ar fi vrut ea, fost consilier al lui Giscard d'Estaing (de aceea a pierdut “Valéry” alegerile din 1981) ; a încercat să-l piloteze pe Chirac, a fost pe dată invitată să circule - astfel a ajuns “strateagă politică”, simpatizantă a lui Jirinovski, a lui Meciar, a lui V.C. Tudor, și camaradă a lui Le Pen.

Despre *Le Figaro*..., cititorii români trebuie să știe : în ultimii 25 ani, datorită proprietarului, Robert Hersant (colaborant al nemților ocupanți, apoi criptocomunist, apoi anticomunist - și prieten la toartă, companion de vânătoare al Ceaușescului) a devenit tribuna “dreptei franceze, cea mai cretină dreaptă din lume” - ceea ce nu-i de coala ; că a fost tipărit ani la rând pe hârtie din România, “grațios oferită” de Ceaușescu ; că editorialist și acționar a fost altă lichea colaborant-comunisto-filorusă: Michel-P. Hamelet, hagiograf al Ceaușescului cu

același nume ; că *Le Figaro* a fost protector și apărător al lui Gustav Pordea, agent de influență al Securității, ajuns deputat european pe lista lui Le Pen, pe banii zmulși de la gura românilor (500.000 dolari înmânați lui Le Pen de securistul Costel Mitran în 1984, la Viena) - despre legăturile Hersant-Hamelet-Le Pen-Pordea-V.C. Tudor-Mitran-Pleșiță, am mai scris, am să mai scriu ;

* În p. 3 un comentariu semnat : “Cristina Zărnescu”:

“Apar ca din senin rapoarte privind masacrarea a zeci, dacă nu sute de albanezi - căroră li se dă crezare, dar pe care nimeni în absența verifcatorilor OSCE nu le poate verifica în vreun fel. Sursa raportului : gruparea teroristă albaneză UCK”.

Vasăzică, așa : “apar rapoarte”, însă “din senin”, deci Belgradul și *Cotidianul* le contestă. De ce ? Fiindcă “nu au fost verificate de OSCE”! Și de ce, mă rog, nu au fost verificate? Pseudonimei Zărnescu îi scapă : “în absența verifcatorilor”. Dar oare de ce “absentau verifcatorii”? Pentru că *Sârbii, ca să poată “opera” în taină, cu puțin înainte de 24 martie 1999 îi expulzaseră de la fața locului pe toți verifcatorii OSCE - ca să nu existe martori !* - simplu, nu ?

Ce frumos, ce simțit scrie “Zărnescu” atunci când scrie *el*:

“Sursa raportului : gruparea teroristă albaneză UCK”!

Să fie *Cotidianul* organ miloșevic? N-ar fi de mirare : aceeași limbă de lemn (și de sânge - nu se observă ?), abia dată pe rumânie, aceeași mentalitate de tâlhar - care, după ce te tâlhărește, mascat (și pe-întuneric, curajosul !), când îl prinzi, îți aruncă în obraz că nu ai probe, că sursa ta este... dragă-doamne, “teroristă” !

“Zărnescu” : pseudonim al editorialistului - același stil bălăcărit, aceeași gândire parșivă.

- În numărul din 30 martie :

* Fără semnătură (același Zărnescu ?) prezentarea din p. 1 :

“Zeci de mii de etnici albanezi își părăsesc locuințele din Kosovo în fața războiului - spun mijloacele de informare occidentale - a represaliilor sârbilor”.

Așa spun occidentalele - dar ce-or fi zicînd orientalele cele just-orientate, precum *Cotidianul* ? (În treacăt : ce e cu ticul verbal: “etnic albanez” ? Vrea să spună: albanez locuitor al Iugoslaviei ? Dar dacă eu spun: “etnic editorialist”, se înțelege că vorbesc de un vrâncean din Olteania, de origine bulgară, slujind Iugoslavia miloșevică?)

* P. 2 (tot nesemnat) :

“...odată cu debutul acțiunilor militare a NATO împotriva

Iugoslaviei (...) sute, poate mii de morți, răniți, refugiați sârbi, albanezi, români, croați, macedoneni...”

Chiar așa ? De unde/unde se refugiază “Sârbii, alături de albanezi”?; “Bombele nu fac distincție între etnicul sârb și etnicul albanez...” - ba, din nefericire, fac : NATO îi bombardează numai pe sârbi (care îi masacrează pe albanezi), nu pe albanezi - deja masacrați de sârbi.

“Trebuie să ne găsim loc să spunem că în Iugoslavia trăiesc peste un milion de români concentrați pe Timoc (...) și alte câteva zeci de mii în Voivodina (...) Lipsiți fiind de recunoaștere ca minoritate, «vlahii» nu sunt de acord totuși cu intervenția NATO”.

Dar găsiți-vă, fraților de toate sexele, câte locuri-să-spuneți doriți! Așa se face gazetărie la *Cotidianul* : habar n-ai despre ce scrii - și nici chef să pui mâna, să înveți - dar scrii ! În România “profundă”, după cum scriitor e acela-care-știe-să-scrie, tot așa, gazetar e acela care-scrie-la-gazetă, nu? Chit că scrie numai prostii.

Logica gazetarnică a pseudonimului continuă :

“În fața acestor dureroase vești, a faptului că în urma bombardamentelor și ai noștri rămân pe drumuri, și ai noștri își plâng morții, putem să dezaprobam acțiunea militară”.

De unde concluziunea : dacă “ai noștri” n-ar fi rămas pe drumuri, noi (ai lor) n-am fi putut (!) să dezaprobam acțiunea militară... Însă pentru că neamurile noastre suferă și ele, atunci, da: putem să dezaprobam acțiunea (militară). Ce limbă română - dar și ce gândire din beton natural !

“Speriați de exodul de populație, de faptul că sârbii au lansat o masivă operațiune împotriva UCK, occidentalii...”

Cititorul român n-are încotro, trebuie să creadă ce scrie Scînteia *Cotidianului* : că Sârbii au lansat o “masivă operațiune” doar împotriva “teroriștilor din UCK” și nu, Doamne ferește, împotriva tuturor albanezilor din Iugoslavia, evaluați la un milion opt sute de mii de suflete ;

“Alianța Atlantică le plânge de milă etnicilor albanezi (...) În dimineața zilei de ieri se raportase însoțirea de către soldații iugoslavi a 20.000 albanezi la granița cu Albania. Și în Muntenegru au ajuns peste 20.000, creînd o situație haotică, cu toate că toate locurile sunt ocupate”

Pe lângă schilodirea logicii - dar biata limbă română, maltratată! - este vădită nesfârșita nesimțire morală a jurnalismului de tip *Scînteia-Cotidianul*.

* Tot în p. 2, sub titlul: “*Drașkovici cere Rusiei să se considere «parte agresată»*” este raportată - indirect, citatul fiind necunoscut pe meleagurile Căii Plevnei - declarația în care celebrul

“opozant” în lunile cu 31 zile, aparatcik în celelalte ar fi spus că *refugiații din Kosovo sunt actori ai unei catastrofe umanitare teatrale.*

* În p. 11, în sfârșit, un text semnat (Costin Ionescu). Supratitlul zice :

“Principalul rival politic al lui Miloșevici, Drașkovici avertizează :”

O fi avertizînd, însă în 28 martie 1999 când Drașkovici avertiza, avertizatorul nu era “rival politic” - ci taman prim-vice al tovarășului Milutinovici, deasemeni tovarăș (Francezii spun: “Prietenii ca porcii”) al nu mai puțin tovarășului Miloșevici. Printre panglicile scoase pe nări de această curat-lichea balcanică (vorbesc de Drașkovici), anume : *“Albanezii au organizat acest dezastru umanitar”*, lui C. Ionescu îi scapă următoarele :

“Drașkovici a reamintit că dezastrul a început în martie anul trecut, când rebelii albanezi au pus mâna pe arme...”

Dacă “dezastrul” a început de un an, de ce se plîng Sârbii - prin *Cotidianul* - că NATO îi bombardează - de o săptămână ? De ce editorialistul *Scînteii-Cotidiene* pretinde că Albanezii au început să plece de la casele lor “din pricina bombardamentelor NATO” (începute în 24 martie 1999) - când ei sunt pe drumuri de un an și ceva ?

3 mai 1999

- Numărul din 31 martie :

* Editorialistul citează scrisoarea unui thailandez trimisă unui ziar din... Bangkok :

“Priviți la compoziția NATO! Alianța e făcută de țări precum Anglia, SUA, Spania, Germania, Italia care predică drepturile omului, dar au o lungă istorie de colonialism, sclavagism, genocid, ba chiar și de fascism”.

Ce valoare are citatul ? Niciuna - ca dealtfel și cel din *Le Figaro*, periodic promiloșevicistnic, pe linia filoceașismului gallic.

* P. 2 : pseudonimul “Zărnescu”, frizează antologicul :

“Este adevărat că vlahii nu sunt recunoscuți în Iugoslavia (...) și că sunt în număr impresionant de mare de circa un milion și jumătate de suflete, însă la fel de adevărat este că, înainte de a vorbi de recunoașterea lor, vorbim de masacrul pe care NATO...”

Ce spuneam de ascendența ceașistă a miloșevicismului, deci a organului său bucureștean? Așadar : vlahii *nu sunt recunoscuți* în Iugoslavia, însă noi, cei de la București *nu trebuie să vorbim* de (ne)recunoașterea lor, ci să vorbim (Cât mai tare! Vorbiți, tovarăși! Mai cu inimă Zărneștele din fund!) despre

masacrul care...etc etc.

Îi aduc aminte editorialistului :

“Suveranitatea națională” era exprimată și de limba de salcâm autentic a lui Ceașescu astfel : «Voi, străinii, nu vă amestecați în treburile noastre interne - că ne-atingeți pe la suveranitate! - lăsați-i pe ai noștri, pe românii din interior să spună ce-i doare - dacă-i doare...». Numai că Românii-din-interior, de cum deschideau gura, le-o închideau cu pumnul, cu ciomagul, și seringă cu *aconitină* securiștii lui Pleșiță, Goran, prieten-caporalul cu Gelu Voican, iar gazetarii lui Popescu-Dumnezeu, ai lui E. Barbu, scriitorii lui Ivașcu (“condeimea conștientă”) se grăbeau să-i demaște ca dușmani, ca trădători de patrie!

Vechi - și murdare - reflexe : «Nu vorbi de ceea ce te doare pe tine - hai să vorbim de foametea din Sudan, mizeria din Bangladesh, prostituția din Thailanda...»

Încă o dată : sânt împotriva bombardamentelor NATO - în aceeași măsură în care sânt împotriva barbariei sârbilor exercitată pe spinarea ne-sârbilor în ultimii zece ani.

- În numărul din 1 aprilie :

* În p. 3 Irina Zidaru, făcând “istoricul” lui Vuk-Zig-Zag Drașcoviți scrie negru pe alb :

“În ianuarie 1998 criza din Kosovo a izbucnit”.

În sfârșit, de Ziua Păcălelilor ‘99, *Cotidianul* descopere “criza din ianuarie 98”.

- În numărul din 2 aprilie :

* Una din marile murdării purtând marca editorialistului este:

“Soluția Rugova - o lovitură a NATO ?”(…) “De ce a tăcut [Rugova] 11 zile? Deoarece nu primise ordin (...) pentru o asemenea mișcare”.

Editorialistul e specializat în inversarea termenilor : iute de mână, prezintă efectul drept cauză - în chestiunea 24 martie (atacul NATO - detestabil - a survenit *după* refuzul sârbilor de a accepta o soluție pașnică, la Rambouillet și *după* un an și ceva de persecuții sângeroase a kosovarilor) ; dar și campion al ticăloșiile directe, neamestecate, neinverse :

Pretinde că Ibrahim Rugova, șeful majorității moderate a albanezilor din Kosovo (și participant la tentativele de pace de la Rambouillet) “a tăcut” (de la 24 martie până adineauri, 11 zile !). Rugova, el, singur, de capul lui, a tăcut cu gura lui, vorba Românului! Că așa a vrut el - nu, Doamne ferește, cum voia Miloșevici și cum știe o lume întreagă, iar dacă nu era informată de acest “detaliu” din ziarul *Cotidianul Belgradului*, a văzut la televizor : o nefericită, o jalnică marionetă “zâmbind”, nu galben, ci vânăt camerei de luat vederi și caraliului său, Slobodan. Nu a

“partener de tratative” al dictatorului de la Belgrad arăta, nici a perfid spion NATO “lăsat în urmă”, ci a biet om ținut sub pază, în propria-i casă de la Priștina, amenințat, șantajat - și “preparat” (e-he, metodele sovietice cunoscute și de securiștii noștri cei patrioți, cu efectul chimizator garantat!).

Toți privitorii *normali* au înțeles (și s-au cutremurat, văzându-l pe Rugova “discutînd cu Miloșevici”): omul era ostatic și se mișca, vorbea sub constrângere (și preparare chimică - depune mărturie semnatarul acestor rînduri “chimizat” în aprilie 1977, la Securitate de pe Calea Rahovei); numai editorialistul ba. Să fie atît de prost psiholog? Nu: el este un afon al minimei morale, un ins impermeabil la adevăr. Mai mult (mai rău) : nu rostește-scrie neadevăruri, decât dacă încearcă și ofensarea și înjosirea celui alt. Cu atît mai încrîncenat, cu cît profesorașul de la Priștina întruchipează un adevăr ce nu convine Belgradului (deci *Cotidianului*) - acesta:

În zdrobitoare majoritate, cu toate persecuțiile îndurate din partea sârbilor, Albanezii din Kosovo doreau - pînă la 24 martie 1999 - nu “secesiunea”, nici unirea cu Albania (a existat un singur neamț din RFG care să fi dorit “unirea” la RDG ?), ci autonomie, în cadrul Iugoslaviei, ca înainte de abolirea ei de către tovarășul Miloșevici, în 1989.

Iar editorialistul, bine informat despre situația lui Rugova în Priștina (doar e gazetar, nu ? - bine : nu) scrie fără ezitare - repet, ca să nu se uite:

“De ce a tăcut 11 zile ? Deoarece nu primise ordin”...

Potrivit adevărului inversat (cotidienizat) spunem și noi:

«Rugova a tăcut 11 zile, deoarece nu primise ordin - de la Miloșevici - pentru o asemenea mișcare».

Numărul este bogat din punct de vedere iconografic : 17 fotografii (în afară de cea a lui Rugova cu Miloșevici). Din 17 imagini ale tragediei din Iugoslavia, Albanezii au dreptul la 3. Vorba înțelepciunii românești :

“Bine și-atîta - putea să nu reproducă nici una !”

- În numărul din 3-4 aprilie :

* Editorialistul anunță descoperirea :

“Și televiziunile occidentale fac parte din trupele NATO”.

Și noi dormeam, soro - cum de nu ne-am dat seama de orbitorul adevăr cotidian ? Cu precizarea următoare :

Televiziunile occidentale - în colaborare cu militarii, polițiștii, milițienii, arkanii, cetățenii conștiento-pașnici de etnie sârbă (iertare : “etnicii sârbi”) - au pus în scenă piesa lui Drașkovici, cea în care “Albanezii ar fi conduși la frontiera cu Albania”, vorba altui număr din *Cotidianul*.

- *Numerele din 5 și din 6 aprilie :*

lipsite de interes, editorialistul a trecut la “probleme interne”.

- *În numărul din 7 aprilie :*

* Sare din pagină corespondența din Belgrad semnată : Mario Balint, deplasat-sponsorizat, cum sântem înștiințați :

“Nici un post de TV occidental nu a spus că majoritatea refugiaților care au umplut Macedonia și Albania fug din calea bombelor NATO și nu din cauza represiunii sârbe”.

Evident, posturile de TV occidentale sunt cu toate minci-noase - spre deosebire de TV Koșava, proprietatea fiicei lui Miloșevici ; spre deosebire de TV Beograd, cea ascultînd de tovarășa de viață a tovarășului cu același nume. Apoi: “deplasa-rea sponzorizată de Banatera, Rescom Reșița, Eurosat Bavaria, Caranbeseș” trebuie onorată, nu? Ba bine că nu. În treacăt fie spus : sponsorizatul Balint Mario șade prost, nu doar cu logica, nu doar cu morala (n-are să creadă: acest animal există !), dar și cu gramatica. Eh, acordurile gramaticale, câte piedeci pun ele gazetarnicilor cotidieni !

Taman așa : Sârbii, nu numai că nu-i alungă pe Albanezi de pe pământul lor, unde se aflau cu cel puțin 18 secole înaintea invadatorilor slavi, dar îi roagă în genunchi să rămână pe loc - că așa-s ei, Sârbii (au dovedit-o în Croația și în Bosnia) : buuuni...; și ortodooooocși...

- *În numărul din 8 aprilie :*

Editorialistul se întreabă :

“Ce trebuie să învățăm din lecția Serbiei ?”

Nu răspunde, se vede că nu i-au ajuns cele peste două coloane-și.

- *În numărul din 9 aprilie :*

Editorialistul nu mai vorbește despre... ce ar trebui să învățăm (din lecția Serbiei). Tăcerea sa este pe larg compensată...

...de un interviu (nesemnat - îl va fi dat anonimul național, Farfuridi) luat Zoei Petre. Reaua credință și vulgaritatea ating sublimul în abjecție. Pe pagina 1 este anunțat :

“Consilierul prezidențial Zoe Petre elogiază felul în care NATO bombardează Serbia”.

Dumnezeu mi-e martor : nici Zoe Petre nu intră în zona mea de simpatie : am atacat-o în 1995 pentru catedra pe care, împreună cu E. Constantinescu, a creat-o, la Universitatea bucu-reșteană, pentru unchiulețul lor iubit, Măgureanu - însă, din obișnuința meseriei nu cred în “rezumatele” altora, ci numai în scrisul, sub semnătură, al autorului - citit cu ochii mei. Aici este vorba de un interviu - se întâmplă, vai, ca întrebatul să spună una, gazetarul să...fumeze alta - acestea sunt riscurile intervie-

vaților... Or în p. 2 este publicat interviul (se deduce dintr-un răspuns că întrebătorul ar fi bărbat - tot Farfuridi ?) : *nu există în răspunsurile Zoei Petre nici o urmă de "elogiu al bombardamentului"*. Chiar dacă interviuata nu ar fi femeie, *elementarul respect al adevărului și al partenerului de dialog îi obliga pe gazetari să nu falsifice spusele intervievatului, să nu scrie minciuni - să nu pună în gura altuia cuvinte, propoziții nerostite.*

Tot în p. 2 o ființă semnînd : Roxana Frosin compune compunerea: *"Refugiații albanezi își fac de cap în Macedonia"*.

Aștept cu încredere ziua în care *Cotidianul* are să scrie că Albanezii din Kosovo și-au abandonat casele și patria numai și numai pentru a-și face de cap în Macedonia! Și, fiindcă tot "ieșiseră în străinătate", să învârtască și niscai afaceri - desigur: mafiote !

- În numărul din 11-12 aprilie :

Editorialistul tace cu înțelepciune.

În schimb un pseudonim al său semnează - curajos :

"Barbaria NATO nu cunoaște limite. În preajma Paștelui, sârbilor le-au fost bombardati morții".

Înduioșător să constăți cât de religioși au devenit Românașii (dar Românășicele !), imediat ce Brucan le-a dat voie la religie. Cu atât mai evlavioși, naționaliștii noștri, după 22 decembrie 89, cu cât, *înainte* fuseseră mai atei și mai internaționalnici decât însăși *Internaționala*...

În p. 2 o reîntâlnim Roxana Frosin [devenită "ofițer de presă" n.m. din 2007, P.G]. Expectorează:

"Guvernul iugoslav le-a cerut refugiaților albanezi să se întoarcă acasă".

Era și timpul, nu ? Ce să to-ot umble lela prin Makedonia-aia, să-și facă de cap pe-acolo-șa - de să ne facă pe noi de râsu' satului,-n Balcani... Ce-ți doresc eu ție, jurnalètă cotidianie : să ajungi să-ți faci de cap prin Macedonia, ca refugiații albanezi ! Așa să te-ajute Dumnezeu!

- În numărul din 14 aprilie :

Editorialistul trage o concluzie amară :

"Din nefericire Sârbii vor fi înfrânți".

Are să râdă Editorialistul : din nefericire Sârbii nu vor fi înfrânți. Ca și la Kosovopolje (de două ori), din învinși se vor (auto)face învingători: vor trafica adevărul istoric, vor pretinde că numai ei pe lumea asta mare, ei singuri-singurei, ca niște băieți mari, au luat bătaie! Astfel se erijează Monumentul Martirului Mondial (Cunoscut), Unicul Persecutat : Sârbul Etern !

Cine crede că eu am delirat, insultînd serbitatea în ce are ea

mai sfânt, mai născut-ortodox, să facă bine să citească, tot în *Cotidianul*, declarația lui Drașkovici - el clamează:

“Sârbul este Hristos cel răstignit !”

În p. 3 cunoscutul sponsorizat Mario Balint cântă pentru Dvs. melodia îndrăgită :

“NATO vrea să-i lase pe sârbi și fără istorie !”

- În numărul din 15 aprilie :

Editorialistul citează din *Le Monde*, asigurînd că el îl cunoaște bine pe autor, că îi dă o înaltă prețuire - dar nu (ră)suflă amănuntul că Lemondistu-i român d-al nostru, că scrie, de la București, “o corespondență”...

Vorbește și el despre “*elogiul*” pe care l-ar fi făcut Zoe Petre bombardamentelor...

Cunosc bine, pe piele proprie metoda citării-în-familie (sau : în cerc) :

În 1979 tovarășul Ion Brad - în strînsă colaborare cu camaradul Drăgan și cu domnul Ionescu-Quintus (fost deținut politic, turnător notoriu, epigramist mediocru și detestabil cataramist, ministru al justiției sub Iliescu) - mi-a confecționat o scurtă-biografie demascatoare : eram, deci, zugrăvit ca un ins care intra-se-n închisoare pentru viol, făcea pe scriitorul, dar n-avea nici un talent (cărțile i le scrisese CIA), era dușman al Patriei Române, agent al KGB și al Mosad, ovreu-rus (“adevăratul lui nume fiind Pavel Efremovici”) - revin la Brad (și ăsta l-a găsit pe Dumnezeu, după ce a făcut atâta rău, atâta rău - ca Dumitru Mircea, ca Petru Dumitriu, ca Ciachir, fiul Săptămîinii Barbe), fiind el, tovarășul, numit la Unitatea Militară cu sediul în ambasada RSR din Atena, a încredințat textul comun fostului markosist refugiat în România, Dimitrie Ravanis Rendis (Dimos Rendis - nu-și aduce nimeni aminte de el ?), repatriat la matrida. Grecul a tradus textul în greaca de la restaurantul Casei Scriitorilor și l-a publicat în foaia familială *Proini* ; același Brad (frumos ! - și cuvios, ai zice că înainte de a ajunge bestie C.C.-istă, cenzor feroce - a se citi **Dosarul** din fruntea **Dicționarului Scriitorilor Români**, nu trecuse pe la liceul “Sfântul Vasile” de la Blaj) i-a dat sarcină lui N. Dragoș-Răcănel, adunător de cotizații la *Luceafărul*, ca și lui Ivașcu, brigadier al *României literare* să “preia articolul din presa occidentală”... - uite-așa se face România Mare ! - altfel, literară...

- În numărul din 16 aprilie :

Editorialistul produce asta :

“Presa occidentală - un soi de Pravda a NATO ?”

Ce să-i replici: “Ba a... Ba *Cotidianul* e un soi de *Scînteia tineretului*”?

- În numerele din 17-18 și 19 aprilie :

Editorialistul a îmbrățișat o altă fermă orientare, deci scrie (lung, plicticos, aiurea) despre altceva, tot nu contează.

Cu acestea am terminat numerele din *Cotidianul* ajunse la mine.

Lipsește însă din Biblia de pe Calea Plevnei - oare de ce ? : să se întrebe și să răspundă cititorii - două evenimente foarte-foarte importante :

1. Unirea Iugoslaviei miloșevice cu surorile ei Rusia și Belarus ;

2. Vizita la Belgrad a Patriarhului Rusiei Alexei II - și cuvântul rostit în prezența lui Miloșevici (și a televiziunilor occidentale) : spre deosebire de Mitropolitul sârb Pavle (pe Teoctist îl măturăm sub preș), Rusul Alexei i-a spus lui Miloșevici că *ceea ce fac Sârbii Albanezilor nu este creștinește...*

4 mai 1999

Sârbii nu au avut nici o îndreptățire să pornească războiul împotriva slovenilor, a croaților, a bosniacilor, împotriva albanezilor din Iugoslavia. Pentru că dorința legitimă de separare a primelor trei comunități, de autonomie a minorității albaneze nu amenința “ființa sârbească”. Se poate trăi și *alături* - neconflictual, nu este necesar să-l și iubești pe celălalt (creștinește, așa ar fi), doar să-l tolerezi. În sensul că accepți : și celălalt este ființă omenească, face și el parte dintr-o comunitate avînd personalitatea, limba, religia - *identitatea* ei. Nimeni nu te poate obliga să trăiești sub același acoperiș cu frații tăi Slovenii, Croații, Bosniacii, doar Sârbii sunt rezultatul aceluiasi amestec de sânge illyro-dalmato-thraco-epiro-macedo-maghiaro-vlaho-slav, iar Bosniacii: sârbi-sârbi trecuți - de voie, de nevoie - la islam. Aceste sub-comunități s-au urât și s-au întrespintecat ca niște adevărați frați-dușmani atunci când nu s-au aflat sub stăpînire, fie străină (otomană, austro-ungară), fie comunistă. Ceea ce nu înseamnă că, în concepția lor “independentizarea” unora nu poate fi făcută decât prin sânge, prin uciderea sau prin alungarea celuiilalt de pe un teritoriu numit arbitrar : “țară numai a mea”.

Sârbii își imaginează că vor pieri ei dacă nu-i vor stârpi pe *ceilalți*. În concepția lor pre-primitivă (există și așa ceva), după ce-i vor nimici ori alunga din “Iugoslavia” pe ne-sârbi, ei, Sârbii vor primi și lumina-căldura soarelui până atunci “furată” de croați, bosniaci, albanezi, vlahi ; vor respira ei tot aerul pe care înainte erau obligați să-l împartă cu ne-sârbii...

Și în acest secol Marile Terori - de dreapta, de stânga - au fost teoretizate, justificate de intelectuali. Unii, buni gânditori - dar cu toții: imorali. În prag de nou mileniu, când ne spuneam că, în sfârșit, am scăpat și de nazism și de comunism (nu în China, nu în Coreea de Nord, nu în Cuba), iată, apare monstrul, hibridul rezultat din combinarea contrariilor, a apei cu focul, a comunismului bolșevic cu nazismul hitlerist : *sârbismul*.

Cum s-a manifestat sârbismul în Slovenia, în Croația, în Bosnia, acum în Kosovo, se știe. Doar la *Cotidianul* nu au ajuns informațiile, așa că îmi fac datoria de a le aduce la cunoștința directorului, a subdirectorilor, a cititorilor:

Guvernul comunist de la Belgrad a abolit încă din 1989 autonomia culturală a regiunilor Voivodina și Kosovo. Aceasta din urmă avea, din 2.000.000 de locuitori, 1.800.000 albanezi. "Minoritarilor" li s-a desființat învățământul, presa, editurile în limba maternă. Mai mult: toți Albanezii, deși cetățeni iugoslavi, au fost dați afară din posturile ocupate în cultură, învățământ, administrație, precum și din profesii "neutre" ca ingineri, economiști, medici, etc. Albanezii din Kosovo au protestat pe lângă autoritățile centrale (iugoslave). Neprimind satisfacție, și-au organizat *rezistența interioară* : prin cluburi, universități volante (după modelul polonez) - aceasta era forma pașnică, reformistă, pronind dialogul - Ibrahim Rugova a fost (a încetat de a mai exista din clipa apariției alături de Miloșevici) șeful *moderaților*; brutalitatea reprimării a provocat emergența unei tendințe radicale, propovăduind rezistența armată - de aici a ieșit organizația (firește, clandestină) UCK - o subramură a ei a răspuns violenței cu violență împotriva unor cunoscuți prigonitori ai Albanezilor, mai ales "milițieni" (a nu se confunda cu poliștii) - membrii acesteia au fost considerați *extremiști*, iar Sârbii, în bună tradiție instituțională, i-a numit : "teroriști". Cerînd audiență și ajutor moral în exterior (invocînd drepturile omului), cele două ramuri s-au îndepărtat și mai mult : reformiștii voiau autonomie provincială în cadrul Iugoslaviei ; extremiștii au început a vorbi de "independență" întîi, apoi de alipire la Albania (despre "Albania Mare", istorică, mai multă zarvă au făcut Sârbii decât Albanezii).

5 mai 1999

Sârbii, Rușii, o parte din români, vorbind despre bombardamentele începute la 24 martie 1999, acuză numai Statele Unite. Adevărat - dacă se ține seama de *contribuția* Americii : peste 80% din totalul mijloacelor și a oamenilor angajați în operații ; inexact când se vorbește de *inițiativă* și de *motivații economice*. Se știe (nu și la *Cotidianul*) :

- *inițiativa* a aparținut europenilor - și numai lor - încă din 1990, când a izbucnit conflictul în Croația : de atunci guvernele statelor din Europa nu au încetat să ceară o concertare internațională și o intervenție, la nevoie, cu armele, în fosta Iugoslavie, *în numele moralei drepturilor omului*. Americanii, traumatizați de Vietnam, au refuzat să participe, chiar și după probele incontestabile privind *epurărilor etnice de tip sârbesc* în Bosnia. Încurajați de incapacitatea Occidentalilor de a inter-veni eficace în “treburile interne ale Iugoslaviei”, Sârbii au trecut la epurarea etnică a Albanezilor din Kosovo - la începutul anului 1998 ; Europeanii s-au zbatut să găsească soluții pașnice - ultima tentativă : conferința de la Rambouillet (care prevedea restabilirea *autonomiei regiunii Kosovo* și încetarea agresiunilor, atât din partea UCK (șeful formației a participat la conferință și a semnat actul concluziv, alături de Ibrahim Rugova), cât și din partea guvernului de la Belgrad. Tratatul au eșuat datorită Sârbilor și a Rușilor, primii au invocat “imixtiunea occidentalilor în treburile interne ale Serbiei, stat suveran”, Rușii, prefăcându-se că nici afgan n-au mâncat, nici a cecen nu le pute, i-au susținut (pe Sârbi, desigur). Abia după consumarea ultimului cartuș diplomatic, Americanii s-au lăsat convinși să participe la intervenția în Iugoslavia cu mijloace militare, în cadrul NATO - astfel s-a ajuns la nefasta zi de 24 martie 1999;

- “*motivații economice* ale intervenției Americanilor”- nu există: Iugoslavia nu are petrol; a ieșit din comunism(ul lui Tito) sărăcită, războaiele din Croația, din Bosnia au ruinat-o, bombardamentele Aliatilor au desăvârșit distrugerea, retrogradînd-o cu o jumătate de secol ; nu are nici “poziție strategică” - dacă Americanii nu se interesează de Europa întreagă, de ce ar face-o pentru Balcani, de care, înainte de 23 martie 99 nici nu auziseră...?

Motivația intervenției militare a Aliatilor în Serbia este exclusiv *umanitară* («dar Sârbii nu sunt oameni?») vor replica ei înșiși, Rușii, Grecii, Românii formați de *Cotidianul*, «de ce îi bombardează Americanii?»). În zece ani Sârbii au vădit un comportament neuman în “relațiile” cu Slovenii, Croații, Bosniecii, iar acum cu minoritatea albaneză, dacă nu sunt opriți, vor continua *epurarea etnică de tip sârbesc* a ne-sârbilor: unguri, bulgari, români, “vlahi”.

Sârbul, crescut în Mitul Kosovopolje (Nedreptățitul, Martirul, Răstignitul) chiar în aceste momente de cumpănă se gândește numai la suferințele sale; ca și *Cotidianiștii* rememorează istoria recentă începînd doar de la 24 martie, refuzînd să accepte partea lui de vină : aceea de a fi încercat să lichideze alte

etnii, iar prin aceste fapte de negândit, de neacceptat în timpul și în spațiul nostru, de a provoca un război în întreg sud-estul Europei.

Ca tot Românul anticomunist și eu i-am așteptat pe Americani (am povestit cum, la Gherla, pe Zarcă, în 1958, pândeam prin găurile obloanelor dinspre Someș apariția Flotei a VI...); ca basarabean am un motiv în plus de a fi supărat pe ei : nu au recunoscut răpirea Basarabiei de către Ruși, nu au acceptat, la Europa liberă, o măcar sub-sectie. Încetul cu încetul a trebuit să accept că tata nu se înșela mult când îi definea :

«Americanii sunt niște ruși cu mai multe stele pe drapel...»

Cunoscînd istorie, nu pot nega : în acest secol, al XX-lea, Americanii au salvat în două rînduri Europa - și lumea : dacă nu intrau ei în Primul Război, nu mai aveau Românii Românie-Mare; dacă nu intrau Americanii în al Doilea Război, Europa era a lui Hitler, iar noi, chiar aliați ai săi, dar ne-arieni, am fi căpătat cel mult gradul de feldwebel, supraveghetor (brigadier) de sclavi (slavi) - adevărat, nu am nimerit-o mult mai bine sub Stalin... În fine, dacă nu erau Americanii (și tenacitatea lui Reagan) Imperiul Sovietic ar fi dăinuit și azi - dimpreună cu Ceaușescu...

Se înșeală amarnic, se înșeală tragic Românii care, în perfectă necunoștință de cauză, iau apărarea Sârbilor, pe de o parte vinovați de atrocități împotriva oamenilor ce au avut nefericirea de a trăi alături de ei, pe de alta vinovați pentru refuzul de a accepta partea lor de vină și întâietatea agresiunilor. Se înșeală greu Românii care, în virtutea unei imaginare “bune-înțelegeri de veacuri” (am arătat, succint, care au fost relațiile româno-sârbești în evul mediu) înclină să dea dreptate agresorului care, în sfârșit, de la 24 martie 99, este și el agresat ; se înșeală Românii când invocă ortodoxia comună. Ortodocși sunt și Grecii (care au inventat democrația - dar numai pentru alții...); și Rușii, până ieri kaghebiști, activiști, militariști-imperialiști - oare să fie ortodoxia un criteriu moral de a susține o comunitate care numai de moralitate (creștină) nu a dat dovadă în acest deceniu ? De ce uită apărătorii fără condiții ai acestor sârbi că, *dacă există un autor moral al crimelor sârbești, apoi acela este Rusul* : Rusul s-a opus tuturor măsurilor de retorsiune împotriva “epuratorilor” și în Croația și în Bosnia. Rusul (și Chinezul) au folosit dreptul de veto de fiecare dată când “problema Balcanilor” era pusă la ONU. De astă dată - în chestiunea Kosovo, a fost... ignorat - rezultatul ?, a început să se vaite, să se bojemoiască, pentru că nu i se dă importanța... lătimii Imperiului Sovietic, și în sfârșit a obținut un rolișor : al misitului-cerșetor, umblînd cu pantahuza între Berlin, Bruxelles, Paris și Belgrad, dîndu-se mare “pacifica-

tor”, dar întinzînd cuşma în direcţia occidentalilor, puţin păsîndu-i de “frăţia de sânge (slav) şi de credinţă (ortodoxă)”, ci doar de *dolarcik*.

Să nu uite Românii apărători ai Sârbilor persecutori şi ai românilor din Iugoslavia : preinşii protectori ai sârbilor: Ruşii, sunt martirizatorii noştri de aproape trei veacuri, iar din 1940 ai Românilor din Basarabia şi Bucovina !

Poţi foarte bine condamna bombardamentele NATO ca pricinuitoare de distrugeri, de suferinţe, de moarte - însă nu ai dreptul să prezinţi victima bombardamentelor ca pe o imaculată fecioară “care n-ar face rău unei muşte”. Or *nu acesta este adevărul*: Sârbii nu muştelor au făcut rău, ci oamenilor :

- prin *alungare* din casele lor, de pe pământul mai al lor decât al Sârbilor : formaţii ale *armatei*, ale *poliţiei*, ale *miliţiei* (corp special de cca 200.000 inşi creat de Miloşevici în 1991) şi de “*paramilitari*” năvălesc într-o localitate ; locuitorii sunt anunţaţi:

«Într-o oră (jumătate, un sfert, depinde de “omenia” Sârbului) *plecaţi de-aici ! N-aveţi ce face pe pământ sârbesc - n-aţi avut niciodată ! Voi nici nu aţi existat - aici, la noi... !*»;

- prin *violentare* : Albanezii nu înţeleg de ce trebuie să plece de la ei de-acasă - capii de familie sunt *bătuţi* - în prezenţa soţiei, a copiilor, a părinţilor, iar dacă nu sunt împuşcaţi pe loc, sunt “*luaţi*” (ei vor forma “scutul uman” al obiectivelor militare); internaţi în lagăre, în închisori, sunt obligaţi să lucreze pentru fortificaţii, “în timpul liber” fiind bătuţi ca Românii la Jilava lui Maromet, la Gherla lui Goiciu, pentru luminosul motiv că se află în mâinile lor, ale criminalilor ;

- prin *viol* : în prezenţa părinţilor, a soţului, a copiilor ; apoi femeile tinere, adolescentele sunt duse în “hoteluri pentru militari”, unde sunt “folosite” (Bosniecele erau ţinute şase luni de zile ; după fiecare pasă li se explica: «Ți-am sădit în burtă un pui de cetnik - ai să-l urăşti, are să te urască !» - s-a împlinit o lună de când Albanezele sunt ţinute *sclave*, de pildă, la Pec); Cristinele Zărneşti şi Frosinele de la *Cotidianul* pretind - taman ca la Belgrad - că...“nu există probe” - ei bine, dacă sunt într-adevăr femei, nu le doresc să se afle în situaţia de a produce ele, violatele, probe ale violului ;

- prin *jaf*: Albanezii sunt din primul moment jefuiţi de bani, de lucruri de preţ (cerceii sunt zmulşi - nu din grabă, ci din sadism); li se impune “taxă de emigrare” - în mărci germane);

- prin “*ştergerea urmelor albaneze*” : *casele sunt incendiate* (de multe ori grenadele sunt aruncate, deşi mai sunt oameni înăuntru) ; *hârtiile (identitate, proprietate), sunt confiscate şi dis-*

truse demonstrativ ; plăcile mineralogice ale automobilelor sunt demontate : «*N-ați fost niciodată, la noi! Nu existați !*»

Trebuie să se știe : Sârbii au concentrat în mai multe locuri strategice copii și adolescenți - sunt folosiți : a) ca “scut uman”, b) ca înlocuitor de femeie, c) ca “bancă de sânge pentru armata sârbă”.

Să se mai știe : militarii, polițiștii, milițienii, paramilitarii în “operații” poartă cagule : ca să nu fie recunoscuți de victime - știind fiind faptul că Sârbul, el este foarte curajos și își asumă faptele - atunci când, în numele sârbității, îl jefuiește pe vecinul său albanez, ucide și profanează cadavrul fostului său coleg de armată, când o violează pe mama aceluia, iar pe soră - că e mai tinerică și mai proșetică - o dă pe mâna tovarășilor săi întru sârbie - însă... anonim: adică : mascat.

Până în momentul de față (5 mai 1999) cei peste jumătate de milion de *deportați* (nu refugiați, nici “fugari”) din Kosovo, au identificat abia vreo trei mii de epuratori - pentru Tribunalul Penal Internațional de la Haga. Să sperăm împreună că aceste bestii pur-sârbești vor avea norocul (!) să trăiască până ce vor apărea în boxă pentru crime împotriva omenirii... Altfel...

Azi, 5 mai, au apărut semne de pace. De s-ar adevăra cât mai repede, să se sfârșească suferințele victimelor epurării etnice.

După care vom putea, în voie, să plângem de mila bieților “etnici sârbi”, ca să nu fie uitat *Cotidianul*...

*

Paris, Joi 3 iunie 1999

O PACE GREA CÂT CINCI RĂZBOAIE

Semne de pace. Încă nu se văd, dar plutesc în aer, se simt. Vine pacea, vine - e pe drum - slavă Domnului! Vorba celuia : ușor să faci război, greu să pui pace. Și vorba mea (dacă voi nu mă citați, mă citez eu!): a venit momentul să-i compătimim și pe Sârbi:

«Bieții! De-acum au să cunoască și ei refugiul din Kosovo. Iar s-a încrâncenat Istoria asupra lor - cum altfel : din senin ; pe nedrept - căci ei sunt cei mai dreپți dintre slavi! ; și cei mai nevinovați vinovați din lume!»

De-acum are să înceapă alt refugiu. Cunosce subiectul... Un refugiat este un refugiat, chiar dacă fuge pentru că a făcut ceva de-rușine, de-păcat, rău, pe locul acela, sau doar a asistat la facere și, prin tăcere, a încuviințat-o - iar acum i-i frică de răsplata cea dreaptă. Și fuge. Așa cum înainte mă simțeam, nu

doar alături-de, ci în pielea Albanezului alungat de la casa lui și azvârlit pe drumuri, așa, acum mă aflu în pielea Sârbului silit de rotunditatea roții Istoriei (cea care provoacă evenimente neplăcute - nu violența directă, suferită de Albanezul kosovar, ci teama că va fi, în viitor, violentat la rândul lui - cazul Sârbului, azi) să pornească și el în bejenie - în propria-i țară. Diferență notabilă - o cunosc și pe cea a sârbului kosovar: Românii basarabeni au gustat din cupa refugiului în proprie țară, în altă provincie a României. Și a fost amar(ă).

Vor mai dura “formalitățile” (de pace) câteva zile, răstimp în care Iugo-Slavia va fi bombardată în continuare, distrusă, însângerată - de ce? Pentru că în zece ani de agresiuni și masacre, Sârbii se obișnuiseră să aibă în față doar occidentali politicoși, timizi, naivi - deci: proști; pentru că Sârbii, în orbirea lor, își imaginează că și de această dată ei, balcanici șmecheri, au să-i tragă pe sfoară pe boii de occidentali (care vor pace în Europa - or cum, până și Peninsula Balcanică se află în Europa...). Sunt convinși că și această promisiune, și acest angajament-ferm (al câtelea?), are să rămână vorbă-în-vânt. De aceea nu dau semne că au de gând să înceteze, ei, războiul - de ei început (împotriva civililor kosovari, împotriva ruralilor, împotriva femeilor, împotriva copiilor albanezi) și să se retragă din Kosovo.

Până la urmă tot au să plece - cu coada între picioare, și cu trei-degetele-n aer, a... victorie... Vai de victoria sârbească !

De ce porniseră agresiunea militară împotriva kosovarilor încă din ianuarie 1998? Acum au să se retragă, pierzând mult mai mult decât înainte de “ofensivă”. Fiindcă le-a lipsit, nu doar bunul-simț, ci simplul-simț, cel care-l informează pe mamiferul om că nu e singur pe lumea asta, că și alții au dreptul să trăiască - pământul fiind destul de mare, să ne-ncapă pe toți. Au să se retragă, bravii ostași ai vitezei armate iugoslave (cea pregătită, vreme de decenii, de Tito pentru a duce război de apărare împotriva unei invazii externe, citește: sovietice, dar a angajat războaie interne împotriva civililor, și ei cetățeni ai Iugoslaviei); n-au să revină decât încolo, prin toamnă, când le va permite NATO, “câtorva sute - pentru deminaj și pentru paza locurilor sfinte”, cum zice un comunicat...

Abia acum vor afla Sârbii “patrioți” (cât despre viteji, ce să mai vorbim, doar le-am văzut “inamicul”: țărani și ciobani neînarmați - decât, eventual, cu cuțite - bătrâni, femei, copii...) ; vor afla cât costă patriotismul bolșevic al tovarășului lor de peșteră, Miloșevici. Dar oare vor fi capabili de o asemenea autoumilire: recunoașterea adevărului? Ce i-ar fi costat dacă semnau pacea de la Rambouillet? A acorda autonomie unei comunități nu

înseamnă de loc a reduce spațiul de libertate cuvenit ție, astfel gândesc doar cei ce văd o societate ca o sală în care scaunele sunt numerotate și dacă îl cedezi pe al tău, rămâi în picioare... Sârbii (și, să fim liniștiți : prea-mulți dintre vecinii lor, Românii) nu au ajuns încă până la pagina care explică libertatea-ți ca libertatea concedată celui alt. De-ar fi semnat anul trecut înțelegerea de la Rambouillet prin care autonomia urma să fie restabilită, nici Albanezii nu sufereau, nici Sârbii nu sufereau și, cu îngăduință - dar cu o normală inteligență - cele două comunități ar fi putut trăi *alături*, în Kosovo. Dacă nu... iubindu-se, atunci tolerându-se. Și, ce-i doare mai mult pe Sârbi: fără a li se distruge țara, fără morții, răniții, traumatizații de bombardamente, umiliții de pierderea războiului.

Albanezii din Kosovo : “Victime ale bombardamentelor NATO”, pretindeau Sârbii, la televiziunea lor și la *Cotidianul* nostru dâmbovițelin : «Au plecat din cauza bombardamentelor americane», explicau tovarășii eterni, tovarășii de pretutindeni, de totdeauna, senini. Însă Kosovarilor, bravii Sârbi le țineau un cu totul alt discurs: «Ați vrut NATO? Vă dăm noi NATO!» Estimp subțirele intelectual Milan Comnenici (nepot al unui văr de-al treilea al lui Alecu Paleologu) pune aceeași placă - extrem de subtilă: «Albanezii pleacă din Kosovo în Albania, țara lor, din pricina bombardamentelor NATO - dar Sârbii nu au o altă țară al lor, ca să se refugieze...»

Ei, da: subtil (ai zice: grecește) întoarsă, numai că... Au zis că n-au altă țară? Dar Belarus, dar Ucraina, dar Rusia, širokaia, cu care și-au unit, prin vot solemn, sângele slav, ortodoxia și bolșevismul devenit structural, după 1989, travestit în naționalism? N-ar fi decât întoarcere - după 1400 ani - la rădăcina lor, slavă, la vatra lor, mlăștinetică.

Din nou despre falsificarea istoriei - facilitată de starea de analfabetism acut (și) a Sârbului :

Nenorocirea este că nici “intelectualii din opoziție” ca Drașkovici, ca fostul spumant, acum răs-răsuflatul Comnenici nu au noțiuni de istorie elementară, cunoștințele lor rezumându-se la ceea ce știau din școala primară. Astfel se explică perfecta identitate de vederi cu a scînteștilor cotidianezi ; astfel se explică neadevărurile istorice mai mult ca evidente, rostite în fața unor gazetari occidentali care, politicoși din fire, nu corectează deliruri ca:

«Noi, Sârbii, sîntem pe pămîntul Kosovo-ului din timpuri imemorale”

Cît de... imemorale ?: cu mai bine de un mileniu *după* albanezi?;

«Noi, Sârbii, am fost singurii creștini din Balcani care s-au opus invaziei turcești...»

Am arătat într-o intervenție anterioară cât de “singuri” luptaseră ei, la 1389, sub cneazul Lazăr (alături de bosnieci, de macedoneni, de albanezi); cât de “singuri” fuseseră, în 1448, tot la Kosovopolje - nici de frică n-ar pomeni prezența (și *consecvența antiotomană*, nu ca a lor, iute-iute deveniți auxiliari ai turcilor), prezența, deci, a lui Iancu de Hunedoara, a lui Skanderbeg (“care nici n-a existat în realitate, este doar personajul unor balade...”) - cât despre călăreții moldoveni trimiși de Petru II, despre arcașii conduși de însuși domnul Țării Românești Vladislav II (fiul lui Dan II), aceștia, nefiind de găsit măcar în vreo baladă, Sârbii pretind că nici n-au existat...;

«Albanezii au venit peste noi, ne-au invadat Kosovo, leagănul nostru» - aceasta fiind prima parte a discursului, a doua venind numai dacă întrebătorul întreabă cum este posibil să-i invadeze băștinașii pe invadatori - atunci “corectează” astfel :

«...Ne-au invadat... demografic: Albanezii fac câte 10-15 copii, noi doar câte 2...»

Ceea ce, să recunoaștem: constituie un motiv arhisuficient de a-i masacra - pretext adus fără sacrificii din Israel, ca să respingă întoarcerea refugiaților palestinieni, frații noștri de veacuri, evreii socotesc pe degetele picioarelor astfel: «În un an-doi Palestinienii ne vor sufoca demografic: femeile palestiniene fac câte 10-12 copii, pe când Israeliencele doar doi-trei...» (citată din filosoful turbat Finkielkraut, care în dezbateri publice monopolizează discuția, prefăcînd-o în monolog isteric, iar dacă un altul încearcă să-l contrazică, părăsește arena, plângînd, plângîndu-se de “antisemitismul acelora...).

A propos de masacru, DEX-ul din 1998 definește: “A ucide cu sălbăticie și în masă oameni care nu se pot apăra; a măcelări, a extermina” - pe... acești prolifici “invadatori” albanezi, cât despre supraviețuitori, ei să fie alungați - să plece - aici, am hotărît că este “leagănul” nostru! Iar ca să fie șterse toate urmele autohtonatului albanezilor, să le fie distruse hârtiile, actele, să le fie zmulse până și plăcile mineralogice ale mașinilor !

Au să înceapă bieții sârbi să se refugieze, ei (se vor întâlni, oare, pe același drum cu Albanezii, alungații lor, întorși din refugiu?) ; bieții sârbi, au să-și continue - cu trei note mai sus - tânguielile lor, istorice: agresiunea NATO, diktatul american, dușmănia Europei, “vânzarea” de la...- de unde?: or să găsească o Altă-Ialtă - la Rambouillet, la Petersberg... Are să-i coste cumplit de scump demența naționalist-bolșevică, sârbismul de cea mai pură descendență nazistă (prin latura lui rasistă): chiar

dacă Occidentalii vor consimți să contribuie la reconstruirea Serbiei, o vor face selectiv (și cine va avea obrăznicia să le ceară socoteală?) : vor da mai mult Kosovarilor, apoi Macedonenilor, Montenegrinilor, Albanezilor (firimituri vor pica și în pălăriile Bulgarilor și ale Românilor), însă relațiile sârbilor cu Occidentul nu vor mai fi ce-au fost :

“Les yugo”, cum le spun Francezii, vor suferi, vor avea de îndurat sinistra faimă de asasini, de hoți, de violatori, de “epuratori” (etnic); și vor fi respinși - cei demult stabiliți nu vor fi expulzați, dar nici bine nu le va fi. Și nici vorbă să fie acceptați noi veniți. În Germania, unde alcătuiau o comunitate importantă, remarcabil de bogată (mărcile nemțești făcuseră prosperitatea atât de invidiată de sârmanii români, legați de glie), la vechea ranchiună antisârbească se va adăuga antipatia recentă; ținând cont și de comunitatea albaneză, și ea bine implantată (ca să nu mai vorbim de cea turcească), porțile Europei au să le fie (între)închise. Sârbii nu vor mai avea intrare liberă în America de Nord, nici în Canada. Au să fie siliți să asude pentru o bucată de pâine tocmai în Australia, în Africa de Sud, în America de Sud - sigur în foarte... prospera (în schimb, ortodoxa !) Grecia, în ultrabogatul (!) Israel (însă avînd și el Kosovarii lui : Palestinienii)... - dar nu în țările arabe.

Și, desigur, vor putea câștiga ruble în Rusia, că tot s-au unit ei, brații...

Mi se rupe inima de ei, de Sârbi. Rupîndu-mi-se, mă întreb :

«Dar lor, Sârbilor, li s-o fi rupînd inima de ei înșiși?, de halul de închidere, de orbire, de regresione în care au căzut în acest din urmă deceniu ? Bine: Sârbul nu acceptă să i se rupă inima de victimele lui : Slovenul, Croatul, Bosniacul, Albanezul kosovar. Dar de sine ?»

Nu, Sârbul nu este capabil să facă deosebirea între victimă și călău decât la modul sârbesc: când el persecută, violentează, jefuiește, violează, omoară ne-sârbi, boje moi, nu face vreun rău - dovadă: *majka* lui nu i-a spus o singură vorbă grea, necum să-i zmulgă urechile când a constatat că și-a început cariera de *cetnik* gătind mîța (vecinului), și a sfârșit prin a tortura, a arde de vii femei și copii (dar ne-uitînd ca, în elanu-i patriotic - și ortodox - mai întâi să-i ceară albanezului 1.500 mărci germane, “prețul vieții”, apoi să-l oblige să scoată, să dea tot ; în final zmulgînd verighetele, inelele, cerceii, brățările, lăntișoarele de aur de pe cadavre).

Iar Biserica... Sfântul Pavle nu l-a amenințat măcar cu douăzeci de mătănii, ba l-a încurajat întru “cruciada sârbismului”; nu l-a pedepsit nici măcar cu un post de o zi - căci și la ei

Biserica este doar ortodoxă - nu în primul rând: creștină.

Nu-i frumos, nu-i moral să-l mai cerți și tu pe cel căzut: «Ai văzut ce-ai pățit? Ți-am spus eu...» - chiar dacă i-ai spus. Dar, să mă ierte Dumnezeu : în această tragică împrejurare Sârbii au avut exact același comportament (fiindcă au exact aceeași mentalitate strivită, schilodită de comunism) ca Românii. Atât că Sârbii n-au avut “norocul” unui complot KGB, deci n-au beneficiat de luminile unor Iliescoviți, Brucanoviți, Caramanoviți (ghidul lui Petre Romanoviți), în doborârea lui Miloșevicescu al lor (à propos : conturile bancare ale clanului Slobodanesc au fost blocate, de când “capul” a fost declarat criminal de război ; tot de-atunci Mandela s-a răzgândit : nu-i mai acordă azil în Africa de Sud).

Și iarăși : nu-i frumos să te bucuri de necazul altuia, să zici: «Bine c-a murit și capra vecinului !»...

Dar poți să pui întrebări asupra inteligenței Sârbilor din 1989 încoace ?; asupra adevărului în numele căruia s-au ridicat ei împotriva Croaților, a Bosniacilor, a Kosovarilor ? ; să te întrebi pentru ce fel de dreptate au luptat Sârbii jefuind, umilind, torturând, violând, omorând pe alții ? Pe ne-sârbi ?

Vineri 4 iunie 1999

Li s-au dat 10 zile Sârbilor să părăsească Kosovo. “Cum se vor observa mișcări (de trupe, în retragere), vor înceta bombardamentele”.

Ce-or să mai găsească de negat (de aici vine “curentul” istoric negaționismul) în acțiunile deliberate, sistematice, ale sârbilor împotriva ne-sârbilor, activiștii de partid, eternii tovarăși C. Stănescu!, C Cristoiu!, CKKT Popescu!, CDimisianu!, CAȘtefănescu!; securiști cu certificat-de-revoluționar ca CVoican!, CSăraru !, CMazilu, CDanZamfirescu - dar CPelin !!! (prieten de nezdruncinat al lui Manolescu)!; “cadre din diplomatie” (eternul “Extern al Internelor”) ca CPaler!, juști marxști kremlinești ca CIanoși!? Dar boerul trecut prin închisorile comuniste, mâncătorul de occidentali începând din iunie 1990 fix (*când a încetat de a mai fi ambasadorul-golanului Iliescu*), devenit fulgerător pacifist abia atunci când războiul a căzut și pe capul sârbilor: Al. Paleologu? Lor nu le pasă că, în argumentare - altfel, strânsă - folosesc arsenalul verbal al Securității, cea care, atunci când te plângeai că animalele cu epoleți albaștri te-au umilit, te-au bătut, se râdeau :

«Care, bătut, bă bandit’le ? Căci te-am bătut?, noi ? Aia-i bătaie ? Probează ! Hai cu proba căci noi te-am bătut...» Căci.

Și Sârbii și iugoslaviștii din jur folosesc “argumentul”

absenței probelor: atâta vreme cât știrile despre masacre, despre gropi comune veneau numai din mărturiile supraviețuitorilor albanezi și din fotografiile aeriene ale NATO, tovarășii belgradeți de toate sexele negau: “Invenții ale Albanezilor!”; “Trucaje foto americane”. De când trupele aliate au intrat în Kosovo nu trece o zi fără să fiedezgropate noi și macabre dovezi de barbarie, Sârbii:

«Pretindeți că am violat albaneze - de ce nu veniți cu dovezi, cu probe, nu cu povești fantasmaticale ale unor muieri nesatisfăcute și care vor să se arate la televiziune! Dealtfel, noi, Sârbii nici nu ne atingem de albaneze. Le-ați văzut : arată ca niște maimuțe !»

Cât de maimuțe arată femeile kosovare - le-am tot văzut, bietele, în aceste săptămâni de televiziune : oricât de nefericite de bejenie, de pierderea casei, a soțului, a fratelui, de dispariția unei surori “luată de sârbi”, oricât de... rurale, parcă nu arătau mai maimuțoase decât orașencele sârboaicel-pur-sânge din Belgrad, din Priștina, din Novi Sad... Ba chiar...

Iugoslaviștii au învățat carte în timpul “purificărilor” din Bosnia. Acolo crima-de-viol-etnic a fost negată hotărît: ca... ne-probată - iar când vine proba, o negi! Uite-așa! Ceri probe-materiale ale violului! La televiziunea franceză, o belgradeană stabilită de mulți ani în Occident nega faptul că Sârbii ar fi violat sistematic femei bosniece, fiindcă...

«Noi sântem ortodocși, la noi violul este un păcat de moarte...» - ca și cum doar la ei, la sârbii ortodocși violul ar fi păcat de moarte. «Apoi bărbații noștri, chiar de-ar fi vrut să le violeze, practic n-ar fi putut : ei sunt ortodocși, *pe când* musulmanele sunt *circumcise*...»

Asta a sunat tot atât de inteligent ca cea auzită la București: “Ea avea ca la cincizeci de ani, *pe când* el purta pălărie...” Cât despre “circumcizia” femeii...

Numai că nu era timp-locul de glume: hilaritatea produsă atunci a acoperit, a maculat, a spurcat dezbaterea. Sârboaică, fostă “profesoară de biologie” la Universitatea de la Belgrad, știa ea de unde va fi fost ea informată că la musulmani și femeile sunt... circumcise (pentru cei ce nu știu : sârbi și sârbiști - și sârbofili : circumcis = tăiat împrejur) - concluzie : un bărbat (ortodox!) nu le poate viola... Pentru-căci, vorba Securistului...

Se vede că prestația analfabetei bioloage (și ne-circumcise - deci: ortodoxe) a făcut școală, pentru că, sub condeiul filomiloșeviciștilor de pretutindeni acest “argument”: «Produceți proba materială a violului !» a fost reactivat în discuțiile despre Kosovo.

Într-o altă dezbatere din luna mai acest an, o “socioloagă” germană, nega și ea crimele sârbilor - cu osebite violul-etnic ; cerea și ea să i se producă dovezi - i s-au proiectat, filmate,

mărturiile unor femei. Le-a respins:

«Nu sunt valabile, nu sunt credibile! Persoanele acelea nu lasă să li se vadă obrazul - înseamnă că mărturiile sunt false!» ;

I s-a oferit o mărturie în care victima era filmată din față - socioloaga :

«Probe! Care-i proba materială că persoana aceea a fost violată?»

Excedată, jurnalista care o interviewase pe victimă :

«Cum voiai să-ți probeze “persoana aceea”: să-și ridice rochia, să-ți arate sperma violatorilor? Adevărat, a fost imprudentă: s-a spălat...

Sâmbătă 5 iunie 1999

Întrebare prostească - îmi asum riscul de a o repeta :

Cum pot viețui alături (nu neapărat : împreună) două comunități? Sub mâna de fier a Stalinului local, antistalinistul Tito, “iugoslavii”, nu numai că se tolerau, dar legau prietenii, contractau mariaje mixte - acum vorbesc de deosebiri religioase : creștini-musulmani. Sub Miloșevici - din 1989 - comunitatea dominantă (sârbească) a exclus-o pe cealaltă - din punct de vedere cultural, administrativ - deci: social ; la urmă a încercat să o lichideze ;

După pacificarea provinciei Kosovo : cum au să mai poată trăi - fie și alături - Albanezii și Sârbii? Până acum : Sârbii persecutori și Albanezii persecutați?; de acum încolo: Sârbii - persecutați pentru că îi persecutaseră pe albanezi și Albanezii ce vor deveni, la rândul lor, persecutori (din răzbunare, din dreptatea făcută de mâna lor, pentru că cea divină întârzie)? Pe acel pământ al “Iugoslaviei” nu va mai fi pace în veac (fiind optimist, iau “în veac” drept : “preț de un veac”).

Nu le rămâne sârbilor decât - după ce digeră “victoria împotriva NATO” - să continue “curățirea” sfântul pământ sârbesc și de Unguri și de Bulgari și de Greci și de Vlahi și de Români și de Aromâni...

Așteptăm cu încredere. Sârbii sunt, nu-i așa, “etnic puri” - vezi-i pe-alde Kovacevici, pe Sabovici, pe Bulatovici, ca să nu mai vorbim de Vlahovici...

Luni 7 iunie 1999

Ne-am bucurat degeaba : Sârbii nu vor pace - și pace!

Mai mult ca oricând mă gândesc la bietul Ivan Djuric, Dumnezeu să-l ierte. Și îmi spun : poate a fost mai bine că a murit - aici, la Paris, acum doi ani - înainte ca Sârbii lui să treacă la a treia crimă : cea împotriva albanezilor din Kosovo. A avut nevoie de mult curaj în viață ca să înfrunte, nu doar ostilitatea consân-

genilor din Iugosalavia, dar ura - ură feroce, ură oarbă, ură de indivizi re-căzuți în patru labe, înnebuniți de șliboviță - a sârbilor de pe-aici, care-l considerau, cum altfel : «trădător» și-l amenințau cu moartea... De ce ? Pentru că el, ca istoric, alcătuisese un **Glosar** - un fel de Dicționar (azi nu se mai pot scrie Istorii ale poporului cutare, nici Istorii ale literaturii cutare), în care zugrăvea, la rece (în fine, nu la-cald), atât fapte istorice - ca adevărul despre Mitul sârbesc al Luptei de la Kosovopolje, cât și “portrete” ale unor contemporani ai săi : Drașcoviți, Seselj (V.C. Tudor al lor) și, desigur, al lui Miloșevici, împotriva căruia candidase la alegerile din 1990 - și în care “*poporul sârbesc, preferându-l pe Slobodan, cu 85,5 % din voturi, dovedise că e o adunătură de cretini*”. Chestia asta, întâmplător, nu eu am spus-o, ci un alt sârb exilat, lucid (și profund nefericit) : Predrag Matveievici...

Mă gândesc așa: începînd din 1971, când am deschis gura, din România, exprimîndu-mă și împotriva “naționalismului” ceaușist, doar o minoritate a exilaților români - fie legionari, fie oameni violent ne-informați - mi-a fost vrăjmașă ; chiar după diatribele la adresa fețelor bisericești (Teofil Ionescu, celălat Ionescu, Grivițarul, apoi teologul securist Cîndea, în fine legionaro-securiștii Anania și Plămădeală) s-au găsit puțini “revoltați de atacurile nedrepte” ale mele. Este adevărat, în acel timp, România nu a purtat vreun război... Pe când Sârbii cei extrem de puțini - și numai exilați - care au avut îndrăzneala să atace sârbismul dement de culoare miloșevici-jandarm au dovedit un adevărat eroism. Măcar dacă-i compar pe cei doi pomeniți cu prietenul meu de aproape 30 ani, finul, delicatul Kosta Cr. De când au început războaiele Sârbilor cu lumea întreagă (din 1992) nu s-a mai putut dialoga cu el - nu a devenit opac și agresiv ca alți Sârbi, dar suferea atât de atroce, încât înțelegeai că dacă nu schimbi vorba, el e în stare să-ți moară, de inimă, în brațe. Dar Dumnezeu, ce altceva decât “politică” să discuți cu un gazetar de talia lui Kosta?

Iată încă un motiv pentru care... n-aș vrea să fiu sârb...

Marți 8 iunie 1999

Vești bune :

Prima și în timp și ca importanță : pacea în Iugoslavia - chiar dacă bestiile de Ruși, Chinezii, Miloșevici au să mai găsească pretexte de amânare.

Această Rusie afurisită, ticăloasă, infamă: peste tot unde a pătruns cu ciubotele ei de iuft (sau de foaie-de-cort...), a produs zădărnici, a adus sărăcie, a instaurat teroare, a răspândit sclavie, a

semănat moarte.

Rămânînd doar la aceste războaie din Balcani :

a) ar fi îndrăznit bolșevicii de la Belgrad să facă ce-au făcut - în Croația, în Bosnia, în Kosovo, dacă nu s-ar fi asigurat de sprijinul *ideologic* moscovit - nu slav, nu ortodox (slav, Primakov?, ortodoxă, o vită ca generalul Lebed, “gheroiu’ de la Tiraspol” - îl cunoaște Ilașcu...?);

b) ar fi ezitat, ar fi renunțat la a interveni mai decis Occidentalii, dacă nu s-ar fi temut că îi “ofensează” pe ruși? Ultima tentativă - timidă - avusese loc la Sarajevo.

Hotărîrea de la 24 martie 1999 a fost luată, nu pentru că Rușii ar fi fost, în sfârșit, de acord să se solidarizeze cu acțiunea de extirpare a unui furuncul, a unui cancer - ci împotriva lor !

Din păcate nu știi niciodată până unde merge “curajul” Occidentalilor în a-i... jigni pe barbarii de ruși.

Miercuri 9 iunie 1999

Ora 21,00: au semnat! Gata! S-a oprit războiul.

Nostimadă : la Belgrad, Sârbii au dansat pe străzi, strigînd : “Victorie! I-am bătut pe americani! Am învins NATO!”

Ce s-ar face necuvîntătorii dacă ar fi lipsiți și de cuvinte reversibile? N-ar avea nici “dimensiunea chistică”, vorba vorbăristului Drașkovici.

Oare Românii noștri, după dezastrele de la Stalingrad, de la Cotul Donului, din Crimeea (în retragere), să se fi bucurat și urlat: “Victorie! I-am bătut pe ruși - și pe Americanii lor !” - altfel decât eventual în glumă (amară)? Din câte știu, nu. Iată măcar o calitate a noastră: nu ne lăudăm chiar cu toate bătăile încasate, îl înjurăm în colțul gurii pe învingător (sau pe stăpîn, uneori același lucru).

Joi 10 iunie 1999

Azi la prînz au început Sârbii să se retragă din Kosovo. Cei care au mâinile libere fac semnul Victoriei - păi nu sunt ei învingătorii?! Prostie-prostie? Fanatism? Sârbism?

Principalul : a fost făcut pasul decisiv pentru ieșirea din război. Oricâte ezitări, amânări, din partea Sârbilor, oricâte dansuri ale păunului va executa Ursul Ivan Mândrovici Cerșetorov (ca să-i mai pice în căușul palmei de milog agresiv o carboavă de la blestemații de capitalisto-imperialisto-militariști), ostilitățile vor înceta. Pe hîrtie.

Fiindcă înfruntarea aceasta (al *n*-lea război balcanic) a fost și va rămîne asimetrică: nu respectă schema clasică : agresiune - replică - concluzie ; învinge, fie agresorul - dacă-i mai tare ; fie agresatul - dacă-i mai... moral. Așa s-a întîmplat în ultimele

două războaie mondiale. Dar nu și în acesta.

Agresorul-prim, oricât ar inversa termenii însuși agresorul, a fost Sârbul. Nu tovarășul Miloșevici - ci “bieții sârbi”, sârbii de rând - în frunte cu “intelectualii”, omologii protocronismului și vecetudorismului securist român. Fiindcă omul (îi spun așa, pentru a putea trece mai departe) purtând numele Miloșevici, dacă a făcut ce a făcut împotriva intereselor comunității sârbești, a făcut ce a făcut cu asentimentul aceleiași comunități. Prin ce minune a amețit-o, a dus-o de nas, a înșelat-o ? Prin “minunea” descoperită și aplicată de antecesorul său Ceaușescu, cea mai la îndemâna unei structuri primitive a unui “șef” ; prin minunea celei mai joase - mai primitive - trăsături a unei comunități primitivizate: ura față de *celălalt* și agresarea aceluia, ca “vinovat”, de faptul că tu (aici : Sârbul) nu ai suficientă pâine, nici, benzină, nici șliboviță, pentru că nevasta ți-e bolnavă, fiu-tău derbedeu, fiică-ta curvă.

Agresații - în ordine cronologică : Ungurii și Albanezii (prin abolirea autonomiei identitare, în 1989), Slovenii, Croații, Bosniecii, Albanezii, Montenegrii - nu-i mai amintesc pe Românii din Timoc, fiindcă nici ei nu-și mai aduc aminte că sunt români - și nu sârbi.

Miercuri 16 iunie 1999

De ce n-am mai scris nimic altceva de când cu Iugoslavia ? Nu mi-a stat inima decât la ceea ce se petrece acolo. Iar de la o vreme a început să facă ravagii (și victime) pacea. De când Rușii au piratat aeroportul de la Priștina sânt bolnav-bolnav. De ciudă, nu pe Ruși, ei sunt consecvenți în brutalitate, în ne-simțire - în rusism - ci pe Occidentali: ei cedează mereu, cedează totul. Azi se discută din nou - la Helsinki.

Dacă Americanii acceptă prezența Rușilor în Kosovo, Kosovo are să fie împărțit - ca toate geografiile în care Rușii au pus cizma : Germania, Coreea, Vietnam, Yemen.

Joi 17 iunie 1999

Războiul... Alaltăieri Biserica Ortodoxă Sârbească l-a lăsat din brațe pe Miloșevici. Alaltăieri a fost 15 iunie : cum ar veni, a fost nevoie de 11 săptămâni de sânge și de moarte și de zece ani de când exact aceeași biserică îl binecuvântase pe Miloșevici, de parcă ar fi fost un teolog de-al ei - chiar era: prin tată-său, sinucisul. Atâta timp cât situația lui rămânea nedecisă (în ciuda distrugerilor pricinuite de bombardamente), Biserica Ortodoxă Sârbească a rămas lângă Miloșevici, puiul iubit, bolșevicul curat-ortodox (de aceea : patriot-sârb), nu doar împărțășind în taină, “ideile” lui, ci, prin declarații publice, prin intervenții la televi-

ziune, susținându-l, îndemnând credincioșii să-i fie... credincioși, deci : sârbi. Nu au slujit la nimic nici cuvintele patriarhului Alexei II al Moscovei (!), în vizita la Belgrad, în toiul războiului (despre suferințele *și ale* albanezilor din Kosovo), pentru a (re)face din Biserica Ortodoxă Sârbească o adevărată biserică ; cu adevărat creștină. Am ascultat aseară declarația unui tânăr-tovarăș de la cabinetul tovarășesc patriarhalnic-ortodox : moacă d-a noastră, din popor, securist deghizat în popă - ai fi zis ; Ciachir! Prin gura lui Biserica se “despărtea” de Miloșevici - de ce? Să o fi făcut pentru că acesta, în zece ani, a semănat ruine, gropi comune, dezolare în întreaga fostă Iugoslavie?; pentru că a semănat crima de ură-de-etnie (și pentru rezultatele ei), pentru recentul martiraj al Albanezilor? Da de unde!, înseamnă că n-am înțeles nimic din tainele ortodoxiei: Biserica Ortodoxă Sârbească l-a abandonat (nu repudiat!) pe Miloșevici pentru că - citez : “Miloșevici a pierdut Kosovo, cu locurile sfinte, unde se află leagănul...” Să citim mai departe, gândurile sfântului Pavle: Nu au contat războaiele nebunești, criminale - necreștinești - pornite, purtate de Sârbi, ci deznodământul lor: contează mai puțin pierderea locurilor sfinte, a leagănului sârbismului - cât pierderea războiului, deci a teritoriului Kosovo: a “cauzei sârbești”.

Asta este. Acesta este adevărul creștinesc, dragi tovarăși popi ortodocși. Biserica este cu adevărat sufletul credincioșilor ei. Biserica sârbească este exact cea făcută după chipul și asemănarea Sârbului: degeaba vorbește ea despre “caracterul creștin” (spre deosebire de cel musulman al albanezilor și al bosniacilor, de cel papistaș al croaților): în acești zece ani ea nu a fost creștină. Fiindcă nu i-a înțeles, nu i-a compătimit, nu i-a apărut pe toți cei ce sufereau - ci doar pe “ai noștri”: pe cei din satul nostru, din clanul nostru, din peștera noastră, din parohia noastră, din băătăura noastră, personală, cum ar zice tovarășii de la Scînteia eternă - pe scurt : Sârbii noștri, din popor. Este oarbă, crudă, parțială, amnezică - răzbunătoare : o negație a Bisericii.

Ceea ce înseamnă că și Biserica Ortodoxă Română este după chipul și asemănarea românilor : lașă, puturoasă, prelinsă, proastă, hăbăucă, slugarnică.

În chiar acest moment, călătoria Papei în Polonia.

M-am temut (în fapt : sper, în continuare), de când a început, că, simțindu-și sfârșitul, s-a dus să moară la el acasă. Ieri, timp de două ceasuri, a stat de vorbă cu zecile de mii de polonezi, în orașelul său natal, Wadowice, rostind nume de străzi, de prăvălii, de locuri - în care și el, copil, fusese fericit, ca toți copiii din lume: până să deie războiul peste noi, peste toți...; ceasuri de reculegere, de rugăciune, de comuniune - prin amintiri

împărtășite : cutare stradă, cutare prăvălie, cutare locuitor...

Pentru polonezi, un prilej de renaștere, de dezamnezificare:

«Iată, n-am uitat chiar totul - cum tare ar mai vrea dușmanii noștri, Neamțul și Rusul și Comunistul local ; cum doresc, tremurînd, securiștii, activiștii, turnătorii, cum ne îndeamnă pleșii, iorguleștii, sfătuitoarii de bine (pentru ca România să fie bine și tot Românul să prospere) : să ne-avem ca frații români-creștini, căci toți am colaborat».

Unde să găsești la noi, la ortodocși, asemenea refugiu, reconfort; unde oameni ca acest leah ? Își imaginează cineva că s-ar putea rezema cu gândul de un Teoctist, de Anania cel sfânt, de Plămădeală cel anglist?

19 iunie 1999

Patriarhul Pavle a făcut apel la Sârbii din Kosovo să rămână pe loc, asigurîndu-i : “Biserica noastră ortodoxă și Bunul Dumnezeu au să vă păzească de cel rău”.

Foarte creștinesc, îndemnul : și adânc ortodox. Pe dată a fost “ascultat”: fluxul refugiaților sârbi s-a întetit, trenurile : luate cu asalt, șoselele : supra aglomerate. Pe de altă parte : am văzut călugări-călugări (și călugărițe) de la celebrele mănăstiri din nordul provinciei (pentru care Sârbul pornise cruciada împotriva Albanezului kosovar) plecînd în refugiu. Un jurnalist occidental s-a adresat unui călugăr vârstnic, întrebîndu-l de ce pleacă el, de cine i-i frică ? Sfântul i-a răspuns în englezește, întâi că... nu comentează, dar a continuat : Albanezii sunt și comuniști și musulmani, și criminali, vor tăia capul... - nu a spus : “creștinilor”, ci : “ortodocșilor”... Așadar : Albanezii nu tăiaseră, ci “vor tăia, în viitor”. Dar oare de ce vor tăia ? - nu cumva pentru că creștinii sârbi chiar tăiaseră capetele unor albanezi (după mărturiile unor refugiați în Albania), iar slujitorii Domnului știuseră - și tăcuseră?

Am mai văzut două mașini conduse de doi popi (probabil cu familiile). Oameni în vârstă, cu bărbi albe - de ce părăseau ei Priștina? Doar din solidaritate cu mirenii? Fiindcă le plecaseră oițele și nu mai aveau pe cine colinda cu căldărușa? Sau poate nici părințele nu erau mai curați, mai nepătați decât polițaii și arkanii care-și puseseră palma-n cur (fără s-o mai șteargă de sânge), și se căraseră, cu buzunarele bolfate de bijuterii furate de la albanezi - de preferință, de la cei gata-morți - făcînd cu trei degete semnul victoriei sârbești ?

Să fie oare posibil ca toți sârbii care și-au părăsit casele și au plecat în pribegie să fi fost militari?, polițiști? milițieni (echivalentul detașamentelor de intervenție ale lui Dej și Ceaușescu)?, paramilitari, “tigri” de-ai lui Arkan, criminali scoși din închisori

și asmuțiți asupra albanezilor, cum mai fuseseră și asupra croaților, a bosniecilor? Oare chiar toți sârbii din Kosovo - evaluați la 200.000 de suflete - să aibă motive serioase, “vitale” de a fugi din calea albanezilor întorși la casele lor, întâi jefuite, apoi incendiate cu aruncătorul de flăcări, dărâmate cu buldozerul? Am văzut, totuși, câțiva sârbi care au declarat că ei nu au nici un motiv să plece; erau doctori, infirmiere la un spital din Priștina. Unul din ei a spus, liniștit, că nu are ce să-și reproșeze, că nimeni nu-i poate reproșa ceva : a primit, a îngrijit pe toți cei care îi erau aduși, după nume, și albanezi. Așadar, aceștia nu au ce-și reproșa - dar ceilalți, cei care au plecat, care nu vor să mai rămână, de frică să nu le taie Albanezii gâtul... - aceștia : vor fi avînd?

...La poarta spitalului, un grup de albanezi : doctori, alungați din spital în 1992. Cel care îi dăduse afară - adevărat : nu îi și bătuse - era exact doctorul sârb care nu avea nimic a-și reproșa...

Un altul, “funcționar” : că nu a făcut vreun rău albanezilor. Are doi fii, ambii studenți. Studenții, întrebați cum se înțelegeau cu colegii lor, albanezi, au răspuns, în cor : Foarte bine, jucam chiar și fotbal ! Jurnalistul le-a atras atenția : din 1989 - mai vîrtos din 1992, Albanezii neavînd voie să frecventeze universitățile de stat, nici să joace fotbal cu sârbii nu puteau... Studenții, deloc jenați, au răspuns că, «într-o oarecare măsură» cam așa e... Întrebați dacă, începînd din iarna anului 1998, când Albanezii au început a fi alungați și din case și din oraș, ei i-au ajutat în vreun fel pe colegii de facultate (cu care jucau fotbal...), au răspuns fără ezitare : «Da, sigur - dar n-am prea avut ocazia...» Numai că jurnalistul a continuat reportajul în stradă. Un albanez tocmai întors din Macedonia:

«Ăștia m-au dat afară din casă și s-au instalat în locul meu».

Un altul, auzind de la ziarist că “băieții” pretindeau a nu avea ce-și reproșa :

«Adevărat, n-au luat parte la “acțiunile” arkanilor, dar erau mereu cu ei, prin baruri, la masă - beau, râdeau, glumeau, cântau...»

Ce să le pretinzi unor tineri care n-au maltratat albanezi, doar i-au alungat nițel pe proprietari și s-au instalat - puțin de tot - în apartamentul lor? Să nu-și trăiască tinerețea? Dar cine sîntem noi, care-i luăm la rost și unde ne trezim : în Occident?

Necazul fiind - până în momentul reportajului : Albanezul stăpîn nu îndrăznește să-și revendice apartamentul, umbla de colo-colo, pe stradă, cu o pungă de plastic (întreaga avere a lui) în mână. Între timp va fi intrat în drepturi - dacă îi va fi împrumutat careva un revolver...

În zilele din urmă de când au început și Sârbii din Kosovo

să se refugieze (spre deosebire de Albanezi, care fuseseră alungați de pe pământul mai al lor decât al slavilor), am re-trăit, după 55 ani, refugiul nostru, al Basarabenilor din calea barbarilor slavi de la Răsărit. Am notat câteva spuse ale refugiaților sârbi, numai femeii în vârstă :

«Când Albanezii au plecat în Albania lor, statul nostru le-a pus la dispoziție mijloace de transport, gratuit - nouă nu ne dă nimeni niciun ajutor...» - ai zice că citează din Frăsîna, marea jurnăleată de la *Cotidianul*...;

«Când Albanezii au avut neplăceri, le-am propus vecinilor să avem noi grijă de casa lor - dar ei au plecat fără să ne spună nimic, nici rămas-bun nu și-au luat de la noi» (leit “Zărnescu” - tot de la *Cotidianul*);

«Plec de-aici, fiindcă nu vreau să învăț albaneza ! Eu sînt Sârboaică ! Creștină, nu ca ei, păgâni (Albanezii erau creștini cu mult înainte ca Slavii, la ei, în mlaștinile natale din Mazuria, să se fi ridicat în două picioare - nota mea, P.G.)! Noi (gest circular, incluzînd cel puțin douăzeci de automobile, căruțe, tractoare cu remorcă) sîntem din Krajna! Am mai fost refugiați, statul nostru ne-a colonizat aici...»

Dacă nu s-a înțeles, iată, în traducere : mulți dintre Sârbii refugiați în urma războaielor din Croația, Bosnia au fost “repar-tizați” în Kosovo : Albanezii: alungați, nu numai din slujbele cele mai umile : mici funcționari la poștă, paznici de noapte, colec-tori de lapte, ci și din case (pe motiv că un membru al familiei era “terorist”) - locurile-locuințele lor fiind ocupate de sârbi.

Întorcîndu-mă la explicațiile refugiaților sârbi, întreb:

Cum de reușesc ei ca în discursul rostit să spună totdeauna altceva decât realitatea : «Albanezii au plecat - în Albania lor» ; «statul nostru le-a pus la dispoziție, gratuit, mijloace...»; «Albanezii avuseseră (doar) neplăceri...», ei, Sârbii cu dragă inimă ar fi păzit casa vecinilor alungați - însă Albanezii «au plecat fără să spună nimic», etc, etc - însă, în fapte - prin însăși graba de a părăsi Kosovo - dau de înțeles :

Realitatea cumplită : din cei circa 200.000 de sârbi localnici - nu din unitățile militare, miliționiste, paramilitare, administra-tive, trimiși de guvernul de la Belgrad - câți sunt cei care nu au nimic a-și reproșa? 200? 2.000? Dacă până și popii, dacă până și călugării - și călugărițele - pleacă, fug? Înseamnă că Sârbii - civilii - se simt cu musca pe căciulă: nu pentru că nu i-ar fi ajutat pe albanezii urmăriți, spoliați, bătuți, torturați, răniți (am văzut un caz - or să mai fie câteva - în care o familie de sârbi nu i-a denunțat pe vecinii lor, albanezii, ascunși într-o groapă !), ci pentru că și ei, fiecare, după puteri, a profitat de nefericirea

nefericiților : luându-le lucrurile din case, vitele, mașinile, unel-tele agricole - pe care, acum, le cară cu ei, în refugiu : pe de o parte, pe ei nimeni nu-i alungă din urmă, amenințându-i că-i împușcă, pe de alta : pe ei îi protejează (“securizează”) blestemată NATO...

A propos de sârboaicele care - acum - nu pricep ce li se întâmplă, îmi aduc aminte, de la televiziunea română, de una din bravele românce care, în timpul primei mineriade, se îmbulzea și ea, cerînd :

«Lasă-mă să-i ard și eu un picior!»- firește: unui student, căzut, însângerat.

Căci astea-s masele. Căci ăsta-i poporul : nesimțit, bou, crud.

În sfârșit, s-a încheiat acordul americano-rus în chestiunea Kosovo. Rușii - cică 3.600 soldați - vor fi răspândiți în trei zone: americană, germană, franceză. Important : nu au o zonă a a lor, din care să facă ce au făcut pe unde au trecut : partițiune...

A, că Occidentalii au să hrănească brava Armată Roșie... - dar e la mintea cocoșului ! Au să le deie krasnoarmeților și câteva cisterne cu alcool de 90° (*sătelit*, îi ziceau celui sanitar, albastrul, Lipovenii din Bordușani, pe Borcea. Ca să nu mai aibă dor-de-țară, bieții-cioloveții.

Au să le ofere pe tavă, din partea casii, și curve. Că nu strică...

Duminică 20 iunie 1999

Azi s-a încheiat - înainte de termen - retragerea armatei sârbești din Kosovo. Privind la zecile, la sutele de tancurile supragrele, la rampele de rachete, la tunuri, te întrebi : cu care armată hiperînarmată luptaseră Sârbii la Kosovo ediția 1999 - iar acum se întorc la Belgrad, biruitori?

Și te uiți la “teroriștii” albanezi, începînd de ieri dezarmați de NATO - de câte o pușcoace, de un revolver, de o armă de vânătoare. Aceștia “fixaseră”, ținuseră în șah terifianta, invincibilă Armată a III-a a Iugoslaviei ? Îi simți : până alaltăieri nu mânuiseră o armă (ci abia de ieri...). Ei constituie “Generația UCK”: tinerii care, până la 1989, absolvind școlile medii, n-au avut permisiunea să urmeze facultăți, nici școli tehnice ; au învățat ceva carte (și multe - și bine - limbi străine) în particular, în câte o odaie unde se adunau patru-cinci “studenți”, cu puținul plătit asigurînd și traiul profesorilor alungați de la catedre, de la institute de cercetări, din laboratoare, din industrie. Acești tineri nu mai sunt tineri, acum au în jur de 30 ani - ei alcătuiesc atât de temuta - de “civilii fără apărare” sârbi - Generație UCK.

Sârbii pretind că ei nu știau - dar nimic-nimic - din ce se

petrecea în Kosovo, cu Albanezii. Nici Sârbii din Belgrad, nici Sârbii din Novi Sad (cât despre cei din Timișoara...). Nici chiar cei din Priștina: «De unde să știm noi ?», fac Sârbii, de parcă i-ai întreba de ce nu poartă coroană. Parcă am mai auzit întrebarea-negație, în gura românilor... O-ho, ce bună-i “neinformarea” la casa omului, mai ales când vine ceasul să dai sama de faptele rele, ce comod este să pretinzi că ești nevinovat - păi dacă n-ai știut : de unde să fi aflat ?

...Un albanez, desculț, în zdrențe, nebărbierit, arată unui soldat italian o casă arzând, pe un sârb gata să plece din fața ei, cu tractorul cu remorcă. Strigă: «E casa mea! I-a dat foc, după ce a stat în ea trei luni de zile! Tractorul meu, lucrurile mele!» - și arată, în remorcă, nu doar mobilă, televizor, ci și niște haine. «Acum am venit din munți...» - și se arată... Sârbul, speriat, coboară de și vrea să fugă. Albanезul dă să-l prindă. Soldatul îi pune arma-n piept: «Nu-i voie să vă atingeți de sârbi!»;

...Un sârb este gata să fie bătut de albanezi - care explică : individul fusese polițai, jefuise, arestase, violase, torturase, obișnuia să taie capul victimelor... Sârbul terorizat, cade în genunchi, scheunînd că el executa ordinul de la Belgrad, că el are nevastă bolnavă de cancer și copii mici, că să nu-l omoare! Intervin militarii (francezi): cu vădită brutalitate îi alungă pe Albanezi, apoi îl conduc pe sârb la o mașină de-a lor - dacă au ordin să “securizeze populația civilă sârbească”. Drept, fostul polițai nu (mai) purta uniformă...

Aceste scene de un absurd cum numai realitatea tragică poate oferi îmi evocă articolul de fond din *România literară* din 18 ianuarie 1990 al lui Buzura, intitulat “Fără violență !”, în care celebrul anticomunist, frecventator asiduu al lui Gogu Rădulescu (cu Blandiana, cu Dimisenii, cu Dinescu, cu Zăciu, cu Păler, cu Ornea, cu Manolescu), se făcea megafonul securiștilor - al celor care, avînd (chiar și el!) copii, victimele nu trebuiau să le-o plătească ; n-aveau voie să folosească “violența” împotriva violentatorilor de totdeauna.

Încă o scenă : dincolo de frontieră, în Iugoslavia, un convoi de tancuri grele, oprit ; pentru întâia oară militarii sârbi vorbesc în fața camerei de luat vederi - unii cer să le fie bruiată imaginea, alții ba : îl acuză pe Miloșevici de toate relele. Își manifestă dorința ca Serbia să devină, în sfârșit, democrată și mai ales «în rîndul lumii - ca să putem călători, lucra în străinătate, ca înainte, să nu ne mai considere occidentalii asasini». Jurnalista : «Dar cine i-a asasinat pe albanezi și le-a incendiat casele ?» Gest agasat, semnificînd : «Iar veniți cu fleacuri...»- apoi, cu glas: «Noi sîntem militari, ordinul e ordin... Războiul e război - à la

guerre comme à la guerre!, cum ziceți voi...» - și râde.

Rolul Rușilor - și aici : abject.

Tot mai multe mărturii converg : militarii sârbi s-au purtat cu ferocitate în Kosovo ; mai răi decât militarii : milițienii ; mai răi decât milițienii : paramilitarii (homologii “minerilor” români din 1990, homologul lui Arkan : Cozma) - recrutați dintre șomeri, criminali scoși din închisori și puși la treabă.

Însă mai temuți decât toți erau “voluntarii străini”: “cazacii” cei care, sub comanda lui Lebed, terorizaseră și uciseseră români basarabeni și transnistrieni, în 1991-92 ; după un ocol în Cecenia au ajuns în Kosovo. Circa 5.000 de ruși-ruși (nu a existat printre ei vreun baltic, vreun caucazian, vreun asiatic, doar ruși, ucraineni, bieloruși). Ucideau din plăcere.

Existau însă “voluntari” și mai bestiali decât Rușii: Grecii...

Oricum : unde-și bagă Ivan obielele, pute de trăznește un veac. De aceea este recomandabil să nu ai de a face cu el, Rusul - doar cu literatura, cu muzica lui.

Pe Rusul (nemuzical, nescriitor) recomandabil este să-l bați - în capac... - încă de pe când e samovar - să nu-l lași s-ajungă locomotivă.

Altfel te îmbrățișează el - rusește.

*

Paris, 30 august 1999

**“Spune-mi alături de cine semnezi,
ca să-ți spun cine ești...”**

Pe timpul Războiului din Kosovo a fost mare agitație-mare în România. Fiecare îl întreba pe celălalt : «Tu cu cine ții ?» și, în funcție de răspuns : «Eu țin cu Rapidul” - sau, din contra : «Eu țin cu Dinamo» - astfel se mențin/revizuiesc relațiile (umane...).

Fiindcă Românul are, nu convingeri, ci “simțiminte”, cum atât de bine ziceau bătrânii. El nu cântărește cât bine și cât rău, cât adevăr, cât neadevăr se află într-o faptă a unui individ ori a unei comunități, ci câtă simpatie-antipatie poartă el - unui individ, unei comunități.

“Eu țin cu Sârbii - *fiindcă* pe ei îi bombardează NATO !”, își justificau opțiunea apărătorii sfinte, intangibilei suvernități naționale a unui stat totalitar, terorist, rasist - numit Iugoslavia. “Cei care nu țin cu Sârbii sunt pentru bombardarea poporului vecin și prieten - și ortodox !” - s-a observat : nici un cuvânt despre albanezi - nici despre bosnieci, nici despre croați - nici măcar despre Românii din Iugoslavia, aceștia nu doar vecini și

(ortodocși), ci oarecum, neamuri cu noi...

Față cu astfel de argumentare, tu, care încă mai gândești singur, rămâi fără glas. Dacă persoana din față și-ar fi justificat opțiunea pro-sârbească prin faptul că îl cheamă Sârbu ori Popovici ori Stoianovici ori Drăgan (ori chiar Miloș), deci, după nume ar putea avea un înaintaș sârb, ai accepta : nu-i poți cere cuiva "să se ridice împotriva sângelui său - care apă nu se face", cum atât de frumos ne dau lecții de tricolorism albaștrii de ieri, de azi - de poimâine ; la fel dacă acel *fiindcă* este motivat numai de suferințele pricinuite de bombardamentele asupra comunității sârbești, victimă a agresiunii Occidentalilor.

Numai că întâmplător în Europa nu se gândește ca la Atârnații de Râpă : «Ion e bun - ba chiar frumos - *fiindcă* mi-a dat mie de băut, *fiindcă* mie numai bine mi-a făcut...» - și simetrica : «Vasile e rău, *fiindcă* n-a vrut să-mi deie de băut și mi-a zis, la cârciumă, față de toată lumea, că sânt mincinos, hoț, turnător...». Pe lângă argumentele personale, subiective, sentimentale, umorale, mai există pe lume și cele obiective, ușor verificabile - dacă ai frecventat școala o eternitate de șapte ani.

Cremuitorii nației (s-a înțeles : vorbesc de reprezentanții de frunte ai "cremei nației", mai pe românește : smântâniștii - frați cu fripturiștii), față cu scrisul meu, mai ales cu primele trei volume din **Jurnal**, printre alte mari și late crime de care m-au acuzat a fost și aceea de a fi făcut *liste*... Asta spun ei, colaboraționiștii harnici și nu mai puțin persoane-de-sprijin despre cei care - spre deosebire de ei, turnători cu bucata și în deplină conspirativitate - rostesc tare, scriu mare numele celor răi.

A face liste, într-un univers totalitar, în care poliția (sub toate formele și denumirile sale) ține loc de lege, înseamnă a fi informator al ei, denunțator, turnător. Noroc că turnătorul de mine a fost pe dată demascată, atât de un C.T. Popescu și-a lui ceată, în *Adevărul Scînteii*, cât și de Bianca Marcu-Dumitrașcu-Balotă, în *Adevărul GDS 22*. Direct, de "*a face liste*", m-au acuzat D.C. Mihăilescu, Pruteanu, Adameșteanu, Al. Ștefănescu, Iorguleștii, Dimisenii pe urma simpaticului (și destul de oniriotului) Țepeneag...

Fiindcă am dat peste câteva numere din revista 22 din timpul războiului din Kosovo, mi-am zis că n-ar strica să propun editării, pe două coloane, două liste gata făcute și publicate (și, ca toate în România, fulgerător uitate...). Mă gândeam să sugerez ca demersul să-mi fie trecut în contul faimei (!) de alcătuitor de liste (cine m-a acuzat de această faptă de turnătorie ? - să nu-ți crezi ochilor: ne-turnătorul Alex. Ștefănescu!). Cu atât mai vârtos, cu cât literatorii noștri dragi și foarte preferați au primit de curând o

confirmare oficială din partea lui Pleșiță, șef al Securității, în 1977 - altfel prieten al lui Breban, al lui Caramitru (nu doar Gogu Rădulescu era mare amator de scriitori și de scriitoare) - care deconspiră o filă de dosar explozivă : în noiembrie '77 el, Pleșiță mă trimisese în Occident, cu misie, cum altfel !, dealtfel m-a condus la aeroport cu mașina lui, personală-de-la-minister...

Or dacă un director (N. Manolescu) și o publicație ca *România literară* dau crezare - și fac să aibă crezare în fața cititorilor - "subiecte" ca **Iliescu** (interviul de după mineriada primă); ca **Gelu Voican-Sturdza** (omorătorul Ceaușeștilor, creierul provocării de la Târgu-Mureș, comandantul din umbră al securiștilor deghizați în mineri, cei care au semănat teroarea între 13 și 15 iunie 1990) - acestuia publicându-i "dosarul de securitate"; ca **Pelin**, în scandalul Caraion, de ce nu mi-aș lua și eu dreptul de a pune pe două coloane cele două "tendințe"? - am mai spus : gata manifestate; gata alcătuite...

În 22 din 20-26 aprilie, pe prima pagină se publică :

Forumul Democrat din România În replică, la 27 aprilie(1999)
dă publicității:

**"Opțiunea societății civile
într-un moment de cumpănă"**

**"Dezaprobară intervenției
militare în Jugoslavia"**

Se înțelege : Lista A optează pentru o "intervenție militară în Jugoslavia" - Lista B dezaproabă (intervenția).

(A)

(B)

- Gabriel LIICEANU
- Monica LOVINESCU
- Virgil IERUNCA
- Lucian PINTILIE
- Victor REBENGIUC
- H.-R. PATAPIEVICI
- Horia BERNEA
- Mihai ȘORA
- Șt. Aug. DOINAȘ
- Dan GRIGORE
- Gabriel ANDREESCU
- Stere GULEA
- Stelian TĂNASE
- Daniel DĂIANU
- Dan PAVEL
- Radu FILIPESCU

- Ioana BRĂȚIANU
- N.N. CONSTANTINESCU
- Dina COCEA
- Radu CIUCEANU
- Tudor GHEORGHE
- Antonie IORGOVAN
- Ion IRIMESCU
- Ernest MAȘEK
- Alexandru MIRONOV
- Fănuș NEAGU
- Sergiu NICOLAESCU
- Ecaterina OPROIU
- George PRUTEANU
- Colea RĂUTU
- Dinu SĂRARU
- Raoul ȘORBAN

- Andrei OIȘTEANU
- Mariana CELAC
- Augustin BUZURA
- Gabriela ADAMEȘTEANU
- Rodica PALADE
- Gelu IONESCU
- Mihnea BERINDEI
- Nicolae PRELIPCEANU
- Doina CORNEA
- Eugen URICARU
- Denisa COMĂNESCU
- N.C. MUNTEANU
- Florin GABREA
- Ion VIANU
- Mircea MARTIN
- Sorin MĂRCULESCU
- Sorin ANTOHI
- Vladimir TISMĂNEANU
- Alexandru ZUB
- Șerban ORESCU
- Paul CORNEA (în 22 din 25-31 mai 99, o altă listă):
- Thomas Kleininger
- pr. ier.Iustin MARCHIȘ
- Ion MUȘLEA
- Alexandru VLAD
- Radu MAREȘ
- Adrian MARINO
- Ștefan BORBELY
- Vasile GOGEA
- Ruxandra CESEREANU
- Lidia BOTE-MARINO
- Ovidiu PECICAN
- Al. CISTELECAN
- Cornel MORARU
- Virgil PODOABĂ
- Emil GALAICU-PĂUN
- Mircea MIHĂIEȘ
- Daniel VIGHI
- Călin ANASTASIU...
- Răzvan THEODORESCU
- Gelu VOICAN-VOICULESCU
- Ioana VULPESCU
- Romulus VULPESCU
- Iulian NEACȘU
- Mihai MĂLAIMARE
- Virgil OGĂȘANU
- Emanuel VALERIU
- Claudiu IORDACHE
- Dumitru MAZILU
- Ion ȚUGUI
- Pavel ȚUGUI
- Mihai PELIN
- Vasile IONEL
- Eugen MANDRIC
- Petre SĂLCUDEANU
- Constantin VAENI
- Valentin F. MIHĂILESCU
- Dan ZAMFIRESCU
- Alexandru PALEOLOGU
- Toader PALEOLOGU
- Cristian BĂDILIȚĂ
- Adrian PAPAHAĞI
- Mihai RICCI
- Tudorel URIAN
- Ioan BUDUCA
- Radu G. ȚEPOSU
- Gabriel DIMISIANU
- Georgeta DIMISIANU
- Nicolae BREBAN
- Alex. ȘTEFĂNESCU
- Liviu Ioan STOICIU
- Geo DUMITRESCU
- Ion SIMUȚ
- Dan Silviu BOERESCU
- Mariana MARIN
- Ion VARLAM
- George CUȘNARENCO
- Nicolae ILIESCU
- Viorica CORTEZ
- Octavian PALER...

Știu foarte bine cum se fac astfel de *liste* : cel care adună semnăturile, (cam) știe (cam) cui să se adreseze. Unii au fost găsiți, au fost informați “despre ce tratează”, vorba brucanului național, au semnat. Alții - ba. Absența altora - explicabilă și ea : nu erau de față, nu au fost găsiți la telefon..., adunătorul de semnături i-a uitat (sau evitat). Așadar, listele sunt mult mai cuprinzătoare (din ambele am lăsat la o parte nume care mie nu-mi spun nimic, iar cum aici sânt într-un text al meu și cum port o judecată cu totul subiectivă, nu am de gând să pierd timpul cu niște necunoscuți - încă o dată : mie).

La urma urmei nici n-ar mai fi nevoie de comentarii : vezi *cine* șade de-a stânga, *cine* de-a dreapta - centrului, ideal.

În această (i)epocă - precum cămașa sasului : scurtă și-nmierdată - muuultă lume va fi făcut *liste simple*.

Dar *liste alăturate*? *Liste “față-n față”* ?

Punerea pe două coloane merită un popas : făcînd ce am de gând să fac eu, te poți trezi acuzat că ai fabricat două tabere, că ai inventat o pricină de conflict, că ai scos din mânecă o opoziție care nu există... Accept această (multiplă) posibilitate. Însă, dacă voi așeza nume din Lista A alături de nume din Lista B - nu voi și întreba, înțelepțește :

«Nu-i așa că spune **totul** așezarea pe aceeași linie (mai degrabă : față-n față) a lui Patapievici (din A) și a lui Iorgovan (din B)? ; a lui Doinaș *cu* Mironov ? Dan Grigore *și* Fănuș Neagu, Dan Pavel *și* Săraru, Mariana Celac *și* Gelu Voican-Sturdza - ce să mai spun de “perechea” Ion Vianu-Pelin !?»

După ce am dat câteva exemple din... ceea ce n-am vrut să spun (obicei frecvent la români, mai ales la gazetari : care-și încep expunerea prin: “Nu vreau să vorbesc despre...” - dar vorbesc despre ce anume nu vor să vorbească, “Nu mă voi ocupa de...” - și se ocupă și ocupă jumătate din spațiul tipografic, cu ceea ce refuză să se ocupe, iar când ajung la... ceea ce vor să trateze, sunt gata obosiți, lehamițiți, apoi au uitat ce porniseră să spună - tot refuzînd a spune...) - avansează un argument în defavoarea demersului meu:

Compararea “pe orizontală” - adică de la listă la listă - este instructivă, pentru că permite separarea unei tendințe de alta - ceea ce nu e puțin lucru într-o comunitate ca a noastră, unde toți sântem una și fiecare împotriva fiecăruia.

Însă mult grăitoare este compararea “pe verticală” : cei de pe aceeași listă - cum s-ar spune : colistierii înde ei...

Luînd fiecare listă în parte, dai peste anume semnături a căror prezență, *acolo*, nu o găsești naturală - naturală ar fi fost prezența lor pe *cealaltă* listă - *dincolo* :

Iată, de pildă, din **A** : cunosc bine motivul pentru care se află *aici* Liiceanu, Lovinescu, Ierunca, Pintilie, Vianu, Marino, Tismăneanu, Mihăieș - chiar dacă sânt în conflict cu unii dintre ei - însă cum se explică prezența - tot *aici* - a lui Bernea ? Tot ce știu despre el, de câteva bune decenii (și tot ce știe el însuși despre sine) l-ar purta - firesc, tradiționalist, neoașist, gliist - pe lista **B**. Dar prezența lui Buzura - gog'rădulist impenitent, agent dezinformator (al lui Ceaușescu) în Occident, megafon al Securității din ianuarie 1990, fidel al lui Iliescu, acum al lui Constantinescu, mâine al următorului -Escu (prin aceleași fir : Securitatea) ? ; dar prezența lui Borbély, fost și structuractual activist de stat și de partid ?

Și iată, de pildă, lista **B** : dacă nu mă miră deloc prezența unor Paler, Fănuș, Săraru, Ciuceanu, Oproiu, Voican, Vulpescu, Em. Valeriu, Mandric ; dacă prezența lui Paleologu (cu Toader cu tot !) provoacă o sfâșietoare durere, dar nu și o surpriză : îi cunosc câteva manifestări preparatorii și bănuiesc *dece*-urile - nu pricep ce caută - alături de Țărnea, de Dan Zamfirescu, de Țugui, de Răzvan Theodorescu, de Dumitru Mazilu, de Voican - Nicolae Breban ? Dar Țeposu ? Dar Silviu Dan Boerescu ? Dar Mariana Marin ? Dar L.I. Stoiciu ? Dar Varlam ? Pentru ei ar fi o singură explicație (o acceptă oare cei în cauză ?), anume : analfabetismul lor în materie de istorie elementară a Balcanilor.

Încă o dată : uimirea cea mai violentă, în primul moment, mi-a fost provocată de Breban. Apoi, observînd alături de cine semnase - am înțeles. Și nu m-am mai întrebat ce caută el alături de unul ca Paler - doar trecuta (și persistenta) apartenență la C.C. să-i va fi așezat alături, în aceeași oală ? Dar bineînțeles : Breban a fost, a rămas (ca și Paler) un structural aparatcik. A nășit anul trecut lansarea cărții Securistului Nr. 1 (Măgureanu), a reluat relațiile cu un Eugen Simion, în vederea Luptei pentru Academie, pe Fănuș Neagu l-a inclus pe "lista neagră" atribuită lui Manolescu - dar, în continuare : ce va fi avînd în comun el (Breban) cu Săraru ? Cu Em. Valeriu ? Cu Mironov ? Cu Vasile Ionel ?

Dar cu Pelin ? A, da : Breban are, cu Pelin ce a avut și cu Pleșiță... Dar ce (de)cădere : de la general-ministru la plutonier... Cum însă Breban se simte dator să se așeze în poziție de concurență cu Manolescu (și-a găsit etalonul !), nu vrea să-l lase pe Niki doar cu Dorin (Tudoran) să dea târcoale securistului confecționator de gumari întorși pe dos... Vrea și el ; căci și el e om și mare scriitor ! Și el "*Luptă pentru Roman*" ! Drept care Romanluptătorul Breban umblă pe după cap cu Geta Dimisianu - ce oroare ! Alături de Oproaica - ce crâncenă ironie !

Nu am avut prilejul să aflu, din *Contemporanul*, sub proprie

semnătură, care este opțiunea sa în chestiunea Kosovo. Dar nu băjbâi în neștiut : mi-au parvenit câteva numere :

În cel din 27 mai 1999 există o chestie *despre Caraion* semnată Răzvan Voncu. Îmi spune ceva numele, purtătorul a scris ceva foarte murdar despre Grigurcu (pe care l-a dislocuit, nu doar în paginile revistei, dar și în inima largoșă a lui Nicolae). Acest Voncu aduce vorba despre Caraion, despre Manolescu - însă numai pentru a pregăti terenul covorului (cu măturica - nici o aluzie la Olăreanu) pentru pingelele șefului : dacă citești *Contemporanul* (lui Breban), riști să crezi ce spune organul *Ideii*, anume că primul condeier din lume sărit în apărarea lui Caraion (calomniat de Manolescu și de concernul Humanitas), a fost... Breban! Într-adevăr, Breban a intervenit în discuție - *după un an și patru luni* de la izbucnirea scandalului. Eh, așa se face autopromoția : *tavarișc'* Nikalai Mararu avea stengazetă la domiciliu, Breban are *Contemporan*, nu doar de-curte, ci de-a dreptul de-atenanse.

Rămânând la hârtia de turnesol care este, în continuare, tragedia din Kosovo, R. Voncu face cunoscută Vocea Stăpânului la sfârșitul prostioarelor și a sferturilor de adevăr despre Caraion printr-un post-scriptum de un umor devastator :

“P.S. Fabulă : Petre Cârdu i-a decernat un premiu literar de prestigiu lui Ștefan Augustin Doinaș. Ștefan Augustin Doinaș a semnat o scrisoare prin care aprobă și încurajează bombardamentele NATO în Iugoslavia. NATO a bombardat Vârșețul, orașul lui Petre Cârdu.

“Morală I : Cârdu plătește !

“Morală II : «Boerimea României a pus o pată de sânge pe hotarul sfânt dintre România și Serbia» (Adam Puslojic)”...

Acest appendix demn de gândirea unui Cristoiu hibridat cu KKT Popescu - m-a luminat (nu doar pe mine); mi-a spus ce anume caută semnătura lui Breban *acolo*. Romancierul nr. 1 - cum l-a numerotat colistierul Buduca (ucenic al lui Ciachir - ca și Țeposu, dealtfel) este *de-al lor*: născut iar nu făcut. Este *de-acolo*: la locul lui pe lista Forumului Democrat din România.

În același număr (27) al *Ideii europene*, redactorul șef C. Țîrlea îmi administrează o urzicătoare lecție de etică a istoriei literaturii : Arătînd spre textul meu “*D-ale Manolescului*”, calificîndu-l drept “incalificabil”, scrie negru pe alb :

1. “Autorul său îi impută d-lui Manolescu afecțiunea și recunoștința (...) pe care acesta i le poartă lui G. Ivașcu, cunoscut turnător de pușcărie, zice dl. Goma și lucrător la organul de presă al Securității, *Glasul Patriei*, dar e sigur că nu pentru aceste lucruri îi poartă afecțiune dl. Manolescu lui G. Ivașcu

(subl. mea, P.G.);

2. “Apoi dl. Goma îi reproșează d-lui Manolescu că a semnat alături de Dumitru Micu volumul proletcultist **Literatura română azi**, în 1965 și că a scris cronici despre cărțile unora dintre scriitorii care, în epoca comunistă martirizau cultura română : Săraru, Vasile Nicolescu, Dumitru Popescu. *Se poate, eu nu citeam la acea vreme cronicile d-lui Manolescu, dar poate că respectivele articole erau negative, poate că dl. Manolescu dorea să arate astfel nula calitate a servitorilor regimului (...). Altfel nu-mi imaginez ce interes ar fi putut avea criticul să scrie cronici despre scriitorii comuniști menționați*” (sublinierile mele, P.G.) ;

3. “Dl. Goma mai spune că dl. Manolescu ar fi ajuns la conducerea *României literare* prin sprijinul unor scriitori ca Băran, Pardău, Țoiu, etc, împotriva altora precum Paler, V. Cristea, Dimisianu. *Da, dar motivul real a fost acela că dl. Manolescu a afirmat atunci primatul esteticului și neimplicarea literaturii în politic, program de care, după cum se vede, nu s-a dezis nici până în ziua de azi* (subl. mea, P.G.);

4. “*Și ce dacă*, în iulie 1990 (nu în iulie, ci în iunie 90 - nota mea, P.G.), după mineriadă, dl. Manolescu i-a luat un interviu lui Ion Iliescu, adresându-i-se cu formula «Om cu O mare»? În fond *era vorba de proaspăt alesul Președinte al României încă nedesprinse total de ticurile epocii de aur* (subl. m., P.G.).

În rezumat : *Contemporanului* nu-i pute turnătorismul lui Ivașcu, cu atât mai puțin colaboraționismul caracterizat al lui Manolescu, chiar plecaciunismul celui mai important critic român în viață dinaintea gumarilor iliești, stropiți de sânge - pentru Că de ce ?

Pentru că Nicolae Breban încearcă să-și pregătească (după metoda Olăreanu-Măturică) viitorul în care Iliescu va redevini Președinte al României - cum îl majusculează de pe acum căprarul C. Țirlea. În care caz, Breban va obține, în sfârșit (era și timpul, nu? să mai Luptăm și pentru Roman!), portofoliul Culturii ; Căprarul, ca iliist din ilegalitate, va ajunge șef al Televiziunii!

Iată motivul pentru care nu mă mai mir de prezența Romancierului nr. 1 pe aceeași listă cu Sergiu Nicolaescu, Țârnea, Dan Zamfirescu, Mandric, Dimisenii, Alex Ștefănescu, Gelu Voican, Paler - și, desigur, Pelin.

Chiar așa : de ce o fi lipsind Pleșiță ?

A, da : nu a fost găsit cu telefonul.

*

*Paris 27 octombrie 1999***De la CONTESTATAR la CONTESTAT...**

Un recent prieten epistolar scriitor și jurnalist, locuind în provincie și-a vizitat în această toamnă confrății din Capitală. Ironizat (colegial, se înțelege), cu o remarcă nesfârșit de subtilă, extrasă din gândirea lui N. Manolescu : “Iată omul care a vrut să-l reabiliteze pe Goma - să încerce...”, a explicat : din câte știe, Goma nu este condamnat, pentru a avea nevoie de... reabilitare ; a deplorat că, la opt ani de la “revoluție”, un scriitor interzis de comuniști timp de două decenii, continuă a fi interzis și de “anticomuniști” : că i se distrug cărțile editate, că nu are acces la periodice literare, că nu se scrie despre cărțile, totuși apărute... - pe scurt : este supus unui embargo...

Însă nu mai era ascultat. Careva mai răbdător și-a exprimat mirarea că el, băiat tânăr, poet bun, excelent eseist, tată de copii, își compromite viitorul, angajând corespondență cu Goma - ba chiar se laudă că e citat în ultimul volum din scandalosu-i **Jurnal...** - încheind astfel:

«Paul Goma e contestat».

Prietenul epistolar îmi scrie că a fost uimit și revoltat, auzind din gura unor scriitori :

«(Scriitorul cutare, întâmplător : Paul Goma) e contestat»...

Nu, eu nu am fost nici uimit, nici revoltat aflând *ce-cum* mai sânt, în ochii confrăților.

- în închisoare, în domiciliu obligatoriu eram calificat de *pleavă a societății, lepădătură reacționară, bandit, dușman al poporului*;

- din 1970, când am fost total interzis, eram (numai în *Săptămîna* lui E. Barbu, V.C. Tudor, Ulieru, Ciachir, Chiuzebaian) : *marele scriitor fără cărți* (preluată la oral de junele Dinescu dintre învățătorii săi Fănuș Neagu și Ion Băieșu), *trădător de neam și țară, venetic, câine, hienă* ;

- din 1977, când m-am exilat, am fost, în gura “interiorilor” : *vânzător de țară, agent CIA-MOSSAD-KGB*, iar în a “exteriorilor” (citește : securiștii și securizații - ca Lozovan - lucrînd în străinătate) : *troțchist, jidan-rus, ovreu-ungur...*- în timp ce pentru urechile, altfel extrem de receptive ale “confrăților literari” : *netalentat, scandalagiu* (pentru a suplini talentul absent) ;

- *după 1990 - mai precis : din iunie* (coincidență : atunci au fost Mineriada Sângeroasă, cea legitimată de Manolescu prin interviul luat lui Iliescu), am devenit, sub condeiul scriitorilor

români rezistenți prin legumicultură : *veleitar, resentimentar, vindicativ, procuror, Golem, înjurător* ;

- aflînd ce se povestea în jur că ar “trata” (vorba lui Brucan) cărțile mele și până unde împing “tratarea”, bravii scriitori care făcuseră febră musculară de cât tremuraseră sub Ceaușescu, odată ajunși sub Iliescu, s-au speriat de “consecințele viitoare”, drept care m-au calificat de *nociv, dăunător, chiar provocator*;

- în 1997, după apariția volumelor I-II-III din **Jurnal**, în campania de presă purtată de 22, *România literară, Dilema, Cuvîntul, România liberă*, sub comanda tripletei de Aur : Liiceanu-Adameșteanu-Manolescu și dirijată (din fosă) de Monica Lovinescu, “etichetele” au plouat : *calomniator, mincinos, trivial, abject, ingrat, imoral, gânganie (de a lui Kafka)* - (Pruteanu, D.C. Mihăilescu, Ștefănescu, Țepeneag, Iorgulescu, Manolescu, Buduca, Simuț, Borbély, Pleșu); *delator, provocator, denunțator, turnător* (Bianca Marcu, D.C. M., Ștefănescu, Geta Dimisianu, soțul de la ea); *bolnav, nebun, smintit* (Paruit, Geta Dimisianu, Țirlea, Ed. Reichman, Țepeneag, Zăciu).

Înțeleg, că în acest an, 1999, iubiții mei cobreslași au trecut cu “înalta prețuire” într-o nouă fază : până de curînd îmi atribuiau calificative (*netalentat, resentimentar, dușman, turnător, nebun* - să nu uit : *smintit*-ul, acordat de Însuși Zăciu, laureat al premiului “Funar”). Un calificativ poate fi adevărat sau nu, apropiat sau ba, acceptat de cititori ori respins, rămâne sau dispăre după o vreme...

...Pe cînd : «Paul Goma e contestat» a făcut saltul la o stare; la *constatativ*. Aceasta riscă să devină definitivă - cînd spui despre cineva: «X e contestat» - l-ai, nu doar interpelat, apelat, epitetat, injuriat - ci l-ai - definitiv - lichidat ; asasinat. În fine, așa crezi...

Deci : din *contestatar* (calificativ acceptat de mine, spre deosebire de *disident*) am ajuns a fi... *contestat*. Chiar de n-am fost revoltat, nici uimit, ceva-ceva tot am resimțit, auzindu-l. Acel ceva ar putea fi numit : tristețe. M-am întristat, fiindcă, iată, erau confirmate și temerile *aceste*.

În volumului II al Jurnalului (**Căldură Mare**), textul **Unde am greșit**, în capitolul “Monica Lovinescu” aminteam câteva împrejurări în care simțisem : începînd din vara anului 1989, (“Afacerea Uniunii Scriitorilor Interni din Exterior”) prietenia cu Monica Lovinescu și cu Virgil Ierunca începuse a cunoaște momente stranie, sucite, de neînțeles (și de neacceptat). Le luasem ca pe niște incidente, inerente relațiilor (prea) îndelungate, precum și a tensiunii în care ne aflam cu toții, atunci - însă îmi imaginam că, secundare fiind, nu puteau periclita esențialul.

Din nefericire, nu s-a întâmplat cum sperasem. “Secundarele” s-au repetat, s-au înmulțit, iar după 22 decembrie 1989 au copleșit, sfârșind prin a sufoca prietenia noastră. Partea mea de vină în această catastrofă ? Probabil aceea de a nu fi acceptat ca pe altarul prieteniei-cu-orice-preț, să sacrific adevărul, în general, în special ideea despre contractul moral numit: prietenie. Recapitulez acele nenorocite momente :

Iunie-iulie 1989 : Monica Lovinescu și Virgil Ierunca terorizați la gândul că “Uniunea Scriitorilor Legală” pusă la cale de Breban, Țepeneag, Brie, Nedelcovici, Sorin Alexandrescu, Damian Necula, Culcer le va periclita tribuna Europei libere, și-au mobilizat prietenii într-o apărare. Iar prietenii (Marie-France Ionesco, Rodica Iulian, Oana Orlea, Alain Paruit, eu) au rămas lângă prietenii lor tot timpul “crizei”. Numai că, *în octombrie același an* Monica Lovinescu (cea care ne isterizase pe toți, pe mine împingându-mă să-i atac pe Țepeneag, pe Nedelcovici, pe Breban, pe Sorin Alexandrescu) se și angajase, senină, în tratative cu Țepeneag. Am aflat întâmplător, din altă parte, abia *în 14 noiembrie*, că deși D-sa propusese, impusese : nimeni dintre noi, agresații, nu vom începe discuții cu agresorii fără a-i încunoștiința pe ceilalți; “recomandarea” era pentru căței, nu pentru Monica Lovinescu...

Acesta a fost un episod nenorocit, inacceptabil, insuportabil: Monica Lovinescu se dovedise a fi, nu propovăduitor al est-eticii, ci biet om sub vremi, speriat de moarte, înnebunit de perspectiva “înlocuirii” și care încerca să-și păstreze slujba *cu orice preț* ; deci și cu acela al abandonării (iată, nu am spus : al trădării...) prietenilor, cei care în momentele grele fuseseră alături ; cu prețul nerespectării cuvântului dat, al nerespectării adevărului, ba, în continuarea logicii infantilo-dâmbovițene - ea, fiica lui E. Lovinescu ! - pe cei ce se mirau de “schimbările de tactică”, acuzându-i de... neținere-minte, de rea-credință, chiar de ostilitate...;

În primele zile de după 25 decembrie 1989 (emisiunea TV la care am participat și eu, aceea în care a fost difuzată caseta cu executarea Ceaușeștilor), ducându-mă la biroul Europei libere, am fost întâmpinat - sonor - de Monica Lovinescu, pe coridor, “demascată” (împreună cu Victor Loupan) ca “basarabenii ăștia” care neagă caracterul românesc al Revoluției Române, considerînd-o un putsch sovietic;

În 18 ianuarie 1990 : deși rămăsese stabilit : la întâlnirea cu Liiceanu (în vederea alcătuirii portofoliului editurii Humanitas), să particip și eu, ca singurul avînd experiență editorială occidentală, Monica Lovinescu, în ciuda promisiunilor repetate vreme de

o săptămână, zilnic - în ziua cu pricina nu m-a anunțat ; în schimb, poștiți, consultați în materie de literatură și editură : Berindei și fata Cornii. Am fost cu atât mai amărît de neconvo-care, cu cât abia cu două luni înainte, *la 4 noiembrie 1989*, de cum avusesem promisiunea lui Jack Lang, ministrul francez al Culturii de a finanța o revistă culturală româno-franceză, m-am și înființat la Monici. Pentru a o face - *împreună*. Nu bănuiam că va veni un 22 decembrie 89 care va schimba, nu doar Timpul, ci și Omul.

Omul Monica Lovinescu s-a dezvăluit a fi meschin, intrigant, calculator: mai putea fi Goma *util*? Nu : Goma e rigid, nemaleabil, impermeabil la nuanțe, refuză necesarele, omenestile acomodamente, tratative, micile-compromisuri. A fost bun, de trebuință - înainte, în ilegalitate, însă acum, că... am murit și sântem liberi, Goma constituie mai degrabă un handicap, o piedecă, o ghiulea de piciorul culturii noi, liberate la 22 decembrie fix, devenind *incontrolabil*...

Drept care Monica Lovinescu și cu Virgil Ierunca au început a da unor persoane (dealtfel prieteni și ai mei) devenite personalități, sfaturi utile, indicații prețioase - de genul :

«Nu-l încerca să-l contactezi pe Goma : nu răspunde la telefon» ;

«Inutil să-l cauți pe Goma - e grav bolnav, a avut un accident cardiac»;

«Vrei să-l vezi pe Goma ? Mai așteaptă o lună-două, acum e într-o pasă proastă, se crede nedreptățit de Revoluție - zice despre ea: “un putsch rusesc”!, ce oroare, înjură pe toată lumea, nu te mai poți înțelege cu el...».

Cui au dat astfel de informații-consilii ?

- lui Dan Petrescu, proaspăt secretar de stat la Cultură;
- lui Mircea Dinescu, președinte al Uniunii Scriitorilor;
- lui Al. Paleologu, ambasador la Paris ;
- lui Liiceanu - acesta apucase a mă vedea, însă după Mineri-ada din 13-15 iunie “sfaturile” Monicilor s-au dovedit a fi utile...
- unor scriitori tineri care față de ei își manifestaseră intenția de a mă contacta : Patapievici, Zografii ;
- unor jurnaliști : Marilena Rotaru, Lucia Hossu Longin ;
- unor cercetători care aveau de gând să scrie despre domici-liul obligatoriu - Smaranda Vultur de pildă : cu toate că în cei doi-trei ani cât a stat la Paris ar fi putut să ia legătura cu foști deoști: Ion Varlam, Balotă, Serdaru, eu - grijuliu ghidată de Monica Lovinescu, autoarea **Istoriei trăite - istoriei povestite, Deportarea în Bărăgan** s-a “documentat” pe lângă Antonia Constantinescu, Catherine Durandin, L.M. Arcade, Sanda

Stolojan - ce să mai vorbim de G. Adameșteanu și de inevitabilii Blandiana-Rusan - cu toții, fini cunoscători ai “problemei”;

Monica Lovinescu și Virgil Ierunca i-au certat (se înțelege: părintește) pe acei tineri scriitori din România care, imprudenți, afirmaseră, în scris : “avem nevoie de Paul Goma” (Magda Cârneci, Bogdan I. Lefter...);

Toamna anului 1990 : Monica Lovinescu a început o adevărată “campanie de lămurire” a mea :

- că nu este deloc bine să public prea multe cărți, anual, fiindcă îl sufoc pe cititor ;

- că nu este deloc rezonabil să-l sufoc pe Liiceanu, propunându-i atâtea cărți - făcea referință mai cu seamă la volumele comandate, cerute de însuși Liiceanu : **Scrisori** și **Articole** ;

- că “bietul Gabriel” nu-mi poate spune în față că nu-mi poate edita **Scrisorile** - prea atacînd “persoane utile” (ca Hăulică)
- nici **Articolele** - «ce-ar fi dacă m-aș apuca să public și eu tot ce am scris pentru Europa liberă ?»

Ce-a fost, nu ce-ar fi, dacă : articolele mele nu au apărut nici în ziua de azi [1999], dar Monica Lovinescu a publicat 5-6-7 volume de... articole.

Toamna anului 1993 : aflînd din presă că Liiceanu trimisese la topit, din depozit, cvasitotalitatea tirajului **Culorii curcubeului**, am făcut cunoscută prin presă această ispravă înalt culturală. Pe dată a început o nouă campanie de lămurire :

- “bietul Gabriel” - să-i fac eu una ca asta : să-l acuz “chiar pe el” că mi-a distrus o carte ?;

- “bietul Gabriel” - nu numai că nu a făcut așa ceva, dar nici nu s-ar fi gândit că ar putea face - în plus e bolnav de ficat ;

- l-am calomniat pe “bietul Gabriel”, chiar acum, când și-a rupt un picior - să dau desmințire, să-mi cer scuze pentru cele afirmate..., etc etc...

În această “etapă” a intrat în acțiune și Gabriela Adameșteanu, cu logistica revistei 22 : a publicat un text al său - indignat foarte de “alegațiile”-mi precum și o “explicație” a lui Liiceanu - care nu explica nimic, fiindcă nu răspundea la acuzația: *a distrus sau nu a distrus volumul de el editat - dar nedistribuit* - **Culoarea curcubeului** ?

În luna mai 1994, a fost organizat, la Paris, Simpozionul “*Exilul românesc, identitate și conștiință istorică*” - așa cum scrie, negru pe alb, pe program și nu... “un congres al scriitorilor din țară și din exil”, cum l-a rebotezat Paul Barbăneagră, imediat ce a ajuns consilier-special al lui Caramitru și s-a crezut dator să mă atace în interviul publicate în *Dilema* (?) apoi în revista 22. Atunci (în 1994), avînd și asentimentul Monicăi Lovinescu și al

lui Virgil Ierunca *nu* i-a invitat - la simpozionul despre *exil*, repet - pe “stângistul Țepeneag”; pe “troțchistul Berindei”; pe “procuroorul Goma”, pe...Ce “pată” avea în dosarul alcătuit de Barbăneagră și Sanda Stolojan Regele Mihai, primul exilat al României, pentru ca, în locul lui să fie invitați să explice cum stăm cu problema în chestie cunoscuții comici ai exilului : Paler, Petrișor, Banu Rădulescu, Radu Creangă, Doina Cornea, Al. Paleologu, Theodor Baconsky, Coposu, Caramitru, E. Constantinescu?

Atunci am fost exclus și din “România din afara României”. Pot spune: Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Barbăneagră, Răuță, Calciu, Silvia Bădescu m-au... exilat și din exil! Ca... *incontrolabil*. Ei, dar nu știam ce va mai veni...

În februarie 1997 mi-au apărut primele trei volume din **Jurnal**. “În cele din urmă” - după 6 (șase) ani de “accidente” dintre cele mai culturale : Marin Sorescu, cel căruia îi încredințasem romanul **Gardă inversă** - *la insistențele Monicăi Lovinescu* - culesese cartea, însă după câțiva ani topise plumburile (ca să merite portofoliul de ministru al Culturii lui Iliescu) ; Viorica Oancea îmi blocase, apoi îmi salamizase, în tandem cu Ioana Pârvulescu **Articolele** (cele comandate și respinse de Liiceanu, la sfaturile cu totul dezinteresate ale Monicăi Lovinescu) ; Marian Papahagi luase bani de la Soros, însă nu editase volumul **Patru dialoguri...**”

Semnalul de tăbărire asupra mea a fost dat tot de dânsa prin: “Îmi pare rău că l-am cunoscut pe Paul Goma” - în 22.

Fără a fi citit ceea ce publicase Nemira, nemaiducându-și aminte (ca de obicei) cum arăta volumul II (**Căldură mare**), supărată pe divulgările din anexa “*Unde am greșit?*”, a pronunțat “condamnarea la moarte” a vinovatului de mine. A fost întâia oară (și ultima) când Monica Lovinescu, maestră a combinațiunilor (ai zice: nepoata lui Ostap Bender) a ieșit în arenă fără mască:

Înainte de 1989, când se simțea obijduită, “persecutată” ba de Vlad Georgescu, ba de Gelu Ionescu, ba de Stroescu-Stânișoară («completează cu Balotă să ne ia locul...»), ba de Țepeneag, ba de Breban, mă ațâța pe mine împotriva acelor, iar eu, câine de atac, mă năpusteam (estimp Domnia Sa purta conversațiuni amicale cu “inamicul”, trata cu el - «dar să nu afle Goma - băiat bun, dar apucaat...»);

În ianuarie-februarie 1991, rănită de moarte de comportamentul lui N. Manolescu - care, neavînd nici timp, nici chef să scrie despre cărțile părinților săi spirituali, îl delegase pe Pruteanu să o facă - rezultatul : viitorul arheu al nației s-a dedat la ironii pre-țărăniste pe seama Ecaterinei Bălăcioiu, moartă în

închisoare, aruncată în groapa comună ; fiica îndurerată a mamei batjocorite (de către N. Manolescu, fiindcă Pruteanu tot nu contează), nu i-a atras atenția autorului acestei uriașe măgării, în schimb atâta i s-a plâns Oanei Orlea, Rodicăi Iulian și mie, încât noi, indignați la culme, l-am luat la trei păzește pe Niki al Monicăi. În același timp, ce făcea fiica ultragiată : pactiza, în continuare, cu ultragiatorul! Iar după o vreme, se arăta uimită, ba chiar ofensată că refuz să stau de vorbă cu Pruteanu! Pe care D-sa îl va primi și vor conversa, ca niște intelectuali ce sunt!

Tot prin intermediar a rezolvat Monica Lovinescu și conflictul cu Ion Caraion :

în decembrie 1997 Humanitas a început campania de lansare a volumului **Această dragoste care ne leagă...** Dacă Monica Lovinescu nu a dirijat-o pe iscălitoreasă în scrierea cărții (așa cum sunt unii înclinați să creadă), cu certitudine : nu i-a temperat înclinațiunea spre luare razna, nu i-a amendat aproximările, nu i-a condamnat neadevărurile flagrante - deși era la curent cu fiecare etapă de documentare; deși citise, nu o singură dată, produsul finit. Care a fost rezultatul ?

- *un fals document* - acesta inaugurează colecția dragă lui Liiceanu "Procesul comunismului" (s-a confirmat când a coeditat **Cartea neagră...**) ;

- *o calomnie* - la adresa lui Caraion ;

- *o dezinformare* caracterizată - "izvorul" fiind Pelin, coordonator al oficinei securității de la Milano, comandată de I.C. Drăgan și coordonator a tot felul de Cărți albe.

Nici după izbucnirea scandalului (cronologic, am fost primul întrerupător al Ariei Calomniei) Monica Lovinescu și Virgil Ierunca nu au intervenit, ca să-și facă cunoscut punctul de vedere.

Metodă nici măcar inteligentă. Și, sigur : lașă. Alegînd "tăcerea superioară", au confirmat prezența lor - activă - în tabăra celor care l-au calomniat, postum, pe Ion Caraion. Constatînd că izbutiseră să-l "lichideze" pe Goma - cu ajutorul neprecupețit al lui Liiceanu, Adameșteanu, Manolescu, Ștefănescu, Dimisianu, Pruteanu, D.C. Mihăilescu (și, de-neuitata Bianca Balotă) - au trecut la "rezolvarea" lui Caraion. A fost, nu doar în van strădania persoanei care jură numai pe Izvorul Pelin, de a-l "scădea" pe poetul Caraion, numărîndu-i coloanele din **Dicționarul Scriitorilor** și găsind că nu le merita...- dar de un ridicol care, iată, în băutura literaturii române neo-noi, nu ucide ;

Tenacitatea cu care Monicii mențin presiunea asupra îndatoraților lor (mai sus citați) de a-l lichida pe Goma, de a face din el un... inexistent - din moment ce este incontrollabil (!) și "contestat"! - nu le face onoare și nu le va aduce mai mulți

centimetri pătrați de glorie literară. Nu slujește la nimic să te numești Lovinescu, dacă n-ai învățat nimic de la E. Lovinescu ; dacă n-ai aflat că excluderile, contestările nu pot exclude, nici “contesta”. Istoria, în general, Istoria Literaturii în particular lucrează după alte legi (sau : capricii) decât cele prin care Monica Lovinescu și Virgil Ierunca trudes, dînd din coate, dînd ghionți pe întuneric (predilect prin intermediari), dînd directive, dînd “sfaturi literare” - de la 22 decembrie 1989.

Nu sînt deloc îngrijorat de soarta “poetică” a lui Caraion. Aș putea fi îngrijorat de soarta poetică a lui Virgil Ierunca. Nu sînt deloc îngrijorat de soarta de prozator a mea - de a Monicăi Lovinescu : da. Mărturisesc : și eu am colportat cuvintele sale (doar șoptite, niciodată scrise) care îl demascau pe V.C. Gheorghiu doar ca *semnatar*, nu și ca *autor* al romanului de succes **Ora 25**. Înțelesesem - nu doar eu - că Gheorghiu adusese “materialul brut”, iar Monique de Saint-Côme îl prelucrase - în literatură, semnifică : *a scrie*. Or, din 1950, Gheorghiu, oricît de V.C. ar fi fost (și a fost !), a publicat încă vreo treizeci de cărți - ce nu beneficiaseră de “prelucrare”. În jumătatea de secol scursă “adevărata autoare” s-a manifestat sub semnătură doar cu articolele din **Unde scurte**.

Toate acestea, pentru a spune : în măsura în care am și eu un loc în istoria literaturii române, acela nu-mi poate fi luat, nici confiscat, nici expropriat - așa, pentru că nu se poate ;

Eu, cu multul, cu puținul faptelor mele (și de viață și de scris) nu pot fi exclus, exilat - nici din (obsesia lui Țepeneag...) istorie, nici din istoria literară.

Cât despre “contestat”...

*

Paris, 1 decembrie 1999

Către redacția revistei 22, București

În legătură cu textul “Jurnalul de exil al lui Paul Goma”, semnat de Mircea Martin, apărut în numerele 45, 46 și 47 ale revistei, am de rectificat:

I. “Jurnalul de exil al lui Paul Goma”

1. Nu am scris, nu am publicat vreun “jurnal *de exil*”. Dealtfel, cât timp am trăit în România, nu am ținut jurnal (o explic în primul volum intitulat : **Jurnal pe sărite**), deci nu există un altul, de ne-exil ;

2. Vorbind, scriind : “**Jurnalul**”, se înțelege că cele trei volume editate de Nemira în 1997 (**Jurnal pe sărite**, **Jurnal de**

Căldură Mare și Jurnal de Noapte-Lungă) ar alcătui totalitatea (jurnalului). Or, în 1998, au apărut la Dacia volumele IV și V : **Alte jurnale și Jurnalul unui Jurnal**, în iunie acest an, VI: **Jurnal de apocrif...**

II. *“În ciuda cetățeniei franceze, el (P.G.) a rămas exterior Franței”*.

1. Nu am cerut, deci nu am *“cetățenia franceză”* (dealtfel, nici română);

2. *“A rămas exterior Franței”* - Mircea Martin a vrut să spună : netrecînd la franceză (ca Tănase, Țepeneag, Ilie Constantin, Oana Orlea, Rodica Iulian, Ion Omescu, Kiropol, Astaloș...), continuînd a scrie în românește, la Paris, ar rezulta că nu m-a interesat, deci nu știu ce se petrece în Franța, cu Franța în franțuzește ? Dacă m-au preocupat Cambodgia, Afganistanul, Kosovo, Cecenia - voi fi fost curios să aflu și ce se mai petrece în țara care mi-a dat adăpost : Franța. Nu ?

Explic pentru a suta oară : din 20 noiembrie 1977 (22 ani), soția, fiul și cu mine avem statut de *refugiat politic* din România. Certificatele sunt valabile până în 17. 05/ 2001 - când supraviețuitorii le vor prelungi. Pe pașapoarte scrie limpede : [X] *“(poate călători) în toate țările - cu excepția României”* (sublinierea mea, P.G.). Vor fi știut ei, Francezii, ce vor fi știut, de ne-au înnoit statutul de *refugiat politic din România după 17 noiembrie 1996...*

Mircea Martin nu este obligat să știe toate fleacurile. Numai că (și) despre acest fleac a vorbit la telefon cu mine - în 28 mai 1998 (vezi **Jurnal de apocrif**, Dacia, pagina 218).

III. *“Am putea vorbi, în cazul lui, de un dublu exil : exilat din România (...) exilat în Franța...”*

De corectat numărul... exilurilor :

1. exilul-pe-loc, în Basarabia ocupată de ruși, între 26 iunie 1940-22 iunie 1941;

2. exilul-în-proprie-țară, cel început în martie 1944 ;

3. exilul-din-România, început în 20 noiembrie 1977;

4. exilul-din... exil, sau : “expulzarea din exilul românesc”, în 1994, prin lucrarea Monicăi Lovinescu, a lui Virgil Ierunca, a lui Paul Barbăneagră.

Mircea Martin nu este obligat să știe aceste fleacuri. Numai că:

a. despre fleacul de la nr. 2 (exilul basarabenilor în propria-le țară, România) Mircea Martin a avut o discuție cu mine la Colocviul de la Aix-en-Provence, în octombrie 1990 ;

b. despre fleacul de la nr. 4 Mircea Martin a aflat din chiar *“Jurnalul de exil al lui P.G.”* - despre care, cu atâta aplicațiune, scrie.

IV. *“Paul Goma n-a intrat în contact cu mediul intelectual și artistic francez decât spre a se referi tot la România...”*

În primele trei volume ale jurnalului relatez - pe sărite - faptele mele de după noiembrie 1977. Cum să iau afirmația lui Mircea Martin: reproș?; constatare? - dar aceasta se reazemă, dacă nu pe citate văzute, atunci pe... citite deduse.

Cine a citit *“Jurnalul de exil”* (sic) a aflat: am... *“intrat în contact cu mediul (...) francez”* și totuși - nu m-am *“referit”* (citește : preocupat, militat pentru...) doar *“la România”*. Ci și *“la viața literară și politică”* din Polonia, din Cehoslovacia, din Ungaria, din Iugoslavia, din URSS - din Cuba, din China, din Vietnam, din Coreea de Nord, din Iran, din Cambodgea, din Afganistan, din Argentina, din Africa de Sud...

Pe urmele lui Țepeneag, am propus, am impus editorilor mei Gallimard, Seuil, Albin Michel, Hachette, Julliard, volume ale scriitorilor români (nu am avut succes cu Breban, Buzura, Bănulescu, Adameșteanu, însă cu C. Dumitrescu : **Cetatea totală**, postfațată de mine la Seuil - da ; cu Nedelcovici la Albin Michel ; cu Papilian la Albin Michel ; Rodica Iulian la Julliard ; cu basarabeanca Renata Lesnic la Hachette...) dar și cu ale neromânilor Milosz, Patocka, Vaculik, Djilas...

V. *“...autorii minimalizați și denigrați nu sunt alții decât cei care ar fi trebuit să fie considerați de Goma drept camarazi de arme... Autorul Jurnalului deschide însă focul undeva în spatele frontului împotriva aliaților săi naturali”*.

- Aliatul meu (foarte) natural *Al. Ivasiuc*, coleg de închisoare, devenit director adjunct la Cartea românească, în 1970, a decodificat fantezist, abuziv, romanul **Ușa noastră cea de toate zilele**, urmare: am fost total interzis, iar pe lângă mine soția și socrul ; în 1976 și în primele două luni din 1977 a făcut, pentru Securitate, mai multe rapoarte (nu declarații de anchetă) : despre persoana mea, dar și despre cartea **Gherla** - pe care a transcris-o după înregistrarea emisiunilor Europei libere ;

- Aliatul meu (destul de) natural *Nicolae Breban* (împreună cu *Al. Ivasiuc*) s-a dus - în 1976 - la München, la Noël Bernard, directorul Europei libere, pentru a explica: Goma nu are valoare, să nu-l mai laude la microfon... (asta după ce, în 1972 eu îl recomandasem la Gallimard...) ; tot împreună cu Ivasiuc a fost la Stockholm, la editorul Coeckelberghs, pentru a-l descuraja de a publica în suedeză cartea mea **Gherla**;

- Aliații mei (orișicâtuși) naturali *G. Bălăiță* și *C. Țoiu* au călătorit, în 1977, la Stockholm, cu același scop culturalo-colegial ;

- Aliații mei (curat) naturali din Consiliul Uniunii

Scriitorilor (vezi-le numele în citatul X) m-au exclus, *în aprilie 1977 - pe când eram arestat* ;

- Aliatul meu (nesfârșit de) natural *G. Liiceanu*, *în vara anului 1990* a retras din librării și a trimis la topit volumul meu de mărturii **Culoarea curcubeului** ;

- Aliatul meu (de bine de rău) natural *M. Sorescu* a distrus (în 1993 ?, 1994?) plumburile romanului - de el solicitat - **Gardă inversă** cules integral în octombrie 1990 ;

- Aliatul meu natural *M. Papahagi*, în 1993-95, a primit subvenție de la Soros pentru volumul meu **Patru dialoguri** - dar nu l-a editat ; și nu a restituit banii...

VI. *«Este scriitor acel ins care știa ce fac comuniștii - și utemiștii - cu “teroriștii” (...) cu verii, unchii, poate frații lui ?» - se întreabă el retoric. “Aici se pot pune, însă, și alte întrebări, referitoare, de pildă, la șansele pe care le are un demnitar comunist de a deveni scriitor, desigur, nu înainte de a trăi o dramă de conștiință”.*

Doar cel care nu a citit “Jurnalul de exil” (!) riscă să-l creadă pe Mircea Martin, cel care omite un alt citat răspunzând la... întrebarea (mea) retorică, în același timp anulând obiecția sa - iată-l (**Jurnal de Căldură-Mare**, pag. 201):

“Tavi Paler era cunoscut ca «Ăla de la Utemeu” - tată-său la Canal, el... din contra, ba “jurnalist” la Roma, ba “trimis special” la procesul Beldeanu (atacul ambasadei RPR de la Berna). *Dar asta s-a petrecut demult, acum trebuie să recunoaștem : «Utemistul» vă dă lecții de demnitate scriitoricească (s. mea).*”

VII. *“ce relevanță are faptul că Liiceanu transpiră copios în orice împrejurare? (...) Asemenea inițiative pamfletare intră, desigur, în arsenalul firesc al scriitorului, dar nu reprezintă, în nici un caz, un mod de a spune adevărul (subl. în text) până la capăt...”*

Nici una (că transpiră). Dar faptul că mi-a distrus o carte nedistribuită (fără a mă avertiza de retragerea din librării, nici de topire) ce relevanță are ?; pretextînd că nu are hârtie, mi-a respins două volume de el comandate (**Scrisori** și **Articole**) - ce relevanță va fi avînd, pentru *editorul* Mircea Martin - acela carele nici din greșeală nu atinge *fapte editoriale* nesfârșit de culturale? Au oare distrugerea unor cărți editate și cu banii guvernului francez, de către *editorul* Liiceanu - să fie ea *adevărată*? Sau, în ochii intelectualului român binecrescut, “reprezintă” *acel adevăr care “nu se cade a fi spus”?* (s. mea).

VIII. *“Autorul Jurnalului procedează la fel și cu tovarășii săi de exil, alături de care combătuse până în 1989. (...) În vreme ce inamicii, ticăloșii, “răii” rămân în afara interesului Jurnalului, autorul lui se concentrează asupra răului descoperit*

la prieteni și-l evidențiază cu patimă”.

a. Pe “tovarășii mei de exil”- Țepeneag, Virgil Tănase, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Barbăneagră... - i-aș putea înșira ca și pe “aliații naturali”, re-explicînd ceea ce era suficient de explicit explicat în chiar “Jurnalul de exil”;

b. Să afirmi că, într-o scriere a mea, “inamicii, ticăloșii, «răii» rămân în afara interesului”... - iată o surpriză ! : până și Mircea Martin este capabil să scrie negru pe alb neadevăruri flagrante. Și capabil să treacă-peste-contradicții (în alt paragraf afirmă exact contrariul !). Re-amintesc : pe Vasile Nicolescu, pe Dodu-Bălan, pe Ghișe, pe E. Barbu, pe Dumitru Popescu-Dumnezeu, pe Burtică, pe Ceaușescu, pe Ceaușeasca - *i-am atacat atunci când eram în România, la cheremul lor* (și am fost mereu pedepsit pentru asta) ; în exil, după Mircea Martin, tocmai pentru că pe cei răi “îi lăsam în afara interesului”, ticăloșii au încercat să-l otrăvească, apoi să-l răpească pe fiul meu, iar mie mi-au trimis coletul bombă și pe securistul Haiducu, să mă supprime...

IX. “... faptul că personajele <atacate de Goma> [acestei comedii “prea omenești” nu sunt altele decât] <sunt> valori[le] de vârf ale literaturii și culturii române conține un pericol [cel puțin] potențial [în măsura în care autorul nu ne oferă alte motive : e vorba de] instalarea în anomie” (sub. în text).

Citat avînd un dublu interes :

a. ilustrează obiceiurile redacționale ale revistei 22 - care nu se mulțumește să extragă din textul publicat citate (unele contrase - am marcat “lipsurile” prin paranteze drepte), ci să adauge (între paranteze ascuțite) ;

b. termenul *anomie* (de care m-aș face vinovat, după Mircea Martin) semnifică : dezordine (socială), haos, absență a legilor, a normelor, dar și “tulburare în evocarea cuvintelor” - ceea ce indică o maladie psihică...

Îmi dă prea mare importanță : nu sînt în stare de a provoca haos (social); nici “tulburare” a... cuvintelor. Cu atît mai puțin de a zdruncina solida *ierarhie realist-socialistă*, în vigoare, acum - și de-acum încă vreo două-trei decenii (adevăr pe care l-a scris chiar Mircea Martin, în chiar acest text...).

Cît despre afirmația că aș ataca în exclusivitate (“nu sunt altele decât...”) “valorile de vârf ale culturii și literaturii române” - aceasta rămîne fără acoperire : cît de “vârf” poate fi un Cristoiu?, dar un C. T. Popescu ?; dar persoana care a iscălit volumul denigrator **Această dragoste care ne leagă?**; dar Anania, dar I.C. Drăgan, Ciachir, Săraru, Băran, Sergiu Nicolaescu, Voican-Sturdza?; dar Pelin, dar...?

X. “...După decembrie ‘89 Paul Goma a fost reprimit în Uniunea Scriitorilor laolaltă cu toți ceilalți membri excluși...”

1. Neadevăr strident - și repetat, repetat, repetat de nouă ani, de parcă Românii, colegii mei, fie “aliați naturali”, fie dușmani nu ar citi, nu ar înțelege ce citesc, nu ar ține minte ce au citit în acest din urmă deceniu - în legătură cu mine, doar despre mine scriu ei, luîndu-mă de urechi ori dojenindu-mă cu blândețe absentă - așa cum face, și acum, în 22 (o mai făcuse în *Vatra*, iunie 1992) Mircea Martin.

Nu am fost reprimit în Uniunea Scriitorilor. “După decembrie ‘89”, Mircea Dinescu i-a aruncat lui Lucian Raicu ceva în genul : «Hai, bă, că v-am primit (sic) pe toți!» *Ceea ce nu este adevărat.* Au fost *primiți*, dintre exilați doar Sorin Alexandrescu și Mihai Botez ; au fost *cooptați* (ca membri de onoare) Monica Lovinescu și Virgil Ierunca.

Am mai scris (de o sută de ori) : nu am cerșit regim de favoare, nu am solicitat certificat de anticomunism eliberat de Iliescu, Roman, Brucan și alte autorități culturalo-morale - am pretins “*o hârtie pe care să stea scris că am fost reprimit*”.

În zece ani am avut timp să aflu că s-au opus acestei normale repuneri în drepturi : Doinaș, Blandiana, Zaciu, Manolescu, Bănulescu, Sorescu, Eugen Simion, Țoiu, Fănuș Neagu - ca din întâmplare exact *aceia care, în aprilie 1977, pe când eram arestat, m-au exclus din Uniunea Scriitorilor - pentru trădare de patrie (și pentru lipsă de talent conjugată cu “sminkeala” diagnosticată de Zaciu).*

Schimbarea Președintelui nu a schimbat “programul” Uniunii Scriitorilor: Ulici a continuat... să nu trimită acea nenorocită de hârtie. A dispărut Sorescu, rămașilor li s-au asociat Liiceanu, Pleșu, Dimisianu, Buzura, Ștefănescu, D. C. Mihăilescu, Pruteanu și, din fosă, Monica Lovinescu și Virgil Ierunca...

XI. “*Uniunea Scriitorilor și, mai târziu PEN Clubul l-au invitat - fără succes - la o reuniune sau alta*”...

1. Ulici m-a invitat la o cumetrie la Neptun, în care ar fi urmat ca “scriitorii din diaspora” să se pupe-n Piața-Ndependenti. I-am răspuns - și am publicat răspunsul :

a. Nu am ce căuta la o reuniune a “membrilor Uniunii Scriitorilor” : nu sînt membru al Uniunii în chestie - mi-a trimis el “hârtia” netrimisă de Dinescu? Nu ;

b. Este inadmisibil ca un scriitor să scrie negru pe alb: “*diaspora română*”- faptul de a mai fi scris nerozii ca: “*Rezistența prin cultură*”, “*Revoluția din ‘89*”... nu constituie o circumstanță atenuantă, ci una (grav) agravantă;

2. S-ar înțelege că și PEN Clubul m-ar fi invitat - “fără

succes” (în traducere : mi s-ar fi trimis o invitație, iar eu aş fi refuzat să o onorez).

Pradă aceleiaşi spaime viscereale de “a da la mână o hârtie” - ca şi Uniunea Scriitorilor - *PEN Clubul român nu m-a invitat. După obiceiul locului, m-a întrebat - prin Mircea Martin (în ziua de 28 mai 1998, la telefon) - dacă... voi accepta o invitație ce ar urma să-mi fie trimisă, în cazul răspunsului meu favorabil...* Aceasta se cheamă, nu *invitație*, ci *misiune de recunoaştere, în teren, a inamicului*. Aşa a procedat şi Pleşu, în 1990, când era ministrul culturii lui Iliescu : a rugat-o pe Monica Lovinescu să mă întrebe : voi accepta o invitație - pe care o va trimite ? - însă numai dacă eu sânt de acord să o primesc (altfel, ce rost să mi-o mai trimită, nu ?).

XII. Mircea Martin a adus vorba despre decorația primită de la unguri - astfel :

“Vecinii noştri unguri s-au simțit datori să-l decoreze când au aniversat Revoluția din 1956...”

Îl amendez : Ungurii (şi Cehii şi Slovicii, şi Polonezii) *nu “s-au simțit datori”* faţă de mine. Ci din datoria (de la sine înțeleasă) faţă de ei înşişi, faţă de identitatea lor națională, culturală, morală, au gândit normal, au acționat normal, ca nişte europeni ce au fost şi sunt : printr-o scrisoare *m-au înștiințat că mi s-a decernat cutare decorație, că s-a hotărât cutare cinstire şi m-au invitat la data cutare, în cutare loc, unde urma să aibă loc ceremonia*.

S-a înțeles, desigur, iar dacă nu, repet : nu am a-i contesta lui Mircea Martin... contestațiile formulate în legătură cu persoana şi cu faptele mele. Cu unele sânt de acord, cu altele mai puțin, în fine, altele m-au pus pe gânduri... Nu pot să nu remarc - o dată mai mult - cunoscuta-i civilitate.

Numai că, a produce - cu civilitate - un text nu înseamnă în mod necesar că *acel* text respectă adevărul.

În *acest* text Mircea Martin a mânuit **informațiile** cu o binecrescută indolență.

Nota (oct. 2008): În 1999 îl descopeream - surprins - pe *acest* Mircea Martin. O vreme crezusem că se află într-o criză de durere de măsele (*altă* opinie aveam despre el).

Iată că după un deceniu mi se confirmă durerea de măsele handicapantă la Mircea Martin, prin mizerabila, murdara manevră (editorială!) îl legătură cu Fondane, atacându-l pe Mihai Şora. Am re-găsit în textele polemice al sale cu Şora aceeaşi orbire, aceeaşi mărginire, aceeaşi rea-credință, acelaşi venin (acum înțeleg: al neputinciosului, al sterilului) ca şi în textul din 1999 împotriva mea.